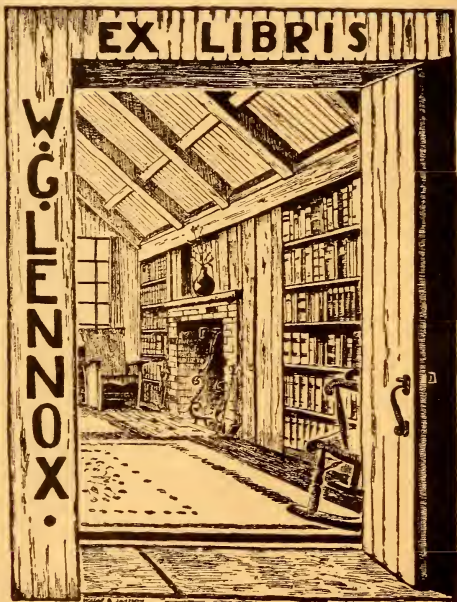

501

✓ 30/6/39

15/1

BOSTON MEDICAL LIBRARY
in the Francis A. Countway
Library of Medicine ~ Boston

Brought to Creation

Oct 39

3²⁵

3 Medicinalis (arpeni).

Compositio.

Handwritten text at the top of the page, possibly a title or header, which is mostly illegible due to fading.

Handwritten text in the upper middle section of the page, appearing to be a name or a specific heading.

501

M A G N I
HIPPOCRATIS
M E D I C O R V M O -
M N I V M F A C I L E P R I N C I -
P I S , O P E R A O M N I A
quæ extant

In VIII SECTIONES ex Erotiani mente distributa.

N V N C R E C E N S L A T I -
*na interpretatione donata, ac denuò separatim
in lucem edita,*

ANVTIO FOESIO Mediomatrico Me-
dico Authore:

*Adiecta sunt ad VI Sectionem Pallady Scholia in lib.
de Fracturis, nondum antea excusa, & nunc
primum è Græco in Latinum
conuersa.*

Cum INDICE amplissimo & utilissimo

FRANCOFVRTI

Apud her. And. Wecheli, Claud. Marn. & Io. Aubr.

M. D. XCVI:

Cum privilegio S. Casarea Maiestatis.

SUMMA PRIVILEGII.

S. CAESARAE Maiestatis Priuilegio cautum est Andreae Wecheli heredibus, Claudio Marnio, & Ioanni Aubrio, ne quis Magni Hippocratis Coi Medicorum excellentissimi Opera in VIII Sectiones ex Erotiani mente distributa, atque è Latina Anutij Foefij Mediomatrici, Doct. Medici praestantissimi interpretatione, denuò separatim excusa, per sex annorum spatium, à prima editionis die computandum, intra fines sacri Romani Imperij, regnorumque & dominiorum Cæsareæ Maiestati hereditariorum, eodem aut diuerso caractere formæ, recudere, aut aliò recudenda dare, vel alibi expressa importare, vendere, distrahere, apertè vel occultè, absque supra dictorum Wecheli heredum voluntate ac consensu præsumat. Qui secus fecerit, is non solum libris impressis, sed etiam decem auri puri marchis sine vlla venia mulctabitur; vt latius declaratum est in diplomate Cæsareo, dato Viennæ, die vigesima quinta, mensis Maij, anno M. D. LXX XII.

Rudolphus

Io. Baptista Weber.

*Ad mandatum S. Cæs.
Maiestatis proprium.*

P. Obernburger.

ILLVSTRISS. PRINCIPI

CAROLO LO-
THARINGIO, CAR-
DINALI AMPLISS. LEGATO

PONTIFICIO ET MEDIOMA-
ticum Episcopo, &c.

HIPPOCRATIS *Medicorum*
principis, ut autoris vetustissimi
& grauiſſimi, ita certè obſcuriſſi-
mi Latinam interpretationem
mihî longa animi reputatione
meditanti, (Princeps Clariſſ.) exiſtimauî me
veſtibula nimirum honeſta aditûſque ad cau-
ſam illuſtres facturum, ſi qua ingeniorum no-
ſtrorum curſum ſua difficultate retardabant,
ea primùm adhibita diligentia ſuperarem. Sta-
tuebam namque hunc eſſe ampliſſimum landis
campum, in quo virtus noſtra excurrere poſſet,
ſi ad Hippocratem Medicinæ parentem verten-
dum & explicandum omnem ingenij aciem in-

EPISTOLA

tenderem, eúmque densissimis ignorantia tenebris oppressum, velut ex diuturna perturbatione valetudinis, ad aspiciendam lucem reuocarem. Quam ad causam obtinendam cum curam omnem & diligentiam adhibendam mihi proponerem, in eo primùm elaborandum esse sentiebam, quod cum propter abstrusam rei difficultatem, & à communi hominum opinione remotam intelligentiam, longè à se omnium conatus subduceret, tum verò ob reconditam & admirabilem autoris doctrinam nobilissima ingenia deterreret, id explanatum, in communem usum & in omnes omnium manus veniret, acutorumque hominum admirationem assensionemque commoueret. Qua studiorum progressionem, me magnam à nostris hominibus initurum gratiam sperabam, si delitescentem, iam dudum optimi Medicinae parentis operam, in apricum & apertum deducerem, eamque ex obscurissimis doctrinae umbraculis, in publicum Medicinae Candidatis proponerem. Feci igitur (Princeps Clariss.) ut primùm quam apud me habebam sepositam Hippocraticae dictionis suppellectilem, sub Oeconomiae nomine non ingratis in publicum mitterem & superioribus aliquot annis nostros in secundum huius etiam autoris de Morb. Vulgaribus librum Commentarios,

Augu-

DEDICATORIA.

Augustiſſ. Principis & parentis tui auſpiciis euulzarem. Qua veluti aggreſſione ac velitatione cequodnam curriculum habitura eſſet noſtra induſtria mihi proponerem, & ad iſtius operis designationem conficiendam non inanem mihi relietam eſſe ſpem, non dubia voluntatis confirmatione oſtenderem. Ad quod munus perſequendum cum eam inſtitutam mihi initio ſcribendi rationem viderem, vt non prius integram huius operis interpretationem attingerem, quam multis in Hippocratem noſtrum conſumptis lucubrationibus, tanquam ſalebrosa anguſtiarum voragine ſuperata, difficillimisq; exantlatis laboribus, portum cernerem. Ex eo certo quod primum fecimus laborum noſtrorum periculum, me bonis omnibus iſtam noſtram cauſam ſatis probaſſe confido, eoq; rem deduxiſſe videor, vt omnes intelligant ad iſtas reliquias perſequendas, non tam mihi animum quam conſilium deſuiſſe. Conſtitueram certe aliquot Hippocratis libros, velut ~~quorundam~~ quadam cum noſtris Annotationibus editos, in publicam iſtam cauſae cognitionem adducere, in idque incubuiſſem, niſi me repente quadam fortuna commutatio, vel potiùs ingenij aſtus, in tam vaſto mari periclitantem, procul à terra abripuiſſet, atque in alium à conſpectu penè o-

EPISTOLA

mniū abduxisset. Nam cū pleriq; acuto ingenio homines, nec stulti alieni artificij existimatores, cursum nostrum quem cum periculo institueramus reuocarent. suis sanè rationibus effecerunt, ut importunissimis fluctibus iactatam nauem, non tamen afflētam, in firmam stationem deducerem, tandēque ad litus applicarem. Quo in portu recreatis animis ac velut redintegratis viribus, ad reliquarum fortunarum subeundum naufragium erectior, & ad absolendam navigationem futurus videbar paratior. Ad eāque rationem eo facilius consilia nostra subduximus, quod existimabam navigationis nostræ cursum, non tam interrumpi quàm intermitti solere. Ac quod serè in longa operis continuatione & verborum perpetuitate fieri assolet, ut ex liberali otio atq; animi relaxatione eam mentis aciem contendamus, qua possit & cogitando & scribendo promptam ingenij celeritatem explere: sic ex hac honesta laborum vacatione & quiete, non tam extinctum quàm repressum, aut ipsa cunctatione maturatum studiorum nostrorum ardorem existimaui. Impetrarunt igitur illi ipsi effragitatores assidui atque acres, ut quoniam iam pridem magna operis parte defuncti eramus, nostrum stylum ad integrum opus traducere, & de existi-
 matio-

DEDICATORIA.

mationis alea potius in toto Hippocrate interpretando, quàm in quibusdam libris explicandis periclitarer. Existimabant enim, si me ad id adungerem, & communem utilitatem cumulatior fore, & arti nostra splendorem accessurum longè maximum, quòd facultatis nostræ præsidia ad autorem ut grauißimum ita artis complexione dignißimam contulißem. Qua in re qui mihi optimè consultum esse cupiebant, ij non tam otij aut mearum virium, quàm publicæ utilitatis initam rationem videri volunt. Quam in causam etsi propensiore animo incubuimus, veritus tamen sum maximè, ne ingenij nostri tarditatem aut tenuitatem arti saluberrimæ prætenderem, quam non nisi quis ab omni ingenij laude felicior, & ab omni denique disciplinarum cultura instructior, rectè verbis exornare, & mentis acumine comprehendere aut complecti queat. At verò cùm medicorriter nos à doctrina comparatos, angustius etiam à natura sentiamus, ne illi alienarum laudum profusi iactatores existimari debent, qui virium integritatis tantum ratione habita, colorem, succum, & sanguinem negligunt, & de totius existimationis iudicio aut famæ periculo decernere nos cupiunt. Ac veluti in sanitatis ratione non satis est integritatis, valetudi-

EPISTOLA

nis, firmitatis & neruorum corporis curam habere, neque tam metuendum est ne vitiosum sanguinem colligas, quàm ut verum & incorruptum, in quo naturalis inest non fucatus nitor, deperdas: sic in hac studiorum moderatione non usque adeo aliorum de te existimationi inuitendum est, ut non adhibeas in consilium mentis tuæ aciem, tuamque ingenij commendationem leui aliena laudis obtentu in suspicionem venire patiare. Subductis igitur rationibus omnibus, summam cogitationum nostrarum fecimus, ut nos ad excellentium virorum voluntatem aggregaremus. Malui enim cum eorum studio sim obsecutus, desiderari ab iis prudentiam meam, quam si id non facerem, benevolentiam. Et si autem me in hanc causæ questionem non leuia rationum momenta imposuerunt, imprimis tamen me plurimum mouit publicæ salutis ratio, quæ me ad artis cõprehensionem velut ad quandam doctrinæ usurpationem reuocat, quam non aliunde melius quàm ex Hippocratis limpidissimis fontibus haurias. Quo in negotio hoc à me facile passus sum extorqueri, ut velut commutatis velis inhiberemus, neque tam rei frustrationem, quàm temporis commutationem faceremus. Et nunc quidem iam quocumque feremur, danda nimirum vela sunt,

DEDICATORIA.

sunt, & via quamuis in lubrico posita ingrediēda, in qua certè insistenda, ad nominis nostri existimationem commendabilius videtur, mihi intentatam fama causam de hoc loco dicere, quam publicam studiosorum utilitatem non solum deserere, verum etiam proderet. Qua in mentis assensione, quem mihi ad laudem, quæ non solum acuere, sed etiam alere ingenium posset, aditum sperabam amplissimum, eum mihi dicendi penè ieiunitate, & sentiendi tenuitate interclusum esse sentiebam, & verò multorum doctorum virorum præcepta gloria occupatum. In eoque negotio non tam depellendo quàm cunctatione morando, penè animo deficiebar, nisi ad stylum prehendum quodammodo factus essem animosior, meq; ista oblectatione recreassem, quòd cum à natura ad dicendum non satis solutus essem aut expeditus, ad obtinendam tamen istam causam, curam etiam & studium adhiberem maximum, aut cōsideratam ingenij nostri tarditatem, experiendis consiciendisque rebus vincendam, aut subtilitate superandam esse existimarem. His tot tantisque causis appetitus, rem ipsam aggredior (Princeps Clariss.) Hippocratémque nostrum Latinum in existimantium arbitrium sub tuis auspiciis venire permitto. Qua in publicatione etsi fui aliquan-

EPISTOLA

to fastidiosior, quod profecto voluntatem nunc
 tibi facile emetiar, rem ipsam adhuc potuisse
 non videar, id ut ignoscas postulo. Nam & su-
 scipere tantam rem, quantam non modo facul-
 tate consequi difficile esse, sed etiam cogitatione
 complecti, vix arbitrabar eius esse qui verere-
 tur reprehensionem doctorum atque pruden-
 tium. Et hoc eorum esse munus videbatur, qui
 non ingenium modo acussent exercitatione
 scribendi, sed & ipsam assiduitatem locupleta-
 uissent grauiorum artium instrumento, & iis-
 dem artibus decus omne virtutis, cum summa
 rei Medica laude coniunxissent. Verum cum ab
 iis Medicis qui totam scribendi facultatem ad
 Hippocrat. transferrent, magna esset in foro isto
 literario solitudo, non verendum mihi fuit exi-
 stimatorum doctorum & intelligentium iudi-
 cium, in eo praesertim opere, quod & in Clariss.
 Principis nomine appareret, & suo splendore
 letabile quoddam aut gloriosum scribendi ge-
 nus pareret, tandemque sua inexplicabili obscu-
 ritate omnium in se fauorem conuerteret. Neque
 vero rei difficultas studia nostra tardauit, neque
 nos desperatione debilitati id experiri nolui-
 mus, quod me assequi posse diffiderem, cum et si
 natura nos nostra, aut illa praestantis ingenij vis
 deficeret, praeclarum tamen existimauerim eum
 tenere

DEDICATORIA.

tenere cursum quem possemus, & prima sequentem in secundis tertiisque consistere. Nam cum neque illud ipsum quod est optimum desperandum est, & in praestantibus rebus magna sunt ea quae optimis proxima, tum verò id melius est quod splendidius & magnificentius, & in bonis omnia quae summa sunt iure laudantur. Quò sanè equius est (Princeps Clariss.) nos amplissimi nominis tui dignitatem imbecillitati nostrae praeferre, quòd hac tota tractatio, quam tibi iam pridem ex longa animi reputatione deuotimus, vastissimas habet solitudines, & quae omnium veniam merentur, & abrupta multa praecipitia, ex quibus tuo ductu, praclarissima quoque familia vestra splendore nos emergere posse confidimus. Speramus enim te Hippocratem istum Medicinae parentem, ea qua doctos omnes complecteris beneuolentia & fauore prosecuturum, tuaque amplissimi nominis dignitate aduersus maledicentium calumnias defensurum ac vindicaturum. Quam etiam ad hanc nostram causam eò lubentius adiungimus, quòd rei nouitas, operis difficultas, tractationis obscuritas, in speciem quidè honesta, nobis certè ad obrectationem & calumniam quam ad gloriam procliuior videtur. Huius verò patrociniū eò aequiore animo tibi suscipiendū videtur, quòd nobilissima

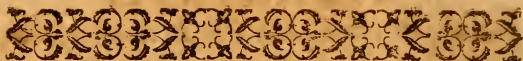
EPISTOLA

Academia vestra Neapolitana, & per vos feliciter instituta, & amplissimis maneribus & honoribus aucta, tam demum ad aeternam nominis celebritatem sit pernentura, cum ad eam quam sibi comparavit ex omnium artium excellentissimis undique professoribus dignationem, etiam Medicina & Mathematicam auctoritatem vestra liberalitate adiunxeritis. Cum igitur omnem studiorum rationem ita moderatissimus (Princeps Clariss.) ut quantamcumq; in his progressionem fecimus, eam semper ad Ampliss. vestra familia ornamentum contulimus, aequum est sanè te totius istius operis, quod tibi sanctissimis votis nuncupamus, dedicationem istam, tanquam non ingrati, sed officij plenissimam, memoris erga te animi testificationem à nobis repetere, & lucubrationes nostras, quae quoniam de nomine & fama periclitatur & videntur, in tui nominis splendore sibi, ut & doctis omnibus, constitutum esse patrocinium sentiunt, vestra familia amplitudine protegere. Qua & generis claritate illustris, & egregiae stirpis propagatione, nominis antiquitatem tam sanctè tuerur, ut tanquam in unam arborem plura genera, sic in istam vestram domum multum insitam atq; illuminatam nobilitatem cernere possimus. Cuius favore tecti, non dubi-

tamus

DEDICATORIA.

*tamen quia istam quam tibi dicamus operam, malevolentissimas hominum obrectationes integris fortunis facile effugere sentiamus. At te certè hanc habebunt gratiam Medicina studiosi, quòd ad Hippocratis reconditam doctrinam usurpatione recolendam, cognitione renouandam, exercitatione reuocandam, & in vulgus enunciandam, facultatem omnem nostram Medicam, quam toto ætatis nostra decursu magna studiorum contentione ad eam augendam contulimus, sub tui nominis auspiciis gratissima animi propensione accepturi sunt. Quibus ut respondeamus, nos ad id toto corpore & animo semper incumbemus, nec ullis unquam laboribus neque vigiliis parcemus. Tibi verò debent (Princeps clariss.) qui nobis hanc causam imposuerunt, quod hanc editionem etiamsi minus nostra commendatione, tuo tamen nomine diuulgari necesse est. Quibus cum hoc mihi tamen commune esse volo, ut si sustineret tantam causam non potuero, iniusti oneris impositi eorum culpa sit, mea recepti, in quo tamen iudicij nostri errorem laus tibi oblati muneris compensabit. Ex Mediomatricibus
 ipsis Non. Sextil.*

AMPLISSIMO AC
CONSULTISSIMO, ME-
DICORVM PARISIENSIVM OR-
dini & collegio,

ANVTIVS FOESIVS S.

VM OEconomiam nostram adorna-
rem, (PATRES AMPLISSIMI)
tum nihil de Hippocrate publicando
cogitabam, quòd & ingenij nostri vi-
ribus diffiderem, & atatem nostram iam nutan-
tem & penè affectam, huic oneri minimè suffice-
re posse existimarem. Tantum tamen valuit apud
me amicorum autoritas, vt ad id quod semper
pudore, aut ingenua quadam timiditate defuge-
ram, me publicæ vtilitatis causa tandem contule-
rim. Quæ in causa versanda, cum me publici com-
modi spe sustento, mei consilij rationes (quæso)
accipite. Hippocratem ipsum summum Medicinæ
principem ac veluti Deum, omnium Medicorum
manibus teri, & per publica Medicorum theatra
personare, non solùm nobis gloriosum, sed &
maximè vtile, & omnium nostrum salutis inter-
esse semper existimaui. Ideoque ex quo me vestre
salubris militiæ, hoc est Medicæ, sacramento ad-
dixi, omnes theorum studiorum rationes ad Hip-
pocratem ipsum versandum, pertractandum &
explicandum adiunxi, in eoque tanquam vitæ meæ
tabernaculum constitui, vt Hippocrates per se
pressus & subobscurus, Galeni copia & liberalita-
te per-

te peruius & detritus in nostris omnium manibus versaretur. Ad eamq; causam in multos eius libros ad Galeni exundantissimos fontes & fluentem copiam, nostra qualiacumque scripta, hoc est, ieiunitatem nostram apposuimus. Quod cum in meum ipsius usum mihi compararem, ac mihi (vt dicitur) canerem, effecit importuna amicorum efflagitatio, vt me ad Hippocratem conuertendum applicarem, & quod mihi destinaram, ad publicam omnium vtilitatem non ingratius proferrem. In quo vellem non coloris & sanguinis vt alyptæ, sed vt optimi etiam Medici, virium & facultatum nostratarum rationem habuissent. Quod igitur experiendi magis spe, quam perficiendi voluntate à me attentatum est, si minùs vobis probabitur, vestrum erit, vt aut maius opus quam à me perfici potuerit institutum puteris, aut dum amicis rogantibus voluerim obsequi, me verecundia negandi, scribendi impudentiam suscepisse, in eoque impositi oneris amicorum culpam esse, meam suscepti. Cum igitur totum corpus Hippocraticum per se vastum admodum & confusam, multorum animis tenebras offunderet, & spectatores à se auerteret, feci quod in mercibus explicandis fieri solet, vt eas in speciem omnium ingeniis exponerem, & in ordinem ex Erotiani vetustissimi authoris mente redigerem, aut in sectiones, quò faciliùs perferri & pertractari possent, disponerem. Primo igitur loco τὰ πικρικά, ἢ τὰ εἰς τὴν πρὸς πέχης σωτήριον λόγον, hoc est, quæ ad artem spectant, constitui, quò non inauspicatè ab artis tractatione tanti operis augu-

ria duci viderentur. Secundo loco σημειωτικά, quòd πάσης αἰτιολογίας καὶ θεραπείας περιγυῖσθαι ὀφείλει σημειώσεις, vt loquitur Erotianus. Tertio, φυσικὰ καὶ αἰτιολογικά. Quarto, διατητικά. Quinto, θεραπευτικά. Sexto, χρουργούμενα. Septimo, ἐπιμικτα ἢ παντός μικτά. Octauo, τὰ ἐξωθεν ἢ ἐξωτικά. In quibus omnibus cùm sexaginta (vt vocat Manardus) Hippocratis opera, quæ nobis ex tanto naufragio restât, comprehenderim, & in seriem ex Erotiani consilio coëgerim, in omnibus tamen eum me non esse secutum præ me fero. Neque certè hoc loco mihi de librorum Hippocratis dignatione & auctoritate dicendum aliquid existimo; tum quòd in eo Galeni optimi Hippocratis interpretis iudicium & censuram interponendam esse censeam, vt aliàs à nobis ea de re scriptum sit, tum etiam quòd ea de causa à magnis huius tempestatis Medicinæ dictatoribus, in Classes & Centurias sint distributi. Quæ in recensione etsi multa sunt arbitraria, multa diligenti trutina examinanda: in Hippocratis tamen scriptis recensendis, vt veluti bonorum publicationem fieri non probo, ita Galeni iudicio & censura firmiter nitendum statuo. Et vt aliorum de Hippocratis scriptis trutinam minimè conuello, verum etiam maximè probo, ita certè quidem hunc à nobis seruatum ordinem, & in sectiones distributionem, ad eam quam nimis, nunquam tamen satis, ambitiosè quærimus publici commodi causam, vel maximè accommodatam existimo. Prompta enim & expedita hoc modo Hippocratis opera, quæ omnium manibus atterantur, & quouis gentium circumferantur, se offerunt,

PARISIENSEM.

offerunt, vt his non solum in vmbra, sed etiam in Solem & puluerem, hoc est ægrorum triclinia deductis, eorum autoritate & consilio nitamur, ex eorum præscripto res ægrorum procuremus, & medicinam faciamus, nobisque ex his tantum non ad cognoscendum, verum etiam ad agendum vbique arma suppetant. Ea certè mea semper fuit opinio, quam me viuo nunquam etiam eripi mihi patiar, in Medicina facienda, non aliam adhibendam esse quam Hippocratis cynosuram, quod etiam locupletissimis scriptis confirmauit Galenus, qui eum nobis omnium bonorum ducem & authorem, πάντων ὄντων καλῶν ἡμῖν ἡγεμόνα toties suis re-scriptis clamat, & ad nominis æternitatem * commendat & cōsecrat. Ad eam igitur tanti nominis celebritatē, si oēs nostras rationes, oēs ingenij nostri facultates aggregauimus, vt eū omnib. vię ducem proponerem, cuius vestigiis insistentes, huius vitæ vsum nō tam promptè & expeditè quàm salubriter hauriemus; magna certè ab omnibus nobis ineunda est gratia, quòd lucubrationibus omnium tum publicæ, tum priuatæ vtilitati prospexerim. In quo si quod spero consecutus sum, id totum vobis acceptum ferent & gratias habebunt, qui ex nostris laboribus fructum reportabunt, meoque exemplo vestrum amplissimum nomen sæculorum immortalitati consecrabunt. Sin minùs, me tamen ad publicæ salutis commo- dum omnes nostras rationes aggregasse semper præ me feram, eaque me specula consolabor, nobis in scribendo nunquam in publicum prome-

* Lib. ad Glauc. initio. & lib. i. de Vena sect. aduers. Erasistr.

AD ACADEMIAM

rendi voluntatē defuisse. Quam vobis consultissimis Medicinæ Patribus, velut ex vberimis vestris fontibus haustam, & in vestro gremio auctam & altam, plenissimis vlnis remetior, dedico consecrôque, petôque ab omnibus vt in nominis vestri amplissimi commendatione conquiescat. At verò Hippocratem ipsum suo nomine & verustate satis commendabilem, post omnes omnium laudationes, non alia, apud vos præcipuè, dignatione afficiam, quàm quòd in Græcia olim omnis philosophiæ parente & alumna, illi diuini honores exhibiti fuerint, eumque M. Tullius † locupletissimus author, Æsculapio adæquarit, & cum eo contulerit. Reliquas eius laudes omnibus nunquam satis decantatas, & ex vestris suggestis alternante sæculorum memoria sæpissimè ab excellentissimis ingeniis proclamatas, eas ne ingenij nostri culpa deterere videar, vobis præcipuè ex hoc loco in animi notione non reponam. Satis erit si quod ad instituti nostri causam facit, vobis aperuero, me ad hanc Hippocratis versionem multorum manu scriptorum codicum fidem adhibuisse, imprimisq; membranas Vaticanas, quibus etiam se vsū Fabius Caluus subscripserat, ante annos quinquaginta perlustrasse, deinde ex Bibliotheca Regia Fontabellæa tres manuscriptos codices ad nostratum rationum consilium adiunxisse. Quod cū D. Houlerij & D. Gonyli cura mihi procuratum fuisset, me etiam lectionum ex his codicibus à me descriptarum ante annos quadraginta D. Houlerio copiam fecisse:

† *Lib. 3. de natur. Deorum.*

Quorum

P A R I S I E N S E M.

quorum piis manibus hac parentatione meritam gratiam repono. Vobis verò vt augustiss. Patribus, ex quorum sinu & disciplina hac hausta sunt & delibata, nostram Hippocratis versionem, gratissimi erga vos animi testimonium, perpetua officij obseruantia deuoueo, dedico, & offero. Quam si minùs nostra commendatione, certè quidem nominis vestri amplitudine factam te-ctam in publicum exire volo, vt illius patrimonium dignitatis, ne ab aliquo nefario p̄done diripiatur, quasi parentes boni & fideles tutores defendatis, eiusque patrocinium suscipiatis. Ex Mediomatricibus ipsis Idib. Mart. 1 5 9 4.

CL. MARNIVS, ET
IO. AVBRIUS TYPOGRA-
phi, Lectori S.

NNO superiore Hippocratem Gra-
cum & Latinum cum Notis & va-
riis lectionibus, maioribus typis qua
potuimus diligentia excusum, nec
sine magnis sumptibus exposuimus,
Lector candide. Nunc verò Latinus tantum ex ea-
dem nostra Officina, non minore certè diligentia,
contractioribus formis tibi prodit, in eorum gratiam
qui Gracæ pertesi, Latinum eum audire, & rei suæ
familiari aliquatò melius consultum volunt. Quod
etiam publicæ utilitatis causa, (cuius semper nobis
quàm priuata potior ratio fuit) prestitimus, ut Hip-
pocrates ipse summus medendi magister, Medicor-
um omnium manibus facilius ac expeditius terere-
tur, & in agrorum triclinia ac Medicorum consilia
promptius veniret. Quæ semper fuit (ut audimus)
Anutij Foesij sententia & opinio, quæq; eum vel ma-
ximè adduxit, ut Hippocratis opera hæctenus disper-
sa ac palantia, quendam in ordinem ex Erotiani
mente, & aliquot Sectiones cogeret. Ac si certè eum
audire voluissemus (ut est publici commodi assertor
assiduus) Hippocratem ipsum & Gracum & Lati-
num minutissimis typis Enchiridij forma in octo Se-
ctiones distributum tibi exhibuissemus. Quod ante
annos quadraginta Lutetia à Gulielmo Morelio di-
ligentissimo & doctiss. Typographo tentatum ali-
quando, nunquam tamen præstitum audiimus.
Quam rem neque adhuc desperamus, si Dei Opti-
mi,

LECTORI.

*mi, Max. benivolentia foelicus saculū aspirari, &
tua equanimitas, nostram in promouenda re Me-
dica augeat industriam, quam hactenus prolixam
magis quam utilem fuisse ingenuè profitemur. Bene
vale.*

OMNIVM SECTIONVM
HIPPOCRATIS OPERVM
contenta.

Sectione I.

Hippocratis iusiurandum.
Hippocratis lex.
De arte lib. i.
De prisca Medicina lib. i.
De Medico lib. i.
De decenre habitu, aut decoro lib. i.
Præceptiones.

Seçt. II.

Prænotionum, lib. i.
De humoribus, lib. i.
De iudicationibus, lib. i.
De diebus iudicatoriis, lib. i.
Prædictorum, lib. ii.
Coacæ Prænotiones in breues sententias distin-
ctæ.

Seçt. III.

De natura hominis.
De genitura.
De natura pueri.
De carnibus.
De septimestri partu.
De octimestri partu.
De superfætatione.
De dentitione.
De corde.
De glandulis.
De ossium natura.

De aëre, locis, & aquis.

De flatibus.

De morbo sacro.

Seçt. I I I I.

De salubri victus ratione.

De victus ratione, lib. 3.

De insomniis.

De alimento.

De victus ratione in morbis acutis.

De locis in homine.

De liquidorum vsu.

Seçt. V.

De Morbis, lib. 4.

De affectionibus, lib. 1.

De internis affectionibus, lib. 1.

De his quæ ad virgines spectant, lib. 1.

De natura muliebri, lib. 1.

De mulierum morbis, lib. 2.

De his quæ vterum non gerunt, lib. 1.

De videndi acie, lib. 1.

Seçt. V I.

Medici officina, aut de officio Medici, lib. 1.

De fracturis, lib. 1.

De articulis, lib. 1.

Veçtiarium, hoc est, de ossium per molitionem
impellendorum ratione, lib. 1.

De vlceribus, lib. 1.

De fistulis, lib. 1.

De hæmorrhoidibus, hoc est de venis in ano san-
guinem fundere solitis, lib. 1.

De capitis vûneribus, lib. 1.

De fœtus in vtero mortui exectione, lib. i.
De corporum refectione, lib. i.

Sect. V I I.

hoc est, De morbis populariter grassantibus, lib.
7. Quorum Primus, Tertius & Sextus, post
Galenii Commentarios, Annotationibus sunt
illustrati. Secundus verò ante annos triginta
cum Commentariis editus, denuò ab authore
est recognitus. Reliqui iustis Annotationibus
donati.

hoc est, Aphorismorum, lib. i. cum breuibus no-
tis.

Sect. V I I I.

Epistolæ aliquot.

Atheniensium Senatusconsultum.

Oratio ad aram.

Thessali Legati Oratio.

Genus & vita Hippocratis secundum Soranum.

HIPPOCRATIS IUS IURANDUM.

10

ER Apollinem Medicum, & Æsculapium, Hygiamque & Panaceam iureiurando affirmo, & Deos Deasque omnes testor, me quantum viribus & iudicio valuerō, quod nunc iuro, & ex scripto spondeo planè obseruaturum. Præceptorem quidem qui me hanc artem edocuit, parentum loco habiturum, ei que cum ad victum, tum etiam ad vsum necessaria, grato animo communicaturum & suppeditaturum. Eiusque posteros apud me eodem loco quo germanos fratres fore, eosque si hanc artem addiscere volent, absque mercede & syngrapha edocturum. Præceptionum quoque & audicionum, totiusque reliquæ disciplinæ, cum meos & eius qui me edocuit liberos, tum discipulos qui Medico iureiurando nomen fidemque dederint participes facturum, aliorum præterea neminem. Victus quoque rationem, quantum facultate & iudicio consequi poterō, ægris vtilem me præscripturum, eosque ab omni noxia & iniuria vindicaturum. Neque cuiusquam precibus adductus, alicui medicamentum lethale præpinabo, neque huius rei author ero. Neque simili ratione mulieri pessum subdititium ad fœtum corrupendum exhibebo: sed castam & ab omni scelere puram, tum vitam, tum ætatem meam perpetuò præstabo. Neque verò calculo laborantes secabo, sed magistris eius artis peritis id muneris concedam. In quancunque autem domum ingressus fuero, ad ægrotantium salutem ingrediar, omnem iniuriæ inferendæ & corruptelæ suspicionem procul fugiens,

20

30

tum vel maximè rerum venerarum cupiditatem, erga mulieres iuxta ac viros, tum ingenuos, tum seruos. Quæ verò inter curandum, aut etiam Medicinam minimè faciens, in communi hominum vita, vel videro, vel audiero, quæ minimè in vulgus efferri oporteat, ea arcana esse ratus, filebo. Hoc igitur iusiurandum si religiosè obseruaro, ac minimè irritum fecero, mihi liceat cum summa apud omnes existimatione perpetuò vitam felicem degere, & artis vberissimum fructum percipere. Quèd si illud violauero
10 & peierauero, contraria mihi contingant.

Hippocratis Lex.

OMnium profectò artium Medicina nobilissima. Verùm propter eorum qui eam exercent ignorantiam, eorumq; qui temerè de his iudicant, omnibus artibus iam longè inferior habetur. Cuius quidem erroris ista mihi potissimum esse causa viderur, quòd soli arti Medicæ nulla in vrbibus, præter quàm ignominia, præfixita pœna est, quæ eos qui ex ea constant minimè attingit. Qui quidem personarum, quæ in tragediis producuntur, maximè similes
20 esse videntur. Quæmadmodum enim illi quidem formam, habitum, & personam histrionis referunt, neque tamen histriones sunt: sic & Medici, nomine quidem multi, re ipsa perpauci. Qui enim Medicinæ scientiam sibi verè & aptè comparare voler, is horum omnium compos esse debet, vt naturam nactus sit, doctrinam, locum studiis aptum, institutionem à puero, industriam & tempus. Imprimis igitur natura opus est, qua repugnante irrita sunt omnia, eadem verò ad optimum quodque viam commonstrante, artis doctrina paratur, quam ex institutione à puero, in lo-
30 co ad disciplinam probè à natura accommodato, cum prudentia sibi comparare oportet. Ad hæc longi temporis industriam accedere necesse est, quò disciplina veluti grauidata, feliciter & bene crescendo, maturos fructus efferat. Quomodo enim, quæ terra producuntur, eadem omninò ratione Medicæ artis cognitio se habere videtur. Natura nanque nostra, agri; doctorum præcepta, seminum rationem habent. Institutio à puero tempestiuæ sationi respondet. Locus verò disciplinæ accommodatus, aeri ambi-
ex

ex quo iis quæ è terra nascuntur alimentum suppetit. Dili-
gens studium agricultura est. Tempus autem omnia hæc
ad plenam nutritionem confirmat. Quibus certe omnibus
ad artem Medicam collatis, eiusq; vera cognitione perce-
pta, hoc modo vrbes obeundo, non solum verbo, sed etiam
opere Medici existimationem tueri oportet. At verò impe-
ritia malus est thesaurus, malæque opes reconditæ, iis qui
eam tum opinione ipsa, tum reuera possident, securitatis
animi & lætitiæ expers, timiditatis & audaciæ nutritrix. Ac
timiditas quidem impotentiam, audacia verò artis ignora-
tionem arguit. Duo sunt enim scientia & opinio, quorum
illa scientiam, hæc ignorationem parit. Hæc verò cum sa-
cra sint, sacris hominibus demonstrantur, prophanis verò
nephas, prius quàm scientiæ sacris initiati fuerint.

Hippocratis de arte liber.

Nonnulli turpiter insectandis artibus artificium suum
collocant, neque id quod facere se credunt, meo qui-
dem iudicio, obtinent, sed suæ scientiæ ostentationem fa-
ciunt. At eorum aliquid quæ nondum inuenta sunt, inue-
nire, quòdque inuenisse quàm non inuenisse præstiterit, si-
militerque imperfecta ad finem deducere, id mihi videtur
illius esse munus, qui intelligens existimari expetit. Qui ve-
rò ea, quæ ab aliis sunt inuenta, inhonestorum verborum
artificio contaminare contendit, neque quicquam corri-
git, sed à peritis inuenta apud imperitos traducit, is sanè
prudentiæ existimationem tueri velle non videtur, sed po-
tius naturam suam, aut ignorationem malitiosè prodere.
Solis enim artium ignaris hoc opus competit, qui ambitio-
sius quidem contendunt, neque tamen improbitate sua vl-
lo modo præstare possunt, vt aliorum opera vel recta ca-
lumnientur, vel non recta reprehendant. Eos igitur, qui in
alias artes hoc modo inuadunt, coerceant si possunt, quibus
hæc cura est, quorùmque id interest. Hæc autem nostra
oratio aduersus eos instituitur, qui hoc pacto artem Medi-
cam quæstus gratia insectantur, animos quidem attollens;
propter eos quos reprehendit, abundans verò, propter ar-
tem cui opem fert, potens quoq; ob sapientiam qua est ex-
culta. Ac sanè omninò nulla mihi esse ars videtur, quæ non

existat. Absurdum enim est, quod non sit, esse putare. **Qua**
 doquidem eorum, quæ non existunt, quamquam quis essen-
 tiam intueri queat, & enunciare quod sint? Si enim, quæ
 minimè existunt, velut ea, quæ existunt, videre licet, haud
 scio quam quis ratione, ea quæ non sunt animo comple-
 cti queat, non secus ac ea, quæ sunt, quæ quidem quod sint,
 & oculis intueri, & mente comprehendere licet. Neque
 istud aliter contingere potest, sed ea quæ sunt perpetuò
 cernuntur & cognoscuntur; quæ verò non sunt, neque
 10 cernuntur, neque cognoscuntur. Demonstratarum igitur
 artium formæ cognoscuntur, neque vlla est, quæ non ex
 forma quadam cernatur. Et sanè arbitror eas per formas
 nomina accepisse. Præter enim rationem est existimare ex
 nominibus formas productas esse, neque id fieri potest.
 Nomina nanque lege quadam naturæ sunt sancita. Formæ
 verò, non sancita, sed veluti quædam naturæ sunt proger-
 mina. Ac ista quidem, si quis ex iis, quæ antè dicta sunt,
 non satis intelligit, in aliis commentationibus apertius do-
 cebuntur. Medicinæ igitur (circa quam præsens versatur
 20 oratio) demonstrationem institutam, ac primùm mea qui-
 dem opinione definiam, Medicinam esse, quæ sanè in to-
 tum à morbis ægros vindicet morborumque vehemen-
 tiam obtundat, neque iis qui à morbo victi sunt, manum
 admoueat, cum id Medicinam præstare non posse probè
 constet. Quòd igitur tum hæc præstet, tum etiam semper
 præstare possit, sequenti oratione persequar. Simulq; dum
 artem esse demonstro, eorum rationes, qui eam se turpiter
 insequi existimant, diluam, prout eorum quisque aliquid
 efficere se posse aurratur. Hinc igitur orationis exordium
 30 faciam, in quo etiam omnes assentientur. Nempe plerosq;
 arte Medica curatos sanitati esse restitutos, in confesso est;
 quòd verò non omnes, ob hoc iam ars ipsa in reprehensio-
 nem incurrit. Et quæ obiciunt, qui eam criminantur, mor-
 bis detentos, quiq; eos euaserunt, fortunæ non artis bene-
 ficio euasisse. Ego verò ut fortunæ quidem quavis in re
 non nihil tribuo, ita certe cenleo, malè à morbis curatis ut
 plurimùm aduersam fortunam, bene verò curatis prosperam
 fortunam contingere. Deinde verò, qui sanati sunt,
 cuius alteri quàm arti hoc beneficium acceptum refe-
 rant,

rant, siquidem huic se committentes & subseruientes, san-
 tatem sunt consecuti? In quo enim arti sese commiserunt,
 inanem fortunæ formam neglexerunt, adeò vt à referenda
 fortunæ gratia liberi sint, ab ea autem, quæ arti debetur li-
 berare se non possint. Cui cum sese commiserunt, ac credi-
 derunt, in eius formam intuentes, ipsius etiam facultatem
 re confecta cognouerunt. Atque hoc sanè loco obiiciet no-
 bis aduersarius, multos iam ægros etiam citra Medici
 opem sanitati restitutos, quod equid in non diffiteor. Ac
 fieri mihi posse videtur, vt qui Medicum non adhibent, iis 10
 ex arte Medica foeliciter succedat, neque tamen intelligant
 rectumne quid in ea, an prauum insit, sed quòd per se cura-
 tis, eadem, quæ, si Medicis adhibitis curati fuissent, conti-
 gerunt. Quod ipsum sanè magnum est artis existentis ar-
 gumentum, & quòd inter præclaras habenda sit, quando
 qui ne eam quidem esse existimant, eius ope seruati conspi-
 ciuntur. Qui enim etiam non adhibitis Medicis ex morbis
 conualuerunt, vt intelligant omninò necesse est, se quòd
 aliquid vel fecerint, vel non fecerint, iccirco sanitatem esse
 consecutos. Aut enim in ediam, aut copiosiore cibum & 20
 potum, aut sitim, aut balnea, aut eorum abstinentiam, aut
 labores, aut quietem, aut somnum, aut vigiliam, aut eo-
 rum omnium promiscuum vsum adhibentes, sanitatem
 consecuti sunt. Quos ex eo ipso quòd vtilitatem senserunt,
 quòdnam sit, quòd iuuet agnoscere omninò necesse est. &
 si qua in re læsi sunt, tum eos læsos esse, tum quidnam sit
 quòd læsit. Neque enim, quæ vtilitate & noxia distincta
 sunt, est cuiusuis cognoscere. Qui igitur ægrotauit, si eam
 victus rationem per quam sanitatem adeptus est, laudare 30
 vel vituperare nouerit, ea omnia ad sanitatem pertinere
 comperiet. Neque verò minus quæ offendunt, quàm
 quæ profuerunt, artem esse comprobant. Siquidem hæc
 quòd recte adhibita fuerint, profuerunt, illa verò ob in-
 commodum eorum vsum nocuerunt. Quanquam vbi re-
 ctum & prauum suis finibus circumscribitur, quis hoc ar-
 tem esse non existimet? Neque enim artis nomine istud do-
 nandum existimo, in quo neque rectum, neque prauum
 inest. At vbi vtrunque adfuerit, quis non hoc ex arte po-
 tius, quàm sine arte effici fateatur? Ad hæc certe si in re

Medica, aut apud Medicos, curatio ex purgantibus aut fistentibus medicamentis tantum constaret, parum efficax nostra esset oratio. Nunc verò qui inter Medicos maximè celebrantur, & victus ratione, & aliis etiam modis curationes faciunt, quæ non Medicus modò, sed ne plebeius quidem omninò rudis, ex arte profecta esse negare audeat.

Quando igitur nihil neque in bonis Medicis, neque in arte Medica est inutile, sed in iis, quæ nascuntur aut parantur quamplurimis, insunt quædam curationum & medicamentorum species, non est certe quòd quis eorum qui citra Medici operam curati sunt, ad id quod temere fit huius causam re vera referre debeat. Quod enim temerè fit, nihil prorsus esse constat. Siquidem quicquid fit, propter quid fieri deprehenditur, & ad aliquid refertur. At quod temere fit, nullo modo subsistere videtur, sed nomen tantum inane esse. Ars autem Medica ex his esse cernitur, quæ ob aliquam causam providentia quadam sunt instituta, prætereaq; etiam subsistere conspicietur. Atque ad eos, qui fortunæ sanitatem acceptam ferunt, arti verò eam denegant, huiusmodi oratione quis vti possit. At verò, qui ex morientium calamitatibus artem funditus delere conantur, miror quàmnam satis iusta oratione elati, in morientium intemperantiam causam non reiiciunt, sed eorum, qui Medicinam exercent, prudentiam accusant, quasi Medicorum sit, quæ non conveniant præscribere, in ægrorum autem facultate non sit, aliquid contra imperata admittere. Atqui longè magis est rationi consentaneum, ægros non posse imperatis obsequi, quàm Medicos ea quæ minimè conveniunt imperare. Hi enim sana mente & corpore, tum præsentia, tum ex præteritis, quæ cum præsentibus similiter se habent in considerationem adhibentes, ad curationem aggrediuntur, adeò ut qui curatus est aliquando fateatur se illorum opè à morbo liberatum. Illi verò, neque quo morbo, neq; quam ob causam laborent, neque quid ex præsentibus eventurum sit, neque quid ex his, quæ sunt diuismodi, fiat, intelligentes, imperata facere iubentur, præsentem quidem morbo afflicti, eventum verò rerum metuentes, & morbo quidem grauati, tibi verò vacui, ea quæ morbo grata sunt potiùs eligunt, quàm quæ ad sanitatem conferunt, non quòd mori

mori desiderent, sed quòd toleranter ferre morbum ne-
 queant. Hos verò sic affectos an est vero similius, quæ à
 Medicis imperantur, quàm alia, quæ non imperantur fa-
 cere? an Medicos eiusmodi quales antea exposuimus, ea
 quæ minimè conueniant imperare? Nonne longè æquius
 est, eos quidem recte imperare, illos verò, vt patet, parè-
 re non posse, eamque ob causam mortem incurrere? Quo-
 rum quidem causam, qui non recta ratione reputant, in
 eos qui culpa vacant reiciunt, illis absolutis, qui maximè
 culpæ sunt obnoxij. Non desunt autem, qui attem Medi- 19
 cam reprehendunt, eo quòd nullus iis, qui à morbis sunt
 superati manus admouere velit, dicentes eos quidem mor-
 bos quos curatione aggrediuntur posse per se sanari, eos
 verò qui auxilio indigent, non attingere. oportere autem,
 siquidem ars sit, omnibus ex æquo curationem admouere.
 Qui ergo huiusmodi verbis vtuntur, si Medicos accusant,
 quòd talia dicentium, tanquam delirorum, curam non sus-
 cipiant, multò certe iustius, ob ea, quàm ob illa, incusant.
 Si quis enim artis facultatem, ad ea, quæ artis non sunt, aut
 naturæ, ad ea, ad quæ minimè apta est, requirat, is istud 20
 non intelligit magis ad insaniam cum ignorantia coniun-
 ctam, quàm ad imperitiam accedere. Quorum enim fa-
 cultatem tum per naturæ, tum per artium instrumenta
 consequimur, eorum nos opifices profiteri possumus, alio-
 rum non item. Si quid igitur homini contigerit, quòd Me-
 dicinæ instrumenta superet, id ne sperandum quidem est
 ab arte Medica euinci posse. Atque vt exemplo rem ipsam
 doceamus; Ignis eorum omnium, quæ in Medicina v-
 rendi facultatem habent, summè vrit, eo verò minùs alia
 pleraque. Atqui certe ex leuioribus, quæ sunt præstan- 30
 tiora, an curari possint nondum planè constat. Ex po-
 tentissimis autem quis dubitet ea, quæ præstantiora sunt
 curari non posse? In his enim quæ ignis non efficit, an
 non ea, quæ ab ipso superari nequeunt, satis arguunt,
 alia opus esse arte quàm ea, quæ igne vritur vt instrumen-
 to. Eadem verò mihi dicenda sunt de his, quæ Medicinæ
 subseruiunt, in quibus singularis si res Medico non succedit
 pro animi sententia, meo quidem iudicio, in morbi ve-
 hementiam, non in artem ipsam culpa reicienda est. Qui

igitur eos reprehendunt, qui victis à morbo manus non admouent, non minus adhortantur ad ea suscipienda, quæ attingere fas non est, quàm quæ fas est. In eoque apud eos, qui nomine tenus Medici sunt admirationem sibi conciliant, ab artis verò peritis ridentur. Neque verò huius artificij periti tam imprudentes aut reprehensores, aut laudatores morantur, sed eos, qui recta ratione iudicant, quemnam ad finem deductæ artificum actiones perfectæ sint, & quanam in re deficientes, imperfectæ. Ac præterea earum

10 imperfectarum actionum, quænam ad artifices, quænam etiam ad ipsa effecta sint referendæ. Quæ igitur alias artes spectant, aliud tempus aliamque orationem postulant. Quæ verò ad Medicinam pertinent, quænam sint & quomodo diiudicanda, partim quidem superiore, partim verò præsentis oratione dicentur. Sunt enim apud eos, qui artem istam probè callent, morbi partim quidem non obscuri, ii que pauci, partim verò non manifesti, ii que multi. Qui enim ad internas corporis partes vertunt, obscuri, qui verò ad corporis superficiè erumpunt, aut tumorè faciunt,

20 manifesti. Sui enim copiam faciunt, tum visu, tum tactu, ut eorū durities & mollitudo sentiat, & quinā calidi, quinā frigidi, & quorum in singulis præsentia aut absentia tales existunt. Atque in eorum quidem omnium remediis non peccatur. non quòd sint facilia, sed quòd inuentione constant. Et sanè non sunt à quibusuis inuenta, sed ab his qui recta inueniendi facultate valent. Valent autem tum qui in bonis disciplinis liberaliter sunt educati, tum qui à natura non infœliciter sunt comparati. Hoc igitur modo ad manifestos morbos curandos artem facultate abundare

30 oportet. Neque sanè eam in minùs manifestis deficere conuenit. Sunt autem hi qui ad ossa & cavitatem internam vergunt. Neque verò vnam corpus habet, sed plures. Duæ nanque sunt quæ cibum recipiunt, & demittunt, aliæque præter has plures, quas ii norunt, quibus ista curæ sunt. Quæcunque enim membra carnem in orbem circumdatam habent, quam musculum nominant, ea omnia cavitatem habent. Quicquid enim minimè coaluit, siue pellicula, siue carne tegatur, cauum est, quod dum homo valet, spiritu quidem, dum verò ægrotat, sanie plenum est.

Habent

Habent itaque brachia huiusmodi carnem, habent & femora, habent & tibiæ. Quin & in partibus carnis expertibus, huiusmodi caro inest, qualem in bene carnosis inesse diximus. Nam & thorax dictus, quo iecur concluditur, & capitis orbis, in quo cerebrum comprehenditur, ipsaque dorsum, cui annexi sunt pulmones, hæc omnia prorsus sunt vacua, multis interuallis referta, quæ ferè vasorum naturam obtinent, cum res eas continent, quæ partim quidem eum, qui eas possidet, iuuant, partim etiam lædunt. Ad hæc etiam venæ sunt multæ, & nerui, non ii quidem in carne extantes, sed ad ossa protensi, articulos colligant. Quinetiam ipsi articuli, in quibus ossium, quæ mouentur, connexiones voluuntur. Quorum nihil est, quod non aliquantulum spumofum sit, & circa se latibula habeat, quæ sanies ipsa arguit, quæ iis apertis copiosa, & multis molesta effluit. Neque enim sanè eorum, quæ dicta sunt, quicquam oculis intuenti conspiciere licet. Idèòq; non manifesti morbi à me appellati sunt, & ab arte esse censentur, non tamen quia non manifesti, naturam nostram euincunt, sed, si modò fieri potest, ab ea superantur. Potest autem fieri, cum & ægrorum naturæ se ad inuestigationem exhibent, & qui peruestigaturi sunt ad industriam recte sunt à natura comparati. Neque enim sine multo labore & longo tempore, oculis cernuntur & cognoscuntur. Quæ nanque oculorum aspectum effugiunt, ea mentis acie comprehenduntur. Quæ verò ex eo ægris contingunt, quòd non protinus statim affectus cernatur, eorum culpa non in Medicos, sed tum in ægrotantis, tum in morbi naturam reiicienda est. Ille enim cum neque doloris causam oculis cernere, neque audirene cognoscere queat, ratiocinatione consequitur. Qui namq; obituro morbo laborant, si quid de morbo Medicis indicare conantur, id ex opinione potiùs quàm ex certa cognitione denunciant. Neque enim si certò scirent, ipsis se committerent, cum eiusdem sit prudentiæ, tum morborum causas cognoscere, tum omnibus præfidiis, quæ morbos augeri prohibeant, eos curare nosse. Cum igitur ex his, quæ denunciata sunt, non liceat ad aliquam certam cognitionem peruenire, aliò sanè, qui curationem instituit respicere debet. Huius igitur moræ causa, ad corporum naturam, non

ad artem ipsam referenda est. Hæc enim ubi morbum perceptit, curationem instituendam censet, id vnum spectans, ne temeritate magis quam consilio, & ut facilitate potius quam vi curationem adhibere videatur. Illa verò si tandiu morbum ferre possit, ut à Medico recte perspicitur, curationem etiam bene feret. Sin verò interim dum morbus cognoscitur, à morbo euicta fuerit, vel quòd ferius ad Medicum accesserit, vel ob morbi celeritatem æger peribit. Neque enim, qui ex æquo ad curationem procedit,

10 morbus celer existimandus est, sed qui præuertit. Præuertit autem tum ob corporum densitatem, in qua non conspicui morbi delitescunt, tum etiam propter ægrotantium negligentiam, qua curationem differunt, sed tum demum morbis correpti curationem expetunt. Quare artis facultatem admirari longè certè æquius est, si quem ex obscuro morbo laborantem restituerit, quam si, quæ fieri non possunt, aggressa fuerit. Neque verò in vlla quapiam arte iam inuenta tale quippiam inesse conspicitur, verùm ex his quæcunq; igne opus suum perficiunt, si eis desit, ab omni

20 opere feriantur. ubi verò eum contrectarunt, in opere continentur. Et quæcunque in facile emendabili materia opus suum exercent, ut in lignis quædam, aliæ in coriis, quædam etiam stylo, ære, ferro, atque id genus aliis quamplurimæ. Quæ tamen opera ex his & per has perficiuntur, quanquam facile emendari possunt, non tamen celeritatem magis ad opificium requirunt, quam ut ritè minimèque perfunctoriè tractentur: sed si quod instrumentum defuerit, ab opere quiescunt: & quamuis illis mora sit ad emolumentum incommoda, ea tamen pluriæstimatur. At verò Medicinæ,

30 his quidem ex pure in thorace collecto, aliis verò ex hepate & renibus, aliis etiam ex omnibus, quæ ventre continentur laborantibus, cum ea intensa oculorum acie contueri nequeat, (quod certe omnes aperitissimè vident) aliarum tamen facultatum subsidia adhibuit. Ex vocis namque claritate & tarditate, & destillationibus, quæ singulis, quæ exitus datur, defluere consueverunt, earumque partim quidem odoribus, partim coloribus, modò etiam tenuitate ac crassitudine diligenti trutina ponderatis, tum iam affectarum partium, tum verò ad affectum opportunarum signa colligit.

git. Vbi verò ista de se significationem præbuerint, neque ea sponte natura dimittit, necessarias vias quasdam inuenit, per quas vi impulsã citra noxiam ea emittat, remissa verò & languida, artis peritis, quæ porro facienda sunt planè indicat. Ac partim quidem ignem in nobis connatum, cibi potúsque acrimonia, vt pituitam diffundat cogit, partim verò spiritum ipsum, tanquam morbi delatorem, itinere & cursu per accliuia factò, morbum prodere cogit, quò coniectura colligatur, quid sibi in his visum fuerit, quæ vt conspicerentur fabricata est. Quinetiam sudores prius commemoratis ciendos esse, ex aquarum calidarum exhalationibus colligit. Quædam præterea per vesicam prodeuntia, euidentius morbum ostendunt, quàm quæ per carnes exeunt. Huiusmodi igitur cibos & potus adinuenit, qui cùm calidis succis sint calidiores, eos & eliquant & fluxiles reddunt, qui nunquam effluerent, nisi hoc illis contingeret. Itaque alia ex aliis, & alta per alia, tum corpus peruadunt, tum morbum denunciant, vt proinde nemini mirum videri debeat, si ad eorum cognitionem longius tempus requiratur, eosque pauci aggrediantur, cùm per aliorum expositionem ad Medici curantis cognitionem narratione deueniant. Quòd igitur ars Medica adhibendi remedij abundantem per se habeat rationum facultatem, quòdque meritò morbis, qui corrigi nequeunt, manus non admoueat, aut in iis aggrediendis inculpatam se exhibeat, tum præfens oratio manifestè indicat, tum viri huius artis periti, re ipsa lubentiùs quàm verbis demonstrant, qui non tam orationis dictioni student, quàm quòd vulgi fidem ex his, quæ vidit firmiorem, quàm ex his, quæ audierit, sibi comparaturos existimant.

Hippocratis de Prisca Medicina, liber.

QVI de Medicina dicere aut scribere conantur, & suæ quæstionis genus calidum, aut frigidum, aut humidum, aut siccum, aut aliud quiduis proposuerunt, ii, dum rem breui contrahunt, & idem morborum & mortis in vniuersum causæ principium, vnum vel duo constituunt, in

multis quidem quæ dicunt, planè errasse arguuntur. At verò iustus artis nomine reprehendendi sunt, quæ re vera existit, quàmque omnes in rebus maximis adhibent, cuiusque peritos artifices summis honoribus dignantur. Sunt autem opifices, alij quidem mali, alij verò multum præstantes. Quod sanè minimè contingeret, si prorsus non existeret ars Medica, nihilque in ea vel obseruatione, vel inuentione constaret, omnesque illius ex æquo inexperti & ignari essent, ægrotantiumque rebus fortuna præsetet. Verum aliter se res habet, sed non secus ac in reliquis omnibus artibus, opifices longè inter se, tum manu, tum mente præstant, sic etiam in arte Medica. Quamobrem equidem ipsam non censeo in inani quæstione versari oportere, sicuti quæ sunt obscura & dubia, de quibus si quis dicere velit, cum rei de qua agitur accommodatam quæstionem proponere necesse est. Velut si quis de rebus sublimibus aut sub terra positis disserat, aut earum naturam se nosse profiteatur, ea vera sint necne, neque iis, qui disserunt, neque iis, qui audiunt, satis fuerit manifestum. Neque enim datur ad quod quis veri cognitionem referat. At verò in Medicina iam pridem omnia subsistunt, in eaque principium & via inuenta est, per quam præclara multa longo temporis spatio sunt inuenta, & reliqua deinceps inueniuntur, si quis probè comparatus fuerit, vt ex inuentorum cognitione ad ipsorum inuestigationem feratur. Qui verò his omnibus reiectis ac repudiatis, aliam inuentionis viam aut modum aggreditur, & aliquid se inuenisse iactitat, is cum fallitur, tum alios fallit. Neque enim istud vlllo pacto fieri potest. Quas autem ob causas istud fieri nequeat, postea ostendam, vbi attem esse dixero ac docuero. Ex quo etiam manifestum fiet, nihil omninò alia ratione inueniri posse. Ac mihi quidem maximè videtur, qui de hac arte disserere instituit, quæ plebeiis nota sunt dicere debere, cum de nullo alio vel quærere, vel dicere conueniat, quàm de morbis quibus ii ipsi tentantur. Cum igitur rudes sint, neque morbos quibus ægrotant nosse, neque quomodo orientur, aut desinant, neque quas ob causas incrementum, aut minuantur, iis est facile; ab alio verò inuentos & expositos, procliue, cum nil aliud quisque recordetur, quàm quæ

sibi

sibi contigisse audit. Quòd si quis popularium sententiam non assequitur, nec se audientibus conciliat, is quod verè existit non assequetur, & neque propterea vlla proposita materia indiget. Principio sanè neque inuenta fuisset, neque inuestigata ars Medica, neque enim ea ægrotis opus esset, si eadem victus ratio iis offerretur, qua qui valent, vtuntur, quinetiam alia victus ratio contulisset, nisi essent istis alia meliora. At nunc necessitate homines coacti, artem Medicam inueniunt & inuestigarunt, quòd ægrotis oblata bene valentium victus ratio nihil contulerit, vt ne nunc quidem confert. Ad hæc superioribus equidem seculis, neminem istam bene valentium victus rationem & alimoniam, qua nunc vtuntur, inuenturum fuisse existimo, si idem cibus & potus homini, boui & equo, & ceteris præter hominem an manibus satis fuisset, ea nempe, quæ ex terra oriuntur, fructus, herbae & scenum, quibus nutriuntur & augentur, & sana degunt, nullo alio victu indigentia. Quamquam equidem per initia hominum eodem alimento vsum esse existimo. At cibaria, quibus nunc vtuntur, non nisi arte inuenta & excogitata, longoque temporis intervallo in vsum deducta mihi videntur, cum nimirum ex robusto & firmo victu, intemperatis & nimium valentibus ingestis cibariis, in multos & graues morbos homines inciderent, in quos etiam hoc tempore, si iisdem vterentur, incurrerent, ex quibus grauibus doloribus & morbis correpti, breui vitam cum morte commutarent. Etsi verò est simile his malis minus conflictatos fuisse propter consuetudinem, quamuis tunc quidem grauius laborarint, & plurimos quidem imbecilliore natura præditos, interiisse, eos verò qui viribus præstarent, diutius existisse: non secus ac hoc tempore, quidam ex valentibus cibariis facillè, alij non nisi cum multis doloribus & molestiis vindicantur. Eaque sanè necessitate mihi adducti illi videntur consentaneum naturæ alimentum inuestigasse, & id quo nunc vtimur inuenisse. Triticum igitur macerantes, & omninò pinsentes, molis frangentes, subigentes, & assantes, panem confecerunt. Ex hordeo verò mazam, & plurima alia magna circa eam adhibita opera coxerunt, assarunt, miscuerunt, valentiaque & intemperata cum imbecilibus temperantes, omnia pro

hominis natura & viribus composuere, rati cibos valentiores ingestos, quod à natura superari non possent, dolores, morbos, & mortem afferre, eos verò quia à natura superarentur, alimentum, incrementum & sanitatem præstare. Huic autem inuento quodnam iustius aut conuenientius quàm Medicinæ nomen imponi queat? quandoquidem ad hominis sanitatem, nutritionem & salutem inuentum est, quod in illius victus rationis vicem succederet, ex qua dolores & morbi nascuntur. Quòd si quis hanc ipsam artem esse non existimet, non absurdè prorsus sentiat. Cuius enim artis propter usum & necessitatē nemo rudis est, sed omnes periti, illius artificem aliquem vocari fas non est. Quamquam inuentum hoc longè præstans est, & multa arte ac obseruatione constat. Quæ etiam in hodiernum vsq; diem; qui rei gymnasticæ & viribus reficiendis præstant, eadem via inuestigando semper aliquid inueniunt, quo quis pro cibo & potu vsus, reliquis in certamine longè superior & seipso robustior euadat. Medicinā igitur, quam omnes ægrorum causa inuentam esse fatentur, in considerationem adhibeamus, num & nomen & artifices habeat, ipsisq; superior esse velit, & vndenam originem traxerit. Ac mea quidem opinione (quod supra dixi) nemo ad Medicinam inuestigandam animum applicaturus fuisset, si eadem victus ratio & ægris & sanis accommodata esset. Quare etiam in hunc vsq; diem barbari & Græcis finitimi, apud quos nullus est Medicinæ locus, eadem victus ratione, qua sani ad voluptatem vtuntur, neque eo quod experunt, abstinent, neque sibi temperant. At verò qui Medicinam perscrutando inuenire, eandem quam qui à me superiore oratione dicti sunt sententiam secuti, primùm quidem (vt sentio) de suis cibis copiam detraxerunt, deinde pro multis paucos sumserunt. Quòd cum ægrotantibus quibusdam satis esset, palamque prodesse non tamen omnibus constaret, verùm quòd erant quidam ita affecti, vt ne paucos quidem cibos conficere possent, quibus sanè imbecilliore quodam cibo opus esset, sorbitiones inuenerunt, valentes cibos paucos multa aqua diluentes, eo: ùmque vim temperatione & coctione detrahentes. Quòd, si qui neque sorbitiones superare possent, iis etiam detractis, potiones substituerunt, obseruantes vt

& vsu & copia moderatæ essent, neque iusto copiosiores,
 neque meraciores, neque pauciores exhiberentur. Imprimis
 autem animaduertere oportet, quibus in morbis sorbitiones
 minimè conueniunt, sed continuò vbi assumuntur, fibres ac
 dolores exacerbari, ex quo efficitur, vt quod assumtum est,
 morbum quidem foueat & augeat, corpus verò imminuat,
 & imbecillius reddat. At verò, qui ita affecti cibum siccum,
 aut mazam, aut panem quantumuis modicum assumunt, ij
 decuplo magis atq; manifestius læduntur, quàm si sorbitione
 vtantur, neque aliam ob causam, quàm quòd cibus viribus sit
 valentior quàm affectus requirat, tum quòd cui sorbere, ei
 edere minimè conueniat. Quò nanque plura comederit, eò
 peius afficietur, si verò pauca, etiam dolebit. Atque ad id sanè
 referuntur omnes doloris causæ, quòd valentissima edulia
 maximè & euidentissimè homini tam sano quàm ægro sunt
 noxia. Quàmnam igitur aliam habuisse mentem videtur, is
 qui Medicus, & omnium confessione artifex vocatur, cum
 victur rationem, qua ægri vtuntur, inuenit, aut qui ab initio
 omnibus mortalibus victum illum quo nunc vtimur, loco
 illius agrestis ac ferinæ victus rationis adinuenit & apparauit?
 mihi equidem eadem esse ratio, & vno eodemque modo
 excogitata videtur. Hic enim ea quæ occurrerent, & à
 natura humana bene valente propter feritatem & incommoder-
 ationem superari non poterant, ille verò quæ quiuis quomodo-
 libet affectus minimè superare poterat, detrahere studuit.
 At quid inter hoc & illud est discriminis? nisi quòd hoc
 multiplici & vario magis genere constat, & plus habet
 negocij, originem autem præbuit quod priùs fuit institutum.
 Quòd si quis in considerationem adhibeat, atque inter se
 coferat, tum ægrotantium, tum bene valentium victus
 rationem, is eam quæ ferarum est & carterarum animantium,
 illa quæ agrorum est, magis noxiam inueniet. Si quis enim
 morbo tentetur neque omnino difficili & intolerabili, neque
 prorsus leui, sed quem neque qui peccat sit cogniturus, si
 panem, aut carnem, aut aliud quiddam eorum quod sanos
 iuuet, comedat, non multum quidem, sed longè periculus,
 quàm sanus poterat: contra verò aliquis sanus natura

non omninò imbecilla, neq; rursus robusta, aliquid eorum quæ boui aut equo profunt, comedat, nempe eruum, aut hordeum, aut aliud quidpiam eiusmodi, non multum quidem, sed multò minus quàm ferre possit: quamuis id sanus fecerit, non minus utique grauabitur aut periclitabitur, quàm qui ægrotus panem aut mazam intempestiuè assumfit. Ex quibus omnibus colligitur, artem Medicam via quadam inuestigatam & inuentam esse. Quòd si re vera, quemadmodum existimant, quæ quidem sunt valentiora læderent, quæ verò imbecilliora, tum ægros, tum sanos iuuarent & nutrent, res facili negotio conficeretur. Longè enim tutius ageretur, si res ad imbecillimum deducatur. At nunc non leuius peccatur, neq; minùs læditur si quis pauciora & infra modum assumat. Fames enim plurimum potest in hominum natura, tum ad sanitatem & imbecillitatem, tum ad mortem inferendam. Multa verò alia mala & varia quidem ex plenitudine oriuntur, neq; verò minùs graua ex inanitione, vt proinde in his maxima insit varietas, & magna diligentia requiratur. Modum enim quadam coniectura colligare oportet. Modum autem, neq; pondus, neq; vllum alium numerum, ad quem ista referas, vt exactè cognoscas, nò vllum alium inuenias, quàm corporis sensum. Quocirca istud adeo exactè cognoscere, vt leuiter in vtramq; partem pecces, operosa res est. Quamquam equidem vehementer hunc Medicum laudari, qui parum peccet. At exacta certitudo rarò cernitur. Quare Medicorum pleriq; malorum nauium gubernatorum mihi simillimi videntur, qui si tranquillo mari nauem regunt, nemo eos peccare deprehendat. Quod si eos vehemens ventus aut tempestas oppreserit, iam omnibus manifestè constat eorum imperia & culpa nauem fuisse perditam. Ad hunc sanè modum improbi plerique Medici, dum leuiter affectos curant, in quibus vel grauissimi errores commissi, nihil periculi admittunt (cùm multi huiusmodi morbi ac longè frequentius quàm grauiores, hominibus contingant) in iis quidem si delinquant, plebeios latent: vbi verò in magnum & vehementem, ac periculosum morbum inciderint, tum ipsorum ars & errores omnibus sunt conspicui. Horum enim cuiusque vindices pœnæ præstò sunt, neq; in longum differuntur.

Quòd

Quòd autem non minores affectus ex intempestiua va-
 cuatione quàm repletione homini contingant, ex bene va-
 lentibus probè cognoscas. Quibusdam enim semel tantum
 cibum sumere confert, idq; quòd conferat sibi constitue-
 runt. Quidam etiam prandere ob eandem causam, quòd iis
 conferat, coguntur. Quod non iis contingit, qui propter
 voluptatem aut alium quemuis casum, horum alterutrum
 facere student. Plarisq; enim nihil refert vtrumlibet fecuti,
 vel semel tantum cibum capere, vel prandere etiam assue-
 10 scant. Quidam verò si quid incommodè fecerint, non facilè
 degunt, verum eorum vtrisque die altero vix nec temerè ex-
 acto, supra modum grauis oritur affectio. Si enim pransi
 fuerint, quibus prandere non conducit, ij continuo graues
 totoque corpore & mente segnes euadunt; cum oscitatio-
 ne, somnolentia, multaque siti. Quòd si insuper etiam cœ-
 nauerint, & flatus & tormina excitantur, & venter erumpit.
 Ac multis magni morbi origo fuit, si cibos quos semel ab-
 sumere consueuerant, bis assumsissent, nec quicquam am-
 pliùs. Ad hæc si quis prandere consuetus, atque cui prandere
 20 re conducit, non prandeat, protinus vbi tempus præterit,
 statim grauis impotentia exoritur, tremor, & animi defe-
 ctio, ad hæc oculi pallidiores fiunt, vrina crassa & calida
 redditur, os amarulentum euadit, viscera ei pendere videntur,
 tenebricosa verigine corripitur, vehementer irascitur
 & mœret. Ista verò omnia cœnare volenti contingunt, ne-
 que cibos quos priore cœna assumsit, qui prandere con-
 suevit, conficere potest, sed cum torminibus & strepitu de-
 scendunt, & aluum concludunt, ipsi verò noctem inque-
 30 tam agunt, & in somniis perturbatis ac tumultuosis vexan-
 tur, quod plerisque etiam morbi initium extitit: Quæ quas
 ob causas his accidunt, consideranda sunt. Nempe quòd is
 opinor, qui semel tantum cibum assumere consuevit, non
 expectauerit idoneum tempus, dum venter hesternos ci-
 bos planè confecerit, superauerit, emollitus fuerit, ac con-
 quicuerit, sed in ipsum feruentem & fermentatum recen-
 tes ingesserit. At huiusmodi ventres multò tardiùs conco-
 quunt, maioreq; ocio & quiete opus habet. Qui verò pran-
 dere consuevit, quoniam, vbi quamprimum alimento cor-
 pus indiguit, prioribus cibis consumptis, nec habuit am-

plius quo fueretur, non statim ipsi nouum alimentum ad-
fuit, ideoq; fame imminuitur & contabescit. Quæcunque
enim eiusmodi hominibus accidunt, ad famem referenda
cenfeo. Quinetiam iis omnib. qui duos aut tres dies sine ci-
bo transferint, eadem contingere dico, quæ de his, qui mi-
nimè prandent, diximus. Ac eiusmodi naturas, quæ celeri-
ter ac vehementer suorum delictorum incommoda perci-
piunt, equidem reliquis imbecilliores esse cenfeo. Qui verò
imbecillus est, proxime ad eum, qui ægrotat, accedit, estq;
imbecillior qui ægrotat, multoq; grauius afficitur, si quid 10
intempestiuè fecerit. Cùm autem eiusmodi exacta diligen-
tia in arte Medica adhibenda sit, quod est certissimū semper
assequi difficile est. Multa tamen in re Medica, tã exactam
diligentiam obtinent, de quibus dicitur. Neq; sane priscam
artem Medicam ideo quòd omnium exactam diligentiam
non habeat, quasi ars nulla sit, aut non recte inuestigata,
reuerendè cenfeo: verùm cùm prope ad veritatem accede-
re liceat, simulq; eò ratiocinando peruenire, multò magis
admiranda veniunt, quæ sunt ex magna ignoratione eruta,
velut probè & rectè, non autem fortuito inuenta. At verò 20
nunc ad eos, qui noua quadam ratione artem ex proposita
materia inuestigant, nostra reuertatur oratio. Siquidem est
calidum, aut frigidum, aut siccum, aut humidum quod ho-
minem lædit, & eum, qui rectè mederi volet, oportet calido
per frigidum, frigido per calidum, sicco per humidum
& humido per siccum opitulari. Exhibeatur mihi aliquis
naturæ non admodum robusta, sed imbecilliore, qui tri-
ticum crudum, & inelaboratum edat, quale ex area sustu-
lit, & carnes crudas, & aquam bibat. Ex qua victus ratione
non dubium est quin multa & graua sit perpassurus. Nã & 30
doloribus conflictabitur, & imbecillo erit corpore, & ven-
triculus corrūpetur, neq; diu vitam tolerare poterit. Quod-
nam igitur ita affecto præsidium cōparandum? calidumne,
an frigidū, an siccum, an humidum? si quidem horū quodq;
simplex est. Namq; si quod lædit ab his ipsis est diuersum,
contrario dissoluere conuenit, velut ipsi fatentur. Est enim
certissima & euidentissima medela, sublatis quib. vitatur
cibis, pro tritico panem exhibere, & pro crudis carnibus,
coctas, & insuper vinum propinare. Neq; fieri potest quin
his

his commutatis conualeſcat, niſi diuturniore iſta victus ratione proſus fuerit corruptus. Quid ergo dicemus? Nūc à frigido malè affecto, calida hæc exhibita profuerunt, an contraria? Equidē in quid ad interrogata reſpōdere debeat, multūm dubitaturum exiſtimo. Qui enim panem ex tritico apparat, calidum, aut frigidum, aut ſiccū, aut humidum tollit. Quòd nanq; in ignem & aquam mittatur, multis que aliis modis confectus ſit, quorum ſingula propriam facultatem & naturam obtinent, eorū quidem quæ natura exiſtunt, quædam reiiciuntur, aliis verò temperantur & cōmiſcentur. Nam & hoc ſanè noui plurimūm referre, ut aturne quis pane puro, aut non puro, aut ex tritico cortice non reſpurgato, an purgato, an copioſa aqua ſubacto, aut nullo modo ſubacto, an excoccto, aut crudiore, aliisq; præterea innumeris. Similiter quoq; de maza. Quorū cuiuſq; magnæ ſunt facultates, ac nihil inter ſe ſimiles. At qui hæc ſubducta ſecum ratione non reputat, quonā modo iſ affectum vllum, quo quis detinetur, cognoscere poterit? Cūm ab eorū quoque hoc vel illo modo afficiatur & immutetur, atq; ex his & bene valentium omnium, & ex morbo conualeſcentium, & ægrotorum vita cōſtet. Ex quo ſanè efficitur, ut nihil nequè ad cognitionem vtilius, neq; magis neceſſarium exiſtat. Ut rectè cōuenienterq; ratiocinando inuſtigaffe mihi videātur, & ad hominū naturam accōmodatè primi iſta inueniſſe, artēque dignam iudicaſſe, quæ ad Deum authorem ex maiorū inſtitutis referretur. Nam neq; ſiccō, neq; humido, neq; calido, neq; frigido, neq; horum quoquam hominem lædi exiſtimauerūt, neq; horū aliquo ei opus eſſe. Sed quod in vnoquoque potentius eſſet, & ſupra naturam humanam adeò ut ab ea ſuperari non poſſet, id lædere cenſuerunt, & tollere conati ſunt. Eſt autem valentiſſimum inter dulcia dulciſſimum, inter amara amariffimum, inter acida acidiffimum, & quod in re quaque ſummum eſt. Hæc enim in homine in eſſe, eiq; nocere videbant. In homine nanque in eſt & amarum, & falſum, & dulce, & acidum, & acerbum, & inſpidum, aliaque ſexcenta, quæ pro copia & viribus, varias habent facultates. Et hæc quid in mixtione & mutua inter ſe contemperatione, neque ceruuntur, neque quenquam moleſtia afficiunt. At vbi horum quidpiā ſecretum fuerit, &

per se extiterit, tunc & conspicuum fit, & hominem molestia afficit. Quinetiam ex cibariis, quæ minimè nobis conueniunt, quæque in corpus ingesta homini sunt noxia, eorum quodque aut amarum est, & minimè temperatum, aut falsum, aut acidum, aut alio quodam modo intemperatum & vehemens, ideoque perturbationem in corpore efficiunt, non secus ac ea, quæ ex corpore excernuntur. At edulia, quæ homo nunc edit aut bibit, ea huius intemperati & præstantis succi minimam partem habere constat, panem dico & mazam, atque his finitima, quibus homines copiosè & semper uti consuevere, præter ea, quæ ad voluptatem & satietatem condiuntur, & apparantur. Ex quibus quamuis magnâ copiâ ingerantur, turbatio & facultatum corporis secretio minimè contingit, sed robur, incrementum, & alimentum, idque nullam aliam ob causam, quàm quòd probè temperata, nihil habet intemperati neque vehementis, sed omnia vnum fiunt, & simplex, & validum. Neque verò mihi satis compertum est, qui hac oratione vtuntur, & artem Medicam ab ista via ad materiam propositam abducunt, quoniam tandem modo homines ex materia proposita curaturi sint. Neque enim (opinor) ipsis est inuentum quidnam sit per se calidum, aut frigidum, aut siccum, aut humidum, ac nullius alterius particeps. Verùm vt sentio, iidem apud illos potus & cibi existunt, & ij quibus omnes vtimus, sed huic calidi, illi frigidi, huic sicci, illi humidi nomen apponunt. Quandoquidem illud dubitationem habet, si Medicus vt aliquid calidum ægro offeratur imperet, cum si protinus quærat quodnam illud sit, vel nugari cogatur, vel ad horum aliquid confugere. Quòd si sit calidum quoddam acerbum, aliud verò calidum insipidum, aliud quoque calidum turbulentam in corpore motionem excitans (sunt enim & alia calida, quæ contrarias inter se facultates habet) quodnam eorum offerri debeat, an calidum & acerbum, vel calidum & insipidum, an frigidum simul & acerbum (tale nanque quoddam est) an frigidum & insipidum? Nanque equidem noui planè contrarium in eorum quoque euenire, neque in homine solùm, verum etiam in corio & ligno cæterisque plerisque homine longè hebetiorem sensum habentibus. Neque enim calidum est, quod
magnam

magnam vim habet, verum acerbum & insipidum, cætera-
 que de quibus dixi, tum in homine, tum extra hominem, in
 iis, quæ eduntur aut bibuntur, vel foris illinuntur, vel qua-
 cunque forma corpori admouentur. Frigidum quidem &
 calidum inter omnes facultates, minimum in corpore pos-
 se has ob causas existimo. Quandiu enim calidum & frigi-
 dum inter se permixta fuerint, molestia neutiquam afficiunt.
 Cõtemperationem enim & commodationem habet fri-
 gidum à calido, & calidum à frigido. At vbi alterum ab al-
 10 tero seiunctum fuerit, tunc offendit. Quo itaque tempore
 frigus innascitur & hominem affligit, primum ex eo ipso
 calidum indidem ex homine præsto est, sine vllò præsidio
 atque apparatu, idque tum in sanis, tum in ægrotantibus ef-
 ficat. Quòd si quis sanus hyeme siue lotione frigida, siue
 quouis alio modo corpus refrigerare volet, quò plus id fe-
 cerit, si planè corpus non congelarit, is vbi vestimenta sum-
 ferit, & sub tectum se receperit, eò magis & vehementius
 corpore incalescet. At verò si multum calefieri, vel balneo
 calido, vel copioso igne cupiat, moxque cum eadem veste,
 20 eodem loco quo quis perfrigeratus fuerat, commorari, is
 multò frigidior, atque alias magis inhorrescere conspicie-
 tur. Aut qui in magno æstu ventulo per flabellum excitato,
 hoc modo sibi frigus conciliare parat, is decuplo maiorem
 ardorem & æstum sentiet, quàm qui horum nihil fecerit.
 Atque istis sanè sunt multò maiora, quæ qui per niues, aut
 alia frigora itinere factò, supra modum pedibus, vel mani-
 bus, vel capite perfrigerati, noctu patiuntur, cum vestibus
 contacti, & loco calido se continentes, pruritu & ardore di-
 uerantur, quibusdam etiam pustulæ velut igne ambustis
 30 atolluntur, neque id iis sine caloris sensu accidit. Tam faci-
 lè eorum alteri alterum succedit. Quibus & sexcenta alia
 adlicere possem, verum quæ circa ægrotos accidunt, specte-
 mus. An non quibus rigor exoritur, iis acutissima febris in-
 star flammæ emicat? Et quæ non adeò vehementer affligit,
 sed intra breue tempus quiescit, & alioqui ferè innoxia,
 quæque quandiu adfuerit, calore totum corpus peruadit, ea
 maximè in pedes desinit, in quib⁹ rigor & frigus vehemen-
 tissimum diutissimè perdurarunt. Rursus vbi sudor erupit,
 & febris decesserit, multò vehementius perfrigescit,

quàm si per initia nonprehendisset. Ab eòac igitur, quid magnum aut graue expectetis, aut cuiusnam magni praesidij indigeat, cui contrarium tam citò succedit, quod eius vires sponte auferat? At obiciat aliquis febre ardente, aut pulmonum inflammatione, vel aliis vehementibus morbis detentos, qui neque calore citò liberantur, neque frigori calor succedit. Istud verò mihi magno argumento esse videtur, quòd neque calidum simpliciter febricitantium, neque ipsum solum affectionis causa sit, sed est & amarum & calidum idem, & calidum & acutum, & salsum & calidum, aliisque innumera, ac rursus frigidum aliis facultatibus coniunctum. Hæc sunt igitur, à quibus noxa prouenit, sed & calidum adiunctum est, robur ac veluti principatum habens, quod incitat, & vnà cum eo, cui coniunctum est, auget, nullam tamen peculiarem vim, quàm conueniat, maiorem obtinet. Atque ista ad hunc modum se habent. Ad hæc verò accedunt indicia imprimis quidem manifestissima, quorum iam pridem omnes sæpius usum accepimus, & in dies periclitationem percipimus. Si quidem vbi nobis grauedo exoritur, & ex naribus humor effluit, qui priore, & eo, qui quotidie per nares fertur, cum longè sit acrior, nasum non modò in tumorem attollit, & calentem summèque feruentem exurit. Quòd si longiore tempore perseuerauerit, & manum ad moueas, etiam locus exulceratur minimè carnosus & durus. At verò narium ardor tunc sedatur, non cum fluxio sit, & inflammatio adest, sed cum humor crassior, & minus acris extiterit, ac concoctus, eiusque, qui prius aderat, magis permixtus. Quibusdã verò ex sola frigiditate, & nullius alterius accessione, hic affectus planè excitatur. Qui omnes liberantur, si ex frigore quidè percalescant, ex ardore verò perfrigescant, quæ celeriter coniungunt, & nullius concoctionis indigent. Reliqua autè omnia, quæ ex humorum acrimonia & incommoderatione oriri assero, eodem modo sedantur, commoderata & concocta. At fluxiones in oculos irruentes ex vehementi & cuiusuis humorum acrimonia, palpebras quidem exulcerant, & quibusdam genas, subiectasque oculis partes, ad quas confluerint, erodunt, tunicam etiam pupillam ambientem rumpunt & exedunt. Dolor autem & ardor summaque inflammatio tandiu detinet, quòd fluxio concocta fuerit, & crassior euaserit, lemaque ab iis

reddita

reddita fuerint. Cōcoquitur verò vbi mutua fuerit permixtio, contemperatio & cum aliis coctio. Quinetiam quæ in fauces feruntur, ex quibus raucescunt angine, erysipelata, & pulmonū inflammationes, hæc omnia primū quidē salsa, humida & acra demittunt, & in his morbi confirmantur. At verò vbi crassiora & magis cocta fuerint, omnemq; acrimoniam deposuerint, tum iā & febres, & quæ molesta afficiebant, desinunt. Eas verò rei cuiusq; causas existimare oportet, quæ quidē cum adsunt, hoc modo provenire necesse est & quibus in aliud temperamentū commutatis, cessare. Quando igitur ab ipsa pauca caliditate & frigiditate, nulliusq; alterius facultatis particeps, hæc contigerint, hæc ratione cessabunt, si ex frigido in calidum, & ex calido in frigidum commutata fuerint. Commutatur verò ad eum, quem dixi modum. Præter hæc quæcunq; hominē malè afficiunt, ea omnia ex facultatibus oriuntur. Veluti quidam, si amarus humor aliquis, quem bilē flauam nuncupare solemus, effusus fuerit, quænam anxietates, æstus & impotentia detinent? Quibus interdum liberati vel spontanea purgatione, vel medicamento, si quid horum tempestiue contingat, doloribus planè & calore defunguntur. At quædiu ista sublata, incocta & minimè contemperata fuerint, nulla arte neq; dolores neq; febres finientur. Et quibus quidem acuti, acres & æruginosi humores instant, quinam furores, & viscerū ac thoracis lancements, animiq; abiectio inde oriuntur? Neq; prius hæc quieteunt, quam emaciati, deiecti, & aliis permixti fuerint. Multis autem variisq; modis concoqui, permutari, tenuari, & in humorum naturā crassescere possunt. Ideoq; in istis, & iudicationes, & temporum numeri, magnum pondus habere mihi videntur. At nihil istorum siue calido aut frigido contingere solet, cum neq; putrescere, neq; incrassari possit. Quid verò hoc ipsum esse dicemus? Nempe eorum contemperationem esse, verum ea cum mutuo inter se fiat, tum vim habere. Quandoquidem calidum nullius alterius permixtione, quàm frigidum calidum esse desinet, neque contrà frigidum, quàm calidum. At reliqua omnia, quæ in hominē insunt, quò pluribus permiscantur, eò mitiora & meliora euadunt. Isque tum demum optimè affectus est, vbi concoquit, & quietè agit.

nihilque in eo existit, quod propria facultate præpolleat. Ac de his quidem abunde mihi dixisse videor. At verò Medici quidam & sophistæ fieri non posse dicunt, vt quis artem Medicam cognoscat, nisi idem noverit quid sit homo, & quænam eius prima generatio & compositio. Equidem quæ ab his de natura vel dicta vel scripta sunt, non tam ad artem Medicam, quàm ad pictoriam spectare existimo. At manifestam naturæ cognitionem non aliunde quam ex arte Medicâ haberi censeo, quam is facillè percipiet, qui vniuersam artem Medicam probè complexus fuerit. Quo quidem plerique mihi peruenisse videntur, & istorum notitiam habuisse, vt quid sit homo, quænam eius ortus causæ, reliquaque; certè cognoscerent. Quandoquidem naturæ cognitio mihi Medico esse necessaria videtur, isque omni studio contendere debet (si modò quid rectè præstare volet) vt intelligat, quonam modo quis ad ea, quæ comeduntur & bibuntur se habeat, & quidnam cuique ex singulis eueniat, neque simpliciter tantùm existimet casum malum esse edulium, quòd qui se eo ingurgitat, dolore sentiat, sed noscat quemnam dolorem & quænam ob causas inferat, & cuiusnam eius vsus minimè sit accommodatus. Cùm enim alij plerique sint, tum cibi, tum potus, natura præui, non tamen eodem modo hominem afficiunt. Quod ita se habere hac oratione veluti exemplo confirmo. Vinum merum copiosius epotum hominem quadam imbecillitate afficit, idque qui vident, omnes nouerunt eas esse vini vires, & in ipsum noxiam referunt, sed & quænam hominis partes præcipuè afficiat, nouimus. Quod & in reliquis ita planè constat. Caseus siquidem (quoniam hoc in medium protulimus) non omnibus est noxius, sed sunt nonnulli, qui vbi eo se expleuerint, ne tantillum quidè offenduntur, quin etiam gracilibus mirum in modum conferre perhibetur, quidam etiam non nisi cum molestia degunt. Horum autem naturæ hac ratione inter se differunt. Quod in corpore caseo est inimicum, ab eo excitatur & commouetur, in quibus eiusmodi humor plurimus in corpore redundat, quòque maiorem dominatum in corpore habuerit, eò grauius affici æquum est. Quòd si vniuersæ hominum naturæ infestus esset, omnibus vti que noceret. Quæ si quis nouerit, nullo modo ab eis offendatur.

In iis verò, qui ex morbis conualescunt, ac præterea longis morbis conflctantur, multi velut instructa acie conflictus fiunt, partim sponte, partim ex iis, quæ sine delictu offeruntur. Plærosque autem Medicos noui, qui non secus ac idiotæ, si quid forte eadem die innouassent, lauando videlicet, aut deambulando, vel alienum aliquè cibum edendo, quæ omnia etsi adhibuisse quam omisisse præstiterat, nihilominus tamen in eorum aliquod causam reiecerunt, cum quidem causam non agnoscerent, & id fortasse quod forte maximè erat commodum prorsus extringuerent. Quod certe minimè facere conuenit, sed nouisse oportet quid balnei vsus intempestiui efficiat, quid item defatigatio. Neque enim ista eodem modo malè afficiunt, neque quicquam aliud, vt neque repletio, neque hic vel ille cibus. Qui igitur hæc singula quemadmodum se ad hominem habeant, ignorat, is neque, quæ ab iis proueniunt, cognoscet, neque iis rectè uti poterit. At verò mihi etiam cognoscendæ affectiones videntur, quæ homini tum à facultatibus, tum à figuris proueniunt. Facultatem quidem intelligo, extremas humorum qualitates & vires nosse; figuras verò, ea quæ in homine insunt. Quædam enim caua sunt, & ex latitudine in angustum coacta, quædam etiam expassa, alia solida & rotunda, alia lata & pendentia, alia distenta, alia longa, alia densa, alia rara & florida, alia verò spongiosa & laxa. Videndum certè quodnam ex his humorem ex reliquo corpore ad se attrahat & pelliciat, num quæ caua & expassa, an solida & rotunda, an quæ caua & ex latitudine in angustum contracta sunt, id maximè efficere possint: Ac mea quidem sententia, quæ ex cauo & lato in angustum contracta sunt.

30 Istæ verò ex rebus externis manifestè percipere licet. Veluti quidem si ore hiantes fueris, nullum humorem attraxeris, vbi verò protensis labris constrinxeris ac compresseris, præterea quæ fistulam admoueris, quicquid libuerit, attrahes. Hoc verò quæ admouentur cucurbitulæ ex latitudine in angustū contractæ declarant. quæ eum in vsum fabricatæ sunt, vt ex carne trahant & auellant, alia quæ id genus permulta. Est autem earum, quæ intra hominem sunt, partium natura & figura eiusmodi, vesicæ, capitis, & vteri in mulieribus, ex quæ maximè attrahere, & semper attracto humore

refertæ conspiciuntur. Quæ verò caua sunt & expansa, ea affluentem quidem humorem omnium maximè recipiunt. Verùm non perinde attrahunt. At solida & rotunda neque attrahunt, neque affluentem humorem recipiunt, qui certè circum elabitur, cum sedem in qua permaneat, non habeat. Spongiosa autem & rara, velut lien, pulmo & mamma, prope admota maximè exugunt, eaq; præcipuè accedente humore indurecunt & augentur. Neque enim si in ventriculo humor infit, eumque foris contineat, & singulis diebus euacuetur, verùm cum in seipso receperit, eumque vacua 10 & rara, ac parua penitus imbiberint, pro raro & molli durus & densus euadit, neque concoquit, neque emittit. Istaq; illi ex figuræ natura contingunt. Quæ verò flatus eorumque conuolutiones in corpore efficiunt, ea in cavitatibus ac laxioribus spaciis, velut ventre & thorace, strepitum & sonitum excitare æquum est. Cùm enim non sic impleant, vt consistant, sed mutationes & motiones habeant, ab ipsiis strepitum & euidentes motiones fieri necesse est. Quæ verò tum carnosâ, tum mollia, in iis stupores & repletiones quales iugulatis fiunt. Quòd si in latum & renitens incurrat, 20 que aliquid resistat, quod natura neq; sit ad eò robustum, vt vim eius sustinere, neque ab eo malè affici queat, neque ita molle & rarum, vt in se recipiat & cedat. sed tenerum, floridum, sanguine præditum, & densum velut hepar, ob densitatem quidem & latitudinem renititur, neq; cedit, flatus verò subies increfcit, robustior efficitur, & impetu in id, quod oblectatur, fertur; verùm quia tenerum & sanguine præditum, doloris expers esse non potest. Easq; ob causas tum grauissimi creberrimi; dolores eo in loco excitantur, tum suppurationes & tubercula quam plurima. Quæ etiam circa septum transuersum, sed longè minore vi contingunt. 30 Septi enim transuersi natura in latum protensa & renitens, cumq; sit neruosior & robustior, ideò doloribus minùs opportuna. In his tamen & dolores & tubercula exoriuntur. Permultæ præterea tum intra, tum extra corpus existunt figurarum formæ, quæ pro affectuum ratione magnopere differunt, tam in ægris, quàm in bene valentibus, velut capita parua aut magna, ceruices graciles aut crassæ, longæ aut breues, ventres longi aut rotundi, thoracis & costarum

starum latitudo aut angustia, atq; alia sexcenta, quorum omnium differentias nouisse oportet, quò cognita cuiusque causa, eas rectè obseruare possis. De humorum autem facultatibus, quemadmodum etiam antea dictum est, quid eorum quisque in homine efficere possit, considerandum, quasq; inter se cognationes habeant. Quod est, si dulcis humor in aliam formam mutetur, non per alterius con-
 20 temperationem, sed ab aliis separatus qualis nam plurimum futurus sit, amarus, an salus, an acerbus, an acidus.
 Certè omnium humorum, qui assumuntur, acidus minimè accommodatus fuerit, siquidem dulcis omnium maximè accommodatus existit. Ad hunc modum si quis rerum exte-
 30 rnarum naturam inuestigando assequi possit, is semper ex omnibus quod melius est facillè eligit. Optimum verò id est, quod longissimè abest ab eo, quod humanæ naturæ minimè est accommodatum.

Hippocratis de Medico, liber.

HOc scripto Medico imperamus & dicimus quomodo
 20 officinam Medicinam instruere debeat. Ad eius quidem auctoritatem mihi pertinere videtur, vt perspiciat, quoad eius natura feret, bene colorato & optimè habito sit corpore. Qui enim bona non sunt corporis habitudine, vulgò existimantur cæterorum curam nò rectè habere posse. Deinde eius cultus mundus esto, vestis sit decora, & vnguentis vtatur beneolentibus, citra omnem odoris suspicionem. Istud enim iucundum esse ægrotantibus solet. Eum quoq;
 spectare oportet, vt animi temperantiam excolat, non taciturnitate solùm, verumeriam reliqua totius vitæ moderati-
 30 one. Quod ad illi comparandam gloriam plurimum adferre adiumenti. Bonis etiam ac honestis sit moribus, vnaq; grauitatem cum humanitate coniunctam habeat. Temeraria nanq; procliuitas & promittitudo, quâuis valde sit utilis, despectui est. At considerandam quando his vti liceat. Eadem enim apud eosdem, cum rara sunt, estimantur. Quod ad gestum attinet, vultu sit ad prudentiam composito, non aspero tamen, ne superbus & inhumanus videatur. Qui verò in risum effusus est, & supra modum hilaris, molestus habetur, quod vel imprimis vitandū est. Æquum autem in omni vitæ

consuetudine se præstare debet. Nam cum omnibus in rebus multum sit in iustitia præsidii, tum verò Medico cum ægris non parum est commercij. Ii enim se huic tractandos submitunt, isq; nunquam non ferè cum mulieribus virginibus conuersatur, resq; magni pretij contrectat, à quibus omnibus sibi temperare debet. Atque his tum animi, tum corporis virtutibus, eum præstare oportet. Quæ verò ad artem Medicam præcepta pertinent, ex quibus artifex habendus est, & à quibus discendi initia sumi debent, ab initio nobis breuiter ob oculos ponenda. Quæ ergo in officina Medica curantur, ea propemodum discenda sunt. Ac primum quidem domus locus tam commodus habeatur, vt neque accedens ventus molestiam æfferat, neque sol aut splendor grauis sit. Lucis enim splendor, vt non sit curantibus molestus, non item tamen iis, qui curantur. Is ergo prorsus vitandus est, per quem oculos offendi contingit. Atque hoc quidem de lumine præcipitur. Deinde verò vt nequaquam splendori facies sit aduersa. Oculorum enim aciem debilem molestia afficit, cum quæuis occasio debiles oculos perturbare possit. Atque hic luminis vsus esto. 20

Sellæ quo ad eius fieri potest, altitudine sint æquales, vt illis sese accommodent. Ætis, præterquam in instrumentis, nullus vsus esto. Talis enim supellectilis vsus, apparatus quidam molestus esse mihi videtur. Aqua iis, qui curantur, potui commoda & pura exhiberi debet. Deterforiis puris & mollibus vtendum, ad oculos quidem, linteis; ad vulnera verò, spongiis. Hæc enim per se magno auxilio esse videntur. Instrumenta autem omnia ad vsum aptè comparata esse oportet, conuenienti magnitudine, grauitate & tenuitate. Quæ verò admouentur, omnia quidem vt conferant, attendendum, potissimumq; si ad laborantem partem diutius adhærescere debeant, cuiusmodi sunt vincula, medicamenta, & ad vlcus adhibita lintea & cataplasmata, quæ diutissimè in affectis partibus commorantur. At verò, quæ postea consequuntur, horum ablatio, refrigeratio item, & perpurgatio, & aquæ persusio, parui cuiusdam sunt temporis. In quibus, si quid faciendum, magis ne an minus adhibendum sit, diligenter attendere oportet. Permagni enim interest, an his tempestiuè vsus fueris, an verò ea neglexeris. Est

ris. Est autem Medicinæ accommodata deligatio, ex qua, qui curatur vtilitatem percipit. Hæc autem duo, quibus vtendum est, maximè iuuant, comprimere vbi expedit, & remissè deligare. Quòd ad anni tempora videndum, quando contegere oporteat necne, simulque ne imbecillitatis ignarus, vtro horum vtendum sit hæreas. Deligationes autem concinnæ, & ad speciem comparatæ, quæque nihil profunt, repudiandæ. Sunt enim eiusmodi molestæ, & omninò ad ostentationem factæ, ac plærunque ei, qui curatur, 10 noxiam afferunt, qui non tam ornatum quàm vtilitatem requirit. At verò in iis, quæ manus operam postulant, & sectione aut vstione efficitur, celeritas ac tarditas ex æquo commendantur, cum vtraque opus sit. Nam quibus quidem vna sectione manus opera perficitur, ea celeriter fieri debet. Nam cum sine dolore sectio minimè contingat, debet id quod dolorem facit quàm minimo tempore adesse, quod fiet celeriter administrata sectione. At vbi multas fieri sectiones necesse est, tarda manuum opera vtendum. Qui enim celeriter sectionem adhibet, 20 nentem multumque dolorem infert. At qui intermittit, alleuationem quandam iis, qui curantur, exhibet. Quod de instrumentis etiam dicatur. Gladiolis enim acutis & latis vt vtendum, ita non in omnibus id ex æquo fieri edicimus. Quædam nanque corporis partes velocem habent sanguinis impetum, quem continere non est facile, cuiusmodi sunt varices, & aliæ quædam venæ, quarum angustas sectiones esse oportet. Sic enim nunquam fiet immodica profusio, ab his tamen sanguinem interdum detrahere confert. In his verò partibus, in quibus nihil inest periculi, & quæ 30 tenuem sanguinem minimè continent, latioribus gladiolis vtendum, alioqui sanguis nequaquam profluet. Est autem turpissimum per manus operam non assequi quod cupias. At verò cucurbitulæ duobus modis vtiliter admoueri possunt. Cum enim procul ab exteriori carne fluxio constitit, eius circulum paruum esse oportet, ipsa verò ventrem minimè amplum habeat, sed qua parte manu apprehenditur, prominens sit, & minimè grauis. Quæ enim est eiusmodi, in directum trahit, & procul distantes serosos humores ad carnem probè reuellit. At dolore per carnis ma-

gnitudinem disperso, in reliquo quidem similis sed circulus magnus fit. Hoc enim pacto, quod dolorem mouet, ex plurimis partibus quò oportet adducere comperies. Neque enim circulus magnus esse potest, quin caro ex pluribus locis contrahatur. Quæ verò grauis est, ad superiores partes vergit, ab inferioribus tamen magis detrahit, ita vt plarumque morbos minimè attingat. Instantibus igitur fluxionibus, proculque à superioribus partibus positus, lati circuli multa simul ex reliqua carne attrahunt. Quod facit vt inde tracta humiditas, ad serosum humorem, in inferioribus partibus collectum apponatur, & ea quidem, quæ molestiam afferunt, relinquuntur, quæ verò nihil nocent, detrahantur. Quin & de cucurbitulæ magnitudine, vt partibus quibus admoueri debet, sit vsui, coniectura capienda est. Cùm verò pertundere voles, altiùs scalpillum adigere oportet. Sanguis enim ex locis manus opera dissectis conspicuus profluere debet. Alioqui ne circulum quidem attractum pertundere oportet. Laborantis namque loci caro contenta magis est. Gladiolis autem recuruis, in summo non valde acutis vtendum. Prodeunt enim quandoque humores serosi, glutinosi & crassi, qui in incisuris, si angustæ fuerint, ne subsistant, periculum est. Ac verò brachiorum venæ vinculis comprehensæ detinendæ. Quæ enim eas integritate caro, in multis non probè venæ coaptata est. Quæ cùm lubrica existat, vtrorumque sectiones sibi inuicem respondentem fieri nequeunt. Vena enim contacta intumescit, & sanguis fluxus impeditur, ob idque in multis pus colligitur. Ac sanè duplici de causâ eiusmodi manus opera noxia videtur, tum quòd ei, qui secatur dolorem, tum vero ei, qui secat dedecus adfert. Quod ipsum in omnibus fieri præcipitur. Atque ea sunt in officina Medica instrumenta, quibus artificiosè vt eum, qui discit, necesse est. Volsellis enim quibus tum dentes, tum columellæ comprehenduntur, quemlibet vti licet, cùm simplex earum vsus esse videatur. De tuberculis autem & vlcibus, quæ inter maiores morbos recensentur, istud tuendum est. Tubercula quidem coercere ac dissoluere posse, eorumque concretiones prohibere, maximè ad artem pertinere. Deinde verò eam in locum conspicuum & quàm breuissimum contrahere, ipsamque

ipsamq; concretionem æquabilem per totum reddere. Nisi enim æquabile fuerit, vt rumpatur & vlcus agrè curabile euadat, periculum est. Æquabile itaque reddere, & ex æquo omne concoquere oportet, ac neque ante tempus aperire, neque vt sponte rumpatur finire. Quæ verò æquabilem habent concoquendi vim, alibi dicta sunt. At verò vlcera quatuor progrediendi modos mihi habere videntur. Vnum quidem in profundum, cu usmodi sunt fistulosa, cicatrice obducta, & intus caua. Alterum quo ad superiora tendunt, velut quæ superexcrecentem carnem habent. Tertium in latum, qualia quæ serpentina dicuntur. Quartus modus est, qui solus secundum naturam morus videtur. Atque eæ quidem sunt carnis calamitates, quæ omnes communem habent vtilitatis rationem. Quorum quidem signa alibi demonstrata sunt, & quænam curatio adhibenda sit. Quænam autem ratione quod coaluit, dissolui possit, & quod implem est, aut cauum redditum, aut quod in latitudinem progressionem fecit, de eorum signis in aliis libris quantum conueniebat, dictum est. Deius verò, quæ in cataplasmate adhibentur, sic habeto. Quo in morbo imponendorum linamentorum accuratus vsus esse videtur, ipsi vlceri accommodatum linamentum adhibeto, quod verò cataplasmate apponitur, ad vlceris ambitum vtitor. Hic enim cataplasmatum vsus multum habet artis, plurimumque vtilitatis præstat. Siquidem quod vlceri circumponitur, iuandi facultatem habere videtur, & linamentum continere. Partes verò vlceris exteriores cataplasma iuuat. Ac eorum quidem vsum talem esse conuenit. Quod ad tempora attinet, quibus horum singulis vtendum sit, & quemadmodum eorum, quæ scripta sunt facultates addiscere oporteat, hæc à nobis prætermittuntur, quandoquidem maiorem artis Medicæ diligentiam exigunt, & ad eum pertinent, qui magnos iam in arte progressus fecerit. Ad hæc verò consequitur vulnerum in militia acceptorum tractatio, quo ad telorum extractionem, cuius in vrbium commerciis paruus vsus existit. Quandoquidem ciuiles & hostiles expeditiones raræ ferè sunt, quæ sæpissimè assidueq; circa externa bella contingere solent. Is igitur, qui hanc manus operam exercere volet, vt externos

exercitus sequatur, oportet. Hac enim ratione ad eam vsum exercitationem sibi comparabit. Ac de his quod maximè ad artem mihi pertinere videtur, hoc dixisse satis est. Quod artis & eius, quæ huc spectat manus operæ non minimum munus est, tela in corpus subeuntia certis uotis deprehendere. Ex quo efficitur vt ignorari non possit, quando is, qui vulnus acceperit, minimè conuenientem manus operam expertus fuerit. Qui autem signorum cognitionem habuerit, is solus ritè ad curationem aggredietur. At de his omnibus in aliis libris scriptum est.

10

Hippocratis liber, de decenti habitu,
aut decoro.

Qui sapientiam istam, quæ in vitæ communiōe versatur, ad multa esse vtilem allegant, ii mihi non temere facere videntur. Multæ nanque ad ambitiosam quandam operam comparatæ videntur, eæ videlicet, quæ de nulla re vtili quæstiones agitant. Harum tamen partes ad illas referri possunt, cum nulla ociositas, neque verò improbitas adsit. Quod enim ociosum est, nihilque agit, ad improbitatem viam affectat, ad eamque tendit. Vigilantia verò & ad aliquid mentis contentio earum disputationes ad nullam vtilitatem spectantes, ad se pertrahit, & ad vitæ honestatem refert. Maiorem enim apud alium sibi gratiam conciliat, si ad artem traducatur, ei que decus & gloriam comparat. Quæcunque nanque neque ad turpem quæstum sunt comparatæ, neque illiberales, eæ via quadam artificiali opus suum efficiunt, quod nisi extra culpam sit, publicatur. Adolescentes enim iis sese committunt, vbi verò adoleuerint, præ pudore, eorum conspectum sine sudore non sustinent. At senes effecti, propter amarulentiam, eas publica legum sanctione vrbibus expellunt. Ii enim conuentu facto, ambitiosa & quæstuosa sua professione decipientes, in vrbium circulis versantur. Quos ex vestitu & cæteris ornamentis quis cognoscere poterit. Quinetiam quò sumtuosius ornati fuerint, eò maiore odio auersandi, & ab eis, qui eos conspexerint, fugiendi. Ex vfu autem fuerit contrarium in his spectare, quibus non inest exquisitus neque

10

30

que

que curiosus ornatus, qui sese ex cultus venustate & frugalitate, non tam ad superfluam curiositatem, quam ad optimam existimationem, prudentiam, & animi moderationem compararunt. Ad incessum verò eo semper sunt habitu, minimè diffuentes aut superflui, in hominum concursibus graues, ad respondendum appositi, aduersus altercantes difficiles, in similibus familiaritatibus contrahendis prospicientes, erga omnes moderati, ad emotiones taciturni, ad respondendum arguti & tolerantes, in occasione prudenter captanda appositi & accommodati, in victu frugales & paucis contenti, ad sustentandam occasionem tolerantes, oratione efficaces, qui quicquid doctrina acceperunt, in medium proferunt, & facultate dicendi vtuntur, ad gratiam comparati, & pro gloria quæ inde prouenit, decertare parati, doctrinam suam ad veritatis lucem repurgantes. Ad hæc igitur prædicta omnia præcipuè dux est natura. Etenim si adfuerit his, qui artibus instructi sunt, ad prædicta omnia aditus erit amplissimus. Vfus nanque, qui tum in sapientia, tum in arte ei adiuncta doceri nequit, in doctrinam cadet, vt inde initiū ducatur. Desluit autem natura & sapientiæ permiscetur, vt cognoscantur, quæ ab ipsa natura facta sunt. Multi etenim in vtrisque rationibus superati, neutiquam vtrisque ad rerum demonstrationem vsi sunt. Si quis igitur eorum aliquid, quæ ratione proponuntur ad veritatem expenderit, nequaquam iis suppedi-
 tabuntur, quæ à natura insunt. Isti itaque consimili cum illis via progressi deprehenduntur. Quapropter veritate nudati omnem improbitatem atque ignominiam induunt. Præclara enim res est, quæ ex opere quod quis didicit
 35 proficiscitur oratio. Quicquid enim artificiosè factum est, à ratione profectum est. Quicquid autè artificiosè dictum est, non autem factum, viam & rationem artis expertem arguit. Opinabile siquidem sine actione, inscientiæ & nullius artis indicium est. Opinio enim cum præcipuè in arte Medica, ea quidem vtentibus crimini veritur, his verò qui ea indigent exitium adfert. Si nanque suis verbis persuasi, existimant se opus ex scientia profectum nouisse; quemadmodum aurum adulterinum igni probatur, tales seipsi etiam produnt. Quanquam eiusmodi prædictio iis qui co-

gnatam habent naturam, ad intelligentiam nullius est solatij, quòd finis quàm rectus sit cognitio indicet. At horum arti tempus expeditam viam constituit, aut his qui simili via insistant, facultates manifestò suppeditat. Quapropter prædicta singula colligere oportet, & sapientiam ad Medicinam traducere, & Medicinam ad sapientiam. Medicus enim Philosophus Deo æqualis habetur. Nam neque multum inter se differunt, & quæ ad sapientiam requiruntur, in Medicina insunt omnia, pecuniæ contemptio, pudor, verecundia, modestia in vestitu, existimatio, iudicium, lenitas, occursum, mundities, sententiarum elocutio, vtilium ac necessarium in vita purgationum cognitio, earumque liberatio, superstitiosi Deorum metus auersatio, præstantia diuina. Habent enim quæ faciunt ad demonstrandam incontinentiam, quæstuosam & sordidam professionem, inexplebilem habendi sitim, cupiditatem, detractiorem, impudentiam. Siquidem ista spectant ad eorum cognitionem cum quibus conuersantur, & ad usum eorum quæ ad contrahendam amicitiam pertinent, quoque animo erga liberos & pecunias esse oporteat. Haftenus igitur cum sapientia communionem, eorumque etiam plurima habet Medicus. Nam & Deorum cognitionem ipse potissimum animo complectitur, cumque aliis in affectibus & casibus Medicina multum Deos colere comperitur, tum verò medici Diis plurimum concedunt. Neque enim ipsa superuacaneam potentiam sibi arrogat, cum siquidem ipsi multa aggrediuntur, in multis verò ab iis superantur. In quibus autem Medicina nunc superior existit, hinc manifestum erit. Nam & via eius quædam secundum sapientiam se habet hoc modo. Etenim illis ipsis (quod tamen non existimant) pro confesso ita se habere concedunt, quæ circa corpora obueniunt, quæ sane per totam ipsam procedunt, dum transformantur aut permutantur, partim quidem per manus operam sanantur, partim verò per auxilia aut victus rationem curatione in accipiunt. Præcipuum verò omnium caput est ut horum cognitio habeatur. Cum igitur prædicta omnia ita se habeant, Medicum urbanitatem quandam sibi adiunctam habere conuenit. Austeritas enim tum sanis, tum ægris difficilem accessum præbet. Obseruare autem eum maxime

maximè oportet, vt ne multas corporis partes nuder, neque cum plebeis de rebus multis, sed tantum necessariis, confabulerur. Hoc enim vis quædam ad eliciendam curationem esse solet. Horum verò nihil neq; nimis curiosè, neque ex opinione agat. In istis autem omnibus videndum vt hæc tibi sint ad facultatē vt decet præparata, alioqui cum opus fuerit, inopia semper aderit. Horum verò omnium diligens in re Medica cura habenda est, cum omni habitu denuſſo, quæ ad frictionem, illitionem, & perfusionem pertinent, vt cum concinna manuum tractatione adhibeantur. Quò ad linamenta concerpta, splenia, vincula, ea quæ ex temporis conditione petuntur, medicamenta tum ad vulnera, tum ad oculos comparata, & ex his quæ ad genus quodq; referuntur, vt tibi sint accommodata, instrumenta, machinæ, feramenta denique. Horum nanq; penuria, mentis inopiam & detrimentum affert. Alter verò tibi sit apparatus simplicior, quo ad manus operam vtaris, ad peregrinationes accommodatus. Promptissimus autem est, qui via quadam & ratione comparatur. Neq; enim fieri potest vt omnia Medicus enumeret. Medicamenta autem, tum eorum simplices facultates, tum si quæ descriptæ sunt, probè tibi memoria teneantur. In animi etiam notione reponantur quæ ad morborum curationem pertinent, eorumq; modi, quot, & quomodo in singulis se habeant. Hoc enim in re Medica principium, medium & finem obtinet. Malagmatum quoque genera ad singulos vsus præparata habeas, portiones item incidēdi facultate præditas, ex descriptione præparatas, cuique generi accommodatas. Ad manum etiam sint quæ ad medicamentorum purgationes faciunt, ex locis convenientibus desumpta, eo quo decet modo pro suo quæq; genere & magnitudine præparata, tum quæ ad vetustatē diligenter sunt reposita, tum quæ recentia pro temporis occasione in vsum veniūt, reliquaq; ad eandem rationem, vt his adornatis, cum ad ægotū ingressus fueris, nequaquam animo hæreas, cum singula habeas ad id quod fieri debeat appositè accommodata. Prius quàm verò ad ægrū ingrediaris, fac cognitum habeas quid agendum sit. Plæraq; enim non ratiocinatione, sed auxilio indigent. Euenta igitur per experientiam cognita, prædicenda. Id enim gloriam adfert, & cognitu est

facile. In ingressu autem te meminisse conuenit sessionis, demissi habitus, vestitus, grauitatis, breuiloquentiæ, vt ne quid perturbato animo facias, vt ægro affideas, in omnibus diligentiam adhibeas, vt ad ea quæ obiciuntur respondeas, & ad omnes perturbationes animi constantiam adferas, tumultus verbis castigis, & ad omnia sumministranda te promptum adhibeas. Ad hæc primum apparatus te memoria tenere oportet, sin minus, videndum vt in reliquis, quæ vt in promptu sicut præcipiuntur, opinione tua minimè excidas. Crebrò ægrum inuise, diligentem considerationem 10 adhibeas, vt iis qui decepti sunt per mutationes occurras. Facilius enim tibi cognitio suppetet, simulque te promptius expedies. Instabiliter enim mouentur quæ in humidis consistunt, ideoque facilem cum à natura, tum à fortuna mutationem habent. Quæ nisi in tempore cum subministrari oportet percipiuntur, suo impetu præoccupant & interimunt, cum non adsit quod opem afferre possit. Multa enim simul concurrunt, quæ molestia afficiunt. At quod sigillatim se consequitur, promptum quidem magis & ad experientiam accommodatum. Obseruandi sunt autem ægrotorum errores, ex quibus multi frustrati sunt in oblati assumendis, quandoquidem exosis sumtis potionibus, aut medicationibus, aut curationibus, è medio sublati sunt. Quod quidem se fecisse minimè fatentur, sed culpam in Medicum conferunt. In considerationem verò etiam adhibendi sunt eorum decubitus, partim quidem pro anni tempestate, partim verò pro suo quique genere. Quidam enim in sublimibus, alij verò in subterraneis & obscuris locis decumbunt. Strepitus quoque & odores, vini que præcipue (hic enim deterrimus est) fugiendi & permutandi. Quæ 30 omnia placidè & succinctè facienda, ita vt plerunque in ipsa administratione ægrum celet, hilari & sereno vultu esse iubeat, eumque à suis cupiditatibus deterreat, & simul quidem cum amarulentia vehementer increpet, simulque eum commonefaciendo & blandè excipiendo consoletur, neque quicquam eorum quæ instant aut facta sunt ipsis indicet. Iccirco enim multi ob commemoratam instantiura aut post futurorum prædictionem, ad extremorum alterutrum deuersi sunt. Adsit autem ex discipulis aliquis qui præ-

st,

fit, quò præceptionibus citra amarulentiam vratur, & quòd imperatum est subministratur. Ex his verò deligendi qui iam in arte prouecti sunt, vtea quæ sunt vsui exhibere, vel securè offere sciant, neque in interuallis quicquam telatent. Nulius verò rei curam plebeiis vquam committas, auo qui eius quòd male factum est reprehensio ad redundabit. Quòd si minimè fuerit ambiguum, ex quibus quòd via & ratione tractatum est procedat, neque tibi vituperationem comparabit, & rei euentus ad genus referretur.

20 Quamobrem ista omnia dum fiunt iis qui ad istorum cognitionem incumbunt, prædicito. Cùm igitur hæc ad comparandam existimationem & vetustatem, tum in sapientia, tum in Medicina, tum in reliquis artibus valeant, Medicus eas de quibus diximus partes complecti debet, & semper alteram sibi ipsi superimponere, obseruare accustodire, & in opere ipso cum cæteris communicare. I hæc enim ab omnibus propter nominis splendorem obseruantur, quique hac via incedunt, gloriam tum apud maiores, tum apud posteros sibi comparabunt. Qui etsi non multarum rerum

20 cognitionem habent, earum tamen vsu assiduo prudentiam assequuntur.

Hippocratis præceptiones.

TEmpus dicendum est, in quo occasio consistit. Occasio autem, in qua tempus non multum. Medicatio in tempore fit, aliquando etiam occasionem requirit. Qui igitur ista norit, ad curationem aggredi debet, neque prius ad ratiocinationis persuasionem, quam ad vsum cum ratione coniunctum animum adhibere. Ratiocinatio enim in eorum quæ sensu comprehenduntur recordatione quadam consistit. Sensus nanque euidenti imaginatione conceptus, primam eorum quæ subiecta sunt perpeffionem suscipit, & ad cogitationem transmittit. Hæc verò vbi receperit, frequenterque quibus, quando & qualiter conuenit ista conseruat, in sese reponit & recordatur. Ratiocinationem igitur plurimum laudo, si quidem ex fortuita occasione initium ducat, & ipsam delationem ex apparentibus via quadam persequatur. Ex his enim quæ manifestò perficiuntur, fixa-

tiocinatio initium duxerit, in mentis potestate, quæ ab aliis
 singula recipit, esse deprehendetur. Quamobrem existi-
 mandum est naturam à multis & cuiuslibet generis rebus
 vi quadam cogente moueri ac doceri. Mens autem vbi ab
 ea acceperit, quemadmodum antè dixi, postea ad verita-
 tem deducit. Quòd si non ex euidenti incurfione, verùm ex
 probabili rationis fiftione initium ducatur, plærunque
 grauem & moleftam infert affeftionem. Ij verò nulla via
 rem ipsam aggrediuntur. Quidnam enim mali contingat,
 si mercedem auferant qui Medica opera publicè malè exer- 10
 cent? At nunc ægrotis ipsis, cum fiat extra culpam, non fa-
 ris esse vis morbi visa est, nisi etiam Medici imperitia acce-
 deret. Ac de his quidem hæc satis dicta sunt, nisi quòd nul-
 lum ex his quæ sola ratione concluduntur fructum percipe-
 re licet, verùm ex his quæ operis demonstrationem ha-
 bent. Fallax enim & ad errorem procliuus affeueratio, quæ
 est cum garrulitate coniuncta. Quocirca his quæ fiunt in
 vniuersum infistere oportet, & circa ea vel maximè versari,
 si quis facilem & eum extra culpam habitum, quem certè 20
 Medicinam vocamus, sibi comparare velit. Maximam enim
 vtilitatem tum ægrotis, tum iis qui illorum res admini-
 strant comparabit. Neque verò pigeat ex plebeiis fifeiscitari,
 si quid ad curandi opportunitatem conferre videatur. Sic
 enim cenfeo artem vniuersam commòstratam fuisse, quòd
 singula ex fine obseruata, & ad eadem aggregata fuerint.
 Animum igitur adhibere oportet fortuitæ occasione, quæ
 plærunque se offert, quæque cum vtilitate & lenitudine po-
 tiùs coniuncta est, quàm cum pollicitatione & facti defen-
 sione. Vtile verò etiam eorum quæ ægro offeruntur varie-
 tatem constitutere. Neque enim affeuerare oportet quòd 30
 vnum aliquod exhibitum remedium profuturum fit. Affe-
 ctiones etenim omnes ob varias casuum attributiones &
 mutationes, diuturniore quadam mora affident. Quin &
 istud vt consideretur admonitione indiget. Si nanque à
 mercede initium duxeris (quod ad totum negotium ali-
 quid confert) ægroto quidem istam iniicies opinionem, te
 eo relicto non discessurum. Quòd nisi cum eo conueneris,
 quòd & eum neglecturus sis, neque de quibusdam ad rem
 præsentem necessarijs sis admoniturus. De mercede igitur
 consti-

constituenda curam habere oportet. Eiusmodi enim animi inductionem aegro inutilem esse existimamus, idque multo magis in morbo acuto. Morbi enim celeritas, cum nultam ad reuersionem occasionem exhibeat, bonum Medicum minimè impellit, vt suam vtilitatem quærat, verum vt potio-rem suæ existimationis rationem habeat. Itaque longè satius est à morbo seruatim exprobrare, quàm perniciosè habentes emungere. Quamquam aegroti nonnulli hospitii ius aut notitiam quandam præponendum
 10 existimant, qui negligentia quidem digni sunt, non tamen pœna puniendum iudicant. Quocirca his inconstantiæ fluctibus agitatis, sicuti decet te oppones. Qui enim genuinus est Medicus, is mediisfidius fide magis quàm duritate in medendo vtetur. Quare ab initio de toto affectu diligenter inquirere, & quædam ad curationem conferentia subministrare oportet, ægrumque percurare & minimè negligere. Neque verò exigendæ mercedis cupiditate duci oportet, nisi vt ad artem ediscendam tuos in-
 20 struas, suadereque ne in eo inhumaniter nimis te geras, sed & opum affluentiam & facultates respicias, interdumque gratis cures, ita vt memoris gratitudinis potio-rem quàm præsentis existimationis rationem habeas. Quòd si vel hospiti, vel egeno largiendi occasio se offerat, his vel maximè succurrendum est. Qui enim erga homines humanum se exhibuerit, is artis amore teneri cen-
 30 setur. Multi nanque ægri cum sciant se morbo minimè saluari teneri, etiam medici probitate sanitati restitutos esse celebrari gaudent. Sanitatis autem causa ægris quidem præesse præclarum est, & bene valentium curam gerere vt ne ægrotent. Quin & sanorum quoque cura venustatis causa suscipienda est. Qui igitur in ignorantia profundo submersi sunt, ij prædicta minimè percipiunt, cum medici nomine indigni, re ipsa comprobent, quàm repente euecti sint, fortunæ tamen egentes, per diuites quosdam ex angustiis emergunt, vtriq; ex euentu nominis celebritatem adepti, & in peius ruentes, luxu diffuunt, & quæ in arte nulli rationi reddendæ sunt obnoxia negligunt, quibus bonus Medicus viget, & ipsius artis opifex nuncupatur. Qui medelas inculpatas facile perficiens, nihil horum peccat, ne in

summa quidem opum penuria. Neque enim infidus est, ve-
 lut qui iniuste se gerunt. Qui certe ad curationem non ac-
 cedunt, ubi vident miserabilem esse affectionem & eiulati-
 bus plenam, aliorum Medicorum congressum fugiunt, &
 improbos laudant, quod improbum auxilium detesten-
 tur. Ægroti verò dolore conflictati in vtraque improbitate
 natant, cum sese pleniori in arte curationi ad finem vsq;
 non commiserint. Morbi nempe cuiusdam remissio, ma-
 gnum affert ægro solatium. Quapropter cum sanitatem
 maximè cupiant, eundem semper remediorum vsum reci- 10
 pere recusant. Medici varietatem imitantes. Sumtuum
 quidem magnificentia cum ægroti careant, morum im-
 probitatem venerantur, & ingrati euadunt, vtque faculta-
 tum copiam consequi possint, de mercede plurimum labo-
 rant, cum verò sani esse velint, quæstum tamen ex foenore &
 agricultura percipere negligunt. Atque de tam insigni ad-
 monitione ista satis sint. Ægroti enim remissio & intensio,
 medici administrationi moderantur. Neq; sane indecorum
 fuerit, si Medicus in rei præsentis angustia circa egrum ver-
 satus, imperitiæ etiam tenebris circumfusus, alios quoque 20
 accersiri iubeat, quo communi consilio quæ in rem ægri
 sunt disquirantur, & illi ad præsidiorum facultatem operas
 suas conferant. Vbi enim assidue vrget affectio, morbusq;
 increfcit, plurima in animi angustia ad rem præsentem op-
 portuna elabuntur. Tunc igitur confideti animo esse oportet.
 Neq; enim vnquam tale quid desinatio, cum id ad artem
 pertinere censeatur, de eo minimè ambitiosè contendere,
 seipsum ludibrio exponere. Hoc nanq; iureiurando affirma-
 re audeam, Medicum ratione vtentem, alterum nunquam
 inuidiosè calumniaturum. Sic enim animi impotentiam 30
 prode. Verùm id promtiùs faciunt, qui forensem quæ-
 stum sectantur. Quanquam neque hoc perperam excogita-
 tum videtur, cum in omni copia inopia insit. Præter hæc
 autem omnia magnum fuerit existentis artis argumen-
 tum, si quis rectam curationem instituens, compellendo
 ægros cohortari non desinat, ne nimium animo pertur-
 bentur, dum salutis tempus præuertere student. Hoc nempe
 inuile esse censemus, neque si id imperarit, peccabit.
 Ipsa enim ægri ob affectionem doloris plenam animum
 despon-

despondentes, vitam cum morte commutant. Cui verò ægri cura commissa est, si ea quæ ad artis inuentionem faciât demonstrauerit, quòd naturam conseruare, non alienam inducere debeat, præsentem fructum reportabit, aut ei statim nulla fides adhibebitur. Est enim hominis bona habitudine, natura quædam arte singulari à natura comparata, motum non alienum adhibens, sed valde concinna, tum spiritu, tum calore, tum humorum concoctione, & in vniuersum ex omni victus ratione, reliquisque omnibus comparata, nisi aliquod ab ortu aut initio erratū adfuerit. Quod tamen si adfuerit, si quidem exile sit, conandum vt ad priorem naturam reducatur. Præter naturam enim censetur, quod imminutum est, etiam quod temporis spatio contingit. Vitanda autem etiam frictio per sudaria, propter medendi authoritatem odórque ambitiosè affectatus. Vt enim peregrinus cultus immodicus calumniam, ita modicus venustatem tibi comparabit. Est nanque in parte dolor modicus, in toto multus. Neque verò gratiam qua tibi homines demerearis subtraho, cum sit Medici præstantia digna. Eorum autem quæ per instrumenta adhibentur, & demonstrationis eorum quæ significant, reliquorumque eiusmodi memoriam adesse oportet. Quòd si vulgi tibi audiētiam comparare voles, id non valde gloriôsè instituas, neque tamen cum ostentatione poetica fiat. Industriæ enim impotentiam arguit. Neque certè probo industriam multo labore partam in alium vsum transferri, quod per se sola vt eligatur grata sit. Inanem enim fuci laborem cum ambitiosa ostentatione tibi impones. Optabilis autem dispositio qua quis longè absit, vt grandis natu ad discendum accessisse videatur. Quod quidem nihil præsentium perficit, absentium verò memoria tolerada est. Incidit igitur omne genus infortunij cum yehementi pernicie, quod decorum negligit, tum in definitionibus & denunciatione, tum maximis iuramentis Deorum causa interpositis, dum medicus morbo præest, cum assidua lectione, & plebeiorum tumultuantium instructione, & priusquam in morbo quid agat incertus sit, congregati sunt. Huiusmodi igitur vbi præessem, non tamen de curandi ratione cum illis conferrem, verum vt auxilium ferrent audaſter peterem. Venustè

enim cognitionis intelligentia, apud istos sparsa est. Cùm igitur hi ex necessitate indocti existant, eos ad vtilem exercitationem cohortor, vbi præceptorum cognitione destituuntur. Quis enim variè diffusam præceptorum cognitionem habere exactè cupiat, citra exercitationis manuum securitatem? Quare hoc vnum suadeo, vt eorum verbis quidem animum aduertant, opus autem in subtrahenda victus ratione interpellent, neque eam diutiùs instituant. Ægri enim diurnam appetentiam erigit indulgentia, quæ interdum morbum fouet. Si quis cæco quantum opus est morem gerat, is velut res horrenda vitari debet, & gratia vitanda per quam vnitas deperit. Aëris repentina turbatio vitanda est. In ætatis vigore omnia gratiora sunt, in desinente verò ætate, contrà. Linguæ obscuritas aut propter affectionem contingit, aut propter aures, vt si altera superinferat priusquàm priora enunciarit, aut si antequàm id quod mente conceptum est eloquatur, aliud insuper animo concipiat. Hoc quidem his qui artium studio tenentur præcipuè contingit, citra visioni subiectam appellatam affectionem. Ætatis cùm paruum subiectum existat, valde magna interdum est facultas. In morbo non perturbari diurnitatem indicat, iudicatio verò morbi dissolutio est. Parua causa curationibus soluitur, nisi quis præcipuus locus affectus sit. Quandoquidem ex dolore per consensionem exortus affectus affligit, quidam per alterius consensionem vexantur. Vociferatio dolore afficit. Præ laboris vehementia indulgens concessio, locus amœnus utilitatem affert.

HIPPOCRATIS

PRÆNOTIONVM, LIBER.

Seçtio II.

10

PER ÆPRETIUM mihi facturus Medicus videtur, si ad prouidentiam sibi cōparandam omne studium adhibear. Cū namq; præsenserit & prædixerit apud ægrotos, tum præsens, tum præterita, tum futura, quæq; ægri omittunt exposuerit, res utique ægrotantiū magis agnoscere

credetur, adeò vt maiore cum fiducia sese homines medico committere audeant. Curandi verò rationem optimè molietur, si ex præsensibus affectionibus futura prænouerit.

20

Neque enim fieri potest vt omnes ægroti sanitatem assequantur. Hoc nempe longè præstantius foret, quàm futurorum consecutionem prænoscere. Quandoquidem verò quidam vi morbi intereunt prius quàm Medicum accersant, quidam etiam vocato Medico confestim, partim quidem vnum diem, partim etiam paulò diutiùs vitam trahentes mortui sunt, prius quàm Medicus arte sua singulis morbis viriliter se opponere possit. Proinde vbi talium affectionum naturam, quantum scilicet vires corporis superant, cognouerit, simulq; & si quid diuini in morbis inest, huius quoque prouidentiam ediscere oportet. Hac enim ratione,

30

meritò sibi admirationem, & boni Medici existimationem conciliauerit. Qui namque morbo superiores esse possunt, eos utique longè rectiùs conseruauerit, ex longo antea intervallo ad singula consilium dirigens, tum etiam morituros, tum euasuros, vbi prænouerit & prædixerit, extra culpam positus erit. In morbis autem acutis imprimis quidem ægroti facies sic in considerationē adhibēda, sitne beneuolentium, præcipueq; sui ipsius similis. Ita enim optima existimanda, quæ verò ab eo plurimum recedit, grauissimum periculū portēdit. Qualis fuerit nasus acutus, oculi cōcaui,

collapsa tempora, aures frigida & contracta, imisq; suis
 febris inuersa, cutis circa frontem dura, intenta & resiccata,
 & totius faciei color ex viridi pallescens, aut etiam niger,
 aut luidus, aut plumbeus. Itaq; si per initia morbi eiusmodi
 facies fuerit, neq; adhuc ex aliis signis conicere poteris,
 interrogare conuenit, num aeger vigilauerit, aut alius ad-
 modum liquida fuerit, aut eum in die aliqua oppresserit.
 Quod si quid horum fateatur, minus formidandum esse exi-
 stimandum. Diuidantur autem ista die ac nocte, si ex his cau-
 sis eiusmodi facies fuerit. At si nihil horum praecessisse dixe-
 rit, neq; intra dictum tempus ad pristinum statum redierit, in
 propinquo mortem esse sciendum est. Si vero vetustiore
 iam morbo, aut triduo, aut quadriduo, talis facies extiterit,
 inquirenda ea sunt de quibus antea praecipimus, & reliqua si-
 gna, tum ex vniuersa facie, tum ex corpore, & oculis, in con-
 siderationem adhibenda. Si namque lucem refugiunt, aut
 illachrymant praeter voluntatem, aut peruertuntur, aut al-
 ter ex his minor sit, aut quae in iis alba esse debent rubescunt,
 aut in iisdem venulae liuescunt, aut nigricant, aut hippienti-
 um oculorum sordes circa eorum aciem appareant, aut etiam
 assidue mobiles, aut tumidi, aut vehementer caui fuerint,
 aut eorum aspectus squalidus & minimè lucidus, aut totius
 faciei color immutatus, haec omnia mala perniciosaq; exi-
 stimanda. Quinetiam per somnum an ex oculis aliquid sub-
 apparet spectare oportet. Vbi namque non commissis pal-
 pebris ex albo quid subapparet, id si neq; alui profluuium,
 neq; medicamentum purgans expressit, neque ita dormire
 consueuerit aeger, prauum est iudicium & lethale admodum.
 Quod si peruertatur aut corrugetur palpebra, aut liuescat,
 aut pallescat, itemq; labrum, aut nasus, cum alio aliquo si-
 gno, mortem in propinquo esse sciendum est. Lethale quo-
 que labra resoluta, pendentia, frigida, & exalbida esse. At
 aegrum a Medico in latus dextrum aut sinistrum recumben-
 tem deprehendi oportet, manibusque & ceruice, ac cruri-
 bus paulum reductis, toroque corpore molliter posito. Hic
 enim ferè sani iacentis est habitus. Is autem habetur opti-
 mus decubitus, qui bene valentium similis est. Supinum
 verò iacere, manibus, ceruice, & cruribus porrectis, minus
 bonum. Quod si pronus ad pedes de lecto delabatur, ma-
 gis.

gis formidandum. Vbi verò pedes nudos, neque admodum
 calidos habere comparietur, & manus, ceruicem, & crura
 inæqualiter dispersa & nuda, malum. anxietatem enim in-
 dicat. Lethale quoque & hianti ore assidue dormire, & vbi
 supinus iacet cruribus valde contortis & implexis. At in
 ventrem iacere ei qui per bonam valetudinem ita dormire
 misine consuuit, delirium aut partium circa ventrem do-
 lorem indicat. *Ægrum* verò residere velle in ipso morbi
 impetu, prauum quidem in omnibus morbis acutis, & pul-
 30 monum inflammatione laborantibus pessimum. In febrili-
 bus autem dentibus stridere, quibus à puero minimè est
 consuetum, insaniam & mortem significat. Verùm ex vtrif-
 que periculum prædicendum. Quòd si etiam deliranti id
 accidat, exitiale admodum iam est. Vlcus quoque siue ante
 morbum, siue in morbo natum sit, nosse oportet. Nam si
 periturus æger est, ante mortem liuidum & siccum, aut pal-
 lidum & siccum erit. De manuum verò motione ita censeo.
 In febrilibus acutis, aut pulmonum inflammationibus, aut
 phrenitide, aut capitis doloribus, quibus ante faciem fe-
 30 runtur, & aliquid frustra venantur, & festucas colligunt,
 aut floccos è vestibulis euellunt & ex pariete paleas carpunt,
 ex his omnibus malum & mortem portendi. Spiritus fre-
 quens dolorem aut inflammationem in locis septo trans-
 uerso superioribus indicat. Qui verò magnus inspiratur &
 ex magno interuallo, delirium. At frigidus ex naribus &
 ore expiratus, exitialis admodum iam est. Facile autem spi-
 rare, valde magnum ad salutem momentum existiman-
 dum, cum in omnibus morbis acutis, quibus febris con-
 iuncta est, tum in his qui intra dies quadraginta iudican-
 30 tur. Sudores optimi quidem per omnes morbos acutos,
 qui diebus iudicatoriis contingunt, & penitus febre liberant.
 Boni verò, quicumque toto corpore oriuntur, faciuntque vt
 æger morbum faciliùs ferre videatur. At qui nihil tale effi-
 ciunt, minimè sunt vtilis. Pessimi autem frigidi, quiq; cir-
 ca caput tantummodò, faciem & ceruicem exoriuntur. Si
 nanque cum acuta febre mortem, cum mitiore verò mor-
 bi longitudinem prænunciant. Quique per totum corpus
 eodem modo atque ex capite fiunt. Qui verò milij formam
 referunt, & circa ceruicem tantum oboriuntur, prauis, bonis

autem qui guttatim & cum exhalatione fiunt. Atque hoc in
 tetum de sudoribus animaduertere oportet, quòd nonnul-
 li quidem ex corporis dissolutione, quidam etiam ex in-
 flammationis vehementia contingunt. Præcordia optima
 quidem quæ dolore vacant, mollia sunt & æqualia, tum
 dextra, tum sinistra parte. Incensa verò, ut dolentia, aut in-
 tenta, aut inæqualiter affecta dextra parte ad sinistram,
 hæc omnia animaduertenda sunt. Quòd si etiam pulsus in
 præcordiis insit, perturbationem aut delirium indicat. Ve-
 rùm etiam eorum oculos intueri oportet. Si nanque oculi
 crebrò moueantur, insania expectanda est. At tumor in
 præcordiis durus & dolens, pessimus quidem vbi tota præ-
 cordia occuparit. Sin verò altera parte sit, minore cum pe-
 riculo sinistra. Huiusmodi autem tumores, circa principia
 quidem mortem breui affore indicant. Quòd si neque in-
 tra vigesimum diem febris quiescat, neque tumor subsidat,
 ad suppurationem res vertitur. His autem primo circuitu
 etiam sanguinis è naribus fluxus contingit, valdeque iu-
 uat. Verùm eos interrogare oportet, num capite doleant,
 aut obtusam oculorum aciem sentiant. Quòd si quid ex his
 accidat, eò rem tendere sciendum. In iunioribus tamen ne-
 que dum trigessimum quintum annum attingentibus, san-
 guinis eruptio magis expectanda est. Molles autem tumo-
 res & doloris expertes digitisque cedentes, longiores iudi-
 cationes faciunt, illisque minus graues sunt. Quòd si intra
 dies sexaginta, neque febris cesset, neque tumor subsidat,
 fore suppurationem hoc loco, & reliquo ventre eodem mo-
 do significat. Itaque tumores dolentes, duri & magni, peri-
 culum mortis intra paucos dies affore significant. Molles
 verò & minimè dolentes, qui que digito pressi cedunt, illis
 diuturniores esse solent. Ac ventris tumores minus absc-
 dere nati sunt, quàm qui in præcordiis oriuntur, minimè
 verò qui infra vmbilicum in pus vertuntur. Sed ex superio-
 ribus locis sanguinis eruptio maximè expectanda est. Lon-
 gorum verò omnium in his regionibus tumorum, suppu-
 rationes in considerationem adhibenda. Suppurationum
 autem quæ inde proueniunt, ea obseruatio facienda est.
 Quæ quidem foras vertuntur, optimæ sunt, vbi parua sunt,
 & quàm maximè foras feruntur, & in acutum tendunt. Pef-
 simæ

finæ verò quæ magnæ sunt & latæ, minimæque in mucro-
 nem attolluntur. At quæ intrò rumpuntur optimæ, vbi ni-
 hil cum externa sede communicant, in sese contrahuntur,
 nullo dolore afficiunt, totaque regio externa vnius cõloris
 apparet. Pus verò optimum est album, æquale & læue, &
 quam minimum graueolens, huic autem contrarium pes-
 simum. Aqua inter cutem quæ ex acutis morbis oritur, ma-
 la. Nam neque febre liberat, vehementesque dolores exci-
 rat, & lethalis est. Oritur autem ferè ex laterum inanitate,
 10 & lumbis, partimque ex iecore. Quibus igitur ex laterum
 inanitate & lumbis, initia ducuntur, iis pedes intumescunt,
 & longa alui profluvia derinent, quæ neque dolores ex la-
 terum inanitate ac lumbis tollunt, neque ventrem mollio-
 rem efficiunt. At quibus à iecore aqua inter cutem ortum
 ducit, his tussis & tussiendo cupiditas inest, sed nihil effatu
 dignum expuant, pedesque intumescunt, ac venter non ni-
 si dura ægreque egerit, & circa aluum tumores fiunt, qui
 partim dextra, partim sinistra parte oriuntur, & desinunt.
 Caput autem & manus, & pedes frigere, ventre & lateri-
 20 bus calentibus, malum denunciat. At corpus totum æ-
 qualiter calidum esse ac molle, optimum. Ægrum quo-
 que faciliè conuerti oportet, & cum sese attollit leuem ef-
 fe. Quòd si grauis esse videatur, cum reliquo corpore, tum
 manibus & pedibus, maiori cum periculo est. Præter gra-
 uitatem verò, si vngues & digiti liuescant, mors confestim
 expectanda est. At omnino nigritum digiti, tum pedes
 minus quàm liuentes perniciosi sunt. Sed alta quoque si-
 gna in considerationem adhibenda. Etenim si faciliè ma-
 lum ferre videatur, & præter hæc aliud quoddam ex salu-
 30 taribus signis adfuerit, morbum ad abscessum conuerti
 sperandum, ita vt æger quidem morbo superesse, & partes
 corporis denigratæ decidere debeant. Testes autem & pu-
 denda vbi sursum contrahuntur, vehementes dolores & mor-
 tis periculum denunciant. Quòd ad somni rationem attri-
 net, quemadmodum à natura nobis est consuetum, interdium
 quidem vigilandum, noctu verò dormiendum. Quòd si
 istud immutatum fuerit, deterius existimandum. At mi-
 nimum offenditur æger, si prima luce dormiat ad tertiam
 die

dici partem. Qui verò postea somnus contingit, deterior
 est. Pessimum autem si neque noctu, neque interdiu dor-
 miat. Nam aut ob dolorem insania adest, aut delirij affutu-
 ri hæc nota est. Alui deiectione optima est, si mollis est & con-
 sistat, eoque tempore quo per sanitatem deiici solet, co-
 pia verò ciborum ingestorū rationi responderit. Talis enim
 exitus inferiorem aluū bene valere declarat. At liquida alui
 egestio ex usu est, si neq; stridet, neq; crebrò, neq; ex breui-
 bus interuallis excernitur. Frequens enim desidendi labor
 ægrū fatigat, eiq; insomnia adfert. Quòd si affatim & sæpe
 deiicit, periculū est ne animus deficiat. Verūm pro ingestio-
 rum ciborum copia, bis aut ter interdiu, & noctu semel,
 deiici debet, plus tamen prima luce, pro hominis consue-
 tudine. Crassio rem autem fieri deiectionem oportet, mor-
 bo ad iudicationem procedente. Sit etiam subfulua, neque
 admodum graueolens. Lumbricos quoque rotundos cum
 alui excretionem prodire, morbo in iudicationem tendente
 expedit. In omni verò morbo ventrem mollem esse, & me-
 diocriter extumescere conuenit. At valde aquosum, aut al-
 bum, aut ex viridi pallidum, aut vehementer rubrum, aut
 spumans deiici, hæc omnia mala sunt. Præter hæc quoque
 malum est, quod exiguum, glutinosum, candidum, ex viri-
 di subpallidum & læue existit. His verò magis lethalia sunt
 nigra, aut pingua, aut liuida, aut æruginosa aut foetida.
 Varia autem his quidem sunt diuturniora, nihilo tamen
 minus exitialia. Huiusmodi sunt strigmentosa, biliosa, cru-
 enta, porracea & nigra, modò simul inter se mixta, modò
 per vices prodeuntia. Flatum autem sine sonitu quidem ac
 crepitu exire optimum, Præstat tamen cum strepitu prodire,
 quàm isthic reuolui. At qui eo modo prodit, ægrum ali-
 quo dolore vexari, aut delirare indicat, nisi æger sua sponte
 hoc modo flatum emisserit. At præcordiorum dolores &
 tumores, recentes quidem & sine inflammatione, murmur
 soluit circa præcordia exortum, idque potissimum si cum
 stercore, vrina & flatu prodierit, alioqui vbi ipsum per se
 transmissum fuerit, iuuat, idque magis si ad inferiores sedes
 descenderit. Vrina optima est, in qua per omne tempus,
 quoad morbus iudicatus fuerit, subidet album, læue & æ-
 quale. Securitatem enim breuemque morbum fore si-
 gnificat.

gnificat. Quòd si intermittat, & interdum quidem pura meiatur, interdum etiam subsidet album & leue, diuturnior & minus securus morbus euadit. At vrina subrubra, simileque quod subsidet, & læue, hæc longè quidem diuturnior quàm prima sit, valde tamen salutaris. Sedimenta autem in vrinis crassiores hordei tosti non exactè moliti partes referentia, praua sunt, hisque peiora laminis similia, Alba verò & tenuia, valde praua, atque his etiam deteriora furfuracea. Nubeculæ quæ per vrinas feruntur, albæ quidem, bonæ; nigæ verò, malæ sunt. Quoad autem vrina fulua fuerit & tenuis, crudum esse morbum indicat. Quòd si diutius talis vrina perseueret, periculum est ne non possit æger sufficere, quoad vrina concoquatur. At exitiosiores sunt vrinæ fœtidæ, & aquosæ, & nigæ, & crassæ. Ad hæc in viris quidem & mulieribus vrinæ nigæ, in pueris aquosæ, deterrimæ. Quibus vrinæ tenues & crudæ multo tempore redduntur, si reliqua signa salutaria sint, in iis abscessus ad loca infra septum transversum expectari debet. Quinetiam pinguedines supra innatantes araneorum telas referentes, damnare oportet, colliquationem namque significant. In vrinis autem quæ nubeculas habent, considerandum venit, an supernè, an infernè ferantur, & quosnam habeant colores. Et quæ quidem deorsum feruntur, cum dictis coloribus, bonæ censendæ & commendandæ, at quæ sursum feruntur, malæ & vituperandæ. Neque verò tibi imponat vesica quoquo modo affecta, si huiusmodi vrinas reddiderit. Non enim totius corporis, sed ipsius per se indicium est. Vomitus perquam est utilis, qui bilem pituitæ quàm maximè permixtam habet, ac neque admodum crassus est, neque multus. Qui enim sinceriores, peiores sunt. Si verò quod vomitione reiiicitur porrum colore referat, aut liuidum, aut nigrum fuerit, quisquis horum colorum adfuerit, prauus existimandus est. Quòd si eodem vomitu omnes hi colores reiciantur, id exitiale est admodum. At liuidus vomitus, si grauitè olet, celerrimam mortem denunciat. Omnesque subputres & graues odores, in omnibus vomitionibus mali. In omnibus pulmonis & laterum doloribus, sputum celeriter promptèque expui conuenit, sputoq; flauum valde permixtum apparere. Etenim

si multò post doloris initium, quod flauum est, aut fuluum,
 aut multam tussim exhibeat, neque valde permixtum ex-
 puatur, deterius est. Flauum quippe si sincerum fuerit, pe-
 riculum subesse testatur, album autem & viscidam, & rotū-
 dum, inutile. Malum quoque valde viride, aut pallidum,
 itemque spumans. At si adeò sincerum fuerit, vt etiam ni-
 grum appareat, id illis deterius est. Malum quoque vbi nil
 expurgatur, neque ipsum proiicit pulmo, sed propter mul-
 titudinem feruet in gutture. In omnibus pulmonis morbis
 grauedines & sternutationes, tum præire, tum subsequi, 19
 malum. Verùm in aliis maximè lethalius morbis, sterna-
 tamenta vilitate non carent. At in pulmonis inflammatio-
 nibus si inter initia morbi sputum excernitur flauum non
 multo permixtum sanguine, salutare est & confert admo-
 dum. Septimo verò die actardius nõ adeo securum. Omnia
 autem spura mala sunt, quæ dolorem non sedant, peñima
 etiam nigra, vt priùs scriptum est. At omnium quæ excreā-
 tur optima, quæ dolorem sedant. Horum verò locorum do-
 lores, qui neq; per sputorum purgationes, neq; sæcum alui
 deiectionem, neq; venæ sectionem, aut medicamenta pur- 20
 gantia, & victus rationem sedantur, eos ad suppurationem
 tendere sciendum est. Ex suppurationibus autem admo-
 dum exitiales sunt, quæ sputo adhuc quidem bilioso exi-
 stente suppurantur, siue biliosum illud separatim, siue vnà
 cum pure expuatur. Idque potissimùm, si ab huiusmodi spu-
 to suppuratio procedere cœperit, cum morbus ad diem se-
 ptimum peruenerit. Qui verò talia spuit, ne decimo quarto
 die moriatur metus est, nisi quid boni accesserit. At in bonis
 quidem signis hæc numerantur, facilè morbum sustinere,
 bene spirare, dolore leuari, sputum sine difficultate reiice- 30
 re, corpus æqualiter calidum & molle videri, sine siti esse,
 vrinas etiam & alui excrementa, & somnos, & sudores, ve-
 lut descriptum est, singula superuenire, bona existimanda
 sunt. His enim omnibus sic contingētibus, haudquaquam
 æger morietur. Quòd si ex his quædam quidem contingāt,
 quædam minimè, non vltra decimum quartum diem æger
 vitam producet. Contra verò, morbum ægrè sustinere, spi-
 rationem magnam & densam esse, dolorem minimè seda-
 ri, sputum ægrè reiicere, vehementem sitim esse, corpus à
 febre

febre inæqualiter detineri, aluum quidem & latera vehementer calere, fronte, manibus & pedibus frigidis, vrinas verò & alui excrementa, & somnòs, & sudores, vnaquæque qualia descripta sunt, mala esse nosse conuenit. Si quid enim ex his sputo superuenerit, morietur æger prius quàm ad decimum quartum diem perueniat, aut nono, aut vndecimo die. Sic igitur coniscere oportet, quòd cùm sputum istud valde lethale sit, neque etiam ad decimum quartum diem perducit. Ex his verò, tum malorum, tum bonorum subducta ratione, prædictiones facere oportet. Sic enim quis potissimum verum assequatur. Reliquæ verò suppurationes magna ex parte rumpuntur, partim quidem vigesimo die, partim etiam trigesimo, quædam quoque quadragesimo, aliquæ etiam ad sexagesimum diem deueniunt. Suppurationis autem initium fore ratione comprehendere oportet, ab eo die quo primùm eger febricitauit, aut etiam primùm rigorprehendit, & si pro dolore, sibi pondus inesse in eo loco qui dolore affligebatur, dixerit. Ista namq; circa suppurationum initia fieri solent. Ex hoc igitur tempore suppurationum ruptionem fore intra prædicta tempora expectandū est. Quod si in altero tantum latere suppuratio fuerit, tum vertere, tum ediscere ad hæc conuenit, nū dolor aliquis alterū latus detineat, & num altero calidius fuerit, atq; vbi in latus sanum decubuerit, interrogare si quod ei pondus desuper impendere videatur. Sic enim altero latere, in quo pondus extiterit, suppuratio est. At purulentos omnes his signis dignoscere oportet. Primùm quidem si febris nō demittit, verum interdum leuior quidem, noctu verò maior detinet, & sudores multi oboriuntur, tussesque & tussendi cupiditas ipsi inest, nihil tamen effatu dignum expuunt; oculique caui redduntur, malæ ruborem contrahunt, & vngues quidem in manibus adunci fiunt, digiti verò maximeque summi incalescunt, & in pedibus tumores fiunt, cibos minimè appetunt, & pustulæ toto corpore oriuntur. Diurnæ igitur suppurationes, his indicantur signis, quibus multa fides habenda est. Quæ verò breue habent spatium sic indicantur, si quid eorum appareat, quæ inter initia fiunt, simulq; si etiã aliquantò difficilius spiret æger. At ex his quæ citius aut tardius rumpuntur, sic deprehendere licet. Si qui-

dem dolor inter initia oriatur, & spirandi difficultas, ac tussis sputatioq; perseverant & ad vigesimum diem extenduntur, intra hoc tempus, aut adhuc prius ruptionem expectato. Quòd si mitior dolor fuerit, iisq; cætera omnia pro huius ratione respondeant, tardiùs ruptionem sperato. At ante puris eruptionem dolorem oboriri, & spirandi difficultatem, & sputi excretionem necesse est. Super sunt autem ex morbo hi potissimùm, quos febris eodem post ruptionem die dimisit, quiq; cibos celeriter expetuerint, & siti liberantur, vèterq; tum exigua, tum coacta deiicit, & si pus album & læue, eiusdemq; coloris fuerit, & à pituita liberum, citraque dolorem aut tussim vehementem educatur. Sic quidem optimè & celerrimè liberantur, sin minùs, qui ad ista proximè accedent. Moriuntur verò, quos febris non dimiserit, aut cum dimisisse videatur, iterum accenditur, & siti quidem vexantur, cibos verò non expetuerint, & si alius liquidida deiecerit, pusque ex viridi pallidum, & liuidum aut pituita permixtum & spumofum expuerint. Si hæc omnia contigerint, moriuntur. At quibus eorum partim quædam contigerint, partim minimè, ex his nonnulli quidem intereunt, quidam etiam ex longo temporis interuallo supersunt. Sed ex omnibus his signis existentibus, tum in his, tum in reliquis omnibus coniecturam facito. Quibus ex morbis pulmonis ad aures abscessus oboriuntur, & ad inferiores sedes suppurant, & fistula facta aperiuntur, iis secunda valetudo contingere solet. Ista verò hunc in modum consideranda sunt. Si febris detinet, neq; dolor conquiescit, neque sputum ex ratione procedit, neque biliosæ sunt alui egestiones, neque bene solutæ ac sinceræ, neq; vrina admodum multa, & copiosum habet sedimentum, suffragantur verò ad salutem reliqua omnia salutaria signa, in his huiusmodi fore abscessus expectato. Achi oriuntur quidem in locis inferioribus, quibus circa præcordia inflammationis aliquid subest, illi autem in superioribus, quibus præcordia mollia & doloris expertia perseverant, cumque difficultate spirandi aliquandiu vexatus fuerit, quæ citra vllam aliam euidentem occasionem quieuerit. In vehementibus & periculo proximis pulmonû inflammationibus, abscessus ad crura omnes sanè vtiles. Optimi verò qui fiunt sputo mutationem

tionem subeunte. Si namq; tumor & dolor suboriatur, sputo proflauo in pus verso, & foras prodeunte, hoc modo tum securissimè æger superstes futurus est, tum citissimè citra dolorem abscessus conuiescet. Quòd si neq; sputum rectè excernatur. neq; vrina bonam subsidientiam habere videatur, periculum est ne articulo claudicat æger, aut ei multum negotij exhibeatur. Si verò dispareant abscessus & intrò recurrant, sputo non prodeunte, & detinète febre grauis morbi periculum, & delirij, & mortis, ægro imminet. Ex suppuratis autem quos pulmonū morbi concitarunt, ferè seniores moriuntur, at ex cæteris suppurationibus, iuniores potius intereunt. At lumborum & inferiorū partium dolores, qui cum febre affligunt, si relictis inferioribus ad septum transversum transeant, exitiales sunt admodum. Ad alia igitur signa animum adhibere oportet. Si quidem ex prauis signis quippiã apparuerit, omni spe destitutus est æger. Cùm verò suppurati vruntur, quibus purum quidem pus est & album, & minimè fœtidum, ij seruantur. at quibus subruentum & cœnosum, moriuntur. Quòd si irruentè ad septum transversum morbo, reliqua signa minimè praua se ostenderint, hunc suppuratum fore magna spes est. At vesicæ tum duræ, tum dolentes, graue prorsus & exitiale periculū minantur. Maximè autè exitiales quæ cum febre assidua fiunt. Nam & ipsarum vesicarum dolores, ad mortè inferendam satis sunt, neq; alui hoc tempore excernunt, nisi durū quiddam & coactum. Soluit autem purulenta micta vrina, album & læue habens sedimentum. Quòd si neq; cum vrina quicquam dolor remiserit, neque mollior vesica reddatur, febrisque assidua fuerit, laborantem intra primos morbi circuitus moriturum sperandum est. Hoc autem modo potissimum tentantur pueri à septimo anno ad decimū quintum. Febrium iudicationes iisdem numerantur diebus, quibus & euadunt, & moriuntur homines. Nam & micissimæ febres, & quæ securissimis falciuntur signis, die quarto aut ante desinunt. Maximè verò malignæ, & quæ cum grauissimis signis fiunt, quarto vel prius interficiunt. Primus itaq; earum insultus ad hunc modum desinit, secundus ad septimum deducitur, tertius ad vndecimū, quartus ad decimum quartum, quintus ad decimum septimum, sextus ad vigesi-

mum. Hi igitur circuitus ex acutissimis morbis per quatuor
 facta accessione, ad vigesimum terminantur. Neque verò ho-
 rum quicquam integris diebus exactè numerari potest,
 cum neque annus etiam, neque menses, integris mensibus
 numerari soleant. Post hæc autem eadem ratione iuxta eã-
 dem adiectionem, primus circuitus est quatuor & triginta
 dierum, secundus quadraginta, tertius sexaginta. At inter
 horum initia perquam difficile est dignoscere quinam lon-
 go temporis spatio iudicari debeant, quòd simillima sint eo-
 rum principia. Verùm à primo die advertere animũ oportet, 10
 & pro singulorum quaternariorum additione confide-
 rationem adhibere, nec latebit quonam se vertat morbus.
 Quartanarum quoque conditio eundem feruat ordinem.
 Qui verò intra breuissimum temporis spatium iudicatio-
 nem sunt subituri, facilius dignoscuntur, cum maximè inter
 se ab initio dissideant. Qui enim ex morbo superfuturi sunt,
 facilè spirant, dolore vacant, noctu dormiunt, aliãque securis-
 sima signa habent. At perituri, difficultate spirandi vexan-
 tur, delirant, vigilant, cæteraque pessima signa habent. His
 igitur sic se habentibus, de morbis ad iudicationem ten- 20
 dentibus, tum ex tempore, tum ex vnaquaque adiectione
 coniectura facienda est. Ad eandem quoque rationem &
 mulieribus iudicationes ex partu contingunt. Capitis do-
 lores vehementer ac continenter cum febre, aliquo qui-
 dem ex signis accedente, admodum exitiales. Quòd si sine
 signis eiusmodi, dolor vigesimum diem superet, & febris
 detineat, sanguinis ex naribus eruptionem, aut alium quẽ-
 dam abscessum ad inferiores sedes suspectari oportet. Ve-
 rùm quoad dolor recens fuerit, eodem modo sanguinis ex
 naribus eruptionem aut suppurationem expectare conue- 30
 nit, cum aliàs, tum si dolor circa tempora & frontem affue-
 rit. At sanguinis eruptio magis expectanda venit in his qui
 nondam quintum & trigesimum annum attigerunt, in se-
 nioribus verò suppuratio. Auris dolor acutus cum febre
 continua & vehementi grauis. Periculum enim delirij &
 mortis agro adfert. Cum igitur hic modus sit lubricus, ce-
 leriter à primo die ad omnia signa animum adhibere o-
 portet. Moriuntur autem ex hoc morbo, iuniores quidem
 homines septimo die aut etiam citiùs, senes verò multò
 tardius.

tardius. Nam & febres & deliria minùs eis suboriuntur, aures que eam ob causam suppuratio præoccupat. Verùm his quidem ætatibus succedentes morbi reuersiones plurimos interficiunt, iuniores verò priùs quàm aures suppu-
 10 ret, intereunt. Quandoquidem si pus album ex aure fluxerit, iunio-
 rem superfuturum spes est, si quidem aliud quod-
 dam ei bonum signum superuenerit. Fauces exulceratæ
 cum febre, graue aliquid portendunt. At si aliud aliquod
 etiam signum adfuerit, ex his quæ antè praua esse censui-
 mus, ægrum in periculo versari denunciandum est. Angi-
 na grauissima quidem est & celerrimè interimit, quæ ne-
 que in faucibus, neque in ceruice quicquam conspicuum
 facit, plurimum verò dolorem exhibet, & difficultatem
 spirandi, quæ erecta ceruice obitur, inducit. Hæc enim eo-
 dem etiam die, & secundo, & tertio, & quarto strangulat.
 At quæ in reliquis quidem similiter dolorem exhibet, in
 faucibus verò tumorem ac rubores excitat, admodum qui-
 dem exitialis est, priore tamen longè diuturnior, si ingens
 rubor fuerit. Hæc verò diuturnior, cum non solùm fauces,
 20 sed ceruicè quoq; rubor occupat, ex eaq; præcipuè euadūt,
 si ceruicem & pectus rubor detineat, neque ad interna ery-
 sipelas reuertatur. Quòd si neque diebus iudicatoriis dispa-
 reat erysipelas, neque tuberculum ad exteriorem sedem se-
 vertat, neque pus per tussim reiiciat, facile que ac sine dolo-
 re habere videatur, mortem indicat, aut ruboris reuersionem.
 At securius est tumorem & ruborem ad externa con-
 uerti. Quòd si ad pulmonè se vertat, demeritiam excitat, &
 ex his nonnulli suppurati plærunq; euadūt. Curgulio, quo-
 ad rubor & tumor occupat, non sine periculo refecatur aut
 30 pertunditur. Inflammationes enim & sanguinis profluvia,
 ei succedunt. Verùm talia vt extenuentur aliis rationibus,
 eo tempore tentanda sunt. Vbi verò id totū, quod *σφυλιώ*,
 Græci, hoc est vnam nomināt, iam secretum fuerit, & sum-
 ma curgulionis pars maior & rotunda, superior autem te-
 nuior extiterit, per id tempus manum admouere tutum est.
 Præstat tamen vbi aluum subduxeris, manus operam adhi-
 bere, si per tempus liceat, neque suffocetur æger. Quibus
 febres cessant neque apparentibus solutionis signis, neque
 diebus iudicatoriis, iis recidiua expectanda est. In longa.

febre, salutariter tamen affecto ægro, si neq; ob inflammationem aliquam, neq; ob vllam aliam euidentem occasionem dolor detinet, in hoc abscessus cum tumore aut dolore ad articulum aliquem expectandus, maximè que in inferioribus locis. Magis tamen & breuiori tempore huiusmodi abscessus contingere solent iis qui trigessimum annum non attigerunt. At statim in considerationem adhibenda sunt quæ ad abscessum spectant, si vltra vigesimum diem febris detinet, quæ tamen per longiores febres, senioribus minùs contingunt. Huiusmodi autem abscessum expectare conuenit si febris continua fuerit, in quartanam verò firmari debere, vbi intermiserit, & errabundum in modum prehenderit, & ita ad autumnum deducatur. Vt verò abscessus oriùtur in his qui triginta annis minores sunt, ita quartanæ potiùs annum agentibus trigessimum, aut senioribus. Scire autem conuenit abscessus hyeme magis contingere, & tardiùs desinere & minùs intrò recurrere. Si quis in febre nõ lethali dixerit caput dolere, aut tenebricosum quiddam ante oculos obuersari, si etiam oris ventriculi morsus accesserit, biliosa vomitio aderit. Quòd si quoq; rigor subortus fuerit, & inferiores præcordiorum partes frigidæ habuerit, adhuc citiùs vomitio aderit. Si verò sub id tempus biberit quidpiam aut ederit, id quàm celerrimè euomitur. Inter hos autem quibus primo die dolor cœpit, ij quarto & quinto die potissimùm affliguntur, at septimo liberantur. Quinetiã eorum plæriq; tertio die dolore vexari incipiunt, conflantur autem maximè quinto, verùm nono aut vndecimo periculo defunguntur. Qui verò quinto die dolore affligi cœperint, & reliqua pro ratione prioribus respondeant, ad decimum quartum diem iudicatur morbus. Ista autem viris quidem & mulieribus, in tertianis præcipuè contingunt. Iunioribus verò, cum in iis ipsis, tum etiam magis in febribus perassiduis, & legitimis tertianis. At quibus per huiusmodi febrem caput dolet, & pro tenebris ante oculos apparentibus visus hebetudo contingit, vibrantesq; splendores obuersari videntur, & pro oris ventriculi morsu, in præcordiis dextra aut sinistra parte contentio quædam, neque cum dolore, neque cum inflammatione suboritur, iis pro vomitu sanguinem è naribus profluxurum expectandum

dum est. Potiùs tamen & eo casu in iuuenibus sanguinis fluorem expectato. Iis verò qui trigessimum annum attingunt, & senioribus minùs, sed in his vomitiones expectabis. Pueris conuulsiones accidunt, si febris acuta fuerit, venter non deiciat, si vigilant, perterreantur, plorent assidue, & color immutetur, & ex viridi pallidus, aut liuidus, aut robur contrahatur. Hæc autem pueris quidem recens natis ad septimum vsque annum promptissimè eueniunt. At grandiores pueri & viri non adeò per febres conuulsionibusprehenduntur, nisi vehementissimum & pessimum quoddam signum, ex his quæ in phrenitide fieri solent, affuerit. Morituros autem & superfuturos tum pueros, tum alios, ex omnibus signis coniciies, velut in singulis singula descripta sunt. Atque hæc à me & de morbis acutis, & de his qui ab iis oriuntur dicuntur. Qui verò superfuturos ex morbo, & morituros, eosque quibus pluribus diebus, & quibus paucioribus perseuerabit morbus, rectè prænoscere volet, is intelligentia comprehensam omnium signorum doctrinam, æstimare debet, & eorum vires inter se collatas ratione expendere, velut scriptum est, cum in aliis, tum in vrinis & sputis, vbi vnà & pus & bilis tussì reiecta fuerint. Quinetiam morborum semper vulgariter grassantium imperum, & tempestatis conditionem citò animo concipere oportet. Atqui quòd ad proprias cuiusque rei notas & reliqua signa attinet, probè nosse minimèq; ignorare conuenit, quòd quouis anno, & quouis anni tempore, mala malum, & bona bonum denunciant. Quandoquidem & in Libya, & in Delo, & in Scythia, prædicta signa vera esse comprobantur. Ex quibus scire licet quòd non difficile est in iisdem regionibus, vt quis longè plurima ex ipsis assequatur, si ea cognitione complexus, recta mentis acie diiudicare & perpendere nouerit. Neque verò est quòd vllius morbi nomen, quod hîc adscriptum non sit, desideres. Omnes etenim qui prædictis temporibus iudicantur, ex iisdem signis cognosces.

Hippocratis de humoribus liber.

Humor color, nisi ii ad profunda corporis se receperint, velut in cute efflorescens conspicitur. Ducere

oportet quam in partem momento feruntur, per loca accommodata, nisi quorum maturationes progressu temporis conungunt, quæ vel foras, vel intrò, vel aliò quò expedit tendunt. Cautio, imperitia, experiendi difficultas, glabrities, viscerum vacuitas, inferioribus repletio, superioribus nutritio, sursum inclinatio, deorsum inclinatio, quæ sua sponte sursum aut deorsum tendunt, quæ iuuant aut nocent, connata forma, regio, consuetudo, ætas, anni tempestas, morbi constitutio, exuperantia, defectio, quibus quantum linquitur, aut non, purgatio, euacuatio, remedia, declinatio, derinatio in caput, in latera, quæ præcipuè tendit, aut reuulsio, in superioribus deorsum, sursum in infernis, aut exiccare, aut quibusdam inferiora, aut quibusdam superiora, aut eluitur, aut quibusdam lenietur. Humores ex vasis effusos, intrò ne intercipito, sed aditus exiccato. Conturbatio, persusio, ablutio, quibus ad sedem aliquid abscedit, vnde emulgetur, aut medicamentum, aut vlcus, aut humor aliquis concretus, aut pullulatio, aut flatus, aut cibi recrementum, aut animalculum, aut æstus aliæ quæ piam affectio. Hæc diligenter consideranda quæ sua sponte desinunt, an velut pustulæ ab ardoribus excitatæ, in quibus quænam nocent aut iuuant. Figuræ, motio, in tumorem sublatio, ac rursus depressio, somnus, vigilia, quæque fieri aut prohiberi debent, præuertito. Vomitionis institutio, eorum quæ per inferiora subducuntur, aut sputi, mucii, tussis, ructus, singultus, flatus, vrinæ, sternutamenti, lachrymarum prurituum, vellicationum, contractuum, sitis, famis, repletionis, somnorum, laborum, ocij, corporis, mentis, disciplinæ, memoriæ, vocis, silentij. Mulieri vteri affectibus laboranti, purgationes, supra prorumpentia, & intestina torquent, pingua, meraca, spumantia, calida, mordacia, æruginosa, varia, ramentosa, fæculenta, cruenta, flatu carentia, cruda, cocta, sicca, quæcunque vndiq; confluunt, tolerandi leuitas spectanda & molestia prius quam in periculum incidatur, quæque sedare minimè oportet. Maturatio, eorum quæ infra sunt per inferiora demissio, fluitatio eorum quæ supra sunt, & quæ ex vteris exeunt, & lordes quæ est in auribus, emollitio, adaperitio, vacuatio, calefactio, refrigeratio, intra, extra, horum quidem, horum verò minimè.

Vbi

Vbi infra vmbilicum fuerit quod intestina torquet, tardus & leuis est intestinorum cruciatus, vice versa, contrà. Quæ per aluum secedunt, qua tendunt, minimè spumantia, cocta, cruda, frigida, fœtida, sicca, humida, malum odorem spirantia. Sitis non prius existens, neque æstus, neque alia occasio, vrina, nasi humectatio. Projectionem & siccitatē, corporis molem in se non subsidētem, spiritum turbidum, præcordia, extremitates, oculos malè affectos spectabis. Coloris mutatio, pulsus, refrigeratio, palpitationes, cutis
10 durities, neruorum, articulorum, vocis, mentis, figura voluntaria, pili, vngues, tolerandi leuitas, aut secus, & qualia oportet consideranda. Signa sunt hæc, corporis odores, oris, egestionis alui, auris, flatus, vrinæ, vlceris, sudoris, spuri, naris. Corpus falsum, aut sputum, aut nasus, aut lachryma, aut alij humores, omninò similia quæ iuuant, quæ nocent. In somnia qualia quis cernat spectanda, & in somnis quæ faciat, an acutè audiat, & prompto animo obediat, an quæ commoda sunt & salutem adferunt, reliquis plura sunt & valentiora, an erga omnia omnibus sensibus vigeant, & fe-
20 rant, velut odores, sermones, vestitus, figuras, atque hæc facile, quæ etiam cum sponte apparent, iuuant, & quando eiusmodi iudicationem afferunt, & tot, & talia, velut flatus, vrina, qualis, & quanta, & quando. Quæ verò contraria sunt, auertere iisque aduersari oportet. Quæ propinqua & communia sunt affectionibus, ea prima & maximè vitiantur. Constitutionem autem spectato, ex his quæ prima incipiunt, quicquid tandem excernatur, ex vrinis quænam sint, & quænam sit corporis coincidentia, coloris immutatio, spiritus imminutio, reliquæque cum his victus rationes. Id
30 quidem sciendum, num quæ prodeunt sint similia, transitus, vrinæ, per vteros, sputa, per nares, oculi, sudor, ex tuberculis, ex vulneribus, pustulis quæ sua sponte, quæ per artem. Quòd similia sunt inter se omnia quæ iudicationē faciunt, quæq; profunt, quæq; nocent, & quæ tollunt, vt illa quidem euitans, auertat, hæc verò prouocans admoueat ac suscipiat, Aliaq; etiam eodē modo, in cute, extremis partibus, præcordiis, articulis, oculo, ore, figuris, somnis, quænam iudicationem denunciant, & quando eiusmodi omni rationi moliri oportet. Adhæc verò quinam huiusmodi abscessus oriuntur,

quænam iuuant, cibus, potionibus, odoribus, visis, auditionibus, notionibus, secessibus, humoribus, calefactione, refrigeratione, siccitatibus, humectando, siccaudo, inunctionibus, illitionibus, iis quæ in cataplasmate apponuntur, emplastris, iis quæ insperguntur, & iis quæ imponuntur. Figuræ, frictio, medela, labor, otium, somnus, vigiliæ. Spiritibus, supra, infra, communibus, propriis, arte comparatis. In accessionibus nec præsentibus, nec futuris, nequæ dum pedes refrigerantur, sed cum morbus inclinat. In accessionibus quæ per circuitus repetunt, nulla alimenta offerenda, neque adurgenda, sed ante iudicationes de his quæ apponuntur auferendum. Quæ iudicationem faciunt, aut perfectè iudicata sunt, neque mouere, neque vlllo modo in nouare, siue medicamentis, siue aliis irritamentis, sed sine re oportet. Concocta medicamentis purgantibus agitando non cruda, neque in principiis, nisi impetu suo ad excretionem ferantur, plærunque verò minimè ad exitum festinant. Quæ ducenda sunt, quò maximè vergunt, eò per loca conuenientia ducere oportet. Quæ prodeunt, copia minimè sunt æstimanda, sed quandiu prodeant qualia oportet, & æger facilè ferat. Vbi verò virium debilitatem, aut animi defectionem iudicare oportet, quandiu hoc feceris, aliò vertendum, aut siccandum, aut humectandum, aut reuelendum cuius gratia id fit, si sufficere æger possit. Quod ex his est coniectandum, sicca quidem calida erunt, humida verò frigida, aluum autem deiciencia, plærunque contraria. Hæc imparibus diebus supra fiunt, si & circuitus, & constitutio ex ipsis accessionibus talis extiterit. Plurimo autem diebus paribus infra contingunt. Sic enim etiam quæ sponte eueniunt iuuant, nisi circuitus accessiones diebus paribus faciant. In talibus autem, paribus diebus, supra, imparibus verò infra fiunt. Pauca autem sunt eiusmodi, talesque constitutiones difficiliorem habent iudicationem. Quæ etiam quæ ultra tempore procedunt, sic contingere necesse est, velut quæ ad diem decimumtertium & ad decimumquartum perueniunt, decimotertio quidem infra, decimoquarto verò supra fiunt. Sic enim ad iudicationem confert. Et quæ ad vigesimum diem pertingunt, præter quàm quæ infra feruntur, plærunque purgare oportet, eaque non prope iudica-

iudicationem sed longiùs. In acutis autem rarò multa du-
 cenda sunt, in his verò qui lassitudinis sensum habent, to-
 tum. In febris ad articulos & ad maxillas præcipuè abs-
 cessus contingunt, in vicinia dolorum cuiusque, ad superio-
 rem partem magis, & in totum. Si tardus fuerit morbus &
 deorsum feratur, infra etiam abscessus contingent. Maxi-
 meque pedes calidi, infra futurum abscessum, frigidi verò
 supra, denunciant. his qui ex morbis conualescunt, si statim
 in manibus & pedibus dolores contingunt, in his abscessus
 10 oriuntur. Quinetiam si quæ pars ante morbum labora-
 rit, ibi morbi sedes erit, veluti his contingit qui in Perintho
 russi & angina laborarunt. Tusses enim non secus ac febres,
 abscessus excitant. Simili etiam ratione contingit vel ab
 humoribus, vel corporis colliquatione & animi. Humores
 igitur quibus anni temporibus efflorescunt, nosse oportet,
 & quales in singulis morbos efficiant, & quasnam in vno-
 quoque morbo affectiones pariant. Reliquum quoque
 corpus, quem ad morbum natura præcipuè inclinat, quale
 quid lien in tumorem sublatus facit. Quorum quiddam et-
 20 iam natura facit, fereque colores deteriores sunt, & corpo-
 ra arefacit. Et si quid sit aliud, in his te exercitatum esse
 oportet, veluti si quis animi intemperantia ducatur ad ci-
 bos & potiones, somnum & vigilias, vel amore quodam vt
 alearum, vel arte, vel necessitate labores toleret, iique vel
 certo, vel non certo ordine contingunt. Mutationes ex qui-
 bus ad quænam fiant, considerandæ. Ex moribus animi
 industria, vel si quid inuestiget, vel cogitet, vel videat, vel
 dicat, vel aliud quid faciat, veluti dolores, iracundiæ cupi-
 ditates, quæ ex casu accidunt, mentis molestiæ, quæ per vi-
 30 sionem aut auditionem contrahuntur, quales corporum
 affectiones. Molæ quidem in sese attritu, dentium stupor
 oboritur. Iuxta foueam transeuntem, crurum tremor oc-
 cupat. Cùm quis ea quibus opus habet manibus sustulerit,
 eas tremor corripit. Serpens de repente conspectus, pallo-
 rem inducit. Metus, veluti pudor, dolor, lætitia, ira atque re-
 liqua huiusmodi sic afficiunt. Quod autem in corpore ad
 actionem pertinet, horum vnicuique morem gerit. Sudo-
 res, cordis palpitatio, atque id genus facultates. Quæ foris
 iuuant aut nocent, vinctio, perfusio, illitus, quæ in catapla-

finite adhibentur. Lanarum & eorum quæ sunt eiusmodi deligatio. Interna etiam talibus afficiuntur, non solum velut externa ab his quæ intrò assumuntur. Quinetiam quæ in lanis ouium, forde inquinatis admouentur, & quod Regium dictum est cuminum videntibus, olfacientibus. Quæ ex capite deducunt, perturbationem adferunt sermones, vox & talia. Mammæ, genitales semen, vterus, signa quæque in ætatibus, & in suffocationibus, & tussibus, quæ ad testes perueniunt. Vt se habet terra in arboribus, ita in animantibus venter, alit, calefacit & refrigerat. Refrigerat quidem 10 dum vacuatur, calefacit verò cum impletur. Non secus ac stercoreata terra hyeme calida est, ita etiam ventriculus. Arbores corticem tenuem siccum habent, intrinsecus autem carne sunt sicca, sanæ, imputres, diurnæ. Et ex animantibus velut testudines, & quicquid est eiusmodi. Ætatibus, anni temporibus, annis similia. Quæ viuunt non atteruntur, & quibus moderatè vtuntur, melius habent. Quæ admodum hydria parua recens transmittit, inueterata continet, ita & ventriculus alimentum transmittit, & subsidens retrimentum retinet velut conceptaculum quoddam. 20 Morborum formæ diuersæ sunt, cum partim quidam sint congeniti, de quibus percontando licet cognoscere, partim quidem ex regionibus oriuntur, cum multis sint familiares, & plerique ipsos norint, partim verò ex corpore, & vitæ institutis, & morbi constitutione, vel ex anni temporibus. Regiones autem ad anni tempora malè affectæ, cuius temporis similitudinem habent, eiusmodi morbos pariunt. Verbi gratia inæqualis calor & frigus, si eadem die contigerint, autumnales morbos in regione creabunt, & in reliquis anni temporibus eadem ratio seruabitur. Alii quidem 30 ab odoribus cœnosis aut palustribus, alii verò ab aquis, calculosi, lienosi, alii à ventis, tum bonis, tum malis originem ducunt. Quales verò futuri sunt anni temporis morbi, tales etiam ex his constitutiones ducentur. Si anni tempora tempestiuam & ordine procedentem temperiem habuerint, iudicatu faciles morbos patiunt. Familiares autem anni temporibus morbi, mutationes indicant. Pro anni autem temporis varietate, similes aut dissimiles erunt morbi, qui hoc tempore oriuntur. Quòd si similiter procedat, aut eiusmodi

modi morbi erunt, aut ad tale quid deducuntur, velut ad morbum regium autumnalem, cum frigora caloribus, & calor frigori succedit. Si verò æstas biliosa extiterit, bilisq; increfcaens intus remanserit, etiam aliquantulum lienosi erunt. Cùm igitur ver quoq; hoc modo processerit, vere etiam morbi regi oriuntur. Ad hanc enim formam hic motus anni temporis proximus est. At vbi æstas veri similis extiterit, sudores in febribus, eaq; faciles, neq; peracutæ erūt, neq; linguas vehementer aridas habebunt. Cùm verò ver hybernium fuerit & extremæ hyemis frigora senserit, hyberni etiam morbi fient, & tusses, & pulmonum inflammationes, & angina. Et autumnus si non suo tempore, ac de repente ad hyemis naturam vergat, non continenter tales morbos facit, propterea quòd nõ suo tempore incepit, sed inæqualiter fit. Quapropter etiam anni tempora iudicatione carent, & instabilia fiunt, quemadmodum morbi quoq; si ante tempus erumpant, aut excerni anticipent, aut intus relinquuntur. Anni enim tempora morborum reuersiones prærunq; afferre solent, sicut & eiusmodi morbos facere. Illud præterea spectandum est, quomodo affecta sint corpora, cùm ab anni temporibus excipiuntur. Austri auditus grauitatem afferunt, oculis caliginē offundunt, capitis grauitatem inducūt, membrorū torporē ac languorē faciunt. Cùm hic inualuerit, eiusmodi in morbis cōtingunt, vlcera madentia, os præsertim, pudendum, aliasq; partes occupant. Quòd si aquilonia fuerit tempestas, tussis fiunt, faucium asperitates, alui duriores, vrinae difficultates, horrores, laterum & pectoris dolores. Hac p: equalente, eiusmodi morbi maxime expectandi sunt. Quòd si magis redundarit, magnas siccitates febres cōsequuntur, ite mq; imbres, qualescunq; humorum redundantiæ contigerint, & quomocunq; affecta corpora ex alio anni tempore exceperint, & quicunq; tandem humor in corpore præualuerit. Quinetiam siccitates Austrinae sunt & Aquilonales. Differūt enim & alia ad hunc modum. Nam & hoc magnum est. Et alius in alio anni tempore & regionē magnus est. Velut æstas bilem gignit, Ver sanguinem, & alia tempora, vt singulorum fert natura. Mutationes potissimum morbos pariunt, eaq; præcipuè maximæ. Et in anni temporibus magnæ mutationes, ite inque

in aliis. Quædam sensim accessione facta fiunt, eaque anni tempora sunt securissima, non secus ac victus rationes, & frigus, & calor, maximè si paulatim ex additione progrediantur, itemque ætates ad hunc modum immutatæ. Naturæ quòd ad anni tempora attinet, aliæ ad æstatem, aliæ ad hyemem bene aut malè affectæ sunt, quædam verò ad regiones, & ætates, victus rationem, & alias aeris conditiones. Morbi alij ad alia anni tempora bene vel malè se habent, ætates quoque ad tempora, & regiones, & victus genera, & morborum constitutiones: Atque in anni temporibus, victus genera, cibi & potiones quales sint videndum, quòd hyems quidem ab operibus cessans, quæ ingeruntur cocta & similia postulat. Id enim permagni etiam refert. Autumnus autem laboribus dicatus est, insolatus habet, crebros potus, cibos instabiles, vina & arboreos fructus. Ac quemadmodum ex anni temporibus de morbis coniecturam facere licet, ita quandoque ex morbis aquas, ventos, & siccitates cognoscere licet, velut aquilonales & austrinos flatus. Hoc enim ei erit integrum, qui probè & rectè nouerit, vnde hæc spectanda sint. Velut etiam lepræ quædam, & circa articulos dolores. Vbi aquæ futuræ sunt, pruritum excitant, aliæque eiuscemodi. Et quæ pluuiæ aut tertio quoque die, aut singulis diebus, aut per alios circuitus, aut continenter contingunt. Et venti quidam per multos dies, & inter se aduersi spirant, aliique per pauciores dies, iidemque per circuitum. Atque hæc similitudines habent cum temporum constitutionibus, eiusmodi tamen breuiiores. Quòd si annus magna ex parte talis esse pergat, eiusmodi quoque morbi magna ex parte erunt, & quò magis inualuerint, sic quoque maximi morbi maximeque communes erunt, & longissimo tempore perdurabunt. Ex primis aquis, cum post multam siccitatem aqua futura est, licet aquam inter cutem prædicere, & cum alia parua signa in ventorum cessatione & aeris mutatione apparuerint. Colligendum igitur qui quidem morbi, qualibus aquis aut ventis de se significationem præbeant, neque negligendus est, qui cuiusmodi hyems præcesserit, tale verò aut ætatem fore nouerit. Colores neque in anni temporibus, neque in aquilonalibus, neque in australibus constitutionibus similes sunt,

les sunt, neque in ætatibus, neque cùm sibi quispiam, neque cùm alter ad alterum confertur. Spectandi autem colores sunt ex his quæ præsentia & quiescentia esse nouimus, quodque ætates anni temporibus, & colore, & modo, similes sunt. Qui sanguinem per ora venarum quæ in ano sunt profundere solent, ii neque lateris dolore, neque pulmonis inflammatione, neque vlcere exedente (phagedænam vocant) neque furunculis corripuntur, neque tuberculis, quæ à cicericis similitudine therminthi dicuntur, ac forte ne lepra
 10 quidem, fortassis verò neque vitiliginibus. Intempestiuè tamen curati multi, non ita multo post huiusmodi morbis correpti sunt, atque ita perniciosè habuerunt. Quod in reliquis abscessibus contingit, velut fistulis quæ aliorum medela sunt. Quæ sedare solent, cùm postea apparent, ea si prius fiant, impedimenta, ab iis liberant. Cum aliis communionem habent suspecta ad excipiendum loca, aut ob dolorem, aut ob grauitatem, aut ob aliud quippiam, & liberant. Quæ cum aliis communionem habent, iis ob inclinationem non amplius sanguis prodit, sed iuxta humoris cognationem talia expuunt. Interdum in talibus tempestiuè sanguis mitti potest, in aliis verò, perinde atque his minimè consentaneum. Impedimento est iis qui cruenta expuunt, anni tempus, lateris dolor, bilis. Quibus sub iudicationis tempus, iuxta aures exorta tubercula minimè suppurarint, iis subsidètibz, morbi reuersionem fieri contingit. Facta quæ pro recidiuarum ratione iudicatione, rursus attolluntur & permanent, non secus ac febrium reuersiones, eodem circuitu. In his aliquid ad articulos abscedere posse sperandum est. Urina crassa, alba, qualis Archigenis puero aderat, in febribus cum lassitudinis sensu quarto die interdum prodit, abscessuque liberat, idque si præter hæc sanguis è naribus abundè & copiosè profluat. Qui articulari morbo detentus, intestini dolore dextra parte vexabatur, quietior erat, hoc autem curato, magis dolebat.

Hippocratis de iudicationibus liber.

Iudicationum quæ breui meliorem fore statum portant, eadem ferè quæ sanitatis signa sunt. Sudores enim optimi & citissimè febrem sedare censentur, qui decernent-

ribus diebus contingunt, & febrē ex toto finiunt. Boni etiam
 æstimandi, qui ex toto corpore proueniunt, & leuiorē mor-
 bum reddunt. Qui verò horū nihil præstant, inutiles si con-
 tingant. Morbo autem ad iudicationē tendente, deiectionē
 crassiorem reddi oportet, subfulua verò nec admodum gra-
 uæolens esto. Lumbricos etiam sub iudicationē exire com-
 modum est. Vrina optima est quæ per totū morbi tempus,
 quoad iudicationem subierit, albissimum, læue & æquale
 habet sedimentum. Securum enim ac breuem fore mor-
 bum indicat. Si subito sudore morbus cesset, & vrina ful-
 ua cum sedimento albo conspiciatur, iis eodem die febris
 reuertitur, quæ quinto die sine periculo iudicatur. Qui pau-
 cissimo tempore sani futuri sunt, iis in totum maxima si-
 gna contingunt. Si enim citra dolorem & periculum perse-
 uerant, noctu dormiunt, cæteraque securitatis signa præ se
 ferunt. Quibus in febre minimè lethali, capitis dolor est,
 aliaque signa circumstant, in his bilis superat. Qui primis
 diebus dolore vexati, quarto & quinto die magis urgentur,
 hi sub septimum diem febre liberantur. Febrium verò iu-
 dicationes iisdem numero diebus contingunt, quibus ho-
 mines moriuntur, & quibus superstites euadunt. Leuissimæ
 enim febres & cum securissimis signis, quarto die aut prius
 finiunt. Maximè verò lethales, & quæ cū periculosissimis si-
 gnis contingunt, quarto die aut prius interficiunt. Primus
 igitur earum impetus sic finitur, alter ad septimum dedu-
 cit, tertius ad undecimū, quartus ad decimum quartū, quin-
 tus ad decimum septimum, sextus ad vigesimum. Hæ igitur
 in acutissimis morbis accessiones per quatuor fiunt, & ad
 viginti dies producuntur. Fieri verò non potest ut horum
 quicquam integris exactè diebus numeretur. Neque enim
 anni, neque menses integris diebus constare solent. In febr-
 bus ardentibus bona signa, si qualia in sanis scripta sunt ex-
 istant, minora quidem tertio die remissionem fore indi-
 cant. crassiora verò in crastinum omninò, sed crassa eodem
 die. Febribus ardentibus si post septimum diem morbus re-
 gius succedat, sudoris indicium est. Neque enim exudare
 morbus, neque aliàs vsquam abscessum facere consueuit,
 sed sanescit. Cùm calor discesserit & humiditatem ad se
 attraxerit, febrim iudicationem fieri necesse est, & vrinas aut
 etiam

etiam alui egestiones procedere, aut sanguinis ex naribus fluxionem, vel copiosam mictionem, aut ob humiditatem vehementem, sudorem aut vomitum. Melieri verò etiam mensium via patet. Hæc igitur præcipuè iudicationem faciunt, aut quodcumque ad hæc proximè accedit. Subit autem & alias iudicationes, minùs quidem quàm has. At si morbus regius in febre ardente septimo die aut postea contingat, ægréque multum sputum procedat, tam in ardentibus quàm in aliis febribus, si nullis ex his signis contingentibus febris dimittat, has iudicationes pro illis fieri necesse est, aut maiorum tuberculorum abscessus contingere, vel dolores vehementes ex abscessu, aut humorum ex calore colliquationes. Eorum quæ febrem ardentem denunciant, iudicationes & remissiones longiorem morbum ostendunt. Si verò vehementia fuerint, ferè mortem adferunt. Reliquæ febres ardentes secuturae, septimo aut decimoquarto finiunt. Solet autem in lipyriam transire, fereque quadraginta diebus occupat, & in epialum hoc est febrem algidam desinit. Et lipyria eodem dieprehendit
10 & dimittit, capitis etiam dolor oritur. Quòd si eum lipyria febris per quadraginta dies non dimiserit, sed longius deducta fuerit, dolorque caput detinuerit, ac delirauerit, eum purgato. At febre ardente finiente si morbus regius succedat, non solet amplius sudare, neque alibi vsquam abscessum facere, sed sanus euadit. Tertianæ ut plurimum septem circuitibus iudicatur. Quibus in molestis febribus septimo, nono, aut decimoquarto die morbi regii oriuntur, bonum est, nisi dextra præcordia obduruerint, sin minus, res in dubium venit. Acuti morbi intra dies quatuordecim ferè iudicantur. Sudores febricitanti si tertio,
20 quinto, septimo, nono, vndecimo, decimoquarto, vigesimoprimo & trigésimo die contingunt, huiusmodi sudores morbos iudicant. Qui verò non sic contingunt, labores portendant. Urinarum concoctiones paulatim maturescences, si diebus iudicatoriis concoctæ fuerint, morbum solunt. Urinas cum vlceribus conferre oportet. Vlcera nanque si repurgando pus album reiiciant, celerem curationem denunciant, sed si ad saniosos humores conuertantur, maligna euadunt. Ad eundem

etiam modum vrinæ prænunciant, si ex dolore tenues euadunt, occasionem ex qua morbus adest ratione colligere oportet, eamque inspicere cum sedatur. Si enim hæc deficiat, aliaque signa qualia oportet accedant, nullam esse morbi solutionem est existimandum. Si capitis dolor adsit, ex quo febris succedat, neque hæc sedetur, dolore non cessante, febris iudicatione non finitur. Plurima sanè eiusmodi sunt iudicationis longæ ad melius tendentis, quæ etiam cernuntur in his quæ ad sanitatem tendunt. Præcordiorum tumores molles, doloris expertes, & tactui cedentes, longiores quidem, sed minùs formidandas, quàm his contraria tubercula, iudicationes faciunt. Ad eundem se habent modum reliqua ventris tubercula. Ex vrinis si partim quidem reddita pura sit, partim verò subsidentiam albam & læuem habeat, longiorem iudicationem, aut minorem quàm optima vrina securitatem portendit. Quòd si quandoque vrina subrubra fuerit, subsidentiamque subrubram ac læuem habeat, longè quidem diuturniorem quàm prior hæc morbum significat, admodum tamen salutarem. Quibus pedum dolores contingunt, ii citra inflammationem diebus quadraginta desinunt, in his plæraque longa iudicatione in melius tendunt. Quæ ad mortem inclinant, intra diem & noctem iudicantur, quæ debilitatis signa sunt, velut epoto medicamento, aluo sursum & deorsum exturbata, anxietudine, & aliis id genus. Horum igitur signa si die ac nocte soluuntur, satis est, alioqui lethalia reputanda sunt. Sudores pessimi frigidi quiq; circa ceruicem oboriuntur, hi enim mortem & morborum longitudinem prænunciant. Alui deiectiones variæ, nigris aliisque exitibus deiectionibus diuturniores quidem, nihilo tamen minùs perniciosæ. Cuiusmodi sunt ramentis similes, biliosæ, cruentæ, porri colorem referentes, nigrae, eaque interdum simul quidem omnes, interdum etiam singulae per se deiciuntur. Vrina quandoque quidem pura reddita, quandoque verò sedimentum album & læue habens, tardiorem minoremque securitatem quàm optima vrina portendit. Si per multum tempus vrina fulua & tenuis fuerit, periculum est ne quoad concocta fuerit æger sufficere non possit. Quòd si alioqui salutaria signa fuerint, his abscessum fore in locis

septo transuerso inferioribus expecta. In febribus si vrina
 mutationes habeat, temporis longitudinem indicat, æ-
 grumque tum ad deteriora, tum in alteram partem neces-
 sariò commutari. Vrinæ primis minimè sint similes, sed ex
 crassis tenues euadant, & omninò tenues, eæ difficilem &
 minimè certam iudicationem faciunt. Sudores frigidi cum
 acuta quidem febre lethales, cum mitiore verò, morbi lon-
 gitudinem denunciant. Et quacunque corporis parte calor
 aut frigus inest, ibi morbus est, eique celeres in toto cor-
 10 pore mutationes contingunt. Quòd si corpus perfrigescat,
 aut rursus incalescat, colorque subinde mutetur, ista morbi
 longitudinem portendunt. Si febricitanti sudor succedat, ne-
 que febris desinat, malo est, producit enim morbus, &
 humiditatem significat. Febricitanti sudores frigidi con-
 tingentes, febrem longam denunciant. Sano sudor copio-
 sus immodicè contingens, morbum portendit, æstate qui-
 dem maiorem, frigore verò maiorem. Quæ eodem con-
 cedunt, si consistere permiseris, veluti ramenta subsident, si
 parum, paruus est morbus, si multum, magnus, his aluum
 20 subluere confert. Quibus in inferiore per aluum deiectione
 bilis atræ quid subest, si copiosius, maior est morbus, si
 parcius, minor. Si venæ pulsent, & facies bene habita fuerit,
 præcordia minimè mollia, sed sublata, diurnus morbus
 significatur, neque sine conuulsione, aut copiosa ex nari-
 bus sanguinis profusione, aut vehemènti dolore soluitur. In
 manibus etiam palpitationes, admodum longam febrem
 aut breuem in peius tendentem iudicationem indicant,
 prætereaque plurima quæ ad mortem inclinant. His qui
 breui perituri sunt, maxima signa per initia contingunt.
 30 Nam & difficilem habent spirationem, neque noctu dor-
 miunt, & periculi plena signa ostentant. In febre continen-
 te, qui quarto & septimo die laborat, neque vndecimo die
 iudicationem subierit, is plærunque perniciosè habet. Qui
 distentione (tetanos dicitur) corripuntur, intra quatuor
 dies pereunt, quos si effugerint, conualescunt. In febribus
 ardentibus, si morbus regius & singultus quinto die con-
 tingat, lethalis est. Morborum reuersionibus tentantur,
 quibus citra febrem vehementes vigiliæ, aut turbulenti
 somni adueniunt, aut corporis robur soluitur, aut singulo-

rum membrorum dolores adfunt, & quibus febres, non accedentibus solutionis signis, neque diebus iudicatoriis quiescunt. Quòd si deficiente febre & accedente sudore, urinam fuluam albam subsidentiam continentem redderint, his eodem die febris reuersionem sperato. Eiusmodi verò reuersiones quinto die citra periculum iudicantur. At si iudicatione facta, urina rubra subsidentiam rubram continens reddita fuerit, his quoque febris reuersione eodem die contingit, ex eaque pauci seruantur. Febris ardens cum reuersionem facit, plærunque etiam sudorem profundit, ¹⁰ præsertim si post reuersionem tot diebus quot prius detineat. Tertio etiam febris reuertitur, nisi post reuersionem die impari dimiserit, & plærunque si non coctæ fuerint urinae, neque alia signa secundum rationem processerint, morbus iudicatorio die reuertitur, interdum verò his eiusmodi relictis etiam die iudicatorio reuersionem facit. Quibus iudicationis tempore exorta ad aures tubercula non suppurantur, his solutis morbi reuersione pro reciduarum ratione simili circuitu contingit. In his ad articulos aliquid abscedere posse sperandum est. Si urina crassa fuerit, qualis ²⁰ alba in morbis cum lassitudinis sensu quarto die accidit, ab abscessu liberat, horum verò quibusdam etiam sanguinis ex naribus profluvia contingunt, quæ quarto die minimè liberant, neque morbos quos pus prodiens sanat. Atra bile vexatis & phrenitide detentis, sanguinis profluuium per ora venarum quæ in ano sunt, bonum est. Qui insania corripuntur, aut per se à morbis liberantur, iis dolor ad pedes aut pectus subiens, aut vehemens tussis oborta, insaniam soluit. Quòd si soluta insania nihil ex his accidit, cæcitas sequitur. Qui inter loquendum hæsitant ac balbutiunt, ut ³⁰ ne clabris moderari queant, si hæc cessent, purulenti euadunt. Vehementer in locis inferioribus dolorem, surditas soluit, aut copiosus ex naribus sanguis profluens. Insania magnum morbum inuadendi consuetudine iam familiarem soluit. Quibus in febribus ardentibus coxendicum dolor est, oculorum peruersio aut cæcitas, aut testium tumores, aut mammarum eleuatio, hæc febrem ardentem soluunt, aut etiam sanguinis ex naribus profluuium. In febre ardente frigus corripit, sudorem euocare solet. In febre

bre ardente detento, rigore succedente solutio contingit. Tremores in febribus delirium soluit. Quibus in febribus aures obsurduerunt, his nisi febris soluatur, furorem contingere necesse est. Soluit autem sanguis ex naribus effluens, aut aluus biliosa effundēs, aut intestinorum difficultas, aut coxendicum aut genuum dolor succedens. Febris si rigor succedat, febris soluitur. Quibus dolores de repente oriuntur, præcordia farsum attolluntur, si dolores vehementes ad notham costam contingant, his venæ sectio & deorsum purgatio solutionem adfert. Neque enim locis inualidis vehemens febris inuadit. In aqua intercute detentis, si aquosus humor per venas in aluum aut vesicam effluat, solutio contingit. Si pituita alba detento, vehemens alui profluuium succedat, solutio contingit, qui alui profluuium diutius cum tussi detinentur, non liberantur, nisi dolores vehementes ad pedes contigerint, si velit naturæ peruersio fieri, vbi nullum amplius alui profluuium adfuerit, aut inanis alui egestio corripuerit. flatus enim foris existentes superueniunt. Manifestum igitur nullum humorem habent, vt proinde quæ ita habenti adhibentur, tuta esse noscas. Si tenuioris intestini morbus superueniat, vinum frigidum copiosum, meracum, paulatim propinato, quoad somnus aut crurum dolor oboritur, quem etiam febris aut intestinorum difficultas soluit. Capitis morbo vehementer affecto, si pus per aures aut nares effluerit, morbum soluit. Quibus per sanitatem de repente capitis dolores obueniunt, confestimq; vox deficit, ac stertunt, intra dies septem pereunt, nisi febris prehenderit. Ex capite vehementer dolenti, quicumq; ex superioribus locis afficiatur, cucurbitulam admoueto. Coxendicum & genuum dolor, & crebra spiratio, quicquid horum contigerit soluit. Lippitudine laboranti, alui profluuium detineri bonum. Conuulsione aut corporis distentione vexato, si febris superueniat morbum soluit. Si febre detentum conuulsio prehenderit, febris eodem die, aut postero, aut tertio desinit.

Hippocratis de diebus iudicatoriis liber.

ARtis magnam partem esse duco, posse quæ rectè scripta sunt speculari. Qui enim hæc nouerit, iisque uti-

tur, is mihi in arte non multum falli videtur. Vnamquanq;
 sanè tempestatum anni & morborum conditionem exactè
 addiscere oportet, & quisnam morbus bonus, quis periculò
 coniunctus, aut in temporis conditione, aut in morbo, qui-
 nam morbus longus sit, & lethalis, longus quinam saluta-
 ris, acutus quinam lethalis, acutus quinam salutaris. Ex qui-
 bus tum iudicatoriorū dierum series contemplanda est, tū
 etiam prædicendi facultas suppetit. Prætereaque ex his, qui-
 bus, & quando, & quamnam victus rationem præscribere
 oporteat, cognoscere licet. Maximum igitur in ægris qui ¹⁰
 superstites futuri sunt signum est, si febris ardens, cæterique
 morbi eodem modo, præter naturam non fuerint. Nihil en-
 nim in his quæ sunt secundum naturam, neque formidan-
 dum, neque lethale contingit. Secundum verò si ipsa etiam
 anni tempestas, vna cum morbo minimè repugnet. Neque
 enim ferè contingit, vt humana natura vniuersi vim supe-
 ret. Deinde si faciei partes extenuentur, & venæ quæ in ma-
 nibus sunt, & oculorum angulis, ac superciliis quiescant,
 cum antea minimè quiescerēt. Huic si vox remissior & exi-
 lior, spiratioque rarior & tenuior fuerit, in sequentem diem ²⁰
 morbi remissio contingit. Hæc igitur ad iudicationem in
 considerationem adhibenda sunt, & si linguæ bifurculum
 velut saluia alba obducitur, sique in summa lingua hoc idē
 contigerit, minùs tamen. Si quidem igitur parua hæc exti-
 terint, ad tertium diem morbi remissio expectanda est, si
 verò aliquantò crassius, in crastinum, si autem adhuc cras-
 sius, eodem ipso die. Quinetiam oculorum alba per initia
 quidem morbi nigrescere necesse est, si morbus inualue-
 rit. Hæc igitur si pura existunt, perfectam sanitatem, remis-
 sè quidem, tardiùs, vehementer verò, citiùs contingere de-
 notant. At verò acuti morbi ex bile oriuntur, cum ad iecur
 confluerit, & ad caput peruenerit. Sic verò afficitur, iecur
 intumescit, & propter tumorem ad septum transversum ex-
 panditur, statimque ad caput, præcipuè verò ad tempora
 dolor ingruit, neque auribus acutè audit, sæpè verò oculis
 non videt, horrorque & febris inuadit. Hæc igitur per mor-
 bi initia ei contingunt, & quandoque valdè quidem, quan-
 doque etiam minùs intermittunt, quoque magis morbi tē-
 pus processerit, eò corporis dolor maior est, oculorum pu- ³⁰

pillæ dissipantur, eorumque acies hebescit, sique digitum
 ad oculos admoueris, non percipiet, eo quod non videat.
 Istud autem quod non videat hinc cognosces, quod admoto
 digito non nictatur, & floccos ex vestibibus stragulis detra-
 hit, si quos videat, pediculos esse ratus. Cumque iecur ad
 septum transuersum magis explicatum fuerit, delirat, sibiq;
 ante oculos reptilia, & varias cuiusuis generis feras ferri ex-
 istimat, & homines armatos cum quibus pugnare videtur, &
 tanquam videat eiusmodi loquitur, irruit minaturq; si quis
 10 cum exire non permittat. Et si surrexerit, crura attollere ne-
 quit, sed cadit, pedesq; perpetuò sunt frigidi, cumq; dor-
 mit ex somno exilit, horrendaq; insomnia videt. Quod au-
 tem per somnos exiliat & terreatur, cognoscimus, cum ad
 mentem redierit. Insomnia enim eiusmodi exponit, & quæ
 corpore gessit, quæque lingua locutus est. Istaq; eiusmodi
 patitur, interdum verò per totum diem ac noctem voce pri-
 uatur, cum multa & conferta respiratione, cum delirium
 cessauit, statim ad mentem redit, & si quis eum interroget,
 rectè respondet & omnia quæ dicuntur intelligit, deinde
 20 rursus paulò iisdem prostratus doloribus decumbit. Hic
 morbus potissimum in peregrinatione cõtingit, & si quan-
 do per deserta loca quis iter fecerit, etsi etiam aliter inuadit.
 Neruorum distentiones duæ vel tres. Siquidem ex vulnere
 neruorum distentio contingit, sic æger afficitur, maxillæ
 velut ligna rigescunt, os aperire non potest, oculi frequen-
 ter illachrymantur & contrahuntur, dorsum rigidum est, ne-
 que crura, neq; manus, neq; spinam inflectere potest. Cum
 verò lethalis fuerit, potus & edulia quæ prius deuorauit, per
 nares interdum exeunt. In distentione ad posteriora (opi-
 30 sthotonos dicta) in reliquis eodem vt plurimum modo affi-
 citur æger. Oritur autem cum ad posteriores ceruicis ten-
 dones, aut ex angina, aut vna, aut locis ad tonsillas purulen-
 tis affectus fuerit. Quibusdam etiam ex capite, cum febres
 superuenerint, conuulsio contingit. Iam verò etiã ex vulne-
 ribus in posteriora distrahitur, & præ dolore dorsum & pe-
 ctus rigescit, & lamentatur. Is vehementer conuellitur, vt
 vix ab his qui adsunt contineatur, quin è lecto excidat. Alia
 neruorum distentio minus est prioribus lethalis, ex iisdem
 autem oritur, eodemq; modo totum corpus conuellitur. At

febris ardens non similiter vt prædicta oritur. Semel enim natura sua prehendit, vt accēdi necesse sit. Sitis igitur multa, & vehemens febris hominē detinet. Lingua autē exasperata finditur, & resiccatur, colorēq; primū quidē pallida est, vti consuevit, procedente verò tempore nigrescit. Quòd si quidē per initia nigrescat, celeriores iudicationes contingunt; si postea tardiores. Coxendicū morbi plerisq; ex his potissimū causis oriuntur, si quis diutius in sole versetur, & coxendices incaluerint, humorq; qui in articulis inest ab ardore resiccatus fuerit. Quòd autē resiccetur & concreascit, id magno est indicio. 10
 Æger enim articulos præ dolore qui in eis est inflectere ac mouere non potest, & eo q; spinæ vertebræ contractæ sunt. Dolor autem magis est ad lumbos & vertebra, quæ ex obliquo coxendicū sitæ sunt, & ad genua. Dolor autē acutus & æstuosus plurimo tempore in inguinibus, sed etiam in coxendicibus insistit, & si quis eum erigat, non transnouetur, ingemiscit autē quā maximè potest præ dolore. Interdum verò etiam cōuulsio, & rigor, & febris superuenit. Oritur autem à bile & pituita, oritur verò etiam à sanguine, & dolores ab omnibus morbis sunt similes, & rigor, & febris leuis interdum prehendit. Morbus regius acutus est & qui celeriter necat, color totus mali punici corticem refert, vehementer autē ex viridi pallefcit, & quemadmodum lacerti virides, simile ei corpus est, in vrina quod subsidet velut eruum fuluum, & febris & horror leuis detinet. Interdum verò etiam vestem stragulam habere nō sustinet, sed maturino tempore ieiunus intus mordetur & raditur, deinde vt plurimū viscera strepitum edūt, & si quis eum erigat, aut alloquatur, non sustinet. Hic ferè intra dies quatuordecim moritur, quos si effugerit, cōualefcit. In pulmonis inflammatione hæc eueniunt, febris vehemēs detinet, crebra est & calida respiratio, anxietudo & impotentia vexat & corporis iactatio, dolorq; ad scapulas, iugulum & mammam, in pectore pondus, & deliria. Interdū verò quo ad tussis cœperit, sine dolore est, sed illa lōgior & molestior est. Primis diebus sputum albū & spumosum expuit, lingua verò flaua est, sed procedēte tempore nigrescit. Si igitur per initia nigrescat, celeriores sunt liberationes, postea verò, tardiores. Tandem etiam lingua finditur, & si digitū admo-
 ueris

ueris adhærescit. Morbi autem liberationem, non secus ac in morbo laterali, lingua denotat. Hæc contingunt diebus ut minimum, quatuordecim, ut plurimum verò, vno & viginti, quo tempore vehementer tussit, vnaq; cum tussi reijcit, primum quidem copiosa spua & spumosa, at septimo ac octauo die cum febris in vigore, & humida pulmonis inflammatio fuerit, crassius, alioqui minimè, nono verò & decimo die, aliquantulum ex viridi pallefcens & subeructum; duodecimo autè ad decimum quartum vsq;, copiosum & purulentum. Quibus à natura humidæ insunt corporis affectiones, iis vehementior morbus est. At quibus natura & morbi conditio sicca est, hi minùs conflctantur. Atq; de iudicatoriis diebus iam quidem etià antea à me dictum est. Iudicantur autè febres quarto die, septimo, vndecimo, decimoquarto, decimoseptimo, vno & vigesimo. Ex his verò acutis trigesimo, deinde quadragesimo, postea sexagesimo. Vbi verò hos numeros superat, diuturna iam euadit febrili conditio.

Hippocratis prædictorum lib. primus.

20. I **Q**VI inter initia sopore detenti, capitis, lumborum, præcordiorum, cervicis dolore ac insomnia conflctantur, eos considerare oportet, num sint phrenitici. In his narium stillatio perniciem ostentat, idq; præcipuè si quarto inter initia die contingat.

2 Alui prærubra proluuies, cum in omnibus quidem morbis, tum verò vel maximè in prædictis, malo est.

3 Lingua ex resiccatione densa & aspera, phrenitidem portendit.

30 4 In iis qui præter rationem perturbantur & vigiliis torquentur, urinæ decolores, nigris sublimamentis interspersæ, cum tenuibus sudoribus circa caput abortis, phrenitidem prænunciant.

5 Quin & quæ in phreniticis manifesta apparent insomnia prouidenda sunt.

6 Excretio frequens & irrita, si quidem aliud quoddam signum affuerit, phrenitidem portendit.

7 Relicti in præcordiis æstus cum febre in qua totius corporis habitus perfrigeratur, malo sunt, idq; præsertim si cum sudoribus contingat.

8 Desipientiæ quæ iam admodum fractis & debilitatis viribus succedunt, pessimæ sunt, non secus ac Thrasynonti.

9 Vehementes phrenitides in tremorem desinunt.

10 Vomitus virulenti & æruginosi, cum capitis dolore, surditate & insomnia, promptam insaniam significant.

11 Vbi fauces in morbis acutis dolent, graciles sunt, parvæ & suffocantur, atque vbi os hiarit non promptè adduci ac claudi possit, mentis emotionem portèdi oportet. Ex his phrenitis perniciosa est.

12 In phreniticis initio moderatum esse, sedatum & facilem, crebrò verò permutari malum est. Quin & sputatio frequens mala est. 10

13 Albicans deiectio in Phreniticis malo est, quod Archeerati accidit. Num & in his torpor fit? His si rigor contingat pessimum.

14 In furiosa & vehementi mentis emotione succedentes tremores malignitatem denunciant.

15 In grauiter & acurè mente emotis, si febris iterum repetat cum sudore, phrenitici euadunt.

16 Phrenitici parum bibunt, ex leuibus strepitibus facile irritantur ac percelluntur, tremuli sunt. 20

17 Vbi post vomitum anxiosum vox stridula est, oculi squalidi & puluere obsiti, insania portenditur, non secus ac Hermozygæ coniugi accidit, quæ vehementi insania correpta, voce defecta interiit.

18 In febre ardente si tinnitus aurium cum visus hebetudine fiant, & ad nares accedat grauitatis sensus, furiosa mentis emotio indicatur.

19 Desipientiæ cum voce stridula & linguæ conuulsione tremula, voces quoque ipsæ tremulæ, mentis vehementem alienationem significant. In his durities aut asperitas perniciem minatur. 30

20 Linguæ tremulæ instabilem mentem & à sede constantiæ deturbatam significant.

21 In biliosis & sinceris deiectionibus spumosa efflorescentia malo est, iis præsertim quos antea lumborum dolor ac desipientia vexauit.

22 In his leues & per interualla lateris dolores delirium significant.

23 Vocis defectiones cum singultu pessimæ.

24 Vocis defectiones cum virium exolutione pessimæ.

25 In vocis defectione respiratio, velut in iis qui suffocâ-
tur, conspicuè elata & visui exposita, perniciofa est. Num
verò etiam delirium prænunciet animaduerrere oportet.

26 Quæ paucò tempore feroces fiunt mentis emotio-
nes, in ferinas euadunt.

27 Corporis iactationes & incontinentiæ in febre cum
perfrictione & superiorum partium tenui sudore, phreni-
10 tim denunciant (quod in Aristagora expertum est) atq; et-
iam perniciem.

28 Crebræ in phreniticis permutationes, conuulsiones
denunciant.

29 Si quibus vrinæ non recordantibus nec admonitis
effluunt, perniciës porrenditur. Animaduertendum etiam
est, num & ab iis tales redduntur quales fiunt vbi subsiden-
tiam conturbaueris.

30 Quos palpitationes in totum occupant, num plæ-
rumque voce defecti pereunt?

20 31 Crebræ in phreniticis sputationes cum perfrictione,
non longè postea nigrorum vomitum affuturum indicant.

32 Surditas cum vrinis prærubris, non subsidentibus, &
sublimamentis, mentis emotionem minantur. In his mor-
bo regio corripit malum est. Quinetiam malo est ex mor-
bo regio fatuitas aut stupiditas. Hos quidem vox deficere
solet absque sensuum læsione. Quin & alius nonnunquam
affatim prorumpit, quale quid Hermippo contigit, & mor-
tuus est.

30 33 In præcipitibus & turbulentis morbis obueniens
surditas perniciem minatur.

34 Dementiæ in quibus tremuli fiunt ægri, obscure aut
vix quidem desipere videntur, aut aliquid inuestigantium
more sensum contrectant & palpant, miro quodam modo
phrenitim prænunciant, non secus ac Didymarcho in Coo
contigit.

35 Vbi rigori torpor succedit, mentis alienatio signifi-
catur.

36 Dolores circa vmbilicum cum palpitatione, mentis
quidem alienatæ significationem quandam præbent. Sub
iudi-

iudicationem verò his plurimus & creber flatus cum singulari contentione prodit. Quia & ad furam dolores in his mentis alienationem indicant.

37 Femoris dolore euanescente, si quid sublime per vrinam innatet, mentis emotionem expectare oportet, taliaq; qualia circa aurium sonitus contingunt.

38 Vbi alius humescit, æger lassitudine, capitis dolore, siti, vigilis torquetur, obscurè loquitur, & ad motum est impotens, in his casibus vehementem mentis emotionem expectare oportet.

39 In grauibus malis tenues maximè circa caput sudores oboriri, & corporis incontinentia quadam iactari, malum indicat: tum verò præcipuè pernicies intenditur, si ista cum vrinis nigris contigerint, & spiritus magnus & concitatus adfuerit.

40 Quæ præter vacationem fiunt impotentia, neque vacatione existente, perniciem intentant.

41 Vbi alius intercepta est & arctè conclusa, paruaq; & nigra caprarū stercorebus similia, nec nisi coacta emittit: Hoc casu sanguis è naribus erumpens periculo est.

42 Si lumborum dolor diu detinet cum æstu implacido, tenui sudore circa caput & thoracem oborto, pernicies denunciatur. Num plærunque ij tremuli euadunt, & vox velut in rigore conspicuè tremula existit?

43 Celeres extremorum corporis ad vtraque extrema permutationes, perniciem denunciant. Quin & sitis huiusmodi (hoc est celeriter in contraria permutata) malo est.

44 Ab homine moderato ferox & audax responsum, malum portendit.

45 Quibus vox in morbis acuta redditur, iis præcordia intro trahuntur & tendunt.

46 Hebescentes oculi & obtusi improbandi sunt. Quin & fixi ac caligine obducti malum portendunt.

47 Vox acuta & stridula malo est.

48 Dentium stridor quibus per sanitatem minimè est consuetus, periculum denunciat, suffocatio in his valde praua.

49 Bene colorata facies & valde terrica ac superciliosa, perniciem intentat.

50 Alui recrementa si in spumosa & syncera desinant, mali incrementum significant.

51 Urinarum in præcipitibus malis ex perfrictione interceptionis, pessima.

52 Quæ perniciem minantur, ea si absq; vlla significatione alleviant, mortis periculum denunciant.

53 In grauib; malis & biliosis exactè candicantes, spumantes, & circumbiliosæ egestiones, malo sunt. Quin & huiusmodi urinae damnantur. In his animaduertendum est num iecur affectum sit.

54 Vocis in febrib; defectioes, quæ conuulsionis speciem præferunt, in vehementem mentis emotionem cum silentio vertunt, & perniciem ostentant.

55 Vocis ex dolore defectioes, tandem cum summo cruciatu mortem afferunt.

56 Ex præcordiorum doloribus obortæ febres malignæ sunt.

57 In præcipitibus malis, si sitis temerè ac præter rationem cesset, malo est.

58 Sudor in febrib; acutis multus & copiosus damno est.

59 Quin & laboriosæ urinae damnantur, atq; ab his detentæ rubræ quædam efflorescentiæ, & æruginosæ, parvæque veluti quædam stillæ apparentes.

60 Vomitiones quoque variæ malo sunt, præsertim si continentes & assiduè prædeant.

61 Summi totius corporis perfrictiones in diebus iudicatoriis, cum angore & corporis inquietudine, si sine sudore fiunt, damno sunt, præcipuè verò damnantur qui ex his superueniunt rigores.

62 Vomitiones synceræ & cum angore aut incontinenti corporis iactatione, damndæ sunt.

63 Animaduertendum est diligenter num profundus & altus sopor omninò damnari debeat.

64 In rigore familiares non agnoscere & eorum quæ gesta sunt obliuisci malum indicat.

65 Ex rigore perfrictiones quæ ad calorem non reuocantur, mala sunt.

66 Ex perfrictione exudantes ad calorem reuocati pe-

*Urinæ cum
Sed. aqua
Quæ!*

riculum denunciant: præsertim verò si accedat lateris æstus cum dolore, & subinde rigeant, malum impendet.

67 Rigores cum æstu nonnihil periculi denunciant, & facies incensa cum sudore, in his malum significat. Insuper posteriorum partium frigus conuulsionem prouocat.

68 Ex sudoribus peruigiles & ad calorem reuocati, malè habere iudicantur.

69 Ex recurfatione dolorum in lumbis, oculi peruersio & distortio malo est.

70 Dolor in pectore fixus cum torpore malum denunciat. Hi si suborta febre exæstuent, celeriter mortem appetunt. 10

71 Qui nigra vomitione refundunt, cibos auersantur, desipiunt, ad pubem nonnihil dolent, cum aspectu feroci & clausis oculis, eos medicamentis purgare tutum non est. Neq; verò subtumidos, aut tenebricosâ vertigine vexatos, aut eos qui vel leuiter moti animo deficiunt, aut cibos auersantur & decolores sunt, vt nec eos qui in febre exoluti aut fracti decumbunt, si sopore tententur purgatione agredi tutum est. 20

72 Oris ventriculi dolor cum præcordiorum contentione, atque etiam capitis dolor, malignum quidpiam & suspiciosam quandam affectionem indicat. In his certè animaduertendum est num de repente moriatur, velut in Dysode euenit, cui urinæ valdè fermentatæ & prærubræ adcrant.

73 Ceruicis dolor in omni quidem febre malo est. In his verò pessimus in quibus vehemètem insaniam metuimus.

74 Febres quæ soporem lassitudinè mve inducunt, aut in quibus caligant ægri, insomnia ac tenuibus sudoribus vexantur, malignæ sunt. 30

75 Crebri ex dorso horrores subinde locum commutantes, graues & difficiles, laboriosam urinæ suppressionem minantur.

76 Qui & corporis æstuatione & iactatione cõfictati, citra vomitum ingrauescentes, malè habent.

77 Corporis perfrictio cum rigiditate, perniciem denunciat.

78 Tenues ex aluo absque mordacitatis sensu prodeun-

tes deiectiones, si qui sibi bene constar, malum portendunt, velut nonnunquam iecinoroso contingit.

79 Vomitiones exiguae biliosae, malo sunt, tum verò potissimum si peruigilio conflictentur aegri. In quibus stillans nasus perniciem minatur.

80 Quibus ex partu purgamenta alba subsistunt cum febre, & surditatem ac acutum lateris dolorem afferunt, eae in vehementem & perniciosam mentis emotionem incidunt.

81. In febribus ardentibus cum aliqua summi corporis perfrictione, ac egestionibus aquae similibus & crebris, oculorum peruersio & distortio malum significat, tum verò praecipue, si alto quodam stupore (quem catochon vocant) deprehensi detineantur.

82 Syderationes quae repente contingunt, si insuper febris mediocris accedat, quae diu trahat, perniciem minantur, quale quid Numenij filio contigit.

83 Ex lumborum dolore ad os ventriculi recursationes, cum febre, horrore, multorum tenuium & aquosorum vomitu, delirio, vocis defectione, eae in nigrorum vomitionem desinunt.

84 In praecipitibus malis oculi obseratio aut perfractio, malo est.

85 Considerandum est in aestuabundis & corporis iactatione citra vomitum & lumborum dolore conflictatis aegris, si audacter desuperint, num nigra per secessum proditura sint.

86 Dolentes fauces absque tumore, cum labore & molestia ac suffocatione, praecipit exitium minantur.

89 Qui spiritum trahunt cum voce strangulabunda, si cervicis vertebra intro subsidet, iis ad exitum, velut ex conuulsione, respiratio ducitur.

88 Ex capite dolentes, & alto stupore (catochon vocant) detenti ac delirantes cum alui interceptione & ferociente intuitu, floridi, in scapulas rigescunt ac posteriorum partium distensione tentantur.

89 Febribus & lassitudinis sensu detentis, cum oculorum peruersione, rigor perniciem minatur. Atque in huiusmodi casibus soporati, malum denunciant.

90 Præcordiorum dolores in febribus cum loquendi impotentia, si sudore non soluantur maligni sunt. In his dolores ad coxendices cum ardente febre, atque aluus affatim prorumpens, perniciem ostentant.

91 Quibus cum febribus voces post iudicationem deficiunt, ij tremore & sopore correpti intereunt.

92 Quibus ardore conflictatis, fatuitate & alto stupore (quem catochon dicunt) detentis, præcordia variant, & in contrarias subinde affectiones transmutantur, ac venter in tumorem præter naturam sublatus est cum ciborum interceptione, & tenui circa caput & thoracem oborto sudore: in his animaduertendum est, num, si concitatus & magnus spiritus, aut genituræ similis excretio accidat, singultum prænunciet, aut etiam ex aluo spumantia & biliota proditura fiat? Eos splendescens quiddam aut coruscans per urinam redditum iuuat, aluus verò in his etiam commouetur.

93 In sopore affectis ægris, spumantibus prodeuntibus deiectionibus, febris acuta ingrauescit.

94 In febre cum sudoribus, vocis ex capitis dolore defectiones, si per se resoluuntur ægri ac præter voluntatem excrementa demittunt, malumque remitti videatur, diuturniorem morbum metuere oportet. In his nouus subortus rigor damnandus non est.

95 Quibus manus sunt tremulæ, cum capitis & ceruicis dolore, leui aliqua surditate affecti, nigricantes reddunt urinas & densas. In his casibus nigrorum progressum expectare & suspectum habere oportet.

96 Vocis defectiones cum virium exlutione, alto stupore (catochon vocant) detentis, perniciem minantur.

97 Lateris dolor cum biliosis sputis temerè ac præter rationem euanescent, ægros in vehementem & furiosam mentis emotionem agit.

98 Ex ceruicis dolore cum sopore & sudore inflata aluus, si quidem ex Medici industria liquida demittat cum aliqua proluuie, deinde quæ biliosa non sunt restitent, huiusmodi asseruata diuturniorem morbum efficiunt. In his animaduertendum est, num proluuies alui non biliosæ benigniores sint, ac flatuoso tumori conducant?

99 Aluus circumtenſa, ex Medici induſtria liquida demittens, celeriter intumeſcens, conuulſionis ſignificationem quandam præ ſe fert, quòd Aſpaſij filio contigit. In his nouus ſubortus rigor perniciem facit. Ex his caſibus conuulſione tentato ac inflato, vbi diutiùs morbum traxerit, ex ore putrida & virulenta prodeunt.

100 Lumborum dolores diurni qui ſenſim fiunt, circum præcordia inuoluti, cum febre & ciborum faſtidio, ſi intenſum capitis dolorem aduehunt, non ſine conuulſionis ſpecie celeriter interficiunt.

101 Qui ſubinde rigoreprehenduntur, & ſub noctem aliquantò grauiùs habent, peruigiles, in ſomnis nugantes aut delirantes, interdum ſefeletio perfundentes, ij in conuulſiones cum ſopore tendunt.

102 Quibus circa initia tenues ſuboriuntur ſudores, & vrinæ concoctæ emittuntur cum magna totius corporis æſtuatione, ſi præter rationem perſiſteant, & rursus celeriter perurantur, & torpore, ſopore, aut conuulſione tententur, ij pernicioſè affecti ſunt.

103 Vterum gerentibus capitis dolores cum ſopore & grauitate, malo ſunt. Quin & huiusmodi naturæ conuulſionibus quibuſdam forè ſant obnoxia.

104 Faucium gracilium dolores ſuffocantes conuulſionem minantur, tum verò præcipuè ſi ex capite originem ducunt, quale quid Theaſynontis conſobrinx contigit.

105 Tremoribus quæ conuulſiones accedunt cum ſudoribus, reciduaſ minantur. In his iudicationem facit nouus obortus rigor, qui priùs ardore circa ventrem oborto prouocatur.

106 Lumborum & capitis ac oris ventriculi dolor, cum forti excreatione, conuulſionem ſuſpectam facit.

107 Quinetiam nonnihil metuendus eſt cum iudicatione rigor.

108 Ex ventre quæ prodeunt ſubliueſcentia & turbulenta, vrinæ etiam tenues ac dilutæ ſuſpectæ ſunt.

109 Fauces leuiter exaſperatæ, & aluus ad inanes & irritas exurrectiones obmurmurâs, frontis dolores, in ægris palpitantibus, & more inueſtigantiù ſenſim contrectantibus, deſaſſatis, & ex ſtragulis aut veſtimentis dolentibus, & ſi quæ

ex his incrementa, molestiam exhibent. Somnus in his multus conuulsionem minatur, & frontis dolores graues, ac mictio molestia est.

110 In iis quibus rigores imminet vrina restitat, & in conuulsoriis affectionibus, velut huic mulieri contigit, quæ ubi in horruit sudore correpta est.

111 Quæ in synceras tendunt vacuationes, omnibus quidem in grauescentis mali significationem præbent, his verò (supradictis) vel maximè. Atq; in huiusmodi casibus ad aures tubercula exoriri solent.

112 Turbulentæ & valdè confidentes è somno exurrectiones conuulsiones minantur, præsertim verò si cum sudore contingant.

113 Cervicis & dorsi perfrictiones, & quæ totum corpus videntur pertingere, insuper & spumantes mictiones, cum animi deliquio, ac oculorum hebetatio, conuulsionem in proximo esse significant.

114 Cubiti cervicisq; dolores conuulsionem minantur. Ex facie autem prodeunt ista, fauciumq; sonitus crebri cum saluatione. His sudores in somnis bono sunt. Nempe & ex sudore leuari plurimos consentaneum est. Quibus si dolores inferiores partes occupent, toleratu faciles euadunt.

115 In febribus tenuiter exudantes, cum capitis dolore & aluo intercepta ad conuulsiones proni sunt.

116 Quæ inter se non cohærent, sed facilè dissoluuntur, & aliquantulum friabilia sunt alui recremèta, liquida, cum summi totius corporis perfrictione, non sine febre, improbanda sunt. Ac præter hæc, si rigores vesicam & ventrem cum dolore inuadant. Proinde in his ex sopore aliquod conuulsionis periculum impendere, nemini mirum videri debet.

117 In grauibus & præcipitibus malis distorqueri velut qui vomitione consistantur, malum est, quin & albæ alui egestionis molestæ sunt. Quæ ex his prodeunt non viscosa, in vehementem mentis emotionem cum multo ardore agunt, videndumq; est, num postea soporati ac torpescentes euadant. Qui ex his consistantur, diutiùs laborant. In his animaduertendum est, num imminente iudicatione ardescens difficultate spirandi teneantur.

118 Quæ ex lumbis in ceruicem & caput redundant, & leuis

leuis syderationis more resolutionis sensum inducunt, cō-
uulsionem ac mentis emotionem minantur. Videndum-
que est, num talia conuulsione soluantur. Qui huiusmodi
conflictantur, variè morbum trahunt, atque eadem diutiùs
perseuerant.

119 Mulieres quæ ab vtero promptè strangulantur, idque
sine febre, in conuulsiones propensæ sunt, quod etiam Dor-
cadi contigit.

120 Vesica intercepta, præsertim cum capitis dolore,
cōuulsionem minatur. Quæ in his cum torporis sensu exol-
uuntur, molestiam exhibent, non tamen perniciem affe-
runt. Videndumque est num tale quid etiam mentem ex-
cutiat.

121 Quinetiam considerandum est, num offium ad tem-
pora præcisiones conuulsionem prouocent, an verò madi-
do vulnus inflictum, aut circa initia sanguis magna copia
effluens, conuulsionem accersat?

122 Febricitanti cum sudore sputa defluentia leuia sunt
& minimè maligna. In quibus videndum est num ad ali-
quot dies alui madescant, quod equidem reor. Animaduert-
endum quoque est, num his ad articulos aliquid abscessu-
rum speres.

123 Quæ sensim feroces fiunt mentis emotiones, in ve-
hementes & melancholicas euadunt. Quòd si ex muliebriù
suppressione accidat, in ferinas tendunt, qualia sæpiùs con-
tingunt. Videndum igitur num fœminæ huiusmodi con-
uulsionibus sint obnoxia. Animaduertendum quinetiam
est, num vocis defectiones cum alio sopore conuulsionem
quoque minentur, qualiter cerdonis filia comparantibus
mulhebribus purgationibus contingere cœpit.

124 Quibus dū conuelluntur oculi fixi & immoti splen-
dent, iis mens è sede constantiæ deturbatur, & diutiùs mor-
bum trahunt.

125 Quæ ex parte aduersa & præposterè fiunt sanguinis
eruptiones, malo sunt, velut in lienis tumore, si ex nare dex-
tra effluat. Quod & circa præcordia eodem modo se habe-
re expectandum est. Maius autem malum denunciatur, si
cum tenui circa frontem & thoracem sudore istud con-
tingat.

126 Vbi sanguis ex naribus effluit cum tenuibus sudoribus & corporis totius perfrictione, morbi malignitas & pernicies denunciatur.

127 A sanguinis eruptione nigrarum deiectionum pertransitus malo est. Qui & prærubra damno suat, præcipuè verò si sanguinis ista eruptio quarto die contingat, quod animaduertendum est. Quibus ista contingunt, ij tandem sopore & conuulsione conflictati moriuntur, ac fortè prægressis nigris deiectionibus & ventre in tumorem sublato.

128 Qui ex vulnere cum tenui sudore sanguinem fundunt, ij malignè habent, & inter loquendum de repente moriuntur. 10

129 In præcipitibus malis, quæ post paucam sanguinis eruptionem, aut nigrorum per aluum refusionem surditas obuenit, malum denunciat. In his sanguinis egestio perniciem affert, surditatem tamen discutit.

130 Lumbis dolentibus si oris ventriculi dolor accesserit, futuræ per hæmorrhoidas vacationis signum est, ac fortè etiam eam præcessisse significat.

131 Qui statim temporibus sanguinem fundunt, si siticulosi sint, molestiam ac virum exolutionem sentiant, nec sanguinem effuderint, in morbum comitalem transeunt. 20

132 Qui statim sine ratione perturbantur, peruigiles sunt, sanguinem è naribus stillant, sexto die alleuantur, noctu laborant, ac postridie tenui sudore correpti & in somnum delati delirant, iis largam sanguinis è naribus fluxionem affore spes est. Ac fortè etiam tale quid diluta vrina significat.

133 Quibus sanguinis fluxus diu perseverauit, in his temporis processu aluus malè habet, nisi vrinæ concoctionem præferant. 30

134 Sanguinis eruptiones vehementes cum totius corporis perfrictionibus iudicatoriis, pessimæ sunt.

135 Qui capite grauati, ad tynciput dolorem sentiunt, peruigilio torquentur, iis sanguinis eruptionem fore spes est, cum verò præsertim si aliquis tensionis sensus in ceruicæ apparet.

136 Qui insomnia vexantur cum subita corporis iactatione & inquietudine, iis sanguinem erupturum sperare oportet.

oportet, idque præsertim si non ante ea quid proflexerit. Animaduertendum verò num id post horroris sensum contingat.

137 Cernicis dolor, oculi prærubri, sanguinis eruptionem prænunciant.

138 Qui suppressa aluo sanguinem ex naribus fundunt, aut nouo subinde oborto rigore corripuntur, iis fortasse aluus intestinorum læuitate laborat & obdurescit, aut tenues lumbrici (ascarides dicti) infestant, aut vitæque.

139 Quibus lumborum dolor in caput & manus recurrit, & torpore affecti oris ventriculi dolorem sentiunt, tenuibus ac serosis humoribus abundant, ij liberaliter sanguinem profundunt. At verò his cum mentis perturbatione aluus effunditur.

140 Quibus ex frequenti & larga sanguinis eruptione, nigrorum recrementorum copiosa fit deiectio, cum alui contentione, aut suppressione & dolore, ij sanguinem profundunt, cum aliqua verò fluxione bene habent. Ac fortè hi frigidus, crebros, tenues sudores emittunt. In his returbida vrina mala non est, neque quod in ea subsidet genitali semini simile. Crebrò autem dilutas vrinas reddunt.

141 Quibus pauca sanguinis è naribus stillatio cum surditate & torpore obueniens, molestiam quandam exhibet, iis vomitio & alui perturbatio confert.

142 Quibus ex rigore febres adsunt, cum lassitudinis sensu, in iis muliebrium profluuium expectare oportet. Quòd si ceruicis dolor prehenderit, sanguinis ex naribus eruptionem fore spes est.

143 Quinetiam sanguinis ex naribus eruptionem sperare oportet in his quæ caput concutiunt, & aurium sonitus excitant, aut muliebria deturbatum iri spes est, idque præsertim si ad spinam ardor sentiatur. Fortassis autem & intestinorum difficultas expectanda est.

144 Quin & quæ contingunt circa ventrem palpitationes, cum præcordiorum contentione oblonga & intumescente, sanguinis ex naribus profluuium denunciant, idque quandoque cum horroris sensu.

145 Larga, vehemens & multa sanguinis è naribus eru-

prio, interdum ad conuulsiones deducit, ex quo venæ sectio liberat.

146 Frequentes defidendi labores, pauca aliquantulum flaua, gluonosa excernentes, cum paucis alui recrementis, præcordiorum & lateris dolore, morbū regium prænunciant. Animaduertendum verò num ex istorum suppressio-
nibus exoluantur, aut fortasse sanguinem profundant. In his lumborum tensio & dolores sanguinis erupturi fidem faciunt.

147 Præcordiorum contentio cum capitis grauitate & 10
surditate, adhæc quæ oculorum aciem perturbant, sanguinis eruptionem ex naribus prænunciant.

148 Sanguinis è naribus stillationes quæ vndecimo die contingunt, molestiam exhibent, tum verò præcipue si de-
nuo nares stillare cœperint.

149 Quibus vbi inhorruerint iudicatorij sudores simul contingunt, postridie verò si horror repetierit & temerè perwiglent, iis fortè sanguinem è naribus erupturum sperare oportet.

150 Liberalium ab initio sanguinis eruptionum cursum 20
rigor sistit.

151 Rigores vbi sanguinis eruptioni succedunt, diurni fiunt.

152 Quibus capitis ac cervicis dolor, & totius corporis impotentia cum tremore adest, ab iis sanguinis eruptio libera. Quinetiam ista tempore dissoluuntur.

153 In his quæ ad aures abscedunt, urinæ quæ celeriter & paruo tempore concoquuntur, damno sunt. Quin & perfrigerari iudem malum est.

154 In his qui quodam sopore aut morbo regio detinē- 30
tur, nec admodum sentiunt, & quibus singultus adest, aliud affatim prorumpit, fortassis etiam suppressitur, atque exoluantur. Videndum num abscessus ad aures in his expectare oporteat.

155 Urinæ quæ cum rigore restitant, damno sunt, idque præsertim si alius sopor prægressus sit. Animaduertendum est, num in his abscessus ad aures sperare oporteat.

156 In alui recrementis quæ cum torminibus deliciuntur, sedimentum limosum, subliuidum, malo est. Ac for-
tasse

rasse quidem ad præcordia dextra dolor adest, & in his vires exoluantur. Videndum num abscessus ad aures paulò post cum dolore excitentur. In his omnibus alius affatim prorumpens periculum intemptat.

157 In peruigiliis quibusdam quæ cum angore & anxietate fiunt, ad aures abscessus maximè obueniunt.

158 In tenuioris intestini morbis graueolentibus cum febre acuta, & ex longo interuallo tumescentibus præcordiis, qui ad aures oboriuntur abscessus, mortem adferunt.

159 Ex surditate abscessus ad aures contingere consentaneum est, præsertim verò si implacitas quædam aut inquietas corporis iactatio succedat. Ac inter hos, in iis qui sopore detinentur, ista magis sperare oportet.

160 In leuiter syderatis abscessus qui ad aures contingunt, malo sunt.

161 Quæ conuulsionis in morem affligunt, cum alto stupore quem catochon vocant, abscessus ad aures excitant.

162 Conuulsio cum tremore, corporis iactatione & implacitate, ac alto stupore, quem catochon vocant, paruulorum circa aures obortorum abscessuum spem facit.

163 Considerandum in quibus speramus abscessus circa aures futuros, num ex capite doleant, aut superiorum partium tenues sudores oboriantur, aut nouus insuper rigor, ac deinde num alius affatim prorumpat, aut aliquo sopore detineantur. Videndam quoque num vrinæ dilutæ, cum sublimibus quibusdam innatantibus albidis, & quæ variè exalbescunt & graueolent, abscessus ad aures excitent? Ac fortè quidem quibus huiusmodi vrinæ adsunt, iis crebra è naribus stillatio contingit. An & his quidem lingua læuis est (ac minimè aspera)?

164 In spirituosis & anhelatoribus morbo regio laborantibus & febre acuta, cum præcordiorum duritie & tumore, si corporis summa perfrigerentur, magnorum circa aures abscessuum exortum fortassis expectare oportet.

165 Qui sopore detinentur cum corporis incontinenti iactatione, præcordiorum dolore, & pauca vomitione, in iis tuberculorum ad aures exortum sperare oportet. Sed & antea quæ circa faciem contingere solent in considerationem adhibere conuenit.

166 Aiuo stercora nigra demittente, si sopor appareat, tubercula ad aures excitat.

167 Tusses cum crebra oris saluatione, abscessum circa aures emolliunt.

168 In capitis dolore sopor & surditas aliquem ad aures abscessum effundunt.

169 Præcordiorum contentio cum sopore, corporis incontinenti iactatione, & capitis dolore, tubercula ad aures attollit.

170 Graues aurium abscessus qui citra iudicationem sensim conualescunt & dissipantur, damno sunt.

Hippocratis prædictorum liber secundus.

Prædictiones Medicorum referuntur permultæ, tum præclaræ, tum admiratione dignæ, quales neque equidem prædixi, neque quenquam qui prædiceret audiui. Ex quibus quædam sunt huiusmodi. Hominem qui Medico eius curam habenti, & cæteris periclitari videretur, ingressum verò alium Medicum de eo pronunciaſſe, hunc non periturum, verum oculis captum fore. Et ad alium qui prorsus malè affectus existimabatur, ingressum prædixisse, eum quidem ex morbo releuaturum, verum mancum futurum. Et in alio qui ne superesse quidem posse existimabatur, pronunciaſſe ipsum quidem sanum fore, at pedum digitos denigratos putrilaginem contracturos. Atque talia multa id genus prædicta narrantur. Aliud quoque prædictionis genus ad eos qui in auctione & negociatione versantur spectat, cum partim quidem mortem, partim verò insaniam, quibusdam etiam varios morbos prædicunt, ad hæc omnia quæ instant, & retro actis temporibus euenerunt vaticinantur & vera efferunt. Alia præterea prædictionum forma esse dicitur, quæ circa athletas eosque qui propter morbos se exercent & laboribus fatigant versatur, & dignoscit si quid in cibo sit ab his prætermisſum aut mutatum, aut potu pleniore vtantur, aut deambulationem intermittant, aut quid circa res venereas agitent. Quorum omnium nihil eos fugit, ne vel si pusillum quidem quis Medico non paruerit, cuius exactam cognitionem non habeant. Atque hæc

hæc omnia narrantur prædictionum genera. Ego autem
 huiusmodi vates esse nolo, signa verò describam ex quibus
 qui sanos fore aut morituros homines coniectura cogno-
 fcat, eosque qui tum breui, tum longiore temporis inter-
 uallo sani sunt futuri aut morituri. Scriptum est autem à
 nobis de his quæ abscedunt, & quomodo eorum quidque
 existimare oporteat. Aceos quidem existimo qui claudi-
 cationes & cætera id genus prædicunt, si modo quid men-
 tis habuerunt, firmato iam morbo eas prædictiones fe-
 10 cisse, & cum manifestum foret id quod abscedere natum
 est, intro recurrere non posse, idque longè potiùs quàm
 ante abscessus initia. In spem autem adducor & alia præ-
 dicta esse, mortesque & morbos & insanias. eaque mihi vi-
 dentur ita accidisse, nihilque eorum non facillè prædici pos-
 se videtur, si quis modò ad ea mentis acie velit contendere.
 Imprimis nanque quotus quisque est qui aqua intercute
 aut tæbe laborantes non nouerit? Denique deliraturi ne
 longè quidem latere possunt eos qui norint quibus aut in-
 nata est ac congenita ad hunc morbum propensio, aut qui
 20 iam antea insaniuerunt. Si nanque huiusmodi temulenti
 fuerint, aut carnibus vescantur, aut peruigilatione, aut fri-
 gore, aut calore inconsultè vtantur, ex eo vitæ genere ma-
 gna spes est ipsos deliratuos. Ac eos qui per ora verarum
 sanguinem fundere sunt soliti, si quis per hyemem libera-
 liore potu vsos aut bene coloratos conspiciat, hic facillè
 prædixerit, ipso vere erupturi sanguinis magnam spem af-
 fore, adeò vt sub æstatem decolores & aquosi euadant.
 Nempe sic decet eum qui hæc omnia addidicerit prædica-
 re, si huiusmodi contentionum præmium reportare desi-
 30 derat. Ex his nanque quæ scripta sunt & mortem, & insa-
 niam, & bonum corporis habitum prædicere licet. Quin
 & alia id genus multa referre possem, nisi in animo esset,
 quæ sunt cognitu facillima scribere. Quòd si quis me au-
 diat, is quàm prudentissimè & consultissimè tum in cætera
 arte, tum in prædictis huiusmodi se geret, probè intelli-
 gens, qui prædictionis successum consecutus sit, apud pru-
 dentem ægrū admirationi fore, qui verò deerrauerit, præ-
 ter quàm quòd odio grauabitur, eum ne insanix quidem
 suspicionem effugere posse. Quapropter præcipio prædicta

tum hæc tum alia omnia prudenter fieri, etsi sentio & video quæ in arte dicuntur aut fiunt perperam ab hominibus æstimari & referri.

Quod autem attinet ad eos qui exercitationibus & laboribus fatigantur, quæ quidem pro certo asseuerantur, ut asserunt qui ea narrant, nec esse puto, neque si quis existimet, prohibeo. Etenim quam quis animo concepit opinionem nullum signum, neque bonum neque malum refellit, quo quis fretus, num rectè renunciatum sit necne possit cognoscere. Alioquin sanè suppetit ei qui volet ut credat, nihil enim impedit. Verùm existimo si quid ex his veri effertur, aut de his qui exercentur, aut de illis quos antea scripsimus, primum quidem, qui huius cognitionem habuit ex signis coniecturam captasse, deinde dabiè & ut fert humana natura prædixisse, simulque eos qui renunciant prodigiosius quàm res extitit commemorare. Quando neque proclive est in morbis errata cognoscere, etiam si ægri decumbant, & parum nutrientibus cibis utantur, adeo ut non admodum multa medicum intueri oporteat, qui hæc in considerationem adhibere velit. Etenim quidam solo potu utuntur, alii ad potum, vel sorbitionem, vel optimum cibum adiungunt. Quare tum necesse est eos qui largiore potu utuntur difficilius spirare, & maiorem urinx copiam reddere, eos verò qui sorbitione aut cibo abundè vsi sunt, siti maiori & febre tentari. Quòd si quis ad utraque & potum & cibos immoderatè se gesserit, & etiam ad febrem & spirandi difficultatem, ventris circumtensionem & magnitudinem adiunget. Licet autem & in his omnibus optimè periclitandis cæterisque eam probationem facere, quam in omnibus adhibemus & rectè utimur. Imprimis quidem facile est mente ac oculis complecti, eodem loco decumbentem & diligenti victus ratione utentem, num qua in re aut obambulando, aut multum edendo non obsecutus sit. Deinde manibus tum ventrem, tum venas atrectantem minus falli conuenit, quàm qui non atrectauit. Nares quoque in febricitantibus quidem multaqué & pulchrè denunciant, odores nanque multum inter se differunt. At in valentibus & recta victus ratione utentibus, non video qua in re hac exploratione uti possim. Ad hoc vocem & spiritum audiendo licet

do licet auribus dignoscere, quæ in valentibus non æquè sunt manifesta, verum qualiter antea se habent. Quòd si morborum & ægrorum naturam medicus cognouerit, nihil necesse est quicquam prædicere. Nam nec difficilius quis spirauerit adhuc inertante morbo, & grauiore febre tentabitur, venterque intensior fuerit. Quas ob causas, ante quàm morbus consistat, secura non est prædictio. Sed hoc elapso tempore, nunciare oportet quicquid præter rationem euenerit. Neque verò obscura sunt quæ ob ægrorum contumaciam mala contingunt. Spirandi nanque difficultas cæteraque id genus, si ob erratum contingunt, postridie desinent. Quare qui hanc iudicationem in considerationem ad dicendum adhibuerit, non aberrabit. Atque hunc quidem in modum habendam esse rationem tum eorum qui domi manent, tum eorum qui exercentur, cæterorumque omnium, in his erratis quæ committunt nunc suadeo, exquisitas autem illas narrationes & audio & derideo. Neque enim video quanam ratione eos qui parum à medici monitis aberrant deprehendere queam. Quòd si maiora fuerint errata, quonam modo in considerationem venire debeant, scriptis complecti est animus. Imprimis quidem oportet, si quis horum cognitionem habere volet, quæ committit æger medicis non auscultando, eum tota die intueri, & eodem in loco, ac eadem hora, præsertimque cum primùm sol collucet. Tunc enim aliquantum exinanitus fuerit, & adhuc ieiunus est, neque vlllo labore, præterquam matutinis deambulationibus, fessus, in quibus minimè medico contradicit, si quidem a somno experrectus ad deambulandum se contulerit. Quare necesse est eum qui absoluta victus ratione vitur, ea hora præcipuè, æquabilem cum coloris tum etiam totius corporis statum nactum esse. Ideoque & qui ad hoc negocium incumbit, tunc temporis maximè mentis acumine atque oculorum acie valuerit. Præter hæc in cogitationem etiam adhibere oportet hominis mentem, mores, & corporis vires, quando quidem quidem facilius aut difficilius imperata exequuntur. Imprimis igitur qui in diem subit, si abundantiosem cibum & potum sumserit, his se prodet indicis. Nam & eius corporis moles maior videbitur & plenior, ac melius coloratus

fuerit, nisi malè prodierint alui excrementa, eritque ad fatigationem alacrior. Videndum quoque est num qui eructatione reiecerit, aut flatibus vexetur, quæ fieri assolent his qui in eo victus errato hunc in modum se habent. Quod si ubi pleniorẽ cibum edere cogitur, aut valenter fatigari, aut cibum non comederit, aut inebriatus fuerit, aut post copiosiorẽ cœnam non deambulauerit, hunc in modum explorare poteris. Cœnam si quidem non sumserit, deambulet autem uti consuevit, tum aspectu iucundior fuerit, tum in exercitationibus obeundis acrior & efficacior, secessus verò & minor & maximè compactus huic contigerit. Quod si cœnam sumserit nec deambulauerit, ructatione & flatibus conflabitur, neque plenitudo minor videbitur, & in fatigatione magis quàm antea sudabit, spirandi què difficultate & grauitate laborabit, & alui secessus copiosiores & minùs glutinosi his fuerint. Si verò neque cibum absumserit, neque deambulauerit, languidior & turgidior fuerit. Sed si inebriatus fuerit, utique quàm priùs magis sudauerit, & difficiliùs spirabit, & seipso grauior & humidior euadet. Quin & alacrior fuerit, nisi caput aliquatenus dolore vexetur. Vxore verò semel vsus, & acrior fuerit & magis expeditus. At si sapius venerem exercuerit, durior euadet cum quodam squalore, corpus què decoloratius erit & maiore lassitudine tentatum.

Secessus verò necesse est his qui defatigantur, dum paruo cibo aut potu contenti sunt, exiguos & duros procedere, siue quotidie, siue tertio quoque aut quarto die, aut longiore ex intervallo prodeant. Tunc què metus est ne febris aut alui profluuium ipsosprehendat. Quibus tamen peiores sunt deiectiones omnes, quæ tam sunt liquidæ, ut in exitu figuratæ esse nequeant. Frequentem verò cibum sumentibus ac multum defatigatis, mollem in transitu deiectionem siccam esse oportet, ciborum què ingestorum copiam pro defatigationis ratione respondere. Sumta autem æquali ciborum copia, his quidem qui minimum defatigantur, plurimæ; his verò qui plurimum defatigantur, pauca deiectiones prodeunt, si sani sint, & proba victus ratione vtantur. (Ea nanque ad hæc conferre existimandum est.) At liquidiores deiectiones, quæ citra febrem & die septimo aut citius

citius iudicio terminantur, vtilis, si semel vniuersæ effluant, neque repetant. Quod si febris accesserit, aluiq; proflauia repetant, si diu perseuerent, omninò vitiosa, siue biliosa fuerint, siue pituitosa, siue cruda, egentq; singula cum propria iustus ratione, tum medicatione.

Vrinam autem copia potui respondentem reddere oportet, & semper æqualem, & quàm maximè effusam, & ad paulò crassius inclinantem quàm quod potu sumtum est. Quòd si diluta fuerit & copia maior quàm quod potui sit
 10 assignatum, hominem dicto non audientem significat, sed abundantiore uti potu, aut non posse nutritionem accipere, quandiu talis vrina reddetur. Si verò paulatim cum stridore vrina emittatur, aut medicamenti portione hominem indigere, aut vesicam quodammodo malè affectam denunciat. At sanguinis mictus rarus quidem & siue febre ac dolore, nihil mali indicat, verùm lassitudinum sensus soluitur. Quòd si sæpius mictu reddatur, aut horum aliquid accesserit, periculum minatur. At prædicendum est, siue
 20 cum dolore, siue cum febre mictu reddatur, pus in super per vrinam effluxurum, atque eo pacto dolores tolli. Vrina verò crassa, in qua quod subsidet album est, articularum dolorem aut tumorem denunciat. Quæ autem sunt reliqua sedimenta in vrinis eorum qui exercentur, ea omnia à morbis fiunt qui circa vesicam affligunt. Quod manifestum facient dolores qui aderunt & à quibus vix liberari queant. Atq; hæc quidem de his scribenda, aliq; id genus dicenda existimaui. Cum his verò qui prædictionum exquisitas narrationes prædicant, partim ipse commercium habui, partim cum eorum filiis & discipulis diu disserui, quorundam
 30 etiam scripta nactus sum, ideoq; cum cuiusq; sensum probè percepissem, neq; vsquam exactam disciplinam comperissem, ad hoc scribendam aggressus sum.

De his verò qui aqua inter cutem & tabe laborant, & podagricis, & morbo sacro dicto correptis, hæc dicenda existimo, & aliqua quidem ex parte de omnibus idem. Qui nanq; morbos istos connatos habet, eum ab his non facile vindicari posse compertum est. Cætera verò in singulis scribam. Qui aqua inter cutem detentus est, & seruari volent, eum robustis visceribus & contentis viribus esse conuenit,

simulque suapte natura facile concoquere, ac bene spirare, sine dolore esse, totumque corpus æqualiter calere, neque extremis partibus esse colliquæfactum. Præstat nanque potius extrema tumefacta esse, etsi optimum est nihil horum adesse. Verùm tum mollia, tum gracilia extrema esse oportet, ventrem contactu mollem. At neque tussim neque sitim adesse conuenit, neque linguam, cum aliàs, tum ne à somno quidem, quod admodum fieri assolet, inarescere. Cibos autem suauiter assumere, ac ubi quis abundè comederit, nihil affligi. Ventrem quoque medicamentis quidem celeriter moueri, aliàs verò mollia & figurata excernere. Vrinam in transitu, pro instituta victus ratione & vinorum mutatione, mutationem sentire. Defatigationem facile sustinere, nec lassitudinem sentire. Atque sic quidem in totum hominem se gerere optimum, vt quàm securissimè conualescat. Sin minus, horum vt plurima habeat. Sic enim spem fore vt euadat. In quo verò nihil horum inest, sed contraria subsequuntur, in eo spem tolli animaduertendum est. Et cui ex his quæ in aqua inter cutem laborante probauimus, pauca affuerint, parum relictum esse spei. At ne is cui multus sanguis supra infraque perruperit, prætereaque febris accesserit, aqua impleatur magnus metus est. Et huius generis aqua intercus breuissimi est temporis & inter ineuitabiles numeranda, idque alteri denunciare oportet. Quibus autem tumores magni suborti desinunt, rursusque assurgunt, hi potius superiunt quàm qui ex sanguinis eruptione complentur. Fallunt tamen ægros huiusmodi hydropes, cum eos relictis medicis in exitium præcipitent.

At de sputo & tussi eorum quos tabes malè habet, eadem mihi dicenda sunt quæ de purulentis scripsi. Eum nanque qui probè leuari volet, conuenit sputum facile tussi reiicere, esseque album & æquale, vnius coloris, & sine pituita. Quod à capite defluit ad nares vertatur, neque febrisprehendat, vt nec cibos impediatur, neque sitim faciat. Aluus autem quotidie deiciatur, & quod secedit durum esto, & iis quæ assamuntur conueniens. Hominem quàm minimè tenuem esse conuenit. Pectus verò laudandum quadratum & hispidum, cuiusque cartilago exigua & admodum carnosa est. In quo

quo nanque hæc omnia inerunt, is maximè superstes futurus est. At qui nihil horum habuerit, exitio maximè est affinis. Iuuenes verò qui in pectore pus colligunt ex humorum decubitu, aut fistula, aut alio quopiam id genus, aut ex abscessus reuersione, ii, nisi multa admodum bona signa affecti sint, minimè euadunt. Moriuntur verò eiusmodi homines sub autumnum, valdeq; & ex aliis morbis longis plarique sub hoc tempus percunt. Ex reliquis autem minimè euadunt, tum virgines, tum mulieres, quibus ex menstruorum suppressione tabes contingit. Quòd si ex his aliqua superesse volet, cum multa laudabilia signa accedere, tum verò menses luculenter & manifestè comparere oportet; alioqui nihil spei relictum est. At qui ex sanguinis eruptione pectore pus colligunt, tum viri, tum mulieres, ac virgines, ii, certè haud minùs supersunt. Cæterùm omnia signa tam suppuratorum quàm tabescentium, animo reputantem, tum superfuturum, tum etiam periturum prædicere oportet. Ex sanguinis autem eruptione maximè supersunt, quibus in dorso & pectore dolores adsunt melancholici, & ex sanguinis eruptione dolore quodammodo leuantur. Neq; enim tusses admodum, neque febres succedunt, ac plarique sitim ad extremum vsq; facillè tolerant. Sed recurrunt ferè sanguinis eruptiones, nisi abscessus succedant, ex quibus, ii sunt optimi, qui maximè cruenti. Qui verò in pectore dolores sentiunt, & temporis tractu extenuantur, tussi & difficultate spirandi conflictantur, si neque febres prehendant, neque suppurationes succedant, ex iis percontari oportet, si quando tussiunt & difficulter spirant, num etiam concretum quiddam & modicè oleus per tussim reiiciant.

At de his qui podagra tentantur ista nobis dicenda videntur. Qui in senectute tofos aut callos in articulis induratos habent, aut laboriosè vitam tolerant, cum aluo sicca, ii sanè omnes (vt sentio) humana arte sanari nequeunt. His certè succedentes intestinorum difficultates optimè medentur, quin & quæcunq; aliarum colliquationes infernarum, eos valde iuuant. Iuuenes verò cui nec dum circum articulos calli induruerunt, cuique victus ratio curæ est, ad laborem est impiger, aluumq; habet vitæ instituto probè cedentem, is sanè prudentem nactus medicum, sanus euadet.

Ex morbo sacro, quem comitiale dicunt, ægerrime emergunt, quibuscum vnà à puero increfcit morbus, & in virilem ætatem simul adolefcit, deinde quibus ætate florente ortus est, nempe post annum quintum & vigefimum, ad quadragefimum quintum vsque. Quos deinceps confequuntur quibus morbus accidit, neq; antè in corporis partibus aliquis venientis mali fenfus est. Quibus nanq; ex capite initium ducere videtur, aut latere, aut manu, aut pede, ii facilius fanantur. Hæc tamen etiam inter fe differunt. Ex his nanq; moleftiffimi funt qui à capite originem trahunt, 16
deinde ex latere, qui verò à manibus ac pedibus, præcipuè fanitatem recuperant. His autem manum admouere medicum oportet, qui rectè curationis ratione tenuerit, vbi iuuenes fuerint, & laborib. dediti, nisi ficui mens malè fit affecta, aut quis attonitus fuerit. Eiusmodi nanq; vehementes mentis emotiones nihil conducunt. Reliquæ verò omnes naturæ emotiones, quæ ad inferna tendunt, probantur, longeq; optimæ hoc loco censendæ funt, quæ maximè cruentæ. At senes qui corripì cœperunt præcipuè moriuntur, ac nisi pereant, celerimè sua sponte feruantur, minimūq; à medicis iuantur. 20

Pueri verò quibus oculi de repente peruertuntur, aut peius affecti funt, aut tubercula sub ceruicem enafcuntur, aut aliquantulum lingua hæfitant, aut tuffes ficcæ trahentes permanent, aut vbi adoleuerint, ad ventrem dolor contendit, neq; conturbatur, aut iis latera diftorquentur, aut venæ crassæ circa ventrem in varices conuertuntur, aut omentum descendit, aut testis intumuit, aut manus extenuatur & impotens redditur, aut pes & tibia tota citra aliam occasionem claudicat. In his omnibus animaduertendum est, morbum ista omnia præcessisse. Id quod plerique eorum qui pueros 30
educant interrogati fatebuntur, quidam etiam, quòd eos lateat, tale quid accidisse se fcire negant.

At vlcera qui nosse volet qualem quæq; exitum habitura sint, is imprimis quidem hominum naturas animaduertere debet, quænam ad vlcera meliùs, quænam etiam deterius affectæ funt. Deinde ætates in quibus sua cuiusq; generis vlcera nõ facile profligantur. Locos etiam corporis in considerationem adhibere quantum alii aliis præstent. Ac præcipuè quænam horum cuiq; bona malæ accedunt, nosse debet.

debet. His siquidem omnibus cognitis, quænam cuiusque euenta futura sint facile assequetur. Neq; existimandum est eum qui hæc non cognouerit, quinam futuri sint vlcerum exitus perspicere posse. Corporis autem naturæ probandæ sunt leues, moderatæ, firmis visceribus præditæ, neq; admodum carnosæ, neq; duræ, tum quæ colore sunt albo, aut nigro, aut rubro. Hæ etenim omnes probantur si puræ sunt. Deterius est, si ex pallido mixtum colorem, aut pallidum, aut liuidum habeant. Quæ verò naturæ supra positis aduersantur, eas deteriores esse constat.

Quòd ad ætates autem attinet, tubercula quidem suppurantur, atq; eadem strumosa magna ex parte pueros exercent, facileq; ex his leuantur. At iisdem, vbi paulum ætatè processerint atq; adoleuerint, nascuntur quidem minùs ac difficiliùs tolluntur. Viris autem id genus tubercula non admodum fiunt, verùm faui formidabiles & cancri abditis, demersi, & ex pustulis noctu inquietatibus (quas *επινοκτιδου* vocant) vlcera serpentina, quos herpes nominant, donec annos sexaginta longè superarint. Senibus verò ex huiusmodi tuberculis nullum accidit, at cancri latentes quique summa corporis infestant, fiunt, & ad mortem comitantur. Ex locis difficiliùs sanantur alæ, ac laterum cavitates & femora. In his nanq; humores subsident & recidiuæ fiunt.

In his quæ circum articulos contingunt, in maximum discrimen præcipitant pollices, ac præcipuè pedum. Quibus verò ad linguæ latus vlcus fit diuturnum, animaduertendum ex dentibus qui iuxta sunt num aliquis acutus sit.

Vulnera autem ferè quidem mortem afferunt, quæ magnas venas quæ sunt in collo & inguinibus læserunt, deinde quæ cerebrum & hepar, deinceps quæ in intestina & vesicam pertingunt. Quæ sanè omnia magnam perniciem afferunt, non eam tamen (vt quod quidam existimant) nemo ex his seruari possit. Nā & his nominibus præditi loci multum inter se differunt, atq; ipsi modi. Nec parum etiam cuiusq; corporis constitutio differt. Incidit enim interdum vt neq; febre, neq; inflammatione tentetur sauciatus, interdum etiam nulla ex causa febricitat, nec aliquā corporis partem inflammatio prorsus occupat. At vbi is qui vlcere infestatur delirat, & vulnus faciliè perfert, ad vulnus aggredi oportet,

quod ex arte medica, & eorum quæ consequuntur ratione adhibita, speratum exitum est habiturum. Ex cuiusvis enim generis vulneribus mori homines contingit. Multæ namq; in corporibus venæ tum tenues tum crassæ, si eo sponte sua ferri contingat, sanguinis profusione interimunt, quæ si alio tempore pertundantur, vilitatem afferunt. Non pauca autem vulnera, quæ in contemnendis locis, ac nulla re formidabilia esse videntur, in iis tanto dolore plaga cruciat, vt ægri respirare nequeant. Quidam verò præ vulneris dolore, quod nullo merito terreat, spiritum quidem traxerunt, delirio tamen ac febre perierunt. Quibus enim aut corpus ad febrem est opportunum, aut mens promptè perturbatur, iis talia contingunt. Sed hæc mirari aut formidare desinet qui illud in animum induxerit, quod & cuiusque animi & corpora plurimum inter se differunt & præstant. Vulnera igitur quæ talem occasionem, aut corpus, aut mentem nacta sunt, aut adeò concitatum sanguinem, aut magnitudinem tantam habent, vt curatione sensuum integritas restitui nequeat, ab iis quidem, cuiusque modi sint, præter diarias animi defectiones, abstinere oportet. Cæteris verò omnibus recens illatis manus admouere oportet, quo eos qui super futuri sunt, à febribus & sanguinis profusione, ac depascensibus vlceribus (nomas vocant) vindices. Diligentissimè autem ac diutissimè aduersus ea quæ maximè terrent munire se æquum est.

Nomæ verò maximæ sunt lethales, quæ putredines altissimè descendentes habent, suntq; nigerrimæ & siccissimæ. Vitiôsæ quoq; & in periculum præcipitant, quæ saniam nigram reddunt. At albæ & mucosæ putredines, mortem quidem afferunt minùs, sed potiùs recidivas faciunt, & diutiùs perseverant. Herpetes autem ex his quæ depascendo serpunt, minimum habent periculi, at secundùm abditos caneros difficiliùs tolluntur. Ac his omnibus febrem vno die succedere confert, & pus quàm maximè candidum & crassum. Prodest quoq; in altè conditis & nigris putredinibus, nerui syderatio, aut ossis, aut amborum. Pus enim multum in syderationibus effluit, & putredines liberat.

Quòd ad vulnera capitis attinet, præcipuè mortem afferunt (vt antea scripsimus) quæ cerebrum attingunt. Quin
&

& huiusmodi omnia terrent, os insigne denudatum, os medium desidens, os diffusum. At si vlceris osculum exiguum fuerit, ossis verò fissura longè pertingat, maius periculum subest. Quæ omnia magis terrent, vbi iuxta futuram contingant, & in summa capitis parte existunt. Percontari autem conuenit in omnibus effatu dignis capitis vulneribus, vbi adhuc recentes plagæ sunt aut ictus, num qui læsus fuit conciderit, aut profundo sopore correptus fuerit. Hoc enim n casu maiore cura opus est, nimirum quòd vulnus cerebrum senserit. Quòd si recens plaga non fuerit, alia signa in considerationem ac consilium adhibere oportet. Præstat igitur eum qui capitis vlcere laborat, neque febricitare, neque in super sanguinis profusionem, aut inflammationem, aut simul dolorem aliquem accedere: Aut si eorum quippiam appareat, circa initia tutissimum est fieri, paucoq; tempore perseuerare. Confert quoque in doloribus, etiam inflammationes, quæ in vlceribus fieri assolent, superuenire. In sanguinis autem profusionibus pus in venis conspici. Quæ etiam in morbis acutis febribus conferre scripsi, ea in his conducere, bonaque hîc esse, vt contraria mala, existimanda sunt. At febris in capitis vulnere die quarto, aut septimo, aut vndecimo exorta, valde exitialis est. Quamplurimis autem iudicationem subit, si quarto quidem vlceris die febris cœperit, vndecimo: Si verò die septimo febricitarit, decimoquarto aut decimosextimo. Quòd si vndecimo febris cœperit, vigesimo, velut scriptum est in febribus, quæ ex non euidensibus causis originem trahunt. At si februm initiis delirium succedat, aut aliquod membrum syderetur, de hominis morte existimatio facienda est, nisi aut prorsus optimum aliquod signum superueniat, aut corporis virtus subsit. Verùm quamam id ratione contingat, animaduertendum est. Nam & homini spes salutis adhuc restat, at claudum fieri articulum in quem malum decubuit necesse est, si modò æger superstes futurus est.

Magna autem vulnera quæ in articulis fiunt, si penitus abscissi nerui sunt qui continebant, absque dubio claudos reddent. Sin dubium est quomodo nerui affecti sint, si quidem ex acuto telo recta plaga est, ea transuersa melior. Quòd si graue fuerit & retusum quod vulnus inflixit, nihil

discriminis. Sed & vulneris altitudo aliaq; signa huiusmodi consideranda sunt. Pus si ad articulum accedat, durio-
rem eum reddi necesse est. Quòd si etiam tumores simul perse-
uerarint, necesse est eum locum in multum tempus durum
esse, & sano quoq; vlcere tumorem permanere, simulq; ea
inflecti ac extendi, vbi recuruato articulo curatio adhibira
est. At quibus neruus excisurus esse speratur, iis cum maio-
re fiducia claudicationem prædixeris, idq; tum maximè, si
quis neruorum inferiorum exolutus fuerit. Neruus autem
excisurus his indiciis deprehenditur, si pus album crassum- 10
que & diuturnum sub eo effluit, doloresq; ac inflammatio-
nes ad articulum circa initia oriuntur. Quæ etiam contin-
gere solent, vbi os excisurum est.

Quæ in cubitis discissa sunt, præcipuè cum inflammatio-
ne, ad suppurationem sectionemq; & vltionem perueniunt.
At verò si spinalis medulla, aut ex casu, aut aliqua quapiam
externa causa, aut tua sponte laborat, & crurum impoten-
tiam facit, vt ne tactum quidem percipiat æger & ventris &
vesicæ, adeò vt ne primis quidem diebus stercus aut vrina
nisi coactè reddatur. Quòd si morbus inueterauerit, & ster- 20
cus & vrina ægro inscio prodit, tandemq; non longo post
interuallo perit. Quibus fauces sanguine frequenter & no-
ctu & interdium replentur, dum neque capitis dolor præ-
gressus fuerit, neque tussis, neq; vomitus, neque febris prehen-
derit, neq; pectoris aut dorsi dolor tenuerit, in his nares &
fauces inspiciendæ, num quod vlcus eo in loco, aut hirudo
compareat.

Oculi gramiosi optimum habent successum, si simul la-
chryma & gramia & tumor cœperint. Aut si lachryma gra-
mia permixta, neq; vehementer calida fuerit, gramia verò 30
alba & mollis, & tumor leuis ac solutus. His etenim sic se
habentibus noctu oculus conglutinabitur, vt dolorem non
sentiat: isque casus minimè periculosus, minimeque diu-
turnus fuerit. At si lachryma multa & calida, cum paucissi-
ma gramia & exiguo tumore, idque ex altero oculo pro-
fluat, valde diuturnum id quidem, sed sine periculo fit, id-
que lippitudinis genus doloris expers est. Et in his præci-
puè iudicatio consideranda est, quæ prima quidem fit circa
vigefimum diem. Quod tempus si superat, quadragesimus
dies

dies expectandus est, aut si neque in his desinit, in sexaginta diebus soluitur. At toto tempore ad gramiam aurentum esse oportet, num in digito misceatur, & alba ac mollis fiat, idque præcipuè sub iudicationis tempus, tum nanque ubi finitur, id euenire solet. Quòd si hæc vtrunque oculum inuaserunt, maius est vicerum periculum, sed breui soluentur. Gramiæ autem siccæ vehementes dolores afferunt, breui tamen soluuntur, nisi oculus vulnus acceperit. Tumor verò magnus, doloris expers & siccus, sine periculo est.

19 Quòd si cum dolore est, siccus quidem malus, metusque est ne oculum exulceret ac palpebræ coeant. Formidabilis quoque est, ubi cum lachryma coniunctum dolorem habet. Nam si lachryma calida & falsa profluit, in pupilla & palpebris exulcerationis periculum est. At si tumor quidem constiterit, lachryma verò multa diutiùs effunditur, & gramia tenent, viris quidem palpebrarum euersionem rectè prædixeris, at mulieribus & pueris exulcerationem & palpebrarum euersionem. Si verò gramia pallida aut liuida fuerint, lachrymaque multa & calida, caput ardor occupet, ex

20 temporibus ad oculum dolor tendat, insomniaque his accesserit, vlcus in oculo factum esse necesse est, ac vt rumpatur matius est. Iuuat autem succedens febris, aut dolor in lumbos firmatus. His verò futurorum prædictionem rectè institues, si & temporis & eorum quæ ex oculo fluunt rationem inieris, tum etiam grauissimorum dolorum, tum vigiliarum. Sed ubi oculum introspicere licet, si quidem ruptum inueneris, & per rimam pupilla extiterit, malum significat, nec facillè restituitur. Quòd si etiam putredo subsit, nulli amplius est vsui. Reliqua verò vicerum genera prædicere licet, & locorum putredines & altitudines intuenti, pro vicerum magnitudine cicatrices fieri necesse est. Quibus igitur rumpuntur oculi, posteaque adeò extant vt pupilla loco mota esse videatur, iis nec vlllo tempore, neque arte, vt videant, opem ferre licet. At parua pupillarum dimotiones restitui possunt, dum ne quid mali accesserit & iuuenis sit æger. Vicerum verò cicatrices, si non aliud malum subsit, omnes & à tempore & ab arte iuari posse existimandæ sunt, ac præcipuè quæ recentissimè & in iuuenum corporibus contractæ sunt. Ex locis autem insignem facit noxiam pupillæ

acies si exulceretur, secundum eam id quod est supra supercilia, deinde verò quicquid his locis fuerit proximum. Pupillæ quoque cæsiæ, aut argenteæ, aut cæruleæ colore nactæ, improbandæ sunt. His aliquantum meliores existimandæ sunt, quæ aut minores, aut ampliores apparent, aut angulos habent, siue id ex manifesta causa, siue sponte contingat. Caligines & nubeculæ, ac subalbicantes cicatrices ægides dictæ, exteruntur ac euanescent, nisi eo in loco vulnus aliquod subortum sit, aut illic antea cicatricem aut vnguem esse contigerit. Quòd si in oculi nigro resplendens cicatrix orta sit, nigri aliquid dealbat, ita vt si diutius perseveret & aspera & crassa, etiam vestigium aliquod postea relinquat. Iudicationes verò non secus ac in febribus scripsi, ita & hæc se habent. Sed & obseruatis signis, pro genere quidem lippitudinum, prædictionum instituas licet. Nempe diurnas lippitudines fore, vbi pessima signa affuerint, velut in singulis descriptum est. Breues verò, vbi optima signa comparuerint, easque septimo die aut proximis diebus finiendas prædicere, ac alioqui in tuto esse existimare oportet. Quibus autem leuamentum adfuerit, si id neque iudicatoriis diebus, neque cum bonis signis contingat, in iis recidiuæ metuendæ sunt. Imprimis verò in oculorum affectibus vrinæ status in considerationem adhibendus est. Occasio nanque præceptis est & lubrica.

At tormina ea quidem omnia mala sunt, si cum febre quidem inuadunt, aut variis alui recrementis, aut iecoris inflammatione, aut præcordiorum, aut ventris, aut quæcunq; doloribus cruciant, aut cibos cohibent, sitimq; inferunt. Accelerrimè is perit, quem maxima pars horum maiorum occupat. Huic verò plurimum inest spei, cui horum paucissima adsunt. Isq; morbus præcipuè pueros à quinto anno perimit, & qui eum superant ad decimum vsq;, cæteræ ætates tutiores sunt. Vtilia autem tormina sunt quæ his malis non affligunt. At vbi sanguis & strigmenta per aluum reiecta fuerint, septimo die desinunt, aut decimo quarto, aut vigesimo, aut quadagesimo, aut intra hoc tempus. Huiusmodi nanq; deiectiones etiam eos qui ante fuerunt in corporibus morbos tollunt: inueteratos quidem spacio temporis maiore, recentes verò etiam paucis diebus leuare possunt.

Siquidem

Siquidem & prægnantes ipsæ etiam plærunque ad partum superiunt, & ex partu, fœtumque conseruant, etiam si per multos menses sanguis & strigmenta per alium secedant, nisi si dolore affligantur, aut aliquod ex malis signis quæ in difficultatibus intestinorum adesse scripta sunt, accesserit. Quòd si horum aliquod adesse visum fuerit, & fœtui perniciem, ac prægnanti periculum denunciat, nisi post fœtus absolutionem, aut secundarum dimissionem, ipsa tormina eodem die, aut non multò post, cessauerint.

10 Læuitates autem intestinorum, assiduæ quidem & multo tempore perseuerantes, ac omnibus horis, & cum strepitu, & sine hoc exturbatæ, & similiter noctu & interdiu affligentes, si quod excernitur valdè crudum est, aut nigrum & læue, ac mali odoris, eæ quidem omnes malæ sunt. Nam & sitim exhibent, neque potionem per vrinam reddunt, quòd in vesicam non descendat, os exulcerant, & elatum faciei ruborem, eiusque cutis vitia omni colorum genere distincta (ephelidas vocant) excitant, simulque ventrem quasi fermentatum, sordidum, ac rugosum efficiunt. Ex quibus aut

20 cibum capere, aut deambulare ad res obeundas nequeunt. Morbus hic seniores grauissimè infestat, quin & viros vehementer affligit, cæteras verò ætates multò minus. At qui eas ætates quas ab hoc morbo malè affici diximus, non attingit, & paucissima signa habet quæ mala esse scripta sunt, is securissimè constitutus est. Curationem autem postulat hic morbus, quoad & vrina pro potionis modulo feratur, corpusque cibos ingestos sentiat, & vitiosum cutis dolorem deponat.

30 Reliqua alui profluuia quæ sine febre sunt, & paruo tempore durare, & mitia esse solent. Aut enim clota, aut sua sponte desinent. Cessaturum autem alui secessum denunciaueris, vbi contrectato manu ventre nullus motus suberit, & ad extremam deiectionem flatus prodierit. Sedes autem procidit, viris quidem, quibus ora venarum sanguinem fundunt (hæmorrhoidas vocant) vt alui fluxus corripit, pueris quoque calculosis, & in diuturnis ac synceris intestinorum difficultatibus, senibus verò quibus mucosæ quædam concreciones affixæ sunt.

At mulieres quænam magis aut minus vterum gestare

sunt idoneæ, hunc in modum æstimare licet, imprimis quidem in formas intuendo. Paruæ nanque grandioribus ad conceptum præstant, tenues crassis, candidæ rubris, nigra liuentibus. Præstant item quibus venæ extant, iis quibus minimè apparent. Quinetiam grandiori natu exuberans carnis moles, malo est: mammæ autem turgidæ & magnæ probantur. Atque ista quidem visui sunt exposita. At sciscitari oportet num menstrua singulis mensibus appareant, & num satis idonea copia, & an boni sint coloris, æquali copia in singulis temporibus, & ratis mensium diebus effluât, quod quidem optimum est. Locus verò conceptui idoneus, quem sanè vterum nominamus, sanus esse, & siccus, & mollis debet, ac neque contractus, neque procliuus, neque ore distorto aut compresso, aut diducto. Etenim quicquid horum contigerit conceptum fieri impedit.

Mulieres igitur quæ concipere nequeunt, & pallidæ videntur, absque febre, neque aliqua causa in visceribus existente, iis caput dolet, & menses malè ac syncerè prodeunt, aut certè pauci, neque ex longo interuallo sic affectis apparent, & vteri purgatione indigent. At quæ tum bene coloratæ sunt, tum bene carnosæ & pingues, & venas latètes habent, & doloris expertes sunt, his quæ menstrua aut nullo modo prodeunt, aut pauca & syncera fluunt: In huiusmodi naturis difficillimè conceptus procuratur. Quòd si liberè apparentibus menstruis, inculpato sit corpore mulier, neque concipiat, locus in quo vterus continetur in causa existimandus est, quo minus fœtus tollatur. Aut enim contractus est, aut diductus. Reliqua enim quæ huc contingere solent, cū dolore, & decoloratione, ac colliuatione fiunt.

Quibus verò vlcus in vtero ortum est, siue ex partu, siue ex tuberculo, aut aliqua quapiam causa, iis febres & inguinum tumores obueniunt, illorum quæ locorum dolores. Quòd si partus purgamenta simul quoque restiterint, tum ea mala omninò sunt immoderata & diuturna, accedunt quæ; & præcordiorum & capitis dolores. At verò vbi vlcus sanatum est, locus ille læuior ac durior necessariò efficitur, & minus conceptui idoneus. Quòd si vlcus sinistra tantum occupet, mulier quæ concipiat, aut vbi adhuc vlcus habet, aut postea vbi conualuit, eam marè potius enixuram spes est. Sed si vlcus

cus dextra teneat, & mulier concipiat, foetus scæmineus magis expectandus est. At si febrisprehendat eam quæ concipere nequit, & tussicula detineat, quærendum num vterum vlcus aliquod occupet, aut ex his malis quæ scripsimus aliud quippiam. Etenim vbi nihil mali eo in loco subesse constiterit, quod extenuationem aut conceptus impedimentum afferat, sanguinis vomitione refusi metus impender. Ei verò mulieri menstrua ex necessitate disparuerunt. Si verò febris sanguinis eruptione tollatur, & menses appareant, concipiet. Quòd si ante sanguinis eruptionem alius effusa fuerit prauum in modum, periculū est ne mulier ante sanguinis eruptionem intereat.

At quæcunq; se concepisse existimant, neq; conceperunt, & multis mensibus decipiuntur, quòd menstrua non compareant, ac venter turgescere ac moueri videatur, eæ capitis ac ceruicis præcordiorumque dolore conflictantur, neque lac in ipsarum mammis innascitur, nisi paucum quiddam & aquosum. Cùm verò ventris tumor dissolutus fuerit, ac molles euaserint, eæ nisi quid aliud obstet concipient.

20 Quandoquidem affectio ista ad mutationem vtero afferendam valet, adeò vt post hoc tempus concipiant. Eæ verò quæ conceperunt, doloribus istis non tentantur, nisi consueti fuerint. His capitis dolores accedunt & lac in mammis innascitur. Quas autem longæ fluxiones exercent, de capitis dolore, lumborum, & imi vëtris interrogandæ sunt. Sciscitari quoque oportet, num dētium stuporem sentiant, aut visus hebetudinem, aut aurium sonitum. At quæcunq; ieiunę multis diebus aliquantulum biliosa vomitione reiciunt, si neque vterum gerunt, neque febre detinentur, in-

30 terrogabis num lumbricos rotundos vnà etiam vomitu refundant. Id enim, nisi fateantur, ipsis affuturum prædices. Potissimum autem mulieres inuadit hic morbus, deinde etiam virgines, reliquos verò homines minus.

Dolores qui sine febre inuadunt, ne interficiūt quidem, at plurimū diurni sunt, multasq; mutationes ac recursus habent. Atque horum genera primū quidem in capitis doloribus spectantur, quorum quidam leues sunt, quidam etiam longè grauiores. Vtrorūq; verò ea sic ineunda est ratio. Quibus autē visus caligat, & rubor quidā in ipsis oculis

fit, cum quadā frontis prurigine, eos iuuat sanguis sua sponte aut ex necessitate profluens. Atq; hic modus simplex est. At quibus dolores capitis & frontis contingunt, tum ex ingentibus ventis, tum ex frigore post vehementem æstum, eos grauedines potissimum quidem omninò liberant. Iuuant quoque & sternutamenta, & mucosæ pituitæ in naribus ortæ, præcipuè quidem sponte fluentes, sin minus vî expressæ. Grauedines verò in rotum fiunt adeò vt tusses consequantur. Et sternutamenta vbi succedunt, neque dolores sedant, iis tubercula & coloris prauitates ex necessitate 10
aderunt. Quos verò dolores sine causa & diuturni, & totum caput occupantes, iam graciles & viribus exhaustos affligunt, in his attendendum morbum priore multo esse grauiorem. Quòd si in ceruicem & dorsum relicto capite dolor descendit, rursusque in caput recurrit, adhuc grauior existimandus est. At omnium maximè terret, si à capite ad ceruicè & dorsum peruenit. Eos verò iuari spes est, si abscessus aliquis eruperit, aut pus tussi reiectum fuerit, aut sanguinem per ora venarum fundere sint soliti, aut pustulæ toto corpore pullularint. Ex vsu etiam est caput porrigine 20
tentari.

• Quibus autem torpores & prurigines pungètes, per caput, interdum quidem totum, interdum etiam aliqua in parte percurrunt, sæpius verò frigoris alicuius sensus caput peruagari videtur, ab iis sciscitari oportet, num etiam ad summam linguam pungens ille pruritus pertingat. Sic enim magnus morbus est, & qui ægrè soluatur: aliò qui verò facilis. Auxilium autem consequuntur ex abscessibus, velut antea scriptum est. Qui tamen his minus quàm illis cōtingunt. Tenebricosæ autem vertigines si cum doloribus 30
adfuerint, malum in insaniam erumpit, nec facile profligatur, & senes præcipuè affligit. Reliqui capitis morbi, tum viris tum mulieribus vehementissimi sunt, ac diutiùs perseuerant, ac cum securitate. Contingunt autem & iuuenibus & virginibus in ætatis flore, potissimumque circa menstruorum exitum. At mulieribus circa capitis dolores, reliqua quidem omnia quæ etiam viris contingunt. Pungentes tamen prurigines & atræ bilis vitia minus hæ quàm viri sentiunt, nisi menses penitus euauerint.

Quibus

Quibus iuuenibus diu coloris fœdatio inest, non tamen continenter ad instar Regij morbi. ij & viri & fœminæ capitis dolore conflictantur, & lapides ac terram edunt, aut profluuium per ora venarum sanguinem fundere solita patiuntur, hæmorrhoidas Græci dicunt. At colores cum virore pallidi diurni, absque vehementi Regio morbo, cætera quidem eadem facere solent: verum præcordiorum dolores eos magis vexant quàm cæteros, neque tamè lapides aut terram edunt. Qui verò diu pallidi faciem habent tumidam, eos certum est, aut capitis, aut viscerum dolore laborare, aut sedem internam quodammodo malè affectam esse. Magna autem ex parte vbi hæc adfuerint, non vnum aliquod malum inesse videtur, sed interdum multa, aut etiam omnia.

Quos Nyctalopas nuncupamus, qui noctu cernunt, hi morboprehenduntur iuuenes, aut pueri, aut etiam adolescentes, & sponte euadunt, partim quidem quadagesimo die, partim verò septimo mense, quibusdam etiam toto anno perseuerat. Et tempus quidem estimari debet, & magnitudinis morbi, & ægri ætatis ratione adhibita. Hos iuuant quidem superuenientes abscessus & ad infernas partes tendentes, qui tamen per iuuentutem non admodum contingunt. At neque mulieres neque virgines quibus menses apparent hoc morbo tentantur. Qui verò ex diuturno lachrymarum fluxu nyctalopes fiunt, eos interrogare oportet, nū quis dolor ante istorum indicationem caput occupauerit.

Quibus absque febre & coloris fœditate frequens adest verticis & temporum dolor, si plane nullus alius adfuerit faciei abscessus, aut vocis grauitas, aut dentium dolor, iis sanguinis ex naribus eruptionem fore spes est. At quibus sanguis è naribus profluit, etsi aliò qui sani videntur, iis tamen aut lienem tumidum, aut caput dolere aut splendicās quiddam ante oculos obuersari comperies. Magna verò ex parte vnà & caput & lien hunc in modum se habere videntur.

Quibus lienes magni, iis gingiuæ vitiantur & os graueolet. Quibus autem lienes magni sunt, neque sanguinis eruptiones contingunt, neq; os graueolet, in tibiis ii mala vlcera habent & nigras cicatrices. Quòd si manifestus quispiam adfuerit faciei abscessus, aut vox grauis sit, aut denticū

dolor, iis sanguinis eruptionem ex naribus fore spes est. At qui partes eas quæ subsunt oculis vehementer sublatas habent, magnos habere lienes comperies. Quòd si pedū quoque tumores adiunt, ex aqua etiam laborare videbuntur. Sed & ventrem & lumbos præter hæc inspicere oportet.

Oris peruersiones quæ nulli corporis parti consentiunt, celeriter aut sua sponte, aut ex necessitate sedantur. In reliquis verò corporis syderationibus, quibus præter motionis impotentiam pars corporis affecta extenuatur, ij restitui non possunt. At quibus colliquationes non succedent, ij profectò sanitatem consequentur. Tempus autem quo ista contingant prædicere licet, ad morbi vim & tempus, & hominis ætatem, ac anni tempestatem attendendo, vbi in animum induxeris vetustissimos morbos, & pessimos, & qui sæpius repetunt, eosq; qui in corpore sunt admodum senili, non facile cedere. Est etiam autumnus & hyems vere & æstate ad eos morbos tollendos minùs accommodatus.

Humorum verò dolores, qui ad manus tendunt, torporesq; & dolores exhibent, abscessus certè non cõsequuntur, at bilis atræ vomitione sanantur. Eos autem qui in humeris perdurant, & ad dorsum pertingunt, puris aut atræ bilis vomitione effugiunt, quorum hæc ineunda est ratio. facile quidem spirantes & extenuatos vomitione nigram bilem effusuros magis sperare oportet. At difficultate spirandi laborantes, si in faciem color subruber aut niger, antea non visus, subuehitur, pus expuitione potiùs reddituros spes est. Præterea etiam animaduertendum num pedes tumoribus infestentur. Hoc enim iis indubitatum est signum. Hic autem morbus viris vehementissimus accidit, à quadragesimo anno ad sexagesimum vsq;. Quam ætatem etiam coxendicum dolores præcipuè vexant.

De coxendicum autem doloribus sic existimandum est. Quibus senioribus vehemētissimi torpores adsunt, & lumbi ac crura frigescent, nec pudendum erigere valent, aluique non nisi coacta egerit, & mucosum alui recrementum plurimum prodit, his maximè diurnum fore, ac prædicendum ex quo morbus cœpit, annum vt minimum perseveraturum, iuuentumque non nisi aut vere aut æstate sperandum. At iuuenibus quidem non minores dolores afferunt

10 afferunt coxendicūm morbi, sunt tamen breuiores: etenim
 quadragesimo die liberantur. Quin nec vehementes tor-
 pores, neque crurum ac lumborū perfrictiones fiunt. Quos
 autem morbus iste in lumbis & cruribus vexat, neq; tamē
 adeo vt decumbere cogantur, animaduerrere oportet, num
 aliquid vsquam in coxa concreseat, percontariq;e num ad
 inguen dolor perueniat. Etenim si vtraque adfuerint, mor-
 bus efficitur diuturnus. Percontandum quoq; num femur
 torpores sentiat, & ad poplitem pertingant. Quo concesso
 rursus petēdum num per tibiā ferantur ad primam sum-
 mi pedis partem, quæ tarsos dicitur. Qui enim istorum bo-
 nam partem fatentur, his ipsis crus modò calidum, modò
 frigidam fieri rectè prædixeris. At quibus hic morbus re-
 lictis partibus quæ ad lumbos sunt, infra vergit, eos bene
 sperare iubeto. Quibus verò coxendicē & lumbos occupat,
 & supra vergit, iis grauem fore prædicito. Quibus autem
 ad articulos dolores oriuntur & tumores, desinuntq;e sine
 podagra, iis & magna viscera adesse comperies, & in vrina
 quod subsidet album. Ac si cui tempora attollentur, ea sæpe
 20 dolere fatebitur, & sibi nocturnos sudores cōtingere. Quod
 si neque tale quicquam in vrina subsidet, neq; sudores con-
 tingunt, metus est ne articuli claudicent, aut in his absces-
 sus fiat, quem melicerida vocant. Iis autem morbus iste
 contingit, quibus pueris aut iuuenibus ex naribus sangui-
 nis fluor consuetus desit. Ex quibus percontari oportet
 num in iuuentute sanguinis fluxus contigerit, & num
 pungentes prurigines ipsis in pectore aut dorso insint. Aut
 eadem contingunt quibus vehementes alui dolores absq;
 30 perturbatione adsunt, aut quibus per ora venarum quæ sunt
 in ano sanguis effunditur. Hinc nanque istorum morbo-
 rum origo petenda est. Quòd si vitis huiusmodi fœdus co-
 lor appareat, num etiam capitis dolor adsit percontandi
 sunt, quod fatebuntur. Ex quibus qui ventris dextra parte
 dolores sentiunt, iis vehementes dolores fiunt, idq;e vel
 maximè si in præcordiis ad hepar dolor restiterit. Quibus
 malis confestim leuat strepitus qui in ventre fit. At vbi do-
 lor conquieuit, vrina crassa & pallida redditur. Atque
 hoc morbi genus nequiquam lethale est, sed valde diutur-
 num. At vbi iam morbus inueterauerit, homines oculorum

caligine vexat. Percontari igitur oportet, num sanguis in iuuentute fluxerit, aut oculorum caligatio contigerit, aut vrina pallida vacuata fuerit, aut intus excitati spiritus & superuenientes iuuamentum attulerint. Ista nanque omnia fatebuntur.

Impetigines & lepræ, albicantesque vitiligines, si iuuenibus quidem aut pueris horum aliquid contingat, aut sensim se prodens, diuturnitate temporis augetur: in iis quidē eæ pustulæ abscessus esse minimè existimandæ sunt, sed morbi. At quibus ex his aliquid subito multumque contingit, id certè abscessus dici possit. Oriuntur autem albicantes vitiligines ex maximè quidem lethalibus morbis, velut quæ tabes dicitur. Lepræ verò & impetigines, ex iis qui ab atrabile, fiunt. Ex quibus quæ valde iuuenibus contingunt, & recentissima quæque sunt, ea faciliùs curationem recipiunt, tum quæ in summè mollibus & carnosis corporis partibus nascuntur.

Hippocratis Coacæ prænotiones.

1 **Q**VI ex rigore perfrictione detinentur, cum capitis ac ceruicis dolore, vocis defectioe ac tenui sudore, ij vbi vires resumerint ac sese velut recollegerint, moriuntur. 20

2 Corporis iactationes & incontinentiæ cum perfrictione, pessimæ.

3 Vbi totum corpus ita perfrixit vt obrigeat, perniciem affert.

4 Ex perfrictione metus ac animi abiectio præter occasionem, in conuulsionem tendit.

5 Vrinarum ex perfrictione interceptiones pessimæ. 30

6 In rigore familiares non agnoscere malum. malum quoque eorum quæ gesta sunt obliuisci.

7 Rigores cum sopore non nihil periculi denunciant, & faciem incensa cum sudore malignitatem significat. Insuper posteriorum partium frigus, conuulsionem prouocat. Ac omninò posteriorum partium refrigeratio, conuulsionem minatur.

8 Crebri ex dorso horrores, subinde locum commutantes graues sunt & difficiles. Laboriosam quippe vrinæ suppressionem

pressionem minantur. His tenuiter exudare, pessimum,
9 Continenter & assiduè vexans rigor imbecilio iam corpore, lethalis est.

10 Qui crebrò tenuiter exudant ac subinde rigēt, ij perniciosè habent, & tandem sub mortem suppurati & aluum conturbatam habereprehenduntur.

11 Qui rigores ex dorso proficiscuntur grauiores sunt & molestiores. Vbi verò quis decimosextimo die rigore correptus, quarto ac vigesimo die insuper riguerit, difficulter habet.

12 Qui subinde inhorrescunt, ex capite laborantes, tenuiter exudantes, ij malignè habent.

13 Qui subinde inhorrescunt, sæpe tenui sudore corripuntur, difficili morbo laborant.

14 Rigores multi cum torpore, malignum quiddam denunciant.

15 Rigores qui in sextum diem incidunt, difficile iudicium adferunt.

16 Qui per sanitatem crebrò inhorrescunt, ij ex sanguinis fluxu purulenti euadunt.

17 Vbi horror in malis subinde incidit cum difficultate spirandi, tabes denunciatur.

18 Ex pulmonis suppuratione interdum circa ventrem dolores ac clauiculam, & cum incontinenti corporis iactatione aliquantulum stertere, sputi copiam in pulmone indicant.

19 Qui subinde inhorrescunt, ac incontinenti corporis iactatione cum lassitudinis sensu & lumborum dolore conflictantur, iis alui effunduntur.

20 Qui subinde rigoreprehenduntur, & sub noctem aliquantò grauius habent, peruigiles, in somnis nugantes ac delirantes, interdum sese lotio perfundentes, ij in conuulsionem tendunt.

21 Continētes in præcipitibus malis rigores, malo sunt.

22 Virium exolutiones ex rigore cum capitis dolore perniciem denunciant. Cruentæ in his vrinæ malo sunt.

23 Rigor cum posteriorum partium distentione mortem adfert.

24 Quibus vbi inhorruerint iudicatorij simul sudores

cōtingunt, postridie verò si horror repetierit & temerè per-
uigilent, iis fortè sanguinem erupturum sperare oportet.

25 Vrina quæ cum rigore restitarunt malum & con-
uulsionem prænunciant, tum verò præcipuè si antea alto
sopore æger detentus fuerit. In his autem abscessus ad au-
res sperare oportet.

26 Rigores velut in iis febribus quæ propius ad tertia-
narum naturam accedunt, si in medio ingrauescunt, febre
nullum ordinem seruante, maligni valde sunt. Quæ verò
contra ingrauescunt, in conuulsione vexatis cum rigore & 16
febre perniciem denunciant.

27 Quæ ex rigore fiunt vocis defectioes, tremore sol-
uuntur, atque eos qui subinde nouo rigore corripiūtur, suc-
cedentes tremores iudicant.

28 Qui ex rigore virium exolutiones & capitis dolores
sentiuunt, ij in dubium de vita veniunt. In his cruenta vrina
malum denunciat.

29 Quibus rigor adest, iis vrina restitat.

30 In febre conuulsio, manuumque ac pedum dolores
malignum quiddam prænunciant. Malignus quoque ex fe- 20
bre doloris impetus. Sed & neque genuum dolor probari
potest. Quin & surarum quoque dolores maligni sunt ac mentis
emotio, tum verò præcipuè si sublime quid in vrina innatet.

31 Ex præcordiorum dolore obortæ febres, malignæ
sunt. In his profundus ac altus sopor pessimus.

32 Qui in febre non intermittente tenuiter & crebrò
exudant, cum præcordiorum distensione, ij vt plurimum
malignè habent, atque in his dolores in humeri caput ac
iugulum affixi, prauis sunt.

33 Febres quæ proximè ad tertianarum naturam acce- 30
dunt, cum incontinenti corporis iactatione, malignæ sunt.

34 In febre mutum esse, malo est.

35 Delassati ægri, caligine obducti, peruigiles & sopore
detenti, cum tenui sudore recalescentes, malè habent.

36 Lassitudine laborantes cum horrore, iudicij modo
leuiter exudantes, celeriter ad calorem reuocati, malè ha-
bent, tum verò præsertim si ista insuper sanguinem è naribus
stillarint. Circa hæc aurigine admodum fœdatis, & largius
colorati moriuntur, iisque album alui recrementum prodit.

37 Febres ad tertianarum naturam accedentes, vagæ & errantes, vbi in dies pares transferint, molestiam exhibent.

38 Qui in diebus iudicatoriis cum angore aut incontinenti corporis iactatione, absque sudore perfrigerantur, atque omninò qui sine sudore perfrigerantur citra iudicationem; malè habent.

39 Quin & qui subinde riguerunt, post hæc sincera vomitione refuderunt, anxietate vexati, tremuli in febre, malum portendunt. Quinetiam ex rigore vox intercepta perniciem denunciat.

40 Qui verò post sanguinis ex naribus eruptionem ex tenuibus sudoribus perfrigescunt, malè habent.

41 Ex tenuibus sudoribus peruigiles, ad calorem reuocati, malè habent.

42 In febre tenuiter exudantes, malignè habent.

43 Quibus prodeunte egestionè alui biliosa, ad pectus morsus ac amaritudo sentitur, ij malè habere iudicantur.

44 In febribus, aluo à flatibus distenta, flatum non erumpere, malum.

20 45 Lassitudine conflictati ægri, singultuosi, & alto stupore (quem catochum vocant) detenti, malè habere significantur.

46 In crebris & tenuibus ex dorso horroribus tenuiter exudantes ægri, molestè habent. Laboriosa quippe vrinæ interceptio significatur. In his tenuiter exudare, malo est.

47 Præter consuetudinem aliquid facere, vt verbi gratia, aliquid propensius curare & magno studio eniti, prius non consuetum, aut contrà, prauum & delirio proximum:

48 Quæ cum malignis signis alleuamētum adferunt, & quæ cum bonis non remittant, molesta sunt & difficilia:

49 In præcipitibus malis, tenues circa caput maximè sudores oboriri, & corporis incontinentia quadam iactari; malum indicat, tum verò præcipuè perniciès intenditur, si ista cum vrinis nigris cõtigerint, & spiritus magnus & concitatus adfuerit.

50 Celeres summitatù corporis in vtraq; extrema permutationes, perniciem denunciant. Quin & sitis huiusmodi (hoc est, celeriter in contraria permutata) malo est.

51 In homine moderato ferox, & audax respõsio, & vox

acuta, malum portendunt. Iis præcordia intrò trahuntur & tendunt.

52 Quæ ex sudoribus perfrigerantur ac celeriter recalescunt, malè habere iudicantur.

53 Qui in grauibz malis tenuiter exudant, & quadam corporis incontinentia iactantur, malè habent.

54 Qui temerè ac præter rationem nulla existente vaforum inanitione impotentes fiunt, ij malè habent.

55 In febre distractio velut à vomitu, in excreationem desinens, malum portendit.

56 Torpor in contraria celeriter permutatus, perniciem denotat.

57 Perpusillæ sanguinis è naribus stillæ, damno sunt.

58 Ac penitus quidem in graui morbo siñim temerè ac præter rationem cessare, malum est.

59 Qui ad manus contactum ressiunt, malè habere iudicantur.

60 Quibus in febre ardente tumores cum somnolentia & torpore obueniunt, eos lateris dolor accedens, cum leui partis alicuius syderatione necat.

61 In præcipitibus malis strangulatus, gracilescentibus faucibus, perniciem minatur.

62 Vbi iam perniciens imminet, parui tremores & æruginosa vomitio, & in quibus inter potandum strepitus quidam percipitur, quique præ siccitate murmur quoddam sentiunt, & qui ob spiritum tussiculosum ægrè deuorant, in grauibz malis perfrigeratis, perniciosè habere iudicandi sunt.

63 Manuum ac pedum tumores cum rubore, perniciem denunciant.

64 Qui vehementer efflant & reflexis sunt palpebris, ac per somnum leuiter suspiciunt, aurigine admodum scædati & largiùs colorati moriuntur. In his album alui recrementum præcedit.

65 In febribz vehementes mentis emotiones cum taciturnitate, in eo qui voce defectus non est, perniciem minantur.

66 Vbiliuores in febre fiunt, prope affore mors significatur.

67 Quibus

67 Quibus cum febre lateris dolore accedente, alius aquosa multa bile permixta transmittens allevationem adfert, deinde verò cibos auersantur & sudoribus diffiunt, cum bene colorata facie ac humefcente aluo, & dolor aliquis oris ventriculi succedit, ij diutiùs morbum trahentes pulmonum vitiis laborantium more intereunt.

68 Febrium initio si atra bilis sursum aut deorsum prodeat, lethale est.

69 Quibus adsunt superiorum partium tenues sudores cum perfrictionibus, nec sine febre, ij corporis incontinentia & phrenitide vexati, præceps periculum denunciant.

70 Dolores sensim ingrauescentes, si ad iugulum & superiores partes transeant, perniciem minantur.

71 In longis periculis sedis dolor mortem affert.

72 In his qui propter imbecillitatem non vident, nec audiunt, aut quibus labrum, aut oculus, aut nasus peruertitur, mors denunciatur.

73 In febribus ex gládularum tumoribus dolores morbi diurnitatem prænunciant.

74 Iudicationis cessationes in febribus, temporis quidem longinquitatem, non tamen perniciem inducunt.

75 Ex vehemētibus doloribus obortæ febres, diurnæ.

76 Dementia in quibus ægri sunt tremuli, aut aliquid inuestigantium more sensim cōrectant aut palpant, phrenitim prænunciant. Quin & ad suram dolores, in his mentem emouent.

77 Qui in febre assidua voce defecti iacent, & oculis cōniuentibus nictantur, hi euadunt quidem si post sanguinis ex naribus fluxum ac vomitum, ad loquelam & ad ipsos redeant. Sin verò secus accidat, cum spirandi difficultate celeriter intereunt.

78 Qui accessione correpti, postero die, grauiùs habēt, iis malum denunciatur.

79 Quibus tertio die subsistit accessio, & quarto ingrauescit, malum denunciatur. Ac metus est ne huiusmodi accessiones phrenitim inducant.

80 Febres si alio die quàm iudicatorio deserint, recidiam metuere oportet.

81 Qui circa initia tenuiter febricitantes, ad iudicatio-

nem cum capitis pulsatione & vrina tenui ingrauescunt, eos mentis emotione ac insuper peruigilio corripit, nil mirandum est.

82 In præcipitibus malis, corporis motio, iactatio, ac turbulentus somnus, nonnullis conuulsionem portendit.

83 Turbulentæ cum confidentia expegefactiones, quæ mentem emouent, malo sunt, ac conuulsiones minantur, præsertim verò si cum sudore contingant. Quin & ceruicis ac dorsi perfrictiones, conuulsiones portendere videntur, ac multò magis quæ totum corpus peruadunt, in quibus mictiones membranularum speciem referunt. 10

84 Desipientiæ cum sopore conuulsiones minantur.

85 Quæ sensim feroces fiunt mentis emotiones, in ferinas euadunt. Quin & conuulsiones quoq; prænunciant.

86 Temperarij ventris tumores in morbis longis conuulsiones afferunt.

87 Qui statim sine ratione perturbatur, peruigiles sunt, sanguinem è naribus stillantes, sexto die noctu alleuantur, postridie verò laborantes tenui sudore correpti, & in somnum delati delirant, iis larga sanguinis è naribus profusio morbum soluit. Cuius rei indicio est diluta vrina. 20

88 Qui cum his quæ suprà dicta sunt furiosa & vehementi mentis emotione tenentur, ij si tremuli euadunt, malignè habere iudicantur.

89 Desipientia cum difficultate spirandi & sudore lethalis est. Quinetiam cum difficultate spirandi & singultu, mortem adfert.

90 Quæ in phreniticis manifesta apparent insomnia, probanda sunt.

91 In phrenitide albicans deiectio ac torpor, malum denunciat. His succedens rigor pessimus. 30

92 In Phreniticis cum omnia circa initia moderatè & sedatè se habeant, ac subinde permutentur, malū denūciatur.

93 In vehementi & furiosa mentis emotione accedentes tremores, exitio sunt.

94 Vehementi insania detenti, tremuli, cū crebra spuatione, metus est ne phrenitici euadant.

95 Vehementer & acutè mente emoti, si febris iterum repetat, phrenitici euadunt.

96 Phrenitici parum bibunt, ex leuibus strepitibus facile iritantur, tremuli sunt aut conuulsionibus tentantur.

97 In intensa phrenitide tremores lethales.

98 Desipientiæ quæ circa necessaria fiût, pessimæ, & quæ ex his ingrauescunt, exitium portendunt.

99 Desipientiæ cum voce stridula, linguæ reuulsione, ac ipsi quoque tremuli, vehementem mentis alienationem significant. In his durities aut asperitas perniciem minatur.

100 Desipientiæ quæ iam admodum fractis & debilitatis viribus succedunt, pessimæ sunt.

101 Crebræ in phreniticis permutationes, conuulsiones denunciant, ac prauæ sunt.

102 Crebræ in phreniticis cum perfrictione sputationes, nigrorum vomitionem prænunciant.

103 In his qui variè morbum trahunt & mente mouentur, si subinde sopor incidat, prænuncia expectandam esse nigram vomitionem.

104 Quæ conuulsioni in morem affligunt, ea altû stuporem (catochum vocant) inducunt.

105 Parui in longis morbis aurium tumores, si subinde sanguis è naribus profluat, & tenebricosa vertigo excutitur, exitio sunt.

106 Febres vertiginosæ & cum tenuis intestini morbo, & sine hoc, perniciem intentant.

107 In anhelatoribus & suspiriosis febris postea acuta, cum præcordiorum contensione perfrigeratis, magnum circa aures tumorem expectare oportet.

108 Lumborum atq; inferiorum partium dolores quibus febris etiam accedit, si relictis inferioribus septû transversum appetant, tum verò præsertim exitio sunt si aliquod periculosum signû accesserit. Quòd si reliquorû signorum nullum periculû ostēderit, futuræ suppurationis metus est.

109 In pueris febris acuta cum alui suppressione & peruiigio, calces velut iactare, ac colorem mutare, & ruborem contrahere, conuulsionem minatur.

110 Qui statim sine ratione perturbatur, peruiigio torquentur, nigra & compacta ex aluo demittunt, interdum sanguinem è naribus profundunt.

III Qui insomnia vexantur cû subita corporis iactatio-

ne & inquietudine, iis sanguinem è naribus erupturum sperare oportet idque præsertim, si quid antea profluxerit. Animaduertendum verò num in modicè perfrigeratis id post horroris sensum contingat.

112 At verò qui per accessiones tussunt & tenuiter exudant, ij malignè habere iudicandi sunt.

113 Ad lateris dolorem insuper accedente strangulatu, suppurationis futuræ spes est.

114 Quibus per febres assiduas pustulæ toto corpore enascuntur, lethale est, nisi quid purulentum abscedat. 10
In his verò præcipuè adnasci ad aures tubercula solent.

115 In præcipiti morbo, si partes externæ perfrigerentur, internæ verò vrantur, ac sitis vrgeat, malum denunciatur.

116 Febres assiduæ, quæ tertio quoque die intenduntur, in periculum ducunt.

117 Si quibus aliquando febris intermiserit, periculum abesse significat.

118 In febribus longis, aut tubercula, aut ad articulos dolores proneniunt, quos neque tamen temerè fieri existimandum est. 20

119 In præcipiti morbo, capitis dolor, & præcordia reuulsa, nisi sanguis ex naribus profluat, ad phrenitidem deueniunt.

120 Febres lipyriæ, non nisi per choleram effusa bile, soluntur.

121 Morbus regius si ante diem septimū accesserit, malum significat: septimo autē, nono, vndecimo, ac decimo-quarto, iudicationem adfert, dum præcordia non induret. Quod si secus contingat, res in dubium vertitur. 30

122 Crebræ iisdem perseuerantibus casibus morborum reuersiones, imminente iudicatione sanguinem profundentes, nigram vomitionem excitant. Quinetiam tremulos ægros faciunt.

123 Qui in febribus tertianis ingrauescunt dolores tertianarum naturam assumunt, & sanguinis grumos per secessum egerunt.

124 In febribus, venæ quæ est in ceruice pulsatio & dolor, rem ad intestinorum difficultatem deducit.

125 Frequens coloris cum calore mutatio, bono est.

126 In bile redundantibus magna spiratio cum febre acuta & præcordiorum contentione, abscessum iuxta aures promouet.

127 Qui ex longa valetudine sese recolligentes cibum bene sumunt ac nihil proficiunt, ii malignè relabuntur.

128 Si venæ temporum in febribus pulsent, & facies bene habita fuerit, absq; præcordiorum mollitie, longum fore morbum sperare oportet, qui nec sine liberali sanguinis ex naribus profusione, aut singultu, aut conuulsione, aut coxendicum dolore, desinet.

129 Alius in febre ardente affatim prorumpens, mortis periculum adfert.

130 Febris ardens ex laborioso ventris dolore, perniciem minatur.

131 In febre ardente laborantibus, si aurium sonitus cum visus hebetudine & ad nares grauitate accedant, nisi sanguis ex naribus profluat, furiosa & vehemens mentis emotio metuenda est.

132 In febribus ardentibus tremores delirio soluuntur.

133 Sanguinis ex naribus fluxus in febre ardente quarto die obueniens, malo est, nisi aliud quippiam bene ceciderit. Quod si die quinto contingat, minus adfert periculi.

134 In febre ardente laborantibus cum aliqua summi corporis perfrictione, egestionibus aquæ similibus & crebris, oculis periculum intenditur, tum verò præcipuè, si alio stupore (quem catochon vocant) detineantur.

135 Febrem ardentem succedens rigor soluit.

136 Febres ardentes quæ recurrere solent, quatuor diebus de se significationem exhibent, deinde exudant. Sin minus die septimo & vndecimo.

137 De febre ardente laborantibus dies quatuordecim, aut alleuando, aut perimendo decernunt.

138 Ex febre ardente, nisi qui circa aurem sit abscessus suppuret, non admodum liberantur.

139 Qui lethargo aut veterno conflictantur, ex manibus tremunt, somnolenti sunt, malè colorati tumidi, pulsus habent tardos & lentos, ac oculorum genas inferiores sub-

latas, sudores superueniunt, aluiq; subrumescunt, impotent-
tes sunt, ac biliosa effundunt. Quòd si resiccata fuerint, vri-
næ aluiq; recrementa clam prodeunt, urinæ quales in vete-
rino genere redduntur, neq; potum, neq; aliud quicquam
postulant. Mentis verò compotes facti, de cervicis dolore
conqueruntur, ac incertos tonitus per aures impetu ferri
sentiunt.

140 Qui verò ex Lethargo euadunt, magna ex parte pus
intrò colligunt.

141 Quos febris detinet, si tremor absque iudicatione 10
conquiescit, iis temporis successu abscessus cum dolore pu-
rulentum ad articulos decumbunt, & vesica dolet.

142 Quos febris detinet cum faciei rubore, & capitis ve-
hementi dolore, in iis si venæ pulsent, sanguinis fluxus plæ-
runq; expectandus est. Quos verò stomachi fastidia vexant,
cum oris ventriculi mortu, & crebra sputatione, iis vomitio
ad futura est. Quibus autem ructus adsunt, flatu, ventris
sonitus cum inflatione, iis aluus exturbatur.

143 Quibus febris assidua diutiùs cum securitate trahi-
tur, si neque ex dolore, neque ex inflammatione, neque ex 20
alia vlla manifesta causa contingat, in iis abscessum cum
dolore & tumore, præcipueque ad inferiores partes spera-
re oportet. Maximè autem in his expectare abscessus oportet,
qui trigessimum annum superarunt. Tum verò in his
considerandi sunt abscessus, vbi febris vigesimum diem
præterierit. Maioribus autem natu minùs accidunt, et si fe-
bres longo tempore detinent. Quæ verò febres intermit-
tunt, incertoque ac vago ordineprehendunt, eæ autumno
præcipue in quarranam ferè transeunt, idq; in his maximè
qui trigessimum annum superarunt. Per hyemem verò abs- 30
cessus potiùs accidunt, & tardiùs cessant, minusque re-
currunt.

144 Quibus autem sæpiùs recidiuæ contingunt, si sex-
tum mentem superauerint, in tabem coxariam ferè inci-
dunt.

145 Quæcunq; febris ex aduerso respondent, nisi absces-
sum faciunt, malignitatem denunciant.

146 Febres quæ neq; diebus criticis, neq; post apparen-
tes solutionis notas dimittunt, repetere solent.

147 In præcipitibus morbis, iudicatio in quatuordecim diebus expectanda est.

148 Tertianæ exacta quinto aut septimo, aut summum nono circuitu terminatur.

149 Febricitare incipientibus, sanguinis stillationes cum sternutatione accedentes, & quod in vrina desidet album quarto die visum, septimo solutionem afferre denunciant.

150 Morbi verò præcipientes & acuti effluente ex naribus sanguine iudicatione absoluuntur, idq; die iudicatorio, ac sudore copioso exorto, vrinæq; purulenta ac vitrea æffatim reddita, in qua quod subsidit laudabile sit, aut abscessu effatu digno, & aluo mucosa & sanguinea deiciente, ac de repente prorumpente, vomitionibusq; non pravis sub iudicationem contingentibus.

151 Profundi somni neque turbulenti, iudicii firmitatem denunciant, turbulenti verò non sine corporis offensione, instabiles sunt & infirmi.

152 Quibus ex naribus fluxiones, quæ septimo, nono, aut decimoquarto die contingunt, vt plurimum à febribus vindicant. Eodem verò modo & biliosus alui fluxus, & qualis in intestinorum difficultate fieri assolet, ac genuum & coxendicum dolor, vrinæque sub iudicationem concocta, & verò in muliere mensium profluuium.

153 Quibus per febres alicunde sanguis largiter effluerit, iis dum sese recolligunt, alui humescentes effunduntur.

154 Qui per febres tenuiter exudant, cum capitis dolore & aluo intercepta ad conuulsiones proni sunt.

155 Quæ sensim feroces fiunt mentis emotiones, in ferinas euadunt, & conuulsiones portendunt.

156 Conuulsio in febre suborta eademque die desinens, bono est.

157 Conuulsio in febre suborta, febrem primo die, aut postero, aut tertio finit. Quod si horam qua prehendit superet, nec desinat, malo est.

158 Qui per febres intermittentes, inæqualiter incallescunt, aluum habent flatibus distentam, pauca transmittentem, iis post iudicationem lumborum dolore sub-

orto, alui prœrumpunt. Qui autem ad manus contactum exardescunt, torpore, siti ac corporis incontinenti iactatione vexantur, ii aluo intercepta grauari exoluuntur. Interdum verò etiam prœrubra in pedibus ambusta eadem denunciant.

159 Hyberniæ quartanæ ferè in morbos acutos trans-eunt.

160 In febre acuta continens capitis dolor, cum graui-bus aliis signis, mortem minatur. Quod si neque alia præ-terea signa mala sunt, & viginti dies superat, aut sanguinis 10 ex naribus, aut puris effluxum, aut abscessus ad inferiores corporis partes denunciat. Præcipuè quidem in his qui non-dum trigessimum quintum annum attingerunt, fluxiones, in senioribus autem abscessus sperare conuenit. Si verò dolor vehemens circa frontem ac tempora affligat, fluxiones ex-pectandæ sunt.

161 Qui capitis doloribus & aurium tinnitibus citra fe-brem, aut tenebricosa vertigine, & vocis tarditate, ma-nuumque stupore tentantur, in iis aut syderationem, aut mor-bum comitalem, aut etiam obliuionem sperare con- 20 uenit.

162 Ex capite dolentes, & alto stupore (quem catochum dicunt) detenti, ac delirantes, cum alui interceptione & fe-rociente intuitu, floridi, in scapulas rigescunt, ac postero-rum partium distentione tentantur.

163 Quæ caput quodammodo concuriunt, cum intensa oculorum rubedine, ac manifesto delirio, perniciem de-nunciant. Neque tamen hoc ad mortem comitatur, verùm circa aurem tumorem excitat.

164 Dolor capitis cum sedis ac pudendorum dolore, 30 torporem ac impotentiam adfert, vocemque exoluit, neque ista molestiam exhibent. Verùm ex his somnolenti ac sin-gultuosi nono mense euadunt, & voce libera reddita in in-tegrum restituuntur.

165 Lumbricis verò tenuibus & longis (qui ascarides di-cuntur) in capitis dolore vexatis, consequente surditate & sopore, tubercula ad aures excitantur.

166 Qui capitis dolore vexantur, ac alto stupore (quem catochum vocant) cum dolore detinentur, oculos habent præru-

prærubros, in iis sanguinis profluuium sperandum est.

167 Quæ caput concutiunt, & aurium sonitus excitant, sanguinem è naribus profundunt, aut mulieri menstrua deturbant, idque præsertim si ad spinam ardor consequatur. Fortasse etiam difficultas intestinorum expectanda est.

168 Qui capite grauati ad synciput dolorè sentiunt, peruigilio torquentur, iis sanguinis eruptionem fore spes est, tum verò præcipuè si aliquis contentionis sensus ad ceruicem peringat.

10 169 Vomitus virulenti & æruginosi in capitis doloribus cum surditate & insomnia, promptam insaniam significant.

170 Quibus capitis & ceruicis dolor, ac totius corporis impotentia quædam cum tremore adest, ab his sanguinis eruptio liberat, fortassisq; ista tandem dissoluuntur. Verùm interim vesicæ interceptiuntur.

171 In grauibus & acutis capitis doloribus, cum torpore & grauitatis sensu, procliues sunt conuulsiones.

20 172 Ex capitis dolore liberat pus è naribus effluens, aut sputa crassa & inodora. Liberat quoq; & vlcerum eruptio, interdum verò & somnus, ac alui fluxus.

173 Moderatus capitis dolor cum inexhausta siti, aut sudore febrem non soluente, gingiuarum abscessus, aut circa aures turbercula denunciat, nisi alius erumpat.

174 Capitis dolor cum sopore & grauitatis sensu, quodammodo conuulsionem accersit.

30 175 Qui capitis dolore, siti, leui peruigilio detinentur, obscurè loquuntur, ad motum impotentes, humescente aluo lassitudine vexantur. In iis fortasse insania metuenda est.

176 Qui capite dolent cum leui aliqua surditate, manuum tremore, ceruicis dolore, nigricantes reddentes vrinas & densas, ii si nigra vomitione refuderint perniciosè habere suspicandi sunt.

177 Tenuiter exudantes cum capitis dolore & aluo intercepta, ad conuulsiones proni sunt.

178 Sopor profundus & altus omninò dampnandus est.

179 Qui inter initia sopore detenti, capitis, lumborum, ceruicis, præcordiorum dolore ac insomnia conflictantur,

considerandi num phrenitici euadant. In his narium stillatio perniciem ostentat, tum verò vel maximè, si quarto die, aut inter initia contingat. Alui quoq; prærubra proluuies, malo est.

180 Qui sopore oppressi circa initia, tenuiter exudantes, concoctas vrinas emittunt, cum magna corporis æstuatione, citra iudicationem verò perfrigescunt, & rursus ex breuius interuallis peruruntur, torpore, sopore, aut conuulsione tentati, perniciosè affecti sunt.

181 Somni, quales sopore oppressis, & totius corporis perfrictiones, perniciem ostentant. 10

182 Sopore, lassitudine ac surditate tentatos, alius erumpens & ad iudicationem rubra demittens, iuuat.

183 Qui sopore detinentur cum incontinenti corporis iactatione, præcordiorum dolore, & parua vomitione, iis tubercula ad aures habent. Sed & antea circa faciem tumores apparent cum sopore.

184 Quibus in morbis subita fit mentis percussio, cum inquieta corporis iactatione, iis sanguinis eruptionem fore spes est. 20

185 Qui sopore, corporis inquietudine, præcordiorum dolore affliguntur, cum frequenti & pauca sputatione, iis tubercula ad aures exoriuntur, ac fortassis sopore tentati ad aliquam conuulsionem deueniunt.

186 Quibus sopore conflictatis, fatuitate & alto stupore (quem catochon vocant) detentis præcordia variant, ac venter in tumorem præter naturam sublatus est, cum ciborum fastidio ac alui interceptione, tenui circa caput & thoracem oborto sudore. In his animaduertendum est, num concitatus & magnus spiritus, aut genituræ similis excretio prodiens, singultum prænunciet? alius verò fortassis etiam biliosa demittat? Eos splendescens quiddam per vrinam redditum iuuat, alius verò in his etiam commouetur. 30

187 Vbi cerebrum syderatione periclitatur, quidam tribus diebus, quidam etiam septem moriuntur, quos si euaserint, seruantur. Ex quorum numero pereunt quibus per sectionem os disparatum apparuerit.

188 Quibus ex posteriore parte ossibus fractis, capitis dolor inest, vehemens, & crassa è naribus fluxio, malo est.

si dolore antea ad oculum suborto, rigore corripuntur. Quinetiam ossium ad tempora effracturæ, conuulsiones accersere solent.

189 Auris intensus dolor cum febre acuta, ac cæteris aliquantò grauioribus signis, iuuenes quidem intra septimum diem, aut etiam celerius, cum delirio necat, nisi puris copia ex aure, aut sanguis ex naribus effluat, aut aliud quoddam laudabile signum extiterit. Ætate autem prouectiores tardius aut minùs tollit. Nam & in his aures ante suppurant, & delirium minùs infestat. Sed & in hac ætate multus morbus reuertitur, ac proinde interficere solet.

190 In præcipitibus & turbulentis morbis obueniens surditas malo est. Quin & in longis morbis malum portendit, ac in his ad coxendices labores conuehit.

191 Id febribus enata surditas, aluum remoratur & sistit.

192 Aures frigidæ, pellucidæ contractæque perniciem minantur.

193 In præcipitibus morbis murmur edentes ac tinnientes aures, morrem præhunciant.

194 Aurium sonitus cum visus hebetudine, & ad nares grauitatis sensu, mentis excessum, ac sanguinis ex naribus profluuium præfagiunt.

195 Qui surditate cum capitis grauitate, ac præcordiorum contensione vexantur, si oculorum acies perturbatur, in iis sanguinis è naribus fluxum sperare oportet.

196 In acuta febre aures obtusæ vehementem insaniam portendunt.

197 Graui surditate tentati, dum aliquid prehendant tremuli, linguæ resolutione ac torpore affecti, malè habere iudicantur.

198 Procedente morbo surditas, ac vrina subrubra, cum nullo sedimento, sed cum sublimamentis in medio innatantibus, mentis emotionem prænunciant. In his morbo regio corripì malum est. Quinetiam malo est ex morbo regio fatuitas. Hos voce defectos, absque sensuum læsione præfocari contingit. Ac fortassis etiam in his aluus malè afficitur.

199 Quæ cum dolore exoriuntur ad aures tubercula, perniciem minantur.

200 In febribus ex prægresso dolore rubores ad aurēs subnascentes, ignis sacri in facie spem faciunt. Quin & conuulsiones cum vocis priuatione & virium exolutione ad hæc consequi par est.

201 In plurimis graueolentibus deiectionibus cum febre acuta, præcordiorum contensione, ex longo interuallo oborta ad aures tubercula, mortem adferunt.

202 Tubercula ad aures excitata in leuiter syderatis malo sunt.

203 In diuturnis morbis non suppurantia aurium tubercula, mortem adferunt. Iis autem alui ferè demittuntur. Quin & in his considerandum in quibus speramus abscessus circa aures futuros, num ex capite doleant, num superiorum partium tenuibus sudoribus diffuant, nunquid etiam subinde nouum rigorem sentiant, an fortè etiam alui affatim perumpant, aut aliquo sopore detineantur. Videndum quoque num & in his vrina diluta cum sublimibus quibusdam in medio suspensis, albidis, & aliquantum variantia, exalbiantia, aut graueolentia appareant.

204 Tufficulæ quæ cum crebris oris sputationibus procedunt, tubercula ad aures emolliunt.

205 In tumoribus ad aures vrinæ celeriter ac pauco tempore concoctæ damno sunt. Quin & perfrigerari itidem malum est.

206 In diuturnis morbis suppurati ad aures tumores, nisi pus admodum album ac sine odore reddant, exitium, præcipueq; mulieribus, afferunt.

207 Ex præcipitibus morbis in febribus ardentibus maximè tubercula ad aures exoriuntur, ac nisi iudicatoriè soluantur & maturescant, aut sanguis ex naribus profluxerit, aut crassum sedimentum vrina acceperit, ægros interimunt. Prius verò huiusmodi tumores subsidunt ac conquiescunt. Sed & insuper febres ipsas in considerationem adhibere conuenit, num intendantur aut remittant, atque ita de tota re sententiam ferre.

208 In surditate ac torpore ex naribus substillatio molestiam quandam exhibet. Iis vomitio ac alui perturbatio conuenit.

209 Ex surditate tubercula ad aures exoriri consentaneum

neum est, idque præsertim si anxietas quædam contingat. Quinetiam iis qui sopore detinentur, tumores ad aures sperare magis oportet.

210 Surditatem in febribus enatam sanguinis ex naribus profluuium ac alui perturbatio tollit.

211 Facies ex tumida depressa, ac vox leuior ac remissior euadens, spiritus quoque rarior ac lenior, postera die remissionem fore denunciat.

212 Faciei corruptela lethalis est, minus tamen si ob per-
10 uigilium, aut in ediam, aut alui perturbationem contingat. Nam quæ ex his causis orta est corruptelæ species, vna die aut nocte in integrum restituitur. Huiusmodi autem faciei hæ sunt notæ, oculi concaui, nares acutæ, collapsa tempora, frigida aures contractæque, cutis dura, color pallidus aut niger. Ad hæc quoque liuescens palpebra, aut labrum, aut nasus, mortem in propinquo esse significat.

213 Vultus bene coloratus, tetricus ac superciliosus in morbo acuto, malo est. Insuper frons contracta phrenitidem denunciat.

214 Bene colorata facies cum sudoribus diffluentibus
20 absque febre, vetusta stercora subesse, aut inordinatam victus rationem præ se fert.

215 Narium rubores alui liquidæ & diffluentis sunt indicia.

216 Quæ ad præcordia aut pulmonem dolores faciunt, si in pus vertuntur, malum denotant.

217 Oculorum claritas, ac eorum album ex nigro aut li-
uideo clarum fieri, ad iudicationem confert. Ac quò celerius
clarefcunt, eò celeriozem iudicationem, at tardiùs tardio-
30 rem significat.

218 Caligine obducti oculi, aut eorum album rubescens, aut liuescens, aut nigris venis refertum, nihil prohi præ se fert. Malum quoque est & lucem refugere, aut illachrymare, aut peruerti, atque ex his alterum minorem esse perniciem denunciat, & oculos crebrò disficere, gramias ac paruas fordes ipsis adhærescere, aut albescentem humorem concretum & tenuem (ægida nominant) habere, aut eorum album augeri, nigrum autem imminui, aut nigrum à superiore palpebra contegi. Vitiosa quoque est oculorum caui-

tas, & vehemens oculi foras expressio, ac splendoris elisio, adeò vt pupilla extendi nequeat, & cilia retorta, ac fixi oculi ac continenter conuiuentes, coloris immutatio, aut palpebras per somnum non committere, perniciem ostentat. Quin & distortus oculus malo est.

219 In febre ortus oculorum rubor, diuturnam alui malignitatem præ se fert.

220 Erumpentes circa oculos eminentiæ, dum ægri ex morbo recreantur, prorumpentis alui spem faciunt.

221 Cum oculorum peruersione, febribus & lassitudinis sensu detento, rigor perniciem minatur. Atq; in huiusmodi casibus soporati, malum denunciant.

222 Lippitudine affecto suborta febris solutionem affert. Sin minus, cæcitatatis, aut mortis, aut etiam vtriusq; metus est.

223 Quibus cum lippitudine capitis dolor accedit, & longo tempore perseuerat, cæcitatatis metus impendet.

224 Lippitudine laborantem, sponte alius profluens iuuat.

225 Oculi hebescentes & obtusi, concreti ac caligantes, malum portendunt.

226 Oculorum hebetatio cum animi defectione promptam conuulsionem denunciat.

227 In præcipiti malo rectus oculorum obtutus ac motus pernicitas, somnus turbulentus, peruigilium, interdumque sanguinis ex naribus stillationes, nihil boni denunciant.

228 Qui in febribus ad tactum nullum ardoris sensum præ se ferunt, phrenitici fiunt, idq; magis si sanguis fluxerit.

229 Lingua circa initia quidem horrida, in eodem verò colore perseuerans, procedente verò tempore vbi exasperatur, liuescit, finditur, mortem denunciat. Quòd si admodum nigrescat, decimoquarto die iudicationem promittit. Periculi autem maximè plena est nigra & ex virore pallescens.

230 Linguae bisulcum velut saliuæ alba obductum febris remissionem indicat, eo quidem quod agnatum est crasso existente, eodem die, si verò tenuius fuerit, postredie, perendie quoq; si adhuc tenuius fuerit. Eadem etiam significatio

ficatio est, si hæc circa summam linguam contingant, minus tamen firma.

231 Lingua tremula cum narium rubore & aluo humecta, si reliqua quæ sunt circa pulmonem nullam iudicationis significationem præ se ferant, malo est, ac celeres perniciosas purgationes denunciat.

232 Lingua præter rationem mollis reddita, ac nauseabunda, cum sudore frigido, ab aluo liquida, nigræ vomitionis significationem affert. In his lassitudinis sensus malum denunciat.

233 Lingua tremulæ quibusdam etiam aluum humectam nonnunquam reddunt. In his autem si nigricent, etiam mortem denunciant. Ac fortassis lingua tremula instabilem mentem & à sede constantiæ deturbatam significat.

234 Lingua densæ & peraridæ, phrenitidē portendunt.

235 Dentium collisio aut stridor, præter consuetudinem à teneris contractam insaniam ac mortem denūciat. Quòd si iam deliranti istud accidat, prorsus exitiale est. Quin & dentes rescicari perniciem denotat.

236 Dentis syderatio abscessum ad gingiuas enatum soluit.

237 Ad dentis syderationem vehemens accedens febris cum delirio, mortem minatur. Quòd si feruentur ægri, vlcera pus colligent, & ossa abscedent.

238 Quibus ad palatum humor colligitur, plærunq; id pus vertitur.

239 In vehementibus circa maxillas doloribus; periculum est vt os fluctuet.

240 Contractum labrum biliosæ alui perruptionem denunciat:

241 Sanguis ex gingiuis cum humecta aluo profluens, perniciem minatur.

242 In febre sputi excreationes liuidæ, nigræ, biliosæ, subsistentes quidem malæ sunt, si verò pro ratione excernantur, vtiles.

243 Quibus falsa sputa cum tussi subsistunt, iis corpus velut efflorescentibus pustulis rubescit, ante obitum verò exasperatur.

- 244 Excretio frequens, siquidem etiam aliud quoddam signum affert, phrenitidem portendit.
- 245 Vocis defectioes cum virium exolutione pessimae.
- 246 Quae brevi tempore durant feroces mentis emotiones, malae sunt & in ferinas euadunt.
- 247 Quos vox cum febre & absq; vlla iudicatione deficit, ii tremuli intereunt.
- 248 Vocis defectioes in febre quae conuulsionis speciem praese ferunt, & in mentis emotionem cum silentio desinunt, perniciosa ostendant.
- 249 Quibus voces cum dolore deficiunt, ii tandem non sine summo cruciatu vitam cum morte commutant.
- 250 Vocis defectioes cum virium exolutione, ac alto stupore quem catochon vocant, perniciosa minantur.
- 251 Confractae voces post medicamenti purgantis potionem, considerandae num pravae sint. Horum plarisque tenues sudores difflunt, & alui humectantur.
- 252 In vocis defectioe respiratio velut iis qui suffocantur conspicue elata & visui exposita, perniciem minatur. Animaduertere etiam est num delirium praenunciet.
- 253 In febre cum sudore, vocis ex capitis dolore defectioes, si per se resoluuntur aegri, ac praeter voluntatem excrementa demittantur malumque remitti videatur, diurni morbi metus est. In his subinde obortus rigor damnari non debet.
- 254 Vehementes ipsaniae cum vocis defectioe, perniciem intentant.
- 255 Vocis defectioes rigore subinde correptis lethales, feruntur; ii capitis dolore consistant solent.
- 256 Vocis defectioes cum virium exolutione, in acuta febre sine sudore, sunt quidem lethales, cum sudore vero minus, ac temporis diurnitas significatur. Ac fortasse quidem quibus ex morbi reuersione tale quid contingit, securissime habent. Ex his autem maximo in periculo versantur, quibus sanguis ex naribus profluit, & alui effunduntur.
- 257 Vox acuta eiulabunda, ac oculorum hebetudo, conuulsionem minantur. His dolores ad inferiores partes demissi, toleratu sunt faciles.

258 Alui solutio quæ præter rationem accidit, cum voce tremula, in his diutius perseverante perturbatione perniciæ intentatur.

259 Crebræ & quæ cum sopore quodam consistunt vocis diffractiones, tabem denuntiant.

260 Spiratio frequens quid in & parua; aut inflammationem aut dolorem principalium partium indicat magna verò & ex longis intervallis delirium aut convulsionem. Et frigidus quidem spiritus lehalis est, mortem quoque affert febriculofus & fuliginofus frigidus tamen minus. Et magnus quoque foras expiratus, parvus verò intrò, & parvus foras, magnus verò intrò. Perillimus quidem ad mortemque proximè accedit & qui proensus est ac vrgens, & obfcurus, duplicataque intrò reuocatio, qualis in inspirationem conduplicantibus. Facilis autem spiratio in omnibus morbis qui cum febre acuta infstant, & in quadraginta diebus iudicantur, magnum habere ad salutem momentum existimanda est.

261 Ceruix dura cum dolore, & maxillarum connexio, ac iugularium venarum palpitatio vehemens, cum tendinum distensione, perniciem minantur.

262 Faucium gracilium præfocantes dolores, vbi ex capitis dolore ortum duxerint, convulsionem adferunt.

263 Ceruicis ac dorsi perfrictiones, quæ etiam totum corpus peruadere videntur, convulsionem denunciant, in quibus urinæ hordei tosti non exactè moliti crassioribus frustulis similia continent.

264 Quibus ad fauces irritamenta fiunt, iis moderata aurium tubercula excitantur.

265 Vehementer dolentes fauces, absq; tumore, cum labore & molestia, præceps exitium minantur.

266 Quibus spiritus retrahitur, & vox strangulabunda est, iis ceruicis vertebra intrò desidet, & ad exitum velut ex convulsione quadam respiratio ducitur.

267 Fauces leuiter exasperatæ, & alius inanibus exurrectionibus fatigata, frontis dolores in ægris palpanibus & more inuestigantium sensim contractantibus, aut dolore affectis, si quæ ex his crescunt, molestiam exhibent.

268 Vehementes faucium dolores aurium tubercula & conuulsiones excitant, itemque ceruicis ac colli dolores.

269 Conuulsiones cum febre acuta perniciem denunciant.

270 Ceruicis cubitorumque dolores conuulsiones migrantur, ex facie autem ad fauces ista procedunt.

271 Pallidis, gracilibus & crebra oris saluatione laborantibus, in somnis sudores boni sunt. Nempe quidem & horum plurimos sudore leuari non improbandum. Quibus si dolores ad inferiora decumbant, toleratu faciles existunt.

272 In dorsi ac pectoris dolore, cruentæ mictionis suppressio, laboriosum exitum affert.

273 Ceruicis dolor in omni quidem febre malum. In his verò pessimum in quibus etiam vehementis insanix metus est.

274 Pectoris dolor cum febre, & alius perturbata cum torpore, nigras deiectiones præ se fert.

275 Vbi fauces in morbis acutis graciles sunt, parua ac dolentes, atque vbi os hiarit, si gracile appareat, nec facile contrahi possit, mentis emotionem metuere oportet, indeque succedens phrenitis perniciofa est.

276 Vbi febricitanti fauces exulcerantur, si aliud quoque ex grauioribus signis affuerit, periculum denunciandum est.

277 Per febres repente strangulari, & deuorare non posse citra tumorem, malum est.

278 Collum neque conuerti, neque deuorare posse, plerumque lethale.

279 Præcordia verò sine vilo doloris sensu æqualiter mollia esse oportet. At inflammatione tentata, aut inæqualiter affecta, aut dolore vexata, non contemnendæ ægritudinis notas præ se ferunt.

280 Præcordia verò tumida, dura ac dolentia, si in vniuersum sic affecta sunt, maximum quidem malum portant: si verò altera parte duntaxat, ex sinistra minus periculum impendet. Cæterum per exordia quidem mortem prope affore ista denunciant, vbi verò vigesimum diem superarunt,

runt, & febris detinuerit, in pus vertuntur. Atq; intra primum circuitam istud contingit, ac sanguinis è naribus fluxus plurimum conduit. Etenim plærunq; his caput dolet, & oculorum acies hebescit: atq; tum sanguinis eruptio magis expectari debet, idq; circa quintum & trigefimum ætatis annum. In senioribus verò non item.

281 At verò molles & doloris expertes tumores, longiore spatio finiuntur, nec ita graue periculum afferunt. Quòd si neque intra sexaginta dies desinunt, ac febris detinet, suppuracionem expectare oportet. Idem verò haud secus quàm in præcordiis perpenditur in tumoribus qui circa ventrem fiunt, nisi quòd hi quàm illi minùs suppurât, minimùm verò qui sub vmbilico constituuntur. Atque hi quidem in tunica concluduntur, illi autem sursum diffunduntur. Ex quibus etiam mortem magis afferunt, quicunq; intrò rumpuntur. Reliquas autem suppuraciones quæ quidem foras erumpunt, maximè sanè conduit, in quàm exiguum & acutissimum locum colligi. Quæ autem intrò vergunt, vt neq; tumore, neque dolore, neque colore, manifestas foris notas edant. Quod verò contra fit, pessimum est. Harum autem quædam propter puris crassitudinem nullam de se significationem ostendunt. At recentes præcordiorum tumores inflammationis expertes, ac dolores qui in ipsis fiunt, murmur circa præcordia exortum soluit, sed potissimum quidem vbi per vrinas ac deiectiones elapsus fuerit, sin minùs, vbi etiam hoc ipsum transmissum fuerit. Quinetiam ad infernas sedes deuolutum iuuat.

282 Præcordiorum pulsus cum turbatione mentē emouet, idq; præcipuè si oculi frequenter moueantur.

30 283 Oris ventriculi dolor ac præcordiorum pulsus cum febre in qua totus corporis habitus perfrigeratur, malum denunciant, idque præsertim si cum tenuibus sudoribus contingunt.

284 Inguentes ad præcordia dolores, cum alias prani sunt, tum verò si aluos profundant. Deteriores autem si paruo tempore fiant. Quin & inde suborta ad aures tubercula, aliæque suppuraciones malignitatem præ se ferunt.

285 Oris ventriculi dolores cum intestinorum cruciatu interaneorum animalia deiciunt.

286 Oris ventriculi dolor seniori crebrò adueniens, repentinam mortem denunciat.

287 Præcordia sublata subsistente aluo, malum denunciant, præcipuè verò in his qui ex longo interuallo contabescunt, & quibus alui diffluunt.

288 Quibus præcordia inflammatione tentantur, & pus colligunt, iis sub mortem nigra deiciuntur.

289 Præcordiorum contentio cum sopore & incontinenti corporis iactatione, capitis dolore vexato, tubercula ad aures excitat.

290 Ex præcordiorum tumore, biliosis spiratio magna & febris acuta, tubercula ad aures suscitatur.

291 In præcordiorum dolore cum aliquo murmure, succedens lumborum dolor in febribus, aluos plærunque humectat, nisi flatus eruperit, aut vrinæ copia prodierit.

292 In præcordiis ex longo interuallo afflictis & graueolente aluo, subnarum ad aures tuberculum, mortem adfert.

293 Ex præcordiorum doloribus aluus aliquantum viscida paulatim transmittens, stercoracea pauca effundit, ac fortassis sanguinem profundit.

294 Quos de repente absque febre præcordiorum aut oris ventriculi dolor, aut crurum, & inferiorum partium affligit, aluusque intumescit, venæ sectio, aut alui fluxus solutionem adfert. Iis febricitare noxium est. Nam & longæ & vehementes febres subnascuntur, ac tusses, & spirandi difficultas atque singultus fiunt. Quibus in solutionem spectantibus, vehemens coxarum dolor, aut crurum, aut purulenta sputatio, aut oculorum orbitas succedit.

295 Qui præcordiorum doloribus, oris ventriculi, iecoris, ac earum quæ sunt circa vmbilicum partium conflictantur, cruenta alui deiectione liberantur, secus autem, moriuntur.

296 Præcordia non mollia, & facies bene habita, non nisi liberali sanguinis ex naribus profluuiio, aut conuulsione, aut coxendicum dolore, solutionem accipiunt.

297 Præcordiorum dolores in febre, ægro fari nequeunt, si absq; sudore solvantur, malum indicant. His ad coxendices dolores decumbunt.

298 Quæ contingunt in febre circa ventrem palpitationes, mentis emotiones adferunt. Quin & sanguinis ex naribus profluuium cum horrois sensu interdum accedit.

299 Dolores in febre ad præcordia affilientes, sine sudore soluti, maligni sunt. In his dolores ad coxendices cum ardente febre, atque aluus affatim erumpens, perniciem ostentant.

300 Dolores circa umbilicum cum palpitatione, mentis quidem alienatæ significationem quandam præbent. At iis sub iudicationem conferta & crebra pituita cum dolore prodit.

301 Ex alui suppressione sublata præcordia malum denunciant, præcipuè verò in his, qui ex longo interuallo cōtabescunt, & quibus alui humectantur.

302 Anxietate vexatis præcordiis oborta ad aures tubercula mortem adferunt.

303 Alui durities cum dolore, in febribus horrois sensu insignib. ac cibi fastidio laborantibus, nisi paulùm humectata aluo purgationem faciat, ad suppurationem tendet.

304 Supra umbilicum labor, ac lumborum dolor, qui remediis non cedit, in hydropem siccum desinit.

305 Diuturni lumborum dolores, qui cum febre ad tertianæ naturam propius accedente ingrauescunt, sanguinis grumosi secessuri spem faciunt.

306 Lumborum dolores sanguinis profluuium excitât.

307 Ex lumborum dolore liberales sunt & largæ sanguinis fluxiones.

308 Quibus lumborum dolor in caput recurfat, & manus torpore affectæ, ac oris ventriculi dolorem sentiunt, aut aurium sonitus, ij liberaliter sanguinem profundunt. Sed & his aluus effunditur, & mentis perturbatione, vt plurimùm, tentantur.

309 Quæ ex dorsi dolore initia ducunt ægritudines, difficiles.

310 In intenso lumborū dolore & alui subductione largiore, sumto veratro, spumosoꝝ crebra vomitio prodest.

311 Spinæ peruersionem & spirandi difficultatem sanguinis fluxus liberat.

312 Dolentibus lumbis si oris ventriculi dolor accesserit, futuræ per hæmorrhoidas vacationis signum est, aut etiam eam præcessisse significat.

313 Quæ ex lumbis in ceruicem & caput redundantia, leuis syderationis more resolutionis sensum inducunt, conuulsionem ac mentis emotionem minantur. Videndumque est nū talia conuulsionibus soluantur, aut in huiusmodi habentibus alui malè habeant, atque eadem diutius perseverent. 10

314 Ex recursatione doloris in lumbis, oculorum peruersio aut distortio, mala est.

315 Dolor in pectore fixus cum torpore, suborta febre malum indicat, iique celeriter mortem oppetunt.

316 Lumborum dolores ad os ventriculi recurrentes, cū febre, horrore, si tenuia & aquosa vomitione reiecerint, delirant, voce defecti sint, ij post nigrorum vomitionem moriuntur.

317 Lumborum ac tenuioris intestini diuturni dolores, & circum præcordia labores, in ægris vnà cum febre cibum fastidientibus, eos, dolor intensus ad caput progressus, non sine conuulsionis specie celeriter interficit. 20

318 Qui lumborum dolore conflistantur, ij malè habēt. Num his tremores fiunt, & maculæ rubentes quales in tibiis, cum rigore?

319 Considerandum est in lumborum dolore conflatis & anxietate citra vomitum, & paulisper ferociter desipientibus ægris, nū nigra per secessum proditura sint?

320 Lumborū & oris ventriculi dolor cum forti screatione, conuulsionem quodammodo suspectam facit. 30

321 Subabsurdus est qui cum iudicatione rigor fit.

322 Lumborum dolor absque causa manifesta crebrò inuadens, morbi malignitatem indicat.

323 Lumborum dolor cum estu implacido & anxio, malum significat.

324 Lumborum contentio ex mensium copia suppurationem fore indicat. Quin & variè prodeuntia, glutinosa, graueolentia, strangulatum cum antea commemoratis inducentia

ducentia, suppurationem denunciant. Fortassis verò & tales aliquantum delirare contingit.

325 Qui lumborum & lateris dolore absque vlla occasione tentantur, ij in morbum regium incidunt.

326 Ex sanguinis eruptionibus vehementes die iudicatorio obuientes perfrictiones, pessimæ.

327 Sanguinis ex parte aduersa profluuium malum est, velut si in lienis tumore ex dextra nare effluat. Et circa præcordia idem spectari oportere existimandum est.

30 328 Qui ex vulnere subinde rigentes sanguinem profundunt, ij malignè habent, ac inter loquendum de repente moriuntur.

329 Quibus quinto die liberales sanguinis profusiones contingunt, & sexto nouo oborto rigore corripuntur, septimo perfrictionibus tentati celeriter recalescunt, iis alui malè afficiuntur.

330 A sanguinis eruptione nigrorum per aluū egestio, malo est. Quin & prærubræ ac æruginosæ deiectiones dāno sunt. Quibus eiusmodi sanguinis eruptiones quarto die 20 contingunt, tandem sopore & conuulsione conflictati moriuntur, prægressis nigris deiectionibus & ventre in tumorem sublato.

331 In præcipiti malo quæ post sanguinis eruptiones & nigrorum per aluum refusiones surditas obuēnit, malum denunciat. In his sanguinis egestio perniciem affert, surditas autem soluit.

332 Quibus sanguinis eruptiones diu perseuerant, in iis temporis progressu aluus malè afficitur, nisi vrina concocta prodierit. Ac fortassis tale aliquid diluta vrina denūciat.

30 333 Quibus ex larga & frequenti sanguinis eruptione, copiosa sit nigrorum deiectio, cum alui verò suppressione sanguinem profundunt, iis aluus dolore conflictatur, vnà autē cum quibusdam flatibus tolerabilius ferunt. Ac fortè hi copiosis, frigidis & tenuibus sudoribus diffluunt. In his returbata vrina mala nō est, neq; quod in ea insidet genitali semini simile. Vt plurimum autē hi dilutas vrinas reddunt.

334 Quibus cum surditate & torpore paucus è naribus sanguis stillat, non nihil molestiæ exhibet, iis vomitus & alui perturbatio confert.

335 Quæ magnæ sunt in principiis sanguinis eruptiones, dum ægri vires recolligunt, aluos effundunt.

336 Largæ sanguinis ex naribus eruptiones per vim suppressæ, interdum conuulsiones accerfunt, vnde liberat venæ sectio.

337 Sanguinis è naribus stillationes quæ vndecimo die contingunt, molestiam afferunt, tùm verò præsertim si bis sanguis stillarit, aut rursus nares stillare cœperint.

338 In copiosa sanguinis fluxione, aut singultus, aut conuulsio, malum denunciant. 10

339 In his qui ad septimum progressi sunt cum coloris fœdatione, inter ambulandum spiratio coaceruata, & terrę appetentia, sanguinis corruptionem ac virium exolutionem denunciat.

340 Diurnis in morbis parvæ apparentes sanguinis ex naribus fluxiones, perniciosam ostentant.

341 Tenebricosas vertigines circa initia sanguinis ex naribus fluxio soluit.

342 Vbi sanguis ex naribus effluxit, totius corporis perfrictio cum tenuibus sudoribus morbi malignitatem denunciat. 20

343 In corporis perfrictione cum torporis sensu, sanguinis detractio, mala est.

344 Qui suppressa aluo sanguinem ex naribus fundunt, & vñ cum sanguinis profluuiio subinde rigent, iis aluus intestinorum læuitate laborat & obdurefcit, aut tenues lumbrici (ascarides dicti) infestant, aut vtrunq;

345 Qui statis temporibus sanguinem fundunt, si striculi sint, neque sanguinem profuderint, comitiali morbo pereunt. 30

346 Ex venis in ano sanguinem funderè solitis aliquantum apparentibus, tenebricosæ vertigines obortæ, paruum ac sensim factam partium resolutionem indicant, ex quo liberat venæ sectio. Et quicquid huiusmodi apparere solet, mali aliquid denunciat.

347 Quos palpitationes in totum occupant, num voce defecti intereunt?

348 Extremoribus quæ conuulsiones fiunt cum sudoribus, recidivas minantur. In his iudicationem facit nouus subin-

Subinde obortus rigor. Sed is prius ardore circa ventrem exorto prouocatur. Somnus in his multus conuulsionem minatur, & frontis gravitates, ac mictio molesta est.

349 In vteri strangulatu non antea expertæ conuulsiones, faciles sunt.

350 Cum conuulsionibus & sudore febrienti deflueria sputa, minimè mala sunt. His præterea alui aliquantum madescunt, ac fortassis aliquid ad articulos abcessurum sperandum est.

10 351 Quibus in conuulsionibus oculi intense splendent, iis mens non constat, & diutius morbum trahunt.

352 Quæ conuulsionis in morem affligunt, cum alto stupore, quem atochum vocant tubercula ad aures attollunt.

353 Intremulis & anxietate vexatis, parui ad aures tumores excitati, conuulsionem denunciant, si alius malè affectus sit.

354 Conuulsiones & neruorum distentiones succedens febris soluit.

355 Ex vulnere conuulsio lethalis.

20 356 Conuulsio febris succedens, periculum denunciat, minimum verò pueris.

357 Adultiores & qui septimum annum excesserunt, conuulsione in febre nonprehenduntur, aliò qui periculum denunciatur.

358 Conuulsionem soluit febris succedens acuta, quæ prius non aderat, aut si prius adfuit, ingrauescens. Conferat autem & urinæ vitæ copiosus pertransitus & alui fluxio, & somnus. Conuulsiones autem de repente ortas febris soluit ac alui fluxus.

30 359 Loquendi impotentia in conuulsionibus multum perseverans, malo est. Quæ verò parum durat, aut linguæ syderationem, aut brachij, aut eorum quæ in dextra parte sunt, denunciat. Soluitur autem magna urinarum conferatim & de repente produntium abundantia.

360 Sudores autem partim quidem sensim procedentes, iuuant. partim verò vniuersim effusi, & quæ affatim fiunt sanguinis detractiones, nocent.

361 In neruorum distentionibus & iis quæ in posteriorem partem fiunt, dissolutæ maxillæ mortem afferunt.

Quinetiam lethale est in posteriorum partium distentione sudare & corpus dissolui, ac in eodem malo per nares reuomere, aut ubi per initia vox defecta fuit, clamare aut nugari. Postridie enim affaturam mortem significat.

362 Febres cum posteriorum partium distentione, vrinæ genitale semen referentes soluunt.

363 Anginæ in quibus neque in collo, neque in faucibus quicquam apparet, sed quæ vehementem suffocationem ac spirandi difficultatem adferunt, eodem aut tertio die necant.

364 Quæ verò tumorem ac ruborem in collo capiunt, in reliquis quidem eodem modo se habent, verùm diuturniores sunt.

365 Præcipuè autem malum prorogatur quibus non solum fauces, sed ceruicem quoque & pectus vnà rubor occupat. Maximè verò potest inde secunda valetudo contingere, si rubores ad interna minimè reuertantur. Quòd si euanescant, neque in exteriores partes conuersum sit tuberculum, neque pus facillè & sine dolore excreetur, aut neque ista diebus iudicatoriis contingant, perniciem denunciant. Ac fortasse etiam suppurati fiunt. Securitatis autem indicium est, ruborem & abscessus ad externas quam maximè partes vergere.

366 Erysipelas verò foris quidem extare vtile, intrò autem vergere lethale. Cuius quidem rei indicium est cum rubore euanescente pectus grauatur, & ægrius spiritum trahit æger.

367 Quibus angina ad pulmonem diuertit, partim quidem intra septem dies pereunt, partim verò liberati, pus intrò colligunt, nisi pituitosa sursum educantur.

368 Quibus in vehementi pulsatione stercus de repente deiicitur, lethale.

369 In angina laborantibus subarida sputa gracilescentibus faucibus, malum prænunciant.

370 In anginis linguæ tumores absq; vlla significatione euanescentes, periculum denunciant. Quinetiam dolores citra euidētē causam disparentes, perniciem ostētant.

371 Angina laborantes nisi celeriter cocta expuant, perniciosè habent.

372 In angina absque vlla significatione redundantes in caput dolores cum febre, periculum indicant.

373 In angina absque vlla significatione delati ad crura dolores cum febre perniciosi.

374 In angina laborantibus citra iudicationem præcordij dolor, cum impotentia & torpore obueniens latenter necat, etsi moderatè admodum habere videantur.

375 In angina laborantibus absque vlla significatione gracilescentibus faucibus dolor intensus ad pectus aut ad aluum progressus, purulentas deiectiones facit. Aliò qui autem tale quid solutionem præ se fert.

376 In angina quæcunque conspicuum dolorem non produnt, periculi plena sunt. Quinetiam diurni sunt qui ad crura progrediuntur dolores, ægréque ad pus deducuntur.

377 Sputa ex angina viscida, crassa, exalbida, vi educta, malum denunciant, omnisque eiusmodi maturatio mala est. In his multa deorsum purgatio leuis syderationis modo mortem adfert.

378 Sputa ex angina subarida, crebra, per tussim & cum lateris dolore educta, perniciem minantur. Atque ea quæ inter potandum per tussim reiiciuntur, quæque difficulter deglutiuntur, malum portendunt.

379 In morbo laterali, quibus circa initia in totum purulentæ sunt spuitionses, ij tertio die aut quinto moriuntur. Quos si superent, nec longè meliùs habuerint, septimo, aut nono, aut vndecimo, suppurati fiunt.

380 Quibus supra aurem rubor contingit, neque aliter quàm morbo laterali affecti incalescunt, aliusq; biliosa & graueolentia exturbat, ij vigesimo & quadragesimo die periculum subeunt, quos si superauerint, seruantur.

381 Morbi laterales sicci & in quibus nihil expuitur grauissimi sunt. Metuendi quoque in quibus dolores ad superiora tendunt.

382 Morbi laterales grauiores qui sine diuulsionibus quàm qui cum diuulsionibus contingunt.

383 Quibus in morbo laterali lingua circa initia biliosa est, hi intra septimum iudicantur, quibus verò tertio aut quarto die, circa nonum.

384 Quòd si bulla aliquantulum liuescens in lingua appareat initio, qualis excitatur ferro candente in oleum intincto, difficilior fit solutio, & iudicatio quidē ad decimum quartum diem deducitur. Sanguinem autem vt plurimùm expuunt.

385 Sputum verò in morbo laterali vbi maturescere & expui tertio die cœperit, celeriores solutiones facit, quod si posterius, tardiores.

386 In morbo laterali affectis, dolores & aluum emoliri vtile est, sputa colorari, nullos in pectore strepitus fieri, 10
vrinam rectè procedere. Quibus contraria molesta sunt, sputumq; dulcescere.

387 At verò biliosi simul & sanguinei morbi laterales, ferè nono die aut vndecimo iudicantur, ac maximè fane-
scunt. Quibus autem in morbo laterali, initio quidem dolores leues sunt, quinto verò aut sexto die ingrauescunt, ferè ad duodecimum perueniunt, raroque seruantur, sed præ-
cipuè septimo ac duodecimo die periculum subeunt. Quod si bis septem euaserint, seruantur.

388 Quibus in morbo laterali plurimus ex sputo strepi- 20
tus in pectore sonat, & vultus demissus est, oculusque aurugine suffusus, & caligine obductus, in his mors expectanda est.

389 Qui ex morbo laterali suppurantur, in quadraginta diebus post ruptionem pus spuitione reiciunt.

390 In omnibus autem laterum & pulmonum morbis, sputum promptè ac citò excreari necesse est, flauumque spu-
to permixtum esse. Quòd si multò post dolorem flauum, aut non commixtum reicitur, nec non sine multa tussi, vi-
tiosum censetur. Omnino autem prauum flauum, si syncerum 30
est, & glutinosum, & candidum, & rotundum, itemque vehementer ex virore pallescens, quodque spumosum est, & liuidum, & æruginosum. Aliquanto verò deterius quod sic est syncerum, vt nigrum quoque videatur. At flauum cui paulum sanguinis ammixtum est, initio quidem salutem pollicetur, quod verò septimo die, aut longiore spatio tale apparet, non adèò turum. Admodum autem sanguinolentum, aut quod statim initio liuescit, perniciem præ se fert. Prauitatem etiam indicant & spumantia, & flaua, & nigra, & æru-

& æruginosa viscosaq; & quæcunque celeriter colorantur. Mucola autem & fuliginosa, tum celeriter colorantur, tum securiora sunt. Quæ verò intra quintum diem dum coctionem accipiunt, colorantur, meliora censentur.

391 Sputum autem quodcumque dolorem non tollit; malum significat; quod verò soluit, bonum.

392 Quibus cum bilioso purulentum sputum, aut seorsum, aut simul permixtum educitur, ij vt plurimum decimo quarto die intereunt, nisi malum aut bonum aliquod ex his quæ prius descripta sunt, contingat. Aliò qui certè pro ratione mors expectanda est, atque in his præcipuè quibus septimo die sputum huiusmodi procedere cœpit.

393 In his igitur & omnibus qui pulmonem affligunt morbis, bonum quidem est facillè morbum sustinere, dolore defungi, sputum promptè expuere, facillè spirare, siti esse vacuum, reliquum corpus æqualiter incalescere ac molle esse. Ad hæc somnos, sudores, vrinarum educationem laudabiliter fieri: quibus contraria mala sunt. Quandoquaq; ergo bona hæc omnia huic sputo aderunt, poterit secunda valetudo contingere. Quòd si quædam adfuerint, quædam etiam abfuerint, non vltra decimumquartum diem vitæ produceretur. At verò si contraria signa accesserint, celeritùs mors continget.

394 Dolores in locis huiusmodi, qui neq; ad expuitiones, neq; ad venæ sectionem, aut victus rationem desinunt, ad suppurationem tendunt.

395 Quibus ex pulmonis inflammatione abscessus ad aures aut inferiores partes fiunt, tum suppurant, tum per fistulam via aperta effunduntur. His autem secunda valetudo contingit, quos febris & dolor consequitur, si sputum non satis pro ratione eiicitur, neq; biliosa fuerint alui deiectiones, sed soluta faciles ac syncera, neque vrina admodum crassa, aut multum habes sedimentum ac in reliquis omnia securitatem polliceantur. Fiunt autem, aliis quidem in partibus inferioribus, quos circa præcordia inflammatio fatigat, aliis verò in superioribus partibus, quibus præcordia tumoris & doloris sunt expertia, spirandi autem difficultas pro tempore accesserit, quæ deinde sine vlla evidenti occasione quiescat.

396 At verò in pulmonis inflammationibus quæ periculum creant, abscessus in crurib. non inutiliter fiunt. Quibus nec potest quicquam melius accedere, quàm si sputum pro flauo purulentum existat. At si neq; sputum pro ratione excernitur, neq; in vrina bonum apparet sedimentum, periculum est ne claudicet æger, aut ne res multum negotij sit exhibitura. Quòd si abscessus intrò recurrant, perseverante febre neque prodeunte sputo, periculum aut mortis, aut delirij imminet. Quicumque verò pulmonis inflammatione laborant, neque diebus iudicatoriis repurgantur, verum cum delirio quatuordecim dies superarunt, iis suppurationis metus impendet. 16

397 Pulmonis inflammationes quæ ex morbo laterali permutationem accipiunt, iis quæ ab initio fiunt securiores sunt.

398 Densa & exercitationi dedita corpora, citius ex morbo laterali & pulmonis inflammatione intereunt, quàm quæ sine exercitatione degunt.

399 In morbis pulmonis grauedines & sternutamenta tum præcedere, tum verò succedere, maius est. In reliquis verò morbis sternutamentum vtilitate non vacat. 20

400 In pulmonis inflammationibus si lingua tota alba fiat aspera, ambæ pulmonis partes inflammatione vexantur, quibus verò dimidiata lingua, quâ parte id apparet, inflammatio affligit. At quibus quidem ad vnâ clauiculam dolor subit, iis vna superior pulmonis ala laborat: quibus verò ad ambas clauiculas dolor extenditur, ambæ superiores pulmonis alæ laborant: quibus ad mediâ costam, media: quibus verò ad quam partem pulmo extenditur dolor permeat, inferna ala laborat: quibus vna tota pars laborat, quæ ei parti respondent omnia ægrotant. Si quidē igitur suspensæ vtrinq; pulmonis partes aortæ dictæ, tanta inflammatione tententur, vt ad latus adhæreant, illâ corporis parte resolutionem sentiunt, & ad costam liuores foris fiunt, quos veteres ictos aut sydere percussos vocabant. Quòd si tanta non est inflammatio vt adhæreant, dolor quidē totum occupat, neq; tamen resolutionem sentiunt, neq; liuores habent. 30

401 Quibus autē vnâ cum corde pulmo totus inflammatur, ita vt in latus incumbat, ij toto corpore neruorum

reso-

resolutionem sentiunt, & sine sensu iacet æger frigidus, secundo aut tertio die interit. Quòd si cōtingat vt cor nihil tale quiddam, aut etiam minus patiatur, diutius viuūt nonnulli verò etiam seruantur.

402 Ex lateris morbo præcipuè aut pulmonis inflammatione purulentos, calores interdum quidem tenues, noctu verò intensiores consequuntur, neque quicquam effatu dignum expuunt, circa ceruicem & clauiculam sudores occupant, oculi cauantur, malæ verò rubent, digiti quidem manuum summi calent & scabri redduntur, vngues autem vnci fiunt & perfrigescunt, in pedibus tumores & pustulas toto corpore habent, ac cibos refugiunt. Atque hæc sunt diuturnarum vomicarum notæ. Quæ verò celerem eruptionem habent, tum ex notis quæ ad eas consequuntur comprehenduntur, tum etiam ex doloribus qui circa initia sũt, simulque si spiritus aliquantò maiori cum difficultate trahitur. Rumpuntur autem magna ex parte suppurations, partim quidem vigesimo die, partim quadragesimo, partim etiam sexagesimo. Quibus igitur inter initia intensus dolor instat, nec non spirandi difficultas, & tussis cum frequenti sputatione, circa vigesimum diem, aut celerius ruptio expectanda est. Quibus autem leuiora hæc insunt, pro ratione serior eruptio futura est. Sed & dolorem, & spirandi difficultatem, ac crebram spirationem, eruptionẽ ipsam præcedere necesse est. Temporis autem ratio ineunda est; ex quo primùm quis dolorem aut grauitatem sensit, aut febricitauit aliquis, aut si quando etiam rigor apprehendit. Vt plurimùm igitur breui seruantur, quos febris statim atque eruptio facta est dimittit, & cibos appetunt, & quibus pus facillè educitur album, odoris expers, læue, eiusdemque coloris, sine pituita, ac aluus exigua & coacta reddit. At verò ij moriuntur, quos febres consequuntur, & sitis, & cibi fastidium, si pus liuidum, aut ex pallido virescens, aut pituitosum, aut spumans, ac insuper si aluus est liquida. Quibus autem ex prædictis partim quædam adsunt, partim verò absunt, hi quidem moriuntur, illi verò post longa temporum interualla sani euadunt.

403 Qui pus intrò collecturi sunt, iis primùm quidem sanguinolentum sputum expuitur, deinde dulcius.

404 Quibus tubercula in pulmone oriuntur, ij pus intra dies quadraginta, ex quo fit ruptio, expuunt, quos si superent, vt plurimum tabidi fiunt.

405 In dolore lateris, sanguinis è naribus stillatio, mala est.

406 Purulentos moderatiùs habentes, si sputa graueolentia consequantur, recidiua interimit.

407 Qui in morbo laterali sputa reiiciunt purulenta, aliquantulum biliosa, rotunda, aut purulenta aliquantulum cruenta, iis temporis progressu periculum creatur. Perniciem etiam denunciant sputa nigra, fuliginosa, aut quibus qualia ex vino nigro fiunt. 10

408 Qui spumantem sanguinem spuitione reiiciunt, cum præcordiorum dextrorum dolore, iis ex iecinore prodit, & plerunque pereunt.

409 Quibus si cõciuntur, pus lutulentum & graueolens prodit, vt plurimum moriuntur.

410 Quibus specillum à pure, velut ab igne, coloratur, ij ferè moriuntur.

411 Lateris dolore citra inflammationem affecti, cum turbulentis, tenuibus, moderatis, in phrenitidem labuntur. 20

412 In pulmonum vitiis supra modum rubræ sanguinis stillæ, malum denunciant.

413 Sputa viscida, sanguinosa, cum raucitate malo sunt. Quòd si adhæc aliquid etiam in pectore sublatum sit, malum significat. In his extenuatis ceruicis dolores perniciem denotant.

414 Raucitas cum tussi & aluo liquida, pus educit.

415 In pulmonis inflammatione, quibus circa initia vrinæ crassæ sunt, deinde ante quartum diem tenues euadunt, mors impendet. 30

416 In pulmonis inflammationibus siccis qui pauca concocta educunt, metuendi sunt.

417 His aliquantulum extenti in pectoribus rubores fiunt, & perniciem denunciant.

418 Lateris dolor cum bilioso sputo præter rationem euanescent, ægros in vehementem & furiosam mentis emotionem agit.

419 Quæ ob puris intrò collectionem febres intermittunt, in his magna ex parte ægri tenuibus sudoribus diffluunt.

420 Surditas pus intrò colligentibus suborta, sanguinolentam deiectionem denunciat. His sub mortem nigra egeruntur.

421 Lateris dolor cum diuturna febre, puris educationem fore denotat.

422 Qui subinde horrore corripuntur, ad suppurationem deueniūt. Quinetiam febris talem ad suppurationem ducit.

423 Quos ex lateris dolore cibi fastidia comitantur; iis os ventriculi aliquantulum dolet, & sudoribus diffluunt. Vbi autem facies ruboribus velut efflorescit, & alius est liquidior, pus in pulmonibus collectum habent.

424 Spirationes quæ non nisi erecta ceruice ducuntur, hydropem siccum faciunt.

425 Diuisa omnia quidem molestiam exhibent, & intensos dolores circa initia creant, ac interposito temporis spacio quibusdam sui sensum in memoriam suggerunt. Grauisima autem sunt quæ circa thoracem fiunt, præcipueque in periculum adducunt.

426 Qui sanguinem euomunt cum febre multa, dolore ad mammam, thoracem & dorsum, quibus inquam hæc insunt omnia, ij breui moriuntur, quibus autem nõ omnia, neque intense adsunt, tardiùs. Ad summum autem diebus quatuordecim inflammationem concipiunt.

427 Sanguinem spuitione reiicientibus sine febre esse conducit, ac tussi & dolore leuiter conflictari, sputumque addies quatuordecim tenuari. Intense autem febricitate, ac tussire, aut dolere, sanguinemque recentem semper spure, minimè conducibile.

428 Quibus latus in tumorem sublat m est accalidius existit, vbi in alterum latus incumbentibus, pondus quoddam suspensum esse videtur, iis pus vna in parte collectum est.

429 In pulmone pus colligentibus, per aluum pus secedere, mortiferum.

430 Vulnere in thoracem accepto, siquidem externa

vulneris pars sanitatem receperit, interna verò nequaquam, suppurationis periculum impendet. Quibus autem interni vulneris cicatrix debilis effecta est, promptè rescinditur.

431 At sanè ex suppurationibus quas pulmonum morbi excitarunt, ferè senes moriuntur, ex cæteris verò iuniores.

432 Quibus purulentis ab humeris concussis, multus editur strepitus, ij minùs habent puris, quàm quibus paulò difficilior inest spiratio, ijq; meliùs colorati videntur. Quibus verò nullus intus fit strepitus, difficultas tamen spirandi vehemens adest, & liuescunt vngue s, ij pure pleni sunt, & perniciosè habent.

433 Qui spumantem sanguinem euomunt, partibus infra septum transuersum dolorem nequaquam sentientibus, iis ex pulmone vomitio fit. Ac quibus quidem insignis in eo venæ ruptio fit, copiosus vomitione reiiicitur, periculumque imminet. Quibus verò minor, minùs reiiiciunt, & maiorem sanitatem promittunt.

434 Tabidi quorum sputum igni impositum grauem nidorem redolet, & capilli è capite defluunt, moriuntur.

435 Tabidis in aquam marinam expuentibus, si pus fundum petit, celerem perniciem denunciat. Sit autem marina aqua in æneo vase.

436 Tabidi, si capilli è capite defluunt, alui profluuio moriuntur. Et tabidis si succedant alui profluuia, moriuntur.

437 Sputorum retentiones in tabescentibus mentem ad delira verba commouent. In his sanguinis profluuium per ora venarum in ano sanguinem fundere solita existere posse spes est.

438 Tabes maximè periculosæ sunt, quæ ex ruptione venarum crassarum, & ex capitis distillatione contingunt.

439 Tabes maximè periclitantur etates ab anno decimo octauo ad trigessimum quintum.

440 In tabidis pruritus sentientia corpora ab alui suppressione, malo sunt.

441 In naturis ad tabem promptè comparatis, si fluxiones

nes ad gingiuas & dentes cum febre compareant, malum denunciant.

442 Præcordia in tumorem sublata omnibus quidem mala sunt, præsertim verò his qui ex longo intervallo tabidi existunt.

443 Ex his qui cum pernicio consumti sunt, nonnulli ante mortem subinde rigoribus corripuntur.

444 Pastularum eruptiones velut summa cute leuiter lacerata aut vellicata, totius habitus tabem & corruptionem denunciant.

445 Cum spirandi difficultate arescentes, in tabe cruda multa educentes, exitialiter habent.

446 Hepaticis sputum multum cruentum, siue intus subputridum, siue syncerè biliosum fuerit, statim perniciem denotat.

447 Hepatico colliquatio cum rauedine malum portendit, idq; præcipuè si cum quadam tussi contingat.

448 Quibus hepar dolet, cum oris ventriculi dolore, sopore, rigore, ij aluo exturbata, cum corporis extenuatione, ciborum fastidio, multis tenuibus sudoribus diffluit, & purulenta per aluum demittunt.

449 Quibus iecur de repente vehementer dolet, iis febris succedens remedio est.

450 Quicunq; spumantem sanguinem expuunt, cum præcordiorum dextrarum dolore, us ex iecore expuitur, & pereunt.

433

451 Quibus ex hepatis vfrione pus amurcæ simile prodit, lethale.

452 Aqua inter cutem quæ ex acuto morbo cæpit, mortem ac perniciem affert. Oritur verò fere & à laterum inanitate, vel à iecore. Sed vbi à laterum inanitate ortum contraxit, pedum tumor, & alui diuturnus fluor consequitur, qui neque ventrem emollit, neq; lumborum aut ilium tumorem soluit. At quibus è iecore aqua inter cutem proficiscitur, ij promtè etiam tussi vexantur, pedes intumescunt, & aluus non nisi dura & ægrè reddit, tumoresq; modò dextra, modò sinistra parte ventris oriuntur, ac rursus desinunt.

453 In hydrope sicco vrina stillatim effluës malum de-

nunciat. Mala quoque est quæ exigua habet sedimenta.

454 Hydropicis succedentes morbi comitialis offensio-
nes, perniciem adferunt, præuis inuicem succedentibus si-
gnis, & aluos humectant.

455 Biliofis aluus perurbata, exigua reddens genituræ
similia & mucosa, doloremque ad inum ventrem inferen-
tia, vrinæ quoque non facillè prodeuntes, ad hydropem ten-
dunt ex huiusmodi casibus.

456 Aqua inter cutem laboranti cum febre, vrina pau-
ca & conturbata, perniciem denotat. 10

457 Aquæ inter cutem initio aquosum alui profluuium
absque cruditate exortum, morbum soluit.

458 Vbi hydrops siccus de se significationem præbet,
tormina ad tenue intestinum incurbentia, malum denun-
tiant.

459 Ex aqua inter cutem morbus comitialis perniciem
adfert.

460 Aqua inter cutem quæ curationi cessit, vbi recur-
rit, spem tollit.

461 Aqua inter cutem laboranti, aqua quæ in venis est 20
ad aluum erumpente, soluitur morbus.

462 Intempestiuè suppressa intestinorū difficultas abs-
cessum in costis, aut visceribus, aut articulis inducit. Ac for-
tè biliosa quidem in articulis, sanguinea verò in costis ac vi-
sceribus abscessum facit.

463 Intestinorum difficultate laborantibus, vomitio
biliosa circa initia, malo est.

464 In graui intestinorum difficultate quibus humor
ad pus peruenit, quod summum insidet exalbidum erit &
copiosum. 30

465 Intestinorum difficultate laborantibus, aliquan-
tulum rubræ, limosæ & copiosæ deiectiones, in flammeo
colore & prærubro perfusis solutæ, insaniam suspectam fa-
ciunt.

466 Lienosis difficultas intestinorum non longa, utilis:
longa verò, mala. Vbi enim desinit, si aquæ inter cutem, aut
intestinorum læuitates oriuntur, mortem afferunt.

467 In intestinorum læuitate laborantibus, cum sanis-
simis vlceribus, dolores ex intestinorum cruciatu soluti,
articu-

articulorum partes attollunt, ac ex huiusmodi tenues squamæ cum rubore & pustulis fiunt. Si post multos ac tenues sudores, velut acceptis ex flagris vib. cibus, rubescunt.

468 Longis intestinorum læuitatibus laborantes, vnà cum sæuissimis vlceribus, intestinorum cruciatu & dolore, iis solutis intumescunt. His insuper exortus rigor, malo est.

469 Intestinorum læuitates cum spirandi difficultate, & pectoris morfu, ad tabem tendunt.

10 470 In tenuioris intestini morbo laborantibus, vomitio & surditas malo sunt.

471 Vesica dura & grauiter dolens omninò quidem mala est. Pessima verò si febris continua accesserit (vesicæ namque dolores interimendi vim obtinent) & alius his nihil admodum reddit. Eos autem metu liberat vrina purulenta procedens, in qua album & læue subsidet. Quòd si neque hæc leuata fuerint, neq; vesica mollior reddatur, intra primos circuitus laborantem moriturum expectandum est. Hoc verò pueris à septimo anno ad decimum quintum præcipuè contingere solet.

20 472 Calculo laborantes eo habitu constituti, vt ne in vrinariam fistulam calculus illabatur, promtè vrinam reddunt.

473 At quibus tuberculum ad vesicam adnascitur, vrinæ difficultatem adferens, iis quiuis corporis habitus negotium faceffit, cuius quidem solutio contingit per puris eruptionem.

474 Quibus incogitantibus vrina decidit, ac pudendum contrahitur, ii desperati sunt.

30 475 Tenuioris intestini morbus vrinæ stillicidio succedens, intra septimum diem interimit, nisi suborta febre vrina affatim prodierit.

476 Torpores & stupores præter consuetudinem eueniens, ad futuram syderationem denunciant.

477 Quibus ex vulnere corporis impotentia accidit, ii quidem febre citra rigorem oborta sani euadunt, alioqui dextra aut sinistra parte syderantur.

478 In syderatis succedentes hæmorrhoides vtiles, refrigerationes verò & torpores malum denunciant.

479 In syderatis ex magna spirandi molestia subortus sudor, mortem adfert. In his rursus si febris accedat, solutio contingit.

480 Syderationes quæ repente fiunt, si insuper febris exolutionis in modum contingat, quæ diutiùs trahat, perniciem minantur.

481 Quos ex aliqua ægritudine hydrops circumuenit, iis alui rescicatae caprinis stercoreibus similia deiciunt, cum mucosa eliquatione, neq; laudabili vrina. Præcordiorum autem distentiones, ventris dolores ac tumores, & circa laterum inanitates ac spinæ musculos dolores incidunt. Febres quoq; fitis, & tusses siccae comitantur, & ad motiones spirandi molestia, & crurum grauitas. Cibos etiam auersantur, paucisq; sumtis, explentur. 10

482 Aquæ inter cutem vitio, cui leucophlegmatias nomen est, laborantes, alui profluuium sedat. Animi abiectio- nes cum silentio, & ab hominibus solitudines fere eos con- ficiunt.

483 Quibus vehemens mentis emotio ex metu cum per- frictione contingit, febres cum sudoribus & somni sermo- nem omninò intercipientes hæc solunt. 20

484 Ex infania in raucedinem cum tussi fit secessio.

485 Infanientibus accedens conuulsio, oculorum aciem retundit.

486 Vehementes mentis emotiones silentes, absq; qui- ete, oculis quoquersum intuentes, spiritum efflantes, per- niciem minantur, diurnas verò faciunt partium resolutiones. Quinetiam vehementer insaniunt hoc modo affecti. Quibus autem cum ventris perturbatione huiusmodi affe- ctus ingrauescunt, iis nigra per aluum ad iudicationem 30 prodeunt.

487 Si per sanitatem hyemis tempore lumborum frigi- ditas & grauitas leui ex occasione orta sit, & alui suppressio, superiore ventre probè officio suo fungente, coxendi- cum, vel renum dolor, aut vrinæ stillatio fortè expectan- da est.

488 Quibus inferiores partes malè afficiuntur, vehe- mentibus pruritibus priùs obortis, iis vrina sabulosa fit & subsistit. At qui perniciosè habent, iis mens obtorpescit.

489 Qui-

489 Quibus ad articulos prærubræ pustulæ superficiales enatæ sunt, ac subinde rigent, iis velut ex acceptis plagis cum dolore venter & inguina rubescunt, & pereunt.

490 In morbo regio affectis, nec admodum sentientibus, quibus singultus adest, iis aluus effunditur, fortè verò etiam supprimitur, atq; hi cum virore pallefcunt.

491 Lateris dolores in febribus leuiter firmatos, & absque vlla significatione, venæ sectio lædit, siue auersum à cibis animum, siue sublata præcordia æger habeat. **Quin-**
 10 etiam in corporis perfriictione torpescentes non sine febre, sanguinis detractio lædit, & cum videantur leuius habere moriuntur.

492 Caput pedes & manus frigidæ esse, ventre & lateribus calentibus, mali morbi signum est. Optimum verò totum corpus æquè calidum & molle esse.

493 Ægrum quoq; facile conuerti oportet, & dum surgit leuem esse. At grauitas quæ totum corpus, vel manus ac pedes premit, vitiosa est. Quòd si cum grauitate digiti quoque ac vngues liuidi fiât, in propinquo mors est. At si omnino nigrescant, minus quàm liuentes periculum portendunt. Verùm tunc reliqua consideranda sunt. Etenim si facile morbum sustinet æger, & aliud quiddam ex his quæ securitatem pollicentur se prodit, morbus in abscessum vergit, & denigratæ corporis partes decidunt.

494 Testiculi pudendumq; retractum, malum denunciant.

495 Flatum verè absq; crepitus sono emitti, inter optima signa est. Præstat tamen cum strepitu prodire quam illic reuolui: Quamquam hoc pacto prodians, dolorem & delirium denunciat, nisi sua sponte id æger fecerit & flatum emiserit.

496 Vlcus liuidum & aridum, aut pallidum effectum, mortem indicat.

497 Optimus ille quidem iacentis habitus, quem sanus aliquis vsurpare consuevit. Supinum verò iacere cruribus porrectis, probari non potest. Id quoque deterius vbi subinde deorsum ad pedes prolabitur. Exitiosum est vbi hiat, aut assidue dormit. Aut vbi supinus iacet cruribus

vehementer contractis ac reductis. Pronum autem iacere ei qui non consuevit, delirium aut circa ventrem dolores portendit. Quòd si pedes & manus nudat, neq; vehemens calor ei subest, & crura dispergit, mali morbi signum est, angorem nanque portendit. Vbi verò residere vult æger, malum quidem indicium in acutis morbis, sed longè pessimum in pulmonum & laterum affectibus. Noctu dormiendum, interdiu vigilandum, contra verò malum. Minimum autem offendit, si quis matutino tempore ad tertiam diei partem dormiat. Qui verò ab hoc tempore somnus est, 10 malus. Pessimum tamen est si somnus neque noctu neque interdiu accedit. Id enim ob dolorem laboremq; accedit, vel delirium fore significatur.

498 Quibus tempora secantur, iis ex aduersa sectionis parte conuulsio contingit.

499 Quibus concussum fuerit cerebrum, vel ex plaga doluerit, aut aliquo casu, his illico vox deficit, neq; vident, neque audiunt, fereq; intereunt.

500 Ex cerebri vulnere, febris vt plurimum, ac bilis vomitus succedit, & corporis resolutio, iique perniciosè habent. 20

501 Ossium capitis fracturæ cognitu difficillimæ, quæ circa futuras sunt. Fiunt autem potissimum à grauibus ac rotundis telis, aut ex his quæ ex opposito feruntur, neque ex plano. At ossa, de quibus fissa sint necne ambigitur, sic discernas, si in vtranque maxillam albuginem aut ferulam manducandam exhibueris, atque animum aduertere iusseris, num os aliquod strepere videatur, confracta nanque strepere videntur. At processu temporis, fissa quidem septimo die, partim verò decimoquarto, partim etiam aliàs, sui 30 significationem edunt. Nam vel caro ab osse abscedit, aut os liuescit, aut dolores ex saniei influxu excitantur, eaque iam remediis ægrè cedunt.

502 Quibus omentum procidit, vt putrescat necesse est.

503 Extenuibus intestinis si quod dissectum fuerit, non coalescit.

504 Præcisus neruus, aut quod in gena est tenue, aut præputium, non coalescit.

505 Neque

505 Neq; corporis os quodcunq; resectum, neq; cartilago augetur.

506 Vulneri succedens conuulsio, malo est.

507 Bilis vomitus vulneri succedens malum denunciat, præcipueq; in capitis vulneribus.

508 Nerui quicunque crassi vulnus accipiunt, vt plurimum claudos reddunt, præcipueq; si obliquum vulnus fuerit, ac in musculorum capitibus, præsertim femorum.

509 Ex vulnere autem ferè mors contingit, si cui vulneratum fuerit cerebrum, aut spinalis medulla, aut iecur, aut septum transuersum, vel cor, aut vesica, aut quedam grandis vena. Mors quoque subit si in arteriam & pulmonem insignes valde plagæ inflictæ sunt, ita vt percussio pulmone, minor sit qui per os prodit spiritus, quàm qui per vulnus excidit. Intereunt verò quibus nerui interiores, siue tenuis aliquis, siue crassus, vulnus acceperit, si plaga transuersa fuerit & magna: quòd si parua & recta, nonnulli periculo eximuntur. Minimè autem ab his vulneribus mors impendet, quæ in corporis partes, in quibus hæc non sunt, aut ab his quàm longissimè absunt, infliguntur.

510 At in vulneribus quæ in supercilium, aut paulò altius inferuntur, visus acies obtunditur, & quòd vulnus recentius est, eò magis vident. Inueterascente autem aut tardante cicatrice, magis obtundi solet.

511 Ex fistulis maximè molestiam adferunt, quæ in cartilaginosis aut carne vacuis locis fieri solent, causæ sunt, & longius excurrunt, assidueque sanie manant, & in quarum osculo caruncula inest. Facilius autem curantur, quæ in mollibus & carnosis locis, & non neruosis oriuntur.

512 Sed neque ante pubertatem occupant hi morbi, pulmonum inflammationes, laterum dolores, podagræ, renum vitia, varix in tibia, fluor sanguineus, cancer non innatus, albicans, vitiligo non cognata, defluxio in spinalem medullam, sanguinis per ora venatum profluuium, tenuioris intestini morbus (quem *ροδωψόν* vocant) non à natura insitus. Horum morborum nullus antè pubertatem merendus est. Ab anno autem decimoquarto ad quadragesimum secundum vsque, natura omnis generis morborum corporis ferax est. Contra verò, ab hac ætate ad annum

sexagesimum tertium, neque strumæ fiunt, neque vesicæ calculus, nisi antea occupet, neque in spinalem medullam defluxio, neque renum morbus, nisi ex alia ætate sequantur, neque sanguinis per ora venarum profluuium, neque fluor sanguineus, nisi prius adfuerit. Atque hi morbi ad senectutem usque absunt.

513 In muliebribus purgamentis, quæ ante partus aquosa prodeunt, malum denunciant.

514 Serpentia oris ulcera in prægnantibus bono non sunt. Ac fortè etiam alui humectantur.

10

515 Ex laterum inanitate ad tenue intestinum migrantes dolores, in diuturnis morbis ex abotione, neque admodum purgata muliere, perniciem denunciant.

516 Quæ ex partu & abortu copiosa celeriter cum impetu feruntur, si subsistant molestiam exhibent. Huiusmodi mulieribus rigor inimicus est & alui perturbatio, præcipuè verò si præcordiorum dolore vexentur.

517 In uterum gestantibus capitis dolores qui cum sopore, grauitate & conuulsione fiunt, ut plurimum mali sunt.

20

518 Quibus ex muliebribus purgamentis dolores intensi ad superiorem ventris partem & tenuius intestinum excitati, aluos humectant, & leuem anxietatem inducunt. His ad iudicationem, in somnum propensiones fiunt. & impotentes ex capitis dolore cum tenuibus sudoribus & perfrictionibus vexantur. Huiusmodi recidiuæ plurimis post remissionem abortu, celeriter interimunt.

519 Spirationes suspitiosæ quæ foras educuntur, ac citra rationem facta colliquatio in uterum gerentibus abotiones indicant.

30

520 Ventris dolor à partu, in his purulenta expurgat.

521 Quæ torporis sensu afficiuntur, præcipueque ad motiones impotentes & perfractæ, circa iudicationem vexatæ, anxietate laborantes, multo & tenui sudore diffluunt, in his aluus effata malum denunciat.

522 Muliebria purgamenta non subsistere utile, ac fortè ex talibus comitiales morbi oriuntur, partim verò diuturnæ alui subductiones, partim etiam sanguinis per ora venarum profluuium.

523 Uterum

523 Uterum gerentibus præcordiorum dolor malum denunciat, his etiam alui euntes & rigore subinde corripî malo est. Ventris dolor, si limosa expurget, in huiusmodi leuius malum indicat. Quæ ex his faciles partus habent, eæ postea vehementer anguntur.

524 Quibus prægnantibus rabi opportunis faciei rubor exoritur, hunc distillationes è naribus auertunt.

525 Quibus à partu alba prodeunt, & his subsistentibus surditas cum febre & lateris dolor acutus excitatur, eæ in vehementem & perniciosam mentis emotionem incidunt.

526 Prægnantibus saluginosa post partum molestias ex albis, mordacibus denunciant. Purgationes huiusmodi duritiem adferunt. In his singultus malo est, & uterorum procidencia, quæ & vnà interficit.

527 Ex purgamentis muliebribus ad pedes & lumbos pertingentes tensiones, suppurationes indicant, & viscosa graueolentia ex aluo cum dolore prodeuntia. Ex præscriptis quoq; suffocationes, suppurationes denunciant.

528 Uterinæ ventris duritates cum dolore, celerem perniciem denunciant.

529 In uterum iam gerentibus, fluxiones serpentina oris vlcera cum dolore excitâtes malum denunciant. In his sanguinis per ora venarum profluuium pessimum.

530 Quibus in tumorem sublato ventre, pudendum rubor occupauit, muliebribus purgamentis albis humidis subito procedentibus, diurnis febribus intereunt.

531 Conuulsionem, muliebria si circa initia appareant, neque febris accesserit, soluunt.

532 Vrinæ tenues, nubeculam quandam in medio affluentes, rigorem denunciant.

533 Sanguinis fluxus si quarto die oriatur, diurnitatem indicat, & aluus effunditur, cruraq; intumescunt.

534 In uterum gerentibus capitis dolores cum sopore & grauitate malo sunt: forteq; huiusmodi naturæ vnà etiam conuulsionibus quibusdam sunt obnoxia.

535 Quæ ante partionem in modum cholerae morbi affliguntur, faciles quidem partus edunt. Febre autem ten-

tatæ, malignè habent, tum verò præcipuè, si quid fauces ve-
xet, aut in febre maligni aliquid appareat.

536 Erumpentia ante partus aquosa, mala.

537 In vterum gerentibus saluginosæ ad fauces fluxio-
nes malum denunciant.

538 Ante partus subinde rigore corripit, & citra dolorem
parere, periculum indicat.

539 Prægnantibus fluxiones cum serpentibus oris vlce-
ribus, malo sunt. Hæ conuulsionibus, exolutionibus, postea
perfrictionibus tentatæ, celeriter calefiunt. Quinetiam 10
prægnantibus molestiam exhibent, qui circa tenue intesti-
num contingunt tumores, quales circa extremas vteri of-
culi oras, in erectæ cervicis spirationis difficultate detentis;
eueniunt. Quinetiam fortassis huiusmodi tumores gemel-
lorum partum prænunciant, aut fortè conuulsiones tumo-
res huiusmodi indicant.

540 Quæ suspiriosæ spirationes foras educuntur in fe-
bribus, abortionis periculum afferunt.

541 Horrore subinde tentatis, lassitudine & capitis gra-
uitate conflictatis, muliebres purgationes erumpunt. 20

542 Quæ ad manus contactum torpescunt, peraridæ, sitis
experces, muliebria multa profundentes, pus intrò colligūt.

543 Ex abortione vbi alba de repente percurrunt, si ri-
gor aliquis corripiat, & ad femur impetus fiat, tremor mo-
lestus subit.

544 Serpentia oris vlcera in vterum gerentibus, alios
humectant.

545 Quæ prægnantes ante partus laborarunt, subinde ri-
gore corripit solent.

546 Quæ ex partionibus contingunt exolutiones cum 30
torpore, molestiam quidem exhibent, & mentem emo-
uent, nullam tamen perniciem afferunt. Verumetiam pur-
gamentorum muliebrum abundantiam denunciant.

547 Quæ in partu oris ventriculi dolorem antea sensere,
paulò post fœtus deponunt.

548 Horroris & lassitudinis sensus, capitis grauitas cum
cervicis dolore, muliebres purgationes deiiciunt. Quèd si
quid huiusmodi circa iudicationem cum tussicula contin-
gat, subiade rigorem adfert.

549 Quæ puellæ erectæ cervicis spiratione vexantur, iis vterum ferentibus mammæ pus colligunt. Muliebrâ purgamenta circa initia apparere. malum.

550 Febres acutas cum mentis perturbatione, in oris ventericuli dolore non bilioso, infania soluit.

551 His quæ non pariunt, ad conceptum sanguinis vomitus prodest.

552 Oculorum caligines crebris apparentibus mensibus, soluuntur.

553 Quæcunq; mammarum dolore ex febribus vexantur, eas sanguinis concreti sputio non feculenta, dolore liberat.

554 In mulieribus quæ vteri suffocationibus tentantur, idque sine febre, faciles sunt convulsiones, quale quid etiam Dorcadi contigit.

555 Quibus ex rigore febris cum lassitudinis sensu adest, in his muliebrum profluuium expectare oportet. Quòd si cervicis dolor prehenderit, sanguinis è naribus eruptionem fore spes est.

556 Vomitus autem maximè est innoxia, quæ pituita & bile permixta est, dum ne admodum copiosa sit. At synceriores vomitiones deteriores sunt. Viridis quoque vomitus & niger, & liuidus vitiosus est. Quòd si omnes colores idem vomat, exitiale est. Celerrimum autem exitium indicat liuidus & mali odoris. Mortem quoque adfert ruber vomitus, isque præcipuè si cum maiore conatu & dolore contingat.

557 Corporis æstuatione & inquieta iactatione cõflicta, citra vomitum ingrauescentes, male habent, atque etiam qui vellicantur citra vomitum.

558 Vomitiones exiguæ, biliosæ, malum denunciant, tum verò præcipuè si per uigilio conflictentur ægri.

559 Ex nigris vomitibus oborta sùrditas, noxia non est.

560 Vomitus parui & frequenter repetentes, biliosi, synceri, mali sunt in copiosiore ventris subductione & intenso lumborum dolore.

561 Vbi ex vomitu anxietudo occupat, vox stridula est, oculi puluere obfiti, infania portenditur, ac tales v. hementi infania correpti, voce defecti intereunt.

562 In vomitu cum qui siti prematur sitis expertem esse, malum est.

563 In angore & peruigilio vexatis, ad aures abscessus maximè obueniunt.

564 In anxietate laborantibus cum alui turbulenta suppressione, celeriter velut culicum puncturæ in cutem erumpunt, & ad oculos lachrymosus abscessus procedit.

565 Ex synceris vomitionibus singultus malus est, mala quoque conuulsio. Quinetiam idem existimandum est in immodicis purgationibus, quæ ex medicamentorum portio- 10
tionibus fiunt.

566 Qui vomituri sunt, iis antea os crebra saluatione impletur.

567 Ex epoto veratro conuulsio exitium adfert.

568 In omni superflua purgatione, frigus cum sudore exitiale. Et inter hæc qui subinde vomunt, & siticulosi sunt, malè habent. Qui verò anxietate laborant cum lumborum dolore, iis aluus humectatur.

569 Ex epoto veratro prærubrorum & nigrorum purgationes vitiosæ. Virium exolutio cum talibus mala est. 20

570 Epoto veratro rubra, spumantia, pauca, vomitione reiicere iuuat. Duritias tamen facit, & magnas puris intro collectiones eximit. Qui verò taliâ vomitione refundunt, pectoris præcipuè dolore conficiantur, & in rigoribus crebrò & tenuiter exudant, testes in tumorem sublatos habent. Quo in casu subinde rigent, & graciles euadunt.

571 Crebrò repetentes iisdem perseuerantibus casibus vomitiones, ad iudicationem nigra vomitione refundunt. Quinetiam tremulos ægros faciunt. 30

572 Sudor optimus sanè qui febrem die iudicatorio tollit. Vtilis autem & qui alleuat. Malus verò frigidus, & vbi caput duntaxat & ceruix insudat. Nam & temporis diuturnitatem, & periculum denunciat.

573 Sudor autem frigidus, cum acuta quidem febre, exitium, cum mitiore verò, diuturnum fore morbum significat.

574 Sudor ynà cum febre, acuto morbo vrgente, malus.

575 Vrina in febre album & læue depositum habens sedimentum

diumentum, celerem liberationem denunciat. Celerem quoque quæ diluta indiscretam quandam habet pinguedinem. Quæ verò aliquantulum rubet, subrubrum habet sedimentum & læue, si quidem ante septimum diem appareat, septimo die solutionem fore designat, post septimum autem tardiores, aut planè diurnas. Et quæ quarto die subrubram nubeculam capit, septimo die liberat, dum reliqua pro ratione habeant. Tenuis autem & biliosa, & ægrè lentum habens sedimentum, & quæ in melius ac deterius commutatur, temporis diurnitatem postulat. Quòd si istud diutius perseverat, aut ad iudicationem temporis longinquitas requiratur, periculo non vacat.

576 Diluta verò & alba in diurnis morbis perseverans, difficilem & non securam iudicationem facit.

577 In urinis nubeculæ, albæ quidem & quæ infimum locum tenent, vtilis sunt, rubræ verò, nigræ ac liuidæ, molestiam exhibent.

578 In præcipitibus morbis periculum denunciat urina biliosa, neque aliquantulum rubra, & quæ hordei tosti non exactè moliti crassioribus frustulis similia habet sedimenta, alba, & quæ colore ac sedimento variat, præcipueq; in iis quæ ex capite fiunt defluxionibus. Perniciem etiam præ se fert, quæ ex nigra in biliosam tenuem transit, & quæ sedimentum habet diuulsum, quæq; ex his quæ densata per urinam feruntur, quod subsidet habet aliquantulum liuescens & limosum. Ac fortasse ex his quidem præcordia dextra dolor occupat, aut ex virore pallescunt, aut abscessus ad aures cum dolore excitantur. In his paulò post effusa alius periculum denunciat.

579 Urinæ de repente præter rationem parum concoctæ, vitiosæ sunt. Ac in totum quæ in morbo acuto urina præter rationem cocta est, vitium denotat. In his quoque malo est prærubra efflorescentia contenta atq; æruginosa. Alba verò effusa & perspicua urina mala est, præcipue in phreniticis apparens. Mala quoq; quæ post potionem celeriter mittitur, præsertimq; in lateris doloribus & pulmonis inflammationibus. Mala etiam quæ ante rigorem oleosa redditur. Malæ quoque & in acutis morbis, & quæ ex viridi pallescunt, nec in colore persistunt.

580 Perniciem verò indicat vrina in qua nigrum est quod subsidet, & quæ nigra est. In pueris etiam tenuis potius quàm crassa. (In tenuibus autem contrà quam in comutatis vrinis accidit.) Et quæ grandinem refert & genituræ similis effunditur, itemq; dolorem exhibet. Perniciosa quoq; est quæcunq; inscio ægro redditur. At in pulmonum inflammationibus periculum indicat, quæ initio coctionem habet, verùm post quartum diem tenuis euadit.

581 In laterum doloribus vrina cruenta, obscura cum eo quod subsidet vario & indiscreto, vt plurimum in quatuordecim diebus mortem adfert. Laterum quoq; dolore affectis in propinquo mortem esse significat, quæ viridis nigrum habet sedimentum, aut furfuribus simile. Febre verò ardente cum alto stupore (quem catochon dicunt) detentis, ex albida vrina pessima est.

582 Vrina cruda, quæ sic diu perseverat, vt reliqua signa salutaria sint, abscessum & dolorem præcipueque infra septimum transuersum denunciat. Doloribus verò ad lumbos oberrantibus, ad coxam, idque in febre & sine febre. At quæ emittitur vrina in qua quod subsidet pinguedinem habet, febrem significat. Cruenta verò circa initia reddita, morbi diurnitatem. Returbida quoq; cum sudore, morbi reuersionem. Alba autem qualis in veterino genere redditur, capitis dolorem: membranosa conuulsionem. Quæ verò sputo similia habet sedimenta, aut limosa, rigorem denunciat, quæ araneorum telis similia quædam habet, colliquationem. At in errantibus febribus nigra nubeculæ quartanam denunciant, decolores autem vrinæ suspensa quædam in medio nigra habentes, cum peruigilio & perturbatione, phrenitidem, cineritiæ verò cum spirandi difficultate, aquam inter cutem.

583 Vrina diluta aut arenida & faciliè dissolubili asperitate returbata, liquidam fore aluum denunciat. Quæ verò admodum tenuis spissa euadit, fortasse erupturum sudorem indicat, iam autem erupisse, quæ spumam in seipsam insidentem habet.

584 In tertianis cū horrore nubeculis nigris similia, inconstantē horrore indicat. Membranosa quoq; mictiones, & quæ cum horrore subsidunt, conuulsionem prædicunt.

585 Vrina in qua quod subsidet bonum est, & de repente euanescit, dolorem ac mutationem denunciat. At quæ sedimentum habet returbida, residens, rigorem circa iudicationem, fortè etiam & in tertianam aut quartanam transitum.

586 Laterum dolore affectis vrina aliquantulum rubra, læuem habens subsidentiam, securam iudicationem præ-nunciat. Quæ verò aliquantulum pallida, bene florulenta est, & albam habet subsidentiam, celerem quoque. At quæ
10 admodum rubra & bene florulenta, sedimentum pallidum, læue ac purum habet, diuturnum valdeque turbulentum morbum fore & in alium transiturum, non tamen perniciosum. Alba verò, diluta, hordei tosti non exactè moliti crassioribus frustulis simile habens sedimentum, fuluum, dolorem & periculum denunciat. At quæ pallida, fuluum habet sedimentum, hordei tosti non exactè moliti crassioribus frustulis simile, diuturnitatem ac periculum indicat.

587 In his quæ circa aures abscedunt, vrinæ quæ celeriter & paruo tempore concoquuntur, damno sunt. Quin & perfrigerari itidem malum est.

588 Vesica intercepta maximeq; cum capitis dolore conuulsionem quandam minatur. Quæ in his cum torporis sensu exoluuntur, molestiam, non perniciem afferunt. Ac fortè etiam aliquantulum desipiunt.

589 De repente obortus renum dolor cum vrinæ suppressione, calculorum aut vrinæ crassæ mictionem indicat.

590 Tremores senioribus in febre contingunt, atq; vbi apparent, calculi fortasse per vrinam excluduntur.

591 Vrina intercepta & ad imum ventrem pondus, vt plurimum futurum vrinæ stillicidium denunciat: si minus, alium aliquem morbum ex consuetudine affligentem.

592. In biliosis vrina intercepta mortem breui affore significat.

593 Febricitanti vrina densitatem habens diuulsam, morbi reuersionem aut sudorem portendit.

594 In febribus longis, paruis, vagis, tenuium vrinarum eiectiones, lienis affectionem denunciant.

595 In febre variarum interdum vrinarum mictiones, morbum producant.

596 Vrinæ quæ non sentientibus effluunt, aliàs pernicipem denunciant. Animaduertendum num tales his reddantur quales fiunt vbi subsidentiam conturbaueris.

597 Quibus vrinæ pauca, grumosa, non sine febre, si ab iis tenues & copiosæ prodierint, iuuat. Talibus autem circa initia procedunt, aut non multò post sedimentum habent.

598 Quibus in vrinis citò aliquid subsidet, hi breui iudicantur. 16

599 Vrinæ præter consuetudinem tenues & crudæ, absq; repletionem, in morbo comitiali obnoxiiis, morbi insultrum denunciant, idque præcipuè si in summum humerum, aut ceruicem, aut dorsum dolor aut conuulsio incidat, aut torpor totum corpus occupet, aut turbulentum infomnium visum fuerit.

600 Quæ parua copia apparent, velut stillæ sanguinis, vrinæ vomitiones, & deiectiones, malum quidem penitus denunciant, pessimum verò si exiguis interuallis sese consequantur. 20

601 Alui recrementum optimum est molle, constans, aliquatenus fuluum, nec admodum graucolens, eoq; tempore quo per secundam valetudinem deici solet, excrementum, copia verò ingestis cibis respondens. Crassum autem fieri oportet in iudicationem eunte morbo. Vtile quoque quod lumbricos teretes ad iudicationem exire cogit.

602 In præcipitibus malis spumans & circumbiliosum alui recrementum, malo est. Malum quoq; & exactè candidans. Adhuc verò deterius farinæ molinæ instar, & stercorosum. Præter hæc sopor malo est, & cruenta alui deiectio, ac immoderata vasorum inanitio. 30

603 Vbi aluus modicè intercepta, nigra stercoribus caprarum similia, nec nisi coacta demittit, hoc casu nasus erumpens, malo est.

604 Alui recrementum glutinosum, syncerum, aut album, in vitio est. Vitiosum quoque quod abundè fermentatum est, & aliquantulum pituitosum. Præterquam cum ex
his

his quæ densata feruntur, quod subsidet aliquantulum liuescit, purulentum ac biliosum est.

605 Sanguis splendidus aluo per secessum reiectus, malo est, præferuntq; si dolor aliquis adsit.

606 Spumans & bile obductum alui recrementum, vitio est. Quin & inde morbus regius contrahitur.

607 In biliosis deiectionibus spumosa efflorescentia, malo est, iis verò præcipuè quos antea lumborum dolor aut desipientia vexarit. Forteq; etiam dolores iis adsunt.

10 608 Tenuè alui excrementum & spumans, in quo quod subsidet aqueum est & ex pallido virescens, malo est, malum quoq; purulentum. Nigrum etiam cruentum malum, cum febre, atque aliàs. Vitiosum quoq; varium abundè coloratum alui excrementum, eoq; deterius quo colore formidandum magis, præterquam in medicamento potione. Tunc nanq; periculo vacat, copia non exuperans. Friabilis quoq; mollis in febre alui secessus, vitio est. Vitiosus quoq; ficus, qui faciliè dissolvitur, nec cohæret, decolor, idq; præcipuè si aluum humectet, lethalis verò si nigra antea prodierint.

20 609 Liquidum alui recrementum, & breuibus interualis cumulatam, malo est. Partim nanq; vitium & insomniam, partim verò exolutionem pariet.

610 Perliquidum & aliquantulum fragile alui recrementum, cum summi totius corporis perfrictione, non sine febre, vitiosum est. Rigores præterea vesicam & aluum corripiunt. Valde verò aquosa deiectione in præcipitibus malis nõ desinens, malo est, atq; eo magis si siccitatem fecerit.

30 611 Prærubrum in alui proluvie excrementum vitio est. Vitiosum etiam admodum ex viridi pallefcens, aut albicans, aut spumans, aut aquosum. Item malum est quod exiguum, glutinosum, læue & ex viridi subpallidum. Pessima quoque deiectione liquida in sopore & torpore detentis. Lethale verò est etiam multum sanguinem grumosum ex aluo effluere, itemq; candidum & liquidum excrementum cum alui tumore.

612 Alui excrementum nigrum, velut sanguis, & cum febre, & sine febre, malo est. Mala item quæcunq; varia, & quæ bile abundè sunt saturata.

613 Alui recrementa quæ in spumosa & syncera deficiunt, omnibus quidem ingrauescentis mali significationem præbent, conuulsione verò tentatis, vel maximè. In huiusmodi casibus ad aures tubercula oriri solent. At quæ perliquida, ac rursus consistentia, syncera, stercoracea, morbi longitudinem denunciant. Prærubrum verò in febre, delirium Candicans autem stercorosum, in morbo regio molestiam exhibet, ac liquidum etiam, vbi resederit ruborem adeprum.

614 Sanguinem effluentibus glutinosum alui recrementum, maculis nigris distinctum, malignitatem denotat, præcipueq; in exalbidis. 10

615 Exactè candicans alui recrementum in febre nullam bonam iudicationem denunciat.

616 Aluus perturbata cum frequenti defidenti labore, maxillas intendit, rubores etiam faciei soluit.

617 Stercoracea alui egestio cum tensione, aluum malè affectam denunciat. Pituitosa verò repente cum oris ventriculi dolore, intestinorum difficultatem, & fortasse etiam lumborum dolorem. In talibus aluus circumtensa, ex necessitate liquida demittens, celeriter intumescens, quandam conuulsionis significationem præ se fert. In his nouus subinde rigor, periculum creat. 20

618 Quibus nigra per aluum secedunt, ii tenuibus & frigidis sudoribus diffuunt.

619 Quibus circa initia aluus turbatur, vrinæ autem pauca sunt, temporis progressu aluus quidem resiccatur, vrina verò tenuis abundat, his abscessus ad articulos fiunt.

620 Frequentes defidendi labores rigorem adferunt, & quibus alui recrementum vitiosum est, id maximam molestiam exhibet, si quarto die initium fecerit. 30

621 Frequentes & ex paruis interuallis defidendi labores, aliquantulum glutinosa excernentes, cum paucis stercoraceis, præcordiorum & lateris dolore, morbum regium prænunciant. Animaduertendum autem num ex istorum suppressione ii cum virore palleant. Eos verò etiam existimo sanguinem profundere. Hos quoque lumborum dolores affligunt, & his sanguinem profundentibus, sanguis

sanguis splēdidus prodit. Cum sopore & capitis dolore subinde incalescere, perniciem denunciat.

622 Glutinosa, biliosa deiectiones magis quodammodo abscessus iuxta aures excitant.

623 Tumores humescente aluo sublatis in altum cū doloribus, malo sunt, aluo verò suppressa, dum nequid aliud innouetur, celeriter rumpuntur, & maligniores sunt. In his vomitus pravi & maligni.

624 Quibus faciei incendium & intensus rubor soluitur, & graeolens est alui egestio, redundans & subrubra, in his insanix metus est.

625 Cutis corporis squallida & plus æquo sicca, malæ affectæ alui index est. In his prærubræ carunculæ purulentæ ferè ex aluo prodeunt.

626 In biliosa aluo, molli, stercoreacea egerente, apparentes æstus tumorem ad aures excitant.

627 Biliosas alui deiectiones surditas, & surditatem biliosa alui deiectio sedat.

628 Serpentina vlcera supra inguina, ad laterum inanitatem & pubem enata, malè affectam aluum denunciant.

629 Virium exolutio dolorem soluens, aluum maximè humectam reddit.

630 Quæ circa sedem cum dolore suppurant, aluum conturbant.

631 Exitialis est deiectio pinguis & nigra, ac liuida cum odoris grauitate, itemque biliosa simile quiddam lentium aut cicerum lomento continens, aut veluti bene florulētos sanguinis grumos, & infantium egestionem odore referens, ac varia, eademque diu perseuerans. Talis etiam fuerit cruenta, strigmentosa, biliosa, nigra, viridis, & simul, & per vices excreta. Exitialis quoque quæcunque prodeundo sensum ægri fallit.

632 Potum ægrè deglutienti cum spiritu tussiculoso, eructatio quodammodo reuulsa, intro conuoluta, ventris dolorem denunciat. Vitiosæ etiam sunt prærubræ deiectiones, æruginosæ quarto die apparentes, ac eiusmodi sanguinis profluvia soporem inducunt. In his casibus ex conuulsione moriuntur, nigris ante prodeuntibus.

633 Quibus nigra per aluum secedunt, ij tenuibus & frigidis sudoribus diffluunt.

634 In iis qui longo tempore consumti sunt, temerariæ & quæ præter rationem fiunt alui exolutiones, vnà cum vocis d. f. ctione tremula, perniciem denunciant.

635 Tenues nigrorum deiectiones horrorem inducentes in talibus meliores. Tales præcipuè iuuant ætatem quæ vigorem antecedit.

636 Pruritus omnibus nigrorum secessum denunciant & grumos vomitione refulos. Tremulæ etiam affectiones cum morfu ac capitis dolore, nigras deiectiones prædicunt. Tales verò præcedit vomitus, & vbi vomuerint, talia multa 10 præterea reuelluntur.

637 Quibus autem cum alui perturbatione sub iudicationem morbus ingrauescit, iis nigra per aluum prodeunt.

638 Ex diuturno vètris affectu, vomentibus, biliosis, cibum auersantibus, copiosus sudor obortus cum repentina virium impotentia, lethalis.

639 In medicamentorum purgantium vsu & circumfluo humorum affluxu, sanguis tenuis frequenter eliquatus, vitio est

640 Alui durities cum dolore, vnà cum febribus horro- 20 ris sensu insignibus, ac cibi fastidio laborantibus, paulum humectata ad purgationem aluo, ad suppurationem non tendit.

641 Aluus perturbata falsuginosa demittens, vnà cum febre, non admodum sopore & torpore oppressos consequitur.

642 Vbi aluus humecta est, ægri lassitudine, capitis dolore, fiti, insomnia torquentur, in prærubro colore liberatis insaniam metuere oportet, si spirandi difficultas adfuerit. Quos etiam ex virore pallecentes facilis spiratio iuuat, 30 aluo tubinde prorumpente.

643 Æstuosæ deiectiones & cum contentione procedentes, malè affectam aluum prænunciant.

644 In biliosis perturbata aluus, pauca crebrò reddens, & cum paucis mucosis distentionem facientia, oborto circa tenue intestinum dolore, nec faciliè prodeunte vrina, ex his casibus in aquam inter cutem tendit.

645 Lingua tremula nonnullis prorupturæ alui significationem præbet.

646 Qui æstum sentiunt, & progressus deiectionibus; tenuibus sudoribus diffluunt, iis febris ingrauescit.

647 In humecta alua perfrictio cum sudore, vitiosa.

648 Humefcente aluo sanguis ex gingiuis effluens, lethalis.

649 Alui recrementum purum succedens, febrem acutam soluit cum sudore.

HIPPOCRATIS

DE NATURA HOMINIS,

LIBER.

Sectio III.

20 **V**I de natura humana supra quàm ad Medicam facultatē attinet differentes audire consuevit, huic certè minimè est accommodata hæc oratio. Neque enim in totum aërem hominem esse dixerim, neq; ignem, neq; aquã, neq; terram, neq; aliud quicquam, cum minimè appareat vnum in homine esse. Verùm iis qui hæc volent dicere, permitto. Nec verò qui talia affirmant, rectè mihi sentire videtur. Siquidem cum eadem omnes sentiant, eadem tamen non dicunt, sed sententiæ suæ eandem ratiocinationem adferunt. Aiunt enim vnū quid esse quodcumq; est, & id ipsum
30 tum vnum esse, tum vniuersum, nominibus autem minimè consentiunt. Hic siquidem hoc vnū & vniuersum aërem esse asserit, alius ignem, ille aquam, alius terram. Tum vnusquisq; suam orationē testimoniis & indiciis confirmat, quæ nullius sunt momenti. Quòd enim eadem omnes sentiunt, neq; eadem dicunt, ex eo patet, quòd neque ea intelligunt. Idq; velex eo maximè quis cognouerit, si eorum contentionibus interfuert. Nam cum iidem inter se contendant, coram iisdem auditoribus, nunquã in disputãdo idem ter ordine superior existit, sed modò hic vincit, modò ille, inter-

dumque is cui potissimum volubilis lingua & ad popularē
 auram accommodata contigerit. Quanquam par est eum
 qui rectè se de rebus sentire profiteretur, vt semper in dispu-
 tatione superiorem se præstet, si quidem de iis quæ sunt re-
 ctè existimat atque pronunciat. Sed ij quidem (vt mihi vi-
 detur) suis ipsorum quibus in disserendo vtuntur verbis, se-
 ipsi præ imprudentia oppugnant, Melissi verò sententiam
 restituunt. Ac de his quidem hæc tenus. At verò ex Medicis,
 hi quidem hominem sanguinem solum, alij bilem, quidam
 etiam pituitam esse affirmant. Atque ij omnes eandem af- 1●
 ferunt ratiocinationem. Vnum enim esse quid affirmant,
 quod eorum quisq; appellare voluerit: atque id vnum cum
 sit à calido & frigido coactum formam ac facultatem mu-
 tare, dulceque & amarum, & album, & nigrum, vel aliud
 quiduis fieri. At hæc aliter mihi se habere videntur. Plurimi
 igitur talia quædam, atque amplius his proxima pronun-
 ciant. Ego autem sic sentio, quòd si homo vnum esset, neu-
 tiquam doleret. Neque enim esset, cum vnum existat, à quo
 doleat. Quòd si etiam doleat, necesse est & quod medetur
 vnum esse. At nunc plura habentur, si quidem multa insunt 2●
 in corpore, quæ cum mutuo inter se præter naturam cale-
 scunt & refrigerantur, siccanturque & humectantur, mor-
 bos pariunt. Ex quo multæ quidem sunt morborum for-
 mæ, & multiplex quoque eorum curatio existit. At mea qui-
 dem sententia, qui hominem sanguinem solum, nihilque
 aliud esse affirmat, & neque eum formam mutare, neque
 omne genus mutationum subire, ostendere deberet.
 Sed vel tempus anni aliquod, vel hominis ætatem dare,
 qua sanguis solus in homine inesse appareat. Consenta-
 neum nanque rationi videtur, vt vnum aliquod tempus 3●
 sit, quo id ipsum per se vnum existere appareat. Eademque
 censeo de eo etiam qui pituitam, & de eo qui bilem esse af-
 feuerat. Nam & ego quæcunque hominem esse dixerò, ea
 & pro lege, & pro rerum natura, tam in iuvene, quàm sene,
 tum tempore tam calido quàm frigido, semper similia inesse
 demonstrabo. Tum indicia etiam proferam, & causas a-
 periam, ex quibus necessariò vnumquodque in corpore au-
 ctionem & imminutionem accipit. Primum quidem igitur
 generationem non ab vno fieri necesse est. Quoniam enim
 pacto

pacto vnum cum existat, aliquid generabit, nisi cum aliquo misceatur? Deinde nisi eiusdem generis sint quæ miscentur, eandemque facultatem obtineant, neque generent, neque similia nobis efficiantur. Ac rursus, nisi calidum cum frigido, & siccum cum humido, moderatè & æquabiliter inter se respondeant, sed alterum altero, & valentius imbecilliore longè excellat, nulla generatio futura est. Quocirca quomodo rationi consentaneum fuerit, ut quid ab vno generetur, cum ne à pluribus quidè generetur, nisi probè mutua inter se temperie conueniant. Cum igitur eiusmodi sit natura cum reliquorum omnium, tum hominis, non vnum esse hominem necesse est, sed eorum vnumquodque quæ ad generationem conferunt, talem in corpore vim, qualem contulit, obtinere. Rursus cum homo interit, singula in suam naturam secedere necesse est, humidum nempe ad humidum, siccum ad siccum, calidum ad calidum, frigidum ad frigidum. Talis autem tum animantium, tum reliquarum omnium rerum est natura, oriunturque; similiter omnia, & similiter occidunt. Eorum enim natura ex prædictis omnibus constat, & ut prædictum est, desinit in idipsum unde conflatum est vnumquodque, eodem etiam se recipiens. Hominis autem corpus in se sanguinem, & pituitam, & bilem duplicem, flauam nempe & nigram continet, ex quibus corporis ipsius natura constat; & per hæc dolet, & sanum est. Sanum quidem vel maximè, cum hæc moderatam inter se, tum facultate, tum copia, temperationem habuerint, idque præsertim, si permixta fuerint. Dolet autem, vbi horum quicquam vel minus, vel copiosius fuerit, aut in corpore separatum, nec reliquis omnibus contemperatum. Cum enim horum aliquid secesserit, & per se constiterit, necesse est non solum locum ex quo excessit morbo tentari, sed eum etiam in quem nimia copia influxerit, dolore & labore vexari. Nam si quid horum amplius quam redundantia requirat, extra corpus effluat, euacuatio ipsa dolorem exhibet. Sin contra intro vacationem & transitionem, ac ab aliis secretionem fecerit, duplicem sanè dolorem (velut dictum est) ut concitet necesse est, & unde excessit, & vbi redundat. At sanè cum dixerim quæcunque hominem esse affirmaro, ea me semper talia esse, & pro instituto, & pro natura, demonstraturum. Ic-

circo assero sanguinem esse, & pituitam, & bilem, tum flauam, tum nigra. Atq; horum quidem primùm nomina instituto distincta esse asseuero, nulliq; ipsorum idem esse nomen inditum. Deinde naturâ formas discrepare, nullamq; pituitam similem esse sanguini, neq; bilem sanguini, neque pituitæ bilem. Quænam enim eorum inter se similitudo esse possit, quæ neq; colore ad visum, neque ad manus contactum similia esse videntur, cum neque consimiliter calida, neq; frigida, neq; sicca, neq; humida existant? Itaq; cum tantum inter se, tum formâ, tum facultate differant, ea nõ vnum esse necesse est, siquidem neque ignis & aqua idem sunt. Ex his autem tibi constabit, quod hæc omnia vnum non sint, sed suam quodq; ipsorum facultatem & naturam obtineat. Si enim alicui medicamentum exhibueris quod pituitam educat, pituitam tibi vomitione reddet, & si medicamentum quod bilem ducat exhibeas, bilem tibi euomet. Eadẽ quoq; ratione atram bilem purgat medicamentum quod dederis atram bilem ducens. Quod si aliqua corporis parte sauciata vulnus accipias, sanguis inde effluet. Atq; hæc omnia tibi vsurueant semper tam interdium, quam noctu. & hyeme quàm æstate, quoad spiritum ad se trahere vicissimq; reddere valebit. Valebit autẽ, donec aliquo ex his, quæ illi sunt connata, priuatus fuerit. Sunt autem quæ diximus connata. Quæ enim ratione connata non sint? cum primùm quidem hæc omnia homo quoad vita fruitur, semper in se manifestè contineat. Deinde ex homine natus sic hæc omnia obtineat. Postea in homine nutritus sit, ista omnia quæ nunc quidem asseuero & demonstro habente. Qui verò vnum esse hominem asserunt, ij mihi in hanc opinionem venisse videntur, quod ex iis, qui epotis medicamentis, per nimias purgationes interiissent, hos quidem bilem, illos pituitam euomere conspicati, horum vnumquodque hominem esse existimarunt, in cuius purgatione eum morientem viderunt. Eadem etiam ratione nituntur, qui sanguinem esse hominem asseuerant, cum iugulatis hominibus manantem ex corpore sanguinem conspicati, eum hominis animum esse existimant. hisque argumentis omnes inter differendum vtuntur. Quanquam primùm quidem in immodicis purgationibus, sola euacuata bile nullus vnquam mortuus

mortuus est. Verùm epoto medicamento quod bil. m du-
 cat. primùm sanè quis bilem vomitione refundet, mox et-
 iam pituitam, deinde quoque præter bilem, atram bilem,
 idque per vim, sub mortem verò sanguinem etiam purum
 euomit. Idem quoq; contingit ex medicamentis pituitam
 ducentibus. Primùm enim pituitam euomunt, mox bilem
 flauam, deinde atram, sub exitum verò purum sanguinem,
 sub eoq; moriuntur. Etenim cùm medicamentum corpus
 subierit, primùm quidē quodcunq; sibi ex omnibus quæ in
 10 corpore insunt, secundum naturam maximè familiare fue-
 rit, educit: deinde verò reliqua etiam trahit & purgat. Non
 aliter quàm quæ ex terra oriuntur, & in eam conferuntur,
 vbi terram subierint, eorum quodq; trahit quod suæ natu-
 ræ accommodatum in terra inest. Est autem & acidum, &
 amarum, & dulce, & falsum, & cuiusq; modi. Imprimis igitur
 ex eo plurimùm quod suæ naturæ accommodatum fue-
 rit ad se allicit, tum etiam reliqua attrahit. Tale quiddā et-
 iam medicamenta in corpore faciunt. Quæ enim bilem e-
 ducunt, primùm meracissimam quidem bilem purgāt, de-
 20 inde mixtā. Itemq; quæ pituitam respiciunt medicamenta,
 primùm quidē eam meracissimam eduūt, post etiam mix-
 tam. Et in iugulatis, primùm quidē sanguis rû calidissimus,
 tum maximè ruber, mox verò magis pituitosus, magisque
 biliosus profluit. Per hyemē verò augetur in homine pitui-
 ta, cùm ea ex omnib. quæ in corpore insunt, ad hyemis na-
 turam maximè accedat, quòd sit frigidissima. Cuius rei hæc
 sunt indicia pituitam esse frigidissimam, quòd si pituitam &
 bilem & sanguinē attingere voles, pituitam frigidissimam
 esse comperies. Quæ quamuis est lentissima, nec nisi summa
 30 vi, secundum atram bilem, educitur: (quæ verò per vim ve-
 niunt, ea per violentiā compulsā calidiora redduntur.) Ni-
 hilò minus tamen præ his omnibus pituita suapte natura
 frigidissima esse cōspicitur. Quòd autē hinc corpus pituita
 repletur, hinc constat, quòd per hyemem homines maxi-
 mè pituitosa tum expuunt, tum emungūt, hocq; anni tem-
 pore præcipuè, tumores laxi & albi (*οιδήματα* dicti) & reli-
 qui morbi pituitosi oriuntur. At vere adhuc quidem in cor-
 pore viget pituita, sed sanguis increfcit, quòd & frigora re-
 mittant, & imbres succedant. Tuncque sanguis augetur,

tum ex imbris, tum ex dierum calore. Eorum enim naturæ id anni tempus cum sit calidum & humidum, maximè respondet. Quod hinc cognoscas, quòd homines verno æstiuoq; tempore potissimum intestinorum difficultatibus corripiantur, iisque sanguis ex naribus profluat, & sint maximè calidi & rubicundi. Æstate verò sanguis adhuc viget, & bilis in corpore attollitur, & in autumnum protenditur. At per autumnum modicus quidem sanguis gignitur, quòd illius naturæ autumnus aduersetur. Bilis autem æstate & autumnò in corpore obtinet. Quod his indiciis cognoscas, 10 cum hac tempestate homines sua sponte bilem euomant, & per medicamentorum potiones biliosa repurgentur. Id quoque ex febribus & hominum coloribus patet. At pituita æstate longè imbecillior est, quòd ea tempestate, ob siccitatem & caliditatem, eius naturæ aduersetur. Per autumnum verò sanguis paucissimus in homine gignitur, si quidem siccus est autumnus, & hominem iam refrigerare incipit. Bilis autem atra autumnò, tum plurima, tum vehementissima est. At ineunte hyeme, bilis perfrigerata pauca gignitur, & pituita rursus augetur, tum ob pluuiarum copiam, tum noctium longitudinem. Hac igitur omnia perpetuò hominis corpus obtinet, sed pro circumstantis anni temporis ratione, singula tum pro parte, tum pro natura, modò inter se augentur, modò etiam imminuantur. Ut annus omnis omnium quidem & calidorum, & frigidorum, & siccorum, & humidorum est particeps: neque enim eorum quicquam, ne minimo quidem tempore, sine omnibus quæ in hoc mundo existunt, perdurauerit, verum si vnum quodpiam deficiat, omnia aboleantur, cum ex eadem necessitate consistant omnia & alantur inuicem: ita si quid 30 ex his quæ in homine sunt connata defecerit, is vtrique vivere nequeat. In anno autem, modò hyems maximè viget, modò ver, nunc etiam æstas, nunc autumnus. Sic quoque in homine, modò quidem pituita inualescit, modò sanguis, interdum etiam bilis, primum quidem flaua, mox quoque atra appellata. Cuius rei euidentius est argumentum, quòd si eidem homini idem medicamentum quater in anno exhibere voles, hyeme quidem maximè pituitosa tibi euomet, vere autem valde humida, æstate admodum biliosa, & autumnò

10 autumnno nigerrima. Cùm igitur hæc ita se habeant, oportet morbos qui hyeme augentur, æstate desinere, & eos qui æstate increscunt, hyeme cessare, nisi intra certum dierum circuitum soluantur. De hoc autem dierum circuitu, aliàs nobis dicendum est. Morborum verò qui vere oriuntur liberatio ad autumnum expectanda est, & autumnalium morborum discessum, vere fieri necesse est. Quòd si quis hæc anni tempora morbus superaùerit, hunc annum fore sciendum est. Atque ita Medicum morbis mederi conuenit, adhibita horum cuiusque consideratione, quod in corpore præualet, pro anni temporis ratione, quod suæ naturæ maximè accommodatum existit. Insuper hæc quoque nosse oportet, quòd morbos quos repletio parit, sanat euacuatio; & qui ex euacuatione oriuntur, repletionem curantur; & qui ex immoderato labore fiunt, eos quies sanat; qui que ex otio gignuntur, immoderato labore tolluntur. Omninoque Medicum sua prudentia obuiam ire conuenit morbis instantibus, & naturis, & anni temporibus, & ætatibus, cõtentaque soluere, & soluta intendere.

20 vel maximè quod molestiam exhibet quieuerit, eaque mihi curandi ratio esse videtur. Morbi verò partim ex viuendi ratione, partim etiam ex spiritu quem viuendo trahimus, proueniunt. At utrunque hac ratione discernas. Vbi complures vno morbo eadem tempestate vexantur, in id quod maximè commune est, quoque omnes vtuntur potissimum reiicienda causa est. Id autem est quod inspirando trahimus. Quòd enim viuendi cuiusque nostrum ratio in causa non sit, iam liquidò constat, cùm morbus omnes continenter attingat, & iuuenes & senes, & mulieres & viros, perindeque

30 temulentos & abstemios, tam eos qui maza, quàm qui pane victitant, & eos qui multis, quàm qui paucis exercitationibus vtuntur. Non igitur victus rationi assignanda causa est, cùm cuiusuis generis victu vtentes, eodem morbo corripuntur. Cùm verò eodem tẽpore cuiusque modi morbi oriuntur, sua proculdubio cuique viuendi ratio in causa est, adhibendaque curatio, aduersus morbi causam instando, quemadmodum aliàs etiam à nobis dictum est, & victus rationem immutando. Quandoquidem constat victus genus quo quis vtitur, aut ex toto, aut magna ex parte, aut

in eorum aliquo minimè ei esse accommodatum. Quo cognito, immutare. & adhibita in considerationem cuiusque natura, ætate, forma, anni tempore, & morbi genere, ad curationem aggredi oportet, nunc quidem detrahendo, nunc verò addendo, ita vt (quemadmodum iam dudum à me dictum est) ad singulas ætates, & anni tempora, & naturas, & morbos, contrariam tum, medicamentorum, tum victus rationem adhibeas. At verò vbi morbus aliquis populariter grassatus fuerit, non victus rationem in causa esse, sed quod spirando ducimus, manifestum est, ipsumque morbosam quandam excretionem planè obtinere. Eo igitur tempore his exhortationibus homines sunt admonendi, vt ne victus quidem rationem immutent, cum morbi causa minimè existat. Prouideat etiam, vt corpus quàm minimè intumescat, sitque attenuatissimum, tum cibos, tum potus quibus vti consueuerint sensim demendo. Si quis enim subito victus rationem immutet, ne quid in corpore ex immutatione innouetur, periculum est. Sed solita victus ratio seruanda est, vbi nihil quidem lædere videtur, atque insuper vt aeris quam minimum in corpus influat, isque vt maximè peregrinus sit prouidendum, tum regionum loca, in quibus morbus consistit, quoad eius fieri poterit permutando, tum corpora extenuando. Ita enim minimè multum ac frequentem spiritum homines ex necessitate attrahent. Morbi autem à validissima corporis parte orti, grauissimi existunt. Etenim si vnde originem sumserunt, isthic persisterint, cum pars valentissima laboret, corpus vniuersum laborare necesse est. Quod si ad imbecilliorē aliquam ex validissima deuenerint, difficiles habent absolutiones. Quicumque verò ab imbecillioribus ad valentiores veniunt facilius soluantur, quod que influunt facile per vim liberantur. At venæ crassissimæ hunc natura ortum sortitæ sunt. Quarum cum sint in corpore paria quatuor; Vnum quidem ex capite retro per ceruicem, parte exteriori ad vtraque spinæ latera, indeque in coxendices & crura peruadit, deinde per tibias ad exteriores malleolos & pedes peruenit. In dorsi igitur & coxendicium doloribus, ex poplitibus & malleolis exterioribus venæ sectiones fieri debent. Altera autem venæ ex capite exortæ, iuxta aures per ceruicem, iugulares dictæ, intro secundum spinam vtraque ex parte ad lumbos,

lumbos, in testes & femora, & per poplites interiore ex parte, indeq; per tibiae ad malleolos internos & ad pedes deferuntur. Proinde in lumborum & testium doloribus, sanguis ex poplitibus & malleolis interioribus mittendus est. Tertium pat venarum ex temporibus per cervicem subter scapula aperta, inde ad pulmonem deferuntur, & haec quidem ex dextris ad sinistra, illa vero à sinistris ad dextra, pervenit. Et dextra quidem ex pulmone mammam subiens, & ad lienem & ad renem tendit. Quae vero à sinistris ad dextra procedit, ex pulmone mammam subiens, & iecur & renem petit. Vtraque postremo in rectum intestinum definit. Quartum pat ex anteriore capitis parte & oculis, sub cervicem & claviculas, indeque per superiora in brachiorum flexus tendit, posteaque per cubitos, ad primas manuum iuncturas & digitos, rursusque à digitis per cubitos & superiores manuum partes inflexuras, & per superiorem brachiorum partem ad axillas, perque summas costas, haec quidem ad lienem, altera vero ad iecur devenit, postea supra ventrem in pudendum utraque definit. Atque ea est venarum crassissimarum

10. natura. Existunt etiam ex ventriculo per multas & varias venas, per quas in corpus alimentum transmittitur. Quod etiam ex crassis venis, tam externis, quam internis, in ventriculo & reliquam corpus deferunt, sibi que mutuo subministrant, inter se externis, vicinimque externae internis. Haec igitur mittendi sanguinis rationes servandae sunt, studendumque est, ut quam longissime à locis, in quibus dolores fieri, & sanguis colligi consuevit, venarum sectiones fiant. Hac namque ratione, cum minimè magna de repente mutatio continget, tum etiam consuetudinem tollendo effeceris, ut ne

20. amplius eodem colligatur. Qui pus copiosum citra febrem expuunt, quibusque absque dolore pus multum in urina subsidet, & qui alui deiectiones, velut in difficultatibus intestinorum, cruentas habent & diuturnas, quales in iuuenibus annos quinque & triginta natis, & grandioribus natu inesse solent, iis omnibus ex eadem causa morbi oriuntur. Hos namque immodicis corporis exercitationibus & laboribus addictos, & cum iuvenes essent operas exercuisse necesse est. Deinde dimissis laboribus, molli carne & multum à superiore differente expletos, tam longè inter se

dissidentem corporis habitum habere, vt pristinus cum eo
 qui postea accreuit, nulla in re consentiat. Qui igitur ita af-
 fecti sunt, si quando in morbum incidunt, ij confestim euadunt,
 sed post à morbo temporis successu corpus liquatur,
 & per venas, quâ latissimâ esse solent, saniei quiddam non
 dissimile defluit. Si quidem igitur ad inferiorem aluum im-
 petu deferatur, quale quid fere in corpore inest, tale etiam
 per deiectiones secedit. Neque enim, cùm via decliuis sit,
 diutius in intestinis subsistit. At quibus in pectus influit, ij
 purulenti fiunt, quòd nimirum cùm purgatio accliuis sit, & 10
 diutius moram trahens in pectore computrescat, & puris
 simile euadat. Quibus verò in vesicam effunditur, ex loci
 calore incalescit, exalbescit & secernitur, quodque rarissi-
 mum existit supra innatat, crassissimum verò, quòd sanè
 pus appellatur, subsidet. In pueris quoque ob loci huius &
 totius corporis caliditatem gignuntur calculi, quod viris
 ob corporis frigiditatem minime vsuuenit. Istud enim pro-
 be nosse conuenit, hominem prima aetate in omni vita esse
 calidissimum, postrema verò frigidissimum. Siquidẽ quod
 augetur corpus & ad robur tendit calidum esse necesse est, 20
 at vbi marcescere & ad exitium præcipitare cœperit, frigi-
 dius euadit. Atq; hac ratione quò magis his primis diebus
 homo increfcit, eò calidior euadit, & quanto magis vltimis
 diebus marcescit, tantò frigidior esse necesse est. Qui au-
 tem sic affecti sunt, sua sponte sanescunt, plarique quidem
 quo anni tempore colliquescere cœperint, quinto & qua-
 dragesimo die. Qui verò hoc anni tempus superauerint,
 anno conualescunt, nisi quid aliud hominem male habue-
 rit. Qui morbi ex paruo temporis interuallo oriuntur, &
 quorum causæ cognitu sunt faciles, ij securissimè prædicantur. 30
 Quorum curationem sic instituere oportet, vt morbi
 causæ occurramus. Ita siquidem quod morbum in corpore
 excitauit, facile dissoluatur. Quibus in vrina arenulæ vel la-
 pilli subsident, iis per initia ad crassam venam tubercula e-
 nascuntur, & suppurant, deinde cùm ea tubercula haud ita
 citò rumpantur, lapilli ex pure coalescunt, qui per venam
 cum vrina in vesicam foras extruduntur. At quibus vrinæ
 quidem cruentæ sunt, iis in venis vitium est. Quibus vna
 cum vrina crassa prodeunt minutæ carunculæ capillamen-
 torum

torum speciem referentes, eas à renibus & articulari morbo laborantibus prodire nosse conuenit. Quibus vrina pura est, & aliàs atque aliàs furfuracea quædam per summam vrinam feruntur, iis vesica scabie laborat. Febres magna ex parte à bile oriuntur, quarum genera sunt quatuor, præter eas quæ dolores eximios comitantur. Earum autem nomina sunt, continens, quotidiana, tertiana & quartana. Quæ continens appellatur, ex copiosissima & meracissima bile prouenit, & perquam breui iudicatur. Corpus nanque vehementi calore incalescens, neque vnquam refrigerescens, celeriter colliquescit. Quotidiana secundum continentem ex plurima bile ortum habet, & præ aliis citissimè liberat, at continente eò longior, quò ex pauciore bile prouenit, quodq; in ea corpus quietem habet, quod in continente nullo vnquam tempore quiescit. Tertiana verò quotidiana longior, & à pauciore bile fit, quoq; diutius in ea, quàm in quotidiana corpus quiescit, eò diuturnior hæc febris est, quàm quotidiana. At quartanæ in reliquis eandem rationem obtinent, sed tertianis tantò longiores sunt, quanto minus bilis calorem exhibentis obtinent, tum quia in his corpus liberaliùs refrigeratur, iisque ab atra bile is cumulus accedit, vt non nisi ægrè depelli possint. Bilis enim eorum omnium quæ in corpore insunt cum sit glutinosissima, maximè diurnas stationes facit. Quòd autem quartanæ humoris melancholici sint participes, ex eo cognoscès, quòd autumno præcipuè homines quartanis corripiantur, & ea ætate quæ est ab anno vigesimo quinto ad quadagesimum quintum, tum etiam quòd hæc ætas inter alias omnes atræ bili potissimùm est obnoxia, vt & inter anni tempora autumnale maximè accommodatum. Si qui verò extra hoc anni tempus & eam ætatem quartana correpti fuerint, pro comperto habeas hanc febrem, nisi quid aliud hominem malè habeat, minimè diurnam fore.

Hippocratis de genitura, liber.

LEX quidem omnia sibi subiicit. At verò viri genitura Lex vniverso humido, quod in corpore continetur, proficiscitur, vbi id, quod validissimum est, excernitur. Cuius rei istud est argumentum, quòd vbi rem veneream exerce-

mus, tātillo emisso, imbecilles euadim⁹. Istud verò sic se ha-
 bet. Ex toto corpore venæ & nerui in pudendū procedunt,
 quorum attritu excalefactione & repletione, velut pruritus
 exoritur, indeq; ad totū corpus voluptas & calor permanat.
 Trito autem pudendo & moto homine, humidum in cor-
 pore concalescit & diffunditur, & motum agitatur & spu-
 mescit, nō secus ac reliqua omnia humida agitata spume-
 scunt. Sic verò etiam in homine quod validissimum est &
 pinguisimum, à spumescente humore fecernitur, & ad spi-
 nalem medullam progreditur. In hanc enim ex toto cor- 10
 pore viæ quædam feruntur, & ex cerebro in lumbos, vni-
 uersum corpus, & spinalem medullam diffunditur, ex eaq;
 viæ quædam procedunt, ita vt ad eam humidum deferri, &
 ex ea secedere queat. At vbi ad spinalem medullam geni-
 tura peruenerit per venas quasdam, quibus illi via patet, ad
 renes fertur, quibus exulceratis, interdum etiam sanguis
 vnà defertur. A renibus autem per medios testes ad puden-
 dum peruenit, neque quâ via urinæ est prodit, sed alia ipsi
 via est, huic proxima. At verò qui per somnum veneris ludi- 20
 brio tentantur, ideò per somnum venerea exercent, quòd
 humidum in corpore diffusum & excalefactum, siue ex ve-
 hementi exercitatione, siue ex alia quavis causa spumescat,
 dum ab ipso excernitur, veneris imaginem quandam exhi-
 bet. Perinde enim se habet hoc humidū, vt in eo qui venerē
 exercet. Sed neq; de his qui per somnum venerem exercēt,
 neq; de toto morbo quid sit, quæve efficiat, neq; cur coitus
 loco habeatur, dicendum nobis est, & de his quidem hactē-
 nus. At verò euanchi eam ob causam venerem minimè
 peragunt, quia genituræ transitus ipsis aboletur. Per ipsos
 enim testes ei via est, & nerui tenues & crebri ex testibus 30
 in pudendum feruntur, quibus assurgit & demittitur, itque
 in ipsa exectione dum castrantur rescinduntur, ideoque
 ad obcundam venerem inutiles existunt. Qui verò istorum
 attritionem passi sunt, iis genituræ via obstructa est. Cal-
 lum enim contrahere testes solent, neruiq; à callo indurati
 & hebescentes, neque pudendum intendere, neque laxare
 possunt. At qui iuxta aures sectionem experti sunt, ij vene-
 rem quidē exercent, verum semen paucum imbecillum &
 infecundum emittunt. Maxima siquidem seminis pars è
capite

capite secundum aures in spinalem medullam fertur, ipse
 verò trāsitus, sectione ad cicatricem perducta, solidior euas-
 fit. Pueris autem venæ exiles & plenæ, genituram ferri pro-
 hibent, neq; pruritus eodem modo excitatur, nec proinde
 humidum in corpore agitur, vt genitura secerni queat.
 Virginibus quoq; eandem ob causam, intra pubertatis an-
 nos, menses minimè prodeunt. Vbi verò adoleuerint, tum
 virgo, tum puer venæ quæ ad pueri pudendum, & in virgi-
 nis vterum feruntur, incremento accepto ampliores red-
 10 duntur, & aperiuntur, viaq; & transitus per illarū angustias
 patet tuncq; humidum agitari incipit, & spatia ampliora in
 quibus agitur habet, pueroq; cum adulescens fuerit, ob eam
 causam & virgini menstrua prodeunt. Atq; ista mihi ad hūc
 modum se habere comperta sunt. At verò genituram ex to-
 to corpore, & ex solidis & mollibus partibus, & ex vniuerso
 totius corporis humido secerni asseuero. Humidi autē qua-
 tuor sunt species, sanguis, bilis, aqua, & pituita. Homo enim
 tot sibi cognatas species habet, ex quibus tum morbi fiunt,
 tum diiudicantur. Atq; hæc mihi quidem de genitura dicta
 20 sunt. & vnde, & quam ratione, & quam ex causa or-
 tum habeat, & in quibus, & quare nulla insit, simulq; de vir-
 ginum mensibus. Mulieribus autem in coitu attrito pudē-
 do & commotis vteris, pruritus quidam in seipsis sentitur,
 & reliquo corpore voluptas calorq; exoritur. Semen verò è
 corpore etiā emittit mulier, interdum quidem in vterū,
 ex quo humidus redditur; nonnunquam verò foras, si plus
 æquo vterus dehiscat. Illa etiam vbi coire cœperit, toto
 tempore voluptatem percipit, dū vir semen emisserit. Quòd
 30 si coitum ardentem quidem mulier appetat, ante quam vir
 semen emittit, neque deinceps eadē voluptate perfunditur:
 si verò venerem non vehementer appetat, vnà cum viro
 voluptate affici desinit. Ac habet se res ad hunc modum, vt
 si quis ad aquam feruentem frigidam affundat, feruere de-
 sinit, ita etiam virile semen in vterum illapsum, mulieris
 calorem & voluptatem extinguit. Effertur autem voluptas
 & calor, simul ac semen in vterum decidit, deinde desinit,
 non secus ac si quis ad flammam vinū affundat, ea primū
 ad vini affusionem attollitur, & paulatim increfcit, deinde
 desinit: eodem modo in muliere calor ad viri semē effertur,

postea definit. At verò in venere exercenda longè minorem quam vir, voluptatem mulier percipit, vir verò etiam diuturniorem. Cumque maiorem vir percipiat voluptatem, ei repente ab humido maiore agitatione quam mulieri discernitur. Sic autem se res habent mulierum, si quidem cum viris rem habeant, magis sanæ sunt; sin contrà, minùs bene habent. Nam & coitu vteri humidiores euadunt, qui si plus æquo siccescant, vehementer contrahuntur, sicque contracti corpori dolorem afferunt, simulque coitus sanguinem excalescens & humectans, causa est, ut menses faciliùs profluant, quibus minimè prodeuntibus, morbis obnoxie mulieres reddantur. Cuius rei causam in morbis muliebribus exponemus. Ac de his quidem hæc dixisse satis sit. Post coitum autem si quidem mulier minimè conceptura sit, semen ab utrisque emissum, pro more foras cum volet, profluet. Quòd si conceptura sit, semen minimè foras profluit, sed in ipso vtero manet. Eo nanque excepto vterus clauditur & retinet, eius nimirum osculo ob humiditatem contracto, simulque miscetur tum quod à viro, tum quod à muliere procedit. Quòd si mulier partum aliquando experta fuerit, & animaduernerit quòd genitura non exciderit, sed intus remanserit, sciet quà die conceperit. Sic quoque se res habet. Quòd à muliere emissum est, quandoque quidem robustius est, quandoque verò imbecillius. Similiter quoque quod à viro emissum est se habet. Et in viro tum muliebre, tum masculum semen inest, eodemque modo in muliere se habet. Masculum verò fœmineo robustius est. Generationem igitur à robustiore fieri necesse est. Hoc quoque modo se res habet. Si quod ab utroque semen prodit robustius fuerit, mas generatur, si debile, fœmina. Vtrumlibet verò copia superarit, illud ipsum generat. Si nanque debilius semen multò maiore copia valentius superet, euincitur quòd valentius est, & debili permixtum ad fœm: nam transfertur. Quòd si validum debili copiosius fuerit, superatur debile, & ad marem redigitur. Ac veluti si quis ceram & adipem simul commisceat, & adipe multò maiore copia addito, ea ad ignem liquefaciat, dum quidem liquida fuerint, quòd copia superat manifestum non est, ubi verò concreta fuerint, tunc quòd adeps ceram copia superat cõspicuum

cum est. Sic maris & foeminae genituram se habere existimandum est. Quod autem tam in muliere quam viro, tum foemineum, tum masculum semen insit, ex his quae manifeste contingunt coniecere licet. Pluraeque enim mulieres suis viris foeminas iam peperere, quae cum aliis congressae, ex iis filios susceperunt. Et viri illi ipsi quibus mulieres foeminas peperere, cum aliis mulieribus congressi masculam prolem genuerunt, & quibus masculus foetus suscipiebatur, cum aliis mulieribus congressi, foeminas genuerunt:

- 1° Eoque modo haec ratio demonstrat, tam virum quam foeminam, & foemineum, & masculum semen continere. Si quidem quae foeminas suscipiebant, in iis quod erat validius a debilioris copia superabatur, & foemellae generabantur. Quae vero mares suscipiebant, in iis quod erat debilius superabatur, & mares gignebantur. Neque vero ab eodem viro semen validum, neque semper debile procedit, sed aliam aliud, & in muliere ad eundem modum se habet, ut proinde minus mirum videatur, easdem mulieres eisdemque viros & masculam & foemineam prolem gignere. Eadem vero in brutis, tum foeminam, tum marem procreandi, seminisque ipsius est ratio. Prodit autem & mulieri & viro ab uniuerso corpore, & ab imbecillibus imbecillum, & a validis validum, eodemque modo foetui distribui necesse est. Cumque plus ex viri quam mulieris corpore ad genituram accesserit, foetus ille patris magis erit similis, cum vero plus ex muliere prodierit, matrem magis referet. Neque vero fieri potest, ut per omnia matris similis sit, patrem nihil referat, aut contra, neque alterum referat. Verum utriusque aliqua in re similem esse necesse est, siquidem ex utrisque
- 2° semen ad procreandum foetum provenit. Quisquis autem plus & ex pluribus corporis partibus ad similitudinem contulerit, illius pluribus in rebus similis erit. Ac interdum contingit, ut nata filia maiore ex parte, patrem melius quam matrem referat, & editus filius nonnunquam matris magis quam patris similis existit. Atque haec mihi tamque multa sunt superioris sententiae argumenta, quod tum in muliere, tum in viro, & masculae, & foeminae proles generandae facultas inest. Quinetiam istud interdum contingit, ut tenues & imbecilli foetus ex parentibus crassis & robustis

gignantur. Quòd si multis iam editis eiusmodi liberis acci-
 dat, fœtum in vtero ægrotasse perspicuum est, vel à matre
 aliquid eius incrementi foras produisse, vtero nimirum de-
 hiscente, proindè que debilem existere. Animantium au-
 tem quodcumque pro virium suarum ratione ægrotare vi-
 detur. At verò si omnes editi liberi debiles extiterint, vteri
 plus æquo angusti in causa esse existimantur. Si quidem
 cum desit amplum spatium in quo fœtus nutriatur, ipsum
 debilem existere necesse est, deficiente nimirum satis am-
 plo ad incrementum spatio. Quòd si neque desit amplum 10
 spatium, neque fœtus ægrotet, æquum esse videtur, vt ex
 magnis parentibus magnus partus edatur. Istud autem hoc
 modo se habet, perinde ac si quis cucumerem iam deflore-
 scentem, tenellum tamen & adhuc cucumerario adhære-
 scentem, in vas aliquod angustum imposuerit, æqualis ac
 similis ipsius vasis angustæ cavitati euadet. At si quis in vas
 amplum imponat, quod probè cucumerem capere possit,
 neque eo multò maius sit, æqualis etiam & similis vasis ca-
 uitati cucumis euadet. In crescendo enim vasis capacitatem
 æmularur, & quæ è terra ferè nascuntur omnia, eodem quo 20
 quis ipsa coegerit proueniunt modo. Ad eundem quoque
 modum in puero se habet, si quidem ampliore loco incre-
 mentum accipiat, maior, sin verò angustiore, minor eua-
 dit. At verò mutilari in vtero puerum censeo, vel collisione,
 si circa fœtum mater percussa fuerit, vel in eum ceciderit,
 vel aliam vim quampiam perpeffa fuerit. Qua verò parte
 colliditur, ea mutilatur puer. Quòd si vehementius etiam
 colliditur, ita vt quæ eum continet membrana disrupra sit,
 corrumpitur fœtus. Quin & alio huiuscemodi modo muti-
 latur pueri, vbi vteri locus in quo mutilati fuerint angustus 30
 fuerit, cum necesse sit corpus quod angusto loco mouetur,
 illic mutilum fieri. Non secus ac arbores quæ terra conti-
 nentur, neque satis amplum spatium habent, sed vel à lapi-
 de, vel alia quapiam re detinentur, cum exoriuntur, tortuo-
 sæ euadunt, aut parte vna crassæ, altera tenues: sic certe cir-
 ca puerum contingit, si pars quædam corporis in vtero an-
 gustiore loco quàm antea contineatur. Ex mutilatis autem
 hominibus vt integri pueri nascantur, vt plurimum con-
 tingere solet, cum quod mutilatum est omnem partium
 numerum

numerum expleuerit, perinde ac sanum. Verùm vbi parentes morbo aliquo laborare contigerit, neq; humidi ipsius, ex quo semen oritur, species quatuor quæ natura insunt, genituram totam præbuerint, sed imbecillior sit quæ ex mutilato membro prouenit, nil mirum videri debet, si vt parens ita & fœtus mutiletur. Et hæc mihi ea de re dicta satis sunt. Iam verò quem initio proposui sermonem repetam.

Hippocratis de natura pueri, liber.

10

SI genitura ab vtroque parente profecta in mulieris utero permanserit, primum quidem, cum mulier minimè quiescat, simul permiscetur, condensatur, & calore incalescit, deinde spiritum concipit, tum quia loco calido existit, tum quia mater spirat. Quæ cum spiritus plena fuerit, viam ipse sibi foras facit, qua per mediam genituram exeat. Vbi verò via facta spiritus ille calidus foras eruperit, alium rursus frigidum à matre ad se attrahit, idq; toto tempore perseverat. Incalescit siquidem cum loco calido exstat, matre autem spirante, frigidum concipit. Quæ verò calent omnia, spiritum continent. Erumpit autem spiritus, viamq; ipse sibi aperit & foras fertur. Quod verò incalescit, alium rursus ad se spiritum frigidum, quo nutriatur, per scissuram attrahit. Quod etiam contingit in lignis, foliis, & cibus, & potibus, quæ vehementer incalescunt. Id verò videre licet in lignis ardentibus. Quæ quidem omnia istuc faciunt, tum verò præcipuè si subuiridia fuerint. Spiritum siquidem per sectionem emittunt, qui vbi foras prodierit, circa fissuram conuoluitur, idque perpetuo fieri videmus. Bene igitur subducta ratione, existimare licet, quòd spiritus in ligno cum calidus existat, alium frigidum, à quo nutriatur, attrahat, & à seipso dimittat. Nisi enim attraheret, spiritus exiens minimè conuolueretur. Omne nanque calidum frigido moderato nutritur. Et vbi per calefactum fuerit humidum, quod in ligno inest, & in spiritum conuersum fuerit, foras prodit, eademque via qua exit calor ille, qui in ligno existit, alium frigidum, quo nutriatur, attrahit. Ad eundem quoque modum folia viridia cum vrentur spiritum concipiunt, qui postea erumpit, & viam sibi faciens, foras conuoluitur

20

30

prodit, cumque exit strepitum exhibet, qua parte inspirationem facit. Quin & legumina, triticum & arborei fructus, ubi incaluerant, spiritum concipiunt, qui rima facta foras prodit, & si humida fuerint, copiosiore spiritum emittunt, & rupturam maiorem efficiunt. Et quid longiore oratione opus est? Quæcunque enim incallescunt, spiritum emittunt, & alium frigidum vicissim, quo nutriuntur, attrahunt. Atque eæ quidem à me adductæ rationes necessariò efficiunt, ut genitura in utero incallescens, spiritum habere & emittere videatur, simulque à matre spirante spirationem 10 habere. Cum enim mater aerem frigidum ad se attraxerit, eo genitura fruitur. Quæ cum loco sit calido, calida est, tuncque sanè spiritum concipit & emittit, & spiritu distenta, membrana obducitur. Ei enim exteriore parte quiddam obtenditur, quod cum viscidum sit, vndique sibi cohæret, & non secus ac in pane tosto, tenue quippiam ad instar membranæ in superficie extat, qui incallescens & inflatus attollitur. Qua verò parte inflatur, isthinc quod membranam refert, exoritur. At verò ubi genitura tota incaluit, & flatu intumuit, ei exteriore parte membrana circumducitur, 20 per quam ad mediam genituram intro & foras spiritui transitus fit, eaque parte membranæ tenue quiddam à genitura recedit, quæ in his locis paucissima inest, ipsa verò reliqua in membrana rotunda continetur. Equidem genituram sex diebus in utero retentam & foras prolapsam ipse vidi, & qualis tunc meo iudicio visa est, ex eo reliquorum coniecturam facio. Quanam autem ratione istud viderim, enarrabo. Mulieri nobis familiari perelegans erat fidicina, quæ cum viris conuersabatur, & quam minimè decebat 30 grauidam esse, ne viliore loco haberetur. Hæc audierat quæ mulieres inter se narrant, si quando mulier conceptura sit, genituram intus manere, neque foras egredi. Quibus auditis & intellectis, ea semper in animo habuit, cumque aliquando genituram non exire percepisset, rem ad dominam detulit, quæ ad me etiam peruenit. Quo audito ipsa ut in terram desiliret iussi. Quod cum iam septies fecisset genitura in terram cum sonitu defluxit. Quam illa videns non sine admiratione spectauit, ego verò qualis erat referam. Ut si quis ouo crudo externam testam vndique auferat,

rat, in quo interiore membrana contentus humor pelluceat, ad hunc ferè modum (vt vno verbo dicam) se habebat liquor ille, prætereaque ruber erat & rotundus. Conspiciebantur autem fibræ albæ & tenues in membrana cum sanie crassa & rubra contentæ, & ipsa membrana exteriori parte cruore ad instar fugillatorum suffusa erat. In cuius medio tenue quiddam extabat, quod mihi umbilicus esse videbatur, & per illum primùm respirasse, ex eoque protendebatur membrana tota genituram complectens. Atque

10 hæc quidem mihi visa est genitura sex diebus concepta. Adducam autem paulò post aliam cognitionis rationem, his omnibus qui horum desiderio tenentur manifestam, quæ quantum homini de re eiusmodi dicere cõceditur, omnem orationem meam probabit. Ac de his quidem hæctenus. Cùm verò genitura in membrana continetur, spirationem intro & foras habet, & sanguine à matre in vterum delapso incrementum accipit. Neque enim menses prodeunt mulieri quæ prægnans est, si puer sanus futurus sit, præterquam quibusdam perpufillum primo mense, sed promanans ab vniuerso muliebri corpore sanguis, omni ex parte

20 foris circum membranam diffunditur, isque vnà cum spiritu per membranam, quæ perforata est & extat, attractus condensatur, & in futuri animalis augmentum cedit. Succedente autem tempore rursus aliæ multæ tenues membranæ, eo modo quo prima, intra primam protenduntur, eæque ex umbilico dependentes, mutuis inter se vinculis connexæ sunt. Quod cùm extiterit, ex delapso & concreto materno sanguine caro gignitur, ex cuius medio umbilicus extat, per quem spiritum & incrementum recipit. At verò

30 mulier cùm vtero gerit, etiamsi menses minimè prodeant, neque tamen iccirco laborat, quòd sanguis singulis mensibus cumulatè exire solitus, non agitur, sed sensim paulatimque quotidie in vterum citra dolorem secedit, ex quo augetur, quod intro in vtero continetur. Singulis autem diebus, & non quolibet mense semel, iccirco defertur, quod genitura quæ in vtero continetur, semper aliquid è corpore, pro virium ratione trahit, ad eundemque modum etiam spiratio habet: Ac primò quidem parua est spiratio, & paucus sanguis ex matre fertur: Cùm verò amplior fit spiratio,

plus quoque sanguinis attrahit, & maiore copia in vterum descendit. Iis verò quæ minimè vtero gerunt, vbi mentes non prodierint, eas ob causas dolor accedit. Primum quidem quolibet mense sanguis in corpore ex eo necessario agitatur, quòd menses plurimum inter se frigore & calore distat, id quod mulier sensu percipit, cum viro longè sit humidior. Vbi autem agitatur sanguis & venas impleuerit, ex corpore deorsum fertur, id quod ei quodammodo ab initio à natura insitum est. Quare si illo sanguine vacuata mulier fuerit, concipit, si verò is redundarit, minimè. Vteris enim & venis sanguine vacuis, mulieres fœtus concipiunt. Hæ nanque post menstruam purgationem, ob iam dictas causas, vtero concipiunt. Quòd si agitatus ille & secretus sanguis, minimè foras, sed in vterum feratur, isque non hinc, tum sanè diutiùs immorante sanguine incalcescit, caloremque reliquo corpori distribuit. Est vbi etiam sanguine in venas corporis refuso, eæ impletæ dolent, & tumores excitant. Nonnunquam verò ex eo claudicationis periculum impendat. Quinetiam interdum vesicam offendant, eamque premunt & vrunt, vrinaque stillicidium adferunt. Quandoque verò vteri sanguine redundantes, in coxendicem & lumbos procumbunt, doloresque exhibent. Est vbi sanguis quinque aut sex mensibus in vtero immoratus, ibique putrescens in pus vertitur, quòd quibusdam per pudendum extra fertur. Nonnullis etiam in inguine velut tuberculum oboritur, ibique in pus conuersum foras prodit, & plæraque alia eiusmodi mala mulieribus cõtingunt, quæ per purgationes menstruas non repurgantur. Sed quid ea hoc loco recensere opus est? De his siquidem in morbis muliebribus dicitur. Verùm eò vnde digressi sumus reuertamur. Cùm caro producta fuerit, tum sanguine in vtero crescente, etiam ipsæ membranæ, præcipueque externæ, augmentur, & in ampliores sinus distendantur. Et quicquid sanguinis à matre descendit, & caro spirando attraxerit, & in incrementum cesserit, quodq; vtile fuerit, in membranarum sinus discernitur, quæ vbi in sinus excauatæ fuerint, & sanguinem exceperint, tum rectè Græcis *χυστοί*, Latinis Loci & Secundæ appellantur. Ac de istis hæc mihi dicta sint. At verò caro dum incresecit à spiritu discer-

discernitur, in eaque simile quodque ad id, quod sibi simile est, fertur, densum ad densum, rarum ad rarum, humidum ad humidum, ferturque vnumquodque in proprium locum, ad id cum quo cognationem habet, & ex quo etiam ortum est. Et quæcunque ex densis orta sunt, densa sunt, & quæcunque ex humidis, humida, reliquaque ad eandem rationem augentur, caloreque ossa condensata durefcunt. Ac sanè ad instar arboris in ramos etiam diuiduntur, multoque melius in membra tum corporis interna, tum externa distinguuntur, ipsumque caput ab humeris distans exoritur, brachia item & cubiti à costis, & crura inter se separantur, neruique ad articulos profiliunt, os per se diducitur, nasus & aures in carne eminent & perforantur, oculi humore puro implentur, pudendum quodnam sit, manifestum est, & viscera ipsa conspicuò discernuntur. At sanè superioribus etiam partibus, ore nempe & naribus, spiritum trahit, & venter spiritu inflatur, eoque inflata intestina, ex superioribus per vmbilicum insuper spiritum accipiunt, & absument, & à ventre ac intestinis in pedicem, similiterque in vesicam via foras patet. Atque horum singula vi spiritus distinguuntur. Spiritu nanque distenta omnia, pro generis affinitate distant. Quæmadmodum si vesicæ fistulam alligaris, per eamque in vesicam terram, arenam, & tenuia plumbi ramenta iniicias, deinde aqua per fistulam affusa flatum immittas: primùm quidem illa cum aqua permiscebuntur, deinde verò temporis progressu, flatu agitata secedent, plumbumque ad plumbum, arena ad arenam, & terra ad terram se conferet. Ac si quis ea arefcere permittat, disruptraque vesica contempletur, simile ad sui simile se contulisse comperiet. Ad eundem certe modum genitura & caro discernuntur, in eaque simile quodque ad sui simile secedit. Atque ista quidem ea de re à me dicta sunt. Iam verò genitus est infans eoque peruenit, vt foemina quidem primam concretionem duobus & quadraginta diebus, cum longissimè, accipiat, mas verò triginta diebus, quod longissimum. Vt plurimùm enim intra hoc tempus, vel paulò minus, vel maius, ista distinguui contingit. Nam & purgatio à partu fit mulieribus vt plurimùm, iis quidem quæ foeminam susceperunt,

duobus & quadraginta diebus, eaque ut maximè diuturna
 ita perfecta est. Extra tamen periculum fuerit, si etiam
 quinque & viginti diebus purgetur. In masculo verò pur-
 gatio diebus triginta contingit, sicque cum longissima,
 perfecta est, quæ tamen extra periculum posita fuerit, si die-
 bus viginti perseveret. Postremis verò diebus, quàm mini-
 ma purgatio procedit. Quin & iuniores paucioribus die-
 bus, seniores verò, pluribus repurgantur. In partu autem &
 puerperij purgamentis maximè laborant, quæ primos par-
 tus expertæ sunt, & quæ minus sæpè, quàm quæ sæpius pe- 10
 perere, magis conflantur. At verò purgationes à partu ea
 de causa mulieribus contingunt, quòd primo tempore ad
 duos & quadraginta dies in fœmina, in masculo verò ad
 dies triginta, paucissimus sanguis in pueri alimentum ce-
 dit, ex eo verò ad partum vsque tempore copiosior. Ac sanè
 purgationem in partus purgamentis reddi & foras exire
 pro dierum ratione oportet. Cuius in eiusmodi muliere ta-
 le est principium. In partus doloribus sanguis mulieri
 commouetur, & à valido pueri motu vehementer incale-
 scit. Commotus verò is quidem primus foras prodit, post 20
 puerum verò sanies crassa & cruenta, fitque huic ductus
 quidam, non secus ac aqua in mensam effusa. Postquam
 singulis diebus, toto quo diximus tempore, purgatio foras
 procedit, primò quidem quantum hemina Attica vna &
 dimidia, vel paulò plus, aut minùs, pro eius ratione, dum
 cesset. Prodit autem velut à victima sanguis, si bene habeat,
 & bene habitura sit mulier, citoque concrescit. Quòd si
 neque rectè valeat, neque sana futura sit, purgatio tum par-
 cior, tum specie deterior prodit, neque citò concrescit. Sic
 autem se res habet. Si mulier vterum gerens morbo aliquo 30
 minimè cognato laboret, in partus purgatione perit. Quòd
 si vterum gerens statim primis diebus non repurgetur, siue
 benè valeat, siue non, ei que de repente purgatio siue spon-
 te, siue à medicamento commoueatur, pro ratione dierum,
 quibus non semel profluxit, procedet. Nisi enim à partus
 purgamentis mulier repurgetur, magno morbo tentabi-
 tur, vitæque periculum incurret, nisi quis celeri adhibita
 curatione conuenientem purgationem promoueat. Hæc
 eo loco à me adducta sunt, quò demonstrarem membro-
 rum

rum distinctionem in pueris fieri, fœminæ quidem intra duos & quadraginta dies, vt longissimè, masculo verò intra dies triginta. Cuius rei fidem faciunt partus purgamenta, quæ quidem, si suscepta puella fuerit, duobus & quadraginta diebus contingunt, si verò masculus editus fuerit, quàm longissimè, triginta diebus. Ac sanè denuo ista, quò clariora sint, repetam. Assueo enim quòd semine in vtero conuen- to, sanguis ille qui à muliere in vtero fœmineam genitu- ram gerente paucissimus venit, duobus & quadraginta die- bus vicissim redditur. Puerorum enim membra his diebus distinguuntur. Ex eo verò tẽpore copiosior sanguis affluit. Quòd rursum in masculo pro ratione triginta dierum acci- dit. Quæ quidem ita esse hoc altero argumento constat. Postea quàm in vteros genitura delapsa est, primis diebus paucissimus sanguis à muliere in vterum fertur, deinde ve- rò copiosior. Si enim confertus multusque vnico impetu accederet, genitura spiritum trahere non posset, sed sangui- nis irruentis copia suffocaretur. Contrà verò in purgatione vicissim redditur. Partus enim purgamenta primis diebus plurima p. odeunt, deinde sensim imminuuntur, donec de- finant. Plæræque autem iam mulieres fœtum masculum paulò ante trigesimum diem abortione reddidere, sed is in- distinctus conspectus est. Qui verò paulò post, aut eo ipso die reiecti sunt, omnes distinctis membris visi sunt. Sic et- iam in fœmella pro ratione duorum & quadraginta die- rum, si quando abortu perierit, membrorum distinctio ap- paret. Siue autem priùs, siue posteriùs puer abortione per- eat, sic se habere membrorum distinctio necessaria ratione conspicitur; in puella quidem duobus & quadraginta die- bus, in puero verò, triginta. Huius siquidem rei fidem faciunt fœtuum abortiones & puerperij purgationes. Quòd autem fœmella posteriùs concresecat & membrorum di- stinctionem recipiat, in causa est ipsius genitura imbecilli- or & humidior quàm mascula; eaque ratione fœmellam tardiùs quàm masculum concresecere necesse est, & in puella diuturniorem esse purgationem quàm in masculo. Nunc verò ad id, vnde digressus sum, reuertar. Postea quàm in membra distinctus puer fuerit, tum eorum forma increfcit, tum etiam ossa duriora euadunt & excauantur, eaque vi

spiritus proueniunt. Ex quo cava reddita, ad se à carnibus, quicquid in sanguine pinguiſſimum eſt, attrahunt, & temporis ſucceſſu extrema oſſa in ramos diducuntur, & quemadmodum arborum ſummæ partes poſtremò in ramos ſcinduntur, ſic & in puero manuum & pedum digiti inter ſe diſſident, eorumque partibus extremis vngues adnaſcuntur. Venæ enim omnes corporis humani in pedum & manuum digitos deſinunt. Et craſſiſſimæ quidem venæ ſunt in corpore, & in capite. deinde in cruribus, brachiis, & cubitis. At in pedibus & manibus tenuiſſimæ, 10 denſiſſimæ, & plurimæ venæ ſunt, itemque nerui tenuiſſimi & denſiſſimi, & plurimi, oſſa que magnitudine minima, ea que præcipue in manuum ac pedum digitis. Ex digitis autem, nimirum cum oſſa denſa & parua habeant, venas etiam ac neruos itidem paruos ac denſos, ita ex ipſis vngues tenues & denſi oriuntur, qui extremas venas comprehendunt, adeò vt nec vlteriùs progrediantur, neque alia aliam excedat. Vt proinde minimè mirum videri debeat, ſi vngues exteriori corporis parte denſiſſimi ſint, cum ex denſiſſimis conſtent. 20 Quinetiam vnà cum vnguibus pili in capite radices accipiunt, eorumque natura ſic ſe habet. Hi ſiquidem maximi & plurimi naſcuntur, quæ ſumma corporis cuticula rariſſima eſt, & vbi pilus moderatum habet humorem quo nutriatur. Ac ſicubi ſumma cuticula poſtea rara euadit, ibi poſtea quoque pili naſcuntur, veluti in mento, pube, & alio quouis loco. Nam ſimul ac genitale ſemen oritur, caro & extrema cuticula rarior euadit, venulæque magis quam antea aperiuntur. Cum enim adhuc puer eſt venulæque tenues exiſtunt, neque per eas genitura ferri poteſt. Eademque ratio eſt de menſibus virginum. 30 At ſimul ac menſibus & genituræ via patet, tum puero & virgini, extrema cuticula rareſcente, pilus in pube naſcitur, ſimulque moderatum neque paucioſum quo alatur humorem habet. Adeundem modum de pilo in viri mento ſe res habet. Rareſcit enim ſumma cuticula, delata in eam à capite humiditate. Simul ſiquidem & in coitu, & intermedio tempore, moderatam humiditatem qua nutriatur pilus habet, tumque maximè, cum humiditas in coitu à capite descendens, in mento longè à pectore reſtiterit,

verit, ibique moram fecerit. In rarissimis autem summæ cuticulæ partibus pilos enasci indicio est, quòd si inusta extrema cuticula, pustulam solùm excites, eamque perfanaueris, vbi summa cutis densior euaserit, nullum ex cicatrice pilum emittet. Qui verò ætate adhuc puerili eunuchi existunt, eam ob causam neque in pube, neque in mento pilos habent, læuesque toti sunt, quòd, cum nondum via genituræ facta sit, nusquam rarefcit summa superficièi cuticula. Nam quemadmodum paulò ante à me dictum est, intercepta est genituræ via. Mulieres autem mento & toto corpore glabræ sunt, quòd ipsis in actu venereo non perinde agitatus humor ac viris, summam cuticulam raram efficere queat. At qui caluescunt, ii sanè phlegmate redundant, quod per coitum in eorum capite agitatum & incalescens, in summam cuticulam illapsum, priorum radices exurit, ita vt pili effluant. Eunuchi autem eam ob causam non caluescunt, quòd neque vehementius moueantur, neque phlegma in coitu incalescens, pilorum radices exurat. Cani autem ob id contingunt, quòd longo tempore permeante in homine humido, id quod candidissimum est secernitur, & in summam cuticulam illabatur, ita vt attracta candidiore humiditate pilus quàm antea candidior euadat, ipsaque summa cuticula, eo præsertim loco vbi cani sunt, quàm quouis alio candidior existat. Quique à prima origine canos habent in capite, illis summa cuticula, vbi cani sunt, quàm alia quæuis candidior existit, quòd illic albilissima humiditas insit. Sic autem se res habet. Qualem humorem caro attraxerit, siue album, siue flauum, siue nigrum, talem etiam colorem capillus imbut. Ac de his quidem hæctenus. Deinceps verò quod est reliquum persequar. Postea autem quàm summæ corporis pueri partes ramos foras emiserint, vnguesque ac capilli radices egerint, tunc sanè etiam mouetur: ad idque masculo trium mensium tempus conceditur, fœmiellæ verò quatuor. Sic enim vt plurimum contingit, etsi etiam quidam pueri ante hoc tempus mouentur. Primùm autem mas mouetur, quòd fœmella sit robustior: primùm quoque conrescit masculus, cum ex validiore & crassiore genitura conitet. Cum autem fœtus mouetur, tunc sanè lac de se

significationem matri exhibet. Mammæ enim attolluntur & papillæ turgescunt, neque tamen lac prodit. Et mulieribus quidem, quæ denso sunt corporis habitu, tardior est lactis significatio, seriusque fertur, citius verò his quæ raram habent corporis habitum. Lac autem propterea necessario gignitur. Cùm vterus foetu intumescens, mulieris ventrem comprimit, si eo pleno compressio illa contingat, quod in cibo & potu est pinguisimum foras in omentum & carnem profilit. Ac veluti si corium copioso oleo perunctum quis imbibisinat, eoque imbibito corium premat, 10 quo compresso foras oleum exilierit: sic certè vbi venter pinguedinem à cibis & potibus continet, & ab vtero comprimitur, quod pingue est in omentum & carnem transit. Et si raro habitu mulier fuerit, hanc exudationem facilius percipit, sin minus, tardiùs. Quin & pecora cùm vterum gerunt, nisi morbo aliquo laborent, potu ciboque ob eam causam pinguiora euadunt, itidemque mulier. Pingui nanque incalescente & candido effecto, quod vteri calore edulcatum est, in mammæ expressum tendit, & in vteros quoque 20 exigua portio per easdem venas defertur. Ad mammæ enim & vteros eiusmodi venulæ & consimiles aliæ feruntur. Cùmque ad vterum peruenerit, lactis formam habet, eoque exiguo puer fruitur. Mammæ verò vbi lac exceperint, attolluntur & implentur. Atque vbi mulier pepererit, suppeditato motus initio, lac in ipsas mammæ fertur, si puerum lactauerit. Sic enim se res habet. Dum mammæ exuguntur, venæ quæ ad eas tendunt, ampliores redduntur, & ampliores effectæ, quod pingue est à ventre attrahunt, & in mammæ transmittunt. Vir nanque si venerem crebrò exercent, ampliores venæ redditæ, semen attrahunt. Quinetiam 30 hæc se res habet ad hunc modum. Cùm, quæ à matre ferri consueuerunt, ad vterum peruenerint, tum pueri nutriri & augeri incipiunt, atque vt mater sana ac debilis est, ita etiam puer valet. Et quemadmodum quæ è terra gignuntur, è terra nutriuntur, quæ & eodem, quo terra, se habent modo. Semen enim cùm in terram demissum fuerit, humore quodam ab ipsa impletur, cùm cuiusuis generis humorem terra in se contineat, quo, quæ ex ea nascuntur, nutrire possit. At semen humoris plenum, flatu distenditur & intu-

intumescit, & vis quæ in semine leuissima est, ab humoribus cogitur, illaque vi spiritus coacta, & humore in folia verso, semen rumpit, & primum folia foras emergunt. Quæ cum emerferint, vbi amplius ab humore, qui in semine inest, nutriri non possunt, tum folia inferiore parte rumpuntur, ipsumque à foliis coactum, vim suam, quæ in eo propter grauitatem est reliqua, ad inferiora demittit, & ex foliis oriuntur radices, ex iisque dependent. Vbi verò planta firmas radices in terram iecerit, ex eaque alimentum sumserit, tum sanè totum euanescit, & in plantam, excepto cortice qui solidissimus est, absumitur. Qui rursus etiam in terra putrescens, progressu sanè temporis euanescit, & folia quædam in ramos finduntur. Ex semine igitur utpote ex humido ortum, quandiu quidem molle & aquosum fuerit, ad incrementum tum inferiore, tum superiore parte fertur, & nullum fructum edere potest. Neque enim facultas valida & pinguis ei inest, ut ex eo semen cogatur. Vbi verò temporis successu soliditatem maiorem acceperit, & firmiores radices egerit, tum iam etiam venas amplas, tum superiore, tum inferiore parte obtinent, tuncque sanè ex terra non amplius aquosum attrahit, sed crassius, pinguius, & copiosius, quod à sole calefactum, in extremitates efforuescit, & fructus nascitur, cum eo ex quo ortum est cognationem habens, multusque ex paucis oritur, quod quæ è terra nascuntur, copiosiore ex ea vim trahant, quam ex quo orta sunt, neque vno in loco, sed pluribus efforuescunt. Quo ex feruore prodiens fœtus, planta sua nutritur, quæ quicquid ex terra trahit, in fructum transfert. Sol autem ab ipso aquosum ad se alliciens, fructum coquit & solidiorem reddit. Atque hæc à me quidem dicta sunt de his, quæ ex semine de terra & aqua producuntur. At de plantatis in terram surculis, ex arboribus aliæ arbores hunc in modum producuntur. Ramus in infima ad terram parte, qua ab arbore euulsus est, vulnus habet, & vnde radices prodeunt, quod hoc fit modo. Cum planta in terram defixa, ab ea humorem acceperit, intumescit, & spiritum concipit, quod non facit quod terræ supereminet. Spiritus autem & humor, collecta in inferiore plantæ parte vi efficiunt ut quod grauissimum est deorsum erumpat, ex eoque tenetæ

radices oriuntur. Quod cùm inferiore parte acceperis, tunc sanè ex radice attractum humorem ei, quod supra terram eminet, transmittit; tuncque certe superiore parte intumescit & spiritum concipit, & collecta facultate quæ in planta leuis inest, folia germinant, iamque tam superiore quàm inferiore parte incrementum capessit. Sic iam contrario modo germinant quæ ex femine, & quæ ex taleis in terram defixis proueniunt. Prius enim ex femine folium oritur, deinde radices ad inferiora demittuntur. At arbor primùm radices agit, deinde folia accipit, quandoquidem in ipso femine humoris copia inest, & ei quod terra continetur, tantum per initia alimenti suppetit, quantum ad alendum folium satis sit, donec radices iecerit. Quod in talea non contingit. Neque enim ex alio nascitur unde folium primùm alatur, verùm ramus ipse arboris loco est, eiusque magna pars supra terram prominet, vt proinde humore repleri nequeat, nisi ex inferioribus partibus magna vis quædam proueniat, quæ ad superiora humorem transmittat. Et primùm quidem necesse est taleam è terra sibi ad radices alimentum subministrare, deinde à terra attractum sursum transmittere, indeque folia erumpere & incrementum accipere. Cùm autem planta incrementum ceperit, ista de causa necessariò ramos emittit. Vbi magnam humoris copiam è terra attraxerit, præ copia erumpit, qua parte abundat, illicque planta ramos emittit. Incrementum autem & in latum, tum supra, tum infra, quòd terræ inferiora hyeme quidem sint calida, æstate verò frigida. Quod ea de causa contingit, quoniam terra hyeme imbribus è cælo delabentibus madet, iisque grauioribus existentibus in sese comprimitur, ideoque densior euadit, & nullam profus transpirationem habet. Neque enim amplius magna raritas adest, ideoque terræ inferior pars hyeme calida est. Nam & finum densius pressum, maiorem in se calorem habet, quàm quod rarum est, prætereaque humecta quidem & compressa per se ipsa incalescunt, & à calore exusta putrescunt, quòd cùm densa sint, per ea spiritus permeare nequeat. Sicca verò & rara, multò minùs incalescunt & putrescunt. Sic etiam triticum & hordeum humidum & madefactum, multò citius incalescit, quàm si siccum fuerit &

ratum. Quin & vestes pelliceæ vehementer colligatæ & compressæ, per se exuruntur, velut ego vidi, non secus ac si igne conflagrarint. At si cui reliqua in considerationem adhibere placeat, is ea omnia quæ compressa sunt, calidiora ex se comperiet, quàm quæ laxiùs sunt composita, cum perficari nequeant. Sic quoque cum terræ inferiora humore plena sint, ipsaq; cum humore grauis sit & densa, per se comprimatur, per hyemem incalescit, quòd nullam prorsus habeat caloris perspirationem. Verùm postea quàm de cœlo
 10 aqua in ipsam delapsa fuerit, in eaque spiritum excitarit, is ultra propter terræ grauitatem permeare non potest, sed contra in aquam fertur, eamq; ob causam & fontes & mare hyeme quàm æstate, tum calidiores, tum copiosiores sunt. Excitatus nanq; spiritus, cum propter terræ densitatem per eam permeare nequeat, in aquam conuertitur, quæ sua copia quocunq; fertur, eo prorumpit, viamq; sibi ampliorem facit, quàm si modica esset. Neque enim aqua in terra consistere potest, sed semper in decliuem locum fertur. Quòd si
 20 spiritum ex aqua prouenientem terra per hyemem transmitteret, paucior ex ipsa aqua prodiret, neque per hyemem fontes increserent. Atq; ista omnia eò à me dicta sunt, quòd terræ inferiora hyeme quàm æstate calidiora esse constet. Nunc verò dicendum est, cur terræ inferiora æstate quàm hyeme frigidiora esse conspiciantur. Terra æstate rara est & leuis, nimirum cum sol vehementiùs irruat, & omnem ad se ex ea humorem attrahat. Aquam autem plus minusve terra semper in se continet. Spiritus verò omnes nobis ex aquis proueniunt. Quod ita se habere efficiam vt conicere possis. Ex omnibus enim fluminibus & nubibus semper spiritus prodeunt. Sunt autem nubes aqua in aere continua. Ac
 30 tunc sanè terra per æstatem rara est & leuis, aquamq; in se continet, quæ in decliue profluit, eaque decurrente, alius ex alio spiritus inde semper excitatur. Is autem spiritus, per terram leuem & raram fertur, terramq; ita refrigerat, vt simul quoq; aqua perfrigeretur. Exēpli gratia, veluti si quis aquã vtre contentam vehementer premat, & per acus puncturã, vel paulò minorẽ, aquæ perspiramentũ exhibeat, vtremque in sublimi suspendat, spiritus quidem nullus sed aqua tantum per foramen prodibit, quòd amplum satis spacium,

quo exhalet, aqua non habeat. Ad eundem sanè modum aqua in terra per hyemem se habet. Quòd si vtre sublimi suspenso, aqua in eo contenta amplius spatium concesseris, per foramen spiritus exibat. Spatium enim amplius quo per vtre exeat, aqua mota habet, eamque ob causam per foramen spiritus peruadit. Sic certè per æstatem in terra aqua se habet. Amplum enim satis locum ob terræ raritatem obtinet, quodque sol ab ea ad se humorem attrahit, ipsaque terra spiritum frigidum ab aqua excitatum, cum rara sit & leuis, per se transmittit. Ideoque pars eius inferior frigida existit, quin & aqua multò magis quam spiritus in terra frigidus, ipsaque in sese & in terram spiritum immittit. Simul quoque aquam quæ ex puteo hauritur, semper spiritus, velut flabellum agitat, qui & aquæ frigiditatem inducit. Quæ verò non hauritur æstate, sed immota manens densatur, ea neque perinde vt illa spiritum à terra in sese suscipit, neque ex sese in terram transmittit, simulque à sole & aere per puteum minimè disperfo, sed stabili manente, summa eius superficie primùm incalescit, deinde altera pars alteri, ad imum vsq; caliditatem suam communicat. Eaq; causa est cur aqua, quæ æstate non hauritur, ea, quæ hauritur, sit calidior. Quin & fontes multum profundi, æstate semper frigidi sunt, & aqua ex iis per hyemem hausta, quando terra calet, ea quidem calida est, intercedente verò tempore frigida est, ab aere scilicet frigido refrigerata. A vento quippe perflatur, & per eam spiritus percolatur. Quæ admodum etiam aqua per æstatem protinus ac hausta fuerit, frigida est, eamq; ob causam calefcit. Refrigeratur siquidem quòd terra rara sit, & spiritum in se contineat. At postquam hausta fuerit, si tempus intercedat, quia immota manet, calida conspicitur. Incalescit siquidem ab aere calido, non secus ac putealis aqua per æstatem, quæ non hauritur, ob id ipsum calida redditur. Ac ista quidem hac de re à me dicta sunt. Rursus autem repetam, quòd inferior terræ pars æstate frigida est, hyeme verò calida. Superior autem terræ pars, contrario se habet modo. Neque arbori opus est, si modò valere debeat, geminum simul calorem aut frigus adesse. Verùm si superiore quidem parte calor adsit, inferiore refrigerari oportet, contraque, si superiore parte frigus

accedat, eam inferiore parte incalescere necesse est. Ac ra-
 dices vbi attraxerint, arbori communicant, arborque ra-
 dicibus, sicque calidi & frigidi mutua fit dispensatio. Atq;
 haud aliter quam in homine ingestis in ventriculum cibus,
 qui dum concoquantur, calefaciunt, frigiditatem à potu
 reddi oportet, sic & in arbore, mutua quædam retributio ex
 imis ad summa, & contrà, fieri debet. Ideoque tum inferiore,
 tum superiore parte arbor inerefcit, quòd alimentum ex
 inferioribus & superioribus partibus capeffat. Et quandiu
 10 tenella admodum fuerit, fructum non profert. Neq; enim
 vis illi pinguis & crassa inest, quæ ad fructum satis esse pos-
 fit. Procedente verò tempore, tunc iam ampliores venæ ef-
 fectæ, in eam ex terra pinguem & crassum humoris fluxum
 deducunt, quem sol diffundens, & cum leuis fit, efferuescē-
 tem in summas partes educit. fructumque profert, & ab eo
 tenuem quidem humorem deducit, crassiozem verò con-
 coquens & calefaciens condulcat. Quæ verò arbores fru-
 ctum non ferunt, non tantam habent in se pinguedinem,
 quæ in fructum consumatur. Quæcunq; autem arbor tem-
 20 poris spatio robur acceperit, & firmas radices egerit, iam
 penitus omni ex parte crescere desinit. At verò arbores, quæ
 ex aliarum inoculatione proueniunt, eæ non illarum simi-
 lem, in quas insitæ sunt, fructum ferunt. Quod hoc modo
 cõtingit. Principio quidem oculus germinare incipit, cum
 siquidem alimentum habeat, primùm quidem ab arbore à
 qua auulsus est, tum verò ab ea in quam insitus est. Vbi
 pullularit, tenues ex se radices in arborem demittit, pri-
 mumque arboris humore, in quam insitus est, fruitur. De-
 inde temporis spatio radices in terram demittit, per eam in
 30 quam insitus est, & attracto è terra humore fruitur, indeq;
 alimētum sumit: vt proinde minimè mirum videri debeat,
 si insitæ arbores alios fructus proferant, cum è terra viuāt.
 Hæc quidem de arboribus & fructibus istam ob causam di-
 cta sunt, quòd imperfecta oratio relinqui à me non debue-
 rit. Nunc verò ad ea reuertar, quorum gratia ista à me dicta
 sint. Quæ ex terra nascuntur, ea omnia ex terræ humore vi-
 uere assero, & quemadmodum terræ humor habet, ita & se
 habere, quæ ex ipsa oriuntur. Sic & puer in vtero ex matre
 viuut, & vt valet mater, ita & puer. Quòd si quis, quæ de istis

dicta sunt, ab initio ad finem vsque ſecum reputare volet, is eorum quæ à terra naſcuntur, & hominum naturam per omnia ſimilem eſſe comperiet. Ac de his ſatis. At verò puer vbi in vtero exiſtit, manibus ad genas adhæret, caputq; pedibus proximū habet, neq; certò dignoſcere queas, etiam ſi puerum in vtero videas, vtrū caput ſuſum, an deorſum vergat. Verūm quæ cum ſuſtinent mēbranz, ex vmbilico protēduntur. Nunc verò rationem eam explicabo, quam paulò antea me demonſtraturum dixi, quæ, quantum humanū ingenium conſequi poteſt, aperta eſt iis omnib. qui ea de re 10 noſſe volent, quòd genitura mēbrana continetur, & in eius medio vmbilicus extat, per quem primūm ſpiritum ad ſe attrahit, & foras emittit, quodq; ex vmbilico membranæ protenduntur. Quin & reliquam pueri naturam, velut à me demonſtrata eſt, ita proſus ſe habere comperiet, qui his argumentis, quæ à me proferentur, vti volet. Si quis enim ova viginti, aut etiam plura, gallinis duabus, aut pluribus, vt excludantur, ſupponat, & ſingulis diebus, à ſecundo exorſus, ad vltimum vsq; , quo oui putamen detrahetur, ſubtrahat, frangat, diligenter inſpiciat, is eo, quo dixi, modo, omnia ſe 20 habere deprehendet, ſi modo auis naturam cum humana conferre licet. Ex vmbilico enim mēbranz protendi, aliaq; omnia quæ de puero dicta ſunt, eodem proſus ſe habere modo in ovo gallinaceo comperies. Quanquam, qui hæc nondū obſeruauit, is in ovo gallinaceo vmbilicū in eſſe mirabitur. Atqui iſta ad hunc, quæ à me dicta ſunt, modum ſe habere conſpiciuntur. Quando verò mulieri partus inſtat, tum ſe mouēte puero, & manib. ac pedibus ſe iactante, mēbranam quandam internā abrumpi contingit. Quæ rupta cæteræ imbecilliores fiunt, primumq; rumpuntur, quæ illā 30 cōtingunt, deinde poſtrema. Ruptis autē membranis, tum ſcetus vinculo exoluitur, & ageratus foras prodit. Neq; enim laxatis membranis quicquam ampliùs virium habet, neq; vteri puerū ampliùs cōtinere poſſunt, laxatis vti dixi membranis & ab ipſis ablatis. Et membranæ quæ puerū circumplectuntur, non admodū magna vi vtero adhæreſcūt. Cū verò puer prodit, vtero dilatato, qui mollis eſt, vi ſibi viam aperit, & in caput fertur, ſi ſecundum naturam exierit. Grauiſſimæ enim ei ſunt ſuperiores partes, ex vmbilico librate. Quan-

Quando autē in vteris manet, validior semper euadit, dum
 membranas decimo mense perrumpat, quando matri par-
 tus instat. Quòd si vis quædam puero contingat, etiam ante
 præfinitum tēpus ruptis membranis foras prodit. Quinet-
 iam si alimento à matre prius destituatur, sic quoq; ante tē-
 pus matri partio ingruit, & ante decimum mensem puer e-
 greditur. At verò si quæ vltra decem menses vtero gestare
 tibi visæ sunt, (quod iam sæpè audiui) eę hoc, quem referam,
 modo fallunt. Cùm vteri à ventre flatū suppeditante spiritu
 distenduntur & intumescunt (id enim contingit) tunc mu-
 lie res se concepisse existimāt. Et si mēses minimè prodeun-
 tes in vteris collecti fuerint, longioremq; moram fecerint,
 subinde alij eò confluunt, interdum quidem flatibus, qui à
 ventre procedunt, permixti, interdum verò incalescentes.
 Tunc quoq; sanè non prodeuntibus mensibus, & in tumo-
 rem sublatis vteris, mulieres vtero sibi gestare videntur.
 Deinde quandoq; menses sua sponte èrumpūt, aut cùm alij
 insuper ad vteros ferantur, & priores deturbent, etiā flatus
 egreditur, ac multis iam statim post menstruam purgatio-
 nem vteri dehiscunt, & ad pudendum conuertuntur, atq; eo
 tempore cum viris cōgressæ, eodem ipso die, vel paulò post,
 concipiūt. Atq; harum rationum ac rerum ignaræ, eo tem-
 pore se concepisse reputant, quo menses suppressi erant &
 vteri intumuerant. Cur autem non longiore quàm decem
 mensium spatio, fœtum vtero gestari contingat, referam.
 Post exactos decem menses, vbi fœtus grandior est, ali-
 mentum & incrementum, quod à matre demittitur, non
 amplius puero sufficere potest. Quod enim in sanguine
 dulcissimum est, ad sese attrahit, simulq; aliquantula lactis
 portione fruitur. Quæ cùm ipsi pauciora sint, puerque iam
 plenior factus, plus alimenti quàm adit, requirat, ipse sese
 iactans, membranas dirumpit. Idq; frequentius experiun-
 tur mulieres quæ primùm pariūt. Neq; enim pueris alimē-
 tum ad decimum mensem satis esse potest. Quod ad hunc
 modum deficit. Mulieribus quibusdam quidem menstruæ
 purgationes abundantes, quibusdam pauciores expurgan-
 tur. Quod si in natura & in genere semper contingat, ipsis
 vterinum est. At quibus pauciora menstrua effluunt, hæ
 pueris quoque sub postremum tempus, vbi iam auctiores

fuerint, cum parcius alimentum suppeditent, eos ut iactentur cogunt, & ut ante decimum mensem prodeant, compellunt. Paucus enim sanguis de iuenculis matribus fertur. Ut plurimum verò, quæ pauca menstrua demittunt, eas sine lacte esse contingit. Sicciores enim sunt, & densiore corporis habitu. Quòd verò deficiente alimento foetus exeat, nisi vis quædam inferatur, hoc argumento comprobatur. Auis ex oui luteo nascitur hoc modo. Vbi mater infidet, ouum incalescit, & quod in ouo continetur, à matre agitatur, concalesciturque spiritum concipit, & alium frigidum 10 ab aère per ouum attrahit. Ouum enim adeò rarum est, ut attractum spiritum satis copiosum ei, quod intus est, transmittat. Et increfcit auis in ouo, & eodem prorsus consimili- que modo in membra distinguitur, velut puer, vti iam antea à me dictum est. Procreatur autem auis ex oui luteo, alimentum verò & incrementum continet, quod in ouo est candidum. Quod omnibus qui animum aduerterint, conspicuum esse potest. Cum autem alimentum ex ouo pullo deficit, neque satis ei suppetit unde viuat, copiosius alimentum postulans, vehementer mouetur in ouo, & membranæ 20 circumcirca disrumpuntur. Et vbi auis pullum vehementer moueri senserit, putamen tundendo excauans, ipsum excludit. Atque hæc intra viginti dies contingere solent, idque ita se habere manifestum est. Nam vbi volucris oui testam contundendo excauarit, nihil penitus humoris, quod aliquid sit momenti, in ea inest, quòd totus in pullum absumtus sit. Sic etiam cum puer increuerit, mater ei sufficiens alimentum amplius suppeditare non potest. Plus itaque alimenti quàm quod adsit foetus postulans, sese iactando membranas disrumpit, simulque vinculis solutus foras prodit. 30 Atque ista, ut longissimæ, decimo mense contingunt. Eaque est ratio, cur brutis & feris eo ipso tempore, quo quæque parere consuevit, nec tardiùs, partus ingruat. Vnicuique enim animanti tempus esse necesse est, in quo foetui parcius alimentum suppetat ac deficiat, tumque partio instet. Et quæ quidem minùs alimenti foetui suppeditant, celerius pariunt, quæ verò plus, tardiùs. Atque de his quidem hactenus. Puer autem, vbi circumcirca disrumpæ sunt membranæ, si quidem suo momento in caput magis inclinæ, facile mul-
 lier

lier parit. Quòd si in latus, aut in pedes prodeat, (id enim se-
 piùs contingit, si illuc momentum vergat, vel propter vteri
 amplitudinem, vel si mater in ipso partus dolore primùm
 quiescere non potuerit) si sic inquam prodeat, difficilè par-
 tum mulier sentiet. Iam verò ex his plurimæ, vel ipsi fœtus,
 vel vnà etiam cum suis fœtibus matres periere. Ex puerper-
 ris autem præcipuè laborant, quæ primos partus experiun-
 tur, eò quòd doloribus non assueuerint, & totum quidem
 corpus dolor occupat, præcipuè verò lumbos & coxendi-
 ces, quæ ipsis diducuntur. Quæ verò magis partus expertæ
 sunt, minores dolores sentiunt, quàm quæ primùm pariunt.
 At quæ multoties peperere, omnium minimè dolēt. Quòd
 si fœtus in caput feratur, primùm caput foras prodit, dein-
 de alia membra consequuntur, postremus est vmbilicus, ex
 quo secundæ dependent. Post hæc humor exit cruentus, à
 capite & reliquo corpore vi doloris & caloris secretus, qui
 viam partus purgamentis facit. Post exitum autem saniei,
 purgatio procedit, quo ante dictum est tempore. Et tum
 mammæ, tum aliæ partes humidiores, mulieribus effun-
 duntur, minimùm quidem in ea quæ primùm parit, ac in
 aliis deinceps, quò plures partus expertæ sunt, eò magis ef-
 funduntur, venis à puerperij purgamentis euacuatione exi-
 nianitis. Atque ista à me hac de re dicta sunt. Gemelli autem
 ex vno veneris complexu procreantur ad hunc modum.
 Vteri sinus plures & incuruos habent, hos quidem longiùs
 distantes, illos verò pudendo viciniore. Et ex animalibus,
 quæ plura gignunt, plures sinus habent, quàm quæ pauca.
 Quòd in ouibus, feris & volucribus ad eundem se habet
 modum. Cùm genitura ad duos sinus diuisa peruenerit,
 eamque vteri receperint, neque sinus alter ad alterum trās-
 miserit, ea utroque sinu separata, membrana vestitur, vitam-
 que eo modo accipit, quo & vnus fœtus, de quo hæc dixi-
 mus. Quòd verò ex vno cōgressu gemini procreentur, hoc
 argumento constat. Canis, sus, & alia animalia, vno con-
 gressu duos & plures fœtus pariunt, quorum quisque in vtero
 suo sinu & membrana conditur. Atque hæc ipsi contingere
 cernimus, eosque omnes eodem vt plurimùm die parere.
 Ad eundem quoque modum in muliere, ex vno veneris com-
 plexu nati gemelli, vterque suo sinu & inuolucro conditur,

& eadem die in lucem prodit, alterumq; prius cum suo in uolucro foras egreditur. Quod autem ex gemellis vnus mas sit, alter foemina, id ideo contingere asseuero. In muliere & in viro, & in quouis animalium genere, in vnoquoque tum imbecillior, tum valentior genitura inest, neque vnico impetu genitura procedit, sed & secunda & tertia iactatione emittitur, neque fieri potest, vt quæ prius & quæ posterius exit, eiusdem sint roboris. Quemcunque ergo finum crassior validiorque genitura subierit, in eo mas procreatur, quemcunque verò humidior ac imbecillior, in eo foemella generatur. At si in vtrunque valida subeat, ambo mares nascuntur, sin debilis in vtrunque, ambo foemellæ. Atque omnis ista oratio, ad hunc exposita modum, ad finem perducta est.

Hippocratis de carnibus, liber.

Equidem adhuc vsq; communibus sententiis, tum eorum, qui ante me fuerunt, tum etiam meis vsus sum. Necessè enim est eum, qui hanc de arte Medica tractationem suscipere volet, commune sententiis principium ponere. De cœlestibus autem rebus & in sublimi positis nihil dicere attinet, nisi quantum conferunt ad demonstrandum de homine & de reliquis animantibus, quod ex his constant & procreata sunt, quodq; animo sunt prædita, & quod sanitas & morbus, quodque in homine inest boni vel mali, & mors ipsa inde proficiscitur. Nunc verò ipse meam sententiam proferam. Quod calidum vocamus, id mihi immortale esse videtur, cunctaque intelligere, videre & audire, sentireque omnia tum præsentia tum futura. Cuius pars maxima, cum omnia perturbata essent, in supremum ambitum secessit, quod mihi veteres videntur Æthera appellasse. Altera pars locum infimum sortita, terra quidem appellatur, frigida & sicca, multasq; motiones habens, & in qua multum sanè calidi, inest. Tertia verò pars medium aëris locum nacta est, calidum quid existens. Quarta pars terræ proximum locum obtinens, humidissima & crassissima. His igitur in orbem agitatis, cum turbata essent, calidi magna pars aliàs in terra relictæ est, partim quidem magna, partim verò minor, aliàs etiam valde parua, sed in multas partes diuisa. Et temporis

poris successu à calido resiccata terra, ista in ea tanquam in membranis contenta, circum se putredines excitant. Ac lōgo tempore incalescens, quod quidem ex terræ putredine pinguedinem sortitū est, & minimum humidi habet, id citissimè exustum, ossa produxit. Quæ verò naturam glutinosiorem sortita sunt, & frigidi cōmunionem habent, ea neq; cal: facta exuri potuerunt, neque etiam humida fieri, ideo formam longè ab aliis diuersam nacta sunt, & nerui solidi extiterunt, cum non multum in iis frigidi inesset. At venæ
 10 frigidi multum habebant, cuius pars circumcirca ambiens, & quod erat glutinosissimum, à calido exassatum, membrana extitit. Quod verò erat frigidum à calido superatum, dissolutum est, ideoq; humidum euasit. Ad eandem omninò rationem, fauces, gula, venter, & intestina ad podicem vsq; caua extiterunt. Frigido enim semper incalescente, quod in eius ambitu glutinosum erat exassatum est, & ambiens membrana tunica euasit. Quod verò frigidum intus erat, quoniam in ipso neq; pingue, neq; glutinosum multum inerat, colliquatum est, & humidum extitit. Eadem quoque
 20 veficæ ratio fuit: frigidum multum relictum in eius ambitu, à calido calefactum & dissolutum, humidum extitit, cum neque in eo pingue, neq; glutinosum inesset. Quod verò superfuit tunica euasit. Sed & alia quæ caua sunt ad eundem habent se modum. Vbi enim glutinosum pingue superauit, membrana in tunicam euasit. Et vbi pingue supra glutinosum abundauit, ossa extiterunt. Ossium verò eadem est ratio. Vbi enim glutinosum minimè inerat, sed pingue & frigidum abundauit, id celeriter propter pinguedinem exustum fuit, ossaq; durissima & maximè solida facta sunt. Vbi verò
 30 pingue & glutinosum simili portione respondent, hæc ossa sunt fistulosa. Ac de his quidē hæc videtur esse ratio. Frigidum quidem densat, calidum verò dissipat, longo etiam interpolito tempore exiccat. Quòd si quid pinguedinis affuerit, citius exurit & exiccat. Verùm vbi glutinosum cum frigido affuerit, citra pinguedinem exuri nō solet, sed temporis successu incalescens condensatur. At verò cerebrum frigidi & glutinosi sedes est & matrix, calidū verò pinguedinis sedes & matrix. Quod enim dum incalescit primū omnium diffunditur, pingue fit. Atq; ideo circo cerebrū, quòd

minimum pinguis, plurimum verò glutinosi habeat à calido exuri nequit, sed temporis spatio tunicā membranā, videlicet crassā, nactum est, circa membranā verò ossa, ex eo quod calidum superavit, & in quo pingue inerat. Medulla etiam, quæ dorsalis appellatur, à cerebro ducitur, & neque in ipsa multum pinguis, neque glutinosi inest, non aliter quàm cerebro; eamque ob causam neque medullæ nomine iure donatur. Neque enim reliquorum ossium medullæ similis est, cum sola membranas habeat, quas alia medulla non habet. Atque horum manifesta sunt indicia, quòd, 10
 si quis neruosa & glutinosa, itemque alia assare volet, cetera quidem citò assentur, neruosa tamen & glutinosa assari nequeant, cum minimum pinguedinis habeant; quod verò dulcissimum est & pingue, celerrimè assatur. At verò viscera hoc modo mihi constare videntur. Et de venis quidem antea à nobis dictum est. Cor autem multum glutinosi & frigidi obtinet, quod à calido calefactum, caro dura & viscida euasit, ipsumque membrana inuolutum cauum factum est, non quemadmodum venæ, & ad venæ maximè cauæ caput annexum est. Duæ enim sunt à corde venæ cauæ, 20
 & hæc quidem arteria, illa verò vena caua nominatur, iuxta quam cor positum habet. Arteria verò calidi plus continet quàm vena caua, & spiritus penus est. Ac præter has duas venas, aliæ quoque in corpore insunt. Quæ autem valde caua est, & cordi annectitur, ventrem totum & septum transuersum peruadit, & in vtrunq; renem & lûbos scinditur, tumque alias in partes, tum in vtrunq; crus fertur. Quinetiã supra cor ad ceruicem partim quidè dextra, partim etiam sinistra tendit, moxque ad caput ascendit, & in tempora vtraque scinditur. Possunt autem & maximæ venæ numero 30
 recenseri, sed vt vno verbo comprehendam, à vena caua, & ab arteria reliquæ venæ in totum corpus dispersæ sunt. Sunt autem maximè cauæ, quæ ad cor, ceruicè, & caput tendunt, & infra cor ad coxendices vsque. Calidumque plurimum in venis & corde inest, eamque ob causam spiritum cor in se continet, quòd sit omnium que in homine sunt membrorum maximè calidum. Quòd autem spiritus sit calidus, facillè intelligas. Cor & venæ cauæ semper mouentur, calidique plurimum in venis inest, & quia ex omnibus hominis membris

bris cor sit maximè calidum, eam ob causam spiritum attrahit. Id verò & aliter cognoscas licet. Si quis ignem in domo, in qua nullus ventus spiraret, accendere volet, flâma modò minus, modò magis mouetur. Sed & lucerna accensa ad eundem modum, modò magis, modò minus agitur nullo quem quidem spirare sentiamus, vento mota, frigidûq; calido alimentum est. At verò puer dum in vtero est, compressis labris ex matris vtero tum alimentum fugit, tum etiam spiritum, qui in puero calidissimus est, vbi sanè mater respirat, in cor attrahit. Quinetiâ hoc calidum reliquo corpori & omnibus aliis partibus motum præbet. Quòd si quis roget, vnde hoc quis noscit, quòd puer in vtero trahat & fugat, hoc illi respondere licet. Pueri cum in lucem prædeunt, sterco in intestinis habere conspiciuntur, & simul ac in lucem editi sunt, tum homines, tum pecora, id iis per ventrem secedit. At qui neq; sterco haberet, nisi in vtero fugeret, neque vt primùm puer natus est, vbera sugere nosset, nisi in vtero suxisset. Ac de cordis quidem & venarum motione, ad hunc se res habet modum. Pulmo autem iuxta cor sic extitit. Quod in humido glutinosissimum erat, cor calefaciens, celeriter exiccavit, veluti spumam, & fistulosum reddidit, multisq; venulis resperfit. At venulas eam ob causam condidit. Quod in glutinoso inerat frigidi, id ipsum à calido colliquatum, humidum est redditum, quod verò glutinosi fuit reliquum, in ipsam tunicâ abiit. Iecur verò hunc in modum constitutum est. Humido multo cum calido relicto, absq; glutinoso & pingui, frigidum superavit calidum, & condensatum est. Cuius rei hoc à me proponitur argumētum. Cum quis victimam iugulat, quandiu sanguis calidus est, liquidus etiâ manet, vbi verò perfrixit, cōcrefcit. Quòd si quis ipsum agiter, minimè concrefcit, quòd fibræ nimirû glutinosæ sint & frigidæ. At lien hunc in modum constitutus est. Cum calido & glutinoso, calidi quidem plurimum, frigidi verò minimum remansit, quantû scilicet ipsum glutinosum cogat, quod fibræ ipsæ in liene existentes constituunt, propter quas mollis & fibrosus ipse redditur. At renes hoc modo compacti sunt. Glutinosi parum, parumq; calidi à plurimo frigido condensatum est, & viscus durissimum extitit, & minimum rubrum, quòd nō multum calidi

simul coierit. Eadem quoque de carnibus ratio est, frigidum
 quidem carnem constituit, condensat & facit glutinosum
 autem in foramina abiit, in quibus, velut in magnis venis,
 humidum inest. Calor per vniuersum corpus spargitur, isque
 plurimus in corpore inest, & multum frigidi in humido, ni-
 mirum quantum humidum condensare queat, verum à ca-
 lore superatam ab eo diffunditur. Quod autem humidum
 sit calidum, sic ostenditur. Si quis corporis humani particu-
 lam quamcumque volet, sciet, sanguis calidus effluet, & qua-
 ndiu quidem calidus fuerit, liquidus erit. Vbi verò, tum ab
 insito, tum ab externo frigido perfrixerit, pellicula & mem-
 brana obducitur. Qua detracta, si quis pauco tempore sinat,
 aliam enatam pelliculam videbit, eamque si quis semper au-
 ferat, alia à frigido pellicula producet. Sed huius rei gra-
 tia longior sum, ut ostendam corporis summum aëri ob-
 uertum, à frigido & ventis ingruentibus necessario pellicu-
 lam contrahere. Articuli verò hanc in modum producti
 sunt. Quando ossa constituta sunt, quod quidem in his pin-
 gue fuit, celerrimè exustum est, quemadmodum superiore
 oratione à nobis dictum fuit. Quod autem ex his glutino-
 sum erat, id cum peruri nequireret, medio loco inter vstum &
 exiccatum comprehensum, à calido in nervos & mucum
 transit. In mucum verò, quatenus quod ex glutinoso humi-
 dissimum erat, calefactum crassius euasit, cum humidum
 esset indeque mucus exiit. Ex hoc ipso autem glutinoso vn-
 gues producti sunt. Quod enim in eo maximè est humi-
 dum, ab ossibus & articulis semper in unguis foras secedit,
 & à calore exiccatur & arefactum glutinosum redditur.
 Dentes autem postremi istam ob causam gignuntur. Ex ca-
 pitis & maxillarum ossibus glutinoso incrementum acce-
 dit, & pingue quod inest, à calido exiccatur exurit, & dē-
 tes fiunt reliquis ossibus duriores, quoniam nihil frigidi in-
 est. Ac primi quidem dentes ex victus ratione in utero nascun-
 tur, & vbi in lucem editus est puer, ex lacte, dum mammam
 sugit. Cum verò hi exciderint, ex cibo & potu. Excidunt au-
 tem, vbi ad primi alimenti annos deuenierint, quibusdam
 etiam prius, si ex morbo alimēto pullularint, plurimis ve-
 rò cum ad annos septem peruenerint. At qui postea nascun-
 tur, ad senectutem usque remanent, nisi ex morbo corrūpan-
 tur.

tur. Iſtā verò ob cauſam dentes reliquis partib. tardiùs oriù-
 tur. In maxilla venæ ſunt, eaq; huic oſſi inter omnia oſſa ex
 ventre inferiore alimentum exhibent. Oſſa autem qualia
 quidem ſunt, tale dant incrementum, vt & reliqua omnia
 tale exhibent incrementum, qualia ipſa exiſtūt. Venæ enim
 quæ per ventrem & inteſtina feruntur in quibus cibi & po-
 tus coaceruantur, vbi hi incaluerint, id quod eſt tenuiſſimū
 & humidiffimum attrahunt, craſſiſſimum autem iſt hic reli-
 ctum, in inferioribus inteſtinis in ſtercus abit. Tenuiſſimū,
 inquam, venæ trahunt ex ventre & inteſtinis quæ ſupra ie-
 iunum ſunt, vbi cibi incaluerint. Qui ſuperato ieiunio in in-
 feriora inteſtina collecti, in ſtercus abeunt. At poſtquam
 alimentum eò peruenit, vnum quodq; eam quā habuerat
 formam cuiq; reddit. Ligata nanq; alimēto ſingula incre-
 mentum accipiunt, calidum, frigidum, glutinoſum, pingue,
 dulce, amarum. & oſſa, & reliqua omnia quæ in homine in-
 ſunt. Ideoq; poſterius dentes producuntur. Dictum autem
 à me etiam eſt antea, maxillas ſolas inter oſſa venas in ſeſe
 habere, vt proinde copioſius ad eas alimentum quàm ad re-
 liqua oſſa trahatur. Et quæ copioſius habent alimentum &
 vberiore affluxum, eæ tale ex ſe incrementum pariunt,
 qualia ſanè ipſa exiſtunt, quandiu homo ad integritatem
 increſcit. Increſcit autem vbi cōſpicuò adoleſcere cernitur,
 quod præcipuè à ſeptennio ad decimum quartum annū ap-
 paret. Quo tempore tum maximi, tum cæteri omnes den-
 tes producuntur, poſtquam exciderint, qui ab alimento ex
 vtero orti ſunt. Increſcit autem & ad tertium annorum ſe-
 ptenarium, in quo adoleſcens euadit, ad quartum vſque &
 quintum ſeprenarium. Quinetiā hominibus pleriq; quar-
 to ſeprenario duo dentes enaſcuntur, qui moderatores no-
 minantur. Capilli autē ad hunc modum oriuntur. Ab oſſib⁹
 & cerebro eiufmodi incremētum prouenit, ab eo videlicet
 glutinoſo, quod circumcirca exiſtit, in quo pinguis nihil in-
 eſt, quemadmodum & neruis accidit. Si quid enim pinguis
 ineſſet, à calido exuſtum eſſet. Ac fortaiſſis mirum aliquem
 ſubeat, cur in axillis & pube, & reliquo corpore pili multi
 ſuccreſcant. Cuius rei hæc eſt ratio, quòd vbicunq; in cor-
 pore glutinoſum exiſtit, ibi pili à calore gignuntur. Hanc
 verò ob cauſam auditio fit. Aurium foramina ad os durum

& siccum lapidi simile perueniunt, cui cavitata fistulosa ad-
 dita est. Soni autem in durum impingunt, & os cauum per
 ipsum durum insonat. Pellicula verò in ipso meatu audito-
 rio iuxta os durum tenuis est, ad instar telæ aranei. præ re-
 liquis pelliculis siccissima. Quod autem siccissimum est, id
 ad sonum concipiendum maximè facere, multis argumen-
 tis comprobari potest. Cùm ergo plurimùm resonat, tum
 maximè audimus. Etsi nonnulli naturæ historiam scriptis
 mandantes, cerebrum ipsum sonum facere dixerunt, quod
 tamen nullo modo fieri potest. Cerebrum enim ipsum hu-
 midum est, & ipsum ambiens membrana humida & crassa, 10
 eamq; ossa circumdant. Atqui nullum humidum sonū facit,
 sed quæ sicca sunt. Quæ verò resonant, auditionem faciunt.
 At verò cerebrum odorandi facultatem habet, cùm humi-
 dum existat, aridorum odorem cum aëre per cartilaginosa
 corpora, quæ sicca sunt, attrahens. Cerebrum enim ad nasi
 cavitatem progreditur, hacq; parte nullum ei os obtēditur,
 sed mollis cartilago spongiæ instar, quam neq; carnē, neq;
 os appellare queas. Et cùm quidem nariū caua sicca fuerint,
 ipsum per se exquisitè magis rerum siccarum odorem per- 20
 cipit. Neq; enim aquam olfacit, cùm cerebro sit humidior,
 nisi computruerit. Putrefacta nanq; aqua crassior euadit, &
 reliqua omnia. At cùm nares humidæ fuerint, olfacere ne-
 quit, cùm ad se cerebrum aërem non attrahat. Ad eundem
 etiam modum cùm cerebrum colliquatū plurimam mate-
 riam ex se in palatum, & fauces, & pulmonem reliquumq;
 ventrem detruserit, id percipiunt homines, & ex capite
 destillare dicūt, etsi in reliquum etiam corpus destillat, idq;
 cum calore quodam contingit. At verò eam ob causam vi-
 det, quòd à cerebri membrana vena ad utrumq; oculū per 30
 os pertinet. Per has duas venas ex glutinoso, quod est maxi-
 mè tenue, ex cerebro veluti per colū transmittitur, atq; ideo
 ipsam circum se tunicam quæ aëri obuersatur, & ad quam
 venti ingruunt, talem facit, quale est ipsum oculi pellucidū,
 eadem planè ratione quam de cæteris tunicis diximus. Sunt
 autem multæ hæ tunicæ, quæ oculi pellucido præten-
 duntur, ipsiq; sunt similes. In hoc enim pellucido lumen & splendi-
 da cuncta lucem reflectunt. Per hoc igitur in quo lumen re-
 flectitur, visio fit. Quod verò minimè est splendidum, neq;
 obluet,

oblucet, per illud visio non fit. Reliquum circum oculos album, caro est. Pupilla autem oculi nominata, nigra ob id apparet, quòd in profundo sita sit, & tunicæ eam ambientes nigrae existunt. Tunicam verò appellamus, id quod velut pellicula inest, quæ neutiquam ad conspectum nigra est, sed alba & pellucida, & oculi humidum, glutinosum. Sæpe enim conspeximus oculo disrupto, prodisse humorem glutinosum, qui quandiu calidus est, liquidus existit, vbi verò perfrigit, siccus euadit, ad instar thuris transparen̄s. Quod in hominibus & feris ad eundem modum se habet. At oculo infestum est, quicquid in eum incurfat, & venti, & quæcunq; splendidiora quàm in seipso sint. Idq; quis ideo fieri iudicet, quòd vnus & eiusdem sint coloris. Quemadmodum os & lingua, & reliquus venter, humida existunt. Sermonis autè in homine causa est, quòd totum corpus spiritum intrò trahit, eumq; plurimum in suas quisq; cavitates. Is verò per inane foras pulsus, strepitum facit. Caput enim resonat, lingua verò in faucibus interseptum, suo appulsu format, & ad palatum ac dentes impingens, clarum reddit. Quòd nisi lingua suo semper appulsu formaret, non distinctè homo loqueretur, sed singula vnã naturã vocem ederent. Cuius rei indicio sunt muti à primo ortu, qui distinctè loqui nequeunt, sed solam vocem edunt. Neq; verò si quis spiritu foras emisso loqui conetur, id facere queat, quod hinc cõstat. Qui magnam volunt vocem edere, ij attractum externum spiritum foras propellunt, & quandiu perdurat spiritus, magnam vocem fundunt, quæ postea deficit. Quinetiam citharædi, si vt magna voce vrantur opus sit, spiritum intrò summo opere attrahunt, & plurimum emittunt, ac vociferantur, vocemq; quandiu spiritus suffecerit, magnam edunt. Vbi verò spiritus defecerit, desinunt. Ex quibus manifestum est, spiritum vocem edere. Vidi præterea quosdam, qui, cum seipso iugulassent, guttur in totum sibi præsecuerant. Atq; hi viuunt quidem, verum nullam vocem emittunt, nisi quis guttur constringat, ac tum demum ij vocem edunt. Quin & hoc patet, quod prælecto summo gutture, spiritus in cavitates internas attrahi nequit, sed præfectam partem foras effertur. Ita sanè de voce ac sermone simili modo se res habet. Hominis autem vita septem dierum numero cir-

cum scribitur. Ac primùm quidem, vbi genitura ad vteros
peruenit, habet intra septem dies, quæcunq; ex corpore ei
accedere necesse est. Id verò quomodo nouerim fortasse
quis mirabitur, verùm multa ad hunc modum vidi. Merc
trices publicæ, quæ in seipsis sæpius id expertæ sunt, vbi cum
viro congressæ sunt, noscunt quando conceperint, moxque
conceptum intra se perdunt. Quo postea iam perditio, velu
ti caro excidit. Eam in aquã coniectam si accuratiùs inspe
xeris, membra omnia habere deprehendas, & oculorum
regiones, & aures, & brachia. Quin & manuum digiti, & 16
crura, & pedes, & pedum digiti, & pudendum, & reliquum
totum corpus in conspicuo est. Liquidò autem constat harũ
rerum peritio, quòd mulier vbi concepit, statim inhorrescit,
& incalescit, ac dentibus stridet, & articulum reliquumque
corpus conuulsio prehendit, & vterum torpor, idq; iis quæ
putæ sunt accidit. Quæ verò crassæ & mucosæ istud expe
riuntur, earum pleræq; hoc non sentiunt. Ac sanè quantum
illæ mihi ita indicarunt, tantum etiam me scire profiteor.
Quòd verò hominis vita septem dierum numero circun
scribatur, hoc quoq; manifestum est. Pleriq; quidem ex his 20
qui septem diebus nihil edere aut bibere volunt, in his mor
iuntur, quòd si qui eos superauerint, nihilominus tamen
moriuntur. Nonnulli etiam ne per incediam à vita discede
rent, sed vt comederent & biberent persuasi sunt, verùm vè
ter non ampliùs admittit. Ieiunum enim intestinum in his
diebus cohærescit, quin etiam illi moriuntur. Quin & illud
ipsum ex his conicere licet. Puer septimo mense natus, cer
ta ratione in lucem prodiit & vitalis est, cùm is rationem &
numerum exactè ad hebdomadas respondentem habeat.
Octauo autem mense natus, nullus vnquam vixit. Nouem 30
autem mēsiũ & decem dierum fœtus editur & vitalis est,
numerumq; ad hebdomadas exactè respondentem habet.
Quatuor nempe decades hebdomadarum, dies sunt ducenti
& octoginta. Hebdomadarum autem decuriam dies se
ptuaginta constituunt. At septimo mense editus partus tres
hebdomadarum decurias obrinet, & ad vnãquamque de
curiam dies concurrunt septuaginta. Tres itaq; hebdoma
darum decuriæ, in totum dies ducentos & decem faciunt.
Quinetiam morbi acutissimi ad hunc modum hominibus

contingunt, voluentibus diebus quibus iudicantur, & moriuntur, aut conualescunt. Et tertianæ diebus vndecim, vna & dimidia hebdomada. Quartanæ duabus hebdomadis. Quintanæ duodeviginti diebus, hoc est, duabus hebdomadis & dimidia. In cæteris verò morbis, quoto tempore homines sani euadent, certa sententia pronūciari non potest. Ad eundem autem modum, vlcera quoq; magna in capite & reliquo corpore, quarto die inflammatione tentari incipiunt, septimo verò inflammatio sedatur, aut decimoquarto, aut duodeuagesimo. Quòd si quis diligentem curam adhibeat, neque vlcera capitis magna hoc tempore sedentur, homines moriuntur. Ac fortè quis harum rerum imperitus, mirabitur factum septimo mense nasci, atque id quidem certè, & sæpius vidi. Quòd si quis volet, id facilè deprehendet, obstetrices quæ parturiētib; præsunt ad eundem & percontando. Est verò & aliud argumentum. Pueri sæpius septimo anno exacto dentes explent. Et septem annos plenus & iusto numero exactè trecentæ & quinquaginta hebdomades conficiunt. Quòd autem horum singula septenariis à natura regantur, aliàs declarabo.

Hippocratis de septimestri partu, liber.

Septimestres nascuntur diebus cētum & octoginta duobus, & insuper addita quadam diei particula. Si etenim primi mensis dies quindecim supputaueris, quinque verò mensium dies centum quadraginta septem & dimidium (sexaginta nanq; diebus, vno demto, ferè duo menses constant) his sic se habentibus, ad septimum mensem supersunt dies plus quàm viginti, quod est anni dimidium, vnà cum aliquantula parte ad diei partem accedente. Cùm fœtus iam auctior ad hanc perfectionem deuenit, & robur increuerit, ipso iam perfectè aucto magis quàm cæteris temporibus, membranæ in quibus iam inde ab initio enutritus est, elaxantur, non secus ac spicarum mēbranæ, ad id vi impulsæ, antequam fructus perfectè auctus fuerit, & fructus quidem robustissimi & maximè pleni, vi illata membranas dilacerant, partumq; accelerāt, & ex his pleriq; pereunt. Nā: cum parui existant, maiore quàm cæteri vtūtur mutatione, & ex vtero expressi per quadraginta dies ex necessitate male afficiuntur, quod etiam multos decimo mense natos.

interimit. Ex his autem, qui septimo mense nati sunt, supersunt quidam, licet ex multis pauci, propterea quòd ratio & tempus, quo enutriti sunt in vtero, effecit, vt ea omnia consequantur, quorum etiam perfectissimi, & qui maximè superstites euadunt, cōpotes fiunt, tum etiam quòd permutationem senserūt, prius à matre in lucem emissi, quàm octauo mense agrotarent. Etenim si hos labores superant, ita vt in lucem puer prodeat, is tamen superesse nequit ob cōmemoratas affectiones, quas octauo mense, multos quoq; decimo natos, interimere affirmo. Multi autem fœtus eius ætatis, quæ est septem mensium, cùm laxatis membranis in id quod cedit secedunt, ibique alimentum capiunt, primis quidem quadraginta diebus, hi quidem magis, alij minùs laborant. Ac propter permutationem ex locis in quibus alebantur, alterationem sentiunt, & circa vmbilicum vellcantur, alioq; migrant, tum etiam propter matris labores. Membranæ nanq; dum tenduntur, & vmbilicus vellicatur, dolores matri pariunt, fœtusque pristino vinculo exolutus grauior euadit. Pluræq; etiam mulieres ex hoc casu in super febre corripiuntur, quedam quoq; vnà cum fœtu pereunt: verùm omnes hac febre paucis diebus tentantur. At verò se vtēros difficillimè gestare octauo mēse rectè dicunt. Est autem octauus mensis, non solùm tempus hoc, verum etiam dies à septimo mense, & nono, & ab anno accedunt. Verùm dies non eodem modo, vel dicunt, vel agnoscunt mulieres. Ex eo enim decipiuntur, quòd neq; eodem modo se habēt, verum etiam quòd quandoq; plures dies à septimo ad quadraginta accedūt, quandoq; verò à nono. Sic enim pro ratione mensis ac temporis in quo mulier conceperit, contingere necesse est. At mensis octauus minimè ambiguus est. Per hunc enim contingit, vt indicatio difficilis sit. Mea sententia pars in vndecim mensibus, mensis est, licet nō admodum commemorari debeat. Mulieribus autem de partu fides habēda est. Nā & omnia narrant, semperq; dicunt, & semper proferunt. Neque aut opere aut sermone cuiusquam se persuaderi sinunt, sed ex eo, quod sibi contigisse norunt. Et si verò volentibus aliud dicere licet, quæ tamen decernendi aut de hac sententia pronūciandi victoriæ potestati habent, semper proferūt & affirmant septimo mēse, & octa-

& octauo, & nono, & decimo, & vndecimo. partus in lucem prodire, & ex his octauo mense natos minimè superesse. Quin & abortiones plurimas primis quadraginta diebus contingere asseuerant, & cætera quæ in quadragenariis ac singulis mensibus euenire conscripta sunt. Cùm verò septimo mense disruptis membranis foetus sedem mutarit, labores, qui circa octauum mensem & circa sextum quadragenarium in partu edendo fieri recensentur,prehendunt.

10 Quo tempore elapso, quibus partus foeliciter successurus est, inflammationes tum foetus, tum matris dissoluuntur, adeò vt venter emolliatur, tumorque ex præcordiis & laterum inanitate in loca inferiora descendat, ad aptam conuersionem, quæ facilem partus progressionem faciat. Et septimo quadragenario magnam temporis partem foetus illic permanent. Nam & loci ipsi molles sunt, & transmotiones ipsis faciliores & frequentiores contingunt, ideoque ad partum expeditiores redduntur. Et ex toto quadragenario, per vltimos hos dies mulieres faciliùs vteros ferunt, quoad foetum conuerti contigerit. Postea verò partus dolores & labores incumbunt, donec puero & secundis mulier liberetur. Quæ verò mulieres multos pueros pepererunt, in quibus aliquis claudus, aut cæcus, aut alioqui malè affectus fuit, eæ affirmant se in his gestandis, pueri octauum mensem molestiùs tulisse, quàm in his quos nullo modo malè affectos pepererunt. Mutilus enim foetus octauo mense vehementer ægotauit, adeò vt etiam morbus abscessum fecerit, non secus ac viris morbi grauissimi facere consueuerunt. At foetus, qui alio quouis tempore vehementer ægotarint, ii priùs intereunt, quam eiusmodi abscessum morbus experiatur.

30 Octimestres autem foetus, qui non valdè ægotant, sed vna quapiam parte propter digressionem malè affecti sunt, eorum plerique per quadraginta quidem dies, ob commemoratas causas necessarias, in vtero imbecilles sunt, verùm fani euadunt. Qui verò intra hos quadraginta dies natus fuerit, is superesse nequit, cùm huic adhuc in vtero ægotanti, post partum mutationes & afflictiones præterea accedant. At qui in vtero ægotans ad nonum mensem peruenerit, eoque editus fuerit, is quidem superesse poterit. Et supersunt quidem hi non minùs quàm

septimestres, quanquam etiam ex his pauci educantur. Neque enim eant habent corpulentiam, quam perfectissimi nacti sunt, & laboribus quos in utero non ita pridem per-
 tulerunt, conflictantur, ita ut tenues reddantur. Is vero potissimum fetus seruatur, qui nono mense iam affecto in lucem editur. Validior autem euadit, plurimumque abest a morbis, qui octimestribus contingere consueuerunt. Qui enim septimo quadragenario in lucem eduntur, decimestres appellati, hanc enim ob causam præcipue educantur, quod validissimi sunt, plurimumque absunt ab usitatorum puerorum tempore, in quo circa octauum mensem diebus quadraginta ægotantes, malè habent. Quin & nonimestres tenues editi in lucem, eorum qui octauo mense nati sunt morbos & affectiones declarant. Quamuis enim pro temporis longitudine corporis magnitudo existit, accedente tamen morborum affectione, neque eduntur carnosi, neque vegetam habent corpulentiam, velut septimestres, qui gestationis tempus in utero sine morbis peregerunt. At verò mulieribus factum conceptiones, & abortiones, & partiones, eodem tempore iudicantur, quo & morbi, & sanitas, & mors cunctis mortalibus contingunt. Sed istorum omnium alia quidem diebus, alia mensibus, alia dierum quadragenariis, alia annuo spatio de se significationem præbent. In his enim omnibus temporibus multa quidem cuique conferentia, multa quoque aduersa insunt. Ex quibus quæ conducunt, sanitatem & incrementa, contraria verò morbos & mortem adferunt. Dies igitur inter alios maximè insignes sunt primi & septimi, ac multum quidem in morbis, multum etiam in foetibus possunt. Abortiones enim plurimæ his diebus contingunt. Tales verò effluxiones nominantur, non abortus. Reliqui autem dies intra quadragesimum, minus quidem insignes sunt, multi tamen decernunt. In mensibus verò omnia, quæ in diebus contingunt, eadem ratione. Et singulis mensibus bene valentibus mulieribus menstrua comparent tanquam peculiarem in corporis vim mensis habeat. Ex quibus sanè septimi menses in prægnantibus, foetibus perfectionis initium adferunt. Pueris verò ubi septem menses attigerunt, tum alia eximia in corporibus sunt, tum eo tempore dentes apparere incipiunt. Ea-
 dem

dem quoq; est ratio dierum indicatoriorum, si quis fortè ea quæ à me dicta sunt, quæq; cognitionis gratia dicentur, istis accommodare velit. Etenim Medicum qui de ægrotorum salute rectè cõicitare volet, animaduertere oportet, vt omnes quidem dies in contemplationem adhibeat, ex pambus verò decimumquartum, & vigesimumoctauum, & quadragessimumsecundum. Hic enim terminus pro harmoniæ ratione, & integer perfectusq; numerus à quibusdam ponitur. Quam verò ob causam longum foret in præsentia referre. Ad hunc autem modum per ternarios aut quaternarios contemplari oportet, ternariis quidem omnibus copularis, quaternariis verò duobus ad duos connexis, & duobus ad duos coniugatis. At verò quadragenariæ primum quidem in fœtibus indicant. Qui verò primos quadraginta dies superauerit, is abortiones quæ ex quauis causa contingunt effugit. Plures autem primis quadraginta diebus, quàm aliis omnibus abortiones fiunt. Quo tempore præterito, fœtus valentiores existunt, & singula corporis membra discernuntur. Et in maribus quidem, valde manifesta fiunt omnia. In fœmellis verò per hoc tempus carnes conspicuæ sunt, protuberantias tantum habentes. Longiore enim tempore similia in similibus similiter se habent, & propter familiaritatem ac amicitiam tardius discernuntur. Et si in cæteris, vbi à matre seiunctæ fuerint puellæ citius quàm pueri pubescunt, sapiunt, & senescunt, propter corporum imbecillitatem, & victus rationem. Altera verò est quadragenaria, in qua per octauum mensem fœtus in vtero ægrotant, de quibus hæc tota oratio ad hunc modum est instituta. Tertia verò, in qua, si nascuntur pueri, licet malè affecti, si quadraginta dies euaserint, valentiores sanè magisq; intelligentes esse videntur. Nam & splendorem plenius intuentur, & stræpitum audiunt, cum antea non possent, tanquàm hoc tempus plurimum conferat, tum ad alia, tum ad intelligentiam quæ in corpore inesse percipitur. Singulare siquidem intelligentiã in corpore inesse prima sanè die constat. Nã & in somnis pueri statim vbi nati sunt, ridere & plorare conspiciuntur. Quinetiã sponte vigilantes statim ridet ac plorant, etiã prius quàm diè quadagesimũ attigerint. Neq; verò tacti aut iritati ante hoc ipsum tempus rident. Hebetantur enim vires

muccorum copia. Quin & mors fatali sorte cōtingit. Quod omnibus documento est, omnia quæ existunt, & iisdem natura constare, & mutationes per congruentia tempora obtinere. Quod ex singulis manifestum fit, quæ partim oriuntur, partim decedunt. Anno verò vertente multi quidem morbi, multæ etiam sanitates contingunt, pro temporis ratione quam habent menses aut dies singuli ad septenarios. Quinetiam multa alia eximia in corporibus fiunt, pueris verò dentes excidunt, & alii oriuntur. Quæ autem corporibus accidunt, hæc à me scribentur.

10

Hippocratis de octimestri partu, liber.

AT verò quod ad partum, qui octauo mense editur, atinet, fieri non posse asseuero, vt duas continenter consequentes afflictiones pueri perferant, ideoque eos qui octauo mense nascuntur, minimè superesse. His etenim accidit, vt ea quæ in vtero est, & ea quæ in partu fit afflictione consequenter laborent, proptereaque eorum qui octauo mense eduntur, nullus est superstes. Quin & decimestres nuncupatos, septem dierum quadragenarius potissimum, in lucem edi, sentio, maximeque vt educentur, conuenire. Et perfectissimus fœtus est primis quadraginta diebus, si verò plures accesserint, perit. Cùm enim multa pauco tempore assumere coguntur, eos multum ægrotare necesse est, ex quibus mors consequitur. Puer autem cùm partus instat, laborare incipit, & in vitæ periculum venire, cùm in vtero vertitur. Producentur siquidem omnes capite fursum, in lucem verò prodeunt in caput multi, ac multò securius liberant, quàm qui in pedes eduntur. Neque enim corporis flexiones puerum in caput procedentem impediunt. Verùm vbi in pedes erumpit, obruramenta magis contingunt. Quin & conuersiones in vtero, aliud creant periculum, & puerorum vmbilicium sæpè circa colla implicati conspecti sunt. Ad quamcunque enim partem vmbilicus in vtero se extenderit, per hanc, dum vmbilicus vertitur, puer caput potius circumaget, quàm si circa ceruicem conuoluatur. Quod si ad humerum vmbilici iniectio obnitatur, tunc etiam matrem magis laborare, & puerum aut interire, aut diffi-

20

32

diffi-

difficiliùs exire necesse est. Quare multi iam pueri morbi initium intus obtinentes, in lucem prodire, ex quo alii quidem perierunt, alii verò morbum trahentes superfuerunt. At verò qui facilem & tutum exitum naçti, de repente sublata vi, quam in vtero pertulerunt, in lucem exierunt, ii crassiores & maiores statim quàm ratio postulet euaserunt. Quod cum iis non ex incremento, sed ex corporis laxo tumore contingat, ex his sanè multi perierunt. Nisi enim citiùs quàm tertio die, aut paulò longiore tempore subsidat, ex eo morbi oriuntur. Quin & lubrica sunt alimenti & respirationis permutationes. Nam si quid morbosum inuehant, per os & nares inducunt. Et vt tantum alimenti assumatur quantum satis sit, ac minimè superet, multò plura ingeruntur, ita vt pro ingestorum copia, & pro corporis pueri affectu, alia quidem tum per os, tum per nares rursus exire cogantur, alia verò per intestinum & vesicam infernè transmitti, cum nihil tale antea contingeret. Quin & loco spirituum & tam cognatorum humorum, cum quibus familiaritatem ac amicitiam in vtero intercessisse necesse est, externis omnibus vitur, crudioribus, ficcioribus, & ad vsum humanum minùs accommodatis, ex quibus multos suboriri dolores, plerisque etiam mortes necesse est, quandoquidem & plerunque viris, tum locorum, tum victuum mutationes, morbos pariunt. Eadem etiam de vestibus est ratio. Pro eo enim quòd carne & succis vestiebantur, tepidis & liquidis ac cognatis, iisdem quibus viri vestibus, induuntur pueri. Umbilicus autè, per quem ad pueros ingressus patet, solus ex reliquis corporis partibus, matri adhærescit, per quas vias eorum, quæ ingrediuntur, participes fiunt, cum reliquæ clausæ sint, nec priùs apertæ quàm puer exitum ex vtero tentarit. Quod cum fit, tum reliqua quidem omnia patent, umbilicus verò extenuatur, conniuet, & exiccatur. Quemadmodum enim in his, quæ ex terra oriuntur, fructus turgescentes ad interstitium, ex quo enati sunt, secernuntur ac decidunt: sic etiam adultis pueris & perfectis, umbilicus quidem clauditur, reliqua verò aperiuntur, tum vt ea quæ ingrediuntur, suscipiant, tum exitus secundum naturam habeant, qui ad vitæ vsum sunt necessarij. Secedunt enim singula, quæ sensim repentia in mo-

dum collectæ cohortis coaceruata fuerunt. Sunt autem vniuersissimi foetus, qui sole maximè nutriti sunt. Decimestres autem & vndecimestres partus septem quadragenariis eduntur, eodem modo quo & dimidio anno septimestres. Pluræque enim mulieres post menstruas purgationes necessariò concipiunt, cum ab his liberatæ fuerint. Mulieri igitur tempus menstruum, in quo purgatio ipsa procedet, concedendum, quod vt breuissimum tres dies implet. Plurisque autem etiam multò plures. Sunt etiam & alia multa, quæ in viris conceptiones impediunt & morantur. In his istud vel maximè in considerationem adhibendum, quòd in nouilunio, cum dies vnus existat, prope trigésima mēsis pars est. Duo autem dies ferè decimam quintam mēsis partem constituunt, tres verò dies decimam mensis partem, cæteraque ad horum rationem consideranda, quòdque nec minori spatio mensium solutio contingere potest, neque foetuum conceptio fieri. Ex his igitur necesse est pluræque mulieres circa plenilunium & vterius vtero concipere, ita vt sæpè videantur ducenti triginta dies vndecimum mensem attingere. Hi siquidem dies septem quadragenarios complent. Cum enim ultra plenilunium mulier concipit, hoc totum vndecimum mensem attingere necesse est, vt siquidem ad extremum circuitum perueniat.

Hippocratis de superfœtatione, aut, altero conceptu, liber,

Cum mulier superfœtarit, si quidem primus foetus in medio vtero contineatur, superfœtatum quoque à priore expulsum prolabitur. Quòd si in altero cornu præpostere conceptum contineat, ipsum postea partu eicit, minimè vitalem, postquam vitali foetu liberatus vterus, laxatus & humectus fuerit. Nisi verò superfœtatum confestim facedat, dolores excitat, fluxum graueolentem, & febrem, faciem, tibias & pedes tumorprehendit, qui si dissoluatur, cibum auersatur, quo ad exciderit. Superfœtant autem mulieres, in quibus vteri os (stomachus dicitur) post primum conceptum, non ita valde clauditur, quod euidentibus

tibus quibusdam signis constat. Clauditur verò, vbi super-
 foetatum, quod posterius in lucem emittitur, nondum par-
 tium distinctionem habet, sed caro existit, neque intume-
 scit, verùm putrescit, donec vtero exeat. Si cui foetus in vte-
 ro inuolucrum exierit prius, quàm foetus foras prodeat, ea
 difficilem habet partum, maiore què cum periculo, nisi ca-
 put præcedat. At cui foetus cum suo inuolucro foras pro-
 dierit, & ad vteri osculum accedens rupto inuolucro exie-
 rit, ea tantò faciliorem habet partum. Et foetus quidem
 20 foras procedit, sed inuolucrum retinetur, & in se contra-
 ctum illic manet. Cùm foetus minimè vitalis natus fuerit,
 huius vngues caro supereminet, vngues verò tam in mani-
 bus, quàm pedibus deficiunt. Cùm vitali edito foetu manus
 prominet, ea retro impellenda, quò ad supra repuleris, &
 si ambæ promineant, ambas retrudito. Quòd si crus pro-
 mineat, hoc quoque retro propellendum. Cùm verò vtraq;
 crura in conspicuo permanferint, neque alium processum
 fecerint, fotu vtendum, quo maximè humidus reddatur
 vterus. Odoratum autem fotum esse oportet. Quinetiam
 30 si quidem caput in conspectum venerit, reliquum verò cor-
 pus intus fuerit, hoc quoque fotu vteris. Cum què pars qui-
 dem corporis in vtero, pars verò in pudendis, pars quoque
 extra pudenda intumuerit & permanferit, eodem etiam fo-
 tu vtitor. Et si quidem per fomentum discesserit, bene ha-
 bet, sin minùs, os vteri me dicamèto aliquo agitato, cras-
 so, aqua diluto, illinito, quod partus dolores adferat. Quin
 & cibus ac potibus dolores partus promouendi, & pudenda
 ipsa, si plus quàm conueniat sicca tibi esse videantur, cerato
 inungenda. Cùm pueri capite extra vteri osculum in aper-
 tum veniente, corpus reliquum non ampliùs progredia-
 tur, puer verò mortuus fuerit, digitis aqua madefactis inter
 40 vteri osculum & caput intertis, digitum in orbem circumdu-
 cito, deinde digito mento subdito, in os traiecto, foras ex-
 trahito. Cùm verò reliquum corpus extra pudenda, caput
 autem intus fuerit, si quidem foetus in pedes feratur, cir-
 cunductis in orbem digitis, manus ambas aqua madefa-
 ctas inter vteri osculum & caput immittito, & extrahito.
 Quòd si extra vteri osculum, verùm intra pudenda fuerit,
 manibus immisissis caput apprehensum extrahito. Sin

autem foetus intus maneat mortuus, neque sponte, neque per medicamenta naturaliter excidat, manu cerato maxime lubrico illita, & in uterum inclusa, humeros à ceruice valido pollicis appressu diuidito. Quam ad rem unguis pollicis adaptandus, eaq; diuisione facta brachia educenda, deinde rursus excitato opere venter discindendus, eoque discisso interanea sensim eximenda: his deinde exemptis molles costas conterito, quò confidens corpusculum expeditius reddatur, cumque minimè tumidum existat, facilius exeat. At verò si secundæ non facile decidant, eæ quidem cum foetu quò ad fieri potest, propendeant, puerpera que velut super lasano collocetur. Sit autem in altum quid comparatum, vt foetus propendens, suo pondere eas vnà secum foras extrahat. Id verò sensim, non vi, faciendum, ne præter naturam distractæ secundæ inflammationem excitent. Supponendæ igitur foetui lanæ quàm maximè sublatae, recens carptæ, quò paulatim cedant, aut vtriculi duo copulati aqua pleni, supra quos lanæ imponendæ, & supra lanas foetus collocandus, deinde vterque vtriculus stilo pungendus, quò sensim aqua defluat, qua effluente, vtres demittantur ac confidant, his autem demissis foetus vmbilicum attrahit, vmbilicus verò secundas extrahit. Quòd si supra lasanum sedere nequeat, in sella recubitoria perforata locetur. Si verò præ imbecillitate prorsus sedere nequeat, lectum à capite quam erectissimum extruitò, vt deorsum declinet, sicque foetus suo pondere quàm maximè deorsum simul trahat. Sed puerpera ipsa sub alis supra stragula fascia aut loro lato & molli ad lectum alliganda, vt ne lectulo erecto, corpus eius subterlabatur. Adeundem quoque modum, abrupto aut ante tempus abscisso vmbilico, conuenientibus appensis ponderibus, secundarum eductio molienda. Hæc enim istorum optima est curatio, minimeque noxia. At verò si cui puer immoriatur in utero, neque exeat cum humectus fuerit vterus, sed cum nullum amplius humorem contineat, is siccescat, primùm quidem puer intumescit, deinde colliquatæ & putrefactæ carnes foras effluunt, postremo verò loco ossa prodeunt, fluorq; eam aliquandoprehendit, nisi prius moriatur. Cum mortuus foetus fuerit, tum aliis signis coniiicere licet, tum etiam iubere oportet, vt modò quidem

quidem dextrum in latus iaceat, modò etiam in sinistrum conuertatur. Dilabitur enim fœtus in vtero, quocunque se vertat mulier, velut saxum, aut aliud quippiam, si mortuus fuerit, & pectinem frigidum mulier habet. Quòd si viuat, pecten calidus est, & totus quidem venter vnà cum reliquo corpore concidit, nihilq; in eo absque reliquo corpore dilabitur. Si parturienti ante fœtum, multus sanguinolentus citra dolorem fluxus contingat, periculum est, ne fœtus mortuus exeat, aut minimè vitalis edatur. Prægnantibus plærisque os vteri ante partum prope extat. Mulier prægnans, si venerem non exerceat, partu faciliùs liberabitur. Quæ gemellos vtero gestat eodem die velut concepit, parit, vno autem inuolucro vtrunq; fœtum continet. Mulier ægrè pariente, si fœtus in naturalibus locis hæreat, neq; faciliè exeat, sed cum labore, neque sine Medici ope, huiusmodi fœtus cum pauci sint temporis, his non ante abscindendus vmbilicus, quàm vrinam reddiderint, sternutarint, aut vocem ediderint, sed sinendi sunt. Mulier verò quam proximè ad fœtum accedat, & si sitiât, aquam mulsam bibat. Quòd si vmbilicus infletur, velut vteri osculum, & fœtus moueatur, sternutet, aut vocem edat, tunc etiam spirante puero vmbilicum secato. Si verò non infletur vmbilicus, neq; moueatur, temporis successu vitalis futurus est. Prægnantem mulierem vel oculi retracti & cauiore redditi, tibi indicabunt, & oculorum candidum albedinem natiuam non habens, sed liuidius. Quæ partui vicina cauos habet oculos, faciemq; subtumidam, cuiq; corpus totum & pedes intumescunt, tanquam alba pituita detenta videatur, si ei aures & summus nasus albescant, & labra liuida fuerint, fœtus quos gestat mortuos parit, aut viuos malè habentes, neq; vitales, & exangues velut morbosos, aut priùs minimè vitales peperit. Huic sanguis aquosus euasit. Post partum igitur odorata supponenda sunt, eademq; cibo & potu exhibenda. Primumq; in facie summus nasus firmus euadit, & colorem resumit. Prægnantibus si terra aut carbones in cibum experuntur, eaq; edant, in fœtus capite, vbi in lucem editus fuerit, horum signum apparet. Mulier posse debet, vtra ei mamma maior sit, ea enim parte fœtus existit. Eadem verò oculi consideratio, maior enim & lucidior

prorsus erit intra palpebram, qua parte maior mamma existit. Si cui ex apposisis subdititiis medicamentis non admodum valentibus, dolores ad articulos obueniant, & dentium stridor occupet, pandiculatioq; totius corporis & oscitatio detineat, eam magis concepisse spes est, quàm quæ nihil tale patitur. Mulier quæ præter naturam crassa & pinguis euasit, & pituita repleta, eo tempore non concipit. Quæ verò sua natura talis est, horum gratia concipiet, nisi aliud quid impediatur. Mulieribus plærîsq; cum menses venturi sunt, vteri osculum sese magis, quàm aliàs, contrahit. 10
 Quæ citò concipiebat, si concipere desinat, bis in anno manuum & crurum venam sibi secari iubeat. Quæ coxendicum doloribus aut capitis, aut manuum, aut alterius cuiuspiam partis conflictatur, si, vbi concepit, desinunt, cum verò liberatus est vterus, rursus insunt, huic conducit, odorata in potu & subdititiis medicamentis, ad vteri os apponere. Mulierem cui conceptus gratia medebetur, vbi per purgata esse, osque vteri bene habere videbitur, lotam & capite deterfo nullo modo inungito. Deinde linteo inodoro loto circumdatis capillis, reticulo mundo aut nihil olente obligetur, 20
 primùm imposito linteo, postea galbano cocto, & ad ignem non solem emollito, in subditio ad os vteri apposito, quiescere permittatur. Deinde mane exuto reticulo cum linteo, verticem suum alicui olfaciendum præbeat, qui si quidem oleat, probè purgata videbitur, sin minus, malè. Hæc autem ieiuna faciat. Quæ si conceptura non sit, nec purgata, nec aliàs vnquam olebit, neq; si prægnanti in subditio apponatur, sic bene olebit. Quæ verò crebrò prægnans futura est, facilè concipit, & bene valet, si nullum subdititium medicamentum apponas, neque purges, eius vertex olebit, 30
 aliud verò nihil. Cum verò probè omnia habere videbuntur, & ad vitum accedere oportebit, mulier quidem ieiuna esto, vir autem minimè ebrius, frigida lotus, & commodis alimentis enutritus. Quòd si noscat se genituram suscepisse, tunc ne virum adeat, sed quiescat. Id autem cognoscat, si quidem vir se semen emisisse dicat, mulier verò præ siccitate ignoret. Sin vterus genituram ad pudenda remiserit, & mulier humecta euadat, rursus cum viro concumbat, quoad concipiat. Mulier quæ concipit quidem, fœtus autem bi-
 mestrus

mestres perdit, eo exacto tempore, neque prius, neque posterius, idque bis aut ter illi contigit, quinetiam si trimestres, aut quadrimestres, aut etiam maiores foetus ad eundem istum modum perdat: his vteri in maiorem amplitudinem non amplius increfcunt, si foetus augetur, & bimestre aut trimestre spacium, aut quantulumcunque tempus superet, vel si quando aliàs augetur, vteri non amplius capiendū foetui esse possunt, sed hac de causa eo tempore perditur. Huic cucurbitula ad vterum apponenda, qua summo-
 20 ta eum per huiusmodi subdititia medicamenta, quàm maximè inflare oportet. Cucumeris agrestis medullam tufam & cribratam, deinde paucam melle copiosiore cocto subigito, parumque laseris adicito. Mel autem coctum esto. Hoc medicamentum specillo illitum, & ea crassitudine redditum, quam vteri osculum suscipere possit, in subdititio ad os vteri apponito, introque quò ad eius interiora penetret, pellito. Liquefacto medicamento, specillum educito, & cucumeris agrestis succum eodem modo præparatum, si-
 20 milerque colocynthidem syluestrem in subdititio apponito. Sub hoc autem tempus in cibo sumat allia quàm plurima, & laseris caulem, & quicquid ventrem inflare potest. Tertio verò quoque die subdititium medicamentum apponatur, donec rectè habere videatur, ea copia quam recipiet. Intermediis diebus mollientibus vtendum. Postea verò quàm vteri os emollientibus compositum fuerit, cum menses apparuerint, quiescat, vbi verò sicca fuerit, ad virum accedat. Quæ purulentum habet vterum ex partu, aut abortione, aut alia quauis causa, neque aliter in alueo & tunica, velut in tuberculo assolet, pus contineatur, huic specillum
 30 lenitorium in vteri os demittere confert. Minus enim vstione opus erit, si specillo cedat. Postea erucas ex tithymallide collectas, velut aculeos habentes, quos sensim excindito, ne pabulū effluat, deinde sole siccatos terito. Quinetiã vermes stercorearios eodē modo in sole siccato, deinde terito. Et erucæ quidem duorum obolorum Æginensium pondus, vermiū autem duplum, & anisi pasillū, aut aliquid id genus permisceto. Mali enim odoris medicamentum euadit. Ista autem leuiter trita vino albo odorato diluito, & vbi epota fuerint, venter grauatur, & torpor ingruit. Quæ si adfuerint, aquam

mulsam in super potui exhibeto. Quæ conceptionis & pro-
 creationis liberorum est cupida, quæque liberis caret, &
 iam prægnans fuerit ac pepererit, si uteri os siccum aut sum-
 ma parte affectum fuerit, aut conuiueat, neque rectè se ha-
 beat, sed in alteram coxendicem, aut ad anum obuersum
 lateat, sese contraxerit, aut oris labrum in se incubuerit: vn-
 decunque igitur asperum aut callosum fuerit, (durefcit au-
 tem & conuiuens & callosum) iis menses non respondent,
 sed pauciores quàm debeant, nec per longius tempus appa-
 rent. In nonnullis verò menses, pro corporis sanitate, & 10
 vterorum exitu, naturalem & iustum modum naesti sunt,
 vterietiam osculo non admodum ex mensium caliditate &
 humiditate obtuso. Genituram verò ideò non suscipit, iuxta
 eam læsionem, quæ impedimento est, quominus eam os
 vteri malè affectum suscipiat. Huic fomentum toto corpo-
 re adhibeto, ac medicamentum purgans propinato, pri-
 mumquæ toto corpore mundam reddito, siue supra, siue in-
 fra opus sit, siue supra tantum. Quæd si supra medicamen-
 tum purgans exhibueris, ante purgationem ne foueto, fo-
 uebis verò, postea infra purgaturus. Si verò supra purgante 20
 medicamento minimè opus esse videatur, fomento ante
 adhibito, infra purgans propinato. Vbi autem probè pur-
 gatum corpus videbitur, postea vteros, si conferre videatur,
 crebris infelsionibus foueto. Ad fomentum verò cupressi
 ramenta, laurique folia contusa immittito, & calida multa
 lauato. Post recens adhibitum balneum & fomentum, spe-
 cillo stanneo os vteri diducito, & vbi opus esse videbitur di-
 rigito. Aut plumbeo vtor, initio à tenui ducto, deinde
 crassius adhibero, si suscipere queat, donec probè habere vi-
 deatur. Specilla autem aliquo molliente diluto, & si confe- 30
 rar, liquido reddito, intingito. Quæ postrema parte caua
 reddita, deinde ad longiora ligna adaptato, ad eumquæ mo-
 dum vtor. Per hoc autem tempus in potu sumat tædam
 quàm pinguisimam tenuiter concisam, in vino albo odo-
 rato, dulci quàm gratissimo decoctam, & apii semen con-
 tutum, & cumini Ethiopici semen, thusquæ quàm optimum.
 Hæc moderata copia, quotquæ diebus satis esse videbitur,
 ieiuna bibat, & catellos coctos edat, & polypum vino dulci
 coctum, iusculumquæ in potu sumat, & brassicam coctam,
 super-

Superpoto vino albo, neque siciat, & bis die calida lauet. Sub hoc autem tempus à cibis abstineat, per quod si quidem per vteri os quid decedat, & purgatio quædam extra ferri videatur, vno aut altero die adhuc potionem vtendum, & specillis abstinentum, tentandaque per supposititia medicamenta vterorum purgatio. Si cui verò cum vteri os rectum, magnum, & sanum, beneque habitum, & loco conuenienti situm fuerit, menstrua nequaquam apparuerint, vel pauciora, & per longius tempus, minimeque sana, quoniam morbo vteri laborent, inuestigato, & si corpus etiam aliquid conferre videatur, peruestigata causa ob quam non concipiat: hisque hoc se habentibus modo, si adhibitam curationem suscipiat, medelam facito, initio à valentibus ducto, quantum temporis ratio poscere videbitur. In molliora autem desinendum, donec vterus ex purgatione bene habere, eiusque os rectè constitutum, & bene loco positum esse videatur. Quòd si neque à potionem, neque medicamento menstrua processerint, nec tamen si moderato tempore biberit, ab hac potionem desistendum. Vbi verò ex specillorum vso rectè habuerit, os stomachi molliendum, faciendumque vt dehiscat, ad viam medicamento subditio faciendam, ex medicamentis ad suffitum accommodatis & emollientibus comparato. Cùm verò ex emolliatione & suffitu bene habuerit, vteri purgationem per subditium medicamentum facito, donec bene habere videatur, ducto ab emollientibus initio, & ad valentia progressu factò, tum rursus per emollientia & odorata desinès. Plæraq; enim medicamenta valentia os vlcera ac mordent. Tum os rectum & sanum constituito, & ad suscipiendam genituram bene accommodato, vteroque sicco reddito flatum inducito. Quæ vteros præ pinguedine ad conceptum offensos habere videtur, eam quam maximè extenuato, & post reliquam curationem gracilem reddito. Verum autem tempus ad conceptum maximè accommodatum. Vir autem neque inebrietur, neque vinum album bibat, sed valentissimum & meracissimum, cibusque vtatur valentissimis, calida ne lauet, robustus sit & sanus, & cibis abstineat, qui ad rem minimè conferunt. Cùm marem procreare volet, mensibus desipientibus, aut cessantibus vxorem adeat, & quam penitissi-

mè intrudat, dum semen excernat. At vbi foeminam generare volet, cum plurimi menses mulieri fluxerint, necdum cessarint. Dexter autem testis, quoad maximè ferri poterit, obligandus, sinister verò si maris procreatio expetitur. Vteri osculum vbi conuiuet, à suffitu quidem dehiscit, ab emollientibus verò emollitur. Ad suffitum autem adhibeto loti corticem, lauri semen, eiusque folia contusa, thus, myrrham, artemisiæ semen aut folia, anisum etiam contusum, aut adipem, & ceram, sulphur, cupressi semen, peucedani radicem, myrti folia viridia contusa, castoreum, asini masculi stercus, allia, styracem, adipem suillum. **Quin** & si distortum os fuerit, ex his suffitus adhibendus. Hoc quidem igitur modo dehiscit & conuertitur. Ad emolliendum autem os vteri hæc adhibeto, sandaracham, adipem caprinum, fici succum, laseris succum, cyclamini succum, thapsiam, tithymalli succum, cardamomi semen, herbam pepulum nominatam, castoreum, lini semen, nitrum, ari radicem, staphim agriam, calaminthæ folia viridia, struthij semen, scillæ interiorem partem. Medicamenta emollientia, & vehementem purgationem facientia & cientia. Thapsiæ radicem, medullam bouis, anserinum adipem, rosaceum, hæc trita & simul feruefacta, per quatuor dies in subditio medicamento apponat, & porri succum, vinumq; dulce album bibat. Et resinam, oleum tepidum, cuminum, nitrum. Resina & mel, lana sordida excepta, per dies quatuor adhibeantur, apii semen, thuris granula quinq;, & cuminum Æthiopicum in vino albo mero dulci bibat, bisq; die lauet, myrrha, thus, sel bubulum, resina terebinthina, aut netopum, horum singula æquali pondere mixta, in lana pura, aut tenui linteo, subditio apponantur. Linteum autem vaguento albo Ægyptio odorato intinctum, & filo obligatum, lota in subditio apponat, & polypum contusum edat, apii & asparagi semen ex vino albo ter die ieiuna bibat. Myrrha, casia, thus, cinnamomum, netopum, singula æquali portione lana excepta, aut in glandes efformata, in subditio apponantur. Cucurbitæ agrestis interiorem partem cuminum tostum anethi semen, cupressi radicem, lauissimè trita, & melle cocto subacta, in glandulas efformata, subditio apponito, & præoniæ radicem, apii semen, & laseris

laferis succum in vino bibat. Quia & bulbulus ipse in subdi-
 titio appositus purgat. Et myrrhā primatiam, & floris aris
 modicum, cū vino albo odorato, in pello subdito. Medica-
 menta in subditio apposita ad vterum purgandū maximè
 accommodata. Aëris florem & nitri terciā partem, mellē co-
 cto subigito, & in glandulas eius magnitudinis & crassitu-
 dinis quæ conuenire videatur, efformata, ad vteri os in sub-
 ditio apponito. Quòd si valentius medicamentum voles,
 elaterium & solum aëris florem admisceto, & ita efformatas
 10 glandulas in subditio apponēdas præbeto. Et ficulne ramī
 corticem dera sum ac læuissimè tritum ammisceto, cū os
 vteri siccius esse videbitur, dimidia portione eodem modo
 apponito. Aliud. Elaterium & aëris florem læuiter trita, ad
 duas aëris partes vna elaterij addita, hæc diluito, cyclaminū
 tritum cū opportunum esse videbitur, huic ammisceto, &
 in subditia medicamenta efformata, in vellere apponito.
 Medicamēta subditia albos humores purgantia. Artemi-
 siam herbā, nitrum, cyclaminum siccissimū cuminū. Aliud.
 Artemisiam herbā viridē tritā, & myrrhæ terciā partem,
 20 vino odorato ammixto, lana alba conuolutam, eamq; vino
 madefactam, in subditio apponendā exhibeto. Vbi verò
 laxati fuerint vteri, nitrū, cucumeris agrestis medullam, cy-
 claminum siccissimum in vellere apponito. Subditia me-
 dicamenta omnis generis humores purgare valentia. Sta-
 phidē agriam viridem tritā in glandulas efformatam, arte-
 misia herbæ folia trita melle cocto obducta, & in vmbra
 siccata, in subditia medicamēta redacta, mulieri vt subdat
 exhibeto. Aliud. Aëris florē mixtum, aut alumen Ægyptiū
 cyclamino dilutum, velut priora melle cocto obducto, vel
 30 in ficum siccum etiam myrrhæ modicum indito. Aliud. Cy-
 claminum tritum vino albo odorato ammixto, in linteo te-
 nuissimo filopuro obligatum, subdendum exhibeto. Aliud.
 Cyclaminum siccissimum, nitrum, cantharidas, adipem,
 sanda acham, eodē modo apponito. De virgine. Virgini, si
 menses suo tempore non appareant, multum & febricitat,
 & dolet, sitit, esurit, vomit, insania vexatur, ac rursus ad
 mentem redit. Vteri mouentur, & cū ad viscera vertun-
 tur, vomitus & febris, ac delirium accedunt. At vbi ces-
 sant, esurit & sitit, & febris mitis ac lenta Epialos dicta

detinet. Huic quidem pelles agninas cum lana & villis calidas ad ventrem adhibere oportet, eaque super amphoræ collo desidere iussa, in ipsa pudenda quam penitissimè fumum immittere. Myrrham fabæ quantitate, & thuris duplam portionem, hæc mixta & feruefacta simul confracta ad suffitum adhibeto, & in ignem iniicito maximè cum ieiuna est, multaq; calida lauato. Subdititium medicamentum. Alumen Ægyptium liquidum, lana conuolutum, in subdititio medicamento apponat. Aliud. Artemisiam tritam, & vino albo maceratam, in subdititio apponendam 10 exhibeto. Ad puerperam recens enixam. Rosaceum, myrrham, ceram, mixta, in vellere subdenda exhibeto. Cum verò vteri prociderint, sicca & acerba, tum bibenda, tum ad mouenda offerro: sicum nigam, allium, nitrum, cuminum, hæc omnia læuissimè trita, in vellere subdenda exhibeto. Aliud. Sepiæ testam læuissimè tusam, & vino maceratam, cum leporinis pilis in vellere subdito. Quòd si à partu vteri doleant, ptisanam, porrum, & adipem caprinum coquat, ex eo modicum forbeat. Subdititium medicamentum. Nitrum, cuminum, fici æquam portionem. Purgans subdititium & emolliens. Netopum, rosaceum vnguentum, anserinus adeps, tenuibus linteis excepta. Si menses multi decurrant, pæoniæ grana nigra bis septem cum vini cyathis duobus propinato. Quòd si vteri crebrò exeant, muliere supina reclinata, vteros tepida perluito, admixto mali punici putamine, galla, rhoe rubra in vino contrita, eo illitum vterum intro reponito. Deinde lauri folia ex vino austero propinato. Si verò prægnans mensium profluuium vexetur, stercus asininum siccum, minium, sepiæ testam, læuiter trita, linteo obligata, in subdititio apponito. Quòd si secunda 20 non purgetur, elaterium oboli Attici pondere tritum, in vini albi cyathi mensura potui exhibeto & purgabitur.

Hippocratis de dentitione, liber.

PVeri natura pleniore, etiam pro corpulentia ratione lac non sugunt. Voraces & qui magnam lactis copiam trahunt, non pro ratione incrassantur. Ex lactentibus qui urinam multam reddunt, minimè per annū durant. Quibus alius multum defertur, si bene concoquant, ij melius habent.

bent. At quibus parum fertur, si voraces fuerint, neque pro
 ratione nutriantur, ij morboſi ſunt. Quibus verò lacteus
 cibus multus vomitione refunditur, iis aluus ſiſtitur. Qui-
 bus cum dentes erumpunt, aluus crebriùs demittit, minùs
 conuulſione tentantur, quibus ſic rarò aluus ſubducit-
 tur. Quibus in dentitione febris acuta accedit, ij rarò con-
 uulſionibus tentantur. Qui cum dentitione, bene habito
 corpore permanent, graui ſomno premuntur, periculum
 eſt ne eos conuulſio prehendar. Quibus hyeme dentes erũ-
 10 punt, ſi cætera ſimiliter ſe habeant, ij meliùs degunt. Non
 omnes dentibus erumpentibus conuulſione tentati mori-
 untur, plærique etiam ſeruantur. Qui cum tuſſi dentiunt, iis
 tardiùs dentes erumpunt, in ipſa autem punctiõne, magis
 extenuantur. Quibus dentitionibus hyems ſuperuenit, ij ſi
 diligenter curentur, dentitionem faciliùs ferunt. Qui plus
 meiunt quàm egerunt, ij pro ratione pleniores ſunt. Qui
 non pro ratione meiunt, aluus verò à puero cruda crebrò
 tranſmiſit, ij morbis ſunt obnoxij. Qui bene dormiunt, &
 bene habito ſunt corpore, ij copioſum alimentũ aſſumũt, &
 20 corpori apponitur non ſufficienter diſtributũ. Qui interim
 dum lac ſugunt cibum capiunt, faciliùs à mamma depel-
 luntur. Qui sæpiùs cruentum & crudum per aluum tranſ-
 mittunt, plærique cum febricitant, ſomnolenti ſunt. Ton-
 ſillarum vlcera quæ ſine febre contingunt, ſecuriora ſunt.
 Quos infantes dum lac ſugunt tuſſis irget, ij vnam maio-
 rem habere conſueuerunt. Quibus in tonſillis vlcera ſerpẽ-
 tia citò ſuperueniunt, febribus & tuſſi perſeuerantibus, pe-
 riculum eſt ne vlcera recurrentia ſuboriantur. His vlcera in
 faucium anguſtiis periculi plena. Pueri qui effatu digna ha-
 30 bent tonſillarum vlcera, ſi deglutiant, ſalutis ſignum eſt.
 Qui verò in tonſillarum vlceribus, magis quàm priores de-
 uorare non poſſunt, iis bilem vomitione refundere, aut per
 aluum prodire, periculoſum. In tōſillarum vlceribus ſi quid
 aranzoſum inſit, non bonum. In tōſillarum vlceribus, poſt
 prima tempora, pituitam per os deſſuere, quod antea non
 adfuit, vtile, educenda tamen eſt. Quòd ſi cum inceperit,
 poſtea omninò remittat, lubenter amplectendum. Si verò
 non ſic deſſuat, verendum. Quibus tonſillæ deſtillatione
 tentantur, plurimùm ſubducta aluus tuſſes ſiccas diſcutit.

Pueris quid concoctum supernè eductum, magis soluit. Tonsillarum vlcera longo tempore citra augmentum manentia, antè quintum aut sextum diem periculo carèt. Quidam mammam sugunt, multum lactis assumunt, vt plurimum somnolenti sunt. Qui cùm mammam sugunt, non bene habito sunt corpore, ij macilenti permanent, & ægrè reficiuntur. Tonsillarum vlcera æstate suborta, peiora sunt quàm quæ aliis oriuntur temporibus, citò enim serpunt. Serpentina circa vuam tonsillarum vlcera, in iis qui seruantur, vocem immutant. Serpentina circa fauces vlcera, quæ magnam molestiam exhibent, & acuta magis sunt, vt plurimum spirandi difficultatem adferunt.

Hippocratis de corde, liber.

COR figura quidem metæ simili, colore autem admodum puniceo, tunica læui circūtegitur, in qua humor modicus, qualis vrina inest, vt cor in vesica conuersari existimes. Ea verò de causa exiit, vt validū in custodia vigeat. Humiditatem autè tantam habet, quanta maximè ad æstantis medelā fatis sit. Hoc humidū, cor in serum vertit, pulmonis potū elambendo ebibens, assumens & consumens. Nam cùm quis bibit, maximam partem in ventrè demittit. Gula enim velut infundibulum, & potus copiā, & quæcunq; expetimus excipit. Cùm bibit autem in guttur demittit, verùm quasi ex mamma sugens, quantum suo impetu influēs latere possit, Epiglottis enim Græcè dicta, operculum exactum, ne ampliorem quidē potum trans miserit. Cuius rei hoc est indicium: Si quis enim aquam cœruleo colore aut minio inquinatam, valde sitienti potui exhibeat, præcipuè verò sui. (hoc enim pecus, neq; curam adhibet, & immun-
dum est.) Deinde adhuc bibenti iugulum secuerit, hūc potu coloratum reperiet. Verùm non cuius hanc manuū actionem aggredi datur. Non igitur nobis fides est detrahenda de potu, quòd in hominis arteriā conuertatur. Verùm quam ratione aqua affatim incidens, molestiam & multam tussim exhibet? hac sanè de causa, quòd ex aduerso respirationi occurrit. Nam q̄ per rimam influit, cùm iuxta parietem feratur, aëris sursum elationi non obstitit, sed quādam vel læuem ipsi viam humectatio præbet. Hunc autem hu-
morem

morem vnà cum aëre à pulmone abducit. Aërem itaq; cum medela existat, retrò vt per eandem viam per quã adduxit, ex necessitate reiiciat oportet. Humoris verò partē quidē in suam vaginam absorbet, partem etiã rursus vna cum aëre foras ferri permittit. Istaque via cum spiritus retrofertur palatū diuidit. Iusta autē ratione retro recurrit. Neq; enim hæc hominem alere possunt. Qua verò ratione ventus & aqua, cruda cum sint in hominis alimentum cedāt? Verum connatę affectioni potius moderantur. Sed vt ad institutum

10 sermonem reuertatur nostra oratio, cor musculus est validus admodum non neruo, verum carnis spissamento, duos discretos habens in vno amictu ventriculos, vtrinque quidem vnum, qui nullo modo inter se sunt similes. Vnus quidem in dextris ad os situm habet, alteram venam attingēs, & hic dexter, inquam, in sinistris. (In his enim totum cor sedem fixit.) Quinetiam hic in totum ampliores habet capacitatem, & longè altero laxior est, neq; cordis extremam partē occupat, sed postremum mucronem relinquit, solidus item est tanquam foris assutus. Alter verò sub sinistra quidem

20 mamma præcipuè situs est, cui maximè è directo respōdet, vbi etiam saltu ipso de se significationē præbet. Septum autem habet crassum, & intus tanquam fossicula excauatur, quæ est ad instar pilæ. Quinetiam pulmonem subit, & suo circūiectu caloris incrementum blādè moderatur. Pulmo enim naturā frigidus, quin & inspiratione perfrigeratur. Ac ambo quidem interiore parte sunt asperi ac velut aliquantulum erosi, & sinister magis quàm dexter. Connatus enim à natura ignis in dextro non est, vt mirum subeat sinistrum asperiorē fieri, cum intemperatum aërem inspiret. Sed hæc

30 parte vt calidi robur custodiat, crassitudo intus extructa est. Eorū verò oscula aperta non sunt, nisi quis cordis auriculas eiusq; caput præcidat, tuncq; duplicia oscula in duobus ventriculis erunt conspicua. Vena enim crassa ex vno decurrēs, si fecetur, visum fallit. Hi sunt humanę nature fontes, hincq; flumina excurrunt, quibus corporis alueus irrigatur. Atque hæc vitam homini conferunt, & si resiccata fuerint, homo perit. Prope autē venarum exortū, ventriculis circumobducta sunt corpora mollia, caua, quæ aures quidem nominantur. Neq; auriū foramina habent, non enim clamorē obau-

diunt, verum instrumenta sunt, quibus aërem natura ad se rapit. Et certè præstantis artificis opus esse censeo. Qui cum speculatus fuisset, viscus ipsum ex sanguinis extra venas effusi distensione forma solida futurum, torumque trahendi facultate præditum, huic folles admouit, quemadmodum fornacibus fusoriis fabri assolent, per quos spiritum acciperet. Huius autem orationis inde sumas argumentum, quòd cor tota sua natura agitari cernas, aures verò priuatim tum intumescere, tum concidere. Atq; eam ob causam, quod sentio, venulæ quidem in sinistrum ventriculum respirationem efficiunt, arteria verò in alterum. Quod enim molle magis attrahit & augetur. Nobis autem erat ex vsu superiniecta cordi tegumenta magis perfrigerari. In dextris enim calor inest, adeoque ob affectionem non susceperunt amplum instrumentum, vt ne in totum ab eo quod ingreditur superarentur. Reliquæ sunt cordis membranæ latentes oratione explicandæ, opus maximè vtile. Aliæ nanq; quædam membranæ in ventriculis, velut araneorum telæ expansæ oscula vndique cingunt, & in solidam cordis substantiam filamenta immittunt. Hæ mihi videntur visceris esse nerui, & vasorum principia aortis exhibere. Est autem earum par vnum. Tres enim membranæ ad ostiola singula excogitatæ sunt, in summo rotundæ, quantum dimidiatus circulus. Adeò vt qui rem intelligunt, mirentur quomodo oscula ipsa, hoc est aortarum fines claudant. Ac si quis veteris instituti probè gnarus, mortui animalis corde exempto, hanc quidem demat, illam verò reclinet, neque aqua in cor penetrare, neque flatus emitti poterit. Exque præcipuè in sinistræ partis vasis, iusta ratione exactiorem sunt molitionem adeptæ. Mens enim humana in sinistro ventriculo à natura insita est, & reliquæ animæ imperat. Neque verò nutritur cibus ac potibus, qui ex inferiore ventre prodeunt, verum ex pura & clara abundantia ex sanguinis secretionem orta. Alimētum autem ei abundè suppetit ex proximo sanguinis conceptaculo, radios immittens, & tanquam distribuens ex inferiore ventre intestinorum non naturale alimentum. Ne verò quæ in arteria insunt, cibum in fluctuatione constitutum remorentur, viam quæ ad ipsam tendit concludit. Arteriæ enim magnam ventrem & intestina depascitur,

scitur, & alimento non primario referta est. Quòd verò arteria magna non alatur eo sanguine qui cernitur, ex hoc manifestum est. Iugulati animalis aperto ventriculo sinistro, in totum solitudo apparet, præterquàm serosi cuiusdã humoris, & flauæ bilis, & membranarum de quibus iam à me dictum est. At arteria minimè sanguine destituta est, neque dexter ventriculus. Hoc igitur vas, meo quidem iudicio, membranis occasionem dedit. At rursus quod ex dextro ventriculo fertur, id quidem etiam ipsum membranarum commissura coniungitur, sed propter imbecillitatem non magno cum assultu impetit. Verùm aperitur quidem in pulmones, vt eis sanguinem ad alimentum præbeat, in cor autem clauditur, non confertim tamen, quo aër quidè ingrediatur, neque tamen admodum multus. Imbecillum enim his est calidum, frigidi copia superatum. Neq; enim sanguis natura calidus est, vt neque alia quædam aqua, sed calescit Plërisque tamen natura calidus videtur. Et de corde ista quidem à me dicta sint.

Hippocratis de glandulis, liber.

Glandularum integra & absoluta natura sic se habet. Earum quidem natura spongiosa, raræ, siquidem & pingues, & neque carnem habent reliquo corpori similem, neque aliud quicquam corpori simile, sed friabilem & multis venis refertam. Quam si feces, sanguis copiosus, specie albus, & velut pituita effunditur, ad tactum verò tanquam lana apparet. Ac si multa vi digitis contrectaris, oleosum humorem glandula emittit, ipseque plærunque contexitur ac dissoluitur. Neque verò admodum egrotant, verùm cum reliquo corpore. Cum autem vel proprio morbo laborant, (parum nanq; etiam cum corpore affectionem communicant) morbi suboriuntur, tubercula, & strumæ subsiliunt, febrisq; corpus detinet. Quibus afficiuntur, vbi humore ad eas ex reliquo corpore conflante, impletæ fuerint. Ex reliquo autem corpore influit per venas, quæ per eas multæ & raræ extenduntur, ita vt ad eas attractus humor facile consequatur. Quòd si copiosa & morbosa fluxio fuerit, glandulæ etiam reliquum corpus distendunt, eoq; modo febris accenditur, glandulæ attolluntur, & inflammationem con-

cipiunt. Glandulæ autem in corpore subsunt, plures & maiores in ipsius cavitatibus, quàm in articulis, & quæcunque in aliis humectis & sanguine redundantibus locis continentur. Atq; illæ quidem, ut id quod ex superioribus locis in cavitates influit exceptum ad se trahant. Hæ verò ut in articulis subortam ex laboribus copiosam humiditatem, quamcunq; articuli emittunt, excipiant, sicq; superflua humiditas in corpore minime redundet. Si quid enim statim suboriatur, non tamen postea succedet nimia corporis humectatio. Etenim tum multa, tum pauca in glandulas expenditur. Eoq; modo reliqui corporis abundantiam glandulæ in lucro ponunt, & iis est alimentum accommodatū. Quare, ubi vliginosæ corporis partes, ibi etiam glandulæ sunt. Quod hoc indicio constat, quoniam ubi glandula, ibi etiã sunt pili. Natura siquidem glandulas & pilos creat, ambo eiusdem utilitatis gratia. Illas quidem, ut quod influit (quemadmodum antè dictum est) excipiant. Pilos verò, ut ex glandulis opportunitatem nacti, producantur & augeantur, quodq; in extremas partes redundat & expellitur, colligant. Vbi autem corpus siccum, ibi neque glandula, neque pilus inest. Teneræ verò & labore agitatae partes ac humectæ, glandulas & pilos habent. Glandulæ verò etiam sunt ad utranq; auriū partem, circa iugulares colli venas, pili quoq; ibidem. Sub alis utraque ex parte & glandulæ & pili sunt. Inguina & pubes non secus ac alæ glandulas & pilos habent. Hæ quidem inter corporis partes causæ sunt, & facillè humoris abundantiam excipiunt. Ex omnibus enim corporis partibus, hæ maximè laborant & mouentur. Reliquæ autem quæ glandulas tantùm habent, velut intestina, (habent enim & hæc glandulas ad omentum maiores) pilos non habent. Neq; enim in vliginosis & humectis terræ locis semen nascitur, neq; sursum emergit, sed humoris redūdātia quæ vim semini infert, putrescit & suffocatur. Quinetiã in intestinis redundantia & humoris copia vim infert, neque pilos exoriri sinit. Glandulæ verò maiores sunt quàm alia corporis parte, & expressam ex intestinis redundantem humiditatem depascuntur. At intestina ex vasibus ad omentum pertinentibus, humiditatem excipiunt & emittunt, omentum verò his glandulis transmittit. Sed & renes glandulas

dulas habent, hi siquidem multa humiditate redundant. Sunt autem hac parte maiores, quam alia quæuis glandulæ. Neq; enim qui influit humor, in renes imbibitur, sed infra ad vesicam defluit. Quare quicquid ex ductibus lucrificiunt, id ad sese attrahunt. Sunt & alia in corpore glandulæ admodum parua. Sed nolo mea oratione longius aberrare, cum ad insignes tantum hæc nostra scriptio instituta sit. Nunc igitur ut ad institutum sermonem reuertar, de integra glandularum colli natura dicendum. Collum utraq; ex parte, hinc & hinc glandulas habet, tonsillas vocant, in hunc usum comparatas. Caput cauum & rotundum superiore parte situm est, & humiditatem ex reliquo corpore circum se complectitur, simulque vapores cuiusuis generis sursum ad caput transmittit, quos rursus caput retro demittit. Neque enim quod influit, cum illic sedem non habeat, immorari potest, nisi caput ægrotet. Tunc enim non dimittit, sed illic retinet. Vbi verò quod attractum est remiserit, fluxio fit in glandulas, quæ nullam adfert molestiam, quoad pauca & moderata fuerit, eamque glandulæ retineant. Si enim

10 copiosa & acris fluxio fuerit, & acris & glutinosa perseueret, inflammatur & intumescit, collumque distenditur, sicque ad aurem procedit. Et si quidem ad utranque aurem, utraq; auris, si verò ad alteram, altera dolet. Quòd si pituitosa copiosa ac lenta fluxio fuerit, sic etiam inflammationem concipit, ex qua, cum humor sit stabilis, strumæ generantur, iique pessimi colli morbi numerantur. In alas autem tunc, quidem etiam quid confluit, verum ubi copiosi & seroffi humores fuerint, ad hunc modum in ipsis quoque tubercula oriuntur. Quin & in inguinibus glandula ex superioribus partibus humiditatem trahit, alioqui si magna copia fuerit, inguinum tumores, bubones dicti fiunt, qui pus colligunt, & inflammationem concipiunt, non secus ac alæ & collum. Atque hæc tum bona, tum mala præstare videntur. Et de his quidem hæcenus. At verò intestina multum à cibis & potibus explentur. Quin & humiditatem sub cute continent, quæ tota, veluti prior, absumitur. Morbos verò non facit, quemadmodum etiam in articulis contingit. Crebra siquidem glandulæ & expansæ, neque caua sunt, neque admodum altera alterius copia fruitur, quando si qua plus ab-

20
 30

undare velit, neque tunc copiam continere queat. Sed quod in articulum influit, in singulas paucum, & in multas partes diuisum, æqualitatem ipsis præbet. Caput quoque ipsum glandulas habet, cerebrum nempe glandulæ, simile. Cerebrum enim non secus ac glandulæ album est & friabile, iisdemque commodis quibus glandulæ sunt prædictæ caput afficit, cum id humiditate, quæ, ob prædictas à me causas, inest, cerebrum, velut auxilium adferens, defraudat, & ad extremitates magna ex parte per fluxiones, foras emittit. Maius autem est cerebrum quam reliquæ glandulæ, & capilli etiam maiores quam reliqui pili. Maius enim cerebrum, & in amplo capitis spacio situm habet. Morbos autem & minores & maiores parit, quam reliquæ glandulæ. Parit verò cum ad inferiores corporis partes copiam qua redundat, mandarit. De capite autem fluxiones velut secretionæ contingunt, per aures secundum naturam, per oculos, per nares, tres numero. Aliæ per palatum in fauces, in gulam, aliæ per venas in spinalē medullam, in sanguinem, omnes numero septem. Ex si discedunt, cerebri purgamenta sunt, & nisi discedant, ipsi morbum creant, non secus ac reliquo corpori, si intrò, & minimè foras discesserint. Ac rursus multa turbatio affatim attrahit, si quidem cerebrum acrem fluxionem emittat, quæ cæteras fluxiones corrodit & attrahit. Et si quidem quod influit magna copia fuerit, descendens fluxio minimè cessabit, quoad defluentem copiam exhauerit. Et id quidem quod affluit foras emittens, alterum verò excipiens, semper eodem statu consistens, tum humores trahit, tum morbos creat. Amboque magna molestia naturam debilitant, licet affectiones malitia distent. Prædictæ si quidem fluxiones naturam affligentes, copiam molestè admodum ferunt, & mordentur si quid præter rationem & consuetudinem contingat. At cerebrum noxiam sentit, ipsumque etiam non bene habet. Sed si quidem mordetur, multam turbationem habet, & mens desipit, cerebrumque conuulsionem sentit, totumque hominem trahit, neque in se vocem edit, sed suffocatur, huicque affectioni apoplexiæ nomen est. Verum interdum etiam acris non est fluxio, sed quod copiosum irruit, ipsum affligit, & mens conturbatur, & obambulat varia cogitans, & varia videns, morbi mo-

bi mores circumferens effuso risu & peregrinis imaginatio-
 nibus. Fluxio alia in oculos, ophthalmia appellatur, in qua
 oculi intumescunt. Quòd si ad nares defluxio decumbat,
 mordentur nares, nihilque aliud grauius accidit. Earum et-
 enim amplè sunt viæ, & quæ sibi auxilium ferre possint, præ-
 terea verò minimè coaceruatum quod per illas fertur. At
 verò aurium meatus tortuosus quidem & angustus, cere-
 brum vicinum habet, ipsis appressum. Quod cum afficitur
 hoc morbo, plurima excernit, & auris cum tempore à fre-
 10 quenti fluxione circumscribitur, effluitque pus graueo-
 lens. Sic se habent fluxiones ad exteriores partes oculis cõ-
 spiciuæ, neque omninò lethales. Quòd si fluxio posteriore
 parte procedat, aut per palatum pituita ad ventrem perue-
 niat, iis quidem ventres fluunt, non tamen ægrotant. Sed si
 infra pituita permaneat, voluuli fiunt, affectiones diutur-
 næ. Aliis per palatum ad fauces multa & frequens fluxio,
 morbos tabificos facit. Pituita enim pulmones implentur,
 indeque pus gignitur, quod pulmones exedit, neque ægroti
 20 facile euadunt, & Medicus sua prudentia, si vir bonus & in-
 dustrius fuerit, vt plurimum causam disquirat. Alius mor-
 bus ex defluxione capitis per venas in spinalem medullam,
 cum inde ad os sacrum impetu fertur, spinali medulla cõ-
 fluxionem deducente, & in coxendicũ acetabula deponen-
 te. Quòd si tabem fecerit, & utroque modo homo contabe-
 scit, neque viuere expetit. Confestim enim scapulæ dolent, si-
 mulque ambo pedes & crura consequuntur, tandemque per-
 eunt longo tempore curationem trahentes, neque viribus
 homo deficit, & moritur. Atque illa mihi de fluxionibus à
 capite dicta sint. Sunt etiam cerebri affectiones & alij mor-
 30 bi, deliria, insanix, periculique plena omnia, & dolet cere-
 brum, & reliquæ glandulæ. Habet enim contentionem, &
 hinc alia rursus corporis congressio oritur. Sed & glandulæ
 in pectoribus mammæ vocantur, & attolluntur, & lac fa-
 ciunt, quibusdam verò minimè. Et mulieres quidem lac ha-
 bent, viri autem minimè. Mulieribus siquidem rara est et-
 iam glandularum natura, quemadmodum reliquum cor-
 pus, & alimentum quod ad se trahunt, in lac vertunt. Et ex
 vtero ad mammæ accedit, ad pueri post partum alimen-
 tum, quod sanè exprimit, aut etiam sursum mittit omen-

tum ad superiores partes ab ipso fœtu compressum. A maribus & locorum coarctatio, & corporis densatio ad hoc, ut ne glandulæ magnæ sint, plurimum confert. Mas enim confertum plenus est, ac vestis instar, tum visu, cum contactu densus. fœmina verò rara & laxa, ac veluti fluida, tum ad visum, tum ad contactum. Quare cum rara sit & mollis, humiditatem non remittit. Mas verò non suscipit, cum densus sit, & humorem non desideret, laborq; eius corpus roborat, ut non sit quòd superflua accipiat. Sicq; hæc ratio necessariò fatiri cogit, & pectora, & mammas, reliquumq; corpus mulieribus laxa esse & mollia, tum ob vitam desidem, tum ob prædicta, viris verò contraria. Mammæ etiam tubercula & inflammationes pariunt, lac ipsum putrefacientes. Comoda verò superioribus similia obtinent, & reliqui corporis abundantiam interuertunt. Cuius rei testimonium præbent mulieres, quibus per morbum, aut aliam quãdam calamitatem mamma auferuntur, & vox ferox efficitur, humoresq; ad gulam deferuntur, multa sputatione vexantur, caput dolent, & ex iis ægrotant. Lac enim ab utero veniens & influens, quomadmodum etiam antea ad superiora vasa transmittebatur, cum ea propria non habeat, in principes corporis partes incidit, cor videlicet, ac pulmonem, & suffocantur.

Hippocratis de ossium natura, liber.

MAnus ossa, septem & viginti numerantur; pedis, quatuor & viginti; cervicis, ad magnam vertebra[m] usque, septem; lumborum, quinque; spinæ, viginti; capitis, unã cum oculorum ossibus, octo. In totum unum & nonaginta, cum unguibus verò, centum & undecim. Hominis verò ossa, ut didicimus, si habent. Vertebra supra claviculam unã cum magna, septem numerantur. Ad costas verò, totidem quot & costæ, duodecim numero. Ad laterum inanitatem, exteriore parte, ubi coxendices & lumbi, quinque. Semen verò velut fauus, ab utraque vesicæ parte fertur. Ex his autem locis venæ ab utraque meatu urinarij parte, in pudendum feruntur. Potus per fauces & gulam, arteriæ summum (quod larynx dicitur) in pulmonem & arteriam, ex quibus in summam vesicam. Hepar quinque
sum.

summas fibras habet, fel autem quartæ fibræ adhaerescit,
 quod osculo suo ad septum transuersum, cor, & pulmones
 fertur. Cor autem tunica circumuestit. Homo intestina cras-
 sa maiora, quàm canis habet. Appendent autem ex media-
 nis membranis, quæ Mesocola dicuntur. Hæ verò ex ner-
 uis à spina sub ventre procedentibus, renes ex neruis de spi-
 na. Cor arteriæ fons cognatus. Vena per septum transuer-
 sum fertur hepar, lienem, renes, ad coxendicem, circa po-
 10 steriorem tibix partem carnosam, ad primam summi pe-
 dis partem, quæ *Epipods* dicitur. Altera autem ex corde sub
 alas, clauiculas, iugula, caput, nasum, frontem, iuxta aures,
 humeros, dorsum, pectus, ventrem, per cubitum. Aliæ verò,
 per alas ad cubitum, in summam manum. Neruorum exor-
 tus ab occipitio vsque iuxta spinam, iuxta coxendicem fer-
 tur in pudenda, in femora, pedes, tibias, & in manus. Quin
 & ad brachia, partim quidem in carnes, partim verò iuxta
 fibulam in magnum digitum, partim etiam ex carnibus, ad
 reliquos digitos. Quin & ad latum scapularum os, pectus,
 ventrem, ossibus, ligamentis connectuntur. A pudendo ve-
 20 rò iuxta podicem, ad coxendicis cauitatem partim quidem
 supra femur, partim verò infra ad genua. Inde ad genu ex-
 tentus, ad tendinem, calcis os, pedes, alius verò ad fibulam,
 alij etiam ad renes. At verò venæ ipsæ vtraque ex parte bi-
 fariam maximè diuiduntur, partim quidem ab ipsa vtriuf-
 que renis parte, partim verò ab altera, & in renes foramini-
 bus sunt peruiæ. Ipsi verò cordis forma, iidemq; cauitatem
 habent. Ren autem cauitate sua ad magnas venas situs est,
 vnde procedunt ex ipso venæ in vesicam, qua parte potus
 per venas ad renes trahitur, deinde per renes aqua velut ex-
 30 colatur, & per ipsa intestina, per quæ simul emittitur. Spon-
 giæ enim est simile quod ab his ad vesicam tendit, illicque
 vrina à sanguine percolatur & secernitur, eamque ob cau-
 sam sanè rubra est. Neque enim in renes aliæ venæ ferun-
 tur, quàm quæ dictæ sunt, neq; quantum ego sentio, alius
 locus vbi potus colliquetur. Venæ quæ ad costas porrigun-
 tur, sub vnaquaque costa sunt, non ad caput, sed inferius, &
 ab arteria. Arteria quidem igitur subtermeans, in costas
 propagines suas transfundit. A crassa autem vena ex cor-
 de recurrit vna in sinistrans partem inclusa. Deinde hæc

quidem per medias vertebrae ad summas vsque costas incedit, non ex æquo suas sectiones costis dextris ac sinistris transmittens, sed æquas quidem, supernè verò in dextris scinditur. Iuxta verò claviculam vtranque, duæ quidem venæ sursum, duæ etiam sub pectore feruntur, & partim in dextram, partim quoque in sinistram propaginee discinduntur, ad ceruicem hæ quidem magis, duæ verò ad cor magis, partim quidem ad dextram, partim verò ad sinistram, ex vtraque parte ad costas tendunt, & ab his velut quæ infra sunt scinduntur, donec ei quæ infra à corde recurrit, commisceantur. At verò quæ sanguinem fundit ab arteria hac ideò scinditur, quòd hic sublimis est, per cor procedens. Sed infra costas, quæ sanguine fluit & crassa est appellata, rursus vertebrae sese transmittit, & illic adhærescit, nec amplius pēdet, velut supra cum per iecur fertur. Ad lūbos autem supra quidem est arteria, infra verò quæ sanguinem fundit, quæ de iecore, per septum transuersum sublimis procedit, & ad cordis dextram partem, ad iugula vsque, simplex fertur, præterquam quantum cum ipso corde communicationem habet, partim quidem iuxta ipsum leuiter scissa, partim verò cordis ventriculum penetrans. Deinde à corde in sinistram ad spinam simplex demittitur, & ad superiora quidem corporis ad summas vsque costas recurrit, & propaginee habet à seipsa, iuxta vnamquamque costam, ad pectoris connexionem vsque, tum in dextram, tum in sinistram, naturaliter protensas, ipsiusq; rectitudo magis ad vertebrae vergit, quam arteriæ extensio, & venæ quæ ex hepate proficiscitur. Ab inferiore verò cordis parte, recta ipsius extensio magis ad vertebrae est, quam quæ arteriæ. Altera autem iuxta cor est, & ad inferiores septi transuersi partes ad spinam appensas cōuertitur. Hinc verò propaginee ad vnamquamque rectitudinem inferuntur, per ossa & carnes se inuicem traicientes. Venæ autem crassæ sic se habere natura videntur. Ex oculo iuxta supercilium, per dorsum secundum pulmōnem, sub pectore, altera quidem ex dextra in sinistram fertur, altera verò ex sinistra in dextram. Quæ autem ex sinistra procedit, per hepar in renem ac testem descendit, quæ verò ex dextra, in lienem, renem & testem. His pudendum pro osculo est. A dextra verò man-

rò mamma in coxendicem sinistra, & in crus fertur, & ex sinistra in dextram. Oculus verò dexter ex sinistro recipit, ad eundemque modum testis sinister ex dextro. At venæ crassissimæ hoc modo naturaliter se habent. Earum quatuor paria sunt in corpore, & quædam quidem ex capitis parte posteriore, per ceruicem, parte externa iuxta spinam ex vtraque parte ad coxendices & crura deueniunt, deinde per tibias ad malleolos exteriores & pedes pertingunt. In dorfi igitur & coxendicum doloribus, ex poplitibus & malleolis exterioribus venæ sectiones facere oportet. Alteræ venæ è capite iuxta aures per ceruicem, iugulares appellatæ, parte interiore secundum spinam, ad lumbos vtraque ex parte in testes & femora tendunt, & poplites interiores, deinde per tibias ad malleolos & pedes interiore ex parte. Ad lumborum igitur & testium dolores ex poplitibus & malleolis interioribus venæ sectiones facere oportet. Tertiæ venæ ex temporibus per ceruicem in scoptula aperta, deinde in pulmonem deferuntur, perueniuntque vna quidem à dextris in sinistras sub mammam, & in splenem & in renem. Altera verò à sinistris in dextras ex pulmone sub mammam, in iecur & renem. Hæ autem ambæ in rectum intestinum desinunt. Quartæ verò venæ ex anteriore capitis parte & oculis, sub ceruicem & clauiculas feruntur, deinde ex brachiorum superiore parte sub flexuras, mox per cubitos, in manus primas iuncturas & digitos. Postea rursus ex digitis per manuum volas & cubitos, ad flexuras, per brachia verò inferiore etiam ex parte ad axillas, & ex costis superiore parte, vna quidem ad lienem peruenit, altera verò ad iecur. Deinde supra ventrem ambæ in pudendum finiunt. Et crassæ quidem venæ ad hunc modum à natura se habent. Mulræ autem & cuiusuis generis venæ ex ventre per corpus feruntur, per quas alimentum corpori accedit. Tendunt autem & à crassis venis in ventrem & reliquum corpus, tum ab exterioribus, tum ab interioribus, & inter se mutuò internæ foras, & externæ intrò, transfundunt. Ad eos igitur modos venæ sectiones faciendæ: danda est autem opera uti quàm maximè procul à locis in quibus dolores fieri & sanguis colligi solet, sectiones faciamus. Ad hunc enim modum vel minimè magna repente

mutatio continget, & translata consuetudine efficies, vt ne amplius ad eundem locum coeat. Iecoraria autem per lumbos ad magnam vsque vertebra[m] deorsum fertur & verticulis se adiicit, indeque sublata per septum transuersum cor petit, & hæc quidem recta ad iugula tendit. Hinc verò partim ad ceruicem, partim ad scapulas, quædam etiam inferius paulò reflexæ, ad vertebra[s] & costas declinant, à sinistris quidem vna prope iugula, à dextris verò in aliquem ipsius locum. Alia verò vtrinque reflexa, alia paulò inferius deflexa, vbi illa quidem deficit, costis se adiicit, donec ei que ab ipso corde procedit, ad sinistras deflexa se adiunxerit. Deorsum verò demissa, secundum vertebra[s] descendit, donec ea perueniat vnde se sublimè erigit, costis adhærescēs, & reliquis omnibus vtrinque singulis per se sola propagines mittens, à corde quidem in aliquem locum, ad sinistra[m] magis deflectit; postea arteriæ se submittit, quousque consumpta fuerit, eoq[ue] peruenerit, vnde iecoraria sublimis emerfit. Quò antequam perueniat, ad extremas duas costas bifariam scinditur, & in vtranque verticulorum partem progressa, ibi conditur. Altera verò recta ex corde iugula petēs supra arteriam euadit, indeq[ue] quemadmodū quæ ad lumbos arteriæ subtenfa est, in iecur insilit, & modò quidem ad portas & fibram, modò verò in id quod est reliquum deinceps excurrit, paulò infra septum transuersum, quod ita hepatis adhærescit, vt facillè separari non possit. Bipartitò autem ad clauiculas scinduntur, & hinc & inde sub pectus ad imum ventrem pertingunt. Quónam verò inde ferantur, nec dum mihi constat. At septum transuersum ad vertebra[m] iuxta costas situm habet, qua parte renes ex arteria vtrinq[ue] eminent. Arteriæ verò ex his enascuntur, quæ vtraque ex parte neruum habent. Ea[que] in parte cum ea quæ à corde recurrit iecoraria desinit. A iecoraria autem per septum transuersum duæ maximæ venæ hinc & inde subleuantur, quæ multifidam per septum transuersum propagationem emittunt, eiq[ue] complexu adhærent, in superna verò illius parte quodam modo magis conspicuæ cernuntur. Duò autem crassi nerui ex cerebro infra magnæ vertebra[rum] os superiore parte gulam versus magis, ab vtraque arteriæ parte vterque progressus, in se velut in vnum coeunt, deinde vertebra[rum]

tebræ & septum transfuersum ibi exoriuntur; vbi desinunt. Quidam tamen ambigunt, & ab hac communionem ad iecur & lienem ferri videntur, alius neruus verinque ex vertebris ad clauiculas secundum spinam, per obliquam vertebrarum partem extenditur, & costis distribuitur. Atque ij non secus ac venæ ipsæ, per septum transfuersum ad mesenterium pertendere mihi videntur. Vbi verò ipsæ desinunt, rursus ab eo loco vnde septum transfuersum exoritur, continuitate quadam, per medium infra arteriam, quod est reliquum ad vertebrae, quemadmodum venæ emittunt, quoad os sacrum totum percurrentes, ibi consumiti condantur. Ossa corpori firmitatem, rectitudinem ac formam præbent, nerui verò flexionem, contractionem & distentionem. Carnes autem & cutis, omnium colligationem ac connexionem. Venæ per corpus diffusæ, spiritum, fluxionem, & motum exhibent, ab vna multas propagines emittentes. Atque hæc vna vnde exordium sumat, & vbi desinat, non satis mihi compertum est. Circulo enim factò, principium non inuenias. Eius autem appendices vnde pendeant, & qua corporis parte desinant, & quòd vna cum his communionem habeat, & ad quæ corporis loca disponantur, ego declarabo. Capiti quidem ad medium, ex obliquo vena lata & tenuis, non multum sanguinis obducitur. In cerebrum enim ad futuras, multæ venulæ & tenues radicibus infixæ sunt, & cum caput totum ad frontem vsq; & tempora dilatantur. Ipsa verò retro caput, exteriore parte, secundum spinæ cutem recta tendit, inde autem iuxta exteriorem & interiorem venam, ex his quæ in iugulis sunt, demittitur, vltra aures verò diuisa, à gena extra fertur crassa.

Ab hac multæ & tenues ad linguam procedunt, præter eam quæ sub lingua, aut sub maxillares dentes fertur, quæ lata per clauiculam, subter scapulas pertingit, eaq; parte ab ipsa pullulat vena humeralis appellata, per neruum qui summo humero supponitur. Hæc autem sanguine fluit & redundat, ruptaq; & diuisa non nisi ægè curatur. Altera siquidem ex parte neruo lato connectitur, altera verò cartilago est. Medium verò horum locum ipsa continet, & pellicula spumosa. Loco igitur vacuo existente, cum neque illi carnes adnascantur, facile frangitur. Quòd si hanc in par-

rem sanguis suffundatur, locum amplum nactus, liberatio-
 nem non habet, sed indurescit. Induratus verò morbum &
 dolorem creat. Atque hæc quidem quæ prius dixi permeat.
 Illa verò sub scapulis, crebris & tenuibus, ac implicatis in-
 ter se venis, sub mammas propagines emittit, & per hume-
 rariam cartilagineam declinans, ipsa subter distributa, ad
 brachium tendit, musculum ad sinistram habens. Dex-
 tra verò circa humerum scinditur, & cubiti superiorem
 partem, inde cubitum vtrinque interfecans, postea rur-
 sus ad primam manus iuncturam fertur, indeque iam de- 10
 fluens, tota per manum pererrabundè radicibus inhæret.
 At verò vena principalis, quæ secundum spinam sparsa,
 per dorsum iugula & gulam, in cor inseritur, ex sese venam
 insignis magnitudinis & multa oscula habentem circa
 cor emittit, inde verò ad os procedens, fistulam fecit, quæ
 arteria per pulmonem permeans nominatur, paucum
 quidem sanguinem, sed multum spiritum continens. Nam
 propter visceris amplitudinem & raritatem, multis qui-
 dem locis per pulmonem riuos deducit, cætera verò car-
 tilaginea facta est. Quare si quid sanè vel in potu, vel in 20
 spiritus ac sanguinis transitu, non consuetum ad has pul-
 monis vias delatum fuerit, nimirum cum venæ eiusmodi
 existant, & viscus ad instar spongiæ, multum humorem ca-
 pere possit, supraque ut sit à natura comparatum habeat:
 cumque hæc lex sit humoribus ingredientibus constituta,
 prætereaque non multus sanguis per has venas constri-
 ngatur, neque citò procedens, ea quæ illabuntur educat, his
 non subductis, sed intus remanentibus, callosa concretio
 & durescit enascitur, πᾶρος Græcis dicitur. Sic autem deper-
 it quicquid alimenti vicinum est, cum summi arteriæ ca- 30
 pitis aditus etiam ad externas partes talis existat. Atque in-
 terceptis à callosa durescit transitibus, velox & difficilis spi-
 ratio corripit, cum hi spiritum neque per hanc viam emitte-
 re, neque facile attrahere queant. Ex quibus sanè hi morbi o-
 riuntur, quales sunt crebræ & densæ spirationes (ἀσθματι
 vocant) & tabes sicca. Quod si collecta in his humoris copia
 superet, ita ut crassior redditus cogi nequeat, & putridum
 pulmonem vicinasque partes reddit, euaduntque suppurati
 & tabidi. Huiusmodi autem morbi ex aliis etiam causis
 oriun-

oriuntur. Inde autem vena hæc pulmonem occupat, & per
 duas magnas fibras ad interiora conuersas, sub septo trans-
 uerso ad spinam extenditur, alba & neruosa, in reliquum
 condensatum corpus venulas emittens, indeque per verte-
 bras crebris venulis in spinalem medullam hederæ in mo-
 dum conuoluta inseritur. Atque aliæ quidem venæ in cor-
 pus distributæ, ex omnibus partibus ad spinam contédunt,
 quarum vnaquæque quod tenuissimum est & purissimum
 colligens, huc effundit. Ipsa verò quæ superextenditur per
 10 demissos cirrhos in idem adducit, indeque in renes tenuibus
 ac fibrosis venis iuxta spuriam costam radicibus firmatur,
 & hinc contendens condensatur, postea etiam ad podicem
 in neruum abit, musculosque adducentes comprimens, ipsi
 inseritur, & in vesicam, testes, & adstites, multiplicibus in-
 textis tenuibus & solidis ac fibrosis venis, radices mittit. In-
 de crassissima & rectissima ipsius pars, retro versa, in caulem
 abiit, quod est pudendum. In reflexione autem ad eadem
 ipsa adaptatur, & per pectinem supra, sub ventris & venæ
 ipsius cute, prorumpit ad eas quæ deorsum feruntur, quæ-
 20 que in sese mutuò deriuantur. Per pudendum autem ena-
 scuntur venæ crassæ & tenues, & densæ & incuruæ. In fœ-
 minis verò, ipsa ad vteros tendit, vesicam & vrinæ me-
 tum, indeque recta procedit, & mulieribus quidem circa
 vteros suspensa est, masculis verò circa testes disseminatur.
 Ob eam ipsam naturam, hæc vena plurima vim genitalem
 habentia comprehendit. A plurimis enim & maximè sin-
 ceris partibus nutrita, cum paucum sanguinem contineat,
 caua, & nerui instar crassa, spirituque referta existat, sub
 pudendoque contenta, pertingentes ad spinam venulas vi
 30 adducit. Quæ verò non sunt vi adducta, tanquam cucurbi-
 tula in seipias trahens, omnia in superiorem venam emit-
 tit. De cæteris autem corporis partibus in hanc confluit,
 eius verò pars multò maxima de medulla (velut dictum est)
 coaceruatur. Ad id verò voluptas accedit, quòd vena ista
 genituræ sit plena. Cum ergo per reliquum tempus aliquo
 sanguine & spiritu abundare soleat, ea plena & calefacta,
 deorsumque confluente semine, quæ in se habet constrin-
 git. Spiritus autem qui inest, præsensque vis & caliditas, ve-
 nularumque continens vndique contentio, titillationem

intus facit. Illa verò quæ ex se propaginem deduxit, & per
 dorsum & iugulum secundum spinam distribuitur, venulis
 multis costas inuoluit, & vertebrae per carnes alternatim
 obducit, ita vt bene nutrita & semine referta sit. Ipsa autem
 iuxta nates progreditur, per musculum sub femore altè de-
 mersa, ad nates verò in coxæ acetabulo, iuxta caput, in ve-
 nam perforatur, quæ femori respirationem præbet, & ultra
 femur, flexuram versus quæ est ad genu fertur. Alteram ve-
 rò ad inguina demittit, crebris radicibus, & quæ non facile
 conuertitur. Quæ autem per musculum tendit, circum ge- 10
 nu dispergitur, & per ossis tibiæ summam partem venam in
 fistulam excavat, quæ medullam nutrit, & per infernam
 tibiæ iuxta pedis connexionem deducitur. Ipsa verò per
 genu patellam, interiore parte per tibiæ musculum pro-
 fundè extenditur, & implicatur per malleolum, intus crassa
 & sanguine referta, hicq; circum malleolum & tendinem,
 ægrè d. seretas venas conuoluit. Ipsa verò ad inferiorem pe-
 dem sub primam plantam decurrit, hicq; implicata, & ad
 magnum digitum innixa, duplicem venam sanguine refer-
 tam, superiore parte sub cute ex prima planta rest. Cit, & ad 20
 malleolum externum crassa apparet, supraque distribuitur
 iuxta oppositum anteriori tibiæ radium. At iuxta post-
 riorē tibiæ partem carnosam, fundam facit, quodq; hinc est
 reliquum, iuxta internam genu partem extensum est. Im-
 mittit etiam & in patellæ genu venas, & ad interiorem pa-
 tellæ partem cauam, venam inuoluit, quam si quis dolore
 afficiat, celerrimè biliosum ac serosum humorem colligit,
 ipsa verò iuxta internam genu grauitatem protūpit. In pō-
 plites verò multas implicatas venas, velut stolones produ-
 cit, quæ inde iuxta neruos femoris inferiores extensæ. et- 30
 iam in testes & in podicem radices emittunt, & circa os sa-
 crum tenues in vnum circuntenduntur. Quæ verò ad inte-
 riorem genu partem peruenit, sursum iuxta internam fe-
 moris partem, ad inguen tendit, & per coxendicem ultra ad
 spinam & lumbum foras procedens, crassa & lata, sanguine-
 que referta, sursum porrigitur ad hepar, & bifidam produ-
 cens sanguine plenam, dextram hepatis fibram ad renem
 continet. Ipsa verò subter hepatis regionem distributa, in
 crassam venam scinditur, reflexaq; in partem hepatis crassi-
 orem

10 **ore**m inferitur, & altera quidem ipsius pars in visceris superfic-
 ficie adhærescens, vbi fele est, multis radicibus tanquam cir-
 rhis per hepar est implicata, altera verò per internam eius
 partem velut per riuos deducta. Duæ verò venæ inter duas
 latas fibras se explicant, & vna quidem per vertices & cutem
 penetrans, ex vmbilico emergit. Altera verò suo appressu
 spinam & renem attingens, in vesicam pudendumque
 ancoræ in modum insita est. De coxendice autem sur-
 sum procedens, ad imum ventrem multas errabundas ve-
 20 nas deduxit, costasque & vertebra ad spinam annulorum
 modo connexuit, & propagines in multas venas trans-
 misit, intestinaque ac ventrem inferiorem inuoluit. Et hæ
 quidem ex imo ventre ad mammæ, & supra mentum ac
 summos humeros exporrectæ, cõnexæ sunt. Quæ verò iux-
 ta hepatis crassitudinem peruenit, supra vbi vel in fistulam
 excavauit, sub spinam distribuitur, via per septum transuer-
 sum facta. At verò vena quæ ex sinistris tendit, cætera qui-
 dem iuxta eandem naturam non secus ac ea quæ de dextris
 prodit, radicibus firmatur. Ex sinistris tamen ascendens, in
 30 hepar propagines non emittit, sed in lienem inferitur ad ca-
 put quod in ipsius parte crassa existit. Inde retro subit, & lie-
 nem sanguinolentis venulis, tanquam araneæ telis intexu-
 it. Totus autem ex omento eleuatur, ipsum venulis de se
 sanguine explens. At quæ de lienis capite ad spinam impin-
 gunt, per septum transuersum procedunt. Inde verò inferi-
 orem in partem, tum dextra, tum sinistra, sub pulmonem
 ducta est. Quæ autem sanguine refertæ sunt, sub ipsum & in
 ipsum velut riuo deducuntur. Pauci verò sanguinis & tenues
 à pulmone intrinsecus exortæ, cum rarus natura existat, in
 30 cor, nimirum ab ipso emulstæ, circa eius auriculâs velut
 fræni iniiciuntur, & in cavitates internas defluunt. Quin &
 hæ priores in ipsum propagines immittunt. In angustia
 enim transitus intus collocatum est, velut ex omni corpore
 fibras habens. Quam ob rem ex omni corpore potissimùm
 circa thoracem sensus inest, colorumque mutationes contin-
 gunt, hoc venas constringente & laxante. Laxante igitur
 colores rubicundi fiunt, bene colorati & pellucidi, constringente
 verò, ex virore pallidi & liuidi. Qui certè euariant,
 prout præfentes cuique adsunt colores.

Hippocratis de aere, locis & aquis, liber.

Qui artem Medicam recta inuestigatione consequi vo-
 let, is primùm quidem anni tempora in consideratio-
 nem adhibere debet, quid horum quidque possit. Neque
 enim quicquam habent simile, sed cùm inter se plurimùm
 differunt, tum etiam propter varias quæ in eis contingunt
 mutationes. Deinde verò ventos tum calidos, tum frigidos,
 præcipuè quidem eos qui omnibus sunt communes, ac de-
 inceps eos qui cuique regioni sunt familiares. Quinetiam 10
 aquarum facultates animo reputare oportet. Quemadmo-
 dum enim gustu & pondere, ita & facultate singulæ pluri-
 mùm differunt. Quare si quis ad urbem sibi ignotam per-
 uenerit, is eius situs curam habere debet, vt cognoscat quo-
 modo ad ventos aut solis exortum sit expõsita. Neq; enim
 easdem vires habet, quæ ad septentrionem, & quæ ad au-
 strum sita est, vt neque eius quæ ad exorientem solem aut
 occidentem spectat. Et hæc quidem optimè animo conci-
 pienda sunt, & quomodo ad aquas habeant, num palustri-
 bus & mollibus vtantur, an duris, & ex sublimi ac saxosis lo-
 cis scaturientibus, siue salis ac coctu difficilibus. Terra et-
 iam ipsa inspicienda, nudane sit & aquis careat, an densa &
 irrigua, & an cauo loco sita sit & æstuoso, an verò sublimi &
 frigido. Hominum quoque victus ratio, quam maxime
 delectentur, inspicienda, an potui & cibus, & otio dediti,
 an exercitationibus & laboribus gaudeant, & an edaces
 sint, & à potu sibi temperent. Et ex his singula reputare o-
 portet. Hæc enim præcipuè quidem omnia, aut certè pluri-
 ma probè qui agnouerit, cùm ad urbem sibi ignotam per-
 uenerit, eum neque morbi regioni familiares, neque com-
 muniùm quæ sit natura latere poterit, vt neque in eorum 20
 curatione hæsitare aut aberrare possit. Quæ certè contin-
 gere solent, si quis istorum cognitionem non antè animo
 perceptam habuerit. Qui verò ista rectè cognouerit, is cu-
 iusque temporis impendentis, & anni statum prædicere po-
 terit, & quinam morbi tam æstate quam hyeme, in vrbe
 communiter sint grassaturi, tum etiam quinam cuique pri-
 uatim, ex victus mutatione impendere debeant. Qui enim
 temporum mutationes, astrorumque ortus & obitus, vt 30
 horum

horum quæque eueniant, tenuerit, is vtique futurum anni statum præuidere poterit. Hac ratione inuestigando qui temporum occasiones præsenferit, is maximè cuiusque naturam cognouerit, & plærunque sanitas illi succeder, minimumque in arte à recta via aberrauerit. Quòd si cui ista ad rerum sublimium speculationem pertinere videantur, is si sententia destiterit, facillè intelliget, ad artem Medicam Astronomiam ipsam non minimum sed plurimum potius conferre, quippe cum vnà cum anni temporibus hominum ventriculi mutationem accipiant.

Quoniam autem pacto quæ diximus singula consideranda & exploranda sint, deinceps aperiam. Ciuitas quæ ventis calidis est exposita iis videlicet qui inter brumalem solem exorientem & occidentem perflant, ei que sunt peculiare, à septentrionalibus autem ventis recta est, ea aquarum subsalsarum copia abundat, quæ cum è sublimi scaturiant, eas ætate quidem calidas, hyeme verò frigiditas esse necesse est. Et vrbes quidem quæ soli & ventis probè sunt expositæ, & aquis probis vtuntur, eæ quidem huiusmodi mutationes minùs sentiunt.

Quæ verò aquis palustribus ac lacustribus vtuntur, neque probè ventis ac soli sunt expositæ, eæ magis sunt obnoxia. Ac si quidem æstas sicca fuerit, morbi celerius desinunt, sin verò imbribus scateat, diurni fiunt, vlceraque exedentia (phagedænas vocant) ex quauis occasione in vlceribus suboriri est consentaneum. Hyeme verò frigida, homines capita humida & pituita redundantia habere æquum est, & pituita ex capite defluente, eorum aluos crebrò exturbari, eosque vt plurimum, habitu corporis esse debiliore, ac neque probè edere nec bibere posse. Quibus enim capita debilia fuerint, ii nunquam egregii potores fuerint, quod eos crapula magis vexet. Morbi autem hi sunt patrii. Primum quidem mulieres morbis & fluxionibus sunt obnoxia, deinde multæ ex morbo, non natura steriles, crebrisque abortionibus conflantur. Pueris verò conuulsiones impendent, & crebri anhelitus, quos puerilem affectum efficere, & sacrum esse existimant. Viris autem intestinorum difficultates & alui profluvia, febres algida, & hybernæ diurnæ, pustulæ multæ nocturnæ epinyctides dictæ, & sanguinis profluvia per ora venarum quæ in ano sunt, hæ mor-

rhoides vocantur. Morbi autem laterales, pleuritides dictæ,
 & pulmonum inflammationes, febres ardentes, & quicun-
 que acuti morbi censentur, rarò contingunt. Neque enim
 eiusmodi morbi, vbi alui liquidæ fuerint, inualescere pos-
 sunt. Lippitudines verò humidæ oboriuntur, neq; molestæ,
 neq; longæ, nisi ex temporum immutatione morbus ali-
 quis omnibus communis inuadat. Ac vbi quinquagesimum
 annum excesserint, destillationes ex cerebro superueniunt,
 quæ homines aliqua corporis parte resolutos reddant; vbi
 caput de repente soli expositum, aut frigore correptum fue-
 rit. Atq; ii quidem morbi his sunt patrii, præter quàm quòd
 si morbus aliquis omninò communis ex anni temporum
 mutatione occupauerit, huius etiam participes existunt. At
 quæ ciuitates his contrarium situm habent, & ventis frigi-
 dis inter ortum & occasum solis æstiuum sunt expositæ, us-
 que hi venti sunt patrii, ab austro autem & æstiuis obiectæ
 sunt, de his sic se res habet. Primùm quidem aquæ tum du-
 ræ, tum frigidæ, ferè dulces euadunt. Homines autem ro-
 bustos & exuccos esse necesse est, & plærosque ventres in-
 feriores indomitos & duros habere, superiores verò fluxili-
 ores, bileq; magis quàm pituita redundare. Capita sana &
 dura habent, & plæraq; vasa ipsis intro rumpuntur. Morbi
 autem apud eos passim vagantur, laterales multi & qui acu-
 ti esse censentur. Quod sic se habere necesse est, cum alui du-
 ræ existant. Multi quoq; quauis ex occasione pus intrò col-
 ligunt. Cuius rei causa est corporis distensio, & ventris du-
 rities. Siccitas enim & aquæ frigiditas in causa sunt, vt vasa
 intrò rumpantur. Eiusmodi autem naturas cibis, non mul-
 tis potibus obnoxias esse necesse est. Neq; enim fieri potest
 vt simul multum edant aut bibant. Lippitudines autem iis
 quidem per interualla contingunt, ita tamen asperæ ac ve-
 hementes, vt confertim oculi rumpantur. Æstate verò iis
 qui nondum trigésimum annum attigerunt, vehementes
 sunt sanguinis è naribus eruptiones. Morbi enim qui sacri
 appellantur, pauci ii quidem, sed vehementes. Hos longio-
 ris esse vitæ quàm cæteros æquum est, iisq; vlcera citra in-
 inflammationem suboriri, neq; admodum exasperari, more-
 que agrestes potius esse quàm mansuetos. Ac viris quidem
 hi morbi sunt familiares, præter quàm si quis omnes com-
 munitè

muniter ex temporum anni mutatione inuadat. Quod autem ad mulieres attinet, multæ ob aquas duras, coctû diffi-
ciles & frigidas duræ sunt. Neque enim commodæ contingunt purgationes mēstruæ, sed paucæ & prauæ. Deinde non nisi ægrè pariunt, neque admodum abortionibus tentantur. Cùm verò pepererunt, pueros enutrire non possunt. Lac siquidem aquarum duritate & cruditate extinguitur. Tabes etiam fræquentes à partu contingunt. Præ violentia enim rupturis ac vulsionibus prehenduntur. Pueris verò dū parui sunt, testium tumores aquosi laborantur, qui procedente ætate disparent, serèq; hac in ciuitate pubescunt. Ac de ventis quidem calidis & frigidis, & iis expositis vrbibus, quemadmodum antè dictum est, ita se res habet. At verò ciuitates quæ ad ventos inter æstiuum solis ortum & hybernum sunt expositæ, & quæ iis contratio modo se habent, de his sic se res habet. Quæ quidem soli orienti sunt expositæ, eas salubriores esse par est, his quæ ad septentriones & ventos calidos obuertæ sunt, etsi stadium vnum intersit. Primum siquidem calor & frigus temperatè se habent, deinde aquas quæ solis ortum spectant, omnes limpidas esse, & odoratas ac molles, & amœnas in hac ciuitate laboriri necesse est. Sol nanque emergens & perlustrans eas reprimat. Diuculum enim ipse aer vt plurimum semper affundit. Hominum habitus coloratiores & viuidiore sunt, nisi alius quis morbus prohibeat. Homines clara voce sunt præditi, & ad iram ac prudentiam meliùs sunt comparati quàm septentrionales, siquidem & reliqua illic nascentia præstantiora sunt. Ac serè sic sita ciuitas, quo ad calidi & frigidi temperationem, veri similis est, tum etiam morbi quidem pauciores & debiliores gignuntur, eorumque morborum sunt similes, qui in ciuitatibus, quæ ad calidos ventos spectant, oriuntur. Et mulieres illic valdè fœcundæ euadunt, facileque pariunt. Ac de his hoc quidem habet modo. At verò quæ ad occasus sunt expositæ, & à ventis qui ab oriente spirant obtectæ, tum à calidis ventis, tum etiam frigidis à septentrione leuiter perflantur, harum vrbium situm maximè morbo esse obnoxium necesse est. Primum siquidem aquæ minimè sunt limpidx. Cuius rei causa est, quòd aer plurimum matutinum tempus

occupat, qui aquæ admixtus, illius splendorem obscurat: Neque enim nisi in altum euectus sol splendescit. Per æstatem verò mane quidem auræ frigidæ spirant, & ros decidit, de reliquo verò, ad ipsas sol se demittens, quàm maximè homines percoquit. Quare & decolores eos esse par est & infirmos, prædictisque omnibus morbis participare, cum nulla ex parte ab eis separentur. Grauem etiam & raucam vocem eos habere est consentaneum, ob aerem qui isthic ut plurimum impurus & morbosus existit. Neque enim ab aquilonibus multum perpurgatur, cum non assidue perflant, qui verò assidue perflant iisque incumbunt, aquosissimi sunt. Quandoquidem qui ab occasu spirant venti, autumnno ferè similes sunt, similisque est hic ciuitatis situs, quo ad diei mutationem quod multum inter matutinum & vespertinum tempus intercedit. Ac de ventis quidem conuenientes sint necne, sic se res habet. Deinceps verò de aquis nobis commemorandum est, & quæ morbosæ, & quæ saluberrimæ existant, & quæ ab aqua tum mala, tum bona prouenire æquum est. Plurimum enim momenti ad sanitatem confert. Quæ igitur sunt palustres, & stabiles, & lacustres, eas per æstatem quidem calidas, crassas & olidas esse necesse est. Cum enim non perfluant, sed semper nouo imbre accedente augeantur, & à sole exurantur, eas decolores esse & prauas, & biliosas necesse est. Per hyemem verò glaciatas & frigidas, & tum à niue, tum à glacie returbidas, adeoque maximè pituitam gignere, & raucedinem excitare. Bibentibus autem lienes semper magnos esse & compressos, ventres verò duros & tenues, ac calidos. Humeros verò & iugula, & faciem extenuari. In lienem enim carnes colliquefcunt. ideoque graciles sunt. Tales verò edaces & siticulosos esse necesse est, ventresque tum superiores, tum inferiores siccissimos habere, proindeque medicamentis valentioribus indigere. Hic quidem morbus ipsis & per æstatem & per hyemem est consuetus. Ad hæc etiam aquæ inter cutem tum frequentes, tum maximè lethales contingunt. Multæ enim intestinorum difficultates, & alui profluua per æstatem incidunt, & febres etiam quartanæ diuturnæ. Hi autem morbi cum longius producuntur, huiusmodi naturas ad aquam inter cutem deducunt, & perimunt.

Et

Et hi quidem morbi ipsis per æstatem contingunt. Per hyemem verò iunioribus pulmonem inflammationes & intantia: senioribus autem febres ardentes, ob ventris durtiem. Mulieribus verò tumores proueniunt & pituita alba, vixq; concipiunt, & cum difficultate fœtus magnos & tumidos pariunt, quiq; postea dum educantur contabescunt. & deteriores euadunt. Neque bona post partum mulieribus purgatio contingit. Pueris verò herniæ potissimum superueniunt, & varices viris, tibiaramq; vlcera, vt proinde eiusmodi naturæ longæ esse vitæ nequeant, sed antè tempus senescant. Præterea mulieres sibi prægnantes videntur, & cum pariendi tempus instat, ventris moles disparet. Quod contingit ob aquam inter cutem, cum ea vteri laborarint. Ac huiusmodi quidem aquas ad quiduis prauas esse censeo. Secundo loco eas quarum fontes in saxosis locis sunt (quas duras esse necesse est) aut si vbi calidæ aquæ existunt, aut ferrum nascitur, aut æs, aut argentum, aut aurum, aut sulphur, aut alumen, aut bitumen, aut nitrum. Hæc enim omnia caloris vi proueniunt. Neque igitur ex huiusmodi terra bonæ aquæ nascuntur, sed duræ & æstuosæ, quæq; per vtinas non facile feruntur, & alui egestioni aduersantur. At verò optimæ sunt, quæ ex sublimibus locis & terræ tumulis proflunt. Hæ enim dulces sunt & albæ, modicumq; vinum ferre queunt, per hyemem calidæ, per æstatem frigidæ. Tales enim ex profundissimis fontibus proueniunt. Maximè verò commendantur, quarum fontes ad solis exortus, præsertimque æstiuos decurrunt. Limpidiores enim & boni odoris, & leues esse necesse est. Salsæ verò & indomitæ, & duræ, in totum quidem vt bibantur, improbandæ. Sunt tamen naturæ quædam & morbi, quibus tales aquæ potu sunt commodæ, de quibus mox dicam. Ac de his res ita se habet. Quarum quidè fontes ad orientes spectant, eæ inter omnes optimæ. Secundum has, quæ sunt inter æstiuos solis exortus & occasus, sed præcipuè ad exortus. Tertio loco, quæ sunt inter occasus æstiuos & hybernos. Deterrimæ verò quæ ad austrum spectant, quæq; sunt inter æstiuum ortum & occasum. Et hæc iis quidem qui sunt ad austrum, valdè prauæ, iis verò qui ad septentrionem, præstantiores. His hoc modo vti conuenit. Qui tanus est ac valet, is nullo habito discrimine, semper

eam quæ adest, bibat. Qui verò morbi causa eam quæ maxime conueniat bibere uolet, is hoc modo præcipuè sanitatem consequatur. Quorum quidem ventres duri sunt, & qui promptè succenduntur, iis certè dulcissimæ, leuissimæ, & limpidissimæ conferunt. Quibus verò ventres inferiores molles sunt humidi & maximè pituitosi, iis durissimæ, & maximè coctu difficiles, & aliqua uulsum falsæ accommodatæ sunt. Hoc enim modo maximè resiccari poterint. Quæ nãq; aquæ coquendo sunt optimæ & faciliè liquefcunt, eas ventrè dissoluere ac liquefcere maximè æquum est. Indomitæ uerò ac duræ, & quæ coquendo minimè idoneæ, eæ ventres magis cogunt & resiccant. At uero de aquis falsis propter imperitiam falluntur quidam, quodq; aluum soluere existimentur, cum maximèalui deiectioni repugnent. Indomitæ enim sunt & coqui nequeunt, proindeq; ab eis uenter potius adstringitur quàm eliquetur. At de fontium quidem aquis hoc modo se res habet. Quæ autem ex imbribus colliguntur, & ex niue fiunt, quomodo se habeant enarrabo. Aquæ igitur ex imbribus collectæ, leuissimæ & dulcissimæ sunt, tenuissimæ & limpidissimæ. Sol enim quod imprimis in aqua est tenuissimum & leuissimum sursum educit & rapit. Id autè ex ipso mari patet, in quo quod falsum est, propter crassitudinem & grauitatem remanet, & mare euadit, tenuissimum uerò propter leuitatem sol ad se rapit. Neq; uerò tale quid ex aquis solùm lacustribus sursum educit, uerùm etiam ex ipso mari, & ex omnibus in quibus aliquid humoris inest, quod quauis in re inest. Quinetiam ex ipsis hominibus tenuissimum ac leuissimum humorè educit. Cuius rei maximum est indicium, cum homo uestibus indutus in sole ambulauerit aut sederit. Quascunq; enim corporis partes sol aspicit, hæ nullum sudorem emittit. Sol enim quicquid sudoris comparet, ad se rapit. Quæ uerò ueste, aut alia quauis re conteguntur, hæ exudant. Per vim enim à sole sudor elicitur, seruat autem à tegumento, ne à sole deleatur. Cum uerò ad umbram peruenerit, tum corpus æqualiter sudore diffluit. Neq; enim amplius sol affulget. Atq; eam ob causam inter aquas etiam hæ citissimè putrescunt, odoremque prauum habet aqua pluuia, & quod ex pluribus collecta est & permixta, proindeq; celerrimè putrescat. Ad hæc quoque

que cum rapta est in sublime euecta circumfertur & aeri permiscetur, quod quidem in ea est turbidum & noctem referens, excernitur & secedit, & aer ac nebula euadit. Tenuissimum verò & leuissimum relinquitur, & à sole vstum & coctum dulcescit. Quin & alia omnia quæ coquuntur semper dulcia euadunt. Dum igitur dispersa nec dum collecta fuerit, in sublime fertur. At vbi coaceruata & à ventis inter se aduersariis de repente in se coacta fuerit, tum deorsum prorumpit, qua parte copiosa collecta fuerit. Tunc enim istud
10 magis contingere par est, cum nubes vento stabilitatem minimè habente agitata ac delata, de repente contrario vento & aliis nubibus occurserint. Hic quidè prima ipsius pars cogitur. Posterior verò insuper accedit, eaq; ratione crassior & nigrior euadit, ac pondere deorsum prorumpit, imbresq; oriuntur. Atque has quidem aquas optimas esse rationi est consentaneum, vt tamen excoquantur & excolentur opus habent. Sin minùs, odorem prauum obtinent, & bibentibus raucitatem & vocis grauitatem adesse æquum est. Prauè verò omnes quæ ex niue & glacie fiunt. Vbi enim semel concreuerint, non amplius ad pristinam naturam redeunt. Sed
20 quod in his quidem est splendidum, & leue, & dulce, excernitur & euanescit, remanet verò quod turbidissimū & ponderosissimum. Quod hac ratione deprehendas. Si enim hyemis tempore valculum certa aquæ mensura affusa, sub die exponere voles, vti maximè congeletur, deinde postridie in locum calidū delatum, vbi glacies maximè lique scat, tumque soluta fuerit, iterū aquam metiaris, aquam multò pauciorē reperias. Hoc certè indicio cognosces, quòd congelatione id quod est leuissimum & tenuissimum euanescit &
30 expirat, non quod grauissimum & crassissimum, cum id ei contingere nequeat. Hanc igitur ob causam aquas de niue & glacie liquatas, earumq; similes, ad quiduis pessimas esse existimo. Atq; de aquis quidem quæ ex imbribus, niuibus & glacie colliguntur, ad hunc se res habet modum. At verò calculo maximè tentantur, & renum morbis, ac vrinæ stillicidio, & coxendicū affectionibus corripiuntur, herniæq; iis suboriuntur, qui cuiusuis modi aquas bibūt, aut de magnis fluminibus, in quæ alia decurrūt, & de stagno in quod multarum & cuiusvis generis aquarum riuuli deueniunt, quiq;

aduectiuis aquis vtuntur, quæ ex longo & minimè breui
 interuallo deducuntur. Neq; enim fieri potest vt aquæ inter
 se similes sint, verùm aliæ dulces sunt, aliæ salæ, & aluminosæ,
 aliæ de calidis effluunt. Atq; hæ simul permixtæ inter se
 dissident, & semper superat quæ valentissima est. Neq; sem-
 per eadem viribus pollet, sed aliàs alia. Sed & ex ventis, huic
 quidè boreas vires præbet, illi verò auster, & de reliquis ead-
 em est ratio. Ex his igitur limum & arenam in vasis subsi-
 dere necesse est, & ex earum potu prædicti morbi gignun-
 tur. Quòd verò nō omnibus, deinceps dicam. Quibus qui- 10
 dem alius tum fluida, tum sana est, & vesica minimè ignea,
 neq; vesicæ os cum ea valde conspirat, ii quidem faciliè vrinam
 emittunt, neque quicquam in vesica colligitur. Qui-
 bus verò alius ignea fuerit, vesicam etiam eadem affectio-
 ne teneri necesse est. Cùm enim magis quàm natura postu-
 let calefacta fuerit, os ipsius inflammatione tentatur. Sic au-
 tem affectum, vrinam non emittit, sed in sese concoquit &
 adurit, & quod quidem in ea est tenuissimum secernitur,
 quodque purissimum transit & cum vrina educitur, quod
 verò crassissimum ac turbidissimum, colligitur & concre- 20
 scit, primùm quidem minore copia, deinde maiore. Cùm
 enim per vrinam volutatur, quicquid crassum constitit, ad
 sese applicat, eoque modo augetur, & in tofum durefcit.
 Dumq; vrinam emittit, ab vrinæ vi propulsum ad vesicæ os
 collabitur, & vrinam impedit, doloremque vehementem
 exhibet. Proindeq; pueri calculo laborantes pudenda con-
 fricant & vellicant, quòd ipsis reddendæ vrinæ causa eo loco
 esse videatur. Hoc autem ita se habere indicio est, quòd qui
 calculo laborat vrinam ad instar seri limpidissimam reddunt,
 cùm quod in ea est crassissimum ac maximè returbidum ist- 30
 hic maneat ac versetur. Ac plærique quidem hoc modo cal-
 culum gignunt. Gignitur autem & pueris ex lacte, si non sa-
 lubre fuerit, sed valde calidum & biliosum. Ventrem enim
 concalefacit & vesicam, ac proinde dum vrina simul aduri-
 tur istam affectionem sentit. Et mea quidem sententia,
 præstat pueris vinum quàm maximè dilutum exhibere,
 cùm nimirum venas minùs adurat & resiccat. At in mulie-
 bribus pudendis non eodem modo contingit. Vesicæ enim
 fistula urinaria breuis est & ampla, vt faciliè vrinam propel-
 lat.

lat. Neque enim manu pudendum, velut masculus, confri-
 car, neq; fistulam vrinariam contingit, quòd intra pudenda
 perforata sit. Cumq; meatus vrinarii ampli sint, plus enim
 quàm pueri bibunt. Ac de his quidem hoc modo se res ha-
 bet, aut ad hæc quàm proximè accedit. De annis autem hoc
 modo consideratione adhibita quis statuatur, qualisnam an-
 nus futurus sit, nùmne salubris, an morbosus. Siquidem se-
 cundum rationem in syderum ortu & occasu signa appare-
 ant, si per autumnum pluat, & hyems sit moderata, neq; ad-
 modum blanda, neq; præter modum frigida, & vere ac æ-
 state aquæ tempestiæ eueniant, sic annum saluberrimum
 esse consentaneum est. Quòd si hyems quidem sicca & a-
 quilonia, verò pluuium & austrinum fuerit, æstatem fe-
 bribus abundare, & lippitudines inducere necesse est. Vbi
 enim ab imbribus vernis & ab austro terra humectata fue-
 rit, & plenior æstus de repente superuenerit, tum à terra
 madida & calida existente, tum à sole adurente, ardorem
 conduplicari necesse est, hominum ventribus minimè con-
 sistentibus, neq; resiccato cerebro. Neq; enim vbi ver tale
 extiterit, fieri potest, quin corpus & caro nimio humore dif-
 fluant, ita vt omnibus, ac minimè pituitosis, acutissimæ fe-
 bres imminant. Mulieribus verò & naturis maximè humi-
 dis, intestinorum difficultates contingere par est. Ac siquidè
 sub caniculæ exortum aqua & hyberna tempestas superue-
 nerit, etesiæque spirauerint, quietis spes est, autumnumque
 salubrem fore. Alioqui periculum est ne pueri & mulieres
 moriantur, minimè verò senes aut ne qui euaserint in quar-
 tanas tandem incidant, & ex quartanis in æquam intercu-
 tem. At si hyems quidem austrina, pluuiosa & placida fue-
 rit. Verò aquilonium, siccum & tempestuosum, primùm
 quidem mulieres quæ prægnantes extiterint, & quibus par-
 tus in ver imminet, abortionem facturæ est verisimile, quæ
 verò etiam pepererint, adeò imbecillos ac morbosos fœ-
 tus parituras, vt aut statim pereant, aut tenues, debiles, &
 valetudinarii viuant. Atque hæc quidem mulieribus, reli-
 quis verò intestinorum difficultates & lippitudines siccas,
 nonnullisq; defluxiones à capite in pulmonem. Pituitosis
 itaq; intestinorum difficultates fieri par est, ac mulieribus
 pituita à cerebro defluente propter naturæ humiditatem.

Biliosis verò lippitudines siccas, ob carnis caliditatem & siccitatem. Senibus autem defluxiones ob venarum raritatem ac distentionem, vt ex his nonnulli repente intereant, alii dextra parte resoluti iaceant. Cùm enim hyeme existente austrina & calida, corpus non constringatur, neque venæ, vere aquilonio & sicco, ac frigido superueniente, cerebrum quod vnà cum vere dissolui & purgari à grauedine & raucedine oportebat, tunc densatur & cogitur, proindeq; accedente de repente æstate, æstuq; ac mutatione contingente, hi morbi ingruant, tandemq; reliquis morbis, cùm ventres 10 facile resiccari nequeant, intestinorum læuitates, & aquæ inter cutem succedant. Si verò æstas pluuiosa fuerit & austrina, & autumnus similiter, morbosam esse hyemem necesse est, iisq; qui pituita abundant, & quadragesimum annum exceßerunt, febres ardentes contingere æquum est, biliosis verò morbos laterales, & pulmonum inflammationes. At si æstas sicca & aquilonia fuerit, autumnus verò pluuius & austrinus, sub hyemem capitis dolores & cerebri syderationes fieri par est, ac præterea raucedines, grauedines, & tusses, & nonnullis quoque tabes. 20 Quòd si aquilonius & siccus fuerit autumnus, ac neque sub canem, neque sub arcturum pluuiosus pituitosis vident præcipueque natura humidis & mulieribus confert, biliosis verò hoc est maxime aduersum. Admodum enim resiccantur, iisq; lippitudines aridæ contingunt, & febres acutæ ac diuturnæ, quibusdam etiam melancholiæ. In bile nanq; quicquid est humidissimum & aquosissimum consumitur, quod verò crassissimum & acerrimum remanet, quod in sanguine eadem quoque ratione accidit, vnde ii morbi illis contingunt. Pituitosis verò hæc omnia auxilio sunt. Resiccantur enim & ad hyemem perueniunt, ab aliis temporibus inuicem succedentibus resiccati. 30 Qui igitur hæc mente complexus & contemplatus fuerit, is ex mutationibus plurima ferè præuidebit. Præcipue verò maximæ anni temporum mutationes obseruandæ sunt, vt neq; medicamentum purgans lubenter exhibeamus, neque partes circa ventrem vramus aut secemus, ante dies decem, aut etiam plures. Maxime tamen sufficient decem. Ac maximi periculi plena sunt ambo solstia, præcipueq; æstiuum. Periculosissima etiam ambo æquinoctia.

noctia existimantur, maximè verò autumnale. Syderum
 quoq; certus obseruandi, præcipueque caniculæ, deinde ar-
 cturi, & vergiliarum occasus. His enim potissimùm diebus
 morbi iudicationem subeunt, & alii quidem perimunt, alii
 verò desinunt, aliq; omnes in aliam formam & statũ trans-
 eunt. Ac de his quidem ad hunc se res habet modum. Ac de
 Asia & Europa indicare volo quantum inter se per omnia
 distent, tum quantum homines formis variant, nihilq; inter
 se simile habeant. De omnibus certè longa foret oratio, ve-
 20 rùm de præcipuis & plurimùm inter se differentibus dicam
 vt se res habere mihi videatur. Mea quidem sententiã Asia
 plurimùm Europæ præstat, tum eorũ omnium natura quæ
 è terra producuntur, tum hominum. Longè enim pulchrio-
 ra & maiora omnia in Asia gignuntur, regioq; ipsa hac no-
 stra mitior, & hominũ mores humaniores & benigniores.
 Quorum quidem causa est, tempestatum anni temperatio,
 cum in medio solis exortu ad auroram sit exposita, à frigore
 longè procul remota. Incrementum autè & moderationem
 20 omnium maximè præbet, cum nihil sit quod per vim supe-
 peret, sed omnium sit æquabilis potestas. Neq; tamen ubiq;
 per totam Asiam ad eundem modum se habent omnia. Sed
 quæ quidem regio in medio calidi & frigidi sita est, ea certè
 feracissima est, & arboribus maximè confita, & blandissi-
 ma, aquisque præcipuè fruitur cœlestibus & ex terra proue-
 nientibus. Neque enim calore admodum exurit, neque
 squaloribus & aquarũ penuria resiccatur, neq; frigore vio-
 latur, sed austro obiecta, imbribus multis & niue perfundi-
 tur, multaq; illic sua tempestiuitate nasci par est, quæ ex se-
 30 minibus quæq; ex terræ plantis proueniunt, quorũ fructibus
 homines fruuntur, ex agrestibus domesticos faciendo, & in
 suum vsum transferendo. Pecoraq; illic enutrita abundare
 vel maximè æquum est, crebriusq; parere, & optimè educa-
 re. Hominesq; habitiores esse, formaq; præstantes, & ma-
 gnitudo eximia, formaq; & corporũ proceritate non ad-
 modum inter se dissimiles. Hanc regionẽ ad anni temporũ
 naturam & moderationem proximè accedere consentane-
 um est. Virilis autem animus, ærumnarum & laborum to-
 lerantia, atq; audacia, in huiusmodi naturis in nasci nequit,
 neque eiusdem generis aut diuersi coniunctione ducuntur,

verum in ipsis libidinem dominari necesse est. Ideoq; multiformes in feris partus gignuntur. Atq; de Ægyptiis ac Libycis ad hunc quidem modum se res habere videtur. De his verò qui sunt ad hyberni solis ortus dexteram, ad Mæotidem vsq; paludem, quæ est Europæ atq; Asiæ terminus, habet se res ad hunc modum. Atque hæ quidem gentes, cum propter anni tempestatum mutationes, tum ob regionis naturam, longè magis inter se differunt, quàm quæ antè sunt enarratæ. Habet autem hoc solum eodem planè modo, quo etiam apud reliquos homines. Vbi namq; anni tempora maximas & creberrimas mutationes faciunt, illic efferratissima & maximè inæqualis regio existit, montesq; plurimos & densos, campos item & prata in ea inuenias. At vbi anni tempora non admodum variât, illic ea regio maximè æqualis est. Ad eundem verò modum se in hominibus habet, si quis animum aduertat. Sunt enim quædam naturæ, montosis locis, syluosis, & aqua carentibus similes, & quædã tenuibus & aquosis, quædam etiam pratorum & paludum naturam referunt, quædam etiam ad planities, nudorumq; & siccorum naturam accedunt. Anni enim tempora, quæ formarum naturam variant, inter se differunt, cumq; inter se diuersa existant, varias & multiplices formas producunt. Ac eas quidem gentes quæ parum inter se differunt, prætermittam, quæ verò plurimum aut natura, aut institutis inter se discrepant, de his quemadmodum se habeant mihi dicendum est, imprimisque de Macrocephalis, cum ex his nulla alia gens capita similia habeat. Ac initio quidem hominum institutum longitudinis capitis causa fuisse videtur. Nunc verò natura etiam ad institutum accedit. Longissima enim habentes capita, generosissimos existimant. Huiusmodi autem est institutum. Cum primùm editus est infans, caput eius adhuc tenellum & molle manibus effingunt, & in longitudinem adulescere cogunt, vinculis & idoneis artibus adhibitis, quibus capitis rotunditas vitietur, & longitudo augeatur. Hoc institutum primùm huiusmodi naturæ dedit initium. Successu verò temporis, in naturam abiit, vt proinde instituto nihil amplius opus esset. Semen enim genitale ex omnibus corporis partibus prouenit, ex sanis quidem sanum, & ex morbois, morbosum. Si igitur ex caluis calui gignunt

gignuntur, ex cæsis cæsijs, & ex distortis, vt plurimū distorti, eademq; in cæteris formis valet ratio, quid prohibet cur non etiam ex Macrocephalo Macrocephalus gignatur? Et si nunc quoque perinde vt antea non nascuntur, obsolescente per hominum incuriam instituto. Ac de his quidem sic sentio. Iam verò de his qui Phasim accolunt. Regio est palustris, calida, aquosa & densa, imbribusq; copiosis & vehementibus ferè semper perfunditur. Homines in paludibus vitam degunt, & domos ligneas & arundineas in aquis fabricatas habent, rarò vrbes & emporia adeunt, verum nauigijs ex ligno vno cauatis sursum ac deorsum traiciunt, cum fossas habeant plurimas. Aquas bibunt calidas, statarias, sole putrefactas, & imbribus auctas. Ipseque Phasis præ cæteris fluminibus maximè stagnans est, & leuissimè defluit; fructusq; quæ illic nascuntur, nullum incrementum accipiunt, effœminati sunt, & præ aquarum copia imperfecti, ideoq; ad maturitatem minimè perueniunt. Aër quoque caliginosus ab aquis sublatus hanc regionem occupat. His sanè de causis Phasiani corporis formam à cæteris hominibus longè diuersam habent. Proceritate enim corporis & crassitudine valdè excedunt, neque articulus vllus, neque venæ comparent, pallidoq; sunt colore, velut morbo regio detenti: cumq; aère vtantur minimè puro, sed caliginoso & maximè humido, grauissimam præ alijs omnib. vocem edunt. Sunt etiam ad corporis exercitationem natura pigriores, anniq; tempestates, quo ad æstum aut frigus, non multum variant. Venti ijs plurimi sunt austrini, potissimùm vnus eius regionis peculiaris, qui interdū violentior, molestior & calidior spirat, quem Cenchrone nominant. Boreas verò non admodum huc peruenit, quòd si aliquando spiraret, debilis tamen & valdè lenis existit. Atque hunc quidem in modum, qui Asiam & Europam incolunt, tum natura, tum forma inter se differunt. Quòd autem ad animi ignauiam & mollitiem attinet, cur Asiatici Europæis minùs bellicosi existant, & moribus sint lenioribus, anni tempestates in causa sunt, quæ nõ magnas tum ad calorem, tum ad frigus permutationes faciunt, verum similes permanent, vnde neque mens stupore percellitur, neq; corpus vehementer à suo statu dimouetur. Ex quibus iram exasperat.

rari, ac prudentiæ & caloris compotes fieri magis æquum est, quàm si eodem semper statu permaneant. Mutationes enim inter omnia hominis mentem semper excitant, neque sistant quiescere. Quas ob causas mihi Asiaticorum genus omni ope destitutum videtur, quibus præterea eorum instituta accedere debent. Multò enim maxima Asiæ pars regum imperio regitur. Qui verò sui potestatem non habent, neque sui iuris sunt, sed dominis subditi, ij rerum bellicarum nullam curam habent, sed vt ne bellicosi videantur. Neque enim æqualia pericula impendent. Hos siquidem pro dominis in militiam proficisci, & labores tolerare, mortemque oppetere necesse est, relictis domi liberis, vxore, ac reliquis amicis. Quòd si probè ac viriliter se gesserint, inde dominis opes augentur & crescant, ipsi præter pericula & cædes nullum fructum percipiunt. Ad hæc ab huiusmodi hominibus propter rei militaris inertiam ac otium, regionem relinqui necesse est, cum vt quisque natura fortis est & magni animi, ita maximè leges detrectat. Cuius rei hoc magnum est indicium, quòd quicumque in Asia Græci ac Barbari dominis minimè sunt subditi, sed liberi, & sui laboris quæstum faciunt, ij omnium bellicosissimi existunt. Sibi enim ipsis pericula subeunt, & vt fortitudinis præmia reportant, ita ignauiæ pœnas luunt. Asiaticos autem plurimum inter se differre, & hos quidem nobiliores, illos verò ignobiliores esse comperies. Quorum quidem causa ad anni tempestatum mutationes, quemadmodum antea diximus, referenda est. Atque sic quidem de his qui Asiam incolunt. In Europa autem gens est Scythica, quæ Mæotim paludem incolit, & à reliquis plurimum differt, Sauromatæ appellantur. Eorum fœminæ equitant, arcu vtuntur, & ex equo iaculantur, & cum hostibus bellum gerunt, quoad virgines existunt, neque antè virginitatem deponunt, quàm tres hostes interfecerint, neque prius cū viris congregiuntur, quam sacra Deo patrio more peregerint. Quòd si qua sibi virum delegerit, equitatu soluta est, nisi communis expeditionis necessitas inguat. Dextram autem mammam non habent. Puellis enim adhuc infantibus, ferro ad id fabricato & candente, dextræ mammæ admotæ, cam matres exurunt, vt ne incrementum accipiat, sed ad dex-

ad dextrum humerum & brachium omnerobur, & copia transmittatur. De reliquis autem Scythis, cum forma inter se sint similes, & aliis dissimiles, eadem ratio quæ de Ægyptiis habenda est, nisi quòd hi calore, illi frigore vrgentur. At verò solitudo Scythica appellata, in planicie sita est, & pratis abundat, nuda & modicè aquosa est. Magni enim fluuij aquam ex campis per riuos deducunt. In hac Scythæ Nomades dicti degunt, quòd domos nullas habeant, sed in curribus habitent, quorum vel minimi quatuor, reliqui sex
 10 rotis aguntur. Hi autem insuper coactilibus ex lana crassa compactis sunt obducti, & ad instar domorum fabricati, alij quidem simplici, alij etiam triplici tabulato, ipsique in angustum coarctati aduersus omnes aquarum, niuis, ac ventorum iniurias. Currus trahunt alios quidem duo bouum paria, alios tria, atque hi præ frigore cornua non habent. His igitur in curribus mulieres degunt, ipsi verò viri in equis vehuntur. Eos sequuntur pecorum greges, & boues, & equi. Tandiuque vno in loco subsistunt, quoad ipsis pecoribus pabulum sufficit, quo deficiente ad aliam regionem commigrant. Carnibus coctis vescuntur, & lacte equino in potu vtuntur, & hippace, hoc est cateo equino victitant. Ac de eorum victus ratione & curribus hæctenus quidem dictum est, simulque de anni temporibus, quodque Scythica gens forma multam à reliquis hominibus diuersa est, sibi ipsi similis, non secus ac Ægyptij. Minimè fecundum est hoc hominum genus, ipsaque regio paucissimas feras alit, neque magnitudine, neque multitudine insignes. Sub ipsis enim vr̄sis Riphæis que montibus, vnde Boreas spirat, est posita, solq; cum ad extremam conuersionem æstiuam venerit, proximè accedit, & tunc quidem exiguo tempore calefacit. Neque venti ex calidis locis spirantes, nisi rari ac debiles, huc admodum perueniunt, sed venti frigidi ab vr̄sis, niue, glacie, & multis aquis, perpetuò spirant, neque vquam montes deserunt, vnde non nisi ægrè habitari possunt. Aërque multus tota die campos occupat, ipsiq; in humidis locis degunt. Quare perpetua fere illis est hyems, æstas verò paucissimis diebus, neque his admodum magna. Planities enim illis sublimis est & nuda, neq; montibus cincta, sed sub vr̄sis accliuis. Neq; feræ illis magne, sed quæ sub

terra abscondi possint, nascuntur. Hyems enim & terræ nuditas prohibet, quanquam & apricis & opacis locis caret. Nam neque magnæ, neque vehementes sunt anni temporum mutationes, sed similes & parum differentes, vnde & formas inter se similes habent. Eodem etiam victu semper & amictu vtuntur hyem & æstate, aëremque aquosum & crassum attrahunt, & aquas ex niuibus & glacie bibūt, nullaque corporis exercitatione vtūtur, cum vel corpus, vel animus exerceri nequeat, vbi mutationes non sunt vehementes. Has ob causas eos habitu esse crasso & carnoso necesse est, articulis verò humidis & eneruatis, & ventribus maximè humidis, omnium tamē maximè inferiore aluo. In hac enim regione, natura, & tempestatum anni constitutione, ipsa reficari nequit. Sed propter pinguedinem & carnis glabritiem, forma inter se sunt similes, tum mares maribus, tum fœminæ fœminis. Cum enim anni tempora similiter se habeant, nullæ corruptiones, neque vitia in prima feminis conformatione contingunt, nisi violento aliquo casu, aut morbo id accidat. Eorum autem humiditatis magnum hoc est argumentum, quòd Scythas plerosque, ac præcipuè 20 Nomadas, humeris, brachiis, primis manuum iuncturis, pectoribus, coxendicibus, & lumbis exustis esse comperias, nullam sanè aliam ob causam, quàm naturæ humiditatem & mollitiem. Nam neque arcus intendere, neque humero iaculum contorquere, ob humiditatem ac impotentiã possunt. Cum verò vruntur, ex articulis humoris copia reficcatur, eorumque corpora validiora, habitiora, & firmioribus articulis redduntur. fluida verò fiunt & lata, primùm quidem quòd fasciis non inuoluantur, quemadmodum fieri solet in Ægypto, neque id pro more habent, ob equitationem, quò firmius equis infideant, deinde verò ob vitam sedentariam. Ex his nanque mares quoad equis vehi nequeunt, longo tempore in curribus sedent, parumque propter locorum transmutationes & peragrationses inambulant. At mulieres stupendum in modum habitu sunt corporis fluxo. Gens autem Scythica propter frigus fuluo est colore, cum ad eos sol vehemens non accedat. A frigore autem albedo exurit, fitque fulua. Fœcunda verò eiusmodi natura esse non potest. Neque enim viri multa cocundi cupiditate tenen-

tenentur, ob corporis humiditatem, ventrisque molliem & frigiditatem. Ex quibus viros minimè venere exercere posse par est. Eò accedit, quòd perpetua equitatione fracti, ad coitum imbecilles redduntur. Atque cæ quidem in viris causæ sunt. In mulieribus verò, carnis pinguedo & humiditas. Neque enim vteri genitale semen ad se rapere queunt, Neq; eis vt decet menstrua purgatio, sed parciore & longiore tempore contingit, ipsumq; vteri os præ pinguitudine concluditur, semenq; genitale minimè suscipit. Ipsæq; nulla corporis exercitatione vtuntur, & præ pingues sunt, earumque ventres frigidi & molles. Ex quibus necessariò consequitur non admodum fœcundam esse Scytharum gētem. Cuius rei magnā coniecturam præbent famulæ, quæ cum virorum congressum non appetant, propter exercitationem & carnis gracilitatem concipiunt. Ad hæc quoq; plærique Scythæ eunuchi fiunt, & munia muliebria obeunt, ac velut mulieres factitant & loquuntur, vocanturque hi Euirati aut Effœminati. Ac regionis quidem incolæ causam Deo acceptam referunt, & huiusmodi homines reuerentur & colunt, sibi quisque timentes ne quid tale contingat. At mea quidem sententia hi omnes affectus diuini sunt, vt & reliqui omnes, nullusque altero diuinior aut humanior existit, sed diuini omnes, cum horum quodque suam naturam habeat neq; quicquam citra naturam fiat. Atqui quomodo hic affectus mihi contingere videatur, enarrabo. Ex equitatione eosprehendunt diurnæ ex defluxione affectiones (quæ κέδματα dicuntur) nimirum semper pendentes ex equis eorum pedibus. Deinde qui vehementer ægrotant, claudicant, iisque coxendices contrahuntur. Hac autem ratione sibi medentur. Cum ægrotare cœperint, vtranque venam post aures incidunt, cumque sanguis effluerit, præ imbecillitate somno corripuntur & obdormiscunt, deinde alij quidem sani excitantur, alij minimè. Ac mihi quidem videntur hac curatione seipsos perdere. Iuxta aures enim venæ sunt, quas si quis incidat, sectione sterilitatem inducunt. Has igitur venas mihi secare videntur. Postea verò vbi ad vxorem accedunt, neque cum iis rem habere possunt, primùm nil animo reputantes quiescunt, cum autem bis, ter, aut sæpius id tentantes, nihil profecerint,

Deum in quem culpam conferunt se offendisse existimantes, muliebri stola amicti, suam ignauiam accusant, & cum mulieribus victitantes, earum opera tractant. Qua affectione tentantur opulentissimi quique Scythæ, minimè verò infimi sed generosissimi, & qui ad maximas opes per equitationem ascenderunt, pauperes autem qui non equitant, minùs. Quanquam oportebat si hæc affectio cæteris diuiniore esset, ut non generosissimos & opulentissimos Scythas solos, sed omnes ex æquo inuaderet, idque potius eos qui paucas opes possident, neque honorem exhibent, si modo Dij hominum cultu gaudent, & pro eo his beneficia conferunt. Diuites enim, cum pecunias quidem possideant, Diis sæpè sacra facere, & donaria offerre, eosque honoribus afficere æquum est, pauperes verò minus, cum nihil habeant, qui etiam eos incusant, quod eis opes non suppedient, ac proinde qui pauca possident, suorum scelerum pœnas luerè potius quam diuites, videantur. Verum (quemadmodum iam antè dixi) hæc quidem diuina sunt, perinde ut reliqua, & secundum naturam quæque accidunt. Et hic quidem morbus, ob eam quam dixi causam, Scythis contingit. Quin & in reliquis hominibus ad eundem se habet modum. Vbi enim plurimum & creberrimè homines equitant, ibi plurimi diuturnis ex deflexione affectionibus, coxendicum morbis, pedumque doloribus corripuntur, & ad venerem exercendam pessimè se habeant. Hæc autem Scythis adsunt, & ob eas causas omnium ineptissimi ad coitum redduntur, tum etiam quod fœminalia semper gestant, & in equis magnam temporis partem degunt, ut ne quidem pudenda manu attrectare liceat, neque præ frigore & lassitudine coeundi appetentiam sentiant, nilque aliud pensi habent, quam ut virilitate priuentur. Atque hæcenus quidem de Scytharum gente. At reliquum in Europa hominum genus, tum magnitudine, tum forma, inter se est dissimile, propter magnas & crebras anni temporum mutationes. Habent enim calores vehementes, & hyemes acres, ac imbres multos, rursusque squalores diuturnos, & ventos multos, ex quibus multæ & omnis generis mutationes contingunt. Neque est à ratione alienum ex his aliam percipi generationem in seminis conformatione neque ex eodem

eandem

eandem esse, vel æstate, vel hyeme, vel pluuioso, vel sicco
 tempore. Eaq; de causa, vt existimo, Europæi magis quam
 Asiatici forma inter se variant, & per per singulas vires ma-
 gnitudine maximè inter se sunt differētes. Plures enim cor-
 ruptiones circa seminis concretionem cōtingunt, vbi cre-
 bræ fiunt anni temporum mutationes, quàm si eadem sint
 & similes. Eadem autem est de moribus ratio. Agrestes, ho-
 minum societate minimè gaudentes, & animo:æ huiusmo-
 di naturæ existunt. frequentes enim mentis emotiones,
 morum ferociam inducunt, lenitatem autem & comita-
 tem retundunt. Quocirca eos qui Europam incolunt, plus
 animi quàm Asiaticos habere censeo. Rerum siquidem
 vno se habentium modo æquabilitas, socordiam ingener-
 rat, varietas verò, corpus & animum ad laborem excitat.
 Quinetiam socordia & quiete ignauia crescit, exercitatio-
 ne verò & laboribus, animi fortitudo. Hanc ob causam bel-
 licosiores sunt qui Europam incolunt, iam etiam propter
 leges, quoniam Regum imperio non parent velut Asiatici.
 Qui enim Regibus subiiciuntur, eos timidissimos esse ne-
 cesse est, & velut antea à nobis dictum est, seruitute pressi
 animi, neque lubenter, neque volentes, temere se pro alie-
 no imperio periculis obiciunt. Hi verò cum suis legibus
 viuant, sibi non aliis pericula subeunt, & magna animi ala-
 critate volentes ad graua quæque feruntur, cum pro re
 gesta victoriæ præmia sint accepturi. Ita vt constet leges
 ad animi magnitudinem plurimum facere. De Europa
 igitur & Asia in genere ac toto, sic se res habet. Sunt au-
 tem in Europa gentes, tum magnitudine, tum forma, tum
 magnanimitate inter se differentes. Varietatis causæ ea-
 dem quæ supra dictæ sunt, quasque iam manifestius ape-
 riam. Qui regionem quidem montanam, asperam, altam,
 & aquis carentem incolunt, & anni temporum mutationes
 habent admodum differentes, illic hominum formas ma-
 gnas esse par est, tum ad laborem, tum ad robur à natura o-
 ptimè esse comparatas, at agrestib⁹ & ferinis moribus eius-
 modi naturæ non parum sunt præditæ. At qui loca concaua,
 herbosa & æstuosa habitant, quiq; ventis calidis magis quàm
 frigidis perflantur, & aquis vtuntur calidis hi magni qui-
 dem esse non possunt, neque recti & ventre substracto, in

amplam verò corporis molem à natura producuntur, corpore sunt carnoſo, & capillis nigris, colore potius nigro quàm candido, & minùs pituitofi quàm bilioſi. At animi robore & laborum tolerantia, non æquè à natura valèt, ſed accedens vitæ inſtitutum id efficit. Quòd ſi flumina ea regio habeat, quæ ſtagnantes & pluuias aquas educant, ij incolumes degunt, & colore cutis ſunt ſplendido. Sin verò nulla ſint flumina, aquasque fontanas ſtatarias & malè olètes bibant, has ventri & lieni noxias eſſe neceſſe eſt. Qui verò regionem altam, planam, ventis perflatam & aquoſam incolunt, ij corporis habitu ſunt prægrandi, inter ſe ſimiles, & erecti, & animo tranquilliore. At qui gracilia & arida loca, aquis carentia & nuda tenent, neque temperatas habent anni temporum mutationes, hac in regione homines duro & robuſto corporis habitu eſſe par eſt, & colore ſtauo potius quàm nigro, moribus & animi appetitionibus ſibi nimis placentes & ſuperbos, & in concepta opinione permanentes. Vbi enim anni temporum mutationes, tum crebræ, tum plurimùm inter ſe differunt, ibi & formas, & mores, & naturas plurimùm diuerſas comperias. Atque hæc quidem maximæ cauſæ ſunt, cur naturæ permu-
 tentur, deinde etiam regio in qua quis nutritur, & aquæ. Magna enim ex parte hominum formas & mores regionis naturam imitari reperias. Vbi enim terra pinguis eſt, & mollis, & aquoſa, aquæ verò valdè ſublimis, ita vt æſtate ſint calidæ & hyeme frigidæ, quæque ad anni tempora probè habet, ibi homines carnoſi ſunt, articulis non discreti, humidi, labores non ferentes, ac vt plurimùm prauſ animi. Quinetiam ſegnes ſunt & ſomnolenti, & ad artes craſſi, neque ſubtiles, neque acuti. Aſt vbi regio nuda eſt, non munita, aſpera, quæque hyeme prematur, & ſole exuratur, ibi du-
 ros, graciles, articulis discretos, carnoſos & hirsutos homines cernas, & qui ad aliquid agendum natura ſunt induſtrij & vigilantes. Mores autem habent ſuperbos, in iram procliues & pertinaces, magisq; feritatis quàm lenitatis participes, eoſque ad artes acutiores & ſolertiores, & ad res bellicas gerendas meliores deprehēdas. Quin & reliqua omnia quæ è terra producuntur, terræ ipſius naturam ſequuntur. Atque maximè quidem contrariæ naturæ & formæ ſic ſe habent,

bent, ex quibus coniectura ducta, si reliqua consideres, minimè aberrabis.

Hippocratis de flatibus, liber.

ARTEs quædam sua quidem cognitione quibusdam multum laboris exhibent, vsu verò nonnullis vtilis existunt, & vulgo quidem commune bonum conferunt, his autem qui eas tractant plenæ sunt molestiæ. Ex quarum artium numero est quam Græci Medicinam appellant. Medicus enim non nisi quæ periculo sunt proxima intuetur, & quæ sunt ingrata contrectat, ac ex aliorum calamitatibus sibi dolorem conciliat. Ægrotantes verò artis operâ maximis malis, morbis, laboribus, dolore & morte vindicantur. His enim omnibus Medicina manifestam medelam adhibere deprehenditur. Huius autem artis vilia nosse difficile, seria verò facile. Ac vilia quidem ipsis Medicis, vulgò autem minimè sunt cognita, cum mentis quidem non corporis opera existant. Quæcunque quidem manuum tractationem postulant, ea in vsum traducere oportet. Est enim manuum vsus, optimus docendi magister. At obscurissimos & maximè difficiles morbos, opinio magis quàm ars iudicat, etsi in his plurimum imperitiæ peritia præstat. In quibus sanè hoc præcipuum est, quænam sit morborum causa, & ex quo principio ac veluti fonte corporis vitia oriuntur. Qui enim morbi causam cognouerit, is vtiq; ex his quæ in corpore insunt, adepta per contraria morborum cognitione, facile poterit quæ conferunt offerre. Ipsa enim ars Medica maximè à natura inest. Ne longè abeam, famis morbus est. Quicquid enim homini molestiam adfert, morbus appellatur. Quòdam igitur famis est remedium? hoc certè quod famem sedat. Id autem cibus facit, illius ergo hic medela est. Rursus quoque sitim potio sedat. Plenitudinem itidem euacuatio sanat, euacuationem verò plenitudo, laborem otium, & otium labor. Atque vt vno verbo dicam, contrariorum contraria sunt remedia. Medicina enim additio est & subtractio. Et eorum quidem quæ exuperant, subtractio, eorum verò quæ deficiunt, additio. Qui verò istud optimè facit, is optimus Medicus existimandus est, quiq; plurimum abest ab eò præstando;

is plurimum in arte Medica deficere censetur. Atque hæc quidem obiter præter instituti sermonis rationem dicta sunt. Morborum autem omnium cum idem modus sit, locus tamen diuersus est. Morbi igitur ob locorum varietatem & dissimilitudinem, nihil inter se habere simile videntur. Est tamen vna & eadem omnium morborum forma & causa, quam procedente oratione quamnam sit declarare conabor. Hominum enim & reliquorum animantium corpora triplici alimento nutriuntur, cuius hæc sunt nomina, 10
 cibus, potus, spiritus. Ac spiritus quidem qui in corporibus infuit, flatus nominantur, qui verò extra corpora, aer. Qui cum in omnia quæ corpori accidunt plurimum habeat facultatis, illius vim inspicere operæ pretium videretur. Ventus enim est aëris fluxio & effusio. Cum igitur copiosus aer vehementem fluxionem fecerit, tum & arbores vi spiritus è terra radicitus euelluntur, mare æstu fluctuat, & immensæ naues onerariæ in altum iactantur. Hanc igitur vim in ista obtinet. Qui etsi oculis minimè cernitur, ratione tamen conspicuus est. Quid enim sine hoc fit tandem? aut à quonam hic abest, aut cui non præsens est? Quod enim cœlum 20
 & terram interiacet, id omne spiritu plenum est, idque hyemis & æstatis causa existit, per hyemem quidem condensatum & frigidum, per æstatem verò leue & tranquillum. Quinetiam solis, lunæ & astrorum viam spiritus dirigit. Igne enim spiritus nutrimentum præbet, eoque priuatus ignis viuere non potest. Atque adeò perennem solis cursum aer perennis & tenuis esse facit. Quin & in mari quandam esse spiritus communionem cuius est manifestum. Neque enim natantia animantia sine spiritu viuere possent. Quonam autem alio pacto cum illo commercium habeant, si 30
 non per aquam & ex aqua spiritum attraherent? Et lunæ in eo sedes est ac fundamentum, hicque terræ vehiculum, neque quicquam spiritu est vacuum. Atque hæc quidem causa, cur in cæteris aer tantum possit, dicta est. Mortalibus autem hic tum vitæ, tum morborum ægrotis causa est. Tantaque corporibus omnibus spiritus inest necessitas, vt si quidè aliis omnibus & cibis, & potionibus quis abstineat, duos tamen & tres, vel plures dies possit vitam ducere. At si quis spiritus in corpus vias intercipiat, vel exigua diei parte homi-
 mini

mini pereundum sit. Adeò necessarius est vsus spiritus in corpore. Ad hæc quoque cum ab omnibus aliis actionibus homines quiescant, quòd mutationibus innumeris vita sit exposita, ab hac tamen sola actione nunquam desistunt animantia, quin aut spiritum adducant, aut reddant. Quòd igitur omnibus animantibus cum aere maxima intercedit communio, dictum est. Huic quoque orationi subiiciendum, morbos vnquam vix aliunde quàm ab aere oriri posse, cum is aut copiosior, aut parcior, aut etiã plenior, aut & morbidis
 10 inquinamentis infectus in corpus subierit. De tota re igitur hæc mihi sufficere videntur. Deinceps autem ad opera ipsa oratione progressus, morbos omnes istius sobolem esse, & ab hoc oriundos demonstrabo. Ac primùm à febre maxime communi morbo exordium duçam, quæ omnium aliorum morborum, præcipuè verò inflammationis comes est. Quod indicant ex pedum offensionibus exoritur noxia. Mox enim cum inflammatione inguinum tumor & febris consequitur. februm autem duo sunt genera (vt id quoque hinc attingam) vnum quidem omnibus commune, pestis
 20 appellatur, alterum verò ob priuam cuiusque malam victus rationem contingens. Horum autem vtriusque aer author existit. Communis igitur febris ideò communiter omnes inuadit, quòd eundem omnes spiritum attrahunt, & simili corpori spiritu similiter permixto, similes oriuntur febres. At forè obiiciat quispiam, cur igitur non omnibus animantibus, sed alicui ipsorum generi eiusmodi morbi contingunt? Cuius rei causam esse dixerim, quòd corpus à corpore, natura à natura, & alimentum ab alimento differt. Neque enim cuius animantium generi eadem sunt
 30 commoda aut incommoda, sed alia aliis conueniunt. Cum igitur aer inquinamentis huiusmodi, quæ hominum naturæ aduersantur, plenus fuerit; tum homines ægrotant. Quando verò alteri cuidam animantium generi aer incommodus fuerit, tunc eo morbo corripitur. Quinam igitur populares sint morbi, & quamnam ob causam, & quamnam ratione, ex quibus, & vnde oriuntur, dictum est. febrei autem quæ ex praua victus ratione oritur, tibi deinceps exponam. Est autè eiusmodi praua victus ratio, primùm quidè cum quis copiosiores cibos aut liquidos, aut siccos cor-

pori exhibeat, quàm ipsum ferre possit, neque labore aliquo ciborum copiam compensat. Deinde cum varios & dissimiles inter se cibos immittat. Dissimilia enim seditionem excitant, & alia citius, alia tardius concoquuntur. At cum multis cibis multum etiam spiritum ingeri necesse est. Nam cum omnibus his quæ eduntur aut bibuntur, spiritus aut copiosior, aut paucior subit. Atque id inde manifestum est, quod eructationes plerisque post assumptos cibos & potus accidunt, nimirum cum inclusus aer recurat, ubi bullas in quibus latet perfrigerit. Quando igitur corpus cibis ex- 10
pletum fuerit, tum spiritus quoque magna copia accedit, diutius immorantibus cibis, qui quidem cum præ multitudi-
tine exire nequeant, diutius immorantur. Obstructo autem inferiore ventre, in vniuersum corpus flatus percurrunt, & ad sanguine refertas corporis partes illapsi, eas refrigerant. At refrigeratis his locis, in quibus fontes & radices sanguinis continentur, per vniuersum corpus horror penetrat. Vniuerso autem sanguine perfrigerato, totum quoque corpus horror occupat. Hanc igitur ob causam primum horrores ante febres oriuntur, & quò maiore copia & frigiditate flatus irruerint, talis quoque rigor consequitur à pluribus quidem & frigidioribus, vehementior, à paucioribus verò minusque frigidis, minus quoque vehemens. Cum horroribus autem corporis quoque tremores ad hunc modum contingunt. Sanguis enim præsentem horrorem metuens, per totum corpus perreptat, & ad maximè calidas partes concurrat. Atque hi sunt eius saltus. Desiliente autem ab extremis corporis partibus sanguine, & viscera, & carnes contremiscunt. Aliæ enim corporis partes copioso sanguine refertæ, aliæ exangues existunt. Atque exangues quidem 30
ob frigus minimè conualescunt, sed concutiuntur, quòd eas calor destituerit. Quæ verò sanguine replentur, ob sanguinis copiam contremiscunt, & inflammationes excitant. Neque enim fieri potest ut sanguinis copia conualescat. Oscitationes autem febres præcedunt, cum magna copia coaceruatus aer fuerit, confertimque ad superiora erumpens, tanquam machinatione aliqua os diducit, quòd hæc ei facillimus exitus pateat. Quemadmodum enim ab aqua in lebetibus ebulliente, vapor copiosus euehitur, sic corpore con-

re concalesfacto, aër coarceruatus & vi quadam delatus, per os erumpit. Articuli quoq; ante febres exoluuntur. Calefacti enim nerui relaxantur. Coacto autem cumulatim plurimo sanguine, aër ipse qui sanguinem refrigerauit, à calore superatus, rursus incalescit, incensusq; ac velut igneus existens, in toto corpore calorem excitat, ad id etiam subserviente ipso sanguine. Quod enim incensum est liquatur, ex eoq; spiritus oritur, quo ad corporis meatus irrumpente, sudores fiunt. Coactus autem spiritus in aquam abit, & per

10 meatus subiens, ad eundem modum foras erumpit, quo à feruentibus aquis sublatus vapor, si ad solidum quiddam impingat, incrassescit ac condensatur, guttæque ab his corporibus, in qua vapor impigit, decidunt. Capitis autem in dolores vna cum febre, hanc ob causam oriuntur. Sanguinis in capite viis angustia contingit, cum aëre replentur, eaq; repletæ ac distentæ capiti dolorem afferunt. Sanguis enim vi pulsus, cum calidus existat, per angustam viam transire celeriter nequit, quod cum multa remorentur quæ impediunt & obstruunt. Eamq; sane ob causam pullationes circa tempora contingunt. Ad hunc ergo modum, quem dixi, febres contingunt, & cum febribus dolores & morbi. Aliarum autem ægritudinum, quales sunt voluuli, aut intestinorum conuolutiones, aut tormina, aut alij obfirmati & inhærentes morbi à flatibus causam depēdere cuius esse manifestum existimo. Horum enim omnium spiritus traiectionis causa est. Hic enim vbi ad loca tenera, inassueta, nec prius attacta incubuit, ad instar spiculi infixi carnes subit, & interdum quidem ad præcordia, interdum etiam ad laterum inanitates, quandoque verò ad vtranque partem irrumpit.

30 Eam sanè ob causam etiam foris adhibitis calidis fomentis, dolorem lenire conantur. Rarefacta enim cute per fomenti calorem, spiritus extra corpus peruadit, ac proinde dolorum quies quædam consequitur. Ac fortasse dixerit quispiam. Quanam ergo ratione fluxiones à flatibus contingunt? aut quonam modo sanguinis eruptionum circa pectus causa existunt? Hæc autem istis de causis fieri me declaraturum existimo. Cum capitis venæ aëre repletæ fuerint, primum quidem caput vrgentibus flatibus grauatur. Deinde spiritus vnà cum sanguine propter viarum angustiam intus

conuoluitur, id verò quod in sanguine est tenuissimum, per
 venas foras eliditur. Hoc sanè humidum vbi copiosum coa-
 ceruatum fuerit, per alios meatus effluit, cumque confer-
 tum ad aliquam corporis partem peruenerit, ibi morbus
 cōtrahitur. Vbi igitur ad oculos venerit, ij laborāt; si ad au-
 res, ibi morb⁹ est; si ad nares, grauedo exoritur; si ad pectus,
 rauedo appellatur. Pituita nanque acribus humoribus
 permixta, vbi in loca minimè assueta irruerit, ea exulce-
 rat. Cùm verò ad fauces teneras etiā fluxio ingruit, eas ex-
 asperat. Spiritus enim per fauces respiratione attractus, ad
 pectus fertur, ac rursus per eandem viam effertur. At vbi
 deorsum delata pituita spiritui ascendenti occurrerit, tussis
superuenit, & pituita supernè reiicitur. Quibus ita se ha-
 bentibus, fauces exulcerantur, exasperantur, & incendun-
 tur, calefactæ verò humorem ex capite attrahunt, caput
 autem rursus à reliquo corpore assumens, iis transmittit.
 Cùm igitur hunc in modum fluxio effluere consueuerit,
 meatusque velut in torrentis alueum excauati fuerint, ad
 pectus quoque transfundunt. Acris autem existens pituita,
 & in carnem irumpens, venas exulcerat & refringit. San-
 guis verò in alienum locum effusus, mora computrescens
 in pus vertitur, neque sursum conscendere, neque infra sub-
 ire potest. Neque enim naturæ humidæ, vt neque quibusuis
 aliis rebus quæ in se admixtam grauitatem habent, facilis
 est sursum via, cùm accliuus existat. Infra autem subire septū
 transuersum vetat. Quam sanè ob causam fluxionem inter-
 dum citra spiritum perrumpi contingit, & partim sponte
 quidem, partim verò ob dolores. Ac sponte quidem, cùm
 aer vltro venas subiens, sanguinis vias coarctat. Compres-
 sus enim sanguis, sua copia, quâ maximè impressionem fe-
 cerit, venas perrumpit. Vbi verò sanguinis copia effusa fue-
 rit, in his etiam dolores spiritu venas complent. Affectum
 enim locum spiritum continere necesse est, aliaq; dictis si-
 milia contingere. At verò ruptiones has ob causas contin-
 gunt, cùm vi quadam à se inuicem carnes discedūt ac diuel-
 luntur, & in ipsam discessionem spiritus dolorem inferens
 subierit. Quod si flatus per carnes perrumpentes, corporis
 meatus rarefecerint, eos humiditas consequitur, cui viam
et antea struxit. Corpore autem madore perfuso, carnes
 qui-

quidē colliquescunt, tumores ad tibias descendunt, & mor-
 bus hic hydrops dicitur. Quòd autem huius morbi causa ad
 flatum referri debeat, id maximo est argumento, quòd iam
 perniciosè affecti quidam, aqua euacuata planè sunt libera-
 ti. Quæ quidem simul atq; è ventre erumpit, multa apparet,
 paulùm autem morata, imminuitur. Cuius rei etiam causa
 manifesta est, quòd quæ quidem statim erumpit aqua aere
 plena est, eoq; valdè intumescit. Cùm autem spiritus deces-
 serit, eadem planè aqua relinquitur, quæ sanè quidem pauca
 20 apparet, cùm tamen æqualis sit. Est & hoc aliud eius rei in-
 dicium, quod venter penitus vacuatus, intra tridui spatium,
 rursus impletur. Quidnam igitur aliud quàm spiritus im-
 plectat? quidve aliud tam citò implere possit? Neq; enim tãta
 potus copia in corpus ingesta est, ac neq; carnes quæ colli-
 quescent, in causa esse possunt, cùm ossa supersint, & nerui,
 & fibræ, ex quibus nulla quidem tanta aquæ copia augeri
 potest. Atque hydropis quidem causa iam dicta est. At verò
 etiam syderationes corporis (apoplexiæ dictæ) ex flatibus
 20 subierint & inflarint. Hæ enim corporis partes stupidæ red-
 duntur. Et si quidem multi flatus totum corpus permeant,
 totus homo attonitus redditur, si verò partem aliquã, pars
 illa. Atq; vbi quidem flatus illi discesserint, morbus cessat,
 vbi verò permanferint, permanet & morbus. Hęc autem ita
 se habere continuæ oscitationes indicant. Ac mea quidem
 opinione, hi etiam morbum sacrum vulgò dictũ, producere
 videntur. Quibus autem rationibus adductus sim, iisdem
 eos qui audire volent, persuadere conabor. Imprimis au-
 tem in animum induco, ex iis quæ in corpore insunt, nihil
 30 magis ad intelligentiam cõferre quàm sanguinem. Is nan-
 que vbi consistente habitu persistit, prudentia etiam con-
 stat. Permutato verò sanguine, simul quoque intelligentia
 concidit. Cuius rei multa sunt testimonia. Ac primùm qui-
 dem somnus, qui animãibus omnibus communis est, quæ
 dicta sunt confirmat. Is enim vbi corpus corripuerit, tum
 sanguis refrigeratur, cùm suapte naturã somnus refrigera-
 re solear. Perfrigerato autem sanguine, tardiores sunt eius
 pertransitus. Id verò inde fit manifestum, quòd corpora sua
 grauitate inclinentur (cùm grauia omnia ad imum ferri.

natura soleant) oculi clauduntur, & intelligentia permutatur, opinioniones etiam alienæ diutiùs immorantur, quæ certè infomnia appellantur. Rursus verò per ebrietatem aucto repente sanguine, animi functiones, eiusque intellectus concidit, & malorum instantium oblitus, futurorum bonorum optimam spem concipiunt. Multa etiam eiusmodi commemorare possem, in quibus sanguinis permutationes intelligentiam immutant. Perturbato igitur in totum sanguine, prorsus quoque intelligentia deperit. Affectus enim & recognitiones inter consuetudines numerantur. Cum verò à solita consuetudine discedimus, intelligentia nobis tollitur. At sacrum morbum ad hunc modum fieri censeo, cum spiritu copioso per totum corpus vniuerso sanguini permixto, obstructions multæ multis modis circa venas contingunt. Cum igitur in crassiores & sanguine abundantes venas, copiosus aër prorupit, progressusque immoretur, sanguinis pertransitus prohibetur, atque hic quidem sistitur, ibi verò tardius permeat, alibi autem citius. Ex qua per corpus peruadētis sanguinis inæqualitate, variæ inæqualitates contingunt. Totum enim corpus vndiq; cōtrahitur, & corporis partes perturbantur, sanguine ipso ad tumultū & conturbationem subministrant operam suppeditate, & ex sanguinis peruersione, variæ etiam vndiq; corporis peruersiones oriuntur. Sub id verò tempus, nihil omnino sentiunt, neque quæ dicuntur audiunt, neque quæ fiunt vident, neque ullos dolores sentiunt. Ad hunc enim modum conturbatus aër, simul quoque sanguinem conturbauit & infecit. Quintiam spuma per os non sine causa excurrit. Per iugulares enim venas aër subiens, exit quidem ipse, secumque id quod in sanguine est tenuissimum subuehit, humidū verò simul permixtum, albescit. Aër enim purus per tenues membranas pellucidus apparet, eamque sanè ob causam spumæ omnes albæ conspiciuntur. Qui igitur hoc morbo corripuntur, quomodo morbo & præsentis tempestate liberentur, ego enarrabo. Cum laboribus exercitatum corpus incaluerit, incalescit etiam sanguis, qui calefactus status quoque calefacit. Ij verò calefacti dissoluuntur, & sanguinem coactum simul dissoluunt, partimque cum spiritu, partim cum pituita foras prodeunt. At vbi deseruit spuma, & sanguis

quis conqueuit, tranquillitasque in corpore oborta est, morbus cessat. Horum igitur sanè omnium multis modis flatus causæ esse videntur, cætera verò omnia vel adiuuantis, vel consequentis causæ rationem habere. Hæc verò esse morborum causa nobis est demonstrata, quod me declaraturum receperam. Spiritum autem cum in aliis rebus, tum vel maximè in animantium corporibus plurimum posse demonstraui. Orationem verò ad morborum & ægritudinum cognitionem perduxì, in quibus hoc argumentum
 10 verum esse apparuit. Quòd si reliquas ægritudines oratione persequi velim, prolixior sanè foret oratio, nihilò tamen minùs aut veritatis aut fidei habitura.

Hippocratis de morbo sacro, liber.

DE Morbo sacro vulgò appellato sic se res habet, neque quicquam aliis morbis diuinius aut sacratius, sed eandem ex qua reliqui morbi oriuntur naturam habere mihi videtur. Homines verò ex imperitia & admiratione ei naturam quandam & causam diuinam inesse censuerunt,
 20 quòd nulla in re reliquorum morborum similis esset. Et per consilij inopiam quòd morbum non cognoscunt, illi diuinitatem asseruant, perfacile parabilem verò curationis modum, ei medentur, cum expiationibus & incantationibus ab eo liberentur. Quòd si ideò diuinus esse censeatur, quòd admirabilitatem quandam habeat, multi morbi sacri futuri sunt, & non vnus, quos ego diuersos esse demonstrabo, neque minùs admirabiles, neque minùs prodigiosos, eos tamen nemo sacros esse existimat. Ac primùm quidem
 30 febres quotidianæ, & tertianæ, & quartanæ, neque minùs sacræ esse, neque minùs quam hic morbus à Deo fieri mihi videntur, quamuis admirationem nullam habeant. Deinde verò furore correptos ac desipientes multos ex nulla manifesta causa, cum multa, tum simul etiam intempestiua facere videmus. Quinetiam multos in somno lugentes & vociferantes vidi, quosdam etiam suffocatos, quosdam exilientes & fugientes, ac desipientes quoad excitarentur, postea verò sanitati restitutos, & vt antea resipiscentes, quamuis pallidos & debiles. Idque non semel sed sæpiùs contingere

vidimus. Quin & multa sunt & varia, quæ si sigillatim enumerare velimus, proluxa foret oratio. Ac mihi certè qui primi hunc morbum ad deos retulerunt, tales esse videntur, quales sunt Magi, expiatores, circulatores, ac arrogantes ostentatores, qui se valde pios esse plurimumque scire simulant. Hi quippe diuinitatis obtentu ac prætextu, cum nulla ope prodesse possent, ne infirmitatem suam proderent, sacram hanc esse affectionem censuerunt, & additis idoneis rationibus, tutam sibi curationis viam proposuerunt, oblati expiationibus & incantationibus, balneisq; interdictis, & multis cibis ad laborantium usum minimè accommodatis. Ac marinis quidem, mullo, melanuro, mugili & anguilla, qui pisces præcipuè vitandi sunt. Carnibus verò, caprina, ceruina, suilla & canina. Nam & eiusmodi carnes ventriculum maximè conturbant. Ex volucibus, gallo, turture & otide, prætereaque ab his quæ valentissima esse censentur. Ex oleis autem, mentha, allio, & cæpa. Acrimonia enim ægrotanti nullo modo conducit. Vestimento etiam nigro vti prohibent, quòd niger color mortem significet, aut in pelle caprina decumbere, aut eam gestare, ac ne pedem pedi, aut manum manui superimponere. Hæc enim omnia curationem impedire. Quæ omnia diuinitatis gratia addunt, velut amplius quiddam scientes, & alia in specie prætexentes, vti si conualescat æger, istud eorum gloriæ & solertiæ attribuat, sin verò moriatur, tutam sibi proponant defensionem, & occasionem nanciscantur, quo minus ii in causa, sed dii esse videantur, cum nullam quidem medicamentum edendum aut bibendum exhibuerint, neque balneis excoxerint, vt in eos causa reiici possit. Ac mea quidem opinione, ex iis qui Africæ mediterranea incolunt, nullus ab hoc morbo sanus euadet, quòd in pellibus caprinis recumbat, & caprinis carnibus vtantur, cum ne stragulum quidem, neque vestimentum, neque calceamentum aliud habeant quàm caprinum. Neque enim aliam vllam habent pecudem, quàm capras & boues. Quòd si ista oblata & cibo sumta morbum augent, & cibo minimè sumta medentur, nullius sanè Deus author est, neque expiationes iuuant, sed quæ eduntur medentur & nocent, numinisque vim obscurant. Quare qui hoc modo ad istorum morborum curationem aggrediuntur,

tur, hos neque sacros, neque diuinos reputare mihi videntur. Si enim huiusmodi expiationibus taliq; curatione tolluntur, quid prohibet quominus ex similibus artibus ab hominibus remoueantur, aut in eosdē incidant? Adeo vt nō amplius diuinum, sed humanū quiddam in causa mihi esse videatur. Quisquis enim lustrationibus & magicis artibus huiusmodi affectionem abigere valuerit, is etiam aliis artibus abiget, istaq; ratione diuinitatis opinio prorsus perditur. Hac oratione & molitione multam scientiam præ se ferunt, hominesq; decipiunt, his lustrationes & purificationes proponendo, cum multum faciāt de diuinitate & numine sermonem. Quanquam mihi quidem non de pietate (vt rentur) verum de impietate potius verba facere videntur, & Deos non esse profiteri, eorumq; pietas & diuinitas, sicuti docebo, in impietatem & nefarium scelus vertitur. Si enim lunam deducere, & solem obscurare, tempestatemq; ac serenitatem inducere, & imbres ac siccitates, mare q; sterile & terram facere, cæteraq; id genus se scire profitentur, siue ex sacrorum mysteriis, siue ex alio quouis consilio aut cura hanc sibi potentiam vendicent, qui his rebus operam nauant, mihi quidem impij esse videntur, neque deos esse existimare, neque si sint, quicquam posse, neque aliquod summum malum propulsare posse. Cuius rei gratia, cur non ipsis infesti sint? Si quis enim magicis artibus & sacrificiis lunam deducet & solem obscurabit, tempestatemq; & serenitatem inducet, non equidem horum quicquam diuinū, sed humanum esse censuerim, si vtiq; diuina potentia humano consilio superatur, & in seruitutem asseritur. Ac fortassis hæc aliter se habent, sed homines in vitæ inopia multa & varia moliuntur, & tum ad reliqua omnia, tum etiam ad hunc morbum variè se habent, in vnaquaque affectionis specie Deo causam attribuentes. Neque enim semel sed sæpius eadem meminerunt. Si quidem nanque capram imitentur, & balatum edant, dextramq; in partem conuellantur, deorum matrem in causa esse asserunt. Si verò acutiorem & vehementiorem vocem edat æger, equo simile esse dicunt, & ad Neptunum causam referunt. Quod sifercoris aliquid emittat (quod nonnullis morbo pressis contingit) Hecates Enodiæ appellatio adhibetur.

Sin autem tenuius & crebrius deiciat, velut aues, Apollo Nomius. Si verò spumam ex ore demittat, & pedibus calcitret, Mars author est. Pauciores verò qui noctu adsunt, timores, deliria, & terriculamenta, cùm ægri è cubili exiliunt & fugiunt, Hecates infidias, & Heroum inuasiones esse affirmant, expiationibusque & incantationibus vtuntur, ac meo quidem iudicio, sceleratissimum & maximè impium diuinum numen faciunt. Morbo enim detentos expiant, & sanguine aliisq; quibusdam sceleribus inquinatos ac facinorosos & sceleratos, aut quibus ab hominibus est exhibitum venenum, aut eos qui nefarium aliquod facinus perpetrarunt, quos contra facere decuerat, sacra facere nimirum & precari, ad templa deducere, & diis supplicare. Nunc verò horum quidè nihil faciunt, sed expiant, & partim quidem expiationes in terra recondunt, partim in mare proiciunt, partim etiam in montes deportant, vbi eas nemo attingat aut conculcet. Has autem oportuerat, si quidem Deus author est, ad templa delatas, Deo reddere. Neq; tamen hominis corpus à Deo inquinari existimo, impurissimum à purissimo. Quin si fortè contingat vt ab alio coinquinetur, aut quid patiat, à Deo expiari ac purificari magis quàm inquinari cupiat. Maxima ergo & sceleratissima peccata Deus expiat & purificat, tutelaque nostra existit, nosque Diis ipsis templorum ac delubrorum terminos constituimus, quos nemo nisi purus transcendat, & ingressi, non tanquam inquinati, respersimur, sed vt si quod etiam antea scelus contraximus, illud expiemus. Ac de expiationibus quidem ad hunc modum se res habere mihi videtur. At verò hic morbus nihil mihi reliquis diuinius, sed eandem etiam quam alii morbi naturam, & originis causam habere videtur, eiusque natura & causa, vt aliorum omnium diuina existimanda est, nihiloque minùs quam cæteri curationem recipit, nisi ex longo temporis spatio vrgeat atq; adeò inualeseat, vt oblata medicamenta superet. Initium autem ducit, veluti alii morbi, secundum cognationem. Si enim ex pituitoso pituitosus, & ex bilioso biliosus oritur, & ex tabido tabidus, & ex lienoso lienosus, quid vetat vt cuius parètes hoc morbo detineantur, eo quoque & posterorum aliquis corripiatur? Cùm nempe genitura ab omnibus corporis

poris partibus procedat, à sanis sana, & à morboſis morboſa. Eſt præterea magnum aliud argumentum, hunc morbum reliquis nihilò diuiniotem eſſe, quèd natura pituitofis oboriatur, bilioſis verò minimè contingat. Quanquam ſi reliquis diuiniot eſſet, omnibus ex æquo morbum hunc contingere oporteret, neque bilioſorum & pituitoſorum diſcrimen facere. Sed enim iſſis huius affectionis cerebrum, velut etiam aliorum magnorum morborum in cauſa eſt. Quod quònam modo & quanam ex cauſa contingat, apertè enarrabo. Cerebrum homini, vt reliquis omnibus animantibus, duplex eſt. Cuius medium tenuis membrana diuidit. Ideò non ſemper eadem capitis pars dolet, ſed ſigillatim vtraque, interdum verò totum. Quinetiam venæ multæ & tenues ex vniuerſo corpore ad iſſum feruntur, duæ verò craſſæ, vna quidem ab iecore, altera autem à liene. Et quæ ex iecore ducitur, ad hunc ſe habet modum: Vna quidem venæ pars ad dexteram, iuxta iſſum renem & lumbum, ad internam femoris partem, deorſum fertur, & ad pedem pertingit, vocaturque vena caua. Altera verò per venas dextras & pulmonem ſurſum tendit, & in cor & brachium dextrum diſcenditur. Reliqua autem parte per iugulum ad dextram ceruicis partem ſurſum tendit in iſſam cutem, quò conſpicua fiat. Iuxta aurem autem conditur, ibique ſcinditur, & craſſiſſima, maxima & ampliſſima ſua parte, in cerebrum deſinit, altera verò parte; quæ vena tenuis eſt, ad aurem dextram fertur, altera ad oculum dextrum, altera ad naſum. Atque hoc modo venæ ab iecore ſe habent. A liene autem vena etiam ad ſiniſtram deorſum & ſurſum contendit, non ſecus quàm ab hepate, tenuior tamen & imbecillior. Per has verò venas plurimum ſpiritum adducimus. Hæc enim corporis noſtri ſunt ſpiracula, cum aerem ad ſe trahant, & in reliquum corpus deducant, ac per venulas refrigerent, ruruſque emittant. Neque enim fieri poteſt vt ſpiritus conſiſtat, ſed eum ſurſum ac deorſum ferri neceſſe eſt. Vbi enim ſiſtitur & interceptitur, pars ea ad motionem impotens redditur. Cui rei hoc eſt indicio, cum ſedenti aut iacenti venulæ ita comprimuntur, vt ſpiritus à vena non irrumpat, ſtatim torpor occupat. At reliquæ venæ hoc modo ſe habent. Hic autem

morbus pituitosis contingit, biliosis verò minimè. Ac ori-
 ginis initium sumit, cum adhuc fœtus in utero existit. Pur-
 gatur enim & adolescit etiam cerebrum, velut aliæ par-
 tes, prius quàm in lucem edantur. Quæ purgatio si rectè &
 moderatè processerit, neque plus minùsve quàm oporteat
 defluerit, hoc modo maximè sanum caput fœtus habet. Sin
 verò à toto cerebro copiosior colliquatio facta fuerit, cum
 adoleuerit, morbis obnoxium & sonitus plenum caput ha-
 bebit, neque solem, neque frigus perferet. Sin verò vnus
 cuiusdam partis colliquatio facta fuerit, nimirum oculi, aut
 auri, aut vna aliqua gracilis reddita fuerit, sic ille malè affi-
 citur, prout sanè ex colliquatione se habebit. Quòd si pur-
 gatio non accesserit, sed in cerebro collecta fuerit, hoc mo-
 do pituitosum fœtum esse necesse est. Ac quibus quidam in
 puerili ætate vlcera in caput, in aures, & reliquum corpus
 erumpunt, si sal. uosi mucosiq; extiterint, ij procedente qui-
 dem ætate facillimè degent. Funt enim pituita, quam in v-
 tero repurgari oportuerat, emittitur & purgatur, quique sic
 purgati fuerint, ferè hoc morbo comitiali minimè corripi-
 untur. Qui verò puri fuerint, vt neque vlcus vllum habue-
 rint, neque mucus aut saliuua vlla prodierit, neque in utero
 repurgati fuerint, periculum est, ne ij hoc morbo corripiã-
 tur. Quòd si defluxio ad cor viam affectarit, cordis palpita-
 tio & anhelationesprehendunt, pectus corrumpitur, quidã
 etiam incuruantur. Vbi enim pituita ad pulmonem & cor
 deuenerit, refrigerat sanguis, venæque per vim refrigeratæ
 ad pulmonem & cor resiliunt, corque palpitat, indeque ne-
 cessario anhelatio & spiratio que erecta ceruice trahitur, in-
 cidit. Neque enim spiritum suscipere potest, donec quod in-
 fluxit à pituita superatum, & calefactum per venas diffusum
 fuerit. Deinde palpitatio & anhelatio cessat, idque prout eius
 copia se habuerit. Si enim magna copia defluerit, tardius, si
 pauciore, citius. Et si quidem crebriores defluxiones fuerint
 frequentior morbi insultus fit, sin minùs, rarior. Atque hoc
 modo afficiuntur, cum pulmonem & cor defluxio perierit.
 Quòd si ad ventrem feratur, alui profluvia corripiunt. Sin
 verò his quidem viis excludatur, sed ad commemoratas ve-
 nas defluxionem fecerit, tum voce deficitur, tum suffoca-
 tur, spumaque ore effluit, & dentes inter se cohærent,

manus contrahuntur, & oculi peruertuntur, ac nihil intelligunt, nonnullis etiam stercus per inferiora demittitur. Atque hæc quidem interdum sinistra, interdum dextra, quandoque etiam utraque parte contingunt. Quanam autem ratione in singulis afficiatur, enarrabo. Vox quidem deficit, ubi pituita de repente in venas subiens, spiratione intercepta aerem excluderit, neque in cerebrum, neque in venas cauas, neque in ventriculos receperit. Cum enim spiritum ore & naribus homo accipiat, primum quidem cerebrum petit, deinde magna ex parte in ventriculum fertur, pars quidem ad pulmonem, pars etiam ad venas, indeque per venas ad reliquas partes dispergitur. Quique ad ventriculum fertur refrigerat, nihilque aliud confert, quod etiam ad pulmonem delatus præstat. Aer verò qui ad venas peruenit, cerebrum subiens ad ventriculos accedit, sicque intelligentiam & motionem membris præbet. Quare ubi pituita à venis aerem excluderit, eumque minimè admiserit, voce defectum & minimè intelligentem hominem efficiunt. Manus autem ad motionem imponentes redduntur, & contrahuntur, sanguine conquiescente, neque, ut consuevit, diffuso. Oculi, 20peruertuntur cum venæ aere excluduntur & contorquentur. Spuma autem ex pulmone per os prodit. Cum enim spiritus in ipsum minimè subit, velut moriens spumescit & ebullit. Stercus verò submittitur, dum violenter suffocatur. Quod fit cum hepar & ventriculus ad septum transuersum irrumpit, & os ventris occluditur. Irrumpit verò, cum spiritus non quantus solebat in os ingreditur. Pedibus autem calcitrat, cum aer in membris interclusus, foras præ pituita emergere non valet, & cum 30 sanguine sursum ac deorsum impetu delatus, cōuulsionem & dolorem infert, ideoque calcitrat. Atque hæc quidem omnia patitur, cum pituita frigida in sanguinem calidum defluens, eum sistit & refrigerat. Et si quidem fluxio copiosa & crassa fuerit, statim necat. Sanguinem enim frigore superat & congelat. Sin verò paucior extiterit, in præsentia quidem superat & respirationem intercipit. Deinde temporis spatium cum per venas dispersa, & copioso sanguini ac calido permixta fuerit, si hoc modo superetur, venæ aerem suscipiunt, ægrique ad intelligentiam redeunt.

Qui ætate paruula hoc modo corripiuntur, plærunque in-
 tercunt, si copiosa & humida fluxio contingat. Venæ nan-
 que cùm tenues existant, pituitam crassam & copiosam re-
 cipere nequeunt, sed refrigeratur & condensatur sanguis,
 hocque modo pereunt. Quòd si pauca fuerit, & in vtrasque,
 aut alterius partis venas defluxionem fecerit, superstites
 euadunt, nota ex morbo impressa relicta. Aut enim os con-
 trahitur, aut oculos, aut ceruicem, aut manus, quacunque parte
 venula pituita repleta, superata & extenuata fuerit. Hanc
 igitur venulam debiliorem esse, istamque corporis partem
 læsam viribus deficere necesse est. At verò in longius tem-
 pus plærunque iuuat. Neque enim si semel notam ex mor-
 bo impressam habuerit, amplius morbo corripitur. Eam
 ob causam venæ reliquæ necessariò malè afficiuntur, si-
 mulque quadam ex parte graciles efficiuntur, ita vt aerem
 quidem suscipiant, & pituitæ defluxio non amplius simili-
 ter affluat. Venis tamen malè affectis membra simili modo
 debilia esse par est. Quibus autem grandiori ætate & valdè
 etiam pauca pituita, & in dextram partem affluerit, ii ci-
 tra notam ex morbo relictam supersunt, periculum tamen
 est ne morbus familiaris reddatur, & simul increseat, nisi
 accommodata curatio adhibeatur. Pueris igitur ista, aut his
 proxima contingunt, grandiores verò nati, cùm superue-
 nerit, neque interficit, neque contorquet. Nam & venæ
 amplam habent cavitatem, & sanguine calido refertæ sunt,
 ideoque neque superare pituita potest, neque sanguinem
 refrigeratum cogere, sed ipsa superatur, & celeriter sangui-
 ni permiscetur, hocque modo venæ aerem suscipiunt, & in-
 telligentia permanet, & propter virium robur, signa prius
 commemorata minùsprehendunt. Valdè senes autem,
 cùm superueuerit hic morbus, ideò interficit, aut parte ali-
 qua resolutos reddit, quòd venæ iam vacuæ redditæ, pau-
 cum sanguinem, tenuem & aquosum contineat. Si quidem
 igitur copiosa fluxio fuerit, & hyems instet, interficit. Suf-
 focando enim spirationem intercipit, & sanguinem conge-
 lat, si in vtranque partem defluxio contingat, sin verò in al-
 teram partem tantùm, parte quadam lyderatum reddit.
 Neque enim sanguis, tenuis cùm sit, frigidus & paucus, pi-
 tuitam superare potest, sed superatus ipse congelatur, vt
 proinde

proinde partes illæ in quibus corruptus sanguis fuerit, ad motionem impotentes euadant. In partem autem dextram magis quam in sinistram defluxio fit, quia venæ ampliores sunt & plures quam in sinistris, cum de iecore & liene tendant. Pueris autem maximè defluxio fit & eliquatur, quibus sanè siue ex sole, siue ex igne caput concaluerit, siue etiam de repente cerebrum inhorruerit, tum etiam pituita excernitur. Colliquefcit siquidem calore & cerebri diffusionè, frigore autem & concretione excernitur, sicque defluxio fit.

10 Et hæc quidem quibusdam causa est, quibusdam etiam cum post aquilonares ventos auster mutationem fecerit, concretum ac debile cerebrum de repente soluitur & laxatur, ita vt pituita exundet, sicque defluxionem faciat. Insuper etiam defluit, si obscurus aliquis metus contingat, si vociferante quidem aliquo terreatur, aut etiam cum plorat, si spiritum quidem citò recipere nequeat, qualia frequenter pueris contingunt. Ex quibus sanè totum corpus inhorrescit, vox ægrum deficit, & spiritum non attrahit, sed spiritus conquiescit, & cerebrum concrefcit, sanguisque sistitur, sicque pituita excernitur & defluit.

20 Ac pueris quidè hæc per initia comitialis morbi causæ sunt. Grandioribus autem natu hyems maximè est infensa. Cum enim ad multum ignem caput & cerebrum concaluerit, deinde ex frigore rigore correptus fuerit, & ex frigore ad locum tepidum accesserit, & iuxta ignem sederit, hoc idem etiam patitur. Atque hoc morbo, velut antè est commemoratum, ad hunc modum corripitur. Multum autem periclitatur, ne idem per ver patiatur, si caput ad solè exponatur, per æstatem verò minimè, cum tunc repentinæ mutationes non contingant. Cum verò vigesimum annum

30 præterierit, nō ampliusprehendit hic morbus, aut certè paucos, aut nullum, nisi pueritiæ fuerit familiaris. Venæ enim sanguine refertæ sunt, & cerebrum compactum est & rigidum, ita vt non defluat in venas. Quòd si defluerit, sanguinem copiosum & calidum minimè superat. In quo verò vnà à puero increuit & adoleuit, is per ventorum mutationes id pati consuevit, & plerunque hoc morbo corripit, præcipueque australi temporis conditione difficilis eius liberatio contingit. Cerebrum enim humidius quam pro natura existit, & pituita exundat, ita vt crebriores defluxiones contingant;

neque amplius fieri possit ut pituita excernatur, neque ut cerebrum reficetur, sed irriguum & humidum esse necesse est. Id ipsum autem præcipue ex ouibus hoc morbo correptis quis cognoscere queat, ac præsertim capris, quæ frequentissime hoc morboprehenduntur. Harum si caput secueris, cerebrum humidum, & sudore redundans, & malè olens deprehendes. Ex quo certè cognoscas morbum, non Deum, corpus infestare. Sic etiam in homine se res habet. Cùm enim inueterauerit morbus, amplius curari non potest. Cerebrum enim à pituita eroditur & 10 colliquescit. Quod colliquatum est, in aquam vertitur, foris cerebrum ambit & circumcirca alluit. Ideoque frequentius & facilius hoc morbo corripuntur. Diurnus verò ob id morbus est, quoniam quod affluit præ copia tenue est, & statim à sanguine superatur & incalescit. Quibus verò morbus iam in consuetudinem venit, ii se correpturos iri præsentiant, & hominum conspectum fugiunt, domumque, si propè sit, se conferunt, sin minus, in solitudinem, quò quàm paucissimi eos cadentes videant, statimque se contegunt. Quod faciunt propter 20 affectionis verecundiam, non (ut plerique existimant) propter numinis metum. At verò pueri primùm quidem propter insuetam nouitatem, quocunque loco fors obtigerit, concidunt. Cùm autem sæpiusprehendatur, ubi præsenserint, ad matres, aut alium quemuis maximè sibi notum, propter affectionis timorem ac metum confugiunt. Neque enim, cùm pueri sint, verecundiam adhuc sentiunt. In ventorum autem mutationibus has ob causas morbo corripicenseo, ac præcipue austrinis tempestatibus, deinde etiam borealibus, postea verò reliquis etiam flantibus ventis, ex 30 iisque qui sunt valentissimi, & inter se, tum situ, tum viribus maximè aduersi. Aquilo siquidem aëra cogit, turbulentum ac nubilosum secernit, limpidum & lucidum reddit. Ad eundem verò modum reliqui etiam omnes venti ex mari & aliis aquis venientes. Ex omnibus enim atque ex ipsis hominibus humiditatem & caliginem expurgant. Ideoque ventorum saluberrimus est aquilo. Huic autem contraria auster efficit. Primum siquidem concretum aëra liquare & diffundere incipit, ex quo etiam non confestim vehemens est,

est, sed primo leuiter spirat, cum aërem prius densum & co-
 actum statim superare non possit, quem tamen temporis
 spacio dissoluit. Idem etiam ipsum per terram efficit, per
 mare, per flumina, per fontes & puteos, & ea quæ ex terra
 nascuntur, ac in quibus humidum inest. Id autem quauis
 in re, modò plus, modò minus inest. Hæc verò omnia istius
 venti vim sentiunt, & ex lucidis caliginosa, ex frigidis cali-
 da, & ex siccis humida redduntur. Quæque in domibus va-
 sa fictilia in terra sita sunt, vino aut alio quouis liquore
 plena, ea omnia austrum sentiunt, formamque aliam in
 speciem transmutant. Solem autem & lunam, & sydera;
 longè quàm sint natura hebetiora facit. Cum igitur in hæc
 tam magna & valida tantum possit, corpusque sensu affi-
 ciat, & in horum ventorum permutationibus transmutet;
 ab austris quidem cerebrum dissolui & humescere, venas-
 que magis elaxari necesse est, ab aquilonibus autem, quod
 in cerebro maximè sanum est cogi, quod verò maximè
 morbosum est & humidum secerni, & foris circumcirca al-
 luere, eaq; ratione defluxiones in horum ventorum muta-
 tionibus contingere. Sic morbus hic oritur & pullulat, tum
 ab his quæ adsunt, tum ab his quæ decedunt, nihiloq; eius
 curatio aut cognitio reliquis est difficilior; neque magis
 quàm cæteri diuinus est. Ac nosse homines conuenit; non
 aliundè nobis voluptates, lætities, risus, & iocos, quàm hinc
 contingere, itemq; dolores, molestias, tristities, & eiulatus:
 Hæcque parte præcipuè sapimus & intelligimus, & videmus;
 & audimus & turpia & honesta cognoscimus, malaq; & bo-
 na, itemq; quæ iucunda sunt & iniucunda; partim quidem
 consuetudine discernimus, partim verò vilitate percipi-
 mus. Hæc etiam parte voluptates & molestias temporibus
 dignoscimus, neque eadem nobis placent. Eademque ipsa par-
 te & insanimus & deliramus, terroresque & metus, partim
 quidem noctu, partim etiam interdiu nos circumstant, inso-
 mniaq; & errores intempestiui, & curæ non conuenientes;
 indeque rerum presentium ignoratio, desuetudo & imperitia
 nobis prouenit. Atque hæc omnia ex cerebro nobis contin-
 gunt, cum minimè sanum, sed natura calidius extiterit, aut
 frigidius, aut humidius, aut siccius, aut aliam quandam
 præter naturam & consuetudinem affectionem senscrit:

Ac insania quidem nobis ab humiditate contingit. Cùm enim natura humidius fuerit, agitari necesse est, atque vbi mouetur affectio, neque visionem, neque auditionem conquiescere, sed aliud interdum cernere & audire necesse est, linguamque eadem quæ singulis momentis videt & audit effari. Quoque tempore cerebrum conquiescit, eo etiam homo sapit. At cerebri corruptio ex pituita & bile oritur, vtrunque autem hoc modo dignosces. Qui ex pituita quidem insaniunt, quieti sunt, neque vociferantur, neque tumultuantur, qui verò ex bile, clamosi & maligni, & minimè ¹⁰ quieti, semper aliquid intempestiuum faciunt. Ex his igitur causis continuò insaniunt. Quòd si terrores & metus adsunt, ex cerebri transmutatione contingit, quod fit, dum à bile cerebrum incalescit, vbi per venas sanguinem deferentes in cerebrum ex corpore impetu delata fuerit. Metus autem circumstat, donec rursus in venas & corpus redierit, deinde sedatur. Intempestiuè autem tristatur & angitur, dum cerebrum perfrigescit, & præter consuetudinem cogitur. Id verò & ex pituita contingit, ex eaque affectione obliuiosus euadit. At vbi cerebrum de repente percalescit, nocte clamat & vociferatur (idque biliosis contingit, minimè verò pituitosis, cum hi non percalesciant) postquam copiosus sanguis cerebrum inuaserit, in eoque ebullierit. Is autem multus subit per venas prædictas. Cùm fortè contingit vt quis horrendum insomnium videat, & in metu sit, non secus certè ac si vigilaret, tunc magis facies exardescit cum rubore, & oculi rubescunt, cum timuerit, mensque aliquod malum perpetrare cogitat, sicque ei etiam per somnum contingit. Ac vbi experrectus fuerit & ad se redierit, sanguisque rursus in venas commemoratas dispersus fuerit, cessat. In hæc ipsa ²⁰ plurimam vim hominis cerebrum habere existimo. Hoc enim si sanum esse contigerit, nobis quæ ab aëre fiunt indicat. Prudentiam verò ei aër subministrat. Oculi autem, aures, lingua, manus & pedes, ea quæ cerebrum cognoscit administrant. Quantum enim aëre communicat, tantum vniuerso corpori prudentiæ accedit. Intelligentiæ autem cerebrum internuncius est. Cùm enim quis ad se spiritum attraxerit, primò in cerebrum defertur, itaque in reliquum corpus aër dispergitur, in cerebro suum relinquens vigorem, & quicquid ³⁰

quid habuit prudentiæ & mentis. Quòd si primum ad corpus deueniret, posteaq; ad cerebrum, relicto in carnibus & venis indicio, in cerebrum calidus adhuc, minimè sincerus, sed carniū & sanguinis humori permixtus subiret, proindeq; neque ampliùs exactè purus esset. Quocirca cerebrum intelligentiæ indicem & nuncium esse censeo. At septum transuersum (*Φρένες* Græcis dictum) temerè ac fortuito sortitum nomen videtur, & ex instituto, non re vera, neque à natura. Neque sanè video quàmnam vim ad prudentiam & intelligentiam septum transuersum habeat, præter quàm si quis ex insperato nimio gaudio aut tristitia affectus fuerit, salit & anxietatem præ tenuitate exhibet, & quòd in corpore vehementer distenditur, neque ventriculum habet in quem bonum vel malum illapsum suscipiat, sed ab eorum utroque propter natiuam imbecillitatem perturbatur. Si quidem nihilo peius quàm cætera quæ in corpore insunt, sentit, sed frustra hoc nomen & causam habet, non secus ac quæ cordi annexæ sunt aures appellatæ, cum nihil ad auditionem conferant. Quidam autem nos corde sapere dicunt, quodq; ipsum tristitiam & curam sentit. Verùm non ita res habet, sed contrahitur quidem velut septum transuersum, atq; etiam magis easdem ob causas. Ex toto enim corpore ad ipsum venæ tendunt, illicque clauduntur, vt sentiat cum quis dolore aut molesto aliquo sensu cõtrahitur. Cum enim molestiam sentit corpus inhorrescere & distendi necesse est, idemq; contingere si quis summo gaudio afficiatur. Quamobrem cor præcipuè & septum transuersum sentiunt, neutrum tamen prudentiæ ius habet, sed horum omnium cerebrum author est. Quemadmodum igitur ex omnibus quæ in corpore insunt, cerebrum primum intelligentiam & aerem percipit, ita si quæ vehementior mutatio per anni tempora in aere contingat, ipsum etiam in aere sibi dissentit. Hanc enim ob causam primum sentit cerebrum, quia in ipsum (vt censeo) grauissimi, maximi, præcipueque lethales morbi incidunt, quiq; apud inexpertos difficillimum habent iudicium. Hic verò morbus qui sacer appellatur, ex iisdem causis ex quibus etiam reliqui originem trahit, ex his nempe quæ accedunt & decedunt, velut frigore, sole, ventis, & mutationibus nunquam conuiescē-

tibus. Atque hæc diuina sunt, vt nihil opus sit existimare hunc morbum reliquis diuinitate præstare, sed omnes diuini, omnesque humani reputandi. Naturam autem & vim in se quisque habet, & nullus est qui remedium aut auxilium respuat, & plerique ab iisdem, à quibus oriuntur, sanantur. Alterum enim alteri alimentum est, alteri verò pernicius. Hoc igitur Medicum, cuiusque captata temporis occasione, nosse conuenit, quodque huic quidem per alimentum incrementum dabit, illum verò detrahet & imminuet. Oportet autem tum in hoc, tum in reliquis omnibus morbis, non augere morbos, sed properanter profligare, id quod cuique morbo est maximè aduersum, non amicum aut familiare exhibendo. Ab eo enim quod est consuetum viget & augetur, ab eo verò quod est inimicum, extenuatur & retunditur. Quisquis autem huiusmodi mutationem in hominibus adhibere nouerit, & per victus rationem hominem humidum & siccum, calidum item & frigidum reddere poterit, is sanè hunc morbum citra expiationes & magicas artes, citraque omnem sordidam huiusmodi & illiberalem professionem, si eorum quæ conferunt opportunitatem dignoscat, curare poterit.

HIPPOCRATIS

LIBER, DE SALVBRI VI-

CTVS RATIONE.

Sectio IIII.

AC victus ratione priuati homines vt debent, vt hyeme quidem quàm plurimum edant, bibant quàm minimum. Potus sit vinum quàm meracissimum; cibus panis; opsonia, assa omnia. Oleribus autem quàm paucissimis hac tempestate vtendum. Hac siquidem ratione potissimum corpus tum calidum, tum siccum fuerit. At verò cum

ver instat, tunc copiosius & dilutius, paulatimque vinum
 bibendum, cibusque mollioribus & paucioribus vtend-
 dum. panis subtrahendus, & maza offerenda, eademque
 ratione opsonia detrahenda, & assa omnia cum elixis com-
 mutanda. Oleribus etiam paucis vere vtendum, donec ad
 ætatem homo deueniat, tum molliores omnes cibos, tum
 opsonia cocta sumendo, & olera cocta & cruda, similiterque
 potus plurimos & quam dilutissimos, idque sensim, vt ne
 magna mutatio de repente vtendi contingat. Æstate au-
 tem tum molli maza, tum potu copioso & diluto, opso-
 niisque omnibus elixis nutriri oportet, iisque ita vtendum
 dum æstas fuerit, quò corpus molle sit & frigidum. Si qui-
 dem hæc tempestas calida est & sicca, & corpora æstuosa
 & squalida reddit. Hæc igitur instituta victus ratione iis
 succurrendum est. Eadem verò ratione, quemadmodum
 ex hyeme ad ver, sic etiam ex vere ad ætatem deuenien-
 dum, cibos quidem demendo, potum verò augendo, ad
 eumque modum contraria adhibendo ex æstate ad hyc-
 mem perueniendum. In autumno, contra, cibi quidem
 maiore copia & sicciore exhibendi, & opsonia ad eun-
 dem modum, potus etiam pauciores & meraciores, vt
 homo commodam degat hyemem, & potibus vtatur me-
 racioribus & paucis, cibusque quamplurimis & siccissi-
 mis. Ita enim cum vel maximè valebit, tum minimè fri-
 gus sentiet, cum hæc anni tempestas admodum sit frigida
 & humida. At corporis habitus carnosos, molles & ru-
 bros, maiorem anni partem sicciore victus ratione vti con-
 uenit, quòd eorum natura sit humida. Duri verò, graciles,
 fului & nigri, humidior victus ratione toto ferè tempo-
 re vti debent, cum eorum corpora sicca existant. Iuniori-
 bus corporibus mollior & humidior victus ratio utilis est.
 Hæc enim ætas sicca est, & eorum compacta sunt corpora.
 Senes verò sicciore victus modo plurimam temporis par-
 tem degere oportet, quòd ea ætate corpora sint humida,
 mollia & frigida. Quare pro ætate, anni tempore, consue-
 tudine, regione, loco, corporum habitu, victus ratio sic est
 ineunda, vt instatibus & caloribus & frigidioribus nos oppo-
 namus. Nam ita demum optima valetudo consequetur. Quin-
 etiam per hyemem quidem celeriter, & per ætatem leuiter

iter faciendum, nisi per solis ardorem via sit facienda. Corpulentos autem celerius, graciles verò leuius iter facere cōuenit. Balneis etiam multis per æstatem, at per hyemem paucis vtendum. Duris verò quàm corpulentis lauari magis expedit. Et hyeme quidem vestes puras inducere conuenit, æstate verò oleo imbutas. At crassi, qui que tenues fieri cupiunt, ij ieiuni omnes exercitationes subire, & adhuc ex labore anhelantes, necdum refrigerati, cibos aggredi debēt, priusque vinum bibere dilutum, non admodum frigidum. Opsonia quoque ex sesamis, aut viridibus & siccis condimentis, aliisque id genus apparatus assumere. Sint etiam pingua, quæ admouentur opsonia, ita enim quàm paucissimis impleantur. Quin & semel cibus capiendus, & balneo abstinendum, duriter cubandum, & nuda deambulatione, quoad eius fieri possit, vtendum. Qui verò attenuato cum sint corpore, crassiores effici volunt, tum his contraria facere, tum ieiuni nullam exercitationem subire debēt. Vomitionibus autem & infusis aluum eluentibus vtendum hunc in modum. Sex hybernis mensibus vomitus sciendus, quòd tempus hoc æstiuo plus pituitæ gignat, & morbi circum caput & regionem eam, quæ est supra septum transfuersum excitantur. At vbi æstas vigerit, infusis vtendum. Hæc enim anni tempestas æstiuosa est, & corpus bile magis abundat, grauitates etiam lumbos & genua infestant, calores oboriuntur, & venter torminibus torquetur. Corpus igitur refrigerandum, & quæ sursum attolluntur, deorsum ex istis locis deducenda. At corpulentis & humidioribus, infusa quidem salsa magis ac tenuia, siccioribus verò, gracilibus & imbecillioribus, pinguiora & crassiora conueniunt. Sunt autem infusa pingua & crassa, quæ ex lacte parantur, & cicerum decoctum, cæteraque id genus. Tenuia verò & salsa, muria, aqua marina, & quæ sunt eiusmodi. Vomitiones autem hunc in modum faciendæ. Obesi ac minimè tenues, ieiuni vomant à cursu, aut celeri deambulatione circa meridiem, Hyssopi hemina dimidia in aquæ congio contriti potu exhibeatur, affuso aceto & addito sale, quò fiat iucundissima. Ac primum quidem sensim, deinde verò celerius ebibatur. Graciliores autem & imbecilliores à cibis vomitum cieant hunc in modum. Post balneum calidum præbibant vini meri heminam,

heminam, mox cibos cuiusuis generis assumant, neque inter cibos aut post eos bibant, sed se contineant quanto tempore quis quatuor stadia percurrat. Deinde triplex illis vinum in potum permiscebis, austerum, dulce & acidum, primum quidem meracius, sensim & ex magno interuallo, deinde verò dilutius, celerius & affatim. At verò qui singulis mensibus bis vomere consuevit, huc præstat duobus ex ordine diebus vomitum ciere, quàm decimoquinto die. Sed alij contrarium planè faciunt. Qui autem ad cibos vomitione reiciendos minimè sunt accommodati, quibusque alui non facilè prodeunt, iis omnibus crebrò die cibum sumere & omnis generis cibariis vti conducit, ac opsoniis variè apparatus, vinumque duorum aut trium generum bibere. Qui verò cibos vomitione reiciunt, & aluos habent humidas, iis omnibus ex vsu est vt huic contrariam ineant vitæ rationem. At pueri infantes per multum tempus aqua calida lauandi sunt, vinumque iis aquosum in potu exhibendum, nec prorsus frigidum, idque offerendum quod minimè ventrem attollat & flatum creet. Quæ facièda sunt, quò

10
20
30

minùs conuulsionibus tententur, magisque adolefcent, & coloratiore euadant. Mulieres autem sic victus ratione sicciore victitare oportet. Nam & sicciore cibi ad muliebrem mollitiem magis sunt accommodati, & meraciores potus ad vteros & fœtus nutritionem magis valent. Qui exercentur, per hyemem eos currere & luctari conuenit, & æstate parum quidem luctari, currere verò minimè, sed multum in frigore deambulare. Qui cursibus defatigantur, ij luctari debent, qui verò lucta defatigantur, iis currendum est. Ita enim qui laborat, corporis parte defatigationi obnoxia calefiat, componatur, & maximè quiescat. Qui, cùm exercentur, alui profluuiis corripuntur, & alui excrementa cibos referentia & incocta demittunt, ij de exercitationibus tertiam partem vt minimum, & de cibis dimidium subtrahant. Constat enim sanè ventriculum ciborum copiam vt concoquat concalefacere non posse. Cibus esto panis quàm maximè tostus in vino intritus, & potus quàm paucissimi & meracissimi, neq; deambulationibus à cibo vtantur. Sub hoc verò tempus semel duntaxat cibum sumere eos conuenit. Sic enim vel maximè concalefiat ventriculus, & inge-

stos cibos superauerit. Hoc autem alui profluuij genus corporum habitus densiore carne præditos potissimum exercet, quando ita naturâ comparatum est, vt quis ad carniū esum compellatur. Venæ siquidem condensatę cibos ingestos non recipiunt. Et hæc quidem natura est lubrica, & ad vtranq; partem vertitur, & in eiusmodi naturis paruo tempore viget bona corporis habitudo. At rariores, & hirsuti magis corporis habitus, carniū esum admittunt, laboreſque magis sustinent, diutiusque in bona corporis habitudine perseverant. Qui postridie cibos eructant, & quibus præcordia, nimirum cibis non concoctis, attolluntur, iis longior somnus confert. Quinetiam ad alios corporis labores cogi debent, vinumque meracius & copiosius bibere, & sub id tempus paucioribus vti cibariis. Constat enim sanè ventriculum, præ imbecillitate & frigiditate, ciborum multitudinem concoquere non posse. At quos sitis occupat, iis cibi & labores subtrahendi, & vinum tum aquosum, tū quàm maximè frigidum propinandum. Quibus verò viscerum dolores, aut ab exercitatione, aut ex alio aliquo itinere suboriuntur, his quiescere & cibis abstinere confert. Potu autem vrantur, qui quàm paucissima copia plurimam vrinam ducat, vt ne venæ, naturâ visceribus insitæ, copia distendantur. Ex his etenim casibus tubercula & febres contingunt. Quibus morbi ex cerebro oriuntur, eos primùm capitis stupor detinet, & frequentem vrinam reddunt, eademque quæ in vrinæ stillicidio accidunt, istaq; ad dies nouem perseverant. Et si quidem per nares aut aures aqua vel mucus erumpat, morbo liberantur, & sedatur vrinæ stillidium. Vrinam autem copiosam citra dolorem & albam reddunt, ad vigesimum vsque diem. dum capitis dolor hominem deserit, sed huic oculorum aciem intendenti splendor clam subducitur. Qui verò intelligentia valet, is bene subducta ratione secum reputare debet, quàm plurimùm æstimanda sit sanitas, & ex vtilitate sui consilij fructum in morbis rectè percipere.

Hippocratis de victus ratione, liber I.

SI quis ex his, qui antea de hominis victus ratione, quæ ad sanitatem spectat, scripserunt, omnia in totum rectè cognouisse, & quantum humanus animus complecti potest

test, scriptis comprehendisse mihi videtur, satis esse putarem, si aliorum labores, quos rectè susceptos esse existimarem, ad eorum cuiusque utilitatem accommodarem. At verò cum multi iam ea de re scripserint, nullus tamen quid scribendum fuerit rectè mihi nouisse videtur. Alij quidem aliud attigerunt, totum verò ne vnus quidem adhuc ex his, qui ante extiterunt. Neq; tamen eorū quisquam reprehendus, quòd inuenire non potuerint, quin potius laudandi omnes, quòd quædam inuestigatione aggressi sunt. Neque ergo quæ rectè dicta non sunt, arguere decreui, sed his quæ abundè sunt cognita assentiri in animo habeo. Quæ igitur ab iis, qui ante nos fuerunt, rectè dicta sunt, de his fieri non potest, si aliter scribatur, vt rectè scribam. Quæ verò non rectè dixerunt, si ea quidem quòd ita non habeant redarguero, nihil profecero. At eorū quodq; quomodo rectè habere videatur, exponere & declarare est animus. Hanc autem orationem ideo præponendam duxi, quòd plerique vbi aliquem prius de re aliqua differentem audierint, eum qui posterius his de rebus disceptat, non approbant, nescientes eiusdem mentis esse de his, quæ rectè dicta sunt, cognoscere. His ergo quæ rectè dicta sunt, velut dixi, assentior, quænam verò sint, quæ non rectè fuerint cognita, aperiam. Quinetiam quæ eorum nullus, qui ante me fuerunt, explicare aggressus est, qualia fuerint, demonstrabo. Qui de hominis victus ratione rectè scripturus est, eum meo quidem iudicio, primùm totius hominis naturam nosse ac dignoscere oportet. Ac nosse quidem, ex quibus ab initio constat, dignoscere verò, quænam in eo partes superent. Nisi enim primùm constitutionem nouerit, quodque in corpore superet, ea, quæ homini conducant, minimè offerre poterit. Hæc igitur, qui scripturus est, cognoscere debet, deinde verò ciborum omnium ac potionum, ex quibus victus ratio constat, quam singula facultatem, tum ex natura, tum ex necessitate & arte humana obtineant. Scire nanque conuenit, quam ratione ex valentibus naturâ vis detrahatur, & quomodo imbecillis, vt cuiusque occasio se obtulerit, vim ex arte adhibere oporteat. Neque commemoratorum cognitio ad hominis curationem satis esse videtur, quando quidem qui comedit, nisi etiâ laboribus utatur,

sanus esse non potest. Cibi enim & labores aduersas inter se facultates, mutuò tamen ad sanitatem conferentes, obtinent. Labores nanque ea, quæ adsunt, consumere solent, cibi verò & potiones, quæ vacuata sunt, explent. Laborum autem quantum par est, facultas, tum eorum qui à naturâ, tum eorum, qui per vim contingunt, dignoscenda est, & quinam ex ipsis carnes ad incrementum, & qui ad defectum præparent. Neq; ista tantùm, verùm etiam conueniens laborum modus, qui à nobis adhibetur, pro ciborum copia, hominis natura & corporum ætate, pro anni temporibus, & ventorum mutationibus, pro locorum situ, in quibus vitam agunt, & pro anni constitutione. Quinetiam siderum ortus & occasus noscendi sunt, vt mutationes & ciborum ac potionum redundantias, ventorumque & totius mundi, ex quibus sanè morbi hominibus proueniunt, obseruare sciat. Neque tamen cum hæc omnia cognouerit, satis inuenisse existimandus est. Nam si præter hæc inuentus fuerit, cuiusque naturæ conueniens cibi modus, & laborum numerus, qui neque supra, neque infra modum excedat, sanitas sanè hominibus exactè inuenta fuerit. At nūc prædicta quidem omnia quænam sint, inuenta sunt, hoc verò inueniri nō potest. Si igitur quis præsens adsit, & inspiciat hominem exuentem se & in gymnasiis exercentem, is utique nouerit, hæc quidem detrahendo, illa verò adiiciendo, vt sanum seruare oporteat. Qui verò minimè præsens adfuerit, is exactè cibos & labores præscribere non poterit, cum quātum quidem quis inuenire possit, à me iam relatam sit. Nam etsi à cæteris non multum deficiunt, temporis tamen spatio corpus ab excessu superari, & in morbum incidere necesse est. Ab aliis igitur, vt huc vsq; inuestigatione prouenirent, tentatum est, neque verò hæc dicta sunt. A me autem inuenta est morbi prænotio, antequàm quis ab excessu ægrotet, vtramuis in partem fiat. Neque enim morbi de repente hominibus contingunt, sed paulatim collecti aceruatim se produunt. Prius ergo quàm quod sanū est à morbofo superetur, à quibus homines afficiantur, & quomodo sanitati restitui debeant, à me inuenta sunt. Quod vbi ad ea, quæ scripsimus, accesserit, ad exitum perductum est, quod cogitatione aggressi sumus. Omnia igitur tum animantia, tum homo

homo ipse, ex duobus facultate quidem diuersis, vsu verò
 consentientibus, constant, igne inquam & aqua. Quæ duo
 simul iūcta, tum aliis omnibus, tum sibi inuicem satis sunt:
 vtrunque verò seorsim, neque sibi ipsi, neque cuiquam al-
 teri satis esse potest. Horum igitur vtrunque hanc obtinet
 facultatem. Ignis siquidem omnia semper mouere, aqua
 verò omnia semper nutrire potest. At secundū partes vtrun-
 que superat & superatur, si ad summum ac minimum, quo-
 ad eius fieri potest, consideretur. Neutrum enim hanc ob
 10 causam prorsus superare potest. Ignis siquidem in extremā
 aquam irruens alimento deficitur, aueritur igitur vnde ali
 debuerat. Aqua verò in extremum ignem irrumpens, mo-
 tu deficitur, qui in ea sistitur, & cūm constiterit, nō amplius
 superior existit, sed sanè ab irruente igne in alimentum cō-
 sumitur, easq; ob causas neutrum penitus superare potest.
 Quod si alterutrum aliquando etiam superaretur, nihil co-
 rum, quæ nunc existunt, velut nunc se habet, permaneret.
 Cūm autem ita semper se habeant, eadem erunt & neutra,
 neque simul deficient. Ignis igitur & aqua quemadmodū à
 20 me dictum est, in summo ac minimo similiter considerata,
 omnibus in vniuersum satis sunt. Horum autem vtriq; hæc
 adiacent, igni quidem calidū & siccū, aquæ verò frigidū &
 humidum. Habent autē à se inuicem, ignis quidem ab aqua
 humiditatem, inest enim ab aqua humiditas, aqua verò ab
 igne siccitatē. Inest enim in aqua ab igne siccitas. Quib⁹ sic
 se habentib. multas cuiusuis generis tū seminum, tū anima-
 liū formas, nihil inter se, neq; visu, neq; facultate similes, à
 se inuicem secernūt. Cūm enim nunquam eodem statu per-
 maneant, sed perpetuò permulentur, temporis tandem suc-
 30 cessu, quæ etiam ab his prodeunt, dissimilia oriri necesse est.
 Nihil quidem omninò perit, neque oritur quod prius non
 erat, verūm inuicem commixta & discreta alterātur. At ho-
 mines existimant, id quidem quod ex orco in lucem auge-
 tur, oriri, quòd verò ex luce ad orcum imminuitur, perire
 magisque oculis quàm rationi fidem esse adhibendā. Ego
 verò ista ratione exponam. Animantia nanque sunt, & illa
 & ista, neque animal interire potest, quin omnia intereant,
 neque quod non est, generari, cūm non sit vnde generetur.
 Verūm augentur omnia & imminuuntur, ad summum, &

ad minimum, quoad eius fieri potest. Quid autem generari & interire vocem, multorum gratia explicandum videtur; eaque commisceri, & discerni, significare declaro. Habet autem se res ad hunc modum. Generari & interire, idem; commisceri & discerni, idem. Generari idem quod commisceri. Interire, imminui, idem quod discerni. Vnumquodque ad omnia, & omnia ad vnumquodque idem sunt. Lex enim naturæ in his aduersatur, seorsim verò omnia & diuina & humana sursum & deorsum vicissim rependens. Dies & nox ad summum & minimum considerantur, velut lunæ summum ac minimum accedit. Igni suus est impetus, & aquæ item suus. Sol ad longissimum & breuissimum accedit. Rursus hæc, & non hæc. Lux Ioui, tenebræ orco. Lux orco, tenebræ Ioui. Commeant & transmouentur illa huc, & hæc illuc, & omni quidem tempore, illa horum, hæc verò illorum res peragunt, & quæ quidem faciunt, nesciunt, quæ verò faciunt, scire videntur, & quæ quidem vident non cognoscunt. Et tamen his omnia necessitate diuina contingunt, & quæ volunt, & quæ nolunt. Illis autem huc, his verò illuc commeantibus, & inuicem commixtis, fatalem suam sortem quodque complet, & ad maius, & ad minus. Interitus autem est omnibus mutus, & maiori à minore & minori à maiore. Quinetiam maius à minore augetur, tum reliqua omnia, tum hominis animus, & corpus velut animus certo ordine describitur. Irrepunt autem in hominem partes partium, tota totorum, quæ ignis & aquæ commixtionem habent, & partim quidem accipiunt, partim etiam exhibent. Et quæ quidem accipiunt, plus faciunt, quæ verò exhibent, minus. Lignum homines serra secant, & hic quidem trahit, alter verò trudit; idem tamen faciunt, & minus facientes, plus faciunt. Idem & hominis naturam, partim quidem propellit, partim verò trahit, partim dat, partim etiam accipit, & alij quidem dat, ab alio verò accipit, & alij quidem tantò plus dat, hic verò tantò minus accipit. Locum autem suum quodque tuetur, & quæ quidem ad minus tendunt, in minorem locum secedunt, quæ verò ad maius proficiscuntur, commixta in maiorem classem transeunt. Externa verò neque eiusdem generis, ex aliena regione pelluntur. In vnoquoque autem animus maiora & minora habens, suas ipsius partes

partes circummeat, quæ nec appositione, nec detractiōne indigent, cum tamen eorum, quæ ad sunt accretione & imminutione opus habeat. Locum verò singula conficiunt, in quem ingrediantur, & ea, quæ incidunt, suscipiant. Neque enim potest quod non est eiusdem generis, in loco minimè sibi conueniente permanere. Vagantur siquidem nō agnita, inuicem verò permixta simul cognoscuntur. Conueniēs enim cum conueniente cohæret, quod autem minimè cōuenit, dissidet & pugnat, & à se inuicem discrepat. Quam

10 ob causam hominis animus in homine, neque in vllō alio incrementum accipit, eodemque modo de magnis animalibus. Quæ verò aliter habent, ea per vim ab aliis secernuntur. Ac vt reliqua animantia præteream, de homine tamen disseram. Irreptit autem in hominem animus, ignis & aquæ temperationem sortitus, corporis humani portionem. Hæc autē fœminea & mascula, multa & cuiusuis generis nutriuntur. Victus autem ratione qua homo vitur, nutriuntur, & incrementum accipiunt. Quæ verò ingrediuntur, ea omnia partes habere necesse est. Nam cuiuscunq; pars non in erit à

20 principio, nullo vnquam modo augeri poterit, neque copioso, neque pauco accedente alimento, cum non habeat, quod incrementum accipiat. Augetur autem quodque in suo loco, quod omnia habet. Superueniente verò alimento, ab aqua sicco, ab igne verò humido, alia quidem intrò, alia verò foras vi adiguntur. Non secus ac fabri lignarij, cum lignum ferra secant, & alter quidem trahit, alter verò trudit, idem sanè facientes, & qui deorsum vrget, eum qui supra est, trahit, neque enim aliàs deorsum descenderet, sin per vim agant, penitus aberrabunt. Tale quidè circa hominis

30 alimentum contingit, aliud quidem trahit, aliud verò trudit, intrò verò vi actum, foras repit. Quòd si alieno tempore per vim abigatur, prorsus successu frustrabitur. Eodem autem ordine singula tanto tempore procedunt, quoad locus non ampliùs suscipiat, neque satis alimenti ad summas aquas habeant. Postea ad externam regionem transeunt, tū fœminea, tum mascula, eodē modo vi & necessitate coacta. Quæcunq; verò fatalem sortem impleuerint, hæc primùm secernuntur, & simul commiscuntur. Vnumquodque siquidem secernitur, hæc autem omnia commiscuntur. Quæ

vbi regionem permutauerint, & concentum tres consonantias rectè habentem nacta fuerint, denique per omnia penetrans, iisdem quibus etiam antea viuit, & incrementum accipit. Quòd si prima consonantia concentum non assequatur, & graua acutis minimè consona fuerint, & si secunda generatio adfuerit, quod per totum est, vno decedente, totus tenor vanus est. Neque enim consonantiam habent, sed à maiore ad minus, ante destinatam sortem transitio fit, eò quòd nesciunt quid faciunt. At verò cur vtrique; tum masculus, tum foemella generentur, procedente oratione ostendam. Horum autem quodcunque concentum sortitū; cūm humidum existat, ab igne mouetur: motum verò viuiscit, & alimentum ad se ab iis, quæ in mulierem ingrediuntur, cibo & spiritu attrahit, imprimis quidem vndiquaque æqualiter, cūm primūm rarum est, motu verò & igne siccescit & solidescit, & solidum redditum circumquaque densatur. Ignis quæ inclusus non ampliùs sufficiens alimentum attrahere valet, neque spiritum propter ambientis corporis densitatem expellit. Absumit enim quicquid intus humoris inest. Quæ igitur naturâ solida sunt, in compacto & sicco, non absumentur ab igne in alimentum, sed valida redduntur, & humore deficiente compinguntur, quæ quidem ossa & nerui nominantur. Ignis autem ex cōmixto humore commoto, corpus secundum naturam propter hanc necessitatem componit. Neque enim per solidum & siccum diutiùs permeare potest, cūm alimentum non habeat. At per humida & mollia potest, quòd hæc ipsius sint alimentum. In his autem etiam siccitas ab igne non consumta inest. Hæc verò mutuò inter se consistunt. Ignis igitur penitissimè conclusus, & plurimus est, & maximum exitum fecit, cūm plurimus hoc in loco humor inesset, qui venter appellatur, inde quæ excidit, cūm alimentum non habeat, foras quæ exitum sibi parauit, quòd plurimus illic humor inesset, ad alimentum conuehendū & concoquendum. Qui verò ad reliquum corpus exclusus est ignis, triplices circuitus fecit. Quod erat in igne humidissimum, in iis locis remansit, quæ venæ caux appellantur. In medio verò harum quod reliquum est aquæ densatum constitit, & carnes vocantur. Ad summam, ignis omnia quæ sunt in corpore suo modo,

modo, ad vniuersi imitationem, parua cum magnis, & magna cum paruis disposuit. Ventrem quidem maximum, sicci & humidi promptuarium, qui omnibus daret, & ab omnibus acciperet, maris habens facultatem, quod animalia in eo enutrita fouet; aliena verò perimit. Circum hunc est aquæ frigidæ & humidæ coagmentatio, transitus spiritus frigidi & calidi, ad terræ imitationem, quæ omnia, quæ in eam illabuntur, alterat. Consumens verò & augens aque tenuis, & ignis dispersionem fecit, ad non obscuri & apparentis à compacto secretionem, in quo delata omnia singula pro fatali sorte in apertum veniunt. In hoc autem triplices ignis circuitus fecit, in se inuicem intrò ac foras tendentes, alios quidem ad humorum cavitates, lunæ facultate, alios verò ad exteriorem superficiem, ad ambientem consistentiam; syderum facultate, medios autem intrò & foras tendentes, calidissimum & validissimum ignem continentes, qui cunctis dominatur, omniaque secundum naturam moderatur, sine strepitu, tum visu, tum tactu. In quo animus, mens, prudentia, incrementum, motus imminutio, permutatio, somnus, vigilia. Hic omnia in totum gubernat, & hæc & illa, neque vnquã quiescit. At verò homines ex manifestis obscura in considerationem adhibere non nouerunt. Ignorant enim quòd artibus vtantur naturæ humanæ similibus. Diuina nanque mens edocuit sua opera imitari, cognoscentes, quæ faciunt, & ignorantes, quæ imitantur. Omnia enim similia, quæ dissimilia existunt, & conuenientia, quæ sunt differentia, loquentia, non loquentia, rationem habentia, ratione carentia. Singulorum modus, qui in confesso est aliquantulum aduertatur.

Lex enim & natura, quibus omnia conficiuntur, de his quæ in confesso sunt, non consentiunt. Legem siquidem ipsi sibi ipsis homines statuerunt, ignorantes de quibus statuerant. Naturam verò Dij omnes cæco ordine constituerunt. Quæ igitur homines statuerunt, eam nunquam eodem modo se habent, siue recta, siue non recta sint. Quæ verò dij statuerunt, ea semper rectè habent. Atque recta & non recta, in tantam inter se differre videntur. At hominis artes manifestas, affectionibus tum manifestis, tum obscuris similes esse demonstrabo. Diuinationis hoc munus est, vt ex manifestis

stis obscura quidem cognoscat, ex obscuris manifesta, & ex presentibus, quæ futura sunt, ex mortuis viuentia. Ea quoque, quæ intelligentia carent, intelligunt, semper quidem recte, qui doctus est, indoctus verò, aliàs aliter. Hominis naturam hæc quoad fieri potest, imitantur. Viri cum muliere congressus facit, vt ex re manifesta obscura cognoscatur, quòd sic puer futurus est. Mens humana obscura, manifesta cognoscens, ex puero in virum transit, ex presenti quòd futurum est cognoscit. Non est simile mortuum viuenti, ex mortuo animal nouit. Venter cum intelligentia careat, ex eo intelligimus, quòd titit aut esurit. Quæ artis diuinandi, & humanæ naturæ affectiones, his quidem, qui agnoscunt semper rectè, ignorantibus verò aliàs aliter se habent. Artis ferrariæ instrumenta ferrum colliquefaciunt, dum fabri igne vi status impulsî, alimentum, quòd adest, detrahunt, cumque rarefecerint, feriunt & cogunt, aquæ autem alterius alimento roboratur. Eadem homini à pædotriba contingunt, dum alimentum quòd adest, igne detrahitur, & vi spiritus impellitur, rarefactus verò tunditur, fricatur, extenuatur, aquis autem aliunde inductis robustus euadit. Fullones quoque idem conficiunt, pedibus calcant, feriunt, inficiendo tundunt, trahunt, detrahendo robustiora reddunt, quæ supereminet deradendo, & adiciendo pulchriora efficiunt. Eadem etiam homini contingunt. Sutores totis in partes diuisis, secando & pungendo, lacera integra reddunt. Idem etiam in homine contingit, tota in partes diuiduntur, & partium appositione tota fiunt, pungendo & secando marcida à Medicis ad vitam sanitati restituuntur. Ars Medica ab eo, quòd molestum est, liberat, & id, ex quo quis ægrotat auferendo, sanitatem reddit. Idem & natura per se facere nouit. Qui sedet, exurgere conatur, & qui mouetur, quiescere, multa que eiuscemodi quæ sunt artis Medicæ, natura sibi vendicat. Fabri lignarij dum ferra secant, hic quidem trudit, alter verò trahit, & vt idem efficiant vterque intendit. Dum terebrant, vnus quidem trahit, alter verò impellit. Premendo alterum sursum repit, alterum deorsum, & quantum in se est minuentes, plura faciunt, humanamque naturam imitantur. Spiritus hic quidem trahit, ille verò pellit, & vt idem efficiat, vterque intendit.

Cibi partim quidem deorsum vrgentur, partim verò sursum repunt. Ab vno animo in partes secto, plures, maiores, minores, & pauciores fiunt. Qui domos construunt ex rebus differentibus vnam conuenientem efficientes, sicca quidem humectant, humida verò siccant, & tota quidem in partes secant, secta verò coniungunt. Nisi enim ita contingeret, nihil vnquam priuatum constitui posset. In quo victus rationis, quæ homini deberur, quædam imitatio est, dum sicca quidem humectant, humida verò siccant, tota in partes secant, secta verò coniungunt. Hæc omnia cum differentia existant, natura conueniunt. In Musica primùm organum subsistere oportet, in quo concentus, quæ vult, declarat. Compositiones ex iisdem non eadem; ex acuto, ex graui, nomine quidem similibus, sono verò non similibus. Quæ plurimum differunt, maximè conueniunt; quæ minimum differunt, minimè conueniunt. Quòd si quis omnia similia faciat, nulla aderit delectatio. Plurimæ & variæ mutationes maximè delectant. Coqui opsonia hominibus dum apparant, cuiusuis generis differentia, non eadem ex iisdem ad hominum cibum ac potum conferunt. Quòd si omnia similia faciant, nullam habeant delectationem, neque si eodem omnia connectant, ea utique recte se habeant. Pulsatis instrumentis musicis tum supernè, tum infernè, soni quidam eduntur. Lingua Musicam imitatur, & ex his, quæ illabuntur, quod dulce est & acidum dignoscit, & quæ sunt dissonantia. Pulsat autem sonos supra & infra; neque quæ supra, si infra pulsentur, neque quæ infra, si supra, recte habent. Quòd si lingua probè composita fuerit, concentus delectat, sin verò inconcinna fuerit, molestia afficit. Qui pelles subigant, radunt, terunt, pectunt, lauant. Eadem est, quæ circa pueros adhibetur cura. Qui nectunt aut texunt, fila in orbem ducendo plicant, à principio in principiū desinunt. Quod est circuitus in corpore, ut vnde incipit, eodem desinat. Qui aurum ad opus adhibent, tundunt, lauant, blando igne liquant (neque enim vehementi coit) quod vbi elaborauerunt, ad omnia vtuntur. Triticum homo tundit, lauat, molit, eoque igne subacto vtitur; neque vehementer quidem igne in corpore conficitur, sed leni. Statuarij cor-

poris imitationem sectantur, animo excepto (neque enim mentem habentia fingunt) ex aqua & terra, dum quæ sunt humida, siccant, & quæ superant, demunt, & ad ea, quæ deficiunt, adiiciunt, ex minimo ad maximum incrementum perueniendo. Eadem homini contingunt, ex minimo ad maximum incrementum deducitur, dum quæ superant, detrahit, & quæ deficiunt, apponit, sicca humectando, & humida siccando. Qui figlinam exercent, rotam versant, quæ neque retrorsum, neque antrorsum procedit, sed vtranque in partem simul vniuersi imitatione in orbem fertur. In ea autem cuiusvis generis opera, neque inter se similia, circumagendo efficiunt. Ex iisdem eadem hominibus eueniunt, reliquaque animantia in eodem circumactu omnia operantur, ex iisdem nihil simile, iisdem instrumentis ex humidis sicca, & ex siccis humida efficiendo. In Grammatica tale quid inest figurarum compositio, quæ sunt humanæ vocis notæ, facultas, quæ præterierunt in memoriâ reuocandi, & quæ faciendæ sunt demonstrandi. Per septem figuras cognitio habetur. Hæc omnia homo tum literarum gnarus, tum earum rudis conficit. Per septem figuras sententio homini contingit, auditione soni percipiuntur, visione manifesta cernuntur, nasus odores, lingua suauiæ & insuauiæ discernit, os sermonem format, corpore calidi & frigidi tactus percipitur. Spiritus intrò & foras permeat. Et per hæc hominibus cognitio contingit. Ars palæstrica, & qui puerorum curam habent, tale quid docent, ex instituto leges violare, iure iniuriam inferre, decipere, furari, rapere, vim pulcherrimis ac turpissimis inferre. Quæ, qui non facit, malus est, qui verò facit, bonus, hoc vulgi imprudentiam arguit, hæc spectant, & vnum præ omnibus probant, reliquos verò vituperant. Multi admirantur, pauci cognitionem habent. Eadem homines in foro perpetrant, dum vendendo & emendo decipiunt. Qui plurimum decepit, eum admirantur. Qui ex poru insaniunt, eadem peragunt, currunt, luctantur, pugnant, furantur, decipiunt, vnus omnibus præfertur. Histriones & deceptores coram spectatoribus alia dicunt, alia sentiunt. Iidem prorepunt & irrepunt minime iidem. Homini verò licet alia quidem dicere, alia sentire eundemque non esse eundem, & interdum quidem

habere mentem, interdum verò aliam. Ad hunc sanè modum artes omnes cum natura humana communionem habent. At verò hominis animus (velut à me etiam antea dictum est) ignis & aquæ temperationem sortitus, partes autem hominis, in omne animal quod respirationem habet, irrepit, & in omnem sanè hominem, tum iuniorem, tum senio-
 10 rem, in omnibus autem non similiter increfcit. Verùm in iuuenibus quidem corporibus, quòd cùm nimirū velox fit circuitus, & corpus ad incrementum aptum, velut aptatis alis euolantes & attenuatæ, in corporis incrementum absumuntur. At in senioribus, cùm tarda fit motio, corpusque sanè frigidum, in hominis imminutionem consumuntur. Quæ verò corpora ætate sunt florente & fœcunda, ea nutrire & augere possunt. Potestate autem homines valêt, & vt quisque plurimos homines alere potest, ita viribus valer. lis verò, quos alit, deficientibus, imbecillior est. Eodem etiam ferè modo circa singula corpora se habet. Quæ plurimas animas alere possunt, ea sunt robustiora, his verò discedentibus, imbecilliora. Quod igitur in aliud corpus in-
 20 gressum fuerit, non increfcit, quod verò in fœminam, increfcit, si quæ conueniunt, nactum fuerit. Membra autem simul omnia discernuntur & augentur, neque alterum altero prius, neque posterius. Quæ tamè natura maiora sunt, minoribus priora conspiciuntur, cùm nihilo priora existât. Neque verò equali temporis spatio omnia certo ordine describuntur, verùm alia citiùs, alia tardiùs, prout quæq; ignè & alimentum sortita fuerint. Quidam igitur fœtus tribus ac quadraginta diebus confirmationem habent, quidam quatuor mensibus. Eodem etiam modo vitales nascuntur,
 30 quidam citiùs, septimo mense perfectè; quidam tardiùs, nono mense perfectè in lucem prodeunt, ea coagmentatione, quam semper habituri sunt. Mares igitur & fœminæ hoc modo, quoad eius fieri potest, nascuntur. Fœminæ verò ab aqua magis, & ex frigidis, humidis, ac mollibus, tum cibis, tum potibus, & vitæ institutis, incrementum accipiunt. At mares ab igne magis, ex siccis scilicet & calidis cibis reliquaque vitæ ratione. Si igitur fœminam procreare est animus, victus ratione ad aquam tendente est vtendum. Si verò marem, victus ratio, quæ ad ignem spectet instituenda

est. Ac neque solum hoc viro, sed etiam mulieri peragen-
 dum. Neque enim solum quod à viro excernitur, ad incre-
 mentum aptum est, sed etiam quod à muliere, istam sane
 ob causam. Neutrum quidem per se sufficiens habet mo-
 tionem, ut affluentem humoris copiam absumat, sed ex ignis
 imbecillitate concrevit. Cum verò in vnum ambo conue-
 nerint, in sese mutuò incidunt, ignis ad ignem, & aqua eodè
 modo. Si quidem igitur in sicco loco circumagitur, simul il-
 lapsam aquam superat, ab eaque ignis incrementum acci-
 pit, ut non ab illabente vnda extinguatur, sed & id, quod ir-
 ruit, excipiat, & quod existit, cogat. Sin in humidum incide-
 rit, statim ab initio ab illabente vnda extinguitur, & in mi-
 norem ordinem dissolvitur. Vno verò cuiusque mensis die,
 ea, quæ irruunt, cogere & superare valet, idque si contige-
 rit, ut quæ ab utrisque immittuntur in eundem locum simul
 conveniant. Coire autem inter se possunt, & mas & fœmi-
 na, quando quidem animus in omnibus animatis idem est,
 cuiusque verò corpus differt. Semper igitur animus tum in
 maiore, tum in minore similis est. Neque enim natura, neque
 necessitate immutatur. Corpus verò nunquam in villo, neque
 natura, neque necessitate, idem est, cum partim in omnia
 secernatur, partim per omnia commisceatur. Si igitur con-
 tingerit, ut ab utrisque mascula corpora secernantur, pro re
 præsentis crescunt, procreanturque viri animo clari, & cor-
 pore validi, nisi à subsequente victus ratione vitium con-
 trahant. Quod si à viro quidem masculum semen secerna-
 tur, à muliere verò fœmineum, & masculum superaverit, eo
 quidem casu ad validiorem aut imbecilliolem genituram
 commisceatur, cum nihil ex his, quæ adsunt, habeat ad quod
 se conferat, & cum quo melius nutriatur. Parua enim ma-
 iorem, & maior minorem suscipit, in commune tamen in
 ea, quæ existunt imperium, exercent. Et maris quidem cor-
 pus crescit, fœminæ verò minuitur, & ad aliam sortem se-
 ponitur. Atque hi quidem prioribus minus clari sunt, sed
 quoniam masculum à viro excretum dominatum obtinuit,
 viriles procreantur, & hoc nomen merito retinent. At si à
 muliere masculum quidem secretum fuerit, & à viro fœ-
 mineum, masculumque dominatum obtineat, eodem modo
 quo prius incrementum accipit, hoc verò minuitur, Andro-
 gyni,

gyny, hoc est, seminari procreantur, hocque nomine rectè
 nuncupantur. Atque tres hæ quidem hominum generatio-
 nes, plus aut minus inter se differunt, ob partium aquæ
 remperationem, alimenta, educationes & consuetudines,
 de quibus etiam procedente oratione est agendum. Fœ-
 mina verò eodem modo procreatur, siquidem ab vtrif-
 que fœmineum secretum fuerit, maximè ad molliciem à
 natura comparatæ nascuntur. Quòd si mulieris quidem
 semen fœmineum, viri verò masculum fuerit, obtinuerit
 20 autem fœmineum, eodem modo increfcit, & prioribus
 audaciores quidem sunt, venustæ tamen & ipsæ. At si viri
 semen fœmineum fuerit, mulieris verò masculum, præua-
 lueritque fœmineum, eodem modo incrementum accipit,
 & prioribus longè audaciores nascuntur, viraginesque no-
 minantur. Si quis autem animum animo commisceri mi-
 nimè sibi persuadeat, is ratione caret. Quòd si carbones ar-
 dentes ad ardentem, validos ad debiles adiiciat, & ipsis ali-
 mentum exhibeat, eandem omnes corporis speciem præ-
 bebunt, neque alter ab altero dignoscetur, sed quocunque
 20 in corpore ignem suscitauerint, idem in omnibus erit. Vbi
 verò præfens alimentum consumserint, in id, quod obscu-
 rum est, secedunt. Idem quoque humano animo contingit.
 At verò gemellorum procreationem hæc oratio aperiet.
 Quorum fere quidem natura vteri muliebris in causa est.
 Si enim vtraque ex parte iuxta osculum æqualiter à natura
 comparati fuerint, & æqualiter hauerint, & à purgatione
 ficcentur, alere possunt, si viri semen conceperint, ita vt sta-
 tim diuidatur. Sic enim in vtrunque vterum æqualiter spar-
 gi necesse est. Si igitur copiosum ab vtrisque & validum se-
 30 men excretum fuerit, in vtrisque locis increfcere potest, cum
 accedens alimentum superet. Quòd si aliter contingat, ge-
 mini non nascuntur. Cum itaq; ab vtrisque masculum ex-
 cretum fuerit, in vtrisque masculos generari necesse est.
 Cum verò fœmineum ab vtrisque, fœminæ procreantur.
 Quod si hoc quidem fœmineum, illud verò masculum
 fuerit, quocunque alterum superauerit, id ipsum incre-
 mentum accipiet. Similes verò inter se gemelli hanc ob
 causam existunt. Imprimis quidem quòd æqualia sunt lo-
 ca, in quibus increfcunt, deinde quòd ex eodem semine

fati sunt, postea quod iisdem alimentis auferuntur, vitalesque in lucem producantur. Fœtus autem succidanei hunc in modum gignuntur. Vbi vteri natura calidi & sicci fuerint, & mulier eiusmodi, semenque calidum & siccum incidit, nulla amplius in vteris existit humiditas, quæ super illapsum semen superet. Quam ob causam initio coalescit, ac viuit, permanere autem non potest, quoniam quod prius inest in super corrumpit, quod non eadem vtriusque conducant. At corpus humanum vbi temperationem ex tenuissima aqua & rarissimo igne adeptum fuerit, saluberrimum ¹⁰ habitum ideo efficit, quod neque in maximis anni temperatum mutationibus, neque in ætatum transmutationibus, neque in ciborum ac potuum victus ratione, aqua densissima existit in aquæ accessionibus, neque ignis in ignis incurfibus. Possunt enim amborum generationem, tum repletionem copiosam suscipere. Æs tum mollissimum, tum rarissimum, plurimum temperamentum recipit, & optimum redditur. Eadem ratione etiam quod in aqua est tenuissimum, & quod in igne est rarissimum, inter se temperata. Qui igitur hac natura sunt præditi, sani omni tempore usque ad ²⁰ quadragesimum annum perseverant, quidam verò etiam usque ad extremam senectutem. Qui verò supra quadragesimum annum morbo aliquo correpti fuerint, vix unquam euadunt. At verò corpora, quæ ignis validissimi & aquæ densissimæ temperationem sumserint, valida quidem & robusta euadunt, verum multa cura indigent. Magnas enim vtraque in partem mutationes habent, & in aquæ & ignis accessionibus eodem modo in morbos incurrunt. Huic igitur victus ratione anni temporibus contraria vti confert. Aquæ quidem ³⁰ accessione contingente, iis, quæ aquæ aduersantur vtendum, sensim quidem pro anni temporum ratione transmutatione facta. At vbi aquæ crassissima & ignis tenuissimi in corpore temperatio facta fuerit, talia contingunt, ex quibus frigidam & humidam naturam dignoscere conuenit. Et corpora hyeme quam æstate, & vere quam autumno, morbosiora existunt. Inter hos, quo ad ætates attinet, pueri maxime sani sunt, secundo loco adolentes, morbis verò maxime obnoxij senes, & qui proximè ad eos accedunt, eaque naturæ citò senescunt. His in victus ratione conferunt quæcunq;

unque calefaciunt & siccant, tum in laboribus, tum in ci-
 bis, & ad exteriores corporis partes labores adhibere ma-
 gis, quàm ad interiores conuenit. Si verò quod in igne est
 humidissimum, & in aqua densissimum, temperaturam in
 corpore acceperit, ex his humidam & calidam naturam di-
 gnoscere licet. Hi quidem vere maximè morbis tentantur,
 autumno verò minimè, quandoquidem vere humiditatis
 excessus est, autumno verò siccitatis commoderatio. Ex æ-
 tatibus maximè morbis obnoxia, quæ iuniores. Corpora
 10 verò celeriter increscunt, iiq; destillationibus obnoxii eua-
 dunt. Victus autem ratio confert, quæ siccet & refrigerat,
 tum in cibo, tum in potu, ac laboribus. His quoque partes
 corporis internas laboribus exercere maximè conducit. At
 si quod in igne est validissimum, & in aqua tenuissimum,
 temperaturam adeptum fuerit, sicca & calida ea est natura,
 iiq; in ignis accessionibus morbo corripitiuntur, in aquæ verò
 accessionibus, sanitate fruuntur. Ætatibus florentibus, quæ
 ad pleniorum corporis habitum comparandum, morbosissi-
 mi sunt, senes verò, & ad utrosque proximè accedentes,
 20 admodum sani. Victus ratio, quæ refrigeret & humectet, &
 labores minimè calefacientes & colliquantes, plurimam
 refrigerationem exhibebunt. Eiusmodi naturæ longissimæ
 sunt vitæ, & maxima sanitate fruuntur. Quòd si ignis rarissi-
 mi & aquæ siccissimæ temperationem acceperit, sicca &
 frigida eiusmodi est natura, autumno quidem morbis ob-
 noxia. Vere autem & proximis temporibus, sana. Eodem
 modo cum quadraginta annorum ætatem attigerint, mor-
 bosæ, pueri maximè sani, & cum ad utrasque ætates acce-
 dunt. Victus ratio conueniens, quæ calefaciendo humectat,
 30 & labores, qui sensim adhibiti leniter calefaciunt, neque
 multum ex his, quæ adsunt, tollunt. Quòd igitur ad naturæ
 cognitionem attinet, ea sic ex prima corporis constitutio-
 ne dignoscenda est. Ætates autem per se consideratæ, hoc se
 habent modo. Puer quidem ex humidis & calidis tempera-
 tionem habet, quandoquidem ex his constat, & in his in-
 crementum acceperit. Quæ igitur ortui sunt proxima humi-
 didissima & calidissima, & quàm plurimum increscunt, eo-
 demque modo quæ ad hæc accedunt. At adolefcens cali-
 dus quidem, quoniam ignis accessio aquam superat, siccus

verò, quia puerile humidum iam consumtum est, partim
 quidem in corporis incrementum, partim verò in ignis mo-
 tionem, partim etiam à laboribus. Vir cum corpus consti-
 terit, siccus & frigidus, quoniam calidi quidem accessio non
 amplius superat, sed sistitur incrementum in corpore quie-
 scens, & perfrigeratur. Verum ex iuuenili ætate siccitas ad-
 est, neq; ab accedente ætate, neq; aquæ accessione humidi-
 tatem habet, ideoq; à siccis & frigidis superatur. Senes au-
 tem frigidi & humidi, quoniam ignis quidē decessio, aquæ
 autem accessio adest. & siccitatis quidem summotio, humi-
 dorum verò cōstitutio. At verò inter omnes mares quidem
 calidiores sunt & sicciores, fœminæ verò humidiores & fri-
 gidiores eam ob causam, quòd vtriq; per exordia in talibus
 nati sunt, & ex talibus increuerunt. Quinetiam in lucē pro-
 ducti masculi, laboriosiore victus genere vtuntur, quo in-
 calefcunt ac resiccantur, fœminæ verò humido magis ac oti-
 oso, & singulis mensibus calidi purgationem ex corpore
 habent. At de ea quæ dicitur animi prudentia vel imprudē-
 tia, sic se res habet. Si quod in igne est maximè humidum, &
 in aqua maximè siccum, in corpore temperata fuerint, pru-
 dentissima efficiuntur, quoniam ignis quidem ab aqua hu-
 miditatem, aqua verò ab igne siccitatem habet. Vtrumq; au-
 tem hoc modo sibi maximè satis esse videtur. Neq; ignis ali-
 menti inopia longè proficiscitur, neq; aqua motionis pe-
 nuria admodum subleuatur. Vtrumq; igitur tum hoc mo-
 do sibi satis est, tum inter se temperata. Quod enim vicinis
 minimè indiget, id maximè præsentia amplectitur, ignis
 qui minimè neq; necessitate mouetur, & aqua quæ maximè,
 non per vim. Ex his autem vbi contemperationem animus
 habuerit, prudentia & memoria maximè valet. Quòd si ali-
 quo superinducto vsus fuerit, & horum quodcunq; increue-
 rit aut contabuerit, imprudentissimus euadit, quòd cū sic se
 habeant, ipsa sibi maximè satis esse videntur. Quòd si ignis
 & aquæ purissimæ temperationem acceperit, & ignis aqua
 paulò inferior fuerit, ii quidem etiam prudentes sunt, plus
 tamen illis quàm in priore temperatione deest, quoniam
 ignis ab aqua superatur, tardamq; motionem efficiens, se-
 gnus in sensus illabitur. Eiusmodi autem animi ferè stabili-
 tes sunt, quamcunq; ad rem se applicuerint. Quòd si recta
 adhibea-

Adhibeatur victus ratio, prudentiores & acutiores præter naturam euadant. His autem conducit, vt victus ratione, quæ ad ignem magis accedat, vtantur, & neq; cibis, neq; portionibus expleantur. Curfibus itaque celeribus vtendum, quò & corpus humore vacuetur, & humor celerius sistatur. Lucta autem, frictionibus, & similibus exercitationibus vti non conuenit, vt ne cauiore redditi meatus expleantur. Ab his enim animi motû grauari necesse est. Deambulationibus etiam tum à cœna, tum matutinis, itemq; post cursus, vtendum est. A cœna quidem, quò siccius alimentum ab iis, quæ ingeruntur, animus accipiat. Mane verò, vt viæ humore vacuentur, & animi meatus minimè obstruantur. Ab exercitiis autem, ne quod à cursu excretum est, in corpore remaneat, & animo commixtum, vias obstruat, & alimentum conturbet. Confert etiam, vt vomitionibus vtantur, quò corpus repurgetur, si quid negligentius labores effecerint. A vomitione autem sensim adiciendo, cibus offerendus, per quatuor, vt minimum, dies. Vngi verò quàm lauari magis conuenit. Rebus autem venereis in aquæ accessionibus magis vtendum, minus verò, in ignis incurfionibus. At si in aliquo inferiorem quàm aquæ potentiam ignis sortitus sit, tardiozem eum esse necesse est, appellanturq; eiusmodi stolidi. Nimirum enim cum tardus sit ambitus, paulatim sensationes allabuntur, & quæ acutæ existunt, sensim etiã commiscuntur, propter ambitus tarditatem. Acutæ enim sunt animi sensationes, quæ visione & auditione percipiuntur, quæ verò tactu, tardiores & facilius sentiuntur. Has igitur nõ minus ii sentiunt, quàm quæ sunt frigida & calida, & eius generis. Quæ verò visione & auditione percipienda sunt, quæ non antè sciunt, percipere nequeunt. Nisi enim ab igne illabente commotus animus fuerit, id qualecunq; sit, non percipiat. Id igitur huiusmodi animis ob celeritatem non contingit. Quod si recta victus ratione vtatur, is etiam melior euadere queat. Eadem igitur, quæ priori victus ratio confert, verùm cibis tum sicciorebus, tum paucioribus, laboribus autem pluribus & vehementioribus vtendum. Confert etiam vt fomentis, & ab iis vomitionibus vtatur, & post vomitus ex longo interuallo cibos exhibeat, si minor vomitus contigerit. Quæ si fecerit, magis valebit, &

prudentior euadet. Quòd si magis ab aqua ignis superetur, hos iam alii dementes, alii attonitos appellant. Eorum autem infania tardior existit. Hi plorant cum à nemine vexentur aut verberentur, minimè metuenda metuunt, molestia afficiuntur vbi minimè conuenit, & sentiunt, quæ prudentes non deceant. Iis itaque fomenta conducunt, & à fomentis purgationes ex veratro, & victus ratio quam antea dixi, isque pulmonis extenuatione & siccitate opus habet. At si aqua inferiorem quàm ignis facultatem adepta sit, cum sinceram contemperationem habeant, sanitate corporis & prudentia valent. Eiusmodi animus citò, quæ ingruunt, percipit, neq; frequenter ad alia se transfert. Huius igitur animi natura bona est, melior tamen efficiatur, si recta victus ratione vtatur, vt deterior, si praua. Huic verò victus ratio conducit, quæ ad aquam magis spectet, & neque in cibis, neque in potionibus, neq; laboribus modum excedat. Cursum flexis & circensibus, luctis, & reliquis exercitationibus vtantur, dum in nullo modum superent. Si enim corpus bene valuerit, nullaque re alia perturbetur, hæc animi contemperatio prudens est. Quòd si adhuc magis aquæ vis ab igne superetur, eò acutiorem quidem animum esse necesse est, quò citiùs mouetur, & ad sensationes celeriùs incurrere, verùm priore minùs stabilem, quoniam, quæ adsunt, secedunt, & in pulmonem celeri impetu feruntur. Huic conducit, vt ea victus ratione vtatur, quæ magis ad aquam spectat quàm prior, & maza potiùs quàm pane, piscibus quàm carnibus, potione etiam dilutiore, & venere rariore, & laboribus, qui secundum naturam maximè obeuntur, & quàm plurimis, iis verò, qui per vim suscipiuntur, non nisi coactus. Vomitionibus autem post ipsas repletiones paucis vtatur, quò corpus quidem euacuetur, quàm minimè verò incalcescat. His etiam ad prudentiam confert, vt minimè carnosè euadant. Ad optimum enim corporis habitum, at doris inflammationem accedere necesse est. Quod cum acciderit, eiusmodi animus aqua superata in furorem agitur & adducitur. His verò confert, vt negotia cibo sumto potiùs quàm ieiuni obeant. Commodò enim alimento ammixto, stabilior longè animus euadit, quàm alimenti indigens. Quòd si adhuc magis aqua ab igne superetur, eiusmodi animus valde acu-

de acutus est, eosque somniis agitari necesse est. H^{os} autem subfuriosos vocant. Hoc enim insanix proximum est, cum vel à leui & contemnenda inflammatione insaniant, & in vini potionibus, & carnis bona habitudine, & à carnum esu. Sed & hunc ab his quidem omnibus abstinere oportet, & omni alia repletione, & exercitationibus, quæ per vim obeuntur. In victus autem ratione, maza non subacta vtendum, & oleribus coctis, præter quàm purgantibus, & pisciculis ex muria. Quinetiam aquam bibere optimum, si fieri possit, sin minùs, quod ad hanc proximè accedit, vinum molle & album. Deambulationibus quoq; matutinis multis vtatur, à cœna verò exurgat, vt ne cibi quidem à deambulationibus post cœnam resiccentur, corpus autem à matutinis euacuetur. Aqua tepida autem circumaffusa potius perfundatur, quam vngatur. Confert etiam æstate interdum somno vt breuiore quàm multo, vt ne corpus ab anni tempore resiccretur. Commodum etiam est vere, fotibus antea præparatos, potionibus ex veratro purgare, deinde sensim ad victus rationem adducere, neque hunc ieiunum negotia obire oportet. Et hac sanè cura eiusmodi animus prudentissimus euaserit. Prudentis igitur & imprudentis animi, hæc contemperatio causa est, velut à me scriptum est, victus tamen ratione melior & deterior fieri potest. Ignis autem incurfibus superantibus, fortè aquæ aliquid addi non potest, vt neque aqua in contemperatione superante, ignis augeri. Ex his verò prudentiores & imprudentiores animi efficiuntur. At verò istorum nulla ampliùs contemperatio, cuiusmodi est ad iracundiam præceps, lentus, dolosus, simplex, infensus, beneuolus. Horum omnium meatuum natura, per quos animus fertur, causa est. Cuiusmodi enim sunt vasa per quæ secedit, & ad quæ occurrit, & quibuscunq; commiscetur, eiusmodi homines sentiunt. Ideoque ista victus ratione transmoueri possunt, cum fieri non possit, vt naturam occultam vlla ratione transformes. Eadem verò ratione, & vocis, quæcunque tandem fuerit, spiritus meatus causa sunt. Per quos enim aer mouetur, & ad quoscunq; incurrit, talem esse vocem necesse est. Et hæc quidem deteriora & meliora effici possunt, quod læuiore & asperiores spiritus meatus reddere liceat, illud verò victus ratione permutare non possis.

Hippocratis de victus ratione, lib. II.

AT verò singularum regionum situm & naturam dignoscas. In vniuersum quidem res ita se habet. Quæ ad meridiem sita, ea quæ ad septentriones spectat calidior & ficiior, quòd ad solem magis accedat. In his autem regionibus, homines & quæ è terra producuntur, ficiiora; calidiora, & validiora esse necesse est, quàm quæ in contrariis, velut Libyca gens si cum Pontica conferatur, & quæ vtrifq; vicina sunt. Per se autem si regiones spectes, ad hunc habent se modum. Alta loca & squalentia, quæq; ad meridiem spectant, campestribus æqualiter sitis sunt ficiiora, quòd pauciores humiditates contineant. Illa siquidem aquam pluuiam non retinent, hæc contrà. Lacustria verò & palustria humectant & calefaciunt. Calefaciunt quidem, quoniam caua sunt, vndique circumdata, & ventis minimè perflata. Humectant verò, quòd è terra producuntur, & quibus homines aluntur, humidiora sunt, & spiritus, quem attrahimus, propter aquam non motam crassior est. Caua verò & minimè aquosa, siccant & calefaciunt. Calefaciunt quidem quòd caua sint & vndique circumdata. Siccant verò, cum propter alimenti siccitatem, tum quòd spiritus quem attrahimus, cum siccus existat, attracto ad sui nutritionem è corpore humido, non habet humorem, quo suo occursum nutriatur. At quibus in locis montes ad austrum vergunt, in his austris squalidi & morbosi spirant. Quibus verò ad aquilones montes vergunt, in his aquilones perturbationes & morbos pariunt. Vbi autem ab aquilone caua loca vrbibus adhærent, ab æstiuis ventis calidus & morbosus hic locus est, quoniam neq; spirans boreas purum spiritum inuehit, neq; ab æstiuis ventis refrigeratur. Quæ autem insulæ continenti sunt vicinæ, eæ rigidiores habent hyemes, marinæ verò, tepidiores, propterea quòd niues & glacies in continenti perdurant, & ventos frigidos ad vicinas insulas mittunt. In his verò quæ in alto sitæ sunt, per hyemem non perdurant. At verò ventorum quam quisque naturam aut facultatem habeat, ad hunc modum dignoscas. Omnes quidem venti, tum animalium corpora, tum ea, quæ è terra producuntur, suapte natura ideo humectant & refrigerant, quòd ventos omnes à niue, à glacie, à vehementi

menti gelu, à fluminibus & stagnis, & terra humecta & per-
 perfrigerata spirare necesse est, & validiores quidem ventos
 à maioribus & validioribus, debiliores verò à minoribus
 & debilioribus. Non secus enim ac in omnibus animan-
 tibus spiritus inest, ita in cæteris omnibus, quibusdam
 minor, quibusdam verò maior pro eorum magnitudine
 adest. Venti igitur omnes natura quidem refrigerant & hu-
 mectant. Verùm ex regionum & locorum situ, per quæ ad
 regiones quasq; obueniunt, inter se differunt, & frigidiores,
 calidiores, humidiores, sicciore, morbosiores & salubrio-
 res existunt. Quorum singulorum causa ad hunc modum
 cognoscenda est. Boreas quidem frigidus & humidus spirat,
 quia ab eiusmodi locis fertur, & ad loca permeat, ad quæ sol
 non pervadit, neq; aëre exiccato humorem ebibit. Ideo quæ
 ad terram habitatam sua facultate pollens pervenit, ubi ex
 regionis situ non corrumpitur, & hic proximis quidem in-
 colis frigidissimus est, remotissimis verò minimè. At au-
 ster à locis natura aquiloni similibus spirat. Cùm enim ab
 australi axe spiret, & à niue multa, glacie quæ & gelu valido
 prodeat, his quidem, qui illic prope habitant, talis spiret,
 qualis nobis boreas necesse est. Neq; tamen ad totam regi-
 onem adhuc similis accedit. Nam cùm per solis accessus in
 meridiem spirat, exhausta à sole eius humiditate, resicca-
 tus rarefcit, ideo quæ calidum & siccum ad nos pervenire
 necesse est. Proinde quæ vicinis regionibus eandem vim
 calidam & siccam ex necessitate impertit. Quod & in Li-
 bya facit, cùm quæ è terra nascuntur, exarescant, & homi-
 nes latenter exiccet. Nam cum neque è mari, neque è flu-
 vio humorem accipere queat, ex animantibus & plantis
 humidum exugit. At ubi mare transferit, cùm calidus &
 rarus existat, multa humiditate regionem ad quam occur-
 rit, implet, atque adeò austrum calidum & humidum
 esse necesse est, nisi regionum situs in causa extiterit. Ad
 eundem verò modum reliquorum etiam ventorum facul-
 tates se habent. Ad singulas autem regiones hoc modo
 venti se habent. Qui quidem venti ex maris regionibus
 obueniunt, si sicciore ferè existunt. Qui verò è niue, aut
 glacie, aut stagnis, aut fluminibus, si omnes, tum fara,
 tum animantia humectant & refrigerant, & corporibus

sanitem præstant, qui frigore modum non excedunt. Hi enim quod magnas in corporibus caloris & frigoris mutationes faciunt, noxii sunt. Quod sanè iis contingit, qui loca palustria & calida, iuxta magna flumina incolunt. At reliqui venti, qui ex prædictis spirant, viles sunt, tum quod aërem purum & sincerum præbent, tum etiam animi calori humiditatem suggerunt. Qui autem venti è terra obveniunt, eos cum à sole & terra resiccentur, sicciore esse necessè est. Nam cum non habeant unde alimentum trahant, à viuentibus humorem exugunt, sataq; & animantia omnia lædunt. Et qui quidem relictis montibus ad vrbes perueniunt, non solum siccant, verumetiam spiritum quem attrahimus, turbant, & humana corpora morbis obnoxia reddunt. Horum igitur cuiusque natura & facultas ad hunc modum cognoscenda est. *Quanam autem ratione ad singula se accommodare oporteat; procedente oratione aperiam. At verò cibi & potionis cuiusque vim, tum eam quam habet à natura, tum eam, quæ ab arte proficiscitur; ita cognoscere oportet. Qui igitur in vniuersum, vel de dulcium, vel pinguium, vel salorum, vel alterius cuiusdam eiusmodi facultate dicere conati sunt; ii non rectè sentiunt. Neque enim eandem vim habent, nec dulcia inter se, neque amara, neque aliorum eiusmodi quicquam. Horum enim multa & aluum deliciunt, & sistunt, & siccant; & humectant. Eodem modo in reliquis omnibus, quædam adstringunt, & per aluum secedunt; & vrinas mouent. Sunt quæ horum neutrum faciunt. Ad hunc modum & ex calefacientibus, ac reliquis omnibus, alia aliam habent facultatem. Cum igitur omnia qualianam sint, declarari non possint, quam quæque vim habeant, aperiam. Hordeum natura quidem frigidum & siccum. Inest & quiddam quod purget, ex palcarum succo. Cuius rei hoc est indicium, quod si hordeum cortice detracto minimè purgatum coquere velis, vehementer purgat is succus. Quod si corticem detraxeris, refrigerabit magis, aluumq; sistet. Vbi verò tostum fuerit, humor qui purgat igne decedit, frigiditas autem & siccitas remanet. Quod si refrigeratione & siccitate opus sit, id ipsum in pollinem redactum efficiet. Maza cuiusuis generis sic vitur, eamque hæc habet facultatem. Farinæ confusa-*

neæ

næ minus quidem nutriunt, magis autem aluum deiciunt. Puræ verò plus nutriunt, minus autem per aluum secedunt. Maza iam pridem subacta, conspersa, minimè intrita, leuis est, aluum mouet, & refrigerat. Refrigerat quidem, quia frigida madefacta est, aluum verò mouet, quia citò coquitur. Leuis est, quòd multum alimenti cum flatu foras excernitur. Cum enim alimenti viæ angustiores sint, aliud quòd superadditur, non recipiunt, & pars quidem cum spiritu attenuata foras excernitur, pars verò, quæ intus remanet, flatum inducit, partimque per superiora eructatur, partim etiam per inferiora demittitur. Multum itaq; alimentum è corpore expirat. Quòd si mazam statim vt subacta est, exhibere velis, ea siccandi vim habet, quòd nimirum farina cum sicca existat, atque ita aqua irrigata, in ventriculum calida incidat, humorem ex ipso trahit. Calidum siquidem frigidum, & frigidum calidum trahere solet. Ventriculi autem humore consumto, vt resicetur necesse est. Aqua verò quæ simul mazam subiit, inducta, refrigerat. Quæ igitur in alui profluuij, aut alterius eiusmodi caliditatis profusione, siccare aut refrigerare oportet, hæc maza efficiet: Ac sicca, intrita, exiccat quidem, non æquè tamen, propterea quod vehementer condensata est, alimentum verò plurimum corpori impertit, cum nimirum sensim eliquatæ alimentum viæ excipiant. Per aluum igitur tardè demittitur, flatum tamen minimè excitat, neque ructus adfert. Quæ autem iam pridem subacta & intrita est, nutrit quidem minus; sed aluum magis mouet & inflat. Cyceon solus aqua temperatus, refrigerat & nutrit, cum vino autem calefacit & sistit. Cum melle, minus quidem calefacit & nutrit, magis verò aluum subducit, si mel sincerum non fuerit, aliòqui aluum non ciet, sed sistit. Cum lacte autem, omnes bene quidem nutriunt. veruntamen ouillum aluum sistit, caprinum verò magis aluum subducit, bubulum minus, equinum & asininum per aluum magis demittitur: Triticū hordeo quidem est valentius & magis nutrit, minus autè aluum subducit, tum ipsum, tum succus. Panis ex farina integra nec excussa, siccatur & aluum subducit. Purus verò, plus quidem nutrit, minus verò aluum deiecit. Ex panibus autem, frementatus quidem leuis est, & per aluum secedit:

Ac leuis quidem est, quoniam fermenti acore humidum consumptum est, quod in alimentum transit. Sece- dit autem, quia citò coquitur. At non fermentatus, minùs quidem aluum deicit, plus verò nutrit. Ex succo autem subactus, leuior est, abunde nutrit, & per aluum demittitur. Nutrit quidem, quia purus. Leuis verò est, quòd leuissimo subactus sit, & ab eodem fermentatus & tostus. Per aluum autem secedit, quòd dulci & aluum subducèti tritici parti commixtus sit. Ex panibus item maximi plurimum habent alimenti, quòd humidum ab igne minimè exuratur. Et furnacei panes magis nutriunt, quàm qui in foco aut veru assati sunt, quòd minùs ab igne exurantur. Testuacei verò & subcinericij, siccissimi, hi quidem propter cinerem, illi verò propter testum, humido exucto. Similaginei autem horum omnium validissimi sunt, multoq; magis qui ex alica parantur, & admodum nutriunt, verum non equè subducunt. Farina pura ex aqua pota refrigerat, & lotura farinæ aqua macerata & subacta igne cocta. Furfurum succus coctus, leuis, aluum subducit. At farinæ ex lacte exhibitæ, propter serum magis per aluum secedunt, quàm quæ ex aqua, præcipueq; si cum aluum deicientibus misceantur. Quæ verò cum melle aut oleo incoquantur aut assantur, omnes estum & ructum excitant. Ructum quidem, quòd cum multum alimentum exhibeant, per aluum minime secedunt. Estum verò, quòd cum pingues & dulces existant, & inter se conueniant, neq; eiusdem cocturæ indigeant, in eodem sunt. Similago & alica cocta, validum & multum alimentum exhibent, non tamen per aluum secedunt. Tragus siue olyra, tritico leuior, & quæ ex ea conficiuntur, his similiter quæ ex tritico parantur, magis tamen per aluum secedunt. Avena in cibo & for-
 bitione sumpta, humectat & refrigerat. Recentes farinæ crassiores & tenuiores, vetustis sicciores, quòd igni & operationi viciniores existunt. Quæ vbi vetustæ sunt, calor expirat, frigiditas verò inducitur. Panes calidi quidem siccant, frigidi verò minùs, gracilitatem tamè quandam inferunt. Fabæ alimentum quoddam aluum sistens & flatuosum exhibent. Flatuosum quidem, quoniam meatus aliud superingestum alimentum non excipiunt. Aluum autem sistens, quoniam totam alimenti fecem continet. Pifa minùs quidem

dem inflant, magis autem aluum deiiciunt. Eruiilia & phaeoli his magis aluum deiiciunt, minus inflant, & probe nutriunt. Cicer album aluum & vrinam mouet, & nutrit. Nutrit quidem quod carnosum est, dulce per vrinam redditur, salufuginosum per aluum demittitur. Milij grana & farinae siccant, & aluum sistunt, & cum ficibus vehementibus doloribus succurrunt. Milium autem coctum nutrit, minimè tamen per aluum secedit. Lentæ æstuosæ sunt & turbant, & neq; aluum deiiciunt, neq; sistunt. Eruum aluum sistit & 10 validum est, incrassat, explet, & bonum colorem homini concibat. Lini semen in cibo sumtum, aluum sistit & aliquantulum refrigerat. Hormini semen eadem, quæ lini semen efficit. Lupini natura validi & calidi, præparatione tamen leuiore & frigidiores euadunt, & per aluum secedunt. Irio humectat & aluum deiicit. Cucumeris semen, vrinam magis quàm aluum mouet, implet autem & incrassat. Aluo quidem secedit propter exterius putamen, carne verò implet & incrassat. Lotum verò aluum minus deiicit, incrassat autem & explet magis, humectat verò & vrit, quia pingue 20 & oleosum. Cnicus aluum deiicit. Papauer sistit, idq; nigrum præstat magis, quod etiam album facit, potenter autem nutrit. Horum omnium succus magis, quàm caro aluum mouet. Hæc igitur in præparatione adhibenda cautio, vt in quibus siccare velis, in iis succo detracto carne utaris, in quibus verò aluum mouere, succo plurimo, & carne pauciore, ac bene succulenta. De animalibus autem, quæ in cibum veniunt, sic sentiendum. Carnes bubulæ validæ sunt, & aluum sistunt, nec faciliè in ventriculis concoquuntur, quoniam crassi & multi sanguinis est hoc animal. Et carnes 30 ore sumtæ graues sunt, eademq; & sanguis & lac. Quorum autè animalium lac tenue est & sanguis similiter, eorū quoque carnes consimiles existunt. Caprinæ carnes his leuiore sunt, & magis aluum deiiciunt. Suillæ, his quidem magis corpus roborant, & abunde aluum deiiciunt, propterea quòd tenues, paucumq; sanguinem continent venas hoc animal habet, multam verò carnem. Agninæ ouillis sunt leuiore, & hœdinæ caprinis, quia exaugues magis & humidæ. Sicca enim & valida natura animantia, cum quidem tenera sunt, per aluum secedunt, cum verò adoleuerint,

non item. Vitulinæ carnes ad bubulas eodem se habent modo. At porcellorum carnes suillis sunt grauiores. Hoc enim animal natura carnosum & exangue, quamdiu tenellum est superabundantem habet humiditatem. Cum ergo superingestum alimentum meatus non suscipiant, id quod remanet, ventrem calefacit & turbat. Carnes asininæ per aluum secedunt, sed pullorum præsertim, & equinæ sunt leuiores. Caninæ calefaciunt & siccant, roburque inferunt, non tamen per aluum secedunt. Catulinæ verò humectant, & aluum deiciunt. Syluestris suis caro siccatur, robur affert, 1e & aluum deiecit. Cerui siccatur, & minus aluum deiecit, magis autem vrinam prouocat. Leporina sicca est, & aluum moratur. Vrinam tamē quodammodo ciet. Vulpina humidior est. Erinaciorum terrestrium carnes vrinam prouocant, & humidiores sunt. At verò de volucribus sic se res habet. Omnia ferè volucrium genera quadrupedibus sicciora existunt. Nam quæ vesicam non habent, neque vrinam reddunt, neque saliuam fundunt, profus sicca sunt. Ventris enim caliditate, corporis humiditas in caloris alimentum absorbitur, atque iccirco neque vrinam reddunt, neque saliuam 20 fundunt. Cui autem eiusmodi humiditates desunt, id ipsum siccare necesse est. Palumbis igitur caro siccissima, deinde columbæ, tertio loco, perdicis & galli, ac turturis, anseris verò, maximè humida. Quæ autem semina legunt, prioribus sicciores sunt. Anatis verò carnes, & reliquarum auium quæ in paludibus aut aquis degunt, omnes humidæ existunt. Ex piscibus siccissimi quidem scorpius, draco, callionymus, cuculus, glaucus, perca, thrissa. Leues verò, laxatiles ferè omnes, velut turdus, phycis, elephitis, gobio. Hi omnes & prædicti, erroneis leuiores sunt. 30 Cum enim quiescant, raram & leuem carnem habent. Errones autem & vndas verberantes, laboribus attriti, solidiorem carnem obtinent. Torpedines & squatinæ, ac rhombi, & eiusmodi, leuiores sunt. Qui verò pisces cœnosis & aquis locis cibum capiunt, velut capitones, mugiles, anguillæ, & reliqui id genus, grauiores existunt, quòd ab aqua & luto, & his quæ illic producuntur, nutriuntur, ex quibus etiam spiritus haustus hominem lædit & aggrauat. Fluuiatiles autem & lacustres, his etiam grauiores sunt. Polypi verò & sepiæ, atque

que eiusmodi, neque leues sunt, vt videntur, neque aluum deiiciunt, iccircoq; si edantur, oculos grauant, illorum tamen ius aluum mouet. Conchylia verò, velut pinnæ, purpuræ, patellæ, buccinæ, ostrea, ea quidem sicca sunt, horum autem succi aluum mouent. Mytuli, pectines & relinæ, his magis per aluum secedunt. Vrticæ & qui cartilaginei sunt generis, maximè humectant & aluum deiiciunt. Erinaciorum oua, & locustarum humor, muscoli, vrſi, cancri, præsertim fluuiatiles. sed & marini, aluum mouent, & vrinam
 10 prouocant. Sale conditi siccant & attenuant, plæriq; etiam leniter aluum deiiciunt. Ex salitis siccissimi quidem marini, deinde fluuiatiles, palustres, maximè humidi. Inter sale conditos pisces, qui percæ nominantur, potenter siccant. Ex cicuratis autem animalibus, quæ in syluis & agris pascuntur, iis quæ domi nutriuntur, sunt sicciora, quia laborando à Sole & frigore resiccantur, & sicciore spiritu nutriuntur. Fera etiam animalia mansuetis sicciora, & crudiuora, quæque sylvarum materia pascuntur, & quæ parum edunt, multum edentibus sicciora, quæq; fœno ad pastum
 20 vtuntur, iis quæ herbis, item quæ fructus edant, iis quæ minimè fructibus victitant, quæque parum bibunt, iis quæ multum, & quæ multo sanguine abundant, exanguibus & paucum sanguinem habentibus, & quæ in ætatis vigore sunt constituta, potiùs quàm admodum verusta, & iuuen-cula, & mascula quàm fœminea, & castrata quàm non castrata, nigra quàm alba, & hirsuta quàm nuda. His verò contraria, humidiora. Animalium autem ipsorum carnes validissimæ quidem, quæ optimè laborant, & sanguine abundant, & supra quas recumbunt. Leuissimæ verò, quæ
 30 minimè laborant. & in vmbra latent, & in intimis animalis partibus sitæ sunt. Exanguium autem validissimæ, cerebrum & medulla. Leuissimæ quæ sunt in ventre inferiore, muscoli, pectines, pedes. Piscium siccissimæ sunt partes superiores, leuissimæ ventris inferioris, & capita humidiora, propter pinguedinem & cerebrum. Volucrum oua validum quid, & nutriens, & inflans habent. Validum quidem, quoniam animalis generationem continent. Nutriens verò, quòd hoc in pullo lactis rationem habeat. Inflans autem, quia ex parua mole in multam diffundantur. Caseus

validus est, æstuosus est, & alit. Validus quidem, quòd generationi sit proximus. Alit vero, quia lactis carnosa pars in eo remanet. Æstuosus est, quia pinguis. Aluum autè sistit, quia ex succo & coagulo constat. Aqua refrigerat. Vinū calidum & siccum, habet & purgans quiddam à materia. Vina nigra & austera, sicciora sunt, neq; per aluum secedunt, neq; urinam aut sputum mouent, sed corporis humiditatem absumendo siccant, & caliditatem inferunt. Mollia, nigra, humidiora sunt, & flatus excitant, aluumq; magis deiiciunt. Dulcia nigra, humidiora sunt, calefaciunt autem & inflant, cum humiditatem inducunt. Alba verò & austera calefaciunt, magis autem urinam mouent, quàm aluum deiiciant. Vina recentia aluum magis mouent, quòd musto sint propiora, & nutriunt, item odora magis quàm inodora eiuldem ætatis, quia facilius concoquuntur, & crassa quàm tenuia. At tenuia dulcia urinā magis & aluum mouent, corpusq; humectant, & sanguinem imbecillum reddunt, cum aduersarium corpori sanguinem augeant. Mustum flatum mouet, & subducit, turbationēq; in ventre suo feruore excitat, aluumq; deiicit. Flatum quidem mouet, quòd calefaciat, è corpore autè subducit, quia purgat, cum verò in ventriculo ferueat, turbationem excitat, & aluo secedit. Vina acida refrigerant, extenuant, & humectant. Refrigerant quidē & humectant, quòd humidum è corpore educat. humectant autem, quòd aqua vnā cum vino ingrediatur. Acetum refrigerat, quòd corporis humidum colliquando absumat, magis autem aluum sistit, quàm deiiciat, quia minimè alit & acre est. Sapa calefacit. humectat & subducit. Calefacit quidem, quia vinoso. humectat verò, quòd nutriat. subducit autē, quia dulcis. Feces vinaceę humectant, subducunt, & flatum excitant, quòd etiam mustum idem efficiat. Mel calidum & siccum est, sincerum; ex aqua verò humectat, & biliosis aluum deiicit, pituitosis verò sistit. At verò vinū dulce, pituitosis magis per aluum secedit. De oleribus autem sic se res habet. Allium calidum, urinā & aluum mouet, oculis minimè bonum. Cum enim multam corporis purgationem faciat, acie hebetat, aluum autem & urinam ciet, propter vim purgantem, coctum crudo imbecillius, flatum autem parit propter spiritus vehementiā. Ceba oculorum quidem aciei commoda.

da, corpori verò noxia, quòd calida & æstuosa sit, & per aluū
 secedat. Nullum enim alimentum corpori, neq; vtilitatem
 præbet, calefaciendo autem exiccat, propter succū. Porrum
 minùs quidem calefacit, vrinam verò & aluum mouet, ha-
 betq; vim quandam purgantē, humectat autem, & ructum
 acidū sedat, ipsamq; post reliquos cibos comedere præstat.
 Raphanus humectat, pituitam sua acrimonia diffundendo,
 folia verò minus, nisi in articularibus morbis. Radix vitiosa
 est, quod per famma fluitet, & æg. è concoquatur. Nasturti-
 um calidum est, & carnem liquefacit, pituitam albam sistit,
 proindeq; stranguriam infert. Sinapi calidum est, & aluum
 deiciit, sed & hoc vrinæ difficultatem parit. Quin & eadem
 eruca facit. Coriandrum calidum, aluum sistit, & ructū aci-
 dum sedat, somnum conciliat, si postremo loco edatur. La-
 ctuca frigidissima est priùs quàm succum habeat, imbecilli-
 tatem autem quandam corpori infert. Anethum calidū, &
 aluum sistit, odoratumq; sternutamentū sedat. Apium vri-
 nam magis quàm aluum mouet: radices etiam magis quàm
 ipsam aluum mouent: Ocimum siccū est, & calidū & aluum
 sistit. Ruta vrinā magis quàm aluum mouet. Quandā etiam
 cogendi vim habet, & præpora aduersus venena valet. Aspa-
 ragus siccus est, & aluū sistit. Salvia sicca est, & aluū sistit. So-
 lanum refrigerat, & in somnis veneris ludibria prohibet.
 Portulaca fluuiatilis refrigerat, & sale condita calefacit, &
 purgat. Calamintha calefacit & purgat. Mentha calefacit, &
 vrinā ciet, vomitionemq; sistit, ac si quis eam sæpe comedat,
 eius genitale semen ita colliquefacit, vt effluat, & arrigere
 prohibet, corpusq; imbecillum reddit. Rumex calefaciendo
 aluum mouet. A triplex humida est, neq; tamen aluum deii-
 cit. Blitum calidum, neq; aluum mouet. Brassica calefacit,
 per aluum secedit, & biliosa educit. Betæ succus quidem
 aluum deiciit, olus autem ipsum cibo suratum sistit, radices
 verò aluum magis mouent. Cucurbita refrigerat & hume-
 ctat, aluoq; secedit. Rapum æstuosum est, humectat autem
 & corpus conturbat, non tamen per aluum secedit, verùm
 vrinæ difficultatem adfert. Pulegiū calefacit & aluum mo-
 uet. Origanum calefacit, biliosa tamen subducit. Thymbræ
 eadem quæ origanum efficit. Thymum calidum, aluum
 & vrinam mouet, & pituitosa educit. Hyssopum calidum &

pituitam ducit. Ex agrestibus autem oleribus, quæ os calefaciunt & odorata sunt, ea calefaciunt, & vrinam potius quàm aluum mouent. Quæ verò humida sunt natura & frigida, ac insipida, odoreque graui, per aluum magis secedunt quam per vrinam. Quæ acerba & austera, aluum sistunt. Quæ acria & odorata, vrinam prouocant. Quæ acria & sicca sunt in ore, ea omnia siccant, quæ acida, refrigerant. Hi succi vrinam mouent, crethmi, apij, allij cremor, cytisi, sceniculi, porri, adianthi, solani, qui & refrigerat. Scolopendrium, mentha, feseli, caucalides, hypericum, 10
 vrticæ, aluum mouent & purgant. Cicer, lens, hordeum, beta, brassica, mercurialis, sambucus, cnicus, hæc omnia aluum potius quàm vrinam mouent. At verò de fructibus autumnalibus, habet se res ad hunc modum. Qui semen quidem inclusum habent, ij aluum magis mouent. Virides item magis quàm sicci. Horum autem facultas dicta est. Mora calefaciunt & humectant, per aluumq; secedunt. Pira matura, calefaciunt & humectant, aluumq; deiciunt, dura verò sistunt. Pira syluestria hyberna matura, aluum deiciunt eamq; purgât, cruda verò sistunt. Mala dulcia 20
 ægrè concoquunt, acida autem & matura, minùs. Cydonia adstringunt, neq; aluum deiciunt. Malorum autem succus vomitiones sistit & vrinam promouet, quod & odor ante vomitionem præstat. Mala syluestria, aluum sistunt, cocta verò cibo sumta, magis aluum deiciunt. Ad eam autem spirandi difficultatem, cum non nisi erecta ceruice spiritus trahitur, tum eorum succus, tum ipsa quoq; epota iuuant. Sorba, mespila, corna alijque id genus fructus, aluum sistunt, & acerbi sunt. Mali punici dulcis succus, aluum deicit, verùm æstuosum quiddam habet. Mala punica quæ vinoso sunt 30
 succo, minùs æstuosa sunt. Acida verò, magis refrigerant. At omnium nuclei aluum sistunt. Cucumeres crudi, frigidi, ægreq; concoquuntur. Maturi verò, vrinam & aluum deiciunt, verùm flatus excitant. Vuarum racemi, calidi & humidi, aluum deiciunt, præcipuè quidem albi Dulces igitur potenter calefaciunt, quòd multum iam calidi obtineant. Immaturi verò, minùs calefaciunt. potu autem magis purgant. Ficus & vuæ passæ æstuosæ sunt, aluum tamen deiciunt. Ficus viridis humectat, aluum deicit, & calefacit.

Humet.

Humectat quidem, quòd succo prægnans sit, calefacit verò,
 propter lac, sed aluum deiicit, propter eiusdem dulcedinem.
 Primæ ficus vitiosissimæ, quia lacte plenissimæ, optimæ pos-
 tremæ. Ficus aridæ æstuosæ, aluum tamen deiiciunt Amy-
 gdalæ æstuosæ sunt & nutriunt his de causis. Æstuosæ qui-
 dem, quia pingues, nutriunt autem, quia carnosæ. Et nuces
 rotundæ his similiter se habent. Latæ verò maturæ, nutriūt
 & aluum deiiciunt. Purgatæ autem flatus pariunt, ea-
 rum verò tunicæ aluum sistunt. Glandes iligæ, quercinæ,
 10 & fagineæ, crudæ & tostæ aluum sistunt, coctæ verò. minūs.
 Carnes pingues æstuosæ, sed aluum deiiciunt. Carnes vino
 conditæ, siccant & nutriunt. Siccant quidem, propter vinū,
 nutriunt verò propter carnem. Aceto autem conditæ, cale-
 faciunt certè, propter acetum tamē, minūs, sed abundè nu-
 triunt. At sale conditæ, minūs quidem nutriunt, humido à
 sale spoliatæ, extenuant tamen & siccant, abundèque aluum
 deiiciunt. Singulorum autem vires ad hunc modum detra-
 here & adiicere conuenit. Cùm ex igne & aqua constent cū-
 cta tum animantia, tum è terra nascentia, & ex his concre-
 20 scant, ac in eadem resoluantur, valentium quid in cibario-
 rum vim coquendo & refrigerando, sæpe detrahere, con-
 traq; adiicere ad hunc modum oportet. Humidis quidem,
 torrendo & assando humiditatem detrahito, sicca verò ma-
 cerato & irrigato. Salsa macerato & coquito. Amara & a-
 cria, dulcium, acerba verò pinguium mixtura temperato.
 Ac de reliquis omnibus ex prædictis æstimare oportet. To-
 sta aut assata, crudis magis aluum sistunt, quòd humidum
 igneum & pingue ab igne detractum sit. Cùm igitur in vē-
 triculum ingesta fuerint, humidum ad se è ventre trahunt,
 30 & venarum oscula exiccando & calefaciendo occludunt.
 proindeque humoris transitus coarctant. Quæ verò locis
 minimè aquosis, siccis & æstuosis proueniunt, ea omnia sic-
 ciora & calidiora sunt, & robur plurimum corpori exhibēt,
 quod pari mole & copia grauiora sunt ac densiora, vberio-
 remque sœrum ferunt, quàm quæ humidis, riguis & frigi-
 dis locis nascuntur. Ea autem humidiora, leuiora & frigi-
 diora existunt. Neque igitur solū ipsius cibi & potus, & a-
 nimantiū ipsarum, sed & patriæ ex qua oriuntur, vim posse
 oportet. Cùm ergo ex iisdem etiam cibus validum alimen-

tum corpori offerre voles, his quæ ex locis minimè aquosis
 procedunt vtendum; tum cibis, tum potionibus, tum ani-
 manibus. Cùm verò leuius atque humidius, his quæ ex ri-
 guis locis nascuntur vtendum. Dulcia, acra, salsa, amara, au-
 stera, & carnosa calefacere solent, tum quæ sicca sunt, tum
 quæ humida. Quæ igitur plus siccitatis in se habent, ea siccant
 quidem & calefaciunt. Quæ verò plus humidi, hæc omnia
 calefaciendo humectant, & magis quam sicca per aluum
 secedunt. Nam cùm plus corpus nutriant, in ventriculum
 attrahunt, & humectando aluum deiciunt. Quæ verò ca-
 lefaciendo siccant, tum cibi, tum potus, neque sputum, ne-
 que vrinam, neque aluum cient, & hanc ob causam corpus
 siccant. Incalescens corpus humido vacuatur, partimque ab
 10
 ipsis cibis, partim etiam à calore animi in alimentum ab-
 sumitur, partim verò calefactum & attenuatum, per cu-
 tum foras propellitur. Dulcia, pingua, & oleosa iccir-
 co implent, quia ex modica mole multum diffundunt. Ca-
 lefacta verò & diffusa, calore corpus replent, & tranquillum
 reddunt. Acida autem, acra, austera, acerba, & ex toto col-
 lata, & sicca, non implent. ideo quòd venarum ora tum ape-
 riunt, tum expurgant, & partim quidem siccando, partim
 20
 verò incidendo & adstringendo horrorem inferunt, & car-
 nis humidum in paruam molem contrahunt, atque ita va-
 cuum multum in corpore oritur. Cùm igitur paucis imple-
 re, vel multis vacuare voles, hisce vtitor. Recentia omnia
 plus cæteris roborant, propterea quòd vitæ sunt propin-
 quiora. At vetustate marcida, quòd ad putredinem magis
 accedant, recentibus aluum magis deiciunt. Cruda verò
 alimentum præbent & ructus excitant, quòd quæ igne co-
 qui oporteat, ea ventriculus, his, quæ ingeruntur; cùm de-
 30
 bilior existat, conficere cogatur. At verò opsonia ex intritis
 præparata ideo sunt æstuosa & humida, quòd pingua,
 ignea & calida, & inæquales inter se vires fortita, in eodem
 resident. Quæ verò muria condiuntur, meliora, & minimè
 æstuosa. Balnea autem ad hunc se habent modum. Aqua
 potabilis humectat & refrigerat, cùm corpori humidita-
 tem exhibeat. Salsum verò balneum, calefacit & siccant. Na-
 turâ enim calidum, humiditatem è corpore trahit. At bal-
 nea calida, ieiunum quidem extenuant & refrigerant. Ca-
 liditate

liditate enim humidum è corpore tollunt, eo que è carne vacuato, corpus refrigeratur. Post cibum autem calefaciunt & humectant, cum ea, quæ in corpore supersunt, in maiorem molem diffundunt. Frigida verò balnea contrà. Vacuo quidem corpori frigidum calorem quendam imperit, at post cibum humiditatem præsentem tollit, & sua frigiditate, siccum quod adest, auget. Balnei abstinentia, consumpta humiditate siccatur, eodem sanè modo neglecta vnctio. At verò vnctio calefacit, humectat, & emollit. Sol autem &

10 ignis has ob causas siccant, quòd calida cum sint & sicca, corporis humiditatem trahunt. Umbra & frigus, moderatè humectant, plus enim dant, quàm accipiunt. Sudores omnes exeuntes siccant & attenuant, cum corpus humore destituatur. Veneris vsus extenuat, humectat, & calefacit. Calefacit quidem ob laborem & frigiditatis excretionem, attenuat autem ob vacationem, humectat verò propter id quod ex colliquatione à labore in corpore relictum est. Vomitiones extenuant, propter alimenti euacuationem, neque tamen siccant, si quis postridie recta curatione utatur, sed propter repletionem & carnis ex labore colliquationem humectant. At si quis hæc postridie in alimentum à calore consumi sinat, sensim que ad victus rationem adiiciat, siccant. Aluum autem coactam vomitio soluit, & plus æquo fluidam sistit, illam quidem humectando, hæc verò siccando. Cum igitur quis aluum celerrimè sistere volet, deuoratum cibum priùs quàm humescat & deorsum detrahatur, euomere oportet, & acerbis ac austeris cibariis potius utitor. Vbi autem aluum soluere volet, diutius immorari cibis confert, & acerbis ac salis, & pinguibus, dulcibusque, tum cibariis, tum potionibus vtendum. Somni in ieiuno quidem extenuant & refrigerant, non nimis longi, eam, quæ adest humiditatem vacuando. Longiores verò, calefaciendo carnem colliquefaciunt, corpusque diffundendo resoluunt, & imbecillum reddunt. Post cibum autem calefacientes humectant, alimentum in corpus diffundendo. Somnus post matutinas deambulationes, maximè siccatur. Vigilia post cibos noxia cum cibum colliquefcere non sinat, ieiunos autem extenuat quidem, at minùs lædit. Ociū humectat & corpus imbecillum reddit. Quiesceas enim

20
 30

animus corporis humidum minimè absumit. Labor siccat
 corpusq; validum efficit. Semel die sumtus cibus, extenuat,
 & siccat, aluumq; fistit, quoniam animi calore ventris &
 carnis humidum absumitur. Prandium verò contraria effi-
 cit. Aquæ potus calidus extenuat, eodemq; modo etiam
 frigidus. At verò plus equo frigidus tum spiritus, tum cibus,
 & potus, humidum in corpore congelant, & congelatione
 ac frigore aluos cogunt, cum animi humiditatem superēt.
 Contraque etiam caloris excessus in tantum cogit, vt dif-
 fundi nequeat. Quæ verò corpus calefaciunt, neque alimē- 10
 tum exhibent, carnem humore vacuant, & cum nihil exce-
 dant, frigiditatem homini præbent. Humiditate enim, quæ
 adest, agitata, quod ab ipso spiritu repletur, refrigeratur. At
 verò de laboribus quæ habeant facultatem enarrabo. Sunt
 enim quidam à natura, quidam violenti. Ex his, qui sunt à
 natura, visionis labor, auditionis, vocis, curæ. Ac visionis
 quidem hæc est facultas. Cum animus in id quod videtur
 intentus est, mouetur & incalescit. Calefactus verò, humi-
 do vacuato, exiccatur. Per auditionem autem irrupente 20
 sono, animus concutitur, & laborat, laborans verò incale-
 scit & resiccatur. Ex his, quæ cum cura hominibus contin-
 gunt, animus incalescit & exiccatur, humidoque absumto
 laborat & carnes attenuat, hominemque vacuat. Vocis au-
 tem labores, velut sermo, lectio, cantus, ij omnes animum
 mouent, motus verò exiccatur & incalescit, humidumque
 corporis absumit. At deambulationes ipsæ etiam maximè
 præ reliquis à natura fiunt, habent tamen quid violentum.
 Earum hæc est facultas. A cœna deambulatio, aluum, cor-
 pus, & ventrem exiccatur, ipsumq; hanc ob causam amarum
 euadere non finit. Cum homo mouetur, corpus & cibi in- 30
 calefcunt. Humiditatem igitur caro attrahit, neq; ventrem
 amarum euadere finit. Impletur igitur corpus, venter verò
 extenuatur. Has autem ob causas exiccatur, quod agitato &
 incalescente corpore, alimenti pars tenuissima, partim ab
 insito calore consumitur, partim cum spiritu foras excerni-
 tur, partim etiam per vrinam emittitur, quod verò in cibus
 est siccissimū, remanet, ita vt cum ventre simul etiā caro re-
 ficetur. Deambulationes matutinæ extenuant, & quæ circa
 caput sunt, leuia, agilia & prompta efficiunt, aluumq; soluūt.
 Exte-

Extenuant quidem, quòd agitatam corpus incalēscat, & humidum partim quidem à spiritu attenuetur & purgetur, partim verò emungatur & excreetur, partim etiam ab animi calore in alimentum absumatur. Aluum autem solunt, quòd cùm calida existat, spiritu frigido ex superioribus partibus irruente, frigido calidum cedit. Quæ verò circa caput sunt ideo leuant, quòd euacuata aluus & calida existens, è reliquo corpore & capite humidum ad se attrahit. Vacuato autem capite, repurgatur visio & auditio, & agiles homines redduntur. At deambulationes, quæ post exercitationes ob-
 10 euntur, corpora pura reddunt & emaciant, neque carnis colliquationem, quæ ex labore prouenit, colligunt, sed eam repurgant. Ex cursibus autem hæc contingunt. Longi quidem & flexi, sensim facti, carnem calefaciendo concoquere ac diffundere queunt, & ciborum vim in carne concoquunt, tardiora tamen & crassiora corpora efficiunt, quàm qui in orbem fiunt. His autem, qui multum comedunt, commodiores sunt, idque hyeme magis quàm æstate. At qui in veste obeuntur, eadem facultate valent, sed magis calefaciunt, humidioraque corpora & decoloratiora reddunt,
 20 quia purus extrinsecus irruens spiritus ea non repurgat, sed in eodem spiritu exercentur. Siccis igitur & multum carnis conferunt, cùm quis carnem detrahere uolet & senioribus propter corporis frigiditatem. Cursus autem rursus ad carceres redeunt, & indefiniti equestres, carnem quidem minùs diffundunt, sed magis extenuant, quia cùm externis animi partibus hi labores obeantur, humidum ex carne retrahunt, corpusque attenuant & exiccant. Qui verò in orbem fiunt, carnem quidem minimè diffundunt, sed extenuant, carnemque & ventrem maximè deducunt, quòd
 30 cùm citissimo spiritu utantur, humidum ad se promptissimè attrahunt. Concussiones autem de repente quidem siccant, neque tamen accommodæ, neque vtilis sunt. Conuulsiones enim ideò intus adferunt, quòd calefactum corpus ceterum vehementer tenuat, carnem verò minùs cogunt, quàm cursus, qui in orbem obeuntur, eandemque humore vacuât. Commotiones & in sublime eleuationes, carnem quidem minimè excalefaciunt, sed corpus & animum commouet, & spiritu vacuant. Lucta & frictio, exterioribus corporis

partibus laborem magis præbent, carnem autem calefaciunt, firman, ideoque augent, quòd quæ natura solida sunt, dum fricantur, in se coguntur, caua verò augetur. Quod ergò in carne densum est, si confricatur, in se cogitur, caua verò augetur, & quæcunque venas habent. Excalfactæ enim & exiccatae carnes, alimentum ad se per venas trahunt, deinde increfcunt. Volutatio in puluere eadem, quæ lucta, facit, sed propter puluerem magis exiccat, carnemque minùs gignit. Lucta, quæ fit confertis summis manibus, extenuat, carnesque ad superiora trahit. At corycum decertatio, & manuum gesticulatio, eadem efficiunt. Spiritus retentio meatus per vim cogere, cutem tenuare, & humiditatem ad cutem propellere valet. Quæ in puluere & oleo exercitationes obeuntur, hoc differunt, quòd puluis quidem frigidus, oleum verò est calidum. Oleum per hyemem ad corporis incrementum magis est accommodatum, quoniam quid de corpore detrahare frigus non finit. Per æstatem verò caloris exuperantia carnem colliquat, cum etiam ab anni tempore, & oleo, & labore incallescatur. Puluis autem per æstatem ad corporis incrementum magis est accommodatus. Cum enim refrigeret, ultra modum incallescere non finit, per hyemem verò, frigus & algorem adfert. Post exercitationes, parua in puluere per æstatem mora, ad refrigerationem quidem iuuat, multa verò supra modum exiccat, & corpora dura ac lignosa reddit. Friçtio ex oleo & aqua emollit, neque vehementer incallescere finit. At de lassitudinibus, quæ circa corpora contingunt, ad hunc se res habet modum. Qui quidem non exercentur, ab omni labore lassitudinem contrahunt. Nulla enim corporis pars ad vllum aliquem laborem suscipiendum est accommodata. Quæ verò exercentur corpora, à minimè consuetis laboribus lassantur. Quædam etiam à consuetis exercitationibus in lassitudines incidunt, si his supra modum vtantur. Et ea quidem sunt lassitudinum genera. Earum verò facultas sic habet. Qui non exercentur, cum humidam carnem habeant, vbi lobrauerint, concalesfacto corpore multam colliquationem dimittunt. Quod igitur cum sudore emissum, aut cum corpore repurgatum fuerit, non amplius vexat corporis partem præter consuetudinem

tudinem vacuatam. Quod verò post secretionem intus re-
 manet, huic molestiam exhibet, & ei parti, quæ humidita-
 tem suscepit, cum corpori minimè sit commodum, sed in-
 sensum. Neque sanè in corporum carnes æquabiliter coit,
 sed in carnosas partes, ita vt his quidem, donec exeat, mo-
 lestiam exhibeat. Nempe cum ambitum non habeat &
 quiescat, tum ipsum, tum ea, quæ inumpunt, incallescunt.
 Cum igitur copiosum fuerit quod secretum est, id quidem,
 quod sanum est, superat, ita vt totum corpus concalescat,
 & vehementem febrem inferat. Sanguine enim calefacto
 & attracto, ea, quæ in corpore insunt, celerem ambitum
 faciunt, & tum reliquum corpus à spiritu purgatur, tum
 quod coauiit, calefactum attenuatur, simulque ex carne
 in cutem foras propellitur, idque sudor calidus vocatur.
 Quo sanè excreto, tum sanguis ad naturalem constitutio-
 nem redit, tum febris remittit, & lassitudo sedatur, tertio
 præsertim die. Hanc autem lassitudinem hunc in modum
 curare oportet, fomentis & balneis calidis id quod coauiit
 dissoluendo, & violentis deambulationibus expurgando,
 ciborumque paucitate & extenuatione carnis vacuatio-
 nem cogendo, ac oleo leniter, ne vehementer recalescat,
 confricando. Vnguentis etiam tum sudorem elicientibus,
 tum emollientibus inungere ac emollire confert. His ve-
 rò qui exercentur, a minimè conuictis laboribus iccirco
 lassitudo contingit, quod cum corpus laboribus se non ex-
 ercuerit, ea parte qua laborare non consueuit, carnem hu-
 midam esse necesse est, velut ad singulas exercitationes. Car-
 nem igitur colliquescenti & secerni, ac in sese cogi, velut in
 priore necesse est. Hæc autem curatio confert. Exercita-
 tionibus quidem assuetis vtendum, vt quod coit calefactum
 tenuetur ac detrahatur, reliquumque corpus minimè hume-
 ctetur, neque sine exercitationibus esse contingat. Huic
 autem conducit, vt balneis calidis ac frictione, non secus
 ac prior, vtatur. Fomentis autem nihil opus est, cum labo-
 res calefaciendo, ad id quod coactum est tenuendum &
 detrahendum satis esse possint. At verò ex vilitatis exerci-
 tationibus labores hoc modo contingunt. Ex moderato
 quidem labore nulla oritur lassitudo. Cum verò maior
 quam par sit fuerit, carnem supra modum exiccat, eaque hu-

møre vacuata, incalescit, dolet, horrore concuritur, ac nisi quis rectam curationem adhibeat, ad diurnam febrem deuenit. Imprimis quidem balneo neque admodum multo, neque nimis calido vtendum, deinde à balneo epoto molli vino, in cœna quamplurima & cuiuscunque generis edulia offerenda, & potu aquoso, vino autem molli ac copioso vtendum. Postea diutius confricandum, dum venæ oppletæ turgescant. Mox vomendum, & post modicam stationem, molliter dormiendum: Postea per dies sex sensim ad cibos & potiones consuetas redeundum, & in his ad cō- 10
suetum tum cibum, tum potum deueniendum: Quæ curatio hâc habet facultatem, vt supra modum resiccatum corpus, citra excessum humectare queat. Quòd si quis laboris exuperantia mentis intelligentia comprehensa, huic quantacunque foret cibi commoderatione mederi posset, id bene haberet. Nunc verò vt illud fieri nequit, ita hoc facile: Resiccatum nanque corpus, à cuiusuis generis ingestis, sibi quod confert assumit, & vnaquæque corporis pars de singulis cibis, repletum verò & humectatum, vacuatò per vomitionem ventriculo, rursus id quod exundat dimittit. Vē- 20
triculo autem cùm vacuus existat, vicissim attrahit. Exuperantem igitur humiditatem caro effundit, commoderatam verò, non nisi per vim, aut labores, aut medicamenta, aut aliud quoddam reuulsionis genus dimittit. Qui verò cibi paulatim adiectione vtetur, is corpori leniter pristinam victus rationem restituet.

Hippocratis de victus ratione, lib. III.

AT de victus humani ratione, ita vt ad ciborum copiam laborum commoderatio adhibeatur, exactè quis scribere non potest, quemadmodum etiam antea à me dictum est. Multa enim sunt quæ prohibent. Primùm quidem differentes inter se hominum naturæ: Nam & quæ siccæ sunt, ipsæ inter se inuicem, & cum cæteris collatæ, magis & minus siccæ sunt. & humidæ, ad eundemque modum de reliquis omnibus dicendum. Deinde etiam ætates, quæ iisdem minimè indigent. Ad hæc verò & regionum positiones, ventorūq; mutationes; & tempestatum transmutationes, anni que conditiones. Quin & inter cibos ipsos magna est dif- 30

differentia. Triticum enim à tritico, & vinum à vino differt, reliquaque omnia ex quibus victum trahimus, cum diuersa existant, impediunt quò minus quis ea de re exactè scribere possit. Sed enim inuentæ à me sunt eorum quæ in corpore superant prænotiones, siue labores cibos, siue cibi labores superent, & quanã ratione singulis mederi oporteat, tum etiam sanis prospicere, vti ne in morbos incidant. nisi quis valde multum ac sæpe delinquat. Quæ sane ipsa medicamentis iam indigent, etsi sunt quædam quæ neq; medicamentis sanari possunt. Quoad igitur fieri potuit, inuenta sunt à nobis quæ quàm maximè ad rem facerent, exactè verò à nemine. Primum quidem igitur plerisque vulgo scribam, ex quibus maximam vtilitatem capiant, qui cibis quibuslibet & laboribus necessariis, coactis que profectioibus vtuntur, tum qui maritimis negotiationibus ad victum parandum repertis distinentur, si plus iusto incalêscant, & magis quàm expediat refrigerentur, reliquaque victus ratione instabili vtantur. His sanè præsens victus ratio conducit. Annum quidem plerique in quatuor partes omnibus fere notas diuidunt, hyemem, ver, æstatem, & autumnum. Ac hyemem quidem à Vergiliarum occasu, ad Æquinoctium vernum. Ver autem ab Æquinoctio, ad Vergiliarum exortum. Æstatem à Vergiliarum ortu, ad Arcturi exortum. Autumnum verò ab Arcturo ad Vergiliarum occasum. Per hyemem igitur, vt anni tempori frigido & constricto te opponas, hac victus ratione vti conuenit. Plurimum quidem semel tantum cibus sumendus, nisi quis aluum valde siccam habeat. Sin minus, parum prandendum. Cibis autem vtendum siccis, austeris, calefacientibus, ex toto collatis & meracis. Pane quoque magis, & obsoniis assis potius quam elixis vtendum. Potionibus item nigris, meracioribus, ac paucioribus. Oleribus autem quàm minimum, præter quàm calefacientibus & siccis. Succis etiam ac sorbitionibus quàm minimum. Laboribus autem plurimis omnibus, cursibusque flexis, sensim accessione facta, & lucta cum oleo, à leuioribus adurgendo. Et deambulationibus quidem post exercitationes celeribus, à cœna verò tardis, in loco tepido. Matutinis etiam multis, ex leui initio, vehementer progrediendo, & leniter desinendo. Duro

etiam cubili, & nocturnis itineribus uti, tum etiam per pul-
 uerem ingredi accurrere confert. Hæc enim omnia exte-
 nuant & calefaciunt, iisque plurimis utendum. Cum verò
 quis lauari volet, si quidem in palæstra laborauerit, frigida
 lauetur. Quòd si alio quopiam labore usus fuerit, calida ma-
 gis confert. Vomitionibus autem post cibos cuiusvis gene-
 ris, humidiores ter in mense utantur, sicciore verò bis. A
 vomitionib⁹ sensim per tres dies ad consuetum cibum de-
 ducendum, & sub id tempus leuioribus & paucioribus la-
 boribus utendum. A bubula & porcina carne aut à quibus-
 uis aliis, quis supra modum repletus vomat. Quinetiam ex
 caseoform, & dulcium, & pinguium minimè consuetorū
 repletionem vomere confert. Post ebrietatem quoq; & cibo-
 rum mutationem, locorumque transmutationem vomend-
 dum. Parum autè se frigori exponere oportet, præterquam
 post cibos & exercitationes. Sed in deambulationibus ma-
 tutinis, cum corpus incallescere cœperit, & in cursibus, reli-
 quoque quouis tempore, exuperantia vitanda est. Hac e-
 nim tempestate corpori frigus sentire, quam exerceri ma-
 gis confert. Neq; enim arbores quæ hoc tempore frigora
 non fenserunt, fructum ferre aut satis valere possunt. Hac
 quoq; tempestate laboribus etiam multis utendū, dum las-
 situdines minimè contingant. Cuius rei istud dabø plebeiis
 argumentum, curq; hæc cita se habeant aperiam. Cum hoc
 anni tempus frigidum & constrictum existat, similia etiam
 animalibus contingere solent. Corpora igitur lentè ex la-
 bore incallescere, & humidi quod inest parua quandam
 portionem excerni necesse est. Deinde labori quidem tempo-
 ris parum cōcessum est, quieti verò multum, cum dies qui-
 dem brevis sit, nox autem longa. Ideoq; neq; tempus, neq;
 labor modū excedūt. Eam igitur ob causam hoc anni tem-
 pore, ista victus ratio instituenda est, à Vergiliarum occasu
 ad Solstitium vsque diebus quadraginta quatuor. At circa
 solstitium, quàm maxima fieri potest custodia utendum, & à
 solstitio, aliis rotidem diebus, eadem victus ratio usurpan-
 da. Vbi autem tempestatas fauonium reduxerit, & mollior
 extiterit, victus rationem tempestatati accommodare con-
 uenit, diebus quindecim, ad Arcturi exortum, & hirundinis
 aduentum. Quod verò sequitur tempus, variè magis transfi-
 gere

gere oportet, ad Æquinoctium vsq; diebus duobus & triginta. Victus igitur ratione ad anni temporis varietatem accommodata, molliore & leuiore vtendum, in cibis, potibus, & laboribus, sensim ad ver adducendo. Cùm autem Æquinoctium iam mollius euaserit, diesq; longiores, & noctes breuiores, anniq; tempus ad calidum & siccum peruenit, præsens etiam victus probè nutriens ac meracus esto. Quemadmodum igitur arbores, cùm ratione careant, hac tempestate sibi comparant ad æstatis commoditatem, tum incrementum, tum vmbra; ita homo, cùm mente sit præditus, carnis incrementum salubre sibi comparare debet. Ne igitur vict⁹ ratio de repètè immutetur, tēpus in sex partes per octo dies diuidendum. In prima itaq; parte de laboribus detrahendum, reliquisq; acutioribus vtendum. Cibi quoque molliores exhibendi, & poriones aquosiores ac calidiores, & lueta cum oleo in sole vtēdum. In singulis autem anni tēporibus, vnaquæq; victus ratio paulatim transmutanda, & deambulationes à cœna plures detrahendæ, matutine verò pauciores. Maza quoq; panis loco apponenda, & olera cocta exhibenda, opsoniaq; elixa assis adæquanda. Balneis etiam vtendum, paruo prandio, & rebus venereis paucis. Vomitiones quoque primùm quidem duobus interpositis diebus, deinde longiore interiecto tempore, faciendæ, quò & corpus ad puram carnem reducas, & victus rationem hoc tempore mollem instituas, ad Vergiliarum exortum. Tunc iam adest æstas, ad quam victus rationem accommodare oportet. Vbi ergo Vergiliæ iam exortē sunt, cibis mollioribus & paucioribus vtendum, deinde plus maza, quàm pane, eaq; priùs subacta, & minimè intrita. Potib⁹ autem mollibus, albis, aquosis, prandiò modico, & somnis à prandio breuib⁹, & ciborum ac potionum repletionibus quàm minimis. In cibo potu quantum satis est vtendum. Interdiu verò quàm minimùm bibendum, nisi necessaria aliqua siccitate corpus detineatur. Oleribus coctis vtendum, æstuosis & siccantibus exceptis. Crudis quoq; vtēdum, calefacientibus & siccantibus exceptis. Ac vomitionibus, nisi si qua repletio insit, minimè vtendum, rebusq; venereis, omnium minimè. Balneis verò tepidis vti licet. Poma verò cùm p natura humana velētiora sint, ab his abs-

tinere præstat. Quòd si quis cum cibus vtatur, minimè deli-
querit. Laboribus etiam & cursibus exerceri conuenit, iusq;
ad carceres redeuntibus modicis, multo tempore, & deambu-
lationibus in vmbra. Lucta verò in puluere, quò mini-
mum incal'escat. Nam volutatio in puluere cursibus præstat,
qui corpus humidum vacuando desiccant. A cœna minimè
deambulandum, sed tantum standum. Mane verò deambu-
lationibus vtendum. Soles vitandi & frigora tum matuti-
na, tum vespertina, quæcunq; à fluminibus, aut stagnis, aut
niuib' spirant. In hac autem victus ratione ad solstitium 10
æstiuum vsq; perseverandum, vti hoc tempore sicca omnia
& calida, ac nigra, & meraca, ac panes detrahas, nisi si pau-
lum quid voluptatis gratia exhibeas. Tempore verò quod
postea sequitur, cibus vtatur mollibus & humidis, refrige-
rantibus, & albis, ad Arcturi exortum & Æquinoctium, die-
bus nonaginta tribus. Post Æquinoctium autem hoc mo-
do victus rationem instituere oportet, per autumnū ad hye-
mem accedendo, ita vt frigorū ac teporis mutationes ve-
stitū crasso deuites. Hoc verò tempore prius in veste motu
vtendum, frictione que & lucta cum oleo, sensim adicien- 20
do, & loco tepido deambulandum, calidaque lauandum,
& somni diurni detrahendi. Cibi etiam assumendi calidio-
res minùs humidi, & puri, potus verò nigriores, molles tam-
en & non aquosi, olera autem minùs. Reliquaq; omni vi-
ctus ratione ita progrediendum, vt ab æstiuis demas, hyber-
nis vtaris, non ad summum, quo quàm proximè ad hyber-
nam victus rationem deuenias, per dies duodequingigin-
ta, ad Vergiliarum occasum ab Æquinoctio. Atq; ista quidē
plerisque nominibus suadeo, quibus temerè vitam d'gere
necesse est, neque licet reliquis posthabitis seæ ipsorum 30
sanitatis curam habere. Qui verò ita sunt comparati, sibi-
que in animum induxerunt, neque pecuniarum, neque cor-
poris, neque vllius rei vtilitatem citra sanitatem æstimandam
esse iis à me inuenta est victus ratio, quæ quoad eius
fieri potest maximè ad veritatem accedit, quam proceden-
te oratione demonstrabo. Atque ista inuētio mihi quidem
inuentori pulchra est, vtilis verò iis qui discunt, à nullo ad-
huc antea tentata, & quæ ad alia omnia plurimi æstimo. Est
autem & præcognitio ante quàm ægrotent, & aff. ctus cor-
porum

porum cognitio, vtrum cibi labores, an cibos labores superent, an moderatè inter se habeant. Quodcunque enim superetur, ex eo morbi contingunt, ex mutua verò inter se æquabilitate, sanitas adest. Ad has sanè species aggrediar, & aperiam quænam iis contingant, qui sibi bene valere videntur & cibis ac laboribus iucundè fruuntur, tum corporis tum coloris habent abundè. Nares à cœna citra causam manifestam implentur, & plenæ esse videntur. nihil tamen emungunt. Cùm verò mane deambulare & exerceri cœperint, tum mucum & sputum reiiciunt, procedente quæ tempore palpebras etiam graues habent, frontem pruritus occupat, cibis abstinent, potum quæ minus appetunt, habitus color perditur, & aut destillationes, aut febres cum horrore excitantur, quocumque tempore repletionem commoueri contigerit. Eo autem tempore quicquid forte fecerit, in id culpam reiicit, cùm minimè in causa sit. In hoc enim sensim collecta repletio morbum inuexit, quòd cibi labores superant. Verùm non est eò vsq; differendum, sed cùm primùm signa videris, nosse oportet, quòd cùm cibi labores superant, paulatim collecta repletio existit. Mucus enim & saliuæ repletionem arguunt, quiescent quæ sanè corpore, spiritus meatus opplent, cùm multa in sit repletio, quòd verò labore incalescit, extenuatum excernitur. Huic curationem istam adhibere oportet, vt postquam se consuetis exercitationibus citra defatigationem exercuerit, calidamque lauerit, cibos omnis generis offerat, & vomitionem cieat. Post vomitionem verò os & fauces vino austero colluat, vti venarum oscula constringantur, nihilque conuellatur, velut ex vomitionibus contingere solet. Deinde vbi surrexerit, loco tepido modicè deambulet. Postridie verò deambulationibus quidem vtendum, exercitationibus tamen paucioribus & leuioribus quàm antea, & si æstas fuerit, minimè prandeat, siu minus, parum comedat, & de cœna consueta dimidium detrahat. Tertia autem die ad labores quidem consuetos omnes & deambulationes redeat, sed cibos sensim augeat, vti quinto die post vomitionem consuetus cibus assumatur. Quod si inde satis erit, de cætero paucioribus quidè cibis, laboribus verò pluribus curetur. Si verò plenitudinis signa minimè quieuerint, duobus post cibo;

receptos intermissis diebus, rursus vomat, & ad eisdem sensum deducatur. Sin minus, etiam tertio idem repetere, quoad plenitudinem liberetur. At verò quibusdam, ubi labores à cibis superantur, ista contingunt. Cùm plenitudo quidem incipit, somni longi & suaues ipsis obueniunt, & interdium etiã dormiunt. Fit autem somnus humectata carne, & funditur sanguis, spiritus diffusus tranquillitatem habet. Cùm verò corpus plenitudinem amplius capere non potest, ambitus vi secretionem intrò iam remittit, quæ alimèto à cibis prouenienti obuiam facta, animum perturbat. Tunc non amplius suaues sunt somni, sed hominẽ perturbari necesse est, sibiq; pugnas committere videtur. Quæ enim corpori conringunt, eadem animus cernit, oculis clausis. Cùm igitur eò quis deuenit, propè iam ægrotat. Affuturum autè morbum admodum est manifestum. Qualis enim secretio ad partem venerit, & quamcunque superauerit, eam morbo afficiet. Verùm hoc imprudenter minimè est contemnendum, sed cùm primùm signa cognoueris, curationi insistendum. Et hic sanè veluti prior curandus est, longioris autem temporis etiam inedia opus habet. Sunt autem etiam ista plenitudinis signa. Quibusdam quidem totum corpus dolet, quibusdam verò corporis pars quædam, quæcunque ea fuerit. Dolor verò est uti lassitudo, & lassitudine teneri sibi videntur, desidiaque & repletionem curationem adhibent, quoad in febrem incidant. Neque tamen adhuc hoc cognoscunt, sed balneis & cibis adhibitis, morbum ad pulmonis inflammationem deducunt, & in extremum periculum incidunt. Verùm antequàm in hos morbos incidant, consilio prospiciendum, & ad hunc modum curandum, præcipuè quidem mollibus fomentis hominem fouendo, sin minus, multa calida lauando, & corpus quàm maximè dissoluendo, & post exhibitos cibos, primùm quidem acres ac plurimos, deinde salsos, probè vomitum ciendo. Postea exurgendum, modicoque tempore loco tepido deambulandum, deinde dormiendum. Manè verò deambulationibus paulatim adiectione facta vtendum, exercitationibusque lentioribus, & ciborum oblationibus, velut antea. Hoc enim exenuatione plurima & deambulationibus indiget. Quòd si nulla adhibita prouidentia, in febrem incidat, per dies

tres præter aquam nil offerendum. Interea jgitur si sedetur, bene habet, sin minus ptisanæ succo curatio instituenda, & vel quarto, vel septimo die decedet, si sudauerit. Prodest verò sub iudicationis tempus illitionibus sudorem mouentibus, vti, cum ad sudorem prouocent. At quibusdam etiam ex plenitudine hæc contingunt. Caput dolore tentatur & grauatur, palpebræque ipsis à cæna concidunt, & inter dormiendum turbantur, calorque inesse videtur, & alius interdum sistitur. Ex rerum venerarum vsu leuior statim sibi videtur, at postea grauior. In his caput plenitudinem ad se attrahens, tum aluum suppressit, tum ipsum grauatur. Periculum autem imminet, ne quæcunq; in partem plenitudinis erumpat, eam ipsam corrumpat. Sed hac ratione prouidendum. Si celerem curationem esse voles, veratro purgandū, deinde cibi leues & molles, ad dies decem offerendi, iique aluum deicientes, quò aluus inferior, deorsum reuellendo caput superet. Cursibus tardis & matutinis, ac deambulationibus, quæ satis esse possint, vtendum, lucta que ex oleo, & prandio, somnoque, non longè à prandio, à cæna verò tantum exurgere satis est. Et partim quidē balnea, partim verò inunctiones adhibendæ, balnea autem tepida, à coitu autē abstinendum. Hæc quidem expeditior est curatio. Quò si medicamentorum potiones sumere nolit, post copiosum balneum, à cibis dulcibus & salis vomat, à vomitu verò exurgat tantum. Matutinæ autem deambulationes, & exercitationes præscriptæ, ad dies sex, sensim augendæ. Die verò septimo addita repletionem, ex similibus cibis vomitus mouendus est, & ad eundem modum sensim adiectio facienda. His autem ad quatuor hebdomadas vtendum. Tanto enim ferè tempore restituitur. Deinde cibus sensim adhibendus quò corpus sese reficiat, & consueta victus ratio paulatim reducenda. Hæc quoque ex plenitudine contingunt, quibus ventriculus cibum quidem concoquit, carnes verò minimè recipiunt. Alimentum intus manens flatum infert, post prandium verò, subsidet. Leuius enim à valentiore expellitur, & cibi liberari videntur, sed postridie multò copiosius adest. Cum autem in dies incresecdo vires acquiserit, id quod adest quæ superingeruntur superat, corpusque calefacit & perturbat, & alui profluuium infert. Hoc

enim nomine donatur, quoad alimentum solum compu-
 trescens per aluum secedit. At ubi calefacto corpore acria
 purgantur, & intestinum raditur ac exulceratur, cruenta-
 que per aluum demittuntur, hoc dysenteria, hoc est, intesti-
 norum difficultas appellatur, tum grauis, tum periculosus
 morbus. Verum consilio prospiciendum est, prandiumq;
 detrahendum, & cœnæ tertia pars, cursibus autem pluri-
 bus & luctis utendum, & deambulationibus ab exercita-
 tionibus matutinis. Cum verò dies decem præterierint,
 cibi detracti dimidium apponendum, & vomitus cien- 10
 dus, atque quatuor diebus cibus sensim offerendus. Vbi
 verò alij decem dies aduenerint, tum reliquus cibus adii-
 ciendus, tum vomitus faciendus. Et sensim ad cibum ad-
 ducendo, intra hoc tempus sanitati restitues. Laboribus
 autem hic audacter vrgendus est. Eiusmodi autem etiam
 plenitudo contingit. Postridie cibum crudum, citra ru-
 ctum acidum eructat. Quòd si venter deiicit, minùs qui-
 dem quàm pro ciborum ratione, satis multa tamen, dolor
 verò nullus adest. His cum ventriculus frigidus existat, ci-
 bos per noctem concoquere nequit. Motione igitur acce- 20
 dente, cibum crudum eructat. In hoc itaque, tum victus rati-
 one, tum laboribus, ventriculo calorem conciliare oportet.
 Ac primùm quidem pane confusaneo fermentato, in
 vino nigro, aut suillæ carnis iusculo intrito utendum, pisci-
 bus verò in acri maria decoctis. Carnosis etiam utendum,
 velut trunculis suillis percoctis pluribus, & carnibus suillis
 coctis, porcinis verò non multum, neque catulorum, nec
 hædorum carnibus. Oleribus autem, porro & allio cocto
 & crudo, blitoq; cocto & cucurbita, tum potionibus mera-
 cioribus, tum somnis longis, citra prandium primis diebus, 30
 tum etiam somnis post exercitationes. Cursibus etiam fle-
 xis paulatim incrementibus. Lucta item mollis ex oleo sen-
 sim adiienda. Balneis quoq; paucis, inunctionibus pluri-
 bus, deambulationibus etiam matutinis pluribus, à cœna
 verò modicis utendum. Prodest etiam ficus cum cibus sum-
 ta, & superbibitum merum. Ex hac quidem curatione, hi
 quidem citiùs, illi verò tardiùs ad sanitatem reducuntur.
 Sunt autem quibus ista contingant. Faciem pallor occu-
 pat, & paulò post cibum acida eructant, & odor acidus sur-
 sum

sum nares petit. His corpora impura sunt, cum plus ex carne
 à labore colliquetur, quàm ex ambitu repurgetur. Quod
 sanè intus remanens, alimento aduersum est, eique vim ad-
 fert, & acidum reddit. Alimentum igitur eructatur, ipsa
 verò sub cutem propellitur, hominiquè pallorem adfert,
 morbosq; aquam inter cutem referentes parit. Verùm hac
 ratione prospicere oportet. Celerior igitur curatio est, post
 epotum veratrum ad cibos deducere, quemadmodum à
 me scriptum est. Tutior verò per victus rationem ad hunc
 10 modum. Primum quidem à balneo calido, vomitus cien-
 dus, deinde septem à vomitu diebus, consuetus cibus ad-
 mouendus. Decimo verò post vomitum die, rursus vomitum
 moueat, & eodem modo cibos assumat, idq; tertio si-
 militer faciat. Et cursibus vtatur circularibus quidem pau-
 cis ac concitatis, & in motionibus, & frictione, ac in exerci-
 tatione mora longa, & volutione in puluere. Deambula-
 tionibus quoq; multis post exercitationes, quinetiam post
 cœnam, matutinis autem plurimis in puluere. Cùm autem
 lauare volet, calida lauet, & totum hoc tempus sine prandio
 20 transigat. Et si quidem vno mense sanitati restituitur, de cæ-
 tero conuenientem curationem adhibeat. Quòd si quid
 reliquum fuerit, priore curatione vtatur. Nonnullis autem
 postridie ructus acidi contingunt, quibus per noctem se-
 cretio fit ex plenitudine. Cùm igitur ex somno corpus mo-
 tum fuerit, & crebriore spiritu vium fuerit, vna cum spiritu
 calidum & acidum foras propellit, indeque, nisi quis pro-
 uidentiam adhibeat, morbi contingunt. His autem con-
 fert, velut superiori curationem adhibere, sed pluribus la-
 boribus vti debent. Nonnullis etiam ista contingunt. In
 30 corporis habitu denso, cum cibi concalescant & diffundan-
 tur, tum à primo somno, tum à cibis carne calefacta, per
 somnum ex carne multa humiditas secernitur, deinde caro
 cum densa existat, alimentum non suscipit. Quòd verò à
 carne secernitur, alimento occurrens, & foras vi propul-
 sum, hominem suffocat & calefacit, quoad vomitum eiectum
 fuerit, ex quo leuior euadit. Dolor autem nullus manifestus
 in corpore inest, sed pallidum redditur. Procedente verò
 tempore, & dolores, & morbi contingunt. Iis autem qui
 cum non sint exercitationibus assueti, de repente labora-

uerunt, & violentam multamque carnis colliquationem
 passi sunt, similia contingūt. His hæc adhibenda curatio est.
 Cibi pars tertia detrahenda. Utendum cibus acribus, ficcis,
 austeris, odoratis, & urinam ducentibus. Curfibus verò, fle-
 xis quidem plurimis in veste. Exutis autem vestibus, ad me-
 tam recurrentibus ac circularibus. Friccione item & lucta
 modica. Lucta etiam utendum quæ fit summis tantum ma-
 nibus inter se confertis, præter quàm quòd ad corycum de-
 certatio commodior est. Deambulationibus quoque multis
 post exercitationes utendum, iisque matutinis. Post cœnam 10
 verò, vocis exercitatio admodum utilis est. Cùm enim hu-
 mido vacuationem faciat, carnem rarefacit. Confert quoque
 sine prandio vitam traducere. Cibus utendum per dies decem,
 deinde dimidium subtracti cibi adiciendum per dies sex, &
 vomitus procurandus. Post singulas vomitiones, ad quatuor
 dies, cibus paulatim adiciendus. Diebus verò decem à vo-
 mitu præteritis, totum subtractum cibum recipiat, & ad la-
 bores ac deambulationes animum conuertat, & sanus eua-
 det. Eiusmodi autem natura copiosiore labore quàm cibo
 indiget. Altera plenitudo. Quibusdam etiam ista contin- 20
 gunt, cibus per aluum ipsis secedit liquidus, incoctus, qualis
 in intestinorum læuitate, nullumque dolorē affert. Hæc autē
 præcipuè sentiunt alui humidæ & frigidæ, quæ propter fri-
 giditatem quidem minimè concoquunt, ac propter humi-
 ditatem deiciunt. Corpus igitur consumitur, cùm alimen-
 tum conueniens non assumat, aluique corrumpuntur, & in
 morbos incidunt. Verum consilio prospiciendum est. Huic
 quidem confert ciborum tertiam partem subtrahere. Sint
 autem cibi, panes non fermentati, ex farina non excussa, cli-
 bano cocti, aut subcinericii, calidi, vino austero intincti, & 30
 piscium partes quæ ad dorsum & caudam spectant. Quæ ve-
 rò caput & ventrem inferiorem respiciunt, tanquam humi-
 diores sinendæ. Et cocti quidem pisces cum muria edendi,
 assati verò cum aceto. Carnibus etiam sale & aceto arefactis
 utendum, & catulinis assatis, palumbis autē ac reliquarum
 huiusmodi volucrum, assatis & elixis, oleribus etiam quàm
 minimum. Vino quoque nigro & deambulationibus post
 cœnam, ac matutinis, & à deambulatione dormiendum.
 Curfibus autem inflexis utatur, sensim accessione facta. Fri-
 ctione

ctione etiam multa, & lucta tarda, tum in oleo, tum in pul-
 uere, vti concalecta caro reficetur, & ex ventriculo hu-
 miditatem retrahat. Inunctio magis quàm balneum con-
 ducit, & sine prandio transigat. Vbi autem dies septem
 præterierint, dimidium cibi adiiciendum, & ad dies qua-
 tuor cibus sensim adhibendus. Præteritis verò aliis septem
 diebus, totum cibum recipiat, & vomitione rursus facta,
 ad eadem sensim reducatur. Aliis autem quibusdam hæc
 contingunt, alui recrementum incoctum per aluum sece-
 dit, corpusque consumitur, cum cibus minimè fruatur. Hi
 verò procedente tempore in morbos delabuntur. His ven-
 tres frigidi & siccī existunt. Proinde cum neque conue-
 nientibus cibus, neque exercitationibus vtantur, iis talia
 contingunt. Sic autem affecto panibus puris, furno coctis
 vti conducit, & piscibus coctis cum intritis, carnibusque
 suillis coctis, & animalium extremitatibus percoctis, plu-
 rimisque assis, & ex acribus ac salis, his quæ humectat, &
 falsuginosis. Vinis quoque nigris & mollibus, & vis ac fi-
 cubus inter reliquos cibos abundè vti confert. Modicum
 verò prandere oportet, & pluribus exercitationibus vti,
 cursibusque inflexis, sensim accessione facta, circularibus
 autem postremis, & post cursum, lucta ex oleo, deambula-
 tionibus verò post exercitationes non multis, à cœna verò
 tantum exurgere. Matutinis autem deambulationibus plu-
 rimis vtendum. Calida lauet, laboribusque & inunctionibus
 vtatur, somno longiori indulgeat, & molliter cubet. Rebus
 autem venereis aliquantulum vtendum, & cibi quarta pars
 subtrahenda, diebusque decē ad cibos paulatim reducendus.
 Sunt verò nonnulli, quibus alui recrementum liquidum &
 concoctum per aluum secedit, iisque cum aliàs exercentur,
 res nullam molestiam exhibet. Quibus verò conuenientia
 desunt, procedente tempore venter ob caliditatem carnes
 attrahit, saneque dolorem exhibet, cibos fastidiunt, venter
 exulceratur, ipsumque iam sistere molestum est. Verum
 consilio malis imminentibus occurrendum est, vbi cogno-
 ueris ventrem plus quàm expediat calidum & humidū, la-
 boribusque minimè conuenientium exuperantiam factā esse.
 Victus igitur ratione refrigerare & siccare oportet, & pri-
 mum quidem exercitationes dimidia ex parte detrahere,

ciborumq; tertiam partem Maza antè subacta, intrita utatur, & piscibus siccissimis, & neque pinguibus, neque salis. Carnibus verò volucrum utatur assis, palumbi quidem & columbæ elixis, perdicum verò & gallorum assatis, sine condimento. Leporinis autem in aqua coctis, & ferinis omnibus. Oleribus verò quæ refrigerant, velut beta cocta, aceto condita. Vino etiam nigro, austero. Exerceatur quoque curfibus circularibus, celeribus. Sed neque multa frictio adhibeatur, sed modica, neque etiam iucta. Concertatio quæ fit summis manibus inter se confertis, & manuum 10 ad rhythmum agitatio, & ad corycum decertatio, ac volutatio in pulvere, non multa tamen, utilis est. Deambulationibus post exercitationes utatur, pro laborum ratione accommodatis, & à cœna, ad ciborum rationem, pluribus, & matutinis, pro habitus ratione, moderatis. Lauet autem tepida, & quietem agat. Hac victus ratione per decem dies adhibita, cibi dimidium, & laboris tertia pars adiciatur, & post cibos siccos & acerbos assumptos, vomitus cieatur, neque cibo immoretur, sed quàm citissimè vomat. Post vomitum verò, ad quatuor dies cibus & labor paritibus sensim 20 exhibeatur. Cùm autem dies decem præterierint, reliquus cibus adiciatur & vini potio consueta, sed labores parciores. Vomitione facta paulatim ad consuetam victus rationem, velut scriptum est, deducito. Semel verò tantum cibum capere per hoc tempus confert, quoad malum conquieuerit. Aliis autem quibusdam siccum quodammodo & exustum est alui recrementum, osque siccum & progressu temporis amarum euadit, alius vrinaque supprimitur. Cùm enim intestinum humiditatem non habeat, sterçus ambiens intumescit, viasq; obstruit, & dolorem parit, 30 calorprehendit, & quicquid biberit aut comederit, euomit, tandem etiam sterçus vomitione reiecit. Quò cùm peruenerit, minimè hic viuere potest. Verùm consilio malis imminentibus antè prospiciendum, vbi cognoueris quòd siccitas & caliditas in homine dominantur. Hancigitur victus rationem huic instituere oportet, ex maza prius subacta, respersa, & pane ex tritico sicario, fursurum succo fermentato. Oleribus quoque coctis uti, præter quàm acerbis & siccis, piscibus etiam leuissimis coctis, pisciumq;

& locustarum capitibus, mitulis, erinaceis, & cancris, & conchyliorum succis, iisque liquidissimis. Carnibus verò suillis & animalium trunculis anterioribus coctis, hædorum etiam & agnorum ac catulorum elixis. Piscibus sanè fluuialibus & in stagnis degentibus, coctis. Vino molli, aquoso. Laboribus verò non multis, neque celeribus, sed quietis. Deambulationibus autem matutinis vtatur, quæ pro corporis habitu factis sint, & post exercitii labores moderatis, à cœna verò minimè deambulet. Balneis quoque vtatur & somnis mollibus, & prandio, somnoque à prandio non longo, fructibus etiam humectantibus cum cibus vtatur, & cicere viridi siccoque aqua macerato. De prioribus autem laboribus dimidium à principio subtrahatur, & post dulces, pingues, salios, multosque cibos vomitum faciat, plurimoque tempore in cibus immoretur, quoad vomat. Deinde per tres dies paulatim cibus assumatur, neque impransus maneat. Cùm verò dies decem præterierint, labores plures sensim adiiciat, & si quidem plenitudo ac ventriculi à cibo offensus adsit, vomat, sin minus, reliquo tempore in ista curatione perseueret. Contingunt autem etiam ista. Horrores à matutinis deambulationibus proueniunt, & caput grauat. Hæc deambulationes modum excedant. Corpus enim & caput humore vacuatum, horrore & grauitate vexatur, procedente verò tempore, in febrem cum horroris sensu incidit. Verùm ad hoc deueniendum non est, sed hac curatione occurrendum. Cùm primùm signa aliqua se prodiderint, post inunctionem ac frictionem modicam, plus solito prandendum, & vinum molle abundè bibendum, deinde à prandio quod satis sit dormiendum. Sub vesperam verò, post leues exercitationes, & calidæ balneum, more solito cœnandum. A cœna deambulationibus non vtendum, sed aliquanto tempore immorandum. Postridie verò aqua foueatur, & in mollibus somnis vitam traducat. Et per dies quinque sensim ad consuetam deducatur. Nonnulli autem post exercitationes in horrorem incidunt, & ubi quis exiit, donec prælium conferat, cùm verò refrigeratur, rursus inhorrescit, & dentium fræmitus corpus occupat, somnoque grauat, cumque expurgiscitur, læpius oscitat. A cœna verò ei palpebræ ingrauescunt,

progressuq; temporis malignæ febres succedunt. Cautione igitur vtendum, nec huc vsque res negligenda est, sed ad hunc modum curatione occurrendum. Imprimis quidem exercitationum omnium dimidium detrahatur. Cibis verò omnibus humidioribus & frigidioribus vtatur, potibusq; mollioribus & dilutioribus. Vbi autem dies quinque præterierint, detractorum laborum tertia pars adiiciatur, cibis verò iisdem vtatur. Post alios autem quinque dies reliquorum laborum dimidium adiiciatur. Rursusq; alio quinto post die, labores omnes sed leuiores paucioresq; 10 restituito, vt ne iterum exuperantia contingat. Iis enim qui signis huiusmodi conflctantur, labores cibos excedunt. Æquales igitur reddere oportet. Ac quibusdam hæc non contingunt, sed partim quædam, partim verò minimè. In omnibus autem istis signis, labores cibos superant, curatioq; eadem est. His autem calidæ balneum, & moile cubile conducit, semelq; atque iterum inebriari, sed non supra modum. Quòd si post hæc rerum venerearum vsus accesserit, à laboribus quiescendum, à deambulationibus verò in totum abstinendum. 20

Hippocratis de infomniis, liber.

Quid de his quæ per somnos contingunt rectè coniecta-
 querit, is ea per omnia magnam habere vim compe-
 riet. Animus enim vigilat, & cum quidem corpori submi-
 nistrat, in multas partes diuisus, sui tantum rationem non
 habet, sed singulis corporis partibus, partem quandam dis-
 tribuit, sensibus nimirum, ad audiendum, videndum, tan-
 gendum, ambulandum, agendum, denique ad omne cor- 30
 poris obsequium, adeoque ipsa mens sui solum rationem
 non habet. Cum verò corpus quiescit, animus mouetur, &
 in corporis partes subrepens, domum suam regit, omnes-
 que corporis actiones obit. Neque enim corpus dum dor-
 mit sentit, ipse verò vigilans cognoscit, quæ sub visionem
 & auditionem cadunt, vider & audit, vadit, tangit, tristitia
 afficitur, secum cogitat, ac (vt semel dicam) quæcunque
 corporis aut animi officia, ea omnia per somnum animus
 peragit. Quisquis igitur recte ista diiudicat, is non mihi-
 mam

mam sapientiæ partem assequitur. Quæ igitur somnia à
 Diis immittuntur, & quædam bona vel mala, aut urbibus,
 aut priuato populo, nulla sua culpa euentura denunciant,
 quidam de his exquisito artificio diiudicant. Quas verò
 corporis affectiones animus antè denunciat, quæ scilicet
 ex repletione, vel inanitione, per rerum à natura infra-
 rum exuperantiam, vel consuetarum mutationem contin-
 gunt, de his quidem iudicant, & partim assequuntur, par-
 tim aberrant, neque vtriusque causam agnoscunt, neque
 10 cur assequantur, neque cur aberrant. Cumque præcauen-
 dum esse, ne quid detrimenti contingat, adhortantur, ne-
 que tamen quomodo cautio adhibenda sit docent, sed Diis
 vota concipere iubent. Quod quidem etsi decorum est &
 optimum, oportet tamen & manus ad mouentem Deorum
 opem aduocare. De quibus se res habet ad hunc modum.
 Quæ insomnia de diurnis actionibus mens humana ve-
 sperè sub noctem in somnis offert, & eodem modo reddit,
 quo per diem in re iusta, gesta aut consulta sunt, ea bona &
 sanitatem portendere existimanda sunt, propterea quòd
 20 animus neque plenitudine vlla, neque euacuatione, neque
 alia re quauis extrinsecus irruente superatus, in diurnis
 consiliis perseverat. At insomnia quæ diurnis actionibus
 aduersantur, neque de his inter se conuenit, cum id contige-
 rit, perturbationem in corpore denunciant. Et vehemens
 quidem, malum vehemens, leuis verò debilius indicat. De
 actione igitur vtrum reuocanda sit necne, nihil statuo, cor-
 pus verò vti curetur consulo. Vbi enim plenitudo inciderit,
 secretio quædam excitatur, quæ animum perturbat. Ac si
 quidem quod aduersum est vehemens fuerit, vomitum
 30 cieri conducit, & cibos leues sensim adhibere ad dies quin-
 que. Deambulationibus quoque multis ac concitatis, sen-
 sim adiectione facta vti, & exercitationes pro ciborum ad-
 iectione moderatas adhibere. Quòd si quod aduersum est
 debilius fuerit, demta vomitione, cibi tertiam partem de-
 trahito, eamque sensim rursus ad dies quinque adiicito, &
 deambulationes vrgeto. Sed & vocis exercitationes adhi-
 beat, & Diis supplicationes decernat, & conuiescet per-
 turbatio. Sol, Luna, cælum & stellæ, pura quæque &
 suo motu agitata, in somnis visa, bona sunt. - Sanitatem

enim corporis, omniumq; eius partium significat. Atque hunc habitum præfenti victus ratione conseruare oportet. Quòd si quid contrà contingat, aliquem corporis morbum portendit, à vehementibus quidem vehementiorem, à debilioribus verò leuiorem. Et astris quidem exterior corporis ambitus respondet, Soli medius, Lunæ verò qui ad cauitates spectat. Si quod igitur istorum siderum extinguui, aut lædi, aut euanescere, aut cursum sustinere videatur, in illa ipsa parte morbum euenturum indicat, & leuiorem quidem si ab aëre aut nube huiusmodi sideribus quid con- 10
tingere videat, si verò ab aqua aut grandine, grauiorem. Secretionem enim humidam & pituitosam in corpore factam, & in externum ambitum incidisse indicat. Huic igitur conducit, vt vestibus indutus cursibus vtatur multis sensim incrementibus, vti quàm maximè sudet, & deambulationibus post exercitationem multis, etiam absque prandio, subtracta que tertia ciborum parte, paulatim ad dies quinque adiicere. Quod si vehemens morbus videatur, etiam fomentis vtendum. Nam cum in externo corporis ambitu offensio existat, purgationem percutim fa- 20
cere confert. Cibis verò vtendum siccis, acris, austeris, meracis, & laboribus maximè exiccantibus. At si ex his aliquid Lunæ contingat, ad interna reuulsionem facere vtile est, post acres, falguginosos & molles cibos, vomitione vtendo, cursibus verò circularibus citatis, ac deambulationibus celeribus. Vocis etiam exercitatione vtendum, & prandij abstinentia, cibi que subtractione, & vicissim sensim adiectione facta. Ad interiora verò ideo reuellendum, quoniam in corporis cauitatibus offensio conspicitur. Si autem quid tale Soli contingat, vehementius vtique malum 30
est, & difficilius expellitur. Vtramque verò in partem reuulsionem faciendæ, & cursibus, tum flexis, tum circularibus vtendum, & deambulationibus, aliisque omnis generis laboribus. Ciborum etiam subtractione, & sensim facta adiectione eodem modo. Deinde vomitu facto, rursus ad dies quinque paulatim cibos adhibere. Quòd si sereno cælo sidera premantur, & imbecilla esse videantur, ambitusq; siccitate detineri, imminontis morbi periculum denunciat. Sed labores subtrahendi, & victus ratione humi-
diore

diore & molli utendum, & balneis, ocioque copiosiore, & somno multo, quoad malum conquiescat. Si verò igneum & calidum esse videatur, quod eis aduersatur, bilis secretionem arguit. Quòd si etiam euicta dispareant, imminens ex morbo mortis periculum est. Si verò terga vertisse, & in presenti in fugam à persequentibus verti, ac celeriter fugere videantur, insanix periculum, nisi curetur, imminet. His verò omnibus post veratri purgationem, optimè instituta victus ratio conducit. Alioqui ut victus ratione ad aquam tendente utantur expedit, neque vinum bibant, nisi album, tenue, molle, & dilutum. Acribus, siccantibus, calefacientibus, salfuginosis abstineant, laboribus secundum naturam plurimis utantur, & cursibus in veste plurimis. Frictio verò ne adfit, neq; lucta, neq; volutatio in puluere. Per somnos molliter recubet, & in ocio degat, laboribus secundum naturam exceptis, & à cœna obambulet. Prodest etiam fomentis uti; & à fomento vomere. Per triginta dies minime repleatur; vbi verò repletus fuerit, cibariis sumtis dulcibus, aquosis & lenibus, bis in mense vomat. Quæ verò ex his nulla necessitate coacta huc vel illuc oberrant, animi perturbationem quandam ex solitudine indicant. Huic autem confert, ut cum animi relaxationem adhibeat, tum animum ad iucunda maximeque risum mouentia spectacula conuertat. Sin minus, per biduum aut triduum ea spectet ex quibus maximam voluptatem captet, & malum conquiescet, alioqui periculum est ne in morbum incidat. Quæ autem sidera pura & splendida suo ambitu excidere videntur, si prorsum ferantur, sanitatem denunciant. Quod enim in corpore purum est, cum secundum naturam suo ambitu excernitur, à vespera ad auroram fertur; & bene habet. Quæ enim in ventriculo secernuntur, & in carnem reieciuntur, ea omnia suo ambitu excidunt. Quod verò horum nigrum & obscurum, ad vesperam ferri videtur, si mare, aut terram, aut sursum petat, hæc magis morbos portendunt. Et quæ quidem sursum feruntur, capitis fluxionem denotant; quæ verò in mare, ventris morbos. Quæ autem in terram, tubercula potissimum in carnem eruptura significant. His vtile est tertiam cibi partem detrahère, & post vomitum, sensim ad dies quinque adiicere. In aliis autem quinque

diebus totum cibum reponere, & vomitu facto, rursus eodem modo sensim adiciendo exhibere. Ex his verò quodcunque purum & humidum cœlo insidere tibi videbitur, sanitatem denunciat, quoniam ex æthere in hominem venit, tale verò quale ingressum est, animus etiam cernit. Quod autem nigrum, impurum, minimè perspicuum fuerit, morbum portendit, non ob plenitudinem aut euacuationem, sed ex eo quod extrinsecus inductum est. Huic confert ut cursibus circularibus concitatis utatur, quò quàm minima corporis colliquatio contingat & vbi spiritu quàm creberimo usus fuerit, id quod aduenit excernat. Post cursus autem deambulationibus concitatis utatur. Victus autem ratio ad dies quatuor, mollis & leuis adhibeatur. Quicquid verò purum à Deo sumere sibi quis videtur, id bonum est sanitatis augurium. Ea enim quæ in corpus ingesta sunt, pura esse indicat. At verò quicquid huic contrarium videre quis putat, bonum non est. Morbum enim corpori aduenisse significat. Huic igitur, velut priori, eadem curatio adhibenda est. Si quis clementi cœlo, molli pluuia complui, & neque vehementer, neque cum graui tempestate demissa madefieri videatur, bonum est. Commoderatum enim & purum spiritum ex aère ingressum esse significat. Quod si his contraria contingant, ut quis vehementer complui aqua impura, & cum tempestate ac procella videatur, morbum à spiritu inducto. Verùm huic quoque eadem victus ratio obseruanda est, iisque omnibus modicus cibus exhibendus. Ac de signis quidem siderum cœlestibus, sic statuere, & consilio providere, ad idque victus rationem dirigere oportet, & Diis supplicationes decernere. Ad res quidem prosperas, Soli, Ioui cœlesti, Ioui Ctesio. Mineruæ Ctesis, Mercurio, Apollini. Ad aduersas verò, Diis auerruncatoribus, & Terræ, & Heroibus, ut graua omnia auertant & auerruncent. At verò hæc quoque sanitatem portendunt, ea quæ in terra fiunt acutè cernere & audire, firmiter itē iter facere, & securè ac sine metu currere, terrā planā ac bene cultā videre, arbores item pullulātes, fructibus onustas & satiuas. Flumina etiam cursu solito labentia, & aqua limpida, neque copiosiore, neque pauciore quàm cōueniat, fontesque & puteos eodem modo. Hæc omnia visā sanitatem homini denunciant, corpus

Pusq; & ambitus omnes, ciborumq; exhibitiones, & excre-
 tiones recte habere. Quod si quid his quodammodo aduer-
 sum videatur, noxiã aliquã in corpore significat. Visu quidẽ
 & auditu læso, capitis morb^o indicatur. Matutinis igitur de-
 ambulationib^o, & post cœnã pluribus vtendũ, adiecta prio-
 re victus ratione. Cruribus verò læsis, vomitib^o reuellendũ,
 & frequentiore lucta vtendũ, seruata etiam priore victus
 ratione. Terra verò aspera, carnem minimè puram indicat.
 Plurimæ igitur deambulationes post exercitationes ob-
 eundæ. Arborum autem sterilitas, seminis humani corru-
 ptam significat. Si igitur ab arboribus folia decidant, ab
 humidis & frigidis offensionem denotant. Sin verò fron-
 dosæ fuerint arbores, at fructu careant, à calidis & siccis.
 Hæc igitur per victus rationem refrigerare atque hume-
 ctare oportet, illa verò siccare & calefacere, flumina non
 pro more existentia, sanguinis ambitum denotant, & plus
 iusto quidem fluentia, exuperantiam, minùs verò defe-
 ctum. Hunc autem per victus rationem augere, illum ve-
 rò imminuere oportet. Cùm verò impura defluunt, per-
 turbationem indicant, quæ à cursibus circularibus ac de-
 ambulationibus, per densi spiritus agitationem expurga-
 tur. Fontes & putei si videantur, flatus circa vesicam signi-
 ficant, qui medicamentis vrinam promouentibus sunt exp-
 urgandi. Mare perturbatum, ventris morbum significat.
 sed aluum deiciendibus, & leuibus, & mollibus expurgare
 oportet. Terra aut domus si moueri videatur, sano qui-
 dem imbecillitatem, ægro verò sanitatem, præsentisq; ita-
 tus immutationem portendit. Sano igitur victus rationem
 transmutare conuenit. Imprimis vomat, ac rursus paula-
 tim cibum assumat nimirum quòd corpus ex præsentis vi-
 ctus ratione totum moueatur. At ægro eadem victus ratio
 confert, cùm nimirũ corpus ex præsentis statu transmutetur.
 Terra ab aquæ aut maris diluuiò inundari si videatur, mor-
 bum ob multam humiditatem in corpore existentem de-
 nunciat. Sed vomitibus, prandii abstinentia, laboribus, &
 victus ratione sicca vtendum, deinde ex paruis interuallis
 modicus cibus adiciendus. Sed neq; nigram, neq; exustam
 terram videre bonum censetur, contrã verò ne vehemens
 ac lethalis morbus consequatur periculum est. Siccitatis

enim in carne exuperantiam significat. Sed labores & ciborum siccos, tum calidos & acres, urinamq; cientes detrahere oportet, & in victus ratione ptisanæ succum decoctum, omniaq; mollia & leuia, sed pauca exhibere. Potu vtendum diluto, albo, copioso, balneis calidis, multis, verùm ne ieiunus lauet, molliter cubet ac dormiat, in ocio conquiescat, frigus Solemq; vitet. Terræ autem, Mercurio & Heroibus vota faciat. Quòd si in stagno, aut mari, aut fluminibus quis natare videatur, bonum non est, cùm humiditatis exuperantiam indicet. Huic autem victus ratio sicca & labores 10 conferunt. Ac febricitanti bonum est, quoniam calor ab humoribus extinguitur. Quod autem quis modo consueto & ad naturam suam accommodato circum se fieri videt, neque maius, neq; minus, bonæ valetudinis indicium est. Vestes etiam alba, & calciamento pulcherrimo indutum esse, bonum. Quicquid verò horum iusto maius fuerit, minimè bonum, sed neque quodcunq; tandem minus fuerit. Et hoc quidem per victus rationem augere, illud verò imminuere oportet. Nigra autem morbosiora sunt & periculo proxima, verùm emollire & humectare oportet. Noua quoque 20 transmutationem significant. Mortuos nitidos & candidatos videre bonum est, bonum quoque quid purum ab ipsis sumere. Corporum enim & eorum quæ ingeruntur salubritatem indicat, cùm à mortuis alimenta & incrementa & semina proueniunt. Quæ si pura in corpus ingrediuntur, sanitatem denunciant. Quod si contrà quis nudos, aut attratos, aut sordidatos, aut aliquid accipientes, vel ædibus exportantes videat, minimè est accommodatum. Morbum enim indicat, quòd quæ in corpus ingrantur noxia sint. Verùm cursibus circularibus & deambulationibus repurgari 30 oportet, & vomitu facto alimentū molle & lene sensim adhibere. Quæ verò corpora in somnis formam monstruosam ostendunt, & hominem perterritant, ciborum minimè assuetorum repletionem, & secretionem, vliororumq; per vomitum & secessum effusionem, ac periculosum morbum indicant. Verùm vomitus procuradus, & ad dies quinque cibi quàm leuissimi, non multi neq; acres, neq; sicci, neq; calidi sensim adhibendi, & laboribus maxime ad naturam accommodatis, vtendum, præter quàm deambulationibus à cœna. Bal-

na. Balneis etiam & calidis lauacris vtendum, & in ocio de-
 gendum, sol & frigus vitanda. Per somnum verò si quis soliti-
 tos cibos aut potus sibi edere videatur, alimenti inopiam,
 animiq; abiectionem indicat. Carnes autem validissimæ,
 maximæ exuperantiæ indices sunt, debilissimæ verò, minori-
 ris. Quemadmodum enim id quod editur bonum est, ita &
 quod cernitur. Cibos igitur subtrahere conuenit, cum ali-
 menti exundãtis id sit indicium. Quinetiam panes ex caseo
 & mele confecti, per somnum comesti, eadem indicant. A-
 10 quam puram per somnum bibere, bono est indicio, reliqua
 verò omnia nocent. Quæcunq; ex consuetis per quietem
 quis sibi cernere videtur, ea animi desiderium significant.
 Quæ verò perterritus fugit, sanguinis repressionem præ sic-
 citate indicant. Corpus autem refrigerare & humectare cõ-
 ducit. Quod si quis aut pugnare, aut pungi, aut ab aliis vin-
 ciri sibi videtur, secretionem ambitui contrariam in corpo-
 re factam significat. Vomere igitur confert & attenuare, ac
 deambulare, cibisq; leuibus vti, & à vomitu per dies quinq;,
 eos sensim adhibere. Quin & errores & ascensus in somnis
 20 apparentes, grauiam quædam denunciant. Fluuiorum transi-
 tus, hostes armati, monstra difformia, morbum aut furo-
 rem præfagiunt. His igitur conducit qui talibus insomniis
 detinentur, vt cibis paucis, leuibus ac mollibus vtantur, &
 vomitibus factis, ad dies quinq; leniter cibos adhibeãt. La-
 boribus quoque multis naturæ accommodatis vtendum,
 præterquam à cœna. Balnea calida, ocium, frigus & sol vi-
 tanda. Qui his velut conscripta sunt vtetur, integram vale-
 tudinem sibi tota vita comparabit. Atque hæc victus ratio,
 quantum humano ingenio consequi licuit, Diis bene iu-
 30 uantibus, à me est inuenta.

Hippocratis de alimento, liber.

Alimentum & alimenti species, vnum & multæ. Vnum
 quidem, quatenus genus vnum, species verò humidi-
 tate & siccitate circumscribitur, in hisq; formæ & quanti-
 tas inest, & ad quædam, & ad tanta referuntur. Auget autem
 & robur infert, carnem gignit, similitudinem & dissimilitu-
 dinem in singulis pro cuiusq; natura inducit, & ea facultate
 quam habet ab initio. At similitudinem pro viribus inducit,

cum quæ superuenit superat, quæ verò prius adest principium obtinet. Euanescit autem interdum quidem prius, tempore dimissum aut superappositum, interdum verò posterius, tempore dimissum & superappositum. Extrinsecus verò continuò in corpus subiens, vtrumque temporis spacio, & post illud tempus abolet, & longo tempore membris omnibus firmiter adnexum, propriam quidem formam producit, priorem autem, interdum etiam priores delet. Alimenti verò vis ad os & omnes illius partes, pertingit, & ad neruum, ad venam, ad arteriam, ad musculum, ad membranam, ad carnem, pinguedinem, sanguinem, pituitam, medullam, cerebrum, medullam spinalem, & interanea, omnesq; illorum partes, quinetiam ad caliditatem, ad spiritum, & ad humiditatem. In alimentorū genere id quod alit alimentum est, & quod alimento est proximum, & quod alimentum futurum est. Omnium autem vnum est principium, vnusque omnium finis, idemque finis & principium. Quæq; in singulas partes proba & vitiosa alimenti fit dispensatio, proba quidem vt prædictum est, vitiosa verò, his contrarium habet ordinem. Succī coloribus & viribus variant, & qui noceant, & qui iuuent, & qui neque noceant, neq; iuuent, & copia, & exuperantia, & defectu, & horum quidem commixtione, horum verò non & omnium. Caliditate lædunt & iuuant, frigore lædunt & iuuant, facultate lædunt & iuuant. Facultatis autem variæ sunt naturæ. Succī & torum, & partem corrumpentes, & extrinsecus, & intrinsecus, spontanei & minimè spontanei. Quò ad nos quidem spontanei, quo ad causam autem minimè spontanei. Causæ rursus aliæ quidem manifestæ, aliæ obscuræ, & aliæ quidem quæ sciri possunt, aliæ non possunt. Natura omnia omnibus sufficit. Ad eam extrinsecus quidē accedunt, cataplasma, illitus, vnctio, nuditas & tegumentū totius & partis, calor & frigus ad eandē rationē, & constrictio & vlceratio, morsus, & quod pinguefacit. Intrinsecus autē, & ex prædictis quædam, & ad hæc causa occulta, & toti & parti, & cuidā etiā, cuidam verò minimè. Excretionēs secundū naturā, ventris, vrinarū, sudoris, sputi, mucī, vteri per ora venarū quæ sunt in ano (hæmorrhoidis vocant) thymū, lepram, tuberculum in cutē sponte erumpens (*φύμα* dicitur) carcinoma, ex naribus, è pulmōnibus

ribus, ex ventre, ex ano, ex cole, secundum naturam, & præ-
 ter naturam horum distinctiones, aliis iuxta aliam ratio-
 nem, interdum etiam alio modo. Vna horum omnium est
 natura, & non vna. Multæ horum omnium naturæ, & non
 vna. Medicamentum purgans fursum & deorsum, & neque
 fursum, neque deorsum. In alimento medicamentum pur-
gans, optimum, in alimento medicamentum purgans,
malum. Malum & optimum ad aliud referuntur. Vlcus,
 crusta, sanguis, pus, sanies, lepra, furfur, vlcera capitis ma-
 10 nantia, impetigo, vitiligo, lentigo, interdum quidem læ-
 dit, interdum verò iuuat, est vbi neque lædit, neque iuuat.
 Alimentum, minimè alimentum. Nisi alere queat, nomi-
 ne est alimentum, non re. Re alimentum, nomine non
 item. Alimentum in pilos, in vngues, & in extimam super-
 ficiem ab internis partibus peruenit. Ab externis partibus
 alimentum, ab externa superficie, ad intima peruenit. Con-
 fluxio vna, conspiratio vna, consentientia omnia. Ad vni-
 uersam quidem totius naturam, omnia, ad particularem
 verò, partis cuiusque particulæ ad opus. Principium ma-
 20 gnum ad extremam partem peruenit, ex parte extrema ad
 magnum principium peruenit. Vna natura, esse & non
 esse. Morborum differentia in alimento, in spiritu, in ca-
 lore, in sanguine, in pituita, in bile, in humoribus, in carne,
 in pinguedine, in vena, in arteria, in neruo, musculo, mem-
 brana, osse, cerebro, spinali medulla, ore, lingua, gula, ven-
 triculo, intestinis, septo transuerso, abdomine, icore, liene,
 renibus, vesica, vtero, cute, hæc omnia tum sigillatim,
 tum per partes. Magnitudo ipsorum magna & non ma-
 gna. Indicia, titillatio, dolor, ruptio, mens, sudor, vrina-
 30 rum sedimentum, quies, iactatio, visus, imaginationes,
 morbus regius, singultus, morbus comitialis, sanguis inte-
 ger, somnus. Et ex his, & ex aliis quæ insunt à natura, &
 quæcunque eiusmodi ad noxam & vtilitatem tendunt. La-
 bores totius & partis, & magnitudinis signa, alterius qui-
 dem ad maius, alterius verò ad minus, & ex vtrisque ad
 maius, & ex vtrisque ad minus. Dulce non dulce. Dulce
 facultate, velut aqua, dulce gustu, velut mel. vtrorumque
 signa, vlcera, oculi, & gustus, & in his magis & minus.
Dulce ad aspectum, & in coloribus, & in aliis mixturis,

dulce magis & minus. Corporis raritas ad perspirationem,
 quibus amplius aufertur, salubrior. Corporis densitas ad
 perspirationē, quibus minus aufertur, insalubrior. Quibus
 corpus probè perspirat, ii imbecilliores & salubriores ex-
 istunt, pròteq; restituntur. Quibus malè perspirat, ii prius
 quàm ægrotent, robustiores sunt, cum verò in morbum in-
 ciderunt, ægrius restituntur. Hæc autem & toti & parti at-
 tribuuntur. Pulmo contrarium corpori alimentum trahit,
 & reliqua omnia idem. Alimenti spiritus principium nares,
 os, guttur, pulmo, reliquaq; perspiratio. Alimenti tū humi-
 di tum siccī principium, os, gula, ventriculus. At antiquius
 alimentum per abdomen, umbilicus. Venarum origo tan-
 quam radix, hepar est; & arteriarum, cor. Ex his per omnia
 sanguis & spiritus peruagatur, calorq; per hæc permeat. Fa-
 cultas vna & non vna, ex qua hæc omnia, & ab his diuersa
 administrantur. Alia quidem ad totius & partis vitam, alia
 verò ad sensum totius & partis, Lac, alimentum. quibusdam
 pro natura lac alimentum est, aliis verò minimè. Sunt qui-
 bus vinum alimentum est, sunt quibus non est. Et carnes
 multæq; aliæ alimenti formæ, & pro regione, & pro consue-
 tudine. Aluntur hæc quidem ad incrementum, & vt subsi-
 stant, hæc verò tantum vt subsistant, veluti senes, alia insu-
 per ad robur. Affectio athletica non est à natura. præstat in
 omnibus habitus salubris. Quantitatem aptè ad vires ac-
 commodatam recta coniectura consequi, ardua res est. Lac
 & sanguis, alimenti redundantia. Circuitus ad multa con-
 sentiunt, ad foetum, & ad illius alimentū. Rursus autè sursum
 repit, in lac & in alimentum, & ad infantem. Vitam habent
 non animantia, vitam habent animantia, & animantium
 partes. Omnium naturæ à nullo edoctæ sunt. Sanguis alie-
 nus utilis, sanguis proprius utilis, sanguis alienus noxius,
 sanguis proprius noxius. Humores proprii noxii, humores
 alieni noxii. Humores alieni conferentes, humores proprii
 conferentes. Consentiens, minimè consentiens. Dissen-
 tiens minimè dissentiens. Lac alienum probum, lac pro-
 prium noxium. Lac alienum noxium, lac proprium vile.
 Cibis iuuenibus leniter coctus, senibus extremè immuta-
 tus, in ætatis vigore constitutis minimè immutatus. Ad cō-
 formationem, Soles triginta quinque, ad motionem, septua-
 ginta;

ginta; ad perfectionem ducenti & decem. Alii tradunt,
 ad formam, quadraginta quinque; ad motionem, sex & se-
 ptuaginta; ad exitum ducentos & decem. Aliis ad speciem,
 quinquaginta; ad primum saltum, centum; ad perfectionem,
 trecenti. Ad distinctionem, quadraginta; ad transitionem,
 octoginta; ad elapsum, ducenti quadraginta. Non est, & est.
 In his autem temporibus, & ex toto, & ex parte, plures &
 pauciores nascuntur, neque verò multò plures quam pau-
 ciores. At pauciores tot, & quæcunque alia his similia. Of-
 10 sium alimentum ex fractura. Naso bis quinque dies debentur: maxillæ & claviculæ, & costis, bis totidem: cubito, tri-
 plices: tibix & brachio, quadruplices: femori, quintuplices,
 & si quod in his plus aut minus potest. Sanguis humidus, &
 sanguis solidus. Sanguis humidus, probus, sanguis solidus,
 vitiosus. Proba omnia & vitiosa ad aliquid referri debent.
 Via sursum deorsum vna. Alimenti facultas mole præstan-
 tior, alimenti moles facultate præstantior, & in humidis, &
 in siccis. Detrahit, & apponit idem, huic quidem detrahit, illi
 verò apponit idem. Venarum pulsationes & spiritus respi-
 20 ratio, pro ætate consentiunt & dissentiunt, & morbi & sani-
 tatis sunt indicia, magis que sanitatis quam morbi, & morbi
 magis quam sanitatis. Spiritus enim etiam alimentum est.
 Humidius alimentum facilius quam siccum immutatur.
 Siccum alimentum facilius quam humidum immutatur.
 Quòd ægrè immutatur, ægrè consumitur. Quòd faciliè ap-
 ponitur, faciliè consumitur. Qui celeri appositione indigēt,
 iis humidum medicamentum ad resumendas vires opti-
 mum. Qui verò adhuc celeriore, per odoratum. At qui tar-
 diore appositione opus habent, iis solidus cibus exhiben-
 30 dus. Musculi solidiores ægrè reliquis colliquescunt, exce-
 pto osse & neruo. Quæ exercitata sunt ægrè immutantur,
 ipsaque in suo genere seipsis, quam pro natura, valentiora
 sunt, ideo ipsa inter se ægrè colliquescunt. Pus ex carne, pu-
 rulentum ex sanguine, & ex reliquo humore. Pus vlceris
 alimentum. pus venæ & arteriæ alimentum. Medulla ossis
 alimentum, ideo callo firmatur. Facultas omnia au-
 get, & alit, ac propagat. Humiditas alimen-
 to vehiculum præbet.

Hippocratis de ratione victus in morbis
acutis, liber,

QVI Cnidias appellatas sententias scriptis tradiderunt,
 ij sanè quæ in singulis morbis ægri patiuntur, & quo-
 modo eorū nonnulla ipsis eueniant, rectè conscripserunt, &
 huc vsq; quidem quæ quiuis etiã Medicinæ ignarus, rectè
 scribere potuerit, si probè ex vnoquoq; ægro quæ patiat
 intellexerit. At quæcumque Medicum non referente ægro
 prædixisse oportuit, ea magna ex parte prætermissa sunt, 10
 quædam in quibusdam, nonnullaq; ad coniecturalem co-
 gnitionem valde accommodata. Cum verò ad coniecturalem
 cognitionem referatur, quomodo singula curare oporteat,
 in us multò aliter quàm illi differuerint sentio. Ac neq; so-
 lum ob id non laudo, sed quòd paucis etiã numero remediis
 vsi sunt. Nam & plurima ab ipsis relata sunt (præterquàm
 in morbis acutis) medicamenta deorsum purgantia exhi-
 benda, & serum & lac tempestiuè propinandū. Hæc igitur si
 bona essent, & morbis quibus exhibenda monent conue-
 niëntia, longè maiore laude digna essent; quòd pauca suffi- 20
 cerent. Nunc verò res aliter se habet. Qui tamè postea reco-
 gnouerunt, ij medicè magis, quæ singulis exhibenda sunt,
 percurrerunt. Sed neq; de victus ratione quicquã effatu di-
 gnum veteres scriptis tradiderunt, eamq; , quamuis magna
 res sit, omiserunt. Varia tamen morborū singulorum gene-
 ra, multiplicemq; eorum diuisionem non ignorarunt qui-
 dam. At numeros morborum singulorū planè declarare
 studentes, non rectè scripserunt. Neq; enim quis facilè nu-
 meret, si quis ex eo ægrotantium morbum æstimet, quòd
 ab altero re quadam differat, neq; eundem esse morbū re- 30
 putet, nisi eodem nomine nūcupetur. Mihi autem placet vt
 ad omnem artem animū attendamus. Nam quæ rectè pro-
 cedunt opera, ea rectè singula facere oportet: quæ item ce-
 leritate opus habent, celeriter, quæ etiã mundiciem deside-
 rant, mundè, & quæ citra dolorè tractari postulant, ea quàm
 maximè fieri possit sine dolorè facere, cæteraque omnia id
 gen^o multò aliter quàm proximi meliorè in formam com-
 mutare cōuenit. Sed maximè eum Medicum probauerim,
 qui in morbis acutis, quorū vi plerunq; homines intereunt, longè

longè meliùs cæteris se gerat. Sunt autè hi, quantum nominibus veteres cõplexi sunt, pleuritis, peripneumonia, phrenitis, lethargus, febris ardēs, & quicunq; alij morbi ad hos consequuntur, quorum febres omninò continuæ interficiunt. Cùm enim nullum pestilentis morbi commune genus populariter grassatum fuerit, sed dispersi morbi & non similes fuerint, ab his plures quàm ab aliis omnibus moriuntur. Populares igitur non satis discernunt eos, qui in his longè proximis excellunt, aliarũq; curationum potiùs aut laudatores, aut vituperatores existunt. Deinde id magno est argumento, quòd populares huiusmodi morborũ nullam prorsus habeant intelligentiam, cùm ad eam non nisi studio perueniri possit. Nam & qui Medicinæ non profitentur scientiam, Medici maximè in eiusmodi morbis esse videntur. facile est enim nomina, quæ circa huiusmodi ægrotates proferri solent, ediscere. Nempe si quis ptisanæ cremorem nominauerit, hocq; vel illud vinum, aut etiam mullum, eadem omnia videntur plebeiis dicere Medici tum meliores, tum deteriores. At nõ ita se res habet, verùm in his sanè vel maximè alij aliis præstāt. Videntur autem mihi dignissima esse quæ scribantur, quæcunq; Medicis ignorantur, quamuis sicuti commoda existant, quæque magnas utilitates, aut magnas noxias inferunt. Quæ igitur ignorantur hæc sunt. Quanam de causa in morbis acutis quidam Medici toto vitæ tempore in prisana non colata exhibenda perseuerent, & rectè se curare existiment. Quidam etiam omni ratione contendant, ne vlllo modo hordeum eger deuoret, quòd inde magnum secururũ detrimentum existiment. Verùm per linteum excolantes, eius succum porrigunt. Horum etiam nonnulli neq; ptisanam crassam, neq; succum exhibeant.

Et hi quidem dum septimum diem æger attigerit, alij verò dum in totum morbus iudicatus fuerit. Huiusmodi itaque quæstiones non admodũ proponere Medici consueuerunt, ac neque fortè si proponant, inueniuntur. At verò ars tota magnam quidem apud vulgum calumniam sustinet, adeò vt nullam omninò Medicinam esse existiment. Si quidem in acutis morbis in tantum inter se dissentiunt artifices, vt quæ alter exhibet veluti optima reputas, ea iam mala alter existimet, ferèque ob id ars ipsa diuinationi similis esse vi-

deatur. Quoniam augures eundem alitem, si quidem sinister appareat bonum esse existimant, si verò dexter, malum. Et in Aruspicina huiusmodi quoque alia videntur in aliis. Sed & vaticinantium nonnulli contraria his sentiunt. Hanc autem speculationem tum pulcherrimam, tum quamplurimis in arte maximè commodis cognatam esse censeo. Etenim omnibus ægris ad sanitatem magnum quidpiam facit, sanisque ad sanitatem tuendam, & iis qui sese exercent, ad bonum habitum comparandum, tum etiam ad id quod quisque voluerit obtinendum. Pisana igitur rectè 10 videtur omnibus frumentaceis eduliis præferri in his morbis acutis, eosque qui eam prætulerunt laudò Nam & lentorem habet læuem, continuum, & suauem ac lubricū, mediocriter humescētem, sitim minimè inferentem, & si quid elui indiget, probè abluentem, neq; adstringit, nec malam turbationem adfert, neq; in ventre intumescit. Nempe inter coquendum, quoad maximè fieri potuit, intumuit. Qui ergo pisana in huiusmodi morbis vtuntur, ne vna quidem die vasorum inanitionem (vt ita dicam) fieri permittant, sed 20 citra intermissionem ea vtantur, nisi vel propter medicamentum, vel clysterem intermittere expediat. Et his quidē qui bis die cibum sumere consueuerunt, bis danda est, his verò qui semel cibum capere consueuerunt, his primo die semel danda, paulatim autem progrediendo, si fieri possit, iis etiam bis danda, si quid adiiendum videatur. Verūnā inter iniuria neque multa copia, neque valde crassa exhibenda, sed vt consuetudinis causa aliquid ingeratur, & ne multa vasorum inanitio fiat. Quòd autem ad sorbitionis adii- 30 ciendæ quātitatē attinet, si quidem sicciior quàm quis existimet morbus fuerit, non magna copia exhibenda, sed ante sorbitionem vel mulsā, vel vinum, vel quodcunq; magis conueniet, propinandum. In singulis verò generibus quodnam sit accommodatissimum dicitur. Quòd si os humefcat, & quæ ex pulmone efferuntur conuenientia fuerint, in summa, sorbitionis quantitatem adii cere conuenit. Quæ nanque celerius magisque madescunt, iudicationis celeritatem denunciant, quæ verò tardius & minus, tardiorē iudicationem significant. Atque hæc quidem profus hoc modo se habent. Sed & multa quoque alia peropportuna præter-

præmittuntur, ex quibus significationem capere conuenit, quæ deinceps referentur. Quoque copiosior purgatio fuerit, eò maior quantitas ad iudicationem vsq; adiicienda, præcipuè verò duobus ab iudicatione diebus, quibus quidem, aut quinto, aut septimo, aut nono iudicatio fieri videatur vt etiam dierum paritatis & imparitatis ratio habeatur Post hoc autem mane quidem sorbitione vtendum, vespere verò ad cibos transeundum. Magna autem ex parte hæc iis conferunt, qui statim ptisana integra vtuntur. Nam

10 & pleuriticorum dolores statim sponte desinunt, vbi quid effatu dignum sperare & expurgari cœperint, purgationesque longè perfectiores sunt, & minùs purulenti euadunt, quàm si aliam quis victus rationem instituat, præterea iudicationes simpliciores fiunt, meliusque iudicantur, & minùs reuertuntur. At ptisanam ex hordeo quàm optimo confici & optime coctam esse oportet, idque præsertim si non solo cremore vti debeas. Ad reliquas enim virtutes istud etiam accedit, quòd ptisanæ lubricitas efficit vt hordeum deuoratum minimè lædat, cum nusquam adhærescat, neque secundum thoracis reſtitudinem immoretur. Est autem maximè lubrica, sitimque minimè infert, & facillimè coquitur, estque infirmissima, si optimè cocta fuerit, quibus omnibus opus habet. Nisi igitur quis quantum deest contulerit, vt idoneus eiusmodi ptisanæ sorbendæ modus efficiatur, sæpiùs lædetur. Iam primùm enim quibus cibi recrementum interclusum est, si quis eo nõ vacuatq; sorbitionem dederit, dolorem si adest grauiorem reddet, si non adest, statim induxerit, & spiratio crebrior euadet. Quod certè prauū est cum pulmonem exiccet, & præcordia, tum imum ventrem, tum septum transuersum dolore fatiget. Quinetiam

20 si lateris dolore adhuc continuo, neque ad calida fomenta remittente, sputoque minimè prodeunte, verùm citra concoctionem extremè glutinoso reddito, nisi quis dolorem, vel ventre emollito, vel secta vena soluerit, aut vtrum horū conducere vidbitur exhibuerit, ptisanam autem ita affectis dederit, præcipites eos in mortem adducet. Has igitur ob causas aliasque etiam huiusmodi, qui tota vtuntur ptisana, septimo die ac citiùs moriuntur, partim quidem mente læsi, partim verò erectæ ceruicis spiratione (orthopnæam

30

dicimus) & stertore suffocati. Quos sanè veteres syderatos vel ob id maximè existimarunt, neque etiam minùs, quòd ipsis mortuis latus liuidum plagæ non absimile deprehenditur. Cuius rei hæc causa est, quòd priùs quàm dolor soluat moriuntur. Breuì siquidem anhelatores euadunt. Ex multa autem & crebra respiratione (vt iam dictum est) sputum summè glutinosum citra coctionem redditum, egressum fieri prohibet. Quinetiam cartilaginosis asperæ arteriæ corporibus (pulmonis bronchiis dictis) adhærescens, stertorem inducit, cumque ad hoc deuenerit, tum plærunque mortem infert. Etenim ipsum sputum intrò retentum, spiritum quidem intrò ferri prohibet, celeriter autem extra ferri cogit, ad id vt ad perniciem mutuas inter se operas conferant. Sputum nanque adhærescens, crebrum spiritum facit, hicque creber effectus, sputum magis glutinosum reddit, & lubricum fieri prohibet. Neque verò solùm ista prehendunt si ptisana intempestiue vtantur, verùm & multò magis, si quid quòd ptisana minùs conueniat aut ederit, aut biberint. Magna igitur ex parte ferè similia sunt auxilia, tum iis qui tota vruntur ptisana, tum his qui ipsius cremore. At his qui neutro horum, aut solo potu vtuntur, interdum quoque aliter auxiliari oportet. Hunc autem in modum omninò facere oportet. Si quem à recèti cibo, aluo nec dum subducta, febris siue cum dolore, siue sine dolore prehendit, à sorbitione exhibenda tantisper temperandum, dum cibum ad infernam intestini partem secessisse coniecetis. Quòd si dolor affuerit, aceto multo in potu vtendum, hyeme quidem calido, æstate verò frigido. Et si multa siuis aderit, mulsæ & aqua exhibenda. Ac deinceps quidem si dolor aliquis adfit, aut periculum aliquod impendat, sorbitione neque multa, neque crassâ exhibenda, verùm post septimum aut nonum diem, si validus æger fuerit. At si recentè sumto cibo, vetustus non subierit, si quidem validus fuerit, & ætate vigerit, infusum per clysterem exhibendum: si debilior extiterit, glande vtendum, nisi sponte probè prodierit. Exhibendæ autem sorbitionis tempus per initia & per totum morbum istud præcipuè obseruari debet, vt cum frigidi pedes fuerint, tum à sorbitione exhibenda, tum vel maximè à potu abstinenceamus. Cùm verò calor ad pedes descenderit,

scenderit, tunc dare conuenit, reputareq; cum in omnibus morbis, tum præcipuè in acutis, potissimumq; in quibus uehementior febris ac maximum periculum subest, tempus hoc magnam habere facultatem. Ac primùm succo maximè vtendum. deinde prisana, ad præscripta signa diligenti adhibita attentione. Lateris autem dolorem, siue per exordia, siue postea incidat, fomentis calidis tentare dissoluere absurdum quidem non est Quorum quidè optimū est aqua calida in vtre, vel vesica, vase æneo aut testaceo adhibita. verūm molle quippiā lateri, quò lenior fons fiat, supponere oportet. Vtiliter etiā admouetur spongia mollis & magna ex aqua calida expressa, fomentumq; linteo inuoluendum vt longiore tempore sufficiat & perduret, simulque ne vapor ad laborantis spiritum efferatur, nisi fortè & id ad aliquid conuenire videatur, quod & interdum vsu venit. Ad hæc autem & hordeum & eruum in aceto ita temperato, vt paulò acidius sit quàm quis bibere queat, macerata & feruefacta sacculis consuta apponere oportet, surfuresque eodem modo. Ad siccum autem fomentum, sales & milium torrefactum in sacculis laneis maximè accommodantur. Lene enim & blandum est milium. Sed & mollia huiusmodi fomenta dolores etiā ad iugulum pertingentes solunt. At venæ sectio non æquè dolorem soluit, nisi dolor ad iugulum pertingat. Quòd si ad calida fomēta dolor non remittat, non multo tēpore calefacere conuenit, quòd id pulmonem exiccet, & pus intra thoracem colligat. Sed si quidem dolor ad iugulum de se significationem præbeat, ad brachium verò, vel circa mammam, vel supra septum transversum grauitatis sensus insit, internam in cubiti flexu venam

10
20
30

secare, & quàm citissimè copiosum sanguinem detrahere conuenit, eo vsque dum multò rubicundior, aut pro puro & rubro liuidus effluat. vtrumque enim vsuuenit. Si verò eas quæ sunt sub septo transverso partes dolor affligat, nullāq; ad iugulum de se significationem præbeat, aluum veratro nigro aut peplio emollire oportet, ea ratione, vt veratro quidem daucum, aut fefeli, aut cuminum, aut anisum, aut aliud quippiam bene olens admisceat, peplio verò laseris succum. Quanquam etiam si inter se misceantur, vnus sunt generis, neque dissimiliter agunt. Sed veratrum nigrum

tum melius quàm peplium ventrem soluit, tum etiam ad iudicationem magis valet. Peplium verò flatus magis erumpere facit. Dolorem autem hæc duo sedant. Sedant etiam & alia multa quæ aluum subducunt medicamenta. Sed ex his quæ noui hæc sunt optima. Quandoquidem & quæ in sorbitionibus exhibentur aluum subducentia medicamenta, iuuant, quæcunque vel propter amaritudinem, vel aliam quãdam insuauitatem, aut copiam, aut colorem, aut aliam quampiam suspicionem non admodum ingrata existunt. Pritisanam quidem, vbi epotum est medicamentum, in super i 6 sorbendam statim dare oportet, neque admodum minorem quàm consuetum est quantitate. Quandoquidem rationi consentaneum est, media in purgatione sorbitionem non exhibere. At vbi desierit purgatio, tunc minore quàm consueuerit quantitate absumatur, deinde verò paulò maiorem semper adducatur copia, si & dolor sedatus fuerit, nihilque aliud aduersetur. Idem etiam mihi dicendum vbi pritisanæ cremore vti opus fuerit. Si quidem melius esse assero statim omninò sorbere incipere potiùs, quàm antea exinanitis vasis, aut tertio, aut quarto, aut quinto, aut sexto, aut septimo 20 die à sorbitione inchoare, nisi quidem intra hoc tẽpus morbus priùs iudicatus fuerit. In hisque consimiles præparaciones, quales dictæ sunt, faciendæ. De sorbitione igitur exhibenda sic sentio. Quin & de potu, qualemcumque tandem ex his qui describentur, quis sumturus sit, eadem omninò est ratio. At verò noui Medicos, qui contrà omninò quàm oporteat faciunt. Etenim volunt omnes vbi sub iñitia morborum homines inedia præmacerarint, aut duos, aut tres aut plures etiam dies, ita sorbitiones & potiones exhibere, idque fortassis, quòd magnæ corporis mutationi, magnam 30 etiam quandam mutationem contrà obicere æquum ipsis videatur. Atqui mutatio quidem non parum bene habet, rectè tamen ipsa sanè transferenda venit. Quin & ciborum exhibitio mutationis rationem etiam magis obtinet. Plurimum igitur lædentur, nisi rectè mutatio fiat, qui tota pritiana vtentur. Lædentur etiam qui solo succo vtentur, & qui solo potu, quanquam ij minimè. Oportet autem & ex hominum adhuc sanorum victus ratione, quænam conferant addiscere. Etenim si sanè in benevolentibus cibi inter se plurimum

rimùm differre videntur, cùm in aliis quibusdam, tum in mutationibus, an nō in morbis multùm, maximeq; in acutissimis differē? Atqui quod vitiosa victus ratio, tum in potu, tum in cibo, sui semper similis, ad sanitatem omninō sit tutior, quàm si quis subito ad aliam meliorem magnā mutationem faciat, cognitu sanè est facile. Quandoquidem tū eos qui bis die, tum eos qui semel cibum sumere consueverunt, repentinæ mutationes lædunt, & imbecillos reddunt, & qui quidem prandere non consueti, si prandeant, confestim ægrè habent, & toto corpore graues, debiles, & pigri efficiuntur, quòd si præterea cœnauerint, acidum eructant, quibusdam etiam aluus liquida contingit, nempe quòd præter consuetudinem pondere grauetur ventriculus, insuper sicari afluxus, non bis intumescere, neque bis cibos coquere. Iis igitur conuenit mutationem rependere. Dormire si quidem oportet, tanquàm noctem à cœna agentes, hyeme certè sine frigore, æstate verò citra calorem. Quòd si dormire nequeant, vbi multos lenta deambulatione circuitus confecerint, neque stent, nihilque, aut pauca & innoxia cœnent, prætereaque minùs, neque aquosum bibāt.

10 Is præterea etiam magis afficietur, si ter die ad facietatem cibum capiat, ac multò magis si sæpius. Quanquam multi sunt qui ter die copiosum cibum facillè ferunt, quòd ita assueti sint. Quin etiam qui bis die cibum sumere consueuerunt, nisi præsi fuerint debiles & infirmi sunt, & ad quoduis opus timidi & oris ventriculi dolore vexantur. Iis enim suspensa esse viscera videntur, calidam & cum virore pallidam vrinam reddunt, & stercus exurit, nonnullis quoque os amarescit, oculi grauantur, tempora pulsant, & extrema perfrigerantur.

20 Ac plurimi quidem non pransi, cœnare nequeunt, qui si cœnauerint, ventriculum grauant, & difficiliùs multò decumbunt, quàm si pransi fuissent. Cùm igitur talia sanis contingant ob dimidiatæ diei victus à consuetudine mutationem, neque apponere quicquam, neque detrahare vtile esse videtur. Qui ergo præter consuetudinem semel cibum capiens, vbi tota die exinanitis vasis pro consuetudine cœnauerit, hunc par est, si cùm impransus fuit doluit & debilis fuit, & cùm cœnauit, grauis fuit, multò magis grauari. Quòd si longiore tempore exi-

inanitis vasis repente cœnauerit, adhuc vtrique magis graua-
 bitur. Qui igitur præter consuetudinem exinanitus fuerit,
 cum hunc diem sic rependere conuenit vt in primis vitet fri-
 gus, calorem & laborem, cum hæc omnia grauitè ferat, &
 cœnam longè solito minorem capiat, eamq; non siccã, sed
 quodammodo humentiozem. Deinde minimè aquosum
 bibat, neque minùs quàm pro cibi ratione, posteroq; die
 parum prandeat, quò sensim accessione facta ad consuetu-
 dinem redeat. Ista tamen eorum quidam molestius ferunt,
 nempe qui supernis partibus copiosam amarã bilem coa-
 ceruant. Non consuetam autem cibi abstinentiam, faciliùs
 in totum ferunt, qui partibus superioribus pituitosi sunt.
 Quò fit, vt si semel tantùm cibum præter consuetudinem
 capiant, faciliùs eam ferre possint. Istud igitur euidenti est
 argumento, quò eorum quæ circa naturam atq; habitum
 nostrum contingunt, maxime mutationes, morbos potis-
 simùm pariunt. Neq; intempestiuas, neque vehementissi-
 mas vaforum inanitiones moliri fas est, neque cum morbi
 vigent & in inflammatione consistunt, cibum offerre, neq;
 repente quicquam, in hanc vel illam partem, in toto nego-
 tio immutare. Multa verò eorum quæ circa ventrem cõin-
 gunt, itemq; alia his cognata referre quis possit. veluti quòd
 cibos quidem leuiter ferunt quibus assueuerunt, etiam si
 natura boni non sint, eodemq; modo potiones. Molestè
 autè ferunt cibos quibus minimè sunt assueti, quosuis bo-
 ni sint, similiter & potus. Et quæcumq; quidem multus præ-
 ter consuetudinem carnis esus facit, vel allium, vel laser, aut
 eius succus, aut caulis aliaq; id genus peculiaribus qui-
 busdam insignibus viribus prædita, minùs vtrique quis mi-
 retur, si quæ sunt huiusmodi, dolores ventriculis magis quàm
 alia adducant. Verùm [minùs fortasse miraberis] si noueris
 quantam maza turbationem, & tumorem, & flatum, &
 tormina præter consuetudinem ingesta ventriculo exhibeat
 ei qui ea vesci minimè cõsuevit. Vel qualem panis ipse
 calidus ingestus sitim inducat & repentinam repletionem,
 tum quòd exiccet, tum etiã quòd tardè descendat. Et
 quàm varia inter se efficiant panes purissimi & confusanei,
 in cibo præter consuetudinem assumti. Itemq; maza præ-
 ter morem sicca, aut humida, aut lenta, & quale quid effi-
 ciant

eiant polentæ recentes in non assuetis, aliæque iis qui recentibus sunt assueti. Itemque vini & aquæ potus præter consuetudinem inuicem de repente permutatus, & aquosum vinum & merum præter morem subito epotum. Illud nanque in superiore ventre redundantem humiditatem, & inferiore flatum inducet, hoc verò venarum palpitationem, capitis grauitatem, & sitim. Tum etiam vinum album & nigrum si quis præter consuetudinem immutet, etiam si ambo vinosâ fuerint, multa tamen in corpore alterarint, vt minùs quis esse mirum dixerit, dulce & vinosum vinum vbi repente permutata fuerint, non idem posse. At contrario sermone quadam ex parte fauendum est, nempe cum his victus ratio facta sit, corpore neque ad robur, vt cibos adiciere, neque ad debilitatem, vt cibos demere oporteat, immutato. Insuper in singulis & robur, & morbi genus coniectandum est, tum etiam hominis natura, tum ægrî victus consuetudo, neque in cibis solùm, verùm etiam in potionibus. Ad ciborum autem adiectionem multò minùs attendendum est. Nam & subtrahere omninò sæpenumero expedit, dum ægro sufficere posse videatur, donec morbi vigor ad maturitatem perducatur. Quod in quibus faciendum sit, paulò post scribetur. Multa verò etiam alia his quæ dicta sunt similia quis scribere possit. Istud certè efficacius est testimonium. Neque enim rei quæ plurimùm in quæstione versatur cognatum existit, sed res ipsa valdè idoneum præbet documentum. Nam & per acutorum morborum exordia, quandoque quidè eodem quo laborare cœperunt die cibos comederunt, quidam etiam postridie, nonnulli quoque quiduis, alij etiam quendam potionis cinum (cyceona dictum) sorbendo sumserunt. Hæc autem omnia deteriora quidem sunt, quàm si quis aliâ victus rationem instituat. Multò tamen minùs lædunt quæ hoc tempore peccata committuntur, quàm si primis duobus vel tribus diebus, vasa quis omninò exinanierit, mox quarto vel quinto die talem cibum exhibeat. Quinetiam multò deterius est, si quis totis his diebus vasis antea exinanitis, posterioribus deinceps diebus ita victum instituat prius quàm morbus maturus euadat. Hac enim ratione plurimis liquidò mortem inferet, nisi mitis omninò morbus extiterit. Quæ verò

per initia errata committuntur, his non similiter incurabilia existunt, sed multò faciliùs sanantur. Hoc sanè maximò argumento esse arbitror, nulla sorbitione, primis diebus abstinentium in quibus paulò pòst futurum est vt his aut illis sorbitionibus vti debeant. Prorsus igitur ignorant qui hordeacea vtuntur ptisana, quòd ab ea malè habent, vbi duobus vel tribus, vel etiam pluribus diebus antea exinanitis vasis sorbere cœperint. Neq; rursus qui cremore vtuntur, quòd sorbentes lædantur intelligunt, vbi non rectè sorbitionem inchoauerint. Hoc tamen cauent & agnoscunt 10 magnam adferre læsionem, si antequam morbus ad maturitatem peruenerit, æger hordeaceam ptisanam sorbeat, cremore vti assuetus. Hæc igitur omnia magno sunt indicio, quòd Medici non rectè ægrotantes ad cibos adducunt, sed in quibus morbis vasa exinaniri non expedit, & in quibus sorbitione vtendum sit, in iis vasa exinaniant, & in quibus ex vasorum inanitione ad sorbitiones transeundum nò sit, in his transeant, idq; plerunq; exquisite. Interdum verò eotempore ex vasorum inanitione in sorbitiones commutant, quo plerunq; ex sorbitionibus ad vasorum inanitionem accedere expedit, si ita morbus ingrauescens tulerit. 20 Interdum etiam cruda à capite attrahuntur, & à thoracis regione biliosa, vigiliæ que iis accedunt, ob quas non coquitur morbus, valde que tristes & amarulenti euadunt, delirio tentantur, & iis oculi vibranti splendore coruscant, aures sono implentur, extrema perfrigescunt, vrinæ incoctæ, sputa tenuia fiunt, salsa, & colore sincero tincta, & pauca, sudores circa ceruicem contingunt, & anxietates, spiritus in ea quæ sursum sit latione offensans, creber & magnus valde, 30 supercilia quodammodo amplificantur, prauæ animi defectiones, vestium à pectore reiectiones, & manus tremulæ, atq; interdum labij inferioris concussio. Quæ si initiis cõpareant, grauis delirij significationem exhibent, & plerunq; moriuntur. Qui verò euadunt, ij cum abscessu, vel sanguinis ex naribus profluuiò, vel puris crassi excreatione, neq; aliter euadunt. Neq; certè horum ita peritos Medicos video, vt virium infirmitates in morbis dignoscant, quæ vel ex vasorum inanitione perficiuntur, & quæ vel ob aliud quoddam irritamentum, quæq; ob dolorem & morbi vehementiam,

mentiam, quasq; omnis generis affectuum species natura nostra & habitus in singulis pariat, quamuis hæc cognita aut ignorata salutem aut mortem afferunt. Maius siquidẽ malum est, si ob dolorem aut morbi vehementiam debilitato quis potum aut sorbitionem copiosiore[m] aut cibũ exhibeat, ob vasorum inanitionem debilem esse ratus. Indecorum autem est probroq; vertitur, si quis ex vasorum inanitione ægrè habentem non agnoscat, & victus ratione opprimat. Periculum siquidem quoddam affert hoc erratum, multo tamen minùs quàm alterum, illoq; longè maiore risu dignius est. Nam si quis alius Medicus aut plebeius accesserit, & quæ contigerunt cognouerit, cibumq; & potum quem alter prohibuerit exhibuerit, is proculdubio auxiliũ attulisse videatur. Atque ista præcipuè artifices apud homines infamant. Hic enim superueniẽs Medicus vel plebeius, tanquam mortuum suscitasse videtur. Horum igitur etiam signa, ex quibus singula dignoscere oporteat, scribentur. Sed tamen & hæc sunt his quæ circa ventrem contingunt consimilia. Etenim si totum corpus præter solitum multum quieuerit, non confestim robustius euadit. Si verò sanè ex diutino otio repente se ad labores contulerit, manifestum quoddam vitium efficiet. Eodem etiam modo de singulis corporis partibus existimandum. Nam & pedes tale quiddam efficient, & reliqui articuli laborare non assueti, vbi longo post interuallo de repente ad laborem se conuerterint. Eodemq; modo & dentes, & oculi, & quæuis alia corporis pars afficietur, quandoquidem & lectus præter consuetudinem mollis laborem facit, itemq;e durus præter solitum. Quin & sub dio præter morem stratus corpus indurat. Sed & horum omnium exempla scribere confert. Si quis enim accepto in tibia vlcere neque admodum insigni, neque valdè contemnendo, isq;e ad vlcera neque admodum difficulter, neque etiam admodum facillè se habeat statim ab initio primo die decumbens curetur, & nequaquam erus attollat, hic quidẽ sine inflammatione erit, multoq; citiùs hoc modo sanus euadet, quàm si sensim obambulans curaretur. Si tamẽ quinto, vel sexto, vel superiore adhuc aliquo die surgens progredi voluerit, magis utiq; tunc affligetur, quam si statim ab initio sensim oberrans

curatus fuisset. Quòd si etiam multùm de repente laborauerit, multò magis affligetur, quàm si illo modo curatus, illis diebus ita laborasset. Hæc igitur omnia inter se semper attestantur, quòd omnis subita supra modum in hæc vel illa magna mutatio lædit. Varia itaque in ventre est læsio, vbi ex multa vasorum inanitione plus iusto de repente cibis ingeritur. Quin & reliquum corpus si ex longa quiete subito ad maiorem laborem se verterit, multò magis lædetur, quàm si ex multo cibo ad vasorum inanitionem commutetur. His sanè toto corpore quiescere conuenit, atque si ex multa defatigatione de repente ad ocium & ignauiam decidat. His quoque ventrem à ciborum copia quiescere oportet. Alioqui corpori dolorem afferet, & totum corpus grauitate afficiet. Plurimus sanè mihi sermo habitus est de victus rationis in hæc vel illam partem immutatione, nempe quòd ista nouisse valde sit vtile, cum ad omnia, tum etiã ad id de quo instituta erat oratio, quòd in morbis acutis ex vasorum inanitione, ad sorbitiones mutationem faciunt. Mutatio namque velut ego iam iubeo facienda est. Deinde sorbitionibus priùs quàm morbus ad maturitatem peruenit, minimè est vtendum, aut signum aliquod aliud circa intestina vacuatorium aut proritatorium appareat, vel circa præcordia qualia paulò post scribentur. Vehemens vigilia potus cibosque tum crudos, tum incoctiores reddit. Ac rursus quæ in contraria sit mutatio, corpus dissoluit, & excoctionem ac capitis grauitatem inducit. At vinum dulce & vinosum, & album, & nigrum, & aquam mulsam, & aquam, & acetum mulsam, his notis in morbis acutis distinguere oportet. Dulce quidem vinoso minùs caput grauat, & minùs mentem tentat, magisque sanè quàm alterum intestinorum deiectiones mouet, viscerum tamè tumores, hepatis nempe & lienis auget. Neque igitur his qui amaram colligunt bilem conuenit, nèpe quòd his sitim facit. Quin etiam in superiore intestino flatum excitat, neque tamen inferiori intestino pro flatu ratione est aduersum, & si sanè non valdè penetrat à dulci vino flatu, sed circa præcordia immoratur. Et certè hoc minùs vrinas prorsus mouet quàm vinosum album. Sputum tamen potentiùs altero educit quod dulce est. Et quibus quidem epotum sitim facit, iis minùs quàm

quàm aliud vinū educit. Quibus verò minimè fuculosum est, alio magis educit. At verò vinū album vinosum plurimum & maximā ex parte laudatū quidem & vituperatum est, in vini dulcis enarratione. Ad vesicā autem altero magis penetrat, & cum vrinā prouocet, & semper perumpat, multum in his morbis contulerit. Quamuis enim ad alia altero sit minùs idoneum, quæ tamen ab ipso fit per vesicā purgatio, liberat, si vti debet impellatur. Bonæ hæ sunt notæ de vini vtilitate & noxa, quæ senioribus incognitæ fuerunt. Fuluo vino verò & nigro austero in his morbis ad hæc vti possis, si vtiq; capitis grauitas non insit, neq; mentis percussio, neq; sputum sursum ferri prohibeatur, neq; etiā vrina inhibeat. sed alui egestiones humentiores & ramētiosiores fuerint. In his sanè vel maximè ex albo mutationem facere conuenit, & quæcunq; iis similia existunt. Istud autē insuper nosse oportet, si dilucius fuerit vinum superiores omnes partes & quæ circa vesicam sunt, minùs lædere, meracius verò iis quæ circa intestina magis prodesse. At aqua mulsa per totum morbum in acutis epota, iis profus quæ bil-m amaram coaceruant, & quibus viscera intumescunt, minùs quàm non talibus est idonea. Sicim tamen minùs quàm dulce vinum infert. Pulmonem enim emollit, & sputum mediocriter educit, tussimq; sedat. Habet namque detergens quiddam, quod plus quàm par est viscidum sputū reddit. Mulsa quoque vrinas abundè prouocat, nisi quidam visceribus prohibeat. Quin & vitiosa magis per aluum deicit, interdum laudabilia quidem, interdum etiam bile sincera plus quàm par est colorata & magis spumantia, idque biliosis & visceris alicuius inflammatione laborantibus potius contingit. Mulsa igitur dilucior sputum magis educit & pulmonem emollit. At spumantes alui egestiones & plus quàm conuenit sincera bile exaturatas calidioresq; sincera magis quam aquosa demittit. Talis autem deiectio & alias graues quidem habet noxias. Neq; enim præcordiorū ardorem extinguit, sed concitat, implaciditatemq; & incontinentē membrorum iactationem efficit, intestinaq; & sedē exulcerat, quorum medelæ scribentur. In huiusmodi igitur morbis, relictis sorbitionibus, si aqua mulsa alterius potionis loco vtaris, vt multa feliciter consequeris, ita non

multum successu frustraberis. Quib⁹ ergo danda sit, & quibus aut quas ob causas minimè exhibenda, maxima ex parte dictum est. Damnata est autem ab hominibus aqua mulsæ, quòd epota ad extremam imbecillitatem deducat, ideoque breui mortem afferre existimata est. Quod quidem propter eos qui vita per inediam discedunt dictum est. Sunt enim qui ea sola in potu vtantur, tanquam certè talis existat. Verum non prorsus ita se res habet, sed sola epota aqua longè valentior existit, nisi aluum conturbarit. Sed & vino albo, tenui, paucifero & inodoro, quodammodo est validior, quodammodo etiam debilior. At qui vini & mellis meracitas, si vtriusque vires conferas, insigne habet discrimen. Nam etsi vini meri bis tantundem ad id mellis quod delingit, quis biberit, is longè certè validior à solo melle, vbi ventrem non turbauerit reddetur. Multis enim partibus plus stercoreis ipsi prodibit. Si tamen post prisanzæ sorbitionem quis aquam mulsam superbibat, valdè replet & inflat, præcordiorumq; visceribus est inutilis. Neque quidem si ante sorbitionem bibatur lædit, vt postea epota, verum etiã quodammodo iuuat. Cocta autem aqua mulsæ, aspectu quidem quàm cruda longè est pulchrior. Splendida siquidem & tenuis, alba & pellucida existit. Neque tamen aliquam ei virtutem quæ crudam antecellat, attribuere possum. Non enim cruda est suauior, si mel probum esse contigerit, cruda tamen est imbecillior, & minùs habet stercoreis. Quorù neutro vt iuuare possit, aqua mulsæ indiget. Præcipuè verò eiusmodi cocta vtendum, si mel prauum fuerit, impurum, nigrum, & mali odoris. Cocturã namq; huius prauitatis vitiũ magna ex parte aufertur. Acetum autè mulsam (oxymeli vocatũ) epotum, multiplicè quidem in his morbis vtilitatem habere comperies. Nam & sputum sursum educit, & facilem reddit spirationem. Has verò habet vtendi opportunitates. Quod quidem valdè acre est, nihil moderati effecerit ad sputa quæ non facillè exeunt. Nam si ea educeret quæ stridulam in faucibus asperitatem faciunt, & lubricitatem indaceret, ac veluti si guttur dilataret, pulmonem vtique leniret, cum ipsam emolliat: Quæ siquidem contingerent, magnam vtilitatem præstarent. Interdum verò quòd valdè acre est, sputum minimè educit, sed magis glutinosum reddit,

dit, noxiamq; facit. Maximeq; ita affecti sunt, qui cum alio-
qui perniciosè habent, neque tussire, neque ea quæ intus
continentur excreare possunt. Ad hoc igitur ægrotantis ro-
bur coniiicere oportet, & si de eo spem conceperis, exhibe-
re. Et cum dare volueris perquam tepidum, paulatimque
huiusmodi, neque affatim exhibebis. Quod autem parum
acre est, os quidem & fauces humectat, sputum educit & fi-
tium sedat, præcordiis & visceribus ibi contentis est benecuo-
lum. Nam & mellis noxias inhibet, cum quod in eo bilio-
sum est corrigat, flatu etiam perrumpere facit, & vrinas
10 promouet, intestini tamen inferiorem partem plus æquo
humentem reddit, & ramenta inducit. Interdum quoq; &
in acutis morbis hoc prauum est, maximè quidem quod
flatum penetrare vetat, quinetiam sursum recurrere facit,
præter hæc autem aliàs debilitat, & extrema refrigerat. At-
que hæc sola est ex aceto mulso noxa scriptione certè digna.
Exiguum autem eiusmodi potum nocte quidem & ieiuno
ante sorbitionem propinare conuenit, quanquam & longo
post sorbitionem interuallo nihil vetat bibere. Qui verò
20 solo potu citra sorbitiones in victus ratione vtuntur, iis hoc
vti semper & perpetuò ob id non conuenit, & maximè qui-
dem propter intestini abrasionem vel exasperationem.
Nam cum stercore sit vacuum citiùs hæc fient, idque acce-
dente vasorum exinanitione. Postea autem & aqua multa
vires suas amiserit. Si tamen multum huius potus vsum ad
totum morbum conferre possis speraueris, paulum aceti, vt
tantum agnosci possit, affundere oportet. Ita enim & quæ
lædere solet minimè lædet, & proderit quibus prodesse
opus est. Vt autem in summa dicatur, aceti aciditas biliosis
30 naturis magis confert quam melancholicis. Amara enim
dissoluuntur & in pituitam transeunt, dum ab ipso in sub-
lime attolluntur. Nigra verò fermentantur, in sublime at-
tolluntur, & multis paribus augentur. Acetum namque ni-
gra sursum educit. Mulieribus autem quam viris acetum
longè magis est aduersum, nempe cum vterum dolore affi-
ciat. Ad aquam autem præter quam quòd in morbis acutis
bibitur, nullum quidem aliud munus habeo quod confe-
ram. Neque enim tussim lenit in pulmonum inflammatio-
nibus, neque sputum educit, imò cæteris minùs, si quis per-

*Sanctus
de Feb. Cha
Lys de
exaltat.*

petuò aque potione vtatur. Verùm si inter acetum mullum
 & aquam mullam exigua aqua sorbeatur, sputum e ducit,
 propter potuùm qualitatis tranſmutationem. Quandam
 enim intus inundationem facit. Alioquin neque ſitim ſedat,
 ſed irrat, ſiquidem biliofæ naturæ biliofa eſt, & præcordiis
 mala, ſeiſamque malitia ſuperat, biliofiſſimaque eſt, vires-
 que maximè labefactat, vbi in vacuitatem venerit. Lienem
 etiam & hepar, vbi ſuccenſum fuerit, auget, intus fluctuat
 & innatat. Nempe quòd frigida ſit & non cocta, tardè per-
 meat, & neque deiectiones neque vrinas mouet. Non nihil 10
 etiam inſuper ob id lædit, quòd natura ſtercoris expers ſit.
 Quòd ſi pedibus etiam dum frigentibus aliquando ebiba-
 tur, multò maiores has noxas faciet, ad quancunq; tandem
 inclinauerit. In eiufmodi tamen morbis, vbi vehementem
 capitis grauitatem vel mentis læſionem afferre ſuſpicatus
 fueris, vino omninò eſt abſtinèdum, tuncq; aqua vtendum,
 aut vinum aquoſum & album, & penitus inodorum pror-
 fuſ dandũ, & poſt illius potionem aquæ exiguum ſuperbi-
 bendum. Hac enim ratione vini robur caput mentemque 20
 minùs feriet. In quibus autem maximè aquæ potione vtend-
 um, & quando liberaliter, & quando moderatè, & quando
 frigida, & quando calida, partim quidem ante dictam eſt,
 partim etiam ſuo dicetur tempore. At de reliquis potibus
 qualis eſt hordeaceus, & qui ex virente herba, & vua paſſa,
 & vinaceis, & tritico, & cnico, & myrti baccis, & malo pu-
 nico, atque ex aliis parantur, tum quando horum aliquo vtì
 tempeſtiuum fuerit, ſcribetur in ipſo morbo, non ſecus ac
 de aliis etiam compoſitis medicamentis. Balneum verò in
 pleriq; morbis ad vſum contulerit, partim quidem aſſiduè,
 partim verò minimè. Interdumq; eo minùs vtendum, cum 30
 ad id homines ſint imparati. In paucis enim domibus quæ
 ſunt ad agendum neceſſaria aut accommodata præparata
 reperiuntur, neq; miniſtri quales decet. At niſi quis perbel-
 lè lauetur, non mediocrem incurret noxam. Nam & recto
 fumo carente opus eſt, & aqua liberali, & frequenti balneo,
 ſed non admodum largè aſfuſo, niſi res ita poſtularit. Et de-
 terſione quidem potiùs minimè vtendum. Quòd ſi deter-
 ſione opus ſit, calido ipſo & multò copioſiore quàm fieri
 ſoleat deterſorio medicamento vtendum, & non pauca
 aqua

aqua affundenda, & celeriter diffundenda. Via ad solium sic breuis, & ad facilem tum ingressum, tum exitum. Qui lauatur moderatè se componat & taceat, nihilque ipse faciat, sed alios perfundere & detergere permittat. Multa etiam medijs temperamenti mixtio paranda, & celeres fieri perfusiones debent, spongijsq; strigilis loco vtendum, neq; valdè succum corpus inungendum. Caput tamen spongia detersum, quoad eius maximè fieri poterit resiccari oportet, neq; extremæ corporis partes, neq; caput, neq; reliquum corpus
 10 refrigerari debet. Et neque post recentem sorbitionem, neque post potum lauandum, neque statim à balneo sorbendum aut bibendum. Magni tamen referre existimandum est, si æger dum valebat balnei valdè cupidus fuerit, & lauari assuetus. Tales enim appetunt magis, & loti vtilitatem sentiunt, & læduntur non loti. In totum autem pulmonum inflammationibus magis quàm febribus ardentibus conuenit. Nam lateris, pectoris & dorsi dolorem balneum mitigat, sputum maturat, educit, & facilem spirationem reddit, & lassitudines tollit, cum articulos & extimam cutim
 20 emolliat, vrinas prouocat, capitis grauitatem soluit, & nares humectat. Atq; huiusmodi bona balneo adsunt, quibus omnibus est opus. Sin verò apparatus penuria in vno vel pluribus deficiat, verendum est ne magis lædat quàm conferat. Eorum namq; singula non conueniènter à ministris præparata, magnam offensionem afferunt. At quibus alius est in morbis plus æquo humida, iis balneum minimè opportunum est, neq; iis quibus plus iusto sistitur, neq; prius soluta est. Sed neq; eos qui virib⁹ sunt exolutis lauare oportet, neq; stomachi fastidio laborantes, neq; vomiturientes,
 30 neq; biliosum eructantes, neque quibus sanguis ex naribus profluit, nisi parci⁹ quâ occasio postulet effluat. Occasiones autè nosti. Sin verò parcius quàm expediat profluxit, lauare cōuenit, siue corpus vniuersum in reliquis, siue caput dumtaxat vtilitatē sentiat. Si igitur apparatus conuenientes fuerint, egerq; non grauatur balneum ferre posse videatur, quotidie lauare expedit. Lauandi autè cupidos, si bis die laueris, nihil peccabis. Cæterum qui tota prisana vtuntur, multò tutius assumere balnea possunt, quàm qui solo succo, quam & ii interdum vt possunt, minimè verò qui solo potu,

quibus tamen partim quoque licet. Ex his autem quæ ante scripta sunt, coniiendum est quibus in singulis victus rationis modis profuturum sit balneum, & quibus minimè. Quibus namque eorum aliquid maximè deest quæ balneum bonum reddere & iuuare possunt, eos lauare minimè expedit. Quos autem nihil horum deficit, & quibus præsentia sunt signa in quibus lauari conducit, hos lauare oportet. Fit autem febris ardens cum resiccata venulæ tempore æstiuo acres & biliosos tenues humores ad se attraxerint, & febris multa detinet, corpusq; ossaria lassitudine vexatum 10 laborat ac dolet. Fit quoque magna ex parte ex longo itinere & longa siti, vbi arefactæ venulæ acres calidasque fluxiones ad se attraxerint. Fit etiam lingua aspera & sicca, valdeque nigra, & ob ventris morsum dolor est, alui egestiones tum valde liquidæ, tum pallidæ fiunt, sitis adest vehemens & vigiliæ, interdumque mentis alienationes. Huic aquæ & mulsæ coctæ & aquosæ quantum volet potui exhibeto, & si os amarum fuerit, vomere conducit & aluum subluere. Quòd si ad hæc non soluatur, lacte asinino cocto purgato. Salsum autem nihil neque acre exhibeto, neque 20 enim feret æger. Sorbitionem verò, nisi iudicationis dies excefferit, non dabis. Et si ex naribus sanguis profluxerit, soluitur affectio, atque si sudores iudicatorii legitimi obuenierint, cum vrinis albis & crassis, & læuibus sedimentis, & si abscessus aliquis fiat. Sin verò citra hæc soluatur, reuertetur morbus, vel coxæ, vel crurum dolor continget, & si euasurus sit, crassa expuet. Febris ardētis aliud genus est, in quo aluus subit, sitis est intensa, lingua aspera, sicca, salsa, vrinæ intercipiuntur, vigiliæ torquent, & refrigerantur extrema. Huic iudicatio minimè continget, nisi sanguis ex naribus 30 profluxerit, aut abscessus circa collum, aut crurum dolor oboriatur, & sputa crassa expuat (quæ aluo suppressa contingunt) aut coxæ dolor, aut pudendi liuor obueniat. Testiculi quoq; contentio iudicationis significationem facit. Sorbitiones attractorias exhibeto. At in morbis acutis sanguinem detrahes, si vehemens fuerit morbus, & qui ægrotant ætate florenti fuerint, & virium robore valuerint. Si igitur angina, aut aliquis alius lateris morbus ægrum diuezarit, medicamentis quæ delinguntur repurgato. Sin verò

rò detracto copioso sanguine æger debilior videatur infusum alui per clysterem tertio quoque die exhibebis, donec in tuto æger fuerit, & fame opus habeat. Præcordia in tumorem sublata, nō ex spirituum interceptione, septi transuersi contentiones, protensæ spirationes, cum erectæ ceruicis spiratione sicca, quibus pus minimè subest, sed quibus ex spirituum interceptione ista cōtingunt. Potissimum verò iecoris vehementissimi dolores, & lienis grauitates, atq; aliæ inflammationes, & grauissimi supra septum transfusum dolores, & morborum collectiones solui nequeunt, si quis eas primùm medicamento purgante aggressus fuerit. Verùm in his venæ sectio præferenda est. Deinde ad infusum per aluum veniendum, nisi magnus & vehemens morbus fuerit, alioqui etiam postea medicamento purgante utendum. Quod & post venæ sectionem, securitate & moderatione indiget. Quicumque autem statim per initia morborum inflammationes medicamento purgante soluere tentant, ii de contenta quidem atque inflammata parte nihil detrahunt, cum nihil cedat quæ adhuc cruda est affectio, quæ verò morbo resistunt & sana sunt contabesciunt. At debili reddito corpore morbus superior euadit, qui vbi corpus superarit, curationem non admittit. Cùm quis repente voce defecerit, venarum interceptiones affligunt, vbi id bene valenti citra manifestam occasionem aut validam aliam causam contigerit. Venam igitur incidere oportet brachii dextri internam, & sanguinem detrahere, habita secundum habitum & ætatem plurius aut minoris ratione. Horum autem quamplurimis ista accedunt, faciei rubores, oculorum immobilitates, & manuum distentiones, dentium stridores, pulsationes, maxillarum adductio, extremorum refrigeratio, & spirituum in venis interceptiones. Cùm dolores accesserint, bilis atræ acrimque humorum affluxiones fiunt. Demorsæ autem partes internæ dolent, demorsæque & admodum arefactæ venæ, tum intenduntur, tum inflammatione tentatæ ea quæ affluunt attrahunt. Et quo corrupto sanguine, & spiritibus vias quæ in ipso secundum naturam habent peruadere nequeuntibus, perfrigerationes fiunt ob stabilitatem, vertigines, vocis defectio, capitis grauitas, & convulsiones, si iam ad cor aut hepar, aut ad venam peruene-

rint. Hinc morbi comitiales aut partium resolutiones fiunt, si in loca quæ eas partes ambiunt fluxiones inciderint, & spiritibus exire nequeuntibus exaruerint. His sanè prius adhibitis fomentis statim per initia venam secare conuenit, cum adhuc sablati sunt qui affligunt, tum spiritus, tum humores. Facilius enim remedia adhibentur. Et recreatis viribus & ad iudicationes adhibita consideratione, si non leuetur, ventrem superiorem medicamento purgare oportet, ad inferiorem verò aluum, nisi per infusum subducatur, lac asininum coctum exhibeto, nec minùs quàm duodecim heminas bibat, & si virium robur adfuerit, plus quàm sedecim. Angina fit cum sub hyemem aut vernum tempus, multa & lenta fluxio ex capite ad iugulares venas defluerit, eaque propter amplitudinem, copiosiore fluxionè attraxerint. Frigida autem & viscida existens, obstruit, & spiritus sanguinisq; vias occludens, proximū quemq; sanguinem condensat, eum que immobilem & stabilem reddit, cum natura sit frigidus & obitruere natus. Ob id suffocantur, lingua liuente & rotunda reddita ac reflexa, propter eas venas quæ lingue subsunt. Secta namque vna, quam quidam columellam appellat, vtraq; ex parte vena crassa apparet. Plenæ igitur ipsæ existentes, in linguam quæ propter siccitatē rara est & spongiosa, innixæ sunt. Ea verò præ violentia humorem ex venis recipiens, ex lata, rotunda efficitur, ex bene colorata, liuida, ex molli, dura, ex bene flexibili, flecti contumax. Ex quo citò suffocari contingit, nisi quis breui succurrat, venis in brachiis & sub lingua sectis, & medicamentis, ad delingendum exhibitis, & calidis oris collutionibus. Capite etiam abrafo, ceratum tum collo, tum capiti apponi debet, & obuolutis lanis molli spongia ex aqua calida expressa fots adhiberi. Aqua autem & mullâ minimè frigida potui exhibeatur, & ptisanæ cremorem sumat, vbi iam ex iudicatione in tuto versabitur. Cum æstare vel autūno ex capite calida, & nitrosa fluxio defluerit, vtpote tempore acris & calida reddita cum eiusmodi fuerit, mordet, exulcerat, & spiritu implet, erectæ ceruicis spiratio cum siccitatē multa accedit, & quæ in ore conspiciuntur gracilia apparent, & ceruicis tendones posteriores intenduntur, videnturq; velut neruorum distentione corripi, vox est abrupta & spiratio parua, & spiritus

Spiritus retractio crebra est & violenta. His arteria exulceratur, pulmo incenditur, neque externum aërem admittere queunt. Quibus nisi sponte ad exteriores cervicis partes deferatur, grauior & inuitabilior fit affectio, tum ob anni tempus, tum quòd à calidis & acris humoribus. Si febris corripuerit veteri stercore non subeunte, vel recenti cibo accepto, siue cum lateris dolore, siue non, is quieti permittendus, dum primùm ad inferiorem aluum cibi recrementa descenderint. Potu verò aceto mulso vtendū. At cùm grauitas ad lumbos deuenit, inferiorem aluū infuso subluere, aut medicamento purgante vti oportet. Post purgationem, primùm ex sorbitione victum instituere & aquæ mulsæ potum, deinde cibos & pisces coctos, & vinum aquosum ad noctem exiguum, interdiu verò mulsam aquosam. Quòd si flatus graucolentes fuerint, vel glans, vel alui infusum proderit. Alioqui in aceti mulsi potu continere oportet, donec cibi ad inferiorem aluum descenderint, tuncque per infusum aluum subducere. At si liquidam aluum habenti febris ardens oboriatur, si tibi medicamentum purgans idoneum videatur, id tribus primis diebus non exhibendum, sed vel quarto. Post medicamenti purgantis exhibitionem, sorbitionibus vteris, obseruatis febrium accessionibus, vt neque cùm iam præsentibus sunt, neq; cùm mox ad futura sunt, vnquam exhibeantur, sed cùm vel cessant, vel quieuerunt, & quàm longissimè à principio recesserunt. Frigentibus autem adhuc pedibus, neque potum, neq; sorbitionem, neque aliud quippiam eiusmodi exhibebis. Verùm maximè ponderis esse existimato, si expectes dum valde incaluerint, tumq; quod vtile est exhibeas. Siquidem vt plurimùm accessions febrilis signum est, pedum frigiditas. Quo tempore si quid exhibueris, maximè per omnia peccaueris. Morbum namq; non parum auxeris. At vbi febris desinit, pedes vice versa reliquo corpore calidiores euadunt. Vbi enim pedes refrigerat, augetur, & ex thorace accensa, flammam ad caput remittit. Toto autem calore confertim sursum concurrente, & ad caput exhalante, non immeritò pedes, cùm natura ex carnes sint & neruosi, refrigerantur. Præterea etiam à calidis locis multùm distantes refrigerantur, sese colligente ad thoracem calore. Rursusque

eadem ratione cùm febris soluitur, & in minutas partes dissipatur, ad pedes calor descendit. Quo tempore cùm caput ipsorum & thorax refrigeretur, ea de causa cibus exhibendus. Cùm namque frigidi pedes fuerint, ventrem calore & multo fastidio redundare necesse est, præcordiaque intendi, & corpus variè iactari propter internam turbationem mentis ab alienationem & dolores, æger vellicatur, vomere affectat, & cum prava vomuerit, dolet. At descendente calore ad pedes, vrinaque exeunte, quamuis minimè sudor erumpat, sedantur omnia, eoque tempore sorbitionem exhibere conuenit, alioqui perniciofa est. Quibus per febres alius perpetuò est liquida, vbi pedes eximie calefeceris, ceratis contexeris, fasciisque obuolueris, attendere animum oportet, vt ne sint reliquo corpore frigidiores. Quod si caleant, nihil calidi adhibendum, sed videndum vt ne refrigerentur. Potus sit quàm minimus, aqua frigida, aut mulla. At quibus per febres alius est liquida, & mens perturbata. & ex his multi floccos vellunt, nares fodiunt, & parum quidem ad interrogata respondent, per se verò nihil compositum dicunt, iis sanè talia melancholica esse arbitror. His ita se habentibus si alius liquida fuerit & colliquefcens, sorbitiones frigidiores & crassiores exhibendæ mihi videntur, & potiones quæ aluum sistant, vinosiores potius quàm adstringentes. Quibus autem per febres ab initio vertigines & capitis pulsationes adsunt, & vrina tenuis, in his expectandum vt ad iudicationes febris ingrauescat, neque mirandum si delirent. Quibus per initia vrinae nebuloasæ sunt, aut etiam crassæ existunt, hos, si alia quoque conferant, purgare oportet. Quòd si inter initia vrinae tenues fuerint, eos minimè purgabis, sed si visum fuerit, per infusum aluum sublues. Hos ita curare conducit, vt æger corpore quiescat, tum inungatur, tum æqualiter contegatur. Potu vtatur mulla aquosa, & prisanæ succo in sorbitione ad vesperam. Aluum ab initio per infusa subducito, medicamenta autem purgantia minimè exhibeto. Si quid enim circa ventrem commoueris, vrina non coquitur, sed citra sudorem & iudicationem febris diutiùs perseuerabit. Sorbitiones autem ne dederis cùm propè iudicationes fuerint, & perturbatio adfuerit, verùm vbi remiserit, & res in melius process-

processerit. Omnium verò februm iudicationes obseruandæ, atque eo tempore sorbitiones detrahendæ. Hæ verò febres protrahi solent, & abscessus habere circa aures & ceruicem, si quidem infernæ partes frigidæ fuerint. Quòd si minimè frigidæ fuerint, alias habent mutationes. Fuit namq; sanguis ex naribus, & iis alui conturbantur. At quos febres detinent cum anxietudine & præcordiorũ contentione, ii iacentes stare loco nesciunt, & extremis omnibus perfrigerantur, magnamq; tum curam, tum custodiam requirunt. Hos sic transfigere oportet, vt nihil præter acetum mulsum dilutum exhibeas, neque sorbitionem offeras, donec febris desierit, & vrina concocta fuerit. Recumbere autem debent in domo obscura, & stratis quàm mollissimis reclinati, longo tempore eundem decubitum perferre, & quam minimè incontinenter se iactare. Id enim eos præcipuè iuuat. Ad præcordia lini semen illitum impone ea obseruatione vt ne inhorrescat is cui apponitur, sitque exactè tepidum ex aqua & oleo coctum. Ex vrinis verò quid futurum sit coniciendum. Crassiores namque & pallidiores, meliores; tenuiores, & nigriores, deteriores. Quòd si mutationem habeant, temporis longinquitatem indicant, morbusq; necessariò tum ad peius, tum ad melius inæqualitatem commutat. Inconstantes autem febres, donec consistant, sinere oportet, atque vbi constiterint, victu & conueniente curatione occurrendum, adhibita eorum quæ secundum naturam sunt ratione. Ægrotantium verò facies multæ sunt, ideoq; Medico aduertendum est, vt ne eum manifesta aliqua causa lateat, tum earum quæ ratiocinatione considerantur, tum earum quas die pari aut impari appere-
30 re necesse est. Imprimis igitur dies impares verendi sunt, nempe quòd hi dies magnam ægrotum in hanc vel illam partem inclinationem efficiant. Obseruare itaque primum diem oportet, quo æger debilis esse, & vnde & quando initium morbi cœpit, quod certè præcipuum cognitu existimatur. Postquam autem ipsum interrogaueris, omniaque etiam in considerationem adhibueris, primum quidem caput quonam se habeat modo, num dolore vacet & nullam in se grauitatem sentiat, deinde præcordia & latera num dolore careant. Circa præcordia siquidem spectandum, num

dolorem sentiant, aut in tumorem attollantur, vel obliquitatem, vel fatietatem habeant, vel lateris dolor affuerit, simulq; cum dolore aut tussicula, aut tormina, aut ventris dolor affligant. Vbi namque horum quicquam in præcordiis adfuerit, præcipuè aluum per infusa soluere conuenit. In potu verò aqua mulsæ calida decocta vtatur. Considerandum etiam si cum exurgit animo linqatur, aut facîle spiritum trahat. Inspicienda quoq; alui egestio num vehementer colore nigro tincta fuerit, vel pura, quales sunt sanorum deiectiones, vel etiam num febris tertio die ingrauescat. Vbi autem huiusmodi tertianos circuitus in his morbis probè admodum inspexeris, præterea etiam alia consideranda sunt, & si quartus dies similiter in his ipsis quodam modo se habeat, æger in periculo versatur. Quod verò ad signa attinet, nigra alui deiectio mortem significat, quæ autem sanæ egestioni similis est, si per omnes dies appareat, salutaris. At si glande subdita aluus non cesserit, & facilis spiratio adfuerit, si vbi ad desidendum exurrexerit; aut in ipso lecto animo deficiat, hæc si vel ægro vel ægræ inter initia affuerint, delirium affore existima. Attendendum quoq; ad manus, quæ si tremulæ fuerint, huic sperandum est sanguinem è naribus profluxurum. Nares quoq; inspiciendæ, num ex vtrisq; æqualiter spiritus ducatur, & si multus ex naribus feratur, conuulsio fieri assolet. Quæ si contingat, mors huic expectanda est; eamq; prædicere pulchrum fuerit. At si in febre hyberna lingua aspera fuerit, & animi deliquia incidat, huic etsi febris remissio contingere consuevit, eum tamen in perfecta inedia continere, & aquæ ac mulsæ potione ptisanæque cremore conseruare oportet, neq; febris remissioni fidendum est, quòd eiusmodi signa ægrum de vita periclitari testentur. Quæ vbi cognoueris, optimeq; contemplatus fueris, ita si lubet prædicere poteris. Cum verò in febribus quinto die quid formidolosum contigerit, aut aluus liquida repente deiecerit, aut animi deliquium inciderit, vel vocis defectio prehenderit, vel conuulsio, vel singultus, ex quibus anxietate æger premi consuevit, sudoresq; sub naso & circa frontem ac ceruicem posteriore capitis parte suboriri. Qui casibus conflantur huiusmodi, suspiriosi non multò post moriuntur. Quibus autem per febres tubercula

in cru-

in erutibus oriuntur, tractuq; temporis, perseverante etiam febre, non maturantur, & circa fauces suffocatio incidit, nullo tumore in faucibus existente, neq; tubercula concoquantur, sed extincta fuerint, iis sanguis ex naribus effluere consuevit. Qui si multus quidem fluxerit, morbi solutionem portendit; sin minus longitudinem; quoq; minus fluxerit, eò deteriore & longiore. Quòd si reliqua facilima fuerint, huic dolores ad pedes expectandi sunt, qui si pedem attigerint, diurnoq; dolore affecerint, & inflammatio circum oborta paulatim non leuetur, ad cervicem dolores peruenient, & ad iugulum, humerum, pectus & articulum, hancq; tuberculolum fieri necesse est. His verò extinctis, si manus contrahantur, vel tremulæ euadant, eum conuulsio & desipientia prehendit. Quinetiam in superciliis pustulas & tubores habet, & vna ex palpebris iuxta alteram repullulat, dura inflammatio detinet, oculus vehementer intumescit, & delirium valde increfcit. At noctes magis quam dies delirii significatione præbent. Multa autem signa maximè contingunt ad numerum imparè potius quam parè. Vtrouis tamen numero contingant, lethales morbi succedunt. Hos si quidem ab initio medicamentis purgare volueris, id ante quintum diem faciendum, si venter murmurauerit, alioqui à medicamentis abstinèdi. Quòd si murmurauerit, aluique egestiones biliosæ fuerint, scammonio exhibitò moderatè purgandum. Quòd autem ad reliquam curationem attinet, quam parcissimi potus & sorbitiones, quò melius se res habeat, exhibendæ donec remissione facta decimumquartum exegerint diem. Febricitanti sub decimumquartum diem si vox defecerit, huic neq; cita morbi solutio, neq; liberatio venire assollet, sed temporis longinquitas indicatur. Cùm verò hoc die apparuerit, longior morbus incidit. Febricitanti vbi quarto die lingua perturbatè loquitur, & aluus biliosa liquida deiecit, is delirare assuevit. Sed ex euentis quid consequatur obseruandum. In acutis morbis æstiuæ & autumnali tempestate, repentina sanguinis stillatio, contentionem & multum circa venas feruorem significat, & postero die vrinas tenues futuras. Ac si ætate vigerit æger, fueritq; corpore exercitato, bene carnosus & melancholicus, aut ex potatione manus tremulæ

fuerint, delirium & conuulsionem rectè prædixeris. Et si
 quidem paribus diebus accesserint, melius, iudicatoriis ve-
 rò diebus perniciosum, nisi multus irruens sanguis viam re-
 dundantiæ per nares aperuerit, aut per sedè fecerit, aut abs-
 cessus, aut humorum transpositus, aut præcordiorum do-
 lores, aut ad testes, aut ad crura attulerit. Quibus concoctis
 viæ fiunt spuris, & vrinæ excernuntur crassæ, læues, albæ. In
 febrili singultuosa laevis succum, acetum mulsum, daucum
 tritum potui exhibeto, & galbanum ex melle cum cumino
 delingendum, posteaque puifanæ cremorem sorbendum ¹⁰
 dato. Neque is euadere potest, nisi iudicatorii sudores & som-
 ni æquales accesserint, vrinæque crassæ & acres percurrerint,
 aut ad abscessum morbus se conuerterit. Nux pinea
 cum myrrha in ecligmate detur. His verò acetum mulsum
 quàm minimum potui exhibeatur, sed si admodum siticu-
 losi fuerint, aqua hordei. Circa pulmonum & laterum in-
 flammationes istud considerandum, num febris adsit acu-
 ta, & dolores alterius lateris aut vtriusque affligant, & num
 laboret dum spiritus sursum fertur, tusses adsint, & sputa
 educantur ruffa aut liuida, vel etiam tenuia & spumosa, & flo- ²⁰
 rida, atque si quid discrepet ab iis quæ illis contingere consue-
 uerunt. His hæc instituenda curatio. Si quidem dolor sur-
 sum ad iugulum tendat, vel ad mammam & brachium, in-
 ternam brachii venam secare oportet, ea parte qua dolor
 affigit, & sanguinem detrahare pro corporis habitu, anni
 tempore, ætate, & colore, plusque & cum maiore fiducia si
 dolor acutus fuerit, ad animi usque deliquium ducere, post-
 eaalui infusum per clysterem exhibere. Quòd si sub tho-
 race dolor valde vrgeat, lateris morbo affecto aluum me-
 dicamento purgabis. At medio purgationis tempore nihil ³⁰
 dandum, post purgationem autem acetum mulsum exhi-
 bendum. Quarto die medicamentum purgans propinato,
 tribusque primis diebus aluum per infusum subluo, atque
 si sic non leuetur, aliquantulum purgato. Custodia deinde
 opus est, dum æger febris sit expers & ad septimum diem
 peruenerit. Deinde si in tuto versari videatur, sic primum
 tenuem modicumque succum ex melle exhibeto. Quòd si
 facile sputum educatur, bene spirat, & circa latera dolore
 careat, paulò crassiorem & copiosiore, bisque die dato.
 Si

Si verò non facilè liberetur, minorem potionem & paucam
 sorbitionem, cremorem tenuem & semel exhibeto, eo quo
 meliùs degit tempore, quod ex vrinis deprehendes. Sorbi-
 tionem autem bis in morbis non priùs. Ferre oportet,
 quàm vrinas & sputa concocta videris. At si ex medicamen-
 to purgante frequenter deiecerit, minorem quidem & te-
 nuiores exhibere necesse est. Neque enim dormire ob-
 vasorum inanitionem, neque concoquere similiter, neque
 iudicationes sustinere poterit. Verùm vbi crudorum colli-
 quationes extiterint, & quæ renituntur reiecerit, nihil re-
 pugnabit. Cõcocta autem sputa quidem sunt, vbi puri simi-
 lia extiterint, vrinæ verò, vbi sedimenta habuerint eruo si-
 milia. At ad cæteros laterum dolores tep̃factoria & cero-
 mata apponere nihil prohibet, crura etiam & lumbos oleo
 calido inungere, & pinguedine illinere. Ad præcordia au-
 tem lini semen cataplasmate ad mammas vsque imponere.
 Pulmonis inflammatio vbi statum attigerit, nisi repurge-
 tur, remedium non admittit, prauaque est si æger difficul-
 ter spiret, vrinæ tenues sint & acres, sudoresque circa cerui-
 cem & caput oborti sint. Hi enim sudores mali sunt ex suf-
 focatione, impera, & violentia vbi superior morbus euadit
 contingentes, nisi vrinæ multæ & crassæ proruperint, &
 sputa cocta prodierint. Quicquid autem ex his sponte eue-
 nerit, morbi solutionem adferet. Ad pulmonis inflamma-
 tionem medicamentum in ecligmate, nux pinea & galba-
 num ex melle Attico. Abrotanum in aceto mulso, piper, ve-
 raturum nigrum vbi decoxeris, lateris dolore affecto etiam
 inter initia, vbi dolor vrget, exhibeto. Confer etiam pan-
 nacem ex aceto mulso decoctum & percolatum propinare,
 tum hepaticis, tum septi transuersi dolore plurimùm affe-
 ctis. Et quæcunque per aluum aut per vrinas deducere vo-
 les, ex melle & vino exhibeto. Verùm quæ per aluum, cum
 aquosa mulsa copiosiore propinato. Intestinorum difficul-
 tas si cessauit, vel abscessum, vel tumorem aliquem pariet,
 nisi in febres vel sudores vertatur, & vrinæ crassæ, albæ & læ-
 ues apparuerint, vel in tertianas, vel varicem, vel testem, vel
 crura, vel in coxendices dolor obfirmetur. In biliosa febre,
 morbus r̃gius, ante diem septimum cum rigore succedens,
 febrem soluit, citra rigorem verò intempestiuè obortus.

lethalis. Nerviurum distentio circa lumbos & ex atrabilia-
riis humoribus per venas spirituum interceptiones si ad fue-
runt, venæ sectione solvuntur. Cùm autem per tendones
vehementer a superiore parte reuelluntur, sudoresque circa
cervicem & faciem oboriuntur, præ dolore vellicatis & re-
ficatis iis qui ad ossis sacri extremum pertinent tendoni-
bus, qui crassissimi spinam continent, qua parte maxima
exoriuntur ligamenta & ad pedes vsque desinunt. Huic nisi
febris & somnus accesserit, & quæ consequuntur urinae con-
coctæ, sudoresque indicatorii prodierint, vinum Creticum 10
vinosum bibendum, & farinam coctam edendam exhibe-
to. Cerato quoque inungere atque illinere convenit, crura-
que in pelui calida madefacta ad pedes vsque velamentis
involuere, & brachia & digitos vsque contegere, lumbosque
à collo ad coxas molli pelle pinguedine & cera illita, ita ut
anteriora etiam contineat, circumdare. Ex intervallis etiam
fomentis per vtriculos vitior, calidaque affusa, & obuoluto
linteo, ipsum in conclavi decumbere iubeto. Aluum verò ne
nimium, nisi glande soluito, si ex longo tempore non deie-
cerit, & si quid in melius tibi processerit, bene se res habet. 20
Alioqui modi radicem ex vino odorato tritam, & daucum
mane ieiuno ante perfusionem propinato, & post hæc citò
farinam coctam tepidam quàm plurimam edat, vinumque
bene temperatum, cum volet, superbibat. Et si quidem tibi
in melius processerit, bene res habet, alioqui prædictione
utendum. At morbi omnes solvuntur aut per os, aut per
aluum, aut per vesicam, aut alium quendam eiusmodi arti-
culum. Sudor verò omnibus communis est. Veratrum au-
tem exhibendum quibus à capite fluxio fertur. At iis qui
ex abscessibus, aut ex venæ ruptione, aut ob intemperan- 30
tiam, aut aliam validam quandam ob causam suppurati fi-
unt, veratrum minimè dandum, cum nihil iuuet, & si quid
æger patiarur, veratrum in causa esse videatur. Si verò ex-
oluto fuerit corpore, vel caput doluerit, aut aures, aut nares
oppleantur, aut sputatio, aut genuum grauitas malè vexet,
aut corpus præter consuetudinem intumescat, quicquid ho-
rum contigerit, exhibebis, dum neque ex potibus, neque ex
rebus venereis, neque ex mœrore, aut curis, neque ex vigiliis
ista contingant. Et si quidem horum aliquid in causa fuerit,
ad id

ad id curationem instituere oportet. Dolores laterum, dor-
 si, lumborum, coxarum, ex itinere contingunt, & quæcun-
 que inter respirandum ex occasione manifesta dolorem fa-
 ciunt. Plætiūq; nanq; ex crapulis cibusq; flatulentis ad lum-
 bos & coxas dolores venire consueuerunt. Atque ex his ca-
 sibus vrinæ difficultas accedit. Horum verò ex via defatiga-
 tio causa est, itemq; grauedinis & raucedinis. Quæ autem
 ex victus ratione contingunt, horum quidem magnam par-
 tem vnusquisq; pro mutata præter consuetudinem victus
 10 forma præcipuè significationem præbet. Qui enim pran-
 dere minimè soliti pransi sunt, his magnus ventris tumor
 adest, & dormitatio, & plenitudo. Si verò insuper cœnaue-
 rint, aluus exturbatur. His à balneo dormire confert, & à
 somnolenta deambulatione multos conficere circuitus, &
 si quidem venter emollitus fuerit, cœnare, & paucum vinū,
 sed meracius bibere. Quod si aluum non exonerarint cor-
 pus oleo calido inungere, & si sitis adfuerit, epoto vino a-
 quoso albo dulci quiescere, & si non dormierint, ampliùs
 quiescere. In reliquis similis iis victus ratio qualis crapula
 20 grauatis institui debet. Ex potionibus autem quæ quidem
 aquosiores sunt, tardiùs permeant, & velut in orbem actæ
 circum præcordia fluitant, neq; ad mictionem decurrunt.
 Quibus si quis repletus fuerit, is nullum opus ex his celeri-
 ter conficiet, quæ corporis contentionem, robur, aut celeri-
 tatem ad laborem requirunt. Quàm plurimum autē quie-
 scat, donec vnà cum cibus concoctæ fuerint. At verò mera-
 ciores & austeriores potiones, in corpore palpitationem, &
 in capite pulsationem efficiunt. Hi bene habent si insuper
 dormiant, & calidū aliquid ex his quæ ipsis sunt suauissima
 30 sorbeant. Ieiunium autem ad capitis dolorem & crapulam
 malum est. Qui semel tantum die cibum capiūt, ii & imbe-
 cilli euadunt, & calidam vrinam reddunt præter consuetu-
 dinem vasis exinanitis, os salsum & amarū redditur, in quo-
 uis opere sunt tremuli, tempora ipsis distendantur, neq; cœ-
 nam perinde coquere possunt ac si pransi essent. Hos minùs
 quàm pro consuetudine bibere conuenit, ma zamque liqui-
 diorem panis loco assumere, & inter olera lapathum, aut
 maluam, aut ptisanam & betas. In cibo vinum bibāt quan-
 tum videatur esse moderatum & dilutius, & à cœna parum.

deambulent, donec vrina decurrat, eamque reddiderint, piscibus coctis etiam vrantur. Cibi autem de se maximè indicia præbent. Allium flatum & caliditatem circa thoracem facit, capitis grauitatem & anxietudinem parit, & si quis alius dolor fieri consueuerit, eum grauiorem reddit. Vrinam autem ciet, eaque dote est præditum. Optimè autem editur ei qui se ad computationem comparare volet, aut iam ebrius est. Caseus flatum & adstrictionem parit, cibos incendit, crudum & incoctum edulium existit, eiusque esus inter potandum repletis deterrimus. Legumina omnia flatuosa sunt, & cruda, & elixa, & frixa tum etiam macerata, tum viridia. Neque his nisi cum aliis cibis vrendum. Sed horum vnumquodq; sua habet vitia. Cicer flatum quidem tum crudum, tum frigidum, & dolorem parit. Lens adstringit & turbationem inducit, si cum cortice fuerit. Ex his lupinus minimùm horum malorum habet. Lasepitiu tum caule, tum succo, quibusdam quidem maximè, inexpertis verò per aluum minimè descendit, & choleram aridam nominatam parit, idque præcipuè si cum multo caseo, aut bubularum carniu esu misceatur. Nam & melancholicæ affectiones carniu bubularum esu ingrauescunt, quòd earum natura minimè superari queat, neque quilibet ventriculus eas concoquere possit. Quo periculo optimè defungentur, qui iis percoctis & perquam vetustis vrantur. Caprinæ carnes omnia quæ bubulis insunt vitia habent, & cruditatem, flatusque & ructus magis mouent, & choleram gignunt. Sunt autem quæ odoratissimæ, solidæ & suauissimæ, eaque optimæ percoctæ & frigidæ. Quæ verò insuauissimæ graueolentes & duræ, ea pessimæ quinetiam recentis. Optimæ etiam sunt æstate, autumno verò pessimæ. Porcelli carnes prauæ sunt, cum crudiores aut perambustæ fuerint. Nempe tum choleram magis gignent, & turbationem facient. Suillæ autem carniu optimæ sunt, præstantissimæ verò, quæ neq; vehementer pingues, neque contra vehementer graciles, neque veteris victimæ ætatem assecuta, edendæque sine pelle & subfrigidæ. In cholera sicca venter inflatur, & strepitus insunt, & laterum ac lumborum dolor, nihilque infra deicit aluus, sed adstringitur. Ita affectus ne vomat videto, verùm vt aluus subducatur. Infuso igitur

igitur per clysterem calido & perquam pingui quàm citissimè vtitor, perunctumque in calidam quamplurimam, in folio collocatum, calida sensim affusa, demittito. Et si cùm calefactus fuerit, aluus subducatur, morbus solutus est. Huic etiam dormire confert, & vinum tenue, vetus ac meracius bibere. Oleum quoque exhibeto, vt quiescat, & aluus subeat, ac soluitur morbus. A cibis atque omnibus aliis abstineat. Quòd si dolor minimè remiserit, lac asininum donec purgatus fuerit propinato. At si aluus liquida fuerit, & bilis subducatur, torminaque vexent, vomitiones & suffocationes, iis optimum est quiescere, aquam mulsam bibere, ac minimè vomere. Hydropum cùm duæ sint naturæ, hic quidem qui hypofarcidios (velut sub carne) dicitur, vbi hominem aggredditur euitari non potest. Alter verò cum flatibus, multam fœlicitatem ad curationem requirit, præcipueque multos labores, forum & temperantiam. Sicca edat & acria, nêpe cùm hac ratione plurimam vrinam reddat, & maximè viribus valeat. Quòd si difficultate spirandi teneatur, anni tempus æstiuum fuerit, ætas vigeat, & virium robur adsit, sanguinem ex brachio detrahete conuenit. Deinde panes calidos vino nigro & oleo intinctos edat, quam paucissimo potu vtatur, quamplurimum laboret, suillaque carnosâ ex aceto cocta vescatur, vt asperis obambulationibus reluctari possit. Qui ventres inferiores calidos habent, & acres inæqualesque deiectiones prodeunt, id iis ex colliquatione contingit. Quibus quidem si validè vires fuerint, veratrum album ad reuulsionem exhibendum. Alioqui succus tritici Sitani crassus & frigidus exhibendus, & lentis frefum, panesque subcinericei, ac pisces. febricitanti quidem elixi, sine febre autem, assi. Vinum etiam nigrum non febricitanti dandum, alioqui aqua ex mespilis, aut myrti baccis, aut malis, aut sorbis, aut palmulis, aut vitium cœnanthe. Quòd si febris non detineat, ad sin. que tormina, lac asinum calidum, modicum primùm, deinde sensim progressu factò amplius & lini semen, ac triticeam polentam ammixa hordeacea, vel fabam Ægyptiam detracto cortice amaro inspergens potui exhibeto, aut oua edat semiconcreta assa, & simillam, milium, & alicam ex lacte coctam. Ea que cocta frigida edenda, hisque similia tum potu, tum cibo assumentia.

In victus ratione maximum est operę pretium animadu-
 terere & obseruare tum febrium intensiões, tum remissi-
 ones, non modò in acutis morbis, verùm etiam in longis,
 quò temporum occasiões caueas, quibus cibi minimè of-
 ferri debent, & quando tutò offerendi sunt cognoscas, atq;
 etiam quando plurimùm ab intēsiõe abfuerint. Animadu-
 uertere autem eos oportet quibus caput vel ob exercitati-
 ones, vel cursus, vel iter, vel venationem, vel alium aliquem
 intempestiuum laborem dolet, vel ex rebus venereis. De-
 colores etiam, raucedinosos, lienosos, sanguine defectos, 10
 spirituosos, sicca tussi laborantes, siticulosos, flatuosos, &
 venarum interceptiones: intenta quoque habentes præcor-
 dia, latera & dorsum, ac stupore detentos, obscurè videntes,
 eosque quibus aures tinniunt, & qui vrinariam fistulam in-
 continentem habent, auriginosos & quorū alui cruda dei-
 ciunt, quiq; sanguinem copiosum ex naribus aut sede pro-
 fundant, aut qui inflationibus detinentur, si eos vehemens
 dolor vexet, neq; superiores existant. Horum quidem nul-
 los medicamento purgante vacuaueris. Neq; enim res pe-
 riculo caret, nihilq; profeceris, tum etiam spontaneas libe-
 rationes & iudicationes auferes. At si cui sanguinem detra-
 here confert, aluum firmam reddere, atq; hoc modo detra-
 here oportet, & in ediam imperare, vinumq; ei demere. De-
 inde in reliquo conuenientem victus rationem instituere,
 & fomentis humidis curare. Quòd si condensata tibi aluus
 videatur, molli infuso aluum sublues. At si medicamentum
 purgans tibi exhibendum visum fuerit, per veratrum supra
 cum securitate purgabis, at deorsum eorum neminem. O-
 ptimū est autem si ad vrinas, sudores & deambulationes æ-
 grum adducas, & leui frictione vtaris, vt ne habitum dēsi-
 orem efficias. Quòd si in lecto decumbat, eum alij perfricēt. 20
 Ac si quidem in thoracē supra septum transuersum affectus
 fuerit, eum vt plurimùm desidere conuenit, & quàm mini-
 mùm reclinari, dum vires valeant, sedentemq; longo tem-
 pore oleo multo calido perfricari. At si in inferiore aluo sub
 septo transuerso dolores teneant, iacēre conducit, nulloque
 modo corpus moueri, præter quàm frictione. Quæ verò ex
 inferiore aluo per vrinas & sudores soluuntur, si mediocri-
 ter delabantur, sua sponte soluuntur quæ parua sunt, sed ve-
 hementia

hementia praua existunt. Qui enim sic habent, aut intereunt, aut non sine aliis malis colanescunt, sed quæ sunt eiuscemodi aliquò firmari solent. Potionem aquæ subter cutem laboranti concinnabis, si cantharidum trium, ablato cuiusque capite, pedibus & alis, corpora ex tribus aquæ cyathis contrita exhibueris. Vbi verò ex epoto medicamēto laborarit, calida perfundatur, ex oleo tamen prius inunctus, ieiunus bibat, edatq; panes calidos ex oleo. Sanguinem fistes fici succo lana excepto intrò ad venam apposito. Aut coagulo intorto in nares immisso, vel si chalcitidè prius extensam digito apprimas, & cartilagine utraque ex parte foris comprimas, aluumque lacte asinino cocto soluas, & capiti raso refrigerantia adhibeas, si anni tempestas calida fuerit. Sesamoïdes sursum purgat, sesquidrachmæ pondere ex aceto mulso tritum potu exhibitum. Admiscetur etiam veratris tertia potionis parte, & ita minus suffocat. Pilos in palpebris enascentes (trichosin vocant) curaueris, si subiectum acui foramen filum habenti, in superiore palpebræ parte acuminata & tensa perpunctione facta deorsum transmiseris, aliudque sub hoc interiore parte traieceris, si a extensa consueris & deligaris quoad decidant. Ac si hæc quidem sufficiat, bene se res habet, aliòqui, si quid deficit, rursus eadem facienda. Eodè quoq; modo ora venarum in ano sanguinè fundere solita (hæmorrhoidas vacant) intruso in acū quàm crassissimo & maximo lanæ succidæ filo, deligabis. Securior enim euadit hæc curatio. Deinde compressas medicamento putrefacies, neque perfundes donec deciderint, vnamq; perpetuò relinques. Post hæc etiã vbi vires resumferit, medicamentū purgans ex veratro propinabis. Deinde exercitatione vtatur, & exudet, pro exercitatione sit frictio multa matutina, cursu abstineat, ebrietate, & acribus præter quàm origano. Vomant autè septimo quoq; die, aut ter in mense. Hoc enim pacto corpus optimè habebit. Vinum bibat fuluum, austerum, aquosum & paucum. Purulentis dissectos scillæ orbiculos ex aqua coquito, & vbi optimè deferbuerit, diffundito, aliaque affusa coquito, dum tactui percocti & molles appareant. Deinde vbi laeuigatū triueris, cuminū perfictū, alba sesama & amygdalas recentes tritas admisce, eaque melle excepta in ecligmate exhibeto, post-

eaque vinum dulce bibat. Sorbitiones sumat peplum albi tritum acetabuli parui mensura, aqua lotura: farinae setanę maceratum & coctum, melleque affuso tepidum sorbeat, eoque modo diem transigat. Deinde adhibita consequentium ratione cœnam exhibeto. Ad intestinorum difficultatem, fabarum purarum quadrantem, & duodecim rubiæ furculos tritos admisceto & coquito, & ex pingui aliquo delingendum porrigito. Oculis medeberis si spodium lotum velut farinae massam probè subactum, non liquidum, læuiter teras, acerbo vix immaturæ & amaræ succo humectatum, ac in sole resiccatum, ita vt illini possit humectaueris. Vbi verò siccum extiterit, læuiter tritum siccum oculis illine, eorumque angulis insperge. Humentibus iisdem medetur Ebeni drachmam, æris vsti obolos nouem, in cote terito, croci obolos tres. His tritis & læuigatis vini dulcis heminam Atticam affundito. Deinde soli exposito, & contexto, vbi concoctum fuerit, eo vtor. Ad vehementes eorum dolores. Chalcitidis drachmam, vix expressæ partes duas, myrrham & crocum terito, musto admixto in sole excoquito, eoque intensos oculorum dolores illinito. Sit autem in vase æneo. Vteri strangulatum vt dignoscas, duobus digitis comprimito, & si sentit, vteri strangulatio est, aliòqui, conuulsio. Ad aqua inter cutem laborantes. Pepli rotundi (quod meconium dicitur) acetabulum paruum Atticum potui exhibeto. Squamæ æris quantum specilla lata tria capiunt, cum setaniæ farinae tenui polline agglutina. Hæc læuiter trita in catapotia dato. Aquam deorsum purgant, & ex aluo stercus deturbant. In caricis singulas succi tithymalli guttas septem instilla. Deinde nouo vase repositum medicamentum & reconditum, prædicto ante cibos exhibeto. Peplum meconium dictum terito, aqua affusa excolato, & farina subactum in placentam coque; mel coctum infundens, aqua inter cutem laborantibus edendum præbeto, & vinum dulce aquosum, aut mulsam aquosam superbibendam. At quod ab excrementis meconium collegeris, recondito, ac curato.

Hippocratis de locis in homine, lib.

Nillum mea quidem opinione corporis est principiū,
 sed omnes partes ex æquo & principium & finis esse
 videntur. Descripto nanque circulo, principium non inue-
 nitur. Eademque ratio morborum in toto corpore. Quod
 enim siccus est, morbis obnoxium esse, magisque dolere
 solet, humidum verò minus. Morbus nanque qui in parte
 sicca est, fixus est, neque interquiescit. Qui verò in humida,
 10 diffluit, & aliàs aliam præcipuè corporis partem occupat,
 & temper commutando quietem facit, citiusque conque-
 scit, cum fixus non sit. Vnaquæque verò corporis pars alte-
 ra alteri, cū hinc vel illinc perruperit, statim morbū facit,
 venter capiti, & caput carnibus ac ventri, & reliquæ omnes
 eadem ratione, quemadmodum venter capiti, & caput car-
 nibus ac ventri. Nisi enim venter moderatè subducatur, &
 si in eum cibus immittatur, ingestorum ciborum humidi-
 tate corpus irrigat, ipsa verò humiditas à ventre intersepta,
 20 à capitis vasis minimè contenta, quocunque datur effluit, &
 in capitis ambitum, & in cerebrum, per os tenue, & partim
 quidem os subit, partim verò circū cerebrum per os tenue
 fertur. Quòd si ad ventrem rursus quidem peruenerit, ven-
 tri morbum inducit. Si verò in aliam quampiam partem
 incidit, ei ipsi morbum facit. Ad eundem etiã modum
 reliquæ partes altera alteri morbum inducit. Hacq; ratio-
 ne optimum fuerit ægrotantes partes per eas, quæ morbos
 faciūt ad curationem accommodare. Sic enim quàm opti-
 mè quis eius quod ægrotat principium sanauerit. Corpus
 30 autem ipsum sibi ipsi idem est, & ex eisdem constat. Non eod-
 em tamen modo se habent eius partes magnæ & paruæ,
 itemque infernæ & supernæ. Ac si vel minima corporis pars
 malo aliquo afficiatur, eam affectionem, qualiscunq; tan-
 dem fuerit, totum corpus sentiet, quòd minima corporis
 pars eadē omnia habeat, quæ & maxima. Eaq; minima pars
 quicquid tandē protulerit, ad cognationē & gentilitatē re-
 fert, quæque ad suam, siue bonū, siue malū id fuerit. Ac pro-
 pterea corpus ob minimæ partis cognationem dolorem
 aut voluptatem percipit, quòd in minima partes omnes in-

sunt, eaque ad ea quæ sui sunt generis singula referunt, & omnia denunciant. At verò corporis natura principium in artis M-dicæ speculatione obtinet, eaq; primùm quâ parte audim⁹ perforata est. Vacua enim circa aures loca, nil aliud præter strepitum & clamorem inaudiunt. Quicquid verò per membranam ad cerebrū peruenerit, id planè hac parte auditur, vbi vnicum foramen per membranam circumuoluentem penetrat. Ad nares autem foramen quidem nō tendit, sed laxum quiddam velut spongia, eamque ob causam per longius interuallum audit quàm o'facit. Longe enim ab o'factu odor dispergitur. Ad oculos etiam venulæ tenues ad visionem ex cerebro per ambientem membranam tendunt. Hæ venulæ humore purissimo de cerebro visionem alunt, in quo etiam rerum species in oculis apparēt. Eadem quoq; vbi resiccatae fuerint, visionem extinguunt. Membranæ verò tres sunt oculos ipsos custodientes, superna quidem crassior, media verò tenuior, & tertia tenuis, quæ humorem conseruat. Ex his superior quidem & crassissima si læsa fuerit, morbum facit. Media verò, ipsa etiam periculi plena est, & vbi rupta fuerit, foras velut vesica prominēt. Tertia tenuissima, omninò periculosa, quæ humorem conseruat. Cerebri autem membranæ duæ sunt, superna quidem vna crassior, altera, quæ cerebrum contingit, tenuis, neque vbi vulnerata fuerit coalescit. Venæ autem ad verticem quidem per carnē permeant, & ossi cohærescūt. Ex vertice verò, duæ quidem rectæ per carnem ferūtur, quâ parte supercilia clauduntur, & ad oculorum angulos desinunt. Vna autem de vertice ad nares fertur, & in vtramque narium cartilaginem scinditur. Aliæ duæ venæ iuxta tempora feruntur, inter tempora & aures, quæ oculos premunt, semperque pulsant. Ex venis enim hæ solæ sanguine minimè rigantur, sed auertitur ab ipsis sanguis. Qui verò auertitur, ei qui influit motum habet contrarium, & qui quidem auertitur, cum discedere cupiat: qui autem ex superioribus partibus affluit, infra procedere, hîc mutuò inter se propulsa ac diffusa, & in orbem agitata, venulis pulsum præbent. Cum autem visio ex cerebro humore nutriatur, si quid humoris à venis acceperit, fluxione turbatur, neque in eo apparent rerum species, sed obseruari videntur interdum

dum quidem velut auicularum imagines, interdum verò
 vt lentes nigræ, nihilque de cætero exactè re vera cernere
 potest. Aliæ duæ venæ per medium aurium & reliquarum
 venarum, ad aures tendunt iisque incumbunt. Aliæ duæ
 venæ ex ossis coniunctione, ad aures feruntur. Ex his autem
 quæ ad inferiorem corporis partem conuertuntur, duæ
 quidem venæ iuxta ceruicis tendines, & iuxta vertebrae fe-
 runtur, ac in renes desinunt, eademque etiam ad testes per-
 meant, cumque hæ malè affectæ fuerint, homo cruentum
 10 lotium reddit. Aliæ duæ venæ ex vertice ad humeros ten-
 dunt, & eæ sanè humerales appellantur. Aliæ duæ venæ ex
 vertice iuxta aures, per anteriorem ceruicis partem, vtrin-
 que in cauam appellatam venam deferuntur. At verò vena
 caua velut gula quidem producitur, mediaque inter guttur
 & gulam existens, per septum transversum fertur, & per cor,
 & inter septum. Ad inguina autem & femora inferiore
 parte seinditur, & disparationes in cruribus facit, & ad ti-
 biarum interiorem partem iuxta malleolos fertur. Eæ si se-
 ctæ fuerint, hominem infœcundum reddunt, quæ & in ma-
 20 gnos digitos desinunt. Ex vena autem caua propago in ma-
 num sinistram deducitur, & subter lienem fertur, ad sinistri
 lateris inanitatem, vnde lien per omentum emergit, & ad
 thoracem desinit. Exoritur autem iuxta septum transuer-
 sum, & cum humerali committitur, infra cubiti articulum,
 ipsaque lienis gratia secatur. Alia etiam ad dextram ma-
 num eodem modo à caua propaginem emittit. Hæ autem
 omnes venæ inter se communicant & mutuò confluunt.
 Aliæ siquidem sibi inuicem committuntur, aliæ verò per
 venulas, quæ à venis distendantur, & carnes nutriūt, ea par-
 30 te inter se confluunt. Quicumque autem à venis morbus ori-
 tur, is leuior est, quàm qui à neruis. Diffluit enim vnà cum
 humore in venis contento, neque quiescit, venarumque ea na-
 tura est, vt humorem contineant, & carnibus distribuunt.
 Nerui verò cum sicci sunt, tum cavitatibus carent, & ossi ad-
 hærescunt, maximamque partem ab osse nutriūtur, & si quo-
 que ex carnibus alimentum habent, coloremque & robur in-
 ter os & carnem medium naturâ sortiti sunt, & humidiorè
 quidem carnosiorè que quàm os, sicciorè verò & ad os
 magis accedentem quàm carnes naturam obtinent. Qui-

cunq; autem morbus ad eos accesserit, eodem loco firmatur & consistit, nec nisi ægrè expellitur. Præcipuæ verò eos appetunt distentiones, aliq; morbi ex quibus tremor corpusprehendit, quique tremorem inducunt. Nerui autem articulos constringunt, per totum corpus distenti, potissimumque validi & temper maximè crassi sunt, in his corporis partibus, in quibus paucissimæ carnes sunt, totumque corpus neruorum plenum est. At circa faciem & caput non sunt nerui, sed fibræ neruorū non absimiles inter os & carnem tenuiores & solidiores, partim etiam nerui cavitatem habentes. Capita futurashabent, alia quidem tres, alia quatuor. Quæ quidem quatuor habent, his sunt iuxta aures vtraque ex parte, & vna futura anteriore, altera posteriore capitis parte. Et sic quidem se habet caput quod quatuor futuras habet. Quod verò tres ad aures vtrinque, & anteriore parte. At velut in eo quod quatuor habet, hac parte (posteriore scilicet) nulla futura enascitur. Qui plures futuras habent, hi capite meliùs valent. Inter supercilia os intercedit & maxillarum coniunctio in medio mento, & superiore parte ad caput est. Vertebrae hi quidem plures, hi verò pauciores habent. Quibus pauciores, his sunt duodeviginti, quarum aliæ quidem sursum ad caput, aliæ verò deorsum ad sedem feruntur. Costæ septem partim quidem posteriore corporis parte ad vertebrae, partim verò anteriore in pectore inter se committuntur. Claviculæ articulos habent, partim quidem in medio pectore iuxta guttur, eaque parte articulis connectuntur, partim verò ad humeros ad scapulas reclinatos, quæ humeris semper adhærescunt. At scapulæ ad membra articulis connectuntur, super os quod in membro est incumbentes. Ab hoc osse appendices duæ protenduntur, vna quidem interiore parte, altera exteriori, quæ ad scapulas ossi cohærescentes, inferiore ex parte articulis coniunguntur. Quæ verò sunt in cubiti flexu. infra quidem radio in articulum coniunguntur, iuxta os natura sua cauum, paulum autem supra radium in cubiti gibbum, tum os, tum radius in eundem locum committuntur, & articulationem in cubiti gibbo efficiunt. Ad vlnā verò appendices protenduntur valdè tenues quatuor, duæ quidem superiore parte, duæ verò inferiore, & ad cubiti qui-

ti quidem gibbum duæ appendices adnatæ. Superiore parte ex osse exoriuntur. Hæ cum osse cohærescentes, ad ossis articulum, in cubiti gibbum articulo committuntur. Quæ verò infra firæ sunt, & intrò reclinatæ, eæ vtræque ad radium qui superiore parte ad membrum defertur, concurrentes, interiore membri parte articulo committuntur, eaque inter se interiore cubiti parte commissæ, radium appellatum efficiunt. Inferiore verò parte ad manum, os articulum habet. Cùm autè hac parte appendices teneræ existat, duæ quidem in articulum non tendunt, superior verò & inferior cum osse ad manum articulo committuntur. Manus multos habent articulos. Quæ enim ossa inter se connectuntur, omnia articulos faciunt. Digiti multos habent articulos, tres vnusquisque. Vnum quidem sub vngue, inter vnguem & tuberculum, alterum in ipso tuberculo, quâ parte etiam digitos inflectunt, tertium, quâ parte digitus ex manu emergit. In coxendicibus autem duo sunt articuli, acetabula appellata, & iis femora articulo connexa. Ad femora duæ appendices porriguntur, vna quidem intus, altera foris, neutraque in articulum tendit, neque ex altera parte, sed ossi in ipso femore annexæ sunt. femur autem superiore quidem parte, quâ in acetabulum immittitur, hoc modo bifidum est. In ea quidem bicipitij parte, quæ intrò inclinatur, in summo adnatum est rotundum ac leue, quod in acetabulum ingreditur. Altera verò pars minor quæ in bifurculo protuberat, foras magis prominet, & inferiore parte ad nates apparet, coxendixque nominatur. Ad genu autem femoris os hoc modo bifidum est. Huic verò bicipitio, os quod tibia appellatur, velut in cardine adaptatur.

30 Supra id quod apratum est mola incumbit, quæ ad articulum dum extenditur humiditatem à carne descendere prohibet. Ad tibiam autem pertingunt appendices duæ, quæ inferiore quidem parte ad pedis malleolos desinunt, superiore verò ad genu, non perueniunt ad articulum. Ad pedem autem tibia iuxta malleolos articulum habet aliumque infra malleolos. In pedibus articuli multi quemadmodum etiam in manibus sunt. Quot enim ossa, tot sunt articuli, & in pedum digitis pari numero & eodem se habet modo. Multi quoque in corpore articuli parui sunt, non simili tamè mo-

do in omnibus, sed aliis alij, hi autem à nobis enumerati, in omnibus similiter se habent. Alij quinetiam sunt aliis venæ, nec tamen effatu dignæ. Mucus omnibus à natura inest, & cum purus fuerit, bene valent articuli, ideoq; facile mouentur, cum sint inter se lubrici. Oboritur autem labor & dolor, vbi vexauerit quæ à carne fluit humiditas. Imprimis quidē rigidus fit articulus. Neq; enim lubrica est quæ ex carne affluit humiditas. Deinde sua copia valde dispersa, neque à carne irrigata, semper resiccatur, cumq; eam ob multitudinem articulus capere non possit, effluit, maleq; concrescēs, 1 6
neruos quibus articulus connectitur, attollit, elaxat, & dissoluit. Eamq; ob causam vel magis, vel minus claudi fiunt. At verò quæ eduntur aut bibuntur in ventrē feruntur, & ex ventre fibræ in vesicam extenduntur, quâ parte humorem transmittit. Fluxiones autē contingunt, & perfrigerata valde carne, & concalescēt & supertumefacta. Propter frigus quidē fluxiones fiunt, cum capitis caro & venæ distantæ fuerint, eaq; carne propter horrorem in angustum coacta & elidente, humorem exprimunt, simul etiam carnes ipsæ in angustum contractæ, vicissim exprimunt, & capilli velut 2 0
vndiq; simul vehementer compressi eriguntur. Hinc quod expressum fuerit, quocunq; sors tulerit, fluit. Quin & ob caliditatem fluit, cum carnes rarefactæ transitus præbuerint, humorq; calefactus tenuior euaserit. Quicquid enim humidū concalescētū fuerit, tenuius euadit, & quicquid cedit, fluit. Potissimum autem vbi quid valde supertumefactum fuerit, hanc ob causam fluit. Carnes admodū repletæ, cum copiam capere nequeant, humor qui contineri non potuit effluit, fluitq; quocunq; datum fuerit. Omnino autem fluidis factis fluxionibus, fluidus etiā fit locus in quem fertur, 3 0
quoad fluxionis viæ præ gracilitate cōpressæ fuerint, cum corpus resiccatum fuerit. Cum enim corpus sibi ipsi cōmunicet, quancunq; in partem humor obtigerit, siccitatem in se suscipit ac deducit. Neq; verò ipsam deducere est difficile, cum corpus vacuum existat, minimeq; præ gracilitate intumescat. Cum autem inferiores partes sicca euaserint, superiores verò humidæ (superiora enim vasa magis humida sunt, cum plures venæ sint parte superiore quàm inferiore, & capitis carnes minore indigeāt humiditate) tūm sanè sic-
ca cor-

ea corporis pars humorē ex capite ducit, simulq; in eatus ei
 quæ ducit magis patenti, quàm ei à qua ducitur. Cùm enim
 ipsi sicci existant, ex eo sibi quæstum parant, simulq; humo-
 res natura deorsum ferri solent, vel si vis modica contingat.
 At verò fluxiones ex capite septem sunt. Quædam si quidem
 in nares, quædam in aures, quædam etiam in oculos decū-
 bit. Atque hæ quidem ex capite fluxiones oculis sunt con-
 spiciuæ. Vbi verò in thoracem ob frigus defluerit bilis exi-
 stit. Quod ideo ferè cōtingit, quòd ad guttur facillè defluat,
 10 cùm minimè sit contactum Eos verò qui à frigore bile ve-
 xantur lassitudo eam ob causam detinet, quòd carnes bene
 habitæ minimè quiescunt, sed concutiuntur, concussæque
 molestia & lassitudine tentantur, non secus ac ex via cōcus-
 sæ. Quinetiam cùm in thoracem fluxio decubuerit, suppu-
 rati & tabidi fiunt. Cùm verò in medullam fluxio contige-
 rit, tabes cæca oritur. Quòd si retrò in vertebrae & carnes
 defluerit, aqua inter cutem suboritur. Inde verò dignosca-
 licet, quòd anteriores partes siccae sunt, caput scilicet, nares
 & oculi. Quin & oculorum caligo accedit. & vna cum reli-
 20 quo corpore ex virore pallefcunt, neq; quicquam expuitur,
 ne si multum quidem defluat. Fluxio enim per mediam car-
 nem posteriore parte delapsa, & ab anteriore auersa, ante-
 riores partes siccas reddit, carnemque in posteriora irrigat,
 eamque magis quæ ad interiora est, ad ventrem, quàm quæ
 ad exteriora, ad nares. Eamque ob causam corpus exterioris
 parte magis quàm interioris solidū existit & foramina ha-
 bet angustiora. Quæ cùm tenuia sint, constipantur, ipsaque
 sibi ipsis medētur, nullaq; hac parte fluxio ferri potest. Intra
 autem cùm latiora sunt, tam intermedia tenuiora habent,
 30 fluxio verò cùm ex altioribus delabatur, & tenuia contra se
 obiecta habeat defluit, & carnes humiditate replet. Quin
 & humiditas quæ ex cibis eodem defertur, corrumpitur
 ipsaque ex commixtione corrupta & quod cum ea ex capi-
 te defluit, corpus nutriunt. Plurimo verò humore carnes
 nutritæ, & morbofo turgidæ, aqua inter cutem replentur.
 Quòd si parum defluerit, cōxarium morbum & diurnos
 articulorum affectus (*κιδναται* dicuntur) facit, si fluere cessa-
 uerit. Nā cùm exiguū sit quod affluit, & vndiquaq; à poten-
 tioribus partibus depulsum, ad articulos se recipit. Diurno

ni quoque articularum affectus *κιδματα* dicti, & coxendicum morbi, iis qui ab eiusmodi morbis conualuerunt, contingunt, quando quod morbum facit, sanum euaserit, in carne verò quid remanserit, cui cum neque intrò denuò neque foras exitus pateat, sed in cute tuberculum creet, in ipso exitu cõfugit ad id quod cedere potest, articulos nimirum, & aut articularum diurnos affectus (*κιδματα* vocant) aut coxendicum morbum parit. Quòd si nares intumuerint, & pituita eaquæ concreta replentur, ea vbi concreuerit, aut fomentis, aut medicamentis extenuanda, minimequæ auertēda est. Etenim si auersa aliò feratur, omninò fluxio maiorem morbum efficiet. Cùm verò ad aures fluxerit, primùm dolorem exhibet, vi enim fertur. Dolorem autem exhibet, quoad fistula contracta fuerit. Vbi autem fluere consueuerit, non ampliùs infestat. At verò ei quem dolor detinet, medicamētum naturã calidum tepesactum, & Metopio subactum infundendum, & retrò cucurbitula admouenda, ad dextram, si sinistra auris doluerit, ad sinistram verò, si dextra. Nec verò scalpello cutis pertundenda, sed vt trahat tantùm. Quòd si per hæc dolor minimè sedetur, ea quæ naturã refrigerant, frigida infundito, & medicamentum quòd infra deiectionem moueat propinato. supra autem minimè, cùm vomitus nihil conferat, & in reliquo refrigerantibus vtendum. Semperquæ modus qui sanitatem non inducit permutandus est. Quòd si grauiùs quidem malum reddiderit, contrariam viam amplectitor. Sin verò ad sanitatem vergat, nihil omninò ex his quæ adhibentur auferendum, neq; aliud quicquã adiungendum aut apponendum. At vbi iam contracta fistula fuerit, multaquæ sanies purulenta & graueolens effluerit, istud ita faciendum. Spongiam sicco quodam medicamento siccandi facultate prædito imbutam, quàm penitissimè in aurem indito, & medicamentum purgans naribus admoueto, vt quæ priùs ad aures defluebat, in nares feratur, neq; id cùm morbosum existat, ad caput rursus redeat. At verò cùm ad oculos fluxio decubuerit, oculi inflammatione & tumore vexantur. Sic affectus medicamento aut liquido, aut sicco asperso curandus est. Quòd si subito inflammationem concipiant, nihil omninò illinito, sed vel fortissimo aliquo medicamento quàm maximè

ximè infernas partes vrito, vel alio quopiam aluum subdu-
 cito & attenuato, cautione adhibita ne vomitum prouoces.
 Quòd si velut lapilli decurrant, medicamentum quod plu-
 rimam lachrymam cieat illinito, & reliquū corpus hume-
 ctum & tumidum reddito, quò oculi humidiores euadant,
 ac colluantur, vt concretam lachrymam decurrere facias.
 Cùm autem paulatim in oculos fluxerit, pruritumq; exhi-
 buerit, sic affectū molli medicamento, quod siccare simul-
 que modicam lachrymam ciere possit, illinito, naribusque
 10 medicamentum admoueto, aut singulis diebus, aut tertio
 quoq; die eodem vtens. Sit autem medicamentum eius ge-
 neris, quod non ampliùs quàm acetabulum per nares edu-
 cat, idque paulatim. Quòd verò oculis admouetur, siccandi
 facultate valeat, vti quod oculorum medicamentum refic-
 carit & obturarit, etiam per nares deducatur. At medica-
 menta caput purgantia, quæ quidem sunt valètia à toto ca-
 pite deducunt, quæ verò imbecillia, ab oculis, & inde à vici-
 nis naso partibus. Quòd si muco inter os & carnem substi-
 stente, ex carne & osse in oculos fluxio decumbat, ex eo co-
 20 gnoscet, quòd his ex locis defluat. Quòd in capite compr-
 mitur, cedit, & vlcera in capite erumpunt, oculiq; illachry-
 mantur, palpebræ non exulcerantur, neq; mordet fluxio, ne-
 que oculorum aciem hebetat, sed eger acutiùs cernit. Siqui-
 dem fluxio minimè falsa est, cùm de cerebro non procedat,
 verùm mucosa magis. Sic affectus hac ratione curandus est.
 Caput medicamento non valenti purgandum, & corpus tū
 cibus, tum medicamentis infra subducentibus attenuandū,
 quò attenuato corpore fluxus reficetur, aut per medica-
 mentum naribus admotum diuertatur. Ad oculos autem
 30 nullum medicamentum admouendum. Quòd si ne sic qui-
 dem conualefcatur, caput ad os vsq; secandum, non sublimi-
 bus, neque transuerfis secturis, sed ad os ipsum pertingenti-
 bus, & crebris quidem, quò collectus humor citiùs per vl-
 cera effluat, simulque crebræ futuræ efficiant. vti caro ad os
 insistat. Eaq; curatio huiusmodi successum est habitura. Sin
 minùs hæc cōmodè præparata fuerint, non est elotus ocul-
 us vt ista elotione acutiùs cernere possit, semperq; potiùs
 ab incumbente humore splendescens redditur, hominisq;
 acies extinguitur. Quòd si in ipsius visus humorem purum

cruentus aliquis humor inciderit, huic pupilla intus in oculo minimè esse rotunda ob eam causam apparet, quòd in quo cruetum illud inest, visionem non recepit, huicq; quòd cernitur desinit rotundum esse, & ante oculos ei quædam obuerfari videntur, nihilq; quicquam, re vera vt est, cernit. Huic venas adurito, quæ videndi aciem premunt, quæque semper pulsant, & inter aurem & tēpora à naturâ sitæ sunt, easque vbi occluseris, medicamenta quæ humectant oculis adhibeto, lachrymamque quam plurimam educito, vti quod in oculis consistit & morbum facit, colluatur. Quòd 1 4
 si rumpatur oculus, mollibus & acerbis medicamentis vtendum, vt constrictum vlcus in angustum redigatur, cicatrixque tenuis fiat. Cùm verò albugo fuerit, lachrymæ oculo conferunt. At cùm in thoracem fluxio decubuerit, bilisque fuerit, quod hinc manifestum est, dolor lateris mollitudinemprehendit, & claviculam quæ ei è regione respondet, febris adest, linguaque superiore parte ex viridi pallefcit, & concreta excreantur. In hoc morbo periculum septimo aut nono die instat. Vbi vtraque latera doluerint, reliquaque similiter vt in priore se habuerint, hæc quidem pulmonis 2 3
 inflammatio est, illa verò pleuritis: eamque ob causam oriuntur. Cùm de capite per guttur & arterias asperas in pulmonem fluxio incubuerit, is nimirum sua naturâ rarus & siccus cùm existat, quicquid humoris potest in se attrahit, & vbi influxerit maior redditur, & si quidem in totum fluxerit, fibræ maiores redditæ virunque latus attingunt, pulmonisque inflammationem faciunt; cùm verò alterum tantum, lateralis sit morbus, pleuritis dictus. Pulmonis inflammatio longè periculi plenior est, & dolores ad laterum mollicitudinem & claviculas multò vehementiores habet, 3 0
 linguaque longè est pallidior, fauces ex fluxione dolor occupat, vehemens lassitudo detinet & spirandi difficultas sexto aut septimo dieprehendit. Hunc nisi febris septimo die dimiserit, moritur aut suffocatur, aut vtrunque contingit. Quòd si nono die, duobus interpositis diebus corripiat, hic etiam vt plurimum aut moritur, aut suppuratus euadit. Si verò duodecimo die, suppuratus sit, si decimo quarto conualefcit. Et qui ex pulmonis inflammatione, aut morbo laterali pus intrò colligunt, minimè moriuntur, sed conualefcunt.

ualefcunt. Purulenti verò vt plurimum, fiunt, cum fluxio ad eundem locum, velut in bilis fluxionibus, decubuerit: fed in bilis quidem fluxionibus multum defluit, & vbi defluxit, fedatur, purulentis verò, tum minus defluit, tum minimè fedatur. Purulenti quinetiam fiunt, cum minus excreant, quàm ad pulmonem defluat. Quod enim in pulmone colligitur & defluit, in pus vertitur. Pus autem in pulmone & thorace collectum, vlcerat & putrefacit. Et vbi vlcus excitatum fuerit, ab vlcerata parte, & ab eo quod per sputum repurgatur defluit. Ac fimul quidem caput concuffum magis fluit, fimulque ex vlcerato thorace & pulmone magis fluit & vlcera motu ipfo reflicantur, vt etiamfi quod à capite defluit, cefferit, id tamen quod ab ipsis vlcerebus procedit, ad morbum faciendum fatis efle poffit. Fit etiam ab vlcere purulentus, & lenior hic morbus eft. Fit verò etiam extra pulmonem, potiffimum quidem ex rupto, & vbi caro contufa fuerit, circa quam pus colligitur, collectum que, fi quis corpus concutiat, fluctuat, & ftrepitum facit. Et hæc quidem inuifione curantur. At verò tabes fit, cum ad eundem locum, velut in purulento, fluxio fertur, per guttur & afperas arterias aortas appellatas, quæ pulmonem & guttur coniungunt. Defluit autem in pulmonem fenfim affidue, nec copiofam in pulmone humiditatem facit. Dum enim reficcatur quod defluit in gutture concrefcens, nimirum cum non eluitur, fed fenfim influit ac detinetur, tuffim inducit & in afperis arteriis (aortis dictis) detentum quod influit, cum hæc angufta foramina habeant, anguftiam fpiritu exhibet, eamque fpirandi difficultatem facit, vt ea velut deficiente, femper refpirare defideret. Quinetiam in pulmone, cum non admodum humidus exiftat, pruritus exoritur. Cum verò multum ex capite defluerit, pruritus in pulmone non fit, cum fi quidem copiofum fit quod in ipfum defluit, & fuppurati ex tabidis huiusmodi fiunt, vbi humidius corpus redditum fuerit, contraque vbi ficcius, ex fuppuratis tabidi. Suppuratos hac ratione dignofcas. Lateris mollitudinem ab initio dolor detinet, vbi verò iam pus collectum eft, & dolor fimiliter vexat, cum tuffis fuboritur, tum pus exfcreatur, & difficultas fpirandi occupat. Quod fi nondum pus eruperit, in lateris mol-

litudine concussum, velut in vtre strepitum edit. At si horū nihil adfaerit, suppuratio tamen adsit, ex his signis coniecturam facias. Magna spirandi difficultas adest, subraucum loquitur, pedes & genua intumescunt, magis verò ex ea lateris mollitudine in qua pus inest, thorax incuruatur, & membrorum so uuo oritur, sudore etiam totum corpus perfunditur, interdum quidem sibi calidus, interdum etiam frigidus videtur, vngues circumtenduntur, & venter incalescit. Atque ex his suppurati dignoscendi sunt. Cùm verò posteriore ex parte fluxio in spinam decubuerit, huic tabes eiusmodi suboritur. Lumbos dolor occupat, & anteriores capitis partes ipsi vacuæ videntur. At verò bilis hoc modo periculi plena est, si in oculis regius morbus oboritur, in vnguibus liuores suborti fuerint, corpus vlcera habeat, partesq; circa vlcera liuidæ fuerint, cùm sudor non toto corpore, sed aliqua tantùm corporis parte erumpit, & cùm febre remanente ex pallido virescens excreatur, aut si excreatio cesset, cùm adhuc in pulmone remanet ex pallido virescēs. Quod ipsum contineatur necne dignoscendum. Cùm remanet, in faucibus respirantis strepitum edit, difficultas spirandi periculi plena adest, & singultus febris quæ discedit excreatione adhuc in pulmone existente, & debili iā cegro alius secedit. Ista sunt pulmonum inflammationis & lateralis morbi periculosa indicia. Lateralis morbi hæc instituenda curatio est. Febrem per septem dies ne sedato, portione verò aut aceto mulso, aut aceto & aqua vtendum, eaque quàm plurima offerenda, vt quæ inde contingit madafacto, excreationem faciat. Dolor medicamentis calefacientibus sedandus, & sorbitione exhibendum quicquid excreationem mouere possit. Balneis etiam quarto die vtendum, quinto autem & sexto oleo illinendum. Septimo lauandum, nisi febris dimiserit, vti ex balneo sudor oboritur. Quinto insuper & sexto validissimis vtendum excreationem promouentibus medicamentis, quò quàm facillimè septimum transigat diem. Quòd si neque septimo die desierit, nonò desinet, nisi aliud quiddam periculum cōtingat. At vbi febris dimiserit, sorbitiones quàm debilissimæ offerantur. Si verò vacuatio oboritur, si quidem corpus adhuc iuuenile existat, potū subducito. Quòd si febris decesse-

decesserit, triticeis sorbitionibus vtitor. Eodemque modo pulmonis inflammationem curato. Suppuratis caput minimè validis medicamentis purgandum, sed sensim ad nares auertendum, cibusque ventrem subducentibus vtendum. Et vbi morbi principium non ampliùs fuerit, sed fluxus diuertitur, exsecratio promouenda, & tussis excitanda, & tum medicamentis quæ infunduntur, tum cibus vtendum. Cùm autem excreatio mouenda est, pluribus etiam cibus, tum salis, tum pinguibus, vinoq; austero vtendum & cùm hoc modo habuerit, tussis excitanda. Tabidos quinetiam quo ad reliqua curabis ad eundem modum, præter quàm quòd cibaria non multa simul exhibenda, neque opsonia plura quàm cibaria, & vino diluto inter cibos, ne calefaciat, vtendum, & in corpore debili calorem exhibeat, & vtraq; simul eodem tempore calefaciant, & calore multam fluxionem inducant. Vbi per gulam in ventrem fluxio decubuerit, infra accumulatio interdumque supra fit. Huic quidem si dolor in ventre adfuerit, is primùm medicamento aut succo subducendus, deinde medicamento valentiore vtendum, cibis verò aluum subducentibus, quamdiu dolor detinuerit. At vbi dolor sedatus fuerit, cibus roborantibus vtendum. Ad eundem verò modum etiam vbi per multos dies accumulatio detinuerit curato. Quòd si imbecillus fuerit, & præ imbecillitate ista offerri nequeant, primùm quidem ptisanæ succo aluus per infusum eluenda, deinde vbi per hunc purgaris, adstringente aliquo vtendum. Cùm autem in carnem posteriore parte iuxta vertebrae illapsa fluxio aquam inter cutem excitarit, hunc in modum curato. Cervicis carnem, quæ in medio est venarum, tribus crustis inurito, inustum constringito, & quàm tenuissimas cicatrices facito. Et vbi viam intercluseris, medicamentum ad nares admoueto, vt eò diuertatur. & imbecillum rursus, donec aliò auertatur, ac anteriores quidem capitis partes calefacito, posteriores verò refrigerato. Et postquam partibus capitis anterioribus excafactus tibi videbitur, cibos edat qui corpus maxime tumefaciunt, & minimè ventrem subducunt, quò fluxionis meatus anteriore capitis parte quàm maximè dilatentur. Posteaquam verò viam intercluseris, & id quod affluit auerteris, si quid, priùs quàm fluxionem ad

curationem accommodatis, ad corpus peruenerit, hoc modo curare oportet. Si quidem ad cutem magis processerit, externis partibus fomentum adhibendo, si vero intrò ad ventrem, neque foris conspicuum sit, medicamentum propinando, sin vtramque in partem, vtrimque detrahèdo. Diligètia autem adhibenda est, vt quam proximum exitum facias, siue supra, siue infra, siue alia quauis corporis parte exitus detur. Cùm coxendicum morbus ex fluxione oritur, cucurbitula admota foras attrahere oportet, neque cutem scalpello pertùdere, & calefacientia propinando intus calefacere, vt exitus pateat tum extra ad cutem per cucurbitulæ tractionem, tum intra ad ventrem, per caliditatem. Vbi nanque fluxioni via interclusa fuerit, neque habuerit, quò procedat, via ad articulos facta, in id quod cedit defluit, & coxendicum morbum inducit, aut posteriorum partium tabem. Sic affecto caput medicamento imbecillo purgandù, donec aliò auertatur fluxio, & victus ratione, velut antea, vtendum. Medicamentum autem potui exhibeto deorsum purgans, & aluum inferiorem lacte infuso subluito, cætera fomentis curato. Cùm lien ex febre tumidus extiterit, quod fit cùm corpus extenuatur. Ex iisdem enim & lien augetur, & corpus contabescit. Cùm autem corpus extenuatur, & lien turgescit, vnà etiam cum corpore omentum extenuatum fuerit, eius pinguedo colliquescit. Vbi verò partes istę pinguedine vacuæ fuerint, & ex liene turgescente in omentum deflexerit, quod cùm nimirum valde vicinum existat, & vasa vacua habeat, id excipit, atque vbi semel in corpore morbus exortus fuerit, ad id quod morbosum est vertitur, nisi quis rectè tractet, vt etiam si bene tractetur, periculo non careat. Hunc sic curato. Medicamenta per quæ aqua purgetur potui exhibenda, & cibi maximè tumefacientes offerendi. Quòd si ne sic quidem leuius habeat, quàm tenuissimis & leuissimis crustis, quò aquam emitte-re possis, in vmbilici ambitu inurito, & supra vmbilicum vnã, singulisque diebus emitto. Cumque morbus inter alios maximè periculi plenus sit, in his periclitari oportet. Nam si quidem successerit, sanum reddes, si vero frustratus fueris, nihil grauius quàm quod euenturum erat perpetietur. At in puero aquam inter cutem

accurato. Tumidas & aquæ plenas partes gladiolo aper-
 rito, crebroque ac parum, & à singulis corporis partibus
 educito, fomentisque vitor, & semper quod apertum
 est calefaciente medicamento illinito. Lateralis morbus
 ficcus citra fluxionem oritur, cum ex vehementi siti pulmo
 admodum resiccatus fuerit. Pulmo enim cum ficcus existat,
 ubi amplius quam pro natura resiccatus fuerit, gracilis euadit,
 & impotens redditus, ad latus præ impotentia inclinatur,
 ipsumque contingit, eoque contacto, cum humidum
 10 existat, ei adhærescit, & morbum lateralem facit. Tunc
 verò dolor ad latus & iugulum oboritur, & febris, & album
 excreat. Hic multis potionibus curandus est & lauandus,
 eique medicamentum quod dolorem sedet exhibendum,
 aliaque quæ excreationem faciunt. Hic intra septimum diem
 conualefcit, neque morbus periculosus est, neque cibos ex-
 hibere oportet. At verò febres hanc ob causam oriuntur.
 Cum corpore tumidiore reddito carnes intumuerint, pitui-
 ta bilisque conclusæ conquieuerint, nihilque refrigeretur,
 neque exeat, neque moueatur, neque aliud quid subeat. Cum
 20 latitudo febris & plenitudo detinuerit, multa aqua lauand-
 um, & liquido illinendum, & quàm maximè calefaciendū,
 quò calor aperto per sudorem corpore exeat, hæcque conse-
 quenter tribus aut quatuor diebus facienda. Quòd si non
 fedetur, medicamentum quòd bilem educat propinato, &
 febrem perfrigerato, prius quàm ad quartanam deueniat.
 Neque tamen dum corpus turgescit medicamentum potui
 exhibendum. Non enim iudicationem nisi paruam sub-
 eunt, nimirum corpore intumescente. Cum autem gracilis
 fuerit, propinandum, & expurgabitur. In febre cibus mini-
 30 mè offerendus, neque sorbitionibus alius subducenda. In
 potu exhibenda calida, aqua multa, & acetum cum aqua,
 eaque quàm plurima propinanda. Potus enim minimè fri-
 gidus in corpore ingestus, cum calidus existat & maneat, ex
 ægro corpore detrahit, siue vrinas deducat, siue sudorem
 eliciat. Vndiq; enim apertum corpus & respirans ac motum,
 quod conducit facit. Quòd si gracilem febris vrat, mani-
 festum quòd non ob corporis tumorem febris detinet, ac
 si non cesset, nutrire & tumidum reddere oportet. Quòd si
 ne sic quidem conducit, manifestum non oportuisse per

oblatos cibos febrem inducere. Huic medicamentum propinandum quod educat qua parte magis febris detinet, siue superiore, siue inferiore. Et si superiore quidem, supra, si inferiore, infra. Nihilò verò minùs etiam debilibus medicamenta valentia sunt propinanda, sed similiter, aut hoc modo tantùm, robustis quidem vt valens, debilibus verò debile exhibeatur. Ardores autem potionibus & sorbitionibus, veluti febrem refrigerante medicamento exoluito cammaro, aut alio quoquam id genus. Ac vbi ex refrigerante ad nauseam deuenit, calefacientibus deinceps vitor. Quòd ¹⁰ si non cesset, refrigerantibus rursus vtendum. Morbum regium ad hunc modum curare oportet. Vbi in manus sumferis, nutrito, lauato, & pinguefacientibus, tum potibus, tum cibus, tribus aut quatuor diebus humectato. Vbi verò corpus humectatum fuerit, purgato, ipsumque exiccato, pinguiaque confestim submoueto, & vndique admoto medicamento si fieri possit humiditatem educito, ad caput imbecillo purgatorio vitor, & quæ vrinas ducant propinato, & ante cibos eo tempore quo turbatam humiditatem repurgaris, potui exhibeto, ne post hoc tempus corpus nu- ²⁰ triatur. Cùm verò extenuatum fuerit, balneis purgato, & cucumeris agrestis radicem contusam & in aquam coniectam, inde balneum parato. Medicamenta bilem educentia ne propinato, ne corpus ipsum magis conturbent. Vbi verò siccum fuerit quod conturbatum fuit, nutrito, nullo admixto aluum subducente, aut vrinas ciente medicamento, sed vino generoso, & his quæ rubicundiozem reddant. Quòd si colore sit ex viridi pallecente, rursus exhaurito, neque vllò modo resiccato, ne color ille defixus in hærescat. Vlcus ferinum hanc ob causam corpus inuadit. Vbi caro ³⁰ circumcirca inflammationem conceperit, & vlcis labra intumuerint, vlcusque humidum & in vlcere sanies resiccata inerit, aut vlcus compactum fuerit, putris ab vlcere sanies defliens, à compacto vlcere foras ad carnem prodire prohibetur, caro autem suscipit, cùm nimirum ex inflammatione sublimis existit, cumque eo peruenerit subterfluens sanies, putrefacit & attollit. Hunc medicamentis humectantes, vlcus ipsum illinere oportet, vti ex humectato vlcere foras fluxio neque subter carnem effluat. Et quæ ad
vlcus

vlcus affluunt, refrigerantibus medicamentis illinenda, vt
 caro frigore condensata coeat, & minimè diffracta rursus
 fluxionem immittat. Quin & reliqua vlcera refrigeranti-
 bus medicamentis oblinenda sunt, iisque humectantia ad-
 hibenda. Angina à sanguine oritur, cùm sanguis in venis
 quæ in collo sunt concreuit. Sic affectis à venis quæ in bra-
 chiis sunt sanguinem detrahito, simulque aluum subducito,
 vt id quod morbum exhibet, auellatur. Linguam quoque
 cùm magna vlcera habuerit similiter tractato. Morbi qui-
 dem circa initia curandi sunt, & in his quidem qui à fluxio-
 nibus oriuntur, primùm fluxiones sedandæ. Qui verò alia
 ex causa, in his morbi principium sedandum & curandum.
 Deinde quod influxit, si quidem copiosum est, educendum,
 sin modicum, victus ratione compescendum. In capitis fra-
 cturis, si os quidem fractum sit & contritum, periculo va-
 cat, & medicamentis humectantibus curandum. Quòd si
 fissum fuerit, & fissura intrò procedat, periculi plenum est.
 Huic terram adhibere oportet, ne sanies per ossis fissuram
 affluens, membranam putrefaciat. Nam cùm per angu-
 20 stum quidem subeat, nec tamen exeat, molestia afficit, ho-
 minemque ad insaniam adigit. Huic terebram adhibere
 oportet, vt latè terebrato osse, saniei exitus, neque solùm
 ingressus pateat, & medicamentis quæ humorem ad se at-
 trahant vtendum ac lauandum. Febricitanti caput ne pur-
 gato, vt ne ad insaniam agatur. Caput si quidem medica-
 menta purgantia calefaciunt, sanieque ad febrilem calorem
 medicamenti calor accedens, insaniam excitat. Lethalium
 vulnerum hæc signa sunt. Si quis quauis ex causa malè affe-
 ctus, bilem atram vomitione refuderit, moritur qui vulnus
 30 habet, qui que euacuatione detentus, imbecillus ac exte-
 nuatus, de repente siccus confidet, moritur. Vbi caliditate
 detento, vlcuscula in ambitu liuida, imbecillo existenti eru-
 perint, moritur. Cùm quoque iam morbo detento, imbecillo
 iam existenti, liuores eruperint, lethale. Cùm quis ex me-
 dicamenti potione malè affectus fuerit, & infra supraque
 demittit, vinum primò quidem dilutum, deinde meracum
 frequenter sorbendum exhibeto, & sedabitur. Medicamen-
 tum autem neque purgans, neque vomitum excitans dato.
 Si bilis sua sponte, aut infra, aut supra proruperit, difficilius

sedatur. Quæ enim sponte fertur, vi corpori illata propellit-
 tur. Quòd si ex medicamento effluat, à nulla re cognata cogi-
 tur. Cùm euacuatum & vomitū ē curandū susceperis, vomitū ne sedato. Vomitus siquidē euacuationē sedat, facilius
 autē postea vomitus sedabitur. Quòd si ita affectus debilis
 fuerit, à vomitu medicamentū somnū concilians exhibeto.
 Sanguis quidem cùm morbum facit, dolorē inducit, pituita
 verò, vt plurimum grauitatē. In morbis quos quis minimè
 cognoscit, medicamentum minimè vehemens potui exhibendum. Quòd si inde leuior æger euadat, demonstrata via
 est, & extenuando curatio instituenda est. Sin verò minimè
 leuius sed ægrius habeat, contraria faciēda. Si extenuare
 minimè cōducit, tumidum reddere cōtulerit, crebroq; per-
 murare, hoc consilio vsus. Quibus in morbis robusto ægro,
 quis permutatione vtetur, morbo verò debili, tunc quidem
 audacter valentiore quàm morbus est medicamnto vtendū,
 vt quamuis quod sanum est vnà cum egroto educatur, nulla
 inde sit noxia. At vbi morbū valentiorē, ægrum verò debilē
 nactus fueris, debilibus medicamentis curatio instituenda
 est, quæ morbo superiora sint, ipsumq; abducant, ægrum
 autem nihilo debiliorem efficiant. Ars corporum exercita-
 trix, quæ Gymnastica dicitur, & Medicina contrariæ inter
 se esse solent. Siquidem quæ exercitationibus præest, nul-
 lis eget permutationibus, velut Medicina. Sano namque
 præsentem statum permutare nihil prodest, sed ægroto.
 Morbi quicunque vlcere genere continentur, & reliquo
 corpore supereminet, vnà cum medicamētis etiam fame
 curandi sunt. Fluxione ex capite manante vomitus confert.
 Morbi vetusti difficilius quàm recentes curantur, verum
 vetustos morbos primum recentes facito. Vlcus callosum, 30
 vbi quod durum est medicamento putrefaciente expuleris,
 demum constringito. Medicamenta quæ tumorem facere
 maximè solent, ea pura constringunt, quæ verò extenuant,
 ea purgant. Quòd si quis quæ nondum matura sunt con-
 stringat, corpus morbosum nutrit quod vlcus habuerit. Et
 siquidem vlcus constringere ac implere opus sit, tumefa-
 cere iuuat, vel si carnem in capite producere velis. Cibis
 enim connutrita caro, eam quæ à medicamento compu-
 truit, propellit, & debellat. Elatam verò in tumorem &
 læuam

lauem cibus extenuare oportet. Mœrore confectis & malè
 habentibus, mortemque laqueo sibi consciscere volenti-
 bus, mandragoræ radicem mane propinato, minore ra-
 men pondere quam quod furorem excitet. Conuulsionem
 hoc modo curare oportet. Ex vtraque lecti parte ignem
 succendito, & mandragoræ radicem propinato, minore
 quàm quod insaniam excitet pondere, & ad posteriores
 tendones sacculos calidos admoueto. A conuulsione si fe-
 brisprehendit eodem die cessat, aut postero, aut etiam ter-
 tio. Exrupto febris non vltra tres aut quatuor dies prehen-
 dit. Quod siprehendat, ratus quis exrupto ea detineri, alia
 quæpiam ex causa corripuit, neque ea veluti exrupto tractā-
 da. Cum homo distortis pedibus aut manibus fuerit, in-
 saniam sibi inducit. Venam autem sic inurere oportet, vt
 morbo quocunque quis ægrotarit, conueniat. Si iniustus
 quis fuerit, fluat autem sanguis, vt ne ipsi periculum afferat,
 ambo hæc facere licet. Si inusseris qua parte dolor est, cuius
 gratia vrebatur, non coalescit, verum ad fluxam contulit. Si
 enim perusta fuerit, minimè effluit. Tūc enim vtrunq; venæ
 extremum qua parte perustum est recurrit, simulque exic-
 catur. Quod si quid relictum fuerit, ab ea parte quæ relicta
 est profluente, humectatur. At si sanguis ex venæ effluit, e-
 am obliquam perurito. Quod si non cesset, ad hæc superio-
 re & inferiore parte vtrunque incidito, quò sanguinis fluxus
 auertatur. Interceptus enim facilius quam confertus, medi-
 camento sedatur. In capitis dolore sanguinem ex venis de-
 trahito. Quod si non cesset, sed diuturnus sit, venas inurito,
 & conualescit. Si verò caput purgaueris, magis affliges. Ars
 Medica, vt citò addiscatur fieri nequit, propterea quòd in ea
 firma aliqua doctrina tradi non potest. Verbi gratia, quī
 vno modo quem docent pingere, didicit, omnia nouit, &
 qui sciunt omnes eodem modo ideò quòd idem est, & eo-
 dem modo fit, & nunc & non nunc, neque contrario modo
 fieri potest, sed semper meritò simile est; neque temporis
 occasione opus est. Ars verò Medica, & nunc, & paulò post,
 non idem facit, & sibi contraria facit; eaq; sibi ipsis contra-
 ria. Primùm aluū subducentia non semper hoc faciunt, eaq;
 vtrunq; faciunt. Neq; forte sic se habent aluum subducen-
 tia, vt aluum sistentibus sint contraria. Aluo suppressa, ob

vehementem suppressionem corpus tumidum redditur, pituita ad ventrem perueniente, sic suppressio alui subductionem facit. Vbi enim pituita ad ventrem peruenit, euacuatio contingit. Hoc verò modo quæ natura aluum subducunt, aluum remorantur. Siquidem aluum minimè subducunt reddideris, exoluatur autem id quod morbum facit & humectetur, postquam exolutum fuerit, sanus euadit. Eaque ratione quæ sistunt subducentibus aluum remorantur, vicissimque aluum subducunt sistentibus. Eodem modo se res habet circa rubicundos & ex viridi pallescentes. Quæ tumorem corporis faciunt, ex viridi pallescentes & decolores reddunt, & quæ extenuant, bene coloratos. Vtriusque verò remedium est contrarium contrario adhibitum. Verbi gratia, cum intumuerit qui ex viridi pallescit, is exoluitur, nisi attenuans aliquod medicamentum adhibitum fuerit, hicque intumescenti attenuans profuit. Ex his autem quod aliquando vtilitatem percepit, nunc ei qui profuit hic prodest, si quando ex attenuatione decolor, & ex viridi pallescens extiterit. Si quis enim tumorem inducens medicamentum adhibuerit, color ille ex viridi pallescens sedatur. Dolor etiam oritur ob frigus & ob calorem, & propter nimiam copiam, & propter paucitatem. Et in natura perfrigeratis ad cutem corporis partibus, ob nimium calorem dolor suboritur, & in calidis natura, ob frigus. Et in siccis quidem natura, dum humectantur, & in humidis natura, dum resiccantur. Cum enim cuiusque natura immutatur & corrumpitur, dolores fiunt, & sanantur contrariis, idque proprium est cuique morbo. Velut in natura calidis, ob ipsam frigiditatem malè habentibus, calefiunt dolores & curantur, reliquaque eadem ratione se habent. Alio modo, per similia morbus oritur, & per similia oblata ex morbis sanantur. Veluti stranguriam cum non adest, idem facit, & si adsit, sedat. Tussisque eodem modo vt vrinæ stillicidium, ab iisdem fit & sedatur. Alius hic modus est, febris ex tumefactione orta, interdum quidem ab iisdem fit & sedatur, interdum verò à contrariis. Etenim si quis interdum calida lauet, & copiosum potum exhibeat, sanus euadit, & propter tumefactionem ex orta febris, oblatis tumorem inducentibus sanescit. Ac si quis medicamentum
aluum

aluum subducens aut vomitum mouens propinare velit, ad eundem modum ab iis quæ excitant sedatur, & à sedantibus excitatur. Etenim si quis vomenti copiosam aquam potui exhibeat, vnà cum vomitu eluentur ea quæ vomitus causa sunt. Huic quidem per vomitum vomitus sedatur, illi verò per ea quæ sedant, quoniam ipsi per inferiora demittunt quod intus vomitum facit. Sicque vtrisque contrariis modis homo conualefcit. Ac si quidem in omnibus hoc modo se habeat, constitutum quidem sic fuerit, hæc quidem

10 contrariis curari, quæcunque sint, & quacunque ex causa fiant; illa verò similibus, quæcunque tandem sint, & à quacunque causa fiant. Cuius rei causa existit corporis debilitas. Corpus enim à cibus æqualibus æqualiter nutritur, à corpore verò cibi superantur. Vbi verò plus aut minus ingesserit, aut alioqui immutatus fuerit, superatur, & cibi superantur, cumque superatur, vt corpus ab oblati vigore accipiat efficiunt, iiq; simul corpus superant, ac statim contraria efficiunt. Calida lauari, dum quidem corpus calidam admotam superat, vigere corpus facit, si superatum fuerit, gracile reddit.

20 Et comessatio idem quod balneum efficit. Hæc si quidem dum superantur, corporis vigorem faciunt, vbi verò superauerint, tum alui deiectiones, tum varia vitia adferunt. Quando verò id cui offertur immutatur, id quod offertur immutari necesse est. Immutatum enim corpus cum euetum sit parum est efficax, & ex quouis offensiones renouat. Hoc autem efficiunt quæ aluum subducunt, & quæ vigorem inducunt, hæc corpus extenuatum reddunt, & reliqua omnia quæ his contrario modo afficiuntur. At verò ars

30 Medica breuem habet occasionem & qui hoc nouis, illud constitutum habet, & nouit quæ sint rerum species, vel non, ad quas cognoscendas occasio non est in arte Medica, nempe quòd alui subductiones per aluum non secedunt, & reliqua quòd contrario modo se habent, & quod maximè contraria, non sunt maximè contraria. Hæc est autem ciborum offerendorum occasio, vt ea copia exhibeantur, quam corpus superare valeat. Quod si contingat cibum aluum subducentem oblatum aluum subducere, & corpus tumefacientem tumefacere omninò necesse est. Si igitur cibos corpus superauerit, neque morbus, neque ex his quæ offeruntur

contrarietas oritur, eaque est occasio quam Medicus cognitam habere debet. Vbi verò occasionem prætergressus fuerit, contrarium accidit, & antequam eo deueniant, se incallescere existimant. Quamdiu enim quod offertur corpus superauerit, id nutritur. Vbi verò hanc occasionem prætergressum fuerit, contrarium contingit, siquidem extenuatur. Quin & reliqua omnia, & quæ tumefaciunt, quoad ea corpus superauerit, prætereaque pro occasione oblata fuerint, etiam in singulis, suam naturam seruant, & tumore excitant. At vbi occasionem exceßerint, contraria contingunt. Omnia medicamenta sunt, quæ præsentem statum dimouent, valentiora autem omnia immutât. Licet autem, si quidem velis, medicamento transmutare, sin minus, cibo. Ægrotâti verò omnia è præsentis statu dimouere opem fert. Nisi enim quod morbum facit dimoueris, augetur. In morbis debilibus medicamenta naturâ valentia minimè sunt exhibenda, neque imbecillitas medicamenti paucitate metienda est. Sed in valentibus naturâ, valentibus medicamentis vtendum, debilibus verò non valentia medicamenta danda. Neque medicamentum transmutandum est, sed singulis secundum suam naturam exhibendum, ita vt debilibus quidem, debilia naturâ medicamenta, valentibus verò morbis, valentia naturâ medicamenta exhibeantur. Morbi autem per eam partem cui maximè vicini esse solent, educendi. Per eam autem partem qua singulis quàm proximus est exitus, educi debent. Hæc aluum subducunt, quæcunque lubricant & incidunt, & quæcunque in calidis attenuantur. Venter enim calidus est, & reliqua quæ salsa sunt, & quæ ex his plurimum habent. Minimè autem aluum subducunt, sed sistunt, quæcunque flatum exhibent. Humida enim resiccata flatum pariunt, quæq; adstringunt, & quæ calore concrefcunt, friabilia sunt & sicca. Quæcunque autem foris extenuant, ea omnia, intrò assumta tumefaciunt, eademque roborant & tumorem inducunt, quæq; aluum subducentia extenuant, eadem calefaciunt. Ad hæc verò etiam acida pituitosa sunt. Quæcunque autem ventrem refrigerant, eadem aluum subducunt, & quæ frigida sunt, & humida, cum verò aluum minimè subducunt, calefaciunt. Calida autem in ventrem assumta, citò etiam refrigerant. Quæ verò aluum non mouent, in ventre calida existunt.

existunt. Ex his quæ plenitudinem inducunt, maximè tumefaciunt. Quæ verò plurima ingesta plenitudinem non faciunt, ea aluum deiciunt. Ars sanè Medica iam mihi tota inuenta esse videtur, quæ sic comparata est, vt singulas & consuetudines, & temporum occasiones doceat. Qui enim hoc pacto artis Medicæ cognitionem habet, is minimùm ex fortuna pender, sed & citra fortunã, & cum fortuna, rectè eam administrabit. Firma enim est ars tota Medica, eiusq; præceptiones ex quibus constat pulcherrimæ, fortuna minimùm indigere videntur. Sui enim iuris est fortuna, nulli^p imperio paret, neq; ad cuiusquam votum sequitur. Scientiã verò imperio paret, neque felici successu caret, si quis ea instructus vti volet. Deinde quãnam in re Medicina fortunæ indiget? Si quidem explorata sunt morborum medicamenta, quemadmodum reor, ea vt morbis sanitatem adferant, minimè fortunam morantur, si quidem medicamenta sunt. Quòd si cum fortuna ea exhibere iuuat, non magis medicamenta, quàm quæ talia non sunt, vna quidem cum fortuna morbis oblata sanitatem restituunt. At verò quisquis fortunam ex arte Medica, aut quouis alio negotio penitus eiicit, negatq; eos qui probè aliquid nouerunt, fortuna vt, is mihi contra quàm debet sentire videtur. Ii enim soli vel successu potiri, vel eo frustrari videntur, qui rectè quid vel malè facere nouerunt. Est enim prosperè succedere rectè facere, quod faciunt, qui sciunt. At verò successu frustrari, est cum quis quod minimè sciat, id non rectè faciat. Ignarus enim quomodo prosperè succedere queat? Quod si quid etiam ex animi sententia succedat, non magni certè faciendū successum habebit. Nam qui non rectè facit, huic ex animi sententia succedere non poterit, cum reliqua quæ sunt consentanea non faciat. Morborum omnium, qui muliebres vocantur, vteri in causa sunt. Hi enim quocunq; è sede naturali moti fuerint, morbos afferunt, siue foràs processerint, siue intrò cesserint. Et quandoquidem vteri non demisso suo osculo, neque muliebris pudendi labra attingentes, foras emoti fuerint, leuissimus est morbus. Vbi autem demisso in pudendi labra osculo, in anteriora processerint, primum quidem ipso contactu dolorem exhibet, deinde oburato vtero & obducto, ex eo quòd in pudendi labra se

immittit, profluuium menstruum non contingit, quod vbi
 collectum fuerit, tumorem & dolorem præbet. Ac si qui-
 dem inferiora petat, & auersus ad inguina incumbat, do-
 lorem afferet. Quòd si sursum se recipiens, auersus & occlu-
 sus fuerit, sic quoque propter raritatem morbum adfert, &
 vbi ex eo ægrotarit, ad coxendices & caput dolorem im-
 mittit. Cum vero repleti vteri in tumorem sublati fuerint,
 nihil effluit, & pleni euadunt. Quod vbi euenit, coxendices
 contingunt, & ad coxendices & inguina dolorem adferunt,
 ac tanquam pilæ in ventre discurrunt, caputq; dolore affici- 10
 unt, modò quidem altera parte, modò verò totum, qualis
 etiam morbus contingit. Hæc sanè hoc modo curanda sunt.
 Si quidem solùm foras processerit, vt inungere liceat, quo-
 cunq; voles ex graueolentium genere vtitor, aut cedro, aut
 pulmento ex allij aut cepæ intrito (quod *μυροσάβρον* dicitur)
 aut alio quodam ex grauiter & malè olentibus, & suffito,
 minimeq; foueto, neq; cibum aut potum vrinam cientem
 hoc tempore exhibeto, neque calida lauato. Quòd si retro
 cesserit minimeq; auersus fuerit, bene olentibus subditi- 20
 tiis medicamentis, quæ vnà calefaciant, vtitor, veluti myr-
 rha, aut vnguento, aut alio quodam odorato simulq; calefa-
 ciente. His ad vuluam appositis vtitor, subterq; ex vino fo-
 mentum adhibeto, & calida lauato, vrinamq; ducentia ad-
 hibeto. Inde autem constat si auersus non fuerit cum se sur-
 sum receperit, fluxus contingit. Quòd si auersus fuerit, flu-
 xus non fit menstruus appellatus. Hic morbus primùm hu-
 iusmodi fomento curandus. Immissis in vinum ficibus im-
 maturis, ipsum calefacito, cucurbita ad os vasis in quo cale-
 fit, ad hunc modum apposita. Cucurbita media dissecta &
 repurgata, summaq; eius parte parum rescissa, velut in vtri- 30
 culis fieri assolet, ipsum veluti cooperculo circumtegit,
 quò odor per angustum immissus, ad vterum pertingat, &
 calida perfundito medicamentisq; calidis subditiis vtitor.
 Ex his autem quæ supra relata sunt, calefaciunt, quæ edu-
 cunt, & quæ sunt huiusmodi, stercus bubulum, fel bubulum,
 myrrha, alumen, galbanum, & si quid aliud id genus. Ha-
 rum quamplurimis aluum etiam medicamentis deorsum
 purgantibus subducito, debilibus quæ vomitum faciunt, vt
 ne ex immodica purgatione euacuatio contingat. *Πέσος*
 autem

autem subdititios si valentes desideras, sic conficito. In mel semicoctum ex medicamentis appositiis præscriptis immitte quæ educere possunt, & cum immiseris, glandulas ad earum instar quæ in sedem immittuntur efformato, easque longas & tenues fingito. Deinde mulieri supinæ, in lectulum à pedibus altiùs instratum reclinatæ, glandulas apponito, & panniculo illigatum aut alia re confimili calefacito, dum colliquescat. Quòd si debiliorem glandulam apponere voles, in tenue linteum obligato. At si humore plenis vteris osculum intumescat, & mensium suppressionem præbent, fluxum medicamentis subdititiis procurando curare oportet, & fomentis (vt dictum est) sic adhibitis, vt in prior fluxus suppressione. Quinetiam si anteriorem in partem progressus vterus auersus fuerit, fluxionem concitare, velut in superiore mensium suppressione oportet. Cum verò profluuium nimium fuerit, neq; calida, neq; alio quopiam calefacere oportet, neque vrinam mouentibus, neque aluum ducentibus cibus vtendum. Lectus à pedibus altior sternendus, vt ne declinatio profluuii faciliorem viam præbeat, simulque adstringentibus pessis subdititiis vtitor. Profluuia verò, si quidem subito purgatio processerit, confestim subcruenta fiunt, si verò tardius prodierit, purulenta. Ex iunioribus ferè subcruenta prodeunt, seniores autem, mucosos magis appellatos menses habeat.

Hippocratis de liquidorum vsu,
liber.

A Qua ad potum accomodata, falsa, mare. Potui quidem apta, ad officinam Medicam optima. Ad ferramenta enim & æramenta optima, & ad plurima inueterata medicamenta conuenientissima. At corpori admota, aut humectat, aut refrigerat, aut calefacit. Potu verò ad nullum alium vsu vtilis est aut noxia. Si potabili modica cum spongia vtaris, ad oculos est optima. Calidæ aspersione ipsa summa cuticula exulceratur. Fetus corporis totius, aut partitis. Cutis duræ emollitio, intensæ relaxatio, neruorum, carniū, succorum effusio, sudoris discēssus, proluitione humectare, velut nares, vesicam, flatus, carne implere, tene-

rum reddere, liquefacere, imminuere, colorem reuocare, colorem dissipare. Somnum conciliat capiti affusa & aliis partibus. Conuulsiones, distentiones lenit, auris, oculorum dolores obtundit, & quæ sunt eiusmodi. Frigida calefacere, velut pix, vlcibus, præterquã ex quibus sanguis effluit, aut effluxurus videtur, fractis, luxatis, reliquis quibus per lintea Medicus medetur, capitis grauitati. In vnoquoque quod moderatum, ne vltra exploremus velut calidum corpori adhibitum, excessu in vtramq; partem vitato, vt vtraq; ex parte minimè aberrat, qui coniecturam ex eo quod nocet, aut non iuuat sumferit, velut in tepida. Iis enim quæ lædunt aut iuuant, & si sunt eiusmodi, eousque vti conuenit, quoad iuuare vel lædere videantur. Madefactio igitur debile quid est, refrigeratio verò & calefactio validum quid, velut ex Sole. At quæ calida est, frigida videtur, velut potabilis aqua ægròtanti. Verùm calida ne vltèrius procedat, vt vrat. De his autem ipsi ægroto iudicium permittendum, præter quàm in voce defectis, aut leuiter syderatis, aut stupore affectis, aut velut in vulneribus perfrigeratis, aut vehementi dolore cõflictatis. Iis verò hæc non sentiuntur. Neq; enim si aduras sentiunt, vt nec profundas ac magnas luxationes. Iam verò etiam quibusdã pedes perfrigerati deciderunt ex calidæ affusione. Verùm in his eius qui affundit cutis iudex esto, ac similiter in frigida. Harum vtraque modicè adhibita, debilis, copiosè verò, blanda est. Verùm finire oportet, donec id contingat cuius gratia fiunt, priùs tamen desinendum quàm extremum succedat. Harum autem vtraque noxiam adfert. Et calidæ copiosior vsus hæc parit incommoda, crurum effœmationem, neruorum impotentiam, mentis torporem, sanguinis profusiones, animi deliquia, ex quibus mors contingit. Frigida verò cõuulsiones, distentiones, nigrores, rigores febriles affert. Ac moderatus quidem horum vsus iuuat. Reliqua autem prædicta omnia lædere vel prodesse conspiciuntur, ex voluptate & tolerandi facilitate, ex dolore etiam & ferendi molestia, quæ singula pro cuiusq; confessione ad salubritatè consentire videntur. Corpus quidem regi solitum, quicquid minimè est assuetum & longissimè à familiari calore abest, alieno verò frigori est proximum auersatur, ideoq; calida delectatur & ferre potest.

test. Cerebrum quæque ex eo oriuntur, frigida quidem offenduntur, calida verò delectantur, etiamsi natura sit frigidius & solidius. Eam ob causam ossibus, dētibus, neruis, frigida aduersa est, calida verò grata, quoniam conuulsiones, distensiones, rigores febriles, quos frigida creat, calida sedat. Propterea etiam calida voluptates & illecebras facit, frigida verò dolores & auersationes. Ob id lumbi, pectus, dorsum, præcordia, magis offenduntur frigida, calida verò gaudent, eamque perferunt. Eam sanè ob causam lumbi, dorsum, pectus, præcordia, contraria perpetiuntur, quòd sint contraria. Iccirco sanè anxietatem hac in parte à calida obortam, frigida sedat. Ideoq; etiam frigida potu gaudet, & cibariis calidis delectatur. Ideoq; sanè in animi defectio-
 10 nibus frigida summis partibus affusa prodest. Quæ autem dicta sunt, in causa sunt, cur partes posteriores calidam magis ferant quàm anteriores, quodq; etiam frigida rectè ferant. Extremæ etiam partes anteriores sunt, & frigori externo assuetæ, neq; tegi solitæ, vt internæ. Sciendum autè quòd vtrumq; in vtraq; corporis parte cutem externam superat,
 20 quæ cum sibi ipsi & neruo sanguineo sit continua, eo quòd extra proprium calorem in frigore externo versatur, ab vtrisque frequenter superatur, & vtrorumque frequenter indiget, frequentius tamen calido ad voluptatem. Tale quiddam etiam partibus extremis contingit, ideoq; citò multa sentiunt, tardè autem primùm attolluntur. Ex venis etiam alias priùs, alias posterius affici constat. Sic conspiciuntur omnia vbi tum refrigerantur extremæ partes, tum calefiunt, in vasorum euacuationibus, in animi defectio-
 30 nibus. Neq; citra rationem sanè venas sequuntur quæ ex illis dependent, eaque primùm calida calefacit, velut internas manus. At verò vlcera calida delectari, quòd tegi sint solita, omnium opinione constat. Neque sanè iniuria ab altera molestia afficiuntur. Iure sanè ipsæ etiam venæ, quod sint incalido. Iure sanè ipse etiam thorax, ipseque ventriculus à frigida superatus vehementer ægre fert, & lethaliter afficitur, ob maximam insolentiam. Verùm plurimùm abest ab eo vt patiatur, cum ipsa indigentia huic sit maximè propinqua. Iure itaque frigida potu gaudet. Sicque omnia ista inter se consentiunt. Iam verò valde consentaneum est,

vt omnia in superficie desquamata & ambusta, non admodum regi solita, frigidam ægerrimè ferant, cum citissimè superentur. Quæque valde in profundo sunt posita, si superentur, maxima utiq; molestia afficientur, idq; sanè si natura nervosa consent. Quòd autem imus venter calida delectari videatur, considerandus locus est. Quinetiam partes extremæ, & vesicæ, & vterus, & aliæ partes genitales denudatæ, suapte natura frigidiores sunt quam quis existimet. Sursum enim non deorsum caliditas prorumpit. Iccirco calida delectatur, quod post calidæ vsum corpus perfrigeratum magis frigescit, & post frigidæ vsum contractum magis recalescit. Velut aquam cum refrigerare volumus calefacere oportet, vt ei tenuitatem conciliemus, cum post calidi vsum magis indurescat ac resiccet, non aliter quam oculi post frigidæ vsum. Illud enim aeri ambienti est simile, hoc verò minimè. Aqua marina his qui pruritus sentiunt, & ab acris humoribus mordentur, tum lotione, tum fotu calida prodest, his quidem qui minimè assueti sunt, molestiam quandam exhibet. Vlcerebus autem ex ambustione & abrasione, & reliquis huiusmodi aduersatur. Puris verò est accommodata, & valet ad probè extenuandum, & ad piscatorum vlcera, vt quæ neq; supparent, nisi attigeris, & ad prima fracturarum subligamina. Quinetiam depascentia vlcera sedat ac sistit, non secus ac sal, salugo, & nitrum. Hæc autem omnia parciore quidem vsum, adhibita, irritant; liberaliore verò, profunt. Præstat autem ad plurima calida. Accutum cuti & articulis admotum eandem habet cum aqua marina facultatem, potentioorem tamen perfusione & fotu obtinet. Valet etiam ad vlcera recens vulneratis, & ad sanguinis grumos, vbi nigredines sunt in pudendis, & aurium ac dentium ardor adest. Calidum autem hæc & alia præstat. Sed & ex anni tempore coniectura facienda est. Ex eliquatione salis, etiam ad alia quæcunq; imperiginibus, lepris, & vitiliginibus conducunt, & in sole calido inspissatum, præcipue verò vnguibus scabris confert, quos temporis progressu superat, verrucas fornicarias attenuat, aurium sordibus medetur, cutem etiam emollit. Multis quoq; aliis modis valeret, nisi odore, præcipueq; mulieribus noceret. Valet etiam ad pedum dolorem, nisi cutem vulneraret. Eadem

aceti

aceti fex præstat. Vinum dulce diuturnis vulneribus assiduo
 vsu idoneum, quinetiam ad medicamentorum purgantium
 potiones est accommodatum. At austerum vinum, tum al-
 bum, tum nigrum, frigidum ad vlcera adhibetur, frigidum
 propter caliditatem. Lanæ quæ refrigerationis quidem gra-
 tia, aut perfunduntur, aut induntur, aut imbuuntur, velut
 aqua frigidissima adhibendæ. Quæ verò adstrictionis gra-
 tia, ea vino nigro cum lanâ irrigato, velut etiam betarum
 folia, aut liatcola, in plurimis quæ adstrictione valent, in-
 10 tincta adhibentur, qualia sunt hederæ albæ folia, aut si quæ
 sunt magis acerba ac friabilia, velut hederæ & rubus, rhus
 coriarius, saluia. Ad ea etiam quæ emolitione indigēt, qua-
 le quid farina cocta facit. Frigida pustulis rubicundis pro-
 deest, quales latiusculæ alia atque alia parte irrumpunt, ve-
 lut in iis qui lienes habent tumidos, exoriuntur. In opimo
 autem corporis habitu & molli carne præditis, admodum
 rubræ existunt, in nigris verò, veluti rotundæ (*αι)όλιμας* vo-
 cant) & quales in calidis lauacris excitatæ, oboriuntur, ac
 mulieribus ex menstruorum sub cutem recursum fiunt, & ex
 20 cutis irritatione, aut insolita asperorum vestimētorum ge-
 statione, & ob sudoris exitum, aut cum quis ex frigore de
 repente ad ignem, aut calida lauacra accesserit. Quod si po-
 steriùs hæc fecerit, neutiquam amplius erumpunt. Quando
 quidem quæ ex frigore oriuntur, aut ad instar milij exaspe-
 rantur, dein exulcerantur, iis quidem nocet frigida, calida
 verò prodest. Quibusdam autem vtraq; prodest, velut sunt
 articulorum tumores, & pedum sine vlcere dolores, & con-
 uulsa plæraque. Hoc constat frigidam copiosam sudoribus
 affusam, extenuare, & dolorem stupefacere. Moderatus au-
 30 tem stupor, dolorem tollit. Calida autem attenuat & emol-
 lit. Pedum doloribus, resolutis, distentis, conuulsis hæc cō-
 ferunt. Distentiones, tremores, leues syderationes, eiusmodi-
 que affectiones remittunt, aut claudicationes, torpores,
 vocis defectiones, atq; alia eiusmodi, & inferiores suppres-
 siones. In frigidæ tamen vsu potius quam calidæ, quatenus
 ea vtaris attendendum. At articulis induratis aut ob inflam-
 mationem quandoque obortam, aut ob contractionem,
 ante omnia mederi conuenit, calida in vtriculum infusa, &
 manu ad alligatum immissa. Oculorum lachrymas lenit, si

quís acrimoniam leni aliquo vnguento illinat, ne eas falsus humor attingat. Fossulis quoque (quæ sunt corneæ profunda ulcera) ablutio confert, & repletio ad naturalem habitum adducens. Calida oculis prodest, doloribus, suppurationibus ex lachrymis mordacibus, & quibusuis aliis ex siccitate ortis. Frigida dolore carētibus, valde rubicundis. humorum collectiones in venis facere solitis, qualia sunt acerosa circa thoracem & festucis similia, aliaque dura. Recto verò intestino & vteris non admodum confert, neque sanguinem in frigore cum vrina reddentibus. Ulceribus frigida quidē mordax est, cutem obdurat, tumorum dolentium suppurationem impedit, liuorem & nigredinem inducit, rigores febriles, conuulsiones item ac distentiones. Interdum quoque in distentione absque ulcere, ætate iuuenili, corporis habitu carnosio, ætate media, frigida larga profusio, calorem reuocat. Calore autem hæc soluitur. Calida, etsi non in omni ulcere suppurationem promouet, maximo tamen est securitatis indicio, cutem emollit, atteuat, dolorem tollit, rigores, conuulsiones, distentiones mitigat, ipsa quoque capitis grauitatem soluit. Plurimum autem ossium fracturis confert, præcipuè verò denudatis, ex hisque maximè capitis vulneribus, & iis quæ à frigore aut moriuntur, aut ulcerantur. Ulcerationibus itidem tum voluntariis, tum inuoluntariis, & quibus cutis abrasa est, herpetibus exedentibus, denigratis, siue in gingiuis, siue in aure, siue in ano, siue in vtero. His omnibus calida grata est, & ad iudicationem confert, frigida verò aduersa est, & interimit, præterquam in quibus sanguinis profluuium metuimus. Atque ad hunc modum adhibendæ sunt liquidorum perfusiones, vnguentorum illitus, foliorum aut linteorum impositiones, & quæcunq; in cataplasmate adhibita refrigeratione & caliditate prodesse aut nocere posse videntur.

HIPPO-

HIPPOCRATIS

DE MORBIS, LIBER

PRIMVS.

Sectio V.

10 VI de morborum curatione tum scitè interrogare, tum ad quæ sita respondere volet, & commodè obiecta refutare, hæc secum reputare conuenit. Primum quidem ex quibus morbi omnibus hominibus oriuntur. Deinde verò, qui morbi cum necessariis causas habeant, aut longi sunt, aut breues, aut lethales, aut minimè lethales, num pars aliqua corporis mutila reddatur, necne. Et qui vbi exorti sunt, euèta habent dubia, aut mala, aut bona, & ex quibus in quosnam transitiones fiant, quæq; Medicis in ægrorum curatione prosperè succedunt, & quæ ægrotantibus in morbis mala aut bona contingunt, quæque intempestiuè dicuntur aut fiunt à medico erga ægrum, aut ab ægro erga Medicum, quæ etiam in arte exactè fiunt aut dicuntur, & quæ in ea recta, vel quæ non recta, quodque eius principium, vel finis, vel medium, aut aliud quid ex his, quod in ea rectè se habere, vel non habere demonstratur, & quæ parua, quæ magna, quæque copiosa & pauca. Quodque totum in ea vnum est, & omnia quicquid vnum. Et quæ effici posse constat cum intelligere, tum dicere, & si opus est, neque

20 nosse, neque dicere, neque facere. Et quicquid in ea promittitudinem habet, aut non habet, & quicquid opportunum, & inopportunum. Quibusque aliis artibus similis sit, & quibus nihil similis. Corpusque quodnam calidum, aut frigidum, aut siccum, aut humidum, & quodnam robustum aut debile, aut densum, aut rarum. Et quæ ex multis pauca fiunt, aut in peius, aut melius vertunt. Quodque honestè vel turpiter, vel tardè, vel citò, vel rectè, vel non rectè, & quodnam malum malo succedere necesse est. Quæ animo secum reputantem in oratione obseruare oportet, & in

quo quis aut dicēdo, aut vestigādo, aut respondēdo, ab his aberret, an quæ multa sunt, pauca, & quæ fieri non possunt, ea fieri posse asserat, & quicquid aliud dicendo peccarit, hoc modo obseruando, contraria oratione insectari. Morbi igitur omnes oriuntur partim quidem ex his quæ in corpore insunt, pituita & bile, partim verò ex his quæ extra obueniunt, laboribus & vulneribus, quin & à calido supra modum calefaciente, & frigido supra modum refrigerante, & sicco plus æquo resiccante, & humido etiā plus æquo humectante. Ac bilis quidem & pituita vnà oriuntur cum his quæ in nobis nascuntur, & in corpore modò plus, modò minùs insunt. Morbos autem exhibent, partim quidem ex cibis & potibus, partim verò ex calido supra modum calefaciente, & frigido supra modum refrigerante. Hæc autem cum fiunt ex necessitate contingunt, in vulneribus quidem, si crassi nervi & musculorum capita, in femoribus præsertim, vulnus acceperint, necessaria est claudicatio. Moritur etiam si quis vulneratum habet cerebrum, aut spinalem medullam, aut iecur, aut septum transversum, aut vesicam, aut venam aliquam multum sanguinem effundentem, aut cor. Ex vulnere autè minimè mori contingit, si his partibus vulnus acceptum non fuerit, sed ab his quàm longissimè absit. At hi morbi ex necessitate cum adsunt mortem afferunt, tabes aqua subter cutem, mulierem vtero gerentem si pulmonis inflammatio, aut febris ardens, aut morbus lateralis, aut phrenitisprehendit, aut si erysipelas in vtero oriatur. Hi verò morbi dubium habent vitæ exitum, pulmonis inflammatio, febris ardens, phrenitis, lateris dolor, angina, vua, hepaticus & splenicus affectus, renum morbus, intestinorum difficultas, in muliere sanguinis fluor. Isti verò minimè lethales, nisi quid ipsis accedat, diurnæ in articulos fluxiones (*κρίματα* dictæ) melancholia, podagra, coxendicū affectus, crebra & inanis desidendi voluntas, quartana, tertiana, stranguria, lippitudo, lepra, impetigo, morbus articularis. Multi autem plærumque ab his parte aliqua corporis mutilantur, manuum quidem & pedum resolutione tētantur, vocis impotentia tenentur, & ab atra bile leuiter resoluuntur, claudi ex coxendicum morbo euadunt, oculis & auditione priuantur, pituita illuc incumbente. Longos autem

autem hos esse necesse est, tabem, intestinorum difficultatem, podagram, diurnas in articulos fluxiones (κρίματα dictas) pituitam albam, morbum coxarium, stranguriam: senibus verò renum dolorem, mulieribus fluorem sanguineum, venarum quæ in ano sunt profluuium (hæmorrhoidas vocant) fistulas. Febris ardens, phrenitis, pulmonum inflammatio, angina, vna, lateris dolor, citò ad iudicationem perueniunt. Hi autem in alios transeunt, morbus lateralis in febrem ardentem, & phrenitis in pulmonum inflammationem, ex pulmonis autem inflammatione febris ardens non fit. Crebra & inanis egerendi voluntas (τρεσομός dicitur) in intestinorum difficultatem transit, & ad intestinorū difficultatem intestinorum læuitas siue lienteria consequitur. Ex intestinorum læuitate & pituita alba, in aquam inter cutem transitus fit, & ex pulmonis inflammatione & morbo laterali in thoracis suppurationem. Hæc verò mala malis superuenire necesse est. Si rigor corripuerit, calor igneus succedit, & nervus præcisus conuulsionem facit, & vt minimè coalescit, ita vehementer inflammatur. Et si cerebrum tum concussum fuerit, tum alicui ex plaga doluerit, eum illico voce deficere, neque videre, neque audire necesse est. Sin verò vulneratum fuerit, febrem & bilis vomitionem succedere, corporisque partem aliquam resolutam fieri ac perire. Omētum si procidat, vt putrefiat necesse est. Quòd si sanguis ex vulnere aut vena in superiorē ventrem fluxerit, id in pus verti necesse est. Opportunitates autem (vt semel dicam) multæ sunt, in arte & variæ, velut & morbi, & affectiones, eorumque curationes. Ac celerrimæ quidem sunt, quibus aut animo deficientibus opitulari licet, aut qui neque vrinam neque stercus reddere possunt, aut qui suffocantur, aut mulierem prægnantem aut vulneratam liberare, aut quæ sunt eiusmodi. Et hæc quidem celeres, neque confert paulò post, cum plærique paulò postea moriantur. Opportunitas tamen est, cum quid tale homini contingit, si quis antè quàm animam emittat iuuetur, id vbi tempore opportuno sumserit, succurret. Est igitur hæc ferè opportunitas etiam in aliis morbis. Semper enim quocunq; tempore quis auxilium attulerit, opportuno tempore auxiliū attulisse dicitur. Qui verò morbi aut vulnera minimè mor-

tem afferunt, sed periculo sunt obnoxia, & dolores habent, possunt tamen si quis rectè curauerit, sedari. His non conferunt adhibita à Medico remedia, vbi admouentur. Et enim etiam non præsente Medico cessare possunt. Sunt autem alij morbi, qui opportunè matutino diei tempore curantur, nihilq; refert, an summo mane, an paulò posteriùs. Alij verò morbi semel die opportunè curantur, neq; refert quando id fiat. Quidam etiam tertio quoq; aut quarto die, quidam etiam semel mense, & alij quidem tertio quoque mense, neq; refert an tertio ineunte aut desinente id fiat. Atque eiusmodi sunt temporum opportunitates, in quibus non aliam quàm istam exquisitam diligentiam inuenias. Temporis autem inopportunitatem habent, quæ quidem mane curanda sunt, si meridie curentur. Intempestiuè autem hac ratione fiunt, quando quidem ad peius inclinât, ob minimè opportunam curationem. Quæ verò celerem curationem postulant, siue meridie, siue vesperi, siue noctu curentur, intempestiuè curantur, & si quæ Vere curari debeât, hyeme curentur, aut quæ hyeme, æstate curentur, aut si quod iam curari oporteat, id ipsum differatur, aut quod differri oportuit, si iam curetur, hæc q; omnia intempestiuam curationem habent. In arte autem ista rectè vel non rectè fiunt. Non rectè quidem fit, si cùm alius morbus existat, alium apparere dicas, si cùm magnus sit, paruum, & si cùm paruus sit, magnum pronuncies, & eum qui superstes futurus est, superstitem futurum non affirmare, neque eum qui periturus est, periturum dicere, & eum qui suppuratus est non cognoscere, neq; nosse si magnus in corpore morbus increseat, & si quis medicamêto aut potione indigeat, vtro opus sit nescire, & quæ sanari possunt, minimè sanari posse, & quæ non possunt, sanari posse affirmare. Atq; hæc quidè non recto mentis consilio fiunt. Ista verò malam habent manuum tractationem, vlcere aut tuberculi pus non cognoscere, ossa fracta, & vbi suis sedibus excesserunt, nō nosse, capitis os specillo admoto fractū ne sit non dignoscere, & fistulam in vesicam immissam demittere non posse, neque lapidem in vesica, neq; pus thorace collectū ex concussionem nosse, & secando aut vrendo fundum aut longitudinè non attingere, & vrere aut secare quæ non oportet. Et hæc quidem

dem non rectè fiunt, ista autem rectè, si quis morbos quinã
 sint & ex quibus orientur cognoscat, & quinam ex his lon-
 gi, quinam breues, & qui lethales, & qui minimè lethales,
 qui in alios transeunt, qui increfcunt, quinam emarcescunt,
 qui magni, qui parui, & inter curandum hos quidem cura-
 ri posse, hos verò non posse, & nosse quamobrem non pos-
 sint, & dum curantur, qui ita se habent, curatione quoad
 eius fieri potest prodesse. At quæ ægrotantibus offeruntur,
 ea sic obseruare oportet, rectène an non rectè fiant, si quis
 quæ siccare oportet humectet, aut si quæ increassare conue-
 nit, ea non exhibeat ex quibus increassare oportet, aut quæ
 attenuanda, non attenuet, aut refrigeranda, non refrigeret,
 aut calefacienda, non calefaciat, aut putrefacienda non pu-
 trefaciat, & reliqua secundum rationem. Hæc autem in
 morbis tum bona tum mala sua sponte hominibus contin-
 guat. Febricitanti quidem & bilioso, si bilis suo tēpore, ex-
 tra dispersa fuerit, bono est. Sub cutē verò effusa ac disper-
 sa, ægroto toleratu facilior, & Medico curatu promptior. Ef-
 fusa autem ac dissipata, & in vnã aliquam coporis partē in-
 cumbēs, malo est. In morbo laterali aut pulmonis inflam-
 matione detento, aut suppuratum thoracem habenti, alius
 perturbata, malo est. Febricitanti verò aut accepto vulnere
 alius resiccata malū denunciat. Subaquofo & lienoso, alba-
 que pituita detēto, alius vehementer perturbata, bono est.
 Si erysipelas foras diffusum intrò vertatur, malū, si verò in-
 tus effusum, foras vertatur, bonum. Vehementi alui proflu-
 uio detento, succedens vomitus bono est. Mulieri sanguinē
 vomenti, profluuium menstruum erumpere, bonum. Ei au-
 tem quæ fluore muliebri vrgetur, ad nares aut os fluorem
 transire, bono est. Mulieri ex partu conuulsione infestata, si
 febris succedat, bono est. Si distentio aut cūuulsio detineat,
 febrem superuenire bonum. Hæc enim eiusmodi ex nulla
 Medicorū inscitia, neq; scientia contingunt, sed cum spontè
 feliciter succedant, eadem ratione tum iuuant, tum nocēt.
 Hæc autem Medicis inter curandum benè feliciterq; suc-
 cedunt, si medicamento purgante exhibito, purgatio per
 superiora & inferiora rectè procedat. Et si mulieri exhibito
 medicamento, quod bilem aut pituitam deorsum educat,
 menses retardati erumpant. Et si cui lienem suppuratum

habenti medicamento exhibito quod bilem & pituitam
 deorsum educat, pus ex liene per inferiora expurgarunt, &
 morbo liberarunt. Si que calculum habenti exhibito me-
 dicamento purgante, calculum in meatum vrinarium me-
 dicamenti vi protruserunt, ita ut cum vrina exeat. Et si ei qui
 pus in superiore ventre ex tuberculo collectum habet, id
 ipsum ignorantes, medicamentum quod pituitam sursum
 educat exhibuerint, isque pus vomitione reiecerit, sanusque
 euaserit. Et cum curando eum qui ex medicamento per su-
 periora purgante supra modum purgatur, aluo sponte erū- 10
 pente, à vomitu sanum reddunt. At mala hæc aduersa fortuna
 perpetrant Medici, si exhibito quod pituitam sursum edu-
 cat, venam in pectore præ vomitione ruperint, cum nul-
 lus antea ibi manifestus dolor existeret, & morbus contra-
 hatur. Si mulieri vtero gerenti exhibito medicamento sur-
 sum purgante, aluus affatim deorsum erumpens, foetum
 abortitione eiecit. Si suppuratum dum curatur aluus profluens
 perdit. Si que dum oculos curat & inungit, vehementiores
 dolores incidunt, ac forte fortuna oculi rumpuntur & ob- 20
 scurantur, idque Medico crimini dant, qui oculos subleue-
 rit. Et si puerperæ in venris dolore quid Medicus exhibue-
 rit, & malè habeat, aut etiam pereat, Medicus in culpa esse
 dicitur. Ac fere in morbis & vulneribus, vbi mala malis ex
 causis necessariis succedunt, cum ista contingunt, in Medi-
 cum causam cōferunt, neque talia ex necessitate fieri agno-
 scunt. Et si ad febricitantē aut vulneratū ingressus, & oblatū
 quam primū remedium nō iuuet, sed post die egger peius
 habeat, in Medicum culpam reiciunt. Quod si proficit, id ta-
 men non perinde laudant, cum id ei cōtingere oportere ex-
 istimant. Ulcera verò inflāmantur in morbis, & in quibusdā 30
 dolores fieri oportet, neque aliter contingere potest. Nervus
 præcisus non coalescit, neque vesica, neque aliquod ex te-
 nuibus intestinis, neque vena multum effundens sangui-
 nem, neque tenuis genæ pars, neque præputium. Princi-
 pium autem medicationis nullum est demonstratione qui-
 dem constans, quod vniuersæ artis rectè principium sit, nec
 secundum aliquod, nec medium, nec finis, sed quandoque
 in ea à verbis, quandoque ab opere initium sumimus, eod-
 demque modo de sinimus, & neque in oratione ipsa ex iisdem
 verbis

verbis initium sumimus, neq; si de iisdem verba faciamus,
 neque in eadem definimus. Ad eandem rationem in opere,
 neque ab iisdem operibus initium sumimus, neque in eadē
 definimus. Apta verò manuum tractatio in his est, si quis
 secando aut vrendo, neq; venam, neq; neruum attingat, &
 in purulento vrendo, si ad pus deueniat, & in secando eadem
 ratione. Si fracturas rectè componat, & corporis particu-
 lam quæ naturali loco exciderit, si rectè in suum locū com-
 pellat. Quæ vehementer apprehendere oportet, ea si appreh-
 10 hendendo premat, & quæ leuiter apprehendenda sunt, ap-
 prehendendo non premat. Quæ recta sunt deligando, si mi-
 nimè detorqueat, neque premat quæ preinenda non sunt.
 Et quicquid attigerit, in contactu si nullum superuacuum
 dolorem exhibeat. Atque hæc quidem ad aptam manuum
 tractationem pertinent. At digitis decenter, aut probè, aut
 non probè, aut longis, aut breuibus aliquid apprehendere,
 aut probè deligare, & cuiusquemodi deligaturas facere, nō
 in arte ad promptam manuum tractationem pertinere iudi-
 candum, sed separatim tractandum. Qui pulmone, aut
 20 superiore, aut inferiore ventre pus colligunt, aut tuber-
 cula, siue superiore, siue inferiore ventre, aut pulmone ha-
 bent, aut vlcerebus interioribus laborant, aut sanguinem
 vomitione vel sputo reijciunt, aut dolore aliquo aut in pe-
 ctore, aut dorso conflistantur, hæc omnia illis contingunt,
 ex his quidem quæ in corpore insunt, à bile & pituita; ex his
 verò quæ corpus extra afficiunt, ab aère insito calori com-
 mixto, quinetiam à laboribus & vulneribus. Atque ex his
 quidem causis pus in pulmone colligitur. Si pulmonis in-
 30 flammatione detentus, diebus qui tanta decernere credun-
 tur non purgetur, sed sputum & pituita in pulmone rema-
 neat, suppuratus fit. Qui si confestim curetur, plærunque
 euadit, sin verò neglectus fuerit, pulmo ab eo quod inhæ-
 ret putrescente tum corrumpitur, tum vlceratur, & pus col-
 ligit, neque ampliùs intrò ad se effatu memorabile alimen-
 tum attrahit, neque ab eo quicquam per superiora repur-
 gatur, sed cum suffocatur, tum semper maiore spirandi dif-
 ficultate premitur, & inter respirandum stertit, indeq; su-
 periore pectore respirat, tandē verò obturatis à sputo me-
 mbus, perit. Fit quoque suppuratus, si ipsi pituita ex capite in

pulmonem deflexerit, ac primùm quidem vt plurimùm la-
 tenter defluit, tenuemque tussim exhibet, sputumq; paulò
 solito amarius existit, calorque tenuis adest. Progressu verò
 temporis, tum pulmo exasperatur, tum intus à pituita inhe-
 rescens & putrescens exulceratur, pondusque in pectore,
 & dolorem acutum antè & retro exhibet, corpus vehemē-
 ter incalescit, pulmo à calore ad se pituitam ex toto corpo-
 re, præcipueque ex capite trahit. Caput verò calefactum ex
 corpore, eamque putrescentem subcrassam expuit. Quan-
 to verò longius tempus processerit, tantò sincerum magis
 pus expuit, & febres acutiores fiunt, tussisq; crebra & ve-
 hemens, inedia vexat, & ad extremum inferior aluus turba-
 tur. Turbatur autem à pituita quæ ex capite descendit. Hic
 cum eò peruenerit, perit quemadmodum in superioribus
 dictum est, vbi pulmo purulentus & puridus extiterit, aut
 venter deorsum effluxerit. Ex his quoque purulentus pulmo
 existit, cum quædam in eo parua vena rupta fuerit, quæ ex
 laboribus rumpitur. Et cum rupta fuerit, crassior quidem
 plus fundit sanguinis, tenuior verò minùs, partimq; confe-
 stim quidem sanguinem expuit partim verò, nisi adstricta
 vena fuerit, in pulmonem effunditur, in eoq; putrescit, cum-
 que putruerit, pus facit. Procedente verò tempore, interdū
 pus sincerum, interdum subcruentum, quandoq; etiam san-
 guinem, & si vena copia magna redundarit, ipsum copio-
 lum sanguinem confestim à se vomitione reiicit, pusque
 crassum ab accedente pituita intus putrefacta expuitur. Hic
 si per morbi initia, antè quàm vena sanguinem effunderet &
 vehementer laxari cœperit, curatione præoccupetur, &
 priùs quàm extenuetur ac lecto decumbat, & priùs quàm
 caput corrumpi reliquumque corpus tabescere incipiat, in-
 columis ab eiusmodi morbo euadit. Quòd si neglectus fue-
 rit, istaque prehenderint, ita vt his omnibus aut plærisque
 affectus sit, perit. Hic autem perit ex iis quæ antè dixi, aut ex
 vomitu, copioso sanguine vomitione reiecto. At si vena qui-
 dem non omninò rupta fuerit, sed ea præcipuè velut varix
 distenditur, quod etiam confestim quidem vbi factum fue-
 rit, dolorem quendam tenuem & tussim siccam exhibet. Si
 verò diutiùs traxerit & neglecta fuerit, primùm quidem
 paucum & subatrum sanguinem transmittit, mox etiam
 copio-

copiosorem & maximè sincerum, deinde pus, & patitur quæ in superioribus dicta sunt. His confert, si circa exordia curandos susceperis, vt manuum venæ relaxentur, & victus ratione vtatur ex qua siccissimus & maximè exanguis euadat. Ad hunc verò eundem modum etiam venis in latere, quæ intus in summo innatant, accidit. Cùm igitur ex labore varicum modo intus eleuatæ fuerint, si quidem neglectæ fuerint, hæc perpetiuntur, & sponte sanguis erumpit ac expuitur, eumq; interdum vomitione reiciunt, & suppurati fiunt, ac plærûq; pereunt. Quod si inter initia morbi curationem adhibeant, rursus venulæ suo loco ad latera subsidunt, & humiles fiunt. Et pulmo quidem ab his suppuratus redditur, & ab ipso talia perpetiuntur, sicque moriuntur. At verò multis modis superiore ventre pus colligunt. Nā cùm pituita multa è capite confertim in superiorem ventrem confluerit, putrescit & pus euadit. Putrescit autem maximè diebus vno & viginti. Pus igitur ad latera illabens, commouetur & intus fluctuat. Hic si antequàm pus diutius permaneat, vratur aut secetur, plerunque sanus euadit. Ex morbo quoque laterali superiore ventre purulenti fiunt, cùm vehemens fuerit, neque diebus iudicare solitis computruerit, neque per sputum reiectus fuerit, sed adhærescente ad latera pituita & bile ipsum vlceratum fuerit, cumq; vlcus factū fuerit, ex se pus effundit, & de vicinis locis calore pituitam ad se adducit, quæ vbi computruit, pus expuitur. Interdum verò etiam ex venis sanguis se ad vlcus transfundit, qui putrefactus in pus vertitur. Hic si confertim curandus suscipiatur, plærunque sanus euadit, si verò negligatur, perit. Purulenti quoque etiam fiunt, si pituita è capite in latera defluat, illicq; adhærescens putrescat. Tum enim plærung; latera ipsum incenditur, eadēq; perpetitur, quæ qui ex morbo laterali purulentus euadit. Fiunt etiā cùm ex immoderato labore aut exercitatione, aut quauis alia ratione parte anteriore aut posteriore ruptio ita facta fuerit, vt non confestim sanguis expuatur, sed vulsum in carne contingit, quæ diuulsa paucam humiditatē attrahit, & subliuida euadit. Quod quidem qui ita affectus est præ robore aut bono corporis habitu nō statim sentit, aut si sentit, pro nihilo reputat. Hic cùm perceperit se sic febrib⁹ detineri vt extenuet.

tur, aut ex potionibus, aut venere, aut quavis alia re, caro
 vulnerata, aliquantum resiccatur & incalescit, & ex vicini-
 nis, tum venis, tum carnibus, humiditatem ad se trahit, cūq;
 attraxerit intumescit & inflammatur, doloremq̄ tenuem
 inducit, & tussim raram & siccam primū, deinde magis ad
 se adhuc attrahit, vehementioremq̄ dolorem, & tussim
 crebriorem infert, & primū quidem aliquantum puru-
 lentum expuit, interdum verò subliuidum & subcruentum.
 Quoq; plus temporis intercesserit, eò magis ad se trahit &
 putrefacit, & quicquid in carne circa initia liuidum erat, in
 pus vertitur, doloremq̄ excitat acutum & febrem, & tuf-
 sim, tum multam, tum crebram, & pus sincerum per sputū
 reicit. Quòd si pus in ventre diu traxerit, ab eo totum cor-
 pus, præcipueq̄ partes maximè vicinæ incalescunt, incale-
 scente autem corpore, humidum maximè colliquescit. Et
 partim quidem à superioribus partibus in superiorem ven-
 trem præcipue confluit, & in pus vertitur, ad id quod iam
 intus est accedens. Partim verò ad inferiorem ventrem de-
 fluit, ab eoq̄ interdum alius turbatur, & hominem peri-
 mit. Cibi enim ingesti per aluum secedunt, nullumq; cor-
 pori ab his alimentum accedit, neque sputi per superiora æ-
 quabilis fit expurgatio, cū nimirū incalescens alius de-
 orsum omnia ad se deducat. Et à sputo quidem suffocatur,
 & non repurgatus stertit, ab aluo autem fluente debilis euadit,
 & plarunq̄ perit. In huiusmodi autem morbis hanc
 fluxionem caput excitat, nimirum cū cauum existat, &
 superiore parte locatum. Cū enim ab aluo concalescētū
 fuerit, tenuissimam pituitam è corpore ad se trahit, quam
 in se coaceruatam, rursus confertam & crassam velut dictū
 est reddit, partimq̄ in superiorem ventrem, partim verò
 in inferiorem defluit. Vbi igitur caput fluere, corpusq̄ re-
 liquum non ampliùs æquabiliter colliquescere cœperit, ne
 vstione quidem superstites euadunt. Ad pus enim influen-
 tia mala accedunt, quæ exuperant ea quæ defluunt, carnes-
 que magis à malis colliquescūt, quàm ab ingests cibus nu-
 triantur. Qui morbis huiusmodi detinentur, ab his quidem
 intra breue tempus pereunt, quidam etiam diutiùs trahūt.
 Præstat enim corpus corpori, etas etati, & affectio affectio-
 ni, & anni tempestas tempestati, in qua egrotant. Quidam
 enim

enim morbos faciliùs tolerant, quidam verò omninò tolerare nequeunt. Non igitur certum tempus in quo pereunt dari potest, neque si longum, neque si breue futurum sit. Neque enim certum tempus est, quod quidam prædicunt, cum plærunque neque hoc ipsum suppuret. Annus nanque inter se & anni tempora differunt. Verùm qui volet rectè de his decernere ac prædicere, sic iudicabit, quouis anni tempore & perire & superesse, & quæ patiuntur euenire. At verò inferiore ventre suppurati euadunt, præcipuè quidem

10 cum pituita & bilis inter carnem & cutim affatim collecta fuerit. fiunt etiam & ex conuulsionibus, cumque vena diuulsa rupta fuerit, & sanguis effusus putrescit, & pus intus gignit. Quòd si caro diuulsa aut contusa fuerit, sanguinem ex venis quæ sunt in eius ambitu attrahit, isque putrescit, & pus intus gignit. His siquidem de se foras significationem præbuerit, & pus exierit, sani euadunt, si verò spontè intus erumpat, pereunt. Effusum autem pus in inferiore ventre generari haudquaquam poterit, velut in superiore ventre fieri dictum est, sed in tunicis & tuberculis innascitur, velut

20 à me dictum est. Et si quidem internas de se notas præbuerit, non faciliè deprehenditur, cum nec concutiendo cognoscere liceat. Ex dolore tamen præcipuè vbi fuerit dignoscitur, & si argillam, aut aliud quid eiuscemodi illeueris, breui id resiccat. At verò erysipelas in pulmone gignitur, cum supra modum is resiccatus fuerit, quod vel ab ardore, vel febris, vel nimio labore, vel intemperie contingit. Qui cum maximè resiccatus fuerit, plurimum sanguinem in sese trahit, cumque præcipuè ex magnis venis, quæ ei maximè vicinæ sunt, ipsique superincumbunt. Trahit autem etiam

30 ex aliis vicinis maximè tenuem & debilem. Cum autè traxerit, febris acuta oritur, & tussis sicca, plenitudo in pectore, dolor vehemēs in anterioribus & posterioribus partibus, præcipuè verò ad spinam, cum nimirum magnæ venæ incalescant, & interdum quidem suberuentum, interdum verò liuidum vomunt, pituitam verò & bilè etiam vomunt, crebroq; animo linquntur, quod ob repentissam sanguinis transmutationem contingit. Idq; præcipuè obortum esse in pulmone erysipelas indicat, siq; febris assidua prehenderit. Huic siquidè duobus, aut tribus, aut quatuor ad sum-

mum diebus diffusum fuerit, & quod intus est foras transie-
 rit plerunq; sanus euadit. Si verò neq; diffusum, neq; trans-
 mutatum fuerit, intus putrescit & suppuratus euadit, ac bre-
 uis perit, cum nimirum totus pulmo purulentus ac putridus
 existat. Quòd si extra diffusum intrò vertatur, pulmonem-
 que prehēdat, hunc superesse posse nulla spes est. Cùm enim
 antea resiccatus pulmo ad sese traxerit, non amplius trans-
 mittit, sed confestim præ ardore ac siccitate neq; quicquam
 amplius suscipit aut sursum distribuit, sed corrumpit. Pul-
 monis verò tuberculū ad hunc modum oritur. Cùm pituita ¹⁹
 aut bilis collecta fuerit, putrescit, & quandiu quidem adhuc
 crudum fuerit, tum dolorem tenuem, tum tussim siccam
 exhibet. Vbi verò maturuerit, anteriore & posteriore par-
 te grauis dolor oritur, calores inuadunt & tussis vehemens.
 Et si quidem pus quàm citissimè maturuerit, eruperit, sur-
 sum vergat & totum expuatur, venterque in quo pus erat
 confidat ac resiccetur, prorsus sanus euadit. Si verò quàm
 citissimè ruptum fuerit, maturuerit, ac repurgatum fuerit:
 neq; tamen penitus resiccari possit, sed ipsum tuberculum
 ex se pus effundat, perniciosum id est, & ex capite reliquoq; ²⁰
 corpore pituita ad tuberculū defluens, putrescit, in pus ver-
 titur ac expuitur, ex quo corruptus perit. Perit autem ex vē-
 tris profluuiio ex his quæ antea dicta sunt, ipsoque confabu-
 lante & omnia æquè vt prius intelligente resiccatur ac re-
 frigeratur, omnesq; corporis venæ contrahuntur, cum nimi-
 rum ipsarum sanguis à febre exustus sit, interdum verò tum
 ex tēporis longitudine, & morbi magnitudine, tum etiam
 ex instantibus ac superuenientib. malis. Quòd si neq; spon-
 tē, neq; à medicamentis multo tempore rumpi non possit,
 dolorum vehementia, inedia, ruffis, ac febribus qui laborat ³⁰
 consumitur, ac plerunq; perit. Si verò iam extenuato & le-
 cto decumbenti pus eruperit, neq; sic admodum sustinet,
 sed eo modo perimuntur. Quòd si quàm citissimè ruptum
 quidem & maturatum fuerit, magnaq; sui parte ad septum
 transuersum effundatur, confestim quidē leuius habere vi-
 detur, progressu tamen tēpotis, si quidem totum per sputū
 reiiciat, & venter in quo pus inerat confidat ac resiccetur,
 sanus euadit. Verùm si tum tēpus longius, tum ipse debilior
 fuerit, neq; expuere possit, sed per vitionem aut sectionem
 pus

pus exeat, confestim quidem hoc sanè etiam modo leuius habere videtur, progressu tamen temporis, ab his quæ in priore dicta sunt, perimitur. In latere autem tubercula quidem oriuntur, tum à pituita, tum à bile, non aliter quàm in pulmone. Ex laboribus quoque etiam oriuntur, cum vena aliqua diuulsa rupta fuerit, neque tamen penitus rupta fuerit, sed ita vt in ipsa conuulsio facta sit. Si quidem igitur rupta fuerit, confestim sanguis ex vena effusus putrescit & in pus vertitur. Quòd si conuulsio in vena facta sit, hæc quidem per exordia dolorem excitat & pulsat, progressu verò temporis sanguinem ad carnem transmittit, qui in carne putrescens, in pus vertitur. Ad eandem verò rationem etiam caro si quidem plus laborarit, plurimum ad se sanguinem ex maximè vicinis venis trahit, & confestim in pus vertit. Si verò minùs laborarit, & tardiùs trahit, & pus efficit. Quibusdam autem cum imbecilla in carnibus ac venis conuulsa facta fuerint, non suppurant, sed diuturni fiunt dolores, & ruptiones vocantur. Et quæ quidem in carne fiunt, ad hunc modum fiunt. Cùm caro aut diuulsa, aut ex plaga, aut aliquo modo affecta, dolorem aliquem habuerit, liuida, velut antea dixi, euadit, non sincero sanguine, sed tenui & aquoso, eoque pauco. Vbi verò plus solito resiccata fuerit, tum incalescit, tum dolorem exhibet, & ad se ex venis & carnibus propinquis humiditatem trahit, ac vbi supra modum humectata fuerit, eaque humiditas à carne admodum incaluerit, per totum corpus, qualis attracta est dispergitur. Et magis sanè in venas quàm in carnes spargitur, cum hæc magis quàm carnes trahant, quàm etiam carnes trahunt. Cùm verò ad copiosam corporis humiditatem pauca à carne attracta fuerit, obscura & doloris expers euadit, & pro morbosa temporis tractu sanescit. Quòd si caro tum magis incaluerit, tum copiosam humiditatem traxerit, dolorem exhibet, & ad quancunque corporis partè ab ipsa cum impetu delata fuerit ac incubuerit, dolorè grauem excitat, & quibusdam videtur ruptum transmutatū esse, quod tamen fieri non potest. Sed quæ sunt eiusmodi & alia propè ad vlcus accedunt. Humiditas autem de carne per venas prorūpit, cumq; incaluerit, & crassior copiosiorq; euaserit, dolorem exhibet, & nec reliquo humori

tenuitate & frigiditate similis extiterit. Quod autem attri-
 nec ad ea quæ in venis fiunt, ipsa quidem vena in quantum
 conuellitur, loco manet, cum verò cōuulsa fuerit (quod cō-
 tentione & vi accidit) similis fit varici. Incalescit autem &
 ad se vaporem quendam humidum attrahit, qui ex bile &
 pituita prouenit, cumq; sanguis & humiditas de carne per-
 mixta fuerint, in crassescit sanguis, ipsiq; multis modis qua
 parte venam conuelli contingit, se ipso morbosior & longè
 stabilior euadit, cumq; copiosior extiterit, plenitudo quo-
 libet transfertur, doloremq; grauem adfert, ita ut quibusdā ¹⁶
 ruptum loco migrasse videatur. Quod si fortè ad humerum
 trāserit grauitatē in manu & stuporē ac torpore in-
 ducit. Et si in venam incubuerit, aut ad humerum & dorsum
 tendit, confestim plærunq; dolor scilicet datur. Fiunt etiam con-
 uulsionēs ex laboribus, ex casibus, ex plaga, & si quis onus
 maius tollat, & ex cursibus, ac lucta, & omnibus id genus.
 Qui autē ex vulneribus purulenti fiūt, aut hasta, aut pugio-
 nē, aut iaculo intrò vulnus acceperint, quando quidem vlcus
 per antiquum vulnus foris aërem attraxerit, ea parte frigi-
 dum ad se inducit, & calidum a se emittit, & pus faciliè aut ²⁰
 sanè si quid aliud expurgatur. Et si quidem tum interna par-
 te, tum externa simul sanescat, penitus sanus euadit. Sin au-
 tem externa quidē parte sanescat, interna verò minimè, pu-
 rulentus fit. At si simul quidem tum interna, tum externa par-
 te sanescat, cicatrix autem intus debilis, aspera & liuida ex-
 istat, quandoque refricatur, eoq; modo purulentus euadit.
 Iterū verò etiam exulceratur, si quid plus iusto laborarit &
 extenuatus fuerit, pituitaq; & bilis ad cicatricem affigatur,
 & si morbo alio detentus extenuatus fuerit. Cum autem vlcus
 extiterit, aut hoc modo, vel si pars externa prius quàm ³⁰
 interna coalescat, dolorem vehementem & tussim, & fe-
 brem affert, ipsumque vlcus, cum ampliùs calidum existat,
 sibi ipsi refrigerationem inducit, & à se caliditatem exha-
 lat, pusque expurgatur, & longiore tempore curatur, tardi-
 usque sanescit, quandoque verò minimè sanescit. Caro et-
 enim vlcus que ab ardore corporis coquitur, & supra mo-
 dum humectatur, ut neque resiccari, neque carnem produ-
 cere, neque sanescere queat. Verum procedente tempore,
 qui hoc modo velut etiam antea dictum est afficitur, perit.
 Quod

Quòd si forte fortuna contigerit, vt ex crassioribus venis aliqua vulneretur, sanguisq̄ intrò fluat & putrescat, in pus vertitur. Ac si quidem totum hoc pus expuatur, & vulnerata vena constringatur, vlcusq̄ intus & foris sanescat, prorsus conualefcit. Quòd si neque vlcus intus coalescere possit, neque vena consolidetur, sed subinde sanguinem effundat, & si confestim vomitione aut spūto refundatur, aut etiam putrescat, & pus expuatur, plærunque perit, aut confestim sanguinem vomitione reiiciens, vel postea, ab iisdem causis quæ priùs dictæ sunt consumtus. At sæpe quibus vena aliqua ex vulneribus, laboribus, aut exercitationibus, aut alia re quauis sauciatur, cum coaluerit aut sana esse videbitur, iterum alio tempore vena pertumpitur, idq̄; ex iisdem causis à quibus priùs affectus erat. Qua iterum rupta sanguinem effundunt, confestimque copioso & crebro sanguine vomitione reddito pereunt, aut subinde recentem sanguinem vomunt, multum autem & crassum pus per totū diem spuentes, eodem aut consimili modo consumuntur, velut in aliis morbis dictum est. At verò in his qui eiusmodi aut similibus morbis derinentur, multum ad faciliorem aut difficiliorem à morbo liberationem interest viue sicca mulier, iuuenis an senex, & mulier iuue ncula, an vetula. Insuper quoq; quo anni tempore, & num ex alio morbo agrotent necne. Præstat etiam affectus affectui, maior minori, corpus corpori, & curatio curationi. Quæ cum ita se habeant, tempus etiam differe necesse est, & alios quidem longiore tempore, alios verò breuiore perire, aut non, & aliis quidem mala perdurare & maiora esse, aliis verò minora & breuioris temporis, alios quoq; ad senectutem vsq; comitari, & cū illis mori, alios verò ab ipsis intra breue tēpus interire. Et quibus quidem iunioribus, quæ ex laboribus affectiones fieri dictæ sunt, contingunt, ii magis & vehementius afficiuntur, plusq̄ cæteris dolent, & confestim his manifestæ fiunt, ita vt sanguinem aut spūto, aut vomitione reiiciant. Quædam etiam propter bonam corporis habitudinem fieri non sentiunt. Seniores verò rarò quidem & debilius afficiuntur, cum debiliores existant, iisque leuiores sunt affectiones, earumq; maiorem curam habent. Seniori igitur hæc per initia minus contingunt, quam iuniori, cum

que fiunt, seniori quidem debiliores, iuniori verò vehementiores existunt. Et iuniori quidem ob corporis integritatem & siccitatem, carnemq; densam & validam, ad ossa adhærescentem, & cutem ei vndiq; obtentam, si quid plus solito laborarit, vehementes conuulsiones magis & de repente contingunt, multæq; & variæ venarum & carniū ruptiones. Atque horum partim quidem confestim manifesta fiunt, partim verò postea comparent. Senioribus autem valida corporis firmitas non inest, carnesq; circum ossa diffluent, cutisq; carnes ambiens, & ipsa rara est ac debilis, & neque senior eiuscemodi aut similiter vt iunior afficitur, sed leuius afficitur, statimq; manifestum redditur. Adeo quidem per affectionum exordia difficilius iuniores quam seniores liberantur. At verò quibus morbus conspicuus redditur, quiq; pus aut sanguinem, aut vtrunq; expuunt, si quidem iuniores fuerint, cum nimirum firmum & densum corpus habeant, non æqualiter ab vlcerebus, quæ pus in superiore ventre habent, repurgari possunt. Neq; enim pulmo, cum densior existat, admodum ad arterias trahit, arteriæq; tenues & angustæ, pus nisi paucum & raro non excipiunt, vt proinde pus in thorace & vlcerebus colligi & crassescere necesse sit. Ei verò qui iam florentem ætatem exegit, pulmo rarior & magis cauus est, arteriæq; ampliores, adeo vt pus in ventre & vlcerebus diutius non immoretur, & quicquid insuper acciderit, id totum à pulmone in arterias sursum attrahi, confestimq; expui necesse sit. In iuniore igitur cum affectiones sint vehementiores, & purgatio pro sputi ratione non procedit, febres acutiores & crebriores oriuntur, doloresq; graues tum ipsius affectus, tum reliqui corporis incidunt, cum nimirum venæ contentæ sint & sanguine refertæ. Vbi verò hæ incaluerint, ex ipsis dolores aliàs ad aliam corporis partem peruadunt, & hi quidem plærunque intra breue tempus pereunt. Senioribus verò cum debiliores sint affectiones, & ab his spurum repurgetur, tum febres leniores paucaque oriuntur, tum dolores adsunt quidem sed exiles. Et ab huiusmodi quidem affectionibus nec senes quidem profus liberantur, sed multo tempore morbum trahentes, consumuntur, interdumque pus spuunt, interdum sanguinem, quandoque verò neutrum, tandem etiam vnacum

cum his moriuntur. Sic autem moriuntur, cum aliquis morbus huic quem habent similis eos prehenderit, ita ut hoc detineatur, & is quem prius habuerint, vehementior existat, & ut plurimum consumti pereunt. At morbi qui hæc potissimum efficiunt, sunt morbus lateralis & pulmonum inflammatio. Ex his autem febris gignitur. Cum bilis aut pituita incaluerit, ab his reliquum totum corpus calefcit, & hoc appellatur febris. Calefcit autem bilis & pituita, intra quidem, à cibis & potibus ex quibus & nutritur
 10 & increfcit, extra verò à laboribus & vulneribus, & à calido supra modum calefaciente, & à frigido plus æquo refrigerate. Incalefcit quoq; etiam à visu & auditu, ab his autem minimum. At verò rigor in morbis fit quidem etiam ab externis, ventis, aqua, & aëre sereno & aliis id genus. Fit quoq; & ab ingestis cibariis & potibus. Præcipuè autem vehementior fit, cum bilis & pituita, aut ex his alterum, aut vtrunque sanguini permixtum fuerit. Magis tamen si sola pituita permixta fuerit. Pituita enim natura frigidissima est, sanguis verò calidissimus, bilis autem aliquantò sanguine frigidior.
 20 Vbi igitur hæc vnà cum sanguine permixta fuerint, aut vtraq; aut eorum alterum, sanguinem condensant, non penitus tamen. Neq; enim viuere homo possit, si sanguis multò densior & frigidior seipso euaderet. Vbi igitur sanguis refrigeratur, totum corpus refrigerari necesse est, idq; cum euenit rigor appellatur, & si quidem vehemens rigor extiterit, vehementior etiam est tremor. Sanguine enim in se coeunte & condensato, dum venæ contrahuntur, corpus contrahunt & tremorem excitant. Quòd si minùs in se coeat sanguis, hoc modo rigor appellatur, horror autem dicitur
 30 quod est debilissimū. At verò quòd post rigorem necessariò maior aut minor febris prehendit, sic se res habet. Cum sanguis per vim quandam incaluerit, rursusque in suam naturam abierit, quod pituitæ & bilis sanguini permixtum est, simul incalefcit, sanguisque se ipso multò calidior euadit. His igitur percalefactis, post rigorem, ad sanguinis caliditatem, febrem superuenire necesse est. Sudor verò istam ob causam suboritur. Morbi qui præcipuis ad iudicationem diebus iudicantur, & ignis dimittit, in his

quicquid est in sanguine pituitæ & bilis tenuissimum eliquatur & scernitur, partimque foras prodit, partim verò intus in corpore manet, quod autem à calore attenuatum est, in vaporem vertitur, & cum spiritu mixtum foras prodit. Hæc igitur sunt eiusmodi, & ex his sudor oritur. Cur autem interdum quidem calidus, interdum verò frigidus sit, hæc ratione contingit. Calidus cerè ex percalefacto malo & exusto, attenuatoque ac debili, neque admodum multo scernitur. eumque ex corpore calidiorem excerni necesse est. frigidus autem ex malo copiosiore secretus, ex eoque quod remanet adhuc inualecente, necdum putrefacto, neque attenuato, neque exusto, frigidior, crassior & graueolentior prodit. Quod inde manifestum fit. Qui frigidum sudorem emittunt, plerunque longis morbis conflictantur, inualecente malo quod in corpore remanet. Qui verò calidum sudorem emittunt, celerius morbis defunguntur. At verò morbus lateralis & pulmonum inflammatio, ad hunc modum oriuntur. Lateris quidem morbus, qui pleuritis dicitur, cū cumulata & valide potiones admodum occuparint. Ex vino enim incalescit totū corpus & humectatur, potissimum verò bilis & pituita. Quibus sanè agitatatis & humectatis, temulētum siue sobrium rigore corripi continget, præsertim cū latus ex reliquo corpore præcipuè naturā carne nudatum sit, neque quicquam intus habeat, quod renitatur, præter ventriculum: ideoque maximè rigorem sentit. Cumque rigorem & perfrigerationem senserit, tum caro quæ est in latere, tum venulæ contrahuntur & conuelluntur, & quicquid in ipsa carne, aut in eius venulis, bilis & pituitæ inest, id magna ex parte, aut totum intrò ad caliditatem propulsum, carne extra condensata secer- nitur, & ad latus impingitur, doloremque vehementem excitat & incalescit, propterque calorem ad se ex proximis venis & carnibus pituitam & bilem trahit. Id igitur hoc modo contingit. Cū verò quæ ad latus impacta sunt putruerint & per sputum reddita fuerint, conualescunt. Quòd si & antiquum multum ad latus impingat, & aliud insuper accedat, statim moriuntur, cū saluæ copiam expuere nequeant, aut purulenti euadunt, & alii quidem intereunt, alii verò euadunt. Hæc autem septem, aut nouem,

nouem, aut vñdecim, aut quatuordecim diebus, de se signi-
 ficationem exhibent, doloremque ad humerum & iugu-
 lum & ad alam hanc ob causam excitant. Vena quæ spleni-
 nis nominatur, à liene ad latus fertur, ex latere verò ad hu-
 merum & ad manum sinistram. Iecoraria autem in dex-
 tram partem ad eundem modum. Cumque eius pars quæ
 in latere est, à rigore contracta fuerit, sanguisque qui in ea
 continetur in horruerit, alam & iugulum humerumque pe-
 tit, & conuellit, & dolore afficit. Ad eandem quoque ratio-
 nem loca quæ circa dorsum sunt incalescunt, ab impacto
 lateri pituitæ & bilis humore, & lateris locis inferioribus
 quandoque dolorem exhibet, & plerunque, si ad inferiores
 partes conuertatur, dolorem per venulas ad vesicam trans-
 mittit, copiosaque & biliosa vrina redditur, huiusque morbi
 causam & principium rigorem esse existimant. At verò pul-
 monis inflammatio fit, cum commotam & humectatam
 pituitam & bilé, propter calorem ex vicinis locis pulmo ad
 se traxerit, super ea quæ in ipso existunt. Totum quidem
 corpus percalefacit, doloremque præcipue dorso, lateribus,
 humeris, ac spinæ exhibet, cum nimirum ab his plurimam
 ad se humiditatem attrahat, hæque partes supra modum
 resiccantur, nimiumque incalescunt. Cum verò ad se traxe-
 rit, tumque bilis, tum pituita sedem in pulmone fixerit, pu-
 trefcit & in pus vertitur. Et siquid præcipuis ad iudicatio-
 nem diebus, putrefacta per sputum reddita fuerint, super-
 stes euadit æger. Si verò susceperit quæ per initia obuene-
 runt, aliaque præterea accesserint, & neque putrefacta per
 sputum reiiciat, præ copia superuenientium plærung; mo-
 riuntur. Quòd si ad duos & viginti dies perueniunt, febris
 que dimittit, neque in his per sputum repurgati fuerint, pu-
 rulentum euadunt. At verò ex his maxime quibus vehemen-
 tissimus laterum morbus, aut pulmonis inflammatio con-
 tingit. Pulmonis autem inflammatio & morbus lateralis
 sine sputo, ambo ex eadem causa, ex siccitate contingunt.
 Siccant verò calida etiam, vbi supra modum calefaciunt &
 frigida quoque si supra modum refrigerant. Induratur au-
 tem latus & conuellitur, quæque in eo insunt venulæ, &
 quantum in eo est pituitæ & bilis, id à caliditate intus are-
 scit, doloremque infert, & ex dolore febrem. Huic confert ve-

nam pertundere in brachio splenitidem appellatam, aut iecorariam, ad vtram sanè morbus vergit. Sicq; lateris & aliarum partium dolor leuior contingit. Vena enim quicquid in ea inest pituitæ & bilis, & sanguinis morboſi, vnà cum his magna ex parte foras emittit. Pars verò ex carne per medicamenta & potiones diffunditur, & per calefactoria extrinsecus admota, ad:ò vt morbus per totum corpus spargatur. Et hic morbus lateralis sine sputo appellatur. Pulmonis verò inflammatio. cum ipse etiam pulmo supra modum exiccatur, cumq; quod in eo bilis aut pituitæ inest, neq; æquabiliter putrefacit, neq; per saliuam sursum reiecit, & quicquid in eo est humiditatis, aut ex potione, aut sorbitione, aut ex proximis locis, id totum nimia siccitate & caliditate exurit. Huic confert potiones bibere ex quibus pulmo humectatur & expuit. Nisi enim expuat, & durior pulmo euadit, simulq; areſcit, & hominem perimit. At verò febris ardens ferè biliososprehendit, corripit etiam pituitosos, hoc modo. Vbi bilis toto corpore commota fuerit, & fortè euenit, vt venæ & sanguis magnam bilis copiam ex carnibus & ventriculò trahant. Qui verò priùs inest, vt pote naturâ calidissimus in corpore sanguis existens, cum ex carnibus & ventriculo incaluerit, supra eum qui iam inest, ampliùs adhuc à bile, reliquum etiam omne corpus calefacit. Et quædam quidem partes ob copiosam humiditatem penitus resiccari nequeunt. Quòd si resiccatae fuerint, homo perit. Quædam verò in summis corporis partibus cum naturâ siccae sint, resiccantur, plurimumq; ex ipsis humidum exurit. Quas si attingere velis, frigidas ipsas & siccas comperias. Eamq; ob causam qui febre ardente corripiuntur, internis quidem partibus à febre yruntur, externis verò frigidisunt, linguaq; & fauces ex interno spiritu & caliditate exasperantur & areſcunt. Quicquid autem bilis in ventriculo & vesica gignitur, quod quidem in ventriculo est, interdum quidem per inferiora exturbatur, plærunque verò primis diebus, aut quatuor, aut quinq; hãc ob causam eomitur. Cum superior ventriculus supra modum incaluerit, ad se trahit, & vomitus excitatur. Eamq; ipsam ob causam ex febre ardente & morbo laterali, in pulmonis inflammationem potissimùm morbi transeunt. Vbi enim superior ventriculus

triculus supra modum incaluerit, ad sese trahit, pulmoq; ex-
 cipit, fitq; pulmonis inflammatio, ac plarunq; pereunt, cum
 nimirum debiles existant, alioq; suborto nouo morbo. dies
 superare nequeant, dum sputum in pulmone concoctum
 fuerit, sed vt plurimum debilitate pereunt, quidam verò su-
 per sunt. Quibus autem ad vesicam bilis aliquid confluit, iis
 vrina crassa, idq; à pituita, redditur, biliosum verò deorsum
 secedit, eò quòd exusta sunt quæ in ventre insunt. Phrenitis
 autem (quæ est perpetuum cum febre delirium) ad hunc se
 10 habet modum. Sanguis qui in homine existit, magnam par-
 tem ad prudentiam confert, vt quidam verò dicunt, totam.
 Vbi igitur bilis commota venas & sanguinem subierit, ex
 solita compage & motione sanguinẽ dimouet & sero diluit,
 & percalefacit. Qui percalefactus totum etiam reliquum
 corpus calefacit, & homini mens alienatur, neq; apud se est,
 propter febris copiam, & sanguinis non consuetam dilutio-
 nem & agitationem. Qui verò phrenitide detinentur, quòd
 ad mentis alienationem, his qui atra bile laborant sunt assi-
 miles. Atra enim bile vexati, cum à bile & pituita sanguis
 20 corruptus fuerit, morbo corripiuntur, & mente alienantur,
 quidam etiam insaniunt. Et in phrenitide similiter contin-
 git. Quòd verò bilis pituita est imbecillior, eò minor tum in-
 sania, tum mentis alienatio contingit. At in morbo laterali
 & pulmonis inflammatione, hanc ob causam subcruentum
 & liuidum sputum expuunt. Per exordia quidem sæpe neu-
 trum exponunt, neq; liuidum, neq; subcruentum. Nosse au-
 tem oportet morbum vehementem existere. Vbi verò spu-
 tum aliquantum crassum spuere cœperint, tum præcipue
 purgatur. Expuitur autem ex venarum distensione, in mor-
 30 bo laterali quidem, ex his quæ sunt in latere, in pulmonis
 verò inflammatione, ex his quæ sunt in pulmone, quæ cali-
 ditatem ad sese trahit. Quòd si ægro abscessus intrò ruptus
 fuerit, & purulentus euadat, statim primo die sanguinem &
 pus subcruentum & liuidum cum saliuâ expuit. Liuidum
 autem à sanguine euadit, si pauci sanguinis ad multam sali-
 uam commixtio fiat, neque confestim spuatur, sed aliquan-
 diu intus remaneat semiputrefactum & in corpore effœmi-
 natum. Ex morbo autem laterali inteteunt, cum circa exor-
 dia copiosa quidem pituita & bilis ad latus in pacta fuerit,

multaque ex reliquo corpore præterea affluerit, quam neque spuendo propter copiam, neque putrefaciendo superare possit. Arteriæ autem implentur ab his quæ intus sunt, pituita & pure, ob idque sterit, crebroque inde respirat, ad extremum autem omnia occluduntur, & interit. Ad eundem etiam modum ex pulmonis inflammatione pereunt. At verò qui ex febre ardente intereunt, omnes ex siccitate intereunt. Primum quidem extremæ eorum partes, pedes & manus, resiccantur, deinde verò sicciore. Cùm autem penitus corporis humor exustus & resiccatus fuerit, sanguis quidem penitus concresecit & perfrigescit, reliquum verò corpus resiccatur, eoque modo interit. Ex phrenitide verò ita perit. In hoc morbo perpetuo delitio vrgentur, cùm nimirum sanguis corruptus, & extra solitam agitationem motus sit, cumque delipiant, neque quicquam effatu dignum eorum quæ offeruntur suscipiunt. Procedente verò tempore marcescunt & consumuntur, tum à febre, tum quòd nihil nutriantur. Ac primum quidem extremæ partes immi nuuntur & perfrigerantur, deinde etiam proximæ. At frigoris & febris & dolorum hoc habet principium. Cùm sanguis qui in venis est à pituita refrigeratus fuerit, confestum in aliam atque aliam partem transit, & conuellitur, acetremis, ad extremum etiam refrigerantur omnia & interit.

Hippocratis de morbis liber secundus,

CV M caput supra modum percalefactum fuerit, copiosa vrina redditur. Siquidem in eo liquatur pituita, quæ liquata, partim quidem ad nares, partim ad os, parum etiam per venas quæ ad pudendum tendunt, secedit. Quòd cùm peruenerit urinam reddit, & velut vrinæ stillicidio afficitur. Cùm verò oculorum venas pituita subierit, oculorum caligine vexantur. Visus enim aquosior & turbidior euadit, neque oculorum splendor similiter splendidus est, neque si quis cernere velit, comparet velut cùm lucidus & purus erat. Hic quadraginta diebus potissimum sanus euadit. Quòd si longo post tempore morbus redeat, cutis capitis inerascescit, & corpus reliquum tumidum, crassius, & bene coloratum redditur. Hæc pituita ad carnes vertitur, ex eoque

æger crassior esse videtur. Carnes enim cum perfusæ tumi-
 diores & rariores extiterint, ex venis sanguinem trahunt, ac
 propterea bene colorati esse videntur. Alius morbus. Caput
 vlceribus completur, corpus intumescit, & colore est auri-
 ginolo, & alia atque alia, corporis parte vlcera erumpunt,
 febris subinde corripit, & ex dorso aqua defluit. Cum in
 huius capite pituita aliquantum biliosa innutrita fuerit, vl-
 cera quidem oriuntur. Vbi sinciput pituita & bile made-
 factum fuerit, pituita q̄; & bilis rara conferta q̄; extiterit. Hæc
 10 enim cōcrefcit, putrescit, & exulceratur. Extenuata verò pi-
 tuita, ad aures transmittitur. In reliquo autem corpore ad
 eandem rationem qua in capite vlcera oriuntur, quacunq;
 in parte putrefactus sanguis & bilis coaceruata fuerint. Ea
 enim parte caro putrescit & vlceratur, prætereaq̄; adue-
 nientem pituitam & bilem putrefacit, pusq̄; gignitur.
 Alius morbus. Toto capite dolor obtinet, & bilem vomiti-
 one reiecit, difficultate vrinæ premitur, & delirat. Huic
 quidem totum caput dolet, quod supra modum calefactum
 fit. Mente autem alienatur, cum sanguis qui est in capite à
 20 bile & pituita calefactus fuerit, & præter consuetudinem
 agitatus. Bilem verò vomit, cum nimirum ipsa in corpore
 sit agitata. Et caput propter caliditatem ad se trahit, & cras-
 sissimum quidem vomit, tenuissimum verò ad se trahit.
 Vrinam autem reddit in hoc morbo eisdem causis, velut
 in superiore dictum est. Alius morbus. Si circa cerebrum
 venulæ sanguinem supereffundunt, nomen quidem non re-
 ctè morbo impositum videtur. Neque enim fieri potest vt
 vena aliqua, neque ex minoribus, neque ex maioribus, su-
 pereuomat. Superuomitum tamen appellant & dicunt.
 30 Quod si quàm maximè superuomat, morbus ab ipso fieri
 minimè videtur. Neque enim ex bono malum oriri po-
 test, vt neque ex malo bonum, neq; rursus bonum plus ius-
 to fieri potest. Verùm superuomere videntur, vbi bilis &
 pituita venas subierit. Venæ enim attolluntur & pulsant, &
 dolor toto capite oboritur, auresq̄; sonitum percipiunt, &
 nihil audiunt. Ac sonitum quidem percipiunt, cum nimi-
 rum venæ pulsant, ac palpitent. Tunc enim sonitus in capite
 percipitur. Grauius verò audiunt, partim quidem ob inter-
 num strepitum & sonitum, partim etiam vbi cerebrum &

ipsum ambientes venulæ sustolluntur. Nam propter nimiam caliditatem vacuam circa aurem partem cerebrum ex se implet, & cum nimirum par aeris copia non insit, velut antea, neque æqualem sonum exhibeat, ea quæ dicuntur non æqualiter de se significationem præbent, indeq; grauis auditus oboritur. Hic si quidem ei ad nares, aut ad os, aqua & pituita erumpat, sanus euadit. Sin minus, septimo ferè die moritur. Quòd si in capite venæ superuomuerint, superuomunt autem ab iisdem quæ antea dicta sunt, quodq; hoc modo fiat, eius rei hoc est indicium. Vbi quis aut manum, aut caput, aut aliam corporis partem ita affectam secuerit, sanguis ater & turbidus, ac morbosus effluit, quamuis neq; sanguinem nominare æquum sit, nisi qui ruber & sincerus effluit. Cum autem ex iisdem causis superuomuerint, caput dolor, tenebricosa vertigo & grauitas occupat. Dolor quidem ex sanguinis nimia caliditate. Tenebricosa verò vertigo, cum sanguis cõferta copia ad faciem processerit. Grauitas autem, nimirum cum sanguis turbidior & morbosior, in capite maiore sit copia quàm intus. Cerebri syderatio. Si cerebrum syderatio occupauerit, dolor ex capite spinam occupat, & ad cor permeat, animo linquitur, sudor adest & insomnia, ex naribus sanguis effluit, & plærunq; sanguis vomitione refunditur. Syderatur autem hoc modo cerebrum, cum aut supra modum calefactum aut refrigeratum fuerit, aut plus solito biliosum aut pituitosum extiterit. Vbi sanè horum aliquid contigerit, spinalem medullam supra modum calefacit, quæ etiam incalescens, spinæ dolorem exhibet. Animi autem deliquium adest, vbi pituita & bilis ad cor impigerit, quod his agitatis & humectatis fieri necesse est. Sudor verò ex dolore oritur. Sanguinem autem vomitione refundit, cum capitis quidem venæ à cerebro calefactæ fuerint, quæ verò ad spinam sunt, à spina, spina autem à spinali medulla, & spinalis medulla à cerebro, vnde originem ducit. Cum igitur venæ incaluerint, & sanguis in his efferbuerit, venæ quidem capitis ad nares transmittunt, quæ verò ad spinam sunt sanguinem continent, ad corpus. Hic tertio aut plærunq; quinto die moritur. Alius morbus. Dolor de repente caputprehendit, statimq; vox deficit, & sui impotens euadit. Hic intra septem dies, nisi cum febris corripuerit, in-

deglutire non potest, nec nisi per vim spiritum attrahit, ac
 stertit, interdumq; cum febris detinet. Ea igitur est morbi
 origo, & interdum sub ipsa lingua, interdum paulò supra
 pectus contingit. Vna curgulationis affectus. Fit autem vna,
 cum ad curgulationem ex capite piritua delata fuerit, isque
 pendulus & rubicundus euadit, & successu temporis ad
 hunc modum nigrescit. Curgulio venosus est & crassus, &
 vbi inflammationem concepit, incalescit, propterque cali-
 ditatem sanguinem à quo nigrescit, ex vena attrahit. Qua-
 re nisi turgentem seces, confestim sese vibrando spiritum &
 animam efflant ægri. Vena enim calefacit, & præ caliditate
 circumstantia curgulationem loca sanguine implet, intra-
 que breue tempus suffocantur. Tonsillæ. Tonsillæ autem &
 partes sub lingua intumescentes, gingiuarum & linguæ tu-
 mores, quæque id genus hoc loco contingere solent, cæ-
 omnes partes ex piritua afficiuntur. Piritua autem ex capite
 defertur. Caput verò vbi calefactum fuerit, ex corpore tra-
 hit. Incalescit autem à cibriis, sole, laboribus & igne. Cum-
 que incaluerit, quod est tenuissimum ad se ex corpore tra-
 hit, cumque attraxerit, rursus ad caput demittitur. Morbi
 ex capite orti. Cum caput repletur, & ex horum aliquo in-
 calefcere contingit, torpor caput detinet, & crebrò vrinam
 reddit, aliisque afficitur quæ ex stranguria contingere so-
 lent, eaque nouem diebus patitur. Et si quidem per nares aut
 aures aqua vel mucus erumpat, à morbo vindicatur, stràn-
 guria cessat, vrinamq; multam & albam ad viginti dies ci-
 tra laborem reddit, capitis dolor desinit, & intuenti splen-
 dor ex oculis ipsi clam subducitur, & dimidiatas rerum fa-
 cies sibi cernere videtur. Hic intra quadragesimum diem
 profus conualescit, multis tamen quandoq; morbus septi-
 mo, aut decimoquarto anno reuertitur. Capitis cutis et cras-
 sefcit, & tactui cedit, ac ex paucis cibriis mollis beneq; co-
 loratus apparet, neq; acurè audit. Cum sic habentē per mor-
 bi initia offenderis, antequā per nares & aures aqua erum-
 pat, eumq; intensus dolor detineat, de raso capite, circum
 frontem scorteo vtriculo, aqua quam ferre poterit cali-
 dissima, pleno alligato, ipsum calefieri finito, vb que refri-
 xerit alterum adhibeto. Quòd si debilis euadat, c. s. sato, &
 intermissione facta, rursus eadem repetito, quoad vehem-
 mens

mens dolor remittat. Si verò aluus non subducatur, eum subluo, & propinatis urinam ducentibus, aquam mulsam aquosam superbibendam exhibeto. & quàm maxime foueto, succumq; ptisanæ tenuem sorbeat. Quòd si venter non subducatur, mercurialem aqua coctā terito, succum percolato, eiusq; partem portionem cum ptisanæ succo permisceo, & pauco melle succo admixto, hunc ter die sorbeat, vinumq; mulsam, aquosam, album, modicum, post sorbitionem propinato. At postquam ei per nares mucosa eruperint, & urinam crassam reddiderit, doloreq; capitis liberatus fuerit, vtre ne ampliùs vratur, sed multa calida lotus, urinam mouen.ia, & aquam mulsam aquosam bibat. Et primis quidem diebus milium lingat, & cucurbitam aut betas tribus diebus edat, deinde cibus quàm mollissimis, & aluum maximè subducentibus vratur, pauco semper cibo addito. Diebus verò quadraginta elapsis (tanto enim tempore morbus præcipuè circumscribitur) vbi ipsius caput repurgaueris, primùm medicamentum deorsum purgans exhibebis, si anni tempestas permiserit, deinde serum septem diebus propinabis, aut si debilis existat, paucioribus. Quòd si reuertatur morbus, toti corpori fomento adhibito, post idie veratrum potui exhibeto, deinde quantum videbitur intermissione facta, tuncq; ad caput repurgandum exhibito medicamento deorsum purgante, caput octo crustis inurito, duabus quidem ad aures, duabus verò ad posteriorem capitis partem, hinc atq; hinc ad ceruicis initium, duabus in naribus, iuxta oculorum angulos. Venas autem iuxta aures quoad pulsare cessent, vrito. ferramentis verò quæ cuneolos faciant, eas transuersas perurito. Acque hæc vbi feceris sanitas continget. Alius morbus. Vlceribus circa caput impletur, & crura intumescunt, velut ex aquæ potu, tumorq; in tibiis inducitur, ac si premas, color est auriginosus, vlceraq; aliàs alia corporis parte, præcipuèq; in tibiis pullulant, & maligna aspectu apparent, deposita verò inflammatione celeriter sanantur, febrisq; subinde corripit, caput perpetuò calet, & ex auribus aqua effluit. Cùm sic habet, medicamentum ei exhibeto quod pituitam & bilem sursum purget, si quidem frigus fuerit, vbi priùs foueas & calida laueris. Deinde trium dierum intermissione

facta caput purgato, posteaque medicamentum deorsum
 purgans bibendum dato, & si anni tempus opportunum
 fuerit. serum deinceps propinato, sin minus, lac asininum.
 Post purgationes autem cibus quam paucissimis, maximeque
 aluum subducentibus vtatur, neque lauet. Quod si caput vl-
 ceretur, sinegmate ex vini faece vsta parato, glandis puta-
 men laeuitur tritum admisceto, nitri pari portione admixta,
 quibus defricus multa calida lauetur. Caput autem inun-
 gatur baccis lauri tritis, gallis, myrrha, thure, argenti flore,
 adipe suillo, & oleo laurino, quibus commixtis illinito. Post
 haec autem vomitionibus ter in mense vtatur, exerceat se &
 calida lauetur. Quod si cum haec feceris, morbus quidem
 ex reliquo corpore discesserit, in capite autem adhuc ipsi vl-
 cera oriantur, rursus capite purgato, medicamentum deor-
 sum purgans postea propinato, deinde caput derasum leui-
 bus incituris incidito, cumque sanguis effluerit, confricato,
 mox lanas succidas vino madidas obuoluito, cumque solue-
 ris, spongia detergito. nec madefacito. Deinde insparso cy-
 parissi puluere, oleo sublinito. Laneis autem vinculis, quoad
 sanus euadat, vtatur. Alius morbus. Caput dolor vehemens 20
 prendit, & vbi quis vel paululum agitur, bilem vomit,
 interdum vero difficulter vrinam reddit, & mente aliena-
 tur, cumque ad septimum diem peruenerit, quandoque mori-
 tur. Quod si hunc transierit, etiam nono aut vndecimo
 die, nisi ei per nares, vel aures effluerit. Si vero eruperit,
 euadit. Fluit autem aqua aliquantulum biliosa, deinde suc-
 cessu temporis, putredine in pus vertitur. Cum igitur ita
 habuerit, quoad quidem dolor vehemens detinuerit, per
 initia, antequam ex naribus & auribus erumpat, spongas
 calida madefactas capiti propius admoueto. Si vero his mi- 30
 nime remittat, vire eo modo quo in priore morbo vtitor.
 Aquam autem mulsam aquosam bibat, sin minus post
 mulsam, aquam in qua farina hordei crassior macerata
 fuerit. Prisanæ vero succum sorbeat, & vinum album aquo-
 sum superbibat. Vbi autem per aures eruperit, febrisque &
 do orremittit, cibus vtatur aluum subducentibus, a pau-
 cis motio ducto semper aliquid addendo. Calida caput la-
 ue, & aures aqua limpida proluat, spongiamque melle
 imbutam imponat. Quod si ne sic quidem reficetur, ve-
 rum

rùm diuturna fluxio euadat, post collutionem factam, argentiq; florem, sandarachã, cerusam, singula pari portione tenuiter trita immittito, his aures impleto ac refecito, & si quid superfluat, aliquid de medicamêto superiniicito. Cùm verò auris resiccata fuerit, vbi expurgaueris medicamentum abluito, deinde, cùm primùm auris resiccata obsurdescat, lenibus fomentis aures foueto. Sic enim non nisi ægrè, ac longo tempore conquiescet. Moriantur quoque si etiam vehemens dolor aurem occupet, neque intra septem dies
 10 eruperit. Hunc calida multa lauato, & spongas aqua calida maceratas, tepidas expressas, ad aurem apponito. Quòd si ne sic quidem rumpatur, ei fomentum ad aurem admoueto. Sorbitionibus autem & potionibus iisdem quibus in superioribus vtor. Alius morbus. Aqua si in cerebro suborta fuerit, dolor acutus sinciput & tempora, interdumq; alia capitis parte detinet, subindeque rigor ac febris oculorum regiones dolor occupat, iiq; caligant, pupilla scinditur, & ex vno duo sibi cernere videtur, & si surrexerit, ipsum tenebricosa vertigoprehendit, neq; ventum, neque solem sustinet, aures tinniunt, auditoq; strepitu indignatur, saliuam & pituitam vomitione refundit, quandoq; verò etiam cibos, capitis cutis extenuatur, & contactu gaudet. Cùm ita habeat, primùm quidem medicamentum sursum purgans, quod pituitam educat exhibeto, post hæc caput purgato, deinde intermissione facta medicamentum deorsum purgans propinato, mox cum cibus quàm maximè aluum subducentibus refecito, sensim semper adiiciendo. Vbi verò iam satis ciborum comederit, ieiunus vomitionibus vtatur, lenticulæ decocto melle & aceto admixto, olera comedens,
 30 eoq; die quo vomuerit, primùm quidem cyceonem liquidũ bibat, deinde sub vesperum paucis cibus vtatur, neq; lauet, post cibos deambulet & mane, ventum & solem deuitans, neq; ad ignè accedat. Quòd si cū hæc feceris, sanus euadat, fat est, sin minùs, vbi eũ vere primùm quidem veratro antè purgaueris, deinde etiã in nares medicamentum infundito, & paruo tẽpore intermisso, deorsum purgato. Deinde postquam cibus eũ refeceris, demũ secto iuxta sinciput capite ad cerebrũ vsq; perforato, & velut sectionem per terebrã curato. Alius morbus. Rigor, febris, & dolor caput vexat, præci-

puè verò ad aurem & tempora, an sinciput, oculorum regiones dolet, supercilia velut pondus incumbere videntur, & caput grauat, ac si quis eum agitet, vrinam reddit copiosè & facilè, dentes torpor & stupor detinet, venæ attolluntur & in capite pulsant, quietem ferre nequit, sed anxietudine premitur, & præ dolore mente alienatur. Huic si quidem per nares aut aures eruperit, aqua effluit aliquantum purulenta, & conualescit sin minùs septem diebus ferè moritur. Hic morbus præcipuè ex febre lipyria ortum habet, cum febre liberatus, neq; purgatus, aut cibus & vino se impleuerit, aut inebriatus fuerit, aut in sole se exercuerit. Cum sic habuerit, primùm quidem sanguinem ex capite quacunq; parte visum fuerit demitit, eoq; detracto, raso capite ei refrigerantia admoueto, & si venter non subducatur, per infulum subluendus. Potui autem pitisanæ succus frigidus exhibendus, & aqua superbibenda. Quod si ad refrigerantia ei non remittat morbus, mutatione facta, vtre vitior & calefacito. Vbi verò dolor sedatus fuerit, cibus aluum subducentibus vtatur, neque impleatur. Cum autem sedato dolore ad vigesimum diem peruenerit, fomento capiti adhibito, medicamentum ad nares admoueto, & intermissione trium dierum facta, medicamentum deorsum purgans propinato. Alius morbus. Si venulæ copulam sanguinis circa cerebrum supereuomuerint, & cerebrum calefecerint, febris ac dolor vehemens ad tempora, sinciput, & posterionem capitis partem detinet, aures tinniunt, flatibus implentur, nihil audit, æstuat, & præ dolore seipse incontinenter iactat. Hic quinto aut sexto die moritur. Cum sic habuerit, caput calefacito. Etenim si per aures aut nares aqua proruperit, periculum effugit. Quod si sextum diem euasit, eandem victus rationem quam in priore morbo instituit. Alius morbus. Si venæ in caput supereuomuerint, dolor leuis totum caput detinet, & ad ceruicè pertingit, interdumq; ad alias capitis partes transmittit, deinde vbi surrexit, eum tenebricosa verrigo occupat, febris nonprehendit. Cum sic habuerit, deraso capite, nisi calefactoris cessarit, à capite frontem qua capillus desinit, scindito, scitam cutim diducito, vbi sanguis defluerit, tenuissimo sale conspergito. Postea verò quàm sanguis defluerit, totam sectionem duplici

duplici filo inuolutam componito, deinde splenium cera & pice illicitum, vlceri inferiore parte imposito, lana succida appofita deligato, & finito ad dies feptem, nifi dolor detineat, qui fi detineat, foluito. Aquam autem in qua farina hordei craffior macerata fuerit, quoad conualuerit, ei bibendam exhibeto, ptifanæ verò fuccum forbēdum, aquam etiam superbibendam dato. Alius morbus. Si cerebrum bilis vexet, febris lenis & rigor detinet, dolorque toto capite, præcipuè verò ad tempora, finciput, & oculorum regiones, 20 fupercilia fufpenfi videntur, & ad aures dolor peruadit, quādoque per nares bilis effluit, oculi caligant, & plerisque quidem ad dimidiam capitis partem dolor peruenit, toto etiā capite oritur. Cū ita habuerit, refrigerantia ei ad caput admoueto, & vbi dolor & fluxio quienerit, apij fuccum in nares inftillato, neque lauet quamdiu dolor detinet, & milium liquidum pauco melle affufo forbeat, & aquam bibat. Quòd fi alius non fubducatur, brassicas edat, & fuccum forbeat, fin mēūs, foliorum fambuci fuccum ad eundem modum. Cumq; tempeftiuum tibi videbitur, cibos quāmaximè aluum fubducentes ei porrigito. Ac fi propulfata fluxione & dolore, ad fupercilia iuxta nafum pōdus quoddam ei incumbere videatur, mucusque craffus fit & putridus, fomento ex aceto, aqua & origano adhibito, mox calida loto, æris florem & myrtham ad nares admoueto. Hæc vbi feceris, plærunque fanum videbis, morbus autem minimè eft lethalis. Alius morbus. Si fyderatum cerebrum fuerit, dolor ex occipitio ad fpinam tendit, & cor frigus permeat, de repente nouus fudor oritur, & per nares fanguis fluit, plerique etiam vomunt. Hic intra tres dies moritur. Quòd fi feptimum diem fuperauerit (plærique verò minimè fuperāt) 20 & fi fanguinem vomat, aut ex naribus effluat, neque eum calida lauato, neque calefactoria admoueto. Acetum verò album aqua temperatum potui exhibeto, & fi debilis fuerit ptifanam forbendam dato. Quòd fi plus æquo fanguinè tibi vomitione refundere, aut ei ex naribus effluere videatur, à vomitu quidem farinam fetaniam aquæ inperfam bibat. Si verò ex naribus fluat, brachiorum & temporum venas, spleniis fuppoftis deligato. At fi horum neutrum affuerit, occipitium autem, & fpinam dolor vexet, & ad cor-

frigus procedat, eruo pectus, dorsum, occipitium, & ceruicem calefacito. Hæc cum feceris maximè iuueris. Pauci verò ex hoc morbo euadunt. Alius morbus. De repète sanum capitis dolor prehendit, confestimq; vox eum deficit, stertit, & os apertum est, & si quis eum vocet aut agitet, solum ingemiscit, nihil intelligit, urinam copiosam reddit, eamque se reddere non percipit. Hic nisi eum febris corripiat, intra septem dies moritur. Quòd si corripuerit, plærunque sanus euadit. Huiusmodi autem morb⁹ senioribus ferè contingit, magisque quàm iunioribus. Hic cum sic habeat, multa calida lauandus est, & quàm maximè fouendus, cuique aqua mulsa tepida in os instillanda. Quòd si ad se redeat & morbum effugiat, cum eum cibus refeceris, & vires vale-re videbuntur, immisso in nares medicamento, paucisque intermissis diebus, medicamentum deorsum purgans propinato. Nisi enim purgaueris, metus est ne rursus morbus reuertatur. Ferè autem ex priore minimè euadunt. Alius morbus. At si quis ex temulentia voce deficiat, si quidem iam confestim eum febris corripiat, conualefcit, sin minus, intra tertium diem moritur. Cum ita habentem offenderis, multa calida lauato, & spongas calida imbutas ad caput admoueto, & in nares cepas detracto cortice immittito. Hic si quidem apertis oculis & voce recuperata ad se redeat, neque nugæ loquatur, eo die sopore detentus iacet, postero verò conualefcit. Quòd si erectus bilem vomuerit, in insaniam agitur, fereque diebus quinque nisi dormiat, moritur. Hunc igitur hæc facere oportet, multa calida lauare, donec ad se redeat, deinde copioso oleo illitum, in mollibus stratis, vestimentis contactum recumbere, neque apud eum lucernam ardere, neque loqui. A balneo enim ferè somno corripitur, & si dormierit, sanus euadit. At postquam ad se redierit, tribus quatuorve primis diebus, milium liquidum, aut ptisanæ succum sorbendum & vinum mellitum bibendum exhibeto. deinde cibus mollissimis primumque paucis vtatur. Cerebri syderatio. Si syderatio corripit, dolor sensim anteriorem ferè capitis partem detinet, & intumescit, liuescit, febrisque ac rigor prehendit. Cum sic habuerit, qua parte tumescit, secare oportet, & os perpurgatam radere, donec ad duplicatam laminam peruenerit.

uenerit, deinde non secus ac fracturam curare. Caries.
 Cum caries in osse oborta fuerit, ex ea os dolor corripit,
 successu verò temporis tenue euadit, inflatur, in eoque fra-
 ctura contingit. Quod si scueris, os distentum, asperum,
 & faluuum reperies, quibusdam verò etiam ad cerebrum
 vsque corrosus. Cum ita habentem offenderis, si quidem
 ultra corrosus fuerit, sinere optimum, & quàm citissimè
 vlcus curare. Si verò perforatum non fuerit, sed asperum,
 derafum ad duplicatam vsque laminam, sicuti præce-
 dens curato. Alius morbus. Si quis sit velut syderatus, &
 40 capitis anteriore parte dolet, oculisque videre non potest,
 sed sopor ipsum detinet, & si temporum venæ pulsent, &
 leuis febris totiusque corporis ad motum impotentia
 detineat, & imminuatur: cum sic habuerit, tum cum mul-
 ta calida lauato, tum ad caput calefactoria admoueto. A
 fomento verò myrrham & aris florem in nares infun-
 dito. Prisanę succum sorbendum & aquam bibendam da-
 to. Et si quidem cum hæc feceris melius habeat, sat est, sin-
 minùs (hæc enim vnica spes est) ei sinciput diuidito, cum-
 20 que sanguis effluxerit labra cõponito, curato & deligato.
 Quòd nisi diuideris, decimo octauo aut vigesimo die fe-
 rè moritur. Angina. Febris & rigor corripit, caput do-
 let, maxillæ intumescunt, ægrè sputum deglutit, saliuam
 duram sensim expuit, & in imis faucibus stertit. Quòd si
 apprehensa lingua consideraueris, curgulationem quidem
 non magnum, sed mollem videbis. Fauces interiores sa-
 liua viscida implentur, neque excreare potest, neque de-
 cubitum sustinet, sed si decumbat suffocatur. Cum sic af-
 fectum offenderis, hæc facito. Imprimis quidem cucur-
 30 bitulas ad primam ceruicis vertebra[m] admoueto, dein-
 de capiti ante rasò ad aurem vtraque ex parte apponito,
 & vbi scarificaueris, cucurbitulam quàm plurimo tem-
 pore adhærere finito. Deinde suffitum illi ex aceto, nitro,
 origano, & nasturij semine parato. Quæ leuiter trita, pari
 aquæ mensura ad acetum permixta, & pauco oleo instilla-
 to, macerato, postea in ollam infusa, operculo apposito, a-
 rundine caua indita, mox prunis imposita feruefacito, &
 vbi per arundinis fistulã sursum vapor ascēderit, cum aper-
 to ore intro trahat, ea cautione adhibita ne fauces adurat.

Exteriore verò parte spongijs aqua calida imbutas ad genas & maxillas apponat. Oris autem collutionem ei facito ex origano, satureia, apio, mentha, & paucò nitro, aquaque multa aquosa admixta, paucum acetum instillato. Prædictarum herbarum folijs læuigatis ac tritis, nitroque in ea macerato, tepido os colluat. Si verò saliuâ retinetur, læuigato myrti surculo, & summa ei⁹ parte tenella inflexa molli lana obuoluta, conspexitis faucibus, saliuam expurgato, & si venter non subeat, glandem adhibeto, aut infuso subluito. Præsanæ autem succum sorbeat, & aquam insuper bibat. 16

Quòd si ei tumor rubicundus enascatur, & ad pectus intumescat & ardeat, salutis maior spes est. Hæc autem ei faciendæ sunt. Vbi foras inflammatio vertitur, beatas frigida imbutas admoueto, tepidis autem os colluat, & ne lauet. Quibus factis ferè euadet. Morbus autem lethalis est, & omnino pauci euadunt. Alia angina. Febris & dolor caput prehædit, fauces & maxillæ inflammantur, neque saliuam deuorare potest, sed crassum & copiosum expuit, & ægrè loquitur. Cùm sic habuerit, primùm quidem eo quo supra diximus modo cucurbitulam admoueto, deinde spongiam calida maceratam ceruici & maxillis apponito, aquam multam aquosam ad os colluendum exhibeto, & præsanæ succum sorbere cogito. Quòd si vbi hæc fecerit saliuâ nõ exeat, suffitum eodem modo velut in superiore parato. Quòd si ei ad pectus aut ad ceruicem inflammatio vertatur, betis aut cucurbitis concisis in aquam calidam coniectis, frigidam super sorbeat & bibat, quòd facilius sputum exscreetur. Cùm verò tumor in pectore extuberat, plures euadunt. At si faucibus & tumoribus sedatis ad pulmonem morbus versus fuerit, confestim febris & lateris dolor insuper corripit, & 30 vbi hoc contingit, plærunque moritur. Quòd si dies quinque effugerit, purulentus euadit nisi ipsum confestim tussis corripuerit, quæ si corripuerit, exscreato & repurgato sputo conualescit. Huic quamdiu dolor lateris detinet, latus calefaciendum, & offerenda quæ pulmonis inflammationi conueniunt. Quòd si dies quinque superarit, & febris remiserit, tussis verò detinet, primis quidem diebus sorbitionibus vtatur. Cùm verò cibos sumere occæperit, quàm pinguisimos & maximè salios edat. At si tussis non adsit, verum purulentum

rulentum fieri cognoscas, vbi cœnauerit, cumque dormire
 volet, allia quam plurima cruda edat, & vinum generosum
 meracius superbibat. Quòd si sic quidem ei puseruperit,
 bene habet; sin minus, post: idie vbi calida laueris, suffitum
 exhibeto, & si eruperit, velut purulentum curato. ¹⁰ Alia an-
 gina. Linguae pars posterior inflammatione tentatur, lo-
 cusque sub tonsillis ad guttur (qui Græcis κλειθρον dicitur)
 neque saluam, neque aliud quicquam deuorare potest, sed
 si cogatur, ei per nares effluit. Cum sic habuerit, mentham
 viridem, apium, origanum, nitrum, & rhois rubri portione
 terito, melle subigito, iisque crassioribus redditis linguam
 interiore parte qua intumescit illinito. Deinde ficus aqua
 decoquito, rhois triti paruam portionem hoc ficuum de-
 cocto macerato, eoque si possit ad gargarisandum vtatur,
 sin minus, os colluat. Aquam verò in qua crassiores farinae
 hordeaceae partes maceratae fuerint, potui exhibeto. Exte-
 riore autem parte collo & maxillis cataplasma ex farina ca-
 lida in vino & oleo cocta imposito, & panes calidos admo-
 ueto. Vt plurimum enim locus sub tonsillis ad guttur sup-
 purat. Quòd si sua quidem sponte eruperit, sanus euadit, sin
²⁰ minus, vbi digito immisso contrectaueris an molle sit, acu-
 to ferramento ad digitum alligato, perforato. Quibus fa-
 ctis multi conualescunt. Hic verò morbus minimum lethali-
 sis est. Vna curgulationis affectio. Si vna in faucibus oriatur,
 summus curgulus aqua impletur, eiusque extrema pars ro-
 tunda & pellucida redditur, respirationemque intercipit.
 Quòd si maxillae vtraque ex parte inflammatione tentatae
 fuerint, strangulatur. Sin verò citra horum inflammatio-
 nem, hæc affectio per se exoriatur, minus perit. Cum sic ha-
 buerit, curgulationem digito apprehensum, & sursum ad
³⁰ palatum appressum, extrema parte præcido. Deinde her-
 barum hortensium odoratarum & condimentis vsurpata-
 rum decoctum ad gargarisandum dato, & farinam frigidam
 delingendam, aquamque superbibendam, neque lauet. Tonsillae.
 Si tonsillae orientur, sub maxillis ex vtraque parte tumor fit,
 qui ad contactum foris durus est, & totus curgulus inflamma-
 tione vexatur. Cum sic habuerit, immisso digito tonsillas
 protrudito, ad curgulationem verò æris florem siccum illini-
 to & herbarum hortensium odoratarum decoctum insola-

tum, gargarisandum exhibeto, & extrinsecus, qua parte tumor est, hordeaceam farinam in vino & oleo coctam in cataplasmate tepidam admoueto. Vbi verò tubercula mollia esse videbuntur, intus contrectata, scalpello pertundito. Quædam tamen etiam sua sponte sedantur. Hypoglossis. Si hypoglossis aut tuberculum sub lingua oriatur, lingua intumescit, parsque sub ipsa & externa ad contactum dura est & saliuam deuorare non potest. Cum sic habuerit, spongiam calida madefactam apponito, & farinam hordeaceam in vino & oleo incoctam, parte exteriori qua intumescit in cataplasmate admoueto, ficuum decoctum ad gargarisandum dato, nec lauato. Vbi verò purulentum fuerit, secato. Quandoque autem sua sponte erumpit, & citra sectionem confidit. Cum verò parte externa suppurauerit, inurito. Inflammatio in palato consistens. Si verò inflammatio in palato contracta fuerit, intumescit & suppurat. Cum sic habuerit, tuberculum urito, vbi pus exierit, reliquam eluito, primum quidem nitro & aqua tepida, deinde vino. Postquam elueris, uiam albam passam detractis acinis tritam in vstræ locum imponito, cumque effluerit, vino meraco tepido colluat, & vbi qui sedere aut sorbere volet, spongiam immittito, istaque donec conualescat facito Polypus. Si polypus oriatur in naso, ex medijs cartilaginibus velut curgilio dependet, & vbi spiritum expellit, foras mollis progreditur, vbi verò attrahit, retro fertur, vocem obscuram, & inter dormiendum stertorem facit. Cum sic habuerit, spongiam rotundam concisam, & in orbem velut spiram contortam, lino Ægyptio conuoluto, & duram reddito. Sit autem ea magnitudine quæ naribus sit adaptata. Spongiam quadruplici lineo filo, quod cubitali sit longitudine vnumquodque, deligato. Deinde ea in vnum principium coacta, summaque tenui virga stannea, quæ altera parte acus foramen habeat, virgam acuta sui parte in os transmittito, & transmissio per acus foramen lineo filo, eam apprehensam trahito, donec filorum principium apprehendas. Deinde specillo ad vngulæ similitudinem bisulco, curgilioni subdito, obnixè trahito, donec polypum eduxeris. Cumque extraxeris, & sanguis fluere desierit, siccum linamentum specillo conuolutum immittito, & de cætero, æris flore cum melle

melle feruefacto, linamentum illitum in nares imponito. Ulcere iam percurato, plumbum ita efformatum vt ad vlc⁹ pertingat, melle illitum, donec conualeſcat apponito. Alius polypus. Naſus carne impletur, quæ ad cōtactum dura apparet, neq; naribus reſpirare poteſt. Cū ſic habuerit, immiſſa fiſtula, ferramentiſ tribuſ aut quatuor inurere oportet. Poſt uſtionem veratrum nigrum tritum iniicito, & vbi caro computruerit & exciderit, penicillum lineum melle cum æriſ flore illitum, imponito. Cumq; vlcuſ percuratum fuerit, plumbeaſ laminas melle illitas indito, donec conualeſcat. Aliuſ polypuſ. Interiore ex parte caro rotunda ex cartilagine prominet, ad cōtactum verò mollis eſt. Cū ſic habuerit, neruo fune accepto, in eo tenuem laqueum facito, tenui filo conuoluito, deinde alterum initium per laqueum tranſmittito, maiore laqueo facto mox initium per virgam ſtanneam traicito. Poſtea immiſſum in nares laqueum, per ſpecillum inciſum circū polypum extendito, quo obducto, virgam per oſ traicito, eamq; correptam trahito, ſpecillo inſtar vngulæ biſulco ad eundem modum ſub curgulatione obfirmato. Vbi verò extraxeris, velut ſuperiorem curato. Aliuſ polypuſ. Interiore ex parte circa cartilaginem durum quid aliqua ex cauſa adnaſcitur, quod caro eſſe videtur, ſi verò atrigeriſ ſonat velut lapilliſ. Cū ita habuerit, naſum per ſcalpellum diuiſum expurgato, mox inurito, quo facto ruruſ naſum conſuito, & pernecillo vngvine illito impoſito, vlcuſ curato, ac vbi circumputruerit, æriſ florem cum melle illinito, plumbea verò lamina immiſſa percurato. Aliuſ. In cartilaginis ſumma parte ex obliquo velut cancri parui exoriuntur, quos omnes inurere oportet, inuſtoſ veratro aſpergito. Vbi verò putruerint, æriſ flore cum melle exterito, plumbea lamina percurato. Morbuſ regiuſ. Facieſ nigricat, præcipueq; parteſ in umbra latentēſ, oculi ex virore pallescunt, lingua inferiore parte venæq; ſub lingua craſſæ ſunt & nigre, febre caret, & vrinam craſſam biliolaſque reddit. Cū ſic habuerit, primū quidem venas ſub lingua pertundito, deinde vbi multa calida laueriſ, aſphodeli radiceſ quinque pari portione, repurgataſ & vino incoctas apij foliis admixtiſ quantum manuſ capere poſſit, ieiuno bibēdaſ exhi-

beto. Vini dulcis tris dimidias heminas Æginenses affusas
 ad dimidiam heminam coquito, hoc permixtum ex iisdem
 propinato. Postquam verò vrinam reddiderit, cibis aluum
 subducentibus vtatur, post cibum cicer album edat, vinum
 album, copiosum, aquosum bibat, apium & porrum in ci-
 bo comedat. Hæc septem diebus faciat, & si quidem in his
 color moderatè tibi repurgatus esse videatur, sat est, sin mi-
 nùs, aliis tribus eadem faciat. Postea verò vnus aut alterius
 diei mora interposita, medicamentum ad nares admoueto,
 deinde medicamentum deorsum purgans, ex quo bilis re- 10
 purgetur, propinato. Et si quidem lienosus fuerit, lac asini-
 num aut serum postea bibendum dato, hisque factis sanum
 reddes. Alius morbus regius. Febris leuisprehendit, caput
 grauitas detinet, nonnullis etiam febris cessat, ipse verò ex
 virore pallidus euadit, præcipueque oculi, debilis est, corporis
 ad motionem impotentia grauatur, & vrinam crassam
 accum virore pallidam reddit. Hunc calida lauato, & quæ
 vrinam ducant bibenda exhibeto. Vbi verò purior esse, &
 color tibi melior videbitur, medicamento naribus admo- 20
 to, etiam medicamentum deorsum purgans postea bibe-
 ndam dato. Cibis autem quàm mollissimis vtatur, vinum al-
 bum, dulce, aquosum bibat, quibus factis sanum reddes. Fe-
 bres ex bile. Si quis bile vexetur, febris eum quotidie pre-
 hendit & dimittit, potissimum verò medio die detinet, os
 amarum est, & cum sine cibo fuerit, offenditur, vbi verò cõ-
 ederit, strangulatur, & paucis cibis impletur, eos execra-
 tur, & vomitionibus tentatur, ad lumbos & crura grauitas
 decumbit, multumque dormit. Huic, si post febrem frigi-
 do & copioso sudore exudarit, neque febre liberetur, du-
 turnus morbus euadit. Si verò minimè exudarit, citius iudi- 30
 catur. Cum sic habuerit, vbi nonum diem attigerit, medica-
 mentum purgans exhibeto. Si enim statim per febris ex-
 ordia exhibueris, postquam purgatus fuerit, febris repe-
 tit, rursusque medicamento indiget. Cum verò os minimè
 laboreat, sed ad inum ventrem tormina decumbant, medi-
 camentum deorsum purgans propinato, posteaque lac asi-
 ninum, aut serum, aut succum aliquem bibendum dato.
 Quòd si debilis fuerit, aluum infuso subluo. At verò ante
 medicamenti purgantis portionem si quis febre vexetur,
 mane

mane quidem aquam mulsam aquosam exhibeto, alio verò
 die quo febris detinet frigidam quantam volet bibendam
 dato. Cum verò febris remiserit, ptisanæ succum, aut miliū
 liquidum sorbendum, & vinum album, generosum, aquo-
 sum superbibendum dato. Quòd si febre detineatur, neque
 de nocte, neque de die remiserit, & ad contactum superio-
 res quidem partes calidàs habeat, venter autem & pedes fri-
 gidi sint, & lingua aspera, huic medicamētum purgans mi-
 nimè exhibeto, sed molli infuso aluum subluito, & ptisanæ
 10 succum bis die frigidum sorbendum dato, posteaq; vinum
 aquosum propinato, reliquo verò tempore aquam quam
 frigidissimam bibēdam. Hic si quidē septimo die exudarit,
 & febris eum dimiserit, bene habet, sin minùs plærumque
 decimoquarto die moritur. Alia febris. Exteriores parte ad
 contactum febris leuis est, intus verò ardet, lingua est aspe-
 ra, naribus & ore calidum expirat. Vbi verò diem quintum
 attigerit, præcordia dura sunt, dolentia, & color qualis in
 ictero detento apparet, vrinamq; crassam ac biliosam reit-
 cit. Hunc si quidem septimo die rigor & vehemens febris
 20 prehenderit, ac exudarit, bene habet, sin minùs, septimo aut
 nono die moritur. Corripit autem maximè hic morbus, si
 anni tempus minimè squalidum fuerit. Cum sic habuerit,
 quotidie calida lauato, aquam mulsam aquosam copiosam
 propinato, & succum ptisanæ frigidum bis die sorbendum
 dato, & post sorbitionem vinum aquosum, album, modi-
 cum bibendum: Quòd si aluus minimè subeat, per infusum
 subluito, aut glandem apponito. Cibum, quoad febris re-
 miserit, ne exhibeto, vbi verò cessauerit, medicamentum
 deorsum purgans bibendum dato. Quandoq; enim reuert-
 30 titur morbus, si impurgatus permanerit. Idē morbus rur-
 sus prehendit, si sanguis supra modum biliosus fuerit. Si
 tertiana febris detineat, si quidē post tres accessiones quar-
 ta prehendat, medicamentum deorsum purgans propina-
 to. Quòd si medicamento tibi minimè indigere videatur,
 pentaphylli radices acetabuli quantitate in aqua tritas, bi-
 bendas dato. Si verò ne sic quidem sedetur, vbi multa cali-
 da lauerit, trifolium & laseris succum cum vino pari aqua
 admixta, propinato, reclinatumque multis vestimentis do-
 nec exudet contegito. Post sudorem si sitiat, polentam ex

aqua bibendam dato, vesperi verò milium tenue coctum
 sorbeat, vinumque superbibat. Cibis verò quàm molli-
 mis vtatur, donec dimittat. Febris quartana. Cùm febris
 quartana detinet, si quidem ex alio morbo non purgatum
 corripjat, medicamentum deorsum purgans propinato,
 deinde caput repurgato, postea medicamentum deorsum
 purgans iterum dato. Quòd si nec his factis cesset, interpo-
 sitis duabus post purgationem per inferiora accessionibus,
 post multæ calidæ balneum, semen hyoscyami milij ma-
 gnitudine, mandragoram pari portione, laferis succum triū
 fabarum quantitate, & trifolij parem modum, ex vino me-
 raco bibendum exhibeto. Si verò rubustus esse, & bene sibi
 valere videatur, & ex lassitudine ac itinere febris in eo con-
 tracta ad quartanam perducta sit post fomenta adhibita,
 allium melle maceratum ipsi exhibeto, deinde lentis cre-
 morem, melle & aceto admixto superbibat. Vbi cibo ex-
 pletus fuerit, vomat post calidæ balneum, postquàm refri-
 xerit, cyceonem ex aqua bibat, vespere verò cibis mollibus
 neque multis vtatur. Secunda autem accessione, calida lo-
 to, & vestimentis coniecto quoad exudet, confestim vera-
 tri albi radicum trium digitorum longitudinem, trifolij
 drachmæ quantitate, succi laferis duarum fabarum pon-
 dus ex vino meraco propinato. Quòd si vomitiones ipsum
 detineant, vomat, sin minus, eodem modo, post capitis pur-
 gationem. Cibis verò quàm molliissimis & acerrimis vtatur.
 Cùm autem ipsum accessio inuaserit, ne ieiunus medi-
 camentum bibat. Lateris morbus. Lateris morbus vbi pre-
 hendit, febris & rigor detinet, dolor per spinam ad pectus
 peruadit, erectæ cervicis spiratio (orthopnoeam dicunt) &
 tussis vexat, sputum album, aliquantulum biliosum, non fa-
 cile tussi reiicit, ad inguina dolor est, & vrinam cruentam
 reddit. Cùm sic habuerit, si quidem febris septimo die rem-
 miserit, conualefcit. Quòd si nõ remiserit, morbus ad vnde-
 cimum aut decimum quartum diem peruenit. Pleriq; itaq;
 his diebus intereunt. Si verò decimum quartum diem, su-
 peret, euadit. Cùm hoc modo dolor detinet, fomēta calida
 admoueto. Mel autem decoctum pari affusa aceti mensura
 bibat, deinde ad mellis cocti & aceti mensuram, aquæ vn-
 de vigesimam portionem affusam sensim & crebrò biben-
 dam

Nam dato, posteaq; pauco affuso aceto aquam admisceto:
 Milij succum pauco melle instillato frigido, quantum he-
 minæ quadrantem, in singulos cibos forbeat, & vinum al-
 bum, generosum aquosum bibat. Vinum autem sit quam
 mollissimum, & minimè odoratum: Cùm verò febris di-
 miserit, duobus quidem diebus milium bis die forbeat, &
 betas suauissimè apparatus comodat. Post hæc catuli aut
 auiculæ decoctæ ius forbeat, & paucas carnes edat. Deniq;
 verò, præcipuè quamdiu morbo tentabitur, milium in præ-
 dio assumat, vesperi autem cibariis quàm paucissimis &
 mollissimis vtatur. Alter lateralis morbus. Febris & tussis
 detinet, & rigor, & lateris dolor, quandoq; etiam ad iugu-
 lum, sputum expuit aliquantulum biliosum & subcruetum.
 Quòd si contigerit vt ei intro abscessus ruptus fuerit, qua
 parte maximè dolor detinet, fomenta calida admoueto, &
 nisi multa febris vexet, calida lauato; sin minùs, minimè.
 In potu verò aquam faui recentis maceratione condulca-
 tam exhibeto, postea etiam immixta aqua. Milij autem
 succum bis die forbeat, & vinum album aquosum super-
 bibat. Qui si quatuordecim dies effugerit, sanus euadit.
 Alius lateralis morbus. Febris detinet, dentium stridor &
 tussis sicca vexat, cum virore pallida, quandoque etiam li-
 uida tussi reicit, dolor laterisprehendit, & dorsum subru-
 brum euadit, caput & pectus calet, interdumq; etiam ven-
 ter, pedes & crura. Erectus sedens tussi magis vexatur, aluus
 turbatur, & alui egestio ex virore admodum pallida est &
 graeolens. Hic intra dies viginti perit, quos si effugerit,
 conualefcit. Huic donec quatuordecim dies præterierint,
 farina hordeacæ crassioris maceratæ dilutum bibendum
 exhibeto, & vinum album, generosum, aquosum postea
 propinato, ptisanæ succum frigidum bis die forbendum da-
 to. Cùmque iam succus decoctus fuerit, mellis loco, mali
 punici succum vinosum, & ptisanæ succum admisceto, neq;
 calida multa lauato. Vbi verò dies quatuordecim præter-
 ierint, postea milium in prandio assumat, vesperi autem
 auicularum carnibus cum iure, & paucis cibis vtatur. Ex
 hoc autem morbo pauci euadunt. Pulmonis inflamma-
 tio. Febris vt minimùm quatuordecim dies detinet; ad
 summum autem duodeuiginti, quibus diebus vehementer

per tussim reiicit, & primum quidem sputum crassum & purum septimo & octavo die excreat. Vbi verò febris prehenderit, nono & decimo die subdulce & purulentum, quoad quatuordecim dies præterierint. Quòd si decimo quidem quinto die pulmo resiccatus fuerit, & per tussim reiiciat, conualescit. Sin minùs, ad duos de viginti attendito, quibus quidem si sputum tussi reiectum sedatum fuerit, euadit. At si non cesset, eum interrogato, num ei sputum esse dulcius videatur. Quòd si affirmauerit, morbus annuus euadit, cum pulmo pus intrò colligat. Huic primis quidem diebus vinum dulce, album, aquosum, paulatim crebrò bibendum exhibeto. Pisanæ verò succù melle ammixto ter die sorbendum, quo ad dies decem & octo præterierint, & febris cessauerit. Periculum autem præcipuè die septimo & decimo quarto incurrit. Cum verò octodecim dies superauerit, non amplius moritur, sed pus expuit, pectus dolet, & per tussim reiicit. Cùm sic habuerit, ieiuno lentis decoctum propinato, eiusque fresum multo adipe admixto sorbendum dato, si æstus non adfuerit, qui si adsit, ne sorbeat, sed cibis vtatur falsis ac pinguibus, & marinis potius quàm carnibus. Quòd si tibi ritè purgari videatur, infuso ac fomento vitor, si quidem pus crassum fuerit, foueto, sed si tenue, infundito. Et cibis quàm maximè adhæreat, acribus, carnibus bubulis, ouillis & suillis abstineat. Cùm ex pulmonis inflammatione purulentus extiterit, febris vexat, tussis sicca, difficultas spirandi, pedes intumescunt, & manuum ac pedum vngues contrahuntur. Cùm sic habuerit, decimo post die ex quo purulentus fieri cœperit, huic multa calida loto, ari radicem tritam astragali magnitudine, salis granum, & parum mellis, ex aqua & pauco oleo, extracta lingua tepidum infundito, deinde humerum concurito. Quòd si ex eo quidem pus erumpat, sat est, sin minùs, aliud facito. Ciborum acrium & cyclaminis succum expressum, vtriusque acetabulum paruum sumito, deinde laferis succum tritum fabæ quantitate, lactis caprini aut asinini acetabulo dilutum & commixtum, tepidum infundito. Si verò ob id non erumpat, raphani corticem, & æris florem trium fabarum quantitate læuiter tritum, olei heminx quadrante subactum, tepidum infundito. Sit autem
raphani

raphani quantitas dupla. Quòd si pus erumpat, cibus quàm
 falsissimis & maximè pinguis vratur. Sed si pus minimè
 prodierit, paulatim ad os suffitum adhibeto ex sij succo, vi-
 no Tornio, lacte bubulo aut caprino, pari cuiusque admix-
 ta mensura, ita vt trium heminarum modum faciant. De-
 inde furni restas ignitas immittito, hoc per fistulam trahat,
 ea cãutione adhibita, vt ne aduratur. Vbi verò purius spu-
 tum fuerit, vrticæ semen, thus, origanum, ex vino albo,
 melle, & pauco oleo tertio quoque die infundito, postea
 10 verò butyrum, resinam, in melle liquefactam, neque am-
 pliùs cibus falsis & pinguis vratur. Intermediis autem die-
 bus ex infusis ieiunus bibat saluiam, ruçam, satireiam, ori-
 ganum pari portione, ex vino meraco ad acetabuli mensu-
 ram, cum omnia his aspersis. Quòd si ab his infusis non
 prorumpat, nil mirandum. Plærunque enim in ventrem
 erumpit, confestimque meliùs habere videtur, cùm ex an-
 gusto in ampliorem locum venerit. Alius morbus. Cùm
 longiùs tempus progressum fuerit, febris vehemens & tuf-
 sisprehendit, latus dolet, neque in sanam quidem partem
 20 decubitus ferre potest, sed in dolentem, pedes & oculo-
 rum cavitates intumescunt. Post decimum quintum ab e-
 ruptione diem, huic multa calida lota, & in sella stabili col-
 locato, alter manus detineat, tu verò agitato humero quo-
 nam in latere affectio strepitum faciat auscultato, votum
 autem est vt in sinistro. Ad hunc igitur locum sectionem
 adhibeto, quòd minùs lethale est. At si præ crassitudine &
 copia nullum tibi strepitum edere videatur, quo ipsum de-
 prehendas, quod fit interdum, latus quod intumuerit &
 magis doluerit, quàm infima parte sub ipsum tumorem
 30 potius quàm anteriore parte secato, quò facilius puri exitus
 pateat. Primùm autem inter costas cutem specillo lato ex-
 cisorio secato, deinde specillo acuto panniculo deligato,
 cuius extremam partem vnguis pollicis magnitudine reli-
 ctam intrò adigito. Postea vbi quantum puris videbitur
 emisericis, vulnus penicillo ex lino crudo, cui filum alliga-
 ris, obducito, quotidie pus semel emittito. Post decimum
 diem, vbi totum pus emisericis, penicillum ex linteo indito,
 deinde vinum & oleum tepida per fistulam infundito, ne
 pulmo pure madescere consuetus, de repente resiccetur. In-

fufum autem matutinum sub vefperam, at vefpertinum mane educito. At vbi pus tenue velut aqua, aut ad digiti contactum glutinofum & paucum fuerit, ftanneum penicillum cauim indito. Cùm verò prorfus venter reficcatus fuerit, paulatim refecato penicillo, dum ipfum eximas, vulnus coalefcere finito. Indicio autem eft euafurum ægrum, fi quidem pus album & purum fuerit, fibræque fanguinis infint, vt plurimum conualefcit. At fi primo die oui luteo fimile, aut poftero die craffum defluat, aliquantum ex virore pallidum, & graueolens, vbi pus effluerit, moriuntur. Alius morbus. Cùm quis ex pulmonis vitio tabeſcit, huic ſputum craffum, aliquantulum ex virore pallescens & dulce per tuſſim reiicitur, dentium ſtridor eſt, dolor pectus & dorſum occupat, tenuis ſibilus in faucibus editur, eaque ſicceſcunt, cavitates rubent, vox grauis eſt, pedes intumeſcunt, vngues contrahuntur, partes ſuperiores extenuantur & imminuuntur, ſputum ore contentum exſecraturus deteſtatur, matutino tempore & media nocte maximè tuſſis vexat, itemque alio tempore, hicque morbus iuuenulam mulierem potiùs quàm vetulam prendit. Si quidem iam capilli ex capite huic defluant, caputque velut ex morbo nudetur, & ſuper prunas expuenti ſputum grauiter oleat, hunc intra breue tempus periturum aſſerito, & ex alui profluuiò periturum. Vbi enim iam pus circa cor computruit, id prunis impoſitum nidorem exhalat, & vna incaleſcens cerebrum ſalfuginem emittit, quæ aluum ciet, cuius rei indicium eſt quòd capilli ex capite defluunt. Hunc cùm ita habuerit ne curato. At ſi per initia tibi morbus obtigerit, lenticulæ cremorem propinato, deinde intermiſſo vno die, veratrum ita temperatum vt ne inferiorē aluum ciet, exhibeto. Cumque noctu ad os ſalfugo deueniat, crebriora ei medicamenta ad nares admoueto. Sed ſi non effluat apponito quidem, verum ex maiore interuallo, & ſemel in menſe, veratro quantum duobus digitis tolli poteſt, ex vino dulci temperato, in ſuper epoto. Lenticulæ verò decoctum conſeſtim inde bibendū dato. Medicamenta autem purgantia, niſi eum febres acutiores prendant, quàm pauciſſima bibat. Dracunculi radicem & veratri delingat, non tamen ex melle. Sic enim minimè aluum mouebit.

bit. Quòd si tormina in aluo inferiore suboriatur, eam primum quidem ex infuso, in quod coccus enidius commiscetur, subluito. Quòd si neq; si sedentur, lacte asinino cocto purgato, medicamentum autem deorsum purgans ne exhibeto. Si verò ante medicamentum epoto veratro bilem vomat, ipso lentis decocto assumpto vomat. Cibis autem vtatur, si quidem febres acutæ detinent, carnis ouillis coctis, & volucrum, cucurbita & betis. Iusculum ne sorbeat, neque ad intinctus vtatur. Piscibus autem vtatur scorpiis, & mollibus aut cartilagineis coctis, neq; calidum quicquam comedat, neque lauet, si multa febris detineat, neque oleribus acris vtatur, excepta saureia aut origano, vinum album bibat. At si febris sit expers, calores autem subinde corripiant, pisces quàm optimos & pinguißimos edat, & pingua & dulcia, & quàm maximè salsa. Deambulationibus vtatur neq; in vento, neque in Sole, & post cibos, cum tempestiuum videbitur, vomat, tepidaq; lauet, capite excepto. Ex cibariis panis melior, iis qui maza non victitant, his verò vtraque commisceto. Alius morbus qui tabes vocatur.

20 Tussis vexat, & sputum copiosum & liquidum, interdumq; facillè per tussim reiicitur, pusq; grandini est simile, & digitis tritum durum & graueolens existit. Vox clara & sine dolore emittitur, neque febres corripunt, sed quandoque calor, & alioqui debilis est. Huic veratrum & lentis decoctum propinato, & quàm plurimis cibis satiato, dum ab acris, carnis bubulis, suillis, & ouillis abstineat. Exercitationibus paucis & deambulationibus vtatur, post cibos vomitiones adhibeat, venere abstineat. Morbus hic septem aut nouem annis durat, quod si huic per initia curationem adhibeas, sanus euadit. Alius morbus. Si pulmonis fistula vlcere feruido & superficiario laborarit, febris lenis detinet, medio pectore dolor vexat, & totius corporis pruritus, vox raucescit, sputum liquidum ac tenue expuit, interdum etiam crassum, ac velut prisanæ succum. In eius ore grauis odor, qualis ex piscibus crudis, suboritur, subindeque in sputo dura quædam velut fungi frustula ex vlcere apparent, superiora, atque adò totus homo extenuatur, malæ rubent, vngues temporis successu contrahuntur, aridi & ex virore palléscentes euadunt. Confestim autem perit, sanguinem &

pus per sputum reiiciendo, nisi curetur. Postea etiam vehementes superuenientes febres ipsum interficiunt. At si curatus fuerit, ex hac tabe euadit. Curare autem oportet, ut epoto lenticulæ decocto vomat. Quod si tempestiuum tibi videatur, veratrum per se, si quidem per hominis vires liceat, propinato, sin minus, dimidium potionis ad lenticulæ decoctum admisceto, ita ut quinta aut sexta portione desinas. Ventrem autem inferiorem, nisi febres vehementes prehenderint, medicamento purgante ne agitato. Quod si non prehenderint, lacte asinino per inferiora purgato. Si 10
verò adeò debilis sit, ut bibere nequeat, per infusum subluo, caput autem minus agitato. Quod si sputum quidem copiosum & salsum ad os defluat, naribus quod bilem minimè ducat apponito. Si verò fluxio ad os non vergat, capiti nihil adhibeto. Cum autem sputum graueolens fuerit, intermediis inter lenticulæ decoctum diebus, medicamentum in pulmones, per infusum immittito, intermisso verò vno die suffito. Cibis vtatur, carnibus ouillis, & volucrium, piscibus mollibus & cartilagineis, & scorpiis coctis. Quarto quoque die balsamentum quàm optimum & maximè 20
pingue comedat, in prandio quidem maza vtatur, in cœna verò huic panem admisceat, neque quicquam sorbeat, neque cyceonem bibat, si comedere possit. Opsonia sesamo pro tritico condita, & coriandro, & anetho comedat. Lasere silphioue ne vtatur, neq; vilo alio olere acri, præter quàm origano, aut thymo, aut ruta. Deambulationibus autem ante & post cibum vtatur, vitato vento & sole, à crapula & venere abstinat, tepida lauet, capite excepto, quod quam rarissimè quidem lauet. Tabes dorsalis. Tabes dorsalis ex spinali medulla oritur, præcipuè verò recentes sponfos & libidinosos corripit. Febris sunt expertes, bene comedunt & colliquantur. Quod si ita affectum perconteris, asseret sibi videri ex superioribus partibus à capite velut formicas in spinam demitti, cumque vrinam aut sterces reddat, semen genitale copiosum & liquidum ei prodat, neque generatio fit, & inter dormiendum cum vxore dormiat, necné, veneris ludibria patitur. Cumque aliàs tum præcipuè per locum arduum iter fecerit aut cucurrerit, anhelosus & imbecillus euadit, caput grauatur, & aures

& aures sonant. Hic temporis progressu vehementibus fe-
 bribus correptus perit ex lipyria febre. Cùm ita habuerit, &
 per exordia curandum susceperis, fomento toti corpori ad-
 moto, medicamentum per superiora purgans bibendum
 exhibeto. posteaque caput purgato, deinde verò deorsum
 purgans propinato. Ad curationem autem vere præcipuè
 aggredi velis, posteaque serum aut lac asinum propinato.
 Lac verò bubulum per quadraginta dies bibendum exhibe-
 to. Vesperis quandiu lac bibet, alicam sorbendam dato, à
 40 cibis autem absteineat. Cùm verò à lactis potu cessauerit,
 mollibus cibis à paucis initio ducto, eum reficito, & quàm
 maximè incrassato. Per annum crapula, venere & immo-
 deratis exercitationibus absteineat, præterquam deambu-
 lationibus, in quibus frigora & solem vitet. Tepida autem
 lauet. Pulmonis morbus. Sputum crassum & atra fuligine
 tinctum per tussim reiicitur, color niger est, aliquantulum
 intumescit, dolores leues sub pectore & scapulis detinent, &
 vlcera his agrè sanescunt. Hic morbus superiore minùs pe-
 riculosus, pluresq; euadunt. Huic veratrum per se aut len-
 20 tis decocto admixtum propinare oportet, in pulmonem
 autem infusa immittere & suffibus vti, & liberaliter ci-
 bum sumere, dum carnibus bubulis, ouillis & suillis abstei-
 neat, & oleribus acerbis, præterquam origano & satureia.
 Deambulationibus vtatur, & maritimo tempore ieiunus ad
 arduum locum iter faciat. Deinde folia hortensia condi-
 mentis vsurpata vino temperato aspersa bibat. De reliquo
 cibis commemoratis vtatur. Arteria vulnerata. Si arteria
 vulnerata fuerit, tussis detinet, sanguis tussi expuitur, fau-
 ces latenter sanguine implentur, sanguinis grumos reiicit,
 30 dolor acutus ex pectore ad dorsum permeat, sputum gluti-
 nosum est & copiosum, fauces sicca, febris & rigor corripit,
 fauces creperum & stridulum sonum edunt, velut ex pingui
 aliquo, & ad dies quindecim hoc modo afficitur. Postea ve-
 rò pus expuit, ac veluti vlceris frustula ricinis similia, hoc est
 cartilagineas pulmonis partes, bronchia dicta, ac rursus
 ruffis, & sanè sanguis erumpit, posteaq; pus crassum expuit,
 febris vehementior euadit, & in pulmone definit, voca-
 turque is, cui ex pulmone velut ex rupto abscessu pus erum-
 pit. Quòd si post primum sanguinem pus non expuat, à ve-

hementi labore & exercitatione quiescens, in vehiculum
 conscendat, vbi cibis abstinerit falsis, vnguinosi, pingui-
 bus, & acris oleribus. Cumq; corpus optimè habere vi-
 debitur, pectus & dorsum, vicissim vtrunq; inurito. Vlceri-
 bus curatis, per annum ebrietate abstineat, non impleatur
 supra modum, neq; manibus vehementer laboret, neq; ve-
 hiculum conscendat, sed quam maximè crassum corpus red-
 datur. Pulmonis vtrinq; dependentes fibra conuulsæ. Si ex
 pulmone d'pendens fibra conuellatur, sputum candidum
 interdumq; cruentum expuit, delirio & febre tenetur, dolor ¹⁰
 pectus, dorsum & latus occupat, & si se conuertat, tussi &
 sternutatione corripitur. Hunc quâ parte dolor detinet cale-
 factoria admoueto, centaureum, daucum, saluix folia trita,
 melle & aceto affuso, ex aqua antè sorbenda dato. Prisanæ
 etiam succum antè sorbeat, & vinum aquosum superbibat.
 Cùm verò dolor quieuerit, saluiam tusam & cibratam. hy-
 pericum & erysimum læuigata, cum polenta, pari singula
 portione, vino temperato admixta, ieiuno bibenda exhibe-
 to. At si ieiunus non fuerit, leguminis fressi decoctum salis
 expers sorbendum dato. Si verò æstus fuerit, cibis quam ²⁰
 mollissimis, insultis, & minimè nidorosis vratur, cùm iam
 moderatè corpus, & pectus & dorsum se habuerit. Quòd
 si vtrinq; dependens pulmonis fibræ vellicentur, tussis de-
 tinet, sputum crassum & album cernitur, dolor vehemens
 ad pectus, sub scapulis, & ad latus occupat, ardor detinet, &
 pustulis velut ex igne rubentibus completur, pruritus vexat,
 neq; sedere, neq; iacere, neq; stare sustinet, s' d' infirmis est
 viribus. Hic quarto ferè die perit, quem si effugerit, ne sic
 quidem spes multa superest, cùm & septimo die periculum
 subeat, quem si superauerit, conualescit. Hunc cùm ita ha- ³⁰
 buerit, bis die calida multa lauato, cumq; dolor detinet, ca-
 lefactoria admoueto, & mel cum aceto propinato, succum-
 que prisanæ sorbendum dato, & vinum album generosum
 superbibendum. Quòd si balneo & tepefactoriis vexe-
 rur, neq; ea ferat, detriti linci panniculi aqua intincti, ei sunt
 admouendi, & ad pectus & dorsum adhibendi, fauumq; ex
 aqua maceratum frigidissimum propinato, & prisanæ suc-
 cum frigidum aquamq; superbibendam dato. Loco frigido
 decumbere iubeto, istaq; facito, verùm morbus lethalis est.
 Erysi-

Erysipelas in pulmone. Si oriatur in pulmone erysipelas, tussis detinet, & sputum multum ac liquidum expuit, velut ex gutture quod cruentum non est, dolor dorsum & inanes ac molles laterum partes occupat, viscera strepitum edunt, pituitam acidam vomit, dentes obstupescunt, febris, rigor ac sitis corripit, cum quid comederit, in visceribus strepitus editur, acidum eructat, venter stridet, & corpus torpescit. Cum vomuerit, melius habere videtur, vbi verò minimè vomuerit, decedente die tormina & dolor in ventre suboriuntur, & liquidum stercus demittitur. Hic morbus maximè ex crapula, carniū esu, & aquæ mutatione contingit, atque aliis etiam de causis detinet. Huic medicamentum deorsum purgans propinato, posteaque lac asininum bibat, nisi natura liuosus fuerit. Quòd si sic, ne succis, neque lacte, neque sero purgato, sed eo quod pauca quantitate sumtum plurimum foras educat. In omnibus morbis, vbi aluus non subducitur eam per infusum subluito, aut glandes supponito. Hoc in morbo frigidæ balneo & exercitatione vtendum, vbi febres remiserint, & corpus moderatè habere videbitur. Vere & autumno vomitus excitandus. Alliorum capita & organi pugillum, quantum digitis comprehenditur, vini dulcis duabus heminis affusus, & aceti quàm acerrimi hemina vna, mellisq; quarta partè, coquito dum tertia pars remaneat. Deinde post exercitationes & tepidæ balneum, homini calidum bibendum exhibetò, lenticulæq; decoctum, melle & aceto admixto, dum expleatur, propinato, deinde vomat, eòq; die polenta ex aqua epota ieiunus permaneat. Sub vesperum betam & mazæ parum comedat, & vinum aquosum bibat. Reliquo tempore ex lenticulæ decocto post cibos vomat. Quòd si ad scapulas dolor secesserit, cucurbitulam affigito, & manuum venas pertundito. Cibis vtatur nō salis, neq; vnguinosi, neq; pinguibus, vescatur acris & acidis, frigidisq; omnibus, ac deambulationibus vtatur. Quæ cum fecerit, optimam victus rationem sequetur, morbusq; in multū tempus protrahetur. Neq; verò lethalis est, sed consenescentes deserit. Sed si iuuenem aliquem citius à morbo liberare voles, post purgationem ei pectus & dorsum inurito. Dorsalis morbus. Rigor, febris, tussis &

spirandi difficultasprehendit, & sputum cum virore pallidum, interdumque aliquantulum cruentum expuit, dolor dorsum præcipuè & inguina vexat, tertio aut quarto die urinam cruentam reddit, & septimo die moritur, vbi verò decimum quartum effugerit, conualescit, quem ferè non effugit. Huic aquam mulsam in olla noua decoctam & refrigeratam, in qua apii aut fœniculi cortex maceratus fuerit, bibendam exhibeto, & ptisanæ succum bis die, vinumque album aquosum superbibendum. Quà dolor instat tepefactoria adhibeto, & nisi multa febris detinet, calida lauato. 16
 Vbi verò quatuordecim dies præterierint, milium in prandio quidem sumat, sub vesperam autem carnes catulinas, aut volucrium coctas edat, & de iusculo sorbeat, sed cibis quàm paucissimis primis diebus vtatur. Pulmonis tuberculum. Si in pulmone tuberculum exortum fuerit, tussis detinet, spirandiq; difficultas quæ non nisi erecta ceruice obitur, dolor acutus pectus & latera occupat, & ad decimum quidem quartum diem ita afficitur. Plærisq; enim tuberculi affectus tot diebus inflammationem concipit. Sed & caput & palpebras dolor vexat, videre nequit, corpus subfuluū 20
 euadit, & pustulis velut ex igne rubētibus completur. Hunc calida multa lauato, aquam mulsam aquosam propinato, & ptisanæ succum sorbendum, vinumq; aquosum superbibendum dato, & si dolor premat tepefactoria admoüeto, vbi verò quieuerit, cibis quàm mollissimis vtatur. Quòd si morbo liberatum, dum ad locum rectum pergit, vel alioqui festinat, difficultas spirandi inuadat, medicamentum purgans, ex quo aluus inferior minimè moueatur exhibeto. Et si vnà cum vomitu pus album, & in quo fibræ sanguinis insint, subsequatur, euadit, si verò liuidum, cum virore pallidum, & graueolens, perit. Repurgantur autem in quadraginta diebus, ex quo ruprio facta est, multis etiam annuus fit morbus. Huic eadem quæ suppurato facito. Quòd si non eruperit, cum quibusdam procedente tempore ad latus abscessum faciat, & intumescat, vbi hoc contigerit, hunc secato aut inurito. Pulmo repletus. Si pulmo repleatur, tussis, difficultas spirandi quæ sit erecta ceruice, & anhelatio detinet, linguam exerit, pustulis velut ex igne rubentibus impletur, pruritus occupat, dolor acutus pectus & scapulas
 vexat,

vexat, neq; sedere, neq; recumbere, neq; stare potest, sed infirmis est viribus. Hic quarto fere die moritur, quem si superauerit, spes plerunq; superest, sapetamen etiam septimo die periculum subit, quem si effugerit, cōualefcit. Hunc cum sic habeat calida multa bis die lauato, cumq; dolor detinuerit, tepefactoria admoueto, mel cum aceto coctum bibendum, & prifanae succum sorbendum, vinumq; superbibendum præbeto. Quòd si balneo & tepefactoriis vexetur, neque ea ferat, quod refrigeret ei apponito, & fauum aqua maceratum quàm maximè frigidum bibendum dato, & loco frigido decumbat, istoq; modo curato. Morbus autem ægrè curatur & lethalis est. Pulmo in latus procumbens. Si pulmo in latus incubuerit, tussis & spirandi difficultas qua spiritus erecta ceruice trahitur, detinet, sputum album cum tussi expuitur, dolor pectus & dorsum occupat, pulmo lateri adhærescens propellit, & pondus quoddam lateri incumbere videtur, dolorq; acutus pungit, sanguis velut corium stridet, & respirationem retinet, in latus quidem affectum decubirum sustinet, in sanum verò minimè, verùm ei pondus quoddam ex latere dependere, & per pectus transpirare videtur. Hunc calida multa bis die lauato & aquam mulsam propinato. A balneo vinū album pauco ammixto melle, in quo dauci & centaureæ tritum semē maduerit, his tepidum sorbendum dato, ad latus aquam tepidam in vtriculum aut vesicam bubulam infusam admoueto, & fascia pectus alligato, ac in latus sanum decumbere iubeto, prifanae succum tepidum & vinum aquosum superbibendum dato. Quòd si ex vulnere istud contingat, aut cum quis purulentus factus fuerit (id enim accidere solet) vesicam fistulae adalligatam & statu impletam, huic intrò immittito, & penicillum stanneum solidum indito, & penitissimè intrudito. Hac curatione instituta, voti maximè compos fies. Lateris tuberculum. Vbi tuberculum in latere suboritur, tussis dura detinet, & dolor, & febris, pondus in latus incumbit, dolor acutus eundem locum semper occupat, sitis vehemens vexat, & calidum potum reiicit, decubirum in latus affectum non sustinet, sed in sanum. Verùm vbi decumbit velut saxum illi suspensum esse videtur, intumescit ac rubet, pedesq; in tumorem sublatis sunt. Hunc secato aut inurito, deinde pus

ad decimum vsq; diem emittito, & penicillum ex lino crudo imponito. Post decimum diem, vbi totum pus exierit, vinum & oleum, ne de repente siccescat, tepida iniicito, & linamento ex linteolo obducto. Vbi quod infuderis emissum fuerit, aliud infundito, istaque per dies quinque facito. Cùm autem pus tenue velut pusanæ cremor, & ad manus contactum paucum defluerit, penicillum stanneum immittito. Atque vbi prorsus resiccatum fuerit, paulatim resecto penicillo, vlcus ad linamentum semper vt coalescat, finito. Aquæ copia in pulmone collecta. Si aquæ copia in pulmone collecta fuerit, febris & tussis vexat, confestim respirat, pedes intumescunt, vngues omnes contrahuntur, velut suppuratus afficitur, verùm remissiùs ac diutiùs. Quòd si infasum, aut foamentum, aut suffitum adhibeas, pus non sequitur, indeq; cognoscas, non pus, sed aquam intus esse. At si diutius aure ad latera admota auscultaueris, intrinsecus velut acetū olet, & aliquantisper ita afficitur, postea in ventrem erumpit, confestimq; sanus & morbo liberatus esse videtur. Procedente autem tempore venter incenditur, eademq; illa maioraq; patitur. Quibusdam etiam venter, & scrotum ac facies intumescit. Et nonnulli istud ab inferiore aluo prouenire existimant, cùm ventrem magnum & pedes intumescere videant. Quæ certè intumescunt, si sectionis tempus præterieris. Hunc quidem si exteriore parte intumescit, inter costas sectione facta curare oportet. Sin verò minimè intumescit post multæ calidæ balneum, velut purulentos in sella collocato, & quâ parte strepitum edet, ea secato, votumque est, quò sanè facilè effluat, vt quàm infimo loco id fiat. Post sectionem autem linamentum ex lino crudo crassum & in summo acutum imponito, & quàm paucissimam aquam emittito. Et si quidem quinto die linamentum pure obductum fuerit, pleruaque euadit, sin verò minimè obductum fuerit, postquam aquam eduxeris, fitis corripit & tussis, ac perit. Pectoris & dorsi ruptio. Si pectus aut dorsum ruptum fuerit, dolores pectus & dorsum per totum detinent, calor subinde inquadit, & sputum suberuentum tussi reicit, per quod capillus velut cruentus intercurrit. Eaque maximè contingunt, si manibus laborarit, aut in currum, aut equum conscende-

scenderit. Hunc anteriore & posteriore parte iurito, ita vt
 vtrinq; diuidas, sicq; conualefcit. Per annum à labore com-
 pefcito, & ab inuifione incralfato. Febris ardens. Febris &
 fitis veh. mēs detinet, lingua eft afpera, nigra, ex virore pal-
 lida, ficca, & valde rubra, oculi ex virore pallcfunt, alui ex-
 crementū dencit rubrum & ex virore pallidū, tale mōq; vrinā
 reddit, & mul. um fpuir. Plerunq; etiam velut ad pulmonis
 inflammationē tranfmutatur, & delirat. Ex eo nempe pul-
 monis effe inflammationem cognofcas. Hic fi quidem pul-
 20 monis inflammatione laborarit, & decimumquartū diem
 fuperet, conualefcit. Si verò ad decimumoctauū perueniat,
 nifi impurgatus purulentus euadat, hunc aquam in qua fa-
 rinae hordeaceae cralfiora fruftula macerata fuerint, bibere
 oportet, pofteaq; acetum album quā odoratiflimū bibe-
 re, & pufanæ fuccum bis die forbere, ter verò fi debilis ex-
 iftat, & vinum generofum, album, dilutum fuperbibere, &
 quā minimum lauare. Si verò purulentus fiat, huic puru-
 lenti curationē inftituito. Febris fingultuofa. Febris vehe-
 mens detinet, rigor, tuffis & fingultus, fanguinis grumos cū
 20 tuffi reicit, ac feptimo die moritur. Quòd fi decimum diem
 fuperauerit, meliùs habet. Vigefimo autem die fuppuratus
 euadit, primisq; diebus pus paucum cum fputo tuffi reicit,
 deinde copiofus, & intra quadragefimū diem expurgatur.
 Huic primis quidē diebus acetū cum melle coctum propi-
 nato, poftea commixto aceto & aqua, quò aquofo rem por-
 tionem reddas. Pufanæ fuccū pauco admixto melle forbeat,
 & vinum album generofum fuperbibat. Vbi verò decē dies
 præterierint, fi febris ceffit, fputumq; purum fuerit, pufanā
 integram & miliū forbeat. Si verò vigefimo die pus expuar,
 30 faluam, rutam, faturiā, origanum & hypericum fingula
 æquis portionibus admixta, tufa & cribrata, omnium quā-
 tum conchæ parux tefta capit, bibat, & cum pari polentæ
 modo, ex vino dulci temperato, ieiuno bibenda dato. Sor-
 bitionibus etiam vtatur, fi hyems, aut autumnus, aut ver
 fuerit, æftate verò minimè. Verū amygdalas tritas, cucu-
 meris femē tor. factum, feſamum, fingula æquis portio-
 nibus, in totum verò quantum cochæ tefta capit, aqua hēmi-
 næ Egnetis meſura affuta, alperſa farina & fauo, id poſt
 portionem forbeat. Cibis autem vtatur pinguibus & falſis,

& piscibus marinis potius quam carnibus. Calida lauet, caput verò minimè. Quæ si feceris, morbo liberatur. In morbo qui Lethargus vocatur, tussis detinet, sputum copiosum & liquidum expuit, & delirat, cumq; delirium quieverit, dormit, & alui excrementum malè olens deiecit. Huic aquâ in qua farina hordeacea crassior macerata fuerit, propinato, posteaq; vinum album generosum bibendum exhibito, prifana succum etiam, mali punici succo admixto sorbeat, vinumq; album generosum superbibat, neq; lauet. Hic intra dies septem moritur, quos si effugerit, sanus euadit. 15
 Alius morbus Græcè *υδανη*, hoc est, resicatorius dicitur. Non in ediam, non cibum sumtum ferre potest, sed ieiuno quidem, viscera rugitum edunt, & ventriculi os mordetur, & aliàs varia vomit, bilem, saliuam pituitam, & acre, postq; vomitionem aliquantisper melius habere videtur. Vbi autem cibum sumit, ructus ei contingunt, cum rubore incenditur, semper se copiosum alui excrementum deiectionum existimat, cum verò defecerit, flatus infra demittitur, caput dolore vexatur, totum corpus hîc & illic velut acupungi videtur, crura grauantur, debilitantur, & imminuuntur, debilisq; euadit. Huic medicamentum primùm quidem per inferiora purgans, deinde verò per superiora propinato, & caput purgato. Cibis abstineat dulcibus, oleosis & pinguibus, & crapula. Succis post cibos vomitum ciecto, & si anni tempus ferat, post exhibitum lac aut serum asininum medicamentum, vtro tibi magis opus esse videatur in superpropinato. Frigidæ balneo æstate & vere vtatur, autumno verò & hyeme vnguento, & deambulatione exercitationeque modica. Quod si debilior sit quam vt exerceri queat, iter conficiat, cibis frigidis & aluum deicientibus vtatur, & 30
 si venter non infra subeat, molli infuso subluito. Hic morbus diuturnus est, nec nisi consenescentes deserit, alioqui ad mortem vsque comitatur. Febris mortifera dicitur. Febris & rigor detinet, supercilia suspensa esse videntur, caput dolor vexat, saliuam calidam & bilem copiosam vomitione reiecit, interdumq; per inferiora demittit, oculorum loca eos capere nequeunt, dolor ceruicem & inguina occupat, infirmis est viribus, & delirat. Hic intra septem dies aut etiam prius moritur, quos si superaueit, plarunq; conualefcit, morbus

morbus autem lethalis est. Huic refrigerantia ad viscera & caput admouere oportet, & hordea torrefacta vnà cum paleis confracta bibenda exhibere, & ex aqua in qua macerata fuerint excolata, mulsam conficere eamq; dilutam propinare. Cibus autem neque sorbitio ante septimum diem offerenda, nisi tibi debilis videatur. Quòd si sic, ptisanæ succus frigidus & liquidus paucus bis die exhibendus, & aqua superbibenda. At vbi septimus dies præterierit, & febris dimiserit, milium delingendum. Sub vesperum cucurbita & betæ paucæ exhibendæ, vinumq; album aquosum superbibendum, quoad nonum attingat diem. Deinde quamminimo cibo vtatur, milio in prandio sumto. Balneo quandiu dolor & febris detinet, ne vtatur. Vbi verò quieuerit, multa lauet. Quòd si venter non demittat, eum molli infuso subluito, aut glandes subdito. At vbi vires valuerint, molli medicamento ad nares admoto, aluum per inferiora purgato, deinde lac asininum propinato. Liuidus morbus. Febris sicca detinet, subindeq; horror, caput dolet, viscera dolor occupat, bilem vomitione reiicit, cumq; dolor detinet, sursum tueri nequit, sed grauat, venter indurefcit, color liuidus redditur, labra & oculorum candida liuescunt, perinde vt qui strangulatur aspicit, interdum etiam colorem mutat, & ex liuido cum virore aliquantulum pallefcit. Huic medicamentum, tum supra, tum deorsum purgans propinato, aluum subluito, & ex capite purgato. Calida quàm minimum lauet, verùm vbi lauerit, insoletur, serum & lac asininum, si anni tempus ferat, bibat, cibus quàm mollissimis & frigidis vtatur; acris & salis abstineat, vnguina verò & dulcia pinguaq; assumat. Hic autem morbus ægrum plærumque ad mortem vsque comitatur. Morbus ructus cibus. Dolor acutusprehendit, vehemēterq; laborat, seipsum difficit, vociferatur, frequenter eructat, ac vbi eructauerit meliùs habere videtur. Plærumque verò paucam bilem vomitione reiicit, quantum poculi parui mensura, dolor ex visceribus ad imum ventrem & laterum mollitudinem pertingit, cumq; id contigerit, meliùs habere videtur, venter inflatur & indurefcit, sonitum edit, neq; flatus neq; stercus demittitur. Hunc si dolor detinet, calida multa lauato, & tepefactoria admoueto. Cùm verò in ventre dolor & flatus

extiterit, per infusum subluito, & mercurialis succum coctum ad ptisanæ succum admisceto, & vinum dulce aquosum superbibendum dato. Cibum quoad dolor remiserit, ne porrigito, aquam autē ex vinaceis dulcibus per noctem maceratis, sex diebus bibat. Quòd si vinacea nō habeat, mel cum aceto coctum bibat. At postquam dolore vacuus fuerit, medicamento aluum per inferiora purgato. Cibis utatur mollibus & aluum subducentibus, & marinis potius quàm carnibus. Carnibus autem auiculatum & ouium coctis, betas etiam & cucurbitam assumat, reliquis verò abstineat. Hic autem morbus si iuuenem inuaserit, progressu temporis decedit, senem verò ad mortem comitatur. Morbus pituitosus. Virum quidem etiam, mulierem tamen magis inuadit, & hæc quidem crassa est & bene colorata, iter faciens imbecilla est, præsertim verò vbi ad arduum aut accliuem locum contendit. Febris tenuis interdumque suffocatioprehendit, & ieiuna quidem bilem saliuamque copiosam vomitione reijcit, & plærunq; vbi cibum sumit, cibi tamen nihil. Cùm laborarit, dolor modò pectus, modò dorsum occupat, & tumidis ac rubicundis cutis eminentiis velut ab urtica inustis completur. Huic medicamentū purgans propinato. serum & lac asininum bibat. Quòd si serum bibat, multis antè diebus medicamentum per inferiora purgans bibendum exhibeto, cumq; serum bibere desierit, lac asininum postea bibat, & vbi biberit, cibis quidem abstineat, vinum autem quàm suauissimum bibat vbi purgari desierit. Cùm verò à potione cessauerit, milium in prandio sumat, sub vesperum autem cibo quàm mollissimo & paucissimo utatur, & pinguibus, dulcibus, ac oleosis abstineat, subindeq; præsertim hyeme, vbi olera ante comederit, ex lenticulæ decocto vomat, calida quàm minimum lauet, sed ad solem calefiat. Hic verò morbus ad mortem vsq; comitatur. Pituita alba. Totū corpus albo tumore intumescit, venter ad contactum crassus est, pedes, coxæ, tibiæ & scrotum intumescunt, respiratio coaceruata est, vultus rubicundus, os aridum, & sitis detinet, cumq; comedit, spiratio crebra incidit. Hic eodem die interdum quidem melius, interdum verò peius habet. Huic si vëter per morbi initia sua quidem sponte conturbatus fuerit, sanitati est proximus. Quòd si

non turbetur medicamentū deorsum purgans ex quo aqua
 purgetur, exhibeto, calida ne lauet, acii exponito, & scrotū
 vbi inflatum fuerit, pertundito. In cibo pane purō, frigidō
 vtatur, & beta, piscibusq; scorpis coctis, iure autem quā
 modico. Frigida omnia sumat, non dulcia, neq; pingua, sed
 contrita, & acida, & acria, allio exceptō, cepa & porro. Ori-
 ganum autem & satureiam copiosam edat, vinumq; aquo-
 sum superbibat, & ante cibū iter faciat. At si à medicamento
 intumescat, infuso per clysterē vtitor, cibo premito, deam-
 bulationibus & illuue: medicamenta autē purgantia quā
 paucissima exhibeto, minimè verò sursum purgans, prius-
 quā tumores ad inferiora descenderint. Si vero extenuato
 iam existente in pectore suffocatio oboriatur, veratrum bi-
 bendum dato, caput purgato, deinde medicamentum deor-
 sum purgans propinato. Hic verò morbus nullū fere deserit.
 Cura grauis morbus. Viscera veluti spinarum aculeis pun-
 guntur, anxietudo ipsum inuadit, lucem & homines refu-
 git, tenebras amat, metus corripit, septum transuersum ex-
 teriore parte intumescit, ad contactum dolet, expauescit, in
 somnis terribilia & formidanda cernit, quandoq; &
 mortuos. Morbus hic interdum plurimos vere p̄hendit.
 Veratrum huic ppinato & caput purgato, post capitis pur-
 gationem, medicamentum per inferiora purgans biben-
 dum exhibeto; & postea lac asininum. Cibis quā paucissi-
 mis, nisi infirmis fuerit viribus, vtatur, & frigidis ac aluum
 subducentibus, non acris, non salis, non pinguis, neq;
 dulcibus. Calida non lauet, neque vinum bibat, sed aquam
 quidem maximè, alioqui, vinum dilutum, neq; se exerceat,
 neq; deambulet. Quæ cum feceris, temporis successu mor-
 bo liberabitur. At nisi diligentē curam adhibueris, ad mor-
 tem vsq; comitatur. Morbus niger. Bilem atram tanquam
 fecem vomit. interdum quidem velut sanguinem, interdum
 verò velut ysaum secundarium, quandoq; etiam velut po-
 lypi atramentum, quandoque acidum tanquam acetum;
 nonnunquam verò saliuam & pituitam tenuem, nonnun-
 quam bilem ex viridi pallidam. Et cum nigrum quidem cru-
 entum vomuerit, cædem olere videtur, fauces & os ex vo-
 mitu incenduntur, dentes obtupescunt, & quod vomitio-
 ne reiectum est terram atollit, cumque vomuerit paulō

melius habere videtur, neq; sine cibo esse, neq; copiosorem cibum ingestum ferre potest. Verùm cum ieiunus fuerit, viscera strepitum edunt, & salua acescit. Vbi verò cibum sumsit, pondus in visceribus percipitur, pectus & dorsum tanquam stilis pungi videntur, latera dolor detinet, febris leuis est, caput dolet, oculis non videt, crura grauantur, color nigricat, & imminuitur. Huic medicamentum purgans crebrò propinato, & serum & lac, si anni tempus ferat, & cibis abstineat dulcibus, oleosis & pinguibus, vtaturq; quàm maximè frigidis, & aluum subducentibus, caput purgato, & post potiones medicamentorum per superiora purgantium, nisi debilis fuerit, sanguinem ex brachiis detrahit. Quòd si aluus non deiciat, molli infuso subluato. Crapula & venere abstineat, sed si venere vtatur, ieiunus foueatur, & sole abstineat, neq; multum exerceatur, neq; deambulet, calida non lauet, acria non edat, neq; falsa. Quæ cum feceris, cum ætate etiam morbus fugit, etiam si corpus ad senectutem comitetur. Si verò denigretur, ad mortem vsq; comitatur. Alius niger morbus. Subfuluo colore, gracilis, & oculis ex virore pallescentibus euadit, tenui est cute, & debilis existit, quoq; diutiùs hic morbus detinet, eò magis affligit, & quouis tempore velut stillam modicam vomit, ad duo parua pocula, cibumq; frequenter, & cum cibo bilem ac pituitam. Post vomitum totum corpus dolet, interdumq; etiam priùs quàm vomat, horrores leues & febris detinet, sumtisq; dulcibus & oleosis præcipuè vomit. Hunc medicamentis per inferiora & superiora purgato, posteaq; lac asinum bibendum exhibeto. Cibis vtatur quàm mollissimis & frigidis, piscibusq; littoralibus & cartilagineis, betis, cucurbitis, & carnibus contritis. Vinum album, generosum, paulo dilutius bibat. Vehementiore autem exercitatione in deambulationibus vtatur, neq; calida lauet, ac sole abstineat. Quibus factis lethalis quidem morbus est, non tamen ad senium vsq; comitatur. Morbus syderationem faciens, in reliquis quidem eadem patitur, verùm bilis grumos concretos vomit, eodemq; modo per inferiora deiciat, vbi ciborum recrementa excreuerit. Eadem autem quæ in superiore morbo commemorata sunt, facienda, & aluus per infusum subluenda.

Hippo-

Hippocratis de morbis liber tertius.

AC de febris quidem omnibus, cum à me dictum sit, de reliquis iam dicam. Cerebri tumor. Cum cerebrum ex inflammatione intumuerit, dolor totum caput, potissimumque qua parte inflammatio contrahitur, detinet. In temporibus autem contrahitur, aures sono implentur, auditio hebescit, venæ intenduntur ac pulsant, febris & rigor interdum inuadit, neque vnquam dolor dimittit, sed quandoque quidem remittit, quandoque etiam magis vrget, præ dolore vociferatur, sursumque profilit, cumque surrexerit, confestim rursus ad lectum delabitur, seque disiciit. Hic quidem lethaliter affligitur, quot verò diebus intereat, iudicari non potest. Alii enim alio tempore pereunt, plærunque autem intra septem dies moriuntur, primum autem & vigesimum vbi effugerint, conualescunt. Cum verò dolor vehemens detinuerit, caput potissimum quidem derafum refrigerare oportet, ex his quæ refrigerant aliquid in vesicam aut intestina infusum, velut solani succum, aut cretam figulinam, modò quidem admouere, modò etiam prius quàm intepescat, auferre. Quin & sanguinem detrahere conuenit, & caput purgare, odoratis ad apii succos admixtis. Vino in totum abstinere, ptisanæ succum sorbeat, & inferiorem aluum soluat. Cerebri plenitudo dolorem inferens. Cum verò caput ex cerebri plenitudine vehementer doluerit, vitiosorum humorum illuuiem indicat, totum caput vehementes dolores occupant, delirat, & intra septimum diem moritur, neque euadit, nisi humor ad aures septimo die erumpat. Sic enim tum dolor sedatur, tum ad mentem redit. Copiosus autem & sine odore effluit. Huius aures ne prius quidem quàm pus erupisse videris curato. Quòd si superiorem & inferiorem ventrem purgare voles, seorsum vtrunq; soluito. Deinde capiti præsertim vniuerso, sed & per aures & nares fomentum admoueto. Ptisanæ succum sorbeat, & vino in totum abstinere. Vbi pus eruperit, quoad fluxionis copia quieuerit, subsistito. Postea vino dulci, aut lacte muliebri, aut oleo veteri, iisque tepidis aures colluito. Caput crebrò mollibus fomentis & odoratis, quò cerebrum citius purgetur, foueto. Hic primis quidem diebus non audit,

procedente verò tempore tum fluxio minuitur, tum simul
 ac fluxio prorsus quiescit, auditio redit, & sibiipse maximè
 similis redditur. Vitare autem oportet solè, ventos, ignem,
 fumum, acres odores, aliàq; id genus, & quiete ac molli vi-
 ctus ratione uti. Venter inferior ex vasorum inanitione lu-
 bricus esse debet. Sydereicti. Qui sydere icti esse dicuntur
 cum multa vitiosorum humorum illuue cerebrum opple-
 tum fuerit, inprimis capitis pars anterior ipsis dolorem ex-
 hibet, & aliqui quidem ambobus oculis, aliqui verò altero;
 antueri nequeunt, sopor ipsos detinet, mente alienantur, 10
 tempora saliunt, febris leuis, & corporis ad motum impo-
 tentia occupat. Hic intra tertium aut quintum diem mori-
 tur, neque ad septimum peruenit, sed si peruenit, incolumi-
 mis sanè euadit. Huic si curationem adhibere voles, capiti
 fomentum admoueto, & vt transpiret sectionem facito.
 Sed si dolor detinuerit, sternutationes mouere oportet, &
 caput leuibus ac odoratis, ventremq; inferiorem purgare,
 vino in totum abstinere, & prisanae succo uti. Cerebri syde-
 ratio. Quòd si cerebrum syderatum fuerit, caput dolor oc-
 cupat, & per ceruicem ad spinam peruadit, ipse nihil audit, 20
 frigus in caput irruit, totus intumescit, ac de repente voce
 defectus videtur, ex naribus sanguis fluit, & liuidus euadit.
 Hunc si morbus leuiter corripuerit, cum sanguis abierit,
 meliùs habet. Si verò vehementer correptus fuerit, citò
 moritur. Huic sternutationes per odorata mouendæ, & al-
 uus vtraque per vices purganda, aut altera, odoratorum le-
 ues odores naribus admouendi, sorbitioque tenuis & repi-
 da exhibenda, in totum verò vino abstinendum. Lethar-
 gus. Lethargi quidem morbi constitutio eadem quæ & in-
 flammationis pulmonis, peripneumoniae dictæ, grauior 30
 tamen, neque omninò liberatur ab humida peripneumo-
 nia, sed longè tardior morbus est. In quo hæc ægro contin-
 guunt. Tussis & sopor eum detinet, sputum humidum & co-
 piosum reicit, infirmis admodum est viribus, & morti pro-
 ximus copiosum & liquidum per inferiora demittit, & huic
 quidem admodum exigua vitæ spes est. Efficiendum tamen
 vt plurimum spuat, & calefiat, vinoque abstineat. Quòd si
 euaserit purulentus efficitur. Febris ardens. In febre arden-
 te dicta, sitis multa detinet, lingua inhorrescit, eiusque co-
 lor

lor primo quidem tempore qualis esse consuevit, valde tamen sicca est, procedente verò tempore induratur, exasperatur, crassescit & tandem nigrescit. Quæ si quidem initio contingunt, celeres iudicationes fiunt, si verò posteriùs, diuturniores. Remissionis autem eadem in lingua signa sunt, quæ in pulmonis inflammatione, & urinæ biliosæ quidem aut sanguinæ, dolorem intensum, flauæ verò remissionem indicant, sputumque præ caliditate ac siccitate exustum est & crassum. Plerunq; verò in pulmonis inflammationem transit, atq; vbi transferit, celeriter perit. Huic curationem eiusmodi adhibere oportet. Singulis diebus bis aut ter, capite excepto, calida lauato. In iudicationibus autem lauandum non est. Ac primis quidem diebus per inferiora purgandum, & aqua potui exhibenda. Aqua enim vt plurimum vomitum inducere solet. Postremis à purgatione diebus humectandum, sorbitionibus vinisq; dulcibus vtendum. At si per initia curandum non susceperis, sed signis iam in lingua existentibus, sinere oportet, dum iudicationes præterierint, linguæq; signa mittora euaserint, & neque medicamentum, neque per clysterem infusum, priùs quàm iudicationes præterierint, exhibueris. Pulmonis tumor ex calore. Cùm pulmo caloris plen⁹ intumuerit, vehemens duraq; tussis detinet, spiritus erecta ceruice trahitur, confertim respirat, crebra anhelatione vexatur, intumescit, nares expandit non secus ac equus post cursum, & linguam crebrò exerit, pectus ei sonum edere videtur, & grauitas inesse, quam pectus capere nequit, sed disrumpitur, ad obeundas actiones est impotens, dolor acutus occupat, dorsum, pectus & latera velut acus pungunt, eaq; ardent non secus ac si ad ignem sedeat, in pectore & dorso rubores tanquam ex flamma excitantur, adeoq; vehemens morsus & anxietudo inuadit, vt neq; stare, neq; sedere, neq; decumbere queat, sed ad hunc modum æstuans seipsum iactat, & iam iam mori videtur. Quarto autem aut septimo die moritur, quos si effugerit, vix perit. Hunc si curandum susceperis, aluum inferiorem quam citissimè per infusum probè purgare oportet, misso sanguine ex cubitis, nare, lingua & ex quouis corporis parte, & potiones refrigerantes sorbitionesq; eiusdem facultatis exhibere. Ex urinam etiam mouen-

tibus, quæ non calefaciant sæpe danda. Et ad dolores quidem ipsos ubi vehementer irruerint, tepefacientibus leuibus & humidis adhibitis, locū ubi cunq; dolor fuerit calefacere & humectare oportet. Reliquis verò partibus admotis refrigerantibus, ea quidem modò auferre, modò verò apponere, & quacunq; parte ardere videbitur, frigus inducere, & in totum vino abstinere. Capitis dolor. Vbi ex dolore acuto qui ex capite initium duxit, vox de repente defecerit; idque vel maximè ex ebrietate contigerit, sic affectus septimo die moritur. Minus tamen quibus tale quiddam ex ebrietate contingit, & voce defecti permanent, moriuntur. Eodem enim die, aut postero, aut tertio, si vox eruperit, conualescunt. Quod ferè temulentis accidit, neutriq; pereunt. His vehementes sternutationes promoueto, & infuso quod vehementer bilem educat, aluum subluito. Quòd si sensum recuperauit, Thapsiæ succum ex multa calida dilutum, uti quàm citissimè reuomat, exhibeto. Deinde extenuato, & septem diebus vino prohibeto, sanguinem ex lingua, si venam apprehendere possis, detrahit. Phrenitides, seu perpetua mentis cum febre acuta deliria. Phrenitides etiam ex aliis morbis oriuntur. In his septum transuersum adeò dolet, ut ne contingere quidem sinant, febris accedit, mente alienantur, immotis oculis aspiciunt, aliaque similia efficiunt his qui pulmonis inflammatione laborat, in eaq; mente mouentur. Hunc tepefacientibus humidis calefacere oportet, & potionibus, præterquam vino, & quoad quidem fieri poterit, per superiora purgare. Per tussim etiam & sputum, velut in pulmonis inflammatione, sursum educere oportet. Alioqui aluus inferior, ut deiciat, præparanda, & potionibus humectanda, quod conducit. Hic autem morbus lethalis est, cum tertio die, aut quinto, aut septimo moriantur. Si verò mitior fuerit, velut pulmonis inflammatione, decernit. Angina. Ex angina dicta homo suffocatur, & fauces magis occupare videtur, ut neq; saliuam, neq; aliud quicquam deorsum trahat, oculi affecti sunt, ac velut eis qui strangulantur prominent, & per eos contentè intuetur, neq; eos conuertere potest, crebrò se iactat & exilit, facies & fauces incenduntur, ac etiam collum. His verò qui vident nihil mali habere videtur, & visus & auditus hebescit, nihilque præ

præ suffocatione intelligit, neque quid dicat, aut audiat, aut
 faciat, sed iacet ore hiantē saliuam effundens. Hæc cum fa-
 ciat, quinto aut septimo, aut nono die moritur. Leuior an-
 gina quæ *παρακυνάλη* dicitur. Cū verò ex his signis aliquid
 abfuerit, leuiorem morbum indicat, eumque *παρακυνάλη*
 vocant. Huic vena, præsertim quidem sub mamma, secunda
 est. Hac enim spiritus de pulmone calidus simul sequitur.
 Quin & per medicamentum aut infusum deorsum purgare
 oportet, fistulæque in fauces ad maxillas intrudendæ, quò
 10 spiritus in pulmonem trahatur, efficiendumque; vt quàm ci-
 tissimè spuat, pulmoque extenuandus. Suffitus quoque ex
 hyssopo Cilicio, sulphure & bitumine parādus, & per fistu-
 las attrahendus, perque nares, vti pituita exeat. Fauces &
 lingua his quæ pituitam ducant infricanda, venæque; sub lin-
 gua secandæ. Sanguis verò ex cubitis mittendus, si vires va-
 leant, vino abstinendum, & prisanæ succus liquidus sorben-
 dus. Postquam autem morbus dimiserit, cibosque gustaue-
 rit, elaterio recenti, ne in aliud malum incidat, purgandū.
 Morbus regius. Huiusmodi morbus regius acutus est, & ci-
 20 tō necat, color totus malicorium maximè refert, ex viridi
 pallefcens, & qualis lacerti virides simileque ferè corpus est,
 in vrina quod subsidet velut eruum fuluum est, & febris ac-
 horror leuis detinet. Quandoque etiam vestes ferre non susti-
 net, sed ab iis mordetur & pungitur. Ieiuno mane viscera
 plærunque lacerantur, & si quis eum excitet aut alloquatur,
 nō patitur. Hic ferè intra dies quatuordecim moritur, quos
 si effugerit, conualefcit. Calida lauare oportet, & aquā mul-
 sam bibere, cum nucibus thasiis decorticatis & absinthij
 coma, pari portione, & anisi cribrati dimidio, ita vt triobo-
 30 lum ex his ieiunus bibat, rursusque cū cubile petit, hanc
 aquam mulsam, vinumque vetus tenue assumat, & sorbitio-
 nibus vratur, neque cibus abstineat. Corporis distentio *τί-
 πνος* dicta. Cū inuadunt corporis distentiones Tetani ap-
 pellati, maxillæ velut ligna configuntur, os aperire ne-
 queunt, oculi illachrymantur ac peruertuntur, dorsum ri-
 gidum est, crura neque manus similiter adducere possunt,
 facies rubescit & vehementer dolet, eumque morti est pro-
 ximus, potionem, sorbitionem & pituitam per nares reii-
 cit. Hic tertio, aut quinto, aut septimo, aut decimoquarto

die perit, quos si effugerit, conualescit. Huic piper & veratrum nigrum ex iure gallinaceo pingui & calido deuoranda dato, sternutamenta que uehementia & multa excitato, & fofus adhibeto. Vbi verò nō fouebitur, tepefactoria humida & pingua in yeficis & vtriculis vndique, præfertimque; ad doientes partes admoueto, & calido oleo copiofo, crebroque; inungito. Distentio in posteriora. Cùm distentio in posteriora, *ἰπισθότονος* Græcè dicta detinet, in reliquo ferè eadem sunt, verùm in posteriora conuellitur, interdumque vociferatur, uehementes dolores occupant, neque interdum crura adducere, neque manus extendere finit. Inflexi enim sunt cubiti, digitos in pugnum contractos habet, & pollicem vt plurimum aliis digitis continet, vociferatur & quandoque delirat, neque se continere potest, sed cùm dolor detinet, interdū sursum profilit, vbi verò dolor remiserit, quietem agit. Interdum verò simul vt morbo corripiuntur, vox eos deficit, aut infania & atra bile tentantur. Hi voce soluta, tertio die moriuntur, & per nares reiiciunt. Quòd si cōtigerit vt decimum quartū effugiant, conualescunt. Vt superiorem curato, & si voles ita facito. Post affusam frigidam plurimam, vestimenta tenuia, pura, & calida superiniicito, tuncque ignem ne adhibeto. Hoc modo tetani & opisthotoni curandi. Voluuli. Oriuntur quidem voluuli ex incalescente ventre superiore, inferiore verò refrigerato. Resiccatur enim intestinum & constipatur ex inflammatione ita vt neque flatum neque alimenta transmittat, sed venter durus sit, & vomat interdum, in primis quidem pituitosa, deinde verò biliosa, tandem etiam stercus, sitis & dolor maximeque circa præcordia detinet, totus etiam venter dolet & inflatur, sese iactat, febres inuadunt, præcipueque; septimo die contingunt. His ea curatio instituenda est. Venter superior quam citissimè purgandus, sanguis ex capite & cubitis detrahendus, vt aluus superior calefcere desinat, partes supra seprum transuersum, excepto corde, refrigerandæ. Inferiores autem partes homine in aquæ calidæ solio collocato, & oleo semper illito, calefaciendæ, & calefacientia humida admouenda. Collyrium ex solo melle decem digitorum lōgitudinis, summa eius parte anteriore felle taurino illitū bis aut ter subiiciendum, vt exusta omnia circa rectum intestinū ster-

cora educas. Quòd si sic successerit, postea infusum per clysterem iniiciendum. Sin minus, folle fabrili indito, in ventrè flatus immittendus vt tum ventrem, tum intestinum contractum distendas. Deinde extracto folle, infusum per clysterem iniiciendum. Sit autem statim paratum infusum, ex his quæ non admodum calefaciant, sed stercora dissoluant & colliquefaciant. Deinde intrusa in anum spongia, in aqua calida desideat, infusum per clysterem continens. Quod si receperit, rursusque demiserit, conualescit. Priùs autem mel¹⁰ optimum delingat, vinumque hornum vernaculum bibat. At si remisso voluulo, febris eumprehendat, desperatus est. Fortassis enim etiam soluta aluus inferior interficiet. Pulmonis inflammatio. In pulmonis inflammatione hæc sũt, febris acuta detinet, respiratio crebra est & calida, anxietudo, impotētia, corporis iactatio, dolor sub scapulis, ad iugulum & mammam, & in pectore grauitas, interdum etiã delirium. Nonnullis verò donec tussire cœperint, sine dolore est, sed illa diuturnior est & grauior. Primis diebus sputum tenue & spumosum expuit, lingua flauescit, procedente¹⁰ verò tempore nigrescit. Si igitur circa initia nigrescat, celeriores sunt liberationes, si verò postea, tardiores. Ad extremum autem lingua dehiscit, & si digitum admoueas, adhærescit. Morbi verò liberationem, non secus ac in morbo laterali lingua indicat. Hæc autem contingunt, diebus, vt minimum, quatuordecim, ad summum verò, vno & viginti. Quo tempore vehementer tussit, simulque cum tussi, primum quidem copiosum & spumosum sputum expuit, septimo verò & octauo die, cum febris in vigore fuerit, humidaque pulmonis inflammatio extiterit, crassius procedit,³⁰ alioqui minimè. Nono & decimo aliquantum cum virore pallefcens & subcruentum. Duodecimo ad decimum quartum vsque copiosum & purulentum. Atque hæc fiunt quibus naturæ & corporis affectiones humidæ sunt, quinetiam morbus vnheimentior est. At quibus natura & morbi conditio sicca est, hi minùs conflictantur. Si quidem igitur ad decimum quartum diem resiccatus fuerit, neq; purulentum amplius tussi reiecerit, sanus est. Sin minùs, decimum octauum & primum ac vigesimum diem animaduerte. Et si quidem tunc quieuerit, huiusmodi sputū euadit, Sin minùs.

an dulcius sputum fuerit interroga. Quòd si affirmauerit, pulmonem purulentum esse scito, morbumq; annum fore, nisi intra quadraginta dies pus sursum eduxerit. At si ingratum sputum esse dixerit, hic morbi status lethalis est. Verum primis potissimum diebus istud in his est conspicuum. Nam si putridum & purulentum sputum duobus & viginti diebus reiecerit, neq; exulceratus fuerit, euadit; alioqui verò minimè. Hæc pulmonis inflammatio nihil relinquit in pulmone vitij. Si igitur de his affectibus aliquid abfuerit, nosse oportet quænam ægro sint necessaria, & quænam Medico aggrendenda sint. Quòd si pauca ex his signis habeat, non est quòd decipiatur, cum hæc pulmonis inflammatio lenis sit & minimè exitialis. Atque hunc in modum pulmonis inflammationem curare oportet. Neque tamen peccaueris, si morbum lateralem & phrenitidem hoc modo curare aggrediaris. Primum quidem caput leuius reddito, ne quid ad pectus defluat. Primis autem diebus sorbitiones dulciores esse debent. Sic enim maximè quod in se confedit & coit dilueris & agitaueris. Quarto, quinto & sexto die, ne amplius dulces sint, sed pingues, cum ad sputum per superiora excreandum conferant. Quòd si iuxta rationem spere nequeat, medicamenta quæ sursum educunt exhibenda. Primis quidem quatuor aut quinque diebus, paulò magis aluum subducere oportet, quò febres retundantur, & dolores leniantur. Cum verò vacuatus corpusque debile fuerit, tertio quoque die aluus subagitanda, tum vt corpus robustum euadat, tum superiora loca humoris sint expertia. Nā si multus humor per inferiora secedat, post quintum diem mortem adfert. Secedente enim per inferiora humore, superiora siccescunt, neque sputum per superiora repurgatur. Inferiorem igitur aluum neque nimis sisti oportet, vt ne febres increpant, neque nimis demitti, quò sputum sursum emitti possit, & æger viribus valeat. Vbi autem sextum & septimum ac nonum diem attigerint, iamq; vltiùs progresso morbo, medicamenta quæ sursum educant potius exhibito. Taleque sit medicamentum, veratrum album, thapsia, elaterium recens, cuiusque par portio. Quòd si sputum probè non repurgetur, & spiratio crebra fuerit, neque purgatio superet, desperatam esse salutem prædicito, nisi ad purgationem

gationem sufficere possit. Facienda verò etiam quæ in pulmonis inflammatione fieri debent, si alius inferior probè officium suum præstet. Aliter autem primis diebus curatio facienda. Dracunculi magni concham maiorem exhibeto, dauci & vrticæ vnâ, sinapis & rutæ quantum tribus digitis capere possis, & laseris succum fabæ quantitatem. Quæ aceto dulci & aqua temperata & excolata, ieiuno tepida potui præbeto. Postquam autem purum esse sputum cœperit, dracunculi concham maiorem, & sesamum amygdalas purgatas, ex aceto dulci aqua diluto propinato. Quòd si magis educere voles, radicis capparis corticè his admisceto. Morbus lateralis. Cùm morbus lateralis corripit, hæc contingunt, dolor latus occupat, febris & horror detinet, crebra est spiratio, spiritus non nisi erecta ceruice trahitur, subbiliosa colore mali punicæ putamen referentia per tussim reiiicit, nisi quid intus ruptum fuerit. Quòd si sic, etiam sanguinem post ruptiones. Est autem cruentus morbus lateralis, in quo subruenta expuit. Et biliosus quidem mitior est, nisi ægro ruptum quid intus fuerit, aliòqui grauior quidem sed non adèò lethalis. Cruentus autem vehemens, & grauis, & lethalis. Cùm igitur vrget, vnâ singultus adest, simulque cum sputo sanguinis, grumos nigros tussi reiiicit. Hic septimo die moritur, & si decimū diem superauerit, à morbo quidem laterali conualescit, sed vigesimo suppuratur, & pus per tussim reiiicit, tandem verò euomit, neque adèò faciliè curatur. Morbi laterales sicci. Sunt autem sicci morbi laterales sine sputo, verùm hi molesti sunt. Indicationes aliis similes sunt copiosiore in potu humectatione quàm alij opus habent. Biliosi autem & sanguinei, nono & vndecimo die decernunt, iiq; magis sanescunt. Quòd si per initia quidem leues dolores detinuerint, post quintum verò & sextū diem acuti, ij ad duodecimum vsque protrahuntur, & nunquam ferè euadunt. Periclitantur autem maximè ad septimum, sed etiam ad duodecimum, post quos conualescunt. Qui ab initio quidem leues sunt, post septimum autem & octauum ingrauescunt, ad decimum quartum decernunt & sanescunt. Morb⁹ lateralis in dorso. Lateralis in dorso morbus, hoc aliis præstat, dorsum velut ex plaga dolor occupat, ingemiscit, confestim respirat, confestim pauca expuit, &

corpus lassitudine vexatur. Tertio aut quarto die vritiam
 velut subcruentam saniem reddit, fereque quinto die mori-
 tur, sin minus, septimo, quos si effugerit, viuit. Hic morbus
 mitis est, minusque lethalis, obseruandus tamen ad deci-
 mumquartum, post quem sanescit. Quibusdam autem
 morbo laterali laborantibus, purum sputum expuitur, vri-
 na cruenta redditur, qualis sanies ex carnib⁹ assatis defluēs,
 dolores verò acuti per spinam ad pectus & inguina perue-
 niunt. Hic si septimum diem effugerit, sanus redditur. Cùm
 verò alicui morbo laterali laboranti dorsum rubescere cō-
 tigerit, & humeros incalescere, dumq; desidēt, pondere gra-
 uari, si venter perturbatus ex virore pallida & graucolentia
 admodum demittat, hic ex ventris deiectione primo & vi-
 gesimo die moritur, quem si effugerit, conualescit. At qui-
 bus confestim expuitiones cuiusuis sunt generis, & dolores
 admodum acuti, ij tertio die moriūtur, quem si effugerint,
 conualescunt. Qui verò septimo, aut nono, aut decimo die,
 sanus non fuerit, pus intrò colligere incipit. Præstat autem
 suppurari, minus enim lethale est, quamuis laboriosum sit.
 Præter autem commemorata signa, in vnoquoque morbo
 laterali hæc in lingua spectare oportet. Bulla enim aliquan-
 tum liuescente in lingua suborta, qualis ferro candente in
 oleum intincto fieri assolet, si quidem per initia aspera fuit,
 difficilior morbi liberatio cōtingit, & diebus quibus oportet,
 sanguinem tussi reiicere necesse est. Quòd si progresso
 etiam morbo id contingat, iudicationes quidem ad deci-
 mumquartū diem procedat, sed sanguinem expuere neces-
 se est. De morbi autem liberatione sic se res habet. Si tertio
 quidem die maturari & expui cœperit, celeriores sunt libe-
 rationes. Si verò posteriùs maturescat, posteriùs etiam iudi-
 cationes contingunt, quemadmodum in signis capitis. In
 omnibus autem lateris morbis, dolores fere interdium po-
 tiùs quam noctu leuiores esse solent. Curandi autem sunt
 morbi laterales hunc in modum, plærunque velut phre-
 nitis & pulmonis inflāmatio, præter quàm quòd balneis ca-
 lidis & vino dulci vtendū. Si quidē igitur primo aut postero
 ab accessione die ægrum susceperis, si sterco quidem subiit
 purū, aut leuiter biliosum & paucū, ex infuso thapsiæ aluus
 subluenda. Quòd si aluus emota, noctu quidē demittat, po-
 stico

ftero verò die dolore & torminibus detineatur, rursus sub-
 luenda. Si verò æger natura biliosus fuerit, & minimè pur-
 gatus morbo correptus sit, priùs quàm biliosum sputū ex-
 puat medicamento etiàm bilem probè purgato. Iam verò
 biliosa expuenti, medicamētum ne exhibueris. Si enim ex-
 hibueris, sputum per superiora prodire minimè poterit, sed
 septimo aut nono die strangulabitur, idq; magis si præcor-
 dia doleant. At si ad laterum dolores etiàm præcordiorum
 dolor accesserit, aluum subluere oportet, & ieiuno potui ex-
 hibere aristolochiam, hyssopum, cuminum, laserpiūm,
 10 peplum album, æris florem & mel, ex aceto & aqua. At per
 medicamenta quidem primis diebus ad hunc modum pro-
 cedere curatio debet. Reliqua verò sic se habēt. Calida mul-
 ta virium ægri habita ratione, præter quàm caput, lauato,
 cumq; iudicationes procedent, partes dolētes humidis fo-
 mentis tepefacito, & oleo sublinito. Vbi verò cum impetu
 morbi irruunt, tum ægrum, tum Medicum à curationibus
 quiescere oportet, vt ne quid mali comparetur. Ptisanæ au-
 tem succus coctus exhibendus, paulò crassior admixto mel-
 20 le redditus. Post balnea, vinū dulce dilutum potui exhiben-
 dum, minimè frigidum, paucum ex angusti oris poculo.
 Cumq; tusses inuaserint, superbibendum & quàm maximè
 excreandum, & potu humectandum, vt pulmo humidior
 redditus, faciliùs ac citiùs sputū reiiciat, & tussis minùs ve-
 xet. Et mali punici dulcis vinosi succū, cū lacte caprino pau-
 co & melle mixtum, noctu & interdiu, sensim ac sæpè exhi-
 beto, somnūque quàm maximè prohibeto, quo celerior ac
 copiosior purgatio contingat. At morbum lateralem cruē-
 tum hoc modo curare oportet. Post iudicationes autem, vi-
 30 res leuibus cibus reficiendæ, & quiescendum, præcipueque
 vitādi soles, venti, plenitudines, acida, salsa, pingua, fumus,
 vētris flatus, labor, venus. Si enim reuerterit morbus, mors
 sequetur. Inter spuendum verò si dolor detinet, neq; expue-
 re possit, ieiuno æris florem baccæ oleastri magnitudine,
 succi laseris eius dimidium, seminis trifolij parum ex melle
 deligenda exhibeto. Aut piperis grana quinque, & succi la-
 seris fabæ quantitatem, mel, acetum, & aquam, ieiuno te-
 pida propinato. Hoc etiā dolores sedat. Quòd si pro ratione
 spuere nequeat, sed in ipso sputum retineatur, & in pecto-

re stertorem edar, radice dracunculi magni concham maiorem, & oleum cum melle admisceto, & acetum aqua temperatum in super sorbendum dato. Aliud vehemens. Aëris florem fabæ quantitate, nitrum assatū dupla portione, hyssopi quantum tribus digitis capitur, melle admixto, aqua & oleo instillato, paulatim per concham maiorem, ne stranguletur, infundito. Quod etiam in pulmonis inflammatione, si non purgetur, faciendum. Si verò neque stertat, neque, ut conuenit, sputat, capparis semē quātum tribus digitis capitur, piper, nitri modicum, cum melle, aceto & aqua admixta, tepidum sorbendum dato. Postridie verò id ex aceto, melle & aqua feruefactum sorbendum, quod & stertentibus, & iis qui expurgari nequeunt exhibendum. At si ualentius expetis, hyssopi, sinapis, & nasturtij quantum conchæ testa maior capere potest, ex melle & aqua tritum, feruefactum, & colatum, tepidum sorbendum præbeto. Ad hunc modum curati hi morbi sanantur, nisi sputi aliquid in pulmone relictum in pus uertatur, ex quo tussis sicca excitatur, febris & horror detinet, spiritus erecta ceruice trahitur, frequenti & conferta respiratione æger affligitur, vox paulò grauior redditur, & color cum calore uultum occupat. Procedente verò tempore etiam magis apertè hic morbus declaratur. Hunc si intra decimum diem curandum susceperis, postquàm victus ratione & balneo calido calefeceris, per infusum pus è pulmone educito, & aliis quæ pus ducant uitior, eamque victus rationem quæ suppurato debetur instituito, & caput ne quid influat, resiccato. At si per infusum pus minimè educatur, id ex pulmone in thoracem erumpit, postque ruptionem sanus esse uidetur, quòd pus ex angusto in ampliorem locum concesserit, & spiritus quem attrahimus, in pulmone sedem habeat. Sed progressu temporis, pure pectus impletur, tusses & febres aliq; dolores omnes magis uigent, morbusque manifestus euadit. Hunc quindecim post eruptionem diebus sinere conuenit, pus uti rursus maturescat, cum nimirum in ampliorem locum pus ueniens, tum refrixerit, tum adducto ad se eo quod in thorace erat humido, ipsum semiputridū esse necesse sit. Per hoc tempus igitur si sponte spuere incipiat, bene habet; sin minus, medicamentis aut potionibus succurrendum, vltimis quin-

quindecim diebus, ad virium corporis refectionem, antequam magis attritum sit, insurgendo, & caput vt purum sit propter affluxionem curando. Si verò non spuatur, sed ad latera sui significationem exhibeat, secato aut inurito. At si neque spuatur, neq; de se in costis significationem præbeat, ieiunium post copiosæ calidæ balneum, & minimè potum, in sella firma collocato, cumque alter eum ex humeris apprehenderit, tu ipse eum concurito, aurem costis admouēs, vt noscas quam ex parte sui significationem præbeat. Votum autem est, vt id ad sinistra magis contingat, quòd iniustio aut sectio in dextris mortem magis afferat. Quò enim dextra valentiora sunt, eò in ipsis vehementiores morbi apparere solent. Quòd si propter crassitudinem humor non fluctuet, neque strepitus edatur in pectore, crebum autem spiritum trahat pedes intumescūt, & tussicula quædam vexat, ne decipiariis videto, sed scito thoracem pure plenū esse. Linteo itaque tenui in rubrica liquida, admodum trita & tepida intincto, thoracem in orbem obtegito, quaque parte primū resiccatum fuerit, eā sectionem aut vitionem facere oportet, vt quàm proximè ad septum trāuersum accedas, ea tamen adhibira cautione ne ipsum attingas. Quòd si voles, vbi rubricam illeueris, eadem velut in linteo spectato. Multi autem simul illinant, ne partes quæ primū illinantur, resiccantur. Post sectionem verò aut vitionem, penicillo ex lino crudo vtere, & paulatim pus emittito. Cū verò secare aut iaurere voles, nota impressa fac vt eandem figuram seruent inter secandum aut vrendum, ne te cutis figuram immutando sursum aut deorsum vergens decipiat. Tusses quoq; in victus ratione vitandæ, ne rursus in pulmonem (quod malum est) pus reuellant, sed sinendum, vt ad sectionem citissimè resiccetur. Posteaquam verò duodecimū attigerit diem, pus reliquum totum emittito, & penicillo ex linteo apposito, bis die pus educito, superioremq; ventrem victus ratione quàm maximè resiccato. Ad hunc modum suppurationes, quæ tum ex vulneribus, tum ex pulmonis inflammatione, & ex magnis defluxionibus, incumbēte in latera pulmone contingunt, spectare & curare oportet. Has autem potiones refrigerantes febre ardente laborantibus cum voles, exhibeto, quæ multarū sunt virium, aliæ siquidē

mictionem prouocant, alia alui subductionem, alia vtriusque, alia neutrum, alia tantum refrigerant, non secus ac si quis in vas aquae feruentis frigidam infundat, vel vento frigido vas ipsum exponat. Alia vero aliis exhibeto. Neque enim omnibus dulcia conferunt, neque acerbata, neque eadem bibere possunt. Fauorum siccorum heminas duas aqua maceratas, & contritas dum aqua gustu subdulcis reddatur, deinde excolatas, iniecto apio, bibendas dato. Seminis lini acetabulum, aquae decem heminis affusis, in olla noua prunis imposita decoquito, igne depositum ut transpiret finito, 10
 quoad succus tactui pinguis euadat. Aquam mulsam aquosam ad dimidias, decoquito, deinde apium iniicito, hoc frigidum paulatim exhibeto. Hordeum achilleum, hoc est magnum & optimum resiccatum, & demto quod acutum est, ad heminae mensuram, & bene lotum, aquae congio affuso, ad dimidias coquito, refrigeratum potui exhibeto. Cuminum Aethiopici heminae decimam partem, tribus aquae semicongiis affusis decoquito, luto piloso olla oblita ad tertias feruefactum & refrigeratum, hoc ad omnem febrem ardentem aliamque febrem exhibeto. Aqua etiam caelestis per se 20
 sola exhibita prodest. Ptisanae heminam, aquae congio affuso, ad dimidias coquito, deinde colatum iniecto apio, frigidum potui dato. Vina etiam alba ex uuis passis, aquosa exhiberi possunt. Vuarum passarum feces vinaceae expressae, dilutae, ad idem valent. Vucae passae albae exemtis vinaceis heminam, radicem pentaphylli manipulum contusum, affusis aquae heminis viginti, ad dimidias decoquito, frigidum paulatim exhibeto. Farinae hordei pleni crassiores partes ad chœnicem dimidiam, affuso aquae congio, cum crassiores farinae partes iam intumuerint, manibus terito quoad aqua 30
 alba reddita fuerit, & adianti pugillo iniecto, nocturno sereno expositum praebeto. Trio aut quatuor ouorum candidum in aquae congio subactum bibat. Hoc admodum refrigerat, & aegrum ad aluum subducendam etiam concitat. Hordei torrefacti probe loti chœnicem dimidiam, in aquae congio bis aut ter feruefactam, frigidam exhibeto. Ptisanae cremorem coctum tenuem, & vinum dulce exhibeto. Hoc non mouet. Cucumeris maturi sine cortice pollinem ex aqua propinato. Hoc urinam mouet, refrigerat & sitim sedat.

dat. Eruum in aqua antè decoctum, deinde olla nouæ in
 maiore olla aqua plena imposuim, alia eruo affusa aqua
 parum coquito, postea effusam tertiam partem, vbi eruum
 coctum fuerit, refrigeratum præbeto, ad cyathos singulos
 insperfo cucumeris & erui polline. Hoc indubitanter si-
 tim sedat. Vinum Thasium vetus, aquæ quinque & viginti
 partibus, ad vnam vini partem admixtis exhibeto. Trifoliū,
 cucumeris pollinem, ex aqua in qua crassiores hordeaceæ
 farinae partes maduerint, præbeto. Apij manipulos tres, pu-
 legij pugillos duos, in aceti heminis decem, ad tertias deco-
 quito, hoc melle & aqua admixta aquosum bibat, adianti
 pugillo iniecto, quod vrinam mouet & aluum soluit. Mala
 odorata dulcia contusa, aqua macerata, aquam potui exhi-
 beto. Mala cydonia eodem modo macerata, si aluus in fe-
 bre ardente soluta fuerit. At si morbus regius insuper inua-
 ferit, vna passæ albæ detractis vinaceis, cicetum alborum,
 vtrorumque heminam dimidiam, hordei Achillei tantun-
 dem, cnicitātundem, aquæ heminæ decem, apium, men-
 tham, coriandrum, cuiusque parum, simul terito, quoad a-
 qua leuiter dealbescat, postremò adianti pugillo iniecto,
 nocturno sereno expositū exhibeto. His etiam similia imi-
 tari poteris. Omnia autem nocturno sereno exposita febrici-
 tanti exhibeto, his exceptis quibus aluus plus æquo est
 fluida. Pulegij pugillos tres, apij duplum, vino aqua temper-
 rato decoquito & propinato. Hoc vrinam mouet bilemque
 per aluum educit.

Hippocratis de morbis, lib. IIII.

SEMEN ex omnibus tum viri, tum mulieris mēbris, ad
 hominis generationem veniens, & in mulieris vterum
 illapsū, ex eoque tempore accedente natura, humanam
 formam referens, procreatur. Habet autem tum mulier, tum
 vir in corpore quatuor humidi formas, ex quibus morbi o-
 riuntur, qui nulla vi contingunt. Hæ verò sunt, pituita, san-
 guis, bilis & aqua. Ex hisque non minima neq; debilissima
 pars ad semen confertur. Et postquā animal ex parentibus
 procreatum est, tot humoris formas, tum sani, tum morbo-
 si, in se continet. Quæ verò ex vnaqua; forma, tum plurā;
 tum pauciora in corpore contingunt, aperiam, & ex quod

ægrotant, quodque morbi diebus imparibus iudicantur, & quænam sunt morborum principia, & quænam horum singula in corpore faciunt, & morbum adducunt, ex quo etiam rigor ipse febrilis contingit, quamque ob causam post eum febris succedit. Ac primum quidem quanam ratione bilis, sanguis, aqua & pituita ex cibariis & potib⁹ copiosiora & pauciora orientur, demonstrare volo, hoc modo. Venterculus ubi plenus existit, omnium in corpore fons est, vacuus verò ex corpore tabescente haurit. Sunt autem etiam quatuor alij fontes, ex quibus horum quisque in corpus procedit. Postquam igitur hi fontes ex ventriculo acceperint, ipsique vacuati fuerint, ex corpore hauriunt. Trahit quoque ipsum corpus, cum quid in se ventriculus habuerit. Sanguinis quidem certè fons est cor, pituitæ caput, aquæ lien, bilis locus in iecore. Atque hi sunt quatuor istorum humorum fontes, præter ventriculum. Ex his maximas habent cavitates caput & lien. In eo enim amplissimus locus est. Sed de hoc paulò post meliùs disserã. Sic autè se res habet. In his omnibus quæ eduntur aut bibuntur, biliosi aliquid, & aquosi, & sanguinis, & pituitosi inest, plus minúsve in hoc vel illo. Quam ob causam quæ comeduntur & bibuntur ad valetudinem inter se differunt. Atque hæc quidem hæctenus. Cum quis comederit aut biberit, corpus ad se ex ventriculo commemoratam humiditatem attrahit, & fontes per venas de ventriculo trahunt, similis humiditas, similem, & in corpus distribuunt, non secus ac in plâtis, similis humiditas ex terra similem attrahit. Sic enim in se varias & innumeras terra facultates habet. His nanque omnibus quæ in ipsa producuntur, cuique similem humiditatem præbet, velut & id quod producitur, sibi cognatione similem habet, & trahit vnumquodque ex terra alimentum, quale sanè ipsum est. Nam & rosa talem ex terra humiditatem trahit, qualis & ipsa facultate est, & allium talem ex terra humiditatem trahit, quale etiam ipsum facultate existit, reliquaque omnia quæ producuntur, vnumquodque è terra quod sibi cognatum est trahit. Quod nisi ita esset, quæ producuntur suis feminibus non essent similia. Cum verò quod ex terra nascitur plus habet cognati humoris quam conueniat, id ipsum ægrotat, quod verò iusto min⁹ habet, illud marcescit. Ac nisi quod producitur

citur ab initio habuerit, quem sibi humorem cognatum attrahat, ne succrescere quidem poterit. Quòd verò id quod producitur, pullulare ab initio nequeat, nisi humorem secundum naturam habeat, id inde intelligitur, quòd Ionia & Peloponnesus regio est, quæ pro anni temporibus non minimum à sole vritur, ita vt sol iis quæ è terra nascuntur satis esse possit, neq; tamen fieri potest, etsi multi iam tentarint, vt in Ionia aut Pelopõneso Laser producat, cum in Libya spontè producat. Neq; enim in Ionia, neq; in Peloponneso est eiusmodi humor, qui ipsum nutriat. Quòd verò multa etiam alia medicamenta regiones, etiam si sol sufficiat, alere non possint, aliæ verò spontè producant, id quòd dicturus sum considerandum præbet, quantum locus loco etiam valdè vicino ad vini suauitatem præstet, quamuis sol æqualiter sufficiat, cum in hoc terræ humor sit qui vinum suaue exhibeat, in illo verò minimè. Sunt quoq; agrestia nõ pauca in loco nascentia, quæ ad vlnæ spatium trāsata, non amplius produci comperias. Neque enim terra eiusmodi humorem translato accommodatum habet, qualem illa agrestibus plantis suppeditabat. In his enim sunt quædam magis virulenta, quædam magis humida, quædam dulciora, sicciora quædam, asperiora etiam quædam, aliæq; sexcēta aliter se habent. Innumeræ enim sunt in ea facultates. Ac propter eiusmodi genera, primùm nihil ex terra alteri simile producit, quod cognationem non habeat. Ac mihi sanè hæc omnia agrestia esse videntur. Verùm ea homines cultura mitia reddiderunt, effeceruntq; vt quidq; suo semini similem fructum ferret. Humor enim similis similem ex terra trahit, ex eoq; increfcit & nutritur, & ex iis quæ ex terra producantur, alterum alteri simile nihil est, neque æqualem, neque similem humorem attrahit. Eorum autem singula quæ ad cibos aut potiones è terra producuntur, multas ad se è terra facultates trahunt, & in quoque aliquid pituitosi & sanguinei inest. Hac igitur ex necessitate adductus sum, quòd de cibus ac potibus qui in ventriculum veniant, corpus ad fontes nominatos trahit, similis humor similem per venas. Quòd verò vnumquodque per prædicta trahat, hoc aliud proferam argumentum, simulq; aperiam vnde pituita in corpore gignatur. Cùm quis caseum aut ali-

quid acre comederit, aut aliud quid pituitosum ederit aut biberit, confestim ei ad os & nares accurrit. Quod omnes ita contingere cernimus, idq; ex eo quod referam credere oportet. Assuero autem quòd quicquid in cibo aut potu pituitosum inest, id ubi in ventriculum venerit, partim corpus ad se trahit, partim verò caput, quod cauum existit. Quod velut cucurbita corpori incumbens, pituitam attrahit, quæ cum viscosa sit, hæc alia ex alia ad caput sequitur. Et quæ quidem recens pituita ex cibo gignitur, in capite manet, vetus autem à recente, cum sit copiosior, vi illata expellitur. 10 Eamque ob causam ubi quis aliquid pituitosum ederit aut biberit, pituitam excreat. Habet autem hæc se res ad hunc modum. Cum quis quid pituitosum ederit aut biberit, si quod copiosum existit rursus non exeat, neque per os, neque per nares, id in capite manere, vel ex capite in corpus deferri, & ventriculum petere necesse est, & ad ventriculum peruenire. Et optimè quidem cesserit, si ad ventriculum perueniat: cum stercore enim exierit. Si quidem copiosum & humidum fuerit, & stercus humidum reddiderit. Si verò paucum fuerit, id non fecerit. Quòd si in capite permanferit, multum dolorem capiti exhibuerit, cum in venis fuerit; 20 paucum verò, id non fecerit. Copiosum autem aut paucum sui significationem exhibet. At verò si ad corpus deueniat, illic cum alio humore permiscetur, & si quidem copiosa pituita fuerit, si confestim corpus grauarit, si verò pauca, non utiq; grauarit, cum nimirum corpus magnum sit, nisi aliud ei principium relinquatur. Succedete verò tempore, si quidem altera pituita accesserit, lædat utiq;. Quòd si corpus ad vesicam & ventriculum transmittat, & hæc foras deferant, nihil ex ea mali habuerit. 30 In hac igitur oratione demonstratum est, quomodo caput ex ventriculo pituitam trahat, & simile ad simile veniat, simulq; à me commemoratum est, quomodo & quæ ob causam copiosior pituita in homine ex cibis & potibus gignitur. Nunc verò de bile dicendum, quomodo & quam ob causam copiosior in homine gignatur, & quomodo locus eius qui est in hepate, ipsam trahat. Ad hunc quidem modum se res habet. Cum quis aliquid amarum aut aliòqui biliosum & leue comederit aut biberit, tum copiosior bilis in hepate gignitur, tum confestim hepar dolet, quod

quod pueri cor vocant, idq; fieri cernimus, & ex cibo ac potu contingere nobis apertum est. Siquidem omnem commemoratum humorem ex cibis corpus ad se attrahit. Locus autem qui est in hepate, quicquid illic biliosi inest, ad se trahit. Et si de repente copiosa bilis extiterit, hepar homini dolet, & copiosa ex ventre gignitur. Hoc enim si contingit, vetus bilis propter multitudinem ad ventericulum fertur, & inde tormina in ventericulo oriuntur, & ipsius pars quæ dâ per vesicam quidem, pars verò per venterem foras procedit, sicq; paucissima in homine existit, & dolores cessant. Si verò horum neutrum contingat, primùm vetus bilis in corpus procedit, si quidem in ipsum transmittitur, & si copiosa fuerit, confestim reliquo humori permixta, de se significationem exhibet, sin pauca, minimè vtiq; grauaret, nimirum si corpus magnum sit, nisi aliquod aliud principium suboriatur. At successu temporis, si quidem altera bilis accesserit, plurimum hominè lædit. Quòd si minimè accesserit, eam corpus percolauerit, ita vt bilem & quæcûq; biliosa sunt demittat. Quæ enim eduntur & bibuntur, alia aliorum sunt medicamenta. Ita sanè etiam quæ lædunt medicamèta; vbi aliud ex alio in ventericulum illapsum est, sua facultate causam habet, vt id quod superatum est foras expellat, ipsumq; lædat. Vbi verò ex his quæ in ventericulum illabuntur, alia bilis corpori accesserit, inde morbus oritur. Hoc ego loco demonstrauit, cur bilis & quam ob causam ex cibariis aut potibus copiosior oriatur, quodq; locus hepatis, quod biliosum est, quia simile, ex his quæ comeduntur & bibuntur, ad se attrahat. Nunc verò de aqua mihi dicendum est, qua ratione quamq; ob causam copiosior in corpore oritur, & quomodo eam ad se lien attrahit. Asseruero autè quòd vbi quis amplius biberit, corpus & lien aquam ex ventericulo ad se attrahunt, & si plus equo traxerint, confestim hominè laborare, idq; ita contingere sentiunt, quicumque lienosi sunt. At vbi lien traxerit, optimè quidem cesserit, si vetus equa quæ in liene aut ventericulo inest, ad vesicam percoletur, & isthac veluti per colum effundatur. Neque enim per superiora loca aqua de liene expurgatur, nisi certè quantum in vasis inest, quæ à liene procedunt, sed in ventericulum & vesicam expurgatio fieri potest. Hæc autem nisi fluida fuerint

& foras percolentur, aqua de liene ad inferiores partes fertur, illicq; reliquo humori commiscetur. Et si quidem pauca fuerit, minimè utiq; grauarit, sed de corpore ad vesicam & ventriculum per venas percolabitur, multæ enim ex eo deferuntur, quæ vbi sicciore quàm antea fuerint, ad se ex inferioribus partibus trahunt. Quòd si altera aqua oriatur, neq; ventriculus, neq; vesica foras percolet, lien attollitur, & inferiores corporis partes dolore affliguntur. Istaq; à me dicta sunt, quomodo & quam ob causam aqua copiosior ex potu in corpore oriatur, & quàm ratione lien trahat. Nunc 10 verò quomodo & quam ob causam sanguis copiosior in corpore gignatur dicendum est. Cùm quis quid sanguineum biberit aut comederit, id totum quidem ad se corpus trahit. Trahit autem etiam cor ad se quod sanguineum est, neq; vbi copiosius attraxerit, cor afficitur. Cor enim cùm sit solida quædam res & densa, eam ob causam minimè dolore affligitur, ex eoq; venæ crassæ, iugulares dictæ, feruntur, in quas quod sanguineum est confestim transmittitur, si copiosius accesserit, illæq; impletæ, capiti & corpori celeriter distribuunt. Cùmq; quid sanguineum comederit aut biberit, 20 confestim iugulares venæ extolluntur, & facies rubet. Cordi autè & corpori vbi ex cibis ac potibus plus æquo sufficiens sanguis accesserit, reliquoq; humori ammixtus fuerit, nisi per ventrem aut vesicam reliquo humori permixtus exierit, corpori dolorè exhibet. At si paucus accedat, utique corpus minimè grauarit, procedente verò tempore ab ipso ad ventriculum aut ad nares transmittitur, quæ foras excolant, nihilq; lædūt. Si verò paulatim copiosior euadat, morbosus redditur. Quàm autem ratione copiosior sanguis gignitur, à me est expositum, cumq; quatuor in corpore existant, sanguis, bilis, pituita, & aqua, hæc omnia quomodo 30 quàmq; ob causam ex cibis & potibus copiosiora gignerentur, à me est demonstratū. Quod verò ex his gignantur, hoc constat argumento, quòd si quis pauca edat, & pauca bibat, nullū ei morbum adfert. Atq; de his quidè hæcenus. In quo etiam intelligenti à me demonstratum est, quomodo hæc pauciora fieret, quod & melius paulò post declarabo. Quos verò appellauit fontes, ij cùm pleni fuerint, semper in corpore transmittunt, cùm verò vacui ab ipso vndique obsidentur.

Sic

Sic etiam & ventriculus facit, habetq; se res ad hunc modum, velut si quis affusa in tria aut plura vasa ænea aqua, ea quàm plenissimo loco statuat, & quã optimè coaptata disponat, coniunctis ad foramina fistulis, sensimque in vnum vas aquam donec omnia impleta fuerint affundat. Ex vno enim in reliqua vasa defluet, quo ad cætera etiam impleta fuerint. Plenis verò vasis, si quis ex vno aquã exhauriat, vicissim contrà refluat aqua in vas æneum, & rursus aqua ex vasis vacuabitur, quemadmodum eam exceperunt. Ita sanè & in corpore se res habet. Vbi enim cibi & porus in ventriculum deciderint, corpus ex ventriculo haurit, simulque cum fontibus expletur. At vbi ventriculus vacuatur, rursus retro humor redditur, quemadmodum etiam acceperat, non secus ac ex aliis vasis in vnum vas. Venæ enim mulsæ & crebræ, aliæ quidem tenuiores, aliæ crassiores, per totum corpus feruntur. Hæ quandiu homo viuit, apertæ sunt, & novum humorem excipiunt & emittunt. Eo mortuo conuenient & extenuantur. Quoad igitur homo viuit, corpus quidem ex ventriculo, si quid in se habuerit, haurit, hauriunt & fontes, & expleti corpori transmittunt, nisi enim corpus humiditatem ex ventriculo attraheret, sed soli fontes, neque ad corpus transmitterent, non utiq; sufficiens haberet corpus alimentum, sed parcius. Neque enim alimentum amplius haberent, quod in corpus fontes distribuere. Ac nisi fontes isti adessent, dum comedimus aut bibimus, non utique certò dignosceremus quod in cibo & potu suaue esset aut insuaue, hac necessitate, quam dicam, coacti. Hæc nimium loca cum parua sint, & intra reliquum corpus collocata, prius quàm vnumquodque impleatur, sua ipsius facultate reliquo corpori semper denunciat, quid ex his quæ comeduntur & bibuntur, biliosum, pituitosum, sanguineum & aquosum sit. Ex his enim singulis, quicquid in cibo & potu plus iusto adfuerit, illos nobis insuaues reddit, quæ verò maximum sui desiderium faciunt, ea ratione suauius sunt. Quòd si ex fontibus aliquis cibo aut potu indigeat, ea ratione etiam corpus ab his attrahet, donec humor iusto paucior euadat, tuncque quis comedere aut bibere desiderat, quod portionem illam expleat, & reliquis æqualem faciat. Eamque ob causam cum multum edimus aut bibimus, in-

terdum cibum aut potum appetimus, nihilq; suauius sumimus, quàm quod appetimus. Vbi verò cibum sumserimus, humorque quoad eius fieri potuerit, in fontibus & corpore adæquatus fuerit, tunc in eo appetentia sedatur. Ac de his quidem hæc tenent. Quòd verò in loco quidè qui est in hepate, ex cibus & potionibus sola bilis fecernitur, ita etiam ferres habet. Venulæ enim cum debiles & tenues existant, alium

humorem crassiore & grauiorem attrahere nequeunt, simulque ea non est loci capacitas, vt ibi alius humor consistat, hicq; locus bili natura maximè familiaris est. Proptereaq; nullus in eo alius oritur morbus, nisi quem καρδιωγμον, hoc est, cordis morbum vocant. At verò caput, cor, & lien, omnis humoris participes sunt. Vnumquodque, nisi ægroret, plurimum eius qui cuique natura inesse dictus est, particeps fit, caput quidem pituitæ, cor sanguinis, lien aquæ. Venæ etiam amplæ & crassæ, & clauicularum in modum intortæ, ad se alium humorem attrahunt, ita vt vbi traxerint alium alius sequatur. Et cordi quidem vicinæ sunt iugulares venæ crassæ, in quas si quid ei plus iusto accesserit, celeriter distribuitur, hæc verò reliquo corpori transmittunt, simulque cor ipsum solidum & densum existit, adeò vt ab humore affigi nequeat, ideoque nullus in corde morbus suboriatur. Caput autem & lien morbis maximè sunt obnoxia. Afficiuntur enim ab his quæ naturâ insunt, cum plus iusto accesserint, afficiuntur quoque & ab aliis humoribus. Venas enim crassas & multas in se habent, cumque admodum venosa sint & caua, amplam capacitatem alteri excipiendo humori exhibent, qui sensim ad ea procedit, & ei qui à natura inest permiscetur. At quemadmodum in magno vase amplior est capacitas, quàm in paruo, sic & in capite & liene se res habet. In his enim præcipue horum locorum ampla est cauitas. Quòd si isthic humor venæ expletæ fuerint, in his ab eo morbus oritur. Atque de his nunchæctenus. Quomodo autem horum humorum quisque in corpore parciore gignatur, melius demonstrare volo. Quatuor equidem esse humores homini noxios demonstrauimus, quatuor etiam ipsorum esse fontes asseuero, per quos eorum vnumquemque homo repurget, ii que sunt, os, nares, podex & vrinx fistula. Et vbi copiosior aliquis hu-

mor molestus fuerit, si per hanc viam homo repurgetur,
 nullus inde eum morbus vexat. Ac si ventriculus plenus
 fuerit, tabescente corporis humore, ad eum defluit, & per
 aliquem ex his locis extra fertur, ideoque parcius in corpo-
 re humor gignitur. Corpus enim, quemadmodum à me
 antea dictum est, ventriculo, vbi vacuus fuerit, distribuit,
 & ex eo haurit, vbi plenus fuerit. Atq; hæc dicta sint, quo-
 modo & quare humores homini molesti pauciores fiant.
 Quomodo autem & quam ob causam homo sanus degat,
 10 mihi dicendum. Vbi comederit & biberit, humorque ad
 corpus peruenerit, quo dictum est modo alteri permixtus,
 tum ei qui in corpore, tum ei qui in fonte est, eo quidem
 quo accessit die in corpore manet, postridiè verò ei alius
 humor accedit. Atque hi quidem duo dies sunt, & duo in
 corpore humores. Humorum quidem alteri duo dies sunt,
 alteri verò vnus. Posterior quidem certè, vt qui crassus sit,
 in corpore manet. Alter verò à calore coctus diffunditur,
 & vbi tenuis euaserit, postridiè semper à recenti protrusus,
 ad ventriculum reuertitur. Quò cum peruenerit, cibos lo-
 20 ci illius coquit, & de se sanguinem in corpore facit. Cùm
 autem permanserit, tempore graueolens redditur. Tertio
 verò die, vnà cum stercore & vrina, copia sibi ipsi toti æqua-
 lis & similis, æquabiliq; momento foras egreditur. Et si
 sui ipsius portio quædam fuerit, humor tamen iuxta di-
 ctam rationem in corpore manet. Tertio autem die ex
 corpore humoris maior copia & graueolentior ad ventri-
 culum confluit, id quod videlicet ab altero relictum fuit, &
 cibaria concocta deducit, & quicquid in corpore morbo-
 sum est, rursus cum eo defertur. Vrina verò, quæ salsa ex-
 30 istit, indicat quòd cibaria è corpore quod morbosum est
 deducunt, & semper postridiè per aluum secedunt, hu-
 mor verò tertio die. Eoque modo contingere sanitas
 solet. Et ista quidem dicta sunt, qua ratione & quam
 ob causam homines sanitate fruuntur. Quòd si hu-
 mor hic sigillatim postridiè foras prodeat, cibaria non
 similiter graueolentia reddita, sed velut cocta, ex ven-
 triculo foras concedunt, vrinaque potui similis reddi-
 tur, corpusque semper vtiq; euacuatur, omniq;
 tempore vbi quis aluum exonerauerit, aut vrinam

reddiderit, statim potu & cibo indiget, pro egestionis verò copia validus erit, cum humoris non satis in corpore relinquatur, sed postridie aut eodem die, vnà cum stercore foras prodeat. Et si quidem quid comedat, necne, vbi vacuatus fuerit, debilis sit, neque humor incrassari queat, si postridie foras prodeat, cum sufficiens in corpore non relinquatur. At nunc cum ventrem exoneramus bene valeamus, & biduo nihil edentes, & esse, & aliquid facere sustinemus, neque hoc tempore propter vacuationem prorsus debilitamur. Humor enim in corpore relictus, robur præstat. Atq; hæc 10
quidem quomodo & quam ob causam humor ad corpus accedens, non eodem die, sed neq; postridie foras prodire queat, dicta sunt. Id autem affirmo, quòd si plus quàm tres dies in corpore humor permaneat, aut alius qui impleat copiosus accesserit, vbi venæ incaluerint & constiterint, homini maius aut minus malum denunciari, hyeme quidem minus & tardius, æstate verò maius & celerius. Atque hæc quidem contingere solere, si humor in corpore maneat, dicta sunt. Si verò corpus cibos statim per aluum demittat, non utiq; quòd satis sit humoris nobis suppetat, & homines 20
graciles & debiles essent. At nunc cum cibi & potus tanto tempore in corpore permaneant, corpus ex ventriculo attrahens, sensim haurit & expletur. Istaq; à me dicta sunt, quomodo & quam ob causam cibaria eadem die exire non possint. Quòd si cibi in ventriculo plus quàm conueniat immorentur, aliiq; ad eos accedant, corpus utiq; implebitur, & compressis à plenitudine venis, calor ac dolor corpori aderit, æstate quidem citius, hyeme verò tardius. Æstate enim hominem circumstans aër calidus est, calidioremque ad se corpus attrahit. Ac si calido adhuc ventriculo, iusto 30
calidior homini spiritus adiungatur, minimè mirandum est ex eo hominem febricitare. Cum vero spiritum frigidum hyeme ad se attrahat, multo magis corpus plenitudinem perferre queat, homine parum aluum exonerante. Atque hæc ita contingere, si cibi in ventriculo diutiùs permaneant, dicta sunt. Quinetiam leuiter à me demonstratum est, omnem humoris & cibi in tempore, tum longiore, tum brevioris differentiam, in causa esse cur homines ægrotent, quod etiam procedente tempore pulchriùs declarabo. Ac mihi

mihi rursus vnde digressus sum redeundum est, & de sanita-
 te dicendum, quòd hominis corpus ex cibis & potibus hu-
 morem haurit, quodq; dum valet, tum cibi, tum humor, se-
 cundum commemoratam rationem foras prodeunt, & si
 quidè plus humoris quàm ex cibis & potibus adfuerit, foras
 prodeat, homo extenuatus redditur. Ob hanc verò causam,
 foras plus prodit quàm adfuerit. Siquidem quis quiescat
 neque exerceatur, malè corpus afficitur, verùm quòd aliàs
 multa sanitate fruatur, non admodum grauatur. Est autem
 affectio eiusmodi. Cùm quid ex his quatuor quæ in corpo-
 re gignuntur, non ita longè copiosum aduenerit, corpus
 sensim incalescit, vt non admodum grauetur, & in ventri-
 culo colliquescit, insuauèq; homini cibū reddit. Si verò hu-
 mor ali^o alio copiosior fuerit, inde febris homini suboritur.
 Sed de his paulò pòst exactiùs edisseram. Interdum autem
 etiam si cibus suauis existat, homo extenuatus redditur, cau-
 sa verò eadem est. Quæ si contingant, plus humoris exit
 quàm apponatur, eamque ob causam in quiete degentem
 extenuari contingit. Hominum autem laborantium cor-
 pus incalescit. Hoc enim ex labore incalescente, & humor
 in ipso diffunditur, & morbus hic extenuatorius exoritur.
 Cùm autem inutilis reddatur, ad ventriculum & vesicam
 defluit, quæ foras transcolans, & partim sanè per internam
 raritatem foras exhalat, partim verò adhuc intus manens,
 in sudorem versus, foras per corpus procedit. Quin eodem
 etiam modo iuuenum exercitationes idem quod labor ef-
 ficiunt. Quòd si etiam parcior non fuerit humor quàm qui
 priùs exiuit, neque alius adhuc à potibus ac etiam cibis ac-
 cedat, eam ob causam quis extenuatur. Parcior autem ad-
 iungitur, si quid aliud comedere non possit, & si pro prio-
 ris laboris & exercitationis ratione laborare nequeat, aliis
 alia pauciora euadunt. At verò bona corporis habitudo per
 cibos hanc ob causam accedit. Vbi tempore reficcatus hu-
 mor fuerit, & in priore labore alius alio priùs exierit, inter-
 dum copiosior, & vnus alius alios admodum superauerit, id
 plenitudinem facit. Et si quidem à multis valde superetur,
 hoc modo febris contingit. Si verò à paucis, parum, cor-
 pusque hoc modo perferre potest, cùm copiosior in ipsis
 humiditas insit, quæ calorem dissoluit. Corpus enim à febre

incalescit, & si modicum quidem fuerit quod molestum est, tertio die eodem modo dimittit, duobus verò diebus continenter vexat. Sin vero copiosus, quinto die, quatuor autem pro ratione habet. Sic morbi per dies iudicantur. Quòd si febris dimittat diebus imparibus, & sanus quis euadit, & moritur. Quam verò ob causam, paulò post declarabo, nunc autem dicendum cur febris dimittat. Cuius rei causam esse affirmo, quòd si febris hominis corpus prehenderit, tertio die aut alio quodam impari, humorem molestum è corpore exire secundum commemoratam prius rationem necesse sit. Neq; enim prius exit, quàm ei bonus alius ex ventriculo accesserit. Intermedio namq; & postero die corpus ex ventriculo trahit, quicquid in suum vsum primo die in ipsum demiserit, nisi ventriculus transcolarit, & alium humorem habuerit, quod certè homini malè cesserit. Quod si febris tertio die dimittat, eodem modo quo primo die dimittit, vt dictum est. Et sic quidem contingit febrem in corpore excitatam tertio die remittere. Assero autem quòd si quinto die, aut septimo, aut nono dimittat, eodem modo dimittere, velut tertio die exit. Est enim febris alimentum in locis quos paulò antè commemorauit. Exuperantem enim copiosorem humorem, homo sustinere non potest. Imparibus autem diebus illam ob causam febris dimittit, quòd paribus diebus corpus ex ventriculo attrahit, imparibus verò dimittit. Ventriculus autem in homine sano foras transmittit. Ac propterea necessariò diebus imparibus morbi iudicantur, istaq; ratione cùm quis febre detinetur, sanus euadit. Istamque ob causam ægrotos assero diebus imparibus maximè affligi, idque ex ratione quadam. Conturbatur equidem homo cùm febricitat, istiusque rei indicium est horror, qui subinde per totum corpus impetu quodam fertur. Quod sanè minimè contingeret, nisi humor conturbaretur, & ab ipso copiosior aut paucior secerneretur, & alius alium superaret. Maximè verò etiam conturbatur diebus imparibus, cùm ægrotat, tuncq; horror præcipuè contingit. Sic enim se res habet. Humoris molesti aliquid à recenti humore superatum, extra corpus propellitur, & ad inferiorem aluum defertur, que vna cum molesto humore incalescit, in seque; magis quàm antea recipit, quod

quod in morbi iudicatione præcipuè contingit. Quod si corpus paulatim ad ventrem dimittat, neq; copiosum fuerit quod homini molestum est, ventriculus calorem perfert, corpusq; ad iudicationem validum est, & homo cõualecit, vbi is qui affligit humor exierit, & qui febrì alimentum suppeditat consumtus fuerit. Si verò sanus superauerit, hæc ratione qui ægrotat, propter commemoratas à me causas, sanus euadit. Nunc verò dicendum est cur moriantur diebus imparibus. Ac mea quidem opinione, si copiosum fuerit quod corpori molestum est, plus iusto conturbatur, copiosumq; ac validum ad ventriculum defertur, eoq; corpus cum alterum perferre non possit fruitur, graueolentemq; spirationem fieri necesse est. Cumq; corpus præ imbecillitate spiritum, quo quæ in ventriculo sunt refrigerentur, attrahere nequeat, nimirum cum omnis humor morbosus existat, quicquid in humore vtilitatis inest, foras exhalat, sicq; quis moritur. Neq; enim alter humor salubris superat, sed totus à morbo copioso superatus, & à febre consumtus expirauit. Sic sanè diebus imparibus dolor contingit, idq; nemo est qui non nouerit. Quinetiam quod quidem humor iisdem diebus conturbetur, istud indicio est. Qui iam febre continente detenti, diebus paribus medicamentum purgans sumserunt, ii sanè supra modum nunquam purgati sunt. Qui verò diebus imparibus vehemens medicamentum sumserunt, ii purgati sunt, multiq; etiam supra modum purgati perierunt. Superiores igitur Medici in hoc maxime peccarunt, quod diebus imparibus medicamenta purgantia exhibebant, & homines interimebant, id ita se habere ignorantes. Humor enim in ægrotantis corpore magis diebus imparibus conturbatur, nimirum cum corpus ad ventriculum humiditatem transmittat. Et si quis iam commotum medicamento iniecto magis commoueat, non mirum est si quis ex his pereat. Vlcera etiam si quidem curentur, his maxime diebus inflammationem concipiunt. Humor enim cum commouetur in omnes venas fertur, easq; implet. Et vbi morbus ad vlcus deuenit, si quidem curetur, pusque ab humore in conturbatione veniente, foras propulsus exitum habeat, vlcus foras expurgatur. Quod si non curetur, neque exitum pus habeat illic, vnà cum eo qui

accessit permanet, doloremque exhibet, & carnem vlcus
 ambientem attollit. Ex quo siquidem in cruribus vlcus ha-
 buerit, in crurum connexionibus venæ attolluntur, si verò
 in manibus, venæ quæ sunt in manuum connexionibus,
 indeque glandularum tumores oriuntur. At quibus febris
 contingit, si nullo alio affectu laborent, ea ex pinguiore
 quàm par sit humore incidit, venæque impletæ dolorem &
 calorem vlceri exhibent. Quod verò incaluit, etiam reliquū
 corpus calefacit, eoq; modo calor in vlceribus oritur. Hu-
 moris enim agitatione corpus & vlcera incalescunt, & 16
 tale quid immoderatus labor efficit. Vlcerata autem quinto
 die inflammatione sedantur, & secundum horum dierum
 rationem, pro vlcerum magnitudine, etiam tertio die, &
 quinto, & septimo, & nono, & vndecimo. Deinde exacto
 primo circuitu rursus, tertio die, qui est secundi principium,
 & à primo decimusquartus. Ex his verò maxima decimo
 quarto die inflammatione sedantur. Atque hæc oratio de-
 clarat morbos diebus imparibus iudicari, & humorem in
 sano tertio die exire, stercus verò secundo. Ecce ista quæ tertio
 die contingunt, rem ita se habere mutuo inter se attestantur. 20
 Ad hunc modum tota hæc oratio summatim & velut à capite
 est à me ad extremum deducta. At nunc exactius quam ob
 causam homines ægrotent, mihi dicendum est, simulque; ex-
 ponendum quæ sint morborum principia, & quæ horum
 quidque efficiat. Mea autem sententia, si cibi quidem plus
 iusto copiosi iam concocti intus morentur, neque homo re-
 purgetur, & altera cibaria insuper adiiciantur, corpus prio-
 re humore & recenti plenum incalescit, indeque; homini fe-
 bris contingit. Verum sic oborta febris, neque; periculi ple-
 na, neque; vehemens est, in qua humor copia æquabilis paulò 30
 plus nobis molestus est. Si enim sic se res habet, & quis ad-
 modum sit robustus, eaque; quæ conueniunt adhibeat, sanus
 euadit. Vnus autem hic solus morbus est ab omni humore,
 & septem signa habet. Tussis enim leuis & sicca detinet,
 venter durus redditur, cum nimirum stercus intus retinea-
 tur, caput grauatur, & vomit, febricitat, neque; lotium probè
 exit. Istaque; sunt huius morbi ex omni humore orti septem
 indicia. Quòd si stercore non prodeunte vnus ex reliquis
 humoribus superet, melius homo habebit. Ac si quis in fe-
 bre ex

bre ex omni humore orta, quæ sunt idonea minimè adhibuerit, circumagetur morbus, quantum ipse humores superauerit, hoc modo. Incalescente corpore, per hoc aquosum quod est febrim maximè infensum, præcipuè exhalat, relinquitur verò pingue & leue, quod est biliosum, & præcipuum febris alimentum. Ad hunc autem modum exhalat, non secus ac si quis affusa in vas æneum aqua & oleo, ligna multa diutiùs succendat, aqua certè longè paucior, cum ex vase exhalet, futura est, oleum verò paulum immi-

10 nuetur, quod aqua quidem propter raritatem ab igne extenuari, & leuis reddita exhalare potest, oleum autem coherens & densum extenuari nequit, neque uti aqua exhalare. Ita sane & in homine se res habet. Incalescente nanquè corpore aqua foras exhalat, quod verò est biliosum, cum coherens & densum sit, neque similiter extenuatur, neque exhalat. Verùm extenuatus biliosus humor efficit ut corpus magis incalcescat. Copiosius enim & melius alimentum febrim suppeditat, & in corpore dispersus aut firmatus, morbum cum prioribus corroborat. Atque ista quidem homini contingere, nisi

20 purgetur aut curetur, dicta sunt. Quod si horum copia non superet, siue semel multa, siue paulatim colligatur, & reliquum corpus dolore affligat, id dum contingit, prætorbore perfert, donec principium quoddam accedat. Sin vero copiosior humor exciterit, neque homo expurgetur, ex eo morbus ad hunc modum oritur. Cum tria sint principia ex quibus morbi oriuntur, vnum quidem iam à me dictum est, quæque & quanta in corpore efficiat. Ostendi enim quomodo & quam ob causam, homo nisi repurgetur, ægroset.

30 Alterum est, si quæ ex cælo pendunt, minimè sint commoda, & præter victus rationem contingant. Tertium est, cum quid violentum inciderit. Violentum autem esse dico, & casum, & vulnus, & percussionem, & immoderatum laborem, & alia id genus. At horum principium, vis si magna fuerit, maximum est; si verò parua, non adeò magnum. Post hoc verò, si homo non expurgetur. Tertium autem, si quæ ex cælo contingunt, non fuerint ad sanitatem accommodata. Horum igitur diligens cura habenda est, cum horum quidque, quod referam, in corpore efficiat. Siquidem vulnus factum sit, carnem dissectam esse manifestum est, vlcusque

existit. Hoc autem morbum appello. Si verò ex plaga, aut
 casu, aut alia quapiam affectione cōtusio facta sit, & tumor
 oboriatur, sanguis per vim calefactus, & per venas hiantes
 subiens, cum præ copia exitum quo abire possit, nō habeat,
 illic colligitur, eamq; ob causam tumor fit, tandiuq; adest,
 quoad ex locis eo quo dictum est modo, aut per ipsum tu-
 morem repurgatus fuerit, & sanguini cum tempore, vel in-
 pus verso, vel non, exitus siue per manus operam, siue sine
 ea, pateat. Quin & immoderatus labor tale quid efficit. Cū
 enim homines immoderatè laborauerint, quibus sanguis 10
 præcipuè laborarit, illic firmatur & incalescit, indeq; dolor
 contingit. Quòd si ab his quidem superetur, magna autem
 copia immoderatus labor cōtingat, & aluus ac vesica copiã
 neutiquam celeriter transcolarit, ex eo sanè febris suborie-
 tur, minimè verò, si prior humor æqualis fuerit. Si verò in
 immoderato labore horum copia in corpore permaneat,
 superat ille. Atq; hæc quidem de vi, quænam in corpore cō-
 ficiat, dicta sunt. Istaq; duo principia, nempe vis & plenu-
 do, nisi homines repurgentur, corpora calefaciunt. Quod
 verò ex cœlo dependet principium, si homini minimè com- 20
 modum fuerit, aliquid humoris superat, & tanquã ad mor-
 bum viam faciens, calefacit, priusque, si ita contigerit, refri-
 gerat. Prius autè quomodo calefaciat dicèdum. Mea igitur
 opinione, si in ipso homine morbosum aliquid insit, qua-
 le prius dictum est, & ea quæ ex cœlo pendent minimè cō-
 moda fuerint, homoq; incalescat, totus corporis humor in-
 calescens conturbatur, idq; vis præstat. Et si quidem homo
 repurgatur, de cōturbato humore, quantum plus æquo ab-
 undat, secernitur. Istud verò similiter se habet vt id quod ex
 lacte equino Scythæ conficiunt. Lac enim in vasa lignea ca- 30
 ua affusum agitant, conturbatum verò spumescit ac separa-
 tur, & pingue quidem, quod butyrum vocant, cum leue sit,
 in summo seponitur, graue verò & crassum subsidet, quod
 etiã separantes siccant. Quod cum concretu & siccatum fu-
 erit, Hippacen vocant. Lactis verò serum medium locū ha-
 bet. Ad hunc verò etiam modū in homine commoto humo-
 re, quicquid in corpore continetur, ab his principiis quæ dixi
 omnia seponitur, & bilis quidem cum sit leuissima, in super-
 ficem discedit, secundo loco sanguis, tertio pituita. Ex his
 autem

autem humoribus maximè grauis est aqua. Cùm autem hæc ita se habent, quicquid in morbo copia abundat, dum turbatio in principis contingit, ad locum fertur in quo plurimum superat. In turbatione autem amplam capacitatem nactum secretum voluitur, & corpus calefacit, aut in aliqua corporis parte adhærescens, vnà cum alio humore qui in alio loco est, dolorem & calorem exhibet. Quod verò incalefcit, reliquum corpus etiam calefacit, ex eoq; febris contingit, fereq; ex bile, & pituita, & sanguine oritur, quæ calidissima existunt. Et si quid horum in aliquam corporis partem incubuerit, plerunque inde morbus nominatur, & appellationem habet. Ex aqua autem neque admodum vehemens, neq; diuturna febris oritur, cùm aqua igni minimè idoneum suppeditet alimentum. Ac de his quidem hæcenus. Ante turbationem verò non habet quò secedat humor qui copia superat, sed cum alio humore permixtus sursum & deorsum volutatur, cùm omnia plena sint: dum mouentur autem, vacuantur. Atq; alterum altero magis euacuatur, quodq; copia superat, loco continetur, & quod alienum est, cum altero non permiscetur, si circum adhærescat, nisi viribus adæquatam fuerit. Viribus autem adæquatatur, & quod ex ipso ad morbum accedit, quoad locus repurgetur, quæcunq; fuerit purgatio. Quod si copiosum est id quod affligit, & aliud quod prius salubre erat ad morbum exhauritur & absumitur, eoque modo homo perit. Insuper enim exhauritur, si morbo non satis super fuerit alimenti, sed ab humore qui in loco dolente est absumitur. Primum quod propinquum est absumit, deinde vltiora depascitur, donec consumptum fuerit, neq; amplius supersit corpori alimentum. Leuis autem humor hominis est alimentum. Quemadmodum igitur par est, primum si maximè incalefcit, putredo sensim oboritur, deinde postquàm illiè alimenti putredini non satis suppetit, in corpus serpit, initio ab eo quod sanū est & propinquum ducto, quoad quod totū carnosum est putredinem conceperit. Postquam autem in totum depastum est, putredinis alimentum consumitur. Sic sanè etiam in morbo; initio à loco ducto postquam illiè non satis suppetit alimenti, vltiùs depascitur, ab eo quod vicinum est sumto exordio. Vbi enim ad totum peruenerit:

morbi alimentum consumitur, nec aliud quod salubre est
 superat, idq; dum contingit, homo moritur. Quinetiam vbi
 hic in conturbatione amplio rem locum acceperit, neq; fir-
 matus fuerit, sed volutatur, nō amplius cū alio permisce-
 tur, sed in morbum insumitur, nisi repurgetur. Deinde venę
 supra modum implentur, valdeq; impletæ nihil ante ex se
 dimittunt, quā amplam capacitatem nactæ sint. Non se-
 cus ac si quis vehementer percussus fuerit, sanguis ad vulnus
 decurrit, venis nimirum per vulnus euacuatis. Vbi verò car-
 nes tanquam spongia oppletæ fuerint, non amplius dimittunt, 10
 sed in se retinent, quoad ex ipsis aliquid per locum va-
 cuetur. Cū enim in vnum collectus sanguis fuerit, præ co-
 pia viam intercipit. Quemadmodum si quis ampullam ole-
 ariam coriaceam angustis oris, oleo plenam recta in os ob-
 uertat, idq; cum fecerit, ex ea oleum prodire non poterit. O-
 leum enim copiosum & confertim incidens, viam coarctauit.
 Quod si quis ampullam oleariam paulum inclinet, tol-
 letur oris obturatio, per quam ex ipsa oleum effluet. Idem
 etiam in aqua supra mensam effusa experiri licet. Ad hunc
 sanè modum vbi plurimus corporis humor in conturbatio- 20
 ne locum occupauerit, & venas impleuerit, non amplius ab
 eis discedit, nisi si locus vacuus fuerit, vnde morbi oriuntur,
 morbi alimento consumto. Atq; ista quidē à me dicta sunt,
 vbi quid in corpore fuerit, vnde morbi oriuntur, aliis etiam
 redundantibus, & quomodo principia humori calorem &
 turbationem afferant, & ad morbum deducant. Nunc verò
 dicendum quænam in corpore efficere soleant, quæ à cælo
 dependent, si incommoda fuerint, & cū corporis humo-
 rem superarint. Affero autem partem eius humoris qui est
 in homine, cum colliquatus fuerit, in se concrefcere & in- 30
 crassari, donec morbum pariat, partem verò dilatari & dis-
 parari. Quæ affectio cum lacte affinitatem habet. Si quis
 coagulum in lac iniecerit, frigiditas in eo oborta lac increas-
 sat & in se cogit, horum autem quod increassatum est ambit.
 Ad eum sanè modum in homine humor refrigeratione in
 morbo suborta cōcreuit & increassatus est. At circum ipsum
 quosum humorem alius etiam humor est, qui quo copio-
 sior in reliquo corpore fuerit, eò magis commiscetur. Ve-
 rùm si quidem ad aluum deferatur, stercus commouet, &
 in aluo

in aluo tormina excitat, forasq; exit nulla magna illata noxia. At si ad aluum non deferatur, ad eam corporis partem adhærescit, in qua plurimam capacitatem adeptus fuerit. Locum igitur amplum sibi nactus, in eo volutatur, & quod quidem aquosi humoris ex concretionem fecernitur, cum nimirum in corpore frigidissimum & grauissimum existat, ad inferiora descendit, & circū ossa & nervos cumulat, eò maiorem corpori inflammationem inducit, & circa nervos videlicet, præsertimq; circa ossa aquosus humor humorem faciens existit. Ossæ enim præcipuè corporis partes in homine rigore corripuntur, piliq; eriguntur, summa cute concrecente & sicciore quàm antea reddita, deficiente nimirum isthic aquoso humore & circum ossa conuoluto. Hinc sanè solus locus vbi antea erat, humorem facere nequit, vnde rigor oritur. Reliquus verò humor æquabiliter condensatus, partim in toto corpore est, partim verò quò copiosior fuerit, si quidem contigerit vt aluus plena existat, & quod molestum est paucum sit, interdum ad aluum deferretur, neq; magnam noxiam inducit. Et quandoq; quidem febrem non infert, quandoque verò debilem & innoxiam, quodq; dolorem facit vnà cum stercore foras prodit. Quòd si aluus plena copiosum habeat quod molestum est, periculum est ne ex eo morbus aliquis suboriatur, si quod noxium est aliquam in partē incumbat, vel ad latūs, vel ad viscus, aut aliā quampiam partem simul calefaciat, vt primū illum humorem conturbet. Quibus verò non multum ad calorem accessit, id ab aquoso humore superatum est, cum nimirum circa ossa & prope medullam consistat. Procedente verò tempore, magis afficiuntur quæ prope sunt, ac primū quidem locus ipse, deinde quod ipsi vicinum est, & sanè vterius depascitur, & aluus cum calida existat eum suscipit, deinde tum aluus, tum noxius hunc magis calefacit. Crassus autem humor vbi incaluit, primū is diffunditur qui affligenti vicinus est, diffusus verò affligenti aquoso humori commiscetur, deinde in corporis cōcretionem magis vacuatur. Et quousq; aquosus humor reliquo humori permiscetur, tamdiu rigor detinet. Quinetiam febris ad hunc modum oritur. Quæ enim molesta sunt, ad locum inhærentia, corpus incalescens in se febrem contrahere cogunt, &

ab eo quod noxium est, & ab aluo calefactum, reliquum aquosum humorem superat. Atq; ita quidem post frigus fit, si copiosus humor in aliquam corporis partem incubuerit. Quod si conuoluatur, hoc modo oritur. Post frigus febris conuoluitur circa aluum tum superiorem, tum inferiorem maximè affligens. Ibi enim maximè ampla est capacitas. Cum autem voluitur, primùm incalescunt quæ propinqua sunt, tum viscera, tum quæ in ventre calida sunt. Deinde etiam reliquus humor calorem haurit, & diffusus aquoso humori admiscetur, febrisq; post rigore hoc loco oritur, cum quod molestum est minimè conuoluitur, sed ad aliquam corporis partem adhæserit. Atq; ista à me dicta sunt quomodo & quando morbosus rigor fiat & quānā ratione, quodq; post hunc febrem incidere necesse sit, & quānam sint morborum principia, quemq; morbum eorum vnumquodque corpori adferat, quāque ratione & quam ob causam morbi diebus imparibus iudicantur, & ex quo homines sani sint, & ex quo ægrotent, tum etiam bilis, tum pituita copiosior & paucior fiat. Multa quoq; alia quæ in ipso & natura humana insunt, quæq; hæc exigebat oratio demonstravi. Et hæc quidem hoc modo commemorata ad exitum perducta sunt. At nunc de lumbricis latis dicendum. Eos enim in puero, dum adhuc in utero est, gigni assero. Neq; enim ubi semel vteru egressus est, tanto tempore stercus in aluo manet, vt ex eo putrefacto & diutius permanente, tantæ magnitudinis animal in ea concrefcere possit. Qui enim sanus futurus est, hesternum stercus semper quotidie per aluum demittit. Tale autem animal, neq; si per multos dies ventrem non exoneret, gigni non possit. Multa enim puero in utero existenti, ad hunc modum gignuntur. Vbi ex lacte & sanguine com-
putrescente ac redundante, quod nimirum dulce existat, pus æstuosum factum fuerit, illic animal generatur. Teretes vero lumbrici isthiceodem modo nascuntur. Eamq; rem ita se habere hoc est indicio. Vbi pueri in lucem sunt editi, iis mulieres hæc medicamēta cibo in os indito offerunt, vt stercus ex intestino exeat, & minimè aduratur, simulq; vt intestinum dilatetur. Quo cibo in os indito, multi sanè pueri, tum rotundos, tum latis lumbricos, vnā cum primo stercore per aluum demiserunt. Quod si non egresserint, etiam
in ven-

In ventribus gignuntur. Et teretes quidem pariunt, lati vero non amplius, et si eos parere dicunt. Qui enim latum lumbricum habet, is quale quid cucumeris semen subinde cum stercore per aluum egerit, idque lumbrici partum esse quidam affirmant. Mihi vero isti haud recte sentire videntur. Neque enim ab uno animali tot pulli nasci possint, neque tanta est in intestino capacitas, ut partus educare queat. Incremente autem puero, lumbricus etiam ex his quae in ventriculum ingesta sunt, in intestino increfcit, & his quidem cum pubertate, quibusdam etiam posterius, aliis vero paulo ante, intestino aequalis euadit. Et ubi intestino adaequatus fuerit, similiter cum eo increfcit, & quod maior extiterit, per rectum intestinum, una cum stercore excernitur, & velut cucumeris semine excidit, plerumque etiam maior. Nonnullis vero iter facientibus, aut vehementer laborantibus, & ventre incalescente deorsum prodit, ipsisque ex recto intestino quid inflatum preminet, idque facit, & ex ano referatur, aut retrocedit. Quod vero non pariat, resque velut dico se habeat, hoc est indicium, quod si quis hominem lumbrico laborantem curet, & medicamentum aut potionem exhibeat, si quidem homo probe praeparatus fuerit, totus rotundus in pilae formam prodit, & homo conualefcit. Si vero ex medicamento excidat, rectus lumbricus duorum aut trium cubitorum longitudine abrumpitur, aut etiam longè maior. Quo abrupto multo tempore cum stercore signa nulla se produunt, postea vero increfcunt. Atque haec argumento sunt lumbricum non parere, sed circumcirca abrumpi. Est autem eius species velut albi intestini ramentum. Haec vero habet indicia, ex aluo subinde quale cucumeris semen egerit, & ubi quis ieiunus fuerit, alias atque alias ad hepar impetu fertur, & dolorem excitat. Interdum autem ubi ad hepar irrumpit, sputa ad os affluunt, interdum vero minimè. Nonnullis quoque ubi ad hepar vehementer proruperit, vocis defectionem immitit, & ex ore sputa admodum multa effluunt, quae paulo post sistuntur, subindeque tormina multa in ventre excitantur. Quandoque etiam ad dorsum dolor fertur, illuc enim etiam incumbit. Interdum vero ista lumbrici lati signa sunt. Hoc vero etiam contingit. Ei qui hoc animalculum habet, toto quidem tempore nihil horrendum accidit, cum vero debilis extite-

rit ægrè reficitur. Lumbricus enim eorum quæ in ventricu-
 lum ingeruntur partem aliquam assumit. Si igitur vt con-
 uenit curatus fuerit, conualescit, si verò non curetur, sua
 sponte foras non prodit, mortem autem non infert, sed ad
 senectutem vsq; comitatur. Atque ista quidem à me de lum-
 brico lato dicta sunt, & de illius ortu, quæq; istius morbi si-
 gna sint. At verò calculi morbo principium ex lacte obori-
 tur, vbi puer lac impurum ex mamma sugit. Lac autem nu-
 tricis impurum redditur, vbi pituitosis alimentis, tum ci-
 bis, tum potibus impuris ea vsa fuerit. Quæ enim in ven-
 triculum immittuntur omnia, lacti cõferunt. Habet autem
 se res ad hunc modum. Si nutrix minimè sana fuerit, sed bi-
 le, aquoso humore, sanguine aut pituita abundarit, lac quo-
 que puero prauum redditur. Confert enim corpus & ven-
 triculum, plurimum verò ei ad lac confert, quod ipsum pluri-
 mum in se habuerit. Puerq; si de nutrice lac sugat minimè
 purum, sed (velut dixi) biliosum, morbosus & debilis eua-
 dit, & quoad lac prauum & morbosum sugit, in præsentia
 maximè affligitur. Atq; vbi lac minimè purum, sed terrenū
 ac pituitosum luxerit, venasq; à ventriculo ad vesicam per-
 tinentes amplas & attrahentes puer habuerit, potus autem
 & lac ex nutrice in pueri ventriculum cõcedit, quale ex ven-
 triculo de lacte trahit, in totum ei simile quod venæ in ven-
 triculum derrudere potuerint. Et si quid in lacte non purum
 fuerit, id quo fruitur in vesica lapis fit eo modo, quo in aqua
 minimè pura, in calice vel vase æneo agitata & deposita cõ-
 fertum in medio sedimētum consistit. Ad eundem modum
 in vesica contingit, cum vrina impura existit, neq; emitti-
 tur, nimirum cum cauo cõtineatur, & maximè coaceruata,
 præ dolore per mictionem non redditur, & à pituita cruda
 concrefcit. Pituita enim sedimento permixta glutinum eua-
 dit. Ac primùm parua lanugo accrescit, deinde quod accedit
 arenosum, adiungitur, cum pituita quæ de lacte in vesica re-
 manet pro glutino sit & increfcit, & quicquid quidē humo-
 ris in conglutinatione accesserit, per vrinam redditur. Rur-
 sus autē sedimentū solidum aut lapidosum efficitur, non se-
 cus ac ferrum ex lapidibus & terra simul adusta fit. Ac prima
 quidem in ignem iniectione, ad ferri recrementum lapides
 & terra inter se agglutinantur. Sed vbi secundo ac tercio
 in ignem

in ignem coniecta fuerint, recrementum quidem liquatum
 ex ferro foras prodit, idque fieri oculis cernitur, ferrum au-
 tem in igne remanet, & cedente recremento subsidet soli-
 dumque ac densum redditur. Sic sanè se habet sedimentum
 in vesica. Dam pituitæ glutinum accedit, id quod ab vrina
 liquefactum est, cum ea excernitur. Ipsum verò sedimentū
 subsidet, condensatur, ac solidescit velut ferrum. Vbi autem
 subsederit ac solidum redditum fuerit, sursum ac deorsum
 in vesica agitur, vesicamque tundens dolorem exhibet,
 cumque vehementer tundat ac vlceret, ab ea aliquid aufert.
 Quod verò adiicitur adhuc maiorem ei quod abscessit are-
 noso concretionem efficit, & ad hunc modum calculus in
 vesica ex lacte gignitur. Interdum verò oritur, si cum adhuc
 puer existit, ex eo anxietas quædam contingat. Subinde e-
 nim vbi urinam reddiderit, celeriter urinæ fistulam occu-
 pat. Quòd si iam adulto puero calculus gignatur ex terræ
 esu, non ante ei dolor adest, quàm ipse sibi cibum deligat.
 Et de his quidem hactenus. Hic autem morbus quinque ha-
 bet signa. Cum urinam reddere vult, dolore afficitur, & uri-
 na paulatim velut urinæ stillicidio laborantibus effluit, in-
 terdumque subcruenta est, utpote vesica à calculo exulce-
 rata, & vesica inflammatione vexatur. Verùm id non appa-
 ret, indicio tamen est summa præputij pars. Interdum ex
 his quæ dicam arenosa per urinam reddit, interdum verò
 duos aut plures calculos. Alij autem parui gignuntur eo quo
 de vno dixi modo. Fiunt etiam ad hunc modum. Cum con-
 cretus fuerit calculus, & altè in vesica subsederit arenaque
 separata fuerit, & accedentem arenam calculus ad se non
 adiunxerit, sed grauior & copiosior sit reddita, ita ut inter se
 concretere nequeat. hoc etiam modo duo calculi gignuntur,
 fiunt verò eodem modo plures, quibus inter se collisus
 in agitatione arenosum comminuitur, & per urinam excer-
 nitur. Interdum verò etiam vbi arena ad vesicam descende-
 rit, neque in sese coherit. At verò dicunt nonnulli id quod
 bibitur in pulmonem deferri, ex eoque in reliquum corpus.
 Hi autem ex eo quod dicturus sum coarguuntur, quòd pul-
 mo cauus existit, eique annexa est fistula. Quòd si pulmo
 cauus non esset, neque ei adnasceretur fistula, animalia nul-
 lam vocem emitterent. Vocem enim ex pulmone edimus,

quòd catus sit, prætereaq; eius fistula. Vocem autem labra
 & lingua articulata reddunt. De hoc autem à me ex-
 actius dictum est in pulmonis inflammatione. His igitur qui
 potum ad pulmonem ferri existimant, quæ hoc se habent
 modo apponam. Potus in ventriculū concedit, à ventriculo
 verò in reliquum corpus exhauritur. Ad hæc verò argumē-
 ta animum attendere oportet, quæ proferam, cur potus in
 ventriculum, non in pulmonem concedat. Si enim potus ad
 pulmonem ferretur, vbi pulmo oppletus esset, non facile
 quis spiritum trahere, neq; loqui posset. Neq; enim pulmo-
 ne pleno esset quod resonaret. Et hoc quidem vnum est ar-
 gumentum. Deinde si potus ad pulmonem procederet, cibi
 in nobis sicci non similiter coquerentur. Istaq; duo sunt ar-
 gumenta. Quin & medicamenta ventrem subducentia vbi
 potu sumserimus, extra ventriculum ferentur. Habet au-
 tem se res hoc modo. Quæ medicamenta sursum aut deorsum
 aut vtroq; modo purgant, hæc efficiunt. Omnia valde
 vrūt, & ex his quidem valētia, si fortè mollem aliquam cor-
 poris partem contigerint, eam vlcérant. Leuiora verò tur-
 bationem in corpore excitāt, quodcunq; velleuiter attige-
 rint. Quòd si aliquod ex his medicamentis ad pulmonem
 veniat, magnum aliquod malum mihi excitare posse vide-
 tur. Pituita enim ex capite veniens, cum paruo admodum
 tempore exulcerat, cum tenerum quiddam & rarū sit pul-
 mo, & si exulceratus fuerit, aliquis sanè multis de causis nō
 bene habet. Ventriculus autem à medicamentis non exul-
 ceratur, cum robustū quiddam sit, velut corium scilicet. Et
 in Libya plæriq; ex incolis, pecorum pellibus pro vestib^o,
 & ventribus pro sacculis vtuntur. Ventriculus enim robu-
 stum quiddam est. Præterea vbi homines vinum nigrū in-
 gesserint, nigra per aluum egerunt. Hæc quidem omnia ar-
 gumenta sunt. Ac vbi allia aut aliud grauis odoris edulium
 comederimus, vrinam cibi odorem referentem excernim^o.
 Et hæc quidem argumenta, tum ea quæ dicturus sum spe-
 ctanda sunt. Si quis cyceonem biberit, aut farinam coctam,
 aut aliud quid huiusmodi sorbitione acceperit, idq; ad pul-
 monem perueniat, hūc ne minimum quidem temporis vi-
 cturum speramus. Vbi enim paulū quid pituitæ ad pulmo-
 nem aut eius fistulam venerit, multa & valida tussis conuul-

ſicq; oboritur Si igitur utiq; vixerit qui cyceonem biberit,
 aut farinam coctam ſorbitione ſuſceperit, vbi concocta ſor-
 bitio fuerit, copioſum & vehementem calorem multumq;
 dolorem in corpore excitari cenſeo, vt proinde minimè cõ-
 ueniens ventris egeſtio conſequatur, ſi ad pu'monẽ veniat.
 Iſtaq; ſeptem ſunt argumẽta Præterea qua ratione lac pue-
 ros enutriet, ſiquidem ad pulmonem concederet. Quod
 eſt aliud à me adductum argumentum. Ac ne iſta quidem
 argumenta ad orationem noſtram probãdam adduxiſſem,
 niſi ad eò multi potum ad pulmonem concedere exiſtima-
 rent. Ac neceſſe eſt eum qui velit auditorem à priſtina ſen-
 tentia deducere, ſuisq; verbis fidem facere, ad ea quæ fir-
 miter in opinione in hærent, multa argumenta adferre. At-
 que ob eam cauſam potus non ad pulmonem ſed ventricu-
 lum fertur, quòd ei propè adiuncta eſt hominis gula quæ,
 ſemper hiat, & ad quam tendit, ſimulq; pulmonis fiſtulæ
 tanquam hedera folium ita incumbit, vt ſi ad eum feratur,
 in deuorando minimè in ſe demittat. Atque de his hæc-
 tenus. In ventriculum autem etiam potus fertur, quo cùm ex-
 pleretur fuerit, ab eo lien recipit, & ad venas & omentum
 transmittit, & ad decliue deorſum ad ſerotum, ad crura, &
 ad pedes demittit. Cumq; morbus ſuperuenerit, multæ
 aquæ acceſſio fit ex ventriculo, vbi quis biberit, & ſemper
 ad lienem fertur. In hoc autem morbo contingit, vt non
 alia de cauſa in ventriculo febris excitetur, quàm cùm quis
 ſitierit, veſica verò & ventriculus non rectè transmittant,
 neque conueniente victus ratione homo vtatur. Lien verò
 aliquantum ægrotans, potum ex ventriculo trahit, morbus
 autem ſuboritur, & ſerotum pellucidum euadit, & iugulum,
 ceruix, & pectus extenuatur, cùm ex hoc morbo collique-
 ſcat, & humor in ventriculum deſluit, inferioraq; aquæ
 plena ſunt, ventriculus cibum refugit, & quandoq; quidem
 valdè ſtringit, quandoque verò effluit, neque veſica pro-
 bè transmittit, prærunque frequens horror corpus perua-
 dit, interdumq; febrisprehendit, & quibuſdam facies in-
 tumefcit, quibuſdam minimè. Nonnullis verò vbi mor-
 bus diurnus exiſterit, tibiæ rumpuntur, indeq; aqua ef-
 fluit, inſomnia corporisq; imbecillitas, præcipueq; lum-
 borum contingit, & vbi quid comederit aut biberit, etiam

paulò plus lien affigitur, crebrumque spiritum semper e-
 mittit. Atque ista aquæ inter cutem sunt indicia, eaque cir-
 ca vètriculum solùm consistunt, siue febris detineat, necne,
 & venter intumescit, cruraque aqua implentur, superiores
 verò corporis partes, extenuantur iis qui ita affecti existi-
 mantur; signa tamen omnia debiliora existunt, simulque in
 cruribus aqua minimè suboritur, & tantò minor labor est.
 At verò circa vètriculum solum aqua inter cutem istam ob
 causam exoritur. Etenim vbi magna copia accesserit, neque
 per exordia ad inferiores partes via detur, sed coaceruata in
 venis resideat, nimirum vt quæ respirationem non habeat,
 neque sursum, neque deorsum firmam sedem habet. Non
 secus ac si quis magnum vas angusti oris occlusum subitò
 conuertat, deinde sensim operculum ab ore detrahat, idque
 vbi fecerit, aqua foras non effluet, cum perspirationem nõ
 habeat, sed à spiritu qui intus est intercludatur. Spiritus e-
 nim internus vas opplet, & externo spiritui obluetur, ne-
 que aquæ excursus datur, cum spiritus vas impleat, simulque
 aër superincumbat. At si quis vas sensim inclinat, aut in fun-
 do perforarit, spiritus è vase efferetur, eoque egresso foras a-
 qua etiam concedit. Ita sanè in aqua intercute, siquidem
 sursum aut deorsum perspiratio per venas fiat, per morbi
 initia, ad crura & pedes aqua fertur, sin minus, isthic solùm
 circa ventriculum volutatur. Ac de his quidem sic à me di-
 ctum est. Quinetiã in vtero mulieribus hydrops contingit,
 & in ventre, & in cruribus, reliquaque signa eadem habet,
 de quo à me in Morbis muliebribus dictum est. Atque tres
 hæ sunt ab hydrope morborum formæ. Hi autè omnes mor-
 bi celeriter difficiles fiunt, celeriterque omnes crescunt.
 Longè verò grauiores fiunt, si corpus alio modo tabefactum,
 ad hunc delapsus fuerit. Si igitur subitò hominem morbus
 corripuerit, moritur, cum nimirum morbus admodum
 diuturnus existat. Quòd si etiam aluus fluida fuerit, ad-
 modum citò, tum sentiens, tum loquens, mori-
 tur. Atque ista mihi de hydrope & eius ortu,
 & quòd ipsius hæc signa sint,
 dicta sunt.

Hippocratis de affectiionibus liber.

10
20
30
 Quicumque intelligentia valet, is bene subducta secum ratione reputare debet quàm homini plurimi aestimanda sit sanitas, nosseque quam ratione in morbis sui consilij fructum capere possit. Nosse etiam debet quæ & à Medicis dicuntur, & suo corpori apponuntur, eaque diiudicare, eorūque singula, prout cuius ex populo datur, cognoscenda. Hæc igitur præcipuè, percipit qui in istis cognoscendis studiū & operā collocarit. Morbi omnes hominibus ex bile & pituita oriuntur. Bilis autem & pituita morbos excitant cum in corpore supra modum vel resiccantur, vel humectantur, vel incalescunt, vel refrigerantur. Hæc verò pituitæ & bili contingunt, ex cibis, & potibus, laboribus, vulneribus, odoratu, auditu, visu, rebus venereis, calore & frigore. Eueniunt autem cum ex dictis quæque vel non conueniente tempore corpori admouentur, aut non pro consuetudine, aut copiosiora & valentiora, aut pauciora & imbecilliora. Ac ex his quidem morbi omnes hominibus oriuntur. Ad hæc autem priuatum nosse conuenit, quæ quemuis ex populo cognoscere consentaneum est, ea verò adhibere & pertractare, quæ artis peritos scire æquum est. Fieri autem potest vt quiuis ex populo eorum quæ dicuntur & fiunt intelligentiam quandam assequatur. Iam igitur vnde horum quodque nosse oporteat, mihi dicendum est. Cum capitis dolores contigerint, in eo caput multæ calidæ lotionis calefacere confert, & sternutamento excitato pituitam & mucos educere. Ex quibus si dolor soluatur, hæc satis sunt. Sin minus, caput pituita repurgandum, & sorbitione in victus ratione vtendum, & in potu aqua. Vinum autem minime offerendum, quoad dolor sedetur. Vehementior enim dolor euadit, vbi caput calidum vinum attraxerit. Dolores autem ex pituita ingruunt vbi in capite mota & coaceruata fuerit. Quod si subinde dolor & tenebricosa vertigo in caput incidat, hæc quidem admota profunt. Iuuat etiam sanguis ex naribus aut ex vena frontis detractus. At si diurnus & vehemens capitis morbus euadat, neque capite purgato tollatur, in eo caput pertundere, aut venas circumadurere conuenit. Hæc enim vnica sanitatis spes relicta est. Statim

autem per initia constitutionis morborum in ægris spectandum, quoniam opus habeant, & num medicamentum purgans, aut aliud quodcunq; adhibere voles, ferre possint. At si prætermisso principio, ad extremum tendente morbo exhibueris, confecto iam corpore, veritus vehemens quiddam adhibere, periculum est ne prius frustreris, quam aliquid assequaris. Si dolor ad aures contingat, multa calida lauare & aures fouere confert, & si quidem ab his pituita extenuata è capite deducatur, dolorq; desinat, hæc satis sunt. Sin minus, præ cæteris optimum fuerit, medicamentum quod sursum pituitam purgat propinare. aut caput medicamento quod pituitam deducat purgare. Hic verò dolor etiam suboritur, vbi intrinsecus ad meatum auditorium pituita ex capite illapsa fuerit. At si fauces inflammatione tententur, oris colutionibus vtendum. Quæ etiam ex pituita contingunt. Si verò gingiuarum, aut pars quædam sub lingua inflammatione detineatur, iis quæ manducantur vtendum. Hæc verò ex pituita etiam fiunt. Si vna suspensa fuerit & suffocationem faciat (curgulionem nonnulli vocant) confestim quidam gargarisimis apparatus, velut in medicamentis scriptum est, vtendum. Quod si ex his gracilis non euadat, occipitio de raso cucurbitula duæ admouendæ & sanguis plurimus detrahendus, pituitaq; cursus in posteriora reuellendus. Si verò neq; his subsidat, scalpello vt aqua educatur, pertundito. Quod faciendum vbi summa eius pars subrabra extiterit. Ac nisi tunc secetur, inflamari consueuerit, interdumq; de repente suffocat. Hoc verò etiam ex pituita contingit, vbi calefacto capite ex eo confestim defluerit. In dentium autem doloribus, si quidem dens erosus fuerit & mobilis eximendus. Quod si neq; erosus fuerit, neq; moueatur, sed dolorem inferat, vltione reficcandus. Pro sunt etiam quæ comanducantur. Dolores quoq; oriuntur, vbi pituita in dentium radices sese insinuarit. Exeduntur autem & eroduntur partim quidem à pituita, partim verò à cibis, si naturam debiles fuerint, & cavitatem habeant, ac in gingiuis male infixi sint. Si polypus in naso inuascatur, velut quiddam flatu distentum ex obliqua parte intumescit. Eximitur autem laqueo ad os pertractus. Quidam etiam medicamentis tabefaciunt. Ex pituita autem gignitur. Atque hi quidem morbi in capite ex pituita produ-

cuntur,

cuntur, præter oculorum morbos, de quibus seorsim scribetur. At verò in ventris morbis hæc in considerationem adhibenda. Morbus lateralis, pulmonum inflammatio, febris ardens, & perpetua in febre infantia (phrenitis dicta) hi quidem acuti vocantur, & maximi quidem & vehementissimi hyeme oriuntur. Oriuntur quoque æstate, sed minus, & leuiores. Quòd si tibi fortè contigerint, hæc vbi feceris & in consilium adhibueris, præcipuè voti compos fies. Morbus lateralis est cum febris detinet, lateralis dolor, spiratio difficilis, nec nisi erecta ceruice trahitur, & tussis sputum per initia quidem aliquantum biliosum expuit, vbi verò quintum aut sextum diem attigerit, etiam aliquantum purulentum. Huic in lateris dolore, quod pituitam & bilem à latere inhibeat exhibeto. dolor enim sic leuissimus erit. Ventrem verò subducente & refrigerante clystere eluere oportet. hoc enim omni morbo conuenientissimum existit. Exhibendus etiam potus & sorbitio, & potiones acidiores propinandæ, vt sputum de latere per superiora educatur. Vbi verò pus repurgari cœperit, quæ latus calefaciunt conferunt, & exteriore pare lateri admouenda quæ maturent. Prius autem adhibere non confert, quòd resiccetur. Oriuntur autem hic morbus ex potu præcipuè, cum quis humectato corpore, vel temulentus, vel sobrius rigore correptus fuerit. fit & aliis ex causis. Iudiciũ autem subit hic morbus, cum breuissimè quidem septimo die, cum longissimè autem decimoquarto. Quo quidem si pus ex latere repurgatum & per sputum reiectum fuerit, sanus euadit. Si verò minimè expuatur, purulentus fit, & morbus longius protrahitur. Iudicari autem morbi dicuntur, cum increscunt, aut exolescunt, aut in alium transeunt, aut desinunt. In pulmonis inflammatione febris detinet & tussis, & primum quidem pituitam crassam & puram excreat, sexto verò ac septimo die aliquantulũ biliosum & subliuidum, octauo autem & nono pure permixtum. Huic si dorsi aut laterum dolor oboriatur, exhibeto q̄ in morbo laterali ad lateris dolorẽ facere in medicamentorum tractatione scriptum est. Potibus autem & sorbitionibus, alui etiã tubductione & refrigeratione, iisdem quibus in morbo laterali, curatio faciendæ est. Vt autẽ sputum & pus ex pulmombus sursum educatur,

exhibenda sunt in potu medicamēta quibus pulmo hume-
 tatur, & pus per superiora repurgatur. Hic autem morbus
 oritur cum pituita ex capite confertim ad pulmonem de-
 fluxerit. Interdum verò cum ex morbo laterali in pulmo-
 nis inflammationem & febrem ardentem transitus fit. Iu-
 dicatur autem breuissimus quidem decimoquarto die: lon-
 gissimus verò duodeuigesimo. Hunc pauci effugiunt, & ex
 hoc morbo suppurati euadunt, nisi pulmo intra iudicato-
 rios dies repurgatus fuerit. Vbi perpetua cum febre infania
 (phrenitis dicta) occupat, primùm leuis febris detinet, &
 dolor circa præcordia, magis autem dexteram ad hepar. Cum
 autem quartum aut quintum diem attigerit, tum febris ve-
 hementior, tum dolores maiores fiunt, colorque aliquan-
 tum biliosus redditur, & mens offenditur. Huic ad dolorem
 eadem quæ in morbo laterali exhibeto, & qua parte dolor
 detinet tepescientia admoueto. Alius verò curanda, eadē-
 que reliqua, excepto potu facienda. Potu quouis alio, præ-
 ter quàm vino vtendum, aut acetum & mel & aqua exhibē-
 da. Vinum autem mente offensa, neque in hoc morbo, ne-
 que in quibusuis aliis confert. In hoc autem morbo caput
 multa calida lauare confert. Molliore enim reddito corpo-
 re, sudor magis oritur, aliusque & vrina excernitur, ipseque
 seipso moderatior euadit. Hic morbus oritur ex bile com-
 mota, vbi ad viscera & septum transuersum resederit. Iudi-
 catur autem, vt breuissimè, septimo, vt longissimè verò, vn-
 decimo. Hunc enim pauci effugiunt, ipseque in pulmonis
 inflammationem transit, ac vbi transierit pauci euadunt. In
 febre ardente, febris & sitis vehemens detinet, lingua aspe-
 ra & nigra spiritus sanè caliditate redditur, color aliquan-
 tulum biliosus fit, & sputa biliosa. In ægro partes exteriores
 frigidae sunt, interiora verò admodum calent. Huic refrige-
 rantia & aluo, & exteriore corporis parte admouere con-
 uenit, ea cautione adhibita, vt ne inhorrescat. Potiones
 quoque & sorbitiones crebrae & paulatim quàm frigidissi-
 mae exhibendae. Alius verò curanda, & si quidem quæ in ea
 continentur non subeant, subluenda, & per infusa quàm fri-
 gidissima, vel quotidie, vel tertio quoque die refrigeranda.
 Hic morbus oritur ex bile commota, vbi in aliquam inte-
 riorem corporis partem, incubuerit. Consuevit etiam in
 pulmo=

pulmonis inflammationem transire. Iudicatur autem, ut breuissimè quidem, nono aut decimo die, ut longissimè verò decimoquarto. Et si quidem ad pulmonis inflammationem deuenit, pauci effugiunt, si verò non transierit, multi euadunt. Atque hi quidem acuti morbi vocantur, eosque hoc modo curare conuenit. Quæ febres aliæ hyeme, siue ex vino, siue ex lassitudine, siue ex alia quauis re oriuntur, diligenter obseruandæ sunt. Interdum enim in acutas transiunt, earumque transitio fit eiusmodi. Agitatis duobus humoribus, tum bile, tum pituita, vbi quæ minimè conueniunt corpori admouentur, ipsi in sese collecti, in eam corporis partem quancunq; fors obtulerit incidunt, fitq; morbus lateralis, aut phrenitis, aut pulmonis inflammatio. Febres igitur hyeme exortas diligenti cura obseruare oportet. Sit autem earum diligens obseruatio, ut in his quies, gracilitas, & ventris euacuatio adhibeatur. In sorbitionibus autem & potionibus perdurandum donec febris imminuta fuerit. Ex omnibus ferè morbis acuti præcipuè & interficiunt, & maximos labores excitât, iiq; plurima obseruatione & accuratissima curatione indigêt. Neq; ab eo qui curat malum aliquod inferri debet, satis enim sunt quæ a morbis adsunt, verùm ut boni aliquid præstet pro viribus curandum est. Quòd si cum probè quidem curet Medicus, morbi magnitudine superetur æger, hæc Medici culpa non est. Si verò cum rectè non curet, neq; morbum cognoscat, a morbo superetur, Medici culpa est. Æstate hæc contingunt, febris vehemens & fitis detinet, quidam bilem vomitione reiciunt, quibusdam etiam per inferiora secedit. Quibus quodcunq; tibi conueniens esse videbitur potui vel sorbendum exhibeto. Quòd si bilis vel pituita circa cor vrgat, aqua frigida aut mullæ epota vomendum, & si venter infra non subeat, infuso vel glande vtendum. Morbus hic ex bile oritur. Liberâtur autem ferè septimo vel nono die. Quòd si cum febris detinet, neque per inferiora, neque per superiora purgantur, totumque corpus laboret, tertio vel quarto die leui medicamêto vel potionem per inferiora purgandum parandæq; sorbitiones ex milio & farina, iisdemq; potionibus curandum. Hæc verò etiam ex bile contingunt. Siquidem partes exteriores non admodum igneæ videan-

cur, sed interiores, linguaque aspera & nigra reddatur, & pe-
 des summæq; manus frigidæ sint, huic ne medicamentum
 quidem exhiberis, sed curationem per refrigerantia & vē-
 tri, & toto corpori adhibira facito. Hęc febris ardens nomi-
 natur, iudicaturque ferè die vndecimo & decimoquarto.
 Quòd si febris prehenderit & dimiserit, corporis autè gra-
 uitas detinuerit, hunc quidem quandiu febris tenuerit, sor-
 bitionibus ac potionibus curato. Cùm verò minimè deti-
 nuerit, etiam cibos exhibeto & quàm citissimè medicamē-
 tum purgans exhibeto, siue sursum, siue deorsum tibi eo
 opus esse videatur. Si verò febris quidem non detineat, os
 tamen amarum habeat, corporis grauitas adsit, cibumque
 minimè admittat, medicamentum exhibeto. Hęc autem
 ex bile cōtingunt, cùm ad venas & articulos decubuerit. At
 quicumque alij dolores per ætatem contingunt, qui qui-
 dem ad præcordia & cor ferūtur, aquam mussam aquosam,
 aceti tribus affusis heminis, tepidam propinato, & vbi mo-
 dico tempore eam continuerit, & igne & vestibus conte-
 ctus fuerit, vomat. Quòd si à vomitu rursus vrgeant & strā-
 gulent, rursus vomitum ciecto, aut multa calida loto aluum
 subluo, & re-pefactoria quādiu dolor detinuerit admoue-
 to. Hęc autem præcipuè ex pituita contingunt, cùm com-
 mota ad cor irruerit. His verò qui huiusmodi doloribus
 consistantur, etiam ea medicamēta exhibenda, quæ ad
 huiusmodi morbum sedandum in medicamentorum tra-
 ctatione scripta sunt. Ac si dolor subinde ad aliam ventris
 partem citra febrem transierit, multa calida lauandum, & ad
 dolorem ea potui exhibenda, quæ in morbo laterali scri-
 pta sunt, aut aliud quodcunq; tibi visum fuerit. Quod si do-
 lore non liberetur, medicamento per inferiora purgādum,
 cibus verò quoad dolor tenuerit, abstineat. Huiusmodi au-
 tem dolores, qui ita vagantur, ex bile oriuntur. In dolori-
 bus qui infra vmbilicam contingunt, aluus molli infuso
 est subluenda, qui si non sedentur, medicamētum deorsum
 purgans exhibendum. Qui verò dolores de repente citra
 febrem corpori accidunt, in his multa calida lauare, & re-
 pefactoriis vti confert. Pituita enim & bilis coacta quidē va-
 lida sanè sunt, & quacunque corporis parte constiterint, ibi
 obtinent, vehementemq; tum laborem, tum dolorem ex-
 citant.

erant. Diffusa verò, quacunq; corporis parte se prodāt, im-
 becilliora sunt. At verò morbi qui per æstatem contingunt,
 sic oriri solent. Vbi corpus ex sole incaluerit, humectatur,
 humectatum verò ægrōtat, vel totum, vel ea parte in quam
 pituita & bilis decubuerint. Eos igitur si quis per initia cu-
 rauerit, neq; longi, neq; periculosi redduntur. Si verò non
 cures, aut malè cures & longiores esse consueuerunt, & ple-
 runq; interficiunt. Quinetiā ex his tertiana & quartana o-
 riri solent. Hæc morborum constitutio potissimum quidē
 per æstatem, interdū autem per hyemem contingit. Cū
 febris tertiana detinuerit, si quidē impurgatus esse tibi vi-
 deatur, quarto die medicamentum purgans exhibetō. At si
 medicamento opus esse tibi non videatur, in potu ea medi-
 cam-nta dāda sunt, quibus febris aut transmutetur, aut de-
 sinat, quemadmodum in medicamentis scriptū est. Et in ac-
 cessione quidē sorbitione & potu nutriendum, intermediis
 autem diebus, cibis aluū subducentibus. Quæ ut plurimum
 non ita sepèprehendit, nisi verò curetur, in quartanā transi-
 re & diurna esse solet. Si autem quartana prenderit, si-
 quidē impurgatus fuerit, primū quidem caput purgan-
 dum & tribus aut quatuor interiectis diebus, sub ipsam ac-
 cessionē medicamentum sursum purgans exhibēdum, rur-
 sus aliquo interuallo interiectō, aliud medicamentū deor-
 sum purgans in ipsa accessione dāndum. Quòd si per hæc nō
 sedatur, rursus intermissis aliquot diebus, multa calida lotō,
 medicamenta quę scripta sunt exhibenda. Potionibus autē
 & sorbitionibus, reliquaq; victus ratione, velut in tertianā
 utēdum. Hæc autē febris plurimos quidem in longo tempore
 inuadit, quosdam verò etiam pauco, & oritur quidem tum
 tertiana, tum quartana ex bile & pituitā, quam verò ob cau-
 sam, de tertiana & quartana alibi à me scriptum est. Harum
 autem febrium epōta medicamenta hāc habent facultatē,
 vt corpus in consuetā caliditate & frigiditate suo loco con-
 sistat, neque præter naturam incalescat, neq; refrigeretur.
 Exhibēda verò quemadmodum in medicamentorum tra-
 ctatione scriptum est. Cū pituita alba detinet, totum cor-
 pus tumore albo intumescit, eodemq; die alia corporis par-
 te melius, alia deterius habere videtur, tumorque aliās alia
 corporis parte & maior & minor est. Huic medicamen-

ta deorsum purgantia exhibenda, quibus aqua aut pituita purgatur. In victus autem ratione videndum cibus & potibus, ac laboribus, ex quibus ficcissimus & maximè gracilis euadat. Morbus hic ex pituita oritur, cum quis ex diuturnis febribus pituita abundauerit, & minimè purgatus fuerit, & in eius carnes pituita vertitur. Quæ quanquam reliqua pituita nihilo sit albidior, curis tamen color candidior apparet. Sanguis enim pituitæ copia aquasior redditur, neque æquè in eo bonus color inest, proptereaq; candidiores apparent, morbusq; pituita alba vocatur. Si igitur per morbi initia curatio adhibita fuerit, conualescit; sin minus, in aquam inter cutem morbus transit, & hominem perimit. Qui magnum habent lienem, qui quidem biliosi sunt, malè colorati euadunt, praua vlcera contrahunt, os grauiter olet, graciles sunt, lien durus est, semperque æqualis magnitudinis, neque ciborum reliquæ per aluum demittuntur. Qui verò pituitosi sunt, hæc iis minus contingunt, & lien aliàs maior, aliàs minor redditur. His confert si quidem minimè purgati videantur, caput & reliquum corpus purgare. Quod si purgatione non indigeant, victus ea ratio instituenda, quæ pituitosis quidem corpus exiccet & extenuet, cibus, potionibus, & vomitionibus, & exercitationibus quàm plurimis, ac deambulationibus. Quinetiam vere per veratrum sursum purgandum. Biliosis verò confert per victus rationem humectantem aluum & vesicam subducere, & venam splenicam crebrò laxare, medicamentisque vrinam cientibus vti, quæ lienem mollire scripta sunt, & pro anni tempore bilem purgare. Ex lienosis autem nonnulli medicamentis e potis minimè iuuantur, & ex reliqua curatione nihilo gracilior etiam lien redditur, sed quæ admouetur à morbi magnitudine superantur. Progressu verò temporis quibusdam quidem morbus ad aquam intercutem deuenit, & cõtabeſcunt, quibusdam verò purulentus fit, & vſtione conſaneſcunt, quibusdam etiam durus & magnus ad ſenectutem vſque perſeuerat. Oritur autem morbus vbi ex febribus & vitiola curatione, bilis aut pituita, aut vtraq; ad lienem decubuerint. Et diuturnus quidem affectus est, minimè tamen lethalis. Ex medicamentis autem quæ ad lienem exhibentur, alia quidem per vesicam purgant & molliorem efficiunt, alia

alia verò purgant quidem, neque tamen per vesicam quicquam quod euidens sit, neque per aliam vsquam partem, lienum tamen emolliunt. Cùm voluulus corripuerit, venter durus redditur, nihilque infra demittit, dolorque totam inferiorem aluum detinet, & febris, & sitis. Quandoque etiam præ dolore bilem vomitione reiicit. Hunc & intus & extra humectare oportet, & multa calida lauare, bibereque quæ aluum moueant & vrinam deducant, & per infusum subluere si admittat. Quòd si clysterem recuset, fistula ad propendulum vtriculi petiolum adalligata & inflata, multus flatu immittendus, intestinoque & ventre per flatum distento, detracta fistula confestim clyster iniiciendus. Quem si admiserit, aluum demittet & conualefcet. Si verò ne sic quidem clysterem receperit, septimo ferè die moritur. Oritur autem eiusmodi morbus, vbi copiosè coaceruatum stercus in intestino pituita circumambiente combustum fuerit, intestinumque, his nimirum confestim induratis, intumuerit, nullumque ex his medicamentis quæ superbibuntur recipit, sed vomitione reiicit, neque admota per inferiora infusa recipit. Est autem morbus acutus & periculi plenus. Aqua inter cutem plerunq; quidem oritur, vbi quis ex morbo longo non purgatus, diu vitam traduxerit. Carnes nanq; corrumpuntur & colliquantur, in aquamque vertuntur. Fit etiam hydrops ex liene vbi ægrotarit, & ex hepate, & ex alba pituita, & intestinorum difficultate & læuitate. Et si quidem hydrops ex vitiosorum humorum purgationis defectu contingat, venter aqua impletur, pedes & tibix attolluntur humeri, iugulum, pectus & coxæ contabescunt. Hunc si inter initia in manus sumseris, prius quàm aqua supra modum suffusus fuerit, medicamenta propinanda quibus aqua & pituita per inferiora purgetur. Bilis verò minimè mouenda. Victus ratio instituenda in cibis & potibus, laboribus & deambulationibus, ex quibus gracilis & siccus reddatur, carnes verò quàm validissimæ. Hic verò morbus cùm aliàs lethalis est, tum verò præcipuè cùm venter aqua plenus esse cœperit. At cùm ex liene, aut hepate, aut alba pituita, aut intestinorum difficultate, in aquam intercutem transferit, per eadem quidem curare confert, neque tamen admodum euadunt. In morbis enim vbi alter alteri

succedit, is plerumque interficit. Corpus enim ex præ sente morbo imbecillum redditum, si alter morbus accesserit, ex imbecillitate prius perit quàm alter qui posterior accessit morbus desinat. A qua sanè sic gignitur. Postquã carnes pituita, tempore, morbo, & vitiosorum humorum purgatione non facta, malaque curatione & febribus corruptæ fuerint, colliquescunt & in aquam vertuntur, neq; in se quidem venter aquam transfundit, sed in eius ambitu gignitur. Si igitur ex medicamentis aut reliqua victus ratione auxilium sentiat, eiusq; venter emolliatur, satis est. Sin minùs, sectio-
 ne facta aquam educito. Fit autem sectio vel iuxta umbilicum, vel retrò iuxta ilia. Inde verò pauci etiã euadunt. Cùm intestinorum difficultas detinuerit, dolor totum ventrem occupat, & tormina, bilem pituitamq; & sanguinem adustum per aluum demittit. Huius purgato capite medicamentum quod supra pituitam purget propinato, & aluo lacte cocto abluta, reliquum corpus curato. Et si quidem febris expers fuerit, aluum vnguinosus, pinguis, dulcibus, ac liquidis semper subducito, & quæ insunt semper educito, & si dolor detinet, partes sub umbilico calida multa lauato: portiones, sorbitiones, & cibos prout in medicamentorum tractatione scriptum est, adhibeto. Oritur hic morbus postquam bilis & pituita in venas & aluū decubuerit. Malè quidem afficitur sanguis, & corruptus per inferiora emittitur, malè quoq; intestinum afficitur, & raditur ac exuiceratur. Longus autem hic morbus redditur, laboriosus & lethalis, & si quidè valido adhuc corpore curatio adhibeatur, hunc effugere posse spes est; sin verò iam colliquefacto ventreq; penitus exulcerato, vitæ nulla spes est. Intestinorum laxitas cibos demittit minimè putrefactos, liquidos, dolor nõ ad-
 est, corpus autẽ extenuatur. Hunc iisdem quibus intestinorum difficultate detentos curato. Hic verò morbus contingit, cùm ex capite & superiore ventre in inferiorem pituitæ defluxus factus fuerit. Ideoq; cùm fit, cibi ab eo refrigerantur & humectantur, eorumq; non putrefactorum velox fit per aluum demissio, & corp' colliquescit, cùm partim quidem cibi non sufficienti tempore in ventriculo coquantur, partim verò à ventriculo calido præter naturam incalescit. Cùm longum alui profuuium detinet, primùm quidè quæ
 inge-

ingeruntur liquida per aluum secedunt, deinde pituita. Et moderatè quidem comedit, verùm ex copiosa alui egestione debilis & gracilis redditur. Hunc veratò in potu exhibitò, & capite pituita purgato, supra resiccato, lacte cocto aluum eluito, deinde reliquam curationem per cibos & portiones quibus aluus & totum corpus exiccetetur adhibeto. Morbus ex iisdem ex quibus intestinorum læuitas oritur. Hi morbi intestinorum difficultas, læuitas, & alui profluuiũ inter se sunt similes, eosq; sic curare conuenit, vt defluxionem quidem à capite & superiore vètre intercipias & auertas, cum morbi natura inde sit, neque est qui qua in resentmentiam tuam coarguat. Ac ferè in reliquis morbis cuiusq; naturam vnde sit eodem modo in considerationem adhibere oportet. Quod cum feceris, morborumque principium deprehenderis, minimè aberraueris. Cum crebra & inanis egerendi voluntas prehenderit (tinesmum dicunt) sanguis & mucus per aluum secedunt, dolorque in inferiora aluo oritur, idque præcipuè vbi ad secessum deuenerit. Huic aluum madefacere, pinguem reddere ac læuigare conuenit, quæ intus sunt subducere, & calida, excepto capite, lauare. Hic autem morbus plures cibos insumere consuevit. Vacuato enim ventre, à sanguine & muco transeunte, & dum ad intestinum illabuntur, tormina fiunt. Intus autem existentibus cibis, minorem morsum intestino exhibent. Ac ex iisdem quidem ex quibus etiam intestinorum difficultas contingit, & imbecillior tamen & breuis, minimeq; lethalis. Cum ex vino aut comeflatione cholera prehenderit, aut alui profluuium, ad alui quidem profluuium ieiuniũ confert, & si sitis detineat, vinum dulce exhibendum, aut vuarum dulcium retrimenta. Sub vesperam autem eadem danda quæ à medicamento purgatis dantur. Quod si non sedetur, sedare autem velis, vomitum post cibum aut lentilulæ decoctum excitato, confestimq; per inferiora secessus sursum reuellit, sique lentium aut cicerũ cremore elueris, sic quoq; quodammodo sedabitur. Ad choleram autem confert, si quidem dolor detinet, ea dare quæ in medicamentorum tractatione dolorem sedare scripta sunt. Venter autem tum superior, tum inferior, potionibus madefacientibus curandus, corpusq; excepto capite, balneis calidis emollic.

dum, sicq; facilior vomitus contingit, & si quid humidi sub-
 ierit, quæ molesta sunt sursum reuomuntur, & per inferiora
 secessus magis prodit. Quòd si vacuus fuerit, cum vi euo-
 muntur, & violentius fecedunt. Sub vesperam autem etiam
 ei exhibeto, quæ ei qui medicamento purgante vsus est, ex-
 hiberi solent. At verò dolores qui ex vini potione aut com-
 messatione contingunt, oriuntur cum cibi & potus solito
 copiosiores in ventriculum subierint, quæque foris corpus
 supra modum calefacere solent, bilem & pituitam agitant.
 Stranguriæ multi quidem & varij sunt modi. Confert verò
 foris quidē corpus balneis calidis emollire, intus verò ma-
 defacere, aluum quidem cibis quibus fluida reddatur, vesti-
 cam verò potionibus, à quibus vrinæ plurimum profluit.
 Ex medicamentis autem vrinam cientibus, ea danda sunt,
 quæ in medicamentorum tractatione dolorem sedare scri-
 pta sunt. Morbus verò ex pituita oritur. Et cum quidem ve-
 sica resiccata, aut refrigerata, aut vacuata fuerit, dolorem
 exhibet, cum verò humida & plena, aut etiam distenta est,
 minus. Hic autem morbus senioribus quidem longior fit,
 iunioribus verò breuior, neutris tamen lethalis. In coxen-
 dicum morbo, dolor coxæ connexionem inuadit, & extre-
 mas nates, & protuberantem in summa femoris parte car-
 nem quæ γλυστός dicitur. Ad extremum verò per totū etiam
 erus dolor deerrat. Huic confert, cum dolor detinet, balneis
 calidis & fomentis emollire ad quacunque cruris partem
 dolor fortè decubuerit, aluumque subducere, cumque le-
 uatus dolor fuerit, medicamētum infra purgans exhibere,
 & post hæc lac asininum coctum potare. Ad dolorem autem
 danda quæ scripta sunt in medicamentorum tractatione.
 Oritur hic morbus vbi bilis & pituita ad venam sanguine
 manantem decubuerit, aut ex alio morbo, aut aliàs cum
 quicquid est sanguinis à pituita & bile coactum, male affe-
 ctum fuerit. Istud enim toto crure per venam sanguine ma-
 nantē vagatur, & vbicunq; constiterit, ibi etiam dolor ma-
 ximè manifestus & molestus contingit, non tamen lethalis.
 Quòd si in vno aliquo loco firmiter constiterit dolor neq;
 medicamētis expellatur, quocunq; loco dolor fortè extite-
 rit, eum lino crudo inurito. Articularis morb⁹ cum detinet,
 corporis articulos ignis & dolor inuadit. Prehendit etiam
 acutus,

acutus, & ad alium atque alium etiam articulum vehemen-
 tiores & leuiores dolores decumbunt. Huic, qua parte do-
 lor detinet, refrigerantia admouere confert, & quæ in ven-
 tre sunt per infusa & glandem subducere, & quicquid tibi
 profuturum videbitur, sorbendum & bibendum exhibere.
 Cum verò dolor adfuerit, medicamentum deorsum pur-
 gans propinato, & post hoc serum coctum & lac asininum
 potui exhibeto. Hic morbus ex bile & pituita oritur, cum
 agitata ad articulos decubuerint. Et breuis quidem & acu-
 tus euadit, sed minimè lethalis, iunioribusque magis quàm
 senioribus contingere solet. Pedum dolor his omnibus que
 circa articulos contingunt violentior quidem existit, & ma-
 ximè diuturnus, qui que ægerrimè soluitur, est que hic qui-
 dem morbus sanguinis in venis à bile & pituita corrupti.
 Qui que magis tenues venulas corporique plurimum ne-
 cessarias neruosque & ossa multa ac crebra subierit, eò sanè
 tum stabilior morbus est, tum ægerrimè profligatur. Huic
 eadem quæ articulari morbo conferunt, & longus quidem
 hic morbus est & grauis, minimè tamen lethalis. Quòd si
 in digitis dolor remaneat, venas in digito paulum supra ar-
 ticuli nodum inurito. Vstio autem per linum crudum fiat.
 Morbus autem Regius hunc in modum curandus est. Cor-
 pus quidem balneis calidis foris emolliendum, aluus verò
 & vesica madefacienda, & ex vrinam cientibus danda quæ
 antè scripta sunt. Quòd si vehemens fuerit, capite purgato
 medicamentum quoddam quod bilem per inferiora pur-
 get propinato, postea verò vrinam ducentibus vtendum.
 Hic autem morbus oritur, cum bilis commota ad cutem se
 conuerterit. Quæ si quiuis ex plebe nouerit, haud similiter
 in incurabiles morbos incidat. Solent enim morbi ex par-
 uis causis externis magni & diuturni fieri. Et quæ quidem
 ad cibos aut potiones spectant, vel sorbitiones, vel medica-
 menta quæ doloris gratia exhibentur, ea omnia semper si-
 ne periculo admouentur, si vt scripta sunt admoueas. Quæ
 verò medicamenta bilem aut pituitam purgant, in iis peri-
 culum constituitur, & culpa in eos qui curant confertur.
 Hæc igitur maximè euitare oportet. Atq; ij quidem morbi
 qui circa ventrem oriuntur, præter eos qui pus pectore col-
 ligunt, & qui tabem inferunt, & qui mulieribus contin-

gunt. De his enim seorsim scriberetur. Tubercula quæ oriuntur omnia, ex pituita aut sanguine nascuntur. Cum verò ex vulnere aut casu collecta fuerint, hæc sanè confert partim quidem cataplasmatibus inducere, & medicamentis epotis discutere, partim verò cataplasmatibus impositis maturare. Ex cataplasmatibus autem discutunt, quæcunque calida humectant, neque ad se trahunt. Maturant autem quæ calefaciendo cogunt. Vbi verò quid sectum aut sponte ruptum fuerit, medicamento humorem repurgato, cum autem pus effluere desierit, velut vlcus curato. Lepra, prurigo, scabies, 10 impetigines, vitiligo & alopecia ex pituita oriuntur. Sunt autem ista fœditas potius quàm morbi, fauus, strumæ, phygethla, furunculi & carbunculus, ex pituita oriuntur. In his ut ea repurges medicamentis ad hunc modum vtendum. Biliosis quidem ea exhibeto, quibus bilis repurgetur, pituitosis verò à quibus pituita, melancholicis autem à quibus bilis atra, hydropicis verò ex quibus aqua. Quæ medicamenta potu exhibentur, neque bilem, neque pituitam purgare solent, ea cum corpus subierint, vim suam exhibeant oportet, aut refrigerando, aut calefaciendo, aut siccando, aut humectando, aut cogendo, aut diffundendo. Quæ verò somnū conciliant, ea sanguine quietem per medicamentum præbere oportet. Cum verò ad agrotum perueneris, quamnam patiar & quamnam ex causa interrogandum, & ex quotiam diebus, an etiam venter demittat, ac quamnam vi-
ctustatione vtatur. Imprimisq; in considerationem adhibendum, num morbus ex bile aut pituita, vel ab vtrisque ortus sit. Probeque nosse conuenit, quod ex horum altero, aut vtrisque, originem ut habeat necesse est. Deinde num siccitate vel humectatione indiget, vel aliæ quidem corporis 30 partes siccitate, aliæ verò humectatione. Postea an morbus per superiora, an per inferiora curandus sit, vel per vesicam, & num morbus increseat, aut imminuatur, num soluatur, vel in alium transeat. Eos qui vulnera acceperunt fame conficito, & quæ insunt ex aluo, vel per infusum, vel per medicamentum deorsum purgans exhibitum subducito, aquam vel acetum potui exhibeto, aut sorbitione dato. Quæ inflammationem sentiunt, per cataplasmata refrigeranda. Sint autem hæc cataplasmata, aut betæ folia aqua cocta,
aut

aut apium, aut oleæ folia, aut fici folia, aut rubi, aut queercus, aut mali punici dulcis, quibus coctis vtendum est. Crudis verò rhamni foliis, vel viticis, vel saluix, vel Tithymalli, vel polygonum viride, vel porrum, vel apium, vel conandrum, vel ifatidis folia admoueto. Quòd si horum nihil habeas, neque vllum aliud cataplasma, polentam aqua aut vino subactam ex cataplasmate imposito. Tandiu autem cataplasmata hæciuuant, quandiu vlcere frigidiora fuerint, calidiora verò aut æquè calida nocent. Pinguia inflammatis minimè conferunt, neque sordidis, neque putrescentibus. Verùm ad inflammata frigida conferunt, ad sordida verò & putrescentia, acria, & quæ morsum quendam excitando purgant. Cùm verò carnem generare voles, pinguia & calida magis conferunt. Ab his enim caro succrescit. Quibus cibis aut potionibus per sanitatem homines in victus ratione vtuntur, his præsentibus ad calorem, frigus, humiditatem & siccitatem temperatis, erga ægros vti oportet. Ex frigidis quidem calidis, & calidis ex minimè calidis, & siccis ex non siccis, & reliquis ad eundem modum. Neque verò de præsentium facultate dubitandum, & absentia inuestiganda quæ nullam ægro vtilitatem afferre possunt. Quòd si probè consideres, cùm ab his discesseris, pauca inuenies quibus circa ægrum vtaris. Sorbitiones autem in omnibus morbis exhibendæ, aut prifana, aut milium, aut farina, aut alica. Ex his quæ ad alui deiectionem exhibueris, tenuia & cocta magis dulcioraque dato, quam falsiora aut calidiora. Quæ verò ad robur & virium refectionem, crassiora, pinguiora, & moderatè cocta. Potionibus autem vtendum, si quidem aluum & vesicam subducere velis, vino dulci aut aqua mulsâ, sin verò adstringere, austero, albo, tenui, aquoso. Sin roborare, austero, nigro. Qui vinum timidè bibunt, iis potiones præparatæ & in medicamentorum tractatione scriptæ exhibendæ. His qui medicamentum biberunt, post purgationem exhibeto, febricitantibus quidem, aut lenticulam, aut milium tenue, aut prifanæ cremorem. Prifana autem danda quidem, & milium, quæ leuia existunt. Alica verò velut omnium valētissima, & farina velut his valentior. Lenticula autem odorata paranda, & pauca secundo loco exhibenda, cùm leuis sit sorbitio, & ex

Ventriculi superiore parte grata. Admisceatur autem aut sal, aut mel, aut cuminum, aut oleum. Ad lenticulam verò aut pulegium herbam, aut acetì parum admisceto. Febre verò carentibus panis puri medullam iusculo intritam dato, aut mazam, aut piscis cocti & sale conditi frustulum, aut ouiculæ tenerrimæ carnem, vel gallinæ, vel catuli coctam. Et febricitantibus, aut betam, aut cucurbitam, aut blitum, & post cibum vinum generosum, vetus, album quàm dilutum propinato. Quibus lauari non confert, eos vino & oleo calido inungito, & tertio quoque die detergeto. 10 Cum laborantis aluum cibus humectare voles, mazam & opsonia exhibeto, marinorum quidem piscium frustula cocta ex intrito, ouis quàm tenerrimæ carnes, aut hœdi, aut catelli, aut volucris coctas, & betam, vel blitum, vel rumicem, aut cucurbitam si anni tempus tulcrit. Olera verò apium, & mentham & ocimum, & vinum mellitum, vetus, album aquosum. Cum autem corpus exiccare voles, panem exhibeto, & opsonia asca & sicca, eaquæ omnia calidiora, & carniū partes carnosas, pisces saxatiles, olera, rutam, aut thymum, aut origanum. Vinum autem nigrum austerum. 20 Opsonia verò sale & cumino condito, reliquis verò condimentis quàm minimū vitior. At cum ex morbo vires reficere voles, alia quidem eadem quæ dum aluum humectas exhibeto. Sed lactantium loco carnes validiores, & catulinarum loco, volucrum & leporinas, & ex his assas quasdam tum carnes, tum pisces, & quàm optimè conditos. Quibus morbis siccitas cōfert, semel die cibum capere conducit, & cibos ac potus pauciores quàm vt repleri queant insumere, eosque laboribus & deambulatione conficere, & quàm minimū dormire. At quibus humiditas confert, inedia non 30 est ferenda, neque cibo aut potu indigere debent, neque laborare, & dormire quantum volent. Quoscumque cibos, aut opsonia, aut potiones, ægrotantes expectunt, ea suppetant, si nullum corpori nocumentum sit ad futurum. Cum cibos aut potiones addere vel detrahre cœperis, paulatim & additiones & detractiones faciendæ. Qui sufficientes cibos conficere queunt, iis sorbitiones ne exhibueris, cibum enim prohibent, iis verò qui non possunt, dato. Si quid dare voles virium reficiendarum gratia, alicam & prisanam triticeam

ticeam exhibeto. Hæc namque sorbitiones valentiores sunt,
 post cœnam autem exhibendæ. Quæ potu exhibentur me-
 dicamenta & ad vulnera adhibentur, ea perdiscenda, idque
 plurimæ stimandum. Neque enim hæc homines ex consi-
 lio, sed potius ex fortuna inueniunt, neque artifices magis
 quàm plebeij. Quæ verò in arte Medica intelligentia di-
 fcuntur & inueniuntur, vel circa cibos, vel medicamenta, ab
 iis qui nosse possunt quæ in arte sunt perdiscenda, si quid
 perdiscere voles. Imbecillis post sorbitiones cibum exhibe-
 to, & vinum generosum superbibendum dato. Ante cibos,
 & potiones, & sorbitiones, & post hos, quicumque tandem
 tibi videbitur & cibus imbecillis & potus offerendus, si ad
 corpus & animum attenderis. Sic enim plurimùm iuueris.
 Quam ciborum quisque facultatem habeat, ex his qui ma-
 nifestam facultatem exhibent, conicere oportet. Qui vel
 flatum, vel morsum, vel plenitudinem, vel ructum excitant,
 vel tormina, vel per aluum demittuntur, vel nō demittuntur,
 cumque hæc manifestō efficiant, ex his etiam reliquos con-
 siderare oportet. Singula enim edulia quæ iuuent & noce-
 ant habent. Sed alia quidem quæ efficiunt, apertissimè effi-
 ciunt, alia verò obscurius. Imbecillis cibaria & opsonia
 conficito & exhibeto, ex quibus neque flatum sit, neque ru-
 ctus acidus, neque tormina, & quæ neque admodum per
 aluum demittantur, neque admodum exiccentur. Hæc au-
 tem ad hunc modum contingunt. Quæ quidem ventricu-
 lus superat, quæque corpus recipit, ea neque flatum, neque
 tormina excitant. At si ventriculus non superet, ab his &
 flatum, & tormina, cæteraque id genus contingunt. Ex cibis,
 opsoniis & potibus leuissimi sunt, qui modicè aut paulò su-
 pra modum in corpus ingesti, neque plenitudinem, neque
 tormina, neque flatum, neque horum quicquam excitant,
 & cum celerrimè concoquantur, & concocti per aluum de-
 mittuntur, & qui toto die quo ventrem subierint, nullam
 molestiam exhibent, cumque longè antè ingesti sunt. Gra-
 ues verò qui modicè aut infra modum insumti, plenitudi-
 nem & laborem exhibent, & quos neque quis perficere, ne-
 que edere, neque bibere potest, sed laborem faciunt. Per-
 diu verò si quis eos aut biberit, aut comederit, sic quoque
 laborem exhibent, neque pro ratione per aluum secedunt.

Ad sanitatem optimi sunt, qui paucissimi ingesti, satis sunt ut fami & siti medelam afferant, & longo tempore in corpore recepti, etiam pro ratione per aluum secedunt. Ad robur autem comparandum optimi, qui plurimam & densissimam carnem gignunt, sanguinem crassiozem reddunt, & pro ingestorum ratione per aluum secedunt, plurimoque tempore in corpore continentur. Pingua, vnguinoso, caseosa, melle & s. samo condita, ructum acidum ferè cient, & bilis sursum ac deorsum refusionem, & tormina, & flatum, ac repletionem. Idem etiam euenit cum quis plura comedere aut biberit, quam ventriculus concoquere queat. Imbecillis quæcumque pro morbi & corporis ratione dederis, ea corpus absamit, & neque indigum est, neque plenum. Sin verò in temporis occasione, aut postea erraueris, ad vtrunque noxa consequitur. Cibi, opsonia, aut potus quos corpus recipit, ex iis fere neque tormina, neque flatum, neque ructus acidus contingit. Vbi enim ventrem subierint, ex eo corpus quod sibi accommodatum est trahit, & quod relictum est, iam imbecillius esse necesse est, ita ut tormina, aut flatum, aut aliud quid eiusmodi in ventre excitare non possit. Vina dulcia & austerà, & mellita vetera ventrem subducunt, maximeque vrinam mouent & nutriunt, & neque flatum, neque tormina, neque plenitudinem excitant. Carnes excoctæ & assatæ, imbecilles quidem vtræque ad robur firmandum. Adalui secessum excoctæ quidem accommodatæ, assatæ verò tardiores. Quæ autem moderatam & coctionem & assationem habent, eæ & ad robur, & adalui secessionem moderatè se habent. Crudiores verò ad robur quidem accommodatæ, ad secessum verò minimè. Ex cibis ac potibus qui corpori maximè conueniunt, & maximè sufficiunt, & ad nutritionem & ad sanitatem, ex his ipsis, cum quis non opportunè, aut iusto pluribus vitur, tum morbi, tum ex morbis mortis contingunt. Reliqui autem cibi ac potus qui eiusmodi facultatem non habent, parum quidem iuuant, etiam si quis his prorsus opportunè vtatur, parum verò etiam nocent. Imbecilli autem in vtramque partem vergunt, ut & boni aliquid, & mali faciant. At cibi & potus qui hanc vim habent hi sunt, panis, maza, carnes, pisces, vinum, & ex his quidem alij magis, alij minùs. Qui siccam victus rationem

instituunt, his cum cibo potum ne exhibeto, sed longo post
 cibum interuallo. Et ad hunc quidem modum siccus humor
 ex cibus siccis proueniens, corpus siccat. Si verò vnà cum ci-
 bo bibat, alimentum humidius redditum, corpus humidius
 facit. Panis calidus & carnes calidæ, si per se edantur, sic-
 cant. Quòd si cum humore aut confestim à cibo insuper
 potum exhibueris, non siccant. Panis purus ex farinis ad ro-
 bur & virium refectiorem magis confert, quàm qui non
 est incerniculo perpuratus, & recens quàm hesternus, &
 ex farinis recentibus, quam ex vetustissimis. Polenta ex hor-
 deo decorticato & circum affusa aqua resperso, valentior
 est, quàm ex macerato, & recens quàm vetustior, & maza
 longè antè subacta validior est, quàm non longè antè sub-
 acta. Vinum diffusum & refrigeratum ac percolatum, te-
 nuus redditur & imbecillius. Carnes coctæ, percoctæ qui-
 dem, imbecilliores sunt & leuiore, assæ verò si exassatæ fu-
 erint, & veteres sale & aceto cõditæ, recentibus imbecillio-
 res sunt & leuiore. Imbecilles cibi & leues, neque ventricu-
 lum quidem, neq; corpus molestia afficiunt, quia calefacti
 non intumescunt, neq; implent, sed citò emolliuntur, & co-
 cti per aluum secedunt. Humor autem ab ipsis corpori de-
 bilis prouenit, neq; auget, neq; vires effatu dignas exhibet.
 Valentiores autem cibi, cum ventriculum subierint, tum
 intumescunt, tum plenitudinem excitant, & tardius quidem
 concoquantur, neq; per aluum secedunt, humor autem ab
 ipsis valentior & incorruptus proueniens, robur multum
 corpori & incrementum præbet. Carnes corpori laxissimæ
 catulinæ, volucrum & leporinæ coctæ, grauis verò bubu-
 læ, & porcina moderatiores, coctæ autem & assæ ad flatum
 accommodatæ. Bene valentibus & imbecillis, ouillæ. Suillæ
 verò & ad bonâ quidem corporis habitudinem & robur la-
 borantibus & exercitatis bene conueniunt, imbecillis verò
 & priuatis valentiores. Et ferinæ cicuratis leuiore sunt,
 quoniam non similes fructus edunt. Pecorum autem car-
 nes differunt, & eorum quæ fruges edunt, & eorum quæ
 non edunt. Neq; fruges idem in omnibus faciunt, sed quæ-
 dam densam & robustam victimæ carnem reddunt, quæ-
 dam verò, tum raram, tum humidam & imbecillam. Ut
 omnia comprehendâ, pisces & cocti & assati, ipsiq; per se &

cum cæteris cibus sumti, leue sunt edulium. Ipsi verò inter se sic differunt. Et lacustres quidem, & pingues, & fluuiatiles grauiores sunt. Littorales verò marini leuiiores, percoctique assatis leuiiores. Ex his cibus cum aliquem reficere voles, valentes dato, leues verò cum gracilem & tenuem reddere opus erit. Balneum calidum, moderatum quidem corpus emollit & auget, quòd verò tempestiuum modum excedit, siccæ quidem corporis partes madefacit, humidas autem resiccant. Et siccæ quidem humectatæ, imbecillitatem & animi deliquium inducunt, humidæ verò exiccant, siccitatem & sitim. Ex oleribus allia cocta & assata; & vrinam promouent, & per aluum secedunt, & ad menstrua muliebria conferunt. Cepæ ad vrinam accommodatæ, succus enim acrimoniam quandam excitat, adeò per aluum demittatur. Quibus sic vtor, vt ne tamen imbecillis exhibeas. Apium & coctum & crudum vrinam ciet, ac palustre magis quam satiuum, quod etiam facultatem habet maiorem. Coriandrum tum coctum, tum crudum, ori ventriculi gratum est, & aluum mouet. Ocimum humidum & frigidum est, ori que ventriculi gratum. Porra cocta quidem vrinam & aluum mouent, cruda verò incendium & inflammationem excitant. Malum punicum vires reficit & pituitosum est, & cum nucleo quidem aluum firmat, citra nucleum verò, mouet. Cibi calidi, sicci quidem sistunt, quod enim in ventre est humidum resiccant, humidi verò & caliditate madefacientes, subducunt. Acerba corpus siccant & cogunt, vimque sistendi habent. Acida extenuant & morsum faciunt. Salsa aluum & vrinam ciet. Pinguia & vnguinosa, ac dulcia, humiditatem quidem ac pituitam excitant. Vires reficiunt cucurbita, beta, blitum, & rumex, & humiditate aluum deiiciunt. Brassica verò acrimoniam quandam habet, qua aluum mouet, simulque boni succi est. Caseus & sesama, & vua passa, vires reficiunt & pituitosa sunt. Vina dulcia & mellis colorem referentia, vtraque & vires reficiunt, & vrinam ciet, & pituitosa sunt. Austera verò ad robur & siccitatem accommodata. Vrinam verò prouocant etiam austera vetusta, alba & tenuia. Oleum & quæ oleosa vires reficiunt, & pituitosa sunt. Ex oleribus coctis per aluum secedunt, quæ natura sunt humidissima, aut acerrima;

hima, aut caliditatem habent. Danda autem hæc vt ad fecesum conferant, tepidiora & coctione maximè emollita. Cucumis pepo, & vrinam & aluum mouet, ac leuis est. Alter autem pepon, refrigerationem quandam inducit, & sitim sedat. Ab horum neutro nutritio non nisi tenuis quædam procedit, sed neq; malum aliquod effatu dignum ab horum neutro. Mel cum cæteris sumtum, & nutrit, & coloris bonitatem facit, per se autem magis attenuat, quàm vires reficiat. Nam & per vrinam fertur, & supra modum expurgatur. Quæ vrinam mouent calefactâ in ventre citò calefiunt, & calefacta marcescunt & contabescunt, ideoq; celerem habent per aluum deiectionem. Cibi ventrem morantes, & calefiunt, citoq; calefacti resiccantur, & in se coeunt, ideoq; circumcirca obdurati, per aluū minimè secedunt. Quæ per aluum secedunt, succi plena sunt, & natura calida. Quæ verò vrinam cient, sicca & frigida: Frumentum & vinum sùapte natura tum robore & imbecillitate, tum leuitate & grauitate inter se differunt. Differt etiam locus à loco ex quo ista proueniunt, aquisne irrigetur, an aquis careat, & Soline sit probè expositus, an multum opacatus, & bonus, an malus: ita vè hæc omnia ad singulorum ciborum, tum robur, tum imbecillitatem cōferre videantur. Qui sanitatis tempore panem edere consueuerunt, his etiam per morbos dandus est. Cùm quis cibos aut potiones plures solito sumserit, nisi vt solet perfecerit, statim vomitione reuicere optimū. Fructus autumnales & arborei ideo post cibum, & bene valenti, & debili plus molestiæ exhibent, quòd eius quidem qui cibum sumsit corpus, ab ipsis humores trahit. Sin verò ieiunus comederit, plures: Cibi qui aut flatum, aut ardorem, aut morsum; aut repletionem excitant, aut tormina, ab eiusmodi liberat vinum merū superbibitum. Corpus enim vino calefactum, calore eximit ea quæ à cibis & potibus, ac similibus insunt. Interdum quidem aluus perturbatur, interdum verò sistitur, interdum etiam pro ratione deiicit. Cùm autem hæc ita se habeant, primū quidem cùm aluus humidior, cumque sicciior cibum susceperit, corrumpit, deinde cùm mutatio contigerit, siue ex frigore ad caliditatem, siue ex caliditate ad frigus, corrumpit, adeò vt aluum ab hisdem cibis propter hæc ipsa molliorem & duriorē fieri necesse sit. Ex cibis &

potibus & opsoniis, pane excepto & maza, & carnibus, & piscibus, & vino, & aqua, reliqua omnia ad incrementum, & robur, & ad sanitatem parua & imbecilla auxilia conferunt. Parua etiam & imbecilla ab his mala contingunt. Quoscunque febres non continenter detinent, sed intermittentes inuadunt, his post accessionem cibi exhibendi, coniectura facta ne quando à recenti cibo, sed iam concoctis cibis febris ingruat. Vinum & mel optima hominibus censentur, si pro natura & sanis & debilibus tempestiuè & moderatè exhibeantur. Et bona quidem per sese, & cæteris admixta, tum alia, tum quæcunque effatu dignam utilitatem exhibent. Quæ sanis conferunt, ægrotis exhibita valentiora sunt, eaque vi ipsorum detracta exhibenda, alioqui ea corpus non ferat, sed magis noceant quam iuuent.

Hippocratis de internis affectionibus.

Pulmonis arteria si exulcerata, aut quædam ex tenuibus venulis quæ in pulmonem dependent, rupta fuerit, aut fistulæ per pulmonem distentæ, & inter se confringantur, & sanguine compleantur, (his verò de causis præcipuè diuelluntur & perrumpuntur, vehementi exercitatione, cursu, casu, per plagas, per violentos vomitus & febres) hæc quidem primùm contingunt. Tussis sicca detinet, deinde non multò post sputum subcruentum, interdum verò purum expuit. Quòd si hoc quidem modo morbus desinat, bene habet. Sin minùs procedente tempore, copiosior sanguis, interdum quidem purus, quandoque etiam aliquantum putridus procedit. Plærumque verò fauces etiam latenter sanguine complentur, deinde sanguinis grumos paulatim & subinde velut ebullientes reiiciunt. Quandoque verò etiam ab his grauis odor oritur, & fauces interdum tenui quadam lanugine implentur. Et rigor ac febris circa quidem morbi initià vehemens, eo verò progressu leniorprehendit, subindeque corripit. Dolor etiam quandoque in pectoribus, dorso & lateribus vrget. Cùm sanguinem spueredesierit, sputum copiosum liquidum, interdum etiam viscidum

viscidum expuit. Atque hoc modo afficitur donec dies quatuordecim præterierint. Post hos verò nisi morbus sedetur, squamulas, quales ex pustulis, ab arteria reuulsas tussiendo reiecit, & dolor in pectus, dorsum & latus irruit, præcordiaque ad contactum tanquam ab ulcere dolent. Cum sic se habeat, huic morbo quam maximè quies interna conducit. Si quid enim laborarit, tum dolor vehementior, tum tussis magis quam antea vrget, rigorque ac febris magis detinet. Cumque sternutauerit, dolor acutus adoritur, doletque etiam in lecto cum circumuertitur. Huic cibos quidem eosdem quos suppurato, sed hos non multos, offerre oportet. Oponiis verò his vtatur. Piscibus quidem squatina, aut pagro, aut galao magno albo, aut aliis similibus, omnibus cum rhoë & origano conditis. Galli autem carnem assam sine sale edat, aut capræ coctam; vinoque vtatur austero quam vetustissimo & suauissimo nigro, deambulationibus autem moderatis, præterquam quòd hæc dum febris non detinet fieri debent. Quòd si febris detinet sorbitione farinæ aut milij vtatur. Si verò cibi exhibeantur, pauci porrigantur, & opsonia per aluum secedentia. Sed si medicamento tibi vtendum esse videatur, eum grano Cnidio, aut tithymallide aliquantulum purgato, & post purgationem, farinæ coctæ pinguis acetabulum exorbendum dato. Deinde quam maximè vires reficito, quò minimum gracilis euadat. Gracilem enim esse ad hunc morbum minimè confert. Deambulationes paucæ primùm faciendæ, ne lassitudo inuadat. Fomentum autem subinde adhibendum, qua; die exhibebitur, sine cibo permaneat, nisi quòd farinæ coctæ acetabulum exorbeat, aqua verò bibat. Postero die minus quam pro consuetudine comedat, vinumque nigrum, suauè, austro, paucum bibat. De reliquo, bis aut ter die cibos exhibeto, sicque ei sensim exhibeto, donec ventriculum ad pristinum habitum reuocaris. Per febres enim & inediam, si quidem os expetit, ventriculus verò recipere nolit, si confertim recipiat, inflammatur. Verùm paulatim exhibere oportet. Quòd si confertim dederis, parumque laborarit, ventriculus deambulationibus minimè perfrigeratur, densatis nimirum sensim cibariis, ideoque febris accedere solet. Et per hyemem

quidem minùs, per æstatem verò magis delinquitur. Huic quàm maximè vires reficere conuenit, vt maximè crassus euadat, & deambulationibus modicis luctaque minùs solito vtatur. Primùm parum laboret, deinde paulò plus, nunquam verò multum. Quæ si fecerit, citissimè conualescet. Quòd si ex vehementi labore gracilis euadat, de eo remittat & quietem agat. Hic vbi conualuerit, ad ventum ne celeriter currat, neq; in equum, neque in currum conscendat. Vitet autem clamorem & excandescentiam. Periculum enim est ne redeat morbus. Verùm hæc omnia vitanda sunt. At si cibum refugiat, orobum tostum cortice repurgato, deinde tribus diebus aqua maceratum, quotidie alia affusa, aquam diffundito. Postea quarto die excolatum & reficcatum, mox tenuissimè molitum, per incerniculum cribrato. Et lini semen tostum, sesamumq; etiam tostum læuissimè tundito, polentamq; insulsam, puram, tenuem admisceto. Sit autem orobi & polentæ vtriusque æqualis portio, sesami verò tertia pars, & lini partis vnus dimidium. Quæ caprino lacte cocta, quàm liquidissima sorbeat. Post hæc autem cibos puros, & ex opsoniis valentiora in prandium ei exhibeto, & vinum idem bibat. Centaurii etiam radices vino intritas ad eiusmodi ruptiones facientes ei exhibeto. Dracontij etiam radices vino intritas dato, & bechij radicem cum melle, & dracontium derasum delingendum. At si quod in lacte decoctum est sorbere posse neget, lac bubulum quàm plurimum, aquæ mulsæ tertia parte admixta bibat, sicq; citissimè conualescet. Hic autem morbus, cum sit difficilis, multa curatione indiget. Cùm enim quis curatus & sanus factus fuerit, nisi sui curam habuerit, plærifq; reuertens morbus, interitus causam attulit. Qui siquidem hac curatione sanatus fuit, satis est. Sin minus, vbi cum lacte crassiorem reddideris, in pectore & dorso inurito. Si enim vstio bene successerit, morbum euadendi spes est. At verò si arteria aut vena aliqua ex his quæ ad pulmonem tendunt, diuellatur, hæc contingunt. Per morbi quidem exordia tussis acuta, rigor & febris detinet, & sputum tum copiosum, tum album ac spumosum, interdumq; subcruentum expuit, dolorque caput & cervicem occupat. Hic morbus priore est vehementior. Ac decem quidem primis diebus hæc

hæc ei contingunt. Deinde plæriq; vndecimo die pus crassum per vim expuunt. Die verò decimoquarto puriora expuit, si ex eo æger euasurus est, & dolor minùs affligit, breuiq; sanus euadit. Quòd si diuturnus morbus futurus est, & multò plus puris expuit, & reliquus dolor in corpore longè maior est, & calores quàm antea leuiores detinent. Hunc si per initia curandum susceperis, scammonix succo, si febre careat, per inferiora aliquantulum purgato. Post purgationem verò eadem quæ priùs exhibeantur, & reliqua eadem quieto quàm maximè corpore assumantur, & molliter dormiat. Et hæc quidem decem primis diebus faciat. Quòd si purulentus extiterit, eadem etiam quæ priùs faciat. Sin verò sanus euaserit, his cibus & potibus abstineat, acidis, acribus, falsis & pinguibus. Labore etiam vehementiore, & iisdem quibus priùs abstineat. Quæ si fecerit, citissimè hoc morbo liberabitur. Sin verò eorum aliquid non fecerit, periculum est ne morbus reuertatur, & peior detineat. Plærique enim rupto pulmone ad mortem vsq; perseverant. Hunc nisi quis confestim curet, postea vbi morbus reuersionem fecerit, non erit quo iuuare possis, nisi hæc feceris. Lacte bubulo crassiorem redditum in pectore & dorso inurito. Si enim vstio tibi prosperè successerit, iuuabis. Hic autem morbus ex iisdem erratis ex quibus etiam prior oritur. Pulmonis inflammatio ex his ferè fit. Cùm ad sese pulmo sanguinem aut pituitam falsam traxerit, neque rursus dimiserit, sed ibi collecta & coacta fuerint, ex his tubercula in pulmone gigni solent, & pus intrò colligi. Hic hæc patitur, per initia & totum morbum tussis acuta, & rigor, & febris detinet, dolor in pectore & dorso, interdumque in latere vrget, vehemensque erectæ cervicis spiratio incidit. Hic ad decimumquartum vsque diem in his perseverat, plærumque etiam pluribus diebus. Deinde pus foras erumpit, multumq; expuit, sæpe verò velut aranearum tunicas expuit, crebrò etiam subcruentum. Et si quidem pulmo citò repurgetur & gracilis reddatur, perniciem euadit. Si minùs, perseverat hic morbus & per annum detinet, & quandoque in varias affectiones transit. Huic per initia antequam pus foras erumpat, hæc admouere oportet. Cùm febris remiserit multa calida lauet, & sorbitionibus multis vtatur, ptisanæ

cremorem coctum, melle affuso & cocto sorbeat, vinum dulce album, aut aquam mussam coctam bibat. Vbi verò pus expuere coeperit, eadem quæ prior purulentus bibat, iisdemque cibis, potibus, & opsoniis vtatur, acidis abstineat, acris, salis pinguibus, venere & crapula, nisi cum morbo commodum fuerit. Inspecto autem colore, quorum tibi indigere videatur, curam habeto, reliqua autem eadem faciat. Lac bubulum & caprinum, si anni tempus ferat, bibat, prius tamen lacte asinino cocto aliquantulum purgetur. Bibat autem quotidie mane lactis equini excolati poculum trium heminarum mensura, si possit. Si igitur ad hunc modum curatus melius habuerit, satis est. At si pus ad pectus non erumpat, ipse corpore quam maximè quietem agendo, & quæ sibi commoda sunt admouendo, sui ipsius curam habeat. Si verò ad pectus pus eruperit, qua parte de se tibi significationem præbere videbitur, illic præcipuè sectione aut vsione facta, pus primùm paucum educito. Reliqua eadem facito quæ in priore purulento scripta sunt. Si varix in pulmone gignatur, per morbi quidem exordia tussis sicca, rigor & febris vehemens admodum inuadit, erectæ cervicis ispiratio detinet. In capite tumor insistit, & surpercilia dependere videntur, tumorque ad faciem, pectus & pedes descendit, sæpe verò in capite fixus est, cumque dolor detinet, præ dolore oculos atollere non potest. Corpus est subpallidum, & venæ per ipsum feruntur, aut rubræ aut nigræ. Huic quidem cum sic habeat & dolor maximè vigeat, primùm quidem sanguinem detrahit, deinde multa & calida lauato, & cum sitis detinet, cyceonem ex vino nigro austero quam suauissimo, æquali aqua temperatum, potui exhibeto, quem maximè frigidum bibere oportet. Præsanæ cremore cocto, optimo melle affuso, pro sorbitionibus vtatur. Quæ primis quatuordecim diebus offerenda sunt. Quod si diutius morbus detineat, dolorque maior in corpore & virium impotentia adsit, huic sanè sic habenti ea exhibeto, quæ ei qui pulmonem purulentum habet, cum quatuordecim dies præterierint. Oritur hic morbus ex vehementiore labore & bile atra. Cum venæ cauæ quæ in pulmonem pertingunt, sanguine aut bile atra refertæ fuerint, venulæ nimirum in angustiis interceptæ, inter se

confringuntur, cumque exitum non habeant, dolorem & flatum in pulmone excitant. Hic morbus cum sit difficilis multa curatione indiget, alioqui ægrum non relinquere, fereque multos ad mortem usque comitari solet. Si inflammatio in pulmone oriatur, oritur autem præcipue ex violentia & piscium capitonum & anguillarum ingluvie, qui pinguedinem hominis naturæ maximè insensam habent. Iam verò ortum habuit hic morbus ex pituita, cum sanguini permixta ad pulmonem affluerit. Incidit etiam ex carnis esu, & aquæ mutatione. Hæc igitur ei contingunt. Vehementer ruffit, & sputum liquidum & copiosum expuit, plarunque etiam crassum & album, velut ex raucedine. Dolor acutus vexat in pectore, dorso, laterum inanitatibus & costis acidum eructat, & ex pectore ac pulmonibus velut ex ventre quid murmurat, pituitam acidam vomit, sique quod vomitione reiectum est in terram effundas, eam tanquam infusum acetum radit, & dentes stupefcunt. Rigor, febris, & sitis vehemens detinet, & si quid pingue comedere velit, in visceribus strepitus editur, vomitus cietur, & totum corpus torpor occupat. Vbi verò euomuerit, paulò meliùs habere videtur, deinde sub vesperam diei, venter strepit, contorquetur, & murmur edit. Huic cum sic habuerit & tempestium videbitur, curationem istam adhibeto. Mel, lac, acetum, & aquam simul mixta & in ollam infusa tepescito, & origani capitati furculis agitato, tepescitam potui exhibeto, aut apprehensa lingua sensim per fistulam infundito, deinde vestibus conuolutum quietem agere iubeto. Postea si ei vomitus incidat, promptè vomat, quòd si non incidat, ex leui per pennam atrectatione vomat, & si quid pituitæ vomuerit, idem per dies quinque facito. Sic enim meliùs habebit. Hoc autem post exercitationem si possit, bibat, & post calidæ multæ balneum, sin minus, saltem post balneum. Vbi verò dies quinque præterierint, mane ieiunus ex aqua mulsa, aut mulso, laseris succum orobi, quantitate bibat, & allium ac radículas ieiunus edat, & vinum merum nigrum, aut album austerum insuper sorbeat. Bibat autem cum cibo & post cibum. Cibis autem siccis & carnibus catulinis coctis vtatur, si rigor & febris non præ-

henderit. Hic si ex eiusmodi in os infuso aliquantulum purgatur, sat est, sin minus eum sursum per veratrum purgato. Post purgationem verò, farinae coctae melle affuso duo acetabula sorbenda dato, & vinum idem aquosum bibat. Quòd si per initia morbi curationi non adfueris, vbi eum lacte crassiore reddideris, in pectore & dorso inurito, sic enim præcipuè morbo liberari poterit. At nisi vltus fuerit, permanet, neque ferè deserit, sed ad senium vsque perseuerat, plærunq; verò ad mortem vsque comitatur, nisi primis quadraginta diebus intereat. Verùm quàm maxima diligentia opus est, & serum ac lac bubulum, caprinum, asininum & equinum, si tempus ferat, bibat. Sic enim facillime vitam degere poterit. Hic autem morbus difficilis est. Si pulmo ex erysipelate in tumorem sublatus fuerit, qui tumor potissimùm ex sanguine oritur, cùm pulmo attractum ad se sanguinem receperit ac continuerit. Hic autem morbus potissimùm æstatis tempore contingit. Hæc igitur ex eo patitur, tussis sicca accidit, rigor, febris, & erectæ cervicis ispiratio, dolor vehemens in pectore, nares non aliter quàm equus ex cursu aperit, linguamq; vti canis æstate animæ ardore incensus exerit, tumor pectus occupat, vox parua, rubor in facie, pruritus toto corpore, præ dolore decubitus ferre non potest, sed præ anxietudine seipsum discit. Hic intra diem septimum perit. Per initia tamen cùm sic habuerit his curandus est. Betis aqua frigida imbutis & corpori adhibitis, corpus quidem refrigerato, recenti præcipuè dolore, aut lintea aqua frigida intincta & expressa admoueto. Et si quidem sic melius habuerit, satis est. Sin minus, terram figulinam frigidam ex cataplasmate imponito, & sub dio dormiat. Hoc enim modo curatus, crebrò septimum diem euadet. Cùm verò septem dies præterierint, & perseuerauerit dolor, dolentem intus partem oleo linito, eademque præcipuè tepesfactoria quæ in morbo laterali adhibeto. Et potionem ei ex peplo, & peplo, & grano cnidio, ad purgationem propinato. A purgatione lenticulæ acetabulum sorbendum dato, & aquam bibat. Postero verò die ipsum multa calida, capite excepto, lauato, deinde organum aqua malsa maceratum propinato, potionibusque quàm calidissimis vtatur. Cibi iidem qui morbo laterali correpto exhibean-

exhibeantur, nisi febris detineat. Hic morbus grauis & ex quo pauci euadunt. Si pectus & dorsum dirupta fuerint, disrumpuntur autem potissimum ex vehementi labore, hæc ei contingunt. Tussis acuta detinet, interdum subcruentum sputum expuit, crebrò rigor & febris inuadit, in pectore & dorso dolor est acutus, lateri lapis incumbere videtur, & à dolore vsque stimulat, non secus ac si quis acu pungat. Hunc cum sic habuerit, confestim lacte impinguatum, in pectore & dorso inurito, & sic citissimè sanus erit. In reliquo verò quieto maximè corpore viuat. Si quid enim laborarit, aut in curram, aut in equum ascenderit, aut humeros oneri suppositos fatigarit, periculum erit ne rursus morb⁹ reuertatur. Quòd si contingat, periculum est ne corrumpatur. Morbus enim reuersionem faciens magis quàm ab initio urget. At si vstus non fuerit, iisdem sorbitionibus, potibus & cibis quibus purulentum curato. Ad summum, quietem agens accommodatis cibis vescatur. Sic enim curatus citissimè conualefcet. Morbus autem grauis est. Si in latere tuberculum oriatur, & purulentus euadat æger, hæc patitur.

Rigor, febris, & tussis sicca multos dies detinet, latus dolet, dolorque ad mammam, iugulum & scoptula operta impetu fertur. Hic cum sic habuerit, primis decem diebus sorbitionibus vtatur, pisanæ cremore percocto, affuso melle, vbi sorbitio cocta fuerit. Vno verò vtatur albo, dulci, aut austero, aut aquoso. Et crebro vinum sorbentem expuere iubeto, somnumque donec vndecim dies præterierint, prohibeto. Post quos dies cibus quàm maximè paucis vtatur, carnibus catulinis aut gallinaceis calidis ex iusculo probè apparatis, & iusculum sorbeat. Sorbitionibus ante cibum vtatur, neque sitiat quoad latus suppuratum euaserit. Suppuratur autem ferè, diebus quadraginta aut paulò ante. Suppuratum latus dignoscas vbi neque pus expuerit, neque vomitione reiecerit. Hunc cum sic habuerit vbicunq; tumor de se significationem ediderit, secato aut inurito, deinde pus paulatim emitto, & postquam exhausseris, linamentum ex lino crudo imposito, quo postridie rursus educto, pus sensim exhausto, mox linamento indito, rursus tertio die cæterisque diebus, bis die donec exiccatum fuerit extrahito. Et cibos & opsonia cum receperit exhibeto, parum nō mul-

tum, siue vinum, siue aquam, bibat. Origanum verò tene-
 lum quàm plurimum melle intinctum edat. Quòd si tene-
 lum non habeat, sed siccum, tritum & melle admixto, læui-
 gatam quàm plurimum exhibeto. Frigus non sentiat, bal-
 neis lauet, & molliter dormiat. Hunc morbum si sic cura-
 ueris, citissimè sanaueris. Cùm verò sanus euaserit, frigus,
 calorem & solem vitet, & modicis deambulationibus utar-
 tur post cibum, vt ne corpus lassitudine teneatur. Quæ cùm
 fecerit conualescet. Ex his morbis quibus vstionem adhi-
 bueris, statim post vstionem porrum multum tritum loco 10
 inusto ex cataplasmate imposito, & diem vnum finito. Ta-
 bis tres sunt species. Prima ipsa quidem ex pituita oritur,
 cùm caput pituita plenum morbo affectum fuerit, & calor
 intus subortus fuerit, in capite pituita computrescit, vt quæ
 moueri nequeat, vt secedat. Deinde cùm crassiores venulæ
 redditæ fuerint, computrescunt & supra modum impletæ,
 fluxio in pulmonem contingit, quam vbi pulmo susceperit,
 confestim morbo afficitur, cùm à pituita falsa & putrida
 mordeatur. Hæc igitur patitur. Febris lenta initio inuadit,
 & rigor, & pectoris ac dorsii dolor, interdum verò vehemēs 20
 tussis vrget, & sputum copiosum, liquidum & falsum expuit.
 Et hæc quidem per morbi exordia contingunt, in progressu
 verò totum corpus extenuatur, exceptis cruribus. Hæc au-
 tem intumescunt, & pedes vnguesq; contrahuntur, ab hume-
 ris extenuatur & debilitatur. Fauces sono implentur, & velut
 per arundinem sibilum reddunt, sitis vehemens per totum
 morbum vexat, multaq; mouendi impotētia corpus occu-
 pat. Hic vbi ad hunc habuerit modum, intra annum mala
 tate perit. Quàm maxima autem cura adhibenda est, vt vi-
 res reficiantur. Primùm quidem veratrum propinandum, 30
 & per inferiora purgandum epithymo, aut peplo, aut grano
 enidio, aut tithymallide. Eaq; quater in anno exhibēda sūt,
 bis sursum, bis deorsum. Lac etiam asini nū coctum, aut bu-
 bulum, aut caprinum, vt aliquantulum purgetur exhibeto.
 Lac etiam bubulum crudum, aquæ mulsæ tertia admixta
 parte bibat, per dies quadraginta quinque, vnà etiā admix-
 to origano. Eius autem caput, admoto ad nares medica-
 mento, prius purgato. Cibaria & opsonia neque pinguia,
 neque nidorulenta, neque valde acria exhibeto. Hæc autem
 morbi

morbi consideratione adhibita facienda, & ad cibos deambulationibus utendum, adhibita ratione, ne frigeat. Per hycinem verò iuxta ignem mansionem faciat. Vinum bibat austerum, nigrum quàm vetustissimum & suauissimum, sed modicum. Quòd si tibi videatur, ante medicamentum fomentum admoueto, & ad hunc modum medicamentum exhibeto. Si verò exhibere nolis, post adhibitum fomentum, vomitum ex cibis, velut ante scriptum est, promoueto. Deambulationibus, si conferant, utatur. Quòd si non contulerint, corpus quàm maximè quiescat. Hic ad hunc modum curatus, per morbum facilimè deget. Morbus autem lethalis est, ab eaq; pauci euadunt. Tabes altera ex vehementi labore oritur. Eadem ut plurimum quæ prior patitur. Hic verò morbus priore magis intermittit, & per æstatem remittit. Sputum crassius quidem priore expuit, & tussis senes præsertim urget, & dolor in pectore vehementior, eiq; velut lapis incumbere videtur. Dolor etiã dorsum occupat, eiusq; color nimio humore permadescit, & si quid laborarit, flatus & anhelatio detinet. Hic ex hoc morbo in tribus ferè annis moritur. Iisdem verò quibus etiam priorem curato. Hic morbus multis ad tres annos perseuerat, verum moriuntur, est enim grauis morbus Tabes tertia, ex qua hæc contingunt. Eius spinalis medulla sanguine plena existit. Tabescit etiam eodem modo à venis cauis, quæ pituita aquæ speciem referente, & bile implentur. Eadem autem patiuntur ex quibuscunque tabes contingat. Homo confestim niger & subtimidus euadit, partes sub oculis caue (ὀφθαλμοὶ dictæ) pallidæ sunt, venæ quæ per corpus distentæ pallidæ, quædam verò valdè rubræ sunt, præsertim tamen manifestæ apparent sub axillis, pallidum expuit, cumque ei ingruit, suffocatur, interdumque cum tussire vult non potest, interdum verò ex stragulatione & tussendi cupiditate copiosam bilem euomit, quandoq; etiam pituitam, plerunq; verò etiam cibos cum comederit. Cumq; vomuerit, leuior videtur, deinde rursus pauco interiecto tempore, iisdem affligitur doloribus. Hic acutiùs quàm cum sanus esset loquitur, rigor febris cum intermissione & sudore inuadit. Hunc cum ad hunc modum habuerit cibis, sorbitionibus, potionibus, medicamentis, cæterisq; omnibus quibus priores curato. Hic autem mor-

bus ferè annos nouem perdurat, deinde contabescens perferat, pauci verò ex eo euadūt, cū sit grauis morbus. Quòd si uoles eum hunc in modum curato. Primū quidem fomentum adhibeto, eoq̄ue adhibito, postridie aquæ mulsæ semicongium, paucō aceto affuso potui exhibeto, idq̄; vnico spiritu bibere iubeto. Deinde multis eum stragulis diutissimè conuoluito. Quòd si non perferat, sed vomere velit, euomat. Si verò post aliquod tempus vomitus nō detineat, aquæ tepidæ magno calice insuper ebibito, ex leui per pennam attrectatione vomat. A vomitu cū bene habuerit, per hunc diem quiescat. Cœnæ tempore, mazam paucam in cœna sumat, fassamento & porro pro opsonio vtatur, quæ quàm plurima edat, vinumq̄ue dulce bibat. Reliquo verò tempore toto die statim prima luce multa calida lauet, & post balneum frigus vitet, verū decumbens diutissimè dormiat. Expergefactus à somno, eo die viginti stadia, vt minimum, obambulet. Reliquis autem diebus, alia quinq̄; superiecta stadia ambulet, quotidie addens, donec ad centum stadia peruenerit. Aluum autem in die aliquantulum purgare oportet, betæ & brassicæ succis vtrisque separatim coctis, ita vt vtriusque congio percolato, deinde admixto adipis ex renibus libræ quadrante & simul cocto, amborum coctionem diuidas, & vbi bibere volet, ad brassicæ quidem succum salem adiicias, ad betæ verò succum mel affundas. Licet autem separatim vtrunque bibere, aut melle ad alterum poculum affuso, bibere, ad alterum verò sale iniecto. Totum autem succum ebibere oportet, & hæc quidem triginta diebus facere. Mense autem secundo panē edat, & carnes suillas pingues coctas, aliud verò nihil. Vinū album austerum bibat, & ante cœnam non minùs quàm triginta stadia deambulet. Post cœnam verò, decem, neque frigeat, verū vestibibus cooperiatur. Quæ si fecerit, facilius morbum feret. At tertio mense cyceonem florulentum bibat, apij radices, anethum, rutam, mentham, coriandrum, papauer tenerum, ocimum, lentem, & mali punici dulcis ac vinosi succum. Sit autem dulcis duplum, & vtriusq̄; succi simul hemina dimidium, ac vini nigri suauis, austeri, hemina dimidiū, aquæ etiam hemina dimidia. Deinde flores leuiter tritos hoc permixto diluito, & in calicem infundito, postea

postea iniecto farinæ acetabulo, & polentæ æquali mensura, caseique caprini veteris pari orobis portione, hæc simul commixta ebibat. Postea pauco tempore interiecto, panē in prandio sumat, & pro opsonio torpedinis frustulum, aut squatinæ, aut galei, aut raix. Et carnes suillas coctas edat, & quàm maximè quietem agendo crassiorem sese reddat, ac decimo quoque die sibi ipse placidè fomentum adhibeat. Quarto autē mense quinto quoque die leuiter foueatur, & quæ plurimum opsonium edat. Pro opsonio vtatur caseis & paucis carnibus ouillis coctis. Stadia velut antè dictum est, deambulet. Primo verò quarti mensis die, decem stadia ambulet, additione quotidie facta, donec ad stadia octoginta peueniat. Et per diem octoginta obambulet, ante cœnam triginta, post cœnam viginti, manè triginta. Reliquo tempore maza & pane victitet, vtraque comedēs. Pro opsonio habeat pisces cartilaginei generis; & carnes omnes, præter bubulam & porcina edat. Piscibus his abstineat, mugile, anguilla, & melanuro. Torpedinem autem edat, squatinā, raia, galeum, pastinacam & ranas, præterea nullos. Quòd si hæc tibi innoxia videantur, cyceonem etiam bibat, posteaque cum dormiturus est, vini nigri, suavis & veteris duarum heminarum calicem, & per diem eodem vino in cibo vtatur. Quotidie centum quinquaginta stadiorum iter cōficiat, ante cœnam nonaginta, post cœnam, viginti, mane quadraginta. Hic sic curatus per annū conualescit. Medulla spinalis potissimùm resiccatur, cum venulæ quæ ad eam tendunt obstructæ fuerint, quique à cerebro est aditus. Ob corporis autem vitium ita afficitur & ægrotat. Resiccatur etiam maximè ex actu venereo. Hæc igitur ei contingunt. Dolor acutus in caput irruit, in ceruicem, in lumbos, & lumborum musculos, crurumque articulos, ita vt flectere nequeat, stercus per aluum non demittitur, sed sistitur, & vrinam non nisi ægrè reddit. Hic per morbi quidem exordia quietiorem vitam degit. Quantò autem longius tempus morbo accesserit, tantò maior omnia dolor occupat, & crura velut ab aqua intercute intumescunt, vlcera ex lumbis erumpunt, & alia quidem sanescunt, alia verò proueniunt. Huic ita habenti hippophaës succo, aut grano cnidio caput purgato, primùm probè admodum foto corpore. Vesperi

verò post purgationem, prisanae duo acetabula, melle affuso sorbeat, vinum album, molle bibat. Postridie lactis asinini decocti, melle affuso, heminas octo ei ebibendas porrigito. Quòd si asininum desit, bubuli aut caprini decocti tres semicongios affuso melle. Et si anni tempus ferat, lactis potu vtatur, per quinque ac quadraginta dies, cum lacte eruum assumens. Cibis & opsoniis quàm maximè aluum subducentibus vtatur, vinum bibat, album, molle, Mèdesium. Cùm autem crassissimus euaserit, ad eius lumbos ex vtraque vertebrarum parte quatuor crustas inurito, & ad dorsum vtraq; ex parte quindecim, & in ceruice inter magnos neruos, duas Si enim vltio probè tibi cesserit, sanum reddes. Est autem morbus grauis. Quatuor ex renibus oriuntur morbi. In primo sic æger affligitur, dolor acutus in renem, lumbos, & testem ad renis regionem ingruit, frequenter vrinam reddit, & paulatim vrina supprimitur, simulque cum ea arena egreditur, & cùm per vrinae fistulam arena exit, vehementem in ea dolorem exhibet. Vbi verò cùm vrina exiit, remittit dolor, deinde rursus iisdem vexatur doloribus. Cùm autem vrinam reddit, colem præ dolore confricat. Plærique verò Medici cùm morbum non noscant, si arenam videant, vesicam calculo laborare existimant. Hæc autem minimè, sed ren calculo laborat. Hic morbus ex pituita oritur, cùm eam ren in se receptam non rursus dimittit, sed illic in testem indurescit, fiuntque calculi parui, velut arena. Huic cùm sic habuerit, scammoniaee succo, aut radice ipsa, totum corpus, prius tamen adhibito fomento, aliquantulum purgato. Postridie verò ex cicerum alborum decocto, sale iniecto, ad duos congios potui exhibito, aliquantulum purgato. Post hæc potionibus, cduliis & balneis curato, iisdem medicamentis quæ in stranguria exhibentur. Cùm dolor vrget, multa calida lauato, & qua parte præcipuè dolor est, tepesfactoria admoueto. Vbi verò intumuerit & extuberarit, sub hoc tempus iuxta renem secato, & extracto pure, arenam, medicamentis vrinam cientibus curato. Si enim sectus fuerit, euadendi spes est, aliò qui morbus hominem ad mortem vsque comitarur. In secundo renum morbo, dolores quidem vehementes, velut in priore, vrget. Oritur autem morbus, cùm ex vehementiore

tiore labore venulæ quæ ad renem feruntur ruptæ fuerint, deinde ren sanguine repleatur. Hoc casu, per initia morbi, sanguinem vnâ cum vrina reddit, deinde pus progressu temporis. Hic si corpore quiescerit, citissimè conualescit. Si enim quodammodo laboret, dolores multò magis detinebunt. Vbi igitur ren purulentus fuerit, ad spinam intumescit. Hunc cum ita habuerit, quâ parte tumor est, altissima quidem sectione ad renem secato. Quòd si quidem sectionem assecutus fueris, confestim sanum reddes. At si aberraueris, periculum est ne vlcus ea quæ fit per linamenta curatione indigeat. Si verò vlcus coaluerit, renis venter intrò pus colligit. Et si quidem pus intrò rumpatur, & ad intestinum rectum feratur, euadendi spes est. Quòd si alterum renem attingat, periculum est ne pereat. Medicamentis autem & iisdem omnibus quibus priorem curato, eandemque victus rationem teneat. Hic autem morbus molestus est, ex eoque plures ad renum tabem deueniunt. In tertio renum morbo, vrina bubularum carniû assatarum succo similis egreditur. Oritur autem morbus ex atra bile, quæ cum ad venulas, quæ ad renem feruntur, confluerit, cumque constiterit, eas renemque exulcerat. Ex vlcere igitur tale quid cum vrina prodit. Dolores autem in lumbis, vesica, interfemineo, & in rene ipso pauco tempore detinent. Deinde remittit dolor, rursusque ex breui interuallo acutus inuadit, & in tenuem ventris partem nonnunquam incidit. Huic cum ita habuerit, ventrem epithymo, aut scammonia radice aliquantulum purgato, eadem quæ stranguria laboranti potui exhibeto, cumque dolor detinuerit, tepefactoriis potissimum loco dolenti admotis, copiosa calida lauato, pro sorbitione farinam coctam affuso melle sumat, reliquaque victus ratione quam maximè aluum subducente vratur, vinumque bibat album Mendacum, melle permixtum, aut aliud album suauissimum probè dilutum. Hic morbus non ferè deserit. Si anni tempestas ferat, serum & lac bibat, serum quidem ad purgationem. Lactis autè potione vratur quinque & quadraginta diebus, si anni tempus ferat. Quæ cum sic feceris, morbum meliore statu constitues. Quartus renû morbus, qui ex bile & pituita æstatis potissimum

tempore oritur, quin etiam ex venere morbus oritur atque hūc in modum afficitur æger. Dolores eum ad lateris molitudinem & inanitatem vrgent, & ad lumbos lumborumq; musculos, neque secus afficitur quàm mulier partus doloribus confictata, neque decubitum in sanam partem ferre potest, sed valde laborat; ex lateris inanitate quædam velut abrupta suspensa esse videntur. At si pronus iaceat, non dolet, eius pedes & tibie semper frigent. Vrina autem ob pituitæ copiam & crassitudinem vix egreditur. Quod si quidē depositam quoad resederit, pauco tēpore siueris, quod sub-¹⁰sidet crassum velut farinam videbis. Ac si quidem bilis superauerit, ipsum subfuluum videbis. Si verò ex pituita morbus fuerit, album & crassum erit. Ac primū quidem in annum, aut paulò longius aut breuius tempus talia perseuerant. Quod si producat morbus, tum magis laborat, & purulentus euadit. Cumque purulētus extiterit & intumuerit, quā præcipuè parte intumuerit ad renem secato, & pus emittito. Et si quidem sectio prosperè cesserit, confestim sanum reddes. Hunc cum sic habuerit, iisdem omnibus quibus antea curato. Et per morbi exordia purgare oportet, & ante alui subductionem fomento adhibito, crebris balneis lauare. Inungatur verò & caleat potius, neque frigeat, à soleque & veneris vsu abstineat. Quæ cum feceris, si non citissimè sanescat, nihil noui accidit, cum morbus sit admodum difficilis. At si absque medicamentis curari desideret per victus rationem crassio rem reddere oportet, siue hoc morbo, siue aliquo ex prioribus laboret, vbi cibos, quos comedere consuevit, in decem partes diuiseris, deinde parte vna subtracta reliquas comedat. Pro opsonio carnem suillam tritam habeat, & eo die decem stadia obambulet. Postero autem die & tertio, parte vna addita minus edat, & vnoquoque die decem aut plura stadia obambulet. Cum verò ad vltimā cibi partem peruenerit, ad centum stadia iter faciat, & vnā solam partem edat, eoque die centum stadia deambulet. A cœna verò viginti, mane quadraginta. Vinum Mendæum album, austerum bibat, istaque per tres menses faciat. Reliquo deinde tempore subductis deambulationibus plures cibos comedat, additione eodem quo detraxeris modo facta. Deambulationem verò ad decimum vsque diem sub-²⁰
³⁰ducatur,

ducatur, deinde quam maximè quiescat, cibisq̄ue puris vescatur, & quam maximè pinguibus opsoniis, dulciaq̄ue omnia ei conferunt. Oleribus autem & acidis omnibus abstineat, acribusq̄ue & iis quæ flatum excitant. Calida quoq; multa lauet, & frigus vitet. Quæ cum fecerit, citissimè sanus euadet. Ex renum morbo inuadit magnus venarum cauarum morbus, quæ à capite iuxta iugulares, per spinam ad talum exteriorem, & intermedium pollicis locum feruntur. Oritur autem hic morbus ex pituita quidem & bile, cum ad venas confluerint. Venæ autem cum sanguine refertæ sint, si quid alieni ad eas peruenerit, malè afficiuntur. Sic igitur afficitur. Si dextra parte morbus est, per exordia ex coxendicis acetabulo dolorem exhibere incipit. Quo autem longius tempus processerit, & productum fuerit, eò grauior dolor ad inferiora descendit, cumq̄ue ad malleolum pedis externum, & pollicis intermedium peruenerit, rursus ad caput fertur, ubiq̄ue in eo vlcus constitit, vehementer urget, sibiq̄ue caput disrumpi videtur, oculi pituita totumq̄ue corpus implentur. Huic cum ita habuerit, medicamentum ex cucumeris agrestis succo paratum, aut thapsiæ radicem, aut veratrum, aut scammoniæ succum propinato. Post purgationem verò eadem quæ superioribus offertò. Quòd si hac curatione non sedetur, ubi lacte crassiorem reddideris, scapulam dextram inferiorem quatuor crustis inurito, coxendicis dextræ acetabulum tribus, inferiores nates duabus, & mediū femur duabus, genu superius vna, & malleolum superiore parte vna. Cum sic vstus ferit, neq̄ue sursum, neq̄ue deorsum morbum progredi dimittit. Quòd si aliqua in partem dolor affatim & cum impetu irrupere visus fuerit, si quidem prius, quam vstus fuerit, in crus decumbat, claud⁹ erit; si in caput, surdus aut cæcus. Si verò in vesicam, simul cum vrina aliquid sanguinis quadraginta ferè diebus progreditur. Sed si in vesicâ cum impetu irrupèrit, eadem medicamenta quæ in vrinæ stillicidio exhibenda sunt; & si aliqua in parte dolor coaceruatus fuerit, vstio faciendâ: Vrendæ verò sunt carnosæ quidem partes ferramenti, ossæ verò & carnosæ fungis, præterquam quòd ante hæc ista faciendâ sunt: Si morbi initio accesseris, vinum Meridzium album dilutius quam plurimum per diem potui ex-

hibere oportet. Et inebrietur quoad sanguis ex naribus plurimus erumpat. Cum autem fluere cœperit, minimum tredecim diebus fluit : vbi verò hi præterierunt, non amplius inebrietur, neque vbi semel fluere cœperit. In cibo tamen paulò plus vini bibat, vt sanguis fluat. Iam verò quibusdam sedato sanguine, ad vesicam cum impetu irrupit, & sanguis cum pure prodiit. Si igitur cum impetu irruerit, eadem medicamenta quæ stranguria laboranti exhibeto, & de eodẽ vino plus propinato. Hic si hoc modo curetur, cibosque per aluum subeuntes & opsonia assumat, citissimè 10 sanus euadet. Morbus autem grauis est. Alius ex vena sinistra. In reliquis quidem eadem multitudine quæ etiã prior patitur, sed in lienem confestim & per morbi exordia dolor acutus decumbit. Quòd si non statim perceperit prius quàm decumbat, sed ad pulmonem feratur, lienis capite apprehenso, quàm citissimè crustis octo inurito, & quocunque alius dolor decubuerit, vrito, sicque confestim sanescet. Quòd nisi vstus fuerit, sponte autem sanus euadat, plæriscque post duodecimum annum rursus morbus reuertitur, & si 20 lienem occuparit, multis aquam intercutem facit. Sed confestim velut priorem curare, & si videatur sanè etiam similiter vt priorem inurere oportet, si dolor in iisdem articulis constiterit. At nisi hunc in modum curatus fuerit, de cætero contabescens perit, cum morbus grauis sit. De pituita autem idem quod de bile sentio, eiusque multas esse formas assero. Et partim quidem vulgaris est, partim verò recentissima, cuius etiam facilis est curatio. Vomitus enim post cibũ duobus aut tribus diebus inducere oportet, insuperque prandere & quiescere, si prioribus diebus semel cibum sumere & vehementibus laboribus vti consueuerit. Alioqui 30 hac victus ratione vtatur. Primùm cum vomitum inducere volet, multa & calida lauet, & mazã melle & oleo subactã, & panem exallatum hesternum edat. Hæc enim magis pituitã trahent. Opsoniis & oleribus acribus vtatur, pingua, dulcia & acida, hæc omnia permixta commodè porrigi possunt, & oleribus omnibus viridibus vtatur, in cibo vinum dulce, paucum crebrò bibat, in fine placentam, mel & ficus comedat,

comedat, cumque cœnabit, pocula largè ebibat, cumque iam oppletus fuerit, paulùm dormiat, deinde ubi experrectus fuerit, vini aqua tepida temperati magno epoto poculo vomat. Magis enim pituitam & humorem ex carnibus attrahit, corpusque magis exiccat. Vomat autem quoad ficus euomuerit, quæ postremæ euomuntur. Atque hæc quidem eo die facienda. Postero verò die sese ad cœnam vsque contineat, & panem ex fursure à pura farina non separato cœnet, pro opsonio valentiora sumat, vinum verò nigrum, austerum bibat. Hæc igitur popularis pituitæ medela est. Quòd si comedere & bibere potest, cibisque delectatur, deinde crurum grauitatem sentiat, etiamsi color immutatus fuerit, pituitam quæ hunc vexat in ventriculo esse dicendum. Verùm cum sic habuerit, melle, vino dulci, & oleo, nitroque ouilis tali magnitudine permixtis, ventrem per infusum subluere oportet. Hæc enim ad alui infusum pro hominis natura mitissima sunt. Cuiusque autem modum esse oportet, vini quidem heminam, olei dimidiam, & mellis tantundem. At si alui infusum nolis, humido fomento admoto, perhumectum hominem reddere oportet. Hæc enim fortassis ratione steruus subduci poterit, cum hæc ex ciborum resiccatione ei contingant. Si quis igitur cibos valde succulentos comedat, ab his fortasse non ita vehementer afficiatur, & si quandoque afficiatur, parua curatione indigeat. Hac vsus curatione citissime hunc sanum reddideris. At si vetustior pituita ferè contingerit, quæ pituita alba vocatur, sic afficitur. Hominem magis grauat, formamque à vulgari alienam pallidiorē habere videtur, corpus vniuersum laxo tumore intumescit, facies rubet, os resiccatur, sitis detinet, & cum comederit, crebra ei spiratio contingit. Hic eodem die interdum quidem melius habet, interdum verò de repente dolet, & inori videtur. Huic si venter quidem sua sponte commotus fuerit, sanitati erit proximus. At si aluus sponte turbata non fuerit, cœcoco dato, vel hippophaë, vel grano cœnidio,

vel Magnesio lapide, purgare oportet, & post purgationem
 lenticulæ acetabulum vnum sorbendum vel duo dato. In
 lenticula autem allium incoquatur. Betæ etiam pinguis
 non conditæ acetabulum, polenta super aspersa dandum.
 Vinum autem bibat nigrum austerum & valens. Postero
 verò die mane stadia viginti obambulet. Vbi autem redie-
 rit, panem exastatum paruum comedat, & pro opsonio al-
 lium coctum habeat, viniq; eiusdem meracioris parum
 bibat, deinde stadia triginta ambulet, cumq; tempestiuum
 fuerit, quantum prandere consueuerat cœnet, pro opsonio
 potissimum quidem pedes suillos, aut capita habeat, sin mi-
 nus, gallinaceis carnibus, aut suillis tritis vtatur. Piscibus
 verò, scorio, aut dracone, aut cuculo, aut callionymo, aut
 gobio, aut aliis piscibus qui similem vim habeant. Ex o-
 leribus aliis solis vtatur, neque vlllo alio. Hæc autem quàm
 plurima comedat, cum cruda, tum assa, & cocta, in dies sem-
 per additione facta, & pro ciborum ratione ex paruo inter-
 uallo plus labore. Hic morbus potissimum per æstatem o-
 ritur ex aquæ potu, ad hæc etiam ex multo somno. Iudica-
 tur autem triginta diebus, lethalis sit necne. Quibus trans-
 actis hæc quidem faciat. Primis autem diebus sorbitioni-
 bus vtatur, lenticula cocta, aceto permixto acidiore reddi-
 ta, & prisana acida. Bibat verò aquam mulsam tepidã, mo-
 dica polenta inspersa, quò sanè corpus emollitum sit ad me-
 dicamentorum potionem, & per hosce dies sub dio dormi-
 at. Quòd si visum fuerit sanguinem è lumbis detrahete, cu-
 curbitulam admoueto, & venas in scroto crassissimas per-
 tundito. Hic ad hunc modũ curatus citissimè sanus euadet.
 Ex pituita ad aquam intercutem hoc modo deuenitur. Col-
 liquatur pinguedo, & à pituitæ ardore aqua fit. An verò quis
 sanari possit, necne, ex hoc cognosces. Quandiu enim quis
 in imo ventre pinguedinem habet, curari non potest. Pin-
 guedo autem in imo ventre insit, necne his potissimum di-
 gnosces. Si quidem febres aduenerint, & erectus stare ne-
 queat, & vmbilicus inflatus foris promineat, pinguedinem
 non ampliùs inesse dicito, cumq; sanari posse. Huic vëtre
 ficcare confert, pane quidem exhibito ex furfure à pura fa-
 rina non separato, hesternò, calido. opsonio verò, leporis
 carne, canis, & ovis ac suis maximè assata, & galli assa & ca-
 lida.

lida. Polypos etiam vino nigro austero incoctos edat. Vinū bibat nigrum quàm crassissimum & acerbissimum. Piscibus vtatur gobio, dracone, callionymo, cuculo, scorpio, aliisque id genus, coctis omnibus, minimè recentibus, & frigidis. Hi enim ferè quàm siccissimi sunt. Nullo iure ad intinctum vtatur, & insulsi pisces sint. Oleribus vtatur, radícula & apio. Lenticulam tostam multo aceto temperatā edat, singulis diebus, & à cœna, & mane deambulet, vesperi dormiat, & mane exurgat. Ac si quidem ex his in integrum restituetur, satis est, sin minus, ei cneori aut hippophais succū, aut granum cnidium propinato, & post purgationem duo lenticulæ acetabula insuper sorbeat, & paruum panem cōdat. Vinum autem bibat nigrū, acerbum, paucum. Medicamentum autem bis die, donec emollitus sit bibat. Quòd si in scroto & femoribus, ac tibiis tumor laxus exortus fuerit, peracuto scalpello multis & crebris vulnusculis pertundito. Quæ vbi feceris citò sanum reddes. Aqua inter cutem ex his oritur, vbi æstatis tempore siti pressus copiosam aquam biberit, quando quidem inde ferè gigni solet, & pulmo expletus rursus in pectus dimiserit, tumque in pectore extiterit, vehemētem ardorem excitat, ita vt pinguedinem quæ in arteriis inest liquefaciat. At si semel pinguedo liquefieri cœperit, longè citius aquam intercutem efficit. Gignitur etiam vbi tubercula in pulmone exorta fuerint, & aqua repleta in pectus eruperint. Aquam autem intercutem etiam ex tuberculis oriri, mihi argumento sunt boues, oues & sues. In his enim ferè quadrupedibus pulmonis tubercula oriuntur, quæ aquam continent. Sectione namque facta citissimè cognoueris cum aqua effluet. Talia autem multò magis etiam in homine quàm pecoribus fieri videntur, quantò morbosa magis etiam victus ratione vtimur. Plærique verò exortis tuberculis purulenti etiam extiterūt. Hæc igitur per morbi initia contingunt. Tussis sicca, & fauces stridulam quandam asperitatem habere videntur, rigor & febris, erectæque ceruicis respiratio contingit, corpus & pedes intumescunt, vngues contrahuntur, & quādiu quidem in superiore ventre aqua intercus extiterit, acutus dolor detinet, cum verò ad inferiorem ventrem deuenierit, melius habere videtur. Deinde progrediente tempore, impleto

ventre eadem quæ prius patitur. Interdum verò ad latus in-
 tumescit, & quâ parte secandum sit indicat. Quòd si non in-
 dicit, multa calida lotum, humeris comprehensum concu-
 tito, deinde quonã latere magis fluctuet auscultato. Quòd
 cùm intellexeris, tertiam ab vltima costam ad os vsque se-
 cato, deinde terebra acuta vlteriùs perforato, cumque per-
 forata fuerit, paucam aquam educito. Qua educta, penicil-
 lum ex lino crudo in vulnus immittito, & mollem spongiã
 superapponito, deinde ne penicillus decidat deligato. Per
 duodecim autem dies, semel die aqua educenda, post duo-
 decimum verò diem, decimotertio die tota aqua educen-
 da, & de cætero, si suscitetur aqua emittenda, venterque ci-
 bis siccis resiccandus. Hæc autem post sectionem exhiben-
 da. Succum laseris drachmæ pondere apparatus, & aristo-
 lochiæ tali ceruini magnitudine frustulum derafum, & len-
 tium eruique torrefactorum polentam, vtriusque purgatæ
 choenicis dimidium, hæc melle & aceto subigito. Deinde
 sexaginta pastillis formatis, vnum tritum quotidie vini ni-
 gri austeri quàm suauissimi heminæ dimidio maceratum,
 mox ieiuno potui exhibeto. Reliquam verò victus ratio-
 nem & exercitationem eandem quam prius habere iube-
 ro. Et si pudenda ac femora intumuerint, audacter specillo
 pertundito. Hunc si eo modo curaueris, citissimè sanum
 reddes. Aqua intercus ab hepate, quæ tunc quidem oritur,
 cùm ad hepar pituita accesserit, eamque hepar exceperit, &
 humectum redditum fuerit. Confestim igitur ardorẽ huic
 præbet, & flatum excitat. Deinde verò procedente tempore,
 aqua impletur, posteaque corporis morsus contingit, in ti-
 biis & pedibus tumor est laxis, hepar durum redditur ac in-
 tumescit, & clauiculæ extenuantur. Huic cùm ita habuerit,
 per morbi exordia, vbi hepar doluerit, origanum tritum
 cum laseris succo, erui quantitate, in vini albi hemina dimi-
 dia maceratum, potui exhibeto, & lactis caprini poculum
 quatuor heminarũ, tertia aquæ mulsæ admixta parte. Pri-
 mis autem decem diebus cibus abstineat. Hi nanque mor-
 bum, lethalis sit, necne diiudicant. Prisanæ succum melle
 affuso coctum sorbeat. Vinum verò albũ Mendẽũ, aut aliud
 suauissimum aquosum bibat. Vbi autẽ dies decem præteri-
 erint, cibos puros assumar, & pro opsonio galli carnes assas
 cali-

calidas habeat. Catulinis etiam coctis vtatur: pisce verò, galæo & torpedine affatis, vinum autem idem bibat. Ac si quidem ex his sedetur, satis est. Sin minùs, vbi certè crassissimus euaserit, & hepar maximum, fungis inurito. Sic enim citissimè sanum reddideris. Octo autem crustis inurere oportet. At si aqua intercus in ventre suboriatur, & in eum erumpat, iisdem medicamentis & potibus, & cibis, & exercitationibus quibus priores curato: vinum verò austerū nigrum bibat. Quòd si ab hepate decedere tibi videatur, vbi apparuerit

10 ferramento inurito, & aquam paulatim educito, velutque reliquos priores curato. Si verò ex his non conualescat, tandem consumtus perit. Morbus enim grauis est, & ex quo pauci euadunt. Aqua intercus ex liene. Aqua verò intercus ex liene ad hunc modum & ex hac potissimum causa oritur, cum quis ficus virides & poma multa comederit. Plæriquæ verò ex multo racemorum cibo & musto copioso, in morbum inciderunt. Siquidem igitur in morbum collapsurus est, confestim doloribus conflictatur. Acuti tum dolores ex liene excitantur, & ad hamerum, iugulum, mam-

20 mam, ilia transeunt, & febres vehementes detinent, venterque etiam si parum quid comederit, impletur, lien attollitur, & dolorè præbet. Hic morbus si inueterauerit, reliquum quidem tempore minùs dolet, cum verò pomorum tempus aderit, eaque comederit, magis quam antea dolet. Hinc ita habentem per exordia curato, veratro supra exhibitio, infra verò cneoro, hippophaes succo, aut grano cnidio, & lacte asinino ad heminas octo, melle affuso. Quòd si quidem ex his restituitur, satis est. Sin minùs, vbi lien magnus fuerit, & maximè intumuerit, capitibus apprehensis fungis

30 inurito, aut ferramentis, multa cautione & obseruatione adhibita, ne vltius peruras. Hoc per morbi exordia facito, istamque victus rationem exhibero. Si febris non detineat, pane quidem vtatur. triticeo tosto, aut ex duro tritico, secundò ignem experto. Pro opsonio falsamentum Gaditanum, aut saperdam habeat, & carnem ouillam tritam acida & falsa omnia comedat, vinumque austum Coum quam nigerrimum bibat, dulcibus verò abstineat. Quòd si exurgat validusque sit, summis humeris luctetur, & multos ambitus in die laborando conficiat, ac ea quæ dicta sunt in cibo

sumat. Quòd si aqua intercus fuit, per eadem & iisdem quibus etiam priores curato. Ex his verò aqua intercus oritur, si quis per æstatis tempus ex longo viæ itinere in aquam pluuiam & statariam inciderit, eamque auidè copiosam biberit. Si igitur carnes aquam combibant & in se contineant, nusquam autem secedat, hæc contingunt. Siquidem in carne fuerit, ardorem ventri & corpori exhibet, proindeque pingue quod in ventre est colliquefit. Hic quoad iter fecerit, nihil mali habere videtur, cum autem ab itinere cessarit, solque occiderit, confestim multum laborem exhibet, 10
 progresso verò morbo admodum extenuatur, sique etiam cibi fastidium contingat, multò magis extenuatur. Quòd si cibos quidem edere possit, exerceri autem nequeat, magis etiam læditur, horum plærisque; laxus tumor etiam toto corpore excitatur. Et extenuato quidè color liuidus existit, & venter magnus, sitis vehemens detinet, eiu sique; viscera præ calore exiccantur. Temporis verò progressu ad edendum quidem promptus existit, & quicquid quis exhibuerit cõedit, & bibit, nihilque dolet. Quòd si tumor laxus detineat, ei color pallidus existit, venæque nigrae crebrae per corpus distenduntur, ex re quavis irascitur & tristitia afficitur, quamuis noui nihil contingat, venter nimio humore perhumescit, intumescit, ac pellucet velut laterna, procedenteque tempore cibos repudiat, sed videntur cucumeris agrestis odorem præ se ferre præ fastidio. Huic cum sic habuerit, cneorum, aut hippophais succum, aut granum cnidium exhibeto. Hæc verò medicamenta sic exhibere oportet. Cneorum quidè sexto die, hippophais verò succum, octauo, & granum cnidium decimo. Eaque; dare oportet quoad expurgetur & exinanitus sit. Intermediis verò diebus eadem quæ prior in cibo sumat. Potissimum verò eius aque ex qua in morbum incidit quàm plurimum propinato, ut eius ventrem commoueat, & multum demittat. Sic enim præcipue sanum reddes. Quòd si tibi visum fuerit, crebrò aluum infuso subluito, ex cneoro trito ad dimidiam heminā mellis tertia heminæ parte admixta, & betæ succo ad quartam heminæ partem diluto, deinde sic infuso subluito. Et lactis asinini cocti postero die affuso melle octo heminas exhibeto, aut addito sale propinato. Post purgationem iisdem quibus etiam
 etiam

etiam prior vtatur, & interpositis diebus, cibis & potionibus iisdem vtatur, eodemq; modo deambulationibus. Sic curatus breui hoc morbo liberabitur intra tertium aut sextum mensem. Quòd si negligentia aliqua adfuerit, neque confestim curatus fuerit, citò moritur. Extenuatus quoque iisdem ad curationem vtì debet. Priùs autem eius corpus fomentis adhibitis præhumectare oportet, medicamentis vt magis obaudiat. Verùm confestim curatio adhibenda, alioquin plerisque morbus ad senectutem deducitur. Quem

10 verò voles ex his morbis eiusmodi infuso subluere oportet. Ad heminas duas vini albi, & mellis heminam dimidiam, olei heminam dimidiam, adde nitri Ægyptii torrefacti quadrantem, & succi foliorum cucumeris agrestis tusorum & expressorum heminam. His omnibus mixtis, in ollulam quandam infusis & feruefactis, sic per infusum subluito. Morbus hepaticus. Hic morbus oritur ex atra bile, cum ad hepar confluxerit. Ingruit autem potissimum autumno, in anni mutationibus. Hoc igitur modo afficitur æger. Dolor ei grauis ad hepar irruit, & ad postremas costas, ad humerum, ad iugulum, & ad mammam, vehemensque strangulatus detinet. Interdum etiam bilem liuidam vomitione reicit, rigor & leuis febris primis diebus tenet, ad contactum hepar dolet, illius color est subliuidus, eumque cibi quos antea comedit strangulant, & in ventrem irruentes incendunt & tormina excitant. Hæc quidem per exordia patitur. At procedente morbo tum febres dimittunt, tura a paucis cibis impletur. In hepate verò solus dolor remanet: isque interdum quidem vehemens, interdum etiam minor quiescit. Quandoque verò morbus inuadit, frequenterque

30 de repente æger animam effluit. Huic conferunt cum dolor detinet, tum alia, tum ea etiam tepesfactoria quæ in lateris dolore adhibentur. Vbi dolor remiserit, multa calida loto, aquam mulsam & vinum album duce, aut austerum, quodcunq; conducere videbitur, propinato, easdemque: forbitiones quas lateris dolore correpto. Ad dolorem autem hæc potui exhibenda. Oui gallinacei decocti liquorem tritum, tum succi solani heminæ dimidium melle affuso, tum aquæ mulsæ semiheminæ dimidium, hæc aqua commixta & subacta potui exhibeto, & dolorem sedabunt. Quotidie

autem exhibenda quoad sedatus fuerit dolor. Laferis etiam
 succum orobi quantitate, & origanum tritum vino albo di-
 lutum, eodem modo ieiunus bibat. Medicamenta verò et-
 iam quæ in lateris morbo ad dolorem exhibentur, insuper
 bibat. Lac quoque caprinum ad quatuor heminas, tertia
 mellis parte admixta bibat. Hoc mane bibat, cum alia non
 biberit. Cibis abstineat quoad morbus iudicatus fuerit,
 quod fere intra dies septem contingit. In his enim lethalis
 fit necne manifestè deprehenditur. Quòd si etiam strangu-
 lat^o vrgeat, hæc vti reuomat exhibere oportet, mel, aquam, 19
 acetum & sales. Hæc permixta in ollulam nouam affusa,
 postea tepefacta, & origani capitati ramulis cum semine
 agitata, tepida ebibenda dato. Deinde vestibus obuolutum
 donec maximè exudet finito, cumq; vomitus prehenderit,
 leui ex penna attrectatione alacriter vomat. At si vomere
 nequeat, aquæ muliæ tepidæ duarum heminarum poculo
 insuper epoto, ad hunc modum vomat. Et si bilem aliquam
 aut pituitam vomitione reiecerit, rursus idem post horas
 quatuor faciendum, profuerit nanque. Post morbi autem
 iudicationem, paucis cibis puris exhibitis curato. Et si qui- 20
 dem panem edere consueuerit, panem calidum & quàm
 maximè purum edat. Si verò mazam, eam quæ non trita est
 comedat, antea tamen subactam. Pro opsonio carnes ca-
 telli coctas habeat, aut columbi, aut pulli gallinacei, iisque
 omnibus vtatur. Piscibus verò, galæo, torpedine, pastinaca,
 & paruulis batidibus coctis. Lauet singulis diebus, frigus
 vitet & parum obambulet, quoad in tuto sit. Quæ sanè si ob-
 seruentur, verendum non est, vt rursus morbus reuertatur.
 Huiusmodi enim morbus difficilis est & diuturnus. Alius 3
 hepaticus morbus, in quo dolores quidem eodem modo ad
 hepar vrgerit, & color à priore differt, cum malicorium re-
 ferat. Contingit autem repente ætatis tempore. Oritur ve-
 rò ex carnis bubulæ esu, & nimio vini potu. Hæc enim om-
 nia isto anni tempore iecori sunt insensissima, & bilem
 maximè ad hepar propellunt. Sic igitur afficitur, dolores
 acuti ingruunt, neque hora vlla deserunt, sed semper magis
 vrgerit. Interdum etiam bilem pallidam vomit, & vbi vo-
 muerit meliusculè habere videtur. Quòd si vomitione non
 reiecerit, bilis ad oculos decumbit, & admodum pallidi fi-
 unt,

unt, pedesq; intumescunt. Atq; hæc interdum quidem valde, interdum verò minùs affligunt. Vbi autem dies præterierint, quibus morbus decernit, si nihil deliquerit, dolor minùs detinet, eandem quam priùs victus rationem instituere oportet. Nam si intempestiuè inebriatus fuerit, aut rebus venereis vsus fuerit, quidve aliud minimè commodum fecerit, confestim ei hepar durum euadit, intumescit, & ex dolore pulsatur. Ac si qua in re festinarit, de repente hepar totumq; corpus dolet. Huic cùm sic habuerit, primi que dies præterierint, fomentum admoueto, deinde scammonio aliquantulum purgato. Quòd si venter incensus fuerit, alui infusum quod probè dueat, ex iisdem quæ priùs exhibeto. Post alui infusum, lactis asinino cocto aliquantulum purgato, eiusq; heminas octo melle affuso propinato. Lactis etiam caprini poculum quatuor heminarum mensura, aquæ mulsæ triente commixto, mane exhibeto. Lactis quoq; caprini cocti heminas duas dato, aquæ mulsæ tertia parte ammixta, aut solo melle affuso. Lac etiam equinum eodem quo asinum modo exhibeto. Quòd si hac curatione morbus cesserit, satis est. Sin minùs, internam dextri cubiti venam secato, & sanguinem emittito. Si verò lacte asinino tibi purgandus non videatur, lactis bubuli crudi heminas duas, tertia mellis parte admixta, singulis diebus ad dies decem exhibeto, deinde aliis duodecim diebus aquæ mulsæ sextante affuso, potui exhibeto. De cætero verò, lac ipsum ad duas heminas, donec pinguior euadat, exhibendum. At si ne sic quidem sedetur, cùm hepar plurimùm intumuerit, maximeq; prominuerit inurere oportet. Per buxeos autem fusos oleo feruenti intinctos vstionem facito, eosq; donec rectè habuerit, vstioq; perfecta fuerit, admoueto. Aut per fungos octo crustas inurito. Si enim vstio successerit sanum reddes, ac deinceps faciliùs deget. At si vstio minimè successerit, de cætero nisi per alia remedia conualescat, consumtus perit. Morbus alius hepaticus in quo cætera quidem multitudine eadem quæ prioribus contingunt, color verò nigricat. Bilis quæ est in hepate pituita, & sanguine referta, velut ratione colligimus, disrumpitur, cumque disrupta fuerit, citissimè ad insaniam deducitur, indignatur, & imprudenter loquitur, more canis latrat, vngues puniceo sunt dolore, oculis

cernere non potest, pili capitis erecti manent, & febris acuta inuadit. Huic eadem quæ prioribus admouere oportet, plerique verò intra vndecim dies moriuntur, pauciq; euadunt. Lienis morbus primus. Gignitur autem eiusmodi morbus, ob bilem solis calore commotam, cum eam ad se lien traxerit. Hunc igitur in modum affligitur. Febris acuta per initia succedit, progresso verò morbo dimittit, nisi quòd lienem ipsum semper calor occupat, dolorque acutus subinde in lateris mollitudinem ad ventrem incidit. Cibos autem per exordia expetit quidem, non autem admodum 10 demittit. Procedente verò morbo, color pallidus euadit, dolor vehemens ingruit, & iugula extenuantur, neque cibum velut per initia facillè admittit, & pauco impletur. Lien subinde eodem die magnus, & interdum minor euadit. Cùm sic habuerit, huic veratrum deorsum purgans propinato, tum grano cnidio subter purgato. Post purgationem autem vesperi lenticulæ acidioris acetabulum sorbendum exhibeto, & betarum pinguium acetabulum, polenta inspersa. Postero verò & tercio die, paruum panem exhibeto, pro opsonio, lenticula vtatur, & carne suilla trita cum lenticula cocta. Vinum austerum, nigrum, meracius paulatim 20 bibat, & per hosce dies quietem agat, nisi quòd intus in umbra paulum obambulet. Reliquo verò tempore hæc exhibere oportet, in cibo quidem panem ex furfure à pura farina non separato. Pro opsonio carnem canis maiusculi, aut capræ, aut ouiculæ tritam habeat, & falsamentum Gaditanum, aut saperdam, acidaque & falsa omnia, acerbaque exhibeantur. Vinum Coum, subastringens quàm nigerrimum bibat, dulcibus, pinguibus, & nidorosis absteineat. Laser minimè exhibeatur, neque allium, neque caro porcina, 30 neque mugil, neque recens, neque sale conditus, neque anguilla, neque olus vllum coctum sine aceto. Ex his quæ cruda eduntur, radicula & apio aceto intinctus vtatur, polentam edat vino subactam, & vinum meracum sorbeat. Quòd si lubeat, panem etiam in vino comminutum, calidum comedat. Ex piscibus verò scorpium, draconem, cuculum, gobium, callionymum, eosq; coctos & frigidos exhibeto. Danda etiam singulis diebus quæ lienem extenuare valent, asphodeli semen, visci folia, aut scœnum græcum, aut viticis semen,

semen, aut rutam, aut menthæ radicem. Ex quibus quod voles tritum ex vino austero ieiuno exhibeto. Quod si validus fuerit, triginta diebus vt ligna fecet cogito. Summis humeris lucta se exerceat, interdium obambulet, vesperi dormiat, mane verò surgat, & quæ dicta sunt in cibo sumat. Ac si ne his quidem meliusculè habeat, lienem per fungos, cum maximè tumidus & sublatus fuerit, decem crustis inurito. Si enim, vt conuenit, vstio successerit, sanum reddes, non tamen breui. Hic autem morbus curatione indiget, grauis enim est & diurnus, nisi confestim curatio adhibita fuerit. Alius lienis morbus ab iisdem quidem ex quibus & prior oritur, eoque modo hoc morbo afficitur. Venter inflatur, postea verò lien intumescit, durus est, eique dolores acuti contingunt. Color autem immutatur, & niger cernitur, pallidus & qui malicorium forma referat, ex aure & gingiuis grauis odor exhalat, eaque à dentibus discessionem faciunt, & in tibiis vlcera qualia pustulæ nocturnæ erumpunt, membra extenuantur, neque stercus per aluum demittitur. Hunc ita habentem iisdem medicamentis ac edulsiis, & potu, exercitationeque, ac reliquis omnibus curato, cumque stercus non demittatur, his aluum subluito: Mellis heminæ dimidium, & nitri Ægyptii ouilli tali quantitate, ex betarum coctarum decocto ad quatuor heminas terito & diluito, deinde hoc infuso subluito. Quod si his morbus non sedetur, eius lienem velut in priore inurito, & si vstio successerit, sanum reddes. Alius lienis morbus, in anno quidem, veris maximè tempore, ex sanguine tamen oritur. Cum enim sanguine lien refertus fuerit, in ventrem erumpit, & in lienem dolores acuti, in mammam, iugulum, humerum & sub scapulam irruunt. Totius corporis color est plumbeus, leues cutis lacerationes in tibiis habet, ex quibus magna vlcera oriuntur. Quæ primùm per inferiora secedunt, cruenta sunt & æruginosa, venter durus obrepit, & tanquam lapis existit. Hic morbus superioribus magis lethalis est, ex eoq; pauci euadunt. Hunc ita habentem iisdem quibus priorem curato, nisi quòd medicamentum sursum purgans minimè dederis. Rursum verò cocco cnidio purgato. Postero die quoque lactis equini cocti heminas octo melle affuso exhibeto. Sin minus, lacti bubulo aut asinino

cocto ad duos congios, vel in altero poculo miscere, & alternatim bibere oportet. Sub vesperum post purgationem eadem quæ priori exhibeto, postq; medicamentum, si visum fuerit, sanguinem ex interiore sinistri cubiti vena detrahit. Per reliquos autem dies ieiuno singulis diebus lactis bubuli quatuor heminas, tertia muriæ parte ammixta, exhibeto. Cibis, potibus, & reliquis aliis iisdem quibus priorem curato. Hic velut superiores, venere & vinolentia abstineat. Quod si tibi visum fuerit, etiam cum crassissimus & maximus lien extiterit, inurito. Et si opportunè vstio successerit, sanum reddes. At si sub hac curatione non conualescat, tandem contabescens perit, cum admodum grauis sit hic morbus. Alius lienis morbus, qui etiam vere potissimum contingit, cum lien in se pituitam exceperit, confestimq; tumidus & durus extiterit, deinde rursus subsidit. Et cum quidem sublatus fuerit, dolores acuti ingruunt, vbi verò mollis fuerit, sine dolore est. Cumq; morbus inueterauerit, obscurior esse videtur, & assurgit, celeriterq; reprimitur. Hic cum sic habuerit, per morbi exordia cibos assumere non potest, citò extenuatur, magnaque intemperantia corpus affligitur. Morbus verò nisi confestim curatus, aut sua sponte sedatus fuerit, quinque aut sex intermissis mensibus rursus assurgit. per hyemem autè præcipuè intermittit. Hunc si per exordia in manus sumseris decem crustis ad lienem inurito, statimque sanum reddes. Quod si non vsseris, iisdem medicamentis, & eduliis, & potibus, ac laboribus, quibus superiores curato. Sic enim celerrimè sanum reddideris. Huius autem color exalbidus, suppallidus, & squalidus existit. Alius lienis morbus ex atra bile potissimum autumnò oritur. Fit autem ex multo olerum esu quæ cruda comeduntur, & aquæ potione. Ad hunc igitur modum afficitur. Vbi morbus prehenderit, lien valdè dolet, rigor & febris inuadit, cibi fastidium detinet, totumque corpus celeriter concidit. Lien autem magnus admodum non euadit, sed durus & ad viscera incumbit, adiacensque strepitum edit. Hunc ita habentem iisdem tum medicamentis, tum cibis, tum laboribus, quibus etiam superiores curato. Ac si se deriderit, eum quo alios modo inurito. Hic morbus in plærissq; si cōfestim curatio adhibita fuerit, citò decedit. Morbi regij quatuor.

quatuor. Hic quidem præcipuè per ætatem corripit, bile commota. Bilis igitur sub cute & in capite coit, proindequæ statim corporis colorem immutat, pallidumque non secus ac malicorium euadit, oculi pallidi sunt, & sub pilis capitis velut cortex subest, rigor & febrisprehendit, vrinam reddit pallidam, in eaque crassum suppallidum subsidet, manequandiu ieiunus fuerit, ad cor & viscera strepitus editur, & si quis eum alloquatur aut interroget, ægrè fert & tristatur, neq; audire sustinet. Sterc⁹ autem quod procedit, ex pallido albicat, & grauius olet. Hic cum ita habuerit, ferè intra dies quatuordecim perit, quos si effugerit, conualefcit. Eum autem ad hunc modum curare oportet. Vbi febris remiserit, multa calida loto aquam mulsam propinato, & sorbitionibus vtatur, ptisanæ cremore melle affuso. Mel autem vnà ne coquito, quoad quatuordecim dies præterierint. Hi enim lethalis sit necne decernunt. Postea autem bis die lauato, & in cibo exhibeto primùm pauca quæcunq; maximè experat, deinde tamen plura porrigito. Vinum album quàm plurimum die bibat, & si procedente tempore pallidus ac imbecillus tibi videatur, à cibis vomitum fieri, velut in superioribus morbis habetur, iubeto. Quod si quidem his sedetur, satis est, sin minùs veratrum propinato. Post eiusmodi verò purgationem, vesperi mazam mollè aut panis medullam comedat. Pro opsonio pullum edat gallinacèu percoctum, cum cæpa, coriandro, casco, sale, sesamo, & vua passa alba probè elixum. Vinum autem album, austerum quàm vetustissimum bibat. Aluum inferiorem subpurgato, posteroq; die cicerum alborum cremore, melle affuso, vtatur, eiusmodiq; succi heminas duas ebibat. Tertio verò die singulis diebus hanc aquam ex his decoctam bibere incipiat. Fœniculi radices tenues quantum pugillo, aut tribus digitis comprehenditur, in duos aquæ congios immittrito, & coquito dum dimidium remaneat. Et cicerum alborum chœnicem in duobus aquæ congiis, de quo dimidiū bibat. Hæc quæ remanserunt colata sub dio exponito, & amobus permixtis, vinum hac aqua diluat, & aquam solam si velit quàm plurimam, nec aliam bibat. Quod si potum istum auerfetur, hunc ita paratum exhibeto. Caricarum albarum, chœnicem duobus aquæ congiis decoctum colato, & cælo

sereno noctu exponito. Deinde aquam hanc solam si velit, aut vino mixtam bibat, eamq; non affatim multam, sed dimidiæ hemina copia, vt nealui profluuium ei superueniat, paucoq; interposito tempore, bibat. Conferunt & hæc quotidie ieiuno potui exhibita, trita & vini albi veteris hemina diluta, apij semen, cucumeris semen, fœniculi semen, cuminum Æthiopicum, adiantum, coriandrum herba, vix passæ albæ. Hæc & illa si biberit, iuuabitur, celerrimeq; sanus euadet. Alius morbus regius. Hic ex temulentia & rigore hyemis tempore inuadit. Primum autem inuadere incipit rigor, deinde etiam febris detinet, & corporis humidum sub cute concrefcit. Ex his autem rem se ita habere manifestum est. Eius corpus liuidum est, & aliquantulum durum, & venæ quæ per corpus distenduntur sunt pallidæ, maiores & crassiores quàm antea, quædam etiam subnigræ subtehduntur. Ex his si aliquam quis fecet, sanguis defluet pallidus, si pallidæ sint venæ, si nigræ fuerint, niger defluet. Hic vestem corpori adiacentem præ pruritu ferre non potest, & ad eundem & ambulandum promptus est, sed præ imbecillitate eius crura labascunt, & magna siti premitur. Hic morbus superiore non minùs lethalis est, in longius autem tempus progreditur, nisi mox primis diebus sanescat. Quòd si morbus ad octauum aut nonum diem extendatur, in morbum incidit, morbusq; & dolor magis vrget, neq; exurgere potest, & plerique intra hoc tempus confestim pereunt. Huic ita habenti, si ad eum initio morbi accesseris, vbi verò septem iam dies præterierint, veratrum propinato. Inferiorem verò aluum per succum, velut in superiore, aliquantulum purgato, aliaq; eadem medicamenta exhibeto. Cantharidas etiam sine alis & pedibus tritas quatuor, & ex vini albi hemina dimidia dilutas exhibeto. Iam verò etiam pauco melle affuso, mox ita propinato, idq; bis aut ter in die bibat. Procedente autem morbo balneis & fomentis curato. Quæcunq; expetit edat, vinum album, austerum bibat, reliquaq; eadem accipiat quæ in priore. Hic morbus nisi proba curatio per initia adhibita fuerit, diurnus est & molestus. Alius morbus regius. Hic popularis appellatur, quòd omni tempore prehendat. Ex repletionem & tumulentia præcipuè oritur, cumq; rigore correptus fuerit, confestim

stim sanè corpus immutatur & pallidum euadit, & oculi admodum pallidi, sub capillos & vngues progreditur morbus, rigor & febris leuis detinet, corpus debilitatur. caput dolor occupat, pallidamque & crassam vrinam reddit. Hic morbus regius superioribus minùs lethalis est, & diligentia adhibita breui curatur. Huic cum sic habuerit cubiti venas pertundito, & sanguinem detrahito, deinde fomento admoto veratrum propinato. Tertio verò die asinino lacte rursus deorsum aliquantum purgato. Reliquas autem sorbitiones, potus & cibos eosdem quos priori exhibeto, eius caput crebrò purgato, succatiunculam bibat, eiq; multa calida loto, carnes tritas ex vino albo propinato, & ad reliqua omnia iisdem vtatur, breuiq; conualescet. Alius morbus regius: ex pituita quidem oritur, præcipueq; per hyememprehendit. Huius color albus est, eiusq; pectus pituita plenum est, & saliuam expuit, cumque excreat, ei singultus contingit, & vrinam albam & crassam reddit, in qua velut farina subsidet. Hic morbus minimè est lethalis, breuiq; sanescit. Huic ita habenti granum cniidum propinato, postq; purgationem succi pisanæ quatuor heminas affuso melle sorbendas exhibeto. Ventrem verò superiorem per vomitum, velut in superioribus purgato. Sic enim facillimè pituitam ex pulmone & arteriis deduxerit. Quin & oris collutionem ei frequenter apparatus. Hic aliquando leuiter febricitat, & horror tenuis contingit. In reliquo, iisdem quibus superiores morbos regios, tum medicamentis, tum fomentis, tum balneis, eduliis, potibus ac sorbitionibus curato. Sic enim potissimum sanum reddes. Morbus Typhos nomine. Typhos quidem appellatur hic morbus, inuaditque æstatis tempore, cum canis sydus oritur, bile per corpus agitata. Statim igitur eum febres vehementes corripunt, & grauis ardor, & cum grauitate imbecillitas, crurumque ac manuum impotentia, quæ nullum ei vsum præstant, ventrem perturbatur, & quæ ex eo demittuntur grauitè olent, vehementiaq; tormina accedunt. Hoc etiam modo afficitur, si quis eum erigere velit, rectus stare nequit, neque oculis suspicere præ ardore. Et si quis eum interroget, præ dolore respondere nõ potest. Vbi verò periturus est, tum acutiùs cernit, tum audacter loquitur, & potum & cibum postulat, quæ

si quis exhibuerit, breui etiam nisi euomuerit, animo lin-
 quitur. Huic hic morbus septimo aut decimo quarto die iu-
 dicatur. Multi verò etiam ad vigesimum quartum percur-
 runt. Hos igitur si præterierit, conualefcet, his enim diebus
 lethalis fit necne declaratur. Hunc ita habentem ad hunc
 modum curato. Primis diebus balneo quidem abstineat,
 vino autem & oleo tepido in cubili illinito, cibis abstineat,
 sorbitiones autè tenues & frigidas exhibeto. Vinum, si con-
 ferat, nigrum, austerum bibat, sin minùs, album, aquosum,
 austerum. Quòd si vehemens sitis ex ardore vrgeat, vbi cõ-
 fertim potura multum exhibueris, vomere iubeto, idq; bis
 aut ter facito. Cumq; ardor tenuerit, lintea frigida intincta
 quâ præcipuè parte ardere dixerit, admoueto. At si horror
 corpus derinuerit, refrigerantia remittito. Hic cum labora-
 uerit, maximè periclitabitur ne ex huiusmodi dolore de re-
 pente animam emittat. Verùm ei celeriter ad dolorem ead-
 em medicamenta quæ morbo laterali detento exhibenda
 sunt. Cùm verò surrexerit, cibo, potu & balneis quàm citis-
 simè vires reficiendæ. Morbus enim grauis est, pauciq; eua-
 dunt. Alius Typhos. Morbus quidem omni tempore inua-
 dit, ex corporis autem humiditate oritur, cùm cibos humi-
 dos & copiosum potù carnes exorbuerint, & flaccidæ exti-
 terint, ex his potissimū morbus oritur. Per exordia igitur fe-
 bris tertiana aut quartana exoriri incipit. Dolor vehemens
 capiti aduenit, & interdum in corpore intermittit, & saliuâ
 euomit, crebro ructat, & oculorum regiones dolet, vultus
 exalbescit & apuæ colorem refert, ad pedes tumor laxus de-
 fertur. Interdum verò etiam totum corpus intumescit, &
 ad pectus & dorsum aliquando dolor excurrit, venter con-
 turbatur, oculis vehementer prospectat, sputum copiosum
 & spumosum expuit, quod ad fauces adhærescere videtur,
 eiq; stridulam vocem facit, plærungq; verò etiam fauces in-
 flammantur. Hic cùm sic habuerit, sicq; dolor presserit, eiq;
 vehemens erectæ ceruicis spiratio contigerit, interdum fre-
 quenterque de repente intra septem aut quatuordecim dies
 animam emittit. Plæriq; verò etiam ad vigesimum quartum
 perdurant, sæpè quoq; de repente morbus dimittit & sanus
 videtur. Verùm diligēter obseruare oportet quoad quatuor
 & viginti dies præterierint, quos si effugerit, vix moritur.

Huic

DE INTERNIS AFFECTION. SECT. V. 104

Huiusmodi habenti primis diebus pro sorbitione farina decocta tenui melle affuso exhibenda est. Vinum verò nigrum paulatim potui dandum, vt voluerit temperatum. At cibos priusquã hi dies præterierint ne porrigito. Polypos ex vino coctos edendos dato, & ius sorbendum, radicularumque multarum comedendarum. Et nasturtii semen tostũ, molitum, & tenuiter cribratũ, deinde vino nigro acerbo iniecto bibat, poleramque tenuẽ, paucã mane bibendã dato. Balneo abstergeat quoad hi dies præterierint. Vino & oleo tepefactis in cubili illine & absterge. Præoniæ seminis grana decem ex vino nigro decocta potui exhibeto, & raporum probè decoctorum iusculum sorbeat, caseo infulso cõditum, papauere, sales oleo, lasere & aceto. Quòd si medicamentum propinare voles, granum cnidium propinato. Et post purgationem, farinæ coctæ & pinguis duo acetabula sorbenda dato, idemque vinum bibat. Ac medicamenta, sorbitiones & portiones quascunq; dederis, siue singula per se, siue plura simul exhibueris, profuerint. sicq; citissimè sanum reddideris. Morbus autem grauis est, pauciq; euadunt. Alius Typhos. Hic quidem hanc ob causam gignitur, cum bilis putrefacta cum sanguine per venas & articulos permixta fuerit, sanguisq; coierit, in articulis verò præcipuè consistit, quandoque etiam in totum corpus decumbit, doloresq; acutos exhibet. Plerique enim ex huiusmodi morbo claudi euadunt, vbi bilis in articulis retenta, in tofum obduruerit, dolor verò intermittes, per tres & quatuor dies inuadit. Hunc ita habentem ad hunc modum curato: Dolore in corpore obtinente, tepefactoria ex oleo illito parare & ad mouere oportet. Vbi autem remiserit, veratrum exhibeto, foru prius vniuerso corpori adhibito. Postero autem die serum lactis caprini decoctum ad duos congios potui exhibeto, ad alterum congiũ mellẽ affuso, ad alterum verò sale iniecto, deinde vicissim alternatis poculis totum ebibat. Sub vesperum verò post purgationem, lenticularum acetabulũ sorbeat, & betarum pinguiũ acetabulum polenta aspersa bibat. Pulli gallinacci carnem, vel columbarum, vel turturis, vel ouicularum, vel suis pinguis edat. Veratrum autẽ sexto quoq; die exhibeto, & sicubi in articulis tumor exoritur, nec discedat, admota cucurbitula sanguinẽ detrahit, compunctis per acum triangularem genibus ista

quibus tumor extiterit, nullo tamen alio articulo compuncto. Intermediis autem diebus cibum sumat, panē quidem maximè assatum, mazam autem quàm maximè melle & oleo subactam. Pro opsonio autem quàm maximè assa habeat, volucrium verò carnes insulsas. Sin minus etiam cum iure coctas, absq; caseo tamen, sesamo & sale. At piscibus vtratur maximè carnosiss, assis tamen ad eundem modum quo carnes coctis, origano conspersis & oleo subunctis. Vinum si conferat, album bibat, quòd si non cōferat, nigrum, & obambulationibus de die, post cœnam & mane se exerceat. 10
 Serum autem & lac, cùm tempus feret, semper bibat. Quòd si tibi visum fuerit, etiam asinum lac decoctum exhibeto. Et si sanus euaserit, à frigore & æstu sibi caueat, neque cibis admodum repleatur. Periculum enim est ne rursus morbus reuertatur. Sic igitur curatus hic morbus, sex mensibus sanatur. Tot enim mensium interuallis lethalis sit necne iudicatur. Qui etiam si confestim curetur, molestus tamen est, & plærosq; ad mortem vsq; comitatur. Alius typhos. Oritur quidem hic morbus fructuum autumnalium tempore cùm quis se iis omnis generis expleuerit. Plærisq; verò inde 20
 etiam eiusmodi morbus oritur, ex inexplibili placentarum ex sesamo aliorumq; ex melle dulciariorum esu. Mel enim coctum in ventriculo ardorem excitat, eiq; affigitur, deinde vbi in ventriculo coctum fuerit effruescit, venterque derrepente attollitur, incenditur, & dirumpi videtur. Deinde verò alui profluuium de repente contingit, cumq; si mel fluere cœperit, per multos dies purgatur, multiq; ab hac purgatione sani euadunt. Cùm igitur sponte purgatio cessauerit, lentium cremoris, addito sale tres semicongios vt ebeat cogito. Post succi autem purgationem, sub vesp- 30
 erum, lenticulæ frigidæ insulsæ acerabulum multo lasere incocto sorbeat, & betæ non conditæ pinguis, polenta aspersa acerabulum. Vinum nigrum, austerum paulatim bibat. Reliquo autem tempore eadem faciat, & cibos assumat, panem ex assatum, & mazam quam maximè melle & oleo subactam. Primis autem diebus fatinam coctam & melle assatorum frigeratam comedat. Vinum bibat nigrum, acerbum, & quoad sedatus fuerit morbus hæc assumat. Qui verò sub autumnalium fructuum tempus morbo correptus est, statim exhibet,

bet, tormina & dolorem, neq; cibaria demittere solet, venterq; ei magnus & durus est, & rigor febrisq; detinet. Huic siquidem venter commotus fuerit, viginti (vt minimum) diebus purgatur, cumq; purgatio cessauerit, cōfestim sanus euadit. At si minimè purgatus fuerit, cum hippophaës succo, aut grano cnidio purgato. Sub vesperum autem eadem etiam sponte purgato exhibeto. Postridie verò si febris detineat, quietem agat, eiq; vinum idem ex aqua gelidissima bibendum dato. Quòd si febris minimè detineat, victus ratione vtatur non humida, sed valentiore, & ciborum ratione habita deambulet. Ex hoc morbo plærisq; iam aquã intercus contracta est. Et si visum fuerit aluum per infusum subluere, iisdem quibus in aqua intercute aluum subluito. Quòd si voles ex his infusum parato. Thapsiam herbam in aquæ mulsæ hemina conterito, deinde sic per infusum immittito. Hic hoc modo curatus citissimè sanus euadet. Alius Typhos. Gignitur quidem hic morbus cum corporis humidum putrefactum & plus æquo resiccatum fuerit. Cum igitur morbo detentus fuerit, habitu est perhumecto, suppalido, pellucido, & vesicæ vrinæ similis apparet, sed nõ intumescit, verum tenuis est, aridus ac debilis. In corpore autem præcipuè clauiculæ extenuantur, & vultus vehementer gracilis est, oculiq; admodum caui, & hæc quidem ex morbo cōtingunt. Quòd si corporis color niger extiterit, huius rei causa est. Cum in venas & cutē bilis atra subierit, cumq; his calor superuenerit, venulas à calore exuri & resiccari necesse est, ac proinde sanguinem per venas excedere. Sic igitur afficitur, hic tenuis & vehementer gracilis euadit, oculis rarò niçtatur, & muscas in stragulis sectatur, cibis magis grauatur quam sanus, lychni extincti odore gaudet, frequenter in somnis seminis proflauium patitur, & plærunq; inter eundem ei genitura effunditur. Haic cum sic habuerit, ventrem superiorem videlicet, veratro nigro purgato, inferiorem verò scammonii succo. At post purgationem, eadem quæ cæteris dato, & serum, lacque bubulum, aut caprinum, si anni tempus fuerit, exhibeto. Lac etiam alinum decoctum vt aliquantulum purgetur, dato. Ad hũc modum curatus, intra biennium ferè sanus euadit. Cibos quos velit accipiat, quàm plurimum comedat, & pro ciborum ratione

obambulet. Hic morbus viginti annis maioremprehendit, cumq; prehenderit, nisi per exordia curatio adhibita fuerit, non deserit, quin viginti anni præterierint, sed perseverat, deinde nonnullis dum curatio adhibetur, decedit. Grauis autem morbus est. Tenuioris intestini morbi aut voluuli. Conuoluuli appellantur hi morbi, ex hisq; præcipuè oriuntur, si quis calida & humida victus ratione per hyemem utatur, neq; ciborum ratione facta obambulationibus se exerceat, verùm expletus perpetuò dormiat, deinde de repente longum iter per frigus conficere cogatur, postea sub ossibus rigor corripiat. Sic igitur afficitur, flatus vniuerso corpore oboritur, eius color plumbum refert, & perpetuò riget, adeò vt calida ei affusa, minimè calida sentiat. Corpus autè eius dum lauatur à calida desquamatur, præsertim verò scrotum, siq; digito corporis partem aliquã comprimas, desiderere facies, & tibi vestigium apparebit, non secus ac in farina aqua subacta. Maximè autem in pedibus desidet. Eius autem cura grauantur, & si deambulet, tremunt, siq; per accliuem locum iter faciat, crebrò admodum spirat, vlnæ suspensæ esse videntur, si is per noctem detinet, cibosq; quoscunq; comedit, crudos per aluum demittit. Huic ita habenti, cum ei fomentum admoueris. cneorum, aut hippophaës succum, aut granum cnidium propinato. Post purgationem autem eadem quæ superioribus dato. At postridie lactis afinini cocti congium sale iniecto, bis ebibendum dato. Sub vesperum, panem in cena sumat, pro opsonio habeat ouiculæ carnes coctas, & polypos ex vino nigro coctos, iusculumq; forbeat. lenticulam ad hunc modum apparatus habeat. Lentis heminæ coctæ, probè tritæ, postea farinam commiscero, & laser derafum & salem iniicito, acetum infundito, & adhæc allia simul coquito, deinde aqua affusa bis aut ter feruefacta, simul ipsa rudicula agitato, postea detracta refrigerato. Sit autem non valdè crassa, cuiq; boni odoris gratia pulegium simul coctum iniectum sit. Interiectis autem diebus sexto quoque die vomitus excitet, subinde tamen ante vomitum & medicamenti potionem fomentum admouere oportet. Tertio quoque die balneum, si conferrat, exhibeatur, sin minús, inungatur, & si possit, pro ciborum ratione deambulationibus utatur, & sambuci folia, conyzæq;

conyzaq; semper tenellæ decocta, edenda dato. Hac enim
 curatione faciliè deget, morbusque post annum deferet.
 Multis verò iam sanatis, post biennium morbus reuersus
 est, verùm si redeat, eadem curatione curare oportet. Quòd
 si tertio reuertatur, tumor quidem non accedit, tenuis ta-
 men & gracilis euadit, & facies exrenuari incipit, colore que
 exalbido magis quàm priùs existit. Huic interdum aqua in-
 tercus in ventre suboritur. Si igitur exorta fuerit, eum mi-
 nimè secare oportet. moritur enim, sed iisdem remediis cu-
 rare, quibus ex liene aqua intercute laborantem. Hunc ma-
 ximè quidem vt per initia cures tibi videndum est, sicq; ce-
 leriter sanum reddes. Morbus autem cùm grauis sit, multa
 cautione indiget. Alius conuoluulus auriginosus. Inuadit
 hic ætatis præcipuè tempore, in palustribus locis, ex aquæ
 autem potione magis. Plèriq; verò sub sole volutati cū capi-
 tis dolore, eiusmodi iam morbo detenti sunt. Verùm vt pri-
 ores similiter afficiuntur, colore excepto, pallidus enim ex-
 istit vt malicorium, & oculi interdū auriginoso colore im-
 plentur. Hunc cùm sic habuerit, iisdem quibus superiorem
 curare oportet. Cicerum etiam alborum decoctum potuū
 exhibendum, & vino permiscendum, eiusq; caput medica-
 mento tetragono purgandum. Hic superiore minùs lethalis,
 & conuoluulus auriginosus nuncupatur. Conuoluulus
 sanguineus. Cætera quidem copia eadem quæ prioribus
 contingunt, morbus autem per autumnum oriri incipit, in
 eoq; hæc accedunt. Ex ore malus odor expirat, à dentibus
 gingiuar abscedunt, & ex naribus sanguis effluit. Interdum
 verò ex cruribus vlcera erumpūt, & hæc quidem sanescunt,
 alia verò exoriuntur, color niger est, cutis tenuis, ad deam-
 bulationem & exercitationem alacriter se habet. Hunc ita
 habentem iisdem quibus superiores curato, & ex his aluum
 subluito. Cucumeris agrestis foliis quinque tenuiter tritis,
 mellis heminam dimidiam ammisceto, & salis pugillum,
 itemque olei heminam dimidiam, & betarum coctarum
 succi heminas quatuor. Dato etiam ad purgationem per in-
 feriora lactis asinini cocti heminas octo, melle affuso,
 & lac bubulum, si tempus ferat, quadraginta diebus bibat.
 mane quoque lactis bubuli heminas duas bibat, tertia a-
 qua mulsæ parte etiam interpositis diebus ammixta. Hic

morbus multa curatione indiget, alioqui non decedit, sed
 hominem ad mortem usque comitatur. Vocatur autem con-
 voluulus, sanguineus. Morbi qui crassi nuncupantur. Ex
 crassis morbis nuncupatis, hi praecipue oriuntur. Cum pitu-
 ita & bilis in corpore mixta fuerit, in ventrem defluit, cum-
 que ibi coaceruata fuerit, attollitur, sursumque ac deorsum
 velut unda discurrit, rigor & febris praehendit, dolor ad ca-
 put decumbit, cumque ad viscera peruenerit, strangulatum
 adfert. Interdum pituitam acidam, quandoque vero etiam
 falsam vomit, cumque vomitione reiecerit, os ei amarum vi- 10
 detur. Latera rubores occupant, pituita namque in ventre
 existente, sanguis calore coaceruatus ad latera fertur, & in
 iis rubores excitat, eaque calor maxime vexat, ipsique dorsum
 incuruatur. Cumque maxime doleat, corporis contactum
 non sustinet, dolet enim tanquam ulceratum, carnes pra-
 dolore palpitant, testes contrahuntur, & ad sedem ac vesti-
 cam calor quidam & dolor irrupit, crassamque urinam
 qualem aqua intercute laborantes reddit, capilli ex capite
 deflaunt, pedes semper frigidi sunt, dolor maxime ad late- 20
 ra, dorsum, & ceruicem urget, eique ad cutem aliquid adre-
 pere videtur. Morbus autem interdum quidem urget, in-
 terdum vero remittit. At procedente morbo assidue ma-
 gis urget, cutisque capitis crassa & rubra est. Hic ad sex qui-
 dem annos hoc modo affectus perdurat, deinde sudor co-
 piosus & graueolens effunditur, crebro vero per somnum
 veneris ludibriis agitatur, illiusque semen genitale subcru-
 entum prodit & subliuidum. Hic morbus ex solis calore &
 aquae potione oritur. Hunc igitur ubi sic habuerit, cneoro
 exhibito per inferiora aliquantulum purgato, aut grano
 cnidio, aut hippophaes succo. Lactis etiam asinini cocti o- 30
 cto heminas, melle affuso potui dato. Postero vero die post
 purgationem eadem quae aliis porrigito. Primis autem die-
 bus eadem quae aqua intercute detentus in cibo accipiat, &
 si validus fuerit, obambulationibus se exerceat. Quod si in-
 ualidus propter febres fuerit, neque cibos comedere possit,
 lenticulae sorbitione utatur, & in potu vino nigro quam au-
 stero. Hic morbus autumno praecipue & autumnalium fru-
 ctuum tempore inuadit. Hic si quidem intra sex annos cu-
 ratus fuerit, bene est, sin minus, ad decimum usque annum
 perse-

perseuerat; plærosque verò nisi confestim adhibita curatio fuerit, ad mortem vsque comitatur. Crassi autem huiusmodi morbi ex bile oriuntur, cum bilis ad hepar confluerit, & in capite sedem habuerit. Sic igitur afficitur, iecur intumescit, tuncque ad septum transfuersum expanditur, statimque dolor ad caput, præcipuè verò ad tempora ingruit, neque auribus acutè audit, sæpe verò oculis non videt, horrorque & febris inuadit. Hæc quidè per morbi initia ei contingunt, & interdum valdè quidem, interdū etiam minùs intermittunt: quantoque longiùs morbus processerit, tantò magis corpus dolet, oculorum pupillæ dissipantur, & cœcutit, siq; digitum ad oculos admoueris, non percipit, quòd non videat. Ex eo autem cognosces quòd non videat, quòd admotò digito non nictatur, & floccos ex veste stragula detrahit, si quos videat, pediculos esse ratus. Cumque hepar ad septū trāsuersum magis explicatum fuerit, delirat, eiq; ante oculos reptilia & cuiusuis generis variæ feræ apparere videntur, & homines armati, cum quibus ipse pugnare videtur, & tanquam pugnas & bella geri videat, eiusmodi loquitur, irruit, & nisi quis eum exire sinat minatur, sique surrexerit, crura attollere non potest, sed decidit, & eius pedes semper sunt frigidi. Cùm dormit per somnū exilit, & terretur cùm insomnia horrenda viderit, Eum autem in somnis exilire & terreri ex eo cognoscimus, quòd ad mentem cùm redierit, insomnia enarrat, quæque in corpore gessit, & quæ lingua locutus est. Hæc quidem ad hūc modum patitur, interdum verò per totum diem ac noctem voce defectus iacet, cùm multa & conferta respiratione. Cùm delirium quieuit, statim euestigio ad mentem redit, & si quis eum roget, confestim respondet, & omnia quæ dicuntur intelligit, deinde rursus paulò post in iisdem doloribus decumbit. Hic morbus maximè per peregrinationem contingit, & sicubi deserta loca peragrans, ex viso spectro terrore correptus fuerit. Quin & alias etiamprehendit. Cùm sic habuerit, veratri nigri pondus obolorum quinque ex vino dulci propinato, aut ei ex his infusum iniicito. Nitri Ægyptij tali ouilli quantitatem læuiter terito, & mellis optimi decocti heminam dimidiam in pila ammisceto, & olei tātundem, cū betarum coctarum decocto ad quatuor heminas, per noctem

cælo sereno expositas. Quòd si voles, pro betæ decocto lac
 asininum coctum admisceto, eaq; permixta febris detineat
 necne, per infusum immittito. Pro sorbitionibus ptisana
 decocta melle affuso vtatur. Mel autem, & aquam, & acetū
 simul permixta bibat, quoad morbus iudicatus fuerit. Iue
 dicatur autem quatuordecim ad summum diebus lethalis
 sit, necne. Multis verò vbi iam quicauerit hic morbus, rursus
 reuertitur, quod vbi contigerit, periculum est ne æger con
 sumptus pereat. Iudicatur autem morbus septem diebus le
 thalis sit necne, quos si effugerit, ferè non moritur, sed in
 multis curatus decedit. Cùm verò cessauerit morbus opti
 ma victus ratione vtatur, sensim adiiciens quæ ventriculus
 suscipiat, vt non exurantur, neque alui profluuium superue
 niat. Vtrunq; enim cum periculo coniunctum videtur. Bal
 neo quotidie vtatur, & post cibos moderatè obambulet, ve
 stem leuem ac mollem induat, lac & serum, si anni tempus
 ferat, per dies quinq; & quadraginta bibat. Quæ cùm fece
 rit, citissimè sanus euadet. Morbus autem difficilis est, mul
 taq; cura indiget. Alius crassus morbus. Oritur autem ex pi
 tuita putrefacta. Ex eo verò vnde oritur putridum esse ma
 nifestum est, quòd inde ructus emittatur cum eiusmodi o
 dore, qualem habet qui radículas ederit. Eiusmodi morbus
 à cruribus oriri incipit, deinde ab his ad ventrem ascendit,
 cumq; ad ventrè peruenerit, rursus ad viscera recurrit, & vbi
 in his constiterit, strepitum edit, & vomitionem ciet, simul
 pituitam acidam subputridam vomitione reiiciens, quam
 cùm vomuerit, sibi non constat æger, deinde anxietudo est
 circa viscera, interdumq; tam grauis dolor repète capiti ad
 hærescit, vt neque acutè audire, neque præ grauitate videre
 queat, sudor etiã multus graueolens effunditur, præsertim
 cùm dolor detinet, morbiq; remissionem facit. Color qua
 lis in morbo regio ostenditur, hicq; morbus priore paulò
 minùs lethalis est. Huic ita habenti ventrem inferiorè per
 hippophaes purgato, superiorem verò per veratrū, caputq;
 tetragono purgato, cumq; per veratrū purgatus fuerit, po
 stridie lacte asinino cocto aliquantulū purgato. Tertio au
 tem die caprino cocto, eodemq; sanè modo quarto & quin
 to. At reliquis viginti diebus lac bubulum crudum, siue etiã
 caprinum, tertia aquæ mulsæ parte ammixa, ad congium
 potui.

potui exhibeto. Post inferiorem autem purgationem, eadē
 quæ aqua intercute detentis medicamenta porrigito. Reli-
 quo tempore cum lac bibit, in cœna panem exassatum su-
 mat, pro opsonio verò habeat, ex piscibus quidem scorpiū,
 aut callionymum, aut cuculum, aut squatinæ frustum
 cum condimentis coctum. Ex carnibus verò ouillas, aut
 pulli gallinacei, easque coctas. Vinum bibat album, si con-
 ferat, sin minùs, nigrum austerum, deinde obambulet post-
 quam comederit, vt ne frigeat. Huic igitur prædictos cibos,
 10 si conf-rant, exhibeto, sin minùs, sorbitiones ex ptisana &
 milio. In hoc morbo si triginta dies æger præterierit, sanus
 euadit. Hi enim lethalis sit necne decernunt. Est autem dif-
 ficilis morbus. Alius crassus morbus. Oritur ex pituita al-
 ba, in ventre verò colligitur, vbi febres diurne corpus oc-
 cuparint. Hic morbus initium sumit à facie, quæ intume-
 scit, deinde ad ventrem defertur, quò cum peruenit, ven-
 trem in magnitudinem attollit, corpusq; velut ab exercita-
 tione lassitudine laborat, in ventre ponderis sensus & dolor
 vehemēs inest, & pedes intumescunt. Quòd si pluuia in ter-
 20 ram effusa fuerit, pulueris odorē non sustinet. Si verò in plu-
 uia fortè fortuna constiterit, & terre odorem senserit, de re-
 pente concidit. Hic morbus cum intermittit, diutiùs tamē
 priorē occupat, & tardiùs soluitur. Eum autem iisdē quibus
 aquam intercutem curare oportet, fomentis videlicet, me-
 dicamentis, cibariis & exercitationibus vehementibus. Hic
 morbus per sex annos detinet, deinde probè curatus cum
 tempore decedit, etiã si per exordia non curetur. Est autem
 molestus morbus, multamque curam postulat. De coxario
 morbo. Coxendicum autem morbus his ex causis multis
 30 præcipuè oritur, si quis per multum tempus in sole versatus
 fuerit, & coxendices incaluerint, humorque qui in articulis
 inest, ab æstu resiccatu fuerit. Quòd autē resiccetur ac con-
 crescat, id mihi indicio est. Æger enim articulos, præ dolore
 qui in eis est, vertere aut mouere non potest, & eò q; digiti
 constricti sunt. Dolor est ad lumbos præcipuè, & vertebrae
 quæ ad coxédices obliquæ sitæ sunt, & genua. In inguinibus
 autem simulque coxendicibus dolor acutus & æstuosus diu
 insistit, & si quis eum erigat aut transmoueat, præ dolore
 quantum potest ingemiscit. Interdum verò etiam cōulsio,

& rigor, & febris ſuperuenit. Oritur autem etiam à bile & pituita, oritur quoque etiam à ſanguine, dolorq; conſimilis eſt, velut ab omnibus morbis, rigorq; & febris leuis interdumprehendit. Sed eum qui hoc morbo ex ſole tentatur hoc modo curare oportet. Corpus eius adhibito fomento humectato, & cibis & potus, aliaq; exhibenda, tepida & humida, eaq; omnia cocta exhibeto. In cibo maza vtatur molli, nullo numore ſubacta, vinum bibat album, aquoſum, & corpore quietē agat, & quamuis exurgere nequeat, parum tamen quotidie obambulet, neque frigeat, neque multum lauet. Cumq; tibi probè habere, corpusq; humectum eſſe videbitur, leui adhibito fomento multum foueto. Magis autem relaxat, & quod in articulis compactum eſt perhumectat. Poſtero verò die granum cnidium propinato. Quòd ſi nō iuuerit, hoc per infuſum immittere oportet. Capere cumini triti heminam dimidiam, colocynthida non deſiſctam, paruam & rotundam, in pila contuſam, & tenuiſſimè tritam, & nitri Ægyptij rubri, roſti & læuigati minæ quadrantem. Hæc in ollam immitto, & olei heminam affundito, mellis heminam dimidiam, vini alui & ſucci betæ heminam, hæc quoad probam craſſitudinem habere tibi videantur coquito. Deinde his per linteum excolatis mellis Attici heminam ammiſceto, niſi mel ſimul coquere velis. Quòd ſi atticum deſit, mellis optimi cocti heminam in pila admiſceto. Si verò infuſum craſſius fuerit, de eodem vino habita craſſitudinis ratione affundito, eoque infuſo aluum ſubluito. Deinde finito ad tres dies vſque vt purgetur. Quòd ſi pluribus diebus purgetur, actis bubuli aut caprini heminas tres ebibendas dato, poſtea betas pingues inſuſas condimentis aſperſis comedendas præbeto. Ex hoc morbo multi claudi euadunt. At verò ſi ex bile morbus hic originem ſumſerit, veratrum, aut ſcammonij ſuccum, deorſum purgans ei propinato. Poſt cuiusmodi verò purgationem, ſucci ptifanz melle affuſo acetabula duo ſorbenda exhibeto, Poſtero autem aut tertio die, admoro fomento, lacte aſinino cocto aliquantulū purgato. Sub veſperum betæ pinguis polenta aſperſa acetabula duo comedat. Vinum album, aquoſum, dulce, & nunc, & poſt medicamenti purgationem bibat. Si verò ex pituita

ægrotet, ei granum cnidium, aut hippophaes, post admotū
 fomentum propinato. Post purgationem autem eadem
 sorbitiones, & potus, & lactis potionem adhibere oportet.
 Interiectis verò diebus quàm leuissima victus ratione utatur.
 Et si quidem ab his iuuetur, sat est, sin minùs, ei multas
 & altas crustas, in ossis quidem partibus per fungos, in car-
 nosis verò per ferramenta, inurito. Quòd si ex sanguine æ-
 grotarit, post adhibitum fomentum, & cucurbitulam ad-
 moueto, & venas in poplite secato. Si verò tibi etiam videatur,
 70 granum quoque cnidium ei propinato, quàm siccissima
 autem victus ratione utatur. Vinum quidem potiùs ne
 bibat, sed si sanè bibere velit, quàm minimum & dilutissi-
 mum exhibeto, & modicum obambulare iubeto, aut si pos-
 sit, plurimum. Ex pituita etiam ægrotanti eadem facere cõ-
 fert. Quòd si stare nequeat, cum creberrimè in lecto circũ-
 ferre oportet, quacunque ex causa ægrotet, & per omnia
 similiter, vt ne intus cartilago coalescat. Sin verò coaluerit,
 & articuli concreti fuerint, omninò hominem claudicare
 nẽesse est. Et si ei qui ex sanguine ægrotat velis per infusum
 20 aluum subluere, vt pituitam & sanguinem à coxendicibus
 deducas, ex his infusum parare oportet. Salis pugillum tri-
 tum ad olei heminam ammisceto, & hordei decocti hemi-
 nas duas iniicito, deinde eiusmodi infusum immittito. Hac
 curatione citissimè sanum reddideris. Morbus autem diffi-
 cilis admodum & diuturnus est. Neruorum distentiones
 tres, Tetani vulgò dicti. Si quidem ex vulnere corporis ner-
 uorum distentio contingat, sic afficitur. Maxillæ constrin-
 guntur, os diducere nequit, oculi lachrymantur & contra-
 huntur, dorsum rigidum est, neque crura, neque manus, ne-
 que spinam inflectere potest. Cùm verò lethalis fuerit, po-
 30 tus & cibi quos antè deuorauit, interdum per nares sursum
 feruntur. Huic cùm sic habuerit fomenta admouere oportet,
 & pingui inunctum eminus ad ignem calefacere, & te-
 pefactoria inuncto corpore adhibere. Et absinthium & lau-
 ri folia, aut hyoscyami semen tritum & thus, deinde vino al-
 bo macerata, in ollam nouam infundito, deinde olei quan-
 tum vini affundito, quibus calefactis, multum calidis cor-
 pus & caput vngito. Postea reclinatum perfusione per car-
 nem facta, vestibis albis, mollibus & puris cõregito, vt ve-

hementer exudet. Aquam mulsam tepidam, si eam quidem
 bibere possit, per os exhibeto, si verò non possit, per nares
 infundito. Vinum album, quàm suauissimum & copiosissi-
 mum potui dato. Quæ quotidie faciendæ sunt, donec sanus
 euadat. Morbus autem difficilis est, & confestim curatione
 indiget. Distentio in posteriora opisthotonos nuncupata.
 In distentione ad posteriora (opisthotono dicta) in reliquis
 eodem vt plurimum modo afficitur æger. Oritur autè cum
 circa posteriores ceruicis tendones, aut ex angina, aut vna,
 aut locis ad tonsillas purulentis affectus fuerit. Interdum 10
 verò etiam ex capite cum febres superuenerint, conuulsio
 succedit, quinetiam & ex vulneribus. Hic in posteriora tra-
 hitur & præ dolore, quo circa dorsum & pectus detinetur,
 lamentatur. Hic vehementer conuellitur, vt ægrè quidem
 qui adsunt eum cõtinere possint, quin ex cubili excidat. Hic
 frequenter quidem die dolore afficitur, frequenter etiam
 leuius habet. Cum sic habuerit, ei eadem quæ priori sunt
 exhibenda. Hic verò morbus, vt longissimè, ad dies quadra-
 ginta detinet, quos si effugerit, conualescit. Alia distentio. 20
 Hæc distentio minus quàm priores lethalis est, ab iisdè au-
 tem oritur. Plærique verò ex casu in posteriora in morbum
 inciderunt. Sic igitur afficitur æger. Corpus totum conuel-
 litur, interdum verò ad quancunque corporis partem fortè
 contigerit, ea conuellitur. Et primùm quidem circumob-
 ambulat, deinde successu temporis, in lectum decidit, rur-
 susq; dolor & conuulsio remittit, cumq; surrexerit, si fortè
 paucos dies huc & illuc oberrarit, postea rursus iisdem con-
 fluctatur doloribus. Atque hæc ei contingunt, crebroq; mu-
 tatur. Si quid comederit, id non nisi ægrè & exustum per in-
 feriora secedit, sed ad pectus cibus defertur, & suffocatio- 30
 nem facit. Hunc si eodem quo priores modo curaueris, ci-
 tissimè sanum reddideris. Infusum autem ex ptisanæ coctæ
 cremore cum melle in aluum iniicito.

Hippocratis de his quæ ad virgines spe- ctant, liber.

Initium mihi ducendum est in hac tractatione Medica ab
 his quæ perpetuò fiunt. Neque enim fieri potest, vt quis
 morbe-

morborum naturam perspectam habeat, quod quidē artis est disquirere, nisi eam in singularibus, à principio ex qua discreti sunt cognoscat. Imprimis quidem de morbo facto appellato, de attonitis, de terroribus, ex quibus vehemēter homines perterrentur, adeò vt desipiant, & interdum quidē noctu, quandoq; verò interdiu, vtroque etiam quandoque tempore, dæmonas sibi infestos videre se existiment. Deinde ex huiusmodi visione iam strangulati sunt multi, at mulieres plures quàm viri, quòd malebris natura animi magis sit demissi & pusilli. At virgines, quibus prope nuptiarū tempus instat vt viro coniungantur, istud sub mensium descensum magis experiuntur, cum antea his malis non admodum conflictarentur. Postea enim sanguis in vtero continetur, velut qui effluere debeat. Cum igitur exitui via minimè pateat, copiosior autem sanguis per cibos & corporis incrementum affluat, tunc sanguis effluuii carens, propter copiam ad cor & septum transuersum resilit. Vbi igitur hæc oppleta fuerint, cor obstupescit, indeq; torpor, & ex torpore dementia inuadit. Non secus ac si quis diutiùs sedeat ex coxis ac femoribus in tibias & pedes depressus sanguis, torporē adfert, ex quo pedes ad ingrediendum impotētes redduntur, donec sanguis ad sese reuerterit, qui celerrimè recurrit, si steterit in aqua frigida, quæ malleolos superet. Hic igitur torpor facilè repellitur. Citò enim propter venarum rectitudinem recurrit, locusq; hic corporis inter præcipuos non habetur. At ex corde & septo transuerso tardè recurrit, cum venæ obliquæ sint, & locus præcipuus, & ad delirium ac insaniam opportunus. Cum autē hæ partes oppletæ fuerint, etiam horror cum febre irruit, febres inerrantes appellant. Quæ cum ita se habeant, ob acutam quidem inflammationē insanit, ob putredinem clamat, ob caliginem terretur & timet, ob oppressionem verò quæ circa cor est, suffocationē sibi parant, ob sanguinis autem vitium animis anxietudine & impotentia conflictatur & malum contrahit. Quinetiam alium horrendum in modum appellat, & in puteos descendere ac præcipitare, seseque strangulare iubent, velut hæc præstantiora sint omnemque utilitatem excedant. Interdū verò contra spectra, voluptas quædam mortis tanquam boni cuiusdam expectandæ incessit. Redeunte autem ad mea-

tem homine, mulieres cum alia multa, tum verò etiam præ-
tiosissimas vestes muliebres Dianæ consecrant, à vatibus id
iubentibus deceptæ. Verùm ad huius mali liberationem
curatio est, si nihil sanguinis effluxum impediat. Equidem
virginibus suadeo quibus tale quid accidit, vt citissimè cum
viris coniungantur. Si enim conceperint, sanæ euadunt,
Quod nisi fiat, vnà cum pubertate, aut non ita multò post,
his tentabuntur, nisi viro iungatur. Ex mulieribus verò quæ
viris iunctæ sunt, sterilibus ista magis contingunt.

10

Hippocratis de natura muliebri, liber.

DE natura muliebri & morbis ista mihi dicenda sunt.
Potissimum quidem in rebus humanis causam esse di-
uinum numen, deinde mulierum naturas & colores. Quæ
enim admodum albæ sunt, humidiores & ad fluxionem ma-
gis comparatæ, nigræ verò duriores & adstrictiores. Quæ
ad vini colorem vergunt, medium quid inter vtrasque ha-
bent. Ad eundem etiam modum in ætatibus contingit, iu-
venes quidem humidiores sunt, fereque copioso sanguine
abundant, seniores verò sicciore, paucoque sanguine redun-
dantes. Mediæ, medium quid inter vtrasque habent. Eum
autem qui ista probè tractare volet, primùm quidem à di-
uino numine initium sumere oportet, postea tum mulierum
naturas dignoscere, tum ætates, & anni tempestates, loca-
que vbicunq; fuerint. Frigida enim loca ad fluxionem sunt
comparata, calida verò sicca & quæta. Doctrinæ autem ini-
tium à suapte natura humido faciendum est. Si hydrops in
vteris oboriatur, menses pauciores & deteriores contingunt,
deinde de repente deficiunt, venter intumescit, mammæ
ficcæ euadunt, & in reliquis malè habet, sibi que vtero ge-
stare videtur, ex quibus eam aqua intercute laborare cogno-
scas. Quin & ex vterorum osculo indicium sumitur, ad tactum
enim gracile deprehenditur, febrisque & aqua ipsam inua-
dit, quoque longius tempus processerit, dolor in venterem,
lumbos, & laterum inanitatem detinet. Hic morbus
ex abortione præcipuè oritur, & ex aliis etiam contingit.
Cum sic habuerit, calida lauare, tepè facientia ad mouere o-
portet, quoad dolor non amplius detineat, & medicamen-
tura

20

30

tura

tum deorsum purgans propinare. Post medicamentum verò, vteris fomentum ex stercore bubulo admoueto, deinde quod ex cantharide paratur in subditio apponito, tribus diebus intermissis, id quod ex felle conficitur. Vno verò die intermisso, per tres dies infusum ex aceto adhibeat. Et si quidem venter molliseuadat, & febres cessent, ac menses suboriantur, cum viro coniungatur. Sin minus, eadem rursus facito, quoad menses decurrant, & quibusdam in subditio appositis vtatur. Intermediis autem diebus, crethmi corticem, & pæonię grana nigra, & sambuci fructum ex vino ieiuna bibat, eaq; plurimam mercurialem, alliaq; cocta & cruda edat. Cibis mollibus, & polypis, aliisque mollibus vtatur. Quòd si pepererit, conualescit. Si vteri ad hepar procefferint, de repente vox deficit, dentes inter se collidit, & color niger euadit. Hęc autem de repente cum sana est contingunt. Hic verò affectus præcipuè virgines vetulas affligit & viduas, quæ iuuenes pepererunt, & viduitatem experiuntur. Cum sic habuerit, infra manu propulsione facta, sub hepate & præcordiis fascia deligato, oreq; diducto vinū odoratissimum infundito. Naribus graueolentibus admotis suffitum parato, subter verò ad vteros odorata apponito. Vbi ad se redierit, medicamentum deorsum purgans propinato, posteaque lac asininum bibendum, dato. Deinde admotis ad vteros fomentis odoratis, medicamenta ex buprestii in subditio apponito, postridie verò netopū. Intermissis autem diebus duobus, vteros per odorata infusa eluiro, & postero die pulegium subdito. Intermisso verò die vno, suffitum ex aromatibus parato. Atque hæc viduam facere imperato, virgini verò vt viro iungatur persuadeto. Vteris verò nihil adhibeto, neque medicamentum bibendum dato, sed conyzam & castorium ex vino ieiunæ exhibeto. Caput odoratis ne vngatur, neque ea olfaciat. Si vteri prociiderint & foras prodierint, ignis pudenda præcipuè & sedam occupat, vrina paulatim stillat ac mordet. Hęc contingunt si recens à partu cum viro concubuerit. Cum sic habuerit, myrti baccis & loti ramentis in aqua decoctis, eaq; deposita, imum ventrem, & quàm frigidissima pudenda perfundito, & læuiter trita ex cataplasmate apponito. Deinde vbi aquam biberit, lenticulam, mel & acetū, vomat quoad vteri

subleuati fuerint. Et lecto à pedibus excitato iaceat, pudens
 disq; suffitum ex graueolētibus admoueat, naribus verò ex
 odoratis. Cibis autem quàm mollissimis & frigidis vtatur,
 & vinū aquosum album bibat, nō lauet, neq; cum viro dor-
 miat. At verò si penitus extra pudēda prociderint, velat scro-
 tū propendent, & dolor inum ventrem & lumbos prehen-
 dit, progressuq; temporis ad locū suum redire nolunt. Mor-
 bus autem inuadit, cum partui vicina vteris laborarit, aut
 puerperij purgamentis euntibus viro condormierit. Cum
 sichabuerit, refrigerantibus pudendis admotis, quod foris 10
 est vino nigro in quo malum puniū coxerit repurgatum &
 ablutum, intro retrudito, deinde mel admixta resina infun-
 dito, supinaque sursum sublatis & extentis pedibus iaceat,
 postea appositas spongas ex lumbis religato. Cum verò ita
 habuerit, cibis quidem abstineat, potu autē quàm paucissi-
 mo vtatur, quoad septem dies præterierint. Et si quidem sic
 intro redierint, satis est, sin minus, summis vteris derasis &
 calefactis, ablutis & illitis, alligataque ad scalam muliere,
 scalā ad caput cōcutito, & manu vteros intro trudito, post-
 ea eius cruribus alternatim simul colligatis, sic per diem 25
 & noctem finito, & paucum ptisanæ succum frigidū, nihilq;
 aliud exhibeto. Postero autem die reclinatæ coxendici cu-
 curbitulam quàm maximam adhibeto, multoq; tempore
 trahere finito. At postquam detraxeris, cutem ne pertundi-
 to, sed recumbere finito, nihilq; aliud quàm succū exhibeto,
 quoad dies septem præterierint. Quòd si sicauerit, aquā fri-
 gidam quàm paucissimam dato. At vbi dies septē præterie-
 rint, cibis quam mollissimis & paucissimis vtatur. Quòd si
 aluum deiicere velit, recumbens deiiciat, quoad dies qua-
 draginta præterierint. Deinde surgat & quā minimum am-
 bulet, neq; lauetur, neq; suffitū ex graueolentibus adhibeat,
 & parū comedat. Vteri si adhēserint, innituntur, & si attinge-
 ris duritatem sub lateris inanitate deprehendes, dolor inū
 ventrem inuadit, & laterum mollitudinem, & lumbos, do-
 lorq; ad crus fertur, neq; extendere potest. Piarunque verò
 pus colligunt, & linamentorū curatione indigentes, nisi v-
 ras, aut scēces, fluore pereunt. Vbi sichabuerit, medicamen-
 tum deorsum purgans propinato, multaq; cal da lauato, &
 foueto, cumq; recens lora, aut fota fuerit, iubeto vt quæ sen-
 sim

si ad mota manu eam contrectarit, os locellorum detra-
 hat, suffitūq; ex myrrha calonia affuso rosaceo subter pare-
 Bibat autē pæonię grana nigra quinq; ex vino odorato ca-
 storio admixto, & in sanā coxam recumbat, eiq; baccarum,
 aut oleum album admoueat, allia plurima, tum cruda, tum
 cocta edat, succum sorbeat, cibusq; mollibus vtatur. Vbi au-
 tem dolor sedatus fuerit, in sanam coxam abduces, deinde
 ex vrina, lauro aspersa, fomentum parato, & à fomento cy-
 claminū adhibeto. Postero verò die lotē suffitū ex aromatis
 admoueto. Præcipuè autem ex hoc morbo infœcundæ red-
 duntur Si vterorum os complicatum fuerit, menses nō sub-
 oriuntur. Si verò suboriantur, pauci sunt & vitiosi, & vbi cū
 viro congregitur, dolet, dolorq; in imum ventrem & lumbos
 detinet. Quòd si digito contrectet & perquirat osculum, nō
 comparet. Vbi ita habuerit, fomētum ex vrina humana ad-
 hibeto, & à fomento lēticulæ decocto lauetur. Deinde post
 lotionem vnguento Ægyptio vteri foueantur. Quòd si ad
 nares odor peruenerit, à sanam fore spes est. Cūq; dormire
 voler, oleum Ægyptiū ex lana in subditio apponito. Postē-
 ro verò die num magis directi fuerint considerato, postea
 odoratis foueto, & purgantia quæ minimè mordeāt subter
 apponito, postq; subditia æquali aceti parte admixta elui-
 to. Cū verò menses adfuerint, ieiuna & illota, post suffitū
 virum adeat. Ex hoc autē potissimum morbo steriles eua-
 dūt. Si vteri ad coxendicē emineant, tum menses non eunt,
 & dolor ad imū ventrem & lateris inanity peruenit, ac si
 digito cōtigeris, os in coxendice deprehendes. Cū ita ha-
 buerit calida lauato, & allia quàm plurima cōdenda dato,
 & lac ouillū impermixtum bibat. Et postquā impermixtum
 comederit, deinde fomento adhibito medicamentum de-
 orsum purgans exhibeto. Postquam autem purgata fuerit,
 rursus vteros ex fœniculo & absinthio simul permixtis fo-
 ueto. Vbi verò recēs forata fuerit, os digito abstrahito, postea
 scillam in subditio apponito, post hoc autē intermissione
 facta, quod cū narcissino conficitur. Quòd si tibi perpurga-
 ta videatur, netopū subter apponito, posteroq; die vngue-
 tum rosaceum. Primo autem mensium die à subditio ces-
 lato, postridie verò vbi defecerint, incipito. In mensibus au-
 tē si quidem sanguis erumpat, satis est, sin minus, canthar-

ridas quatuor, refectis pedib⁹, alis, & capite bibat, p̄onię-
 que nigra grana quinq; & sepiaę ova, liniq; semen ex vino.
 Quòd si dolor & vrinaę stillicidium detinuerit, in calida de-
 spondeat, & aquam mulsam aquosam bibat. Si verò sub primũ
 diem purgata non fuerit, rursus bibat quoad purgatio adsit,
 quæ vbi adfuerit, ieiuna virum adeat. In purgatione mer-
 curialem edat, & polypos coctos, cibusq; mollibus vtatur.
 Morbo autem liberabitur vbi conceperit. Si ex partu mini-
 mē purgata fuerit, venter & crura intumescunt, rigor & do-
 lorimum ventrem & lumbos occupat, quandoq; etiam ad
 viscera progreditur, & animo deficit. His per morbi exor-
 dia afficitur, procedente verò tempore, cauaę faciei partes
 multum rubescunt. Cum igitur ita habuerit, post fomentũ
 vteris admotum, cyclaminum in subditio apponito. Bibat
 autem quod cum tæda cõficitur, quoad fluxus & motus fue-
 rit. Vterorum autem ori pingue anserinum, myrrham &
 resinam tepidam illinito & quã maximè inducito. Ante
 cibum mercurialem coctam, allia & porrum edat, & brassi-
 cæ succum sorbeto, cibusq; mollibus vtatur, marinis autem
 potiũs & calida lauet. Pinguibus verò & dulcibus abstineat,
 quoad conualescat. Si vteri pituita redundantes fuerint, fla-
 tus intus oritur, & menses albi pituitosi prodeũt, interdum
 verò etiam sanguis tenuis, pelliculis plenus, neq; p̄e humi-
 ditate cum viro vult congregi, pallidaq; & gracilis euadit.
 Interrogare igitur eam oportet num quod defluit mordeat
 & exulceret, & si non mordeat, ex cerebro defluere asserito,
 si verò mordeat ex vētriculo. Sin igitur ex ventriculo fuerit,
 post lēticulæ decoctũ vomat, deinde veratro purgato postea
 in nares indito. Vbi verò superior vētriculus tibi perpur-
 gatus videbitur, medicamentum deorsum purgans propi-
 nato. Cibus pinguis & dulcibus abstineat, acres verò ex-
 hibeto, vt qui conueniant, nisi pudenda exulcerata fuerint,
 præstant autem frigidi. Parum lauet, neq; tamen calida, ne-
 que caput. Ieiuna verò hypericum, lini semen, saluiam ex vi-
 no diluto bibat. Vbi autem fluxus cessarit, grossorum succo
 eluito, deinde acerbis. Morbus autem grauis est. Si vteri in-
 fiammatione laborent menses prorsus non eunt, vel prauĩ
 & pauci, cumq; ieiuna fuerit, eam vomitusprehendit, vbi
 verò quid ederit, cibos vomitione reicit, dolorq; intũ ven-
 trem

trem & lumbos detinet, animiq; deliquium occupat. Vēter autem interdum quidem durus, interdum autē mollis est, flatu distenditur, & magnus euadit, seq; vterō gestare existimat. Quōd si atrectarit, tumor ille euanescit. Huic velut vterum gestanti, tumor paulatim ad decem vsq; menses increfcit. Cū verō præterierint decem menses, venter aqua impletur, & vmbilicus extat. Quōd si immisso digito atrectaris, os vteri gracile in seq; confidens deprehendes. Vbi menses comparent, pauci & prauī prodeunt, ceruix & clauiculæ extenuantur, & pedes intumescunt. Cū sic habuerit, medicamentum deorsum purgans propinato, & ad vteros quæ purgent neque mordeant in subditio apponito, post quæ vteros æquali aceti acerrimi portione admixta eluito, mercuriale edito, succumq; farina iniecta cum decocta fuerit sorbeto. Hic autē morbus periculo proximus est. Si erysipelas in vteris suboriat, tumor à pedib' exorsus, ad crura & lūbos fertur quoq; lōgius tempus processerit, venter etiā intumescit, rigor, febris, & imbecillitasprehendit, neq; præ dolore quiescere potest, sed seipse disicit. Dolor verō ab imo vētre ad lumbos sursum fertur, deinde sursum progreditur ad præcordia, pectus & caput, seq; mori putat, cumq; remiserit, manus, interdumq; etiā inguina, crura & poplites inuadit, liuida euadit, & exiguo quandoq; tēpore meliusculè habere videtur, deinde rursus iisdem afficitur, corpus pustulis refertū est, in facie rubores exoriuntur, vehemens sitis detinet, & fauces arefcunt. Hic morbus si prægnāti oboriat, perit, alioqui curatione adhibita sanescit. Cū igitur sic habuerit, si dolor detineat, refrigerantia porrigere vētreque mouere oportet. Quōd si vtero habeat, cibus & potionibus vtatur, quibus foetus minimè perdat. Si verō alius nō deiciat, per infusum subluito. Verūm si vtero non habeat, medicamentū purgans potui exhibendū. Cibus quā paucissimis, mollissimis & frigidis vtatur, mercurialem & sambucū comedat, & neq; salsa, neq; pinguis, neq; acris, velut origanum, aut thymum aut rutam Vbi autē febris & strāgulatio dimiserit, tumorq; minimè substitit, medicamentum valentius deorsum purgans postea propinato. Ex hoc autē morbo pauca euadunt. Si vteri præter naturam dehiscant, & mēses plus iusto copiosi, & glutinosiores, & frequē-

res eunt, neq; genitura intus manet. Quòd si digito cõtige-
 ris, os dehiscens deprehendes, febris, rigor, & dolor imum
 ventrẽ & lumbos corripit. Hic morbus ex fluxu sanguineo
 prehendit, qui exoritur cum menses de repente suppressi e-
 rupturint. Cum dolor maximè detinet, tepefactoria in sub-
 ditio adhibeto, ex iisq; fomentũ vteris admoueto, & me-
 dicamentum deorsum purgans propinato, quæq; minimè
 mordeant subdito, & cum acerbis post subdititia colluito,
 minimumq; lauet. Cibis autem quàm maximè siccis ven-
 dum. Quibus factis nisi conualescat, medicamentũ ex quo
 per superiora & inferiora purgetur propinato. Cum menses
 commouebuntur, cumq; cessarint, eandem victus rationẽ
 adhibeto. Hic autẽ morbus lethalis est. Si vteri ad medios
 lumbos fuerint, dolor imum vëtre, deinde crura detinet,
 cumq; ventris onus deponit, acutiores dolores savoriũtur,
 stercusq; non nisi vi progreditur, vrina guttatim fertur, &
 animo linquitur. Cum sic habuerit, adalligata vesicæ fistu-
 la, flatum in vteros immittito, & fomentum admoueto, aut
 calida multa lauato, subter pudenda suffitum ex graucolen-
 tibus parato, subter nares verò ex bene odoratis. Vbi autẽ
 dolor cessarit, lenticulæ decocto prius potui exhibito, me-
 dicamentum sursum purgans, ex quo ventriculus emouea-
 tur, propinato. At postquam vteri ad suam sedem redierint,
 medicamentum deorsum purgans, postea etiam lac propi-
 nato. Deinde fomento ex vino ad vteros admoto, medica-
 menta quæ ex lauro conficiuntur immittito, & quæ non
 mordeat, admixto aceto in subditio apponito, postea suf-
 fitum ex aromatis parato. Steriles autem & claudæ ex hoc
 morbo euadũt. Cum fluor albus subortus fuerit, vrina qua-
 lis asini apparet, & dolor imum ventrẽ, lumbos ac laterum
 inanitates detinet, crura ac manus intumescunt, oculorũ
 caua eleuantur, & oculi humescũt, color auriginosus & al-
 bus redditur, cumq; deãbulat anhelatione corripitur. Hic
 morb' oritur, si naturã pituita abundã, febricitarit, bilisq;
 cõmota minimè purgata fuerit. Si igitur ventriculus coace-
 scat, alui profluvia contingũt, quod si ad vteros vertatur, flu-
 xus oritur. Hanc vbi alui proflauũ deũuerit, papaueris al-
 bi & rubri æquali portione corticẽ tritum, & spinæ fructũ
 ex vino aqua tẽperato, polenta recẽti immissa bibar. Quòd
 si velit,

10

20

36

¶ velit, mali punici putamen cinere contactū, pari polentæ
 & farinæ portione iniecta, ex vino bibat, quàm minimùm
 verò lauet. Cibis maximè siccis & frigidis vtatur. At vbi flu-
 xus cessauerit, medicamentū ex quo superiora purgentur
 propinato, & lac asininū bibat. Cū verò deorsum purgata
 fuerit, lac bubulū ad quadraginta dies, si possit, bibat, & im-
 permixtum cœlo sereno expositum, vini quarta portio-
 ne ad aquā amixta. Sub vesperam autē vbi ebiberit, sorbi-
 tionē ex alicaumat. Vbi verò ad diē decimum peruenerit,
 20 lactis & aquæ decimam partē subtrahito. Quantam autem
 subduxeris, tantam recenter multū tepidi portionē bibat,
 postero verò die duas portiones, vt in decem portionibus
 pro modico diluto sit meracū, & ad dies quatuor bibat de-
 cima parte subtracta, & ampliore sorbitione adhibita. Cū
 autē decimam lactis portionem quatuordecim diebus bi-
 berit, tertiam aquæ partem affusam ad decem dies bibat, &
 cibus vtatur. Sicq; dies exeunt in totū quadraginta. Vbi que
 natura sterilis existit partus eiicit, primū quidem menses de-
 ficiunt, & pauciores contingunt, tempusq; quo prius appa-
 rebant superant, deinde de repente copiosi, puri & vehemē-
 tes decurrunt. Et si quidē ei semel defluerit, deinceps pro-
 ratione in vētre habet, sin minus, primò, secundò, ac tertio,
 in mense decurrunt, postea per se fluxus desinet, pallidaq; &
 gracilis euadit. Medicamentum igitur sursum & deorsum
 purgans propinandū, & lac asininum, aut serum postea bi-
 bendum, deinde post hæc admoto fomento, vteri medica-
 mento quod minimè mordeat purgandi, postea aceto col-
 luēdi, deinde suffitus ex aromatis parandi. Hæc autē facito,
 vt primo mensium die facta sint, & vt neq; illota, neq; sine
 cibo maneat, cyceonē insulsum crassum vbi biberit, suffitū
 30 ex aromatis asperso netopo & vnguento rosaceo sibi paret,
 deinde virū adeat. Si acerabula pituita referta fuerint, men-
 ses quidem probè eunt, & vtero gerit, foetum autem vbi va-
 lidior fuerit, corrumpit. Neq; enim detinere potest, sed dis-
 rumpitur. Hunc autē in modum nosces. Humida redditur,
 & mucosū glutinosumq; defluit, neq; mordet. Et vbi à fluxu
 purgari desierint, cū mensibus per duos aut tres dies mucī
 ex vteris procedunt. Hanc grossorum decocto colluere o-
 portet, & vbi bis aut ter accerbis postea collueris, deinceps

medicamentum ex quo pituita purgetur in subditio ap-
 ponito, mollia fomenta admoueto, & post subditia pari
 aceti portione admixta eluito, & euntibus mensibus suffitū
 ex aromatis parato. Deinde à cibo & lotionē abstinens, cum
 viro dormiat. Cum menses latuerint, dolor in venterem
 detinet, eiq; pondus incūbere videtur, lumbi & laterū in-
 nitates dolent. At vbi ad præcordia irruerint, suffocant,
 cumq; frequenti vomitione acida reiecerint, modico tem-
 pore melius habet, dolor verò ad caput & ceruicem fertur.
 Vbi igitur aduenturi sunt, si impetū fecerint, tepescientia ¹⁹
 subter apponito, suffitumq; ex graueolentib; apparato, in-
 fra verò ex odoratis, castoriumq; & conyzam potui exhibe-
 to. Cum autē ad inferiora processerint, suffitū per inferiora
 ex graueolentibus apparato, ad nares autē ex beneolen-
 tibus. At vbi dolores quieuerint, medicamentum potui ex-
 hibeto, posteaq; lac asinum propinato, deinde succum ex
 quo vomat dato, & narib; admoueto. Vbi verò purgaueris,
 fomento ad vteros ex his quæ cū lauro conficiuntur admo-
 to, medicamentum ex narcisso apparatū subter apponito.
 Tribus autem diebus fomentis intermissis, id quod ex can- ²⁰
 tharide conficitur in subditio apponito, postero verò die
 adipē anserinū, deinde tribus intermissis diebus, ex eo quod
 cum aceto paratur eluito. In purgationibus autē mercuria-
 lem ante cibos edat, cibisq; mollissimis vtatur, & acria cō-
 edat, bisq; die calida lauet. Quòd si his factis menses suo tē-
 pore non contingunt, cantharidas propinato, & vbi prodie-
 rint, ieiuna illota & suffita cū viro dormiat. Si ea quæ in vte-
 ro habet foetum menstruum aut bimestrē perdit & perfer-
 re nequit, gracilisq; præter naturā euadit, huic vteri osculū
 purgare oportet. Neq; enim prius foetū perferre poterit q̄ ³⁰
 ipsius vteri crassi & validi redditi fuerint. Quòd si præter na-
 turā crassior euaserit, vtero non cōcipit. Omentū enim præ-
 pingue superincūbens, vteros cōprimit, neq; geniturā sus-
 cipere sinit. Huic, vbi gracilē reddideris, medicamentū de-
 orsum purgans propinare oportet, & ad vteros quoad eos
 purget & flatus excitet, subter apponere. At si vterorū oscu-
 lum durū extiterit, aut ceruix, quod immisso digito depre-
 hendes, itemq; si in coxendicē obuersi fuerint. Quod cum
 sic habeat, nihil acre exhibeto. Si enim os exulceraris, vbi
 inflam-

inflammatione tentatum fuerit, periculum est ne penitus
 sterilis euadat. Verùm quæ non mordeant, ex quibus pur-
 getur, subter apponito. Si eam quæ parere non potest pur-
 gare voles, & biliosa aut pituitosa fuerit. Quodnam autem
 ex his sit cognosces, si suppositæ arenæ, dum menses eunt,
 in sole sanguinem effusum ficcari permittas. Et si quidem
 biliosa fuerit, sanguis pallidus in summa arena extabit; si
 verò pituitosa, velut mucus. At certè vtrumlibet fuerit, vbi
 per inferiora purgaueris, ad vteros subdititia adhibero. Si
 10 menses profus non eant, si quidem ex dolore cōingat, pri-
 mùm quidem ventrem deorsum purgato, deinde medica-
 mentum à quo sanguis ex vteris purgetur subter apponito.
 Postea intermisso vno aut altero die, medicamentum ex
 quo sanguis purgetur in subditio apponito. Reliquo verò
 tempore crethmi corticem ex vivo tritum bibat. Si vteri
 osculum plus iusto humidum fuerit, acria vti mordeatur, &
 inflammatum admodum durum fiat, subter apponito.
 Quòd si induratum fuerit, acria adhibero. Quæ enim mor-
 dent, saniem diffundunt, postea mollia subter apponito.
 20 Quinetiam ad alios morbos non minùs apponito. Si puer-
 peræ vteri ad coxendicem aut ad lateris inanitatem incubu-
 erint, ad sanam coxendicem oleum Ægyptium album, aut
 Baccarinum vnguentum admouere oportet, & in sanam
 coxendicem decumbat. Pæoniæ grana nigra quinq;, sam-
 buci fructum ad conchæ maioris mensuram, & castorii fa-
 bæ quantitatem ex vino bibat, mox lota suffitum adhibeat,
 potibus & cibis mollibus vtatur, mercuriali & acris om-
 nibus, præter raphanum & cepas. In vteri strangulatu
 graueolentia omnia in suffitu naribus adhibenda, bitumen
 30 scilicet, sulphur, cornu, lucernæ funiculus, vituli marini ad-
 eps, castorium. pudendis verò odorata. At si puerperæ vteri
 inflammatione laborent, incenditur, & suffocatio detinet.
 Cùm sic habuerit, algam marinam tritam in linteolo ex-
 tento ex cataplasmate adhibeto. Deinde fatinam hordea-
 ceam crudam, cinerem sarmentitium, & lini semen, aceto
 & oleo affuso in massæ subactæ formam decoquito, postea
 quàm calidissimo imum ventrem ex cataplasmate linito.
 Quòd si compacti fuerint vteri, lentibus cum multa men-
 tha in aceto decoctis, vaporem in os naribus admotis attra-

hat, & ex graueolentibus suffitum adhibeat, mercurialem
 comedat, & ex succo farinam coctam sorbeat. Quàm citissi-
 mē & prius quàm dolor detineat, medicamenta exhibere
 oportet quæ vterorum dolorem sedent, & cibos sumat qui
 aluum deticiant. At si venter incalasciat, per infusum sublui-
 to. Quòd si vteri ex partu inflammatione laborent, solani
 succum in pudenda infundito, & vbi calidus euaserit, alium
 affundito. Si verò hic non adfuerit, lentisci, aut rhamni, aut
 betæ, aut cucurbitæ succū expressum infundito, & q̄ in ipsa
 est mediū tenerrimū derafum, in longitudinem indito, de-
 mum cerusam aqua subactam, lana exceptam subdito, sin
 horruerit detrahitto. Si mulier vterorum debilitatem, & à
 bile suffocationem sentiat, eamque leuiter purgare opus sit,
 doloremque sedare, peucedani succum ad tres cyathos po-
 tui exhibeto. Si in lumbis aut lateris inaniate vteri extite-
 rint, si emouere velis, sulphur & bitumen tritum affuso
 melle cocto in glandulam crassam efformato, & in sedem
 immittito, & si vteri siccū euaserint, hæc quàm celerrimè in
 subditio apponito. Cùm mulieri vteri duri euadunt, & ad
 pudenda prominent, inguinaq; indurantur, & ardor in pu-
 dendis inest, canceri initia suspecta sunt. Cùm sic habuerit,
 cucurbitæ interiorē partem terere oportet, & cum fauo
 aquæ hemina affusa in sedem immittere, & donec purgetur
 finire. Cùm verò mulieri medicamentum exhibueris, quæ
 vteros purgant, quæque impellunt admiscero. Potiones alię
 & subter apposita, quæ secundas educere & menses detra-
 here valent. Cantharidas quinque euulsis alis, pedibus &
 capite, deinde tribulos mari adiacentes cum radice tritos ad
 conchæ mensuram, & anhemilutei interiorē partem tri-
 tam quantum concha capit, feminis apii æqualem portio-
 nem, & sepia oua quindecim, ex vino dulci temperato po-
 tui exhibeto, cumque dolor detinuerit in aqua calida desi-
 deat, & mulsam aquosam bibat. Foliorum ranunculi & flo-
 ris triti stateris Æginæi pondus ex vino dulci bibat. Et vbi
 dolor detinuerit, cicer album & vuas passas in aqua deco-
 ctas & refrigeratas potui exhibeto, cumque stranguria ve-
 xauerit, in aqua tepida desideat. Adiantum stateris Æginæi
 pondere, ex vino albo, æquali aquæ portione temperato,
 propinato. Violæ albæ semen quantum tribus digitis cape-
 re pos-

re possis, ex vino albo eodem modo temperato, bibendum
 dato. Violæ nigræ radice ex vino macerata ad eundem mo-
 dum vtatur. Crinanthemum quod in domibus prouenit, ad
 eundem modum misceto ac propinato. Anchusæ folia ad
 pugillos duos in vino pari aqua temperato decocta biben-
 da dato. Chamæleontis radicem derafam, velut in veratri
 potione, ex vino aqua temperato decoctam propinato.
 Brassicæ & porri succum, vtrique laseris succo ad tres obolos
 admixto, vini albi æquali admixta portione, bibendum da-
 10 to. Oliuas albas prius quàm oleum insit in tenues partes dis-
 sectas siccato, deinde tufas & cribratas, in vinū iniectas, bi-
 bendas exhibeto. Hoc & menses detrahit, & secundas eicit.
 Dictamnium Creticum oboli pondere ex aqua potui exhi-
 beto. Quo epoto si secundas eicere non potes, sambuci suc-
 cum coctum pro fetu iniicito, & cantharidem subter appo-
 nito. Hoc etiam fetum expellit. Vbi verò morsum attule-
 rit, eo ablato, & vnguento rosaceo leuiter intincto, in sub-
 ditio apponito quoad liberata fuerit. Populi nigræ Creti-
 cæ grana nouem trita, ex vino bibenda dato, eo etiam ab-
 20 luatur, si difficulter pariat. Conyzam quantum manus ca-
 pit lauiter tritam, porri succo macerato, netopo quantum
 conchæ maioris testa capit admixto, hæc ex vino bibenda
 dato. Menses detrahit. Peucedanum & panacem præoniæq;
 radicem ex vino potui dato. Fetum mortuum & secundas
 eicit. Violæ & portulacæ semen, hæc contusa & mixta ex
 vino albo vetusto exhibeto. Menses detrahit. Violæ albæ
 semen quantum tribus digitis comprehenditur, & stercoris
 caprini globuli quinque aut sex. Hæc vino odoratissimo
 permisceto, fomento prius ex aqua & oleo immisso. In sedili
 30 autem fomentum admoueto, quo adhibito potui exhibeto,
 & quã citissimè in cubili reclinato. Brassicam autem eden-
 dam, & succum sorbendū dato. Violæ albæ semen quantum
 tribus digitis capitur, ex vino propinato, & in aqua calida
 desiderat. Quòd si non habeat, foeniculi radices contusas, a-
 qua multa tepida maceratas exhibeto. Fraxini pilulas circi-
 ter decē, ex vino propinato. Hoc valet ad omnē vterorū do-
 lorem, & valde vrinā mouet. Laseris succum orobi quanti-
 tate, & nasturtii semen tenuiter trita & permixta ex vino
 aut lacte canino potui exhibeto. Hoc etiam fetum eicit.

Medicamentum fœtum eiciens. Ranunculum & elaterii parum aceto mixtum & bene temperatum propinato. Ad idem. Brassicæ caulem tenerum in extremitate netopo illitum, affricato. Si menses non eant. Terebinthi fructum tritum, vino & aqua maceratum, & percolatum ieiunæ bibendum dato, & calida lauet. Ad menses mouendos. Purpurea grana ieiunæ ex vino potui exhibetò. Ad puerperii purgamenta. Fœniculi semen, & crethmi corticem, & thus ex vino bibenda dato. Tardam quam pinguiſſimam in vino coctam, & pœoniæ grana quinque ex vino trita, in hemina ¹⁰ quadante potui dato. Mercurialis semen & folia ex vino potui exhibetò. Pœoniæ grana nigra quinque, & sepiæ oua ex vino propinato. Ad omnem puerperam. Oleo ad irionem & polentam affuso aut cocto pro sorbitione vtatur, & cibus quâ mollissimis. Scammontium ex lacte muliebri tritum, lana exceptum, in subditio apponito. Mercurialis folia tria in linteo subter apponito. Artemisiâ herbam tritam & rosaceo vnguento imbutam subdito. Albam radicem tenuiter tusam, vnguento rosaceo subactam, subter apponito. Pœoniæ radicem, melle, vnguento rosaceo ²⁰ & Ægyptio subactam, ex lana subter apponito. Farinam non lotam ad eundem modum apponito. Lolii & tritici farinam vnâ melle subactam, ex lana subter apponito. Menses & puerperia purgans, quod etiam aquas educit. Radicem stru hij læuiter tritam quantum tribus digitis capitur, melle subactam in subditio apponito. Nasçitur autem in Andri littoribus. Vteros repurgant. Mercurialis contusæ & cucumeris agrestis modicum, ex vino tritum, ea melle subacta subter apponito. Leporis pilos vstos, ex vino tritos, melle cocto & aqua subactos potui exhibetò, & calida lauet. ³⁰

Quod partum purgat. Hordeum decorticatam ad dimidii hemichoenicis mensuram in aqua quatuor heminis coquitò, vbi ferbuerit, bis aut ter sorbendum dato. Puerperii reliquias purgato. Sambuci folia affuso oleo cocta bibenda exhibetò, brassicas etiam coctas & porra edat. Vteros purgans. Rhois folia & fructum ex vino bibendum dato, & irionem ex vino tritum, polenta iniecta propinato. Misy obo-
los duos ex vino tritos & subactos in subditio apponito. Lini semen tritum ex vino subactum subdito. Trifolii semen

ex vino propinato. Vbi verò vteri ad lumbos incubuerint, polypos coctos & assos edat, & vinum nigrum odoratum, merum quàm plurimum bibat. Aliæ potiones, medicamenta subdititia & purgantia. Rhoem rubrum & vinacea ex aqua coquito, sitania farina in aquam iniecta, bibendam dato. Farinam in aquam immissam bibendam exhibeto. Mora rubi sicca, leuiter trita, recenti polenta admixta, quantum amborum acetabulum, ex vino odorato aquoso bibat. Terram nigram Samiam ex aqua tritam, 10 astragali quantitate bibendam porrigito. Hypocystidem ex vino præbeto. Ex malis punicis vinosis succo detracto, eo polentam subactam siccato, deinde tenuiter tritam ex vino bibendam dato. Myrti nigrae fructum tritum aqua maceratum, polenta immissa bibendum exhibeto. Mali punici dulcis assati drachmam tritam ex vino propinato. Triticum & hordea trita & torrefacta, ac in farinam redacta, ex vino nigro bibenda dato. Mali punici dulcis interiorrem partem, pari aquæ portione admixta, potui exhibeto, Cicutæ quantum tribus digitis capitur, ex aqua bibendum 20 dato. Farinæ sitaniæ & gipi pares portiones ex aqua mixtas bibendas dato. Mali punici dulcis corticem & malicoria ex vino propinato. Si sanguis ex vteris effluat, viticis folia ex vino nigro potui dato. Ad fluorem & dolorem. Rorismarini radicem ex vino propinato. Vterorum aliæ potiones. Cedri baccas, feseli, cuminum Æthiopicum, casiaæ fructum, iuniperi baccas, milium, echinos paruos, melanthium, dauci radicem & semen. Ex aromatis verò, thymum, thymbram, ericen, hypericum, papauer album, crethmi radices & semen, maluæ radices, mercurialis semen & folia, vrticæ se- 30 men, saluiam, populum nigram, dictamnium, pseudodictamnium, amomum, cardamomum, helenium, aristolochiam, castorium, adiantum, dracontium, peucedanum, rutæ folia & semen, apii semen, sceniculi semen, hipposelini & semen & radices, hippomarathri semen & radices, struthii semen & radices, hyssopum Cilicium, eysimum, pæoniam, panacen. Horum quodcunque voles aut cum cæteris mixtum, aut per se ex aqua & vino decoctum, vt voles propinato. Optimè purgant & dolores sedant. Maluæ radicem ex aqua dato. Pæoniae semen & parum cedrini olei admixtum

ex vino propinato, & vterorum dolores sedabit. Ad vteri strangulatum. Castorium & conyzam ex vino albo propinato. Quod si ad nares prorumpat, grani cnidii interiorem partem albam ammixto melle ad nares alline. Aliud dolores sedans. Maluæ radicem, & fœniculi & crethmi corticem ex aqua propinato. Stellas marinas nigras & brassicâ mixtas, ex vino odorato propinato. Myrthæ obolos tres, coriandri parum, resinam, pæoniæ radicem, cuminum Æthiopicum. Hæc læuiter trita, vino albo macerata, summè tepida propinato. Quod vteros propellit. Ricini radicem potui exhibeto. Si vteri ad cor irruentes strangularint. Viticis & pæoniæ semen ex vino bibendum dato. Hæc subdita acria sanguinem cient. Cantharidas quinque thurè & myrrha ammixta ad gallæ quantitatem, in longitudinem efformato, & lana circumductam, alboque linteo conuolutam, unguentoque Ægyptio albo aut rosaceo imbutam, subdito. Buprestin integram, si parua fuerit, si magna, dimidiam, ad prædicta admisceto, & ad eundem modum subdito. Quod si mollioribus vti velint, buprestidibus in vinum inicctis, cuminum Æthiopicum, seseli & annisum addito & feruefacito. Ad decem autem buprestes olei acetabulum admisceto, reliquorum omnium singulorum par sit modus. Myrrham autem admisceto & thuris parum. Ex eo pugillo accepto, velut prius subdititium supponito. Melanthium cum melle tritum, & ex vino subactum, in glandulam efformato, velut in priore subdititio. Aparinem (philistium dictâ) ad eundem modum apparatus subter apponito. Tilephii semen eodem modo apparatus subdito. Anemones foliis tritis & linteo exceptis, pauca myrrha admixta, ad eundem modum vitor. Quod sanguinem ducit. Glandem Ægyptiam tritam, & ex liliis confectum quod Sufinum dicitur, ex terra Ægyptia, aqua dissolutum, & lana conuolutum subter apponito. Aliud bilem purgans. Cucumeris agrestis medullam læuiter tritam, melle subactam, in glandem efformatam, in subdititio apponito. Colocynthis syluestris interiorem partem læuigatam, melle subactam, ad eundem modum subter apponito. Elaterii portiones quatuor, adipe anserino & caprillo admixto, dimidiam glandulam formato, & ex linteo in subdititio apponito. Thlaspi læuigatum,
melle

melle subactum, subter apponito. Fici folia pinguiora de-
 tusa, admixtis duabus elaterii portionibus, & nitri quantum
 elaterii, melle subactum subdito. Si uterus pituita laboret.
 Nitrum rubrum, fici interiori in pinguedinem, singulo-
 rum æqualem portionem lævigatam, ad gallæ magnitu-
 dinem efformatam, subter apponito. Cumin. folia ex vino
 trita, in linteo subdito. Radicem albam tenuiter tritam,
 melle affato feruet factam, in glandis formam subter appo-
 10 nam subdito. Cucumeris agrestis semen tritum ad eun-
 dem modum. Fel tauri, nitrum rubrum, netopum, cyclami-
 num, horum tritorum quantum gallæ magnitudinem, cy-
 clamin. verò maximam portionem, melle admixto in sub-
 ditio apponito. Cepæ caput purgatum, ex aqua tritum, in
 linteo ligatum subdito. Myrrham, salem, cuminum, fel tau-
 ri, hæc melle subacta, linteo imposita supponito. Grana de-
 corticata ferè triginta, & tria Indici medicamēti oculorum,
 quod piper vocatur, & de rotundis altera tria, hæc tria te-
 20 nui-ter trita, ex vino veteri macerata, oleo dulci subacta, lana
 excepta subdat, & lotio abluatur. Tithymalli succum melle
 subactum, linteo exceptum, in subditio apponito. Scillæ
 radicem longitudinis sex digitorum, ad duos digitos lana
 conuolutam subdito. Emollientia alia aquas purgantia,
 sanguinem mensesque nisi diuturni fuerint ducentia, & os
 emollientia. Narcissinum, cuminum Æthiopicum, thus,
 absinthium, cyperum, aliorum quidem singulorum pares
 portiones, narcissini autem partes quatuor, ex linteo tenui,
 mixtas & tritas, in glandulam efformatas subter apponito.
 Cyclaminum tali magnitudine, & aris florem fabæ quan-
 30 titate, trita, melle subacta in glandem probè efformata
 subter apponito. Pulegium, myrrham, thus, fel suis melle
 subacta & in glandis formam redacta subdito. Alia acerba.
 Rhoem vino nigro subactū in subditio apponito. Cnicū ad
 eundem modum apparatus subdito. Lotiamenta eodem
 modo aparato. Rhoem melle ammixto subdito. Alia
 emollientia. Sulphur, adipem, oui vitellum, farinam,
 melle subacta & tenuiter calefacta, quod lana exceperis sub-
 dito. Anserinam pinguedinem & adipem ouillum, ceram
 albam, resinam, vnguentum rosaceum tenui concepto

linteo excepta subter apponito. Cerui medullam & adipem
 liquefacta, in vellere subdito. Adipem ouillum aut capri-
 num, & oui candidum vnguento rosaceo subactum, velle-
 re exceptum, subter apponito. Ad colluendos vteros. Gros-
 sos hybernas in aquam iniectas lento igne coquito, deinde
 percolato, & affuso oleo colluito. Postea malicorio, galla, &
 loti ramentis in vino acerbo coctis colluito, percolato in-
 fundito. Facem vini vstam in aquam iniicito, deinde aqua
 colluito, postea verò malicorio, myrti baccis, rhois foliis ex
 vino decoctis perluito. Lentisci, saluiæ, hyperici foliis in vi- 10
 no nigro decoctis vitor. Si quid in vteris exulceratum fue-
 rit. Butyrum, thus, myrrham, resinam paucam, ex his col-
 luere oportet. Porra in aqua vbi decoxeris, aqua percolata
 vino ammixto colluito. Sambuci fructum, anisum, thus,
 myrrham, vinum, horum succo colluito. Brassica in aqua
 cocta, in eius cremore mercurialem coquito, paucò lini se-
 mine iniecto, postea percolato colluito. Myrrhæ acetabuli
 quantitatem, thus, fefeli, anisum, lini semen, netopum, re-
 sinam, mel anseris pingue, acetum album, vnguentum Æ- 20
 gyptium, horum singulorum parem portionem, vini albi
 heminis duabus macerato, deinde tepido colluito. Mercuri-
 rialem vbi in aqua decoxeris, percolaris, myrrhæ acetabu-
 lum, thuris, netopi, singulorum æqualem portionem ad-
 misceto, tepido colluito. Saluiam & hypericum ex aqua
 coquito, & colluito. Sambuci fructum, lauri baccas, vtriuf-
 que parem portionem in vino coquito, deinde vino ad col-
 lutionem vitor. Pulegium in aqua cum decoxeris, oleo ad
 aquam affuso colluito. Anseris pingui & resina liquefactis
 colluito. Butyrum paucò cedrino oleo ammixto, cum mel-
 le liquefeceris, his tepidis colluito. Cyperum, iuncum odo- 30
 ratum, calamum aromaticum, hæc pari portione myrrhæ
 miscentur. Sisymbrio in vino cocto colluito. Apii semen,
 anisi, fefelios semen, melanthum vino coquito, colluito.
 Cedrum Creticam vbi vino decoxeris, colluito. Bryoniam
 albam & myrrham aqua macerato, colluito. Argenti flore
 vino & aquæ diluto, colluito. Elaterii portiones duas aqua
 macerato, colluito. Cucurbitas agrestes duas vino aut lacte
 cocto macerato, ad quatuor heminas percolato, colluito.
 Cucumeris agrestis medulla interiore ad palmi quantita-
 tem

tem in aquæ heminis quatuor decocta, melle & oleo affuscolluito. Radicis thapsiæ portiones duas, mel & oleum quæ duabus heminis macerato, & colluito. Veratri duas portiones ex duabus aquæ heminis maceratas, tepidum infundito. Thlaspeos acetabulum melle admixto, duabus aquæ heminis macerato, tepido colluito. Cucumeris agrestis ad palmæ quantitatem, in aquæ heminis quinque decoctam, oleo admixto colluito. Grana cnidia ferè sexaginta, melle aut oleo macerata infundito. Si natura pituitosa fuerit. Cneori potionem tritam in aquæ mulsæ hemina Ægineæ mensura macerato, colluito. Si verò biliosa fuerit. Daphnes potionem odoratæ drachmæ quantitatem, scammoniaæ potionem tritam aqua mulsæ, aut aquæ vix passæ hemina Attica macerato. Daphnoidis potionem ad eundem modum accommodato, & si biliosa fuerit colluito. Si verò pituitosa fuerit, grana selecta, & succi tithymalli potionem sumito, coque colluito. Ad eundem modum etiam cneorum & peplum adhibeto, & vtrisque ad eundem modum vti oportet. Collutionis autem copia amplior non sit quàm duarum heminarum. Suffitum autem hæc contusa faciunt. Gallam suffitum, & lotiamenta, oleæ foliis siccis contusis admixta & oleo subacta, ad suffitum adhibeto. In prunas substratas immisiss hordei paleis humidis suffitum parato. Super oleariæ amphoræ operculo stœben succendito, & immisiss cupressi ramentis suffitum parato. Scammonium, myrrham, thus affuso vnguento ad suffitum adhibeto. Bitumen admixtis hordei paleis ad suffitum admoueto, aut vituli marini pingue admixtum suffitum. Fraxinum, cupressi ramenta, cyperi radicem, vnguento rosaceo aspersa ad suffitum adhibeto. Calamum, cyperum, bryoniam, muscum admixto simul aniso & apii semine, vnguentoque rosaceo aspersa, ad suffitum admoueto. Resinam siccam in cinerem calidum iniectam suffitum. Cinnamonum, myrrham, cassiam, æquis singula portionibus admisceto. Vel crocum admixta myrrha & muscum æquali croci portione. Calamum, cneorum, crocum, rosarum folia rubra suaueolentia sicca & trita croco admisceto, & styracem dimidia croci portione. Hæc laeuigata, mixta & sicca, melle quàm paucissimo cocto subigenda. Ex his omnibus commixtis suffitus materiam oboli Attici pondere confici-

to. Hi suffitus in stercore bubulo parentur. Stercus autem bubulum in acetabuli olearii formam effingito, quod fundum tenue habeat siccumque sit. Ignis in quo sterCUS ponitur sit ex vitium sarmentis, cui insidens mulier suffitum accipiat. Galbanum, resinam, mannam, vnguento rosaceo aspersa suffito. Panacis & cupressi ramenta, vnguento Ægyptio albo madefacta suffito. Cinnamomum, nardum & myrrham, vnguento rosaceo irrigata suffito. Viola alba semen, cedri scobem & galbanum melle subacta suffito. Caprini stercoreis globulos & leporis pilos, vituli marini pingui aspersos, ad suffitum adhibeto. Coaguli vituli marini pelliculam tenuiter contusam, spongiam, muscum, simul tenuiter trita & mixta, vituli marini pingui excepta suffito. Stercoreis caprini globulos, vituli marini pulmonem, & cedri ramenta suffito. Stercus bubulum, cedri ramenta, & bitumen suffitui adhibeto. Spinae Ægyptiæ fructum, cedri ramenta, & myrti sicca folia. Hæc tenuiter trita, & oleo balsamino subacta suffito. Aromatibus in vnguentum immixtis suffitum parato. Vinacea tenuiter contusa, cedri baccas, resinam pineam, simul mixta & passo cocto subacta, suffito. 20
Fotus. Stercus bubulum contusum & cribratum, aceti dimidiam portionem, immixta decocti erui dimidia portione, leuiter foueto. Post adhibitum fotum, lenticulae decoctum bibendum dato, farinam sorbendam ac reuomendam exhibeto, & vinum superbibendum. Postero vero die granum cnidium deuorandum dato, sequenti die quod urinam ciat. Ciceris albi partes duas tritas, vnae passae tertiam partem, aqua ad dimidias affusa decoquito, deinde percolatum per noctem sub dio reponito, postridie bibendum exhibeto. De cætero saluam, lini semen, polenta his ambobus admixta, bis die 31
ex vini aqua temperati quatuor heminis dato. Olei dimidias heminas tres, sambuci folia quantum manus plena capit, hæc cocta in craterem calidum effundito, muliere vestibis circumtecta in sedili collocata, testis calidis immixtis fomentum adhibeto. Sambuci folia quantum manus plena capit, & myrti æqualem mensuram in aquam iniectam decoquito, & in percolatam aquam hordei paleas immixtas, decoctas in linteum immixto, deinde ex eo fomentum quam maximè calidum ferre poterit admoueto. Acetum, oleum, aquam,

aquam, melle admixto, hæc valde decoquito. Deinde vesicâ sumta congiū capiente, aut vtriculo ex tenui corio infundito, & tenui panno laneo ad fomentū conuoluito. Cūm verò tepidus pannus fuerit, alium conuoluito. Pini corticem & rhois folia in aquam iniectâ vehementer decoquito, in aqua diffusa hordei paleas oleo affuso coquito, hæc simul cocta, in pannum immissa ad fomentum adhibeto. Loti arboris & cupressi rameta, affusa aqua & oleo coquito, quoad simul coxerint, deinde in pannum immissa ad fomentum adhibeto. Aromatâ in aquæ chœnicem iniectâ decoquito, & in aqua furfures triticeos coquito. Ad eundem modum gallam contusam & rhamni corticē vehementer decoquito & triticeos furfures oleo admixto aqua subigito, deinde semiaustum panem duas chœnices pendentem conficito, & in panno ligatum ad fomentum adhibeto. Brassicam & porra decoquito, succum ad eundem modum adhibeto. Hordei paleas oleo affuso simul decoquito, in panno ligatum ad fomentum admoueto. Solani & oleæ folia decoquito, ad eundem modum adhibeto. Atq; hæc quidem si humidis vti volueris, velut scripta sunt fometa adhibenda. Sin siccis vti volueris, panibus exassatis & semiaustis confectis, ad fomentum vtor. Sed & per testacea panno inuoluta, & per panes ipsos calidos, & per lenticulata vasa testacea pedibus adhibita, aqua feruente infusa, fomentum admoueto. Iridis radicem tusam & decoctam, ad eundem modum in fotu adhibeto. Si aqua in vteris suborta fuerit, menses pauciores, deteriores & longiore tempore fluunt, & interdum duobus mensibus aut paulò plus vtero gerit, quo exacto tempore & foetum corrumpit, multaq; aqua in ea gignitur. Huic lac & meconii succū propinare oportet, quoad foetus moueri incipiat. Plærumq; tamen ante hoc tempus abortione corrumpitur, & sanguis, ex vteris effluit. Hæc autem non magis ex labore quam aliter ei contingunt. Quod autem hydrops in vteris insidid deprehendes, si leuiter immisso digito contrectaris. Os enim ipsorum gracile, & præ humoris copia euanesceus comperies. Quod si ei non per initia, sed cū iam mouetur foetus corrumpatur & suffocetur, venter imus intumescit, & ad contactum velut ex vlcere dolet, febris & ænantium fremitus eam prehendit, dolorq; grauis & velle-

mens ipsa pudenda, imum ventrem, coxendices, laterum
 inanitates, & lumbos derinet. Cùm sic habuerit, ipsam cali-
 da lauare oportet. Et qua parte dolor prehenderit, ex tepe-
 factoriis quod maximè recipiat admouere tentato, & me-
 dicamentum deorsum purgans potui exhibeto. Tempore au-
 tem quantum satis videbitur interposito, & fomento adhi-
 bito, cyclaminis aliquantulum panno inditum & ligatum,
 melleq; subactum ad os vterorum subter apponito. Et cu-
 pressi ramenta aqua macerata ad eundem modum subdito.
 Id autem breuiore aut longiore tempore sinendum, quanto 10
 magis mordet & vlcera, & per specillum stanneum para-
 tum, & digitum similiter immittendum. Potiones experi-
 mento facto quascunq; admiserit propinato, & hoc oppor-
 tuno præsertim tempore cum viro dormiat. Nam si genitu-
 ram continuerit, & prægnans facta fuerit, ac pepererit, ex-
 purgabitur, & cum ipso puerperii purgamento quæ prius in
 ea suberant. Atque ad hunc modum maximè sana euadet.
 Si vteri indurati fuerint, os asperum redditur, & menses de-
 litescunt, & cùm apparuerint, arenæ similes sunt, eoq; tem-
 pore genitura non fit. Quod si etiam digitum ad contrec- 20
 tandum immiseris, os vterorum asperum deprehendes.
 Cùm sic habuerit, cyclaminum & salem tritum, & ficum
 crudam permixtâ, hæc melle subacta in subditio apponi-
 to, & post fomentum admotum, purgatoriis eluito. Mercuri-
 alem autem & brassicas coctas comedat, & succum sorbe-
 at, calidâq; lauet. Si vteri tumorem durum senserint, men-
 ses absconduntur, & eorum osculum clauditur, neque præ-
 gnans fit. Cùm sic habuerit. si digito contrectaris, os aspe-
 rum deprehendes, neq; digitum intromittit, febris & den-
 tium fremitus eam prehendit, dolor imum ventrem deti- 30
 net, laterum inanitatem & lumbos. Quæ ei contingunt si
 corruptus in ea foetus computruerit. Quibusdam verò et-
 iam ex partu, & plarumq; aliter contingit. Cùm sic habue-
 rit, ipsam multa calida lauare, eiq; fomentum admouere
 oportet. Recens loæ & foæ per specillum immissum os
 vterorum aperito & dilatato, quod per digitum similiter fa-
 cito, & subditia medicamenta, velut in priorè scriptum est,
 adhibeto, potiones eodem modo propinato, eandemq; ve-
 lut in priorè curatione facito. Si vteri ad latera incumbant,
 tussis

tussis & dolor detinet, sub costis velut pila sentitur, & ad contactum dolor velut ab vlcere, contabescit, pulmonis inflammatione tentari videtur, conuellitur, & gibbosa euadit, menses in totum non apparent, quibusdam verò priùs apparentes euanescent, tumq; cunctes debiliores, & pauciores, aut deteriores sunt quàm antea, neq; eo tempore genitura intus oritur. Cùm sic habuerit, medicamentum deorsum purgans propinare oportet, & post potionem calida multa lauare, & tepefactoria quæ maximè admittere, admo- uere, & in subditio ea quæ sanguinem purgent apponere. Lini semen tostum, tusum & cribratum, papauer albū cum tenui polenta, caseum caprinum sorde & muria derasa, hæc misceto, vt casei partes sint duæ, reliquorū verò vna, & cum polenta vetere insulsa in vino ieiunę bibenda exhibeto. Sub vesperum autem cyceonem crassum melle affuso exhibeto, & ex potibus quem præcipuè admiserit propinato, & crebrò foueto. Calida autem perfundito, & cerato leuiter emolliendo à latere retrudito, latus fascia lata deligato, & lac bubulum quam plurimum ad dies quadraginta potui exhibeto, cibus verò quàm mollissimis vtatur. Hic morbus vehemens est & lethalis, paucaque etiam curata cum effugiunt. Si vteri osculum conuiueat, durum velut caprifici faustus euadit, & si digito immisso contrectaris, durum & conuersum comperies, neq; digitum intromittit, menses delitescunt, genituram per hoc tempus nō recipit, dolor inum ventrem lumbos & lateris inanitatem detinet, interdum verò ad superiora instat & suffocat. Cùm igitur sic habuerit, medicamentum deorsum purgans propinato, copiosa calida lauato, & quæ os emolliant, in subditio apponito, immissoque specillo aperito, quod per digitum eodem modo facito, & aqua perfundito. Vbi autem molle fuerit, quæ sanguinem purgant subter apponito, potiones, experimento facto quamcunq; admiserit, exhibeto, brassicam comedat, & succum sorbeat. Si vteri transversi fuerint, eorum quoq; os obliquatum redditur, & menses interdum ei delitescunt, interdum verò vbi antea comparuerint euanescent, neque similes existunt, sed deteriores & quàm antea pauciores, neque per id tempus genitura intus manet, dolor inum ventrem, ilia, lumbos, & coxam detinet, eamque contrahit.

Cum sic habuerit, medicamentum deorsum purgans potui exhibendum, & calida lauandum, fomentumque admouendum. Cum autem recens fota & lota fuerit, mulier digito ad contrectandum immisso os uterorum dirigat & emendet, & suffitus ex odoratis adhibeatur. Ex potionibus quam maximè experimento facto admittet exhibeto. Cibis autem mollibus utatur, & allia cocta & cruda comedat, viro condormiat, & in sanam coram decumbat, alteri autem fomentum adhibeatur. Morbus autem ægrè expellitur. Si uteri inflati fuerint, venter attollitur & flatu distenditur, pedes & faciei cauarum partes intumescunt, color deformis existit, menses per hoc tempus non eunt, debilis est & anxietate premitur, cumque surrexerit aut progressa fuerit, erectæ cervicis spiratio eam detinet, quicquid comederit aut biberit, eam molestia afficit, gemit & animū magis despondet, quam prius quam comederit, plarumque etiam præfocatur. Cum sic habuerit, medicamentum deorsum purgans propinato, calida lauato, & fomentum adhibeto. Interiecto verò tempore aliquo, ex quibus purgetur & mordeatur subter apponito, creberrimè etiam torum corpus foueto, tuncque subter pudenda suffitum ex odoratis, ad nares verò ex graueolentibus admoueto, potiones quæ uteros purgent exhibeto. mercurialem edat, & lac bibat, velut in latus allapsu dictum est. Morbus autem diuturnus est. Alia curatio. Si in uteris sanguinis grumi fuerint, eorum os tanquam orobis plenum existit, & si attrictaris ita se habere comperies, menses non eunt, neque genitura intus manet. Cum igitur sic habuerit, cyclaminum detracto cortice, allium, sales, ficum & mellis parum, hæc trita & simul mixta in glandulam efformato, & ad uterorum os in subditio apponito, & ex aliis uterorum subdititiis, ea quæ conueniunt, nempe quæ acria sunt, rodunt, & ex quibus sanguis purgatur. Potiones quæ uteros purgent exhibeto, & omnibus derasis, conuoluta circa digitum vesicæ cute aut pellicula, os uterorum deradito. Si uteri intorti fuerint, menses non eunt, neque genitura intus gignitur, dolor inum ventrem, lumbos, & laterum inanitates detinet, & si digito immisso contrectarit, os uterorum cum valde recesserit contingere nequeat. Cum sic habuerit,

buerit, medicamentum ex quo sursum ac deorsum, magis tamen deorsum purgetur, exhibendum, oriq̄ue & vtero præcipuè fomentum admouendum, bisq̄ue die calida lauandum, potiones quas maximè recipere expertus fueris, exhibeto, quàm frequentissimè cum viro dormiat, & brassicam comedat. Si vteri moti suo loco minimè maneant, quam verò in partem prolabantur dolores afferunt, inconspicui existunt, interdum verò velut sedes extra prominent. Cùm quidem supinam decumbere contigerit, suo loco manent, vbi verò exurrexerit, aut prona incubuerit, aut aliquantum mota fuerit, extra feruntur, plærunq; etiam quiescunt. Hanc quàm maximè quiescere minimeq̄ue moueri oportet, lectumq; ad pedes altiore sternere, & iisdem quibus supra vti, acerbis perfundere, suffitum ex graucolentibus subter adhibere, naribus verò ex odoratis. Et malum punicum in medio per vmbilicum perforatum, & picem quæ maximè conueniat, in vino tepesactam, neq; admodum expressam, quàm penitissimè in subditiō apponito. Cùm verò aliquid subter apposueris, fascia lata exceptum, ex lumbis ne elabatur religato, sed vt intus maneat, & quod conuenit efficiat, & peplum cum caseo & polenta propinato, velut in vteri ad latus prolapsu scriptum est. Ex potioni- bus, expertus quam maximè suscipiat, bibendam exhibeto. Cibis verò quàm mollissimis vtatur, & quàm maximè cum viro dormiat. Si vteri plus solito hiarint, menses tum copiosiores, tum deteriores, & humidiores, & per longius tempus eunt, neq; genitura eam attingit, neq; intus manet, sed contra foras effunditur, & si digito immisso vterorū os contrectaris, dehiscens deprehēdes, & imbecillitas propter menses eamprehendit, febrisq; & rigor, dolor in vtero ventre, laterum inanitates & lumbos detinet. Hæc autem ei quidem præcipuè contingunt, si quid in ea corruptū computruerit & effusum fuerit, accidit etiā ex partu, & aliis alio modo. Cùm igitur ita habuerit, medicamentum ex quo sursum purgetur propinare oportet, & cùm dolor detinuerit, tepesactoria admouere, & calida lauare, intermissoq; aliquo tempore ex infuso colluere, velut in superiore scriptum est, & potiones quas maximè suscipiat exhibere, ac in suffitu quæ siccant apponere, polypos etiam & mercurialem edat.

Si vteri læues & lubrici extiterint, & menses copioſiores, & deteriores, humidiores & crebriores contingunt, genitura intus non manet, ſed contrà extra fertur, ſiquè digitum ad contrectandum immiſeris, os læue deprehendes, imbecillitas eam propter menses, & febris, & rigor inuadit, & dolor ad imum ventrem, lumbos, & lateris inanitates præcipuè quidem ſi quid in ea corruptum computruerit, & ex partu, aliaq; ex cauſa. Cùm ſic habuerit, vbi dolor detinuerit, curare oportet velut in ſuperiore ſcriptum eſt. Si vteri ad ventrem vergant, dolor acutus & vehemens coxendicem, lumbos ac lateris inanitates detinet, cruſq; claudicat. Cùm ſic habuerit, medicamētum deorſum purgans potui exhibendum, poſtridie verò ſuffitus admouendus. Hordei chœnices duas, oleæ folia tenuiter concifa, gallam contuſam & cribratam, hyoſcyami tertiam chœnices partem, hæc mixta & oleo ad dimidiam heminam in olla ſubacta, per dies quatuor ter die ad ſuffitum adhibetò. Lac bubulum noctu mel & aquã bibat, & calida lauet. Si vteri ad caput vertant, iſtud erit indicio. Naſi venas & ſub oculis dolere exiſtimat. Hanc multa calida lauare oportet, & lauro & myrto in aqua decocto caput etiam lauare, & vnguento roſaceo illinere, ad ſuffitum odorata adhibeantur, & braſſicam comedat, ſuccumq; in ſuper forbeat. Si ad crura & pedes vertantur, inde cognoſces, pedum pollices ſub vnguibus conuelluntur, & crura ac femora dolor detinet. Cùm ſic habuerit, eam calida multa lauare oportet. Fomentum quod maximè ſuſcipiet admouere, graueolentia ad ſuffitum adhibere, ac vnguento roſaceo illinere. Si mulierem ex vteri dolore cibi ſtidiū, febris & rigor prehendat, pepli albi quintam dimidiæ chœnices partem, ſeminis vrticæ parem portionem, & caſei caprini deaſi chœnices dimidium, hæc vino veteri ſimul emollita, deinde cocta, forbenda dato. Si ex partu fluxus prehendat, cibiq; in ventre minimè maneant, vva paſſæ nigrae & mali punici dulcis interiora trita, & hædi coagululum vino nigro maçerato vtitor, & caſeo caprino deaſo, triticiq; polenta torrefacta iniecta & probè temperata potui exhibetò. Si ex partu ſanguinem vomitione reiiciat, hepatis fiſtula perforata eſt, dolor ad inteſtina & eor procedit, & conuellitur. Hanc calida copioſa lauare oportet,

oportet, & ex tepefactoriis quod maximè suscipiet admo-
 uere, & lac asinum ad dies quinque potui exhibere, post
 hæc verò lac vaccæ nigræ ieiunæ ad dies quadraginta pro-
 pinare, sub vesperum autem sesamum tritum. Hic verò mor-
 bus cum periculo coniunctus est. Cùm mulier ex longo in-
 teruallo non conceperit, mensesque apparuerint, tertio vel
 quarto die alumen tenuiter tritum, unguento subactum,
 lana exceptum subter apponito, & tribus diebus positum
 teneat. Tertio die fel bubulum derafum & linteo impositum,
 10 vbi ramentum oleo madefeceris ac subegeris, in subditi-
 tio apponito, & tribus diebus detineat, altero verò die virum
 adeat. Linum scissum cum calamis fere pugillum tenuiter
 tritum, per noctem vino albo suavissimo maceratum, post-
 ea excolatum in ollula tepefacito, in eo lanam quam mol-
 lissimam intingito, & partim subter apponito, partimque
 detrahit. Si uteros purgare voles, primum quidem ex bor-
 deo oleo madefacto prunis imposito suffitum adhibere o-
 portet, postero verò die carnem ouillam decoquere in hor-
 dei decocto per noctem sub dio expositam. Hordei deco-
 20 ctum congi mensuram esse oportet, valdeque decoquere.
 Cùm decocta fuerint, exactè tepida edat, & iusculum insu-
 per sorbeat. Postero verò die thus & pulegium lauiet tri-
 tum, melle subactum, vellere exceptum, triduo subter ap-
 ponito. Quòd si ad sedem vergant, & alui excrementa sece-
 dere prohibeant, dolores lumbos, imum ventrem, & ilia
 detinent. Cùm sic habuerit, eam calida lauare oportet, ad
 lumbos fomentum admouere, ex graueolentibus suffitum
 adhibere, quæ uteros purgent & pellant in subditiio appo-
 nere, & quod maximè admiserit potui exhibere. Si os vlce-
 30 ratum aut inflammatione tentatum fuerit, myrrham, adi-
 pem anserinum, ceram albam, & thus, cum leporis pilis qui
 sub ventre sunt mixta & trita, in vellere mollissimo subdito.
 Si secundæ deuolui nequeant, confestim quidem cibo ab-
 stinendum. Viticis autem folia tenuiter trita ex vino & mel-
 le, oleo affuso tepefacta, hemina mensura potui exhibeto.
 Si uteri inflammatione laborauerint, sambuci folius quam
 tenerimis in tritici fetanij farina crassiore decoctis, sum-
 mè tepidum sorbendum dato. Si uteri trāsmoti fuerint, he-
 deram quam siccissimam, tenuissimè tritam, linteo illiga-

ram admoueto, & pingue aliud nihil adhibeto. Potui au-
 tem exhibeto triticum tenerum non tostum, peplum asla-
 tum, saluiam, cyperum & anisum. Hæc tenuiter trita, vino
 macerata, cum hordei repurgamenti bis die exhibeto, v-
 traque vice dimidiæ heminæ mensura. Si menses præstito-
 to tempore non eant, brassicæ folia & rutam tenuiter tri-
 ta, deinde hordei paleas chœnicis mensura maceratas, quo-
 ad mollitiæ fuerint, per noctem sub dio exponito. Manè
 verò in heminæ mensura, brassicam & rutam macerato, o-
 leo affuso & permixto potui exhibeto, deinde polypum in
 vino albo suffocatum comedendum, & vinum ebibendum 10
 dato. Quòd si voles pisces odoratissimos coctos comeden-
 dos & ius sorbendum exhibeto. Si superficialiæ igneæ cali-
 ditatis vlcerationes in pudendis fuerint, myrti baccis in vi-
 no decoctis pudenda collue. Deinde mali punici dulcis pu-
 tamina vino decocta, myrrha & resina simul amixta, vi-
 no macerata, linteum imbutum subter apponito. Si stran-
 guria inuaserit, cucurbitā ore & fundo dissecto, prunis sub-
 ditis circumpositam, myrrha in ignem inspersa, & muliere
 super cucurbitam collocata, cucurbitæ summum in puden- 20
 dum quàm penitissimè immittito, vt plurimus vapor ad pu-
 denda deferatur, & potiones vrinam cientes ieiunæ exhi-
 beto. Quòd si ad cor prorumpentes vteri strangulatum in-
 ferant, neque decedant, porri & pulegij semen tribus aquæ
 cyathis maceratum, aceti albi cyatho addito, & mellis ter-
 tia cyathi parte, tepidum ieiunæ sorbendum dato. Si ex par-
 tu aut abortione rigor inuadat, iuniperi fructum & saluiam
 simul trita, aceti albi cyatho macerata, affuso vini albi tem-
 perati poculo, inuoluta, & residere permessa, mane verò co-
 lata & tepida bibenda dato. Si vteri flatu distenti fuerint, & 30
 flatus in inferiore ventre gignatur, dolorq; fuerit, saluiam
 & cyperum tusa per noctem macerato, manè percolatum,
 purum in ollam diffusum, triticea farina crassiore iniecta,
 & aceti albi cyatho, laseris succo ad cyathi mensuram affu-
 so, mixtum & crudius decoctum sorbendum dato. Si in pu-
 dendis grauis odor & columella innata fuerit, dolorq; de-
 tineat, dolorem quidem sedabit apij semen ex vino ieiunæ
 exhibitum, grauem autem odorem anisum eodem modo
 datum. At columellam præcidere oportet. Si vlcera in pu-
 dendis

dendis innascentur, & pruritus corripiat, oleæ, hederæ, ru-
 bi, & mali punici dulcis folia trita, vino veteri macerato,
 deinde carnem recentem foliis obductam in subditio ap-
 ponito, & per noctem teneat. Ea verò mane exempta, myrto
 in vino decocto pudenda colluat. Si genituram non reci-
 piat, merisibus secundum naturam euntibus, membrana
 ori vteri prætenditur, quod etiam aliis ex causis contingit.
 Id autem cognosces, si digito ad atrectandū immisso obi-
 cem attigeris. Hæc in medicamento subditio apponenda,
 20 resinam & eris florem melle subigito, & eo linteum con-
 spurcatum quàm penitissimè subdito, filo in summo alliga-
 to, quod cum exierit, myrto in vino decocta, eo tepido
 colluatur. Si mulierem anhelationes inuadunt, sulphuris
 fabæ quantitatem, nasturtium pari portione, rutam & cu-
 minum Æthiopicum, hæc tenuiter trita, vino macerata, ie-
 iunæ potui exhibeto. Cibis autem abstinendum, & nō cre-
 bro edendum. Si puerpera flatu distenta fuerit ouillum aut
 caprinum iecur cinere obrutum edendum dato, meracius
 ad dies quatuor & vinum vetus bibat. Si lumbis doleat, a-
 30 nisum & cuminum Æthiopicum bibat, calida lauet, & à
 balneo bibat. Si menses non eunt, testam crassiolem vltam
 & tenuiter tritam, & origanum anseris pingui decoctum ac
 læuigatum, testæ in linteo commixtum, tepidum subter
 apponito. Si vteri conuieant, neque menses comparent,
 colocynthida agrestem, silphij semen, cuminum Æthiopi-
 cum, nitrum, salem Thebaicum, adipem renalem, farinam,
 myrrham, omnia feruefacta, simul mixta trita, in glandem
 formata, subter apponito. Si vteri ad viscera versi strangula-
 rint, vinum cedrinum & cuminum Æthiopicum bibat,
 30 calida lauet, & à balneo bibat. Si menses non eunt, anseris
 adipem, netopum, resinam, simul mixta, vellere excepta
 mulier subter apponat. Si verò plus quàm conueniat pro-
 deant, susinum & raizæ linguam in vellere subter apponat.
 Si commoti vteri aliquam in partem procumbant, horde-
 um decortiatum tritum cum paleis, in vinum coniectum,
 cum cornu ceruino vino subactum, vtero ad suffitum ad-
 hibeto. Si secundis liberari nequeat, fœniculum ex vino, &
 oleo, & melle feruefactum potui exhibeto. Si menses non
 comparent, eosq; euellere voles, triticam farinam crassius

mollitam & hordeum oleo affuso coquito, deinde comedē-
 dum dato. Si vteri inflammatione laborarint, vmbilici ve-
 neris folia & porrum cum triticea farina crassius molita, o-
 leo affuso decocta, edenda dato. Si vteri moti aliquam in
 partem procubuerint, doloremque exhibuerint, oleæ sca-
 biem, lauri & cupressi ramenta aqua decocta, linteo excep-
 ta, subter apponito. Si vterus doleat, dolorque ad vesicam
 pertingat, porri semen, ex aqua tritum, ieiunæ potui exhibe-
 beto, & tepefactoria admoueto. Si vteri promineant, eos a-
 qua tepida lotos, oleo & vino illitos, rursus intromittito, ex ¹⁰
 lumbis religato, & graueolentium suffitū adhibeto. Quod
 si vrinam reddere nequeat, post calidæ balneum & forum,
 cupressi ramenta ad suffitum admoueto, & potiones vrinā
 ducentes potui exhibeto. Si fluor muliebris contingat, suf-
 fitu ex acerbis adhibito, stercus asininum derafum, in velle-
 re ligatum super apponito. Sit autem stercus asininum sic-
 cum. Si in pudendis vlcera exorta sint, adipem bubulum il-
 linito & apponito, & myrto ex vino decocta colluito. Si ex
 partu os exulceratum fuerit, rosarum florem tenuiter tri-
 tum, vino maceratum, ex leporinis pilis subter apponito, & ²⁰
 acerbis colluito. Si vteros dolor detineat, alij caput integrū,
 nitrum tostum, cuminum, hæc leuiter trita, melle subacta,
 subter apponito, calida lauet, & subcalidum bibat. Si pudē-
 da superficiali vlcere laborent, adipem bubulum, buty-
 rum, anserinum adipem, & susinum permisceto, his puden-
 da inungito, & aqua tepida colluito. Si sursum prorumpen-
 tes vteri suffocent, funiculum lucernarium accensum ex-
 tinctum ad nares admoueto, quò fumum attrahat, & myr-
 rham vnguento subactam, vellere exceptam subter appo-
 nito, & resinam oleo dilutam bibendam dato. Si secundæ ³⁰
 non secendant, mazam tritam in vellere ad subdititium excep-
 tam subter apponito. & in pila ex vino tritam potui exhibe-
 beto. Si caput, venter imus & lumbi doleant, bilis vteros in-
 festat. Huic igitur medicamentum quod sursum & deorsum
 purgare potest exhibere oportet calida lauare, & quæ
 bilem purgent in subdititio apponere. Anisum & melan-
 thium vino maceratum bibendum præbeto. Si fluor mulie-
 bris abortus fuerit, cancris fluuialibus ex vino suffocatis,
 vinum potui exhibeto, quæque siccant ad suffitum & sub-
 dititium

dititium apponito. Ad idem. Porri pugillum ex vino tritum
 bibendum dato, siccis & acerbis vtatur. Ad idem. Mulī
 sterCUS vstum, tenuiter rufum & cribratum, ex vino mace-
 ratum bibat, reliquis quoque ad eundem modum vtatur. Si
 fluor muliebris obortus iam diu tenuerit, spōgiam vltam,
 tenuiter tritā vino odoro maceratā propinato, & suffitu, ad
 hibito resiccato, quodq; restringat in subditio apponito.
 Si vteros purgare voles, nitrū, cuminū, alliū, ficus, hęc tenui-
 ter trita, melle subacta subter apponito, calida lauet, & à
 10 balneo bibat. Si vteri dolor vexet, cyclamini radicē ex vino
 albo ieiunæ propinato, calida lauet, & à balneo bibat. Si
 lac extinctum fuerit, cætera quidem eodem modo curato,
 porui autem exhibeto fœniculi semen, & radices decorti-
 catas, simulq; butyrum decoquito, cum verò decocta fue-
 rint, refrigerata potui exhibeto. Optimum autem hippo-
 marathrum & hipposelinum simul cocta. Ad idem valet
 porrum tritum aqua maceratum, potui exhibitum, calida
 lauet, porrū & brassicam, & simul decocta cytisi folia edat,
 succumq; sorbeat. Ad idem, porrum tritum aqua mace-
 20 ratum bibendum dato, calida lauet, saluā decocta, & inie-
 ctis cedri & iuniperi baccis, succo diffuso, vinum affundat,
 bibat, ad reliqua iniectam farinam & bulbum, pauco oleo
 affuso edat, acerbis, acidis, salis, & omnibus oleribus cru-
 dis abstineat. Nasturtium ex vino potum prodest, lac enim
 purgat, calida lauet, & à balneo bibat. Si voles vt mulier cō-
 cipiat, ipsam & vteros purgato, deinde anethum ieiunæ cō-
 edendum dato, vinumq; merum superbibendum, & ni-
 trum rubrum, cuminum, resinam, melle subacta in linteo
 subter apponito, cumq; aqua defluerit, pessos nigros qui
 30 emolliant in subditio apponito, & cum viro dormiat. Si
 velis vt mulier concipiat, vbi ipsam vterosq; purgaueris,
 linteam detritum quā tenuissimum resiccatum in pello
 adhibeto, & melle subactum in glandulas eformatum, fici
 succo imbutum, quoad os apertum fuerit subter apponito,
 deinde magis intrò pellito. Vbi autem aqua defluerit, &
 vino & oleo colluta fuerit, cum viro dormiat, cumq; dor-
 mire volet, pulegiū ex vino cedrino bibat. Medicamen-
 tum fœrum ex vteris eiiciens. Cucumeris agrestis succum
 potionis quantitate in mazam eformatum in subditio

apponat, cum antea per duos dies ieiunauerit. Vux tami-
 niæ agreftis pugillos duos aqua mulsa maceratos potui ex-
 hibeto. Medicamentum quo fœcunditatem explores. Al-
 lium caput vnicum habens decoctum ad vteros subter ap-
 ponito, postero verò die immisso ad contrectandum digitò
 consideret, & si quidem os deprehendat, bene se res habet,
 sin minus, rursus subter apponat. Aliud ad explorandam fœ-
 cunditatem. Netopum parua quãtitate vellere inuolutum
 subter apponito, & videto quemnam odorem os redoleat.
 Medicamenta in subditio apposita. Scorpij marini fel in 10
 vellere conuolutum, & in vmbra siccatum subdito. Pulegiũ
 siccum tenuiter tritum, melle subactum, in vellere subdi-
 to. Cucumeris semen & testam vstam vino subactam, cum
 pilis leporinis, in vellere subdito. Alumen Ægyptium lana
 inuolutum subdito. Cantharidas vino maceratas in vellere
 subdito. Artemisiã herbam vino maceratam subter ap-
 ponito. Melanthium ex vino albo tritum, in vellere appo-
 nito. Recens enixæ, vnguentum rosaceum & cerani, in vel-
 lere subter apponito. Bulbulum in segetibus nascentem,
 tritum, vino subactũ, in vellere apponito. Vini albi veteris 20
 fecem vstam, vino albo restinctam & tritam, in vellere ap-
 ponito. Galbanũ, netopum, misy, vnguento rosaceo exce-
 pta, in linteo subter apponito. Elaterium fere duarũ potio-
 num quantitate, & fauum vino subactũ, in linteo subdito.
 Butyrum & alumen, melle subacta, in linteo supponito. Scã-
 moniæ succum & adipem cum maza permixtum, vino sub-
 actum, in linteo subter apponito. Si mulier concipere no-
 lit, misyos fabæ quantitate aqua maceratam potui exhi-
 beto, & per annum non concipiet. Si periculum facere velis
 in muliere, prægnans sit necne, terra erythræa aut rubrica 30
 oculos illine, siq; medicamentum intrò subierit, prægnans
 est, sin minus, minimè. Si puerperæ pudenda vlcere super-
 ficiario laborarint, amygdalis tenuiter tritis, & medulla
 bouis aqua decocta, modica farina iniecta pudenda illine,
 & aqua in qua myrti baccæ decoctæ fuerint collue. Si vir-
 go calculo laborarit radicis Æthiopicæ folium ex vino ve-
 tere drachmæ pondere decem diebus exhibeto, deinde ex
 aqua percolatum diebus viginti, bisque die multa calida la-
 uet. Cataplasmata. Allium, portulacam, apium, loti & cedri
 ramcu-

ramenta, trita simul mixta, aqua mulsa macerata, ex cata-
 plasmate imposito. Rubi folia, myrti folia simul trita, aqua
 mulsa macerata, cum polenta subacta, in cataplasmate ad-
 moueto. Sambuci folia, myrti folia, terebinthi tenerissima
 germina, ad eundem modum ex cataplasmate imposito.
 Loti ramenta, mori folia trita, simul mixta, vix passæ aqua
 macerata, ex cataplasmate imposito. Suffitus. Ovis aut ca-
 præ pingue siccum ac tustum, & hordeum tostum ac cōfra-
 ctum, oleo subactum, ad suffitum adhibeto. Cerui cornu &
 oliuas oleum nondum habentes, trita simul mixta ad suffi-
 tum adhibeto. Rhoën rubrum & polentam tostam oleo
 subactam suffito. Polentam, stercus bubulum, & hordei
 paleas, hæc oleo subacta, suffitu adhibeto. Loti ramenta,
 rhois folia, & cupressi siccæ ramēta, vino nigro austero ma-
 cerata, ad suffitum adhibeto. Galbanum, mānām, resinam,
 hæc vnguento subacta suffito. Capræ cornu, gallam, suillū
 adipem, & cedriam suffito. Terram à pedibus asinorum de-
 rasam, & stercus asininū, vino nigro macerata suffito. Col-
 lutiones. Myrti folia, lauri & hederæ in aqua decoquito, te-
 pido colluito. Rhois, mali punici & rubi folia in aqua mul-
 sa decoquito, colata colluito. Sambuci & lentisci foliis aqua
 decoctis & percolatis, summè tepido colluito. Fœniculi &
 brassicæ radice tusa, in aqua decocta, affuso oleo, deinde ex-
 colata colluito. Oenanthen, cyperum, & vuas passas in aqua
 mulsa vbi decoxeris, colluito. Emolliente aliquo in aqua
 decocto, diffusa aqua, summè tepido colluito. Cupressi ra-
 menta, & amaracum passo aqua temperato, vbi decoxeris,
 colluito. Serpillum & violæ albæ radicē, cum in aqua mul-
 sa decoxeris, colluito. Hypericum, lentiscum, cedri baccas
 aqua decoquito, summè tepido colluito. Fauum, butyrum,
 resinam & anseris adipem aqua vbi decoxeris, colluito. Fo-
 rus. Lolium tostum & molitum in passo meraciore deco-
 quito, decoctum in linteo ligatum fotui adhibeto. Lentem
 tostam detracto cortice, in farinam crassiorem redactam
 & in grumos collectam, aqua decoctam, in linteo ligatam
 apponito. Orobum eodem modo apparatus in fotu ad-
 moueto, valet etiam saluia ad eundem modum apparatus.
 Saluiā & hypericum in aqua decoquito, & hordei paleas in
 decocto coctas, in linteo ad fomētum adhibeto. Loti & cu-

pressi ramenta, vuae passæ diluto decocta, ex linteo ligata
 fotui adhibeto. Oleæ, myrti, hederæ & lauri folia, aqua de-
 cocta, & in ipso diluto colato hordei paleas decoctas, de-
 inde in linteo ligatas fotui adhibeto. Cupressi & cedri ra-
 menta, ac hordei furfures, simul mixta, & vuae passæ diluto
 subacta, in pastillum efformato, hunc assatum, calidum, in
 linteo ligatum, ad forum admoueto. Violæ albæ semen &
 radices aqua decoctas, ex qua tritici furfures subactos in
 pastillum redigito, calidum linteo inuolutum ad fotum ad-
 hibeto. Serpillum in aqua decoctum, furfuribus triticeis in
 dilutum iniectis, eodem modo fotui admoueto. Spongiis
 calidis ad motis lanis mollibus, pannis laneis, & vasis testa-
 ceis aqua infusa, vtriculisque ad eundem modum diluto in-
 fuso ad fotum vtor. Medicamentum purgans. Si mulie-
 rem parere nequeuntem conceptui aptam reddere voles,
 ad menses animum intendere oportet, biliosane an pitui-
 tosa existat. Hoc sic prius cognoueris: Arenam tenuem &
 siccam soli exponito, cum menses iam fluant, in sole sangui-
 nem effusum siccarî finito. Ac si biliosa fuerit, in arena sic-
 catus sanguis, pallidus redditur; sin pituitosa, velut mucus. 10
 Vtrum igitur horum contingat, venttem, siue per superio-
 ra, siue per inferiora purgatione indigere tibi visum fuerit,
 purgato, deinde paucis interiectis diebus, vteros. Vteri fo-
 tus. Si duri fuerint vteri neque concipiat, vini quàm suauis-
 simi pari aqua temperati, tria semicongia Attica, radicum
 feniculi & feminis quartam partem, vnguentique rosacei
 diuidiam heminam. Hæc in ollam magnam nouam vino
 affuso fundens, ollæ operculum perforato, & arundine im-
 posita fotum adhibeto, arundinem cum operculo tollito.
 Nisi enim cum operculo abstuleris, exuretur. Post adhibi- 20
 tum fotum, scillam veluti infra scriptum est, subter appo-
 nito, tandiuque apponito, quoad os vteri molle & latum es-
 se dicat. Quod si exulceratum fuerit, & pustulæ in purga-
 tione exortæ fuerint, si quidem summa labra exulcerentur,
 anisum & adipem anserinum cum oleo rosaceo tritum, la-
 na inuolutum, carnis bubulæ frustulum pedis pollice cras-
 sius, & longitudinis sex digitorum, medicamento illitum,
 lana conuolutum, & medicamento lana excepto, eius ex-
 tremo quod foras spectare debet, filo alligato, quod carnis
 est

est reliquum in uteros qua parte vlcus est immittito. Men-
ses purgantia. Si purgatio non decurrat, cucumeris agrestis
interiorem partem trium obolorum pondere, artemisiæ
herbæ, thuris obolum tritum, molle ammixto lana inuo-
lutum, ad os vteri per diem quinquies apponito. Vitis pam-
pinum viridem ex melle tritum, lana inuolutum ad eundem
modum subter apponito. Cupressi fructum, cucumeris a-
grestis interiorem partem, & thus ex eodem melle tritum,
lana conuolutum, ad eundem modum subter apponito.

- 10) Cupressi fructum & thus ex eodem melle tritum, lana con-
uolutum, subter apponito. Abrotanum trium obolorum
pondere ex melle tritum, lana conuolutum subdito. Elate-
rij obolum, & myrrhæ tantundem ex melle tritum, lana
inuolutum subdito. Medicamentum purgans vbi mulier
non concipit. Tauri vrinam ad tres heminas collectam su-
mito, deinde artemisiã herbam, aut parthenium, aut adi-
antum, & laurum viridem, & cedri ramenta, tenuiter con-
tusa omnia simul misceto. Deinde in effossa scrobe, & ac-
censis carbonibus olla imposita, vrinam tauri infundito,
20) immixtis iis quæ in pila sunt contusa. Postea circumposita
fella, artemisiã herbam, aut hyssopum, aut origanum
imponito, deinde mulierem collocatã donec sudet toueto.
Vbi sudarit, balneo calido artemisia & lauro iniecta lauet.
Deinde subdititium medicamentum apponito, aut artemi-
siã; aut bulbulum ex vino albo tritum, lana conuolu-
tum in subdititio apponat. Hæc per tres dies faciat, postea
cum viro dormiat. Subdititium medicamentum ad conce-
ptum faciens. Ex nitro & thure cum melle glandulam con-
fectam subter apponito. Subdititium purgans & emolliens:
30) Caricam coquit donec grana interiora deponat, id expres-
sum læuissimè tritum, in vellere cū vnguento rosaceo sub-
dito. Aliud acrius. Brassicæ, rutæ, æqualibus vtriusque por-
tionibus tritis ad eundem modum vitor. Subdititiũ aliud
tum emolliens, tum purgans. Anseris medullam, aut bouis,
aut cerui, fabæ quantitate, vnguento rosaceo. & lacte mu-
liebri terito, velut medicamentum emolliens teritur, dein-
de eo os vteri linito. Aliud tepidum purgatorium. Anseris
medullam nucis quantitate, resinæ lentiscinæ aut terebin-
thinæ tantundem. His lento igne ex vnguento rosaceo li-

quefactis, velut ceratum conficito. deinde eo tepido vteri os
 inungito, & pectinem perfundito. Purgationem deorsum
 detrahens & sistens. Pæoniæ grana nigra aut rubra tria vel
 quatuor, ex vino trita potui præbeto. Quòd si magis detra-
 here voles, pæoniæ grana nigra trita ad eundem modum
 bibenda exhibeto. Aliud purgans & detrahens. Lauri bac-
 cas viginti ad summum, & seselios acetabuli dimidium, tri-
 tum ex vino bibat. Tauri vel trium dimidiorum obolorum
 Atticorum pondere, ex vino tritum; ieiunæ bibendum dato,
 & catapotia efformata exhibeto. farinam sitaniam, myr-
 rhæ obolos tres, croci tantundem, castorij obolum, hæc tri-
 ta cum vnguento rosato in subditio apponito. Aliud pur-
 gans. Vrticæ semen & malux succum cum anseris adipe tri-
 tum, subter apponito. Si non purgetur ex partu, farinæ pol-
 linem quantum tribus digitis apprehenditur, melle affuso
 decoctum, ventri ex cataplasmate imponito, & bibendum
 exhibeto. Vteros aperiens idem etiam purgans. Canthari-
 das quinque aceto albo affuso terito, neque liquidum ad-
 modum facito, sed vt pastillus effingi possit, ficus autem al-
 bæ pinguis detractis granulis & pelle, duplum ad cantha-
 ridas ammisceto, tenuiter tritum, & lana tenui cõuolutum,
 subter apponat. Purgans. Si ex partu minimè purgata fue-
 rit, trifolium ex vino potui exhibeto. hoc etiam menses e-
 rumpere facit, & fœtum eiicit. Vteros purgās. Si puero im-
 mortuo sanguis remanserit, colocynthida syluestrem tri-
 tam ex melle delingat, aut in subditio apponat. Sangui-
 nem purgans. Sanguinem ex vteris expelles, violæ albæ se-
 men tenuiter tritum, vino maceratum, si bibendum exhi-
 bueris. Sanguinem eodem modo ex vteris expellit. Rhois
 semen cum rubrum fuerit, ad grana triginta viridia trita, &
 rosas caninas rubras, eo quod rubrum est selecto, potui ex
 vino exhibeto cum sanguis eruperit. Subditium medica-
 mentum purgans. Si menses non appareant, styracem & o-
 riganum tenuiter terito, & adipe anserino affuso commi-
 sceto, postea subter apponito. Subditium purgans quod
 vteros purgat & euacuat. Absinthij radicem tenuiter tritam
 melle admixto, cum oleo subter apponito. Subditia me-
 dicamenta vteros purgantia, aperiencia & aquam ducen-
 tia. Scillæ frustum sex digitorum longitudine sumito, par-

ui verò digiti crassitudine, cuius duos digitos circumradio & læuigato, reliquo lana sordida conuoluta, ea parte quæ derasa est ad os vterorum apposita, per diem & noctem finito. Quod vbi lauerit & detraxerit, aqua odorata perluatur. Purgans & emolliens quòd aquam & pituitam ducit, mensesque pallidos & subcruentos deturbat, nisi diurni fuerint, & os emollit. Unguentum narcissinum, cuminum, quod editur, myrrham, thus, absinthium, cupressum, salem, oleum rosaceum, reliquorum quidem singulorum congium vnum, narcissini verò partes quatuor, hæc omnia permixta, tenuissimo linteo excepta, in glandulam efformato, aut pennam tenui panno circumdaram & deligatam, ac oleo albo Ægyptio intinctam, subter apponito, & per totum diem finito. Deinde vbi lauerit & detraxerit, aqua odorata perluatur.

Hippocratis de morbis mulierum, liber I.

AD hunc sanè modū de mulierum morbis sentio. Mulierem quæ nunquam peperit maiore cum molestia celerius ex mensibus profluentibus affici, quàm quæ partū experta est. Vbi enim peperit, venulæ ei ad mensium descensum insunt ampliores. Amplas autem ipsis reddit puerperiorum effluxus, qui purgationis quoddam genus est. Qui cum vi prorumpit, vicinæ maximè corporis partes, tum ventris tum mammaram affatim effunduntur. Quinetiam corpus reliquum confertim vacuatur. Quòd vnde contingat à nobis est cōmemoratum in pueri natura, cum partu in lucem editur. Corpore verò vniuersim effuso, venas magis aperiri & ad mensium profusionem ampliores fieri necesse est, vterosque magis patere, nimirum puero per eos non sine vi & dolore egresso. Quibus ita constitutis, mulier quæ puerperij purgamenta experta fuerit, cum minore labore purgationem menstruam sustinet. Quòd si mulieri quæ iā peperit affectio aliqua contingat, ita vt procedentes menses probè repurgari nequeant, ea facilius quàm si nunquam peperisset, laborē ferat. Afluefacti enim sunt vteri, & corpus ad repletionem accommodatum, velut quæ vterū gestet simulque; magna est in corpore amplitudo, Am

plior autem fit sanguinis via vbi peperit, vniuersim nimirum euacuato corpore, cumque corpus amplam capacitatem habeat, minorē sentit molestiam, nisi venæ supra modum impleantur, & nimio dolore afficiantur. At verò ei quæ nunquam peperit, cum corpus ad repletionem minimè alluefactum sit, & validius, solidius, & densius existat, cum puerperij purgamenta nondum experta sit, vteri que osculum minimè pateat, maiore cum molestia menses prodeunt, pluresque affectiones incidunt, vt proinde menses intercludantur vbi nunquam pepererit. Atque ad hunc modum seres habet, velut antè à nobis dictum est. Mulierem rariore & molliore carne esse quàm virum censeo. Atque cum id ita se habeat, mulieris corpus celerius & magis humorem ex ventre trahit, quàm viri. Si quis enim aquæ in loco humido per duos dies & duas noctes lanas puras imponat, & vestimentum parum densè contextum, æquali cū lanis pondere, iis sublatis & appensis, longè grauiores lanas quàm vestimentum comperiet. Quòd cum sit, ab aqua quæ in vase lati oris est, semper sursum aliquid decedit, lanæque cum raræ sint & molles, eius quod secedit maiorem partem excipiunt. Vestimentum autem, quòd plenum sit & cōfertim contextum, explebitur, neque multum eius quod decedit excipiet. Ad hunc sanè modum mulier cum rarior sit, ampliorem ex ventre in corpus humorem & citius quàm vir attrahet, cumque molli carne sit, vbi sanguine corpus expletum fuerit, nisi ab eo aliquid decedat, carnibus expletis & concalefactis dolor oboritur. Calidiorem enim sanguinem mulier habet, ideoque viro calidior est. Quòd si plurimum ex eo quod accedit secedat, neque dolor, neque calor à sanguine oritur. Cum verò vir carnis sit solidioris quàm fœmina, neque superiore ventre ita sanguine supra modum impletur, vt nisi aliquid sanguinis singulis mensibus decedat, dolorem suboriri necesse sit, trahitque quantum sanguinis satis esse possit ad nutritionem, cumque corpore non sit molli, neque nimium dolore affigitur, neque mulier ex plenitudine supra modum incalecit. Ad id autè multum viro confert, quòd duriter se magis quàm fœmina exerceat. Vehemens enim exercitatio nō nihil humoris deducit. Postquam igitur mulieri quæ nunquam peperit menses

ses deliteſcunt, neque foras exitum inuenire poſſunt, hic morbus oritur. Id autem contingit, ſi vterorum os concluſum aut obtortum fuerit, aut pudendi pars aliqua inuerſa. Ex his enim ſi quid adſit, non ante menſes exitum inuenire poterunt, quàm vteri ad priſtinam ſanitatem redierint. Hic verò morbus iis præcipuè contingit, quæ anguſtos habent vteros, aut ceruicem extra pudendum ſitam. Horum enim alterum ſi adfuerit, neque mulier viri conſuetudine fruatur, venterque plus iuſto vacuetur, ex hac affectione vteri inuertuntur. Neque enim vteri in ſe madescunt, cum minimè venerem experiantur, amplumque ſpatium habent, vt peruertantur, cum aluus plus quàm conueniat vacua, ſicca & leuis exiſtat. Iſque peruerſis interdum contingit vt corũ osculum diſtorqueatur, cum ceruix extra pudenda ſita ſit. Si enim ex veneris uſu madescant vteri, & aluus minimè vacuetur, non facile peruertuntur. Hæc igitur cauſa eſt cur ipſi conuiueant, cum nimirum veneris uſum mulier non experiatur. Intra verò trium menſium ſpatium ſi ei decurrentes menſes ea quæ priùs inerant eduxerint, perbellè quidem affecta erit, aliòqui in hæſ affectiones mulier incurret. In ſuffocationem ſubinde incidet, febrisque ac horror, & lumborum dolor, sæpe inuadet. Atque in hæſ affectiones veniet ſi intra trimeſtre ſpatium menſes ei non prodierint. Intra verò quadrimeſtre ſpatium, niſi progreſſi menſes prioribus viam fecerint, etiam tunc trimeſtres omnes afflictiones eã magis affligent, maximeque quo tempore menſes decurrere conſueuerunt, poſtea minùs. Plærunque verò doloris expers videtur. Erunt etiam in quadrimeſtri ſpatio hæc indicia. Vrinam copioſam & craſſam ſubinde reddet, ei venter indureſcet, maiorque erit quàm antea, dentium ſtridor aderit, ciborum ſaſtidium & inſomnia. Atque iſta mulieri contingent, ſi intra quadrimeſtre ſpatium menſes non decurrant, curata verò etiam ex his conualeſcit. Ac intra quintum menſem, niſi ei copioſi menſes deſcenderint, etiam vehementior dolor ingruit. Sexto verò menſe iam incurabilis erit, & iuxta quidam priora ſigna magis affligetur. Deinde verò ad hæc iſta accedent, anxietate vexabitur, & ſubinde ſeipſam iactabit, animo deſiciet, pituitã vomitione reiciet, vehemens eam ſitis corripiet, incenſo nimirum ventre

ab vteris sanguine redundantibus, ad contactum maxime-
 que circa pubem dolebit, subindeque acutè febricitabit, vteri
 frequenter murmur edent, agitato nimirum & permeante
 in eis sanguine, neque pro more venter deliciet, neque vesica
 urinam percolabit. Cum mulieri vteri ad stomachum qui
 nervosus est irruerint, & in ventrem prociderint, spinæ &
 totius dorsi dolore vexatur, lingua eius frænatur, eamque ob-
 scuram habet, & animo linquitur. Nonnullis etiam vox de-
 ficit, stomachus mordetur, bilis flava foras prodit, spiritus
 offensans est, anxietate premitur, seipsam iactat, & incen-
 ditur. Postea verò quàm transmota fuerint & vesica tenuem
 ex vteris sanguinem trahet, tunc urina rubra effunditur, &
 reliquum quidem corpus dolore afficitur, potissimumque
 ceruix spina, lumbi & inguina. Cumque eò deuenit, tum
 venter attollitur, tum crura & tibie, ac pedes, plus æquo in-
 tumescunt, & mors instat. Et in ea hunc quidem habent
 exitum menses sex mensium spatio delitescentes. Quin-
 etiam hæc accidunt. Nonnullis mulieribus cum copiosi
 menses duorum mensium spatio in vteris extiterint, vbi in-
 tercepti fuerint, ad pulmonem feruntur, eademque omnia
 his contingunt, quæ in tabe dicta sunt, neque inde superes-
 se potest. Sed & ista contingunt. Sunt quibus menses puru-
 lenti euadunt, vbi duobus aut tribus mensibus moram fe-
 cerint, idque præcipuè accidit, si à febre exusti fuerint. Pu-
 rulentorum autem hæc sunt indicia. Dolores enim ad imum
 ventrem irruunt, & pulsationes vehementes, neque conta-
 ctum sustinet. Quòd si melius habitura sit, menses ei per
 pudendum erumpunt, pusque & sanguis fertur, graueolens
 autem per septem, aut octo, aut nouem dies fertur. Antea
 verò quo supra dictum est modo afficitur. Vbi autem re-
 purgata fuerit, optimum quidem si nulla oboriantur vlce-
 ra. Quòd si vlcera remaneant, maiore opus erit curatione,
 vt ne vlcera nimio humore diffluant, & grauem odorem
 contrahant. Infœcunda autem erit, etiam si meliusculè ha-
 beat, si magna in vteris orta vlcera fuerint. Quòd si ei per
 pudendum non prodeant, futurum est vt menses in pus ver-
 si supra inguina per lateris mollitudinem sine tuberculo e-
 rumpan, perrupto nimirum hac parte pure, & per eam pu-
 rulentia grauis odoris procedent. Quòd cum accidit, mini-
 me

mè superest mulier, & si superfit, perpetuò infœcunda futura est. Per hanc enim partem via facta in posterum ei menses foras prodeit, cum hunc in locum vterorum osculum procubuerit. Accidit id quoque, nonnullis vbi bimestres, aut trimestres, aut diuturniores menses extiterint, & ad lateris mollitudinẽ irruerint, minimè purulentis mensibus, supra inguina velut tuberculum exoritur, sine vertice, magnum & rubrum. Quòd plærique Medici quid esset ignorantes, disseuerunt, eoq; modo mulieres in periculũ
 20 coniecerunt. Quòd verò tuberculi speciem refert, hoc modo suboritur. Cum vterorum osculum ad lateris mollitudinem incumbat, caro sanguinis fructum percipit, impletur, eoq; oppleta in molem asurgit. Quandoque etiam vbi vterorum osculum transmotum fuerit, eoq; in pudendum conuerso, perpudendũ menses prodierint, subsidet id quod ad lateris mollitudinẽ in tumorem sublatũ fuerat. In vteros enim transfundit, qui postea foras emittunt. Quòd si os vterorum in pudendũ non conuertatur, circa lateris mollitudinem pus colligit, eaq; parte mensibus via patet, & in
 20 eadem pericula incurrunt quæ prius dicta sunt. Vertuntur etiam ad vomitum menses, & quibusdam ad sedem, quæ admodum à me in virginum Morbis dictum est, & signa & labores eosdem, habent, qui illic dicti sunt. Hanc autẽ viam minùs in mulieribus quàm virginibus menstrua affectant. Cum menses in occulto latent, dolor infimum ventrẽ infestabit, & pondus quoddam incumbere videtur, lumbi & laterum inanitates stupendum in modum dolent. Si verò menses nullo modo prodeunt, ex morbo crassi, lenti & glutinosi redduntur. Imprimis igitur venter sursum ac
 30 deorsum repurgandus, deinde vterus medicamento subditio, ex quo sanguis purgatur, & intermissis aliquot diebus bibendum aliquod medicamentũ, ex quo sanguis prodeat. Bibat autem crethmum ex vino tædaceo. Quòd si ne sic quidem ei profluant, continget vt prægnans esse videatur, & in viri congressu doleat, ita vt aliquid incubere videatur, & pondus aliquod in vêtre insit, venter prominat, & desiderii tentatur, perinde ac si vterum gestaret, oris ventriculi morfu afficitur, præcipueq; post quinquagesimum diẽ, ventrem subinde dolor detinet circa vmbilicum, & cœui-

cem, & inguina. ac lumbos. Interdum etiam post duos aut tres menses exactos, ei per pudendum menstrua confertim erumpunt, quique prodeunt carunculas referre videntur, velut ex fœtus corruptione, & nigra sunt. Nonnullis verò vlcera quoque in vteris oriuntur, tumque diligenter animus ad curam intendere oportebit. Plerisque etiam contingit, vt se sexto mense, aut etiam paulò breuiore tempore vterum gestare existiment, venter prominere, reliquaque ei euenire videntur, quæ vtero gerenti. Postea quibusdam simul atque quintus aut sextus mensis aduenerit, in pus versi menses superiore inguinis parte eruperunt, eaque sibi viam fecerunt. In quibusdam autem vlcera in vteris oriuntur, inferiore etiam inguinis parte, & de vita periclitantur, ac si euaserint, steriles erunt. Nonnullis verò per pudendum erumpunt, & purulenti ac putrefacti prodeunt, ab iisque vlcera in vteris excitantur, & periculum imminet, oportetque vt ne inueterascant diligenti curatione incumbere. Hæc autem etiam si curata fuerit, sterilis manebit. Quòd si menses ei non erumpant sex mensibus coerciti, vniuersa illi contingent quæ ei quæ nunquam peperit, cum menses exitum inuenire nequeunt. Ac si quidem curata fuerit, conualescet, sin minus, ad octauum etiam mensem perdurans moritur. Multis verò contingit, si pituitosi menses diutius prodeant, vt pauciores sint quam sanis. Sana autem euadit, si conuenienti ordine cureretur. Quòd si menses mulieri quidem prodeant, verum pauciores quam conueniat ferantur, vteri nimirum osculo paulum à pudendo deflectente, aut sensim ad ipsum concidente, adeò vt prodeant quidè, ab ipsis autem transitus quos pertranseunt obturentur, vbi in vteros descenderint, moderati sanè sensim foras feruntur, toto sanguine ad osculum incumbente. At posteaquam dies quibus purgari assuevit præterierint, sanguisq; relictus in vteris coercitus fuerit, neq; alij subeuntes menses conclusum sanguinem expulerint, verum paulatim semper grauant, primisq; duobus aut tribus mensibus non admodum subeunt. At verò vbi plures menses extiterint, adhuc magis affigeretur, neq; quandiu sic affecta est, vtero gestare potest, eaq; febris lentaprehendit, iis potissimum diebus quibus purgari assueuerat. Ipsam autè intermedio tempore febri-

citare,

citare, & inhorrescere, & stomachi morfu laborare vero est
 simile, copiamque in dies crescere. Subinde etiam corpus
 dolor occupat, præcipueque lumbos & spinam, & inguina,
 manuumque & pedum articulos. Neque hæc simul dolent,
 sed subinde alia atque alia pars, prout secretus sanguis, qui
 vteris contineri nequit, aliquam in partem suo momento
 inclinari, quaque se corporis parte firmiter, ea intumescet,
 & articularum corporis vehemens oboritur conuulsio, ex
 aliisq; antè commemoratis indiciis aliud aliàs ei interdum
 10 apparet. Hæc si quidem conuenienti modo curetur, conua-
 lescent, alioqui morbus in septimum mensem, aut etiam lon-
 gius protractus lethalis euaserit, eamque aliquo articulo
 mutilauerit, aut aliquas partes ad motionem impotentes
 reddiderit, si sanguis præ rigore & cibi fastidio quemcum-
 que in locum irruerit, circa neruos concretione habue-
 rit. Hic verè morbus iis quæ sine viro sunt magis contingit.
 At si huiusmodi morbi iam commemorati, aut de qui-
 bus dicitur, in mulierem iam partum expertam inciderint,
 longiores erunt minusque molesti. Eadem autem indicia
 20 iidemq; exitus contingunt, tum ei quæ numquam peperit,
 tum ei quæ puerperii purgamenta experta est, nisi curentur.
 Confestim verò curationem instituere oportet, alioqui sta-
 tim se morbi produnt. At verò si menses copiosiores quam
 par sit & crassiores prodeant, cum nimirum corpus natura la-
 tum, & vterorum os prope pudendum situm sit, ad hæc et-
 iam frequenti viri consuetudine vtatur, & liberaliter epu-
 letur, semel omninò aliquando copiosi delati & cumulate
 prodeunt, vterorum os vi sua magis dilatant. Quòd si ad
 hæc nulla accedat vasorum inanitio, sed rursus multa & con-
 30 ferta ferantur, quæ os amplum & corpus reddunt, cumque
 mulier nimirum liberaliter conuiuetur, venerem appetat,
 virique consuetudine perfruatur, corpus ad vterum facile
 confluat, confertaq; deferantur, decolor erit quoad sic affe-
 cta fuerit. Et si postea morbus aut affectio aliqua incidat,
 qua corpus conficiatur, simili modo vteri pro consuetudine
 os amplum habent, corpusq; ad eos facile transfuit. Post-
 eaque febris detinet, ciborum fastidio & anxietate premi-
 tur, tenuis est & debilis, & lumborum ex mensium profusa
 uio dolor aderit, temporeque procedente nisi curatio adhi-

beatur, intermedio tempore omnia eam magis affligent, & periclitabitur vt sterilis euadat, aut vt temporis longinquitate & morbo confecta, si quis alius morbus contingat, ex eo moriatur. Prodeunt autem menses crassiores & copiosiores in intermediis diebus, pauciores verò & tenuiores, cum incipiunt vel desinunt. In omni autem muliere si sana sit, euntes menses moderata quantitate prodeunt, ad duarum Atticarum heminarum mensuram, aut paulò plures, aut pauciores, idq; ad biduum vel triduum. Longius autem tempus aut breuius, morbum aut sterilitatem portendit. 10
 Inspecto verò mulieris corpore considerare oportet, & coniectura ex superiorib⁹ facta percontari, num morbosa necne semper degat. Si enim paucioribus aut pluribus solito diebus aduenerint, aut pauciores aut copiosiores fuerint, morbofi sunt, nisi naturâ morbosa & sterilis ipsa sit. Quòd si sic, & mulier ad meliorem permutetur valetudinem satius est. Prodit autem sanguis qualis è victima, citoque concrefcit, si modò mulier valet. At quibus à natura inest vt pluribus quàm quatuor diebus purgentur, & admodum copiosi menses ferantur, eæ tenues redduntur, earumque scetus 20
 tenues sunt, & languidi tabescunt. Quibus verò paucior quàm tribus diebus purgatio contingit, paucique menses prodeunt, eæ crassæ sunt, bene coloratæ, virilesque, neque partus meminerunt, & ne concipiunt ipsæ quidem. At verò si repente suffocatio vrgeat, quæ iis potissimum contingit quæ viri consuetudine minimè fruuntur, & senioribus potius quàm iunioribus, cum earum vteri leuiores existant. Id verò tum maximè contingit, vbi magna vasorum inanitio, aut solito vehementior labor accesserit. Vehementi labore resiccati vteri conuertuntur, cum sint vacui & leues. 30
 Amplum enim locum quò conuertantur nacti sunt, vacuo nimirum ventre. Conuersi verò iecur appetunt, ei adhærescunt, & ad præcordia impetum faciunt. Vehementiore enim labore plus quam par est resiccati, ad humorem qui sursum est concurrunt ac feruntur. Iecur autem humidum est. Vbi autem hepar appetuerint, strangulatum afferunt, perspirationem quæ circa ventrem est intercipientes. Interdum etiam simul atque vteri hepar appetere cœperint, pituita è capite velut suffocato ad præcordia defluit, nonnunquam ctiam

etiam vnà cum pituitæ defluxu, ab hepate in locum suum feruntur, suffocatioque cessat. Descendunt autem humore attracto, eoque grauati. Stridor autem ab ipsis concitatur, vbi ad suam sedem feruntur, quò cum venerint, post illa interdum venter humidior quàm priùs redditur. Iam enim caput in ventrem pituitæ partem demittit. Vbi verò circa hepar & præcordia vteri fuerint, strangulatum inducunt, oculorum alba sursum conuertit mulier, & frigida redditur, nonnullæ etiam liuescunt, quædam etiam dentibus strident, saliuâ in os confluit, & similes iis fiunt qui morbo Herculeo detinentur. Quòd si vteri circa hepar ac præcordia diutiùs immorentur, mulier suffocatur. Interdum etiam vbi mulier vaforum inanitionem passa fuerit, vehementerque laborarit, vteri ad vesicam conuersi, in eius osculum impingunt, & stranguriam inducunt. Nullum autem aliud habet malum, & si curatio adhibeatur breui conualefcit, nonnunquam etiam sponte. Quibusdam verò ex nimio labore & inedia, ad lumbos & coxas irruentes, dolores excitant. At si mulier sit corpore malè affecto, & menses biliosi decurrant, ex hoc facile dignoscuntur. Admodum nigri sunt, interdum verò nigri aut splendidi, parcissimi que feruntur, & citissimè concresecunt, amborumque semen, tum maris, tum foeminæ languidum euanescit, neque vtero concipit. Per morbi quidem exordia, purgatur diebus quibus consuevit, non pluribus. Procedentibus autem mensibus, pluribus diebus purgatur, & singulis diebus minore quantitate menses apparent. Febres quoque errantes acutæ accedunt, cum horrore & cibi fastidio, subindeque oris ventriculi morsus, tuncque maximè vexabitur, vbi ei in p̄p̄inquo menses fuerint. Postquam autem repurgata fuerit, & paulò melius habebit quàm antea, postea rursus ad eundem relabatur statum, breui tamen conualefcit, si diligēs cura adhibeatur. At nisi curetur, progressu temporis eam commemorata omnia valdè affligent, & dolor modò quidē ventris partē vmbilico inferiorem inuadet, modò verò in inguina, quandoque etiam lumbos, & coxendicis commissuram quæ est ad sedem, totamque eam partem, quãdoque verò ceruicem. Interdum quoque vehemens cōtinget strangulatus, eique antè oculos caligo obuersabitur & vertigo, velut purgatione sursum

missa & resiliente. Corpore enim malè affecto, mulieri pau-
 ciores menses contingunt, quibus verò corpus plenum fue-
 rit, his copiosiores menses feruntur. Biliosa verò cùm men-
 ses prodeunt, animi deiectiono accidit, & subinde cibi fastidi-
 um, anxietas, infomnia, frequens ructus, obambulare recu-
 sat, animum despondet, neque videre videtur, & metuit.
 Quòd si curatio adhibeatur, ex his conualescit, alioqui verò
 procedente tempore magis semper affligetur. Optimè au-
 tem cum ea agetur, si biliosa accedat vomitio, si aluus non
 perturbetur vehementer, & biliosa subeant, muliebreque 10
 profluuium non tamen vehemens ei superueniat. Horum
 enim si quid vehemens in corpus confectum inciderit, in
 periculo versabitur. Quòd si biliosi humoris aliquid, aut id
 totum quod molestum est sensim repurgetur, sana euadit. Si
 verò neque curetur, neque horum quicquam contingat,
 mulier moritur. Plæruncq; autē ex hoc morbo muliebre p-
 fluuium biliosum consequitur. Quod si eueniat, primis qui-
 dem diebus ei pauca apparebunt, per omnes autem dies o-
 minò copiosiora contingunt. Cùm verò tempus processerit,
 ferè semper grauis morbus euadit, biliosaque purgatio- 20
 ne prodeunte vteri mordentur & vlcerantur. Ex eo autem
 etiam adhuc diligentia adhibita curatione conualescit si ei
 profluuium coereatur. At si ex vlceribus vteri inflamma-
 tione laborarint, longè acutior morbus erit, & copiosa, gra-
 ueolentia, ac purulenta erunt quæ ab vteris prodibunt, &
 continenter tanquam à carnibus effluent, omniaque prius
 commemorata eam magis affligent, efferataque magis vl-
 cera reddentur, donec eam euincant. Quòd si etiam cure-
 tur, sterilis erit propter cicatrices. At si mulier malè affecto
 sit corpore, & pituitosi menses ferantur, id inde dignosci 30
 tur. Pelliculosi enim ei apparent, & velut aranearum telæ
 distanti, aliquantumque subalbicant. Id autem ei contin-
 git, cum corpus & caput pituita oppleta fuerint, neq; ea per
 nares, neque per sedem, neque per vrinæ viam subducatur,
 sed in mensium decursu, & sanguinis perturbatione, vnà
 cum purgatione foras exeat. Atque cùm hæc ita se habeant,
 ad duos aut tres quidem menses nihil ægrotat, longiore au-
 tem temporis progressu, nisi diligens cura adhibeatur, ma-
 gis affligetur, & febris errabundaprehendet, cibi fastidio
 subin-

subinde & oris ventriculi morsu vexabitur, præcipueque affligetur cum mensium tempus instabit. Cum autem repurgata fuerit, pauco tempore habita superiorum ratione, meliusculè habebit, postea ad eundem statum redit. Quòd si minimè curetur, sed temporis progressus fiat, omnia contingent, quæ cui biliosi menses ferebantur, quoad ei fluxus reprimatur. Ad id verò ferè consequitur profluuium pituitosum, aut alia quæ paulò post explicabo. Quòd si præterea semper accrescat, quotidie decurrunt modò quidem conferta, modò verò pauca. Quandoque verò velut ex carnibus aqua prodit, quandoque velut sanies, in eoque multi sanguinis grumi insunt, & tanquam acetum terram abradit, & quacunque mulierem contigerit mordet, vterosque exulcerat. Quò cum deuenerit, in cæteris quidem velut prior afficitur, minùs tamen quàm illi caput dolebit, neque hinc vlcera contingunt tam turpia, neque tam magna, neque purulenta, neque tam graueolentia, verùm aliquantò minùs. Diligenti autem cura adhibita conualescit, etiamsi longiùs morbus processerit, neque ferè moritur. Verùm sic affecta fecunda esse nequeat. At verò quæ viri consuetudine perfruuntur, & nequeunt vterum gestare, interrogandæ sunt an illis menses contingant, necne, & purulenti sint, aut frigidi. Si quidem igitur ita affirmarit, an protinus genitura effluat, an postridie, an perendie, aut sexto, aut septimo die. Itaque si confestim post congressum exire responderit, vteri osculum rectum non est, sed obliquatur, neque genituramprehendit. Quòd si dixerit postero die, aut tertio, aut quarto, vterus nimio humore madet, quo genitura diluitur. Sin sexto & septimo, genitura computrescit, putrefactaque exilit. Si igitur per initia genitura non excipiatur, imprimis os vteri curandum est vt rectum sit. Si verò postero & tertio die diluatur, vterus & caput curanda sunt. At si computrescat & exiliat, & vterus, & corpus vniuersum nimio humore madens procurandum. Atque hæc singula ad hunc modum dignoscere oportet. Cuiusmodi autem purgatione opus habeat, dignoscetur hoc modo. Cum menses eunt, linteum attritum palmi parui magnitudine complicatum in tenui cinere extendito, deinde vt in hoc defluant, quæ decurrunt, curato. Sint autem lintea duo, seorsim vtraque,

diurnum quidem & nocturnum. Et diurna quidem postero die eluere oportet, nocturna verò vbi per diem & noctem in cinere iacuerint. In ablutione autem cōsiderandum qualia sint detrita lintea, vbi in sole resiccata fuerint, quod tamen vmbra-tili loco fieri optimum fuerit. Si igitur pituita impedimento fuerit, mucosa erunt lintea detrita. Sin propter salsuginem & bilem contingat, tum fulua, tum subliuida erunt. Quibus perspectis & accurata mentis acie exploratis, vniuersum quoq; corpus inspicio, multane purgatione indigere videatur, necne, ad calorem intentus, æta-
 10
 tem, virium robur, anni tempestatem, & victus rationē qua vtuntur. Curatio verò rectè instituitur, si vbi vniuerso corpori consultum fuerit, vteris etiam & osculo medelam adhibeas. Quòd si conniueat, aperiendū; si vteri in obliquum versi fuerint, dirigendi; si humidi, resiccandi, reliquaq; per contraria præstanda. At verò omnibus proponendum eadem curatio adhibenda, nisi cūm menstrua detrahēda sunt. Quibus enim eunt, iis nihil detrahēdum, sed quicquid inest in mensibus vitii id summouendum, si tum pituitosi, tum pelliculosi sunt, & sanie perfusi, tenues aut albi, si grumosi
 20
 atq; etiam nigri, ac carbunculosi, aut caliginosi, aut acres, falsi, recurvidi, purulenti, hæ omnes causæ, quod vteri conceptum impediunt, penitus tollendæ. Quibus igitur pituitosi & membranosi menses sunt, eæ carne abundant, os valdè humidum est, sputum copiosum & glutinosum. Si quid vel acidum, vel acre degustarint, oris saliuā liquidior & infalsa erit, & ad quoduis cibi aut potionis genus turbatio cōsequitur, his venter inhibetur & attollitur, nausea adest & multa corporis iactatio, ex capite fluxio demittitur, & omnia obducit, magnamq; adducit humoris copiam, & partes sub oculis liuidæ sunt, & flatu distentæ. His toto corpore
 30
 totus adhibendus, & à cibo, & ieiunis frequens vomitus ciendus, quinetiā inferna aluus mollienda, sed leuibus omnino medicamentis, & quæ minimum bilem educant. Semel tantum cibus sumendus frequentiq; exercitatione vtendū, & in victus ratione siccissimo cibo, & potu parcissimo meraciore. Præstiterit autem vt aluus seruetur quæ facillè sol-uatur. At verò vteros, si huic victus rationi non cesserint, medicamentis subdititiis minimè mordacibus purgare oportet.

oportet. Semper autem ante purgationes præmittendum fomentum, priore quidem loco fomētum ex fœniculis, deinde quod fit per aromatum suffitum. Fetus autem & medicamenta subdititia admoueto ea consideratione adhibita, vt omnia rectè & conuenienter fiant, quo tēpore menses eunt. Si igitur pura, sincera & sanguinea appareant, tum virum adeat ineunte purgatione menstrua, præstat tamen ea desinente, sed tamen adhuc eunte potius quàm penitus cessante. Cùm autem ad virum accessura est, suffitum aliquem adhibeat ex odoratis adstringentibus quæ in hanc rem parantur, idq; per ollæ operculum & arundinē adhibeat, adperso in cinerem calidū medicamento. Quo asperso, operculum & arundinem circumponito, eamq; sedentem suffituro. Cumq; suffitum capere opus erit, plumbea fistula vtendum, quò adaperto osculo suffitus excipiat. Deinde postquam surrexerit, rursus in lecto plumbea fistula subdatur, qua deinde subtracta cum viro congregiatur. Quòd si quæ à viro emittuntur, non sint ei manifesta, cruribus distentis & alternatim positris quiescat. Ieiuna autē esse debet eo ipso die, nisi cyceonem insulsum ex aqua sumere velit. Quod certè faciendum cùm suffitum adhibere volet. Post autem viri congressum, si mulier postero die genituram continuerit, neq; altero die exciderit, à cibis & balneis arcenda. Polentam autē insulsam ex aqua bis terq; die bibat. Ea q; victus ratio sex diebus, aut quod præstitit, septem seruāda: si quæ à viro emittuntur post congressum non exciderint, totoque tempore illota maneat, & studiosè motum vitet. Quòd si deambulare volet, loco adæquato & plano, non accliui, neq; decliui, obambulet. Molliter etiam desideat si conceperit, reliquamque eandem victus rationem ad dies triginta obseruet. Balneo autem abstineat, aut si quando lotionē opus fuerit, pauca ea que non admodum calida vtatur. caput tamen ne madefaciat. In cibo panibus vtatur, & maza, si volet ex carnibus, palumbo & similibus, marinis, quæ aluum sistunt. Inhibendus autem olerum omnium vltus. Vino vtatur nigro, & carnibus assis potius quàm elixis, tum cicuribus, tum ferinis. Atq; ista quidem si conceperit ad hunc modum facienda sunt. Si verò non conceperit, sed postero aut tertio die quæ viri sunt nimio humore

diffluentia foras prodeant, vteros humidiores esse constat, quos prius exposito modo curare oportet, dum sicciore euadant. Cùm verò sicci esse videbuntur, hac arte curandi. Optimum est emolliens medicamentum, posteriore & anteriore parte adhibitum, donec ad pristinam naturam redeant. Tum rursus virum adeat, cum non amplius multi, sed pauci & bene colorati menses feruntur, & impetu quodam in venem excitatur. Quinetiam aliis diebus complexu viri frui licet, si vteri bene habeant. Vbi autem prædictis diebus viri complexum experia fuerit, si commodè apparati vteri fuerint, & decem aut duodecim diebus genituram continuerint, tum ne virum adeat. At si non conceperit, vteri autem bene valeant, id enim plerisque contingit, cùm imbecilli vteri ex affectione aliqua alimenti penuria laborant, aut propter frequens medicamentum, aut forum, non prius genituram ferre queunt, quàm in consuetudinem venerint, aut robur acquisierint. Quod quibusdam hoc modo cognoscitur. Cùm mulieri genitura exciderit, quod fit postero die, aut tertio, aut etiam tardiùs, crassa & velut mucus coacta exeunt, nisi vitium aliquod subsit, aut propter alium vteri morbum genitura admittatur. Cùm igitur talia visa fuerint, vteros quidem curare non satis est, sed reliqui corporis cura habenda est, quò ei laudabilis huiusmodi habitus comparetur, hoc corpus sit compactum & iusta mole præditum. Balneis paucis, sed multis & leuibus laboribus vtatur, ab acribus & salis arceatur. Vomitionibus vtatur ante dies quibus menses fieri consueuerunt, & rursus omnimodam abstinentiam adhibeat, ac reliqua quæ commemorata sunt perficiat. Ea quidem his curatio conuenit. At quibus statim à viri complexu effluunt quæ à viro immissa sunt, his vterorum osculum in causa est. Cui ad hunc modum curatio adhiberi debet. Si quidem admodum conuiueat, fistulis tædaceis aut plumbeis aperiendum, mollis quoque fetus ex fœniculo admoendus. Per subdititia etiam medicamenta purgandum, quæ vteros attenuent, & directos constituent. Post purgationes autem & fetus infundenda quæ causam oppugnent. Quibus verò os detortum in coxendicem prolapsum est (eiusmodi enim quædam contingunt quæ vterum impediunt quo minus genituram

fufci-

suscipiat) cum igitur tale quippiam contigerit, fetus ex odoratis admouendus. Post fotum autem immisso digito leniter contrectata muliere à coxa auellendum. Quod cum abductum fuerit tædaceis & plumbeis fistulis, iuxta prædictam rationem dirigendum. Cum autem directi & aperti fuerint uteri, per emollientia subdititia medicamenta repurgandi; reliquaque iuxta præscriptum modum facienda. Cum uteri plus æquo aperti fuerint, purgatione indigent. Post purgationes autem operæpretium est collutiones & suffitus ex aromatis adhibere. Si verò propius accesserint quam conueniat, vomitionibus & suffitibus ex rebus graueolentibus indigent, quoad in suum locum redeant. Præscripta quoque victus ratione vtendum. At si osculum præpingue sit & crassum, eamque ob causam non concipit, sinapi coctum ieiuna edat, & vinum merum superbibat. Nitrum etiam rubrum in subdititio medicamento apponat, cum cumino & resina. Præstiterit autem nitrum vino diluere, vnà cum resina, cumino, & vnguento albo. Aut cornu cerui vstum, & hordæacæ farinae crudæ duplum cum vino admisceto. Quod si his nõ leuetur, porris decoctis insideat, aut fagum contritam in subdititio apponat, & allia recentia comedat, & aqua mulsa superbibita vomat. Quibus autem genitura in utero immoratur; ibiq; putrescit, & molestiam excitat, atriplicis agrestis semen, vel succum cum melle vel cumino delingendum dato. Cum verò grauis odoris fuerint non concipit. Portulacam igitur cum anserino adipe permisceto, & in subdititio apponito. At quibus quæ à viro immissa sunt, sexto vel septimo die putrefacta effluunt, his ab vtrisque contingere est vero simile. Si humor biliosus & falsuginosus affluat, ad hunc modum curationem, per veratrum aut scammonium, aut peplium adhibere oportet. Hæc enim tum sursum, tum deorsum pituitam bilemque purgant; statusque deducunt. Antè purgationes tamè fotibus ex odoratis vtendum, & post fotus per subdititia purgato, eodem quo in superioribus modo. At post subdititia & purgationes emollientibus vtitor, & in subdititio mercurialem, artemisiâ herbam, & anemonem; veratrumque; album aut nigrum apponito. Atque hæc quidem per medicamenta curatio his hoc modo conuenit. Victus verò rationem habita

totius corporis muliebris ratione, ad id accommodato, siue illa sicciior siue carnosior videatur. Quæ quidem si aridior fuerit, pluribus balneis, opsoniis omnibus elixis, tum marinis, tum carnib⁹, vino etiam aquoso, oleribus coctis, & pinguibus quibusq; ac dulcibus vtatur. Hæc enim ferè humiditatem tum reliquo corpori, tum vteris conciliant. Sin verò humidior fuerit, sic affecti vteri horum nullo indigent, sed contrà, neq; hæc atrectare, neq; recenter lauari, neq; suffitum adhibere oportet, cùm hæc quidem periculum creare soleant. Et si humidiores quàm eorum naturæ conueniat extiterint, siccare sanè & suffitum admouere oportebit. Quòd si biliosa ad eos confluant, medicamentum quod bilem purget exhibendum. Sin autem saluginosa, lac asininum, & vinum, aliq; præsidia Oportet autem consideratis morborum viribus, & explicatis vt decet causis, ex quibus morbi oriuntur, ad reliqua hac via procedere, & eorum quæ sunt in locis curationem instituere. Et quæ quidem osculorum nimis patentium causa à conceptu prohibentur, in his oscula rectè apparare oportet, vt probè sint explicata. Cùm verò nimia humiditatis copia prohibuerit, in hanc intentum esse oportet, vt ne impediatur, mulierum rebus omnibus diligenter expensis, siue quid ex toto corpore agitari videatur siue ex ipsis vteris, siue ab vtrisque. Vteris autem ea cura adhibenda, vt neq; humidi sint, neq; admodum exarescant. Sed sicciiores quidem, eò copiosorem succum bonum habent quo aridiores existunt, vt per eiusmodi humorem pingues potius quàm macilenti euadant. Humore verò nimis redundantes & madidi, eatenus siccandi, vt aliquis humor relinquatur quo perfundatur, neq; nimis resiccentur, cùm nimirum nimia horum exuperantia valde vitanda sit. Concipiendi autem facultatem habet ea quæ neq; humiditate redundat, neq; etiã exarescit, nisi horum aliquid ex prisca natura insit. Ad virum autem eam accedere oportet, curatione recepta, desinentibus aut incipientibus mensibus, præstiterit tamen etiã vbi desierint. Atq; his potissimum diebus faciendum est periculum an concipere possit, cùm sint ii maximè opportuni. Quòd si non statim concipiat, cætera belle habeant, nihil vetat quo minus aliis etiã diebus cum viro congreduatur. Hæc enim exercitatio propensiores quodam modo ad

do ad id eas facit, venulæq; laxiores fiunt. Ac si quæ à viro
 prodeunt vnà cum eo quod à muliere emittitur rectè con-
 currerint, citius concipit. Hæc enim ea causa est, quibus vel
 statim, vel longo post tēpore genitura effluit. Ac de iis qui-
 dem hæc dicta sint. Si verò humidius vterorum os fuerit, at-
 trahere genituram non possunt. Subter autē appositis acri-
 bus utendū. Compunctus enim & incensus stomachus, in-
 terdū firmus redditur, quadā verò ex parte cū eo cognatio-
 nem habet. Quod si in callum obduruerint, præstiterit acria
 70 in subditio apponere. Mordent enim quæ tenuia sunt &
 ignea, & callum liquant. At si callus emollitus fuerit, emol-
 lentibus curato, quæ minimè mordeant. Quod si ex longo
 interuallo non concipiat, non apparentibus mensibus, ter-
 tio aut quarto die alumen tenuiter tritū, vnguēto dilutum,
 fellere exceptū subdito, quod per tridū contineat. Quarto
 verò die fel bubulum aridum, oleo feruefactum, eoq; tenuē
 lanuginem imbutam in subditio apponito, quod etiā tri-
 duo contineat, quo postridie exempto, cum viro ingredia-
 tur. Si mulier genituram non recipiat, mensibus secundum
 20 naturam euntibus, membrana prætenditur, quod etiam ex
 aliis causis contingit. Id autem cognosces, cum digito quod
 obtenditur contigeris. Subdititium medicamentum confe-
 ctum ex resina & æris flore cum melle, eoq; linteolum infe-
 ctum, quàm maximè intro apponito, eius extremo filo alli-
 gato. Quod cum eduxeris, tepido vino in quo myrtus deco-
 cta sit mulier abluatur. Præstiterit autem membranā vndi-
 quaq; abscindere. At verò nonnullæ mulieres facilè concipi-
 unt, fœtus tamen perferre nequeunt, sed statim sub tertiu
 aut quartum mensem perduntur, nulla causa, neq; cibo mi-
 30 nimè idoneo accedente. Eiusq; rei prædicta causa est, id quod
 maximè vbi vteri incrementum fœtui subduxerūt, aut ipsi
 alius vehementer conturbatur. Eoque tempore quo fœtus
 perdunt, imbecillitas, febris vehemens, cibiq; fastidium ac-
 cedit. Ad id hæc quoq; causa accedit, si vteri aut à natura, aut
 ex vlcerebus in his subortis lubrici fuerint. Si nanq; vteri læ-
 uore correpti fuerint, interdum fœtum continentes mem-
 branæ, minus quàm conueniat adhærescunt, condensatis
 nimirum vteris. Quæ singula is agnoscat, qui in hæc sedu-
 lo inquirat. De læuore autem constabit, si mulier aliā

(neque enim aliàs deceat) vteros dum vacui sunt contrectarint. Quòd si iis menses eunt, confertim feruntur. Quibusdam etiam contingit vt fœtus maturos ferant. Diligens verò adhibita cura, sperabilem partionem facit. Ac de his sic quidem se res habet. Si mulierem, quæ antea non poterat, puerperam fieri voles, menses spectandi, an pituitosi sint, an verò biliosi. Inde autem nosces. Arena tenui & sicca dum menses feruntur supposita, in sole sanguinis aliquid infundito, & siccare permittito. Quòd si quidem biliosa fuerit, siccatus in arena sanguis pallidus erit; si verò pituitosa, ad instar mucii. Horum quodcumque fuerit, ventrem purgato, siue sursum opus erit, siue deorsum, postea vteros purgato. Si verò voles vt concipiat, hederæ grana septem, aut foliorum succum singulis mensibus desinentibus menstruis, ex vino veteri potui exhibeto. Ex malicorio etiam in vino odorato meraco cocto glandem efformatam, ad meridiem vsque subdito, aut alumen Ægyptium tenuiter tritum in vellero ligatum supponito. Quo deinde simul vt sol occiderit detracto, vino odorato eluatur. Hæc autem cessantibus mensibus facienda. Sed & hæc sic se res habet. Vbi repurgatæ mulieres fuerint, tum potissimum concipiunt, viri congressu potitæ, & genitura robur acquirit si tempestiuè liberis operam dederint, virique semen facile commiscetur, & si temperationem acceperit, cum eo germanam init societatem. Tunc enim maximè vterorum os apertum est, & dissentio quædam etiam post purgationes manet, venæque genituram attrahunt. At contra prius tum os vterorum conuiuet, tum sanguinis copia magis refertæ venæ, genituram non æquè trahunt. Quòd si genitura continuo cursu defluat, neque mulier viri complexum appetit, neque eo potita concipit, lumborum & coxendicum dolore vetatur, eamque febris lenta detinet. viriumque debilitas & animi deliquium accedit, interdumque vteri sua lege non manent. Si igitur præ copia effluat, eam missam facere optimum. Si verò vterus laxetur, in victus ratione alica vtatur, carne suilla, aut palumbo, aut vino nigro. Portionibus autem his quæ aduersus muliebrem profluuium paulò post describuntur. Nunc verò de prægnantium morbis dicendum. Mea sententia, si mulieri fœtum duorum aut trium mensium, aut grandio-

vtero gerenti, menses confestim singulis mensibus prodeant, ea vt tum extenuetur, tum debilis reddatur necesse est. Interdum etiam quandiu menses prodeunt, febris corripit, cumq̄ue fluunt, & vbi effluerint ex virore pallefcit, quantumuis parcè fluant. His vteri plus æquo dehifcunt, & fœtus incrementum effluere finunt. Vbi enim mulier vterum gerit, fenfim à toto corpore fanguis in vteros defertur, & velut in orbem id quod in vteris est circumfiftens, ipfum auget. Si autem vteri plus æquo dehifcant, fanguinem fingulis mensibus, ficut prodire confuevit, effluere finunt. & quod in vteris continetur tenue & debile euadit. Verùm fi diligens cura adhibeatur, tum mulier, tum fœtus meliùs habet. Si verò nulla adhibeatur, fœtus corrumpitur. Quinetiam ipfa in periculum venit ne diurno morbo teneatur, fi ei longior quàm conueniat purgatio prodeat. Sed & post corruptionem periculum etiam imminet, vteris nimirum magis apertis. Si verò mulieri vtero gerenti caput pituita redundarit, pituita acris in ventrem fertur, & ex capite in ventrè cum impetu decidit, eamq̄, febris leuis inuadit, quibusdam etiam palpitationes quæ aliquantulum exoluuntur, vbi increfcunt graues funt. Quòd fi appetentiæ deiectio & imbecillitas detineat, periculum est ne breui fœtus corrumpatur, ipfaq̄; nifi fedulò curetur in periculum vitæ veniet: vbi autem euaserit, nimirum cum aluus fit fluida, eam confestim comprimere oportet. Multa quoque funt alia ex quibus fœtui corruptionis periculum impendet. Si enim quæ vtero gerit ægrotarit, inualida fit, & onus vi fustulerit, aut plagam acceperit, aut faltarit, aut inedia laborarit, aut animo defecerit, fi copiofius aut parcius alimentum fumferit, aut metu correpta & confternato animo fuerit, aut vociferetur, aut intemperanter viuat. Est enim cibus & potus copiofior corruptionis caufa. Quin & ipfi vteri ita funt à natura comparati vt abortionem faciant, fi flatulenti, denfi, magni, parui extiterint, aliisq̄; fimilibus affectionibus laborarint. Si mulier quæ vterum geftat, ventris aut lumborū dolore confictetur, metus est ne ruptis membranis fœtum quem vndiq̄; cingunt, abortionem eiiciat. Sunt autem quæ fi acre quiddam aut amarum præter confuetudinem ederint aut biberint, fœtus perdunt, cum adhuc tenellus puellus in-

tus existat. Si quid enim puero præter consuetudinem con-
 tingat, idq; si paruulus adhuc fuerit, moritur. Et si (quemad-
 modū diximus) eiusmodi ederit aut biberit mulier, ex quo
 tenello adhuc puerulo, ventrē ei exturbari necesse sit. Fluen-
 tis enim alui molestiā vteri sentiunt. Quod si mulier plus æ-
 quo laborarit, eiq; venter coarctetur aut dilatetur, sic quoq;
 fœtus perit, cū nimirū ex nimio labore incalcescat, & à vtro
 cōprimatur. Plærunq; enim cū admodū sunt exigui, inua-
 lidi existunt. Quin & grandiusculi fœtus etiā corrumpūtur,
 vt proinde mulieres mirari nō debeant, si nolētes fœtū cor-
 rumpāt. Summa enim cura prouidētiaq; opus est, vt in vte-
 ris fœtum perferāt & enutrient, eoq; in partu liberentur. Si
 verò quæ ex vtero gerit aduersa vtatur corporis valetudine,
 fueritq; biliosa & doloribus diuexetur, subindeq; febricitet,
 os amarescat, lingua ex virore sit pallida, oculi velut regio
 morbo suffusi, vngues biliosi, & acris vrina, eaq; tū vel ma-
 ximè si febricitet aliàs atque aliàs ei contingent. Vbi verò
 biliosa ei purgatio obtigerit, omnino metuendum erit fœ-
 tus etiam imbecillos fore. Si biliosa per aluum egerat (quod
 quidem ferè contingit) meliusculè deget. Ac si puerperii 26
 purgamenta biliosa, aut atra sunt admodum, ferèq; pingue-
 do accedit, sensimq; feruntur, neq; citò concresecunt, tumq;
 primo quidem tempore faciliùs feret, postea molestiùs, mi-
 norq; quàm conueniat purgatio consequitur. Cum enim
 corpus aduersa fruatur valetudine, ei pauciora & deteriora
 puerperii purgamenta prodibunt. Eodem autem omnino
 modo afficitur ac ea cui menses feruntur biliosi, neque ta-
 mentam diu ægrotabit, ad eademq; pericula, tigna & com-
 mutationes morbus deueniet. Aut enim iis vomitio biliosa,
 aut per aluum purgatio in hoc morbo contingit, vteriq; 30
 exulcerantur. Multa autem cura mulier indiget. Cū igitur
 tale quid contingit, etsi minimè moritur, infœcunda ta-
 men erit. Si verò nihil horum contingat, nec ipsa sedulo cu-
 ratur, sed puerperii purgamenta ipsi in occulto delitescant,
 intra vnum & trigesimum diem ferè perit. Huic medica-
 mentum quod bilem educat propinato. Confert & anisum,
 & quæcunque vrinam mouent. Prodest quoque vomitio-
 nem ciere, & sudores elicere, aluumque pitisanæ cremore,
 melle, ouis, & malux decocto cluere. Quibus vterum ge-
 rentibus

reatibus ad septimum aut octauum mensem, mammaram
 ventrisq; plenitudo de repente subsidet, mammæque exte-
 nuantur, & lac non apparet, puerum aut periisse, aut viuere
 aut debilem esse asserendum. Si enim vterum gestent, &
 menses appareant, & abortiones fiant, si copiosi & graueo-
 lentes fuerint, aut morbofi foetus redduntur. Si mulier vte-
 ro gerens pituitosa fuerit, caput dolet, subindeq; febricitat,
 pituita in capite voluitur, & grauitatis sensum habet & fri-
 goris, in corpus secedit & venas, cum caput repletum fue-
 rit. Plumbi etiam colorem refert, & vomitione pituitam
 reddit, lingua exalbescit, vrina ferè exalbida redditur, frigi-
 da est, perturbatio adest, & ægrè mouetur. Vbi autem pepe-
 rerit, purgatio pituitosa procedet, & in qua membranulæ &
 velut araneorum telæ distentæ apparebunt, iisdemque qui-
 dem omnibus afficietur, quibus ea cui menstrua pituitosa
 ferebantur, minùs tamen diu ægrotabit, morbusq; eadem
 pericula, signa & commutationes habebit. Ei enim vomitus
 pituitæ continget, & procedentes affectiones eadem ac su-
 periori. Eodem namq; modo puerperii purgamēta & men-
 ses pituitosi dependent, breuiori tamen quàm menses tem-
 pore. Ac nisi ea purgatio quæ diu morâ traxit affatim erum-
 pat, intra quinque & quadraginta dies perit. Quòd si puerpe-
 rii purgatio pituitosa ei prodierit, diligenti tamen curatio-
 ne adhibita mulier conualefcet, sed per initia flatu disten-
 detur, si sana euaserit, cum grauis futurus sit hic morbus.
 Huic medicamentum quod pituitam educat exhibendum,
 & lac caprinum coctum cum melle mixtum. Quibus sæpè
 oblati si non cedat, nasturtium exhibendum, aut cartha-
 mum, aut cneorum, aut polypodium, aut serum, aut ex sali-
 bus compositum medicamentum, & quæcunque pituitam
 laxant & foras educunt. Sed si mulier quæ vtero gerit, sub-
 commemoratis affectionibus lienosa fuerit, dum menses
 fluunt aquæ similia & pituitosa dimittit, & pcedent puerpe-
 rii purgamenta aquas referētia, & interdum quidem copio-
 sa, interdum verò pauca veniēt, idemq; contingit ac si aqua
 ex carnibus reddatur, non secus ac si quis carnes cruentas
 abluat, quandoq; verò paulò crassiora, neq; concrefcunt.
 Eademq; patietur omnia quæ illa cui aquosi menses prode-
 unt, eademque pericula & mutationes morbus habebit.

Futurum enim est ut fluor aquosus oboriatur, aut purgatio in occulto delitescat, & ad ventrem & crura, aut ad pectus, aut aliquam ex his partibus conuertatur, eademq; pericula imminebunt, quæ prius dicta sunt. Si grauida intumescat, viticæ semen quàm plurimum cum melle & vino odorato temperato bis die in potu exhibendum. Si prægnantem bilis molestia afficiat, pitisanæ succum exhibeto, rhoë rubro aut mori arboris fructu asperso, frigidum autem sorbendum dato & conquiescet. Si suffocatio de repente in vtero gerentem incidat, quod accidit potissimum vbi mulier vehementi labore & inedia confecta fuerit, cum per vehementem exercitationem vteri incalescant, & paucior fœtui suppetit humiditas, cumq; vterus nimirum sua cavitare plus æquo inanis existat, fœtus ad hepar & præcordia nimirum humore scatentia recta fertur, vehementemq; de repente suffocationem afferet. Perspirationem enim quæ circa ventrem fit intercipit, & loquendi impotentia mulierem detinet, oculorum partes albas sursum conuertit, reliquaque vniuersa patitur quæ commemorata sunt, si quæ non prægnans vteri strangulatu laborauerit. Et cum primum mulieri vtero habenti suffocatio incipit, pituita etiam in præcordia à capite defluit, corpore nimirum spiritum trahere non valente. Quod si vnà cum pituita descensu, fœtus à pituita delatus, & secum attracta tota humiditate, in suum locum venerit, mulier conualescit. Excitatur autem stridor, dum fœtus locum suum deserit, mulierisque venter ferè fluidus redditur. Sed si breui ad suum locum fœtus non veniat, tum duo fœtui molestiam afferunt, pituita quæ à capite deorsum delata ipsum grauat, & permanens refrigerat, & loci insolentia. Tumq; is periclitabitur, & mulier suffocabitur, nisi quis breui magis accommodatam victus rationem adhibuerit. Ac de his quidem sic se res habet. Si verò mulieri vterum gerenti iam pariendi tempus instet, ac parturiendi dolores detineant, diuque in enitendo laboret, is transuersus, aut in pedes ferè exit, in caput autem prodire præstiterit. Quod si transuersus exeat, grauis euadit affectio. Non secus enim ac si quis in ampullam oleariam angustæ oris, oliuæ nucleum immittat, qui transuersus non facillè educitur, eodem planè modo etiam mulieri

mulieri grauis est affectio vbi foetus transuersus descendit, sic enim molestè educitur. Graue verè etiam est si in pedes prodeat, & plerunque aut matres, aut puelli, aut ambo etiam perierunt. Id quoque magnopere in causa est, cur non facile exeat, si mortuus, aut syderatus, aut duplicatus foetus fuerit. Vbi vterum gestat mulier tota pallida redditur, quoniam qui in ea purus est sanguis semper quotidie è corpore aliquantulum stillat, & ad foetum fertur, ei que in alimentum cedit, cum que paucus in corpore sanguis existat, eam pallidam esse necesse est, semperque abhorrentes cibos appetere, & ad ventrem sanguinea subire. Debilior etiam redditur, quod sanguis imminuitur. Mea autem sententia, mulier vbi partui vicina est, crebrum spiritum emittit, si que purgatio incipiat, vterus plenus est, & à calore vrgetur. Tum verò potissimum crebrum spiritum ducit, vbi partui proxima est, tum que præcipuè lumborum dolore affligitur, cum siquidem lumbi à foetu collidantur. Toto verò intermedio tempore oris vetriculi dolore subinde premitur, cum nimirum venter, ac præcipuè vterus, foetum vndique complectatur & comprimat. At si puerperæ vterus flatu impleatur, ouis aut capræ iecur cineribus contactum, deinde coctum, in cibum sumendum, & vinum vetus meracius, si nihil prohibeat, per dies quatuor bibendum, si longius absit à partu. Quod si lumborum dolore confluetur, anisum & cuminum Æthiopicum bibat, & calida lauet. Si verò frequens anhelatio (asthma vocatur)prehendat, sulphuris fabæ quantitatem, cardamomi, rutæ, & cumini Æthiopici parem modum, hæc trita, vino macerata, ieiunæ potui exhibeto, & cibis frequentibus abstineat. Si in partu purgatio copiosa decurrat, vterus contrahitur, & vesica & intestinum, neque stercus, neque vrinam continent, sed emittunt. Qua igitur forbenda dato, & panem subcineritium edendum, & quæ scripta sunt reliqua. Si quæ adhuc in partu est, sicca fuerit, nec nisi agrè humectetur, oleum bibendum, & loci oleo calido, & malux decocto calido perfundendi, & cerato liquido illinendi, adipe etiam anserino cum oleo infuso. Sin autem parere nequeat, resnam, aut cuminum, aut pini corticem ad suffitum adhibeto. Qui in partu, aut ex partu vteri tumores contingunt, eos, vti Medici faciunt, constringere

non oportet, verum præstantissima medicamenta adhibenda, cumini Æthiopici quantum tribus digitis continetur, anisi & seselæos quantum quinque aut sex, radicis pæoniæ, aut etiã seminis concham testæ maioris dimidiã. Hæc ex vino albo grati odoris ieiunã præcipuè exhibeto. Aut dauci Æthiopici radicem, seseli, pæoniæ radicem, ad eundem modum. Aut hipposelini, aut dauci Æthiopici semen eodẽ modo, aut crethmi radicẽ, aut cumini Æthiopici quatuor Atticorum obolorum pondus. Aut piper, anisum, daucum, pæoniæ Atticæ radicem, hæc ex vino albo trita propinato, aut myrtidani duos aut tres furculos, & cuminum Æthiopicũ, & pæoniæ radicem, aut etiam lini semen similiter, quod etiam tussientibus pueris in cibo exhibet, cum oui vitello asfato, & sesamo torrefacto. Si puerperæ pudenda vlcere superficialiario laborent, amygdalas tritas & medullam bubulã aqua decoquito, paucaq; farina iniecta pudenda illinito, & myrtilorum decocto eluito. Iam verò de puerperij purgamentis, & his quæ post partũ prodire solent, nobis est dicendum. Vbi mulieri aut puerperij purgamenta nõ expurgantur, aut menses non eunt, aut induratur vterus, & lûborum dolor adest, & laterum quidem inanitates, inguina, femora & pedes acerbè dolent, venter attollitur, & horrores per corpus cum impetu erũpunt, ex his verò febres acutæ oriũtur. Hanc cum sic habuerit, si quidem febris expers sit, balneis curato, caputq; oleo anethino illinito. Maluæ decoctũ, aut in id affusum oleum cyprinum, ad infessum, doloris leniendi gratia adhibeto. In omnibus autem morbis in quibus fots conducit, præstiterit post fortũ pingui aliquo perangi. At si febris detinet, à balneo abstinendum, fortibus autem & tepescientibus imus venter & lumbi curandi. Ex medicamentis autem quæ ad vterum faciunt, quædam potui sunt exhibenda, admixtis sepis ovis & castorio. Deinde farinam cũ ruta coctam, aut prisanæ succum sorbendum dato. Si verò mulieri vnã cum puero in partu humor vt conuenit, non effluat, quinetiam si quidẽ caput in se humorem calore attractũ contineat, in partu & paulò antè caput ei dolebit. Quod si cumulus in ventrem veniat, vbi cõmotus fuerit, ipsum conturbabit, nihilq; vlterius. Succurrendum autem, vt ne corpore malè affecto, succedens indealui profuuiũ, ipsam affli-

affligat. Quòd si ex capite delata fluxio, ad puerperij purgatione se còuertat, multumq; commoueat, melius habet. Si verò plus æquo, diligentem curam adhibero. Sin ad ventrè se conuertat, facilius utiq; puello exitus pateat. At si modica purgatio mulieri procedat, vehemens dolor lùbos occupat, omnesq; partes pudenda còplectentes, & caput intumescunt, femoraq; incenduntur, ex ore & naribus pituita valdè aquosa effluit, caput dolet, febris & horror detinet, intumescit, dentes fremunt, venter & vesica ei còstringentur,

10 oculos obuertit, & caliginosa cernit. Si mulieri partu liberata purgatio nò expeditè prodeat, exæstuantib⁹ nimirum vteris, eorumq; osculo conuiuent. Vteri autè ceruix in sese vndiq; concidit, simul ac puellus excessit. Si quid enim horù adfuerit, ei purgatio non prodibit. Si verò ei non procedat purgatio, euenit vt eà febris & horror detineat, & vti vter magnus euadat. Quòd si eà attigeris, totum corpus dolet, præcipueq; si quis ventrè attigerit, subindeq; oris ventriculi moris còsistatur, lumborù dolore vexatur, cibi fastidiū adest, vigilia & corporis còpunctio. Deinde quinto aut septimo

20 die quãdoq; venter exturbatur, & nigra, subindeq; admodū graueolentia demittit, & vrina qualis asinina redditur. Quæ si subeant, melius illi esse videtur, curaq; adhibita breui còualefcit, alioqui in periculū veniet ne ei vehemens alui profuuiū succedat, & puerperij purgamenta in occulto delitefcant. At si venter ei non exturbetur, neq; purgatio sponte prodeat, neq; ei citò conuenientia adhibeatur remedia, tēpus autem procedat, à multis còmemoratis affligetur, quibus accedet vt in periculum veniat, ne velut plumbum liuescat, & in aquam intercutem incidat, ei que vmbilicus ab v-

30 teris sublatus prominebit & nigrior quàm circumambientes partes euadet. Quæ vbi euenerint, superesse mulier non poterit. Pereunt autem aliæ alio tempore, prout corpus & affectio se habet. Primum tamē ac vigesimum diem non excedunt, itaque ferè vsuuenit. At si illi vel per medicamentū, vel sponte purgatio eruperit (id enim vsuuenire solet vbi vteri à sanguine cū impetu de repente confertim delato, os relaxarint) si inquam erumpat, graueolentia & purulenta repurgantur, interdumq; etiam nigra, tum que metus erit, & adhibita cura conualefcet. Vlcera autem in vteris

etiam oriuntur, putrefactis nimirum puerperij purgamentis. Quæ si oboriantur, maior cura adhibenda erit, ne illi vlcera increſcant & computreſcant. In periculum autem incurrit ne moriatur aut ſterilis reddatur. Si verò vlcera in vteris inſint, hæc ſigna ſunt. Cùm procedit purgatio, velut ſpina vterum peruadere videtur, eam ardor corripit, ventremque potiffimum inuadit. Ad contactum partes infra vmbilicum non ſecus dolent, quàm ſi vlcus purum neruoſum contigeris. Deinde vehementes in vteros dolores ſubiade incidunt, interdumque febris ad manum mitis, & quãdoque deferuntur puerperij purgamenta maligna, purulenta & grauiter olentia. Iſtaque ſigna ſe produunt ſi vlcera in vteris fuerint, magnaque cura indigent. Atque ij quidem ſunt huius morbi exitus. Quòd ſi puerperij purgatio primis quidam tribus aut quatuor diebus prodierit, deinde ei de repente perdat, in ſimiles, ſed minores quàm ſuperior affectiones incidit, eandemque ſubit morbus commutationem, diuturnus tamen & priore lenior erit. Rectè autem inſtituta victus ratione mulier ſuperſt, ſi citò eius cura ſuſcipiatur. Ac de hoc morbo ſic ſe res habet. Si verò ex partu nõ purgetur, venter intumeſcit, lien, & crura, febris detinet, rigor corripit, dolores ad lumbos irrupunt, interdumque etiam ad viſcèra, & perfrigeratur, febrisque detinet, pulſus debiles ſunt, interdum verò etiam acuti, modò elati, modò deficientes. Hæc ineunte morbo patitur, & ſic ſe habet, procedente autè tempore, cauæ faciei partes rubeſcunt. Quibus ita habentibus, cibos leues exhibeto, & ſi quidẽ turgear, medicamentũ per inferiora purgãs propinato, ſi biliola quidẽ fuerit, quod bilem purget, ſi autè pituitola, quod pituitã. Poſt hoc vteris fomentum ex odoratis adhibendum, & interdum emolliens in ſubditio apponendum. At ſi duro corpore fuerit, oſculum per totum diem fouendum, & emollientia ſupponenda, deinde calida lauandum, & fiſtulæ plũbeæ imponendæ. Poſt hæc autem ſalis grana & myrrham in panniculum lacerum illigatam, & picem coctam, in velle exceptam admixtis aromatis, ita vt par cuiuſque ſit modus, & parua galliæ magnitudinem æquet, per diem & noctem ſupponito. Deinde verò intermiſſis tribus diebus ex iſdem foueto. In ſubditio autem grana enidia de mto cortice

tice apponito, quantum ad duas portiones satis erit, & pipæris grana tenuissimè trita, oleo Ægyptio albo & melle quâ optimo admixto. Hoc lana obductum & circum pennam inuolutum toto die ac nocte supponito. Et si tibi purgata videatur, sinere præstiterit. Si verò purgatione indigere videatur, duobus intermissis diebus, rursus medicamentum ex cucumere syluestri per diem & noctem supponito. Deinde netopum, rosaceum odoratissimum, & cerui adipem liquatum, per diem vnum in vellere subiicito, & calida copiosa quàm blandissimè fieri poterit lauato. Simulatq; verò purgatoriis & calida circum partes affectas expurgata fuerit, anserino adipe & myrrha ac resina tepida, vterorum osculum illinendum & fouendum. Postero verò die, vino & oleo narcissino vteros eluat. Quòd si narcissinum desit, vino solo. Hæc autem vno die ante mensium decursum tibi facienda. Vbi autem menses decurrerint, primis quidem diebus melanthium Cyprium tritum affuso salis grano, hoc lana exceptum in corpore paulùm contineat, & vinum merum odoratum ieiuna insuper sorbeat. Vno autem post mensium cessationem die, supposito medicamento quod ex pulegio conficitur, virum adeat, & si conceperit, conualescit. Cibis autem in purgatione accommodatis vtatur, quibus mercurialem incoquere prodest, & porra, allia, & brassicam admiscere & granum. Iusculum ad tres digitos sorbeat, opsoniis marinis potius quàm carnibus vtatur, dulcibus autem & oleosis abstineat. Ieiunæ autem semper bibendum quod ex tæda comparatur, donec expurgatur, idque profluentibus mensibus multum bibat. At si mulieri paulò parciora quàm conueniat puerperij purgamenta ferantur, tanquam angustiore vterorum osculo, iisque peruersis, aut aliqua pudendi parte ab inflammatione valde coniuente, mulier grauitè febricitat, oris ventriculi morsu, & totius corporis dolore vexatur, & præ angore stare loco nescit, ad brachiorum, crurum & lumborum articulos dolor ingruit, isque loca quæ sunt circà ceruicem, & spinam & inguina infestabit, & nonnulla corporis membra ad motum impotentia reddentur. Deinde remissa febris & horror admodum manifestus. Vomitione autè pituitosa, amara & acria reiciunt. Atque cum eo statu sit, cõ-

ſinget tamen ſi ei diligens cura adhibeatur, vt ipſa conualeſcat, alioqui claudicat, & corporis partes ad motū impotententes redduntur. Hic autem morbus non admodum ſterilem mulierem facit. Si vlcerati quidem vteri fuerint, neque puerperij purgamenta, vt decet, adſuerint, omnibus partibus dolebit, & niſi magna vlcera fuerint, cura adhibita breui ſanitatem recipit. Vlceribus autē in vteris ſubortis exacta & diligens cura adhibenda eſt, quippe cū in molli parte, & bene ſonſili exiſtant, & in neruoſa cavitare, multaq; cum ea partes conſenſionem habeant, ſinciput, ſtomachus, mens concutitur, deprauatur, nec facile intelligere ſolet. At ſi mulieri anguſtum vterorū oſculum fuerit neq; puerperiorum purgationem demiſerint, inſtāmatione tentantur, quæ niſi breui diligenter curetur, omnia eam magis affligent & terer odor inde promanat, exitusq; intumeſcit. Quod ſi vteri inſtāmatione tentati non fuerint, ſuapte ſponte malū exit graueolens & luidum, aut nigrum & grumofum exiſtit, & mulier à puerperij purgamentis expurgatur. Interdum verò minimè exeunt, verum id mulieri exitium portendit, niſi quis celeriter venam incidat, aut aluum emolliat. Præſtat etiam aluū; et inſuſum eluere. Quod ſi promptè vomuerit, etiam vomitus ciendus. Sarius etiam vrinam & ſudorē prouocare. Atq; horum, cū res poſtularit, occaſio optima eſt. Quod ſi mulier à partu paulò ampliùs quàm par ſit purgata fuerit, id enim etiam cōtingit, ſi vteri lato ore fuerint, aut ex his venis quæ ad vterum tendunt, quædam ex violento fœtus egreſſu perruptæ fuerint, eā leuis febris & rigor prehendit, calorq; toto corpore, nonnunquam etiam horror & cibi ſtūdium, & in totum execrabitur, extenuabitur, debilis erit, ex virore palleſcet, intumeſcet, & cibos auerſabitur, ſi quid verò comedat aut bibat, non coquitur. Quibuſdam autem etiam aluus & veſica cum impetu effunditur, & horror magis detinet. Ac de his ſic ſe res habet. Si verò puerperę pudendum aliqua ex parte obturatum fuerit (quod etiam iam ipſe vidi, vbi os pudendi vlceratum eſt) & vbi in partu per vim egreſſo puero exulceratum fuerit, quid contingit ſuperficiario vlceri ſimile, valdeq; inſtāmatur, & labra ex inſtāmatione, cū nimirum exulcerata ſint, in ſeſe conſiduāt, mutuōq; cohærent. Fiſ autem refrigeratio, & ambo labra

labra conuiuent, quæ purgationis reliquias constringunt. Quod si purgatio prodeat, vlcera non utiq; coalescunt. At nunc affluit, & aliena carne in crassefcunt. Ea igitur velut quæ in reliquo sunt corpore sananda, & ad cicatricem perducenda. Locus autem læuis fit, & æquabilitatem habens, si cura adhibetur. Iisdem autem malis affligitur mulier quibus vteri qui à puerperij purgamentis minimè repurgantur, & ad hæc pudendi dolor accedit, quod tactu deprehendit sibi obstructum esse, idque fateretur, & sedulo curata repurgatur, sanaque & fertilis euadit. Quod si sedulo non curetur, neque ei sua sponte purgatio erumpat, vlcus maius reddit, cumque nihil demittat, periculum est ne vlcera in cancrum vertant. Si verò in muliere puerperij purgatio ad caput irruat, thoracemque & pulmones (id enim contingit) etiam plerumque confestim moriuntur, si illic detineatur. At si per os & nares probe prodeat, incolumis euadit. Quod si morbus paulò diuturnior reddatur, eadem utique mulieri eueniunt, quæ de virgine sunt commemorata, cui cum primùm menses comparuerint, ad superiora cum impetu profiluerunt. Sed mulier diutiùs supererit quàm virgo, eique leuiore sunt affectiones, quoad pulmo purulentus euadat. Si verò per os non prodeat puerperij purgatio, sed cum impetu delata sursum vertatur, puerperia in occulto delitescunt, neque pro ratione procedunt, tussis & crebræ spirationes (asthmata dicta) eam corripient, oppletorque à sanguine pulmone, latus & dorsum magno dolore affligetur. Cum tussit, siccum per tussim reicitur, aliàs verò spumofum expuitur, at progressu temporis sputum subnigrum & turbidum apparet. Pectus calor maior quàm reliquum corpus detinet, cum nimirum ipsum sanguis calefaciat. Mulier etiam febricitat, eiq; alius adstringetur, cibum auersabitur, insomnio & fastigio torquebitur, neque supererit, sed ut plurimum intra unum & vigesimum diem morietur. Quod si purgatio impetu sursum delata per os non exeat, neque ad pulmonem vertatur, ei ad faciem puerperia diuertent, quæ admodum rubicunda erit, & caput ingrauescet, neque id citra dolorem dimouere poterit. Oculi etiam valde rubicundi erant, & ex ipsis sanguis tenuis effluet. Est ubi etiam nonnullis sanguis ex naribus profluit, qui si ef-

fundatur, hoc modo diuturnior morbus euadit. Neque in hoc morbo acutè audire solent, oris ventriculi morsu tentabitur, eructabit, mente erit alienata, & delirationes furiosæ existunt. Quibusdam verò peruersorum oculorum ferocia adest, eamque omnia malè habebunt, non secus ac si ad pulmonem (velut dictum est) purgatio diuertat, præterquam quòd minimè tussiet, neque talia expuentur, neque dorsum consimiliter dolebit. At cura diligenti adhibita conualescit. Neque verò magna spes est vt superesse queat. Ac si forte supersit, surditas aut in totum cœcitas succedet. 10
 Atque is est huius morbi exitus. Si à partu profluuium corripiat, neque cibaria in ventre mancant, vnam passam nigram, & mali punici dulcis granula terere oportet, iisque ex vino nigro dilutis vtitor, caseo caprino derafo, & polenta triticea torrefacta aspersa, hæc probè temperata exhibeto. Quòd si à partu sanguinem vomitione reiiciat, hepatis fistula perforata est, & dolor ad viscera pertingit, corq; conuellitur. Hanc calida copiosa lauare oportet, & quæ maximè suscipiet tepescientia adhibere, lacq; asininum diebus septem aut quinque propinare. Post hæc autem lac vaccæ 20
 nigre ieiunæ, si ferre possit, ad dies quadraginta propinandum, vesperi autem sesamum contritum. Hic verò morbus periculo non caret. Quonam autem pacto lac gignatur, à me dictum est in puelli generatione ex partu; aliaque eodem modo. Si lac deficiat porra trita & aqua macerata potui exhibeto, calida lauet, & in cibo porra & brassicâ comedat. Cytisi autem folia incoquito, & decoctum sorbeat, Quin & fœniculi necnon radice illius decoctum propinato, & hordeum decorticatum vnâ cum butyro coctum & 30
 refrigeratum, potui exhibeto. Ad hoc etiam conducit hippomarathrum & hipposelinū, & cyritus, quæ simul omnia lac copiosum reddunt & augent. Capræ Scyriæ, præcipueq; casei, ad id conducunt. Sed & saluiam coquito. Aut ex iuniperi baccis aut cedei fructa expressum succum, vino affusò bibat, & reliqua affusò oleo edat. Ab acribus, acidis, salis, & omnibus oleribus crudis arceatur. Cardamum etiam ex vino potum ad id valet, lac enim etiam expurgat. Calida lauet, & à balneo bibat. Viticis etiã semen ex vino potui præbeto: Quin & betæ succus propinatus lac copiosum facit: 40
 Post

Post eum sesamum, & hordeum trimestre in pilam coniectum, trita omnia, succo per linteolum transcolato & expresso, melle admixto & amamelidis, deinde ex vino nigro bibenda dato. Cum mulier peperit, neque secundis est liberata, ea dare præstiterit ex quibus puerperij purgamenta potissimum expurgantur, allia cocta, aut assa, ex vino & oleo, cum paruis popypis & sepiolis. In prunis verò quicquid istorum volueris. Castorium autem aut nardum bibat. Ruta etiam ieiunæ ex vino nigro dulci bibenda, aut sine vino.

Quòd si vinum dulce desit, mel admiscere commodius. Brassicam vna cum ruta & mercuriali decoctam assumat, & ex seminibus vtero dicatis aliquod bibat. Ac si puerperia in grumos concrecant, & dolor in infimo ventre oboritur, porra cocta exhibeto, quæcunque syluestria & atiuæ erunt, pinguia autem omnia facito. Tertio verò etiam quoque die clementiore cælo lauandum. Iis enim frigus est aduersum. Post balneum autem inungere præstat, neq; multa calida vti. Si secundæ statim à partu non discesserint, imi vteris dolores in lateris inanitate suboriuntur, & rigores, ac febres. Quòd si secundæ exierint, mulier etiã sanescit. Prærumque verò putrescunt, sexto tamen aut septimo die, aut etiam posterius exeunt. Huic medicamenta quæ præscribam exhibere oportet, & spiritum continere. Omnibus autem præstare nouimus artemesiam herbam, & dictamnium, ac albæ violæ flores. Et laseris succus ad fabæ Græcæ quantitatem ex aqua potus præstantissimè valet. Quòd si his secunda excludi nequeat, cibis abstinendum. Deinde agni casti folia ex vino & melle trita, & affuso oleo tepafacta, ad heminx mensuram potui exhibeto, & foras prodibunt. At si mulieri in vteris partus inuolucrum relictum fuerit, id hoc modo contingit. Si vi abruptus umbilicus fuerit, aut si per imprudentiam eius quæ umbilicum secat, prius quàm fœtus inuolucrum ex vteris prodierit, sectus fuerit, vterique secundas nimirum lubricas & madentes sursum attrahunt, & arctissimè complectuntur. Fœtus enim inuolucrum ex puelli umbilico protēditur, & ex vteris postremus exit umbilicus. Si enim priore loco exiret, non utique per ipsum ad puellum alimentum permearet, cum ex eo propendeat. Cum verò quæ prægnans est fœtum menstruum aut bime-

streum corrumpat, secundæque foras prodire nequeant, ipsa
 autem extenuata sit, huius corpus sanè purgare & opimum
 reddere oportet. Neque enim putrefacti fœtus exeunt, nisi
 vteri robusti & bene compacti fuerint. Si mulieri fœtus in-
 uolucrū intus remanserit, nisi vteri amplo ore fuerint, par-
 cior quàm conueniat purgatio prodit, venter durus & ma-
 gnus euadit, frigus detinet & febris acuta, dolor totum cor-
 pus, præcipuè verò ventris partem vmbilico inferiorem oc-
 cupat, pondusque in vteris ac tormina non aliter quàm fœ-
 tu existente sentiuntur. Diligenti tamen cura adhibita, bre-
 uis putrefactam fœtus inuolucrum eiicit, sanaque euadit. Si
 ex partu vlcera vterus fuerit, rosarum floribus meden-
 dum, quinetiam adstringentium decocto colluendus. At si
 os vlcera & inflammatione tentatum fuerit, myrrham,
 adipem anserinum, ceram albam, thus, cum pilis leporinis
 qui sub ventre sunt mixta, & læuiter trita, in vellere subdi-
 to. Si ex partu vteri inflammationem conceperint, febris
 leuis corpus detinet, & oculorum caligo adest. Ventrem ve-
 rò incendium nunquam deserit, siti & coxendicum dolore
 vexatur, imus venter vehementer intumescit, & aluus tur-
 batur, deiectio mala est & graueolēs, vehemens febris inua-
 dit, cibi fastidium detinet, & ad sinciput dolor pertingit, ne-
 que ventriculi stomachus potus & cibos attrahere, neque
 etiam coquere potest. Ac nisi confestim curentur, plurimæ
 intereunt, venter autem in causa est. Sambuci folia quàm
 tenerima, in farina crassiore tritici sitanij decocta, perquã
 tepida sorbenda dato, aquam mulsam vinumque aquosum
 exhibeto. Ad imum ventrem cataplasmata refrigerantia
 imponenda, & cibus quàm paucissimus sumendus, venter
 sistendus, & capiti medendum. Ad præcordia quoque & v-
 terorum sedem cataplasmata adhibenda. Cum sedes aut
 alia quædam pars doluerit, iuniperi baccas, aut lini & vrtice
 semen terito, & potui exhibeto. Si ex partu dolor est, resi-
 nam terebinthinam, mel, & vinum tepidum sorbitione ex-
 hibeto. Quòd si vteri inflammatione laborent id sedabit.
 Quòd si nulla vteri parte dolor est, amygdalas amaras teri-
 rito, & oleæ tenera folia, & anisum, & crysimū, & organū,
 ac nitrum. Ex his mixtis & ad læuorem tritis, vterorū colly-
 ria conficito. At si inflammatio cum dolore detinuerit, ad
 rosa-

rosarum folia, cinnamomum, cassiam, in vnum ad leuorem trita, netopum affundito. Et pastillis drachmæ vnus pondere confectis, ollæ fictili recenti igne candenti, superinsidente muliere & vestimentis contacta, in vterum suffutum immittito. Hoc dolores sedabit. Si verò vteri ex partu laborauerint, febris leuis detinet, interiore autè parte imus venter velut igne accensus est, interdumque ad coxam vsque intumescit, dolor etiam infimum ventrem & laterum inuinitates occupat. Quæ per aluû secedunt, biliosa sunt & graueolentia, ac nisi sistatur, de repente perit. Sic igitur affectû aluum refrigerare oportet, ea cautione adhibita ne perhorrescat. Bibat autem, si non sistatur, farinæ crassioris decoctû, panis farinam comedat. Mali autem punici vinosi succum aqua temperatum, sorbendum dato, lentium autem lomento aspergito. Quo decocto, lentem, cuminum, salem, oleum, & acetum misceto, hoc frigidum sorbendum dato, & lenticulam aceto conditam, vinum Pramniû generosum superbibendo. Aliis autem omnibus cibis abstinentium, quoad febris soluta videatur. Quòd si visam fuerit, etiam lauet. Si verò imbecilla fuerit, polentam bibendam dato, sique debilior, ex aqua frigida. Cibus offerendus leuis, qui minimè vaquet, vbi febris remiserit. Hic autè morbus acutus est & lethalis. At si recens enixæ vteri inflammatione laborent, venter incenditur & intumescit, & suffocatio ad præcordia detinet. Sic affectû muscum marinum, què in pisces iniiciunt, in pila conusum, farina hordeacea cruda admixta, sarmentitio cinere, & lini semine tosto, ex cataplasmate admoueto. His autem agitatis, & aceto oleoque subactis, mixturam quandam crassam conficito eaque donec velut in farinæ massam coëant coquito. Hoc quam calidissimum in cataplasmate apponito, & si opus est, ad infessum adhibeto. Si recens puerperæ vteri inflammatione conceperint, intumescunt, cumque puerperij purgamenta restiterint, clam distenduntur, quod accidit, cum frigore densatiferint. Hos si quidem perfrigescant, calefacito. At si conflagrarint, & frigus dimiserit, medicamentum subditium quod inflammationi aduersetur subiiciendum, simulque lauandum & fotu vtendum, & medicamenta quæ describam adhibenda, vaporque in os & nares attrahendus. Quòd

si strangularus accesserit, lentes cum aceto, sale, & origano
 multo decoquito, & vt appositi medicamenti nidorem at-
 trahat facito. Mercurialem etiam comedat, & in eius succo
 coctam farinam sorbeat. Quàm celerrimè autem, & prius-
 quam dolor detineat, medicamenta exhibeto quæ vtero-
 rum dolorem sedent, & cibi aluum subducentes, assumen-
 di, & si venter inflammetur, quàm citissimè per infusum
 subluendus. Si vteri pituita redundant, in iis status subori-
 untur, & menses prodeunt pauciores, albi, pituitosi, in-
 terdumque sanguis tenuis, purus, membranis plenus, non- 10
 nullis etiam conturbatur, terque mense comparet, neque præ
 nimia humiditate viri congressum expetit, neque ad vene-
 rem exercendam incitatur, & extenuatur. Dolor autè imum
 ventrem lumbos & inguina occupat. Quòd si quod effluit
 mordeat, & summas osculi vteri oras vlceret, diuturnam fo-
 re fluxionem asserendum. At si minimè copiosa fuerit, len-
 ticulæ decoctum cum veratro, vt vomat exhibeto. Deinde
 in nares infundito, & medicamentū deorsum purgans pro-
 pinato, & cibis acribus abstineat. Quòd si grauitate & fri- 10
 gore prematur, & torpor detineat, lac & vinum odoratum
 exhibeto. Hypericum autem, lini semen, & saluiam, ex vi-
 no odorato aquoso ieiuna bibat, & vteros vino vnà cum fæ-
 ce eluat. Quòd si vlcerati fuerint, duobus aut tribus diebus
 intermissis, ter ex grani Onidij decocto colluito, post hæc
 verò ex adstringentibus. Si verò adhuc vlcerati fuerint, myr-
 ti & lauri decocto abluito, & medicamento ex argenti flore
 illinatur. Grauis autem hic morbus est, paucaque ex eo eua-
 dunt. Si vteri acetabula pituita oppleta fuerint, menses pau-
 ciores contingunt, & si vterum gestet, vbi foetus robustior
 euaserit, eum corrumpit. Neque enim confirmatur, sed ela- 30
 bitur. Ex eo autem cognoscas quòd humida redditur, quod
 que effluit, mucosum & viscidum fit, qualia ex aluo ferun-
 tur, nec mordent, & in mensium cursu, vbi sanguis purgari
 deserit, per duos aut tres dies mucosa ex vtero effluunt, hor-
 rorque & calor minimè acutus detinet, præterquam quòd nõ
 deserit. Hanc grossorum decocto, à quibus aqua depurga-
 tur, bis vel ter colluito. Vbi autem purgata fuerit, deinceps
 adstringentibus vtatur. Mollia subdititia medicamenta, ex
 quibus pituita purgatur supponito, & vteros lauri decocto
 foucto,

foueto, decoctoq; cum aceto colluito, & cum menses cessarint, suffitum ex aromatibus adhibeto. Postea cibo & balneo abstinendum. Mulier autem virum adeat, & cibos vinumq; parcè assumat, calidè se contineat, lancis tegumentis crura obuoluat, oleoq; illinat. Si aqua intercus in vteris in nascatur, menses pauciores & prauis contingunt, & ante tēpus deficiunt. Venter imus intumescit, & mammæ solidæ flaccescunt, & in reliquis malè habet, vteroque gestare videtur. Atq; ex his quidem aquam esse intercutem cognoscas.

Quin & in vterorum ore sui notas edit. Ad cōtactum enim gracile & humidum apparet, rigorque & febris inuadit. Quoque longius tempus processerit, dolor imum vētrem, lumbos, laterum inanitates & inguina occupat. Morbus hic ex abortione contingit & aliis de causis, cumque menses delituerint. Hanc copiosa calida lauato, & si dolor detineat, tepescientia admoueto. Vbi autem quieuerit, medicamentum deorsum purgans propinandum, & vteri medicamento ex stercore bubulo fouendi, deinde medicamentum ex cantharide in subditio apponendum, & biduum aut triduum intermittendum, & si robur adsit, Netopo vteri colluendi. Quòd si venter mollis reddatur, febres cessent, & pro ratione menses procedant, cum viro etiam dormiat, & in subditiorū vsu persistat, & die intermisso crethmi corticem, & pæoniæ grana nigra quinque, sambuciq; fructum ex vino ieiuna bibat, mercurialem quam plurimam, alliaq; cruda & cocta comedat. Sub somnum mollibus & polypis, cæterisq; mollibus vtatur, & opsoniis marinis potius quàm carnibus. Quæ si pepererit, conualescit. Si aqua intercus in vteris oriatur, menses pauciores & deteriores contingunt, & diuturniores, iustoque pauciores, aut paulò copiosiores eunt, venter, quæq; supra pubem sunt, tibiæ & lumbi intumescunt. Vbi autem longum intercesserit tēporis interual- lum, & vterum gestarit, fœtum perdit & eiicit, vnaque cum eo aqua effunditur, fereq; mulier moritur. Sanguis autem corrumpitur, & aquosus fit. Huic quoad fœtus moueri possit, lac & pepli infusum potui exhibeto. Vt plurimum autē ante hoc tempus corrumpitur, & abortione reicitur, vteri- que sanguine & aqua diffluūt. Hæc autem nihilo frequentius ex labore quàm aliis de causis contingunt. Aquam autem esse

intercutem dignoscas licet, si digito ad contrahendum im-
 misso, ipsorum os gracile & humore redundans deprehen-
 deris. Quòd si in ipsa foetus non circa initia, sed iam bime-
 stris, tum corrumpatur, tum suffocetur, venter imus in tu-
 morem attollitur, & ad cōtactum velut vlcus dolet, ingen-
 ÷ que febris eam & dentium fremitus inuadit, & dolor vehem-
 ens pudendum, & imum ventrem, & ilia, idemque acus-
 tus & assiduus laterum inanitates & lumbos occupat. Cùm
 ita affecta fuerit, si dolor adsit, eam calida lauato, & tepesfa-
 cientia admoueto, periculo facto quodnam maximè ipsa 10
 admittat, medicamentumque deorsum purgans exhibeto.
 Intermissione autem temporis quanta ei fatis esse videbitur
 facta, etiam colluito & foueto, & cyclaminum melle
 subactum, tenui linteo exceptum, vterorum ori subdito, &
 cupressi ramenta aqua madefacta eodem modo supponi-
 to. Idque quo plus mordet aut lacerat breuiore, aut lon-
 giore tempore faciendum. Et paratum specillum stanneū
 digitumque eodē modo intromittito. Potiones etiam quas-
 cumque maximè approbat propinato, & opportunitate ma-
 ximè captata cum viro dormiat. Si enim genituram com- 20
 preenderit & pręgnans fuerit, quę etiam intus inerant,
 vna cum ipsis delata, per inferiora expurgabuntur, eaque
 præcipue ratione conualescere poterit. Si verò ex aquoso &
 magno liene mulier in aquam intercutem labatur, lien a-
 quosus ex eiusmodi affectione euadit. Cùm vehemens fe-
 bris hominem detinuerit, neque dimiserit, sitisque valida
 corripuerit, & biberit, neque vomitione quicquam refude-
 rit. Quod enim ad vesicam defertur, per vrinam redditur.
 Lien verò quod est reliquum, ex ventre ad sese raptum susci-
 pit, cùm sit rarus & spongię similis, & prope ventrem situs. 30
 Hisque ita se habentibus, si neque exudarit, neque venter
 demittatur, ex eo splen attollitur, idque magis si aqua epota
 fuerit. At si quis ipsum attrahet, mollis est velut lanę to-
 mentum, interdumque etiam durus ac renitens. In tumorem
 autem sublatus & oppletus, per venas in corpus transmit-
 tit, præcipueque in omentum & partes ventrem ambientes,
 & crura. In corpore enim vbi in vnaquaque parte plus quam
 par sit, aut quam continere possit affuerit, altera ad al-
 teram transmittit. Ex eo verò semper hydrops subsequitur,
 vbi

vbi lien natura rarus & laxus ad sese trahere consueuerit. Quibusdam verò hoc morbi principium etiam citra febre[m] contingit, si incendium quoddam internum in ventre adfuerit, velut pituita in ventrem delata, idque si in siti mulier sibi minimè tēperet, neq; vesica neq; aluus, tum vrinam, tum stercus, vt æquum est, transmiserint, neque idonea vtatur victus ratione. Quòd si hydropelaboret, copiosi menses de repente, quandoque etiam pauci descendunt, & nonnunquam velut aqua ex carnibus fiūt, velut si quis cruentas carnes abluerit, interdū etiam paulò vehementiores, ac neque concresecunt. Eam crebra spiratio (asthma dicta) prius quàm menses prodeant inuadit, & splenis dolor, idque magis si quid dulce ederit, venterque in tumorem attollitur, & magnus redditur. Ac vbi plus solito comederit, venter affligitur, & subinde lumbi dolent, ipsamque febris intra paucos dies occupat. Cumque repurgata fuerit, optimè, pro superiorum ratione, habere videtur postea in eundem relabitur statum. Quòd si (vt conuenit) diligens cura adhibeatur, conualescet. Alioqui & fluor muliebris apparet, & continuò per totum corpus velut sanies quedam sensim profluet, tumq; diligentiore cura opus est. Si verò fluor non succedat, sed vteri per hæc quæ prius inerant menses non relaxarint, & venter ei magnus reddetur, & pondus tãquam prægnanti inerit, & in eius ventre velut pueri motus sentietur, vteris nimirum aqua oppletis, & in iis aqua agitata. Subinde enim in iis aqua tanquam in vtre fluctuat, & pars sub vmbilico ad contactum dolet, iugulum, thorax, facies atq; adeò oculi extenuantur, & papillæ attolluntur. Nonnullis quidem venter & crura aqua replentur, quibusdã verò horum alterum. Quòd si ambo impleantur nulla de mulieris vita spes superest. Si verò horum alterum, est quoque spes reliqua exigua, si diligenter curetur, neq; admodū fuerit affecta. Diuturnus autem est hic morbus. Hæc autem omnia his quæ nondū pepererunt magis contingunt, plerumque etiam his eueniunt quæ partum expertæ sunt. Sunt autem (vt dictum est) periculo proxima, & ferè acuta & graui, quæq; adeò non facillè quis intelligat, quòd cum mulieres morbo affliguntur, interdū tamen se ægrotare nesciūt, priusquam seniores effectæ, morbos qui menstruorū ratio-

ne proueniunt expertæ fuerint. Tum verò & necessitas, & temporis diurnitas, eis morborum causam declarat. Atque adò interdum dum non intelligunt quam ex causa ægrotent, immedicabiles morbi euadunt, priusquam Medicus ab ægrotante rectè morbi causam ediscat. Eas enim etsi cognoscant, enunciare pudet, turpeq; sibi esse ob imperitiam & inscitiam reputant. Simul etiam Medici falluntur, cum morbi causam non exactè inuestigant, sed tanquã viriles curent, & multas vidi ab eiusmodi affectionibus cõsumtas. Verùm confestim exactè morborum causa peruesti-¹⁰ ganda est. Multum enim muliebres morbi & viriles curatione discrepant. Si verò vlcerati fuerint, vnà cum pure sanguis expurgatur, grauis odor cõtingit, & dolor acutus lumbos, inguina & infimum ventrem inuadit, isq; sursum ad laterum inanitates, costas & scapulas peruenit, interdumq; ad iugulum pertinet, morsumq; percipit, & vehementem capitis dolorem, mensq; alienatur. Temporibus autem successu tota intumescit, eamq; debilitas, animi deliquium, febris leuis & perfrigeratio occupat. Præcipuè verò crura intumescunt. Morbus hic ex abortuprehendit, si qua corrupto & intus putrescente puella, non expurgata fuerit, totumque²⁰ corpus incendium occupat. Inuadit etiam ex fluoribus muliebribus, siq; ad eos acria & biliosa confluxerint, mordent. Si ita se habere offenderis, cum dolores quidem derinent, multa caq; calida lauare oportet, & tepescientia qua parte dolor detinet admouere. Quòd si dolor ad superiores partes pertingit, validaq; sit mulier, totam foueto, eiq; medicamentum deorsum purgans bibendum exhibeto. Et si anni tempestas tulerit, serum lactis decoctum quinq; diebus, si ferre possit, superbibendum dato. Sin serum desit, lac³⁰ asininum coctum per tres aut quatuor dies potui præbeto. Post lactis potum, eam aquis & cibis accommodatis reficito, carnibus ouillis tenellis, iuuenibus & aniculis, betaq; & cucurbita. Abstineat autem salis, acris, & marinis omnibus, itemq; porcinis carnibus, bubulis & caprinis. Panes autem comedat. Quòd si animi deliquia detineant, neq; sit valida, & perfrigeretur, sorbitionem assumat. Nonnulli verò sic capite dolentibus lac propinant, quòd capitis dolore vententur, quidam verò aquam quòd animo linquantur. Ego

contrà,

contrà, si capite doleant & mentis læsio adsit, conuenire
 aquam existimo, cum verò morsus & acrimonia inest, his
 lac bene facit. Cum verò tibi validior esse videbitur, vteros
 colluito, primùm quidem medicamento ex fæce, post hæc
 tribus aut quatuor intermissis diebus, brassicæ decocto te-
 pido colluito, ac rursus tribus intermissis diebus, decocto
 cum butyro. Quòd si his factis vteri sanitati restituuntur,
 medicamento quod ex malicorio paratur colluito. Vlcera
 autè argenti flore, galla, myrrha, thure, spinæ Ægyptiæ fru-
 ctu, cenanthe syluestri, chrysocolla, squama aris, loti ra-
 mento, croco & alumine Ægyptio vsto illinito. Quorum
 singulorum vna sit æqualis portio, alumen autem, & galla,
 & crocus, omnium portione mæquent. Trita verò & ad la-
 uorem permixta omnia, vino albo duci diluito, deinde ad
 mellis crassitudinem decoquito. Hoc vt illinatur bis quoti-
 die exhibendum, vbi priùs aqua tepida lota fuerit, in qua
 cisthum & saluiam decoxeris. Ex quibus vbi tibi melius ha-
 bere videbitur, die vno lac caprillum coctum propinan-
 dum, deinde lac bubulum eodem quo in superioribus mo-
 do exhibendum. Post lactis potum, cibis quàm maximè in-
 crassandum & vt concipiat procurandum, sanitati enim re-
 stituetur, f-rè autem ex hoc morbo euadunt, & steriles red-
 duntur. Hæc verò sanioribus rarò accidunt. Post ea me-
 dicamenta lini semen torrefactum, sesamum, vrticæ semen,
 præoniæ radicem amarã tritam, ex vino odorato nigro
 aqua temperato bibat. Si exulceratis vteris sanguis cum pu-
 re & sanie effluat (hic enim morbus ex his putrescentibus
 oritur) venter imus intumescit, & extenuatur, contactuque
 velut vlceratus dolet, febris & dentium fremitus eam deri-
 net, dolorque acutus & assiduus ad pudenda, pubem, infi-
 mum ventrem, lateris inanitatem, & lumbos vrget. Mor-
 bus autem præcipuè quidem ex partu inuadit, si quid in ipsis
 dilaniatum cum putruerit, itemque in abortione, & aliàs
 sua sponte. Sic affectam vbi nactus fueris, multa calida la-
 uato, & qua parte dolor detinuerit, eiusmodi tepesfactoria
 & spongiã ex aqua calida supposito, acria & acerbã vitando
 eluito, emollientibus admixtis prout opportunum tibi vi-
 debitur. Et ex lini semine & sambuci fructu, cum melle
 mixto medicamento comparato, eo vtitur. Calida lauato,

& sumta spongia aut lana molli, aqua calente imbuta, pudenda & vlcera repurgato. Deinde vino meraco rursus imbuta spongia aut lana, ad eundem modum vitor. Postea hoc medicamento quoties opportunum tibi videbitur, inungito. Deinde resina & adipe suillo simul mixtis, hoc medicamento sæpe interdiu & noctu inungito. Post quæ lini semen torrefactum, contusum & cribratum, papaueris albi semen & polëtam tusam & cribratam, & casei caprilli tosti, sorde & falsugine derasa, amarum cum polentæ polline permisceto: Deinde ynam medicamenti portionem & casei, & polentæ, sub auroram ieiunæ, ex vino austero temperato propinato. Vesperi verò admixtum cyceonem crassum exhibeto, & ex muliebribus potionibus quancunq; lubes admiserit propinato. Et ista quidem tantisper dum copiosior sanguis effluet, & acuti dolores detinuerint, paulumq; intermiserint, facito. Vbi autem vlcus imminutum fuerit, & dolores leues longioreq; tempore occupant, medicamenta ex quibus per inferiora potius quam per superiora repurgari debeat propinato, intermisso tanto tempore, quantum necessarium videatur. Mulierq; in alta sella reclinata, lenibus fomentis fouenda est, si occasio crebro postulare videatur. Quibus factis sana euadit. Hic autem morbus lentior est & lethalis, & ex quo pauca euadunt. At si vehementer vlcerati fuerint, sanguis cum pure expurgatur, & grauis odor adest. Cumq; dolor prehenderit, quæ circa profluuiū contingunt, velut partus dolores affligunt, temporisq; successu crura & pedes intumescunt. At huic tanquam hydropi Medici medelam adhibent, cum tamen non sit eiusmodi. Huius curam cum susceperis, imprimis calida lauato & calefacito, acribusq; & emollientibus, ac adstringentibus ex aqua & vino colluito. Tum Crataegoni & polycnemi cū melle decocto, lana imbuta pudenda perlinēda, & resina cum melle & adipe suillo illinenda. Propinandum etiam lini semē & sesamū torrefactū, cum caseo caprillo, & polenta omnibus admixta. Hæc autem ieiunæ ex vino propinanda. Ad vesperum autem magna mellis copia affundenda, istaq; quoad sanguis purgabitur, & dolores acuti detinuerint aut aliquantulum intermiserint vsurpanda. Cum verò parcius prodierit, & dolores leuiores diutius detinuerint, medicamentū deorsum

purgans

purgans ex intermissione propinandum. Quibus factis cō-
 ualefcit, generationis tamen spes nulla adest. Quæ in vteris
 exulcerationes, ex abortione, aut alia de causa oriuntur, ex
 omnes quocunq; curationis genere opus esse videatur, ha-
 bita totius corporis ratione curandæ sunt, siue ex toto mu-
 lieris corpore petendam esse curationem existimaueris, siue
 ex ipsis vteris. An verò ab ipsis vteris, hoc pacto dignosces.
 Quæ quidem ab ipsis vlcerationes fiunt, purulentam & cō-
 sistentem purgationem reddunt, quæ verò non ab ipsis, te-
 10 nuem & sanie permixtam. In quib⁹ igitur fluxiones sunt te-
 nues, eas quidem medicamento curare oportet, & exhibere
 quod sursum ac deorsum purget, imprimis verò sursum.
 Quòd si quidem post medicationem fluxiones pauciores &
 mitiores fuerint, aut intermittant, rursus ad eundem modum
 medicamentum purgans exhibeto. Post medicationem au-
 tem eam victus rationem præscribito, ex qua maximè sicca
 mulier euadat. Quod contingeret, si tertio vel quarto quoq;
 die toti corpori fots adhibueris, & ab iis confestim vomitio-
 nes citaueris. Post vomitiones autē & fots, victus ratio-
 20 nē instituto, vt illota permaneat, aquæ potu & pane in cibo
 vtatur, opsonio verò nullo, præterquã vino nigro meracio-
 re, olere etiam nullo. Cùm verò vomitionē paras, tum vsus
 est vt multis & acribus oleribus impleas, multis etiã cibis &
 opsonio quodcunq; libuerit, necnon etiam vino aquoso co-
 piofo impleas, & à fots multa calida lauet. Atq; hac curatio-
 ne ad huiusmodi fluxiones vtendū. Præstat tamen in vtrisq;
 medicamēti purgantis potione vti, vomitiones ciere & sur-
 sum trahere. Melior quoq; est desiccās victus ratio, sine vllò
 balnei vsu. Ad vteros verò hanc curationem adhibeto. Pri-
 30 mùm quidem aqua in qua sambuci folia incoxeris foueto,
 deinde post forum sine gmate ex vini fæce colluito. Si quidē
 putredo in vlceribus adfuerit, & quæ prodeunt graueolētia
 sint, sine gmate meraciore, sin autē nihil tale adsit, dilutiore.
 Post fotum autem aqua, in qua myrtum & saluiam incoqui-
 to. Post hoc, vino mero, albo, tepido colluito. Cùm verò à
 collutionibus mordetur, tum pura reddita iam sunt vlcera.
 Fæce igitur vini dilutiore, & vino nigro colluere oportet.
 Post vinū, adipem suillū recentē liquefacito, anseris pingue-
 dinē, si adsit, admisceto, sin minùs, aliã quandã, præcipueq;

gallinaceam. Quæ si non adfuerit, vetustam aliquam pinguedinem sumito, eaque tepida colluito. Post hæc autem vinum per alteram collutionē ad os vteri infundito. Quòd si vlcera fuerit, penicillos ex emollientibus factos subdito. At si admoti ardorem excitarint, mulieri detrahete iussæ, ei vt aqua tepida lauet quali colluebatur imperato. At si ad hanc victus rationem fluxiones minimè decedant, minores tamen sint & vehementer mordeant, quæq; effluunt biliosa fuerint & salsa, neq; interiora tantum, sed & exteriora vicerent, commutata victus ratione, toto corpore humectanda erit, quò fluxiones quàm dilutissimæ & quàm minimùm mordaces euadant, balneis multis calidis, maza, oleribus coctis pinguibus omnibus, piscibus cartilaginei generis, cum cepa & coriandro in muria dulci coctis utatur. Cùm pinguedine autem multa coquendi sunt. Carnibus omnis generis, excepta bubula & caprina. His enim cum aceto & fœniculo decoctis vti licet. Vino mellito fuluo, aquoso, liberaliore lactis potione cum vino dulci. In reliquo, quæ ad collutiones spectant, iuxta commemoratam rationem facienda. Atque ea quidem nunc est exposita huiusmodi fluxionum curatio. In quibus autem purulenta & compacta defluunt, in his quidem totum corpus nullo modo mouere oportet, sed collutionibus vti, & ex his totam curationem instituere. Ex collutionibus autem eadem quæ antea dictæ sunt, nunc perficiendæ, eodemq; modo. Describentur verò etiam à nobis aliæ paulò post. Hæc etiam vlcerebus medentur. Ceruinus adeps recens in subditio appositus. Colluere tamen quàm primùm sapa oportet. Optimum etiam cerusam affundere, si vlcera adfint, & narcissinum oleum. Cibis etiam mollissimis & minimè acris vtendum. Quòd si sordida fuerint & serpent, proximumque locum mordeant, purgato, carnemque nouam producito, eamque ad cicatricem perducito. (facile enim relaxantur, & ad malignitatem deueniunt) crebroq; lauato. At si mulier ex abortione vulnus accipiat, aut ex acris subditis medicamentis exulcerentur vteri, (qualia multa mulieres semper dum sibi medentur sentiunt) foetusque corruptus fuerit, neque mulier expurgetur, verùm ei vteri vehementi inflammatione laborent, & conuiueant, neque

neque purgationem, nisi prius emisso sanguine qui est in fœtu, effluere sinant. Hæc siquidem curetur, breui conualefcit, sterilis tamen est. Quod si ei sponte puerperii purgamenta eruperint, vlceraque curata fuerint, sic quoq; sterilis erit. Si verò ei quidem purgatio contingat, vlcera verò minimè sedulò curentur, periculum est ne putredinosa existant. At si ei iam morbo attritæ purgatio continenter ear, moritur. Quòd si in partu fœtu non secundum naturam prodeunte, vteri etiam vehementer exulcerati fuerint, eadem patientur quæ illa cui ex fœtus corruptione vteri vlcerati fuerint. Siq; ex fœtus corruptione, aut ex partu vteri exulcerati fuerint, easdem commutationes eodemque exitus morbus habet. Ac si omnia puerperii purgamenta emiserint, minor labor erit, nisi grandia vlcera fuerint. Quæ si diligenter curetur, breui conualefcit. Ad curationem autem citò animum attendere oportet, si vlcera in vtero fuerint. Nimirum enim cum tenello loco existant, celeriter increscunt, breuique putrescunt. Vlcersa verò curato non secus ac ea quæ in reliquo corpore exoriuntur, studendo vt inflammatio arceatur, repurgentur, impleantur, & ad cicatricem perducantur. A qua autem non vinum potui dandum, cibi que pauci non multi exhibendi. Qui verò fœtus per abortiones liberari nequeunt, quòd nimirum ii toti, aut eorum partes maiores existant, aut minores, sed transuersi & imbecilles, si quidem eiusmodi sint secundum naturam, vbi prius calida multa laueris, ex his quæ recensabo medicamentum aliquod exhibeto. Quòd si exitu affectato non facile discedant, cum sint secundum naturam, iis sic habentibus sternutatorium aliquod adhibeto. Naribus autem apprehensis, & ore compresso sternutandum, quò quàm maxime fieri poterit, efficax sternutatio reddatur. Concussionibus etiam vtendum quas hoc modo parare possis. Lecto alto, firmo & substrato, mulierem supinam reclinato. Pectus autem & axillas, & brachia, fascia aut loro lato & molli velut cingulo comprehensa, ad lectum alligato, & crura recuruata malleolis vinculis iniectis contineto. Quæ cum adornaueris, mollium virgultorum aridorum fascem, aut aliquid huius per simile, tam bellè disponito, vt lectum in terram proiectum, non sinat pedibus qui ad caput sunt terram

attingere. Tum eam manibus lectum apprehendere iubeto, & lectum à capite sublimem habere, vt in pedes propendeat, ea cautione adhibita, vt ne mulier præceps feratur. Hæc autem dum ita parata fuerint, & lectus in sublime erectus, à posteriore parte virgulta arida ponenda, & quàm maximè dirigenda, vt dum lectus proiicitur, pedes terram minimè attingant, sed intra virgulta arida contineantur. Ab utroq; verò pede hinc & illinc vir vnus eam attollat, vt lectus recta decidat, plano & æquabili momento, ne quid in eo diuellatur. Concutiendum autem maximè simul ac partitionis dolores vrgent. Quòd si fœtus quidem decesserint, confestim cessandum, alioqui per interualla concutienda, & suspensa in lecto continenda. Hæc igitur ad hunc modum facienda, vbi rectè & secundum naturam decedunt. Cerato autem liquido priùs illinere oportet. Id autem in omnibus eiusmodi circa vterum affectionibus est optimum, & maluæ ac fœnigræci decoctum ad perfundendum, aut potiùs pisanæ triticeæ cremor. fouere etiam sedem & pudendum ad inguina vsq; oportet, & in fœtus paradi, idq; tum vel maximè, cum vehementes parturienti dolores vrgent, nihilq; aliud animo agendum. Eam verò quæ manus medicas adhibet, oscula emollientibus dilatare oportet, idq; sensim facere, vmbilicum verò vnà cum fœtu extrahere. Qui verò conduplicantur fœtus & in vterorum osculum incumbunt, eos siue viuos, siue mortuos, retrò protrusos iterum vertere oportet, vt in caput prodeant secundum naturam. Cùm autem retrò protrudere aut vertere voles, supinæ reclinatæ molle quiddam coxis substernere oportet, atq; etiam lecti pedibus aliquid supponere, quo altiores à pedibus decumbentis esse queant. Quinetiam vt coxæ capite sint altiores, nullum verò capiti cervical subfit, ad ea prospiciendum. Cùm verò retrò protrusus fœtus huc & illuc circumagatur, sublatis lapidibus pedibus lecti suppositis, & eo quod coxis subditum fuerat, & lectum & coxas in pristinum statum restituito, capitiq; puluinar supposito, istaque ad hunc modum curato. At verò qui brachium, aut crus, aut vtrumque viui fœtus foras emittunt, eos oportet simul ac de exitu significationem fecerint, priùs commemorato modo intrò retrudere, in caput obuertere, & in
viam

viam adducere. Nec non eos fœtus qui complicati in partu, in lateris inanitate, aut in coxam illapsi sunt dirigere ac conuerrere oportet, prætereaque in aquam calidam sedentem collocare, donec perfundatur. Quibus verò mortuis aut crus, aut brachium foras prominet, hæc quidem optimum fuerit, intro si fieri possit retrudere, & vtraque in caput conuerrere. Sin minus hoc fieri possit, sed intumescant, ad hunc modum secato. Caput gladiolo dissectum, instrumento quod confringat (*πίεσπον* dicitur) comminuito, & ossicula per ossium volsellam, extrahito, aut vnco attractorio ad claviculam vti firmiter adhæreat immisso, non confestim, sed paulatim remittendo, & rursus adurgendo extrahito. Vbi hæc foras extraxeris, & in humeris hæserit, vtraque brachia cum humeris ad ipsos articulos secato. Cumque ea abstuleris, si fieri quidem possit vt exeant, reliqua etiam promptè extrahito. Quòd si nihil cedit, pectus totum ad iugulum vsque dissecto, ea tamen cautione, vt ne ad ventrem sectione penetres, & aliquam in fœtucius partem denudes. Excidit enim venter & intestina, atque etiam stercus. Et si quid horum excidat, maius negotium faceffit. Costas autem contundito, & scapulas conducito, posteaque reliquus fœtus facilè prodibit, nisi iam circa ventrem intumescat. Si quid enim eiusmodi euenerit, fœtus ventrem leuiter perforare præstiterit. Flatus enim tantum ex ventre erumpit, atque ita facilè prodibit. At si mortui fœtus brachium aut crus foras exciderit, vtraque si fieri quidem possit, intro retrudito, & fœtum rectè constituito, idque mihi videtur optimum. Si verò id fieri nequeat, quicquid foris prominet, quàm penitissimè fieri poterit refecato, & reliquum manu altè immissa protrudito, & fœtum in caput verito. Cùm autem puellum inuerrere aut excindere voles, vngues è tuis manibus refecato. Gladiolus autem quo excindes, incuruus sit potius quàm rectus. Cuius caput circumtegito, digito indice leniter pertractando, eumque præmittendo, veritus ne vterum attingas. At molæ conceptus hæc causa est. Vbi copiosi menses extiterint, & paucum ac morbosum semen conceperint, & minimè genuinus conceptus gignitur, & venter tanquam vtero gerentis impletur. Nihil autem in ventre mouetur, neque in mammis lac innascitur, pectus verò turgescit. Hæc igitur

biennium, sæpè etiam triennium sic affecta est. Et si quidem
 vna caro nascatur, mulier perit. Neque enim superesse po-
 test. Sin verò multæ, copiosus ei sanguis & carnosus per pu-
 dendum erumpit. Quòd si id moderatè fiat, seruatur, alio-
 qui profluuiò correpta perit. Atque ea quidem est huius
 morbi conditio. Discernere autem oportet plenitudine,
 quodque in ventre non moueatur. Mas enim tertio mense,
 fœmina verò quarto mœtionem habere consuevit. Vbi igitur
 elapso tempore non mouetur, profectò morbus est. Est
 & huius rei magnum argumentum, quòd lac in mammis 10
 non gignitur. Hanc potissimùm quidem curato, imprimis-
 que totius corporis fotibus, deinde per infusum sedem elui-
 to, quo copiosus sanguis erumpat. Fortassis enim muliere à
 medicamento concalescènta, fœtum ipsum commoueris,
 cùm quid conctetum esse putetur. Quinetiam per infusum
 vteros eluito, quò sanguinem educas. Sin minùs, subdititiis
 medicamentis vehementissimis ex buprestis vitior, & di-
 ctamnum Creticum ex vino propinato, alioqui verò casto-
 ris etiam testem. Ei que cucurbitulam parte postica ad late-
 rum inanitatem admoueto, copiosum que sanguinem de- 20
 trahito. Id que facito quàm maximè adhibita illarum con-
 ditionis ratione. Atque hæc quidem de morbis ex puerpe-
 riorum purgamentis abortis dicta sunt. In quibus non par-
 ua insunt pericula. Acuti enim sunt, & qui citò transmutan-
 tur, grauius que affliguntur quæ primùm pariunt, quàm
 quæ iam partionem expertæ sunt. Feruntur autem puerpe-
 rii purgamenta mulieri quæ prospera fruitur valetudine sa-
 tis abundè, primùm Atticæ heminæ & dimidiæ mensura,
 aut paulò copiosiora, deinde ad huius rationem pauciora
 quoad desinant. Feruntur autem velut sanguis è victima, si 30
 sana est mulier (vt diximus) & sana futura est, cito que con-
 crescit & expurgatur. Post partionem quoque mulieri sanæ
 plærunque contingit, vt puella edita longissima purgatio
 fiat per duos & quadraginta dies. Periculi tamen expers est,
 quæ diebus quinque & viginti purgatur. Puerò autem edi-
 to, diebus triginta, vt longissima sit purgatio, nisi extra
 periculum est quæ sit diebus viginti. Ac in his quæ fœtus
 corrumpunt, pro horum dierum ratione purgatio contin-
 git, & iunioribus quæ abortionem faciunt, paucioribus
 diebus,

diebus, senioribus verò, pluribus. Eadem autem sunt puerperii purgamentorum affectiones, tum ei quæ fœtus corrumpit, tum ei quæ peperit, si menstruum fœtum corruerit, periclitantur tamen magis quæ fœtum corrumpunt. Abortiones enim maiorem molestiam quàm partiones afferre solent. Neq; enim citra violentiam abortio contingit, siue ex medicamento, siue potione, vel cibo, vel subdititiis medicamentis, vel ex re alia quapiam contingat. Vis autem mala est. Hoc enim casu periculum est ne uterus vlceretur, aut inflammationem contrahat, quod est periculi plenissimum. Lac autem quomodo gignatur à nobis dictum in puelli natura qui partu editur. Vbi autem prægnans est mulier, ei menses ferè prodire non solent, præterquam nonnullis paucis. Quod enim ex cibo ac potione in sanguine est dulcissimum, ad mammas vertitur, & velut exugendo trahitur. Reliquumq; corpus magis vacuari, minusque sanguine redundare necesse est. Quod hoc modo cõtingit. Sunt autem quædam quæ natura lac non habent, easq; lac ante tempus deficit. Eæque à natura solidam & densam carnem habent, ideoq; cum via densa sit, neq; ex vëtre ad mammas satis humoris defertur. Quod menses detrahit. Elaterii quantum ad duas potiones satis sit sumito, cui ouiculæ adeps ex renibus admiscetur, pari cum elaterio copia, minimè conterito, duas glandes subdititias parato. Aut melanthium ex tritico terito, aqua subigito, & glandes duas subdititias conficito. Has autem paucis antè diebus quàm prodire debeant supponito. Cùm verò non prodeunt, rigores & febres excitant. Emollientia ex quib⁹ aqua & arena purgatur, menses etiam, nisi diutiùs restiterint, educunt, & vteri osculum emolliunt. Narcissi, myrrhæ, cumini, thuris, absinthii, cyperi, singulorum æquales portiones, narcissi verò solùm quadruplum sumito, cui lini crudi lanuginem pectini insidentem ammisceto, hæc cum origani decocto terito, glandem effingito & supponito. Aut etiam cyclaminum ad astragali magnitudinem admisceto, & æris florem ad fabæ quantitatem tritum melle excipito, glandem efformato & supponito. Aut pulegium, vel myrrham, thus, suillum fel & bubulum cum melle agitatum, glandulam effingito. Si menses non eant, anseris adipem, netopum, resinam, simul permixta & lana

excepta, mulier in subditio apponat. Medicamentum sub-
 dititium purgans & emolliens. Caricas probè percoctas &
 expressas læuissimè terito, deinde in vellere cum vnguento
 rosaceo subdito. Acrius efficies si brassicæ & rutæ vtriusque
 dimidio trito, ad eundem modum vtaris. Purgans. Anseris,
 aut bouis, aut cerui medullæ ad fabæ magnitudinem, vn-
 guentum rosaceum & lac muliebre affundito, in medica-
 menti formam terito, vteri osculum inungito. Aliud sub-
 dititium emolliens. Anseris medullam nucis quantitate, ce-
 ram fabæ magnitudine, resinæ lentiscinæ & terebinthinæ ¹⁰
 ad fabæ magnitudinem. His cum vnguento rosaceo len-
 to igne liquatis, velut ceratum conficito, deinde ex eo tepi-
 do os vteri inungito, pubem perfundito. Aliud purgans.
 Farinam sitaniam, myrrhæ obolos tres, croci tantundem,
 castorii obolum, hæc ex vnguento irino trita in subditio
 apponito. Aut vtricæ semen, & maluæ succum cum adipe
 anserino simul permixta supponito. Aliud subdititium pur-
 gans si menses non appareant. Ad styracem & origanum
 tenuiter trita & permixta anseris adipem affundito, & sup-
 ponito. Aliud subdititium purgans, quod tum vteros pur- ²⁰
 gat, tum sanguinem vacuat. Absinthii radicem tenuiter
 tritam, cum melle & anserino adipe admixtam, in pessa ap-
 ponito. Aliud subdititium purgans. Detractis à buprestis
 capite, pedibus & alis, quod est reliquum terito, & ficus in-
 teriorem partem admisceto. Sit autem duplum quod in ficu
 pingue est. Hoc vteros inflat, & viribus defectis est opti-
 mum. Aut mercurialis folia ad læuorem trita in pessa sup-
 ponito. Hoc tenuem biliosam purgationem educit. Idem
 etiam artemisia quod mercurialis præstat, & efficacius pur-
 gat. Veratrum nigrum ex aqua tenuiter tritum, etiam a- ³⁰
 quam velut è carnibus educit. Et verò alumen & resina hoc
 idem efficit. Cyperus, absinthium, aristolochia, cuminum,
 sal, mel, hæc omnia simul trita in pessa subdito. Veratrum
 etiam ex vino dulci, cum farina lolii & tritici melle sub-
 actum, in vellere subiicito. Medicamenta subdititia vbi quæ
 deuorantur minimè purgarint. Mercurialem, myrrham,
 violam albam, cepam acerrimam, melanthium, & men-
 tham (si ferre possit) simul mixta in pessa apponito. Subdi-
 titia medicamenta acria sanguinem ducentia. Cantharidas
 quinque

quinque exceptis pedibus & capite, & myrrham & thus si-
 mul commisceto, melle addito. Deinde oleo rosaceo aut
 Ægyptio intinctum per diem supponat, & ubi morsum fen-
 serit detrahendum, rursusque in lac muliebri & vnguen-
 tum Ægyptium immergendum. Hoc autem per noctem
 supponendum, & aqua odorata perluendum, & adeps sup-
 ponendus. Conuenit & buprestis si parua fuerit, detractis
 alis pedibus & capite, si verò magna, non erunt hæc admi-
 scenda, quæ cum cantharidibus, sed per se ponenda, & simi-
 liter in pello admouenda. Quòd si leuiore opus fuerit, ad
 buprestim vinum admisceto, & cuminum Æthiopicum,
 rum vuam passam, tum anisi & seseleos pollinem, ex vino
 feruefacto affusoque tenuiter tritum in pastillos drachmæ
 vnius pondere effingito, & his myrrha & thure admixtis,
 subdititia medicamenta supponito. Eodem autem modo
 quo cum cantharidibus faciendum. Melanthium ex tritico
 tenuiter tritum, ac melle subactum, in pello apponito. Aut
 hoc ipsum melanthium cum melle tritum in glandem ef-
 fingito, circum pennam verò obducito. Medicamentum
 subdititium efficax. Mandragoræ & cucurbitæ agrestis suc-
 cum cum lacte muliebri in pello subiucito, aut vini albi ve-
 teris facem siccam vstam & vino restinctam. Cucurbitanæ
 etiam agrestem, mercurialem, nitrum & erysimum. Citiùs
 detrahit & mandragoræ radix, cantharis, serpillum, lauri
 baccæ, vnguentum irinum, laurinum. Tithymalli succum
 permisceto & agitato, & visco detracto ad orobi magnitu-
 dinem exhibeto. Ex his subdititium medicamentum confi-
 cito optimum. Quòd si copiosius profluat, vino per se pro-
 luar, aut æris vsti aliquid dilutū, tepidum lana exceptum, id
 pello subdito. Conceptum iuuans. Cedriæ acetabulū, adipis
 bubuli tenuiter triti drachmas quatuor, his simul contritis
 pessos effingito. ieiunæ subdito, & decumbens ieiuna toto
 die permaneat. Bis autem supponatur, mane & vesperi, post
 mensium cursum, & post cœnam lauet, & cum viro dormi-
 at. Aut melanthium contusum in linteo ligatum, anserinò
 adipe iniecto, supponendum dato. Aliud conceptū iuuans;
 quod mulieri ad curationem adhibeto vt concipiat. Uri-
 nam veterem sumito, & ferri scoriam, quæ in duo fra-
 gmenta diuidi possit: Postea muliere in sella collocata, toto

corpore & capite circumtecto, & pelui ad pedes subiecta, tria circiter scoriæ fragmenta candentia iniicito. Sit autem hæc vetus vrina ferè congi mensura. Et in his eam foueto, triginta ferè immixtis in fomentum candētib; scoriæ frustulis. Postquàm fomentum adhibueris, vrina caput confricato, tantisper dum fetus adhibetur lapidibus ignitis iterum extinctis, iterumq; calefacto fomento. Post hæc autem caput plurimum lauato, aqua in qua polium & viticis multa folia decoxeris, idq; diebus septem facito. Ter autem in singula hæc fomenta suffitus admouendus prius quàm caput 10 detergeatur. A balneo verò inungatur oleo laurino. Post cœnam autem vbi cepas melle intinctas comederit, & mulsam tepidã ad quatuor heminas biberit, deinde vbi comederit, paulumq; continuerit, vomitione reiiciat, supinaq; reclinata rutam in auribus & naribus contineat. Panem quoque fermentatum ad sextam chœnicis partem, ex iure galli gallinæci, quod apii chemam habeat contritum in cibum offero, & rursus tantundem in cœna dato, idemq; per septem dies facito. Deinde verò aluum ex infuso per diēs septem eluito. Constet autem infusum ex drachmis quatuor 20 resinæ, mellis acetabulo, Platæensium oleo pari mensura, furfurum tritici sitanii cremore, nitri spuma, & ouis tenuibus. Infusi autem cremor heminæ octo, ex his tres cremoris prisanæ. In latus autem decumbenti infusum adhibeto, parumq; lauato. Septem verò glandes die subdito, easque quoad colliquescant contineat. Constant autem thure, nitro, galbano, & melle cocto. Cibo verò eodem vratur. Suffitum autem ex asini albi pilis & lupi stercore adhibeto. Ex quibus magnam copiam in prunas iniicito, & muliere in sella collocata & circumtecta suffitum adhibeto, ea cautio- 30 ne vt ne aduras. Si quæ prius peperit parere nequeat, nitrum, resinam, myrrham, cuminum Æthiopicum, & vnguentum simul trita in pello supponito. Aut pulgium ficcum in linteo supponito. Sed & pulegium bibat, cum dormire volet. Aliud conceptum tuuans. Mulier quæ conceptionis indiget, victus ratio perscribenda, facta eius cibi & potus potestate quam lubenter admitter. Mulieris autem viro alia quæque exhibeto, præter allia, cepas, legumina fresca, laseris succum, & ea quæ flatum gignunt. Ab his verò abstineat.

abstineat. Infusum similiter conceptum iuuans, si non concipiat. Lac mulieris marem lactantis, mali punici recentis grana trita & expressum succum, & testudinis marinae perineum adustum, tritum, in pudendum infundito. Aliud quod similiter infunditur non concipienti. Lac, resinam, & dulcis mali punici succum, hæc cum melle permixta omnia infundito. Ad conceptum faciens. Bulbi albi semen aut florem ex melle tritum, vellere conuolutum per triduum supponat. Quarto verò die maluam agrestem quæ lato est folio, cum lacte muliebri tritam & lana conuolutam supponat, deinde cum viro dormiat. Ante autem pulegium cum farina coctum sorbeat, & pulegium tenue ex vino bibat. Quòd si hæc refugiat, conyzæ odoratæ contusæ succum expressum, & vino mixtum ieiuna bibat. Aliud conceptum iuuans. Asparagi semen eodem modo ex vino bibat. Aliud ad conceptum. Chorion mulieris, & vermium qui in carne gignuntur capita contrita, & alumen Ægyptium anserino adipe dilutum, in vellere ad vteri osculum supponat. Aliud ad idem. Æuginem, æris florem, vtriusq; semiobolum, thuris masculi, aluminis scissilis, fructus vitis agrestis, gallæ, myrrhæ, malicorii, resinæ polii, singulorum obolum ex melle tritum post triduum bis die supponat. Quòd si fortè acrius fuerit, anserinum adipem, & nitrum tostum admisceto, vinumq; eius robore vitato exhibeto. Aliud conceptum iuuans. Vermis ex carnibus qui caudam habeat tres aut quatuor partes sumito, & organum ex rosaceo vnguento læuissimè tritum, penitiùs ad vteri os apponito. Aliud ad conceptum. Portulacam tritam cum adipe anserino, myr. ha, porri semine, & felle bubulo, lana conuolutam ad vteri os apponito. Si menses quidem copiose eant, neq; tamen concipiat, floris æris obolos duos, & aluminis scissilis tantundem, ex melle læuissimè trita, deinde lana excepta, vbi mulier lanam in linteo filo deligarit, sibi interea penitissimè subdat, sic tamen vt filum foras emineat. Deinde vbi probè purgata fuerit, abstrahat, & vino odorato in quo myrti folia decoxerint, proluatur. & virum adeat. Subdititium ad conceptum. Mel, myrrham, myricæ fructum, resinam liquidam, anserinum adipem, omnia simal trita in vellere conuoluta subiicito. Subdititium ad conceptum,

quod vterum, si quando conuiueat, neque concipere queat, valde dilatare potest, & aquas expurgare. Anchusam paruum sumito, lentiscum, cuminum, cyperum, cucumerem agrestem, nitrum rubrum, sal Ægyptium, & anchusam magnam. Hæc omnia læuissimè trita, linteo cernito. Mel sumito, lento igne decoquito, & vbi deferbuerit, ceram & resinam admisceto. Deinde commixtis omnibus oleum affundito, & ab igne detractum, tepidum lana in orbem conuoluta exceptum, quoad purgata fuerit, in vterum subdito. Aliud conceptum iuuans. Si velis vt mulier concipiat, præter ea purgatoria quibus vitur etiam ad virum accedere oportet. Et decem lauri baccas nigras, thuris pugillos tres, & cumini pusillum, ex melle trita, lana succida conuoluta, semel die ei subdito, semel autem auferat per quatuor dies, & postea per eos dies cibo sibi temperet. Conceptum præpediens. Si concipere non conueniat, misy fabæ quantitatē aqua dilutam potui exhibeto, & per annum (penè dixerim) non concipiet. Quæ ægrè parienti partionem accelerant. Lauri radicem de rasam, aut baccas ad dimidium acetabulū concalactas ex aqua potui exhibeto. Partionem accelerat. Dictamnium ad duos obolos tritum ex aqua calida bibat. Aut abrotoni drachmam, & cedri baccas, & anisum, ex vini dulcis veteris cyatho trita, affuso aquæ cyatho, potui exhibeto. Hoc prodest ante partus dolores exhibitum. Aut dictamni obolum, myrrhæ obolum, anisi obolos duos, nitri obolum. Hæc ex vino dulci trita, affuso cyatho, & aquæ calidæ cyathis duobus, potui exhibeto, deinde calida lauato. Partum facilem reddens. Resinam terebinthinam, mel, oleum ad duplam horum portionem, vinum odoratum quàm suauissimum. Hæc simul mixta tepida crebrò bibenda dato. Quinetiam vteri si inflammati fuerint, sibi restituendi sunt. Aliud facilem partum faciens. Cucumeris agrestis albi fructum cera obductum, deinde lana punicea conuolutum, ad lumbos alligato. Quòd si prægnans diutiùs immoretur & parere non possit, sed pluribus diebus partus doloribus discrucietur, sit autem iuuenis & ætate florens, multoquæ sanguine redundet, venas in malleolis secare oportet, & virium habita ratione sanguinem detrahenda. Post hæc calente corticis lauri decocto lauare. Viticis au-

tem semen & dictamni Cretici, vtrunque pari portione, ex vino albo aut aqua porui exhibeto. Subdititium verò medicamentum parato, galbanum, lauri baccas, & oleum rosaceum, lana inuoluta in pessa subdito. Partum accelerans. Filicis quernæ radicem ex vino tritam propinato, & adiantum tritum oleo dilutum cum vino mero inungendum. Quod puerperæ puerperii purgamenta probè purgat. Testudinis marinæ adhuc viuentis secur recens, in lacte muliebri tritum, vnguento irino & vino subactum, in subdititio apponito. Aut mercurialem tritam in vellere subdito, aut artemesiam tritam similiter ex lana supponito. Aut mercurialis & cucumeris agrestis modicum tritum, vino & melle subactum, in pessa admoueto. Puerperii purgamenta ex partu expurgans. Triticum trimestre detracto cortice fractum ad dimidiam chœnicem, in aquæ heminis quatuor decoquito, cùm autem defuerit, bis aut ter in sorbitione exhibeto. Aliud. Sambuci foliis in aqua decoctis, aquam in potum fundito. Brassicas autem coctas edat, porra, fœniculum, anisum, polypos & carabos. Aut rhois folia & erysimum ex vino polenta aspersa, in potum dato. Aut misy duorum obolorum pondus tritum, ex vino maceratum, in pessa subdito. Quod menses & puerperii purgamenta præcipuè expurgat, aquam etiam & alia educit. Struthii radicem læuiter contusam, ad pugillum vnum, melle subactam in pessa supponito. Producitur autem præcipuè in Andri insulæ littoribus. Aliud quod similiter purgat. Erysimum in aqua decoquito, & vbi efferbuerit oleum affundito & refrigerato, ex eo que suffitum adhibeto. Conducit etiam succum adhibere, & mollibus cibis.

¶ 30 uti. Hoc puerperii purgamenta expurgat. Erysimum leniter terito, & corticem flaru expellito, cùm autem purum reddideris, ad læuorem terito, & instillata aqua salem & oleum ammisceto, & farina aspersa decoquito, & sorbendum exhibeto. Si menstrua purgatio deorsum non feratur, puerperialis substiterit. Cucumeris agrestis interiorem partem ad tres obolos sumito, artemisiæ herbæ & thuris obolum, hæc trita & melle admixto, lana inuoluta in subdititio ad vreri osculum apponito, idque noctu semper & interdium dierum quinque spatio facito. Aut vitis pampinura

recentem tritum, cum melle mixtum lana inuolutum, ad eundem modum, in pefso fupponito. Aut cuprefsi fructum & thus tritum, fimulque rofaceo & melle fubactum, lana conuolutum in fubditio apponat. Aut abrotoni drachmam, & cucumeris agreftis interiorem partem oboli pondere trita, & thus cum melle, lana conuoluta in pefso fubiicito. Aut elaterii obolum, & myrrhæ tantundem, ex melle trita, lana conuoluta in fubditio apponat. Aut cuprefsi fructum, & cucumeris agreftis interiorem partem, & thus cum melle mixta, lana obuoluta, in pefso fubiiciat. Medica- 10
mentum purgans fi ex partu non purgetur. Trifolium ex vino albo potui exhibendum. Idem etiam in fubditio appofitum menses vt erumpant efficit, & foetum expellit. Vteros purgans cum extincto puero fanguis intus remanferit. Cucumerem agreftem tritum ex melle delingat, aut in fubditio apponat. Ad omnem puerperii purgationem fi non probè refpondeat. Eryfimum affufa polenta & oleo decoquito, vbi decoctum fuerit forbitione accipiat, & cibis quàm molliffimis vtatur. Aut scammonium ex lacte muliebri tritum, vellere exceptum, in pefso fubdito. Aut glycy- 20
rhizam melle fubactam cum vnguento rofaceo aut Ægyptio in vellere fupponat. Aut farinam lotam fimiliter in fubditio apponat. Bibat autem crethmi femen & feleleos, ac rutæ femen, aut fuccum, ita vt vtriusque obolos duos fimul tritos ex vino meraco exhibeas, fi non febricitet. Subdititium medicamentum fecundas relictas eiiciens. Prius autem ex decocto foliorum fambuci fomentum admoueto, & fubdititium ex cantharide fubiicito. Hoc debilibus medetur. Quòd fi vellicet & mordeat, eo confestim ablato, lanam rofaceo intinctam fubiiciat. Subdititium quod 30
fecundas educere valet, menses foetumque fyderatum detrahere. Cantharidas quinque alis auulfis, cruribus & capite, deinde tribulum marinum cum radice & foliis contufum, ad conchæ menfuram, & chamomelli & feminis apii æquales portiones, & fepiæ oua quindecim, ex vino dulci diluto in pefso fubdito. Cumque dolor detinuerit, in aquæ calidæ folio defideat, & aquam mulfam aquofam & vinum dulce bibat. Quinetiam eius contriti ftaterem Æginenfem ex vino dulci propinato. Quòd fi dolor detinuerit,
cicera

cicera alba & vuas passas in aqua coquito, refrigeratum decoctum potui exhibeto, vbi stranguria vexarit, etiam in aqua tepida desideat. Hoc secundas expellit. Cucumeris agrestis succum in mazam subactum in subditio apponito, vbi prius per biduum cibo abstinerit. Hoc nullum inuenias præstantius. Medicamentum ad explorandam fœcunditatem. Allium caput habens vnicum decoctum, per horam in subditio apponito. Aliud fœcunditatem explorans. Netopi modicum lana conuolutum in pello subiicito, & videto
 10 num eius odor ad os perueniat. Subdititia medicamenta. Fel scorpionij marini lana exceptum, & in vmbra siccatum, in pello subdito. Aut pulegium siccatum & melle subactum, in vellere subiicito. Aut æris florem cum melle linteo illigatum in subditio apponito. Aut cucumeris agrestis semen, & testam combustam, ex vino & pilis leporis subactâ, in vellere supponito. Aliud subdititium. Alumen Ægyptiû lana exceptum, in subditio apponito. Aut cantharidas tritas, vinoque subactas supponito. Aut artemisiam herbam vino maceratam, in subditio apponito. Aut melanthium
 20 ex vino contritum in vellere subdito. Aut bulbulum ex tritico tritum, vinoque maceratum supponito. Aut vini albi veteris fœcem combustam, vinoque albo restinctam & tritam, in linteo supponito. Aut galbanum & netopum, & misy ex vnguento rosaceo in linteo subdito. Aliud subdititiû. Elaterij quantum duæ potiones, & fauum ex vino in linteo subdito. Aut butyrum & alumen melle subactum, eodem modo. Aut scammonij succum & adipem in mazam commixta, vinoque subacta, ex linteo introducito. Potiones quæ secundas vtero detentas educendi vim habent. Colocynthidis agrestis partem interiorem, ex lacte muliebri tritam, in linteo subdito. Ad idem. Silphium fabæ quantitate ex vino propinato. Aliud fœtum etiam excludens. Mulierem ex axillis comprehensam vehementer concutito. In potu verò agni casti folia ex vino dato, aut dictamni Cretici obolum ex aqua tritum exhibeto. Aut conyzæ fœtidæ manipulum porri succo dilutum, netopo ad plenæ chemæ mensuram addito, hæc lauiter trita ex vino propinato. Aut tædam pinguißimam vino dulci ad tres cyathos affuso decoquito, addito galbano ad tres obolos & myrrha. Deco-

Etum vbi crassitudinem acceperit, tepidum potui exhibeto.
 Aut porri succum & myrrham, cum vino dulci simul. Aut
 portulacæ semen ad læuorem terito, ex vino autem albo
 veteri exhibeto. Aut populi nigræ Creticæ grana nouem
 ex vino nigro bibat. Aut ranunculi herbæ folia, & floris
 triti drachmæ Æginensis pondus, ex vino dulci bibendum.
 Quòd si secunda adhuc intus adhæserit, membranæ vernationis
 anguinæ obolum ex vino tritum propinato. Aut apij
 radicem, & myrti baccas decoctas, per dies quatuor in po-
 tu assumat. Aut cuminum Æthiopicum & castorium oboli ¹⁰
 pondere, & cantharidis parum, hæc ex vino bibenda exhibeto.
 Aut fœniculi radicem ex vino cum oleo & melle feruefactam
 propinato. Si secunda non dēcedat, conyzam tritam in vellere
 subiicito, bibere autem præstat. Aut conyzæ quantum manus
 capit, porri succo & netopo conchæ maioris quantitate
 admixto hæc ex vino bibat. Hoc secundam educit, menses
 deturbar, & fœtum imperfectum extrahit. Cantharidas quinque,
 alis, cruribus, & capite auulsis, deinde tribuli marini cum
 radice & foliis contusi conchæ quantitatem, & chamæmelum
 recens tritum æquali copia, ²⁰
 apij semen, & oua sepix quindecim, hæc omnia ex vino dulci
 diluto permixta, cum primùm dolor detinuerit potui exhibenda.
 Quinetiam in aqua calida desideat, aquam verò mulsam dilutam,
 & vinum dulce album bibat. Secundam expellere valet
 holoconitides dulcis radix, quæ bulbum refert, & parua est
 velut oliua, hanc ex vino tritam potui exhibeto. Quæ si ex
 igua quidem fuerit, duæ exhibendæ, sin maiuscula, vna
 satis est. Ex seminibus autem cuminum Æthiopicum & sefeli
 Massiliense admisceto. Aut folium Libycum siccum ad dimidiam
 chœnicem ex vini cyathis tribus decoquito, ex eo ad dimidias
 decocto bibat. Aliud. Viticis semen, sefelios equalem
 portionem & myrrham simul trita ex aqua potui exhibeto.
 Quæ fœtus expellūt. Agnum album recentem acetabuli
 quātitate, ex vino albo grati odoris læuiter tritum potui
 exhibeto. Aliud. Castorij aut sagapeni obolū, bituminis
 drachmam vnam, nitri duas, hæc omnia ex vino dulci trita,
 & olei hemina dimidia, ieiunę ad duos obolos bibēda
 exhibeto, & calida probè lauat o. Aliud. ³⁰
 q. ealdē habet vires. Echinos marinos tres integros ex vino
 gra-

grati odoris læuiter tritos, potui exhibeto. Aliud. Menthæ paruum fasciculum, rutæ, coriandri, & cedri aut cupressi semen, ex vino odorato potui exhibeto. Et ex echinis, si adsint, sæpiusculè sorbitionem accipiat, ad eundem deinde modum calida lauet. Aliud eodem modo. Anisum, cedri baccas, apij semen, cuminum Æthiopicum, fefeli, cuiusque acerabuli dimidium ex vino albo læuiter tritum bibendum dato. Aliud similiter faciens. Dictamni fasciculum, seminis dauci drachmas duas, & melanthij tantundem, ex vino albo læuiter tritum in potum exhibeto, & calida multa lauato. Danda autem hæc ad vim morbi respectu habito. Aliud. Galbanum oliuæ magnitudine ex oleo cedrino tritum in subditio supponat. Hoc etiam foetum perdere, & secundam morantem detrahere valet. Aliud quod infusum secundas eiicit. Cùm foetus ex frigore mortuus computruerit, si ventus frigidus fuerit, crocum læuiter tritum drachmæ pondere, ex anserino adipe in vterum infundito, ibiq; diutissimè finito. Potio ad id probè conducens. Conyzam grati odoris læuiter tritam, ex vino odorato aut syrma potui exhibeto, & calida lauato. Alia similis potio ad puerum & vitia quæ intus sunt. Æruginem tritam cum melle & syrma potui exhibeto. Aliud subditium foetum mortuum expellens. Æris limatam scobem molli linteo exceptam, ad os vteri apponito, & iuuabis Testam recentem cum adipe anserino tritam sibi supponat. Aliud subditium. Nitrû cum resina decoctum, in glandem efformatum, gallinaeco adipe intinctum, in subditio apponito. Aliud subditium. ^{ῥοδία} vulgo est nuncupata herba, huius radicem non longo tempore ad vmbilicum admoueto. Aliud. Cucurbitam agrestem, & murium stercus læuiter contrita, in subditio apponito. Aliud quod alligatur. Resinam & gallinaecum adipem simul trita & mixta ad vmbilicum & ventrem alliget. Aliud subditium. Hederæ albæ fructum & cedri scobem tritam & in glandulas efformatam sibi supponat. Aliud. Testudinis marinæ cerebrum cum croco Ægyptio, & sale Ægyptio tritum & commixtum, in glandes formatum sibi supponat. Suffitus foetum eiicere & ventris sanguinem educere valens. Salicis foliis in ignem coniectis, suffitû parato, & circumlocatam mulierem tantisper finite,

dum fumus ad vterum penetrarit. De abortionis curatione. Vbi mulier abortionem fecerit, neque puer exierit, siue cōputruerit ac intumuerit, siue aliud quid tale contigerit, porri & apij succum ex vtrisque collectum, & per linteum expressum, olei rosacei heminam, adipis anserini quadrantē, resinæ obolos tres in oleo liquatos, hæc omnia, muliere à pedibus excitata, in vterum infundito, & vt decumbens quam diutissimè detineat iubeto, deinde per quatuor dies in sella collocato, & puer putrefactus foras prodit. Sin minus salem Ægyptium sumito, & cucurbitam agrestem viridem, ex melle commixtam & tritam edēdam præbeto, qua sumta in hanc & illam partem commoueatur, salem Ægyptium & muscerdam, cucurbitam agrestem, mellis semicocti quadrante affuso, resinæ drachmam vnam in mel immitte, & cucurbitam & muscerdam, omnibusque vt decoct contritis, glandes efformatas ad vterum quandiu tempestiuum videbitur apponito. Aliud fœtum excutiens, quod etiam puerum veluti sidere tactum eiicit, Helxinem ex vino tritam propinato. Alia potio eiectionis, quæ puellum sugillatum extrudit. Radicum veratri nigri tenuiter tritarum pugillum vnum, & myrrhæ fabæ quantitatem, ex vino dulci propinato. Aliud quod expellit. Coriandrum cum radice & netopum vbi in subditio apposuerit, deambulet. Infusum ad fœtum, quod puellum immortuum eiicit. Crocum tritum affuso adipe anserino, & excolatum in vterum infundito, & quam diutissimè relinquito. Ad fœtum immortuum corrumpendum & eiiciendum. Aluminis scissilis drachmam vnam, myrrhæ tantundem, veratri nigri obolos tres, ex vino nigro tenuiter trita in glandulas efformato, & propiās supponito quoad sensim diloluatur. Collutiones vteros purgantes si ex partu aut inflammatione exulcerati fuerint. Grossos hybernas affusa aqua decoctas, excolato & deponito, deinde oleum tepidum affundito & permisceto. Duabus autem ad summum heminis colluito. Omnes verò collutiones ex quibus infusa parantur, mensuram istam non excedant. Malicoriū & mannam in vino nigro austero decoquito, deinde vino diffuso, ex eo colluito. Aliacollutio. Vstā vini fæcē aqua liquefacito, ex ea colluito. Deinde malicorium, myrti baccas, iuncum odoratum & lentes in vino deco-

decoquito, vino diffuso eo colluito. Alia collutio. Butyrum, thus, resinam, cum melle simul liquefacito, vinoque affuso, tepido colluito. Aut sambuci fructum in aqua decoquito, eaque percolata, apium, myrrham, anisum, thus simul terito, vinoque odorato pari cum aqua mensura affuso, & per linteum excolato, tepido eluito. Aliud. Brassicam, mercurialem, lini semina, & ipsam linum viride in aqua decoquito, eaque percolata eluito. Foliorum myrti acetabulum, myrrham, anisum, mel, resinam, vnguentum Ægyptium, tritis omnibus & vnitis, vini que albi quam odoratissimi heminis duabus affusis, percolato tepido eluito. Aut lauri baccis & pulegio in aqua decocto, & vnguento rosaceo affuso, eo tepido eluito. Aut anserino adipe resinæ permixto, & ad hoc affuso vino, tepido colluito. Aliud butyrum & oleum cedrinum, cum pauco melle tepefacito, ex eo eluito. Aut lauri baccis, aut melle, butyro, iunco & calamo odorato, muscoque marino in vinum coniectis & decoctis, deinde percolatis, sic quoque eluito. Aut apij semen, seseli, myrrham, anisum, melanthium, in vino coquito, vinum percolatum per infusum immitto. Aut cedro in vino decocto, vino eluito. Aut hederæ in aqua decocta, decocto eluito. Aut elaterij, aut betonicæ quantum ad duas portiones satis est, in aqua decoquito, & decocti tepentis duabus heminis colluito. Aut cucumeris agrestis interiore parte ad digiti magnitudinē in aquæ duabus heminis decocta, affuso ad aquam melle & oleo, ex eo colluito. Aut radicis thapsiæ quantum ad duas portiones satis est. læuiter trita, & affuso melle ac oleo aquæ duabus heminis diluto, tepido colluito. Aut veratro nigro quantum ad duas portiones satis sit, vino dulci & aqua dilu-
luto, colluito. Aut granis cnidiis circiter sexaginta læuiter tritis, affuso melle, oleo, & aqua colluito. Collutio corroborans si vlcera pura fuerint. Grossos hybernas terito, & affusa aqua per diem totam macerato, & oleo affuso colluito. Aut malicorij & loti arboris ramentis in vino nigro decoctis. Cum autem impura fuerint, ex iisque sordes ferentur, fæce vini vsta ex vino & aqua colluito. Aut malicorio, rhoëcoriaria, myrti & rubi foliis in vino nigro decoctis colluito. Collutiones ad inueterata vlcera. Brassicæ succo decocto eluito. Et mercurialem itidem, & paucum nitrum rubrum

ammisceto, myrrhæ acetabulum, thus, fefeli, anisum, apij semen, netopum, resinam, mel, adipem anserinum, acetum album, & vnguentum Ægyptium. Hæc omnia simul læuiter terito, deinde vini alibi duabus heminis diluito, tepido colluito. Aut mercurialem in aqua decoquito & percolato, aut myrrhæ acetabulum, thus, fefeli, netopum, cuiusque pari portione addita, tepido colluito. Aut saluia & hyperico in aqua decoctis, ex ea colluito. Aut sambuci fructum & lauri baccas, vtrorumq; pares portiones in vino decoquito, deinde cum vino colluito. Aut pulegij decocto eluito, aut adipe anserino cum resina liquato, similiterque cedrini olei modico affuso, & cum melle dissoluto, tepido colluito. Aut argenti florem, vino, melle & cera liquatum, cyperum, iuncum odoratum, & calamum (quæ sanè etiam vnguento admiscetur) & iridem, ac muscum in vino decoquito, & colluito. Aut apij semen, anisum, fefeli, myrrham, melâthium in vino decoquito. Aut Creticam cedrum in vino decoquito, decocto abluito. Aut hederâ Creticam in aqua decoquito. Hæc facienda si vulnus adfuerit, & myrrha aqua dissoluta colluito. Aut elaterij portiones duas ex aqua infundito. Aut cucurbitas agrestes duas in vino aut lacte cocto, ad quatuor heminas maceratas, percolatas infundito. Aut cucumeris agrestis parte interiore, palmæ magnitudine in aquæ heminis quatuor decocta, melle & oleo affuso, opus istud efficit. Aut thapsiæ radice quantû ad duas portiones satis sit, vino dulci cû aquæ duabus heminis macerata, tepidè colluito. Aut veratri quantû ad duas portiones satis sit in vini dulcis heminis duabus diluito. Aut Thlaspios acetabulo vnâ cû melle ammixto, ex aquæ heminis duabus diluito, tepido vitior. Aut cucumeris agrestis palmi magnitudine, & cneori quantum vnica portione satis sit, in aquæ heminis quinque decoctis, melle & oleo affuso colluito. Aut granis cnidiis circiter sexaginta, ex melle & oleo cum aqua dilutis, perluito. Si ex partu alui profluuium correpta fuerit, vñâ passam nigrâ bibat, & mali punici dulcis interiorè partem, hædiq; coagulû. Hæc vino nigro diluta, & caseo caprino polètaq; triticea conspersa, potui exhibeto. Triticû autem leuiter torrefacito. At si ex partu sanguinè vomitione reddat, huic hepatis fistula vulnerata est. Hæc lac asinum bibat, deinde

deinde bubulum (quod facile fit) per dies quadraginta, etiamq; sesamum, tritum quoad bene habeat. Lac autē ieiuna bibat. Si ex partu sedis dolor adsit, iuniperi baccas & lini radicem decoquito, decoctū quatuor diebus bibendum dato. Lactuce etiam semen cum anserino adipe tritum comedat. Si ex partu vteri inflammationem conceperint, solani succum, aut betę, aut rhamni per infusum immittito. Si ex partu crus claudum ab vteris redditum fuerit, neq; recta stare queat, hyoscyami semen conchę maioris mensuram, ex vino nigro tribus diebus bibat. Leuem autem mētis emotionem, quę ex eius potu contingit, soluit lactis asinini calix in potum exhibitus, deinde medicamentum ex quo pituita purgatur. Suffitus autem per triduū paretur ex sandaracha, cerato, & pilis leporis. De inflāmatione ex partu. Si ex partu vteri inflammationem conceperint, solani succum intra pudenda per infusum immittito, aut apij, aut rhamni, aut betę, aut cucurbitę succum ipsum expressum. Aut sambuci partem mediam tenerrimam in longitudinem derasam, indito. Aut absinthium ex aqua tritum & lana exceptum, si verò inhorrescat, auferto. Aut vmbilici veneris folia, & porra, ex crassiore tritici farina decoquito, oleoq; insuper affuso exhibeto. Quę bilē ex vtero purgant. Cucumeris agrestis partē internam læuiter tritam, melle subactā, & in glandem efformatam subdito. Medicamento autem exhibito sursum & deorsum purgare oportet, & calida lauare. Anisum verò & melanthium in subditio apponito. Aut colocynthidos agrestis interiorem partē læuigatā & melle subactam, in pessa apponito. Elaterij quantū ad quatuor portiones satis sit, adipe anserino aut caprillo admixto, in oblongiorē glandem efformatum supponito. Aut nitrum, cuminum, alliū, ficū, omnia læuiter trita & melle subacta in subditio apponito. Calida autem lauet, & à balneo bibat. Aut thlaspim læuiter tritam, melle subactam in pessa apponito. Aut veteris ficus abrasam pinguedinē, cum elaterio quantum da duas portiones satis sit admisceto, & pari cū elaterio nitri portione, melle subactum in subditio apponito. Aut peucedanū ad tres cyathos potui exhibeto. Et anisum & melanthiū vino macerata bibenda dato. Aut elaterium quantum ad portiones quatuor satis sit, ouillo adipe ammixto sibi

supponat, quod ubi detraxerit, aqua odorata eluatur, quæ
 leuiter adstringat. Aut elaterium quantum ad tres potio-
 nes satis sit, cum adipe ouillo, circum pennam in glandem
 composito, eaque detracta aqua sufficienti eluatur. Aut
 thlaspis quantum potione datur, cum melle exhibeto. Col-
 lutio si biliosa fuerit. Elaterio quantum ad duas potiones
 satis sit aqua macerato, oleum narcissinum affundito, & te-
 pido colluito. Aut colocynthidas agrestes duas ubi œnoga-
 lacte cocto ad quatuor circiter heminas maceraueris, vnâ
 quidem percolato, & ammixto oleo narcissino colluito. 10
 Alia collutio biliosa & pituitosa. Cucumeris interiore parte
 palmi magnitudine aquæ potabilis quatuor heminis de-
 cocta, melle & oleo anthino ammixto, ex ea colluito. Pitui-
 tam & bilem purgans. Grana cnidia sexaginta in aqua de-
 coquito, melle & oleo anthino admixto, ex ea colluito. Aut
 cnestro in quinque aquæ potabilis heminis decocto, dua-
 bus percolatis, melle & oleo anthino cum narcissino am-
 mixto, colluito. Collutiones purgantes. Grossis hybernis
 vstis & aqua maceratis, ad aquam excolatam oleo ammix-
 to colluito. Postea malicorio, galla, loti ramentis perluito, 20
 quæ in vino nigro decoquere oportet. Aut vini fæce vsta &
 aqua vtitor. Deinde his colluito, myrti foliis, & rhoë coria-
 ria in vino nigro odorato decoctis. Postea etiâ lentisci foliis,
 hyperico, salua, in vino nigro odorato decoctis colluito.
 Aut brassicam aqua decoquito, in eaq; mercurialē, & nitri
 rubri exiguum decoquito, ex aqua perluito. Elaterium quā-
 tum ad vnā potionem sit satis, cum oleo narcissino aut
 anthino tepidum per infusum immittito. Quod si biliosa
 fuerit, colocynthidas duas in lactis asinini decocti quatuor
 heminis macerato, deinde oleo narcissino & anthino am-
 mixto colluito. Aut cucumeris agrestis interiorem partem 30
 palmi magnitudine, aquæ potabilis heminis quatuor de-
 coquito, mel & oleum anthinum affundito. Hæc collutio
 pituitosæ & biliosæ contulerit. Collutio pituitam detrahēs.
 Granum cnidium cum mandragoræ decocto terito, ex eo
 enim copiosa & varia sit purgatio. Allij caput vnieum, ni-
 trum, ficus interiorem partem pinguem, hæc aquis portio-
 nibus læuiter trita in glandē gallæ magnitudine efforma-
 ta, supponito. Aut cumini folia ex vino trita in vellere sub-
 dito.

dito. Aut terræ albæ quantum ad vnam potionem satis sit. Aut radicem albam læuiter tritam, & melle affuso feruefactam, in glandemq; efformatam supponito. Aut laseris succo ficus emollitas, & in glandem efformatas. Profuerit etiã cucumeris agrestis semen eodem modo tritum. Aut fel tauri, nitrum rubrum, netopum, cyclaminum, horum gallæ magnitudinem, cyclamini verò maiorem portionem, hæc melle ammixto quæ curatur sibi supponat. Subdititium cyclamini caput purgatum ex aqua terito, tenui lanugine exceptum subdito. Aut myrrham, salem, cuminum, fel tauri cum melle eodem modo. Aut grana tria decorticata Indici medicamenti oculorum, quod piper vocatur, & rotundi tria, hæc læuiter trita, & vino veteri tepido diluta, circum volucris pennam in glandis formam obducito, huncq; in modum intromittito. Aut tithymalli succum melle subactum. Aut scillæ radicem longitudine sex digitorum, duorum digitorum crassitudine, lana conuolutam subdito. Aut ipsam scillam sine radice tritam, eodemque modo lana conuoluito, deinde supponito. Collutio vbi mulier pituitosa fuerit. Veratrum quantum ad duas potiones satis sit, vini dulcis duabus heminis dissoluito, & permixto colluito. Si purgatione opus habere videatur, porrum incoquere oportet, aut sambuci fructum, aut anisum, thus, myrrham, vinum. His omnibus tritis, ex eorum decocto colluito. Aut brassica in aqua decocta, in eius decocto mercurialẽ incoquito, & pauco percolato eluito. Aut cnestri quantum ad vnam potionem satis sit, melle dissolutum immittito. Spectandi autem menses sunt, nũ biliosi, aut pituitosi fuerint. Aut arenam, tenuẽ, siccam, loco soli exposito substernito, & vbi menses defluent, sanguinem affundito, & resiccari finito. Et si quidem biliosi fuerint, sanguis in arena siccatus pallidus redditur, si pituitosi, velut mucosa conspiciuntur. Si igitur pituitosi fuerint, cnestrum quantum ad potionem vnam satis sit, aquæ mulsæ hemina dissoluito, ex eo colluito. Hoc emolliens medicamentum purgat, aquam & pelliculas educit, & subcruentam saniem. Menses etiam detrahit, nisi diurniores fuerint, & vterorum osculum emollit. Vnguentum narcissinum, cuminum esculentum, myrrham, thus, absinthium, cyperum, vnguentum rosaceum, polentam, ho-

zum cuiusque pares portiones, narcissini verò quadruplum. Hæc omnia terito, admixta tenui lini crudi lanugine, quæ pectini adhærescit, & tenui linteo circum pennam inuoluto, deligato, in glandem effingito, & in oleum album Ægyptium intinctum supponito, & tota die finito. Vbi verò lauerit & detraxerit, aqua grati odoris perluatur. Aliud purgans medicamentum, aquam educit, & pelliculas, mucos, & subcruentam saniem. Myrrham, salem, cuminum, fel tauri, hæc simul mixta & melle subacta, tenui linteo imposita, subiicito, totumque diem intus finito, deinde ubi lauerit, eo ablato aqua odorata perluatur. Aliud. Salem, cuminum, fel tauri melle subigito & subiicito. Et silphium cum ficu misceto & supponito, deinde vnguento rosaceo perfundito. Aut grana cnidia cortice purgata, & quantum vna portione satis sit trita, in glandem fingito. Aut allium, nitrum rubrum & ficum, cuiusque pares portiones, melle admixto in pefso subiicienda dato. Et ubi detraxerit, ceruinum adipem vino liquatum supponito. Aut piperis grana quinque, cum pauco elaterio, muliebri lacte paulatim instillato, in vellere vnguento intincto subiicito, eodemque modo detrahito. Aut quod in ficu est pinguisimum, & elaterium ad portionem vnam, & nitri rubri cum melle æqualem portionem, ad eundem modum. Aut fel tauri, nitrum rubrum, netopum, cyclaminum, æqualibus portionibus, ex melle velut gallæ magnitudinem fingito. Aut fel tauri oleo Ægyptio intinctum supponat, quo detracto, rosaceo illinatur. Aut cucumeris agrestis longi ex emto semine interiorem partem, ex lacte mulieris masculum alentis, & myrrham puram, mellis exiguum, & vnguentum Ægyptiū, terito & supponito. Aut cucumeris agrestis partem interiorem desiccata, absque semine contundito, & iniecto melle decoquito, & glandem oblongam effingito, oleoque albo intingito. Aut cucurbitam agrestem ad eundem modum, & elaterij quantum ad tres portiones satis sit, cum farina aqua subacta terito, & in glandem efformato. Aliud similiter. Tria grana cnidia detracto cortice ad portionem vnam, decocta affuso melle supponito, aut vnguento rosaceo perfundito. Quæcunq; autem sibi glandem supponunt, cum prius omnia in glandem coacta fuerint, deinde te-

de tenuelinteum lanæ obducere oportet, & vnguento Ægyptio glandem intinctam subdere. Hæc autem præcipue pelliculas educunt & auferunt. Medicamenta subdititia vehementer purgantia, quæ magis quàm superiora aquas, mucosa, & pelliculas educere queunt. Piperis grana maiuscula quatuor, aut parua, si opus videatur, ad elaterij potionem admixta, lauitur terito, & lacte muliebri instillato, cū pauco melle subactum, id ex lana molli pura circum penam linteo tenui conuolutum, vnguento albo Ægyptio intinctum supponito. Per diem autem adhæreat, deinde vbi detractum fuerit, ceruinum adipem subdat. Subdititia medicamenta purgantia, si potiones non purgent. Mercurialem cum myrrha tritam in pello supponito. Medicamenta subdititia quæ similiter purgant, secundas eiicere valent, menses detrahere, & fœtum syderatum foras propellere. Cantharidas quinq; alis auulsis, cruribus & capite, deinde tribulum iuxta mare nascētē, cum radicibus & foliis tundito, & enanthei viridis interiorem partem, cum pari seminis apij mole terito, additis sepiaë ovis quindecim, ex vino dulci dilutis. In aqua calida desideat, & aquam mulsam aquosam bibat, vinumq; dulce. Et intriti stateris Æginensis pondus ex vino dulci bibat. Vbi verò dolor detinuerit, ciccerum alborum, & passularum ex aqua decoctum, refrigeratum propinato. Cùm stranguria prehenderit, in aqua calida desideat, & vinum dulce bibat. Quod in omni morbo aperire & purgare potēs est. Myrrha modica, saluia & anisò contritis vitior. Purgans medicamentū quod infœcundam purgare valet. Si vteri osculum rectè habuerit, fortū ex stercore bubulo sicco, tufo & excusso ad quatuor chœnicas exhibeto. Aceti autem heminas decem addito, & vrinaë bubulæ tantundem, & marinaë saluginis heminas viginti. Hoc diutiùs leniter foueto. Deinde vbi elota fuerit, ex lenticulæ decocto epoto, & melle cū aceto mixto ebibito, vomat. Et pro sorbitione farinā exhibendo, vinumq; vetus sereno cœlo per noctem expositum insuper bibendum. Cibo verò eodie absteinat. Postero autem die granum cnidium deuorandū exhibeto, & tertio die medicamentum, quod vrinā ciet, passulas & cicera alba ad duas chœnicas, affusis aquæ tribus semicongiis. Deinde percolatum sereno cœlo per noctem

exponito, & postero die bibendum dato. Quinetiam sub-
 dititiis medicamentis vtitor. Medicamentum quod infu-
 sum menses purgat. Stercus bubulum in conchæ maioris
 formam effingito, cupressi ramenta subigito & commisce-
 to, in sole siccato, in id suffimenta iniicito. Ad similem affe-
 ctionem. Si menses non eunt, spinæ albæ contrita folia &
 percolata, ac tepida infundito. Linimentum purgans, quod
 vteros expurgare potest. Porri & cardamomi semen tri-
 tum, vino, & lacte cocto maceratum, imo ventri illinito.
 Emolliens linimentum. Aquam autem, mucos & pelliculas
 educit, & puerperij purgamenta deturbat, nec exulcerat. 10
 Myrrhæ optimæ partem dimidiam, & salis granum simili-
 ter, & picem aromatibus conditam, hæc læuiter contusa
 commisceto. Sit autem myrrha ad salem & picem dimidia.
 Hanc contusam in tenue linteum ad gallæ magnæ quanti-
 tatem iniicito. Sint autem duo lintea, vti vnum interdiu, al-
 terum noctu contineat, quoad colliquescat. Calida autem
 lauetur, deinde vbi detraxerit, perluatur aqua odorata. Me-
 dicamentum infœcundam purgans, si os bene habeat. Si 20
 infœcundam cures, stercus bubulum sole exiccatum, & ex-
 cussum ad quatuor chœnicas Atticas, adiectis aceti hemi-
 nis decem, erui farinæ chœnice, & aquæ marinæ heminis
 viginti, hæc tepida diu in foru adhibeto, deinde lenticulæ
 decocto propinato, & melle ac aceto admixto vomat, fari-
 nam sorbitione sumat, & vinum odoratum insuper bibat.
 Cibo autem eo die abstineat, postero autem die grana cni-
 dia deuoranda dato, tertio verò die medicamentum vrinā
 ciens. Si verò voles, vinum albū & cicera alba ad duas chœ-
 nices, affusis tribus aquæ semicongiis. Ex eo detracto dimi-
 dio, reliquum cœlo sereno noctu exponendum, & sequenti 30
 die paulatim bibendum, & subdititiis medicamentis vtend-
 dum. Si voles vt mulier concipiat, ipsam & vteros purgato,
 deinde ieiunæ farinam edendam, & vinum meracum in-
 super bibendum exhibeto, nitrumq; rubrum in subdititio
 admoueto. Et cuminum ac resinam melle subactam ex lin-
 teo supponito. Cumq; aqua effluerit, subdititios talos ni-
 gros ad emolliendum subiicito, & viro condormiat. Quòd
 si os conniueat, fici quoq; succū in subdititio sibi supponat,
 quoad reseratum fuerit, & protinus aqua eluatur. Accipitris
 verò

verò sterco ex vino dulci tritum ieiuna bibat, tumq; viro condormiat. Aut vbi menstrua desierint, anseris aut vulpis stercore, ex rosaceo vnguento trito, pudendum illinat, & viro condormiat. Si vlcera acia fuerint, & inflammatione laborent, hac collutione vtitor. Anserinum adipem & resinã misce, iis aqua tepida dilutis colluito. Aut melle cum butyro mixto liquefacto colluito. Aut bryoniæ albæ radicis de rasæ conchæ minoris quãtitatem, cum myrrha & melle ad eundem modum admisceto, his ex vino nigro odorato solutis, & tepidis colluito. Si dum purgatio fertur summa labra exulcerata & pustulis referta fuerint, carnis bubulę frustum sumito, butyrum aut anserinum adipem, anisum, aut granum cnidium, aut spodium Cyprium, his omnibus tritis carnem obductam in pello subdito. Si vlcera oriantur & mordeant, carnem bubulam adipe oblitam supponito. Ac si sordida fuerint, infusum & fomentum ex mori radice adhibeto, deinde etiã pinguedinis aliquid ex vino dulci bibat. Si in pudendis vlcera oriantur, bubulo adipe linito, aut myrto in vino decocta, vino colluat, aut oleæ, & rubi, & mali punici foliis decoctis. Sit autem vinum Pramnium. Atq; hæc quidem ad hunc modum facienda. Et Perseæ arboris videlicet folia læuiter terito, & pudendis in subditio admoueto. Aut anethi & apij semen contritum illinito. Si pudenda superficialiis vlceribus laborarint, ad hunc modum curare oportet. Carnem bubulam longitudinis ferè duorum palmorum, & crassitudinis manubrij, ad vesperam vsq; in pello subdito, sub nocte tollito. Postero verò die rursus ad meridiem vsque subdito, & vinum dulce cui mel admixtum sit insuper bibat. Collutio ad vlceratos vteros, & si stranguria prehenderit. Porrum, sambuci fructum, seseli, anisum, thus, myrrhã, & vinum æquali ad horum decoctum mēsurã. His mixtis & feruefactis, ac modicè refrigeratis colluito. Aut mel, butyrum, medullam & ceram intromittito, & illinito. Ad vlcera quæ in pudendis sunt & pullulant, oleæ, rubi, hederæ, & mali punici dulcis folia, læuiter trita, vino veteri diluta, in vellere noctu pudendis apponito, & cataplasmate admoueto. Cũ verò dies illuxerit, detrahitto, & myrri baccis vino decoctis colluat. Aut anserino adipe & resinã liquefactis colluito. Aut butyro & cedrino oleo cum pauco melle am-

mixto colluito. Hæc vterorum vlcera exiccant. Argenti flo-
 rem ex vino terito, & colluito, aut butyro cum melle. Aut
 bryoniam albam & myrrham, cum vino melle macerato.
 Vino verò nigro tepido postero die colluito. Aut lentisci
 foliis in aqua decoctis, ex ea postea colluito. Aliud ad vtero-
 rum os vlcera tum. Butyrum, thus, myrrha, resina, medulla
 cerui, ex his colluito. Aut lenticulam in aqua decoquito, &
 cum ea percolata colluito. Cùm verò aqua ex vteris fluxe-
 rit, & vlcera morsum intulerint, anserino adipe & ouo illi-
 nito. Aut ouillum adipem & suillum, & lentem ex vino co-
 quito, & ex eo pari aqua temperato colluito. Hoc etiam vl-
 cera in pudendo perfundenda. Mannam thuris, rubum, &
 pini corticem apponito, & horum decocto perluatur. Med-
 icamentum fœtum mortuum eiiciens. Galbanum oliuæ
 magnitudine, linteo conuolutum, oleo cedrino intinctum,
 ad os vteri in subditio apponito. Aliud. Calamum odora-
 tum & cucumeris agrestis interiorem partem ex adipe an-
 serino terito, vmbilicum verò & imum ventrem obligato,
 & ex eo exiguo in lanam instillato, ad vterorum os in subdi-
 titio apponat, & ab eo paulatim detrahitur. Aliud. Rubiam
 tufam & cedri ramenta, aqua affusa cœlo sereno nocte ex-
 ponito, deinde sub auroram ad dolores exhibeto. Aliud.
 Laseris drachmæ vnus quantitatem, & succi porri acetabu-
 lum, cedrini olei dimidio cyatho paruo admixto potui ex-
 hibeto. Aliud. Fel tauri oboli aut dimidij oboli pondere, ex
 vino tritum exhibeto, aut farina aqua macerata obductum
 deuorandum dato. Aliud. Cancros fluuiatiles quinque, la-
 pathi & rutæ radicem, & furni fuliginem, omnia simul tri-
 ta, & aqua malsa permixta, & cœlo sereno per noctem ex-
 posita, ieiuna tertio quoque die bibat. Aliud. Cucumeris a-
 grestis partem interiorem la uiter tritam, cedrina pice sub-
 actam, lana conuolutam; filo circum pennam deligatam,
 intrò sibi subdat. Pars autem pennæ crassiuscula. foris ex la-
 na paulum extet, vbi verò sanguis apparuerit, detrahatur.
 Veratri nigri surculum, sex digitos longum, lana obuolu-
 tum, ita vt eius extremū nudum relinquatur, deinde intrò
 quàm penitissimè sibi supponat, cùm verò extremum san-
 guine infectum fuerit, detrahatur. Aliud. Veratrum nigrū,
 cantharidas & conyzam ex aqua terito, & in glandem mol-
 lem

lem sex ferè digitos longam efformatam exiccato, & vbi induerit lana obuolutam supponat, extremum verò cedria illinatur, & nudum maneat, cumque sanguis apparuerit, detrahatur. Fœtum eiiciens. Fœtum intus mortuum aut syderatum eiicit ranunculus & elaterij exiguum, ex aceto meraciore commixtum, & potui exhibitum. Aut brassicæ tener cauliculus, extrema parte netopo illitus, intromittatur.

*Notha quadam ad calcem lib. 1. de morbis
Mulierum adiuncta.*

TVSSIS infantuli remedium. Thapsia cum polenta in os indita. Aliud. Oui affati exentum vitellum, cum sesamo albo tosto, sale & melle delingendum præbeto. Ad pueri aluum soluendam. Lanam succidam melle intinctam indito. Quod si adultior iam fuerit, cepearum interiores partes ex melle tritas indito. Si lac deficiat, farinam fetaniæ elotam, melle & oleo ammixto tepidam infundito. Puerorum crebram spirationem (*ἀσθμα dictam*) sedat thus ex vino dulci, & balnei abstinentia. Medicamentum quod purget. Glandulas conficito ex mellis hemina, anisi acetabulo, bituminis drachmis duabus, felle bubulo, myrrhæ drachmis tribus, elaterio quantum ad potionem satis sit. Hæc admixto anserino adipe, æneo vase coquito. Vbi vti voles, glandes adipe anserino molli illinito, lana verò ouilla vitior, oleo autem lentiscino, cui cinnabarim admiscere poteris. Vomitum tollit ocymi succus ex vino albo. Aliud. Farinæ fetaniæ percolatum decoctum, aut mali punici dulcis & acidi expressus succus, postea melle ammixto. Medicamentum quod exedit sic conficitur. Veratrum nigrum, sandaracham, æris squamam, singula æquali portione seorsim terito. Vbi autem læuiter tritum fuerit, ad vnã partem dupla calce admixta, cedrina oleo subacta illinito. Exurens medicamentum ad hunc modum paratur. Æris flos sincerè combustus quoad ruber euadat, eo læuiter trito vitior. Nigrum medicamentum. Squamam, æris florem, vtrunque seorsim terito, læuiter tritum sic permisceto. Duo aut tria medicamenti genera conficito. Vnum quidem vehementissimum, quod æris florem ad squamam tertiam habet partem. Al-

terum quod quartâ habet partem, tertium verò quod quintam. Hoc medicamentum ad omnia adaptatur. Medicamentum quod illinitur ad anginam, roris marini semen, staphis agria, absinthium, elaterium, mel. In podagricis doloribus tumores nitro læuiter trito aqua subactò, velut cataplasmate obducito, tribus diebus ne lauato. Cùm verò laueris, rursus nitro crudo rubro, cum pauco melle trito, eo velut semper vtendum. Igne ambusta illine portulaca cum farinæ massa aqua subacta, & lactuca rubra ad drachmam vnam. Id dolorem omnem tollit ex aqua semioboli Attici 10 pondere. Ophthalmica medicamenta. Ærugo, fel capræ, myrrha, hæc omnia soluuntur, simul trita, læuigata, vino albo diluito, deinde in arundinem coniecta, sicca ad vsum adhibeto. Quod puluere inspergitur. Misy præparatum in pila terito, chrysitidis cinerem lotum admisceto. Sint autem cineris partes tres, & misyos vna. Misy in Maza comburito, ea cautione ne effluat. Liquefcit enim dum torretur. Probè verò vstum puniceï fit coloris. Aliud. Cerusa ad eundem modum cum misy vsto admiscetur, velut fit in chrysitidis cinere, & in misy transit. Aliud isto vehementius. Spodium 20 Cyprium ex fuliginè lotum, cerusa, & misy vstum. Spodij autem ad cerusam duas partes esse oportet, & misyos vnam, foliorum anemones contusorum succum exprimito, & ad solem in æris rubri vase cooperto, ne quid incidat, exponito. Cùm verò crassum euaserit, pastillos formato, deinde siccato. Cùm verò desiccatum fuerit, quàm maximè poteris vrito, deinde refrigeratum læuiter terito, & ad parem spodij ex fuligine loti portionem admisceto, deinde neropo instillato paulùm terito, mox melle diluito, postea resiccatum in capsula ærea, ad vsum reponito. Aridum 30 molle. Spodium Cyprium, chalcitis illota læuiter trita, flos æris, hæc æquali portione misceto, & læuiter terito. Aridum aliud. Spodium Cyprium, chalcitis læuiter trita, & cinis chrysitidis illotus, hæc inter se diligenter terito. Aliud aridum. Spodium vstum, chrystitis, & æris spuma æqualibus portionibus læuigata. Aliud. Vuæ immaturæ succus, & spodium Cyprium. Vuæ immaturæ grandioris succum, ex linteo in vase æris rubri exprimito, aceti albi acerrimi tertia parte admixta, sicque in Sole decoquito, & quinquies die

versato. Cùm verò crassus succus euaserit, chalcitidis cyprizæ
 cinerem leuiter tritum iniicito & permisceto. Cumque sex
 vel septē diebus succus in Sole positus fuerit, ad succi hemi-
 nam Atticam, cineris drachmas octo iniicito. Quòd si
 acius uoles, cineris minùs, sin lenius, plus adicito. Post
 hæc resiccato, quoad pastilli formari queant. Deinde ad fu-
 mum intus suspensum, tamdiu resiccato quoad testaceum
 euadat, ne cùm teritur in sese coeat, mox sic vtitor, & loco
 minimè humido reponito. Aliud aridum. Spodium, chalcitidis
 10 acetato albo subacta, deinde pastillos confectos resiccato,
 cumq; resiccatum fuerit lauiter terito, eo quidem oculum
 illinere optimum, vinumq; vetus dulce simul incoquito. Ad
 albuginem. Populi nigre lachrymam, lac muliebre, his
 permixtis vtitor. Ad oculi lachrymam & dolorem. Mali
 punici dulcis expressum succum in vase æreo coquito, & ni-
 grum velut picem reddito, æstate Soli exponito, deinde li-
 quido sublinito. Si lachrymabundus ac lippus oculus fue-
 rit. Cùm uua alba, valde matura & gracilis in vite fuerit, de-
 cerptam excolato, deinde in Sole siccato. Cùm siccum fuerit
 20 deradito, æruginis semioboli Attici pòdus admisceto, post-
 ea eo sublinito. Hoc oculis inspergitur. Plumbum & spodi-
 um æquis portionibus, myrrhæ decima pars, papaueris suc-
 ci exiguum, vinum vetus, aridis tritis vtitor. Scillæ, spodii,
 cerulæ, chartæ combustæ pars tertia, myrrhæ pars decima.
 Si uoles pilos è corpore euellere, vitis lachryma cum oleo
 inungito. Quòd si oculum depilare uoles, vbi decerpseris
 inungito, & cum tenui cuticula discedet, ruborq; & boni
 coloris erit. Ad lauitatem intestinorum, lentes & triticum
 setarium ad duas chœnices aqua macerato, deinde cùm
 30 hæc mollia euaserint, vt edi possint, in pila aut mortario læ-
 uigato, postea aquæ heminis sex affusis vehementer agita-
 to. Quod à rutro discedet in ollam effundito, melle pauco
 affuso coquito, vbi vehementer coctum fuerit, torrefactum
 edendum dato. Quòd si sitiat, vinum quàm vetustissimum
 bibat, eo vtatur quoad conualescat. Si quis grauedine deti-
 neatur, myrrham lauiter tritam melle admixto linteo ex-
 cipito, nares confricato. Alui infusum pituitam educens.
 Thapsiæ quantum portione vna satis sit, aut uuæ passæ grana
 quadraginta, aut grani cnidii, aut cnestri quantum ad vnam

portionem satis sit, mellis autem semiheminam admisceo,
 aut olei tantundem aqua marina diluito, in qua surfures
 aut ptisana decocta fuerit, quoad pinguis euaserit. Aut adipe-
 m betæ succo liquato, & nitri drachmas decem admisceo,
 aut salis acerabulum plenum in aquam mariaam im-
 mittito. Quòd si bilem educere uoles, succi laferis quan-
 tum vna portione satis sit, elaterii sesquidrachmam, colo-
 cynthidis agrestis drachmæ pondus terito, & iisdem qui-
 bus prius diluito. Si verò vehementius ducere uoles, cucu-
 meris agrestis interiorem partem, ad drachmæ quadrante-
 rem, aquæ dimidia hemina maceratam in aluum infundito, 10
 & si in exitu mordeat, postea ptisanæ cremore colluito. Aliud.
 In lacte asinino cocto, aut in succo betæ ad tres heminas,
 cucumeris agrestis interiorem partem macerato, sale
 admixto, melle & oleo, postea verò ptisanæ cremore col-
 luito. Cucurbitæ agrestis drachmam tritam, & prius lacte
 asinino maceratam, hæc eadem misceto. Cucumeris agrestis
 interioris partis drachmam, elaterii quantum vna portione
 satis sit, salis pugillum, mel, oleum, aqua marina diluito.
 At si sterco educere uoles, nullum medicamentum 20
 propinato, verum aliis vritor. Ad intestinorum difficultatem
 infusum. Mali punici dulcis cortices in vino plurimum
 decoquito, quoad dimidium remaneat, olei hemina quadrante
 admixto, & thuris drachmæ quadrante. Unguenti rosacei
 hemina dimidiū, ptisanæ cremor, aqua marina cocta. Veratri
 quantum ad duas portiones satis sit terito, aquæ hemina
 dimidia diluito, olei æquali portione admixta decocto in
 scaphulam effuso colluito. Mala cydonia dissecta aqua
 macerari sinito, cumq; aqua odorem habuerit, potui exhibeto.
 Ptisanæ lomentum in aquæ congium immisissum 30
 decoquito, dum pingue euadat. Mala dissecta decoquito,
 fauum mellis aqua macerato, simul terito, vbi subdulcis
 fuerit percolato, apii folia immittito. Aliud. Vuam passanæ
 albam in aquam immisissam, calaminthem,
 aut fauum mellis in aqua sub-
 dulci conterito.

Hippocratis de mulierum morbis,
liber secundus.

10 Fluor albus senioribus magis quam iunioribus contingit, fulvus utriusque, ruber iunioribus. Et fluor quidem ruber ex febre quidem oritur, magis verò ex abortione. Quin etiam ex mensium suppressione contingit, cum retenti subito magna copia proruperint. Cōtingit verò etiam ex partu, & ex febribus, & sanguis magna copia affluit, grumi sanguinis excident, dolor iuguli & ceruicis tendonum suboritur, & corporis torpor, crurum perfrictio. Interdum verò si copiosior sanguis effluerit, natus etiam in dentes effundit, sudor que multus effluit. Ad hæc quoque oris ventriculi morsus & perfrictiones contingunt, & febres bilem sinceram effundentes & pruriginosæ, crebroque eodem die rigore corripuntur, rursusque sudoribus distillant. Quandoque etiam ex superioribus locis, quandoque verò ex inferioribus, eis conuulsiones suboriuntur, doloresque acuti & vehementes, parturientibus non absimiles, ad inguina veniunt.

20 Interdum verò stranguria detinet, os siccum est, sitis urget, lingua aspera, pedum pollices contrahuntur, & ad suras femora contendit, lumborum ingentes dolores adsunt, & manuum ad motum impotentia. His ita contingentibus, tum à claviculis ad iugula, ad malas & linguam neruorum distentiones fieri conlucuerunt. Et ex his paulò post in posteriora à tendinibus iuxta spinam & lumbos tendunt, sicque morbi violentia pereunt. Inchoantibus igitur fluoribus ad hunc modum victus rationem denūciare oportet. Sub diluculū quidem medicamentū aliquod ex his que describā, quo potissimum opus esse videatur, ad fluores potui exhibeto, idque ter aut quater. Et si copiosus sanguis feratur, victus rationē instituito, si quidē sine febre fuerint, ex cibariis, si verò febricitarint, ex sorbitionibus. Ex sorbitionibus autē maximè cōueniunt panicum, lenticula, farina setania cocta, alica decocta sorbilis, zea percocta. Ex potionibus verò polere pollen tenuissimum ex aqua, & contusa ex panibus decerpta fragmenta, & tenuis ex hordeo recēti farina aqua macerata, que etiam insulsa delingenda. Ex cibariis verò panis exallatus in cinere,

30

pro opsonio autem leporis caro, columbi & palumbis, tum elixa, tum assata, hœdina caro assata, absq; villo condimento, aceto intincta, capræ aut bouis hepar in cinere assatum, oui tenue aut vitellus, caseus sine sale. Olus nullum neque coctum, neque crudum gustandum, balneis abstinendum, manus ambæ vinculis ex lana succida intorta deligandæ, ita vt laqueum ad superiores cubitorum & poplitum partes supra genua iniicias. Et sublatis mammis cucurbitulas modò quidem dextra, modò etiam sinistra parte adhibeto. Quòd si ad motis cucurbitulis suboriatur spirandi difficultas, eas detrahito, sanguinemque ne educito. Medicamentis verò subdititiis iis vtor, quæ describam ad sanguinem sistendum accommodatis. Siquidem ex his fluoribus supersit, copioso abeunte sanguine, tum color apuæ similis, tum facies subtumida est, oculi intumescunt, crura turgescunt, vterus humidus est semperque præter modum apertus est, & aquosa effluunt, velut carniarum crudarum succus. In his si vires validæ fuerint ieiunis vomitiones ciere oportet, & à vomitionibus prandium exhibere. His paucus potus confert, vinum nigrum meracius, balnei abstinencia, aut frigidæ balneum, deambulationes, semel die cibis, omnia siccantia. Quòd si per hæc non restituantur vteri, nec confidant, neque à fluxionibus vindicentur, adhibita virium corporis ratione, si quidem robusta sit, elleborum dare oportet. Si verò dicto non paruerit, caput purgandum, & post purgationem reliquam victus rationem ad eundem modum adhibeto, velut in his quæ non pariunt. Adhibendæ verò in considerationem etiam sunt mulierum tum naturæ, tum colores, tum ætates, & anni tempestates, & loca, & venti. Aliæ quidem frigidæ, aliæ humidæ & fluidæ. Aliæ verò calidæ quidem, sed sicciore & stabiles sunt. Nam quæ supra modum albæ sunt, humidiores & fluxionibus opportuniore existunt, nigre verò sicciore & adstrictiores. Quæ verò colore sunt subfusco & vinoso, medium quiddam inter vtrasque obtinent. Ad eundem etiam modum circa ætates contingit. Iuenculæ enim humidiores sunt, fereque similiter copioso sanguine abundant. Vtulæ verò sicciore paucum habent sanguinem. Quæ autem in medio sunt positæ, medium quiddam inter vtrasque habent,

bent, in ætatis æquilibrio constituræ. Eum autem qui hæc rectè tractare volet, mulierum naturas, & temporum oportunitates, & ætates, & anni tempestates, & loca, & ventos, semper dignoscere oportet. Si fluor in vteris gignatur, copiosus sanguis fluit, & grumi concreti excidunt, dolor ad lumbos, laterum inanitates, & imum ventrem detinet, qui durus est & contactus dolet, rigor & febris acutaprehendit, imbecillitas innascitur, omnia præter humeros & scoptula aperta dolent, calor & rubor detinet, venæque duræ sunt ac renitentes. Hic morbus ex abortionibus præcipuè oritur. Quinetiam contingit cum menses diu retenti de repente affatim proruperint. Huic ita habenti grossum siccam, contusam & cribratam, in linteo ligatam, in subditio apposito, & imo ventri refrigerantia admoueto, ea cautione ne inhorrescat. Postquam autem fluor constiterit, oleæ agrestis foliis in acerrimo aceto decoctis, pudenda perluat. Bibat autem vinacea, aut rhœ rubro in aceti acerrimi hemina dimidia decocto, pudenda abluat. Aut mora rubi rubra, siccata & tenuiter trita, cum farina setanea, æquali portione mixta, ieiunæ potui exhibeto. Quòd si vehementius voles, setanæ farinæ duas partes iniectas & ammixtas propinato, neque lauet. Cibis autem vtatur siccis & vino nigro generoso. Si verò intumuerit, sedato iam fluore, medicamentum deorsum purgans propinato. A medicamento potione vteros grossorum decocto, postea etiam acerbis colluito. Si sic affecta adhuc humecta fuerit, suffitum quoad exiccet adhibeto. In fluore rubro sanguis qualis recenter iugulatæ victimæ fluit, & per interualla sanguinis grumi, quandoque verò etiam fluorem rubrum eiicit, venter imus attollitur, extenuatur, inflatur, induratur, ad contactum velut vlceratus indolescit, febris & dentium fremitus detinet, dolor est ad ipsa pudenda, pubem, lateris inanitatem, lumbos, tendinem, ventrem, pectus, & scapulas, reliquaque omnia dolent, impotentia & animi demissio detinet, & color vertitur. Hæc circa morbi initia inuadunt. Quòd si hæc omnia producantur, longè magis debilitatur, & manifestus est morbus, cavitates sub oculis assurgunt, & pedes intumescunt. Hic autem morbus ex partu præcipuèprehendit, si quid in ipsa vellicatum non exierit, sed intus

computruerit, foetusque exasperatus fuerit. In hanc si circa initia incideris, cum dolor adfuerit, spongiam madefactam admoueto, & linteum rarum, molle derafum, aqua frigida imbutum ventri iniicito, frigidaque perfundito, lectumque à pedibus excitatum sic sternito, medicamentumque aliquod ex his quæ mulieribus debentur, facto eius periculo quodnam lubentius assumat, propinato. Apii semen tostum contundito & cribrato, & irionē eodem modo, & peplii semen cum polenta cribratum, & vrticæ semen similiter, & oleastri scabiam, gallam, rutam, origanum, pulegium cum polenta cribratum ac subactum, & farinæ hordeacæ crassiores partes tostas, & farinam triticeam commolitam, caseumque caprinum abrasis sordibus, aliorum quidem singulorum parem portionem misceto, origani verò & rutæ, & scabiei & gallæ dimidium, hæc mane ieiunæ antequam moueatur potui exhibeto. Miscenda autem sunt ad vsum, si acria prodeant, & in Cyceone dandâ. Sit autem medicamento pars vna, casei vna, polentæ vnâ. Sub vesperam autem melle ammixto potui exhibenda. Et hæc quidem faciendâ quoad morbi exordia fuerint, & multus sanguis pauco intermisso tempore fluxerit, grauesque dolores tenuerint. Sin verò patior sanguis & breuiore tempore fluxerit, quæ sanè deorsum aut sursum secedunt propinato, pudendaque lenibus fomentis, vt semper occasio tulerit, foueto. Et zeam vnâ cum cortice contusam, & caprifici grossos siccatas, tufas & cribratas, & oleæ folia similiter, singulorum æquales partes ex cataplasmate admoueto. Lacque bubulum, aut coctum, aut crudum propinato, vt opportunum esse videbitur, ad id quod probè habet attendendo. Nam languidus & lethalis hic morbus esse videtur, paucæque ex eo euadunt. Cùm mulieri sanguis fluit ex locis sub articulis, hæc ex partu aut labore corrupta est. Hoc fluorem esse muliebrem quidam Medici existimant, est verò aliud quiddam. Hoc quidem ex articulis aliud quiddam est, & ex lumbis, & ex coxendice glutinosum simul cum sanguine defluit. Illud verò ex vteris & cavitare venarum, purus sanguis. Huic per inferiora suffitus parandus. Zea contusæ semisextarium pauco aceto subigito, vt ne penitus vteros humectes, etiam sulphuris semiobolum ad zeas contritas admixtum,

mixtum, & aceto subactum per noctem ponito. Mane ve-
 rò accenso multo igne, ea quæ dolia olearia obturant, ad-
 mixtis fulloniis sordibus, & serpentis semine imponito.
 Ablato verò multo igne, excitato potissimum fumo vrito.
 Sellam autem pertusam esse oportet, in qua mulier circum-
 tecta, ne quid perspiret, confideat. Medicamentum verò
 cum aceto paratum, & serpentis semen, in ignem inspar-
 gito. Quinetiam myrrha admixta efficax est, quæ etiam
 iussitu cruorem ex pudendis abstergit. Quòd si satis esse vi-
 10 deatur, erysini semen torrefactum, tritum ex vino exhibe-
 to. In fuluo fluore copiosum & graueolens tanquam ex ovo
 aspectu inuiso effluit, vteri inflammatione laborant, dolor
 ex lumbis & inguinibus erumpit, quæ ppeunt copiosa sunt,
 & nisi liberetur, celeriter fluentia. Quin & si tempus acce-
 dat, quæ restant quàm maximè putrefacit. Rigor eam pre-
 hendit, & tanquam carniū assatarum succus effluit, & vnà
 cum his febres vehementes & rigores corripunt. Ex huius-
 modi fluoribus multæ pereunt, pauca verò euadunt. Et si
 quidem initio in manus sumseris, ad hunc modum curare
 20 oportet. Si quidem febre careant & viribus valeant, vera-
 trum exhibendū. Ex quo intermissis tribus aut quatuor die-
 bus, medicamentum deorsum purgans exhibendum. Post
 purgationem autem hæc victus ratio institui debet, vt quæ
 fluunt aquosa sint & leuia. Mane quidem ieiunæ medica-
 mentum aliquod ex his quæ ad fluorem describam exhibē-
 dum, aut vino inspersum bibendum. Post autem exhibitum
 medicamentum, alia ad curationem victus ratio instituēda,
 vteri verò ad hunc modum curādi. Si quidem inflammatio-
 ne laborent aut conuiueant, fomenta emollientia quoad
 30 vterorum os molle euadat, ad mouere oportet. A fomentis,
 collutiones quibus opus esse videbitur, siue magis purgan-
 tibus, siue magis emollientibus infundendæ. Post collu-
 tiones, emollientia in subdititiis apponenda. Quòd si os
 non facile soluatur, fomentis & subdititiis quæ ego descri-
 bam emolliendum, quoad apertum sit. Quòd si ex his
 fluxiones minimè sedentur, caput purgandum, sicque vi-
 ctus ratio instituenda. Si quidem febris expers sit, lac asini-
 num bibendum, oleribus coctis & domesticis & agrestibus
 vtendum, allio excepto, porro, brassica & raphano longo.

Ex marinis autem raia læui, scorpio, congruo, torpedine, anguilla, passere, gobio. Incoquendi autem sunt cum cepis & coriandro, in muria dulci & pingui, & probè cocti assumendi. Carnibus autem vtendum suillis maximè, deinde verò aguinis aut ouillis, elixis potiùs cum iure, quàm assis. Vino albo, mellito, aut aquoso. Balneis excepto capite, non admodum calidis, neque multis. Quòd si sub hac victus ratione vteri humecti fuerint, & ab vlceratione quidem & inflammatione liberentur, pro balneis, his abstinentium, pro vinis fuluis, nigris vtendum, & pro dilutioribus, meracioribus, pro polenta, panibus, pro piscibus, carnibus assatis, cibisque omnibus desiccantibus, quibus in alui profluuiis vtimur. Collutionibus omnibus, præterquàm vino & aqua abstinentium. Suffitus autem ex adstringentibus parandi. Optimum est vt concipiat. Quòd si iuuenula fuerit, frequentes vomitus ieiunæ prouocandi, deinde paulum prandendum. Atq; ista victus ratio his fluoribus est accommodata. In fluore albo effluit quid album velut asini vrina, facies intumescit, & partes sub oculis vtrisque, oculi quales hydrope laborantibus, & aspectu deformes, à quibus splendor abest, gramiosi & caligantes, corpus colore apuam referens & pustulosum, venter imus in tumorem sublatus, in maxillis sensim excitantur rubores parui, aquosi & maligni, & in cruribus tumores, quos si digito presseris, nota attingitur, non secus ac in farinæ massa aqua subacta, os saliuæ plenum est, cum ieiunæ fuerint, aut veluti aquam acidam vomitione reiecerint, oris vetriculi morsus sentiuntur. Quòd si ad accliuem locum processerint, frequens spiratio & suffocatio celerius corripit, crurum perfrictio, & genuum impotentia, in ore superficialia vlcera (*ἄφθαι* dictæ) suboriuntur, vterus præter modum dehiscit, & in osculum grauis velut plumbum decumbit. Dolores ad femora se extendunt, & inferiores omnes partes, ab imo ventre inchoando, ad pedes vsque, perfrigerantur, plantæ torpescunt, neq; incedere possunt. Has ab his morbis vindicare difficilè. Nam & cum ætate longiùs progrediuntur, & labores consenscunt, nisi secunda aliqua fortuna sponte contingat, quæ solutionem afferat. In his quidem quod redundat, medicamentis quæ bilem non purgant est exhauriendum.

Quin

Quin & quæ urinas mouent potui exhibita his conducunt, & capitis purgationes, balnei abstinencia, epithimum album epotum, obambulationes, & omnis victus ratio deficcans. Quæ cum fecerint, non prorsus quidem conualescunt, facilius tamen degunt. Fluoris albi curatio. Album & sup-pallidum expurgatur, cumque urinam reddit, morsum & lancinationem percipit, vterus exulceratur, febris acuta detinet, calor multus, sitis & insomnia, & mente alienantur. Cum quid festinanter egerit, ipsam crebra spiratio (*ἀσθμα* dicta) detinet, & membra soluuntur. Huic peplum album propinare conuenit, & vriticæ semen, præstat etiam mali punici dulcis radicem & folia, & rhoëm, & gallam. Hæc ex vino acerbato propinanda, & mali punici succum admixto caseo caprino, zeas & grossos hybernas, oleæ folia, & eiusdem scabiam ad suffitum subter apponito, cum cortice cucumeris agrestis ad tertiam partem addito, reliquis verò æquali portione. Sorbitiones ex oleribus coctis, amygdalis & sesamo assumat, pensilibus gestationibus & vehiculis vtatur, neque quiescat. Alius fluor. Copiosum effluit quale ouillum lotium, colore album, totaque intumescit, in tibiis tumidæ quædam laxæ & rubicundæ cutis eminentiæ exurgunt, siquæ digito contrectaris, in tibiis & pedibus fossularum vestigia infiguntur, si quid ederit, impletur ac intenditur, cumque in viam se dederit, & opus aliquod confecerit, crebra & frequens spiratio dolorque ipsamprehendit, colorque interdum albus & suppallidus. Huic si vires valeant, iuuenis sit, cæteraque compareant, per initia medicamentum sursum & deorsum purgans exhibeto, caputque per ea quæ pituitam purgant, si pituita redundarit, purgato, si verò bile, per ea quæ bilem. Et si anni tempus ferat, neque natura lienosa fuerit, siquæ aliquid ex supra dictis affuerit, serum decoctum quamplurimo tempore potui exhibeto, sub vesperam autem vinum dulce aquosum, si opus sit, cibum verò ne attingat. Si verò imbecilla fuerit, paucissimam sorbitionem assumat, neque lauet. Vbi autem tibi opportunum esse videbitur, à potu cesset, & post purgationem cibus vtatur, à pinguibus sibi temperas, acribus, dulcibus, salis, & oleribus acribus. Piscibus vtatur saxatilibus, & carnibus ouillis, gallinaceis, & leporinis, pane fermea-

rato, aut hordeo freso. Oleribus etiam coctis vtatur, & agris-
 tibus esui aptis, & domesticis, acribus exceptis, maneque &
 à cibo obambulet. Ex quibus si tibi fortior esse videatur,
 vteros ex face vini colluito, tribusque aut quatuor inter-
 missis diebus, postea acerbis eluito, & mora iniecta, si qui-
 dem sicca fuerit, quiescito. Quòd si natura biliosa aut
 pituitosa fuerit, ex victus verò ratione & potione medica-
 mentorum emaciata, vires colligere nequeat, lac bubulum
 per quadraginta dies, calidum ex vacca assumat. Pituito-
 sam tamen præstiterit cibus quam paucissimis vti, quamdiu 10
 lac biberit, cuius mensura sit sex heminarum Atticarum.
 Initium autem à duabus faciendum, & singulis diebus v-
 nam addat, donec ad sex perueniat, paulatimque ad mino-
 rem quantitatem descendat, & post lactis potum, cibus & vi-
 ctus ratione reficito. At post lactis potionem, mane ieiuno
 stomacho adiantum siccum, contulum, per cribrum excu-
 sferium transmissum bibat, ex vino nigro odorato tempera-
 to exhibitum. At si morbus reuertatur, hanc totam foue-
 to, rursusque medicamentis per inferiora purgato, postea-
 que vteros colluito, si quidem natura pituitosa fuerit, per 20
 granum cnidium, eurthapsiæ radicem. Si verò biliosa, per
 scammonia succum, & colocynthidem agrestem. Hanc
 enim in ras coniectam, duabus aquæ heminis affusis deco-
 quito. Huius decocti dimidio, mel, & oleum narcissinum,
 vel anthinum ammisceto. Sit autem mellis hemina qua-
 drans, olei verò mensura ad mel sesquialtera. Postea autem,
 melle & vino, & oleo solo colluito, suffitumque adhibeto,
 & trium aut quatuor dierum mora interposita, adiantum
 bibat. Quòd si vtero conceperit, morbus reuertitur, quo ca-
 su mulier perit. Cùm autem seniores hic morbus inuasit, 30
 vteri computrescunt, paucaque admodum euadunt. Fluor
 alius in quo expurgatur quale quid ex ovo crudo pallidum
 subalbidum, vlensque in pudendis excitar, pedes & tibia
 intumescunt, caux sub oculis partes in tumorem attollun-
 tur, oculi humidi sunt & gramiosi, sique incedat, crebra an-
 helatio eam inuadit, & imbecillitas contingit. Quòd si
 euaserit, morbus pituitosus fuerit, nisi que repurgata fue-
 rit, bile vehementer commota febricitat. Seniores autem
 hic morbus quam iuniores magis inuadit. Cùm autem sic
 habuerit,

habuerit, si quidem admodum intumescat, medicamen-
 tum deorsum purgans potui exhibeto, quod pituita & bili
 medeatur. At si non valde intumescat, eamque pituita vr-
 geat, medicamentum sursum purgans exhibeto, & si qui-
 dem valida fuerit, veratro purgetur, sin minus, medica-
 mentum quod bilem & pituitam educat exhibendum. Post
 medicamenta autem plurimis diebus serum coctum cum
 pauco sale potui exhibeto, & metham insuper edat. Vesper
 verò cibum ne attingat, paucam autem sorbitione assumat,
 10 & vinum dulce, si opus sit, superbibat. Quòd si serum non
 adfuerit, lacassinum decoquito, & quatuor diebus exhi-
 beto. Vesper verò eadem facito, si febris per noctem non
 detineat. At si natura lienosa, aut flatuosa sanguine defecta
 fuerit, neq; serum, neq; lac bibat, alioqui per medicamenta
 deorsum purgato, & vbi opportunum tibi fore videbitur,
 vteros colluito, primùm quidem bis aut ter medicamento
 ex vini face parato. Post hoc autem scammonia succo, dul-
 ci vino ad heminam Atticam affuso, & olei heminae qua-
 drante, maximè quidem narcissini. Postero verò die vini he-
 20 mina colluito, adiecto mellis quadrante, & resinae tertia
 mellis parte, olei verò & mellis æquales sint portiones.
 Quòd si quæ à collutione secedunt, pituitosa feruntur, rur-
 sus colluito, trium aut quatuor dierum mora interposita.
 Postea granum cnidium detracto cortice, quantum ad duas
 portiones satis fit infundito, & iisdem colluito. At si granum
 cnidium non adfuerit, thapsia radice quantum portione vna
 satis fit infusa, postea ex iisdem colluito. Postquam autè quæ
 secedunt his collutionibus expurgata fuerint, & si quid cru-
 enti, velut ab ulcere, cõtigerit, acerbis deinde colluito. Post-
 30 eaq; si ipsa interrogata, os vterorũ durum esse, ac dolore de-
 rineri dixerit, ad eundè modũ ex eo quòd cum butyro para-
 tur colluito, quoad vteri resiccati fuerint, & sana esse videa-
 tur. In intermediis autem collutionũ diebus, sambuci fructum
 bibat, & leporis coagulum, pepi corticem, vrticæ semen;
 mali punici dulcis corticẽ, tritis cuiusq; equalibus partibus.
 Polenta autem ammixta & adianto, ex vino odorato iei-
 una bibat. Cibis vtatur mollibus, neque salsis, neque acri-
 bus. Carnes piscibus meliores, volucrium videlicet aut le-
 porinae, & calida non multa lauet. Quòd nisi fluor leua-

mentum faciat, sed relinquatur, & vteri humectentur, medicamento ex malicorio suffitum admoueto, posteaque virum adeat, & si vtero conceperit, conualescit. At seniores se recolligere non possunt, sed præ virium imbecillitate pereunt. Alius fluor. Fluit suppallidum & glutinosum quale quid ex ovo, venterque imus in tumorem exurgit, durusque euadit, & ad contactum dolet, dentibus stridet, febris detinet, dolor pubem occupat, pudenda, imum ventrem & lumbos, animi deliquium adest, anxietudines, perfrictiones, & sudor copiosus, pulsus ad manum leniter ferientes, languidi, deficientes, confestimque pereunt. Quòd si superstes euadat, color ei immutatur, & velut fauus existit, cutisque corporis digito pressa emollitur, in eaque nota infigitur, velut in farinae massa aqua subacta, pedesque & crura in tumorem attolluntur. Morbus autem contingit precipue, si quid his in partu vellicatum fuerit, aut intus computruerit. Iis verò quæ proeuctæ iam sunt ætatis magis contingit, neque huiusmodi morbus admodum mitis est. Alius fluor. Qualis ex assatis carnibus humor purgatur, & pudendum vlceratur, & quamcunque aliam corporis partem stillando attigerit. Et rigor, febris acuta, crebra, magna, simulque horror corripit. Dolores autem in omnibus fluoribus similes. Hæc tota intumescit, & partibus vmbilico inferioribus, & cruribus, colorque auriginosus euadit. Huiusmodi autem fluor ex eo contingit, cum sanguis exturbatus aliquantum biliosus extiterit, neque purgatus fuerit. Cùm sic habuerit, medicamentum bibendum exhibendum, si quidem valida fuerit, ex veratro, si verò debilis fuerit, ex radice & elaterio, & postremò lac caprinum, aut medicamentum quod deorsum bilem & pituitam purget exhibeto. Vteros autem medicamento ex brassicæ succo colluito. Mentham autem bibat, hypericum, lini semen, singula ex vino nigro austero, hæc ieiunæ bibenda præbeto. Si verò vlceratum pudendum fuerit, postea butyro colluito, deinde medicamentum purgans potui exhibeto, vlceraque butyro, resina, myrrha, & argenti flore linito, myrti autem & saluix aqua decocto tepido perluatur. Cibis autem vtatur neque falsis, neque acris, vt ne mordax vrina reddatur, & marinis abstineat, carnibus bubulis, ouillis, porcinis, reliquis verò carni-

carnibus coctis vtatur. In cibo panem assumat, & vinum odoratum, vetus, nigrum bibat. Quibus factis si non conualefcit, totam fouero, & postero die medicamentum sursum purgans exhibeto, deinde ex intermissione, rursus deorsum purgans. Et si quidem fluor perseueret, post medicamenta decoctum serum quotidie potui præbeto, sub vesperam verò sorbitionibus vtatur, vino verò dulci, albo. Quòd si serum desit, lac asininum coctum diebus quatuor bibat, vesperi autem iisdem vtatur. Post hæc autem lac bubulum calidum per dies quadraginta bibat, & per diem nihil (vt ita dicam) edat. Id enim est optimum cum ab huiusmodi lacte purgetur, nutriatur, fluorque obtundatur. Vesperi in cœna auicularum carnem assam paucam sumat, & panis subcinericii parum. Vinum verò nigrum, vetus, generosum insuper bibat, quoad lac biberit, si copiosa eant, & acre aliquid commoueatur. Quòd si his factis concipiat, conualefcit. Quæ verò seniores sunt, his quandoque morbus reuertitur, ac pereunt, iuenculis autem minimè lethalis est. Diuturna autem est saniosi fluoris curatio, in quo tale quid subcruentum fluit, qualis ex assatis carnibus succus, ac velut muria mordet, pudenda rodit & exulcerat, vterus in ambitu exulceratur, & circum femora aliasque partes. Si in vestimenta destillarit, ea inficiuntur, nec nisi ægrè eluuntur, venter attollitur & durus euadit, contactus dolet, calor pudenda occupat, ad sedem dolor est, ad imum ventrem & laterum inanitates, coxendices & lumbos, debilitas adest, & color velut auriginosus mutatur. Quòd si cum tempore morbus progressum faciat, hæc omnia multò magis inuadunt, oculorum cavitates attolluntur, pedes & crura à lumbis intumescunt. Hic autem morbus corripit, cum quid in abortione aut partu de foetu dilaceratum fuerit. Fomenta autem admouenda, & suffitus adhibendi, propinandaque omnia quæ fluxum reprimunt, & lac asininum aliaque porrigenda, & vomitus si opus sit ciendus. Si verò febris expers fuerit, aut debilis detinuerit, fœtus siccus melior est. Cum vteri ad caput conuersi fuerint, eaque in parte suffocatio desinit, caput grauitate afficit, aliis verò alia quapiam parte finis continetur. Hoc autem indicio est. Narium venas & quæ sub oculis sunt sibi dolere conqueruntur, & sopor detinet,

& spumescit cum meliusculè habet. Hæc copiosa calida la-
 uanda, si verò non auscultet frigida, & circa caput lauri &
 myrti ex aqua decoctum refrigeratum apponendum, ca-
 putq; vnguento rosaceo illinatur, & subter suffitus ex odo-
 ratis admoueat, naribus verò ex græuolentibus, brassi-
 cam edat, succumq; sorbeat. Si verò vteri ad cor proceden-
 tes strangulatum inducant, & sursum impulsus aër violen-
 ter feratur, anxietate vexatur, & vomit. Quibusdam autem
 statim tractus vterus deorsum procedit, & flat⁹ extra fertur.
 Hæc quidem spumosa vomit, huic verò quies contingit. At 10
 quibus non abscedit, porri semen, & peplum tritum tribus
 aquæ cyathis dilutum potui exhibeto. Prodest etiam aceti
 albi cyathus potui exhibitus. Aut iuniperi semen, & salvia,
 aceto aut vino ad res huiusmodi ammixto. Calefieri autem
 oportet, aut anserinum adipem, ceratum refinatum, & pi-
 cem simul calefacere, & glandes subdititias conficere. Cum
 autem ad præcordia allapsi fuerint, strangulatum inducunt.
 Tunc cum morbus in summo fuerit, & vomitus feruidus acris
 prehendit, & pauco tempore leuius habet, dolorq; caput &
 collum in totum occupat, tepesfactoria admoueto, si supra 20
 strangularint, sub naribus verò, sensim progrediendo, gra-
 ueolentia in suffitu adhibeto (si enim vteri confertim ad in-
 feriora consistunt, etiam turbatio oritur) infra verò quæ
 sunt grati odoris, & castorium ac conyzam potui dato. Vbi
 autem ad inferiora tracti fuerint, inuisa in suffitu subter ad-
 hibeto, naribus verò odorata. Ac si dolores cessarint, medi-
 camentum deorsum purgans propinato, posteaque lac asini-
 num, aut serum bibendum præbeto, nisi ab ortu lienis
 affectibus obnoxia fuerit, aut sanguine defecta, aut deco-
 lor, aut aures rinnientes habuerit, quibus cognatione qua- 3
 dam à iuuentute morbi in consuetudinem venerint. Superi-
 orem autem ventrem ne moueto, oculorum enim caligi-
 nem sentient, aut circa fauces molestia aliq; aderunt, pri-
 sanæ verò succum exhibeto. Quòd si prompta sit ad vomitio-
 nem, etiam vomat. Collutio autem ex narcisso optima,
 subdititium verò ex cantharidibus paratum. Si vteri ad præ-
 cordia institerint, strangulatur velut sumto veratro, & non
 nisi erecta ceruice spirat, & vehementes oris ventriculi
 morsus fiunt, quædam etiam saliuam acidam interdum vo-
 mitione

mitione reiciunt, & os aqua impletur, cruraque perfrige-
 scunt. Eæ nisi breni vteri à præcordiis discesserint, voce
 deficiunt, partesque circa caput & linguam torpor de-
 tinet. Ad vteros quidem subdititium ex lana quam penitissi-
 mè in fistulam intrusa apponito, eamque pennæ circum-
 uolutam, aut unguento albo, aut Ægyptio, aut myrteo,
 aut baccarino, aut amaracino intingito. Naribus verò me-
 dicamentum nigrum, ad caput paratum, specillo exceptum
 obducito. Quod si desit, laseris succo nares linito. Aut
 10 penna aceto intincta, nares purgato, easque illinito, aut ex-
 citato sternutamento apponito. Cùm autem osculum &
 interior via occlusa fuerit, castorium ex vino potui præbe-
 to, nares verò phocæ adipe linito. Lanam in subdititio ap-
 positam quoad vteri sibi restituti fuerint finito, vbi autem
 dolor quicuerit, detrahere oportet. Quòd si ea detracta
 rursus reuerterit, eodem rursus modo lanam apponito, na-
 ribus verò suffitum adhibeto, capræ nigro, aut ceruino cor-
 nu derafo cineri calido insperfo, vt fumo potissimùm exci-
 tato, nidorem per nares sursum quoad eius fieri maximè
 20 poterit attrahat. Suffitum etiam admoueto ex phocæ adipe
 in testa prunis imposita, capite obuclato & superimminen-
 te, vt odor penitissimè penetret, & instillato adipe ipsa occlu-
 so ore sursum nidorem maximè attrahat. Atque hæc facien-
 da si vteri ad superiora ferantur. Si vteri ad hepar vertantur,
 de repente mulier voce deficit, & dentes confertos habet, &
 color liuidus euadit. De repente autem sic afficitur cum sa-
 na existit. Contingit autem præcipuè vetulis virginibus &
 viduis, quæ etiam partum expertæ viduæ permanent. Con-
 tingit verò maximè infœcundis omninò, & iis quæ ex parte
 30 steriles existunt. Neque enim puerperii purgatio fertur, ne-
 que intumescit vterus, neque mollis redditur, neque vo-
 munt. Cùm sic habuerit, tumorem ab hepate manu leuiter
 ad inferiora repellito, fascia præcordia deligato, & vteri o-
 sculum aperito. Vinum autem quam odoratissimum dilu-
 tum infundito, cùm oportuerit etiam naribus foetida suffi-
 tu admoueto, ad vteros verò odorata, & quæ ad suffitum
 sunt accommodata. Ac vbi sanaueris, medicamentum de-
 orsum purgans potui exhibendum, quod bilem purget, si
 quidem biliosa fuerit, si verò pituitosa, quod pituitam.

Deinde lac asininum decoctum propinandum, vterus odoratis fouendus, & medicamentum quod cum buprestis conficitur in subditio apponendum, postero vero die Nectopum, ac rursus duobus intermissis diebus, vterus odoratis colluendus, deinde vnus diei intermissione facta, aromata ad suffitum adhibenda. Hæc viduæ faciendæ, optimæ est autem si concipiat. Virgini verò vt viro iungatur persuadeto. Naribus nihil adhibendum, neque medicamentum ieiunæ bibendum. Castorium & conyzam ex vino quàm odoratissimo, diebus viginti bibat, neque caput odorato inungat, neque odorati aliquid olfaciat. Si vteri ad latus inflammatione laborent, tangenti durum apparet, & cum præcordia attigerint, strangulant, pituitam acidam vomit, quæ dentes stupore afficit. Postquam vomuerit, meliusculè habere videtur. Cum verò ad inferiora impetu feruntur, interdum ad alias ventris partes discedunt, præcipuè verò quandoque ad laterum inanitates feruntur, & ad vesicam, stranguriaqueprehendit, & ad sedem, ventrisque onus deponere videtur, mensesque solito citius aut tardius contingunt, aut huic non confestim apparent. In hoc morbo si ad superiora strangulatus inducatur, tepefacientia admouenda, & naribus suffitus ex graueolentibus adhibendus, vtero verò ex odoratis, & conyza fœmina cum castorio ex vino ieiunæ bibenda. Vbi autem ad pristinam naturam redierint placidè suffitus adhibendi. Bibat quæ urinam ducunt, eaque faciat quoad dolores detinuerint. Vbi autem cessarint, totam foueto, deinde si quidem biliosa fuerit, medicamentum deorsum purgans, quod bilem ducat, potui dato; si verò pituitosa, quod pituitam, & lac asinum, aut serum caprinum decoctum propinato. At si lienosa fuerit, neque lac, neque serum propinato. Et in purgationibus cibus mollibus & aluum deicientibus vtatur. Pisces autem carnibus sunt meliores, vterisque fomentum admoueto, eosque per subditicia purgato & colluito, & postquam suffitum admouerit, virum adeat. Soluitur autem morbus vbi vtero conceperit. Si vteri in latera incumbant, tussis & ad latus dolor detinet, durusque tanquam pila insistit, & contactus dolet velut vlceratus, contabescit, videturque affectus esse similis pulmonum inflammationi, in gibbum.

gibbum contrahitur, menses non comparent, quibusdam etiam vbi comparuerint disperduntur. Tunc autem procedunt imbecilli pauci & prauis, neq; per hoc tempus fit generatio. Cùm sic habuerit, medicamentum deorsum purgans propinato, multa calida lauet, tepefacientia quæ lubēs suscipit admoueto, eaq; ex quibus sanguis purgetur in subditio apponito. Lini semen torrefactum, tusum, cribratū, papauer album profunt, & saluia cum tenui polenta, & caseus caprinus muria derasa. Hæc permixta, vt casei pars sit
20 vna, & polentæ insulsæ pars vna, ieiunæ ex vino potui præbeto. Cùm autem vespera aduenerit, cyceona crassum affuso melle potui exhibeto, & potiones quibus opus erit propinato, crebrò foueto, calida perfundito, per ceratum vteros leniter, molliter & æqualiter à latere depellito, latus fascia lata religato, & lac bubulum magna copia per dies quadraginta potui exhibeto. Cibis autem quàm mollissimis vtatur. Morbus autem vehemens est & lethalis, paucæq; sic curatæ euadunt. Ac si vteri in lumbos & lateris inanitatem decubuerint, sitque sublimis spiratio, suffocatio detineat,
30 crebraque eam anhelatio corripiat, neq; moueri vult, thus tritum, aut bitumen, aut cicutam, aut myrrham, melle affuso excipito, glandulam longam ac crassam effingito, & in sedem indito. Si vteri ad medios lumbos sese conuoluerint, imum ventrem dolor detinet, crura contrahuntur, coxendicum iuncturæ ad sedem dolent, cumque ventris onus deponit, dolores acuti detinent, præ violentia exiguum sterces prodit, vrina stridet, & animi abiectio inuadit. Cùm sic habuerit, alligata ad vesicam fistula, oleum calidū in vteros infundere oportet, fomentum admouere, aut multa calida
30 lauare, in oleum & aquam desiderare, & suffitum ex graueolentibus ad pudenda adhibere, naribus verò ex odoratis. Postquam autem dolor quieuerit, medicamentum sursum purgans exhibendum, inferiorem verò aluum agitare non oportet. Cùm autem vteri ad suum locum redierint, medicamentum deorsum purgans bibendum dato, & lac asinum, si minimè lienosa fuerit. Deinde fomento admoto vteros medicamento, quod cum lauro paratur perfundito, & subditium medicamentum purgans quod nō mordeat in pello apponito. Deinde suffitu ex aromatis suscepto, virū

adeat. Quòd si concipiat conualescit. Verùm plæræq; infœ-
 cundæ & cruribus captæ plærunque redduntur. At quibus
 osculum aliò inclinat, & in coxēdicem incumbit (hæc enim
 dum fiūt vterum purgari, & genituram liberosq; suscipere
 prohibent) hanc odoratis fouere oportet, & post fomentum
 leuiter digito immisso contrectatā muliere à coxendice ab-
 ducere, posteaq; tædulis & plumbea fistula dirigere. Neque
 enim celeriter cogetur, vt dictum est. Cùm autem ad natu-
 ralem statum redierit, & vteri aperti fuerint, per subdititia
 mollia purgato, reliquaq; conueniētia facito. Quibus vteri 10
 in coxam incidunt, nisi celeriter decidant, rursusq; suo lo-
 co restituantur, coxæ adhærescentes resiccantur. Os autem
 obuersum esse & in superioribus detineri necesse est, cumq;
 obuersum fuerit, conuiuere, ex auersione autem & con-
 clusione durum effici, vteriq; os conuiuere & læsum esse.
 At conclusi vteri menses ad mammas remittūt, & ad pectus
 ascendere cogunt, venter imus attollitur, & in expertæ vte-
 rum gestare sibi videntur, cùm iis eadem qualia prægnan-
 tibus ad septimum aut octauum vsque mensem contingāt,
 venterq; pro temporis ratione increascit, pectus attolla- 20
 tur, lacque gigni videatur. Hoc autem tempore elapso mā-
 mæ extenuantur, & minores redduntur, idemq; ventri con-
 tingit, & lac conspectum effugit, cumq; ad tempus perue-
 nerit in quo se parturam existimabat, vētris moles euane-
 scit & subūdit. Quæ cùm eueniunt, vteri paruo tēpore vehe-
 menter contrahuntur, eorumq; osculum deprehendi non
 potest, adeò omnia in se contrahuntur ac resiccantur, & in
 mammas tubercula dura exoriuntur, quædam quidem ma-
 iora. quædam verò minora. Hæc autem minimè suppurant,
 sed semper duriora fiunt, ex his deinde occulti cancri pullu- 30
 lant. Aduenientibus autē cancris, prius os amarescit, & quæ
 comederit omnia amara esse videntur. Ac si quis plura ex-
 hibuerit, sumere recusant, & cohibenda faciunt, mente alie-
 nantur, oculi duri sunt, neque acutè cernunt, ex mammas
 dolores ad iugulum & scapulas perrumpunt, fitis detinet,
 papillæ aridæ sunt, ipsæq; toto corpore extenuatæ sunt,
 nares siccæ & obductæ, neque eleuantur, spiratio est immi-
 nuta, & nihil odorantur, in auribus dolor quidem nullus,
 sed interdum callosa concretio innaesit, Cùm igitur hæc
 v. l. q.

vsque processerint, coualescere nequeunt, verum ex eiusmodi morbis pereunt. Sin autem prius quam huc peruenerit curetur, & menses soluantur, sanescit. Eas autem ad hunc modum curate oportet. Ante omnia quidem si adhuc validam curandam susceperis, habita reliqui totius corporis consideratione, quacunque tandem purgatione indigere videatur, medicamentum purgans exhibeto. Sic autem constituto corpore, ad vterorum curationem accedito. Quod si totum corpus minimè agitandum videatur neque causæ inde moueri, sed vteri per se morbofi sint, ad hunc modum curam auspicari oportet. Imprimis vteri sic fouendi. Ollam duas sextulas capiètem sumito, operculum imposito, & ne quid expiret accommodato, deinde operculi fundo pertuso & foramine facto, in foramen arundinem cubitali longitudine indito. Probè autem operculò, adaptatam esse arundinem oportet, vt nihil omninò transpiret. His præparatis, operculum luto obductum ollæ imposito. Quibus factis scrobem duorum pedum altitudine, ea verò magnitudine quæ ollam capiat effodito. Deinde ligna incèdere oportet, quoad fossam ignitam totam reddideris. Quæ ignita reddita, ligna & prunas videlicet crassissimas & accensas subducere oportet, cinerem autem & suppositam cineri calido fauillam in scrobe relinquere. Vbi olla efferbuerit, vaporq; sursum delatus fuerit, si quidem admodum calidus sit, subsistendū; sin minus, summa arūdinis parte in vteri osculum indita, ei insidendum, postea fomentum admouendū. Quod si refrixerit, prunas accensas admoueto, ea cautione adhibita, vt ne acutum fomentum reddas. Sin verò admotis prunis plus æquo acutum fomentum reddatur, prunas detrahito, fomentum autem sereno cœlo apparare oportet, vbi ventus non spiret, neq; refrigeret, & vestimentis vndiq; contactam esse. In ollam autem allia sicca iniicienda, eaquæ minutatim magis fracta, quàm quæ contusa sunt, & aqua quæ tribus digitis excedat, vt macerentur, affundenda, vitulique marini adeps infundendus. Sicquæ calefacere & fomentum longo tempore admouere oportet. Post fomentum autem, si valida fuerit, totum quidem corpus voluptatis gratia lauet, plurimum autem lumbos & partes vmbilico inferiores. In cœna autem maza, panis & allia cocta

exhibenda. Postero verò die si quidem à fomento exoluta fuerit, is dies intermittendus, alioqui rursus fomentum adhibendum. Adhibito fotu osculum contingere iubeto, vt considerare possit num fomentum ipsum vteros flatu compleuerit. Impleti enim flatu vteri, osculum valde obuersum & in coxam incumbens, velut directum magis restituent & aperiuntur. Cùm igitur eiusmodi fomentum id efficere possit, in hunc modum adhibendum. Vbi autem fomentū admouebis, allia immittenda, & vituli marini adeps affundendus, idque faciendum quoad vteri inflati, osculumque ¹⁰ sursum validè tractum esse videatur. Ex hoc enim fotu hæc contingent. Post fomenta eadem quæ prius quàm foueretur adhibenda. Cùm autem emoti & facilè solubiles vteri fuerint, fomentum ex fœniculi radicibus adhibendum. Allia olla ad eundem modum apparanda, radices fœniculi probè lotæ, contusæ in ollam immittendæ, & aqua affusa fomentum eodem modo admouendum. Post hæc lauandum, & sub vesperam in cœna maza sumenda. Quòd si panem volet, bulbulos & sepiolas paruas, hæc vino & oleo incoquenda, & esui præbenda. Inter fouendum osculum ²⁰ contingere tentandum, aut per fomentum vteri proximè adducendi. His ad dies quinque vel sex fomentum admouendum, hominis habita ratione. Et si quidem exoluatur aut debilis reddatur, quantum opus est temporis interponere, alioqui si non exoluatur, per totum diem fomentum adhibere. Post fomenta verò talos subdititios ex tæda punguissima supponere tentandum. Sint autem oleo illiti, & sex digitorum longitudine facti, quinque vel sex numero, forma in acutum tendente. Ex his alius alio sit paulò breuior, crassitudo verò quantum digiti indicis, forma autem digito ³⁰ similis in summo tenuissima, sensim ad crassitudinem ducta. Leuissimi autem & rotundissimi conficiendi, animaduersione facta vt ne vllum fissum adsit. Supponendus autem primùm tenuissimus, quo subdito quiescat, obseruatione facta ne excidat. Ac primùm summam partem supponito, deinde semper magis simulque tædulam obtorquendo, etiam intrò trudit. Cùmque paruum partem admiserit, in ea parua parte subsistendum, cautione adhibita ne excidat, deinde rursus eodem modo protrudendum, quoad vterorū
 oscu-

osculum ad quatuor digitos intrò subierit. Quem cum ad-
 miserit, alter post hunc, simul ac prius appositum abstule-
 rit, velut osculo adhuc recto & aperto, antequàm subfidat
 apponatur. Quod continget, si hic quidem detrahatur, al-
 ter verò supponatur. Plumbum autem oportet in similem
 formam crassissimi pessis tædacei ducere, quod cauum sit, vt
 quid contineat, & plumbi capacitatem eo modo fabrica-
 tam esse, quali ad vlcera fabricatur, vt penicilli os læue sit ac
 minimè vulneret. Hæc autem velut tædaceos pessos for-
 mato. Hoc modo eformatum penicillum plumbeum, adipe
 ouillo trito impleto, atque vbi præparatus fuerit, tæda-
 ceam quidem glandulam subducito, plumbeam autem im-
 ponito. Quòd si subditus plumbeus pessus ardorem exhi-
 beat, is eximendus, tædaceus verò rursus apponendus, &
 plumbeus in aquam frigidam intinctus, deinde rursus ap-
 ponendus, & tædaceus detrahendus. Semper autem aliquid
 adhærere oportet, & interdium quidè tædam continere præ-
 stat, noctu verò plumbum. At si surgere velit, id faciat ea
 obseruatione adhibita, vt penicillus quiescat, alioqui sta-
 tim post supponendus. Si verò ex pessulis tædaceis qui ap-
 ponuntur nullū admittat, tenuiorem quoad admittat effici-
 to, & ex his ad illa reducito, & vt obediunt efficito. Quòd si
 neque osculum aperiri possit, neque vteri prope accedant,
 rursus ad pristinam curationem reuertendum, à prima ad
 secundam, quoad emolliantur, & proximè accedant. Atque
 vbi aperti fuerint, subdititia medicamenta confecta appo-
 nito. Sint autem oliuæ magnitudine, atque horum alterum
 apponendum, quoad colliquescat, deinde alterum suppo-
 nendum. Cum verò subdere voles, subdititium ex resina
 paratum, oleo rosaceo aut irino intingito. Discedit enim ab
 ore vterorum. At prius plumbeum pessum apponi oportet,
 vt recto ore in interiorem eius partem attrahatur. Deinde
 emollientia in subdititio admouenda. Ante subdititia autè
 posteaque calida lauet. In cœna autem aliquid ex com-
 memoratis piscibus marinis exhibendum. Exhibendum au-
 tem duobus aut tribus post apposita subdititia diebus, con-
 sideratione adhibita an vterorū osculum bene habeat, pu-
 rumque sit. Tumque ab huiusmodi subdititio quiescendū,
 post hoc verò emolliētia admouenda. Vbi autem os vtero-

rum inflammatione laborarit, rursus eodem modo medicamenta in subditio apponenda, reliquaque eodem quò dictum est modo facienda. Cùm corpus bene habuerit, velut dictum est flatus immittendus. Quinetiam os & vteros ad hunc modum inflare oportet. Subditium medicamentum ex ficu confectum apponito. Duo autem eadem facito, & antequam subdas, fomentum ex sceniculo prius commemoratum admoueto. Post fomentum postero die medicamentum supponito. Cùm supponere volēs, postquam ante omnia subditia lauerit, sic supponito. Postero autem die emollientia conferunt, quandiu inflammati fuerint. Post inflammationem autem reliqua prædicta ratione facito, eademque ex hoc subditio, quæ de priore facito. Quod semel subditum maneat, abundè vteros inflasse videatur, & quiescendum. Sed si quædam opus habuerit, rursus eodem quo prius modo supponendum. Post hæc autem cùm rectè tibi habere & tempestiuum esse videbitur, fomentum ex aromatis propinato. Apparatur autem hoc modo. Cyperum tusum quantum conchæ testa capit, calami odorati tantundem, iunci odorati parem portionem, cardamomi tantundem, & cumini Æthiopici, anisi, rutæ siccæ, hyperici, & seminis sceniculi. His apparatus vini austeri albi odoratissimi heminas. sex in ollam effundito, contusorum quadrantem aspergito ac permisceto. Deinde vnguentum Ægyptium quàm optimum ad trium obolorum pondus affundito, aut amaracinum, aut irinum exquisitum. Quo affuso, agitato, & molle fomentum plurimo tempore adhibeto. Ante fomentum autè lauet, & duobus aut tribus diebus foueto. Cùm foueri desierit, operculum aliquod fomēto imponere oportet, vt ne transpiret, postea verò tædaceis & plumbeis pessulis vtitor. Cùm autem duobus aut tribus diebus fomentum admoueris, duobus aut tribus aliis intermittito. Intermediis verò diebus bis die lauato. Porrum coctum edat & crudum, raphanos, nasturtium, alia assa & cocta, potus sit meracior, & prius commemoratis piscibus marinis vratur. Vbi intermissi dies præterierint, fomentum adhibere oportet, modica de singulis contusis quantitate ad prius fomentum inspersa, & vino si opus esse videatur, ac oleo affuso, hoc fotu vti. At postquam à fomentis

tis bene habere videatur, & osculum molle, ac vt conuenit
 apertum esse, vteri que prope accedere, post fomentum po-
 stero die medicamentum ex myrrha confectum supponen-
 dum. Duo autem subdititia esse oportet, post purgationem
 verò postero die emollientia subter apponere, quoad vteri
 inflammatione liberati fuerint, post hoc autem tædaccis &
 plumbeis pessulis vtendum. Postea autem dierum intermis-
 sione, vt videbitur, facta, inflammationis vterorum ratio-
 ne, & virium corporis coniectura adhibita, rursus velut scri-
 ptum est, fomentum adhibendum, si quidem prius fomen-
 tum adhuc satis esse videatur, in id immissa, vt prius, ad suffi-
 tum accommodata materia, vino que & oleo affuso. Sin ve-
 rò illud inutile esse videatur, aliud denuo apparandum.
 Oportet autem in vnaquaque subdititij medicamento ap-
 positione, recentissimum medicamentum adhibere, quo-
 ad subcruenta purgentur, quæ cum purgata fuerint, quie-
 scendum. Victus ratio hoc modo instituenda. Interrogan-
 da est quibus diebus ei menses profluant, à quibus initio
 ducto hæc victus ratio præscribenda. Primum quidem co-
 piofa calida lauet, capite excepto. Cum cessauerit, caseum
 crem & rutam vino nigro æquali aquæ portione tempe-
 rato dissoluito, deinde polenta aspersa, confestim à balneo
 potui exhibeto, postea prandium suo tempore præbeto.
 Mazam aut panem edat, & porra cocta aut cruda, & prius
 descripta omnia id genus actia, interdumque leguminis
 fressi decoctum spuma non detracta, cum multa lase-
 ris scribe, & alliis multis incoctis. Pro opsonio vtendum piscibus
 cartilaginei generis omnibus coctis, cum aceto mulso ap-
 paratis, bolbidiis & paruis polypis, ex vino & oleo coctis.
 Laseris semen contritum bibendum, & quamplurimum in
 prandio & cœna edendum. Post cœnam cum quiescere vo-
 let lauandum. Hac victus ratione vtatur ad dies quinque vel
 sex, post quos mane quidem ieiunæ, sambuci fructum ad
 baccas sex ex vino meraco exhibeto, & sepiæ oua decem aut
 duodecim. Hæc simul lauter trita, mane ieiunæ potui præ-
 beto. Post hoc medicamentum, potionem exhibeto, & in-
 termissione aliqua facta lauet. Rutam bibat & caseum, sicut
 quo præscriptum est modo prandeat, tardius verò cœnet,
 semperque bis die ipso lauetur. Hæc autem victus ratio ad

dies tredecim vel quatuordecim obseruetur. Quib. elapsis, medicamenta deuoranda ex laseris succo fabæ magnitudine conficito, eaque primùm exhibeto, posteaq; reliqua que præscripta sunt facito. Post hanc autem dierum quinque & viginti victus rationem, cætera quidem eodem modo facito. At ante prandium cum prandere volet, quatuor ferè allij nucleos, & caseum acrem astragali magnitudine ante terito, & modica polenta ammixta massam conficito, eamque primùm comedendam exhibeto, ante cœnam verò meracum sorbeat, sicque cibum capiat. In reliquis eandem victus rationem seruet. Nouem autem diebus ante mensium tempus, hoc primùm exhibeto, & cum ouis & sambuco, cuminum Æthiopicum & castorij obolum addito. Cum verò duo reliqui dies fuerint, ab his quidem omnibus potionibus & deglutiendis medicamentis liberanda, medicamentum verò ex tæda præparatum lotæ ieiunæ exhibendum. Post autem medicamenti potionem, mercurialem & brassicam simul ex aqua cocta exhibeto, aceto mulso, sale, lasere & oleo condita. Hæc in prandio edenda præbeto, & succos sorbitione sumendos, & potum meraciorem bibendum, Pro opsoniis polypodio cocto aut sepiolis vtendum, & hæc quidem prandeat. In cœna verò carnem caprillam, aut ouillam, aut agninam coctam, & porra, aliaque acria quæcunq; volet assumat. Accœna autem lauet, istaque victus ratione postremis duobus diebus vtatur. Quòd si ista victus ratione menses detracti non fuerint, mense sequenti eadem victus ratio ab initio ad duos vsque postremos dies instituenda. Quorum duorum posteriorum dierum pridre, subdititia iuxta superiorem rationem parata supponenda, medicamento ex aqua confecto, priùs tamen lota supponat. Attendendum autem ad uteros quomodo se habeant, & vt semper omni tempore bene habeant, & osculum rectum apertumque sit, & si ita visum fuerit, ante subdititiorum appositionem fomentum admouendum. Quòd si menses affatim effluerint, si quidè copiosi fuerint, balneis paucioribus, reliquaque victus ratione ac curatione vtendū. Si verò pauciores, pluribus. Quòd si paruam de se significationem præbeant, eadem rursus victus ratione & curatione vtendum, quoad menses appareant. Cum verò semel processerint, his
vtero

vtero concipere optimum. Atque hæc est omnium huius-
 modi morborum curatio. Si vteri coxã contingant in carn-
 que procumbant, dura ad lateris inanitatem euadit, imi
 ventris dolor est, & ad ipsam lateris inanitatem, lumbos &
 crura ingruit ac extenditur, pus colligunt, & ea quæ per cõ-
 cerpta sit linamenta curatione indigent. pereuntque nisi
 quid feces aut vras. Vbi sic habuerit, medicamentum deor-
 sum purgans propinandum, & copiosa calida lauandum, &
 vteris fomentum adhibendum, vrinaque verus infundenda
 & feruefacienda, & supra peluis cavitatem mulier vestibus,
 vt ne quid exhalet, collocanda. Vbi autem vrina refrixerit,
 massæ ignitæ in vrinam iniiciendæ, & fomentum adhiben-
 dum, quoad se obtusè cernere, & animo deficere dicat. Ca-
 lida autem lauandum, posteaque digito immisso contactũ
 osculum in sanam coxam attrahendum, & noctu emollien-
 tia subter apponenda. Vbi autem directum esse dixerit, suf-
 fitu ex odoratis prius adhibito, rursus emollientia quædam
 supponito, quinetiam per tres dies pessulos plumbeos, quo-
 tidie vnum, post quos bryoniam albam, aut scillam per tres
 dies. Deinde verò adhibitis in considerationem mensibus,
 perpende num biliosi sint, num verò pituitosi, num etiã san-
 guis corruptus sit. Quòd si sanguis ei purgandus sit, quod-
 cunque maximè tibi opus esse videbitur supponendum,
 posteaque cum his colluendum. Subdititia autem apponē-
 da quoad purus sanguis educatur, eaque triduo peragenda:
 Ceruinum autem adipem liquatum, molli lana eò imbutã
 in subditio apponat, deinde pulegium per diem post ad-
 hibitum ex odoratis suffitum, sic virum adeat. Quòd si ex
 partu morbus contingat, postquam ex vrinæ fomēto pror-
 sus purgata fuerit, confestim ad odorata veniendum: dein-
 de cum lota fuerit, oleum album Ægyptium, ad sanam co-
 xedicem apponat, & in eam decumbat. At si ne his quidem
 vteri transmutentur, ieiuna pæoniæ grana nigra quinque
 ex vino odorato bibat, & in cibo allia cruda, & affata, & co-
 cta comedat, opsonis verò quàm paucissimis vtatur. Quòd
 nisi conualescat, ea sicuti de priore dictum est, purganda. Ex
 hoc morbo nisi statim concipiant, infœcundæ redduntur.
 Sed si ad hunc modum habeant, menses non contingant,
 neque febris succedat, medicamentis primùm per superiora

ra maximè purganda, si verò debilis sit, per inferiora. Et si
 post medicamenti potionem tibi pituitosa esse videatur, iei-
 iuna, & cum cibo vomat, & ut plurimum conualescet. Si
 vteri ad coxendicem decurrant, menses cum crassi sint, non
 eunt, dolor ad imum ventrem permeat, & ad lateris inani-
 tatem, morsumque percipit. Cum sic habuerit, copiosa &
 calida lauanda, ei que allia plurima comedenda danda, & lac
 abundè bibendum, deinde vinum merum, tota fouenda,
 & medicamentum fursum purgans exhibendum, si verò
 debilis sit, infra. Quòd si curata fuerit, vteris fomentum ex
 fœniculo cui absinthium ammixtum sit admouero. Post
 recens adhibitum fomentum os vterorum placidè digito
 in sanam coxam retrahito, tum corpus, tum in ambitu af-
 fectas partes emollientibus leniendo, & subdititium ali-
 quod emolliens apponito, postea verò plumbeos pessos,
 confestimque scillam, deinde intermisso vno die narcissi-
 num. Vbi tibi pura videbitur, netopum in lana supponat,
 postero verò die oleum rosaceum. At euntibus mensibus,
 non subdere præstiterit. Si non eant, cantharidas quatuor,
 sine alis, pedibus & capite, pæoniæ grana nigra quinque,
 sepia ova, & seminis apij parum ex vino propinato. Et si
 dolor ad fuerit stranguriaque detinuerit, in aqua calida de-
 fideat, aquamque mullam aquosam bibat. Quòd si non pur-
 getur, rursus medicamentum bibat. Si verò prodeat, ieiuna
 virum adeat. Sed si non prodeat, mulieris vires spectando,
 dato quod detrahat, tuncque ad virum accedere tutum est.
 Si enim concipiat, conualescit. Si verò multa purgatio pro-
 deat, mercurialem edat & polypos teneros coctos, cibusque
 mollibus vtatur. Si vteri puerperæ ad coxendicem aut ad
 lateris inanitatem adhæserint, ad alteram coxendicem o-
 leum Ægyptium album aut rosaceum apponendum, in
 sanam autem coxendicem decumbere præstat. Bibat et-
 iam pæoniæ grana nigra quatuor, & sambuci fructum in
 tædis, conchæ testæ maioris quantitatem, & castorium fa-
 bæ magnitudine, cibusque mollibus vtatur. Ante cibum
 conueniet mercurialis cocta velut brassica, ius autem sor-
 beat, & acria comedat, exceptis raphano, cepa & nasturtio.
 Optima etiam est lactuca. At quicumque ab vteris morbi
 contingunt, hoc est cum vteri loco moti fuerint, ij aliàs aliò
 irruunt.

irruunt. Quocunque autem irruerint, eò vehementes dolores feruntur. Quòd si quis vesicam contingat, dolorem excitant, neque vrinam recipiunt, neque ad genituram trahunt, vtraque dolent, ac nisi celeres solutiones contingant, tandem vteri in locis ad quæ decubuerint, suppurât. Quod contingit in laterum inanitatibus, & in inguinibus, & supra pectinem. Sic autem per initia cùm dolor detinuerit, curare oportet, & tepescientia admouere, & in calida morari. In ea enim desiderare bonum est, aut per spongas ex aqua calida expressas fomentum adhibere, aut medicamentum aliquod ex his quæ vtero conueniunt in potu sumere. Quòd si his non solvatur, medicamentum deorsum aut sursum purgans si opus fuerit, vtro tandem indigere contigerit, exhibendum. Istud autem ad hunc modum dignoscet. Si quidem ad inguina, pectinem & vesicam vterus impigerit, ex medicamento per superiora purgante indigent. Si verò ad lateris inanitates & præcordia, medicamento per inferiora purgante. Huiusmodi autem morbi senioribus potius quam iunioribus, in mensium defectibus contingunt. Accidunt etiam iuueniculis, vbi diutius viduæ permanserint. Quòd si ad sedem vteri vertant, alui deiectiones prohibentur, & dolores lumbos, & imum ventrem, ac rectum intestinum detinent. Cùm sic habuerit, ipsa lauari calida debet, & lumbis fomentum admoueri, posteaq; subter suffitus ex graueolentibus adhiberi. In subditio quæ vteros purgant & pellunt apponenda, & ex iis quæ conducunt, quæ potissimum admisit propinanda. At si ad inguina & vrinæ vias decumbant, dolores vehementes contingunt, crura torpescunt, & vrinæ via obstruitur, neque vrinam emit.

Ad hunc autem modum curanda est. Naribus quidem beneolentia & vnguenta adhibenda, graueolentia autem ad vteros in suffitu admouenda. Quælibet autem occasio ad commouendos vteros satis est, si quid vitij habeant. Id enim vel ex pedum & lumborum frigore contingit, & ex saltatione, animi consternatione, lignorum sectione, cursu ad accliuem vel decliuem locum, & ex aliis plurimis. Hæc igitur spectanda sunt, ad totum corpus prospiciendo, vbi præsentis morbi solutionem acceperint. Eiusmodi enim omnia magis aut minus affligere necesse est. Et postquam

eminuerint, hac maximè parte de repente morbi se prodūe. Cū igitur hæc soluta fuerint, aliū ex toto homine coniectura capienda est. Quæ crurum perfrictiones aut torpores ex refrigeratione in vterorum morbis contingant, cæ omnes vteros in altum subleuāt. In his vbi prolapsi fuerint calidam ad vteros & ambientia loca affundere, eosque ac crura excalefacere oportet. Si ex partu vteri in dextram obuersi fuerint, puerperij purgamenta non eunt, dolor imum ventrem, lumbos, & laterum inanitates detinet, crus dextrum grauitas & torpor occupat, neq; etiam inclinata mulier vterorum os contingere poterit, sed læues & vehementer planos deprehēdet. Cū ita habuerit, medicamentū ex quo sursum & deorsum magis tamē deorsū purgetur propinato, totiq; corpori ac præsertim vteris lenè fomentū adhibeto, bis die calida lauato, potiones periculo factō quas lubēs admittat exhibeto, frequēter cū viro dormiat, & brassicā edat. Si vteri in sinistrā partē aut coxā inclinarint, dolor acutus & vehemens lumbos, ac laterum inanitates, crusq; detinet, & claudicat. Cū ita habuerit, medicamentum infra agitans potui exhibere oportet, posteroque die subter suffitum admouere. Hordei chœnices duas, & oleæ folia minutim concisa, gallam contusam & cribratam, hyoscyami tertiam chœnices partem. Hæc mixta & cum olei hemina dimidia in olla noua agitata per dies quatuor ad suffitū subter adhibeto, noctu verò lac bubulum, mel, & aquam bibat, & calida lauet. Si vteri transuersi & obliquati fuerint, eorumque osculū, huic menses partim quidem delitescunt, partim etiam antea comparentes discedunt, nec similes inter se eunt, sed prauī, & pauciores quàm antea, neque hoc tempore genitura intus manet, dolorque imum ventrem, lumbos & coxam detinet, eaq; detrahitur. Cū sic habuerit, medicamentum bibere oportet, calida lauare, & fotum adhibere, statimque à fotu & balneo digito ad leuiter contractandum immisso, mulier os vterorum corrigat & dirigat, & suffitum ex odoratis adhibeat. Potionem quoque exhibeto, quancunq; maximè admittere experientia cognoueris. Cibis autem vtatur mollibus, alliaque edat & cruda, & cocta, viro condormiat, & in sanam coxam decumbat, ad alteram fomentum admoueat. Hic autem morbus ægrè dilce-

discedit. Quòd si vteri proximè accedant, crebrò vomendū
 vteris verò suffitus ex graeolentibus adhibendus, donec
 in pristinum locum collocati fuerint. Victus autem ratione
 minimè emolliente vtatur. Si vteri extra naturam processerint,
 pudendum imumque ventrem igneus calor detinet,
 vrina crebrò sensimque stillat, pudendumque vehementer
 mordetur. Hoc autem accidit, vbi recenter à partu cum viro
 dormierit. Cùm igitur ita habuerit, myrri baccas & loti
 ramenta in aqua decoquito, decoctumque cœio sereno per
 10 noctem exponito, sicque quàm frigidissimo pudendū per
 fundito, & læuiter trita propiùs admoueto. Deinde lentū
 decocto cum melle & aceto epoto vomat quoad vteri sur
 sum retrahantur. Lectum autem à pedibus excitare oportet,
 & suffitum pudendo ex graeolentibus adhibere, nari
 bus verò ex odoratis. Cibis vtatur quàm mollissimis & fri
 gidis, vinumque album aquosum bibat, neque lauet, neque
 cum viro congregiatur. Si vteri profus extra pudenda pro
 cidant, penduli sunt velut scrotum, dolorque imum ventrē,
 lumbos & inguina prendit, progressuque temporis in pri
 20 stinum locū reuerti nolunt. Prendit autem morbus cùm
 recens à partu laborarit, aut adeò defatigata fuerit, vt vte
 ros leniter attigerit, aut in puerperij purgatione cum viro
 coierit. Cùm ita habuerit, refrigerantia lenientia pudendis
 admouere oportet, & quod extra est repurgatum, malico
 rio in vino nigro decocto abluere & intrò retrudere, deinde
 mel & resinam liquefactam, pari cuiusque portione, in
 pudendum infundere. Supina etiam pedibus altioribus ex
 tentis decumbat, postea admotas spongas ex lumbis reli
 gato. Quamdiu autem sic habuerit, cibis quidem absteat,
 30 potu verò vtatur quàm paucissimo, donec septem dies præ
 terierint. Ac si sic quidem obaudire ac redire consueuerint,
 abundè est. Sin minùs, extremas vteri oras derasas & ablu
 ras, picato illinito. Deinde pedibus ad scalam alligatis, ca
 pite deorsum collocato, manu intrò retrudito, postea laua
 to, eiusque cruribus alternatim colligatis, sic per noctem &
 diem finito, & paucum ptisanæ succum frigidum, aliudque
 nihil exhibeto. Postero die reclinatæ ad coxam cucurbitam
 quàm maximam affigito, diutiùs trahere finito, & vbi de
 traxeris, curam ne pertundito, sed reclinatam finito, nihilque

præter ptisanæ succum exhibeto, donec septem dies præ-
 terierint. Quòd si fitis detineat, paucissimam aquam bibat.
 Vbi autem dies septem præterierint, cibus quàm mollissi-
 mis & paucissimis vtatur. Cùm verò aluum exonerare vo-
 let, id recumbens facito, dum dies quatuordecim præterie-
 rint. Postea tepidis fomentis colluatur, præstat autem vt
 calida velut ex sole vtatur, & quam minimùm ambulet, ne-
 que lauet. Aluum ne solueris, cibus autem paucissimis vta-
 tur, neque acribus, neque falsis, & pudendis suffitum ex gra-
 ueolentibus admoueat, cum quæ obambulare cœperit, sub-
 ligaculum gestet. At si vterorum os extra pudèda procidat,
 cum nimirum vterorum ceruix extra pudenda sita & am-
 pla sit, quod magis infœcundis contingit, præcipue quæ ex
 defatigatione vbi plurimùm laborarit mulier, & vteri ca-
 lesfacti exudarint, ipsorum os per ceruicem euertitur, quòd
 nimirum loco magis humido, lubrico & calido quàm an-
 tea existat. Quòd cùm contingat, vteri extra rectà ad fri-
 gus feruntur, eorumque os inuersum exit. Si quidem bre-
 uis curata fuerit, conualescit, sed penitus infœcunda reman-
 net. Sin minùs, os ei durum semper extra erit, inde quæ sub-
 inde sanies glutinosa & graueolens fluet. Quòd si menses
 prodeant, & adhuc ea ætate sit, lecto decumbendum. Hu-
 iusmodi autem morbus temporis progressu incurabilis
 redditur, & foras pendulis vteris ad senectutem perueniunt.
 At si vteri extra promineant, eos aqua tepida ablutos, & o-
 leo ac vino illitos, rursus intrò reponito ac religato, suffi-
 tum ex graueolentibus subter adhibeto, ad nares verò ex
 odoratis. Sed si diutiùs foras promineant, & cum stupore
 perfrigescant, copiosam calidam vt resoueantur affundito.
 Quòd si iam flatu distendantur, etiam aceto ad aquam am-
 mixto, aut lauri aut myrti decocto foueto, placide quæ re-
 trudito, & si obaudierit cerato vnguento linito, sin minùs,
 aqua perluito, paucò aceto tepido affuso, deinde inungito.
 Vbi contabuerint, ablutos, vt dictum est, intrò reponito, re-
 liqua quæ priùs commemorata facito. Oleum autem neque
 aliud quid pingue, neque quod pinguedinem habeat, adhi-
 bendum. Si vterorum osculi pars quædam in rugas sinuata
 fuerit, menses non eunt, aut pauci, & prauis, nec sine dolore,
 cum quæ cum viro dormit, olet, & quicquid ex congressu vir
 emise.

emiserit, exit, neque attingi patitur, neque genituram attrahit. Dolorimum ventrem & lumbos detinet, neque uterorum os contractatum apparet. Cum igitur ita habuerit, fomentum ex veteri vrina adhibeto, deinde ex lenticulæ decocto admixto melle & aceto vomat, mox calida lauet. Postea in phialam argenteam aut æneam oleo albo Ægyptio & sale infuso, obuelata mulier circum phialam consistat. Et si quidem olei odor per os subierit, ipsam parituram affirmato, posteroque die sanam fore, tuncq; bono animo esse iubeto, ac vbi dormire volet, oleum Ægyptium ex vellere in subditio supponat. Postero verò die prospiciat si quid uterorum os magis directum sit, quòd si affirmet, per tres dies fomentum ex odoratis adhibeto, & subditia quæ minimè mordeant supponito, purgatoq; , & postea ex odoratis & emollientibus totidem quot antea diebus colluito. Cum autem menses ierint, ieiuna & illota virum adeat, suffitu ex aromatis adhibito. At plæraq; ex huiusmodi morbo, nisi cura adhibeatur, infœcundæ redduntur. Si uteri exulcerati fuerint, & quàm maximè foras prodeant, manibus oleo pingui illitis intrò reponito, & myrrhæ sinceræ tres pilulas deuorandas exhibeto, & laurum viridem tritam vino dissolutam bibat, sicque sanitati redditur. Si pudenda in angustum coarctata fuerint, subditium imponito. Anisi & apij semen, læuiter tritum, ad pudenda in subditio apponito. Si suo loco non maneant uteri, sed modò quidem hanc in partem, modò in illam eant, ita vt dolores excitent, neq; verò comparent, interdum autem velut sedes extra procidunt, & vbi quidem supina fuerit, loco manent, vbi verò steterit, aut ex somno surrexerit, aut prona incubuerit, aut alio quodam modo se mouerit, exiliunt, plærunq; verò etiam quietem agent. Hanc quàm maximè quietã ac placidã esse, minimèq; moueri oportet, lectũq; à pedibus excitatũ esse, & vomitionibus vti. Sursum enim reuellendi sunt, & acerbis perfundedi, graueolentiaq; in suffitu subter adhibenda, naribus verò odorata, & malũ punicum medium ex umbilico perforatũ, quodcunq; maximè conuenire videatur, vino tepesactum, si nihil prohibuerit, quàm penitissimè subdendum, deinde lata fascia excipiendum, & ne elabatur religandum, sed intus maneat, & quod opus est effi-

ciat, & peplium cum caseo & polenta propinandum, quem-
 admodum in procidentia scriptum est. Potiones etiam, pe-
 riculo facto quasunque maximè admittat, potui exhiben-
 dæ. Cibis autem quàm mollissimis vtatur, neque viro con-
 dormiat, quoad se in locum suum receperint. Si vteri loco
 suo excidant, hederam siccissimam tenuiter tritam, in lin-
 teo ligatam propiùs admoueto, & neque pingue quicquam
 adhibeto. Potui verò exhibeto triticum priùs tusum, & pa-
 pauer album, saluiam, cyperum & anisum, hæc læuiter tri-
 ta, ex vino macerata, cum hordei purgamentis, bis die po-
 tui exhibeto, vtraque potione dimidiam heminam. Si ad
 crura & pedes se vertant, sic nosces. Pedum magni digiti sub
 vnguibus conuelluntur, & dolor crura ac femora detinet,
 & in femoris nervos incumbit & premit. Cùm sic habue-
 rit, copiosa calida crebrò lauanda, & si ferre possit fouenda,
 & suffitus ex graucolentibus subter adhibendus, femora-
 que oleo rosaceo inungat. Quòd si de repente voce defi-
 ciat, crura, genua, & manus frigidas deprehendes, & si vte-
 rum atrectaris, suo loco non est, cor palpitat, dentibus fre-
 mit, sudor copiosus erumpit, & alia quæ morbo comitali
 correpti patiuntur, & auribus exudant. His copiosa frigida
 cruribus affundenda, reliquaque velut priùs dictum est fa-
 cienda. Si commoti vteri aliquam in partem irrumpant, &
 dolorem excitent, olea scabiem, lauri & cupressi scobem in
 aqua coctam, vellere exceptam, in subditio apponito. Vbi
 verò mulier statim à partu onus viribus maius sustulerit,
 aut consternata fuerit, aut ligna secuerit, aut cucurrerit, aut
 alia quædam eiusmodi fecerit, vteri ob hæc plerunque
 excidunt, interdum verò ad sternutationem, præcipue-
 que si per vim excitata sternutatione nares apprehende-
 rit. Vteros aqua tepida proluere oportet, postea betæ succo
 feruesfacto eodem modo, deinde vino meraco nigro. At si
 his non cedunt, emolliètia facere oportet, eaque priùs quàm
 refrigerentur facere, & leniter intrò reponere, cruraque inter
 se alternata extendere, & iis molle aliquid subdere. Ex à
 potu præcipuè arcendæ, cauendumque ne venter exturbe-
 tur & naribus odorata exhibenda. Postea si non quiescant,
 sed moueantur, has veratro purgare oportet, ac nisi sa-
 tis sit, vomitiones cicere, minimè lauare, silere & quiescere.

Si uteri inflati fuerint, venter inflatur, attollitur, resonat, pedes & faciei cavitates intumescunt, color deformis redditur, menses delitescunt, neq; eo tempore genitura intro suscipitur, crebra spiratione laborat, os spumat, & anxietudine premitur, cum ex somno expergiscitur, spiratio quæ erecta ceruice obitur ipsam detinet, quicquid comederit aut biberit, eam molestia afficit, gemit, & magis animum abiicit, quàm prius quàm edat & suffocatur, nerui contrahuntur, uteri & vesicæ dolent, neque manus contactum admittunt, neque urinam profundunt, neque genituram recipiunt. Cùm sic habuerit, medicamentum deorsum purgans propinare oportet, calida lauare, crebroque toto corpore insidere, interdumq; ad vmbilicum vsque fomentum admouere, intermissione verò facta, ea à quibus repurgetur, neq; mordeatur, in subditio apponere. Suffit^o ex odoratis pudendis adhibeatur, naribus verò ex graueolentibus. Potiones exhibeto quæ uteros purgant, eosq; in locum suum pellunt, mercurialem comedat, posteaq; lac bibat, velut de latere scriptum est. Morbus autem diuturnus non est. Si in callum induruerint uteri, tum os asperum redditur, tum menses delitescunt, cum verò eunt, asperi tanquam arena apparent. Quòd si etiam digito attingatur, uteri os asperum deprehendes, velut callus semper adhærescit. Cùm sic habuerit, cyclaminum tritum, salem, ficum, simul misceto, cum melle glandulæ conficiendæ, & fomento adhibito purgantibus colluendum. Mercurialem autem & brassicam coctam edat, & succum sorbeat ac porrum, calidaq; lauet. Si uteri in callum indurescant, tum menses occultantur, tum eorum os coniuget, neq; concipit, & aliud quid esse videtur.

Quòd si attigeris, tanquam saxum illic esse videtur, os asperum est, & multas habet radices, non læue aspectu, neq; digitum admittit, si quis ipsum penitus inspiciat. Febris cum perfriktione inuadit, & dentium fremitus, dolorq; uteros, imum ventrem, laterum inanitates & lumbos detinet. Hæc autem ei contingunt, si corrupti menses computrescant, interdum verò ex partu, frigore, aut praua victus ratione, & alio modo. Medicamentum igitur propinandum, multaq; calida lauandum, & oleo vtendum, fomentumque admouendum. Post recens balneum aut fotum, immisso specillo

eorum os aperiendum & diducendum, quod & digito simili-
 liter faciendum, emollientiaq; velut dictum est in subditi-
 tio apponenda, & potiones similiter propinandæ, eodemq;
 modo curandum. At si vteri tumore duro obduruerint, eo-
 rum os durum redditur, & conclusum est, neq; menses eunt,
 sed pauciores & deteriores sunt, febris & rigor inuadit, do-
 lor ad imum ventrem, lumbos & lateris inanitates irruit.
 Cùm sic habuerit, copiosa calida lauato, & reparatoria ap-
 ponito, si dolor detineat vteris diutius leniter ex decocto
 cucumeris agrestis fomentum adhibeto, deinde emollientia ¹⁰
 in subditiio apponito, idq; tribus diebus facito. Quòd
 si ad contactum vteri os molle appareat, tribus suppurato-
 riis linamentis confectis, intortum ex lino crudo linamen-
 tum immittito, primum quidem tenue, alterum verò paulò
 crassius, crassissimum autem parui digiti crassitudine, at di-
 gitorum quinq; longitudine, quæ adipe anserino illita sup-
 ponito, & glandem emollientem indito, fomento prius ex
 odoratis adhibito. Aut nitri tantillo illinito, vt ne vulneret.
 (neque enim pungere oportet) & per duos dies apponatur,
 decedit autem velut coctex & cutis crassa. Tribus autem in- ²⁰
 terpositis diebus, cyclaminum cū narcissino subdito. Quòd
 si ista non purgarint, tum cum multa mentis reputatione,
 medicamentū quod cum buprestis paratur supponito, & per
 diem apponatur, & si vehementer mordeat, glandem ex-
 trahito, pudendum aqua calida perluito, & in oleo insidere
 facito. Postridie verò à balneo, cerui adeps liquatus, cum
 molli lana subactus, in subditiio apponatur, & si tibi adhuc
 purgatione indigere videatur, tribus intermissis diebus,
 supponito quod cum narcissino paratur, postridie verò ne- ³⁰
 topum. Deinde rursus tribus intermissis diebus, vteros odo-
 ratis & pinguis colluito, postridie verò pulegium vno die
 subdito, & sequenti die ex aromatis fomentum adhibeto.
 Cibis autem acribus vtatur, & marinis piscib⁹, aut carnibus.
 Euntibus autem mēsis castorium bibat, & ieiuna, illota,
 post adhibitum suffitum & ebibitum cyceonem ad virum
 veniat. At si vterorum os genituram minimè fuscipiat, sed
 sterile fuerit & clausum, post calidæ balneum, per tres dies
 glandulam plumbeam, vt dictū est, subdat emollientibus
 vtatur, supina recumbat, in aquam calidam insideat, & la-
 nam

nam unguento imbutam in subditio apponat, quæ noctu potius apponenda est. Ad coxas vestes laneas aut molles lineas apponito, ne corpus in alterutram partem defluat. In mollibus subdititiis, myrrham pinguisimam, picem, ceram & adipem anserinum apponat. Et myrrhæ quidem pars sit dimidia, reliquorum verò dupla, in vellere autem supponito. Duo verò parentur subdititia, ex quibus vnum per diem post balneum lotæ apponatur, alterum verò per noctem, quoad emollitum sit, quod ubi subduxerit, aqua odorata circumabluatur. Vel grana cnidia quindecim cortice detracta sumito. Sit & Indici medicamenti aliquantulum, in lacte mulieris masculum lactantis, si ita visum fuerit, tritum. Admiscenda autem cerui medulla, & quæ dicta sunt cum pauco melle. Sit etiam lana mollis pura, & per diem supponatur. Quod si vehementius parare voles, myrrhæ pusillum quid admisceto. Optimum autem oui candidum, adeps caprinus, mel & oleum rosaceum his permiscendum. Oleum autem ad ignem tepefacito, quod destillat vellere exceptum supponito. Aut anserinum adipem rubrum suaviter conditum & unguentum rosaceum, hæc permixta vellere excepta supponito. Optimus autem est anserinus adeps & ouillus, cera alba, resina, netopum, oleum rosaceum, hæc simul liquato & misceto. A balneo autem tepida intra ad uterorum os apponat. Aut cerui medullam, anserinum adipem liquatum, rosaceo aut irino oleo subactum, ex vellere autem admodum molli supponito. Mulieri cum uteri duri extiterint, & ad pudenda processerint, inguina indurescunt, in pudendis ardor est, omniaque ad cancerum vergunt. Vbi sic habuerit, cucumeris agrestis internam partem & fauam terere oportet, & affusa aque hemina, in sedem immittere, ut purgetur. Si uterorum os ex siccatate induruerit, aut ceruix, ubi digito contactaris cognosces. Ac si ad coxam volutetur, acre nihil adhibeto. Periculum enim est, si ulceretur, aut inflammatione laboret, ne penitus infœcunda reddatur. Et verò quæ non mordent, ex quibus purgetur, in subditio apponito. Cum autem duri fuerint uteri, eaque parte dolor adfuerit, in subditio apponito, velut cerui medullam, aut anserinum adipem, aut suillum, & unguentum irinum cum melle, aut oui luteum ex cera alba emollitum, ex cataplasmate imposito, &

hordeaceam aut triticeam farinam cum aqua & ruta coqui-
 to. Si vteri clausi fuerint, ipforum ora dura euadunt, neque
 ampliùs genituram recipiunt, sed inde vbi cum viro concu-
 buerit ac crura mouerit secedit, dolores imum ventrem,
 lumbos & inguina detinent, menses nullo modo profluunt,
 aut pauci, prauis & decoloris. Cùm sic habuerit, multa cali-
 da lauato. Post balneum verò castorium admixta pæoniæ
 radice ex vino nigro odorato exhibere oportet. In cibis vi-
 ctus rationem qualem puerpera adhibeat. Quòd si menses
 conspicui fiunt, diei vnus mora interiecta, totam foueto, & 10
 medicamentum potui exhibeto, si verò assuefactæ fuerint,
 sursum aut deorsum purgans, si indigere videatur. Lac igitur
 asiinum aut serum exhibeto, leniter foueto, emollientia
 vtro, cyclaminum & narcissinum adhibeto. Cucumerum
 autem agrestium paruorum medullam, semine detracto
 concisam, lacte mulieris masculum lactantis affuso ter-
 rito, myrrha sincera ammixta, & melle quàm optimo, &
 oleo albo Ægyptio. Hoc medicamento non liquido, sed
 sicco confecto lanam mollem puram obducito, & oleo albo
 Ægyptio intinctam post balneum subter apponat. Sub- 20
 ligaculum autem adhibeat, & sub tecto maneat cùm pur-
 gabitur. Vbi autem tibi satis esse videbitur, quiescito, alio-
 qui aliud rursus imponito. Post hoc verò lanam mollem in
 rotundum conuolutam, netopo iniecto, die vna subter ap-
 ponito, postero autem die, oleum rosaceum in vellere, de-
 inde rursus ceruinum adipem, liquatum etiam ipsum in vel-
 lere. Semper autem ante subdititia calida lauet, & longo
 tempore odoratis leuiter foueatur. Postea verò die vno, si
 quidem pituitosa fuerit, medicamento quòd cum grano
 cidio conficitur, colluito. si verò biliosa, cum scammonia 30
 parato. Post hæc autem vtraq; postredie narcissino cum vi-
 no dulci colluito. Quòd si narcissinum desit, anthino aut
 irino præstantissimo. Sit autem olei pars ad vinum tertia.
 Deinde duobus intermissis diebus, medicamentum cum
 pulegio apparatus, vno die supponat. Si verò menses pro-
 fluant, ieiuna tribus diebus castorium cum vino albo odo-
 rato bibat. Vbi autem menses desierint ac diu constiterint,
 lauet, & aqua frigida perfusa, cyceonem in sulfure bibat. Ci-
 bum non attingat, cum viro duobus aut tribus diebus dor-
 miat.

miat. Quo autem tempore purgatur, mercurialem aqua decoquito, decoctum exprimito, allium, cuminum, & salem leuiter tritum, & oleum cum his permisceto, & pauco affuso decocto feruefacito, hoc ante cibos edat. Allia cocta & affata quàm plurima sumat. Quòd si mercurialis minimè tenera fuerit, læuiter trita, cum brassica, vt mitescat, coquenda & condienda, & si concipiat, conualefcit, omniaque ritè & ordine procedunt. At si vterorum os conniueat, durum velut caprificus euadit, & si digito contrectaris, durum ac conuolutum deprehendes, digitum non intromittit, menses delitescunt, neque hoc tempore genituram recipit, dolor inum ventrem, lumbos & laterum inanitates detinet, interdum verò sursum instat & suffocat. Cùm sic habuerit, medicamentum deorsum purgans propinare oportet, copiosa calida lauare, quæ os emolliunt in subditio apponere, & demisso specillo linitorio aperire, digitoque similiter læue reddere. Cùm verò molle fuerit, quæ sanguinem purgant in subditio apponito, potiones & quodcunque aliud lubenter admittat, exhibere tentato, brassicam edat & succum sorbeat. Si vteri conniueant, & menses non appareant, colocynthidem agrestem, cuminum Æthiopicum, nitrum, salem Thebaicum, renum adipem, farinam, myrrham, resinam, hæc omnia simul feruefacta, læuigata, permixta, & in glandem efformata supponito. Si in vteris sanguinis grumi fuerint, eorum os velut orobis plenum existit, & si contigeris, ita se habere deprehendes, menses non eunt, neque quoad ita habuerit, genitura intus manet. Cyclaminum cortice detracto, allia, salem, ficum, mel paucum, hæc trita & simul mixta in glandem efformato, & ad os vterum apponito, aliaque subditicia, quæ acria sunt & rodunt, quibusque sanguis purgatur, & potiones, quæ vteros purgent exhibeto. Si præter naturam vteri dehiscant, menses copiosi, glutinosi & crebri feruntur, genitura intus non manet, os dehiscit, neque genituram attrahere valet, & febris & rigor inferiorem ventrem & lumbos inuadit. Morbus autem ex profluuiio sanguineo prehendit, contingit etiam vbi menses suppressi de repente affatim eruperint. Victus igitur ratio antea dicta est. Curatio autem per subditicia instituenda, per initia quidem

purgantia simul & emolliētia, deinde paulatim adstringen-
 tia, partesq; infra vmbilicum per spongias ex myrti aut rubi
 aqua fouendæ, aut oleæ foliorum decocto, aut rosarum, aut
 cœnanthes, aut vitis. Si vterorum os plus quàm in mensibus
 consuevit, dehiscat, hoc modo menses copiosiores &
 deteriores, liquidiores & diutiùs eunt, neq; genitura attingit,
 neq; manet, sed contrà foras exit, & si permaneat, os diductum
 comperit, & imbecillitas propter menses occupat, leuis est &
 inualida, & vltra procedit. Vires autem exoluntur, & febris
 lenta & rigor, dolorq; imum ventrem, laterum 10
 inanitates & lumbos occupat. His autem præcipuè afficitur,
 si quid in ea corruptum computruerit, & condensatum fuerit,
 quædam etiam ex partu afficiuntur, aliæ etiam alio modo. Cùm
 igitur sic habuerit, medicamentum potui exhibere oportet, &
 faciliùs iudicatione soluetur, & si dolor detineat, tepescientia
 admouere, frigida lauare, & intermissione facta colluere,
 potionesq; quascunque præcipuè admiserit exhibere, & quæcunque
 siccant in suffitu admouere. Polypos & mercurialem edat. At
 nisi vteri velut conuenit claudantur, in aqua myrti, lentisci,
 vitis aut oleæ foliorum, 20
 aut rosarum decocto desidendum. Viçtus autem ratio quæ dicta
 est in fluore rubro imperanda. Optimè autem ei auxiliantur sitis,
 frequentes vomitiones, & balneorum abstinentia. Cùm plus æquo
 aperti & minimè occlusi fuerint, & purgatione indigent, &
 collutionibus, & suffitibus. Quòd si læues ac lubrici fuerint,
 menses copiosiores, deteriores, liquidiores & crebriores
 decurrunt, genitura intus non manet, sed cùm effluerit, discedit,
 & si digito os atrectaris, læue deprehendes. Imbecillitas
 eam propter menses inuadit, & febris & rigor detinet, dolor
 etiam imum vētrem, lumbos, 30
 & laterum inanitates occupat, idque præsertim si quid in ea
 corruptum computruerit, & ex partu, atq; alio modo. Cùm
 igitur ita habuerit, curatio quacūq; parte dolor detinet, quæ
 in superiorib. scripta est adhibenda. Si vteri inflammatione
 laborarint, menses occultantur, & ceruix tenuibus veluti
 aranearum telis implicatur, febris acuta est & mentē tentans,
 menses ei pauci & prauī comparēt, ieiunæ vomitus quidam
 ei aduenit: cùm autem comederit, ea euomit, dolor imum
 ventrem & lumbos detinet, animo deficit, & toto corpore
 perfri-

perfrigeratur. Venter autem partim quidem durus, partim verò mollis est, & inflatur ac attollitur, vteroque gestare se existimat. Quandoque verò vteris moles inanis videtur, venterque aqua impletur, umbilicus prominulus exstat, os extenuatur, de repente menses cum stridore pauci & pravi comparent, circa iugulum & ceruicem extenuatur, & pedes prefertimque plantę intumescunt. Cùm sic habuerit, medicamentum deorsum purgans propinandum, subdititia & grati odoris fomenta vtero admouenda. Per diē pessuli plumbei supponendi, & antè appositionē decocto calido minimè mordente lauandum, & post appositionem hac collutione vtendum. Cæstri potiones duas aquæ hemina decoquito, decocto percolato admixta olei narcissini aut anthini hemina colluito. Post hæc tribus diebus intermissis, deinde eo quod cum aceto paratur colluito, & ante cibum mercurialē cum pauco vino decoctam velut brassicam comedat, & succum forbeat. Quòd si perseueret, medicamenta ex quibus aqua ex vteris purgetur potui exhibenda. Cibis vtatur panibus & oleribus coctis, mollibus, marinis potiùs quàm carnibus, vel animalium trunculis, coctis, mollibus, vehementibus exercitationibus ante & post cibum vt plurimum vtendum. Frigida quàm minimùm lauetur, & à dulcibus & pinguibus quibusque absteat. Diebus autem inter purgationes mediis, adiantum ex aceto aqua temperato ieiuna bibat. Morbus autem lethalis est, paucæque ex eo liberari possunt. Si ex vteri inflammatione non concipiant, menses occultantur, cumque ieiuna fuerit, vomit, cùm verò comederit, dolorimum ventrem & lumbos detinet, totus venter modò quidem durior, modò verò mollior redditur, neque ferè sibi restituitur. Venter magnus euadit, neque purgatur, sibique prægnans esse videtur, & eodē modo quo prægnantes afficitur, & si ventrem attigeris, leuem tumorem velut vtris deprehendes, cumque partionis tempus instare visum fuerit, vteri confidunt, & menses pauci & pravi decurrunt. Huic medicamentum deorsum purgans propinandum, & quæ purgent in subdititia apponenda, purgata verò sanitati restituitur. Si inflammationem senserit vterus, contrahitur, quòd si quid corruptum fuerit & recruduerit, febris acuta & magna horrorque detinet, partes circa pudenda duræ sunt,

stupendum in modum afficitur, mordetur, & impetu fer-
 tur. Ac si quis immisso digito contrectet, rursus peius ha-
 bet, & mordetur, caput & tunciput dolore afficitur, caligo &
 frontis sudor adest, extrema perfrigerantur & tremunt, in-
 terdum sopor occupat, audire non solet, neque aliquid vte-
 rus efficit, multum est cibi fastidium, neque stomachus, neque
 ventriculus omnino cibum attrahit, vociferatur, cum im-
 petu prosilit, dolor est ad pubem, inguina, lumbos, & occul-
 ta muliebris pudendi loca, celeriterque moriuntur. Quod si
 dolores summam debilitatem inducant, velut spongiis ca- to
 lidis ex aqua & oleo expressis fofus adhibendi, & mollia
 subdititia supponenda, ex medulla ceruina, adipe anserino,
 cera alba, & oui luteo, aut ceratum picatum cum resina sub-
 dendum. Vino autem aut lacte caprino purgandum, aut
 iure gallinaceo. Vinum autem non bibat, & prisanæ cre-
 morem sorbeat. Hoc ad vterorum dolores infunditur. Si
 dolor solum vrgens & violentus fuerit, caligo quædam in
 vteris inest, neque spiritus exit, sed illic vitium manet. Ad
 hunc igitur modum curare oportet, atriplicis agrestis se- 20
 men, & betas simul tritas, læuigatas, tepidas, in vteros in-
 fundito. Quod vterorum dolores sedat. Vini suauissimi æ-
 quali aqua temperati, tres semicongios Atticos, radicem
 fœniculi & seminis trientem, olei rolacei hēminam dimi-
 diam. His in ollam nouam iniectis, & vino affuso, postea
 fofum admoueto. Scillam autem etiam in subditio appo-
 nito, quoad os molle & apertum fuerit. Cumque in purga-
 tione pustulæ circa os vteri innatæ fuerint, sic curatō. Car-
 nem bubulam aut butyro, aut adipe anserino & aniso læui-
 ter tritis illitam, in pudendum indito. Si erysipelas vteros
 occupet, pedes, mammæ & corpus intumescunt, dolor 30
 ipsam detinet, erectæ cervicis spiratio contingit, ad late-
 rum mollitudinem dolor est, ad ventris partem inferio-
 rem, pectus & caput, tremor & torpor manus detinet, in-
 guina & poplites tremunt. Quandoque verò in inguinibus
 huidæ euadunt, & pauco tempore etiam alleuat hic color.
 Præcipuæ verò mammæ cognatione quadam attolluntur.
 Veruntamen non admodum dolet, febris & rigor inuadit,
 vultus rubet, sitis vehemens vrget, & hepar resiccatur. Hæc
 si in prægnantem incidant, perit, neque liberari poterit. Si
 erysi-

erysipelas in vteris oriatur, tumores maximè liuidi à pedibus exoriuntur, & ad crura tota & lumbos perueniunt. Quò autem longius tempus processerit, etiam thorax affectionem sentit & intumescit, tota perfrigeratur, febris magna detinet, rigor densaqué; spiratio inuadit, animi deliquium, imbecillitas, totius corporis dolor, animum despondet, & mens vacillat. Affectio ex inferiore ventre sursum fertur ad lumbos, dorsum, præcordia, pectus, ceruicem, caput, stomachum, & mori videtur. Cùm verò dolor solutus fuerit, torpor lumbos, inguina & crura occupat, liuores in poplitibus contingunt, & paruo tempore melius habere videtur, deinde rursus affligitur, corpus pustulis impletur, faciem apparentes & manifesti rubores inuadunt, fauces resiccantur, & lingua exasperatur. Hic morbus si prægnantes detineat, interficit. Alioqui medelam adhibere, & lac asininum propinare purgarequé; oportet. Si verò neq; sic soluatur, ventrem mollibus refrigerantibus medicamentis refrigerato, & subdititiis minimè grauibus & leuibus paulatim purgato, & vomitum cieto. Confert autem sambuci folia cocta cum origano, aut thymo, aut ruta sumere, si verò febris dimiserit, etiam vinum & cibos dulces exhibere, pauca tamen curantur. Aqua intercus si in vteris oriatur, menses cum anxietate, aquosi, neq; admodum cruenti prodeunt, vterus etiam intumescit, & venæ, & maximè vicinæ partes, prægnans euadit, deinde suffocatur, mammae defluunt, imus venter durus est, cumqué; eo totus circumambiens locus intumescit, doletqué; si quis eum attigerit, febris & dentium stridor detinet, dolorqué; vehemens lateris inanitates & lumbos occupat, in somnis semen effundit, & peius habet. Hanc calida lauare & tepefactoria apponere oportet, medicamentum autem potui exhibere, & lenibus fouere. Cyclamini obolos tres in linteo deligatos in subditio apponat, & cupressi aqua macerati succum, & cantharidas tritas modico tempore supponat, id per multum tempus efficax est. Subdititium medicamentum. Cumini chemæ mensura, & vua passa alba. Aliud. Vrticæ semen, ari radix, horù quod lubet leniter subdito. Vbi expurgaris, colluatur, eoqué; detracto pudenda colluito, simulqué; viro condormiat. Quòd si fœtum maturum peiserat, tota expurgatur & sana redditur.

Est & alia similis vterorum aqua intercus, in qua sanies quædam subcruenta de fluit & purgatur, pudendaq; ac circumambientes partes vehementer mordet, & tanquam muria vlcerat, quamcunq; in partem distillarit, eam vlcerat, & color est qualis in morbo regio. In reliquis autem magna copia velut in aliis profluuiis muliebribus expurgatur. Morbus autem lentus est, & alioqui lethalis euadit. Si vteri exeant, hanc velut quæ fluore albo detinetur curato, lac asininū propinato, gracilē reddito, & per prius commemorata medicamenta medelam adhibeto. Quæ delinguntur in aqua intercute. Si aqua ex vteris effluat, sulphur & anserinum adipem delingat. Si ventus intra vteros fuerit, flatus exit cum stridore, tota intumescit, & febris ardorq; detinet. Ad hæc præ dolore vehementi impetu fertur, neq; viri congressum admittit, & coitū valdè auersatur, neq; se erigere potest, eiq; velut pondus quoddam vteris incūbit, caput dolet, anxia & voce defecta est. Quòd si dolor vrgeat, vociferatur, omniaq; dolor occupat, & lumbos, & pubem, & sedem, lotiū supprimitur, venter suffocatur, mori exoptat, præcordia contenduntur, stomachus mordetur, os amarescit, acida & sincera vomitione reicit, frequenter eructat, & melius habet, alioqui intumescit, & si contrectaris, & renititur, & dolet. Vterū igitur aqua mulla, aceto mulso, & oleo colluere oportet, cuminumq; tritum aut anisum, & lini folia trita, & gallinacē stercus cum ouis, ex aqua infundere. Subdiuitiis autē & potionibus quas describam vtitor. Insidendum autem in oleo calido, iniectis aromatis, iunci odorati flore, aut in lauri decocto, aut aqua marina. Optimum autem mollibus collutionibus ventrem purgare, aut glandem ex lana illota cum melle supponere, velut infanti veter soluitur. Qui si adultior fuerit, cepam oleo aut melle intinctam supponito, aut tauri fel, aut nitrum cum melle, aut mali punici acidi nucleum, melle & hordeacea farina ammixta. Si mola ex crassa genitura intus adhærescente generatur, satureiā ex aceto & aqua tenuiter tritam, id liquidum potui exhibeto, aut hyoscyami semen læuigatum, & muria, laseris succo & aceto colluito, aut si opus sit ex aqua. Optimum autem aquam mullam ex lentium, aut erui, aut violæ floris decocto immittere. Si verò qualia igne perusta purgata fuerit, myrtum decoqui-

to ac perluito, myrrham & netopum in vellere subter apponito. Si ventus in vteris fuerit, & mordeat, & qua penetrat calorem igneum excitet, ex ardore intumescit, dolet, viti congressum respuit, & coitu admodum grauatur, imus venter distenditur ac intumescit, & neque stare recta, neque erigi potest. Cum ita laborantem deprehenderit, ventum & genituram in vteris esse scito, eamque ob causam mulierem nunc a grotare. Mel, ceram, lini folia tenuiter trita, & adipem gallinaceum, hæc ex vino odorato tepē facta, in vteros per infusum iniicito. Lini folia bibat, aut semen tritum lana inuolutum ad os vteri apponat. Quod si non satis efficax fuerit, irinum cum croco illinito, lini folia, adipem gallinaceum, tenuiter trita, lacte muliebri diluta, de rasa ex tenuibus linteis lanugine excepta & illigata ad os vterorum apponito. Quod si carnosior pinguedo exoritur, quod tabefaciat imponito, & modicè extenuato. Quæ enim admodum extenuantur, raræ sunt & abortionem faciunt. At si vterus semen non recipit, sed emittit, neque calorem in se habet, instrumentum aliquod fabricandum, cui cum infuderit, vapor in vterum ingrediatur, circum quod in ambitu vestes imponendæ. Suffitus autem ex cassia parandus, cinnamomo, myrrha, æquali horum cuiusque portione iniecta & sapa subacta, parum etiam lauandum, parumq; cibi sumendum. Conducit etiam subdititium eiusmodi. Myrrham tenellâ cum melle in glandulam oblongâ ducito, idq; sæpius virium ratione habita facito. Iuuant etiam pelecini in tritico nascentes, cum myrrha triti. Mel coctum cum tædis agitarum ad fabæ Ægyptiæ quantitatem subter apponito, & fel tauri, & rhoes rubri paræ portionem. Conyza herba apio crispo similis est, ad mare in locis arenosis nascens, cuius odor intolerabilis, hanc cum melle & vino in subditio apponito. Aut bolbium, quod in triticis præcipue Ægyptiis cernitur, acre, cumino Æthiopico simile, hoc & allium & nitrum simul permixta, supponito, prius tamen lauet. Vbi mulierem capitis, sincipitis & ceruicis dolor infestat, & vertigo circum oculos obuersatur, terretur, si in cæca fuerit & vrinæ nigræ, similiaq; ex vtero ferantur, anxietas & animi mœror detineat; bilis atra in vteris inest. Curato

autem, cucumeris agrestis partem interiorem vetustam & anniculam, fel taurinum, aris florem cum bacchare terito, subdititia conficito, medicamentum propinato & lauato. At vbi mulieri vteri cum dolore morsum sentiunt, & cum pruritu pungitur, bilem flauam cum vrina reddit, vterus dehiscit, & oculi quales morbo regio affectis sunt, bilem in vteris inesse scito. Totum igitur corpus, tum etiam ipsos vteros subdititiis medicamentis quæ bilem educant expurgare optimum. Vbi perfrigeratur vterus, & pondus incumbere videtur, color minimè splendescit, condensatus est vterus, cum sic habuerit, eo quod pituitam ducit purgare & extenuare oportet, crebroq; vomere. Cum mulieri os male oluerit, gingiuæq; nigræ & prauæ fuerint, leporis caput & mures tres seorsim vruto, duorum murium ventrem eximito, iecur & renes minimè, & in pila lapidea marmor aut lapidem album terito & cribrato, deinde cuiusque partem portionem misceto, & dentes confricato. Oris autem partes etiam confricare oportet, deinde quoque lana maximè succida & aqua colluere. Lana verò succida melle imbuta, dentes & gingiuas, partesque internas & externas confricet. Anisum autem tritum & anethi semen, & myrrham duorum obolorum pondere, vini albi meri dimidia hemina diluito, hoc colluat, & diutiùs ore contineat, hoc autem crebro faciendum, ieiunæq; & à cibo os colluendum. Optimum est paucis cibis vti, & valētissimos cibos sumere oportet. Hoc medicamentum dentes purgat, eosque bene olentes reddit. Vocatur autem Indicum medicamentum. Cum mulieri mamma aspera redditur, stybis semen aut rubi ex aqua & oleo coctum, mammis in cataplasmate obducito, & betæ folia iniicito, deinde ex linteis in pilei acuti aut tiaræ formam conficito, tanta magnitudine vt mammam capiat, sic mammam immittito. Si verò suppuret, incidito, & curationem per linamenta ex lana succida adhibeto, eandemq; superponito. Postea lenticulam coctam cum polenta mixtam ex cataplasmate admoueto. Vbi in mulieris pudendo aut recto intestino tenues ac minuti lumbrici ascari des dicti suboriuntur, viticis semen aut folia cū fellis bubuli obolo permisceatur. Cedrino verò oleo subacta, & lana succida bene carminata excepta, tertio quoq; die per noctem & diem

& diem imponat. Postero verò die vbi detraxerit, calida la-
 uet, & alliis coctis & crudis vescatur, & ascarides exeunt ac
 moriuntur. Muria autem colluere oportet. Hæc faciem de-
 coram reddunt. Hepar tauri cum oleo terito, cum vino au-
 tem mero illinito. Fel autem recens corrumpit. Quinetiam
 ptisanæ cremor similiter faciem emundat, & ouorum candi-
 dum, & lupinorum & orobi farina, cum ficibus in cata-
 plasmate imposita. Brassicæ etiam radix & semen. Hæc et-
 iam lentigines tollunt, itemq; alcyonium. Quòd si ex pul-
 uere facies doluerit, cerato liquido ex rosaceo, aqua frigida
 affusa inungito. Hoc faciem erugat. Plumbaginem in pila
 lapidea terito, & affusa aqua menstrua pastillos conficito, &
 vbi siccati fuerint, & oleo dissoluti, faciem rugas ferentem
 inungito. At si capilli defluant, ladanum cum rosaceo, aut
 anthino vnguento terito, & cum vino illinat, aut cretam ci-
 moliam cum vino, aut rosaceo, aut omphacino, aut acacia.
 Quòd si cum cutis glabritie decidant, cuminum, aut stercus
 columbinum, aut raphanum tritum inducito. aut cum cepa
 confricet, aut beta, aut vrtica. Faciei maculas ephelidas di-
 ctas erui decoctum tollit, betæ ius, ouorum candidum, pri-
 sana, aut cucumeris agrestis radix sicca, cum vini fæce trita
 & illita, aut mori folia admota. Aut sesamo trito, aut amy-
 gdalis amaris defricari. Aut vrticæ semen, aut alli cortex
 ilhgatus, & lepidium. Quod impetigines omnes aufert. A-
 cetum, thuris pollen, pumex, sulphur cum aceto, catadamum
 agreste vstum & in cinerem redactum, viperæ exuuium, ru-
 micis agrestis radix, hæc cum aceto vinoso terito. Quòd si
 pustulæ adsint, etiã lithargyro vtitur. Potio ad fluorem
 muliebrem rubrum faciens. Cornu cerui vstum, duplo fa-
 rinæ hordeacæ crudæ commisceto, eamq; ad vinum
 pramnium aspersam bibat, & sistitur. Alia similis potio.
 Adianti radicem tritam, & cicer tostum, ac lentium lomen-
 tum ex melle bibendum, & potui exhibendum. Aut farinæ
 fetanæ acetabulum, gummi albi dimidiam partem, thu-
 ris pollinis tertiam, iunci odorati modicum, aut pini, aut
 cupressi parum, hæc aqua diluta potui exhibeto, de die au-
 tem bibat. Aut cornu cerui vrito, & cum farina hordeacea
 cruda & cedri baccis quinque terito, vinum nigrum auste-
 rum tædaceum ammiscetur. Aut mali punici dulcis assati

succus cum vino nigro potui exhibendus. Aut cupressi bacca tres aut quatuor. myrtibacca: nigræ, aut simul, aut per sese, considerato corporis muliebris robore, cum vino autem propinandæ. Aut castorii obolus cum vino austero tritus propinandus. Potio ad fluorem muliebrem & quemuis vteri morbum. Pæonia: semen, rhois radices, cuminum Æthiopicum, & melanthium ex vino albo exhibeto, aut ferulam derafam acetabuli quantitate, & porri succum ex vino albo aqua temperato, quod etiam fluentem ex naribus sanguinem sedat. Aut malum punicum in vino nigro decoquito, & detracto cortice, quod intus est tritum cum polenta: polline ex vino nigro potui exhibeto. Aut linum aut erysimum tostum, oleæ viridis folia, nigram radicem, pepulum plenum, hæc simul trita ex vino aqua temperato bibenda dato. Aut coagulum asininum, mali punici dulcis radicem, gallam, æquis portionibus omnia, & mali punici dulcis succum ex vino bibendum dato, aut lapathi semen cum gallæ parte exteriori circumrasa. Hæc simul terito, deinde cyceonem confectum porrigito. Si sanguis copiosus ex vteris effluat, viticis folia ex vino nigro exhibeto. Acerba vino nigro commixta, profluuium sistunt. Ad fluorem muliebrem & dolorem. Cachryos radicem ex vino nigro bibendam dato. Quod si copiosior fuerit, terebinthi fructum tritum ex vino & aqua dilutum bibere oportet. Si fluor muliebris contingat, cancris fluuialibus ex vino suffocatis, vinum cum aqua potui exhibeto. Quod si adhuc fluxus feratur, promalum torrefactum & tritum ex vino, aut porri succum exhibeto. Si verò multus fluor decurrat, muli stercus vstum & læuigatum ex vino exhibeto. At si diu fluor detinuerit, spongia vsta confert, quam tenuiter tritam ex vino odorato exhibeto. Quæ ad fluores ex cataplasmate adhibentur. Allia, portulacam, apium, loti & cedri ramenta, læuigata simul admisceto, ex his aqua mulsa dissolutis cataplasma effcito. Aut rubi, rhamni & oleæ folia tenuiter trita simul misceto, aqua mulsa diluito, & cum polenta ex cataplasmate admoueto. Aut sambuci & myrti folia ex cataplasmate adhibeto. Aut loti ramenta, mori & rosæ folia cum vua passa. Fotus ad fluores muliebres. Loliaceam farinam tostam, posca meraciore decoctam, & lintæ illitam in
fotu

fotu adhibeto. Aut lentem coctam, & detracto cortice in
 farinam crassiorem & in grumos redigito, & in aqua deco-
 quito, eodemq; modo ex cataplasmate adhibeto. Aut eruſ
 ad eundem modum admoueto. Confert etiam ſaluiam aut
 hordei paleas in ſaluiæ aut hyperici decocto coquere, & ex
 cataplasmate imponere. Loti & cupreſſi ramenta, ex vuæ
 paſſæ infuſo decocta, linteo inducta, in fomento adhibeto.
 Aut oleæ, aut hederæ, aut myrti folia ex decocto admoueto,
 & cum his hordei paleas coquito. Aut in aromatum deco-
 10 cto ſimul furfures triticeos coquito. Aut vuæ paſſæ infuſo
 triticeos furfures decoquito. Aut violæ albæ ſemen & radi-
 ces decoquito, in decoctum furfures triticeos iniicito. Aut
 ex decocto furfurum triticeorum calido lana conuoluta ca-
 lida foueatur. Aut in ſerpilli decoctū furfuribus ad eundem
 modum iniectis. Fotus verò ſi dolor vrgeat etiam ex ſpon-
 giſ calidis & lanis mollibus adhibendus, aut ex vasis teſta-
 ceis & veſicis aqua affuſa & oleo calido plenis. Collutiones
 ad fluores muliebres. Myrti, lauri & hederæ folia in aqua
 decoquito, tepida colluito. Sambuci & lentiſci folia aqua
 20 decoquito, percolata ſummè tepida colluito. Aut cænanthē,
 cyprum, vuam paſſam aqua mulſa decoquito, & colluito,
 aut ſcœnigræci aqua. Vel rubi decoctum, vel oleæ viridis, vel
 cupreſſi, vel ſerpilli, vel mali punici, vel radicis violæ albæ,
 vel lentiſci, ſummè tepidum infundito. Vel id quod ex bu-
 tyro, reſina & adipe anſerino paratur. Aut quod ex ſuilla me-
 dulla & adipe eſt paratū. Suffitus ad fluores muliebres. Hor-
 deum toſtum prunis impoſitum ad ſuffitum adhibeto. Aut
 cerui cornu cum oliuis immaturis. Aut rhoem rubrum &
 polentram torrefactam, cum oleo & vino ad duplam portio-
 30 nem. Aut paleas hordei & ſtercus bubulum eodem modo
 adhibeto. Aut loti ramenta, rhoem, cupreſſum, ſiccum, ex
 vino nigro aſtero, in ſuffitu admoueto. Aut galbanum, aut
 thuris pollinem, aut reſinam vino macerato, aut ceruinum
 cornu, aut gallam, & ſiſtitur fluor. Alia ad ſuffitum materia.
 Scrobem effodere oportet, & vinaceorū duas circiter chœ-
 nices Atticæ torrefacere, cinerem in ſcrobem iniicere, &
 vino odorato aſperſo irrigare, & mulier ſeſe veſtibus con-
 uoluens, circumſedeat & ſuffitum adhibeat. Aut capræ cæſy-
 pum dictam (hoc eſt ſordem ad nates adhæreſcentem)

siccam, tusam & tostam, cum hordeo fresco oleo subactam, in suffitu adhibeto. Aut hordeum multum, aut eius paleas in prunas iniectas, aut cupressi ramenta vnguento respersa, suffitu adhibeto. Aut cicutam, aut myrrham, aut thus affuso vnguento suffito. Aut birumen & hordei paleas eodem modo. Aut cupressi radicem oleo rosaceo aspersam suffito. Aut calamo iunco odorato, cypero, apii semine, aniso, oleum rosaceum affusum suffitu adhibeto. Ad eundem autem modum resinam subiicito. cinnamomum, myrrham, cum rubi aut rosarum foliis suaveolentibus, pusillo croco addito & styrace. Hæc omnia simul terito, & oboli Attici pondere in cinere sarmentitio, aut in stercore bubulo ad instar acetabuli efformato, suffitu admoueto. Sit autem ignis ex vitis sarmentis succensis. Mulierem autem prius quam odorem sentiat, superimpositam esse oportet, quandoquidem si odor excitatus fuerit, præstat non suffire. Subdititia medicamenta ad fluorem rubrum. Myrrha & bolbium cum melle tritum optimè supponitur. Aut rosæ aqua decoctæ, quas sanè tenuiter tritas, ex vnguento rosaceo lana exceptas, in subdititio apponito. Aut loti florem aqua decoquito, deinde ex vnguento rosaceo terito, & in vellere ad os vteri admoueto. Aut cyperum, irim, anisum æquis portionibus singula, ex vnguento rosaceo tenuiter trita, intra os vteri iniicito. Aut myrti nigrae foliis ex vino albo pini corticem admisceto, & similiter facito. Aut cupressi fructum & thus, partem cuiusque portionem, ex vnguento simul terito & subdito. Si fluorem exiccare opus sit. Calamintham vino nigro decoquito, & maceratam ex linteo imponito. Aut hyosyami folia & cicutam simul coquito, similiter porra, maluam, ceram & adipem anserinum admisceto, deinde tepida ad pudenda apponito. Aut vinum merum cum resina & mali punici cortice decocto terito, & ad eundem modum supponito. Aut enicum ex vino tritum in subdititio apponito. Aut loti scobem similiter. Aut lentisci folia, aut rhoem melle cocto permixtum subdito. Quòd si non cesset, susinum aut blitum herbam linguæ similem, ex vellere in subdititiū pessum efformato. Ad aquæ profluuium subdititium medicamentum & infusum. Si mulieri aqua ex pudendis effluat, resinam siccam, myrica folia, lini semen ex vino terito,

ex adipe

ex adipe gallinaceo permisceto, & in pudēda per clysterem
 infundito. Farinæ purissimæ conchæ testam maiorem, aut
 amyllum in vellere ad os vteri in subditio apponito. Aliud
 quod eodem modo infunditur. Vbi aqua ex pudendis ef-
 fluxerit, myricę folia, thuriferę arboris fructum & resinam,
 ex anserino adipe trita, in pudenda per clysterem iniicito. Si
 ex fluore aquoso circa pubem dolor est. Viticis semen ex
 melle terito, pubem cataplasmate probè obducito. Si fluor
 sanguineus, albus, aut qualiscunque fuerit. Sulphur & man-
 10 dragoran ex vino meraco tritam lana exceptam subdito,
 & supina dormiat, immotaque maneat. Aut mali punici
 cortices siccos ex vino Pramniō tritos potui exhibeto. Ad
 fluorem album potio. Hedera alba semen, & pini corticē
 ex vino austero præbeto. Aut cornu cerui vsti partē vnā, fa-
 rinę verò hordeaceę crudę partes duas, cedri baccas quin-
 que ex aqua terito & potui exhibeto. Ad vteri strangulatū.
 Castorium & conyzam ex vino per se, & ex eodem vtrunq;
 permixtum bibat. Aut bituminis trium obolorum pondus,
 Aut phocæ adipis quantum bis digito capi potest. Radices
 20 præoniæ dimidiam portionem, ex vino odorato potui exhi-
 beto. Vbi verò simul cum tussi strangularint vteri, sanda-
 rachæ oboli pōdus, sulphuris ignem non experti tantundē,
 & amygdalas amaras repurgatas tres vel quatuor commi-
 sceto, ex vino odorato exhibeto. Quod si quidem procidāt
 vteri, hordeum tenuiter tritum cum paleis, & cornu cerui
 oleo subactum, in suffitu admoueto. Cū verò sursum fue-
 rint, & cor & stomachus opprimitur, ibique substiterint,
 myrrham aut resinam, aut netopum, aut castorium, aut la-
 feris succum propinato. Cū vterus strangulatum intule-
 30 rit, spiritus autem coaceruatus sursum proruperit, & graui-
 tas detinuerit, mens attonita fuerit, seimo defecerit, totius
 corporis perficatio & spiratio offensans adest, oculi hebe-
 scunt. Caput quā citissimè radito, fascia supra vmbilicum,
 si opus fuerit, imposita retrudito. Castorium autem & co-
 nyzam, rutæ decoctum, cuminum Æthiopicū, raphani se-
 men, sulphur, myrrham exhibeto. Ad nares quidem gra-
 ueolentia, ad vteros verò suauiter olentia admoueto. Quod
 si sustinuerit, etiam grani cnidij partem internam albam
 melle subactam & permixtam naribus illinito. Aut schinā

tenuem, scillæ speciem, si mordeat. At cum dolor & stragulatione detinuerit, maluæ radicem, aut acetum mulsum, aut foeniculi corticem & crethmum ex aqua bibendum dato. Præstat autem ructum ciere, erectâ sedere, aut veratro naribus admoto sternutamentum, excitare. Si verò sub septo transuerso collocati esse videantur, de repente vox deficit, præcordia dura sunt, stragulatur, dentes inter sese illidit neque vocata audit. Naribus igitur oportet lanam succensam ad sufficum adhibere, bitumine in igne immisso, & castorio, & sulphure, & picce. Inguina verò & femora interiore parte suauißimo vnguento illinere. Aut stellas marinas nigras & brassicâ ex vino odorato mixtam bibat. Aut myrrhæ tres obolos, coriandri parû, resinam, pæoniæ radicem, cuminû Æthiopicû, hæc ex vino albo trita, & aqua, aut aqua mulsa diluta, summe tepida potui exhibeto. Iuuat etiam peucedanum, aristolochia, cepæ lachryma, panaces ex vino aut aqua summe tepidum exhibitum. Vteros in pristinum locum reducit ricini radix pota, aut cuminû Æthiopicum, aut apiû, aut foeniculi & anisi semen, piper, aut myrrha, aut papaueris succus epotus. Si cor suffocatur ab vtero comprimitur, & difficilis ac crebra spiratio detinet, viticis & pæoniæ semen ex vino bibere oportet, aut abrotonû, & panaces, & ammoniacum, aut rutam, aut somniferi papaueris succum. Si rursus eodem modo habeat, melanthium læuiter terito, melle subigito, & velut glandulam efformatam, penna conuolutam, in subditio apponito. Aut philistium ad eundem modum supponito, aut telephium, aut anemones folia trita, in linteum detritum indita, & pauca myrrha admixta. Si vteri in lumbos incumbant, neque suffocatio caput attingat, Polypos coctos edat, & vinum nigrum odoratum, meracû quam plurimum bibat. Quando verò tanquam ad viscera versi strangularint, vinum cedrinum, & cuminum Æthiopicum bibat, calida lauet, & odoratos fofus admoueat. Si vteri flatu distenti fuerint, aromata omnia in vnguentum iniiciantur, & laurus, & myrtus, & salvia, & cedri ac cupressi ramenta. Hæc tusa & læuigata cribrato, & in vinum odoratum inspergito, & oleum rosaceum affundito. Si verò transnoti vteri oppresserint, hordeû cum repurgaueris, & cornu ceruinum ex vino subacta ad suffitum adhibeto. Cum

fursum procedentes strangulant, succensum funiculum lucernarium sub naribus extinguito, quò fuligo & fumus intro penetret, picemq; & castorium, peucedanum & myrrham, unguento diluta, vellere excepta, in subditio apponatur, resinam verò oleo dissolutam bibat. Si valdè strangularint potio exhibenda. Aut testudinis marinæ obolos tres, ex vini albi hemina aut cyathis tribus propinato. Aut cedri oleo in lucernam infuso, eam accendito, & extinctam naribus admoueto, aut cœnum quàm scedissimum eodem modo, aut lanam succensam mulieris naribus ad suffitum adhibeto, aut bituminis modicum ex vino albo tritum bibat, aut erysimi conchæ testam & castorium ex vino albo bibendum dato, & lauet. Quòd si etiam tussis adsit, sandarachæ obolum, sulphuris ignem minimè experti obolum ex vino odorato permisceto, & potui exhibeto. Quòd si vteri strangulent, & strangulatus ad cor pertingat, osq; occlusum fuerit, acetum calidum sorbendum dato osq; paxillo aut radio diducito, & vinum in odorem eodem modo infundito, & cum aceto mulso. Si verò valdè strangularint, & voce defecta fuerit, cepa ex vino tepido trita in nares instillata eam excitato. Quòd si ad hepar vsq; ascenderint, strangulatur, vox deficit, nihilq; videt, dentes inter se illidit, dura redditur, nihil sentit, crebrò spirat, neq; audit. Hanc manibus sub præcordiis apprehensam crebrò illinito, & dentibus paxillo diductis, vinum meracum tepidum, nisi quid impediat, infundito, & plæruncq; confestim alleuatur. Si verò ad inguina incumbant & adhærescant, caprini stercoris globulos, & leporis pilos, vituli marini adipe subactos, ad suffitum admoueto. Aut hedere fructum, aut folia sicca, aut corticem, & quercus folia ammixta resina, oleo subigito, & suffitu adhibeto. Coaguli vituli marini pellem læuiter tulsam, spongiã & muscū læuigata, vituli marini adipe permixta, ad suffitum admoueto. Stercoris caprini globulos, vituli marini pulmonē, & cedri ramenta suffito. Quinetiã stercus bubulum, aut cornuum bubulorū scobem, aut bitumen, aut spinæ Ægyptiæ fructū, aut cedri ramenta, & myrti folia sicca, hæc molli unguento subacta, in suffitu adhibeto. Aromata verò multa in unguentum iniicito. Aut vuarum retrime-

ta læuiter tusa, cedriam & resinam pineam simul mixta
 passo cocto diluta ad suffitum admoueto. Forus vt vteri re-
 cedant. Stercus bubulum vstum, aceti dimidium, & erui ex
 aqua marina aut dulci decocti similiter dimidium, suffitu
 naribus admoueto, idque leuiter facito, & lenticulæ deco-
 cto epoto, vomitum cieto, & farinam sorbendam, in super-
 que vinum bibendum dato. Postridie granum cnidium de-
 uoret, & medicamentum sumat quod vrinam cieat, vnam
 passam & cicerum tritorum partes duas, vna passæ optimæ
 affusum aquæ congiū coquito, deinde diffusum cœlo se- 10
 reno exponiro, postridie bibendum exhibeto. De cætero
 saluiam, lini semen & polentam bis die ex vini aqua tem-
 perati heminis quatuor exhibeto. Olei heminam dimidiã
 sambuci folia quantum manus plena capit, hoc decocto ca-
 lido foueto, aut testis calidis iniectis, muliere in sella sedere
 iussa, & vestibus circumtectæ. Aut sambuci folia cum myr-
 to decoquito, & hordei paleas, & si perferre possit acetum,
 oleum, mel, aquam, hæc temperata & permixta, valdè fer-
 uefacta in vesicam infundito. Et pini corticem, mali que pu-
 nici folia in aquam iniectæ, vehementer decoquito, & inde 20
 coctũ hordei paleas immixtas oleo affuso decoquito. Aut
 loti & cupressi ramenta affusa aqua & oleo probè admodũ
 coquito, & fomento adhibeto. Cũ aromatibus vnguen-
 tum infundito, gallam immittito, & rhamni corticem &
 polentam triticeam cum aqua. Quòd si nerui foras promi-
 neant, & quæ scrota vocantur, laxentur, myrti baccas, loti
 ramenta, rubi & oleæ folia simul coquito, & summè tepido
 foueto, aut vino cum his & graueolentibus eodem modo.
 Exteriora verò oui candido linito. Cũ autem perfrixe-
 rint & liuida fuerint, aqua calida foueto. Quæ vterũ emol- 30
 liunt. Ouillum adipem, oui luteum, mel, oleum rosaceum,
 his farinam subactam molli igne calefacito, quod distillat
 molli lana excipito, & in subditio apponito. Aut ouillum
 adipem aromatibus conditum, nitrum rubrum, aut anse-
 rinum adipem, oleum rosaceum, hæc liquata & cum lana
 subacta supponito. Anserinum adipem aut ouillum, ceram
 albam, netopum, oleum rosaceum, hæc quàm optimè simul
 permixta, & tenuibus conceptis panniculis excepta, cen-
 festim vbi lota fuerit, tepida ad os vteri apponatur. Aut cerui
 medul-

medullâ & adipem oleo rosaceo liquatum, molli lana exceptum supponat. Subdititia mollia quæ aquam, mucos & pelliculas educunt, neque vlcérant. Myrrham quàm optimam, salis micam, & picem aromatibus conditam, læuiter terito & apponito. Subdititium aliud. Grana cnidia triginta detracto cortice, Indicum quod Persæ piper vocant, & quod inest rotundum (myrridanum appellant) cum lana muliebri simul terito, & melle dissoluito, deinde molli & pura lana exceptum, & circum pennam conuolutum supponito, & per diem finito. Quòd si validius facere voles, paulum myrrhæ admisceto, tertiam videlicet partem, & lanam mollem puram semisuccidam. Ex vteris educit osque mollit, narcissus, cuminum, myrrha, thus, absinthium, cyperus, hæc ipsa per se, aut cum oleo rosaceo, aut albo, aut Ægyptio, lotæ autem supponantur. Medicamentum quod cruentam saniem educere potest. Myrrham cum tædis miscero, salem, cuminum, fel tauri, mel, in vellere supponito. Et cumini folia similiter ex vino. Aut laseris succum cum ficu misceto, & glandem formatam subdito. Idem facit mori radix cum melle, posteaque rosaceo linito. Efficax est & allij caput sine nucleis, nitrum rubrum, & fici pingue equali portione, in paruam gallam misceto, glandem conficito, & liquore aliquo intinctam supponito. Deinde lota adipem ceruinum in lana subditum, teneat. Hæc cruenta omnia magis quàm priora educit, & emollit. Piper, elaterium, & amixto lacte muliebri, cum his mel, oleum album & adipem ceruinum terito, linteo lacero & attrito excepta subdat. Hoc quoduis humorum genus potenter educit. Fici pingue, elaterij quantum ad duas potiones satis fit, nitrum rubrum elaterij quantitate, mellis paruum, linteo aut vellere exceptum, glandem conficito. Aliud. Netopum, fel tauri, nitrum, cyclaminum, gallam cum melle terito. Postea verò etiam lota adipem ceruinum in subdititio teneat. Aut pulegium & fel tauri tritum circum pennam obducito, & oleo Ægyptio imbutum supponito. Aut cyclaminum tali quantitate cum æris flore. Aut anémones caput cum farina tritum, circum pennam obductum, oleo albo intingito, omnia educit. Cucumeris agrestis oblongi interiorem partem detracto semine, ex lacte tritam, vnâ cum his myrrham sine-

ram, mellis aliquantulum, & oleum Ægyptium admiscete, molli lana excipito. Aut interiorē cucumeris agrestis partem siccato, & affuso melle terito, glandem conficito. Cū autem lauerit adipem subdat, aut elaterij portiones tres ex aqua. Emollientia. Oui candidum, farinam, mel, ceram albam, hæc simul calefacito, & quod distillat vellere exceptū subdito. Aut adipem anserinum, ceram albam, resinam, vnguentum rosaceum, cerui medullam liquato, aut ouis aut capræ adipem, oui candidum, vnguentum rosaceum, aut in glandem formato, aut lana excipito. Fetus ex quibus vteri purgantur, si duri fuerint. Vinum quàm suauissimum ad tres semicongios Atticos pari aqua temperare oportet, fœniculi radice & seminis quadrantem, rosacei olei heminam dimidiam in olla ponere, cuius operculum foramen habeat, & vinum affundere, & calamo imposto fouere, posteaq; scillā in substitutio apponere. Si dolores repentini vehementer irruant, & animi deliquia adsint. Rosarum folia, cinnamomum, myrrham puram, netopum, papaueris succum, ex his pastillos drachmæ pondere formatos, amphoræ, frusto candenti imposito, aut ad suffitum vtor. Aut styracis paululum in oleum iniicito, velut in priore vtor. Quæ in vnguentis iniiciuntur omnia tundenda & cribranda, styrax autem in sterco bubulum immittenda, & netopo illinendum. Oleum rosaceum quàm optimum, & Ægyptium album affundendum, ex eo post purgationes suffitum parato. Aut lauri, myrti folia, & cyperi fructum tundito, cum vnguento Ægyptio albo & netopo permisceto, in stercore bubulo ad suffitum adhibeto. Confert autem & thuris pollen cupressi rammenta, & cyperi radix tusa. Iuncum etiam odoratum aromaticum, cardamum & irim cribrato, his omnib. affuso oleo rosaceo & netopo permixtis, ex triticea farina crassius molita vtor. Aut resinam ex recenter compacto fictili suffito, castorio aut aliquo ex aromaticis iniecto. Caput autem oleo rosaceo perfundito, & in aures oleum myrrinum aut melinum immittito. Aut cicer rubrum & vuas passas decoctas potui exhibeto, & in aqua calida desideat. Et oliuas albas prius quàm oleum dimittant concidito & siccato, ex vino odorato terito, & acetabulum Atticum exhibeto. Aut cantharidum ventres, aut adiantum,

antum, & nitrum rubrum Ægyptium, ferulæ radicem, & apij semen leuiter contusum, hæc exhibeto. Si verò stranguria inuadat, in aqua desideat, & vinum dulce bibat, si maximè stranguletur ex vterorum dolore. Vinum etiam quàm suauissimum, æquali aqua temperatum, ad tres semicongios Atricos, radicem fœniculi & seminis trientem, & olei rosacei heminam dimidiam. Hæc in ollam magnam nouam coniecta, vino affuso ad fotum adhibeto, & scillam in subditio apponito, dum os molle & amplum esse fateatur. Quòd si exulceretur, & pustulæ in ipso vndique innascantur, præstat ex adipe anserino cum thure curationem adhibere. Ad vterorum dolorem. Peucedanum, aristolochiam, panaces, hæc simul ex vino dulci mixta & calefacta propinato, & sorbitione papauer album & vriticæ semen accipiat. Alius suffitus. Si dolor detineat, suffitu adhibeto mali punici dulcis corticem, loti ramenta, oleæ folia sicca contusa, hæc oleo permiscere oportet, & in stercus bubulum ignitum iniicere. Aut galbanum, myrrham, thus, oleum album Ægyptium in vitis sarmenta. Alius ex bitumine vehementior. Bitumen, Xanthij radicem, leporis pilos aut rutam, coriandrum siccum, hæc omnia trita, & in pastillos formata, suffitu admoueto. Aut ad picem, sandaracham læuiter tusam, & cupressi ramenta permisceto, affutoq; vnguento pastillos conficito, in ignem coniectos ad suffitum adhibeto. Aut cornu caprini scrobem oleo agitaram ex igne suffito. Aut in effossam scrobem torrefactorum vinaceorum cinere iniecto, & vino odorato madefacto, circumassidenti mulieri suffitum excitato. Sint autem vinaceorum partes duæ, ipsæque quàm maximè sicca. Si vterus ad vesicam vsque doleat, porri semen ex aqua tritum bibendum, aut cyclamini radix ex vino albo ieiunæ propinanda & calida lauet, & à balneo ieiuna bibat, & tepesfactoria adhibeto. Aut allij caput vnicum, nitrum torrefactum, cuminum, hæc læuigata melle subacta in subditio apponito. Calida lauet, & calidam bibat. Hoc omnem vteri morbum curat. Linū scissum cum ipso culmo, ad pugillū vnum tenuiter tusum, vino albo quàm suauissimo per noctē macerato, deinde percolato, & tepesfacto lanam mollissimam imbuito, & partim subdito, partim extrahito. Confert etiam cro-

cum ac myrrham, & nuces ponticas pura & alba lana excēptas, ex anserino adipe & vnguento irino in subditio apponere. Si vehemens dolor per subdititia purgatam detineat, myrrhæ acetabulum thuris tantundem, melanthium, cyperum, feseli, anisum, linum, netopum, mel, resinam, anserinum adipem, acetum album, vnguentum Ægyptium, singula pari portione ex vino albo dulci, ad duas heminas terito, tepidis infusis colluito. Si vehemens dolor detineat, cantharides, cyperus, calamus, iuncus odoratus & iris, his ex vino nigro decoctis vttere. Collutio alia si vehemens dolor & stranguria detinet. Porri succum, sambuci fructū, feseli, anisum, thus, myrrham, in vinum infundito, & misceto ac colluito. Aut myrrhæ acetabulum, thuris æqualem portionem, melanthij, cyperi tātundem, feseli, anisum, apij semen, netopum, mel, resinam, anseris adipem, acetum album, vnguentum Ægyptium, horum singulorum pares portiones vino albo dulci diluito, & ad collutionem adhibeto. Aut mercurialis decoctum cum myrrha, thure & netopo. Aut saluiam, hypericum in aqua decoquito, ea colluito. Aut lini semen, anisum, melanthium, feseli, myrrham, cassiæ fructum in vino coquito & infundito. Alia collutio, si dolor post purgationem vehemens fuerit. Sambuci fructū & lauri baccas ex vino nigro coquito & colluito. Aut sambuco in aqua cocta, aqua effusa & vino dulci affuso colluito. Quod si post collutionem innascatur dolor, aromata quæ in vnguentum immittuntur decoquito, & ad decocti effusi duas heminas adipem anserinum & oleum rosaceum ammisceto, eoq̄ tepido colluito. Infusum autem in nemine (quod semel dictum sit) duarum heminarum modum excedat. Aut mercurialem in aqua decoquito; & myrti succum ammisceto, aut thus & netopum æquali portione, & tepido colluito. At si vterus doleat, cyclamini radicem ex vino albo ieiunæ propinato, & calida lauet, & à balneo bibat. Si pudenda vlcere feruido laborarint. Myrti baccis cū vino decoctis, calido colluendum, & melilotus apponenda, & pæoniam tritam ex vino coctam supponat. Et myrrham ac resinam simul mixtam, vino subactam, ex linteo imbuto subdito. Et si stranguria prehenderit, pubes fouenda & illinenda. Desidendum autem in rosarum decocto, aut rubi;

aut myrti, aut oleæ, vel capreolorum vitis, vel iuniperi bac-
cis, vel saluix. At si ventus in vtero innascatur, & continuus
dolor suboritur, neque flatus exeat, cuminum supponat.
Saluiam, cyperum tusum, per totam noctem maceratum,
mane percolatum, eo quod lucidum est in vas effuso, triti-
ceam farinam crassius molitam vino albo subigito, & laseris
succu cyathum, simul mixta decoquito, & subcrudū sor-
bendum dato. Si columella in pudendis suborta sit, dolor
detinet, dolori medetur apij semen, hedera, aut mali punici
dulcis triti ex vino veteri decoctum, cum recētis carnis fru-
stulo foliis obducto in subditio supposito. Quæ per totam
noctē subdita habeat, deinde vbi detraxerit, vino colluatur.

Hippocratis de his quæ vterum non ge-
runt liber.

ACde his quæ mulieribus in singulis affectionibus cō-
tingunt, antè quidem dictum est, nunc autem quas
ob causas mulieres prorsus sint steriles, aut quamobrem
nisi curentur parere nequeant, mihi aperiendum. Hanc au-
tem istius rei causam esse assero. Si vterorum os à pudendo
penitus auersum fuerit, non concipiunt. Neque enim vteri
genituram excipiunt, sed confestim foras prodit. Quod et-
iam contingit si os vterorum præter naturam paulum per-
uersum sit. Quòd si prorsus conniueat vterorum os, neque
sic vteri genituram excipiunt vt neque si plus quàm conue-
niat recenter conniueat. Quæ commemorata singula pa-
tent. Etenim si prorsus auersum aut conniuens fuerit, men-
ses, nullo modo, vel non nisi violenter & cum morbo pro-
deunt, si coactus fuerit vterus à sanguine pro more con-
ueri. Ac etiam si mulier repurgata fuerit, interdum & vte-
rorum os à pudendo auertitur. Quòd si paulum declinet,
aut de repente conniueat, menses quidem prodeunt, sed
cum vi, & paulatim per multos dies. Quæ omnia ita se ha-
bere contrectanti mulieri manifesta sunt, & si quid ex his
contigerit, cura adhibita mulier fœcunda redditur, id quæ
etiam quandoque sponte. Quæ singula cur contingant, in
morbis muliebribus dictum est. Si vteri lubrici fuerint (id
autem quibusdam naturâ contingit, & si innata vlcera ma-
gnas cicatrices intus reliquerint) mulier vtero non cōcipit.

Genituram enim vteri quidem excipiunt, nisi alia quædam
 causa subfit, non tamen concipiunt, sed semen foras elabi
 finunt. Hoc autem contrectanti manifestum est, & ei quæ
 rogatur num aliquando in vteris ei vlcera innata fuerint.
 Menses verò hoc in morbo non aliter quidem ac sanis pro-
 deunt, sed vt plurimum eiusmodi mulier incurabilis exi-
 stit, eaque causa est cur vtero non concipiat. Si vlcus ex ali-
 qua harum commemoratarum affectionum in vteris ob-
 ortum fuerit, neque breui sanescat, sed sordidum extiterit
 (longo enim tempore vlcus permanet, velut quod in auro 10
 existit, & prave olet mulier, ei que interdum ex pudendis sa-
 nies graueolens effluit, neque quamdiu vlcus detinuerit v-
 tero concipit, quòd vteri genituram non retineant) huic
 menses non secus ac sanis prodeunt. Ex contactu autem &
 interrogatione maximè de prædictis constat. Cura tamen
 adhibita, etsi parua spes est, fœcunda tamen euadit. Si verò
 ex mensibus aliquid in vteris relictum ruptionem fecerit,
 quod circa os aut paulò interius calefactum fuerit, rursus-
 que perfrixerit, neque sic vtero concipit. Hoc enim incum-
 bens impedit ne genitura quo opus est perueniat. Quòd si 20
 per initia quidem curetur, conualefcit & fœcunda redditur.
 Si verò tempus accesserit, infœcunda manet. Ex contactu
 autem potissimum affectio patet. Durum enim quiddam
 innascitur. Et si plus æquo vteri dehiscant, neque sic concipit.
 Neque enim semen vteri retinent. Sed & hoc quoq; ad
 contactum manifestum fiet, mensesque conferti & paucis
 diebus prodeunt. Hæc affectio verò & natura & ex relatis
 morbis cõtigit, & si quidem à natura fuerit, incurabilis est
 morbus; sin minus, menses minimè sani prodeunt, cum ni-
 mirum mulier sana non sit, neq; sic concipit. Neque enim à 30
 sanguine morbofo concrefcit, verùm sanguis morbosus ex
 corpore delatus, genituram serosam reddit, quæ serosa red-
 dita, tempore modico, vel multo, vnà cum sanie foras egre-
 ditur. Id autem ex mulieris corpore & mensibus patet. Mē-
 ses enim ei quales dicti sunt ferentur, siue bile, siue pituita,
 siue aqueo humore abundarit. Breui autem cura adhibita
 fœcunditati restituitur, alioqui minimè. Si verò mulieri
 menses penitus non prodeant, aut propter ea omnia quæ
 commemorata sunt, ne sic quidem cõcipit. Neque enim ve-

nã sanguine refertæ genituram excipiunt, & in vteris ali-
 quid inueterati sanguinis inesse necesse est, quod geniturã
 nutrirî prohibet. Quòd si pauciores quàm conueniat men-
 ses prodeunt, neque sic concipit, propter causas in priore
 morbo commemoratas, quod & ex percontatione patet.
 Et si quidem natura pauci menses prodeant, incurabilis
 existit. Si verò ex aliqua commemoratarum affectionum,
 cura adhibita breui fœcunda erit. Et si plures quàm conue-
 niat mulieri menses prodeant, neq; sic vterò concipiet. Ne-
 que enim vteri euacuato sanguine, propter imbecillitatē mi-
 genituram apprehendunt, quòd si sanè etiam apprehendãt,
 copiosus sanguis ad mulieris vterum de repēte delatus, ge-
 nituram suffocat. Id autem etiam ex mensibus qui copiosi
 prodibunt manifestum est. Et si quidem naturã copiosos
 menses mulier demittit, infœcunda redditur. At si non na-
 tura, sed ab aliqua ex cõmemoratis affectionibus, cura ad-
 hibita breui fœcunda erit. Et si vterorum os extra puden-
 dum exciderit, neque sic vterò concipit. Os enim durum ef-
 ficitur, neque genituram excipit, & intumescit, ideoque in-
 fœcunda prorsus redditur. Quam ob causam autem hæc af-
 fectio contingat, manifestum est. Et si menses minimè vt
 conuenit prodeant, sed deorsum ad sedem cum impetu fe-
 rantur, neque sic vterò concipit. Os enim vterorum à pu-
 dendo auerium esse, aut conuiuere patet. Quòd si vterò in
 sedem obuerso, aut coniuente, cura adhibita fuerit, fœcun-
 da redditur. Vtrumq; verò ex percontatione & responsione
 manifestum fit. Si enim menses semper sic fuerint, his mor-
 bum in causa esse manifestum est. Atque istæ eiusmodiquè
 causæ in mulieribus sunt, ob quas nisi curentur, non pariũt;
 & ex quibus prorsus infœcundæ redduntur, vt proinde mi-
 rari mulieres minimè oporteat, si quædam non tamen sæ-
 pè pariant. Tentamenta quibus exploratur in muliere cõ-
 ceptus. Si nosse velis an mulier conceptui sit idonea, butyrũ
 & lac mulieris puerum lactantis potui exhibero, & si eru-
 ctauerit concipiet, sin minùs, minimè. Netopum modicum
 lana conuolutum subter apponito, deinde mane spectato
 num eius quod appositum fuit odor ad os peruenerit, quòd
 si sic, concipiet; sin minùs, non. Aliud ad idem. Si cui mu-
 lieri ex subdititiis nõ admodum vehementibus dolores ad

articulos peruenerint, & dentium stridor, tenebricosa vertigo, & oscitatio detinuerit, huic concipiendi maior spes adest, quàm cui nihil horum contingit. Aliud. Allium caput vnicum habens, capite depurgato & derafo in vterum subdito, & postridie spectato num odor ad os perueniat, quòd si sic, concipiet; sin minus, minimè. Si mulier nosse velit an conceptura sit, anisum ex aqua quàm tenuissimè tritum bibat, & dormiat. quòd si quidem pruritus circa vmbilicum eam corripiat, concipiet; sin minus, minimè. Prægratem mulierè, si non aliter, ex hoc tamen cognosces, quòd 10 oculi contracti, & magis caui videntur, neque eorum candidum natiuam habet albedinem, verùm liuidius cernitur. Quæ vtero gerunt, in facie maculam habent, quam ἐφῆλιον vocant, vbiq̄ue concipere cœperint, vinum odio habent, & cibos auersantur, oris ventriculi morsu torquentur, & os frequenti saluatione redundat. Minium & anisum tenuissimè tritum, deinde aqua dilutum exhibeto, & dormire finito, & si ei tormina circa vmbilicum suboriantur, prægnans est, alioqui, minimè: post hæc autem omnia, farinam, mel, & origanum ex vino & oleo bibat. Quæ vtero gerentes 20 maculam in facie veluti ex Solis adustione (ἐφῆλιον vocant) habent, eæ fœmellam gestant: quæ verò bene coloratę permanent, marem plærunque. Si papillæ sursum conuersę fuerint, marem gestat, si deorsum, fœminam. Sumtam lactis portionem cum farina subigito, & in pastillum formato, & leui igne torrefacito, & si quidem exuratur, marem gestat, si verò diffundatur, fœmellam. Hoc idem ipsum super folia emulctum inspicio, & si quidem cogatur, masculum gestat, si verò diffundatur, fœmellam. Curationes quæ conceptum explorant in ea quæ liberorum procreatione 30 indiget, & liberis caret, & quæ iam antea prægnans effecta, nunc verò non parit. Vbi vteri stomachus totus, aut extrema sui parte durus, aut conuiuens & non rectus fuerit, sed in alteram coxendicem conuersus, aut in rectum intestinũ procubuerit, aut sese contraxerit, aut stomachi labrum in se reductum fuerit. Quacunq̄ue igitur ex occasione asper & callosus euadit. At ex conclusionẽ & callo durus fit. His menses minimè, aut longè pauciores, aut quàm conueniat deteriores, & per longius tempus apparent. Et menses quidem pro

pro corporis & vterorum valetudine exitum habent, & pro
 connato & iusto eorum caloris & humiditatis modo, & sto-
 macho non admodum offenso. Rursus autem geniturā ob
 læsionem non recipit, quæcunq; tandem stomachum ma-
 lè affectum ne recipiat impedit. Huic post fotum vniuerso
 corpori adhibitum, medicamentum purgans bibendū ex-
 hibere oportet, facta primum corporis purgatione, siue
 sursum & deorsum, siue deorsum solū. Et si quidem sursum
 purgans medicamentum exhibeas, ante purgationem fo-
 10 mentum non admouendum, sed postea. At fomento adhi-
 bito, deinde medicamentum deorsum purgans exhibendū.
 Quòd si sursum purgante medicamento minimè opus esse
 videatur, fomento ante admoto per inferiora purgans bi-
 bendum exhibeto. Vbi autem corpus bene habere visum
 fuerit, postea crebrò in eo fotu quicunq; tandem conduce-
 re videbitur insidendo, vteris ipsis fomentum admoueto. In
 fetus autem cupressi ramenta, & lauri folia tusa immittito,
 & copiosa calida frequenter lauato. Recenter lotæ & fotæ
 os vteri specillo stanneo aut plumbeo diducito, simulq; si o-
 20 pus fuerit dirigit, initio à tenui ducto, deinde crassiore si
 admiserit admoto, quoad probè habere videatur. Specillum
 autem emolliente quodcunque conducere videbitur disso-
 luto & liquido reddito intingito. Specilla lata posteriore
 parte conficito, deinde paruulis lignis oblōgis accommo-
 datis vtor. Hoc verò tempore tædam pinguis simam in te-
 nuia frustula dissectam, ex vino albo dulci quàm suauissi-
 mo decoctam bibat, & apij cuminiq; Æthiopici semen cō-
 30 tufum, & thus probatissimum. Ex hoc moderata quantitate
 bibat diebus quibus meliùs habere videbitur, & catulinas
 carnes pingues percoctas edat, & polypum ex vino dulci-
 simo coctum, iusculum bibat, brassicam quoq; coctam, vi-
 numq; album superbibat, cœna abstineat, & bis die lauet.
 Per hoc tempus cibis abstineat, postea si per stomachū pro-
 cesserit, & quandam foras purgationem ostenderit, vno aut
 altero die potionem aliquam bibat, à specillorum vsu desit-
 sito, & vteros subdititiis & medicamentis purgare tenta-
 to. Cui verò cum stomachus rectus sit mollis, & sanus, be-
 neque habeat, & conuenienti loco situs sit, menses nullo
 modo, aut pauciores, & longiore tempore apparent, mi-

nimeque sani, vbi perscrutatus fueris quonam morbo vteri laborant, & num corpus aliquid conferat, & inuenta causa ex qua non concipit, cum sic quidem habuerit, conuenientem curationem adhibero, si eam recipiat, initio à validioribus prout opportunum videbitur ducto, & in leuiora desinens, quoad vterus bene à purgatione habere & stomachus rectè constitutus, & idoneo loco situs esse videatur. Quòd si à medicamento & potione non processerit, neque si moderato tempore biberit, hac potione supersedeat. Vbi verò ex specillorum vsu bene habuerit, os stomachi ¹⁹ emollito, & vt dehiscat, viamque subditio præbeat, per medicamenta, tum ad suffitum, tum ad emolliendum accommodata effcito. Cùm autem ex emolliatione & suffitu bene habere videbitur, per subdititia medicamenta vteri purgationem quoad bene habere videatur effcito, progressu à leuibus ad vehementiora factò, rursus autem in leuia odorata desinens. Medicamenta enim valentia ferè stomachum exulcerant, & quominus recto loco consistat, & ad genituram suscipiendam bene habeat impediunt, vterumque siccum reddunt. Si verò mulieri vteri ad conceptum ²⁰ ex pinguedine offensi esse videantur, eam quàm maximè extenuato, & præter alia gracilem reddito. Vernum autem tempus ad conceptum præstantissimum. Vir verò minimè inebrietur, neque vinum album, sed valentissimum & meracius bibat, cibos edat valentissimos, neque calida lauet, viribus valeat, & sanus sit, & cibis ad hanc rem minimè conducentibus abstineat. At cui mulier expurgata videbitur, & vteri stomachus bene habere, caput lauet & defricet, & nullo profus illinatur, deinde linteo inodoro loto capillis circumposito, reticulo nihil olente loto deliget, primum ³⁰ subdito linteo, postea galbano ad ignem aut solem calefacto, & probè emollito, ad stomachum in subditio apposito quiescat. Deinde matutino tempore soluto reticulo & linteo, caput olfaciendum alicui præbeat, & si probè purgata fuerit, olet, aliò qui non olet. Hæc autem ieiuna faciat. Quòd si ei quæ non parit subdideris, nunquam neque purgata, neque aliter olebit, neque si prægnanti supposueris, sic olebit. Quæ verò crebrò prægnans est & facile concipit, & bona valetudine fruitur, si etiam non purgatæ sub-

dideris,

uideris, ei vertex olebit, nihilque aliud. Cùm verò bene ha-
 bere cognoueris, ad virum adeat iubeto. Et mulier quidem
 cibus abstineat, vir autem minimè temulentus, sed frigida
 lotus, & qui paucos & conferentes cibos in conuiuio sum-
 ferit. Quòd si mulier se genituram concepisse nouerit, pri-
 mo tempore ne virum adeat, sed quiescat. Noscet autem si
 vir se emisisse dixerit, mulier verò propter siccitatem igno-
 ret. Quòd si rursus eadem die uterus genituram reddiderit,
 humidus erit, quo casu, rursus cum viro congregiatur quo-
 10 ad concipiat. Alia curatio. Post fomentum vniuerso corpo-
 ri adhibitum, quod sursum & deorsum purget propinato,
 deinde lacte asinino postea epoto, uteros duobus diebus
 per fistulam vrina muliebri putrida, nitro immisso foueto,
 tertio verò vrina bubula. Quarto autem & quinto die, fœ-
 niculi semen tritum, sambuci folia, laurum, & cupressi ra-
 menta, aqua affusa decoquito. Post fomentum verò vbi co-
 piofa calida lauerit, statim à fomento adipem aromatibus
 conditum sub noctem subdere oportet. Postea hæc inter se
 mixta propinato, myrrham, stacten, butyrum, anserinum
 20 adipem, cerui medullam, resinam, netopum, hæc singula
 æquis portionibus commixtis liquata, ex lana Milesia, mol-
 li bene carminata in subditio apponito. Postea quinque
 plumbeis penicillis ad octo digitorum longitudinem du-
 ctis, uterum dilatato. Primus tenuis esto, secundus verò cras-
 sior, reliquiq; alter altero crassior. Aperiuntur verò per quin-
 que dies, & semper vbi lota fuerit supponat, & ne decidant
 ex lumbis deliget, & penicillos semper altius intrudat, po-
 stremum verò quàm penitissimè. Vbi autem aperuerit, pur-
 gans medicamentum subdito, cantharidas quinque, tritas, &
 30 cucurbitæ longæ interiorem partem spongiosam, & myr-
 rham. Hæc ex melle cocto subacta, & in glandulam ducta,
 lana parte summa excepta conuoluta, deinde oleo suauissi-
 mo intincta, supponito. Hoc etiam purgatorio vtendum,
 felle tauri, æris flore vsto, nitro & myrrha. Hæc modico
 melle diluta, ex tenui linteo deligata, & linteo superna par-
 te medicamēto obducto, supponito. Vtendum etiã buprestis
 cum myrrha, & elaterio cum melle cocto, & cantharidibus
 cum elaterio & myrrha. Postquam purgata fuerit, postridie
 cum lauerit, uterum colluito. Cuminum Æthiopicum tri-

tum, melanthium, resinam, oleum, mel & vinum dulce, hæc mixta & reposita collusione adhibeto. Vbi collueris eamque crexeris, obambulare iubeto, quò collutio concurritur. Crocum, myrrham, thus, singula pari portione sicca, lineo linteo deligata subdito, & ammixto anserino adipe, linteum oblinito, hoc per dies septem supponito, octauo verò suffitum adhibeto ex myrrha, bitumine & hordeo, oleo odorato subactis, & in lenem ignem coniectis, per fistulam suffito. At postquam suffitum adhibueris, postero die castoris testem ex vino albo affuso tritum, lana obuolutum, & perspicillum obductum, sub noctem supponito. Quem cum mane subtraxerit & emollita fuerit, ad virum accedat, & vbi condormierit quiescat, siq; primo non conceperit, rursus eodem subdito, virum adeat. At euntibus mensibus curationem per medicamenta auspicari oportet, desinentibus verò, supposito ad conceptum faciente medicamento, viro condormiendum. Ante hoc tempus, neque mulier ad virum, neque vir ad mulierem accedat. Cum autem mulier antea concipere solita, non concipit, viri genituram in sese recipientibus vteris hanc mulierem prorsus sero diluere necesse est. Interdum siquidem pus intra vteros gignitur, quod ex tuberculis in vtero subortis contingit. Eam sanè ob causam viri genitura in congressu vterum nò attingit, quò coalescere possit. Pus enim vt ne adhærescat eam retundit, cum pus genituram extinguat & corrumpat. Pus igitur ex vteris expurgare conuenit, & vteri tuberculum componere, vt ne in posterum genituram concrecere aut admoueri prohibeat. Celeriter igitur prius quàm pus in vteris in tosum indurescat expurgare oportet. Vteri verò ad hunc modum colluendi. Lac equinum percoctum per tenuissimum & purissimum lineum excusorium transmissum infundito, idoneo ad infundendum instrumento confecto. Clysteris quidem summa pars læuis esto, velut specilli argentea, supra quam interiecto paruo spatio foramen perforetur. Sin autem & alia foramina hinc & inde singula æqualiter inter se distantia, ex obliqua clysteris parte æqualia singula, non magna, sed angusta. Clysteris quidem summus apex solidus esto, at reliquum totum cauum velut fistula, cui suis fœminæ vesica aqua calida probè

- probè emollita & madefacta alliganda. Vbi eam alligaris, infuso in vesicam lacte, in foramina tenue linteum immitto, ne laceffluat. Postquam clauseris vesicam, alligatam mulieri ipsi quam lauaturus es exhibeto. Illa verò detracto obturamento, in vterum indat. Noscet autem ipsa vbi inde re oporteat. Deinde vesicam manu comprimito, quod pus foras effluxerit. Quod manifestum fiet, vbi pus non amplius cum lacte exierit. Tunc enim cùm nullum amplius inest, desistere oportere manifestum est. Vbi igitur paulùm
- 10 recreata fuerit, cucurbitæ modico tempore reficcatae fundum perforato & verticis summum vt sit perforatum, quod reliquum est simile clysteri, summo excepto, efficito, eodemque modo vtor. Sit autem crassitudine paulò minori quàm viri genitale. Hoc in vas imposito, quod vino odoris suauissimi & fragrantissimi, siccissimo & vetustissimo impleatur. Deinde lapidem nigrum candentem in vinum mitto. Postea cucurbita ex ære albo parata circumposita, mulier circum cucurbitæ glandem, pudendo qualiter oportet composito, infideat, ita vt cucurbitam æream & externam
- 20 duobus digitis supereminet. Vbi mulier genituram excipere non potest, membranam vterorum osculo adnatam esse omninò necesse est. Aeris florem, fel tauri, & serpentis adipem, hæc omnia simul commiscere oportet, deinde medicamento lana excepto, & linteo byssino inuoluta, linteo melle sublito, glandem subdititiam oliuæ maximæ crassitudine conficito, mox per totam noctem in pudendum subdito. Supina autem iaceat, & per diem auferat, & quàm plurimo myrti decocto calido lauet. Deinde quotidie per singulas noctes supponat, posteaque cum viro congregiatur.
- 30 Curatio alia. Foliorum marrubii plenæ manus mensuram, in vas Atticum immittito, aquæ potabilis heminis quatuor Atticis affusis. Ex eo nouem diebus macerato, per alios nouem dies, ieiuna & lota singulis diebus duos cyathos bibat, passi albi æquali portione admixta. Tribus elapsis diebus, immisissis in ignem cicutæ foliis, per nouem dies suffiatur, & post suffitum lauet, atq; sic rursus ex eo bibat. Post suffitum tribus diebus adhibitum, marrubium ipsum tenuiter tritum quotidie tribus diebus subdat, & mercurialem læuiter ex melle Attico tritam, bis die. Præmacerentur autem in

congio fæcis vini albi hippomarathri & fœniculi radix, tæ-
 dæ quàm pinguissimæ rami, rubiæ quadrans, fœniculi se-
 men, & verbenæ radices multæ, eaq; non minùs quàm no-
 uem diebus macerentur. Post hæc autem capite loto, meri
 macerati heminam per diem in balneo bibat, posteaq; re-
 clinata seipsam calefaciat. Indeque post potum tertio quoq;
 die quod ex felle componitur per diem ad sex dies supponi-
 to. Cùm verò iam probè purgata ad virum accedere volet,
 hyoscyami foliis & radicibus in aqua decoctis, maximè ca-
 lidis tribus diebus ad noctem foueatur, & post balneum vi- 10
 rum adeat. Post hoc fomentum etiam cerui pudendum sic-
 cum suffitu adhibeto, idque siccum ex vino albo aqua tem-
 perato derasum per triduum potui exhibeto, cumque par-
 tus dolores detinuerint, propinato: hoc etiam partum ac-
 celerat. Alia curatio. Fel tauri & alumen Melinum feruefa-
 cito, cerui verò cornu vstum tenuiter terito, his commixtis
 in glandulas paratis vitor. Aliud quod curat. Cuminum ex
 vino nigro decoctum tenuiter tritum, in glandem confe-
 ctum, ad noctem subdito. Post hæc autem vini albi fæcem 20
 vrito, id videlicet quod in fæce est tenuissimum, vbi vfferis
 penna auferto, deinde linteo illigatum post noctem suppo-
 nito, & porrum coctum edat. Post hæc autem tragium tri-
 tum & melle læuiter subactum sub noctem supponat. De-
 inde tragii fructum tritum, vino albo dilutum, tædæ scobe
 adiecta potui exhibeto. Postea organum altero quoq; die
 suffitum adinoueto, sicque ad virum accedat. Curatio alia
 mulieris quæ parere nequit. Si mulierem quæ parere non
 potest, puerperam reddere voles, ex mensibus spectare o-
 portet, num biliosa, nùmve pituitosa fuerit. Vtrum autem
 ex his potius fuerit nosces, si cùm menses eunt, substrata te- 30
 nuï & sicca arena in Sole sanguinis aliquid affuderis. Et si
 quidem biliosa fuerit, sanguis in arena siccatus pallidus red-
 ditur. Si verò pituitosa, velut mucus. Horum vtrumlibet
 contigerit, ventrem siue sursum, siue deorsum tibi opus esse
 videatur, purgato. Deinde intermissis aliquot diebus vteros
 purgato. Et si humidius vterorum os fuerit, actria subdito,
 quò motum & inflammationem sentiens os vterorum du-
 rum efficiatur. Si mulier partibus internis febrem non sen-
 tat, neq; vterorum vitio concipere neq; cum viro congredi
 possit,

possit, verum & dormiat, & cibos auerferetur, vinum melle
 mixtum in pudenda infundatur, & myrrham ad suffitum
 adhibeto, sedi glandes subdito, vinum cum adipe anserino
 mixtum, intro in pudendum infundito, deinde etiam oleo
 pari mellis portione admixta colluito. Si mulieri vteri gra-
 ciles reddantur, eorumq; os exasperetur & conuiueat, neq;
 menses ipsi compareant, neq; concipiat, verum febris lenta
 inuadit, & dolores in lumbos & imum ventrem inci-
 dunt. Hic autem morbus maximè contingit, cum quid
 40 intus corruptum fuerit. Fit quoq; etiam ex partu. Hanc cali-
 da lauare & fouere oportet. Post balneum autem & fotum,
 specillo os vterorum dilatato, & myrrham tritam cum pari
 portione netopi in subditio apponat, aut vnguentum, aut
 oleum rosaceum in linteo, & plumbū ad instar glandis acu-
 tum redditum, felle bubulo illitū supponat, & intra quatuor
 dies infœcundas cognosces. Fomentum etiam & medica-
 mentum purgans exhibendum. Quod si præter naturam
 crassa euaserit, non concipit. Omentum enim crassum & co-
 piosum superincumbens, os vterorum comprimit, neq; ge-
 20 nituram recipiunt. Huic extenuatæ medicamentum deor-
 sum purgans propinare oportet, & ad vteros quod purgat &
 flatum inducit in subditio apponere. Si vterorū os durum
 reddatur, aut ceruix, id ex digiti contactu dignoscetur, & si
 in coxendicem obuersi vteri fuerint. Cum sic habuerit, acre
 nihil adhibendum. Si enim os vterorum exulceratū fuerit,
 cum inflammatione laborarit, periculum est ne prorsus ste-
 rilis euadat. Verum ea supponenda quæ minimè mordeant,
 & ex quibus pituita purgetur. Cum mulieri menses conti-
 gerint & præterierint, primū quidē caput purgare oportet,
 30 deinde bis vel semel, prout opus videbitur, veratrum ex-
 hibere, postea verò fomentum adhibere, vase ad fomentum
 recipiendum ex cucurbita parato. Quo sic in ampli vasis
 formam (*εχινο* vocant) confecto, aqua marina infusa, &
 porris iniectis, cucurbitæ fistulam imposito, & luto quàm
 optimo, ne quid transpiret, circumobducito. Deinde
 per sellam ex iuncea fune nexam quadrangularem, fi-
 stulam transmittito, vt duobus digitis sedem superet.
 Mox prunis accensis substratis in desidendo obseruet,
 nec cum desidat, aut cum exurgit comburatur, sed vase

quo fomentum excipitur adhuc frigido desideat, & exurgat dum fistula refrixerit. In hoc autem fomento maximam diei partem commorandum, eiusmodiq; fomento ad dies quinque utendum. Decem verò diebus postea loco allia in suffitu adhibeto, eorumq; fasciculū, contusum in aquam marinam immittito. At reliquis postea diebus, ipsa aqua marina sola foueatur, ut ne ulterius in tota curatione progrediatur. Cum verò curationem missam facere voles, hunc postremum fotum adhibeto. Catulum recentissimum dissectum & exenteratum, aromatis omne genus fragrantissimis & siccissimis contusis impleto, & quam maximè refercito. Subditis autem lignis, catulo in vas imposito vinum odoratissimum affundito, & per fistulam fomentum adhibeto, & quantum per vires licebit, per totam diem hoc fomentum foueto, eam interrogando num aromatum odor per os spirare videatur. Non enim exiguum est ei quæ curatur ad conceptum argumentum. Subdititiis glandibus vitæ, croci quantum voles, myrrhæ duarum fabarum quantitatem, salem plurimum horum habita ratione permisceto, & fel taurinum duarum fabarum quantitate. Quòd si miniore vi voles, fellis minùs, si verò valentiore, plus permisceto. Hæc tenuiter trita melle instillato terito, quoad quod teritur tale euadat, ut pastillum efformare possis. Quò verò plus triueris, eò siccus, glutinosus, & melius euadet. Quo crassiore quàm glans sit reddito, & summa parte acuto, & medio crassiore, deinde ita ducto, in vterum subdatur, in hoc duos origani surculos læues redditos infigito, qui sex digitos longitudine æquent. Mox lana mollissima surculos conuoluito, deinde superiore parte filò tenui obducito, ita ut filū surculos ferè quatuor digitorū longitudine excedat. Vbi autem sese perfuderit, & mundam quàm maximè reddiderit, hoc, subdito coxis linteo, in os vterorum subdat, & per noctem maneat. Ipsa autem purgatio aquosa erit. Postridie vbi surrexerit, lauet, neque ea die supra fomentum desideat. Vbi fotu adhibito ex eo surrexerit, ceratum sit primo die quàm optimè paratum, cui potissimum cerui medullam; sin minùs, anserinum adipem ammisceto. Cumque à fotu surrexerit, singulis diebus vbi se perfuderit, & mundam circa ventrem reddiderit, cerato quotidie ven-

tem illinat. Hæc quidem omnia superioribus, felle demto, commisceto, organum autem tenuissimè tritum ad glandem permisceto, quam supponat. Aliud. Reliqua quidem eodem modo præparata, loco verò organi absinthium ammixtum, & ad eundem modum præparatum supponat. Melanthium ex tritico delectum, tenuiter tritum, probeq; melle permixtum, in pilam formatum supponat, nisi quòd febres excitat, & articulum tumefacit, ac valde mordax hoc est. Mel & veratri nigri tenues radices contusas decoquito.

1. Hoc si copiosum fuerit veratrum vehementer mordet, & febrem excitat. Ad eundem modù melli cocto elaterii quantum potione vna satis sit, admixtum decoquito, & glandem confectam eodem modo subdendam dato. Hoc etiam febrem excitat, & sanguinem educit, horum etiam quædam pelliculas. Aut si voles dracontium derafum (quod mite est) cum melle cocto aut crudo permisceto, & in pilam gallæ magnæ quantitate conficito. Conare autem vt te Naturalem Medicum exhibeas, ad hominis habitum & vires respiciendo. Horum enim nullus temerè & inconsideratè aliquid agit. Verùm his in considerationem adhibitis, totius corporis & capitis purgationes, medicationes, vtæni fetus, & subditiorum appositiones ad vsum accommodato. Hæc tibi sunt velut elementa. Horum autem curatio cuiq; peculiaris est. Cumq; horum nihil fuerit, semper in fotu perseverandum. Hic enim emollit & saniosos humores educit. Vbi verò ab hac curatione cessaris, his quæ secundum naturam sunt deficientibus, sanguinem ex brachio detrahere oportet, si quidem valida fuerit, ex vtroque, si verò debilior, ex altero satis est. Quanam autem victus ratione in his curationibus vtendum sit, aliàs à me declaratum est. Sufficium si adhibere voles, lolium de tritico lectum, tenuiter molitum, igne sarmentitio mollissimo excitato, deinde in catinum coniectum, in ollam dimidiati sextarii imposito, & linteis mollibus circumpositis quò molliter sedeat, eam quàm maximè diductis cruribus ollæ insidere iubeto. Hæc curatio si tibi quidem satis esse videatur, quadrimestri spatium adhibeatur. Sin minùs ad hæc attendito, vt ne quo tempore curatur ad virum accedat. Sub his curationibus i ei unæ tædam ex aqua maceratam cyathi mensura exhibeto, & si-

20

30

stulam stanneam continenter habeat. Umbilicos venenis
 ex aqua decoctos, sale & cumino simul incocto, tepidum
 sorbendū dato. Latī fœminas, parui verò & conclusi mares
 procreare videntur. Ad conceptum summè faciens. Melan-
 thium mulieri ex vino nigro acerbo exhibeto. Mulierem
 iuuenulam fluor muliebris ruber infestabat, & medica-
 mento sumto, capite purgato, vena secta nihil proficiebat.
 Hæc autem ei causa esse videbatur ne conciperet. Ei autem
 radicū aspalathi decoctum ex vino albo mane & ante cœ-
 nam exhibebam, fluorq; cessauit, & non longè postea con- 10
 cepit, & matrem peperit. Erat autem colore candicante &
 corpore bene habito. De Mola. Molæ conceptus hæc causa
 est. Vbi copiosi menses paucam & morbosam genituram
 conceperint, neq; genuinus fœtus gignitur, venterq; non
 secus ac grauidæ plenus est, nihil verò in eo mouetur, neque
 lac in mammillis innascitur, pectus tamen turget. Hæc bi-
 ennium sæpe etiam triennium sic habet. Et si vna quidem
 caro fuerit, mulier, cum superesse non possit, perit, sin mul-
 tæ, ei per pudendum perrumpit sanguis copiosus & carno- 20
 sus, siq; moderatè contingat, seruatur, sin minùs, proflu-
 uio correpta perit. Ac quidem morbus est eiusmodi. Discer-
 ni autem debet ipsa mole, quodq; in ventre non mouea-
 tur. Mas enim tertio, fœmina quarto mense motionem ha-
 bet. Vbi igitur transacto hoc tempore non mouetur, hic
 certè morbus est. Cuius rei magnum hoc est indicium, quòd
 in mammis lac non innascitur. Hanc ne ferè quidem cura-
 to, aut certè cum prædictione. Ac primùm quidem mulie-
 rem toto corpore foueto, deinde per sedem vtī perpurgetur
 infusum immittito. Frequenti enim collutione, concalefa- 30
 cta à medicamento muliere, id quod concreuit, & fœtus ef-
 se putatur, forte commoueris. Quinetiam vteros, quò san-
 guinem educas, eluito. Alioqui supposititiis ex buprestis ve-
 lut violentissimis vtendum, & dictamnus Creticus ex vino
 propinandus, sin minùs, castorii testis. Eiq; posteriore
 parte ad lateris inanitatem cucurbitulam admoueto, plu-
 rimumq; detrahitō. Sed & quàm maximè inita purgatio-
 nis consideratione, ad vteros admoueto. Cùm enim, vel
 ex partu, vel alia ex causa non procedit, tãdam pinguiissi-
 mam tenuiter contusam ex vino albo coquito, quam ad
 rem

rem tres ferè cyathi sufficiant. Aut pæoniæ grana quatuor, cumini Æthiopici parum, & feseli copiosum, aut cedri bac-
cas. Si verò suffocationes adfuerint, castorii parum. At si ex
partu moderata purgatione contingente, venter maneat,
aut etiam ex flatu concluso dolor excitetur, vel cum febre,
vel itra febrem, succi scammonia potiois quintam par-
tem, aut feseli, aut aliud quoddam ex odoratis, & rutam ex
vino albo bibat. Quòd si bibere nolit, medicamentum ad
sedem illinendam conficito, quale est ex felle tauri, melle
& nitro. Si verò ex fœtus corruptione purgatio dolorem
adferat, neque exhibitis odoratis cedat, & febris adsit, lactis
caprini heminas duas decoquito, deinde eo refrigerato,
quod in summo pingue concreuit detrahito, percolato a-
quæ mulsæ trientem, quò dulcius euadat, admisceto. Ter
autem ieiunæ bibendum. Quòd si dolor non sedetur, neq;
venter subducatur, sub vesperum in calidæ solium desideat.
Post sotum surgere iussam ex vino nigro austero aqua dilu-
to, & aquæ portioni olei dimidia parte addita, tepido col-
luito, ex eoque dormiat. Quod vteris subditur, si os clau-
sum aut durum fuerit. Ficum albam perpurgatam, & ni-
trum Ægyptium purissimum tenuissimè tritum admix-
tum, in pestum subdititium gallæ non magnæ magnitudi-
ne effingito, quem ex lana molli vnguento irino imbuta,
tribus vel pluribus, vt visum fuerit diebus supponat. Post
hoc fomentum ex odoratis confert, deinde verò molli ali-
quo subditio opus est, quòd potissimùm saniosa educat.
Postea etiam mercuriali, si tenera fuerit, ex vnguento ro-
faceo in linteo per diem & noctem vtendum. Ad idem. Fel
taurinum & salem feruefacito, sulphur tenuissimè tritum
ammisceto, in oblongam magnitudinem spiræ in modum
conuolutum, nudum ad dies duos & noctes, in vteros ipsos
indito, ac rursus mercurialem. Post hoc myrrham electam
aspergito, rosaceo optimo admixto diluito, & vnguento iri-
no quam penitissimè os linito. Eiusdem morbi curatio. Iri-
dem odoratam tusam & seorsum cribratam, cyperi parem
modum & croci crecrementum massæ manualis magnitu-
dine, vino odorato diluito, deinde linimètum conficito, co-
splemia palmi magnitudine illita, parua pyxide reposita ne
transpiret, subdat. Si verò exulcerati vteri, aut os exasperatū,

aut ex subditio aliquo commorſi fuerint, lanam adipe li-
 nito, roſaceo & pauca cera inungito. Cùm prægnans fœ-
 tum menſtrum corrumpit, neque ad extremum perferre
 poteſt, & præter naturam extenuata redditur, huic vteros
 purgare oportet, eamque medicamentis curare & craſſam
 reddere. Neque enim ad extremum perducere poterit, quo-
 ad vires receperit, & vteri validiores fuerint. Si verò præ-
 gnans quidem fuerit, ſed fœtus bi-meſtres eodem exactè
 tempore corrumpat, neque ante, neque poſtea, idque ei bis
 vel ter eodem modo contingat. Aut etiam ſi longioris tem- 10
 poris fœtum eodem modo corrumpat, huic vteri, cùm fœ-
 tus in eis augetur, & bi-meſtre aut tri-meſtre ſpatium exce-
 dit, in maiorem molem non creſcunt. Sed hic quidem au-
 geſcit, vteri verò nihil increſcunt, eamque ſanè ob cauſam
 multæ eodem tempore fœtum corrumpunt. Huic vterum
 colluere, aut per ſubditia potiſſimum, aut per hæc medi-
 camenta inflare oportet. Colocynthidis medullam interio-
 rem contuſam & cribratam, & laſeris modicum, cum paulò
 ampliore melle, & magis cocto admiceo. Hoc ea craſſitu-
 dine reddito quam ſtomachus ad vteri os admittere queat, 20
 ſpecillum obductum penitiùs donec ad internum vterum
 penetrarit protrudito. Medicamento colliquato, ſpecillum
 educito, rurfus elaterium ſic paratum, & ex colocynthide
 ſylueſtri confectum medicamentum, velut prius ſubdito.
 Eo verò tempore allium quam plurimum comedat, & laſe-
 ris caulem, reliquaque victus ratione vtatur, quæ flatum ma-
 ximè in vtero excitare poſſit. Tertio autem quoque die, quo-
 ad bene habere videatur ſubditium apponat. Interdum
 etiam ex maiore interuallo, ad ſummum verò vt lubens 30
 amiſerit. At intermediis diebus mollibus vtatur. Cùm ve-
 rò per emollientia os vteri ſuæ integritati reſtitutum fuerit,
 menſesque comparuerint, pauca interpoſita mora, vbi iam
 ſicca fuerit, cum viro congreſſatur. In vtero autem cùm
 flatum excitare voles, allii caput vnicum, & laſeris ſuccum
 ad ſubditia amiſiceo. Ac ſi quæ concepit ad decem men-
 ſes perdurare nequeat, ſed fœtum corrumpat, idque ei plæ-
 runque accidit, huic ex vtero aquas purgato, ei que medica-
 menta quibus aqua purgetur exhibeto. At ſi quæ genitu-
 ram continet non concipiat, quod plurimis contingit vteri
 ſtomacho

Stomacho præter naturam dehiscente, menses copiosiores & humidiores quàm conueniat defluunt, vt proinde quod à muliere prodit ad liberorum procreationem non conferat, sed aduenientem viri genituram corrumpat. Hæc autem tum corpore, tum vtero malè affecto eueniunt. Verùm hunc deorsum medicamenta purgantia per interualla exhibere, & totum corpus vtrosque aceto & aqua marina fouere oportet, specillis ignitis immixtis. In fomentum autem iniicienda cupressi ramenta, & lauri viridis folia confusa, ipsaq; polycnemi folia. Adhibendum autem fomentum quo tempore opportunum esse videatur, post quod lauet. Et aceto loti scobem incoquito, & rosaceum, & ipsa polycnemi folia. Ad extremum autem suffitum ex verbasci foliis confusis, & loti scobe admoüeto. Antea verò prius quàm lauet suffitum ex myrrha & thure adhibendus, tritis vtiusq; æquis partibus, & myrti ac lauri foliis. His commixtis & in leuem ignem coniectis, suffitum à recenti fomento bis die adhibero, fomentum autem recenter lotæ admoüeto, & post suffitum lauet, stomachumque pristinae suæ naturæ restituito. Quòd si vires sufficere videantur, ante hæc omnia venam in brachio sinistro pertundito, reliquaque eodem modo facito. Si verò stomachus irâ habeat, menses autem minimè, aut vitiosè aut parcius decurrant, hunc cum reliquis omnibus ad ampliorem purgationem conuertito, sicq; curationem adhibeto, & subdititia, si opus sit, apponito, ex his quæ antea dicta sunt, lauando, suffitum adhibendo & siccando. At si mulier inuita abortionem faciat, neque fœtum elicere cupiat, triticum tostum & molitum, ruam passam albam confusam, hæc aqua mulsæ dulci diluta, pauco oleo affuso, ieiunæ potui exhibeto. Postea verò raphani semen tritum acetum, & adipem anserinum, hæc mixta comedat, & lauri folia trita in subdititia apponat. Deinde organum, & pulegium, & polentam ex aqua bibat, lauri foliis confusis & tenuiter tritis, gummi ammixto inspersis, hæc aqua diluta potui exhibeto. Ovis pingue & anserinum adipem, & mel, hæc simul mixta & trita delingenda exhibeto. Staphilinum læuissimè tritum, & quod in lacte subsidet simul mixtum, anserinumq; adipem liquatum, hæc decocta sorbenda dato. Origani folia viridia, si habeas, sin minus sicca læuissimè

trita, ex aqua dissoluta potui exhibeto. Lauri fructum læuissimè tritum, & suis fœminæ adipem cum melle liquatum, hæc omnia simul mixta & trita, delingenda præbeto. Staphilinum læuissimè tritum, ex vino aqua temperato dilutum bibendum dato. Si vteri genituram non retineant, plumbum & lapidem qui ferrum attrahit, his tenuiter tritis, in linteo ligatis, muliebri lacte intinctis, in subditio vtor. Aeris florem tritum, melle subactum, hoc etiam subdito. Cùm vteri viri genituram tertio die reiectarint, mulieris vteros, vbi hæc contingunt, callosa duritie repletos esse omnino necesse est, neque viri genitura in vteris manere potest, sed excluditur, hasq; ob causas quoad callosa durities in vteris insit, concipere nequit. Quæ sic educitur. Pennas minutissimas & mollissimas sumito, his simul colligatis vteros, velut oculos illinunt, inungito. Pennis exa quatis & extrema parte filo tenuissimo inter se colligatis, deinde copioso rosaceo inunctis, supinæ mulieri reclinatæ, ad mediõs lumbos puluino substrato, specillum submittito, mulieris cruribus distentis, & huc & illuc diductis, specillum sursum ac deorsum, donec callus promineat obuertito. Quem cùm in vteri ore conspexeris, siquidem ad coxendicem non adhærescat, sed vltro sequatur, id omnium optimum. Quòd si in vteri ore inhærescat, volsella tenuissima apprehensum, vt leniter & citra vim extrahas prospicito, & post hæc cum viro dormiat. Si prægnanti menses appareant, stercus asinum siccum, minium, sepia testam, tenuiter trita, in linteo ligata supponito. Pæoniæ semina nigra trita ex vino aqua temperato propinato. At si post viri congressum imus venter doleat, sanguisq; recens appareat, linum tusum, muscum tenerum, & aserinum adipem, hæc ex vino albo aquoso dissoluta potui exhibeto. Si vteri extra naturam processerint, calor igneus præcipuè quidem pudenda & sedem detinet, vrinaq; paulatim stridet & mordet. Hæc ei cõtinentur si recens à partu cum viro dormiat. Cùm sic habuerit, myrti baccis & loti ramētis ex aqua decoctis, eam sereno cœlo per noctem expositam, quàm frigidissimam in pudenda profundat, & læuiter trita apponat. Deinde lentium decocto epoto, melle & aceto admixto, vomat quoad vteri reuulsi fuerint, & lecto à pedibus excitato iaceat. Pudendis suffitum ex grauculentibus

lentibus adhibeto, naribus verò ex odoratis. Cibis maximè mollibus & frigidis vtatur, & vinum aquosum album bibat, neq; lauet, neque cum viro dormiat. At si prorsus extra pudenda exciderint, velut scrosum propendent, & dolor inuadit. Hoc autem contingit si recenter à partu adeò laborarit vt uteros quatiat, & puerperii purgamentis euntibus cum viro dormierit. Cùm sic habuerit, quæ refrigerant pudendis apponito, & quæ foris sunt vino nigro in quo mali punici putamen decoctum sit repurgata. sicq; eluta intro retrudito. Deinde mel & resinam æquis vtraq; partibus eliquata, in pudenda infundito, & supina cruribus rursus reductis iaceat, postea admotam spongiã ex lumbis deligato. Quando sic habuerit, cibus abstinentum, potu verò quàm minimo quoad dies septem præterierint vtendum. Quòd si hac curatione intro eant, satis est. Sin minùs extremos uteros deradito, & pini decocto eluito. Deinde pedibus ad scalam religatis, iuxta caput concutito, manuq; intro propulsato. Postea alternatis cruribus religatam, quiescere per diem & noctem finito, & paucum ptisanæ succum exhibero, frigidi autem nihil. Postero die in coxam reclinatæ cucurbitulam maximam admouero, & diutiùs trahito, cumq; detraxeris reclinatam iacere finito, nihilq; aliud quàm ptisanæ succum exhibeto, quoad dies septem præterierint. Cibis autè quàm mollissimis & paucissimis vtatur. Quòd si aluum exonerare volet, decumbens id faciat, quoad dies quatuordecim elapsi sint, deinde surgat, & quàm minimum obambulet, neq; lauet, cibus paucis vtatur, pudendis suffitum ex grauculentibus adhibeat, cumq; circumferri poterit, femorale gestet.

Hippocratis de videndi acie liber.

Oculorum acies corrumpuntur, quæ spontè quidem & de repente cæruleæ existunt, quòd cùm euenierit, eiusmodi non curatur. Quæ verò aquæ marinæ speciem referunt, sensim longo tempore corrumpuntur, sæpeque alter oculus longo post interuallo corruptus est. In hoc autem caput purgare & venas inurere oportet, ac si quis per initia ex his curetur, vitium sistitur, neque in deterius procedit.

Quæ verò colore inter cœruleum & aquam marinam am-
 bigunt, si puero quidem contingant, vbi ætate processerit,
 sedantur. At si septennium egresso fiant, melius cernit, ma-
 gna autem admodum & lucida, & eminus, videt quidem,
 sed non apertè, & quodcunque valdè oculo admouerit, id
 etiam videt, aliud autem nihil. Huic autem capitis purga-
 tio & vstio conducit, at his sanguinem mittere minimè
 conducit, neque in ea quæ colorem cœruleum, neque in
 ea quæ aquæ marinæ colorem refert. Et oculorum visum,
 cùm videndi acies sana fuerit, in iuuenibus, siue fœmellæ, 10
 siue mares fuerint, quandiu adhuc corpus increfcit, etiam si
 quicquam feceris, minimè iuueris. At vbi non ampliùs in-
 crefcit, ad oculum ipsum intentus, palpebras deradendo ex-
 tenuato, si quæ opus esse videatur, ferramentis minimè can-
 dendibus intus vrito. Postea religatum extentis cruribus,
 sella cui manibus innitatur supposita, medium quis teneat,
 deinde subnotatas dorsi venas retro conspicio, postea cras-
 sioribus ferramentis vrito, & leuiter calcfacito, vt ne san-
 guis inter vrendum erumpat. Priùs autem si opportunum
 videatur sanguinem mittito. Retro autem ad os vsque vri- 20
 to. Deinde spongia oleo imbuta intus vrito, non tamen ad-
 modum ad os ipsum. Quòd si ad vsturam spongiam admit-
 tat, altera pinguiore indita, intus vrito. Postea draconium
 melle subactum crustis imponito. Leuiter autem vsta aut
 perusta vena, vbi crusta exciderit, similiter vena distendi-
 tur, intumescit, & referta apparet, & interdum quod ex in-
 feriore parte affluit, salit. Sed si inferiore parte perustus fue-
 rit, hæc ei omnia minus contingunt. Si igitur primùm non
 perusserit, iterum perurere oportet, & spongiis ad venam
 fluentem magis appositis, vehementer inurere. Crustæ magis 30
 perustæ citò decidunt, & cicatrices ad os vstæ pulchrio-
 res fiunt. Postquam autem vlcera sanescunt, rursus inflan-
 tur & attolluntur, & præter cætera rubescunt, & tanquam
 eleuata apparent, quoad tempus accesserit. Idem capite &
 pectore perusto, similiterque toto corpore contingit,
 quacunque in parte vstio fiat. Cùm autem oculi palpebras
 radis, lana Mile sia, crispa, pura, circa fusum conuoluta radi-
 to, ea cautione adhibita, vt oculi coronam euites, & ne ad
 cartilaginem peruras. Satis esse derasam palpebram indi-
 cio

cio est, si non amplius sincerus sanguis, sed sanies cruenta & aquosa effluat. Tum verò liquido aliquo medicamento, in quo flos æris insit, defricare oportet. Tandem autem post deraſionem & vſtionem, vbi cruſtæ ceciderint, & repurgata vlcera carne pullularint, ſectionem per ſinciput facere, & vbi ſanguis effluerit, medicamento quod cruentis vulneribus imponitur, illinere oportet, ad extremum autem & poſt omnia caput purgare operæpretium eſt. In palpebris natura craſſioribus, carne inferiore parte quàm læuiſſimè poteris reſecta, tandem palpebram minimè candentibus ferramentis inurito, pilorum natura vitata, aut æris flore tenui peruſto, adſtringito. Cùm autem cruſta exciderit, velut reliqua curato. Cùm palpebræ ſcabiæ laborant, & pruritus detinet, æris floris glèbula in cote trita, deinde palpebram ea defricato. Tum quæ æris ſquamam quam tenuiſſimè terito, deinde yuæ immaturæ ſucco percolato affuſo læuiter terito. Quod reliquum eſt in vaſe æris rubri affuſum paulatim terito, dum craſſitudine intritum ex allio referat, vbi reſiccatum fuerit, læuiter terito vitior. Luſcitioſo remedium, ſi medicamentum deorſum purgans bibat, & caput purgetur. Cervicem quàm maximè pertundito, & diu premito. Vbi verò remiſerit, iecineris bubuli crudi, melle imbuti, fruſtum quàm maximum poterit, vnum aut duo deuoranda exhibeto. Si quis oculis ſanis videndi aciem corruptam habeat, huic ſectione ad ſinciput facta, in ſuperque cute ab oſſe remota, & oſſe exciſo aqua detracta, medelam adhibeto. Ad lippitudinem annuam, ac populariter graſſantem, capitis & inferioris alui purgatio conducit. Ad quosdam etiam huiusmodi dolores ſanguinis detractio cõfert, ſi corpus ſanguine redundet, cucurbitæque ad venas admotæ, panis modicus in cibo, & aquæ potio. Loco obſcuro iaceat, fumum, ignem, aliaque ſplendida fugiens, ex obliquo, modo in dextram, modo in ſiniſtram. Caput ne madefaciat, ſiquidem minimè confert. Cataplaſma admo- uere, non exiſtente dolore minimè confert, verùm velut ad ſiſtendam fluxionem. In tumoribus dolore carentibus, & poſt acria medicamenta quæ doloris cauſa illinuntur, vbi dolor quieuerit, & poſt medicamenti inunctionem deceſſerit, tum cataplaſmata quæcunque tibi vſui eſſe videbun-

tur adhibeto. Neque diu contueri confert. Oculus enim cum splendidis resistere nequeat, lachrymam prouocat. Sed neque diu conuiuere conducit, presertim si fluxio calida detinuerit. Retenta nanque lachryma calefacit. Cum vero fluxio non adfuerit, cum sicco quidem puluillo illitionem facere confert.

Finis Sectionis quinta.

HIPPOCRATIS
LIBER DE OFFICINA
MEDICI; AVT

De officio Medici.

Sectio VI.

Rincipio quænam similiter aut dissimiliter se habeant videndum; idq; ex his quæ maximi sunt momenti, aut facillimè cognoscuntur, aut quauis via & ratione comprehenduntur: quæ & visione, & tactu, & auditione percipiuntur; quæq; in visionis, auditionis, tactus, narium, linguæ & intelligentiæ sensum cadunt, ex quibus omnis cognitio nostra constat.

Ista autem in manu curantis officio spectantur. Eger, agens, ministri, instrumenta, lumen, quo loco, quomodo, quænam, quemadmodum & quando, corpus, quæ ad agendum sunt accommodata, tempus, modus, locus. Is qui agit, siue sedens, siue stans, accommodatè tum ad seipse, tum ad id quod manu tractatur, tum ad lucem se habeat. At lucis duo cum sint genera, commune quidem in nobis situm non est, quod autem arte constat, penes nos est. Vtriusque verò duplex

duplex vsus existit, aut aduersi luminis, aut auersi. Auerfi quidem luminis exiguus est vsus, & moderatio manifesta. Quod ad aduersum verò lumen attinet, ex eo quod præsens est & confert, id quod manu curatur ad luminis splendorem conuertere oportet, nisi si quæ aut latere conuenit, aut conspici turpe est. Atque hoc pacto id quidem quod manu tractatur lumini aduersum, cum verò qui curat, ei qui curatur ex aduerso esse oportet, dum ne lumini officiat. Ita nanque & qui opus exercet cernere poterit, neque quod manu tractatur, cernetur. Quod aut ad sese attinet, sic sedeat, vt pedes secundum eam quæ sursum est reëctitudinem, è directo ad genua siti sint, paruo interuallo inter se coniuncti. Genua verò ad superiorem inguinum regionem paulò diducta sint, ita vt cubiti sua positione, & in latera appositione, iis innitantur. Vestis sit decenter composita, explicata, æquabiliter, similiter, in cubitis atque humeris.

In eo verò quod manu tractatur, vltra quidem & propè, & supra & infra, & quò in hanc vel illam partem declinat, aut quod medium est spectatur. Eius quidem quod vltra & 20 prope, termini sunt cubitorum gibbi, in anteriorem quidem partem, si genua, in posteriorem verò, si costas nõ pertranseant. Quod ad sursum attinet, vt ne supra mammae summæ manus perueniant. Deorsum autem, vt ne inferiùs quàm vt pectore ad genua incumbente, summæ manus reëctum angulum ad brachia faciant. Atq; hæc quidem medio modo se habent. In hanc verò vel in illam partem, ne extra sedem declinet, sed prout conuersionem fieri conuenit, corpus & eam corporis partem quæ agit, protendar. Stantem autem vtrisque ex æquo pedibus abundè insistere oportet, 30 sed altero insistentem agere, non eo qui est ad agentem manum, ita vt genu ad inguina sublatum sit perinde atque vbi sedebat. Ac in cæteris iidem termini seruandi sunt. At qui tractatur reliqua corporis parte manu curanti subsèruar, aut stans, aut sedens, quò quàm faciliè ita in ea figura perseveret, obseruans defluxionem, subsistentiam, in latus conuersionem, decliuitatem, sic vt eam quam oportet & figuram & formam eius partis quæ tractatur tueatur, cum se medico exhibet, & manu tractatur, eumq; habitum seruat, in quo postea contineri debet.

Vngues neq; longiores neq; breuiores digitorum extremis verticibus esse oportet, quos sic in vsum adhibere conuenit. Digitis quidem summis, indice ferè ad pollicem admoto, manu autem integra prona, ambabus verò aduersis. Digitorum autem apta à natura habitudo est, vt magnum sit internallum quod est inter digitos medium, & pollex indici ex aduerso constituatur. Morbo verò eos malè affici constat, quibus ex primo ortu, aut educatione pollex ab aliis digitis contineri assueuit. Qui agit, ad opera omnia adhibeat vtrasq; manus, & ambas simul, cum sint similes, 10 ad id quidem animum aduertens, vt ambabus vtatur rectè, decorè, citò, sine labore, concinnè, promptè. Instrumenta cerè & quando, & qualiter parata esse debeant, dicetur. Sed ea vbi oportet posita, iuxta eam corporis partem quæ tractatur, ita vt ne quid opus remoretur, neque in assumendo impediatur. Quòd si ab altero exhibeantur, is paulò antè paratus sit, & vbi iusseris imperata faciat. Qui verò ægrotanti adistunt, quod manu curatur prout traditum fuerit, exhibeant, reliquum autem corpus in quiete contineant, tacentes, & ei qui præest auscultantes. 20

Deligationis duo sunt genera, vnum eius quæ adhuc fit, alterum eius quæ iam facta est. Ad eam quæ fit quidem spectat, citò, sine dolore, promptè, concinnè. Celeritas quidem in operis absolute, indolentia verò in agendi facilitate consistit. At promptitudo in eo quòd ad quiduis præstò est, concinnitas verò in visus delectatione spectatur. Atque ista quam exercitatione comparentur dictum est. Ad eam verò quæ iam facta est rectum & decorum pertinet. Decorum quidem in eo quod simplex est aut distinctum spectatur, si similibus aut æqualibus æqualia aut similia, aut inæqualibus & dissimilibus inæqualia & dissimilia adhibeantur. Atque huius generis sunt simplex, rotundum, ascia, simum, oculus, rhombus & dimidiatum. Ita vt forma formæ & affectioni partis quæ deligatur aptè respondeat. 30

Rectam autem in deligatione duobus modis spectatur. Robur quidem aut appressu aut linteorum multitudine constat. Ac ipsa quidem deligatio partim medetur, partim medentibus subseruit. Atq; hæc quidem in iis lex obseruanda est. In his autem circa deligationem maximè attendere oportet,

oportet, vt appressus ita fiat, vt quę sunt imposta, neq; abcedant, neq; immittantur, sed aptę quidem componantur, non cogantur, idq; in externis minùs, minimum verò in mediis.

Nodus & filum non deorsum, sed sursum ferantur, dum pars affecta medicis exhibetur, ad curationem accommodatur, deligatur, & ad habitum, quo postea contineri debet, comparatur. Principia non eã parte quã vlcus est iniicienda, sed hinc vel inde nodus faciendus. Neque verò nodum
 10 facere oportet eã parte quã terimus, neque quã agimus, neque quã parte inane est, ne in vanum collocetur. Nodus & filum molle sit, non magnum. Probè tamen istud attendere conuenit, deligationem omnem ad loca decliua & in acutum tenuata tendere, velut in capite ad superiorem quidem partem, in tibia verò ad inferiorem.

Deligatio à dextris ad sinistra, & à sinistris ad dextra ducatur, præter quã in capite, hoc enim in directum deligandum est. Quę verò partes inter se opponuntur, fascia ex
 20 duobus initiis deligandæ. Quòd si ab vno incipis, ad similitudinem, per eum locum in quo firmiter hæreat, deducenda, velut est capitis pars media, & si quid aliud est huius generis. Quę ad motionem sunt idonea, velut articuli, quã parte quidem inflectuntur, quã minimis & maximè contractis liateis obuoluenda sunt, veluti poples: at vbi continentur, explicatis & latis, velut genu mola. Insuper quoque circũdare vinculum quoddam oportet, ad ea quidem comprehendenda quę circum articulos sunt, tum verò ad retinendam totam deligationem, in iis corporis partibus quę quiescunt & demissiores sunt, velut supra & infra genu.
 30 In humero quidem fasciarum inuolutio quę ad alteram axillam iniicitur, cõuenit. In inguine verò ea quę fit per alteram lateris mollitudinem, & in tibia, quę supra suram. Quibus quidem sursum vinculorum euolutio elabitur, deorsum apprehensio fiat, quibus verò deorsum, contrà. At in quibus hoc non datur, vt in capite, in his quã maximè æquabili loco comprehensiones facere, & minimè obliqua deligatione vti oportet, quò postrema inuolutio firmissimè circumiecta, ea quę vel maximè erubunda sunt contingat. Quę autem linteis neque commodè comprehendit,

neque aptè retineri possunt, ea filis per iniectionem aut futuram adhibitis, retineri debent.

Vincula munda, leuia, mollia & tenuia esse oportet, eaq; ambabus simul manibus inuoluenda, aut vtrisque in vicem opus exercendum. Conueniente autem deligatione vrendum adhibita in rationem linteorum tum latitudine, tum crassitudine. Fasciarum inuolutarum capita dura, æquabilia, explicata sunt. Quæ sanè futurum est vt decidant, ea deteriora sunt vbi citò decidunt: partim verò sunt eiusmodi, vt neque comprimant, neque decidant. 10

Quæ autem deligatio appetat, aut subligatio, aut vtraque, hæc sunt. Subligatio quidem efficit, vt quæ abscesserunt adducantur, vel quæ expansa sunt coarctentur, aut contracta diducantur, aut peruersa dirigantur, aut contrà. Iam verò lintea paranda sunt leuia, tenuia, mollia, munda, lata, nullas neque futuras, neque extantes linorum eminentias habentia, neq; adeò valentia vt extensionem ferre possint, pauloq; præstantiora, non arida, sed succo singulis accommodato madentia. In his certè quæ abscesserunt, ita vt sublimia sedem quidem attingant, neq; tamen comprimant. Initio autem à sana parte ducto, ad vlcus desinendum est, vt quod subest emulgeatur, neque præterea quicquam colligatur. 15

Atqui deliganda sunt recta in rectum, obliqua verò, oblique, eo modo figurata, in quo neq; dolor neq; compressio, neque relaxatio adsit, vt eum habitum non mutant, cum ad apprehensionem aut positionem fit transitus, verum vt similiter se habeant ista omnia, nempe musculi, venæ, nerui, & ossa, sintque rectè disposita & bene retenta. Apprehendi autem & iacere eo habitu conuenit, qui secundum naturam sit & dolorem minimè faciat. In quibus autem abscessio facta est, contrà. Ast vbi quæ expansa sunt contrahere oportet, in cæteris quidem eodem modo. Ex longinquo tamen quodam interuallo contractio, sensimque progressu facto compressio facienda est, primò quidem minimum, postea magis, ita vt maximæ compressionis, contactus terminus statuatur. In iis verò quæ contracta sunt diducendis, vbi quidem inflammatio adest, contrariam rationem adhibere. 30

hibere oportet: quæ si abest, eodem quidem apparatu, contraria autem deligatione utendum.

In peruersis quoque dirigendis cætera quidem eodem modo fieri debent. Quæ autem recesserunt ea per subligationem, agglutinationem, apprehensionem adducere oportet, contraria verò contra. Spleniorum longitudo, latitudo, crassitudo, multitudo, talis esto. Longitudinè deligationem æquent, latitudine trium sint aut quatuor digitorum, crassitudine triplicia aut quadruplicia, multitudine, vt
 10 in orbem conuoluta, neque plura sint neque pauciora. At quibus ad directionem adhibentur, longitudinem, in orbem conuolutione, latitudinem & crassitudinem, ex eo quod deficit coniciemus, dum ne confertim compleamus. Linteorum autem subligationes duæ cum sint, vna ex loco affecto in superiorem partem, altera ex parte affecta in inferiorem partem desinit. Ad locum affectum appressus maximè fieri debet, extremis partibus minimè, in reliquis verò proratione. Deligatio quoque magnam eius quod sanum est partem occupet.

20 Quod ad fasciarum multitudinem, longitudinem, latitudinem attinet, multitudo quidem tanta esse debet, vt ne affectæ parti cedat, & ferularum compressionem impediat, neque pondere molesta sit, neque vinculi alteram in partem propensionem, neque effœmationem afferat. Quod ad longitudinem verò & latitudinem pertinet, tres aut quatuor, aut quinque, aut sex, longitudinè quidem cubitos, latitudine autem digitos æquare debent. Tot itidem sint stabilimenti circumuolutiones, vt ne comprimant. Mollia autem sint & minimè crassa quæ adhibentur, eaque omnia pro partis affectæ longitudine, latitudine, & crassitudine. Ferulæ autem læues, æquales, circa extrema resimæ sint oportet, & ab vtraque parte deligatione paulò breuiores, crassissimæ verò quâ parte fractura erupit. At in partibus quæ suapte naturâ incuruæ sunt & excarnes velut circa digitos & talos, in iis vitare ferularum appositionem iuxta ea quæ eminent, oportet, aut breuiores apponere. Stabilimenta verò primâ deligationem fulciant, at non comprimant. Cerato utendum molli, leui & puro.

In aqua calor & copia spectanda sunt. Calor quidem

tantus vt supra Medici manum affusa, ferri possit. Copia verò vbi laxandum quidem & attenuandum, maxima: vbi autem carne implendum & molliendum, modica, optima est. In perfundendo autem ea moderatio esse debet, vt dum pars adhuc attollitur, priùs quàm concidat desistamus. Primum nanque attollitur, deinde attenuatur. In prominentibus corporis partibus positus mollis, æquabilis esse debet, & qui sursum tendat, velut in calcaneo & coxendice, ita vt neque re flectantur, neq; euertantur. Canalem toti potius parti quàm dimidiæ subicere oportet. Ad affectum autem 10 animum intendere conuenit, & cætera quæcunq; ex eo palam oriuntur incommoda.

Exhibitio autem, distentio, conformatio, cæteraque secundum naturam accommodata esse debent. Natura verò, quando quidem in actionibus consideratur, ex operis actione quonam spectet coniectandum. Quòd autem ad ista attinet, attendendus est quiescentis habitus, & communis, & qui in consuetudinem venit. In quiescente quidem ac remisso in rectum processus spectandus est, qualis est in manus figura. In communi extensio & inflexio, veluti vbi cubitus cum brachio ad angularem prope figuram accedit. 20 In cõsueto autem, quòd non alias figuras facilius ferre possint, cuiusmodi in cruribus est extensio. In eo enim habitu diu faciliè sine immutatione perseuerarint. In immutatione autem ex distentione in habitum aut positionem, similiter ista se habeant, musculi, venæ, nerui, ossa, aut bene admodum sint deposita & bene retenta.

Distentio præcipuè ad ea quæ maxima, crassissima, & æqualia, & vtraque ossa fracta habent, accommodatur. Secundo loco vbi os subiectum, minimè verò vbi id quod supra læsum est. Quæ si iusto maior fiat, noxiam adfert, præter quàm in pueris. Partes autem ipsas paulùm accliuës habere oportet. Ad directionem, pro exemplo proponatur, quod est eiusdem nominis, coniugatum, simile, sanum. Fritio vim habet soluendi, vinciendi, carnem augendi, minuendi. Dura quidem vinciendi, mollis soluendi, multa minuendi, mediocris implendi. 30

In deligando autem, impæmissis quidem qui deligatur, quâ parte noxia est, se maximè dicat esse compressum, extre-

extremis partibus minimè, & fascias tam aptè applicatas esse sentiat, vt stabilitè quidem sint, non autem appressæ, non vi, sed numero, ac ea quidem die ac nocte paulò magis premi, postridie minùs, tertia laxari. Postridie autem in extremis quidem partibus, tumor mollis reperiatur. Tertio verò die pars deligata vbi soluta fuerit, gracilior deprehendatur, idque per omnes deligationes obseruandum est. Postera deligatione an decenter deligatum apparuerit cognoscendum, ac deinceps magis ac pluribus linteis adstringendum, tertio item die magis ac pluribus. Septimo verò die post primam deligationem, resoluta ossa gracilia & laxa deprehendantur. At ferulis alligata, si gracilia, sine prurigine & vlcere fuerint, ad vigesimum à nona diem sinere oportet. Quòd si aliqua suspicio ingruit, soluere interim, & ferulas tertio quoque die confirmare conuenit.

Obseruandam autem est vt apprehensio, depositio & deligatio eodem sint statu. Figurarum scopi ex consuetudine & cuiusq; mēbri natura petuntur. Species verò ex cursu, via, stādi & iacendi ratione, ex actione & remissione. Nam & vsus roborat, otium verò colliquat. An compressione, an linteorum copia adstrictio fieri debeat animaduertendum.

At verò vbi sugillata, contusa, vulsa, aut tumores sine inflammatione ex vulnere fiunt, sursum quidem plurimum, paulum autem deorsum deligare oportet, dum brachium aut crus non propendeat, initio factò ex vulnere, & maximè firmato, circa extrema minimum, circa verò media, modicè, & in deligando aut comprimendo vinculi extrema parte ad superiores corporis partes reducta. Quin & ista numero potius quàm vi fieri debent. Ad hæc autem maximè valent linteae tenuia, leuia, mollia, pura, lata, sana, vt absque ferulis contineantur. Copiosiore item aquæ perfusione est vtendum.

At vbi articuli suis sedibus elabuntur, aut iis illæsis quæ circa ipsos sunt neruosa partes intorquentur, aut ossa quæ naturaliter se mutuo contingunt, aliquo interuallo distant, aut cum diuulsis iis quæ ossa colligant, ipsa quæ mutuo se contingebant, plurimum secedunt, aut vbi ossa prope articulum per totam ossis crassitudinem abrumpuntur,

aut distorquentur, velut quæ vara dicuntur, in alteram partem inclinâta, ea vinculis deligare oportet, quâ parte quidem excesserunt remittendo, ab ea autem in quam excesserunt intendendo, ita vt vbi deligata fuerint, in contrariam ac prius quàm deligarentur partem inclinent, paulò magis quàm ex æquo, id quæ vinculis, spleniis, apprehensionibus & figuris, tum etiam extensione, frictione, directione, ad hæc etiam vberiore perfusione.

Extenuata verò multùm sanæ partis comprehendendo deligare oportet, vt ex affluxione contabefactæ partes, amplius quàm suapte natura extenuatæ, diuerso vinculo permutatæ, ad incrementum tendant, carniùmque restaurationem efficiant. Præstat autem superiorem partem, vt in tibia & femoribus, simulque alterum crus cum parte sana deligare, vt similis sit & æquè conquiescat, pariterque alimento prohibeatur, idque suscipiat. Idque linctorum numero, non appressu, laxando primùm id quod maximè indiget, & frictione quæ carne impleat, vtendo, atque perfusione absque ferulis.

Quòd ad fulcra ac stabilimenta attinet, ea pectori, costis, capiti, cæterisque id genus adhibentur, partim quidem pulsum gratia, vt ne quid concutiat, partim verò ad iuncturarum distantias in capitis ossibus firmandas. Ad tussim autem & sternutamentum, aut aliam motionem, qualia thoraci & capiti stabilimenta admouentur: in quibus omnibus eadem deligationis commoderatio seruanda est. Nam quâ noxia est, eò præcipuè comprimere oportet. Subiicienda igitur lana mollis, affectui accommodata, deligatione verò ea vtendum quæ non amplius comprimat, quàm vt ne pulsus cieantur, aut iuncturarum distantia ad extrema se mutuò contingant, neque circa sternutamenta & tussiles partes affectas agitari prohibeat, sed ita stabilimento sit, vt neque cogantur, neque concutiantur.

Hippocratis de fractis, liber.

Eorum quæ suis sedibus exciderunt & fracta sunt, medicum quam rectissimas extensiones facere conuenit. Id enim maximè secundum naturam rectum est. Quòd si
quid

quid in hanc vel illam partem inclinet, præstat in prouum tendere. Leuius enim eam in partem peccatur, quam in supinam.

Qui igitur nihil in consilium adhibent, plærunque nihil peccant, quippè cum qui deligatur æquissima naturâ duce manum ita porrigat. Qui verò Medici sapientiam sibi falso arrogant, ij nimirum peccant. Nullius ergo est negotij manum fractam tractare, idque cuius (prope dixerim) medicò proclue est. Qua de re plura mihi dicenda sunt, quòd medicos noui qui ex figuranda manu in deligatione sapiëntiæ opinionem præ se ferebant, cum ex eo ignari potiùs existimandi essent. Verum enimuerò multa hoc modo hac in arte æstimari solent. Quod enim peregrinum est, necdum constat an vtile sit, consueto, quod iam norunt vtile esse, anteponunt, quodque ab vsu communi abhorret, ei quod est probè cognitum. Exponendum igitur in medicorum erroribus de manus natura, quosnam tum docere, tum dedocere velim. Nam & aliorum corporis offium doctrinam hæc oratio continet.

Manum itaq; (quod in præsentia quæstione versatur) quidam pronam deligare visus est. Eam verò statui coëgit sagittariorum habitu, cum humerum prætendunt, atque ita habentem deligauit, hunc esse ratus naturalem eius habitum. Cuius rei testimonium afferebat, quòd omnia cubiti ossa rectitudinem inter se habebant, tum partium æquabilitatem, quòd illa ipsa eandem directionem præ se ferret, idq; tam exterioribus partibus, quam interiorib. Ita quoq; & carnes & nervos à natura comparatos esse dicebat, sagittariamq; artem in testimonium adducebat, ex iisq; tum dictis tum factis, sapientiæ persuasionem sibi sumserat, cæterarum artiũ immemor, quæ aut viribus, aut artificijs opus suum moliũtur, non aduertens alium esse in alio habitum secundum naturâ. Quin & in eodem opere, si res ita tulerit, aliam esse dextræ manus figuram secundum naturam aliã sinistræ. Alius est enim habitus secundum naturam iaculatoris, alius funditoris, alius in lapidatione, alius in pugillatu, alius in quiete. Quascunq; verò artes quis inuestigauerit, in iis non eadem secundum naturam manuum figura est, sed in vnaquaq; arte, & ad conueniẽs instrumentũ quod habet

quisque, & ad opus quod perficere intendit, manuum figuræ accommodantur. Qui autem sagittandi artem exercet, ei hanc manus alterius figuram validissimam esse par est. Hoc enim habitu brachij pars cardinē referens, in vlnæ sede innixa, vlnæ & brachij ossa perinde in directum distendit, quasi totum vnum sit. Eoque statu fit recurvata articuli reflexio. Hoc igitur modo locum istum minimè flecti plurimumque intendi oportet, neque nervo quem dextra tendit concedere, neque ab eo superari. Ita vt plurimum quidem adducendo, chorda trahatur, firmissimo autem & maximè repentino impetu emittatur. Sic enim emissæ sagittæ celeriore impetu longiusque feruntur. Deligatio vero cum sagittandi arte nihil habet commercij. Qui nanque deligatam manum ita continere volet, longè alios maiores quàm vulnus dolores afferet. Quòd si flectere iubeat, neque ossa, neque nervi, neque carnes amplius eodem statu consistent, sed superata deligatione aliò transmütantur. Quid ergo vtilitatis sagittariorum habitus afferat non video. Ideoque fortasse non peccaret qui sapientiæ opinionem sibi vendicat, si permitteret, vt vulneratus ipse manum porrigeret. 10 20

Rursus verò alius quidam Medicus supinam manum exhibens, sic componere iubebat, eoque statu devinciebat, cum naturalem esse ratus, tum ex cutis planicie coniecturam faciens, tum quòd ossa sic se habere secundum naturam existimaret, ex eo quòd os ad manus iuncturam prominens iuxta paruum digitum, è directo illius ossis situm videatur, ex quo homines vlnam metiuntur. Atque his argumentis eum esse naturalem habitum contendebat, rationique consentanea dicere videbatur. Verum hic habitus, si supina manus collocetur, vehementem dolorem afferet. Eum verò habitum dolori plurimum opportunum quis comperiet, si quis ita manum suam componat. Si quidem imbecillior robustiorem ita collocatum vt cubiti flexura supina reflectatur, manu comprehensum quocunque volet deduxerit. Neque enim si gladium hac manu teneat, eo vti possit, vsque adeo violenta ista figura est. Ad hæc si deligatam manum quis eo habitu sinat, maiorem quidem dolorem si obambulet, magnum tamen etiam si decumbat, 30

bāt, sentiet. Quòd si quis manum flectat, musculos contra-
 hi, & ossa aliam habere figuram prorsus necesse est. Quin
 & præter cætera huius habitus incommoda, hoc quoque
 accessit, quòd ignorant, os ad manus iuncturam iuxta par-
 uum digitorum prominens, hoc quidem ad vlnam pertinere,
 illud autem in cubiti flexu, quòd vlnam metitur, brachij ca-
 put esse. Idem verò esse os hoc & illud hic existimauit, item-
 que multi alij. Sed qui cubiti gibbus, siue *ἄγκυλον* dicitur, cui
 nempe innitimur, idem est quòd illud. Sic igitur manum
 supinam habenti hoc quidem os distorqueri videtur. Præ-
 terea verò nerui ipsi qui à manus iunctura & digitis inte-
 riore parte procedunt, supina manu distorquētur. Hi enim
 ad os brachij, vnde vlnæ modus definitur, tendunt. Tales
 quidem tamque multi errores existunt de manus natura,
 tantaque ignorantio. Quòd si quis manum fractam, velut
 iubeo, statuat, is os quòd est ad paruum digitorum, & ad cubi-
 ti gibbum tendit, recta conuertet, neruique ex manus iun-
 ctura ad brachij extrema in directum procedent. Manus
 verò dum suspensa retinetur, eodem habitu quo deligata,
 collocabitur, ita vt ne deambulanti quidem dolorem vllum,
 aut decumbenti laborem ac defatigationem adferat. Ho-
 minem autem ita statui oportet, vti ossis pars quæ pro-
 minet, clarissimo lumini, quantum conceditur, obuersa sit,
 vt nec eum qui compositionem aggreditur lateat, num ab-
 undè sit in directum constituta. Neque enim peritum arti-
 ficem manum admoentem, os prominens contactu late-
 re possit.

Quando autem cubiti os vtrunque fractum non est, os
 superius vulneratum faciliorem curationem admittit, et si
 crassius existit, partim quidem quòd ei sanum fundamenti
 loco subtenditur, partim verò quia facilius lateat, nisi id cir-
 ca manus iuncturam contigerit. Crassior enim caro supe-
 riore parte adnata est, os verò inferius neque carnem habet,
 neque facile later, extensioneque vehementiore indiget.
 Sin verò non hoc, sed alterum comminutum fuerit, leuis in-
 tensio satis est. At vbi vtrunque fractum est, valentiore in-
 tensione opus est. Puerum quidem plus æquo distentum vi-
 di: plerique tamen minus quam res postulat, distenduntur.
 Intenta verò manuum volis admotis dirigenda sunt. Dein-

de adhibito cerato nō ita quidē multo, ne deligamenta defluāt, ita deligare, vt ne summa manus cubiti flexu inferior, verū paulō etiam superior collocetur, quō sanguis intercludatur, neq; ad extremitatem defluat. Tum demum linteo deligare, initio ad fracturam iniecto, sic vt firmet quidē, non tamen vehementer comprimat. Vbi circa eundem locum iterum atque tertio fasciam inuolueris, sursum feratur, quō sanguinis affluxus retineatur, ibiq; desinat, eamq; minimē longam esse oportet. Altera verō fascia, initio quidem supra fracturam iniecto, ac semel eodem voluta, tum demum deorsum feratur, minusq; comprimendo longiora spatia transcurrat, quō possit ad eum locum, in quo prior finit, recurrere. Atque hīc quidem lintea ad dextram aut sinistram deducantur, aut in vtramlibet partem ad fracturæ habitum accommodatē huc vel illuc inclinare conuenit. Posthæc splenia modico cerato illita superiniicienda, sic enim lenius & firmiter hærebunt. Quæ ita deinde fasciis alligare oportet, vt permutato ordine inter se, modō quidem in dextra, modō etiam in sinistra ferantur, ac plurimū sanē ab inferiore parte sursum, interdum quoque à superiore deorsum ducantur. Extremæ verō partes in angustum extenuatæ, spleniis in orbem ductis curandæ, pluribus fasciarū obuolutionibus, non confertim, sed sensim, totum corrigentes. At circa manus iuncturam eas laxè variis in locis circumdare oportet.

Quōd ad linteorū copiam attinet, primò duæ portiones satis esse possunt: inde autem rectè esse curatum conicies, isque est deligati terminus, si interrogatus num prematur, ipse premi quidem se dixerit, sed leuiter, idq; præcipuè circa fracturam. Atque hæc ita se habere perpetuò fateatur necesse est qui deligatur. Modus verò his signis deprehenditur, si eadem die ac nocte qua deligatus est, ipse sibi magis non minus cōpressus esse videatur. Postero etiam die ad summam manum exortus tumor paruus ac mollis, moderatæ compressionis tibi erit indicio. At desinente die se minus compressum sentiat, tertioque die vincula laxa videantur. Nostic autem oportet ex his quæ dicta sunt, si quid desideretur, laxius, si quid superet, arctius quam conueniat vinculum fuisse compressum. Atque hac coniectura adhibita

bita, deinceps vel laxiores vel arctiores fascias ad mouere licebit. Tertio verò post extensionem & directionem die, soluere membrum conuenit, ac si primis diebus tibi moderata deligatio contigerit, istam paulò arctius constringes, initio etiam supra fracturam, vt priùs iniecto. Sic enim vbi primùm fracturam deuinxeris, sanies ad extremam vtranque membri partem exprimitur. Sin alia parte priùs constringeris, inde ad fracturam expressio fiet. Quod intellexisse quidem ad multa conducit. Inde igitur deligatione & compressionem initium ducere semper opus est. In reliquis verò ea ratio seruanda est, vt quò longius à fractura recesseris, eò minorem compressionem facias; laxa tamen nunquam ex toto vincula circumducantur, sed adhærescât. Deinde pluribus linteis vnaquæque deligatio vincienda. Ac interrogatus fateatur se paulò magis quam antea compressum esse, maximeq; ad fracturam. In reliquis eadem obseruanda ratio, tum quod ad tumorem, tum dolorem, tum allevationem attinet, quæ in prima deligatione. Vbi tertius aduenerit dies, & vincula laxiora senserit, dein soluere conuenit, rursusq; paulò arctius vincire, idq; omnibus iniectis fasciis quibus deligandus erit. Postea eadem omnia quæ in primis deligationum circuitibus, circa ægrotum contingant. Vbi autem ad diem tertium ventum est, qui septimus est à prima deligatione, si recta deligatio fuerit, tumor in summa manu, isq; non admodum magnus aderit, ac deligatus locus cum vinculum iniicietur, tenuior ac gracilior conspicietur. Septimo verò die etiam admodum tenuis, & ossa fracta facilius tractantur, & ad directionem adducuntur. Hisq; hoc modo se habentibus directione facta, deligationem ad ferulas excipiendas accommodare oportet, paulò amplius quam antea comprimendo, nisi quis maior dolor, à tumore qui in summa manu est, excitatus fuerit. Vbi verò fascias deligatis, ferulæ sunt apponendæ, & quàm maximè laxis vinculis comprehendendæ, ita vt quiescant, neq; quicquam ferularum appositio ad manus cõpressionem addat. Post hæc in dolore & tolerandi facilitate, eadem quæ in primis vinculorum circuitibus spectentur. Ab hinc tertio die, si vinculū laxum senserit, tum demum ferulæ, circa fracturam præcipue, firmadæ sunt, reliquaq; etiam pro ratione, si

quidem vinculum laxum potius fuerit quàm adstrictum. Crassiorem autem, neque tamen multò, ferulam esse oportet, quàm fractura eminent. Maximaq; adhibenda est diligentia, ne vel è regione pollicis ferula statuatur, verùm in hanc vel in illam partem, neque è regione parui digiti, quàm ossis est eminentia in manus iunctura, sed hanc vel illac. Sin forte conducit his locis ferulas quasdam ad fracturam adhiberi, eas aliis breuiores esse oportet, vt ne ad ossa iuxta manus iuncturam eminentia pertingant. Sic enim exulcerationis aut denudationis neruorum periculum imminet. Tercio 10 autem quoque die ferulas admodum leuiter obfirmare oportet, in consilium adhibentes, vt nec vltra adstringant, quàm vt vinculum contineant.

Quòd si sub prioribus vinculis ossa abundè esse directa probè cognoueris, & neque pruriginis, neque exulcerationis metus vllus subest, sic alligatas ferulas vltra vigesimum diem sinere oportet. Nam plærunque triginta ad summum diebus, cubiti ossa in totum coalescunt: nihil tamen est perpetuum. Nam & natura à natura, & ætas ab ætate plurimum distat. At vbi resolueris, aquam calidam affundere, 20 pauloq; minùs quàm antea comprimendo, & paucioribus quàm priùs fasciis religare conuenit, ac demùm tertio quoq; die resolueri, & minùs quidem comprimendo, paucioribus quàm antea fasciis deligare. Quòd si alligatis ferulis, ossa nò rectè posita, aut aliud quid vulnerato molestum esse suspicio sit, dimidio temporis spatio, aut paulò antè soluere, itemq; religare oportet. At quibus circa initia cute integra ossa foris non eminent, iis abundè est victus ratio mediocris. Pauciore tamen victu ad decimum vsque diem vtendum, præsertim cùm ex toto quiescant, ac obsonia liquida adhibenda, quæ ventrem modicè deducant: vino vero & carnibus abstinendum: post hæc paulatim reficiendi. Atque ista oratio velut æqua quædam lex de fracturarum curatione instituta est. Quæ ita tractanda sunt, vt ex his iusta curatio procedat. Sin verò secus contingat, scire licet in ipsa curatione aliquid vel deficere vel redundare. Ad hæc in hoc simplici modo ad ea animum intendere oportet, quæ non admodum aduertunt medici, quamuis, nisi rectè procedant, curam omnem totamq; vincendi rationem corrumpere 30

pere valeant. Nam si os vtrumque, aut inferius tantum fractum sit, vinctique manus mitella quædam excipiat, quæ magna sui parte fracturam contineat, hinc verò & inde manus dependeat, huic in superiorem partem os peruertere necesse est. Sin verò ossibus sic fractis, summam manus partem & eam quæ est ad cubiti flexum mitella excipiat, quod autem in cubito est reliquum dependeat, in inferiorem partem os deprauatum erit. Oportet igitur mitella lata & molli, maximam cubiti partem & manus iuncturam æqualiter sublatam esse.

At verò brachio fracto, si quidem manu porrecta distentio adhibeatur, brachij musculus intentus deligabitur, atque vbi vinctus cubitum inflexerit, brachij musculus figuram immutabit. Brachij igitur æquissima distentio hæc est. Lignum cubitale, aut paulò breuius, cuiusmodi sunt ligonum manubria, ab vtraque parte fune deligatum suspensum esse oportet. Homo autem alto quodam sedili collocatus manu superincumbat, sic vt manubrium sub ala ita statuatur, vix vt ille confidere possit, sed prope suspensus maneat. Tum supposito firmo aliquo, & superdato puluino vno scorteo aut pluribus, ea altitudine quæ obliquè collocato cubito ad rectum angulum respondeat: præstiterit quidem ex coriolato & molli, aut fascia lata superiniecta, graue aliquod pondus, quod modicè intendat, suspendere: Alioqui vir robustus sic collocatum cubitum, ad cubiti flexuram vi quadam deorsum deducat. Medicus verò erectus, altero pede altiore loco collocato, ad curationem aggrediatur, & manuum palmis os componat: Quod cerre facile fiet. Hæc enim intendendi ratio laudabilis est, si quis eà probè vtratur. Postea iniectis circa fracturam fasciarum iniectis, ad deligationem accedat, cæteraque omnia quemadmodum antea monuimus, ad curationem accommodet, easdemque interrogationes atque eadem indicia adhibeat, vt intelligatur num moderatè se habeant necne, & tertio quoque die deligationem admoueat, magisque comprimat. Septimo aut nono die ferulæ circundandæ. Ac si metus sit os non rectè repositum esse, medio spatio soluere, posteaque vbi rectè collocatum fuerit, religare oportet.

Firmatur autem brachij os diebus ferè quadraginta.

Quos vbi excefferit, refoluendum, minusque adstrictis fasciis ac paucioribus vinciendum. Victus quoque ratio exquisitior quodammodo ac diuturnior quam antea adhibenda, coniectura ex tumore qui in summa manu est eiusque viribus, sumpta. Illud præterea animaduertendum, brachium suapte natura in exteriorem partem inclinari, eoque si malè curetur, distorqueri solere. Quin & reliqua omnia ossa, quâ parte naturaliter distorta sunt, eò vbi fracta curantur, facile perueriti consuêrunt. Si qua igitur talis est suspicio, fascia lata brachio circumuicienda & ad pectus circumducenda. Cumque quiescere volet, inter cubiti gibbum & costas, splenium quoddam multiplex inuolutum, aut aliud quidpiam eiusmodi, subiiciendum. Hac enim ratione incuruati ossis directio fiet. Ea tamen cautione adhibita, vt ne nimis ad interiorem partem ducatur. Pes autem hominis ex multis & paruis ossibus, non secus ac summa manus, constat. Quæ neque ferè frangi consuêrunt, nisi ab acuto aliquo & graui, vnâ quoque carnosæ partis vuluus accedat. Sed de vulneratorum curatione, vbi de vlcerebus agetur, dicemus. Quòd si quid suo loco moueatur, aut digitorum articulus, aut aliud quodpiam os ex his quæ primam plantam constituunt, (quam *ἄροῶν* vocant) in suam quòdque sedem compellendum, non secus ac in manu. Curatioque adhibenda per ceratum, splenia & fascias, non secus ac in fracturis, ferulis prætermisissis, eodem modo comprimendo, ac tertio quoque die deligando. Interrogandus quoque is qui vincitur, perinde etiam ac in fracturis, adstrictane sit, an laxa deligatio. Sanescunt autem perfectè omnia viginti diebus, nisi si quæ cum tibiæ ossibus communionem habent, eique è directo respondent. Quo tempore decumbere confert, id tamen non sustinent, qui morbum parui facientes, obambulant prius quàm sani sint. Ideoque plerique non integrè conualescunt, sed subinde, non iniuriâ, eos doloris sensus commonefacit. Nam cum totum corporis onus pedes sustineant, vbi nondum sani deambulant, articuli agitati non rectè curantur, eaque de causa subinde ad tibiæ dolores sentiunt. Quæ verò cum tibiæ ossibus communionem habent, tum reliquis maiora sunt, tum agitata longius tempus ad curationem postulant. Curandi tamen eadem

eadem est ratio. Plures autem fascias & splenia adhibere oportet, omninoque vtraque parte deligare & adstringere, vt reliqua omnia, eâ potissimum parte quâ os emotum est, eoque primùm fascias circunducere. At quoties fasciæ solvuntur, calida multa vtendum. Ea nanque in omnibus articulorum læsionibus liberaliter affundenda. Compressiones verò & laxamenta iisdem temporibus fieri, eadem que suprâ signa ostendunt. Quod & vbi religare expedit, itidem factitandum. Hi autem, si decumbere non grauentur, quadraginta ferè diebus in totum conualescunt. Sin ininùs, cum his quæ priùs exposita sunt, tum etiam grauioribus malis afficiuntur.

Qui ab alto desilientes, calci vehementi cum impetu innituntur, iis ossa quidem diducuntur, venulæ carne circum os collisa sanguinem effundunt, tumorque ac dolor multus superuenit. Neque enim hoc os exiguum est, subterque è directo tibiæ prominere, & communio- nem cum venis & neruis magnis habet. Huic quoque ossi posteriore parte tendo annectitur. Curandi autem sunt
 20 cerato, spleniis & fasciis, calidaque liberaliter affunden- da, & pluribus fasciis vtendum, tum præcipuè etiam quàm optima & lenissima adhibenda. Quòd si cutis quæ cal- cem ambit naturâ mollis extiterit, sic finire oportet. Sin crassa & dura, qualis in cæteris cernitur, ea æqualiter in- cidenda & attenuanda est, neque tamen vulneranda. Ista autem rectè deligare non est cuiusuis. Si quis enim co- modo deuinciat, quo cætera circa malleolos vinciuntur, partim quidem ad pedem, partim verò ad tendinem fascia circumiecta, huiusmodi fasciarum constrictiones, calcem
 30 quâ collisio extitit seiungunt, vnde ei syderationis pericu- lum impendet. Quod si accidat, toto æuo perdurat. Nam quæ aliæ sunt syderationes, velut vbi ex decubitu negligenter collocato calcis nigrescit, aut, siue ex insigni & diutur- no tibiæ aut femoris vulnere, quod calci communicatum fuerit, siue ex alio morbo, diu supini ægri decubuerint: eæ tamen iis diuturnæ & molestæ sunt, & quæ sæpe recrude- scunt, nisi optima diligentia & longa quiete curentur. Quare quæcunque huiusmodi syderationes contingunt, eæ præter aliam noxiam, corpus quoque in summum

discrimen adducunt. Febres enim admodum acutæ superueniunt, assiduæ, cum tremore & singultu, mentem tentantes, & quæ paucis diebus ægrum è medio tollant. Exi-
stunt quoque venarum sanguinem fundere solitarum liuores, eæque veluti nauseabundæ sanguinem refundunt, & cancro propter compressionem occupantur. Possunt etiam ista incidere absque alia syderatione. Atque hæc quidem ad vehementissimas collisiones referenda sunt. Plurima tamen leuiter colliduntur, ac neque magnum studium aut diligentiam requirunt, nihilominus rectè tractari debent. ¹⁰
Vbi autem vehemens illisio incumbere videbitur, tam fulcire, tum quæ dicta sunt facere conuenit. Tum verò maxima fasciæ parte ad calcem circumiecta, partim summum pedem, partim medium, interdum etiam quæ ad tibiã sunt, oppositis inter se ductibus obuoluere, tum vicinas partes omnes hinc & inde, velut ante dictum est, vinculis comprehendere, neque vehementem quidem compressionem, sed multas tamen linteorum conuolutiones facere. Præstat autem eodem aut postero die, veratri potionem exhibere, tertioque die soluere, ac rursus deligare. Recrudescat verò necne morbus, his indiciis cognoscetur. Nanque ²⁰
vbi sanguis è venis refusus, aut quæ nigricant, quæque his vicina sunt, aliquantulum rubescunt aut obdurescunt, periculum est ne recrudescat. Quòd si febre vacet æger, sursum purgante medicamento vtendum, velut dictum est, quod idem etiã conuenit, vbi febris non est assidua. Eo nanque si febris fuerit assidua abstinendum, vt & cibis ac sorbitionibus, potioneque vtendum aquæ, non vini, sed aquæ mulsæ acidæ, *ὀξύλοκίς* vocant. At si nullus recrudescens morbi metus est, sugillata & nigrores, circumuicinæ- ³⁰
que partes, citra duritiem, aliquantulum ex virore pallefcunt. Id quod certum est in omnibus sugillatis indicium, non futurum vt vnquam morbus recrudescat. Quæ verò cum duritie liuent, ea certè ne nigrescant periculum est. Ad danda est opera vt pes plærunque reliquo corpore paulò altior collocetur. Sanus autem, si quiescat, intra sexaginta dies euadet.

At verò tibiã duo ossa constituunt, quorum quidem vnum altero hac parte longè tenuius, illa verò parte paulò
tenui

tenuius est. Cohærent autem inter se quâ parte pedem contingunt, communeq; habent ossis accretamentum: sed in tibiæ directione non cohærent. Ad femur verò adnato quodam osse coniunguntur, quod septum medium habet. Osq; alterum quâ parte paruum digitum spectat, paulò longius producitur. Ac ossium tibiæ natura sic se habet. Atque hæc vtraq; ossa interdum quidam quâ pedem contingunt, vnâ cum adnato osse suis sedibus excidunt, quandoq; verò adnatum os dimouetur, quandoq; etiam alterum os. Hæc sanè, 10 modò homines quiescant, minùs molestiæ exhibent, quàm quæ in prima manus iunctura existunt. Curatio verò in vtroq; assimilis. Nam & hîc per intentionem repositio, velut in illis, molienda. Quanquam eò valentiorẽ hæc intentionem desiderant, quò validius hæc parte corpus est. Ut plurimum tamen duo viri satis sunt, qui in diuersa contendunt: sin minùs, valentiorẽ intentionem moliri procliuẽ est. Aut enim humi defosso rotæ modiolò, aut alia quapiam re huic simili, molle aliquid ad pedem circumducere oportet, deinde loris bubulis latis pedem circumducere, eorumq; 20 capitibus aut ad pistillũ, aut ad aliud lignũ alligatis, lignum, summa eius parte in modiolum immissa, reflectere. quosdam verò à superiore parte humeris apprehensis & poplite, in diuersum extendere.

Sed & superiori corporis parti, vis hoc modo, si lubet, adhiberi potest. Ligno tereti, læui, altè defosso, pars eius quædam extans media inter crura, ad interfemineum statuetur, ne corpus ad eos qui à pedibus extensionem faciant, delabatur. Deinde ne in crus quod intenditur inclinet, aliquis à latere assidens, natem repellat, ne corpus circumducatur. 30 Idem quoque fiet si ad vtranque alam ligna affigantur, brachiaq; protensa seruentur, alius autem genu apprehenso, ita in diuersa contendat. Quinetiam, si placet, hoc molieris aliis habentis ad genu vel femur alligatis, si alterum rotæ modiolum ad caput defoderis, & habentis ad aliquod lignum quod in rotæ modiolum defixum sit, religatis, contrariam ei quæ ad pedes fit extensionem feceris. Quin si lubet modiolorum loco, subtensa lecto mediocri trabecula, deinde ad eius capita hinc & inde lignis obfirmatis & reflectis, lora intendere licebit. Quòd si placet, per asellos ab

vtraque parte collocatos, extensionem molieris. Sunt & alia quam plurima distentionum genera. Præstat autem eum qui in magna vrbe medicinam factitat, lignum habere præparatum, in quo vis omnis contineatur, quæ tam in fractis quàm luxatis omnibus restituendis, tum per extensionem, tum per vectis molitionem adhibetur. Ad hoc satis erit lignum longitudine, latitudine & crassitudine, quales columnæ quernæ quadrangulæ fieri assolent. Abundè igitur distento crure, articulus iam promptè reponitur. Sublimis enim in directum supra pristinam sedem tollitur. Ergo ma- 10
 num palmis componere decet, partim supra prominēs os vrgendo, partim infra malleolum contra propellendo. Repositum articulum intentum, si fieri potest, deligare oportet, sin lora prohibeant, iis solutis, dum vinculum iniectum sit, in diuersa diducere. Deligandum verò eodem modo, fasciarum initiis qua parte os prominet similiter iniectis, primisquæ orbibus quam plurimis eodem volutis, & spleniis plurimis ad id adhibitis illicquæ potissimum adstrictis. Prætereaq; hinc & inde plurimum vinculo circumdandum. Hic verò articulus prima deligatione magis comprimendus, 20
 quàm qui in manu est. Iniecto vinculo, pars deligata reliquo corpore superior statuatur. Situs autem is esse debet, vt pes quàm minimè dependeat. At corporis extenuationem talem fecerit, prout grauis luxatio fuerit, siquidem nōnulla leuiter, alia multum luxantur. Omnino magis & diutius in crurum quàm brachiorum vulneribus extenuādum est, quippe cum hæc illis sint maiora & crassiora. Quinetiam corpus quiescere & iacere necesse est. Soluere verò articulum tertio quoque die, posteaquæ deligare, neque quicquam prohibet, neque vrget. Reliquaque omnia similem præ- 30
 cedentibus curationem habeant. At si quietus iaceat, satis esse possunt quadraginta dies, dummodo in pristinam sedē ossa reuerterint. Sin quiescere nolit, & crure difficilius vteretur, diutissimequæ vinctum gestare cogetur.

At verò vbi ossa suis sedibus non integrè restituuntur, sed aliqua ex parte deficiunt, temporis lapsu coxa, femur & tibia emacrescunt. Ac siquidem intrò luxatio facta est, exteriore parte, si extra, interiore parte attenuatio fieri solet. Præterquam tamen intrò excidunt. Cùm autem vtraque ti-
 biæ

biæ ossa absque ulcere fracta fuerint, validiorem intensio-
 nem requirunt. Ac si pars ossis aliquæ plurimum super alte-
 ram efferatur, aliquem ex antè commemoratis intendendi
 modis adhibere conuenit. Satis tamen esse possunt exten-
 siones quas per homines molimur. Nam & plærunque duo
 valentes viri, qui hinc & inde in diuersa cõtendunt, satis sunt.
 Intendere autem in directum pro naturali habitu, ac secun-
 dum tibiæ & femoris rectitudinem oportet, siue tibiæ fra-
 ctæ, siue femoris ossa intendas. Quin & utrumuis deuinxe-
 ris, ita extenta utraq; deliganda sunt. Neque enim eadè de-
 10 ligationis ratio & cruri & manui confert. Siquidem vbi cu-
 biti & brachij ossa fracta deligantur, manus suspensa exci-
 pitur. Ac si ea extenta deligaueris, carniū figurationes in
 cubiti inflexione immutantur. Nequit enim cubiti flexura
 longam extensionē ferre, cum non eo habitu, sed plærunq;
 incuruata detineri consueuerit. Quin & manu vulnerata,
 cum homines obambulare possint, eam ad cubiti flexum
 incuruare opus habent. Crûs verò, cum obambulando, tũ
 20 stando, partim quidem extentum, partim verò prope ex-
 tentum esse in inferiorem partem naturaliter soleat, nec
 non sanè reliquum corpus vehere debeat, iccirco extensio-
 nem faciliè ferre, cum opus est, potest. Quinetiam in cubiti
 plærunque hoc habitu extentum continetur. At postquam
 vulneratum est, ad seruilem animi demissionem homines
 necessitate adiguntur, cum erigi nequeant, adeò vt neq;
 inflecti, neque exurgere eis in mentem veniat, sed eo habi-
 tu iacentes quiescant. Has igitur ob causas, neque intensio-
 nis, neq; deligationis eadem figura manui & cruri conue-
 nit. Quòd si satis esse potest extensio quæ per homines adhi-
 30 betur, nihil amplius frustra laborandum est. Machinas enim
 admouere vbi res nõ exigit, absurdum est. At si satis esse ne-
 quit per viros adhibita extensio, etiã quiddam ex violentis
 quòd commodum sit, admoliri opus est. Distentione abũdè
 facta, ossa faciliè cõponuntur, & ad naturalem statum addu-
 cuntur, manuũ palmis directa & conuenienter aptata. Cõ-
 posita autè ossa, extenta fasciis deliganda, eò primùm cir-
 cũiectis fasciis, siue ad dextram, siue ad sinistram ducendæ
 sint. Quarũ tamen initia qua parte os fractũ est iniiciantur,
 ibiq; primùm obuolutæ, deinceps ad superiorē tibiæ parte

deligando tendant, quemadmodum in aliis fracturis dictum est. Fascias vero latiores & longiores, multoque plures in crure quàm in manu esse oportet. Atque ubi deuinxis, supra molle aliquod & æquabile deponere, ut ne in hanc vel in illam partem peruertatur, aut in anteriorem aut posteriorem partem inflectatur. Ad id verò plurimum confert puluinem lineum, aut lancum mollem, non durum, medium in longitudinem, aut aliud quid tale cruri supponere.

Canales namque, qui cruribus fractis supponuntur, subiici debeant, nec ne, ambigendum mihi videtur. Profunt enim, non tamen quantum existimant, qui eos supponunt. Nam neque in quiete, ut putant, crus continent, neque dum reliquum corpus in hanc vel illam partem conuertitur, canales prohibent quominus crus sequatur, nisi homo ipse diligenter aduertat, neque rursus crus vel in hanc vel in illam partem moueri absque reliquo corpore prohibent. Quinetiam durum videtur & asperum lignum subiici, nisi simul molle aliquid in ipsum imponatur. Maximè tamen est vsui cum stratum substernitur, ac dum ad desidendum æger progreditur. Potest igitur cum canali, & sine eo, bene vel male res confici. Vulgò tamen persuasum est etiam medicum minùs esse culpæ obnoxium, si canalis subiiciatur, etsi minùs id ex arte est. Crus siquidem super re aliqua æquabili & molli omni ex parte rectum iacere oportet, quandoquidem necesse est, ab ea peruersione quæ fit in membri depositione, quocumque aut quantumcunque se vertat, deligationem superari. Vincit autem ad eadem quæ priùs dicta sunt interrogatus respondeat. Nam & vinculum eiusmodi esse conuenit, & tumorem extremis partibus eodem modo assurgere, eodemque modo vincula laxari, & tertio quoque die resolui, ac postea deligari, nec non vincitam partem graciliorem esse, vinculaque arctiora & per plures fascias adhibere, eaque ad pedem laxè obuoluere, nisi fractura ad genu proximè accedat. Intendi quoque moderatè ac dirigi quoties deligantur ossa debent. Nam si curatio rectè instituat, tumorque ex sententia succedat, cum tenuior ac gracilior vincita pars futura est, tum etiam ossa faciliùs adducentur, intentionique magis cedent. Septimo autem aut nono, aut vndecimo die, ferulæ, velut in aliis quoque fracturis dictum est, ad mouendam.

Ea ta-

Ex tamen ne è regione malleolorum ac supra tendonum
 qui ex tibia in pedem fertur infideant, adhibenda cautio
 est. Tibiæ verò ossa quadraginta diebus, si rectè curentur,
 firmantur. Quòd si os aliquod directione indigere suspice-
 ris, aut alicuius exulcerationis metus sit, interiecto tempo-
 re vbi resolueris ac probè collocaris, religato. At si alterum
 tibiæ os fractum sit, imbecilliore quidem intentione opus
 est, sed nec ea tamen deficere aut supinè adhiberi debet. Ac
 potissimum quidem in prima deligatione fracta omnia
 10 quantum conuenit, vel certè quàm celerrimè semper inten-
 denda sunt. Quòd enim non rectè compositis ossibus vin-
 culo adstrictum fuerit, id maiore dolore locum vrget. Reli-
 qua curatio eadem est. Ex ossibus verò quod ex anteriore ti-
 biæ parte (quæ ἀπὸ πρῶτης μεριος dicitur) intrò vrgerè conspicit-
 tur, molestiorem curationem facit, maioremq; intentio-
 nem postulat, ac nisi ossa rectè componantur, latèrè non
 potest. Totum enim & carnis expers se prodit, eoq; fracto
 multò tardius crure insistere queunt. Quòd si os externum
 fractum est, tum multò leuiùs ferunt, tum longè faciliùs la-
 20 tet, etiamsi non rectè repositum fuerit, cùm carnosum sit,
 citoq; pedibus insistent. Maximam quippe oneris partem
 os sustinet, quod anterioris tibiæ (quæ ἀπὸ πρῶτης μεριος dicitur)
 intèriore parte situm est, simulq; vnà cum crure, onus etiam
 quòd cruri è directo impositum est ferendo, plurimùm la-
 boris subit. Nam femoris caput quod superiorem corporis
 partem subuehit, intèriore cruris parte, non exteriore, idq;
 è directo anterioris tibiæ, situm habet. Tum verò reliqua
 dimidia corporis pars, hue magis suo momento quàm in
 exteriorem partem inclinat. Adde quòd internum os ex-
 30 terno crassius est, non secus ac in cubito, quod in directum
 minimo digito respondet, tenuius est & longius. At in infe-
 riore articulo non similiter os longius subtenditur: Neque
 enim similiter articulus ad cubiti gibbum & poples flectun-
 tur. Eas igitur ob causas exteriore quidem osse fracto cele-
 ter, intèriore verò tardius incedunt.

At verò si femoris os fractum sit, omni ope annitendum,
 vt extensio, eaq; non minus quàm par est, fiat. Superans
 enim intensio nullam læsionem afferet. Nam neque si diduc-
 ta per vim extensionis ossa religaris, sic diducta vinculo

contineri poterunt, sed cum primùm intensio remiserit, in-
 ter se concurrent. Hic enim carnes crassæ ac validæ deliga-
 tionem superant, non ab ea superantur. In eo igitur de quo
 agitur, intensio valida fieri debet, sic nullam vt in partem
 vertatur, nihilq; deficiat. Neque enim sine magno dedecore
 ac noxia femur breuius redditur. Manus quidem certè
 breuior celari poterit, neq; id magnum peccatum est. Crus
 verò breuius redditum, hominem claudum efficiet. Id enim
 sanum, quod est longius, arguit. Adeò vt ei qui malè curari
 debeat, vtrunque crus potius, quam alterum, frangi sit con-
 ductibile. Sic enim seipse æquis in vtranq; partem momen-
 tis libauerit. Cum autem abundè intenderit, ac manuum
 palmis composueris, eodem quo antea scriptum est modo
 deligandum est, tum fasciarum initiis velut dictum est inie-
 ctis, tum iis ad superiorem partem deductis. *Æger* etiam ad
 eadem (vt priùs) respondeat, iisdemque partibus doleat, ac
 leuius habeat, & solutis vinculis similiter religetur, ferulæq;
 eodem modo adhibeantur. Femur verò quinquaginta die-
 bus firmatur. Insuper animaduertendum est femur exteriore
 potius parte quàm interiore, ac magis anteriore quàm
 posteriore parte incuruari. Ideoq; in has partes, vbi rectè
 non curatur, distorqueri solere. Quinetiam his partibus
 quàm reliquis minus carnosum est, ita vt cum peruertitur
 latere nequeat. Si quid igitur eiusmodi suspectum est, eadè
 moliri oportet quæ in brachio distorto consulimus. Pauca
 præterea lineæ ad coxam & ilia in orbem circumducen-
 da, tum vt inguina, tum etiam articulus ad locum inter cru-
 ra medium (qui *πληξιάς* Græcis, hoc est, gressura dicitur)
 deuinciatur. Quod cum aliàs confert, tum vt ne extremæ
 ferulæ ad partes vinculis carentes admotæ eas lædant. Fe-
 rulæ siquidem à nuda parte abundè vtrinq; semper recede-
 re debent, in iisq; admouendis ea perpetuò cautio adhiben-
 da est, vt ne ad ossa in articulis naturaliter prominentia, ne-
 que ad neruum qui circa articulum est, imponantur. Tumo-
 res verò in poplite, aut pede, aut alia quapiam parte, ex cõ-
 pressionem sublatis, multis lanis succidis probè carpris, vino &
 oleo respersis, cerato sublito, deuinciendi sunt, ferulæque si
 premant, citò laxandæ. Quin & tumores extenuabuntur, si
 sursum versus ad ferulas, tenuibus fasciis eos deuinxeris, ini-
 tio ab

tio ab imis partibus facta, sursum procedendo. Ita enim celerissime tumor extenuabitur, & supra priorem deligationem transferetur. Hoc tamen deligationis modo utendum non est, nisi periculum sit, ne tumor in fistulis aut nigritie vitietur. Tale autem nihil contingit, nisi fractura valde comprimatur, aut dependeat, aut manu scalpat, aut aliquid aliud quod irriter ad corpus offenderit.

At si quis canalem femori subiiciat, qui poplitem non excedat, is potius lædat quàm profit. Neque enim corpus, neque tibiã, sine femore moueri prohibuerit. 10 Quin popliti adhibitus molestiam afferet, & ad id quod minimè est opus impellet. Genu nanq; flecti minimè opus est. Si quis enim aut femore deuincto, aut tibiã, genu inflectat, is vinculorum rationem totam perturbabit, tum necesse erit vt musculi aliàs alio habitu collocentur, & ossa fracta dimoueantur. Imprimis igitur conandum vt poples extendatur. Canalis ergo erit vsui, qui à coxa ad pedem suppositus similiter contineat, præcipueq; si ad poplitem cum canali fasciã laxa circumiiciatur, velut infantes in cunis fasciari solent. 20 Vbi enim femur in superiorem partem, aut ad latus distorquebitur, ita cum canali meliùs detinebitur. Canalis igitur à summo ad imum vsque, aut nullus adhibendus. Cæterùm imæ calci magna cura adhibenda, vt tum in tibiã, tum in femoris fracturis aptè collocetur. Etenim si pes dependeat, tibiã reliqua obfirmata, ossa in anteriore tibiã parte gibba apparere necesse est. At si calce plus æquo sublimiùs obfirmato, reliqua tibiã aliquantulum dependeat, os in anteriore tibiã parte præter modum cauum apparere necesse est, idq; eò magis si hominis calx suapte naturã 30 grandior fuerit. Cæterùm tardiùs firmantur omnia ossa, imbecillioreq; callo obducuntur nisi naturalem positum nacta fuerint, aut in eodem habitu immota permanserint. Atque ista quidem de ossis fractura, in qua neque ossa eminent, neque alioqui vlcus accessit, dicta sint. Quibus verò simplici modo & absq; fragmentis ossa fracta sunt, eodem aut postero die restituta, atq; in suas sedes reposita, nec metuitur vt fragmentum aliquod ab osse abscedat: aut etiam quibus vlcus quidem accessit, ossa tamen fracta non eminent, neq; fractura eiusmodi est, vt ossium fragmenta expectari debeant, eos simpliciter curare oportet.

At quidem certè nonnulli, qui neq; multum profunt aut obfunt, vlceribus medentur, imposito aliquo medicamento purgante, aut certè picato, aut medicamèto quod cruentis vlceribus adhibetur, aut alio quoquam quod componere consueuerunt. Ego verò eos qui splenia vino imbuta, aut lanam succidam, vel id genus aliquid deuinciunt, laudo: At vbi vlcera pura euaserint, aut iam coaluerint, tunc pluribus linteis adhibitis deuincire, & ferulis dirigere conantur. Hæc sanè curandi ratio vt aliquid confert, ita neq; multum lædit. Ossa tamen non perinde suis sedibus firmanrur, verum aliquantò plus quàm par sit ea parte corpora intumescunt: Quineriam breuiora redduntur quibus vtraq; aut cubiti, aut tibiæ ossa fracta sunt. Rursus nonnulli huiusmodi fracturis linteis statim medentur, atq; vtrinque fascias conuoluunt, vlcus verò nudum relinquunt, & perfrigerari sinunt. Deinde ad vlcus adhibito aliquo medicamento purgante, tum spleniis vino imbutis ac lana succida curationem instituunt. At praua est hæc curandi ratio, eaque qui vtuntur, cum in his, tum etiam in reliquis fracturis, plurimum à recta intelligentia aberrare probabile est. Inprimis enim confert nosse qua ratione fasciæ initium iniiciendum sit, & qua parte maximè comprimendum, quantum item conferat, si quis fasciæ initium rectè circundet, & qua parte maximè conuenit, comprimat, tum quantum detrimenti sequatur, si neque quis probè fasciæ initium circumiiciat, neq; qua maximè parte conuenit, sed hinc & inde comprimat. Ac sanè quidem quid ex vtrisque contingat, in superioribus dictum est, & ipsa quoque medela eius rei testimonium adfert. Sic enim deuincto, tumorem ad vlcus assurgere necesse est. Nam si sana carnosà pars hinc atq; hinc deuincta, intermedio quodam spatio relicto, præcipuè iuxta illud intermedium spatium intumescat, ac decolor reddatur, cur non ista in vlcere contingat? Necessario igitur vlcus decolor; ac labris expansis euadet, lachrymosumque ac minimè suppurans reddetur, & ossa alioqui minimè abscessura, abscessum facient, nec non vlcus pulsu ac igneo calore affligetur. Coguntur item insuper propter tumorem cataplasmata imponere, quod etiam iis qui hinc atque inde deuinciuntur, incommodè cedit, cum ad reliquum pulsum

pulsum pondus etiam inutile accedat. Tandem verò vincula resoluunt vbi malum recruduerit, ac de reliquo curationem absque vinculo persequuntur. Nihilominus autem, etsi aliud vulnus nacti fuerint, eandem curandi rationem adhibent. Neque enim deligationem ^{l. hanc} & inde adhibitam, & vlceris perfrigerationem, verùm aliud quoddam infortunium causam reputant. Neque sanè ad tam multa ea de re scribenda adductus essem, nisi mihi liquidò constaret, & inutilem esse hanc deligationem, & à plurimis istam medendi rationem vsurpari, opereque pretium futurum vt ista dediscerent. Atque ea quæ supra sunt exposita, rectè fuisse tradita restantur, quæ vel maximè vel minimùm comprimendæ sunt fracturæ. Oportet autem (vt breuiter dicam) quibus nulla ossis abscessio futura est eandem medendi rationem adhibere, quæ vbi quidem ossa absque vlcere fracta sunt, cum distentiones aptationesq; ossium, tum etiam eandem deligationem admouere. Vlceri nanque splenium tenuè duplex cerato picato illitum circundandum, proximæque partes cerato liquido inungendæ. Fasciæ verò reliquæque aliquantò latius fissa esse debent, quam si vlcus non adesset, & quo primùm deligatur, multò latius sit quàm vlcus. Quæ enim vlcere angustiora sunt, vlcus ipsum cingūt, quod minime conuenit, sed prima conuolutione totum vlcus comprehendendum, ita vt superiore ac inferiore parte linteum excedat. Linteum igitur è directo vlceri iniiciendum, pauloque minùs, quàm si citra vlcus esset, arctandum, deligatioque quo supra dictum est modo circumagenda. Sint autem semper lintea, ac præcipuè in his, molliora, quàm si integra cutis esset, neque pauciora quam priùs dictum est, quin etiam aliquantò plura. Ei verò qui deligatus est ita accommodentur, vt obfirmata non autem appressa videantur, præcipueque qua parte vlcus est ea obfirmata esse afferat. Eademque tempora esse debent quibus firmiùs adaptata, & quibus laxiora esse sentiat, velut suprà dictum est. Deinde tertio quoque die resoluznda, rursusque deuincienda, eademque omnia quæ supra facienda, nisi quòd in totum hæc quam illa aliquantò minùs comprimenda sunt. Ac si rationi consentanea fiant, vlceris quidem locus, reliquaquæ omnia quæ vinculo continentur, semper graciliora depre-

hendentur. celerioresq; suppuraciones erunt quàm in aliâ
 vlcerum curatione. Carunculæ quoque quæ in vulnere ni-
 grescunt & emoriuntur, celerius sub hac curatione abrup-
 tæ excidunt, vlcusq; hoc modo quàm aliter curatum ma-
 turius ad cicatricem deuenit. Horum autem omnium cau-
 sa est, quòd pars quidem vulnerata & quæ circum vicinæ
 sunt graciles redduntur. In reliquis quidem omnibus eadē
 curatio quæ in fracturis absq; vlcere adhibenda, ferulæ ta-
 men neutiquam sunt admouendæ. Proptereaq; hîc quoq;
 quàm alibi copiosiorib. linteis opus est, tum quòd minùs ²⁰
 comprimantur, tum quia ferulæ tardiùs adhibeantur. Quas
 tamen si admoueris, aduertendum vt ne è regione vlceris,
 sed vt laxiores adhibeantur, neq; vt vlla magna ab iis ad-
 strictio fiat, quòd in his quoq; quæ priùs scripta sunt dictū
 est. Accuratam autem victus rationem eamq; longiore tē-
 pore iis instituere oportet, quibus circa initia vlcus accedit,
 & quibus ossa eminent. Ac (vt in summa dicam) quò gra-
 uiora vulnera sunt, eò accuratiore & longiore victus ratio-
 ne vtendum. Eadem autem curatio vlceribus instituenda,
 quæ quidem ossibus fractis circa initia non insunt, verùm ²⁰
 aut ex nimia linteorum compressione, aut ferularum infes-
 sione, aut alia quapiam ex causa, sub ipsa curatione oriun-
 tur. Vlcus certè subesse ex dolore & pullu cognoscitur, tum
 si tumor qui in extremis partibus est indurescit, appresso-
 que digito exprimitur, citò tamen recurrit. Soluere igitur
 si quid tale suspiceris oportet: ac si quidem sub primis fas-
 ciis, aut alia quapiam deuincta parte pruritus fuerit, cera-
 to picato in alterius vicem vtendum. Quòd si nihil horum
 quidem contingat, vlcus autem ipsum irritatum nigrum
 admodum aut sordidum deprehendatur, futurumque sit vt ³⁰
 carnes suppurent, neruique insuper excidant, hos neque ex
 toto refrigerare, neque quicquam istas suppuraciones ve-
 reri oportet, sed de cætero quidem eodē modo curare, vel-
 ut eos quibus circa initia vlcus accessit. Lintea autem ad-
 modum laxa tumori qui in extremis partibus existit pri-
 mùm iniici debent, ac deinde circumagendo sursum sem-
 per tendere, ac nullo quidem modo comprimi, verùm ita
 aptari vt maximè vlceri obfirmata, minùs autem reliquis
 partibus sentiantur. Hæc autem prima lintea munda, neq;
 angu-

angusta sunt, eaque copia, quanta si cum ferulis deligatio fiat, aut paulò minor. Ulceri verò splenium impositum, ce-
 rato albo illitum abundè est. Caro nanque aut nervus, vbi
 nigritem conceperint, vt præterea etiam decidant necesse
 est. Neq; enim acribus talia, sed lenibus, velut ambusta, cu-
 rare oportet. Tertio etiam quoque die soluere ac rursus de-
 ligare conuenit, ferulas autem non apponere, tum magis
 etiam quàm antea conuiescere & cibo abstinere. Animad-
 uertendum quoq; est, vbi aut caro aut nervus excidere de-
 10 beant; hoc modo multò minùs latè serpere, multoq; citiùs
 decidere, ac proximas partes longè graciliores fieri, quàm
 si resolutis linteis, vlcus quoque ex medicamētis purgan-
 ribus nutriatur. Quinetiam si quid suppuraturum est exci-
 derit, citiùs sub illa curatione quàm sub alia, tum carne re-
 plebitur, tum celeriùs cicatrice obducetur. Hæc quidem in
 eo vertitur omnia, vt rectam & moderatam deligationem
 instituas. Ad quod etiam insuper conferunt conuenientes
 habitus & reliqua victus ratio, ac linteorū habilitas. Quòd
 si sanè recenti vulnere deceptus, ossium abscessum futurum
 20 non existimaueris, quæ tamen educi debere spes est, nullò
 modo formidandus est hic curationis modus. Nullum enim
 magnum incommodum continget, si modò rectam & in-
 noxiam deligationem manu accomodaueris. Sub hac au-
 tem curatione os abscessurum indicatur, vbi pus copiosius
 ab ulcere profluit, & pars affecta impetu ad excretionem
 ferri videtur. Crebriùs; gigitur ob redundantem humidita-
 tem religare oportet, cum & aliàs febres excitentur & si-
 quidem admodum vinculis comprimantur, tum vlcus, tum
 proxima partes graciles efficiuntur.

30 At quibuscunque quidem tenuia admodum ossa abscē-
 dunt, in his haud multa mutatione opus est, tantum laxior
 vinctura adhibenda, vt ne pus intercludatur, sed faciliè ef-
 fluat, sæpiusque dum os abscesserit resoluenda, nullæque fe-
 rulæ apponendæ. Quibus verò os grandius abscedere spe-
 ras, siue id per exordia præsenferis, siue etiam postea cogno-
 ueris, non amplius eadem medela opus est. Verum mēbro-
 rum quidem in directum tensiones, eodem quo supra dictū
 est modo faciendæ. Splenia verò duplicata sunt, latitu-
 dine quidem semidodranti, neque minora, coniecturæ

ad id tamen ex vulnere, cuiusmodi fuerit, sumpta. Longitudine autem paulò quidem breuiora, quàm vt suo circumactu membrum læsum bis comprehendant, multò tamen longiora quàm vt semel circumducantur. At multitudine tot facere oportet, quot res postulat. Hæc vino nigro austero intincta, ex medio initio facta, velut fascia quæ ex duobus capitibus primùm circundatur, conuoluenda, ac deinde alternatis capitibus ascia modo incurua dimittenda. Atque hæc supra vlcus, & hinc atque hinc adhibenda sunt, ac ne comprimi quidem, verùm eatenus vlceri adhærescere vt 10 obfirmentur, debent. Vlceri autem ceratum quod picem habeat imponendum, aut aliquod ex iis quæ cruentis vulneribus adhibentur, aut aliud aliquod medicamentū quod perfusioni sit accommodatum. Ac æstate quidem splenia vino subinde imbui debent, hyeme autem, lanæ multæ succidæ vino atque oleo madentes superimponendæ. Pellis verò caprina substernenda, & vt humores faciliè effluant, defluuia obseruanda, mente reputans loca hæc si longo tempore eodem habitu perseuerent, curatu difficiles attritus contrahere.

20

At qui non vlllo ex antedictis modis, aut ex iis qui postea referentur, sub vinculis sanari queunt, eos maximam curam adhibere oportet, vt partem corporis fractam rectè atque è directo collocatam habeant, ea animaduersione vt excitetur potius quàm dependeat. Quòd si cui rectè atque expedite opus exercere in animo est, is machinas adhibere necesse habet, quò iusta ac minimè violenta distentione pars corporis fracta intendatur, quod præcipuè in tibia facere licet. Quidam igitur crure fracto, siue vinculū aliquod, siue nullum adhibeatur, pedem summum ad lectam, aut ali- 30 quod aliud lignum iuxta lectum defossum deuinciunt. At hi quidem vt nihil vrile afferunt, ita planè nocent. Neque enim hæc pedis vinctura quicquam ad extensionem confert, cum reliquum corpus nihilominus ad pedes defluat, eaque de causa non amplius extenditur, ac neque quicquam ad directionem conducit, quin etiam obest. Conuerso nanque in haec vel illam partem reliquo corpore, nihil prohibebit vinculum, quo minus pes & annexa illi ossa reliquum corpus sequantur. Quia si alligatus non fuerit, minor fiet peruersio,

uerſio, cùm in reliqui corporis motione minùs deſeratur. Poſſunt autem duo orbis ex corio Ægyptio conſui, quales geſtare conſueuerunt qui diu in magnis compedibus detenti ſunt, ſintque hi vndique tunicis cincti, quã quidem vulnus eſt altioribus, ad articulos autem breuioribus. Sint præterea tumidi quidem & molles, atque ita accommodati, vt vnus quidem ſupra malleolos, alter verò infra genu collocetur. A latere verò vtroque habeat bina vtrinque appenſa retinacula, breuiora velut anſas, ex ſimplici aut duplici loro, 10 partim quidem ex vtroque malleolo, partim verò ex vtroque genu. Ac ſuperior orbis altera eadem habeat eodem modo è directo reſpondentia. Deinde virgæ corneæ ſumantur æquali inter ſe magnitudine, craſſitudine quidem digitali, ea verò longitudine, vt inflexæ ad ſuſpenſa retinacula aptè cõueniant, eo adhibito ſtudio, vt ſummi virgarum fines non in corpus, ſed in extremas orbium eminentias incumbant. Tria verò aut plura virgarum paria eſſe debent, & aliæ aliis aliquantò longiores, & breuiores, ac minores, quò, ſi lubet, 20 magis diſtendere poſſis. Virgæque hinc & inde ex vtraque malleorum parte collocentur. Hæc igitur ſi crebrò molitus fueris, & iuſtam intenſionem, & ex directo æquabilem præſtabunt, vulnerique nullum dolorem afferent. Nam ſi quæ ſunt expreſſiones, partim quidem ad pedem, partim verò ad femur ablegantur, virgæque hinc atque inde à malleolis rectiùs collocantur, vt ne tibiæ ſitum impediãt, ac probè vulnus decumbat & ſuſtineatur. Neque verò quicquam prohibet, duas ſuperiores virgas, ſi quis velit, inter ſe iungere, ac leue aliquid, ſi lubet, iniicere, ita vt iniectum ſublime ſupra vulnus extet. Orbes igitur ſi lenes, molles, firmi & re- 30 center conſuti fuerint, virgarumque intenſio, velut iam dictum eſt, rectè facta ſit, optimum erit commentum. Sin horum quicquam nõ rectè procedat, oberit magis quàm profuerit. Cætera autem artificia, aut rectè, aut nullo modo molienda ſunt. Turpe enim & ab arte abhorrens, aliquid molientem in ipſo artificio deficere.

Fracturas porrò tam cum vlcere, quàm ſine vlcere, plærique medici primis diebus lana ſuccida curant, neque id ab arte alienum videtur. Qui ſanè ad recenter vulnerata, linteorum inopia, lanam comparatam habere coguntur, iis

magna venia debetur. Neque enim in linteorum penuria, quicquam lana longè melius ad hæc deliganda adhiberi potest. Ea verò quamplurima, tum probè carpta, neq; aspera esse debet. Pauca nanque & praua, parum habet virium. At qui vno aut altero die lanam deligare æquum esse putant, tertio verò & quarto iniectis linteis comprimunt, tumque plurimum distendunt, ij in eo, quod in re medica imprimis est aduertendum, admodum inscien-¹⁰ter se gerunt. Tertio nanque & quarto die duriter & asperè vulnera minimè tractari debēt, & vt vno verbo complectar, iis diebus omni specilli demissione, aliisque quibus vulnera irritantur abstinendum. In totum enim plæraque vulnera tertio ac quarto die recrudescere consueuerunt, tum quæ ad inflammationem & sordes tendunt, tum quæ ad febres deueniunt. Atque hoc præceptum, si quod aliud, magnum est operæ pretium attendere. Quid enim est præcipui in re medica vsus non in vlceribus modò, verumetiam multis in aliis, morbis, cum quo communionem non habeat? Nisi si quis alios quoque morbos vlcera esse dixerit. Quæ sane oratio ²⁰ quandam habet probabilitatem. Multis enim modis alij cum aliis cognationem habent. At qui lanis vt æquum cēsent, quoad septem dies præterierint, deinde tum intendere, tum componere & fasciis deuincire, ij non perinde inscientes videri debent. Nam & maximè accommodatum inflammationi tempus præterierit, & ab his diebus ossa laxari & bene coaptari poterunt. Ista tamen curandi ratione longè potior est quæ per exordia fascias deuincit. Hęc enim septimo die efficit vt deligationi per ferulas suscipiendæ planè idonei reddantur, quod in illa multò posterius contingit. Sed & alias quasdam habet noxias, quas longum es-³⁰set percensere.

At quibus ossa fracta cute eminentia, in suam sedem collocari non possunt, ea hoc modo reconduntur. Ferramenta facienda ad vectium similitudinem, quibus in lapidicinis vtuntur, hac quidem parte latiora, altera verò angustiora. Tria autem aut etiam plura esse debent, quò maximè accommodata in vsum adhibeantur. His deinde suppositis vnà inter extendendum ita molitionem aggredi oportet, vt ima sui parte inferiori ossi, summa verò superiori in-
nitantur,

nitantur, non secus (vt vno verbo complectar) quàm si quis ad lapidem aut lignum commouendum, validam vectis molitionem adhibeat. Sint autem ferramenta quàm maximè fieri potest valida, ne inflectantur. In eoque magnum est subsidium, si & ferramenta sint idonea, & conuenientem quis molitionem adhibeat. Ex omnibus nanque machinamentis quæ conuenienter ad vsum homines comminiscuntur, violētissima hæc tria existunt, aselli circumactio, per vectem molitio, & cunei adactio. Ac nisi aut vnum ali-

10 quod, aut omnia adhibueris, nihil ex his omnibus quæ magna vi nituntur, perfici possit. Quare negligenda non est hæc per vectes molitio. Hac siquidem ratione, aut nulla alia, ossa in suas sedes reconduntur. Quod si sanè pars ossis quæ super aliud effertur, minimè idoneam vecti sedem exhibet, sed acutum quid prominet, illud scalpro vtrinque limandum, quò firmius vecti insideat. Eodem autem die aut postero molitionem & extensionem adhibere conuenit, sed non tertio, quarto verò, & quinto minime. His etenim diebus lacescita ossa, etiamsi suis sedibus restituta non sint,

20 inflammatione tentantur, ac nihilominus etiam vbi restituta fuerint. Quinetiam reposito osse multò magis excitabitur neruorum distentio, quàm non reposito, quod probè nosse conuenit. Etenim si reposito osse neruorum distentio superuenit, in angusto spes est. Præstatq; si id sine molestia fieri possit, os retro compellere. Neq; enim his quæ plus iusto laxiora sunt neruorum distentiones & rigores accedunt, sed his quæ magis intenduntur, qua de re nunc agitur. His igitur prædictis diebus nullam molestiam exhibere oportet, sed operam dare vt vlcus quàm minimè inflammatione

30 tentetur, maximeq; ad pus perueniat. Elapsis verò septem diebus, aut etiam paulò pluribus, si febris absit, neque vlcus inflammatione vexetur, tunc minus obstat quo minus reponere tētemus, si id nos consequi posse non diffitemur. Alioqui nil opus est frustra aut sibi molestiam, aut alteri exhibere. Vbi igitur ossa in suam sedem compuleris, discessionē factura sint necne, quænam ad ea curandi ratio accommodari debeat, iam est expositum. Ac siquidem discessura ossa speraueris, in his omnib' deligatio ex linteis, quo dixi modo, vt plurimum à mediis orsa instituenda est, velut quæ ex

duobus initiis primùm fascia circumdatur. Vlcera autem forma in considerationem adhibenda est, quò quàm minimum hiantibus ac diductis labris sub vinculo existat. Interdum etenim accommodatè vinculum ad dextram ducitur, interdum verò ad sinistram, aliis etiam ex duobus initiis ortum habet. At quæ suis sedibus ossa restitui non potuerunt, ea discessionem esse factura nosse conuenit, nec non quæ prorsus carne nudata sunt. Nudantur verò quibusdam parte superiore, nonnullis quoque in orbem quoquouersus carnes emoriuntur. Et nonnullis quidem sub diuturno vulnere ossa quædã cariæ experta sunt, aliis verò minimè, & his quidem magis, illis autem minùs, ac partim quidem parua, partim etiam magna. Ob relatas igitur causas vno verbo explicari non potest, quo tempore ossa discessionem sint factura. Quædam etenim ob paruitatem, nonnulla etiã quòd in summo contineantur celerius discedunt. Alia verò minimè, verùm arefacta & cariem sentientia desquamantur. Ad hæc etiam multùm inter se curandi ratio differt. His igitur in totum celerrimè ossa abscedunt, quibus citissimè pus coit, celerrimèque etiam atque optimè caro produci-
tur. Quæ enim in laesa parte caro subnascitur, ea ferè in sublimis ossa attollit. Totus quidem testæ ossis ambitus, si quadraginta diebus discessionem facit, rectè abscedere existimandus est, cum tamen quædam sexagesimum attingant. Rationa quidem certè ossa citius, solidiora tardiùs, quæque etiam minora sunt, multùm infra hoc spatium, atque alia aliter discedunt.

His autem de causis os eminens præcidi debet, si in suam sedem compelli nequit, ac tantùm non reponi posse videatur, si detrahi queat, si noxium fuerit, & carnem aliqua ex parte vulneret, iensusq; molestiam afferat. Quin si denudatum fuerit, id quoque auferri debet. Reliqua præciantur necne non multum refert. Prorsus enim constat quæ carne in totum priuantur & arefiunt, ea penitus quoq; discessionem esse factura. At quæ in squamas resolui sperantur, ea præcidi non debent. Ex propositis autem indiciis coniciendum est quænam penitus discessionem factura sint, ad eaq; huiusmodi, curatio per splenia & vini perfusionem, velut in abscessuris ossibus antiè scriptum est, adhibenda. Cauendumque

que ne frigidis per exordia perfundantur, horroris enim cū febre neruorumque distentionis metus impendet. Frigida nanque neruorum distentionem accersunt, quandoque verò etiam exulcerant. Nosse autem cōuenit illic breuius necessariò membrum fieri, vbi vtrunque os fractum, & aliud super aliud excedens curatum fuerit, cuique totus etiam testæ ossis ambitus discesserit. At quibus femoris aut brachij os eminent est, ij ægrè supersunt. Nam cū ossa grandiora sunt & medullosa, tum verò multi & insignes nerui simul vulnerantur, & musculi, & venæ. Ac si quidem reposueris, neruorum distentiones superuenire consueuerunt, non repositis autem febres acutæ, biliosæ, cum singultu & nigritie. Nihilò autem minùs supersunt, quibus neque in suas sedes sunt condita, neq; vt recondentur tentatum est. Potius verò supersunt, quibus ossis pars inferior, quàm quibus superior eminent. Superesse etiã possunt, sed rarò quidē, quibus intrò sunt cōdita. Curationes enim & corporū naturæ, quod ad ferendi leuitatem attinet, longè aliis aliæ præstant. Multùm quoque refert an interiore parte brachij ac femoris ossa eminent. Multæ enim & insignes venarum productiones per interio rem partem feruntur, quarum nonnullæ si vulnerentur, hominem iugulât. Sunt & exteriori parte quædam, verùm pauciores. Quare in huiusmodi casibus quodnam periculum impendat non est ignorandum, idq; in tempore prædicendum. Quòd si in suam sedem compellere cogeris, idque te consequi posse speres, neque multùm ossa inter se cesserunt, musculiq; in seipso non contrahuntur (quod sæpè fieri asolet) his per vectem molitio cum distentione bene contulerit.

Vbi restitueris, veratrum molle eodem die propinare conuenit, si eodem die restitueris, alioqui ne tentare quidē oportet. Vlcus autem eodem modo, quo capitis ossa fracta curandum est, neque frigidi quicquam admouendum, ac cibo penitus interdicens. Ac si quidem æger natura biliosus fuerit, nonnihil mellæ odoratæ in aquam instillando, eo victu sustinendus est. Si verò bile non abundet, aquæ potione vtendum. Quòd si febre cōtinenti detineatur, diebus quatuordecim, vt minimùm, eo victu tolerari debet, sin febre vacet, septem diebus. Deinde sensim progressu fa-

Sto, pro ratione ad simplicem victus rationem reuocandus. At quibus ossa intro condita non fuerint, tum eadem medicamento potio adhibenda, tum eodem modo vlcus nutriendum, atque eodem victu perseverandum. Itidemque elatam corporis partem distendere non oportet, quin potius contrahere, quò laxior, qua parte vlcus est efficiatur. Ossium quoque discessio longiore tempore fit, quemadmodum etiam antea dictum est. Taliaque præcipue vitanda sunt, si quis modò id honestè facere potest, cum & spes in angusto sit, & pericula multa impendeant, ac nisi reposueris imperitiæ artis existimatio tibi subeunda sit, sin reposueris, ægrum potius ad mortem præcipites, quàm ad sanitatem reducas. Vbi ossa ex toto suis sedibus mouentur, aut paulum excedunt, id multò mitius in genu quàm in cubiti flexu contingit. Femoris enim articulus pro magnitudine, magis succinctus quàm brachij est, atque hic vnus æquabilem habet naturam eamque rotundam. At brachij articulus, cum magnus est, tum plures habet cavitates. Adde quòd tibiæ quidem ossa longitudinem habent inter se similem, & paulum quid, ne effatu quidè dignum, quod exteriore parte est excedit, nihilq; memorabile prohibet, ex quo exterior poplitis tendo ortum ducit. Cubiti verò ossa inæqualia sunt, quodque breuius, longè plenius est, quod tenuius, multum supra articulum fertur & excedit. His tamen neruis qui sunt ad communem ossium coniunctionem annectitur. In brachio autem os tenue maiore connexionis neruorū partem habet, quàm crassum. Atq; horum quidem articulorum & ossium in cubiti flexu, natura est huiusmodi. Ex quo naturæ modo, ossa quæ in genu articulo sunt, sæpius quidem elabuntur, at facilius reconduntur. Ac neq; inflammatio magna, neque articuli vinculum accedit. Plurimum autem in interiorem partem excidunt, interdum verò in exteriorem, nonnunquam etiam in poplitem. Quorum omnium difficiles non sunt repositiones. Verum vbi in exteriorem ac interiorem partem mouentur, homo humili aliquo sedili, crure paulò quidem sublimiore collocato se deat. Fereque mediocris extensio satis est, vt altera quidem parte tibiæ, altera femur in diuersa contendas.

At quæ sunt in cubiti flexu ossa, maiorem molestiam exhibent.

10
 20
 30
 hībent, quàm quæ in genu, maioreque negotio ob inflammationem reponuntur, nisi protinus restituantur. Minus quidem certè quàm illa suis sedibus mouentur, sed ægrius in suum locum reconduntur & collocantur, in superque inflammationem magis contrahunt & callum obducunt. Sunt autem horum magna quidè ex parte parua inclinationes, interdum ad costas, interdum in exteriorem partem. Neque tamen articulus totus loco mouetur, sed quodammodo in brachij cauo subsistit, qua parte os cubiti excedit. Hæc igitur ubi in hanc vel illam partem excidunt, facilè reponuntur, ac satis est brachium in directum extendere, ita ut vnus ad manus iuncturam intendat, alter sub ala comprehensum retineat. Medicus autem altera manu ad emotum articulum admota, prominentiore palmæ parte propellat, altera verò propè articulum iniecta, in contrariam partem impellat. Atque huiusmodi luxationes non ægrè repositioni parent, si prius quàm inflammatione occupentur, recondantur. Ut plurimum autem magis in interiorem partem elabuntur, luxantur quoque & in exteriorem. Quæ habitu manifesta fiunt, eaque plærunque etiam absque valida intentione in suas sedes restituuntur. In his autem quæ in interiorem partem elabuntur, articulum in naturalem sedem propellere oportet, cubitum verò in pronum magis conuersum circumagere. Atque magna quidem ex parte quæ in cubiti flexu luxationes contingunt, sunt huiusmodi. Quòd si articulus in hanc vel illam partem ultra cubiti os quod in brachij cauum prominet, moueatur, quod quidem rarò contingit, sed si accidat, non amplius similiter extensio in directum facta ad huiusmodi luxata accommodata fuerit. In huiusmodi nanque extensione, quòd à cubito prominet, quo minus brachiū supra ferri possit prohibet. In his igitur quæ sic suo loco mora sunt, eiusmodi extensionē adhibere conuenit, quæ prius descripta est, ubi quis brachij fracta ossa deligat, ita ut ab ala quidè in superiorem partem tensio fiat, ab ipso autem cubiti gibbo deorsum cogamus. Hac enim maximè ratione brachiū supra suum sinum sublime tolletur. Quod si accidat, facilè in suam sedem reconduntur, ubi manuum palmis partim quidem os brachij elapsum propellentes reponimus, partim verò os cubiti quod iuxta articulum est, in

partem contrariam impellimus in vtroque eodem modo, minus tamen. Atque hæc distentio in hoc luxamento iustissima videtur. Quin & intensio in directum in suam sedem recondi queat, minus tamē quam si hoc modo intendatur.

At si in anteriorem partem brachium elabatur, quod quidem rarò admodum contingit, sed quid non eiicit repentina motio? Multa nanque suis sedibus excidunt, etsi magnū quoddam sit impedimentum. In hac autē articuli emotione magnum quiddā supra os crassius fertur, & multa neruorū contentio, nihilominus tamen quibusdam sua cōpage mouetur. Huius autem emotionis indicium est, quòd nulla ex parte cubitum flectere queunt, & articulus ad contactum manifestus est. Nisi igitur subito reconditus fuerit, graues vehementesque inflammationes cum febre oriuntur. Quòd si statim occurratur, nullo negotio in suam sedem reponitur. Oportet autem linteo duro conuoluto, non magno, in cubiti flexu transuerso imposito, de repente cubitum inflectere, & manum quàm maximè fieri potest ad humeri caput adducere. Hæc igitur reponendi ratio iis quidem sic moris abunde est. Quinetiam in directum distentio, hunc repositionis modum adaptare potest. Prominentioribus tamen manuum palmis ad brachij partem ad flexuram quidem extantem iniectis, alter in posteriorem partem propellere, alter verò ab inferiore parte iisdem in cubiti eminentiam iniectis, in contrariam partem è regione cubiti impellere debet. Ad hunc quoque luxationis modum adhiberi potest intendendi ratio prius descripta, qua ossa brachij fracta, vbi devincienda sunt, extenduntur. Atque vbi distentio facta est, prominentioribus manuum partibus admotis, velut prius dictum est conformare oportet.

At si posteriorem in partem brachium exciderit, quod tamen rarò contingit, is casus maximos omnium dolores, febresque assiduas, merè biliosas, lethales, & que intra paucos dies hominem è vita tollant, inducit. Quibus id accidit, brachium extendere nequeunt. Si ergo statim à principio affueris, vi cubitum intendere oportet, ac sponte in suum locum restituetur. Quòd si febris præoccuparit, recondi nō amplius debet. Vi enim adhibita dolor intenderetur. Ac, vt vno verbo dicam, neque vllus alius articulus, ac minimè
omnium

omnium cubitus, dum febris adest, in suam sedem compellendus est. Aliæ quoque graues noxiæ ac molestæ in cubiti gibbo contingunt. Nempe os istud crassius quandoque ab altero dimouetur, tuncque neque curuari, neque extendi similiter brachium potest. Id autem manifestum fit, si quis cubiti flexum, qua vena scinditur, & supra lacertū fertur, manu contingat. Quod vbi accidit, non facile in suam naturam restituitur. Neque enim vlla alia duorum inter se ossium connexio, vbi dimota est, facile in pristinam sedem reponitur, verum diductis ossibus eam partem turgidiorē esse necesse est. Qua autem ratione articulus vinciendus sit, in malleoli deligatione dictum est. Interdum verò os cubiti brachio subiectum frangitur, quandoque etiam cartilaginea eius pars, ex qua tendo in posteriore brachij parte enascitur. Quod cum fit, febrem & maligna vitia inducit. Articulus tamen suo loco manet, æqualiter enim ipsius basis hac parte excedit. Cum verò qua parte brachij caput supereminet discesserit, magis vagatur articulus, quam si penitus transuersus frangatur. Ac (vt vno verbo complectar) minores noxiæ sunt sub ossibus fractis, quam si iis non fractis, venæ tamen ac nerui insignes iis locis conterantur. Hæc enim magis quam illa præcipitant, si febre continua incendantur. Verum huiusmodi quidem fracturæ rarò euenire consueuerunt. Interdum quoque ipsum brachij caput iuxta productionem frangitur. Idque cum longè magis noxium esse videatur, iis quæ circa cubitum contingunt multò est leuius. Qua igitur ratione luxata singula in suas sedes reponi potissimumque curari conueniat, scriptum est, quodque articulum protinus in suum locum compelli, ob celerem neruorum inflammationem, maximè conferat. Etenim si quæ suo loco mota sunt statim recõdantur, vna etiam nerui cõtendi solent, aliquantòque tẽpore consuetam tũ extensionẽ tum inflexionẽ impedire. Hæc autẽ omnia simili modo curare conuenit, tũ quæ franguntur, tum quæ inter se dissident, tum quæ luxantur. Cuncta enim pluribus fasciis & spleniis, ac cerato, haud aliter quam reliquæ fracturæ, curanda sunt. In his etiam cubiti gibbum talem prorsus habitum habere conuenit, qualis vbi brachium fractum aut cubitus deligabatur. His enim omnibus tam luxationibus,

quàm emotionibus & fracturis, maximè communis est habitus, nec non ad eam quæ postea sequitur distentionem, & ad singula extendenda & flectenda. Inde enim similes ad utraque viæ ineundæ sunt. Præterea hoc habitu ægroto membrum facillè continetur & appensum excipitur. Ad hæc etiam ubi callus firmandus est, si quidem porrecta manu callus obducatur, eum minimè adesse præstaret, cum magno sit impedimento, parum verò proiit: sin autem manu inflexa callus obducitur, magis ex usu fuerit. At longè expeditius meliusque fuerit, si manu medio habitu collocata, callus obfirmetur. Ac de habitu quidem hæctenus. 10

Deligare verò oportet primo fasciæ capite ad læsam partem iniecto, siue fracta sit, siue exciderit, siue dehiscat, ibique primas conuolutiones circundare, ita vt ea parte maximè obfirmentur, sed vtrinque minùs. Vinculo quoque cubitus & brachium communiter comprehendendum, quod vtriusque multò maiore partem occupet, quàm plerique soleant, quò quàm longissimè à loco læso in hanc vel illam partem tumor exprimatur. Vinculo in super eminentia etiam cubiti circundanda, siue ea parte noxia sit, siue non, vt ne circa ipsam tumor colligatur. Vitandum etiam in vinciendo quoad eius fieri poterit, ne vinculum ad cubiti flexum multum coaceruetur. Compressio quoque quàm maximè qua parte noxia est, faciendæ, cæteraque, quòd ad vinculi compressionem ac laxamentum attinet, eadem, iisdemque temporibus singula adhibenda, quæ in ossium fractorum curatione priùs scripta sunt. Tum tertio quoque die vincula resolueda. Tertio item die laxa esse sentiantur, non secus ac in fracturis. Ferulæ quoque suo tempore circundandæ. Nihil enim absurdum est, tam iis quibus ossa fracta sunt, quàm quibus fracta non sunt, adhibere, nisi febris adfuerit. Quàm laxissimæ autem partim quidem ad brachium adaptentur, partim etiam ad cubitum collocentur, neque ex crasse. Admoueri quoque eas inæquales necessè est, ac inter se cedentes, quatenus cõferat coniectura ad flexum adhibita. Quin & splenia eadem ratione, qua ferulas diximus, sunt apponenda, sed qua parte vitium est, paulò pleniora. Temporis verò opportunitatem, cum ex inflammatione, tum ex iis quæ supra scripta sunt, coniiicere oportet. 20 30

Hippocratis de articulis, liber.

Humeri articulum vno modo, in alam videlicet, excidere vidi, nunquam autem in superiorem aut anteriorem partem. Non tamen excidat necne contenderim, licet de eo aliquid dicere possim. Verum neque in priorem partem vnquam vidi, nec excidere posse existimo. Etsi quibusdam medicis eam in partem plurimum luxari videtur. Sed maxime falluntur in iis quorum carnes circa articulum & brachiam tabes occupavit. In quibus brachij caput in anteriorem partem prominere profusum videtur. Atque ego cum aliquando huiusmodi articulum excidisse negarem, eam ob rem tum apud medicos, tum apud vulgum male audiui. Solus enim ignarus, alij vero omnes periti sunt habiti, remque ita se habere, vix illis persuadere potui. Si quis ex brachio, superiore humeri parte, carnem detraxerit, ex ea quidem parte qua musculus sursum tendit, tendonem quoque nudarit, qui iuxta alam & iugulum ad pectus fertur, brachij caput, licet non exciderit, anteriore parte multum prominere conspicietur. Natura enim brachij caput in anteriorem partem pronum est, reliquum vero brachij os in exteriorem partem incuruatur. Brachium vero lati scapularum ossis cauo adiacet, vbi ad costas porrigitur. At cum in anteriorem partem manus tota extenditur, tunc brachij caput recta cauum lati scapularum ossis spectat, neque amplius anteriore parte prominere videtur. Sed quod in proposita quaestione versatur, nunquam anteriorem in partem prolapsum vidi, neque tamen de eo sic excidat, necne verbis contenderim. Vbi igitur brachium in alam elabitur, cum multis contingat, complures id in suam sedem reponere norunt. Omnes autem nosse modos quibus medici recondere consueverunt, quaque ratione his quam optime quis utatur, eruditi est. Modus quoque optimus adhibendus, vbi validissima vi opus esse conspexeris. Optimus vero ille est, qui postremus paulo post adscribetur. Quibus igitur humerus frequenter elabitur, ij per se ut plurimum in suam sedem reponere possunt. Immissis enim sub alam alterius manus digitorum nodulis, articulum sursum propellunt, cubiti vero gibbum ad pectus adducunt. Ad hunc quoque

modum medicus in suum locum compellet si interiore articuli prolapsi parte, sub alam immisissis digitis, ipse quidem capite ad summum humerum obfirmato, à costis reducat, genibus verò ad cubiti flexum brachio admotis, ad costas repellat. At qui reponit, manus eum habere robustas conuenit, aut ipse quidem manibus & capite id præstet, alius verò quidam cubiti gibberum ad pectus adducat. Reponitur quoque humerus, sic cubito in posteriorem partem ad spinam reducto, tum altera manu quod in cubito eminet sursum reflectatur, altera verò articulus retro obfirmetur. Hic reponendi modus cum superiore, etsi non sunt secundum naturam, articulum tamen circumducentes in suam sedem compellunt.

At qui calce reponere tentant, ij prope ad naturalem repositionem accedunt. Homine quidem humi supino reclinato, cum qui reponit humi sedere quam in partem articulus exciderit, oportet, deinde affecta manu suis manibus apprehensa, eam extendere, calce verò sub alam immisso, dextro quidem in dextram, sinistro in sinistram, in contrariam partem impellere. In alæ cauum autem immitti rotundum aliquid, quod cōgruat, debet. Quam ad rem maxime accommodatæ sunt paruat admodū pilæ ac duræ, quales multæ è corio sui assolent. Nisi enim quid tale indatur, ad brachij caput calx peruenire nequit. Manu quippe extensa ala cauatur, tendonibus hinc & inde alam aduersum inter se constringentibus. Alius verò ab altera eius qui extenditur parte confidēs, hominem ad integrum humerum contineat, vt ne dum manus affecta in diuersum tenditur, corpus circumducatur. Primum habenam mollem iustæ latitudinis quæ pilam sub alam impositam circumeat, & cōtineat, vtroque capite prehensam, quidam supra caput eius qui extenditur sedens, & os summi humeri pede calcans, in diuersum contendat. Pila autem quàm maxime fieri potest intro ad latus, non ad brachij caput, accedat. Est & alius restituendi modus, cum in erecti & stantis humerum æger sustollitur. Eum autem qui in humerū tollit maiorem esse oportet, apprehensaque laborantis manu, subiatum humerum in alam subiicere, deinde velut sedi insidentem aliquantulum conuertere, id in animum inducentem, vt ex humero suo

ro suo suspensum ala hominem attollat. Ipse verò excitato humero, ea parte se magis, quàm altera attollat, suspensiq; hominis brachium ad pectus suum quàm celeritimè compellat. In eoq; habitu vbi hominem suspensum tenuerit, insuper concutiat, quò reliquum corpus ei in contrariam partem, ex aduerso brachij quod continetur, propendat. Quòd si leuis admodum homo fuerit, huic præterea leuis aliquis puer à tergo appendeat. Atque hi omnes repositio- nis modi ad palæstram valde sunt æaccommodati, quòd eò
 10 nulla inferri instrumenta desiderent. Quibus tamen alibi quoque quis vti possit.

Quinetiam qui pistillo in suam sedem compellunt, prope ad naturalem reponēdi modum accedunt. Pistillum autem molli quadam fascia conuoluendum, quò minùs elabatur, atque inter costas & brachij caput subter adigendū. At si breue quidem pistillum fuerit, collocari aliquo sedili homo debet, sic, vt egrè brachiū pistillo circunducatur. ferè autem longius esse pistillum oportet, prope vt stans ex eo dependeat. Deinde brachio quidem & cubito circa pistillū
 20 porrecto, ex altera corporis parte manibus ad ceruicem iuxta iugulum iniectis, deorsum quis vrgeat. Hic repositio- nis modus ferè secundum naturam est, & recondere articulum si probè apparetur, potest. Quin & per transuersum in scala lignum quidam alius huiusmodi modus, atque etiam melior obitur, propterea quòd suspensum corpus in hanc vel in illam partem securius ex æquo libretur, ad id enim quod pistilli formam habet, licet humeri articulus adhæ-
 30 reat, periclitatur tamen corpus ne in hanc vel in illam partem oberret. At supra scalæ gradum deligari rotundum ali- quid debet, quod in alæ cauum conuenienter aptetur, insu- perq; brachij caput in suam sedem compellat.

Ex omnibus autem reponendi modis hic optimus. Li- gnum esto latitudinis ferè quidem quinque aut quatuor di- gitorum, crassitudinis verò duorum, aut etiam tenuius, lō- gitudinis autem bicubitalis, aut paulò minùs. Cuius alterū extremum rotundum sit & angustissimum ea parte, maxi- meq; tenue. Superciliosam autem habeat eminentiam in
 summa rotunditatis parte paulùm extantem, qua non la-
 tus, sed brachij caput attingit, vt huic supposita, alæ ad co-

itas adaptetur. Lignum quoque quo lenius reddatur, extrema sui parte linteum aut fasciam mollem agglutinatam habeat. Deinde ligni capite sub alam intrò quantum fieri potest, inter costas & brachij caput impulso, manus tota ad lignum porrecta, alligari debet; vt ad brachium, & ad cubitum, & ad volam manus quam firmissimè quiescat. Imprimis verò id elaborandum est, vt ligni summa pars, brachij capite suppurato, quàm penitissimè alam subeat. Post hæc trabeculæ transuersæ inter duas columnas probè alligatæ, manus vnà cum ligno superimponenda, sic vt altera quidè 10 parte manus, altera corpus, ad alam verò trabecula statuatur. Demum in alteram partem manus vnà cum ligno circa trabeculam deorsum vrgenda, in alteram verò reliquum corpus. Trabecula autem ita altè vinciat, vt totum corpus sublime summis pedibus insistat. Hæc reponendi humeri ratio longè optima censetur. Iustissimam enim molitionem facit, si vel solùm intrò magis quàm brachij caput lignum immittatur, iustissimæ quæ fiunt in vtranq; partem librationes, & ossi brachij securitatem præstant. Recentia igitur opinione citius reconduuntur, ac prius quàm extensio 20 facta videatur. Quinetiam vbi inueterauerint, hæc sola repositio restituere potest, nisi iam temporis lapsu caro quidem articuli cavitatem occupauerit, & brachij caput locum in quem declinavit, consuetudine tritum iam sibi fecerit: Enimverò tamen ita inueteratum brachij luxum reponere mihi posse videtur. Quid non enim iusta molitio moueat? Non tamen loco manere posse existimo, sed vt consueuit prolapsurum. Idem quoque efficies, si per scalam vi admotam, eundem reponendi modum adhibueris. Admodum item idonea fuerit sella magna Thessalica, super quam vis 30 adhibeatur, si recens sit luxatio. Paratum tamè lignum velut dictum est, oportet. Sed & ægro in sella in latus collocato, brachium cum ligno, super eam partem, in quam dorso recumbunt, transmitti debet, & in alteram quidem partem corpus, in alteram verò brachium cum ligno deorsum impelli. Idem quoque impulso super biforem ianuam facta efficit. His autem prout sese obtulerint, vtendum.

Naturam igitur alteri plurimum præstare, vt quæ prolapsa sunt faciliè recõdantur, animaduertere oportet. Et certè
aceta-

acetabulum ab acerabulo distat, cum hoc quidem facile, illud verò ægrius superetur. Plurimum etiam discriminis habet negotiorum colligatio, quæ iis quidem remissa, illis verò intenta est. Etenim in articulis humor hominibus inest, ob neruorum compagem, qui naturâ laxi sunt, & facile intenduntur. Complures namq; ita humidos videas, vt cum velint, iis articuli sua sede citra dolorem moueantur, rursusq; absq; dolore restituantur. Quin & habitus quidam corporis discrimen habent. Iis enim qui bene habitis sunt membris & carnosiss, & articulus minus elabitur, & ægrius reconditur. Vbi verò solito tenuiores & macilentiores euaserunt, tunc magis excidit, & facilius restituitur. Cuius rei argumento sunt boues, quibus tunc sua cauitate femur magis excidit, cum macilentissimi euaserunt. Quod sub hyemis finem iis contingit, quo etiam tempore potissimum luxantur. Si modò huiusmodi quippiam in medicina tractari debet, & certè fas est. Rectè enim nouit Homerus, inter omnia pecora boues eo tempore quàm maximè laborare, ex iisq; aratores, quòd hyeme terram colant. Iis igitur quòd maximè at-
 20 tenuentur, articuli potissimum prolabuntur. Reliquæ namque pecudes breuem herbam depascere, bos non item, nec nisi altam potest. Etenim reliquis tenuia labra prominent, & superior mala gracilis est. At boui crassa quidem labra prominent, crassa quoq; aut retusa superior mala est, ideoque tenues herbas subire nequeunt. Rursus animalia solidam vngulam habentia, vt quæ vtrinq; dentata sint, summis quidem labris aut dentibus vellere possunt, & exiguæ herbæ dentes supponere, huiusmodiq; herba potius quàm
 40 altiore delectantur. In totum enim exigua herba, alta melior est ac firmior, præterquam quòd maturius frugem effert. Ideoque hunc in modum versibus cecinit,

Sic vbi flexilibus veris gratissima bobus

Tempestat fuerit.---

quòd alta herba lubentissimè delectantur. Sed & alioqui naturâ laxiorem hunc articulum quàm cætera animalia bos habet; ideoque inter eundem pedes reliquis magis flectit, præsertimque vbi macie & senio confectus fuerit. His omnibus de causis boui potissimum articulus excidit.

De quo certè plura à me dicta sunt, quòd ista eorum omnium quæ ante dicta sunt fidem faciant. Sed vt nunc ad institutum redeat oratio, carne expertibus magis elabuntur articuli, vt & citius reconduntur, quàm bene carnosus, minusque inflammatione tentantur, humidis & gracilibus, quàm siccis & carnosis, minusque in posterum deuinciuntur. Quin & citra inflammationem mucus iusto copiosior subest, atque ita lubricus magis locus fuerit. Ferè enim gracilibus magis quàm carnosis articuli mucò redundant. Gracilium nanque carnes qui non rectè ex arte in ediam tollerant, quam obesorum mucosiores sunt. Quibus tamen cum inflammatione mucus subest, iis ex inflammatione articulus deligatur, ac propterea qui mucò redundant articuli, non admodum excidunt, qui alioqui exciderent, nisi aut maior, aut minor inflammatio accessisset. Qui igitur reposito articulo, nullam circumiectis partibus inflammationem sentiunt, & nulla interposita mora humero absque dolore vti possunt, ij quidem nulla adhibita cura sibi opus esse existimant. Medici tamen officium est, aduersus hos præfagium instituere. In huiusmodi siquidem & rursus promptius elabitur, quàm quibus nerui inflammatione vexantur. Atque hæc in omnibus hominis articulis ita se habent, ac præcipuè circa humerum & genu. Hæc nanque potissimum luxantur. At quibus nerui inflammatione laborant, ij humero vti, quòd dolor & inflammationis contentio prohibeat, non possunt. Iis igitur cerato & spleniis, ac multorum linteorum vinculis mederi oportet, ac lanam mollem mundam & conuolutam in alam imponere, quæ sinum expleat, tum contra vinculum quidem fulciat, & articulū inhibeat. Brachium autem vt plurimum detinendum vt in superiorem partem vergat. Ita enim humeri caput à loco in quem prolapsum fuit quàm longissimè abfuerit. Humero verò deuincto, deinde brachium, fasciâ in orbem corpori circumuoluta, ad latus alligandum. Humerus quoque blandè & molliter perfricandus. Multarum verò rerum experientiâ medicum habere oportet, ac certè etiam frictionis. Ex eodem enim nomine, non idem euenire consuevit. Nam & iusto laxiorem articulum frictio vincire, & iusto duriorum soluere potest. Verùm de frictione nobis alio loco tractabitur.

tur. Hunc igitur humerum mollibus manibus, tum alioqui blandè, quod certè confert, perfricare conuenit. Articulus autem non vi, sed quatenus id citra dolorem fieri possit, dimouendus. Omnes verò in suam sedem reponuntur, partim quidem longiore, partim etiam breuiore tempore.

His autem iudiciis an brachiū exciderit intelligi potest. Atque id quidem, vbi homines iustum corpus, & manus, & crura nacti sunt, si pars integra cum sana, & sana cum integra conferatur, alterius hominis articulis in considerationem non adhibitis (quibusdam enim articuli naturâ magis prominent) sed ipsius ægrotantis, num integer vitiato dissimilis sit. Atq; hoc rectè quidem dictum est. Admodum tamen multa in his hallucinatio subest. Ac neque satis est hanc artem tantum ratione nosse, sed & in vsum exercitatione traducēda est. Multi enim præ dolore, aut alia ex causa, licet iis articuli non exciderint, haud tamen eo habitu, quo sanum corpus collocatur, restitui sustinent. Ad huiusmodi igitur habitum intelligentia & animi notione consequendam adniti oportet. Quin & brachij luxati caput in
 10
 20
 30
 alam multò magis incumbere quàm sani videtur. Ad hæc in superiore humeri parte locus cauus apparet, & summi humeros, quòd articulus in inferiorem locum subierit, extare conspicitur. In quo quidem aliqua etiam hallucinatio subest, de qua, cum memoratu digna sit, postea scribetur. In eo præterea quod excidit, cubiti gibbus magis à latere recedere, quàm in altero videtur. Ac si quis vi admota adducat, istud quidem non sine dolore fieri possit. Ad hæc neque cubito extento rectam manum sursum ad aurem attollere admodum potest, neque hac vel illac, perinde ac sanum, traducere. Atque hæc quidem sunt humeri prolapsi indicia, ac reponendi modi, qui scripti sunt, curationesque eædem. At eorum curatio quibus humeri frequenter elabūtur cognitione digna est, cum multi alioqui ad omnia idonei, à certaminibus prohibiti fuerint, multi quoque ad res bellicas inuiles euaserint, eoque casu perierint. Simul quoque eam ob causam res cōsideratione digna est, quòd neminem qui iis rectè medeatur videam, verum partim ad curationem ne aggredi quidem, partim verò cōtrà quàm conueniat tū sentire tum facere. Frequenter enim medici ad prolapsus,

humeros, in superiore humeri parte, & anteriore quâ bra-
 chij caput eminet, & posteriore quoque paulum iuxta su-
 periolem humeri partem, vstionem adhibuerunt. Quæ qui-
 dem rectè adhibita fuisset, si brachium vel in superiolem,
 vel anteriorem, vel posteriorem partem prolapsum fuisset.
 Nunc verò cum in inferiolem partem elabatur, propellit
 potius quam prohibeat. Superiore enim capacitate bra-
 chij caput excludit. Sic verò vstione vtendum, vt cutis sub
 ala digitis apprehensa, secundum eam rectitudinem potif-
 simum, in quam brachij caput prolabitur, attrahatur, sic
 deinde attracta cutis candenti ferramento traiciatur. Fer-
 ramentis autem ad id vtendum, non crassis, neque admo-
 dum rotandis, sed oblongis. Manu enim impulsâ celerius
 penetrant. Candentibus quoque adurendum, quò quàm
 celerrimè fieri potest, penetrent. Crassiora nanque cum tar-
 dius penetrent, latiores crustas resoluunt, periculumque est
 ne vlcera abrumpant. Quod etsi nihilo deterius est, deforme
 tamen magis & ab arte abhorrens censetur. Vbi verò
 adurendo ferramentum traieceris, in plerisque abundè erit
 inferiori dumtaxat parti crustas inurere. Quòd si pericu-
 lum minimè esse videatur vt vlcera abrumpantur, sed ma-
 gnum spatium sit interiectum, tenue specillum quo ad illi-
 nendum vtimur, per ambusta foramina traicere oportet,
 cute adhuc digitis apprehensa, neque enim aliàs traicere
 possis. Quo traiecto cutis laxanda est, deinde inter vtranque
 crustam, alia tenui ferramento, donec specillo occurrat, in-
 ducenda & inurenda. Ex his autem conicias quatenus cu-
 tis sub ala apprehendi debeat. Glandulæ sub ala, vt & mul-
 tis aliis corporis partibus, sitæ sunt. Verùm integrâ glandu-
 larum natura aliàs tractabitur, quodque existant, & quæ in
 quoque indicent, quamque vim habeant. Has igitur, neque
 quæ his interiora subsunt, prehendere oportet. Magnum
 nanque periculum imminet, quòd cum valde insignibus
 nervis propinquitatem habeant. Quod verò extra glandu-
 las est, id cum extra noxiam sit, quàm plurimum apprehen-
 dendum. Illud autem animadvertere oportet, summè qui-
 dem sursum sublato brachio, nihil ex cute sub ala, quod ex-
 tensione dignum sit, apprehendi posse. Consumitur enim
 ac resimatur cum sursum brachium porrigitur. Neque verò
 necru

nerui vlla ratione vulnerandi sunt, qui eo habitu intenti sunt & expositi. At paulum sublato brachio, multum quidem de cute apprehendes, cum nerui quibus cautio adhibenda est, intus ac vltra id quod apprehenditur siti sint. An non verò in omni arte imprimis elaborandum est, vt iustus in vnoquoque habitus inueniatur? Atque hæc quidem circa alam fieri debent, satisque ita cutem apprehendere, vt rectè vstiones adhibeantur.

Extra alam verò duobus tantum locis inurere licet, quò morbo succurratur. Vno quidem anteriore parte, inter brachij caput & tendonem qui circa alam est. Eaque parte cutis penitus candenti ferramento, non tamen altius perurenda. Proxima enim est vena crassa & neruus, quorum neutrum igne tentari debet. Rursus autem exteriori parte alteram vstionem adhibere licet, multum quidem supra tendonem qui ad alam est, paulum verò infra brachij caput. Ac cutis quidem penitus candenti ferramento adurenda, non tamen altè admodum infligenda plaga est. Ignis namque neruis est noxius. Mederi igitur vlceribus per totam curationem conuenit, brachium nunquam vehementer, verum mediocriter, quantum ad vlcerum curationem opus est, atollendo, vt minus frigore tententur. Ambusta namque omnia tegi debent, quò & moderatam curationem recipiant, ac minus oras diducant, minorque cum profluij sanguinis, tum conuulsionis metus accedat. Vbi verò pura euaserint vlcera, & ad cicatricem peruenerint, tunc sanè omninò brachium die ac nocte ad costas semper alligatum esse oportet. Quinetiam sanatis vlceribus, eodem modo longo tempore brachium ad latus alligandum est.

30 Hac enim potissimum ratione cicatrice obducetur, & contrahetur laxitas ea, in quam maximè brachium prolabitur. At quibus humerus in suum locum recondi minimè potuit, si quidem adhuc crescunt, os brachij non æquè ac integrum augeri consuevit, verum vt aliqua ex parte augeatur, altero tamen breuius euadit. Idem verò experientur qui à primo ortu mustelæ cubito præditi. Græcis γαλιάγκωνες dicuntur, & duplici ex noxia tales euadunt, siue quòd in vtero tali luxatione teneantur, siue aliam quòd noxiam postea scribendam. Quinetiam quibus adhuc

tenellis circa brachij caput profundæ altæq; demersæ sup-
 purationes contingunt, ij quoque omnes iusto brevius, &
 tenuius brachiū habent, & γαλιόγκωνες euadunt, & siue se-
 centur, siue vrantur, siue iis pus sponte erumpat, rem ita se
 habere compertum est. Manu quidem validissimè vti pos-
 sunt qui mustelæ cubito ab ortu sunt præditi, ij tamen bra-
 chium ad aurem attollere extento cubiti gibbo non valēt,
 idque multò minùs quàm manum integram. At vbi iam in
 homines euaserint, neq; humerus prolapsus restitutus fue-
 rit, iis gracilis superior humeri pars redditur, eaque parte
 habitus tenuatur. Neque tamen vbi dolor quieuerit, ea qui-
 dem omnia quæ requiruntur ad sublatum cubiti gibbum
 à costis ad latera adducendum, similiter præstare possunt,
 Quæ verò brachio ad latus, vel in priorem partem vel in
 posteriorem adducto effici possunt, ad ea tractanda valent.
 Nam & scobinam & ferram trahere, securi item cædere &
 ligone fodere queunt, dum ne nimium cubiti gibbum at-
 tollant, ad aliaque omnia quæ huiusmodi habitus postulat
 efficienda, idonei habentur.

Quibus summus humerus auulsus est, iis os auulsū ex- 20
 tare cernitur. Est autem id iuguli & lati scapularum ossis li-
 gamentum. Hac enim in parte hominis à cæterarum ani-
 mātium natura distat. Medici igitur hoc in casu plurimum
 falli consueuerunt. Auulso enim osse extante, superior hu-
 meri pars depressa & caua conspicitur, ita vt quasi humeris
 prolapsis curationem instituant. Equidem complures no-
 ui medicos, alioqui minimè contemnendos, qui huiusmodi
 humeros excidisse rati, dum restituere conatentur, magnā
 noxiam ægris inferrent, neque prius desisterent, quàm vel
 spe vel opinione reponendi humeri se frustratos intellige- 30
 rent. His quidem ea est curatio quæ cæteris huiusmodi, ce-
 ratum, splenia, fasciæ, & eadem vincendi ratio. Os tamen
 quod supereminet deorsum vrgendum est, ei que plurima
 splenia admouenda, & hac parte maximè apprimenda, bra-
 chiumq; lateri annexum superiore parte derinendum. Hac
 enim ratione os auulsū proximè adduci poterit. Hæc
 autem probè nosse, & si tibi alioqui videatur certò prædica-
 re licet, hoc casu nullum quidem neque paruum, neque ma-
 gnum humero detrimentum contingere, locum tamen de-
 formem

formem reddi. Nūquam enim os illud in pristinam sedem, quale natura esse consueuerat, restituitur, sed plus aut minus superiore parte turgescere necesse est. Nam neq; aliud os vllum, quod cum altero communionem & cohæretiam habet, vbi à naturali sede auulsum fuerit, in pristinum locum reuertitur. Summus verò humerus si probè vinciatur, paucis diebus dolore liberatur.

Iugulum siquidem ex toto transversum fractum fuerit, facilius curatur, si verò per longitudinem, ægrius. Contraq; id contingit quàm quis existimet. Quod enim ex toto trãuersum fractum est, citius quis in suam sedem compellere, & si diligenter prospexerit, acidoneum habitum conuenientemq; deligationem adhibuerit, quod supra est, infra adducere possit. Ac etiam si prorsus in suam sedem non collocatur, non tamen eminens ossis pars admodum acuta redditur. Quibus verò oblongum os frangitur, simile malum contingit iis quibus ossa quædam auulsa sunt, vt ante scriptum est. Ipsum siquidem secum ipsum collocari nõ admodum potest, eminens tamẽ ossis summitas valde acuta redditur. Omnino certò scire conuenit, nullam ex iugulo fracto, neque humero, neque reliquo corpori noxiam afferri, nisi (quod raro accidit) præterea siderari contingat. Ad iugulum tamen fractum deformitas accedit, idq; primùm turpissimum, deinde verò minus turpe fit. Iugulum verò vt & reliqua omnia ossa quæ laxa sunt, promptè coalescit. Talia nanque calium celeriter obducūt. Vbi igitur recens est fractura, vulnerati malum re ipsa grauius esse rati, sollicitudinem adhibent, & medici quoque rectam curandi rationem magno studio suscipiunt. Procedente verò tempore vulnerati, cum neque dolore tententur, neque aut cibum capere aut iter facere prohibeantur, rem negligunt, itemq; medici, cum nihil his in locis præstare queant, diffugientes laborantium incuriam non iniquo animo ferunt, interimq; callus celeriter obducitur. Deligandi autem ratio eadem quæ plerisque adhibetur, curatioq; cerato, spleniis, & mollibus linteis instituitur. Ac præter istam curationem, imprimis in hac manuum tractatione prouidendum & insuper est animaduertendum, vt quàm plurima splenia quæ extat imponantur, & plurimæ fasciæ ea præcipuè parte ad-

stringantur. Nonnulli verò iam solerter excogitarunt, ut
 plumbum aliquod graue superalligaretur, quò deorsum
 cogeretur quod extrat. At neque forte prudenter se gerunt
 qui simpliciter deligant. Quinetiam sanè hic modus iugulo
 fracto non est accommodatus. Neque enim quod eminent
 effatu memorabilem aliquam depressionè habere potest.
 Alij rursus intelligentes huiusmodi deligationes huc & il-
 luc vitiosè ferri, neque quæ eminent in naturalem locum
 cogere, ipsos quidem certè deuinciunt, spleniis & linteis v-
 tentes perinde atq; alij. Verùm fascia quadam homine ac-
 cincto, qua parte aptissimè cingi solet, spleniis ad fracturæ
 eminentia adhibitis, ut ea parte extuberent, fasciæ caput ad
 cingulum anteriore parte alligant, atque ita productum in
 iuguli directum vinculum, in posteriorem partem agunt,
 deinde cingulo aduolutum in anteriorem partem ducunt,
 rursusq; in posteriorem reducunt. Quidam verò fasciam cin-
 gulo non obuoluunt, sed ea ad interfœmineum ipsamque
 sedem & iuxta spinam circūdata, eo modo fracturam com-
 primunt. Hæc igitur ubi audiuntur, inexperto quidem pro-
 pe ad id quod secundum naturam est accedere videntur, ve-
 rùm si quis ad vsum accommodet, inutilia comperiet. Neq;
 enim vllam vnquam firmitatem habent, ne si quis decum-
 bat quidem, quanquam sic proximè ad firmitatem accedat:
 verùm si decumbens aut crus inflectat, aut ipse incuruetur,
 fasciæ omnes mouebuntur, & alioqui molesta est hæc vinci-
 endi ratio. Nam & sedes intercluditur, & fasciæ in hac lo-
 ci angustia vniuersæ colliguntur. Rursus quæ cingulo obu-
 uoluuntur, non adeo firmiter huic accincta sunt, quin cin-
 gulum sursum ferri cogatur, atque ita necesse sit vinculo o-
 mnia relaxari. Quàm proximè autem res confieri posse vi-
 deatur, etsi nihil magni quis præstiterit, si quibusdam fasciis
 ad cingulum conuolutis, plurimas alias ad priorem deliga-
 tionem admoueat. Hac enim ratione tum maximè stabiles
 fasciæ fuerint, tum sibi mutuò opem ferant. Plurima igitur
 quæ iugulum fractum consequuntur dicta sunt. Sed id quo-
 que præterea aduertendum est, iugulum plæruntq; ita fran-
 gi solere, ut os quod est à pectore in superiorem partem e-
 mineat, quod est à summo humero in inferiorem partem
 deprimatur. Horumq; ea est ratio, quòd pectus quidem ne-
 que.

que infra neq; supra admodum procedat. Articuli enim in pectore leuis est agitatio. Pectus nanque tum sibiipsum, tum spinæ continēter coaptatum est. Sed iugulum quidem proximè ad humeri articulum fluitat. Cogitur nanq; sæpissimè moueri, propter eam quam cum summo humero habet cōnexionem. Adde quòd vbi vulneratum fuerit, pars ea quæ pectori inhæret, sursum elabitur, neq; fere deorsum deprimi solet, cum & natura leuis sit, eiq; supra quam infra maior inanitas pateat. At humerus brachium, & quæ his connectuntur, facilè à pectore & costis recedunt, ac propterea multum in superiorem & inferiorem partē abduci possunt. Fracto igitur iugulo os quod ad humerum est, deorsum tēdit. Promtius enim vnà cum humero & brachio deorsum inclinare potest, quàm sursum ferri. Cùm igitur hæc ita se habeant, imprudenter se gerunt, qui extantem ossis partem deorsum cogi debere existimant. Verùm inferiorem partē ad superiorem adducendam esse perspicuum est, cùm ea motionem habeat, & à naturali sede recesserit. Patet igitur hanc aliter nullo modo cogi posse. Vincula nanque nihilo magis adducunt quàm abducunt. Quod si quis brachium quàm maximè ad latus adductum sursum propellat, sic vt quàm acutissimus humerus appareat, eo modo planè continget, vt cum osse quod pectori adhæret, vnde est auulsa, adaptetur. Is igitur cum recta intelligētia vtetur, tum etiam optimā & celerrimam curationem instituet, qui legitimā deligationem, vti celeriter coalescat, adhibuerit, reliquaq; omnia, præter commemoratum habitum, vana reputauerit. Decumbere tamen hominem valde ad rem pertinet, & satis sunt dies quatuordecim, vt summum, viginti. Quòd si cui contrà iuguli fractura eueniat, id quod non admodum contingit, ita vt os quod est à pectore subiiciatur, quod est à summo humero extet ac super alterum feratur, nulla magna curatione hinc opus est. Ipse enim humerus demissus cum brachio inuicem ossa committet, ac quælibet viuendi ratio satis fuerit, vt intra paucos dies callus contrahatur. At si non eo modo fractum fuerit, sed in hanc vel illam partem prolabatur, sublato quidem humero cum brachio, in suam sedem reducendum erit, vel ut etiam antea dictum est. Ac vbi ad pristinum habitum redierit, reliqua curatio celer-

rimè consequetur. Vt plurimum igitur vbi alia super aliam effertur, brachium in superiorem partem propulsum restituit. Ex his vero quæ in superioribus partibus elabuntur, quæcunq; ad latus aut infra tendunt, iis restitutionem subministraverit hominis supinus decubitus, si loco inter scapulas medio, paulò sublimius aliquid supponatur, quò pectus quàm maximè in vtranque partem reflectatur, brachiumque aliquis ad latus porrectum sursum adducat. Medicus verò altera manu, iniecta in brachij caput vola protrudat, altera ossa fracta componat. Sic enim quam maximè ad naturalem sedem reducet. Verùm quod iam dictum est, os superius ferè ad inferiorem partem subire solet. Plærisque igitur, vbi devincti fuerint, hic habitus auxilio est, vt detento ad latera cubiti gibbo, ita sursum humerus propellatur. At nonnullis quidem (vt dictum est) in superiorem partem humerus propelli debet. cubiti verò gibbus ad pectus adduci, & manus extrema ad summum humerum ab integra parte admoueri. Quòd si decumbere non recuset, firmamētum quoddam cui obnitatur adhibere oportet, vt humerus maximè sublimis maneat. Sin verò obambulet, fundam ex mitella factam ad cubiti eminentiam circumdatam, de collo suspensam gestare.

At verò cubiti articulo ad latus, aut exteriorem in partem dimoto aut subluxato, acuta ipsius parte in brachij cauo remanente, in directum distentione facta, id quod eminet retro & ad latus propulsandum est. Quòd si prorsus in hanc vel illam partem exciderit, distentio quidem in qua brachium fractum deligatur adhibenda. Sic nanque cubiti flexus nullo modo impedimento fuerit, potissimum verò in laterum locum prolabitur. Restituetur autē in suum locū, si quàm plurimum abducendo, vt ne brachij caput acutū ossis processum contingat, suspensius circūagatur & circūflectatur, neque in directum vis adhibeatur, simul autem vtraque ex parte in contrarium impellatur, & in sedem cōpellatur. Ad hæc quoque contulerit, si cubiti gibbus modò quidem in supinum, modò etiam in pronum contorqueatur. Ad curationem verò, quæ ex habitu quidem pender, spectat summam manum paulò cubiti gibbo altiorem, brachium verò ad latera adductum tenere. Eodem quoque modo & appensio,

ſio, & poſitio, & facilis geſtatio, & natura ac uſus commu-
 niter conferunt, ſi modò callus, qui citò concreſcit, prauè
 non obducatur. Quantum verò ad curationem attinet quæ
 linteis inſtituitur, ea lege articulati fieri debet, vt & acuta
 cubiti pars inſuper deuinciatur. Rurſus autem maximè ex-
 candeſcit cubiti gibbus, febresque ac dolores, nauſeam ac
 meracæ bilis vomitionem mouet, idque maximè ob tor-
 pore, ſi cubitus partè poſteriore elabatur, ſecundum id,
 ſi anteriore. Eadem verò curatio vtriſque adhibetur. In
 10 poſteriora quidem prolapſus reponitur, ſi porrectum bra-
 chium in diuerſa contendatur. Cuius rei indicium eſt, quòd
 extendi nequit, vt & in anteriora prolapſi, quod minimè fle-
 cti poteſt. Hic autè impoſito duro aliquo conuoluto, vbi ex-
 tenderis, ſuper id, repente inſlectendus eſt. At diductorium
 oſſium indicium, ad contactum venæ quæ in brachio ſcin-
 ditur, patet. Ea verò callo celeriter obducuntur. Quibus au-
 tem ex prima origine iſta excidunt, iis oſſa infra noxiam,
 quæ cubito ſunt proxima, longè breuiora euadunt, deinde
 quæ in manu, tertio quæ in digitis ſunt. Brachium verò &
 20 humerus quòd motione vertantur, validiora ſunt. Itemque
 manus altera, propter opera, etiam longè validior eſt. At ſi
 exteriorem in partem articulus exciderit, interiore parte
 carniū ſit imminutio, ſiò minùs aduerſa ex parte in quâ
 ſit prolapſio. Cubiti gibbo in interiorem partem aut exte-
 riorem prolapſo, reſoſitio quidem in communi habitu cu-
 biti ad brachium fieri debet. Ex ala nanque fascia excepta
 ſuſpenſio ſit, extremo verò cubito ſuppoſitum pondus ali-
 quod ad articulum appenditur, vel manibus deorſum vis
 adducitur. Tum ſublimi ſublato articulo, oſſa manuum vo-
 30 lis adducuntur. Hoc in habitu deligatio, appenſio, & poſi-
 tio, velut in manibus fieri debet. At vbi in poſteriora prola-
 pſio facta eſt, de repente extensione facta, manuum palmis
 directio fiat, ſimulque hæc in directione, tum in cæteris u-
 ſurpanda ſunt. Quòd ſi in priorem partem prolapſio facta
 ſit, linteo conuoluto & in iuſtum tumorem ſublato circum-
 poſito, inſlectere ſimulq; dirigere oportet. At ſi in alteram
 partè inclinet, vnà cū directione vtraque faciendæ ſunt. Ha-
 bitus verò & deligatio ad medēdi curam, communiter ſpe-
 ctant. Poſſunt quoq; & ex diſtentione communiter omnia

contingere. Articulus autem reconditur, partim quidem in sublime eleuando, partim distendendo, partim verò circumoberrando. Idq; dum habitus in hanc vel in illam partem excedunt, celeriter fieri debet.

Manus articulus in interiorem aut exteriorem partem luxatur, plurimum autem in interiorem. Signa verò in aperto sunt. Siquidem intro prolapsio fit, digiti inflecti, si extra, intendi nequeunt. Reponitur autem si digiti supra mēsam positi, partim quidem extenduntur, partim verò in diuersa contenduntur, idq; quod eminet, aut prominentiore palmæ parte, aut calce simul protruditur, & anteriore parte deorsum vrgetur. Ab inferiore verò parte iuxta os alterum, molle aliquid in tumorem sublatum, si superiore quidem parte extat, manui conuersæ, sin inferiore, supinæ est supponendum. Curatio linteis perficitur. At tota manus in interiorem vel exteriorem, vel in hanc, vel illam partem prolabitur, potissimum verò in interiorem. Est vbi ossis accrementum emouetur, interdum quoque alterum os diductum est. His valida distentio adhibenda, & os quidem emiciens propellendum, alterum verò in contrariam partem propulsandum, vnaque duobus modis in posteriorem partem & in latus, aut manibus supra mēsam, aut calce impulsio fieri debet. Quæ autem rursus excandescunt & deformitatem habent, tempore quidem ad vsum firmanentur. Curatio linteis simul & in manu & in cubito perficitur, ferulæq; ad digitos vsque imponendæ. Hæc verò ferulis deligata, crebrius quàm fracta resoluenda, & copiosiore perfusione fouenda. At manus à primo ortu luxata breuior fit, & carnes aduersa parte in quam luxatio facta est potissimum imminuuntur, adulto verò ossa permanent. Digiti articulus vbi exciderit facile quidem videtur. Restituitur verò in directum contendendo, & quod eminet propellendo, contrarium autem in alteram partem impellendo. Curatio fasciis fit & linteis. Quòd si restitutus non fuerit, exteriore parte callum contrahit. Quibus autem à primo ortu, aut dum adolescunt, ossa prolapsa fuerint, ea infra luxationem breuiora euadunt, & carnes aduersa parte quàm qua prolapsio facta est potissimum imminuuntur. Adultis verò eadem magnitudine perseuerant.

At maxilla paucis adhuc in totum emota est. Os enim à superiore maxilla procedens cum eo osse quod sub aurem annexum est, quasi sub iugum cogitur, quod maxillæ inferioris capita intercludit, & vno quidem capite sublimius, altero verò depressius existit. Inferioris item maxillæ extremorum vnum quidem ob longitudinem non facile elabitur: alterum verò cornicis rostro simile, & supra osiugale eminent. Simul quoque ex vtrisque extremis neruosi tendones exoriuntur, ex quibus innexi sunt muscoli qui temporales & masticatorii dicuntur. Qui quòd ex his dependeant, inde appellationem & motionem sumserunt. Etenim inter edendum & loquendum, & in reliquo oris vsu maxilla superior quiescit. Capiti namque connectitur, non articulo-
 20 rum modo committitur. At inferior maxilla mouetur. Articulatione namque à superiore maxilla & capite diducitur. Quam igitur ob causam conuulsionum ac neruorum distentionum, hic articulus vbi contrahitur, primam de se significationem edat, aut quam ob rem temporum vulnera periculi plena sint, & altum soporem inferant, aliàs dicendum erit. Quòd verò non admodum prolabetur, hæ
 20 causæ sunt. Illud quoque in causa est, quòd nulla tanta ciborum necessitas hominem supra quam possit hiare cogit. In nullo autem alio habitu prolabetur, quàm si quis vehementer hiando maxillam in alteram partem contorqueat. Ad id tamen vt excidat hoc confert, quòd ex neruis aut musculis qui iuxta articulos sunt, aut ad eos annectuntur, quicunq; in vsu crebro dimouentur, ij in extendendo plurimum concedere solent, non secus ac coria optimè subacta plurimum extensioni cedunt. Ergo (vt ad institutum
 30 sermonem redeam) maxilla raro quidem excidit, laxatur tamen plærunque hiando, non secus ac in aliis musculorum & neruorum immutationibus istud vsu venit. Vbi verò excidit, his præcipuè indiciis patet. Inferior enim maxilla in anteriorem partem prominet, & in alteram luxationis partem peruertitur, ossisque extremitas cornicis rostrum referens, ad superiorem maxillam magis intumescit, & ægri inferiores maxillas ægrè committunt. Atq; his quænam repositio conueniat satis patet. Vno enim vulnerati caput continente, alter inferiorē maxillam, homine quàm

moderatè potest hiante, ad mentum tum interiore tum ex-
 teriore parte digitis apprehendere debet, ac primùm qui-
 dem maxillam in hanc vel illam partem manu deductam,
 aliquandiu commouere, tum ægro imperare vt maxillam
 relaxet, & simul deducentem adiuuet, eique quàm maximè
 fieri possit concedat: deinde ad tres figuras simul adhibito
 consilio, subito impulsu in suam sedem transferre. Siqui-
 dem ex peruersione ad naturalē sedem inferior maxilla de-
 ducenda est, & in posteriorem partem propellenda. Tum
 æger his obsequens maxillas committere, ac minimè hie-
 re debet. Ac reponendi quidem ratio hæc est, quæ ne alio
 quidem habitu administrari possit. Curatio verò breuis sa-
 tis est, splenia incerata adhibita laxa, vinctura alligata. Tu-
 tius autem manus admouentur homine supino reclinato,
 ei⁹ capite scorteo puluino bene facto obnixo, vt quàm mi-
 nimè cedat. Præterea verò vulnerati caput aliquis cõtineat.

At si vtraque parte maxilla luxetur, eadem certè curatio
 est, sed os minùs committere hi possunt. Etenim iis mentū
 in exteriorem partem magis promouetur, minimè tamen
 torquetur. Ac minimè torqueri potissimùm ex dentium
 finibus deprehendes, cùm inferiores superioribus ex ad-
 uerso respondent. His quàm celerrima repostio confert,
 cuius ratio suprà est explicata. Alioqui nisi intro reuerterit,
 periculum ex febribus assiduis & tardante alto sopore vitæ
 imminet. Hi namque muscoli soporem altum inuehunt,
 cùm aut præter naturã intenduntur, aut alienantur. Ij quo-
 que biliosa, syncera, pauca aluo excernere solent, & si vomit-
 us adfuerit, syncera vomitione reddere. Moriuntur igitur
 ij etiam ferè decimo die. At vbi inferior maxilla fracta fue-
 rit, si quidem non omninò transuersa fracta est, verùm os
 adhuc cohæret, in aliquam tamen partem inclinatur, illud
 quidem digitis ad linguam in latus adductam appressis, tū
 verò exteriore parte quoad expediet obnitendò, dirigen-
 dum. Ac si dentes iuxta vulnus distorti sint & dimoti, vbi
 os in suam sedem collocatum fuerit, non tantùm duo pro-
 ximi, verùm etiam plures præcipuè quidem aureo filo, vel
 certè lineo, inter se sunt colligandi, quoad os confirmetur.
 Deinde cerato & paucis spleniis iniectis, paucisque fasciis
 non valde appressis, sed laxioribus, vinctura facienda. Nos-
 se nam-

Et namq; oportet linteorum deligationem malæ fractæ pa-
 rum quidem prodesse si rectè adhibeatur, si prauè, magnò-
 pere lædere. Crebrò autem circa linguam atrectando in-
 uestigare, diuque renitendo digitis os inclinatum dirigere
 conuenit. Ac præstaret id semper fieri, sed non licet. Quòd
 si os transuersum omninò fractum sit, quòd tamen rarò cõ-
 tingit, eo quidem quo dictum est modo in suam sedem col-
 locari debet. Quo facto dentes inter se velut antè dictum
 est colligandi. Id enim magnopere ad quietem contulerit,
 10 idque magis, si quis futuris vt decet iniectis rectè eos con-
 iunxerit. At verò vniuersam manus curationem exactè scri-
 ptis proderè non est facilè, sed ea ex his quæ scripta sunt, in
 animi notione reponenda est. Deinde ex corio Carthagi-
 niensi (cuius quidem cortex exterior, si puer sit qui vulne-
 ratus est, satis fuerit, sin adultus, ipso corio vtendum) incisa
 habena trium digitorum, vel ea quæ congruit latitudine,
 sublita gummi maxillâ, quò firmitus hæreat, ad maxillam,
 quâ transuersa fracta est, extrema corij parte agglutinetur,
 20 digiti vel paulò ampliore interposito spatio, idque inferio-
 re parte. Incidatur autem hæc habena è regione menti, vt
 acutam eius partem vtrinque comprehendat. Tum altera
 huiusmodi habena, vel paulò latior, ad superiorem maxillæ
 partem agglutinanda, tantum à vulnere, quantum altera
 recedens, quæ quâ parte auræ circumambit incisuram ha-
 beat. Habenaë autem qua parte committuntur inter se acu-
 tæ esse debent, & vbi earum capita connecti & colligari de-
 bent. In glutinâdo verò corij carò cuti obuertatur, sic enim
 firmitus adhærescet. Deinde extendenda hæc habena, ma-
 gisque ea quæ est ad mentum, vt quàm maximè vtræque
 30 circa verticem se contingant, ea cautione adhibita, ne ma-
 xilla in acutum distorqueatur. Posteaque circa frontem fa-
 scia deuincienda, quæ omnibus aliis iniici debet, vt fieri af-
 solet, quò vincula immota maneant. In maxillam verò sa-
 nam decumbendū, non maxillæ, sed capiti innitendo. Cor-
 pus ad decimum vsque diem attenuandum, deinde non tar-
 dè reficiendum. Nam si primis diebus inflammatio non ac-
 cesserit, viginti diebus maxilla firmatur. Perfectè enim cal-
 lum obducit, non secus ac reliqua ossa rara, nisi syderentur.
 Verùm de syderatione vniuersorum ossium, alia longa tẽ-

stattractatio. Hæc extensio quæ per glutinũ adhibetur firmiter hæret facileque procuratur, & ad multas ac frequentes directiones faciendas perquam est accommodata. At medici imprudenter ad manum procliues, cum in aliis vulneribus, tum etiam in maxillarum fracturis facile manum admouent. Fractam enim maxillam variis modis, tum rectè, tum prauè deuinciunt. Quæcunq; siquidem ita fractæ maxillæ deligatio admouetur, ea ossa ad fracturam tendentia eò potius inclinat, quam in naturalem statum reducat. Quòd si maxilla inferior qua parte ad mentum cohæret diducatur. Vnica autem hæc est in inferiore maxilla iunctura, at in superiore multæ. Sed non est institui nostri longius à proposito sermone aberrare. In reliquis enim morborum generibus de his dicendum erit. Si ergo dissideat quæ in mento iunctura est, eam quidem componere quiuis potest. Nam quod foras eminet, ad mouens digitis intrò propellere oportet, quod intrò vergit, in exteriorem partem adducere, digitis annitendo. Id autem ea distentione adhibita, vt ossa inter se distent, faciendum. Hoc enim modo facilius in suum statum redibunt, quam si quis illis inter se ossa compellere conetur. Quòd nosse in tota commentatione non est inuenustum. Ossibus verò coaptatis dentes hinc & inde velut quoque priùs dictum est, inter se sunt alligandi, curatioque cerato & spleniis paucis ac fasciis instituenda. Vinculum autem breue aut varium præcipuè hic locus admittit. Et si enim ex toto æquis non est libratus ponderibus, ad id tamen prope accedit. At fasciæ circumuolutio, si quidem dextra maxilla excesserit, dextra parte facienda. Id fieri censetur, vbi dextra manus deligationi præest. Quòd si altera maxilla excesserit, ab altera parte fascia ducenda est. At si rectè quidem coaptata fuerit, & vt debet, quieuerit, breui confanescit, ac dentes integri manent. Sin secus, longiore quidem tempore curatio accedit, eaque distorta & dentes læduntur & inutiles existunt.

Naso verò fracto, fracturæ modus vnus non est. Verùm qui speciosis vinculis imprudenter delictantur, cum in aliis quidem multis, tum verò in naribus vel maximè turpiter illuduntur. Hoc enim vinculum inter cætera maximè varium est, plurimisque locis fasciam refert, & relictis in cute aliquos

aliquot spatiis inanibus, variè admodum in rhombi for-
 mam intermittit. Qui igitur (vt dictum est) temerariam
 manus aggressionem studiosè affectant, ij nares fractas vt
 deuinciant auidè arripiunt. Atqui vno aut altero die sibi
 quidem medicus placet, deligatus item æger gaudet, dein-
 de citò vt molestum opus fastidit, satisque est medico, si va-
 riam narium deligationem ostentarit. Hæc autem vincien-
 di ratio omnia contra quàm oporteat efficit. Etenim siue
 ob fracturam simæ nares sint, si quis eas superiore parte
 potius comprimat, simæ magis reddentur. Siue etiam qui-
 busdam in hanc vel illam partem, aut circa cartilaginem,
 aut superiore parte nares distorqueantur, manifestum est
 quòd nullam utilitatem ex superiniecto vinculo consequi,
 quin potius lædi consueuerunt. Neque enim sic ex altera
 narium parte splenia adaptata conuenient, quanquam ne-
 que hoc faciunt qui deligationem admovent. Maxime au-
 tem mihi deligatio prodelle videtur, si ad medium nasum
 acuta sui parte, caro supra os contundatur, aut si os quoque
 quibusdam paululum, non autem multum offensum sit. In
 iis enim nares callo obducuntur, & quandam prominen-
 tiam oblongiorem habent. Sed neque hi sanè multum mo-
 lesta deligatione indigent, si modò quid vinculo opus est.
 Satisque est splenium quidem inceratum supra contusum
 extendere, dein qualis deligatio ex duobus initiis fieri so-
 let, ita semel ductam fasciam circumdare. Optimè autem
 medetur farina sitania, eluta, glutinosa, subacta, modica,
 ex cataplasmate imposita. Ac si quidem farina ex optimo
 tritico suppetit, & quæ facillè duci possit, ea ad hæc omnia
 vti conuenit. Quòd si non admodum ducatur, cum pauca
 thuris mica concussu elisa, in tenuissimum pollinem reda-
 cta, & aqua diluta, farina est subigèda, aut paululum omni-
 no gummi similiter admiscendum. Quibus igitur nares in-
 feriore parte fractæ simæ redduntur, si quidem ex anterio-
 re parte ad cartilaginem desidunt, potest in nares aliquid
 quod dirigat immitti, sin minus, excitanda quidem hæc om-
 nia sunt, digitis in nares, si licet, inditis. Alioqui specillo
 pleniore quo ad illinendum vtimur, non in anteriorem
 partem, sed quæ desidit, in nares digitis impulsio, exteriori
 verò narium parte hinc & inde digitis comprehensa simul

impellere & sursum attollere. Ac si omnino anteriore parte fractura fuerit, licet aliquid velut iam dictum est intro in nares indere, vel ex linteo derafam lanuginem, vel aliud quid tale linteo conuolutum, aut potius Carthaginienfi corio circumfutum, ea figura accommodatum, vt aptè hunc in locum immitti queat. At si vltior fractura sit, nihil intro immitti potest. Etenim si anteriore parte molestum onus est, quomodo interiore non sit futurum? Imprimis igitur interiore parte nares conformandæ, & exteriori parte non remissè agendo in suam sedem compellendæ & dirigendæ. 10
 Nam & tibi maximè nasus fractus restituitur, præcipueque eodem die, vel certè paulò pòst. Verùm negligenter agunt medici, & primùm mollius quàm oporteat rem pertractât. Digitis enim hinc & inde pro narium natura quoad eius fieri potest ad imas nares dimissis, eas ab inferiore parte sursum compellere oportet, atque ita maximè excitatas, simul etiam ab interiore parte dirigere. Deinde verò ad eam rem nullus est magis idoneus medicus, si eò studio contendere, aut id etiam tolerare velit, quàm ipsius digiti indices. Hi enim maximè sunt à natura accommodati. 20
 Admoto autem vtroque digito totæ nares obfirmandæ sunt, atque ita in quiete continendæ, maximè quidem si fieri possit assidue, quoad confirmentur, vel certè quàm diutissime, velut dictû est. Quòd si istud æger præstare nequit, vel pueri, vel mulieris cuiusdam digitis vtendum. Molles enim manus esse conuenit, sic vt quam optimè curentur nares quibus non distortæ, sed æquabiliter ad inferiorem partem desidunt. Equidem nullas vnquam nares vidi, quæ sic fractæ, si statim priùs quàm callo obducantur compellerentur, restitui non potuerint, si modo quis rectam curandi rationem insistat. 30
 Atqui homines deformitatem magno quidem pretio redimendam æstimant, eò autem studio anniti, nisi dolore aut mortis metu coacti, neque sciunt, neque sustinent, quamquam in naribus callus pauco tempore inducatur. Decem enim diebus, nisi sidentur, confirmantur. At quibus os à latere frangitur, curatio quidem eadem conuenit, directio tamen ipsa non æquabiliter ab vtraque parte facienda, sed quod inclinatum est extrinsecus compellendo, ad naturalem situm ad vrgendum, & digitis immisissis nares contrectando,

Stando, quæ in interiorem partem vergunt impigrè dirigenda, quoad restituatur, istud animo reputantes, nisi protinus nares dirigantur, fieri non posse quin peruertantur. Quibus in naturalem sedem reductis, admotos ad locum vnū aut plures digitos, qua eminentia erat, ipsum aut alium quendam continere oportet, quoad vulnus confirmatum fuerit. Quin & impulsio in nares paruo digito, subinde quæ inclinata sunt dirigere conuenit. Ac si quid inflammationis subest, iis farina ex aqua subacta adhiberi debet. Nihilo tamen minus, etiam farina imposita, digiti similiter admo-
 10 uendi. At si quando ad cartilaginem in latus nares fractæ sint, eas summas peruertere necesse est, tuncque in extremas nares quiddam ex iis quæ dicta sunt, quod eas dirigat, aut aliquid tale, immitti debet. Multa autem ad id accommodata inueniri possunt, quæ neque odorem moueant, & alioqui mollia nõ sint. Ego sanè pulmonis ouilli frustum (quod fortè tunc caderat) aliquando immissi. Indicæ enim spongiæ humorem excipere consueuerunt. Deinde ex Carthaginensis corij cortice exteriori, incisa habena pollicis latitu-
 20 dine, aut quanta conuenit, exteriori parte naribus, qua parte inclinant, agglutinanda, posteaq; prout conuenit intendenda. Paulo autem amplius intendi debet, quoad erectæ & suspensæ nares esse videantur. Tum ita longa habena sit, vt sub aurem abducta, sursum circa caput adduci queat. Quam quidem suo extremo fronti agglutinare, aut etiam ulterius ducere, demùm circa caput volutam deuincire licet. Hæc si quidem ratio simul iustam directionem continet, simulque expeditam habet, si quis cupiat maiorem aut
 30 minorem narium in contrarium momentum propensionem. Etenim quibus nares in latus fractæ sunt, in reliquis quidem eadem quæ proposita est curatio conuenit. In plærisque tamen habena insuper opus est, quæ extremis naribus agglutinata, eas in contrarium momentum propendere faciat. At quibus ad fracturam cutis quoque vulnus accessit, eos nihil eam ob rem commoueri necesse est. Verùm vlceri ceratum quod picem habeat, aut medicamentum aliquod cruentis vulneribus accommodatum imponendum. Hæc si quidem facilè curationem admittunt. Eodem quoque modo vbi ossa discessionem parant, tum primùm directio

impigrè omni adhibita diligentia faciēda, tum etiam postea digiti ad directionem adhibendi. Hoc siquidem & laxiores esse, & admouere tamen oportet. Ex omnibus enim corporis partibus nares facillimè componuntur. Habenarum verò agglutinatione aut in contrarium momentum propensione nihil omnino vti prohibet, neque si vlcus, neq; si inflammatio adfuerit. Ista nanque nullam molestiam afferre possunt.

At verò auri fractæ vinculum omne inimicum est. Neq; enim ita laxo ambitu circumdari poterit, & si magis appri- 10
matur, plurimum officiet. Quandoquidem & integra auris sub vinculo adstricta, dolore & pulsatione, & febre vexatur. Sed & ea sunt omninò quidē pessima cataplasmata, quę gra-
uissima, quinetiam pleraq; noxia, & abscessum procurant, eumq; mucum plurimum, tum deinde molestiæ plenas suppurationes efficiunt. At his ad aurem fractam minimè opus est. Proximum certè (si modò quid confert) locum ha-
bet farina glutinosa, quam neque grauem esse oportet, ac quàm minimè contingere conducit. Interdum nanque bo-
na medicina est, quæ tum ad aurem, tum ad cætera multa 20
etiam nulla adhibetur. Vitandus præterea in eam partem decubitus, corpusq; extenuandum, idq; potissimum in quo auris suppuratio metuitur, præstatq; etiam aluum emollire. Quòd si facilis sit ad vomitum, is ex moderata aliqua purgatione ciendus est. Sed si ad suppurationem veniat, celeriter quidem aperiri non debet. Multa nanq; ex his quæ suppurare videntur, quandoque etiam nullo adhibito cataplasmate resorbentur. At si coactus aperueris, citò quidem sanescet, si in vltiorem partem candens ferramentum ad-
egeris. Certò tamen scire licet aurem candenti ferramento 30
præter trahendam, curtam & altera minorem reddi. Si verò huiusmodi ferramentum reformides, pars in tumore sublata non parua admodum sectione incidenda. Crassiore siquidē loco quam quis existimet, pus contineri deprehenditur. Atque (vt breuiter dicam) cætera quoq; omnia mucosa & multos gigantia, cum lenta sint, vbi contrectantur, digitos celeriter hac vel illa parte effugiunt, eamq; ob rem medici crassiore loco quàm existiment, hæc contineri deprehendunt. Nam & ex iis tuberculis quæ ganglia nominant, quę-
cunque

cunq̄ue fluida sunt & mucosam carnem continent, pleriq̄
aperiunt in his humorem se inuenturos sperantes. Ac me-
dicus quidem opinione fallitur, nulla tamen ex huiusmodi
sectione noxia imminet. Quæ verò loca aquosa aut mucii
plena sunt, & quibus in locis singula si aperiuntur, vel mor-
tem, vel alia etiam nocua contra afferant, aliàs scribetur. Vbi
igitur auris secta fuerit, omni tum cataplasmatum, tum li-
namentorum vsu abstinendum. Sed vel iis medicamentis
quæ cruentis vulneribus imponuntur curatio est instituen-
da, vel alio quopiam quod neque onere grauet, neque do-
lorem inferat. Vbi enim cartilago nudari incipit, in ea quæ
purulenta aut mucosa subsident, id molestum est. Id quod
etiam in illis curationibus euenit. In omnibus autem quæ
rursus excandescunt, ferramentum candens vtraque parte
traicere abundè suppetit.

At quibus spinæ vertebræ ex morbis gibbum contra-
hant, ea quidem magna ex parte solui nequeunt, præcipuè
verò vbi superiore parte qua septo annectitur, in gibbum
curuantur. Quæ verò infra sunt, eorum quædam varicibus
in cruribus abortis soluantur. Magis autem quibuscunq̄ue
spina in gibbum attollitur, qui in poplitis vena suboriuntur
varices eum soluant. Fiunt quoque & in ea vena quæ est ad
inguina. Iam verò quosdam etiam ab hoc vitio diuturna in-
testinorum difficultas liberat. Et quibus certè adhuc pueris
ante perfectum corporis augmentum, spina in gibbum at-
tollitur, iis quidem corpus ad spinam augeri non solet. Ve-
rùm crura & manus ad perfectionem deueniunt, illæ autem
partes exiliores euadunt. Quibus etiam supra seprum trans-
uersum gibbus fit, iis quidem nō in latum augeri, sed in an-
terio rem partem costæ solent, neque pectus in latum sed in
acutum tendit, ipsiq̄ue spiritum difficulter & cum stridulo
sono trahunt. Iis nanque cavitates quæ spiritus excipiunt &
reddunt, angustiores euadūt. Quin etiam ceruicem ad ma-
gnam vertebram in anteriorem partem recuruatā habere
coguntur, vt ne iis caput pronum sit. Id igitur magnam fau-
cibus angustia exhibet, cum intro vergit. Nam & iis qui se-
cundum naturā recti sunt, os illud intro inclinatum, quoad
repressum fuerit, spirandi difficultatē præbet. In huiusmodi,
ergo habitu homines isti gutturosi magis quā sani apparēt.

iidemque tuberculosi fiunt, vt plurimum tuberculis duris & crudis ad pulmonem obortis. Nam & plærifq; tum gibbi, tum distentionis occasionem collectiones huiusmodi afferunt, cum quibus vicini nerui communionem habent. At quibus infra septum tráuerfum gibbus existit, nonnullis renum & vesicæ vitia superueniunt, sed & abscessus ad suppurationem tendentes circa laterum inanitates & inguina diurni, ac curatu difficiles, quorum neutri gibbum soluūt. Iis verò coxæ magis quam quibus supra gibbus existit, extenuantur. Tota tamen spina his quam illis longior. 10
Pubes autem & barba serior & rarior increfcit, & infœcundiores existunt, quàm quibus superioribus partibus gibbus contingit. At quibus iam adulto corpore gibbus contingit, iis manifestò quidem præsentis tunc morbi solutionem gibbus affert, temporis tamen progressu eadem quæ aliis, vel magis, vel minùs, se ostentant. Plærunque autem minùs maligna ista existunt. Ac multi quidem, cum facillè, tum salubriter gibbum iam ad senectutem vsq; sustinuerunt, præsertim quibus corpus carnosum & pingue est redditum. Ex iis tamen pauci annum sexagesimum superarunt, plærrique etiam citiùs moriuntur. Nonnullis quoque ad latus vertebræ in hanc vel illam partem obliquè intorquentur, sed hæc omnia aut plæraque contingunt, quòd ad interiorem spinæ partem humorum collectiones fiant. Præterea etiam quibusdam vnà cum morbo ad id confert habitus in quem iacere consueuerunt. Verum de his dicetur in diurnis pulmonis morbis, ybi pulcerrimæ euentorum prænotiones de iis fiunt. 20

At quibus ex casu spina in gibbum curuatur, iis sanè paucis in directum reducit. Etenim quæ per scalam fiunt distentiones, nihil, quod ego quidem nouerim restituerunt. Ea enim potissimum hi vtuntur medici, qui magnifica quadam de se opinione vulgo fucum facere student. Nam apud eiusmodi homines ista in admirationem vertuntur, si aliquem pendere, proiici, aut tale quippiam viderint, semperque ista in vulgus spargunt, neque præterea quicquam pessi habent, num quid ex huiusmodi manuum aggressionem relictum aut prauum consequatur. Medici tamen qui hæc student, quos equidem noui, inepti sunt. Nam & commentum
vetus

vetus est, & equidem cum vehemēter laudo qui primus excogitauit, tum hoc, tum quoduis aliud iuuentum secundum naturam excogitatum. Neque enim diffido, quin, si quis eo probè instructo concussionem moliatur, nonnulla reduci queant. Ad huiusmodi tamen omnia istam adhibere medellam turpe existimaui, quòd hæc curationis ratio impostores magis deceat. Quibus igitur secundum ceruicem gibbus existit, ij hac distentione in caput facta minus iuari posse videntur. Caput nanque & summi humeri propendentes paruum pondus efficiunt. Sed hos, si in pedes demissi concutiantur, magis reduci consentaneum est. In eam enim partem demissi, maius habent propensionis momentum. At quibus inferiore parte gibbus est, ij capite demisso concuti debere magis videntur. Si quis ergo concussionem vti volet, eam rectè hūc in modum instituet. Scalæ scorteos puluinos aut laneos in obliquum substratos, paulò ampliori in latitudinem & longitudinem hinc & inde spatio, quàm quantum hominis corpus occupat, probè adalligare conuenit. Post hæc homine super scalam resupinato, tum pedes quidem non diductos, iuxta malleolos, vinculo sanè bene firmo, molli tamen, ad scalam deuincire oportet. Alligare quoque supra & infra vtrunque genu, itemque circa coxas conuenit. Ad laterum autem inanitatem & pectus, fasciæ laxæ sic circumiiciendæ, vt ne concussionem prohibeant. Manus verò ad latera extentæ iuxta corpus ipsum, non ad scalam, demittendæ. Scala ita instructa ad turrim aliquam altam aut domus fastigium attrahenda. Locus autem super quem concussio fit, renitens esto. Qui verò attollunt probè edocti esse debent, vt æqualiter, rectè, & æquabili libramēto repenteque demittant, quò neque scala in alteram partem propendens, ad terram deueniat, neque ipsi proni ferantur. Ex turri tamen aut malo defixo, in quo insint carthesia, commodior demissio fiet, si extrochlea aut axe funes laxentur. Sed fortasse molestus est lōgior de his sermo. Per hunc tamen apparatus maximè quis concuti possit. Quòd si superiore admodum parte gibbus extiterit, omninoque concussionem opus sit, eam in pedes facere, velut iam dictum est, expedit. Ita enim maius eam in partem fit propensionis momentum. Ac obfirmari quidem pectus debet

validè ad scalam alligando, ceruix verò quàm laxissima fascia, eateus vt dirigi possit: Ipsumque caput iuxta frontem ad scalam alligandum. Manus autem porrectæ ad corpus, non ad scalam deuinciendæ. Reliquum tamen corpus solutum esse oportet, nisi quatenus dirigi queat, alia atque alia parte fascia laxa circumdari debet. Sed videndum est, ne huiusmodi vincula concussionem prohibeant. Cura verò nõ ad scalam quidem, verùm inter se alligentur, vt ad spinam è directo propendant. Atque hæc quidem eo modo paranda sunt, si quis omninò ea quæ per scalam fit concussionem opus habet. Turpe autem est, cum in omni arte, tum verò in arte medendi vel maximè, post multum exhibitum negotium, multum apparatus, multamq; de se excitare opinionem, tandemque nihil opis adferre.

Imprimis autem spinæ quidem natura cognoscenda est. Ea nanque ad multos morbos opus fuerit. Et enim qua parte ventrem spectat, ab interiore parte vertebræ inter se sunt æquabiles, ac mucoso & neruoso ligamento inter se deuinctæ, quod à cartilaginibus exortum, ad medullam vsque progreditur. Quidam etiam alij nerui neruosi à summo ad imum in longitudinem protensi adnascuntur. & ab utraque parte ad earum latera porriguntur. Venarum verò & arteriarum communitates, quotque & quales sint, & vnde initium ducant, quamque in quibus vim habeant, aliàs declarabuntur. Tum ipsa dorsi medulla quibus inuolucris obuoluetur, vnde ortum ducant, & vbi desinant & quibuscum communionem qualemque vim habeant. Ultra autem hunc locum vertebræ inter se cardinis modo committuntur. Nerui verò communes ad omnes tum exterioribus tum interioribus partibus porriguntur. Ac ex omnibus vertebris in exteriorem partem ossis processus ex singulis vnus tum maioribus tum minoribus eminet. His autem processibus adnata est cartilago, ex eaque nerui producuntur, neruis exterioribus assimilés. Costæ verò interiorem partem magis quam exteriorem suis capitibus spectantes, annexæ sunt, & cum vnaquaque vertebra sigillatim committuntur. Maximè autem incuruæ sunt hominis costæ, eorum modo que vara sunt. Costarum vero & ossium quæ ex vertebris procedunt intermedium complent vtrinque muscoli, qui à ceruicibus

vicibus initium ducentes, ad septi transuersi annexionem vsque tendunt. Ipsa verò spina in longitudinem ex recto obliquatur. Ab ossè quidem sacro ad magnam vertebram vsque, iuxta quam crurum nexus dependet, in gibbum incuruatur. Vesica nanque & partes naturales, rectique intestini laxitas eo in spatio sunt cõstituta. At inde ad septi trãuersi annexionem, ex recto in interiorẽ partem inclinatur. Solutusque hic locus ab interiorẽ parte musculos adnatos habet, quos quidem *ψόας* nominant. Ab hac autem parte ad magnam vertebram, quæ est supra summam humerorum partem, ex recto in gibbum eleuatur, imò verò huiusmodi magis apparet, quam sit. Spina nanque media sui parte eminentissimos, ab vtraque autem parte minores ossium processus habet. Ipse verò ceruicis articulus in anteriorem partem inclinatur.

Quibus igitur vertebræ in gibbum protuberant, iis abrupta compage, vna aut plures vertebræ magna vi foras protruduntur: quod paucis, neque ita multis contingit. Neque enim huiusmodi offensiones facillè contingunt, neque in anteriorem partem expelli vertebræ promptè possunt, nisi anteriore parte vehementi ictu per ventrem vulnus accipiatur, hoc verò pacto homo intereat, aut nisi quis ex superiore loco delapsus, in coxas aut humeros impingat. Sed & hic quoque, licet non statim, sicutamen intereat. At verò à posteriore parte, nõ ita facillè vertebræ suo loco defilire in interiorẽ possunt, nisi perquam graue onus aliquod irruat. Ossium enim quæ in anteriorem partem prominēt, vnumquodque eam habet naturã, ipsum vt potius frãgatur, quam vt ligamētis & articulis mutuò inter se cedentibus vi adductis, magno momento in interiorẽ partem inclinēt. Dorsum item medulla ex paruo spatio inflexionem habens affligeretur, vbi vertebra hoc modo suo loco exilierit, tũ loco mota vertebra dorsum medullã comprimeret, si non etiam distrumperet. Ea autẽ compressa & intercepta multis magnis præcipuisque partibus torporẽ induceret. Adeò vt multis aliis vrgentibus malis, ad dirigendam vertebram medico curã intendere non liceat. Quare istud neque concutiendo, neque quapiam alia ratione reponi posse manifestũ est, nisi si quis homine dissecto, deinde manu immissa in ventrem cõrectando

interiore parte in exteriorē protrudat. Quod mortuo quidem licet, viuento verò nequaquam fieri potest. Quorsum igitur hæc scribimus? Quoniam nonnulli existimant se eos sanasse quibus vertebræ in totum articulis, excedentes, interiorem in partem prolapsæ sunt. Quamuis quidem ab hac peruersione facillimè euadere posse, nullaque opus esse repositione, sed eiusmodi spòte sanescere, quidam existimant. Ignari autem multi sunt, ex eaque ignorantia id lucrificiunt, quod alios ista persuasione imbuunt. At istud eos in errorem imposuit, quod spinam quæ in ea dorsi parte eminent, 10
vertebras ipsas esse existimant, propterea quòd eorum vnūquodque attrectanti rotundum appareat, neque intelligunt ea ossa esse quæ à vertebra procedunt (de quibus paulò antè sermo est habitus) quodque vertebræ longè in anteriorem partem abeunt. Angustissimum siquidem inter omnia animantia homo pro magnitudine ventrem habet à posteriore parte in anteriorem, maximè etiam ad pectus. Quum igitur ex his ossibus quæ super eminent aliquod validè fractum fuerit, siue vnum, siue plura, ea parte locus depressior, 20
quàm hinc & inde redditur, idque iis imponit, quòd vertebras intrò cecidisse existiment. Præterea quoque eos etiam in errorem inducunt, eorum qui vulnerati sunt habitus. Nā si incuruari conentur, dolore afficiuntur, cum ea parte qua vulnerati sunt cutis contendatur, simulque ossa fracta hoc modo potius carnem intus pungant: sin verò in anteriorem partem nitantur, leuius habent. Nam & cutis qua vulnus est laxior efficitur, ossa que intus minus pungunt. Quin & si quis eos hac parte contingat, in anteriora inclinati cedunt, isque locus inanis & mollis ad tactum apparet. Hæc commemorata omnia in super medicos fallunt. Ii autem citò & sine 30
noxa per se conualescunt. Eiusmodi enim ossa omnia quæ laxa sunt, callo celeriter firmantur.

Spina igitur etiam in sanis multis modis distorquetur. Sic enim natura & vsu rem se habere compertum est. Quin & sub senio & doloribus idem vsu venit, siquidem contrahendi vim habent. Gibbi autem plærunque ex casu contingunt, vbi quis in coxas aut humeros cadendo impingit. In gibbo enim vnam aliquam vertebram sublimem foras eminere necesse est, eas verò quæ hinc & inde sunt, minus. Neque

Neque ea tamen à reliquis multùm dēfilit, sed paulùm, cùm
singulæ in vniuersum cedant. Eam igitur ob causam etiam
dorsalis medulla eiusmodi peruersiones, vbi in circulum nō
in angulum peruertitur, facillè tolerat. Instrumenti autem
quo restitutio cogitur fabricam huiusmodi instituere oportet.
Lignum quidem validum oblongum, in longitudinem
incisum, defoditur. Licet quoque huius ligni loco in pariete
oblongum aliquod cauum incidere, quod vel cubiti altitu-
dine, vel ea quam res exigit, à solo extet. Deinde veluti co-
10 lumna querna, quadrangula in latus, adhibetur, eo relicto à
pariete spatio, vt aliquis pertransire, si opus sit, queat. Ac co-
lumna quidem, aut tunicis, aut re quapiam molli, quæ ta-
men non admodum cedat, insternitur. Homo verò, vbi fo-
mentis, aut si sustinet, multo calido balneo vsus fuerit, pro-
nus extentus reclinatur, manibus secundum naturam ad
corpus porrectis & alligatis. Tum habena mollis, abunde
lata & longa, duobus perpetuis loris cōstans, media medio
pectori quàm proximè ad alas duplici circuitu iniicienda:
dein quod ex loris restat circa altam vtrinque ad humeros
20 obuoluendum: demum capita ad lignum aliquod quod pi-
stilli formam habeat deliganda, ea longitudine quæ sup-
posito ligno conueniat, ad quod appositum lignum illud
quod pistilli formam habet, velut obice quodam, extensio-
nem facit. Altero autem huiusmodi vinculo, tum super ge-
nua, tum super calces dato, capita ad eiusmodi aliquod li-
gnum deliganda. Tum alia habena lata & mollis, ac valida,
mitellæ in modum, conuenienter lata & longa, circum ilia
ad coxas quàm proximè, firmiter in orbem circundanda,
deinde habent quod superest, vnaq; vtrunque lori caput ad
30 lignum, quod ad pedes est, alligandum, ac demum eo habi-
tu simul quidem æquo libramento, simulque in directum
extensio in diuersa adhibenda. Neque enim magnum de-
terimentum huiusmodi distentio, si probè præparetur, affer-
ri poterit, nisi si quis de industria videlicet intendi velit. At
medicus, aut alius quiuis robustus, ac minimè imperitus,
sublimiore manus parte ad gibbum imposita, alteraq; ma-
nu super alteram iniecta, compellere debet, animaduersione
adhibita, num in directum deorsum, num verò ad caput
vel ad coxas compulsio facienda sit. Atque huiusmodi vis

innoxie maximè adhibetur. Innoxium quoque est gibbo aliquem insidere, simulque dum fit distentio, sublimem se attollendo concutere. Quinetiam super gibbum pedibus insistere ac ferri, leuiterque incurrere nihil vetat. Cui rei moderandæ satis idoneus fuerit eorum aliquis qui in palaestra assueti sunt. Optimè tamen vis adhibetur, si paries quidem excavationem habeat, lignum verò defossium, qua parte incisuram habet, quantum congruere videbitur, hominis spina depressius sit. Asser autem tiliaceus aut ex alio aliquo ligno, non tenuis, inseratur, tum super gibbum, aut panniculus lacer multiplex, aut paruus quidam scorteus pulvinus imponatur. Quàm minimum tamen subiicere conducit, ea sola cautione adhibita, ne asser importuna sua duritie dolorem aliquem afferat. Gibbus autem quàm maximè è directo ad excavatum parietem statuatur, quò quàm maximè extat, ea parte asser impositus maximè premat. Asser verò impositus, ab vno aliquo, vel duobus, si opus fuerit, extrema parte vi adduci debet. Alij autem corpus in longitudinem, velut antè dictum est, in diuersa contendunt. Potest quoque & per axes distentio fieri, aut iuxta lignum defossos, vel eorum postibus vtrinque erectis paulò extantibus, vel ad ligni verticem hinc & inde, in ipso ligno defixis. Hæc autem vis tum ad vehementiam, tum ad mediocritatem est accommodata, eamque vim habet, vt si quis ad nocendum non ad curandum eam adhibere cupiat, ad id multum valeat. Nam & distentione sola per longitudinem in diuersa facta nulla etiam alia vi adhibita, probè tamen distentio comparatur. Quin & cirra distentionem si quis assere duntaxat ad hunc modum vtatur, sic quoque sufficiens compulsio fiet. Optimum igitur est huiusmodi vim adhibere, quàm tum intendendo, tum remittendo, pro cuiusque arbitrio temperate licet, & quæ vel secundum naturam compulsio nem facit. Quæ enim excefferunt, compressione in suam sedem redeunt. Quæ verò præter naturam coierunt, eæ quæ secundum naturam intentiones adhibentur, componunt. Equidem nullam aliam viam qua per vim compulsio fiat, neque meliorem, neque æquiorè inuenio. Neque enim ad eam quæ in directum fit spiciæ distentionem, ab inferiore parte & ad os sacrum appellatum, est quod iniectum vinculum

calum retineat. Ex superiore verò parte iuxta ceruicem & caput, est quidem quod prehendi queat, veruntamen illud in speciem indecorum est. Et hac parte exuperans distentio; alias quoque noxias afferre queat. Experimentum autem iam olim per virem feci quem homine resupinato minimè inflatum gibbo submisi, ac deinde soile fabrili in subiectum virem immisso iusflavi. Sed parum successit. Probè enim distento homine cedebat vter, neque flatus quicquam per vim impellebat, præterquam quòd vter facile elabebatur, cum in idem tum hominis gibbus, tum repleti vtris tumor cogentur. Si verò non ita vehementer homo extenderetur, vter quidem flatu in tumorem assurgebat, sed homo proflus magis quàm expediret in anteriorem partem curuabatur. Atque hæc adhibito studio persequutus sum, quòd pulchra est eorum doctrina, quæ tentata successu, caruisse idque quamobrem contigerit, apparet.

At quibus ex casu aut illabente aliquo pondere vertebræ interiorum in partem obliquantur, iis quidem plærunque vertebra non adeò multum ab aliis recedit. Sin verò aut vna aut plures multum excefferint, hominem, velut etiam antè dictum est, præcipitant, cum in anguli non in circuli flexum hæc dimotio fiat. Iis igitur vrina & stercus magis quàm quibus exteriorum in partem gibbus sit, supprimitur, pedesque ac crura tota magis perfrigerantur, potiusque ista, quàm quæ dixi, mortem afferunt. Quòd si euadant, iis vrina magis proflua redditur, & crurum impotentia ac stupore torquentur. Quòd si superiore spinæ parte in anteriorem partem inclinatio fiat, totius corporis impotentia & stupor contingit. Equidem eum qui ita affectus sit in pristinum statum nulla via restitui posse puto nisi si, quæ per scalam adhibetur concussio, aut aliqua alia eiusmodi curatio, aut qualis paulò antè commemorata est distentio, præsidium aliquod adferre possit. Impellendi autem modum qui simul cum distensione adhibeatur, nullum habeo, qui quemadmodum asser gibbum impellere possit. Quoniam enim pacto ab anteriore parte per ventrem impulsio fieri queat? Sed neq; hoc licet, neq; tusses aut sternutamenta aliquid facultatis ad distentionem conferunt. Neq; verò flatus in ventrem immisus quicquam efficiat. Quia

& magnæ cucurbitulæ, quæ attrahendarum nimirum vertebrarum intro inclinantium gratia admouentur, magnò errore mentem implicant. Propellunt enim magis quàm attrahant, id quod ignorant qui eas admouent. Quò enim maiores cucurbitulæ adhibentur, eò magis in anteriorem partem curuantur quibus eæ admouentur, cum à superiore parte cutis simul vrgeatur. Alios quoque à supradictis concutiendi modos, quos ad hanc affectionem magis accommodatos quispiam existimet, referre possem, verùm quia paruam in iis fiduciam colloco, ideò non adscribo. In totū igitur, de quibus breuiter dictum est; sic statuere oportet: Quæ quidem in anteriorem partem inclinant, periculo & noxiæ esse obnoxia. Quæ verò in exteriorem partem gibbum faciunt, noxia & periculo, quòd ad mortem & vrinæ suppressionem ac stuporem attinet, ex toto vacare. Neque enim gibbus in exteriorem partem alui ductus intendit, neque prohibet, quominus fluere possint. Vtrunque verò spinæ ad interiora inclinatio efficit, prætereaque multa accedunt. Alioqui multò plures crurum & manuum impotentia & corporis stupore afficiuntur, vrinaque suppressitur, quibus quidem ex gibbo vertebræ neque intro neque extra exceſſerint, sed in directum spinæ vehementer concuſſi fuerint. At quibus ex gibbo spina curuatur, iis talia minus contingunt.

Multi quoque alia in arte Medica videre licet, ex quibus quæ vehemètia quidem sunt, cum in sese totum morbi discrimen recipiant, noxia vacant: quæ verò leuiora, noxias & diuturnos morbos pariunt, & magna etiam consensione reliquum corpus afficiunt. Quando quidem & in costis fractis tale quidpiam contingit. Quibus enim costæ fractæ fuerint, vna aut plures, velut plarisque euenit, ita vt ossa ad interiorem partem minimè petrumpant, neque nudentur; pauci quidem adhuc febre correpti sunt. Sed neque multi etiam sanguinem expuerunt, neq; multi pus interiore thorace collegerunt, aut ea quæ fit per linamenta curatione opus habuerunt, aut iis ossa vitata sunt, hisque simplex victus ratio satis est. Etenim si febre assidua non detinentur, iis inedia deterior est quàm cibus, grauioremque dolorem & febrem, ac tussim excitat. Modica enim vètris plenitudo

costas

Costas dirigit, vasorum verò inanitio eas pendulas facit, hæ-
 que suspensæ dolent. Ab exteriori autem parte iis quæuis
 deligatio satis est, sic vt cerato & spleniis, fasciis que leniter
 appressis, vinculum æquale inducatur, aut etiam laneum
 quiddam superimponatur. Costa verò viginti diebus callò
 firmatur. Celeriter nanque his ossibus callus obducitur. At
 carne circa costas ex plaga, aut casu, aut renixu, aut alia re
 quapiam eiusmodi cõtusa, multi iam copiosum sanguinem
 expuerunt. Ductus enim qui per obtentam vnicuique costæ
 10 inanitatem feruntur, & nerui, ex præcipuis corporis parti-
 bus ortum ducunt. Vnde etiam multi ex tussi & tuberculis,
 & pure in thorace collecto, ea quæ per linamenta fit cura-
 tione indiguerunt, & ad costæ syderationem deuenerunt.
 Sed & quibus carne circa costas contusa nihil tale superue-
 nit, tardius tamen ij dolore liberantur, quàm quibus costâ
 perfracta est, atque in his casibus dolor locum magis repe-
 tit. Proindeque nonnulli huiusmodi noxias vbi costa per-
 fracta sit, magis negligunt. Quinetiam ij, si modò sapiant,
 diligentiore curandi rationem desiderant. Nam & victui
 20 subtrahendum, totoque corpore quàm maximè quiescere
 conducit, & venere abstinendum, tum eduliis pinguibus, &
 quæ faucium asperitatem inducant, tum etiam validis o-
 mnibus. Vena quoque in cubito secanda, & quàm maximè
 habendum silentium. Supra locum contusum splenia non
 multiplicia, sed multa, & tota contusione longè latiora in-
 ducere, tum cerato sublinere, & linteis latis, fasciis que latis
 & mollibus deuincire conuenit, modiceque apprimere, vt
 qui deligatur, neque valde compressum vinculum, neque
 item laxum esse dicat. Primùm autem ab ipso colliso ordiri
 30 vinculum debet, ibique quàm maximè firmari. Et à media fasciâ
 iniicienda deligatio, ita vt cutis quæ circa costas est, neu-
 tram in partem inclinè, sed æquabili momẽto feratur, sin-
 gulisque diebus, aut tertio quoque die deligandum. Præ-
 stat quoque aluum leui aliquo medicamento quod eã deii-
 ciat, mollire. Ac decem quidem diebus corpus extenuare,
 deinde rursus alere & implere. Sed dum extenuamus ad-
 strictior, vbi verò ad pleniorẽ habitum ducimus, paulò
 laxior deligatio adhibenda. Quòd si ab initio quidem fati-
 guinem expuat, quadraginta diebus circa curationem &

deligationem diligentia adhibēda, alioqui ferè viginti die-
rum curatio abundè est. Ex magnitudine autem vulneris,
temporis ratio est ineunda. At qui huiusmodi contusa parui
fecerint, iis et si nullum deterius malum contingit, at locus
certè contusus mucosam magis quàm antea carnem conti-
net. Ac vbi quidpiam huiusmodi intus relinquitur, neque
curatione quidem probè exprimitur, deterius certè se res
habet, si circa os ipsum mucosum relinquatur. Neq; enim
amplius æquè à carne os attingitur, osque morbis oppor-
tunius redditur, multisq; iam ob eiusmodi causas ossa lon- 10
go tempore vitiantur. Quòd si, non quæ iuxta os sunt, sed
ipsa caro mucosa sit, sic quoque tamen subinde morborum
& dolorum reuersiones fiunt, si quis fortè corpore sit affe-
cto. Iccirco deligatione tum bona, tum valdè accommoda-
ta vti conuenit, quoad quæ in contuso facta est humoris ef-
fusio exiccata & absorpta fuerit, & locus integra carne ex-
pleatur, ossisque caro increseat. At quibus malum inuetera-
uit, locusq; dolore vexatur, & caro aliquantum mucosa est,
iis vltio optimè medetur. Et si quidē caro mucosa sit, ad os 20
vsque vltio pertingere debet, neq; tamen os ipsum incale-
scere. Sin verò in intermediis costis fuerit, ne sic quidem in
summo adurere conuenit, ea tamen cautio adhibenda, ne
adurendo in vltiorem partem penetres. Quòd si circa os
contusio esse videatur, eaque adhuc recens sit, neque dum
vitiatum os fuerit, si valdè exiguum quidem locum occu-
pet, sic velut dictum est adurere conuenit: sin verò oblon-
gus locus sit qui circa os attollitur, pluribus locis demitten-
dum erit candens ferramentum. De costę autem syderatio-
ne, vbi curationem per linamenta tractabimus, dicetur.

Femoris articulus vbi coxendice excidit, quatuor in par- 30
tes promouetur, in interiorem quidem sæpissimè, deinde in
exteriorem, interdum verò in posteriorem & anteriorem,
sed rarò. Quibus igitur interiorem in partem excessit, iis
crus alteri collatum, longius duabus de causis meritò appa-
ret. Ossis enim quod à coxendice procedit, & ad superiorem
pectinis partem fertur, femoris caput insidet, & articuli cer-
uix in acetabulo fertur, exterioreque rursus parte nates ex-
cauatur, nimirum cum femoris caput in interiorem par-
tem defluerit. Summa item femoris pars ad genu, & tibia
simi-

ſimiliter ac pes, in exteriorē partē ferri coguntur. Pedē
 igitur extra vergēte, medici imperiti huic ſanum, non hunc
 ſano admouent; ac iccirco crus offeſum integro multo
 longius apparet. Multaque etiam aliàs in his hallucinatio
 ſubēſt. Sed neque ad inguen crus flectere, ſimiliter atque ſa-
 nū poſſunt. Quin & femoris caput in interſceminēo tactu
 prominere conſpicuum eſt. Ac his quidem indiciis femur
 interiorē in partē elapſum eſſe colligitur. Quibus igitur
 articulus elapſus fuerit, neque tentatus reponi potuerit,
 10 aut neglectus fuerit, ij crus circumuoluendo velut boues
 ingrediuntur, plurimamque moleſtiam ſano crure ſuſti-
 nent, cogunturque ad lateris inanitatem & prolapſum ar-
 ticulum incurui & obliqui eſſe. In ſano verò crure nates ro-
 tunda eminere cogitur. Si quis etenim integri cruris pede
 in exteriorē partē conuerſo incederet, reliquum totum
 corpus in crus affectum, vt ab eo veheretur, protruderet.
 At quī fieri poteſt vt crus affectum corpus ſuſtineat? Cogit-
 tur ergo hunc in modum integri cruris pede in interiorē
 partē, non exteriorē conuerſo, ingredi. Hoc enim pacto
 20 crus ſanum tam eam corporis partē quæ ſibi, quam quæ
 cruri affecto imminet, maximè ſuſtineat. Incuruati au-
 tem ad lateris inanitatem & articulos puſilli apparent, & ad
 latus cruris integri baculo inniri coguntur. Hac enim parte
 conti renixu indigent, cum in eam & nates inclinent & cor-
 poris pondus feratur. Inclinari itē eos neceſſe eſt, cum ma-
 num è regione cruris affecti ad obliquum femur obſirma-
 re cogantur. Neque enim crus affectum corpus ſuſtinere po-
 teſt, vbi per vices mutāda crura ſunt, niſi ad terram appreſ-
 ſum contineatur. His igitur figurationum modis vti cogū-
 30 tur, quibus intrò prolapſus articulus minimè reconditus
 fuerit, nihil prouidente ægro quonam habitu facillimè cō-
 ſiſtat, cum caſus ipſe edoceat, ex his qui ad manum ſunt, eū
 qui maximè ſi accommodatus eligere. Neque enim qui-
 bus vlcere pes aut tibia laborat, ij admodum crure incede-
 re poſſunt, eodemque modo infantes gradiuntur. Affecto
 nanque crure in exteriorē partē conuerſo, greſſum faciunt.
 Ac duplex eis, quo opus habent, commodum accedit. Ne-
 que enim corpus æquè ſuſtinetur eo crure quod in ceſſu ex-
 tra fertur, atque eo quod intro, cum ei è directo onus non

incumbat, sed multò magis illi quod in incessu supponitur. Huic siquidem tum in iplo ingressu, tum in alterna crurum permutatione, è directo pondus incumbit, quòd eo habitu crus sanum celerrimè supponi queat, si affecto quidem crure, exterius; sano, interius ambulatio fiat. At quòd ad præsentem sermo nem attinet, nõ parui est momenti habitum corpori quàm accommodatissimum per se inuenire. Qui igitur ad perfectum incrementum nondum deuenere; iis si prolapsus articulus non reconditur, femur, tibia & pes breuiores euadunt. Neq; enim iis ossa æquè in longum au- 10
gentur, verùm breuiores fiunt, ac præcipuè femur. Crusque totum carne vacuum, minimè torosum, effœminatum, & tenuius redditur, partim quidem quòd sua sede priuetur articulus, partim verò quòd suo munere fungi nequeat, cum naturalem statum nõ retineat. Vfus enim quidam nimiam mollitiem, tum etiam id quod in longum augeri prohibet, quodammodo tollit. Grauiissimè igitur habet, quibus dum in vtero continentur, elabitur hic articulus. Secundum hos, quibus in summa infantia idem contingit. Minimè verò om- 20
nium qui adulti istud perpeffi sunt. Ac adulti quidem qua ratione incedant, dictũ est. Quos verò adhuc in infantia hic casus detinet, plærique quidem in dirigendo corpore negligenter se gerunt, maleque ad sanum crus conuoluuntur, manu, quæ è regione eius est se ad terram obfirmantes. Quinetiam adulti nonnulli qui hac calamitate vexantur, rectam ambulationem segniter curant. At qui in infantia hanc calamitatem experiuntur, ij si liberaliter educati fuerint, sano quidem crure recto vtuntur, verùm scipionem alæ quæ sano cruri respondet suppositum circumferunt. Quidam etiam vtrique alæ scipionem subiiciunt, crus verò 30
affectum suspensum detinent, quoque id breuius est, eò leuius habent. Sano autem crure nihilo minùs habent roboris, quàm si integrum vtrunque esset. Eiusmodi tamè omnibus cruris carnes emolliuntur, eaque vt plurimum exteriore parte magis quàm interiore. Ferunt autem nonnulli Amazonas masculam suam prolem statim ab infantia, partim ad genua, partim ad coxendices, luxare consueuisse, quò videlicet claudi fierent, ac neque mares fœminis infidias tenderent, eisque ad manuaras operas vterentur, & coriariam,

riam, fabrilem, & quoduis aliud sedentarium opus exercerent. Quæ quidam vera necne sint ignoro. At quod ista contingant quibus statim ab infantia articuli luxantur, certò scio. In coxis quidem certè in interiorémne partem, an in exteriorem elabatur articulus multùm interest. In genibus verò interest etiam nonnihil, sed minùs tamen. Suus autem vtrique proprius claudicationis modus inest. Breuioribus enim sunt membris quib⁹ exteriorem in partem prolapsus articulus fuerit, Recti autem minùs stant, 10 quibus in interiorem partem exciderit. Eodem quoq; modo si ad malleolum luxatio contingat, quibus in exteriorem partem excidit, ij quidem vari fiunt, verùm stare possunt. At quibus in interiorem partem articulus prolapsus est, ij valgi quidem efficiuntur, minùs verò stare queunt.

At verò quænam ossa augeantur, res sic se habet. Quibus quidem ad malleolum tibiæ os loco motum est, iis certè pedis ossa, quòd proximè vulneri iuncta sint, minimùm augentur. Tibiæ verò ossa augentur quidem, neque certè multò minore copia, verùm carnes imminuuntur. At cum 20 articulus ad malleolum sua sede secundum naturam manserit, ad genu verò suo loco emotus fuerit, iis tibiæ os, quòd vulneri sit proximum, non æquè augeri, sed breuius reddi consuevit. Pedis autem ossa imminuuntur quidem, verùm non æquè ac paulò antè dictum est, cum pedis articulus integer maneat. Quòd si eo etiam, sicuti cum varus est, vti possent, iis adhuc minus pedis ossa imminuerentur. Quibus verò coxendicis articulus luxatur, iis femoris os, quòd proximè vulnus attingat, non æquè augeri solet, sed sano breuius redditur. His tamen neque tibiæ os, neque pedis 30 ossa eodem modo augeri prohibentur. Quod ideo accidit, quòd femoris articulus qui cum tibia committitur, & tibiæ, qui cum pede, sua naturali sede manet: iis tamen totius cruris carnes imminuuntur. Quòd si crure vti possent, etiam magis ossa augerentur, velut priùs quoque dictum est, femore excepto, minusque carne destituerentur, quamuis id multò magis quàm sanis cõtingat. Cui rei indicio sunt, qui à prima origine, aut antequam ad perfectum incremētum deuenerint, brachio luxato mustelæ cubito præditi evadunt. Hi si quidem os brachij breue, cubitum verò ac sum-

mam manum sanis paulò exiliora habent, idq; ob ante dictas causas, quòd brachium, cum læso articulo proximum sit, iccirco breuius redditur. Cubitus autem non ideò noxiæ æquè patet, quòd brachij articulus qui ad cubitum est, pristinam naturam retineat. Manusque rursus etiam longiùs à noxia quàm cubitus abest. Has igitur ob causas enumeratas, ossa quædam incremento destitui, quædam etiam incrementum suscipere contingit. Ad pleniorum autem manus & brachij habitum, multum manus labor profuerit. Qui nanque mustelæ cubito præditi sunt, manuarum operas, quas etiam altera manu præstant, ut plurimum hac manu suscipiunt, idque nihilo peius quam altera. Neque enim manibus ut cruribus, corporis onus fertur, sed sunt leuia earum opera. Ob exercitationem autem neque in manu, neque in cubito, iis qui mustelæ cubitum habent, carnes imminuuntur. Quin etiam brachium ad pleniorum habitum inde non nihil iuuatur. At ubi coxendicis articulus à primo ortu, aut etiam in ipsa infantia, sua compage emotus, ad anteriorem partem inclinavit, carnes eam ob causam magis quàm in manu imminuuntur, quòd in crure uti nequeant. Atque hæc ita se habere, quæ paulò post dicentur quodammodo testabuntur.

At quibus in anteriorem partem femoris caput excessit, iis crus iuxta alterum extensum merito quidem breuius apparet. Neque enim femoris caput, velut cum intro luxabatur, ossi insidet, sed iuxta os quod natura inclinatum est, in carne humida & cedente firmatur, idèoque breuius apparet. Interiore verò parte ad locum inter crura medium (gressuram & *αληξίδα* nominant) femur magis contrahitur & gracilius euadit. Exteriore autem parte nates in gibbum magis extumescit, extra nimirum femoris capite clappso. Quin & superior nates apparet, eò quòd hac parte caro femoris capiti cedit. Extrema verò femoris pars ad genu, & tibia & pes intorsum spectare conspiciuntur. Verum neque inflectere perinde ac sanum crus possunt. Atque hæc quidem sunt extra prolapsi femoris notæ. Quibus igitur iam adultis luxatus articulus reconditus non fuerit, iis crus totum breuius conspicitur, neque ingressu terram calce contingere possunt, sed ima planta terræ insistent, pau-

paululumque summis digitis interiorē in partem ten-
 dunt. Atque in his longē melius crūs læsum corpus ferre
 potest, quàm quibus in interiorē partem luxatio facta
 est, partim quidem quòd femoris caput, & articuli ceruix,
 quæ naturaliter obliqua est, maiori coxæ parti subiecta est,
 partim verò quòd summus pes in exteriorē partem in-
 clinari non cogitur, sed prope ad rectitudinem corporis ac-
 cedit, & interiorē in partem etiam conuertitur. Quum
 10 igitur articulus carnis locum in quem elapsus est consuetu-
 dine tantam fecerit, & caro lentorem contraxerit, tempo-
 ris tractu doloris expers euadit. Tuncque, si velint, absque
 baculo iacere possunt, & corpus affecto crure sustenta-
 re. Is ergo, eò quòd crure vtuntur, minùs quàm quibus
 paulò antè dictum est, carnes emolliuntur, idque plus, aut
 minùs contingit. Ferè autem magis ad interiorē partem
 quàm exteriorē effœminantur. Ac eorum quidem non-
 nulli, quòd crus flectere non possint, calcem sibi induce-
 re nequeunt. Quidam etiam id possunt. At quibus in ma-
 20 tris vterò hic articulus sua sede emotus fuerit, aut cum ad-
 huc augemur vi exciderit, neque reconditus fuerit, aut et-
 iam morbo elapsus atque sua compage motus fuerit (horum
 enim pleraque contingunt) eorum quidem nonnullis, si
 syderatum femur fuerit, suppurationes diuturnæ & quæ cu-
 rationem per linamenta desiderant, contingunt, quibusdã
 etiam ossa nudantur. Eodem verò modo tum quibus syde-
 ratur os femoris, tum quibus non syderatur, multò breuius
 redditur, ac neque velut sanum augeri solet. Huius etiam
 tibix ossa paulò quidem quàm alterius breuiora euadunt,
 ob easdem causas, quæ etiam antea sunt commemoratæ.
 30 Atque hi incedere possunt, nonnulli quidem eò modo, quo
 quibus iam adultis elapsus articulus reconditus non fuit,
 quidam etiam toto pede insistant, inter ambulandũ tamen
 ob cruris breuitatē, vtraque in partem inclinari coguntur.
 Hæc autem sic contingunt, vbi in his quæ ad corporis habi-
 tum spectant, diligenter, & in quibus oportet rectè fuerint
 à pueris educati, priùs quàm ad ambulationem confir-
 mentur, ac nihilominus etiam diligenter & rectè, vbi con-
 firmati fuerint. Summam verò curam postulant, quibus
 in prima infantia hic casus incidit. Si enim ea in infantia

negligantur, iis totum crus profus inutile & incrementi
 expers redditur, ac vniuersi cruris carnes magis imminuū-
 tur quàm sani. At multò sanè minùs quàm quibus interio-
 rem in partem exciderit, idque ob vsum & laborem, ita vt
 statim vti crure valeant, velut etiam de his qui mustela: cu-
 bito præditi sunt paulò antè dictum est. Nonnullis quoque
 partim quidem statim à prima origine, partim verò sub
 morbo, amborum crurum articuli exteriorem in partem
 prolapsi sunt. Iis igitur ossa quidem huiusmodi vitiis patēt,
 at carnes minimè effceminantur. Sed & pleniora crura ¹⁰
 euadunt, nisi si quid interiore parte paulùm deficit. Eam ve-
 rò ob causam pleniora sunt, quòd vtroque crure pariter vt-
 tuntur. Eodem enim modo inter ambulandum ab vtraque
 parte iactantur, iiq; valdè prominentibus natibus conspi-
 ciuntur, eò quòd articuli suo loco excefferunt. Quòd si neq;
 his ossa vitientur, neque gibbosi supra coxendices euadant
 (quosdam enim huiusmodi vitia prehēdunt.) Nisi ergo ta-
 le quid contingat, de cætero satis salubriter vitam tradu-
 cunt. Minùs tamen ij reliquo corpore, capite excepto, incre-
 menti suscipiunt. ¹⁰

At quibus posteriorem in partem femoris caput elapsum
 est, quod paucis contingit, ij neque ad articulum luxatum,
 neque admodum ad poplitem crus extendere possunt. Atq;
 id multò minùs, quàm quibus hoc vitium iam pridem cō-
 tigit, quòd hi inguinis & poplitis articulum magis exten-
 dere possint. Præterea etiam illud animaduertēdum, quod
 & valdè vtile & magni est momenti, ac plerosque latet, ne-
 que sanos poplitis articulum extendere posse, nisi vnà quo-
 que inguinis articulum extendant, præter quàm si pedem
 valdè sustollant: sic enim posse. Hi ergo neque eodem mo-
 do poplitis articulum, sed multò ægrius, flectere possunt,
 nisi vnà quoq; inguinis articulum inflexerint. Multa quo-
 que alia in corpore huiusmodi cognationes habent, & circa
 neruorum contractionem, & musculorum habitum pluri-
 ma & cognitu digniora quàm quis existimet, conspiciun-
 tur. Quòd etiā in intestinorum natura totiusque ventris, ac
 in vteri erroribus & contractionibus cernere licet. De qui-
 bus aliàs cum his que nunc dicuntur consentiens sermo ha-
 bebatur. Quòd ad præsentem sermonem attinet, neq; crus
 exten-

extendi (velut iam dictum est) potest, breuiusq; duabus de
 causis apparet, tum quòd non extenditur, tum quia ad natis
 carnem prolapsum est. Ea etenim est ossis coxendicis natu-
 ra, qua parte & femoris ceruix & caput inest. At vbi com-
 missura excidit, decliue in exteriorem natis partem deferri
 solet. Inflexere tamen crus, si modò dolor non prohibeat,
 possunt, tibiaque & pes ferè recta conspiciuntur, neque in
 hanc vel illam partem admodum inclinata. Ad inguen ve-
 rò, præcipuè etiam si quis locum attingat, caro aliquanto
 10 mollior sentitur, præsertim cùm articulus alteram in par-
 tem prolapsus sit. Ad nates autem, si quis attrectet, femoris
 caput aliquanto etiam magis protuberare videtur. Atq; hæc
 quidem notæ sunt, vbi posteriorem in partem femur ela-
 psus est. Cui ergo iam adulto prolapsus, reconditum non
 fuerit, is quidem, vbi tempus aliquod intercesserit, & dolor
 quieuerit, articulusque in carne volui assueuerit, ambulare
 potest: inter ambulandum tamen vehementer ad inguina
 eum inflecti necesse est, idque duabus de causis, tum quòd
 ob antè dicta crus multò breuius efficitur, tum etiam quia
 20 longè abest vt calce terram contingat. Si nanque vel paulu-
 lum conetur hoc pede ferri, nulli alteri rei innixus, is vtique
 in posteriorem partem decider, cùm coxendices plurimum
 præter pedis ingressum in posteriorem partem eminentes
 & spina in coxendices incumbens, magno momento illuc
 ferantur. Vix autem ima pedis planta consistit, ac ne sic qui-
 dem, nisi seipse ad inguina incuruarit, prætereaque alterius
 cruris poplitem inflectat. Quandoquidem ita necesse est,
 vt manu quæ est à parte affecti cruris, superiori femoris
 parti obiecta, ad quemlibet ingressum firmetur. Quæ res
 30 certè efficit, vt ad inguina aliquantulum incuruari cogatur.
 In alterna enim crurum inter ambulandum vicissitudine,
 super crure affecto corpus ferri nequit, nisi admota manu
 crus illud terræ obfirmetur, præsertim cùm articulus cor-
 pori nō substet, sed ad coxendicem posteriorem in partem
 promineat. Ij tamen absque baculo incedere, si aliàs assue-
 uerint, possunt, propterea quòd pedis gressus pristinam di-
 rectionem seruat, neque exteriorem in partem inclinat.
 Quocirca conto cui innitantur nihil indigent. Atqui si fe-
 moris apprehensiloco, alæ quæ ad crus affectum est sub-

iecto scipioni inniti velint, ij longiore quidem supposito
 scipione, erectiores incedent, pede tamen humi non inni-
 tuntur. Quòd si pede inniti velint, breuiorem esse baculum
 oportet, eosq; in super ad inguina inflecti necesse est. At car-
 niū imminutiones iis etiā p̄ oratione, velut antè dictū est,
 contingunt. Quibus enim crus suspensum est & nihil labo-
 rant, iis vel maximè imminuuntur, minimum verò, vbi
 plurimū ingressu vtuntur. Crus tamen integrum non
 modò nihil vtilitatis consequitur, verum etiam deformius
 redditur si affecto crure ad terram innixi vtantur. Illi enim
 dum subseruit, tum in exteriorē partē coxæ dicem pro-
 minere, tum poplitem inflecti necesse est. Quòd si affecto
 crure terram non contingat, sed eo suspensò scipioni inni-
 ratur, eo sanè pacto crus integrum robustius euadet, cum &
 naturaliter habeat, & exercitatione magis corroboretur.
 Cæterum hæc ad artem Medicam nihil pertinere dixerit
 fortasse quispiam. Nimirum quid attinet de his quæ nul-
 lam amplius curationem admittunt, copiosiore adhuc
 doctrinæ sermoem facere? Istud verò plurimum refert. Ea-
 dem enim notione, cum ista inter se separari nequeant,
 comprehenduntur. Danda si quidem operâ est, ne quæ cu-
 rationem admittere possunt, incurabilia euadant, prospici-
 entes quam potissimū ratione prohibeamus, quò
 minùs eò deueniant, vt incurabilia reddantur. Quæ verò
 nullam curationem admittunt, prospicere etiam oportet
 ne maximè noxia efficiantur. Prædictiones autem splen-
 didæ & laude dignæ ex eo existunt, quòd dignoscimus quo-
 nam, & quam ratione, aut quando, res quæque exitum
 habitura sit, siue eò tendat vt curationem recipiat, siue cu-
 rationis spem adimat. At quibus vel à primo ortu, vel alio-
 qui dum adhuc augentur, articulus hoc modo in postero-
 rem partem prolapsus, ac minimè recòditus fuerit, siue per
 vim, siue per morbum hic casus inciderit (multæ nanque
 luxationes huiusmodi per morbos fiunt, quibusnam verò
 in morbis ista contingat paulò post scribetur.) Si prolapsus
 igitur articulus restitutus non fuerit, os femoris breue qui-
 dem redditur, crus autem vniuersum, eo quòd nulli sit vsui,
 vitiatur & incremento destituitur, longèque gracilius eua-
 dit, quòd nihil ad vsū cedat. In iis etiam poplitis articulus
 vitium

vitium sentit. Nerui nanque ex prædictis causis intenduntur. Ideò neque poplitis articulum extendere possunt, quibus hunc in modum coxa elapsa sit. Quæcunque enim (ve breuiter dicam) corpori vsu aliquem præstant, ea si quis in eo laboris genere quod cuique est consuetum, moderatè exerceat, hac quidem parte bene valent, augètur & ad maturam senectutem perueniunt: sin contra otientur neque in vsu veniant, morbis patent, incremento priuantur, celeriterque consenscunt. Inter quæ maximè id articuli & 10 nerui sentiunt, si in vsionem non veniant. His igitur de causis hoc in luxationis genere, maiorem quàm in cæteris noxiam accipiunt. Crus nanque totum, tum quòd ad ossium, tum quòd ad carniū naturam spectat, incremento destituitur. si ergo vbi in viros euaserunt, crus suspensum & inclinatum habentes super altero, baculo vno, aut etiam altero innixi, feruntur.

At quibus priorem in partem femoris caput prolapsum est (quod paucis contingit) ij perfectè quidem crus extendere possunt, incuruari verò ad inguen minimè. Quin & laborant si poplitem inflectere cogantur. Crus verò longitudine æquale conspicitur, idque ad calcem maximè. Sed pes summus minùs aliquanto in anteriorem partem propendere potest. Crus autem vniuersum naturalè reëitudinem seruat, neque in hanc vel illam partem tendit. Dolo- 20 reque ij statim præcipuè afficiuntur, vrinàq; imprimis potius quàm aliis in luxationibus suppressitur. In his enim femoris caput proximè ad insignes neruos incumbit, & ad inguen quidem intumescunt, isq; locus contentus conspicitur, ad nates autè in rugas magis contractus & summè gracilis. Atq; hæc quidem dictæ sunt notæ eorum quibus hunc 30 in modum femur prolapsum est. Quibus igitur iam adultis, articulus hic elapsus reconditus non fuerit, ij vbi dolor cõquieuerit & articulus eo in loco in quem excidit verti assueuerit, protinus fere erecti absque baculo ingredi possunt idque admodum erecti, nimirum cum affectum crus neque ad inguen, neq; ad poplitem facillè incuruare queant. Ideoque quòd ad inguen flecti nequeant, toto crure ad ingressum magis erecto, quàm cum valebant, vtuntur. Interdumq; pedem per terrã trahunt, vt qui superiores articulos

non facile inflectant, & toto pede inambulent. Neque enim minus hi calce quam anteriore pedis parte incedunt. Quòd si multum progredi possent, vel planè calci insisterent. Nā & bene valentes quo longius iter faciendo procedunt, hoc magis calci insistant, pede vno defixo alterum attollentes. Quibus ergo hoc modo luxatio contigit, ij magis adhuc calce quam pedis parte anteriore impingunt. Pedis enim pars anterior, cum crus reliquum extentum est, non æquè ac si inflexum fuerit, in priorem partem flecti potest. Neque contrà pes firmus reddi potest crure inclinato, velut extento. 10

At crus quidem cum bene valet, quomodo diximus à natura constitutum est. Cum verò prolapsus articulus repositus non fuerit, ob commemoratas causas, velut dictum est, inambulant. Ad nates tamen & carnosam tibiæ posteriorem partem, atque è regione posterioris partis, crus altero gracilius redditur. At quibus tenella adhuc ætate sic luxatus articulus reconditus non fuerit, vel à prima origine id contigerit, iis quoque femoris os aliquanto magis quam tibiæ aut pedis imminuitur. Et minimum quidem in hoc luxationis genere femur imminuitur. Carnes tamen omni ex parte 20

præsertimque ex posteriore regione imminuuntur, velut iam supra dictum est. Qui ergo rectè educati fuerint, ij dum augentur, crure quidem, etsi altero aliquantum brevior, uti possunt, baculo tamen qua parte crus læsum est, innitentes. Neque enim absque calce inam plantam ad usum demittere admodum queunt, quod in aliis claudicationibus quibusdam licet. Cuius rei ea causa est quam paulò antè retulimus. Idcirco igitur baculo insuper indigent. At qui neglecti fuerint, neque crus in terram demittunt, sed suspensum habent, iis ossa quidem quòd ad incrementum attinet, 30

potius quam iis qui eo utuntur, imminuuntur, carnes verò multò etiam magis. Circa articulos autem, quòd ad directionem spectat, crure ij aliquanto magis capti sunt, quam quibus aliter luxatio contigerit.

In summa igitur, articuli qui prolabantur & luxantur, non eodem semper modo excidunt & luxantur, sed interdum quidem longè amplius, interdum verò multò minus. Et qui quidem longè amplius luxantur aut excidunt, maiore molestia in totum reconduntur, ac nisi reponantur, in his ossa,

ossa, carnes, corporis habitus & magis ac manifestius debilitantur & deprauantur. At vbi minùs prolabantur & luxantur, hæc quidem ossa faciliùs reconduntur, cumq; frustra tentata aut neglecta repositio fuerit, iis minores magisque innoxia, quàm quibus paulò antè dictum est, debilitates contingunt. Atque in reliquis quidem articulis per sanè multum interest, maiòrne interdum an minor luxatio fiat. Verùm tum femoris tum brachij capita, quàm simillimas inter se vtraque luxationes patiuntur. Cùm namque rotunda sint, simplicem ac leuem rotunditatem habent. Sinus autem ea excipientes rotundiores sunt, iisq; adaptantur. Quò fit vt articuli dimidium in his suo loco excedere non possit. Ob rotunditatem enim, aut exteriorem in partem, aut interiorem luxabitur. Ergo quòd ad præsentem sermonem attinet, in totum iam prolabantur, alioqui minimè excidunt. Interdum tamen ij magis quidem, interdum minùs à naturali sede exiliunt, magisque id femori quàm brachio vsuuenit. Nonnulla siquidem ex luxatis quæ à primo ortu contigerunt, si parua luxatio fuerit, in naturalem statum redire possunt, præsertimque ad pedis articulos.

Quibus à primo ortu crus varus efficitur, eorum plerique curari possunt, nisi magna admodum emotio extiterit, aut etiam pueris ætate paulò ampliùs prouectis ista contigerint. Quàm celerrimè his igitur curationem adhibere optimum est, priùs quàm & pedis ossium, & carnis in tibia perquam magnus defectus contingat. Vari igitur non vno modo sed pluribus fiunt. Plerunque siquidem non ex toto sede sua elapso articulo, sed quòd re aliqua detentus eo habitu assueuerit, pes varus efficitur. In eorum autem curatione animaduertendum est, vt tibiæ quidem os ad malleolũ quod extra spectat, interiorem in partem propellatur & dirigatur, contra verò os calcis è directo exteriorem in partem repellatur, quò ossa quæ extant, tum circa medium, tum circa transversum pedem, inter se concurrant. Digni verò vna cum pollice interiorem in partem repente inclinentur, atque hunc in modum cogantur. Adhibito autè cerato quod copiosam resinam recipiat, & spleniis & fasciis mollibus, neque paucis, neque admodum appressis, deligatio instituenda, neque aliter fasciæ circumducendæ quàm si pes ma-

nibus componeretur, quò pes paulò magis ad valgum spectare videatur. Tum solæa quædam ex corio non admodum duro, aut plumbo paranda, eaque non ad cutem posita ad alliganda, sed cum iam postremas fascias appositurus es. Vbi iam deuinctus fuerit, vnius cuiusdam lintei ex quibus deligatio constat caput, ad fascias quæ in inferiore parte pedis existunt, è regione parui digiti assuendum, deinde sursum intendendû, vt dũ moderatè habere videatur, supra carnosam tibiæ partem posteriorem prominentem circumducatur, atq; ita firmiter collocatum hæreat. Ad summum, quasi quis ceram fingat, ea ad iustam naturam adducenda, vt & quæ inclinant, & quæ præter naturam distenduntur, manibus nec non deligatione in naturalem statum reponantur, neque magna vi sed leniter cogantur. Ita verò fasciæ assuendæ, vt quemadmodum opus est, membrum excipiatur. Nam & aliæ claudicationes alium excipiendi modum postulant. Tum calceus plumbeus parandus, supra vinculum inducendus, eo modo qualem Chiæ crepidæ habebant. Verùm neque eo opus est, si quis rectè manibus componat, tum rectam fasciarum deligationem adhibeat, tum rectè excipiat. Atque hæc quidem curatio, quæ neque sectionem neque vstionem, neque aliam varietatem vllò modo postulat. Ista nanque opinione celerius curationi cedunt. Tempore tamen superanda sunt, quoad iusto habitu corporis incrementum acceperit. Cum verò calcei ratio ineunda erit, accommodatissimi erunt calcei Arbyliæ dictæ, quibus lutum calcatur. Hoc nanque calceamenti genus minimè à pede superatur sed ipsum potiùs continet. Maximè quoque accommodata est Cretensis calceamenti ratio.

At verò quibus tibiæ ossa luxata, accedente vulnere, commissura quæ est ad pedem penitus eminent, ea siue intro, siue extra vergant minimè reponenda sunt, sed sinenda vt qui velit ea reponat medicus. Id enim manifestò nosse oportet, eos quibus ista reposita permanserint interituros, paucisq; diebus duraturos. Conuulsione nanque sublata, pauci diem septimum superant. Sed & pes & tibia ad gangrenam deueniunt, eaque sic affore certò nosse conuenit. Ac neque veratrum eodem die exhibitum, iterumque

que epotum, mihi videtur auxilio futurum, proximè tamen, si quid aliud, facere, quod certè non existimo. Quòd si neque reposita, neque ab initio tentata fuerint, eorum plærìque supersunt. Tibia verò & pes, eo quo æger velit modo obfirmanda, tantùm ne dependant, nèue moueantur. Curatio verò cerato quod picem habeat, & spleniis vino madentibus, paucis, non admodum frigidis, instituenda. Frigus nanque in huiusmodi affectibus conuulsionem accersit. Accommodata quoque est curatio per betæ folia, aut tusfilaginis, aut alterius huiusmodi, in vino nigro austero semicocta, vlceri adiectisquæ partibus imposita. Vlcus autem ipsam cerato tepido illinendum. Quòd si tempus hybernium sit, lanæ quoque sordidæ, vino & oleo tepido madentes imponendæ, ac de super irrigandæ. Neque omninò quicquam deligandum aut circumponendum. Probè enim nosse conuenit, huiusmodi affectibus appressionem & pondus omnem afferre noxiam. Accommodata autem ad ea nonnulla sunt ex medicamentis quæ cruentis vulneribus imponuntur, ea nimirum, quibus conuenit vt lanæ impositæ vino madentes diutiùs permaneant. Ex iis verò medicamentis quæ cruentis vulneribus admoventur, quæcunque intra paucos dies soluuntur, & quæ resinam recipiunt, non æquè vt illa accommodata existunt. Horum enim vlcerum purgatio, cum multo tempore madeant, in longius tempus protrahitur, atque ex iis nonnulli vtiliter deligantur. Nosse tamen certò conuenit, necesse esse hominem turpiter claudicare, cum pes superiorem in partem retrahatur, luxataquæ ossa extra eminere conspiciantur. Neque enim vllum ex his ossibus ferè, nisi paululum quid, nudatur, neque abscedit, verùm tenuibus imbecillisquæ cicatricibus obducitur, idquæ si longo tempore quieuerint, alioqui periculum est ne aliquod vlcusculum, quod curationem non recipiat, relinquatur. Verùm quod ad præsens institutum attinet, qui hac ratione quidem curantur, seruantur. At vbi repositus articulus remanserit, intereunt. Eadem quoque ratio est vbi cubiti ossa ad manus articulum facto vulnere, vel interiorem in partem, vel exterioriorem emineant. Certò enim tenendum est, eum cui recondita ossa permanserint, supra posito mortis genere intra

paucos dies interiturum. Quibus verò neque reposita sunt, neque repositio tentata, eos multò plures superesse. His autem quæ dicta est curatio idonea existit. Claudicationis quoque habitum deformem, manusque digitos imbecillos & inutiles reddi necesse est. Vbi nanque interiorem in partem ossa luxantur, digiti inflecti, si in exteriorem, extendi nequeunt. At quibus tibiæ os ad genu, accedente vulnere, vel ad interiorem, vel ad exteriorem partem foras eminet, id si recondatur, magis quidem eos adhuc præcipitat, quàm cæteros, licet etiam illis periculum intendatur. 10 Verùm si non reposito osse curationem adhibueris, hac sola quidem ratione spes salutis superest. Eò autem maius cõiunctum periculum hæc ossa habent, quò superiora ac validiora, à robustioribusque prolapsa fuerint. Quòd si os femoris ad genu cum vlcere luxetur, id si repositum quidem permanferit, maiore adhuc vi & celerius, quàm supra dicta, hominem præcipitat, non repositum verò maiore periculo caret quàm superiora: vna tamen hæc salutis spes est. Eadem ratio est & in articulis ad cubiti gibbum, & in cubito, & in brachio. Ex his enim, vbi luxata cum vlcere eminet, 20 ea omnia si reconduntur, mortem, non reposita, spem salutis afferunt. At iis qui euadunt claudicatio adest. Articuli autem superiores si recondantur, mortem magis afferunt. Sed & iidem non repositi periculum maius habent. At si cui superiores articuli luxati cum vlcere foras eminent, ij vtunque recondantur, mortem magis afferunt, non repositi quoque maiori periculo sunt expositi. Sed & quænam curatio mihi maximè accommodata esse videatur, iam exposita est. Iam verò quibus digitorum, aut pedis, aut manus articuli luxati, cute vulnerata excesserint, osse non fracto, 30 sed ab ipsa connexionione auulso, iis si repositi permanferint, cõuulsionis quidem periculum, nisi recta curatio adhibeatur, impendet. Operæpretium tamen est, vbi prædixeris multa cautione & diligentia opus esse, ad repositionem aggredi. Facillima autem maximeque efficax & artificiosa est repositio, quæ per vectis molitionem fit, velut etiam supra in ossibus fractis & eminentibus dictum est. Deinde quàm maximè quiescere conuenit, ac decumbere, modicoque cibo vti. Præstat quoque & leui aliquo medicamento sursum purgare:

purgare. Vlcus autem aut medicamentis quæ cruentis vulneribus protinus imponuntur, & perfundi sunt idonea, curandum est, aut buphthalmi foliis, aut iis quæ fractis caluarix ossibus subueniunt, nihilque quod valde sit frigidum admouendum. Ac primi quidem articuli minimùm periculo sunt obnoxij: Superiores maius periculum habent. Eodem autem, vel certè postero die recondendi sunt, tertio aut quarto minimè. Quarto enim die recrudescentis mali notæ maximè eduntur. Quibus ergo non protinus repositio
 10 contigit, hi dies transmittendi sunt. Quicquid enim intra decem dies reconditum fuerit, contineri solet. Quòd si recondito articulo conuulsio accedat, is protinus expellendus est, & calida subinde perfundendus, totumque corpus, tum præcipuè circa articulos, calidè, blandè ac molliter continendum. Verùm inclinatum magis quàm intentum totum corpus esse conuenit. Expectandum tamen est vt reconditi digitorum articuli abscedere debeant. Plærunque enim ita contingit, si vel leuis inflammatio subsit. Adeò vt
 20 nisi in imperitiæ culpam apud vulgum medicus incurreret, nihil omninò reponi oporteret. Atque ossa quidem ad articulos foras eminentia, vbi reconduntur, hunc in modum, velut dictum est, periculum adferunt.

At quæcunq; ad digitorum articulos ex toto præciduntur, ea plærunque sunt innoxia, nisi quis sub ipso vulnere in animi deliquium incurrat, iisque vlcibus quæuis curatio satis erit. Sed & quæ non ad articulos, verùm ad aliam quãdam ossium rectitudinem præciduntur, etiam hæc innoxia sunt, & adhuc cæteris promptiorem curationem recipiunt. Quæ item in digitis ossa fracta cute eminent, non ad articulos: hæc etiam innoxie reconduntur. Præcisiones autem
 30 ossium ex toto, & ad articulos & in pede, & manu, & in tibia nonnullis ad malleolos, & in cubito: quibusdam ad primam palmæ partem, plærunque citra noxiam fiunt, si non protinus animi defectio oppresserit, aut quarto die febris assidua accesserit. Carnium tamen syderationes contingunt, & in vulneribus sanguinem profundentibus, & in valentibus constrictionibus, tum in ossium fracturis plus æquo compressis. In aliis item quæ vinculis violenter intercepta fuerint, plærunque decidunt. Et ex his complures euadunt, nec

non quibus in femore carnis & ossis pars aliqua excidit, & quibus in brachio. Minus autem ex brachio & tibia cum quid decidat, hi adhuc facile tolerant & supersunt. Quibus igitur fractis ossibus syderationes & denigrationes confestim contingunt, iis quidem, cum iam antea ossa cesserint, celeres corporis abruptiones fiunt, & quæ casura sunt, citò decidunt. At quibus integris ossibus denigrationes contingunt, iis quidem carnes celeriter etiam emoriuntur, ossa autem, tum qua parte nigrities terminatur, tum qua nudata sunt, tardè abscedunt. Partes autem corporis quæ infra terminos denigrationis fuerint, vbi iam profus emortuæ fuerint, & dolorem non senserint, ad articulos auferendæ, ea cautione vt ne vulnus inferatur. Nam vbi qui exciditur dolet, neq; dum qua parte exciditur corpus emortuum fuerit, ne sub dolore animus deficiat, admodum periclitatur. Eiusmodi verò animi defectiones multos iam confestim è medio sustulerunt. Ac femoris quidem os hoc modo nudatum octogesimo die abscedere vidi. Verùm tibia huic homini vigesimo die circa genu detracta fuerat, mea autem sententia etiam citiùs. Neque enim simul, sed vt consultiùs quid fieret visum est. Tibiæ verò ossa ex huiusmodi nigritie, quæ ex ipsis nudata fuerunt fere ad mediam tibiã, sexagesimo die mihi deciderunt. Curatio sanè quidem curationi præstat, quò maturiùs vel seriùs nudata ossa decidunt. Pressus item à pressu, & validitate & imbecillitate differt, quò etiam celeriùs aut tardiùs nerui, carnes, arteriæ & venæ denigratæ emoriantur. Quæ enim non validè intercepta emoriuntur, ex his nonnulla ad ossium nudationes non deueniunt, sed in summo magis decidunt, in quibusdã verò neque neruus denudatur, sed magis summæ partes decidunt. Eas igitur ob causas, tempus intra quod horum singula iudicatione soluuntur, certo numero comprehendere non licet. At certè eiusmodi curationes suscipiendæ sunt, quippe cum ad aspectum ipsum magis quàm ad medicationem sint formidabiles. Iisquæ omnibus leuis medicatio satis est. Ipsa enim per se sola soluuntur. Ea quoque in victu adhibenda diligentia, vt quoad eius fieri poterit, feбри aduerteretur, & iusto habitu corpus collocetur. Iustus autem hic corporis habitus, vt neque in sublime sublatum

latum sit, neque deorsum spectet, sursum tamen magis, id-
 que præcipue, quoad circumcirca ex toto abruptum fac-
 rit. Tunc enim profluentis sanguinis periculum impendet.
 Eam igitur ob causam vulnera decliua non collocari, sed
 contra debent, quandoquidem procedente iam tempore,
 atque vbi vlcera pura fuerint, non amplius accommoda-
 tus est hic habitus, sed recta positio, interdumq; in decliue
 tendens conuenit. Temporis nanque successu horum non-
 nullis ossis decessiones cõtingunt, atq; ideo fasciis pyrum
 iniectis velut subligaminibus opus habent. In his au-
 tem sperandum est fore vt procedente tempore cruentis
 deiectionibus corripiantur. Nam & plærisque, in his quæ
 denigrantur, & in sanguinis ab ulcere profusionibus cru-
 entæ deiectiones superueniunt. Atque id plærunque fit,
 iam iudicatione absolutis denigrationibus & sanguinis
 eruptione. Ferturque id impetu largo & vehementi, sed
 neque multis diebus perseuerat, neque lethale est. Nam
 neque ij cibos admodum auersantur, neque aliàs inedia
 conducit.

At femur coxa elapsum, vbi interiorem in partem proci-
 derit, hac ratione reconditur. Hæc quidem proba, & iusta,
 & secundum naturam repositio est, saneque ad gloriam fe-
 rre comparata, si quis huiusmodi ostentationem affectet.
 Homo à pedibus ex transversa mediæ domus trabe, vincu-
 lo valido, molli tamen & lato suspendatur, quatuor inter se
 circiter digitis aut etiam minùs distantibus. Supra genua
 quoque insuper lorum latum ac molle, quod ad eandem tra-
 bem pertingat, circumdandum. Crus verò affectum duobus
 digitis amplius quàm alterum intentum esse debet. Caput
 quoque duos ferè cubitos, aut paulò amplius aut minùs, à
 terra recedat. Manus autem ad latera porrectæ, re aliqua
 molli alligandæ. Eaque omnia supino decumbenti homi-
 ni apparanda, vt quàm paucissimo tempore suspensus ma-
 neat. Homine suspeso, peritus aliquis, neque imbecillus,
 cubitum inter femora traiectum, inter caput femoris cla-
 psum & interfemineum medium collocare debet, deinde
 altera manu ad eã quæ est interposita coniuncta, rectus ad-
 stans, repente ad suspensì hominis corpus annexus, sublimis
 q̃ maximè æquabili libramento appèdere. In hac sanè repo-

nendi ratione omnia quibus secundum naturam opus est
 suppeditantur. Nam & corpus ipsum suspensum suo prope pō-
 dere extensionem facit, & qui appensus est, simul quidem
 extendendo caput femoris è regione sui acetabuli sublime
 ferri cogit, vnaque cubiti osse molitionem facit, & in pristina-
 nam sedem retrudit. Vincula autem quàm optimè quidem
 accommodata esse oportet, id certè aduertendo, vt qui sub-
 limis appenditur quàm validissimus existat. Quemadmo-
 dum igitur suprà quoque dictum est, multum homini ho-
 mo natura præstat, in eo quòd vel facilis vel difficilis repo- 10
 sitio fiat. Itemque cur multum intersit, suprà cum de hume-
 ro ageremus dictum est. Nonnullis enim absque vilo ap-
 paratu, sed ex modica intensione, quæ manuum directione
 fit, leuique agitatione femur intrò reuertitur. Multis etiam
 crus, quæ commissura est, inflectentibus, id facta circum-
 actione iam in suam sedem reuertit. At multò sæpius eue-
 nit, vt non cuilibet cedat apparatus. Quocirca quæ quidè in
 quauis arte in singulis plurimum præstant, scire conuenit,
 in vsum verò ea adhibere quæ ad singula accommodari vi-
 debuntur. Extendendi ergo rationes etiam à me in superio- 20
 ribus dictæ sunt, vt ex his quæcunque suppetet in vsum ad-
 hiberi possit. Vehementem enim in diuersas partes exten-
 sionem fieri oportet, vt in alteram quidem crus, in alteram
 verò corpus adducatur. Nam si probè extensio fiat, femoris
 caput supra pristinam sedem sublime efferetur, sicque in
 sublime euectum, non iam facilè prohibeatur, quominus
 in sua ipsius sede consistat, adeo vt etiam quæuis molitio ac
 directio satis sit. Sed enim parciore extensio fieri consuevit,
 ideoque maiorem molestiam repositio adfert. Neque ergo
 pedibus solùm, verùm etiam supra genu vincula iniici ne- 30
 cesse est, quòd non magis genu quàm coxendicis articulus
 deligatione intendatur. Atque hunc in modum ad pedes
 extensionem apparatus esse conuenit. Sed & neque ad pe-
 ctus solùm & alas circumiecto vinculo in diuersa conten-
 sio fieri debet, verùm etiam loro longo, duplici, valido, le-
 ni, ad interscæmineum interiecto, quod posteriore quidem
 parte iuxta spinam porrigatur, anteriore verò per iugulum
 ad aliud initium contrà tendat, ita vis adhibenda est, his qui-
 dem vna parte, aliis altera distentionem molientibus. Ita
 tamen

tamen ne lorum quod ad interfoemineum demittitur, supra femoris caput porrigatur, sed inter caput & interfoemineum medium deducatur. In ipsa verò extensione, femoris quidem caput obnixo pugno exteriorem in partem propellendum. Quòd si qui trahitur sublimis pendeat, inserta manu, ei que altera coniuncta, simul quidem extendendum & in exteriorem partem impellendum. Alius autem femur ad genu leuiter interiorem in partem dirigat. Operæ pretium verò esse etiam, supra dictum est, vt qui in percelebri ciuitate medicinam factitat, lignum sibi comparet quadrangulum, sex ferè cubitorum, aut paulò maius, latitudine bicubitali, cuius crassitudo dodrantalis satis est. Id præterea hinc & inde in longitudinem sectionem habeat, ne molitio conuenientem altitudinem excedat. Postes in super afellos continentes, breues, validos, vtraque parte insertos habeat. Tum satis quidem est si in dimidia ligni parte, nihil tamen prohibet quo minus etiam per totum, quinque aut sex fossulæ longæ, quatuor inter se digitis distantes, incisæ sint. Quibus trium digitorum latitudo eademque altitudo sufficit. In medio verò altè exsculptum cauum in quadratâ figuram ad tres ferè digitos, lignū habere oportet, in quod, vbi opus esse videbitur, lignum cauo accommodatum, superiore autem parte teres, defigatur. Defigendumque id, vbi conferre videbitur, medium inter femoris caput & interfoemineum. Quo erecto prohibetur corpus quominus concedat, cum à pedibus trahitur. Interdum nanque hoc ipsam solum loco extensionis quæ à superiore parte in diuersa adducitur, abundè est. Interdum verò dum crus vtrinque extenditur, hoc ipsum lignum in hanc vel illam partem laxius incumbens, idoneum fuerit vt caput femoris exteriorem in partem molitione impellat. Ea enim de causa excisæ sunt fossulæ, vt ad quam congruere videbitur demisso vecte ligneo, aut iuxta ipsa articulorum capita, aut in ea penitus impacto, vnà cum extensione, vel externam, vel interiorem in partem, prout conducere videbitur, molitio adhibeatur. Idque siue teretem, siue latum vectem esse expedit, cum alius alis articulis magis accommodatus sit. Hæc autem per vectem molitio cum cōcussione, ad omnes crurum articulos reponendos, perquam est accommodata. In

eo autem quod in quæstione versatur, rotundum velle esse conuenit. Vbi verò exteriorem in partem prolapsus est articulus, latus est accommodatus. Atque post hæc machinamenta si vis adhibeatur, non videtur mihi vllus articulus repositione frustrari posse. Quanquam etiam alios huius articuli recondendi modos quis inueniat. Etenim si magnum hoc lignum medium & ad latera postes duos pedales habeat, ea altitudine quæ idonea esse videatur, vtraque ex parte vnum, tum lignum transversum super postes tanquam scalæ gradus imponatur, deinde integro crure inter postes transmissio, quod affectum est supra gradum adaptetur. Verumtamen ad altitudinem & ad articulum qua parte prolapsus est, facile aliquid accommodari debet. Nam & gradus moderato altior constituendus, & vestem multiplicem, prout congruere videbitur, corpori substernere oportet. Post hæc lignum conuenienti longitudine & latitudine, ad malleolos vsque, cruri subiiciendum, sic vt ultra femoris caput, quoad eius fieri poterit feratur, & ad crus quoties æquum videbitur, alligandum. Deinceps dum crus extenditur, siue id per lignum fiat quod est in pistilli formam, siue per aliquod aliud quod ad extendendum sit idoneum, vna crus supra gradum cum alligato ligno deorsum adurgendum, & ab aliquo homo supra commissuram ad coxam est continendus. Hac enim via simul quidem distensionis vi femoris caput supra cauitatem sublime attolletur, simulque molitione in pristinam sedem protrudetur. Hæ omnes commemoratæ cogendi rationes validæ sunt, omnesque, si quis rectè ac probè apparatus habeat, calamitatem superant. Ac quemadmodum antè dictum est, longè imbecilliore extensione, magisque vulgari apparatu, plærunque hic articulus reconditur.

At verò vbi exteriorem in partem femoris caput luxatum fuerit, eodem quo supra dictum est modo, ab vtraque parte extensiones faciendæ. Molitio autem per latum velle vna cum extensione adhibenda, ab exteriore parte ad interiorem adurgendo, ad natem ipsam aut paulò supra velle apposito. Ad sanam autem coxam iuxta natem, quis manibus obfirmatis, vt ne corpus cedat, aut alio aliquo huiusmodi velle superiecto, & ex aliqua conueniente fossula fir-

lato, contra obluctetur, ac femoris luxati partem quæ ad genu est, ab interiore parte in exteriorem leuiter deducat. Huic verò luxationis modo suspensio minimè conuenit. Eius enim qui appenditur cubitus, femoris caput è suo cano protruderet. Huic tamen luxationis modo conuenientem per subiectum lignum molitionem cõminiscetur aliquis, si exteriori parte admoueat. Sed quid plura? Nam si rectè & probè extensio fiat, rectè quoq; molitio adhibeatur, quis articulus hoc modo prolapsus non restituatur?

- 10 Quòd si posteriorem in partem femur prolapsum sit, extendere quidem & in diuersa ducere quo modo dictum est oportet, instratoque ligno multiplici stragulo, quò mollissimum sit, & homine prono reclinato, hunc in modum extensio adhibenda. Vnà autem cum extensione, quomodo in gibbosis spinæ affectibus, per asserem deorsum impellendum est, asserè è natium regione, magisque in inferiorem quam superiorem partem collocato. Incisura verò in pariete ad asserem directà non sit, sed paulum deorsum spectans & ad pedes inclinata. Hæc reponendi ratio huiusmodi luxato articulo, tum maximè secundum naturam, tum etiam validissima est. Asseris autem loco abundè fortassis fuerit aliquem insidentem, aut manibus annitentem, vel de repente pedibus consistentem, vnà quoque cum extensione sublimem ferri. Ex prædictis verò alia nulla reponendi ratio huiusmodi luxato articulo secundum naturam est.

- At si anteriorem in partem luxatum fuerit, idem certè extendendi modus conuenit. Vir autem cum manibus robustissimus, tum etiam petitissimus, superiore alterius manus parte ad inguen affirmata, eandemque altera manu insuper comprehendens, vnà quidem luxatum articulum deorsum, simulque ad anteriorem genu partem propellat. Hic enim reponendi modus huic luxationi maximè secundum naturam conuenit. Sed & suspendendi ratio prope ferè ad naturam accedit. Eum tamen qui appenditur gnarum esse oportet, vt ne cubiti molitione articulum expellat, sed circa medium interfœmineum & iuxta os sacrum appensionem faciat. Laudandus quoque is est qui per vitrem hunc articulum recondere tentarit. Nonnullos ta-

men vidi, qui ob ineptiam, tam ea quæ extra, quam quæ in posteriore parte erumperent, per vtre reponere tentarent, neque aduerterent hoc modo articulum potius expelli quam restitui. Constat certè cum qui primus id excogitauit, quæ intrò luxata fuerunt, per vtre reponere tentasse. Nosse igitur conuenit vbi vltus expetit, vtre vtendum esse, scire tamen licet multa alia vtre præstantiora esse. Vter autem non inflatus inter femora collocatur, sic vt quoad eius fieri potest, maximè sublimis ad interfemineum adducatur, tum à parellis genu initio ducto, fascia femora inter se vinciatur, quæ ad eorum mediam partem tendat, deinde imposito folle fabrili in partem ex multis solutam, flatus in vtre immittitur ac distendi cogitur. Homo verò in latus decumbere debet, & crus affectum superiore parte habere. Atque huiusmodi quidem est apparatus. Plærique tamen deterius quàm ego dixi apparant. Neque enim femorum magnam partem, sed genua tantùm deuinciunt, neque præterea intensionem admouent, quæ tamen necessariò adhiberi debet. At nonnulli rem facilem nacti, luxationem etiam restituerunt. Verùm hoc pacto non admodum facilis impulsio est. Inflatus enim vter qua potissimum parte tumet, articuli caput, quod molitione impelli maximè debet, non attingit, sed ferè tota sui parte medius inter femora, vel circa medium, vel adhuc inferius collocatur. Ad hæc femora etiam ipsa curua natura sunt comparata. Superiore enim parte carnosa sese contingunt, inferiore verò in angustum tenuantur. Ita vt etiam femorum natura vtre ab eo loco expellat, in quem maximè immitti oportebat. Si quis igitur paruum vtre immittat, fieri nullo modo poterit vt vis exigua articulum impellat. Quòd si vtre vtendum sit, femora inter se magna ex parte colliganda, vnaque cum corporis extensione vter inflandus. In hoc verò repositionis modo vtraque crura extrema parte simul deliganda. At verò in tota arte imprimis quidem tibi allaborandū est, vt quod ægrum est ad sanitatem reducas. Quòd si ea multis modis restitui potest, is qui minimū habet molestiæ eligendus. Istud enim ad bonum virum & artis peritū spectare magis videtur, si popularem auram non affectes. Verùm (quod ad præsens institutum attinet) tam domestici sunt

- ei sunt quidam extendendi corporis modi, vt promptè in rem præsentem expediri possint. Nempe quidem si lora mollia & lenia non adfuerint; sed vel ferreæ catenæ, vel rudentes nautici, vel funes, ea vincula qua parte iniici debent, aut etiam ampliùs, fasciis aut lanæprum panniculorum segmentis conuoluenda, tum vinculis vincienda. Homine verò in lecto ex iis quorum est copia firmissimo & maximo bene extento, lecti pedes, vel à capite, vel qui à pedibus sunt, aut exteriore, aut interiore parte, prout conferre videbitur, ad
- 10 ia nuæ limen offirmãdi. Ad alios autem pedes lignum quadratum transuersum, quod ab vno ad alterum pedem pertingat, obiciendum, ac si id quidem exiguum extiterit, ad lecti pedes deligandum, sin crassum, sine vinculo relinquendum. Post hæc vinculorum capita, tum à capite, tum à pedibus, vtraque ad pistillum, vel ad aliquod aliud huiusmodi lignum alligentur. Vinculum verò è directo ad corpus, vel paulò etiam supra collocetur. Per pistilla verò quæ erecta existunt, conueniens extensio fiat, quorù alterum ad limen, alterù ad obiectum lignù offirmatur. Tù sic retro adductis
- 20 pistillis extensio facienda. Ad hoc autè satis esse poterit scala firmos gradus habens lecto supposita, ad cuius gradus, liminis & ligni apposti loco, pistillis conuenienter hinc & inde firmatis, eodem modo vinculorum distensio adhibeatur. Femoris item articulus, siue interiorem in partem, siue in priorem luxatus fuerit, hunc etiam in modum reconditur. Scalæ in terram defixæ homine insidète, tum crus quidem integrum leuiter extentum, qua commodum videbitur alligandum, ex affecto autem vas fictile aqua plenum appendendum, aut sporta in quam coniecti lapides fuerint.
- 30 Est & alius reponendi modus, si interiorem in partem luxatio contigerit. Trabes iusta altitudine inter duas columnas deligatur, cui ab vna parte quæ pro magnitudine naturæ extet, æger se applicet, obuolutoque pectori stragulo, homo contiguæ trabis parti insideat, tum pectore ad columnam lata quadam habena adducto, demum crus integrum, ne circumberret, ab aliquo quidem contineatur, læsæ vero pondus quantum conuenire videbitur, vt etiam supra dictum est, appendatur. Imprimis igitur nosse conuenit, offisium omnium iuncturas, vt plurimum, ex capite & aceta-

bulo constare, ac in quibusdam cauum acetabuli formam referre, in nonnullis verò sinus leuiter esse depresso. Prolapsi autem omnes articuli, maximè quidem protinus dum adhuc sunt calidi, vel còrtè quàm citissimè recondèdi. Nam & qui reponit faciliùs ac citiùs reponet, ægroque longè minorem molestiam affert, si priusquam locus intumuerit, articulus recondatur. Omnes item recondendi articuli antè emolliri & dimoueri debent. Sic enim faciliùs reuerti solent. In omnibus autem articulorum repositionibus imperanda abstinentia est, præcipuè quidem vbi maximi sunt & repositu difficillimi articuli, minimùm verò vbi minimi & qui faciliè reconduntur.

At verò vbi digitorum articulus exciderit, siue primus qui ad manum est, siue secundus, siue tertius, eadem & æqualis est reponendi ratio. Maximi tamen articuli ægrius semper restitui solent. Prolabuntur autem quatuor in partes, aut sursum, aut deorsum, aut vtrinque ad latus, sed sursum maximè, minimè in latus, idque dum vehementer mouentur. Ex vtraque verò parte in quam excesserunt, velut superciliofa quædam eminentia in extrema ora labro similis apparet. Si quidem igitur in superiorem aut inferiorem partem exciderit, cum hic locus leuior quàm qui ad latera sit, simulque prolapsus articulus parum excesserit, facilis repositio est. Reponendi autem ratio sic habet. Digito extremo, vel fascia, vel alia quapiam huiusmodi ratione obuoluto, ne ea parte prehensus, dum intenditur elabatur, vnus quidem manum supra primam iuncturam, alter digiti partem obuolutam prehendat, tum ad sese probè vterque extendat, vnaque prolapsum articulum in suam sedem impellat. Quòd si in latus excidit, eadem quidem extendendi ratio adhibetur. Vbi nanque lineam tibi excessisse videbitur, simul dum extenditur, protinus in locum suum impellendus. Alius verò quidam ab altera parte digitorum repellat, id obseruans ne rursus eam in partem elabatur. Idoneam quoque repositionem præstant lacertæ vimineæ ex palmis contextæ, σαύραι Græcis dictæ, vbi in diuersa digitorum contendendo, altera manu lacertam, altera primam manus iuncturam prehendat. Repositus articulus linteis tenuissimis, cerato neque nimis liquido, neque nimis duro,

sed mediocri consistentia illitis, quàm celerrimè deligari
 debet. Quod enim durum est à digito abscedit, quod liqui-
 dum & molle, digiti calore diffluit & euanescit. Digni au-
 tem articulus tertio aut quarto quoque die soluendus, ac
 (vt in totum dicam) si quidem inflammatio occupauit, cre-
 brius, sin minùs, rarius. Atque hæc communiter de omni-
 bus articulis dicta sunt. Restituitur digiti articulus deci-
 mo quarto die. Ac digitorum manus & pedis eadem est cu-
 randi ratio. In omni verò articulorum repositione, victu
 10 tenui & inedia etiam ad septimum diem vtendum, ac si qui-
 dem inflammatio subsit, crebrius, sin minùs, rarius resolu-
 uendum. Semper autem afflictum articulum quietem age-
 re, & quàm optimo habitu collocatum esse oportet. Ge-
 nu cubiti gibbo ob succinctam & commodam eius natu-
 ram benignius est, ideoque facilius excidit. Sæpius autem
 interiorem in partem, sed & inexteriorem & posteriorem
 prolabitur. Hoc autem reponit subita flexio aut ex-
 calcitratio, aut si ad conuolutum fasciæ globum in popli-
 tem immissum, vt de repente genibus flexis corpus in su-
 20 ras & talos subsidat, permiseris. Potest quoque moderata
 extensione, non secus ac cubiti gibbus, cum posteriorem
 in partem prolapsus est, suum in locum reuerti. Vbi verò
 in hanc vel illam partem excidit, flexione, aut excalci-
 tratione reconditur. At quæ moderata intensio fit resti-
 tutio, omnibus communis est. Quòd si non reuertit, ne-
 que cum posteriorem in partem, neque cum alias in par-
 tes excessit, flecti admodum queat. Femoris verò & tibiæ
 pars anterior imminuitur. At quibus interiorem in partem
 30 excidit, ij valgi magis euadunt, exterioribus autem parti-
 bus imminuuntur. Quibus autem exteriorem in partem
 excidit, ij vari magis, claudi verò minùs efficiuntur. Craf-
 fiore autem ossis parte gestantur, & interioribus partibus
 imminuuntur. At quibus à primo ortu, aut dum adhuc cor-
 pus augetur luxatio facta est, ij quomodo prius dictum est
 se habent.

Articuli circa malleolos luxati, valida intensioe, quæ
 per manus, aut per alia huiusmodi adhibetur, opus habent,
 ac directione quæ simul vtrunque efficiat. Hoc verò omni-
 bus commune est. At quæ in pede contingunt, velut ea quæ

in manu curationem recipiunt. Quæ verò cum tibia consensionem habent, & à primo ortu excidunt, aut etiam dum corpus adhuc augetur luxantur, eandem quam in manu repositionem habent. At quibus ex alto defiliētibus & in calcem innixis, ossa dissident, venæ subter cutem effunduntur, ac nervi contunduntur, vbi hæc grauia facta fuerint, periculum quidem est, ne ex syderatione, iis per totam vitam negotium exhibeatur. Fluxa siquidē iis ossa euadunt. Quia verò nervi inter se consensionem habent, tum vel præcipuè quibus ex fractura vel vulnere in tibia aut femore, aut ex 10 dissolutione neruorum qui cum his communicant, aut ex negligentiore decubitu, calx denigrata fuit, iis etiam ex talibus recrudescere mala consueuerunt, tum verò vbi ad syderationem febres acutæ, singultuosæ, mentem attentantes, & quæ citissimam mortem afferant accesserint, idque cum venarum sanguinem fundentium liuoribus. Recrudescētis morbi indicia sunt, vbi sanguis è venis in cutem effusus, & quæ nigrescunt, quæque his vicina sunt, duritiem & ruborem aliquem contraxerunt. Quòd si cum duritie liuescunt, vt nigrescant periclitantur. Sin autem subliuida, 20 aut etiam liuida & mollia sugillata fuerint, aut aliquantulum ex virore pallida & mollia, hæc in huiusmodi omnibus bono sunt. Ad horum curationem si quidem febris absit, veratrum exhibendum, alioqui non dandum, sed in potu aqua mulsa acida (ὄξύγλυκον dicitur) si opus est, vtendum. Deligatio verò quæ articulis conuenit, & quæ ad omnia magis adhibeatur. Ad collisa pluribus linteis & mollioribus, minoreque compressione vtendum, plurima fasciæ parte ad calcem circumiecta. Figuratio ea sit quæ deligationi cōuenit, vt ne in calcem expressio fiat, neque ferulis vtendum. 30 At quibus pes ipse solus, aut cum adnato osse excessit, interiorem quidem in partem magis excidit, ac nisi recondatur, & coxa, & femur, & tibiæ pars luxationi ex aduerso respondens, temporis successu extenuatur. Repositio eadem quæ primæ iuncturæ manus, contentio verò valida. Curatione autem pro lege articulorum adhibetur. Quòd si quiescant, minùs quam in prima manus iunctura morbus recrudescit. Et quietem agentibus tenuior victus ratio imperanda. Quæ verò à primo ortu, aut cum adhuc corpus augetur

getur contingunt, eam quæ supra comprehensa est tractationem habent.

Hippocratis mochlicus, seu vectiarius, hoc est, de ossium per molitionem impellendorum ratione.

OSSA hunc in modum à natura sunt comparata. Digitorum quidem, tum ossium, tum articularum, simplex est iunctura. In manu verò & pede, cùm multa alia variè connectuntur, tum maxima sunt quæ supremo loco committuntur. Calcis vnum os est, quale foras prominat, quò etiam à posteriore parte tendines tendunt. Tibiæ duo ossa sunt supra & infra coherrentia, medio verò loco distantia. Quod exterius tendit, paruum & iuxta paruum digitum paulò tenuius. Plurima verò hac parte distantia, minoreque momento ad genu inclinatio est, ex quo exterior poplitis tendo ortum habet. Inferiore autem parte communem habent ossis accretionem, quæ pes mouetur, & superiore parte alteram, vbi femoris articulus simplex & longitudine succinctus mouetur, tuberculorum speciem referens, & patellam habens. Ipsum verò femur exteriori & anteriori parte incuruatur. Eius caput ossis est accrementum, rotundum, ex quo neruus qui in coxendicis acetabulo est, originem ducit. Cuius aliquantulum obliqua est connexio, minus tamen quàm brachij. Coxendix autem magnæ vertebræ, quæ est ad os sacrum, ex vinculo cartilaginoso & nervoso inhærescit. At spina à sacro quidem osse ad magnam vertebram vsque in gibbum curuatur. Vesicaque & genituræ pars destinata, rectiq; intestini quod est inclinatum, ibi sedem habet. Inde verò ad septum transversum, recta anteriorem in partem inclinata tendit, qua parte lumborum muscoli *ψόρυ* dicti, existunt. Ab ea quoq; parte ad magnam vertebram, quæ est supra summam humerorum partem, recta in gibbum eleuatur, imò verò huiusmodi magis apparet, quàm sit. Posteriores enim vertebrarum processus ea parte maximè eminent. Ipse autem ceruicis articulus anteriorem in partem inclinat. Vertebræ autem interiore parte inter se sunt æquabiles, exteriori verò cartilaginibus &

neruis continentur. Eæ quoque in posteriore medullæ spinalis parte, articulorum modo inter se committuntur. Parte autem posteriore processum acutum habent, cum adnata cartilagine, vnde exoriuntur nerui qui proni feruntur, non secus ac muscoli à ceruice ad lumbos adnascuntur, qui costarum & spinæ intermedium complent. Costæ verò ad vertebrarum interstitia, neruo annectuntur, à ceruice ad lumbos interiorem in partem tendentes. Anteriore autem parte ad pectus, laxum & molle extremum habentes, forma præ cæteris animantibus maximè recurua cernuntur. 10
 Hac enim parte homo mole est angustissima. Quæ costæ non sunt, processus obliquus, breuis & latus, ad singulas vertebrae neruo annexus est. At pectus sibi ipsi cohæret, qua parte costæ annectuntur obliqua interstitia habens, laxum quoque & cartilagineum. Clauiculæ parte anteriore rotundæ, ad pectus quidem breues motus, ad summum verò humerum crebriores habent. Summus autem humerus (ὡς κροτάριον dicitur) ex lato scapularum osse ortum ducit, in plurimis non æquabiliter. Latum verò scapularum os ad spinam cartilagineum, reliqua parte laxum, foris inæquabile, ceruicem & cauum cartilagineum habens, ex quo costæ motionem ducunt, quod facillè inter ossa, si brachium demas, dissoluitur. Huius caput ex cavitatem neruulo annexum est, teneram cartilaginem & rotundam adnatam habens. Ipsum autem exteriore parte incuruum, & anteriore obliquum, ad cavitatem rectà non fertur. Quod verò est ad cubiti gibbum, latum, tuberosum, oblongas cavitates habens & solidum, posteriore parte, cauum est, in quod cubiti processus adnatus (qui κροτάριον dicitur) vbi manus extenditur, inseritur, quò etiam torpidus neruus, qui ex medio cubiti ossium interstitio enascitur, terminatur. 20 30

Nasus autem confractus eodem momento conformari potest. Si quidem igitur cartilago desidit, derasam lintei lanuginem Carthaginensis corij cortice, aut aliqua alia re quæ non irriter, conuolutam, in nares immittere oportet. Id autem deligatio præstat. Est & alia curatio, vbi simul iniecto sulphure cum cerato, statim nasus componitur, deinde digitis immissis explorando continetur, & in alteram partem conuertitur. Carthaginense verò corium sineadum, do-

Ne callum obduxerit, siue vlcus adfuerit, siue ossa dissectionem factura sint. Neque enim committendum vt sic maximè recrudescant.

Auri fractæ neque vinculum, neque cataplasma adhibendum. Quòd si quosit opus, ceratum quàm maximè leue, aut sulphuris agglutinatio conueniet. At quibus aures ad supurationem tendunt, iis pus crassiore loco reperitur. Tibi autem imponent quæcunque submucosa & humida carne plena sunt, ac neque ex huiusmodi sectione detrimentum contingit. Vbi autem, & quænam mortifera existant, ea sunt apposita. Aures citò sanescunt si in vtramque partem ferramentum candens adigatur. Mutila tamen & minor candenti ferro præter traiecta auris redditur. Quòd si aperta fuerit, leui aliquo medicamento, quod cruentis vulneribus adhibetur imposito opus erit.

Maxillæ autem frequenter quidem conuelluntur, & restituuantur, rarò verò excidunt, maximè quidem hiantibus. Neque enim hic casus incidit, nisi quis vehementer os aperiendo, in alteram partem torqueat. Idque magis incidit, quòd nerui in obliquum etiam vbi conorquentur concedunt. Cuius rei hænotæ sunt, maxilla inferior in anteriorem partem prominet, & in alteram luxationis partem peruertitur, ægri maxillas committere nequeunt. Quòd si vtraque parte maxilla prolabatur, prominet magis, os minùs committunt, minimè distorquentur, quod dentium fines indicant, cum inferiores superioribus ex aduerso respondeant. Vtraque igitur maxillæ parte prolapsa, nisi statim reposita fuerit, hi intra decimum diem ferè ex febre assidua & segni sopore moriuntur. Hi enim muscoli huiusmodi soporem inuehunt, alius paucis, & synceris exturbatur, & si vomitus adfuerit, eiusmodi vomitione refundunt. At si altera parte maxilla excidat, minor est noxia, eadem tamen vtrorumque est repositio. Homine decumbente aut in sedili collocato, capite prehensò, vtramque maxillæ partem ambabus manibus, tum interiore, tum exteriori parte apprehendere, ac tria simul facere oportet, in directum ac in posteriorem partem propellere, & corpus commouere. Curatio per malagmata, figurationes, & menti exceptionem perficitur. Ista enim ad repositionem faciunt.

At verò humerus inferiorem in partem excidit, aliam in partem excidere non audiui. Videtur siquidem in anteriorem partem excidere, quibus carnes quæ circa articulum sunt natura extenuatæ fuerint, quale quid etiam in bobus per hyemem ob macilentiam cernitur, & magis excidit, ac extenuatis, aut gracilibus, aut siccis, iisque quibus humiditates circa articulos citra inflammationem continentur. Ipsa enim colligaret quidem. Ex quo qui boues curant ac stimulant, in iisque repositionem tentant, errant, tum quia eos lateat quemadmodum boscrus ad vsum iactet, tum quia etiam homini ita constituto, hic habitus communis est. Quibus quoque accedit Homeri autoritas, quòd boues tunc maximè graciles existunt. At quibus humerus recondi non potuit, ij quæ cubito in latus à costis sublato fiunt, non admodum præstare possunt. Quibus igitur potissimum excidat, & quomodo habeant dictum est. Quibus verò à primo natali die ista contingunt, iis ossa potius quæ ad luxationem proximè accedunt, breuia fiunt (quale quid tunc iis qui mustelæ cubito præditi sunt, & γαλιόσκωνες Græcis dicuntur vsuuenire solet) quod cubito minus, adhuc autem minus manui accidere videtur. Quæ verò supra sunt, nihil tale sentiunt, sed quæ vicinitatem habent, valdè emaciantur. Imminuuntur autè maximè quæ altera luxationis parte sunt, & quæ incrementum accipiunt, minus tamen quodammodo quàm quæ talia sunt ab ortu. Quin & profundæ suppurationes circa iūcturam recens natis præcipuè ad humerum fiunt, iisque non secus ac luxata efficiunt. Quòd si adultis ista contingunt, ossa quidem non minuuntur. Neque enim causa est cur alia non æquè simul augeantur. At carnium imminutiones fiunt, quòd hæc in dies & augeantur & minuantur, idque per ætates & corporis habitus, qui in eo obtinent. Præterea etiam indicio est id quod ad summum humerum est auulsum & cauum, propterea quòd summo humero auulso & cauo, brachiū prolapsum esse existimant: brachij autem caput in ala cernitur. Neque enim attollere ipsum queunt, neque huc vel illuc traducere. Quod similiter ex altero humero deprehenditur. His autem rationibus reponitur, si pugno quidem in alam iniecto, caput sursum propellas, manum verò præterea ad pectus adducas, aut si

retroducendo ita vt circumoberret, compellas. Aut capite ad summum humerum obiecto, manibus verò in aliam iniectis, brachij caput abducas, cubiti autem gibbum genibus protrudas, aut genuum loco alterum cubiti gibbum ad latus adducere, vt prius, iubeas. Aut si supposito in alam humero, æger in humero insideat. Aut vbi calce, adhibitis his quæ alæ cavitatem compleant, ad dextrum humerum, dextro vsus fueris. Aut vbi per pistillum, aut scalæ gradum cœgeris, aut vnà cum ligno ad manum porrecto super trabeculam transuersam cœuerteris. Curatio perficitur eo habitu vt brachium ad costas adducatur, manus summa ac humerus sursum detineantur, sicque sursum deligatio fiat & appensio. Quòd si repositus humerus non fuerit, summus humerus etiam extenuatur. Summus humerus auulsus speciem quidem prolapsi humeri exhibet, nullo tamen priuatur, neq; in pristinum statum restituitur. Idem habitus tum in deligatione, tum in suspensione, qui etiam luxato conuenit, & pro deligationis lege.

At verò cubiti gibbi articulo in latus, aut exteriorem iam partem dimoto quidem aut subluxato, acuta eius parte in brachij cauo remanente, distentione in directum facta, eminentia retro & ad latus propellere oportet. Quòd si profus in hanc vel illam partem exciderit, distentio quidem in qua brachium deligatur, adhibenda. Sic nanque cubiti flexus nihil impedit. Potissimum verò ex laterum parte excidit. In suum autem locum dirigitur, quam plurimum abducendo, ne caput brachij acutum ossis processum attingat. Suspensum verò circumagere & circumflectere oportet, neque vim in directum adhibere, simulque in contrarium in vtranque partem impellere, & in sedem compellere. Ad hæc quoque contulerit cubiti gibbum modò quidem pronum, modò etiam supinum cōtorquere. Repositio autem est, quæ ex habitu quidem pendet, si summa manus paulò cubiti gibbo altior, brachium verò ad latera adductum teneatur. Sic quoque & appensio, & facilis gestatio, & natura, & vsus in commune conferunt, si modò callus, qui celeriter increfcit, prauè non obducatur. Curatio per lintea pro lege articulari institui debet, & cubiti eminentia in super deligati. Rursus autem maximè excandescit cubiti gibbus, febres

que, dolorem, nauseam, ac meracæ bilis vomitionem indu-
 uet, idque maximè si in posteriorem partem, ob torporem,
 secundum id, si in anteriorem elapsus sit. Curatio eadem ad-
 hibenda. Reconditur verò vbi in posteriora excidit, si por-
 rectum brachium in diuersa contendatur. Cuius rei indi-
 cium est, quòd extendi nequit, vt & in anteriorem prolapsi,
 quòd minimè flecti potest. Hic autem imposito duro ali-
 quo collecto, super id, vbi extenderis, de repente flectendus
 est. At dissidentium inter se ossium indicium, quæ vena in
 brachio scinditur, ad contactum patet. Hæc verò celeriter ¹⁰
 callo obducuntur. Quibus à primo ortu ista contingunt, iis
 ossa infra noxiam breuiora euadunt, plurimum verò quæ
 cubito sunt proxima, deinde ea quæ in manu, postremò quæ
 in digitis. Brachium autem & humerus propter nutritio-
 nem validiora euadunt. Manus item altera, propter opera,
 etiam longè validior est. At carniarum imminutio, si quidem
 in anteriorem partem articulus prolapsus est, interiore par-
 te fit, sin minus, contrà quàm exciderit. Cubiti autem gib-
 bus vbi interiorem in partem, aut anteriorem exciderit, in ²⁰
 habitu quidem angulari cubiti ad brachium communi re-
 ponitur. Ex ala nanque fascia excepta suspensio faciendâ, ad
 cubitum verò summum suppositum pondus aliquod iuxta
 articulum appendendum, vel manibus adurgendum. Tum
 suspenso in sublimi articulo, ossa manuum volis addacen-
 da. Hoc in habitu deligatio, appensio, & positio velut in ma-
 nibus fieri debet. At vbi posteriorem in partem excidit, de re-
 pente extensione facta, manuum palmis dirigendû, simulq;
 hæc in directione, tum in cæteris vsurpanda sunt. Quòd si
 priorem in partem prolapsio facta sit, circum lintheum con-
 uolutum, & in iustam molem sublatum, inflectendo simul ³⁰
 directio faciendâ. Sin alteram in partem inclinarit, cum di-
 rectione simul vtraq; faciendâ sunt. Ad curam autem com-
 muniter habitus & deligatio spectant. Possunt enim ex dis-
 tensione communiter omnia contingere. Repositiones ve-
 rò partim quidem in sublime eleuando, partim distendèdo,
 partim verò circumoberrando fiunt. Idque dum habitus in
 hanc vel in illam partem excedunt, celeriter adhibetur.

Manus articulus interiore aut anteriore parte luxatur,
 plurimum verò interiore. Cuius rei signa manifesta sunt.
 Siquidem

Siquidem intro prolabitur, digiti ipsi in totum flecti, si extra, intendi nequeunt. Repositio fit digitis supra mensam positis, si partim quidem extenduntur, partim etiam in diuersa contenduntur, idque quod eminent, aut prominentiore palmæ parte, aut calce simul in anteriorem partem protrudatur, & inferiore parte ad alterum os, molle aliquid in tumorem sublatum supponatur, si superiore quidem parte eminent. manu conuersa, sin inferiore, supina. Curatio linteis perficitur. At tota manus in interiorem vel exteriorem, vel in hanc, vel illam partem luxatur, interiorem verò maximè. Est vbi ossis accrementum emouetur, interdum quoque alterum os dissidet. His valida distensio adhibenda, & os quidem eminens protrudendum, alterum verò contra propulsandum, vnaque duobus modis in posteriorem partem & in latus, aut manibus supra mensam, aut calce impulsio fieri debet. Quæ verò rursus excandescunt & deformitatem habent, tempore quidem ad vsum firmantur. Curatio linteis simul cum manu & cubito adhibetur, ferulæq; ad digitos vsque apponendæ. Hæc ferulis deligata, crebrius quàm fracta resoluenda, & copiosiore perfusione fouenda: At manus à primo ortu luxata breuior euadit, & carnes altera ex parte quàm luxatio facta est, potissimum imminuuntur, adulto verò ossa permanent. Digiti articulus luxatus facilis quidem cognitu, neque scriptione indiget. Reponitur autem in directum contendendo, & quod eminent protrudendo, & quod contrà est retrudendo. Curatio verò est accommodata quæ per lintea fit deligato. Nisi enim restitutus fuerit, exteriore parte callum contrahit. Quæ à primo ortu aut dum adolefcunt ossa prolapsa fuerint, ea infra luxationem breuiora euadunt, & carnes aduersa ex parte in quâ prolapsio facta est potissimum imminuuntur. Adulto verò ossa eadem magnitudine permanent.

Femoris articulus quatuor modis excidit, plurimum interiorem in partem, deinde in exteriorem, aliis verò modis similiter. Huius rei indicium commune quidem alterum crus, intro verò emoti proprium vbi in interscæmineo coxæ caput tactu percipitur; neque similiter crus inflectunt. Crus verò multò longius videtur, nisi vtroque in medium adducto distensionem feceris. Etenim pes & genu exterior

rem in partem feruntur. Si igitur à primo ortu, aut dum incrementum accipiunt, exciderit, femur breuius euadit, quã calamitatem minùs tibia, cætera verò pro ratione sentiunt. Carnes autem imminuuntur, maximè tamẽ parte exteriori. Ij in dirigendo corpore negligenter se gerunt, & ad sanum crus conuoluuntur. Quòd si cogantur, scipione vno vel duobus innixi incedunt, crus verò artollunt. Quò enim breuius, eo leuius est. Quòd si iam adultis istud accidit, ossa quidem eadem magnitudine perseverant, carnes tamẽ quo ante dictum est modo imminuuntur, & crus circumuol- 10 uendo, velut boues incedunt. Ad lateris autem inanitatem incuruantur, sani cruris extra prominente coxendice. Hoc enim vt subeat ad vehendum necesse est, illud verò vt extra feratur. Neque enim vehere potest, non magis quàm quibus pes vlcere laborat. Ad cruris quoque sani latus baculo corpus fulciunt. Crus verò læsum manu super genu posita adurgent, quòd inter ambulandum corpus vehat. Coxendice infra si vtatur, infra etiam ossa minùs imminuuntur, carnes verò magis.

At exteriorem in partem emoti femoris, contraria tum 20 signa, tum status sunt, genuque ac pes introrsum paulò spectant. Quibus hæc dum adhuc adolefcunt, aut à primo ortu contingunt, iis crus non æquè augetur, eademque ratione coxæ articulus paulò supra eminens non similiter. Quibus verò frequenter exteriorem in partem citra inflammationem prolabitur, ij humidiorè crure vtuntur, non secus ac manus pollex, qui maximè suapte natura excidit, quibus quidem magis aut minus excidit, partim verò ægrius aut faciliùs prolabitur. Est vbi celerius recondi spes est, & quibus nullam curationem recipit, interdumque sæpiùs exci- 30 dit, & curationem admittit. A primo verò ortu aut in adolefcencia, aut per morbum vbi ista contingunt, ac præcipuè certè per morbum, interdù quibusdam os syderatur, quin etiam quibusdam non omnia eueniunt, minùs tamẽ quàm quibus intro luxatio facta est deprauantur, si proba & diligens curatio adhibeatur, adeò vt toto pedè insistentes, plurima adhibita diligentia in vtrânque partem propendeant. Quæ si in infantia neglecta fuerint, vitiatur, adhibita verò cura toto crure vtilitatem sentiunt, minùsq; quodammodo immi-

imminuuntur. At quibus hunc in modum vtraque ossa exciderunt, his noxiis afficiuntur, pleniores quidem sunt, præterquam interiore parte, admodum prominentibus exteriorem in partem natibus conspiciuntur & femoribus introrsum obtortis. Ij nisi syderentur, aut gibbosi superiore coxæ parte euadant, salubriter quidem degunt, corpore tamen minùs, capite excepto, augentur.

Quibus autem posterior: em in partem femur prolapsum est, hæ notæ adsunt, pars anterior mollior est, posterior prominet, pes rectus est, crus inflectere non nisi cum dolore queunt, extedere verò minimè, his crus breuius euadit. Sed neque hoc, nisi valdè sustollant, tum ad poplitem tum ad inguen extendere possunt, neque in plurimis superior articulus primus flecti incipit. Quod commune est articulis, neruis, musculis, intestinis, vteris, aliisque huiusmodi. His coxendicis os decliue in natem fertur, quam ob causam, quodque crus extendere nequeunt, breue euadit. Totius cruris carnes in omnibus imminuuntur. In quibus autem maximè, aut vbi ista contingant, dictum est. Corporis pars quæque vbi sua munia obierit, robur quidem accipit, si vero otietur, vitiatur, præterquam si lassitudine, febre aut inflammatione tentetur. Quod etiam exteriorem in partem prolapsum est, eò quòd in cedentem carnem excidit, breuius efficitur, quod verò in interiorem, eò quòd supra os prominet, longius. Quibus igitur adultis repositum non fuerit, ij ad inguina curuati incedunt, & alterum poplitem inflectunt, ima pedis planta vix terram attingunt, manu crusprehendunt, si absque baculo incedere velint. Qui si longior fuerit, non ingredientur, quòd si ingrediantur breuiorem esse oportet. Carnium autem fit imminutio si laborèt & crus in vsum admittatur, velur antè dictum est. Quod & integro cruri pro ratione accidit. At quibus ex primo ortu, aut per adolescentiam, aut per morbum affectio ista aut luxatio contigit, (quibus verò in morbis id fiat dicetur) ij maximè propter neruorum & articulorum ignauiam, noxiam sentiunt. Genu quoque ob enumeratas causas vitium sentit, quo inflexo, baculo vno aut duobus innixi, incedunt. Crus verò integrum quia in vsum admittitur, bene habitum est.

At quibus priorem in partem femur excidit, iis contra-
ria signa adsunt, posteriore parte molle est, anteriore pro-
minet, crus hi minimè inflectunt, maximè verò extendunt,
pes rectus est, crus æquale, calx summus paulùm contra-
ctus aut hi statim dolore præcipuè conflictantur, vrinaque
imprimis in his luxationibus supprimitur. Femoris enim
caput ad insignes nervos incumbit, loca anteriora conten-
ta sunt neque incrementum sumunt, morbis & naturæ se-
nectuti obnoxia redduntur, posteriora in rugas contracta.
Quibus adultis ista contingunt ij recti inambulant, calce 10
magis incedentes. Ac si admodum progredi valeant etiam
valde (calce incedunt.) Pedem autem per terram trahunt.
Femur minimū imminuitur ob usum, præcipuè verò poste-
riore parte. Toto crure erectiores mediocri baculo ad crus
affectum indigent. Quibus verò ex prima origine adole-
scentibus hæc contingunt, ij si probè & diligenter curentur
crure non secus ac adulti vtuntur. At neglectis paulùm ex-
tentum est. Ipsi enim quòd ad rectum habitum maximè
spectat, articulis capti sunt. Ossium autem & carniū im-
minutiones pro ratione cotingunt. 20

Coxæ autem valida quidem distensio & directio com-
munis est, quæ vel manibus vel aslere, vel vectis molitione
præstatur. Et luxationem quidem quæ ad interiora fit, ro-
tundo, quæ ad exteriora, lato vecte moliri decet, præcipuè
verò quæ ad exteriora. Quæ certè in interiorem partem
prolapsa sunt, vtribus ad eam cruris partem quæ in angu-
stum tenuatur appositis curare conuenit, simulque cum dis-
tensione & crurum deligatione suspensio adhibenda, didu-
ctis paulùm pedibus. Deinde manibus implexis quendam
appensum esse oportet, qui inter dirigendum simul vtra- 30
que præstet. Istaque reponendi ratio luxationi ad interio-
ra & cæteris abundè conuenit, minimè verò ei quæ fit in
exteriora. Lignum etiam velut in humero ad manum
subtentum, quibus ad interiora luxatio facta est, conue-
nit, aliis verò minùs. Deorsum autem impelles cum
distensione præcipuè anteriorum aut posteriorum par-
tium aut manu, aut pede, insidere, aut aslere vti con-
ueniet.

Genucubiti gibbo ob succinctam & commodam eius
natu-

naturam benignius est, ideoque facilius excidit & reponitur. Sæpius autem interiorem in partem, sed & in exteriorem & posteriorem prolabitur. At reconditur subita con- flexione & exalcitratione, aut si circa obuolutum fasciæ globulum in poplite positum, vt de repente corpus in genua flectatur permiseris. Idque præcipue luxationem in posteriora restituit. Possunt quoque quæ posteriorem in partem luxantur, moderata extensione, nõ secus ac cubiti gibbus, suum in locum reuerti. Quæ verò in hæc vel illam partem excesserunt, conflexio, aut calcium impulsio, aut extensio reponit, præcipueque hæc quod posteriorem in partem excidit. At quæ moderata extensione fit restitutio, omnibus communis est. Ac nisi repositio facta fuerit, neq; vbi posteriorem in partem excidit, sed neque cum alias in partes excessit, flecti admodum queunt, femoris verò & tibiæ os anteriore parte imminuitur. Ac si interiorem in partem excidit, ij valgi magis euadūt, exterioribus autem partibus imminuuntur. Quod si exteriorem in partem prolapsum est, vari magis, claudi verò minùs efficiuntur. Crassiore nanq; ossis parte gestantur, ac interioribus partibus imminuuntur. At quibus à primo ortu aut dum adolefcunt luxatio facta est, ij quomodo priùs dictum est se habent.

Quæ circa malleolos luxantur, valida intensio, quæ per manus aut alia huiuscemodi adhibetur, opus habent, ac directione quæ simul vtrunque efficiat: Quod omnibus commune est. Quæ verò in pede contingunt, velut ea quæ in manu fiunt, curationem accipiunt. Quæ cum tibia consensionem habent, & à primo ortu exciderint, aut dum adhuc corpus augetur luxentur, eandem quam in manu curationem habent. At quibus ex alto desiliens in calcem innixis, ossa desident, venæ subter cutem effunduntur, ac nerui contunduntur, vbi hæc grauisima contigerint, periculum quidem est ne iis syderata ossa per totam vitam negotium faceffant. Obtorta siquidē ossa euadunt, nerui quoque consensione inter se conspirant. Quibus item ex fractura vel vulnere, vel in tibia, vel femore, vel ex neruorum dissolutione qui cum his communicant, aut alioqui ex negligentiore decubitu, calx denigrata fuerit, iis quoq; ex talib; recrudescere mala cõsueverunt. Interdum ad syderationem

febres accedūt valdè acutæ, singultuosæ, cum tremoris sensu, mentem attentantes, & quæ præcipitem mortem afferunt, prætereaquæ venarum sanguinem fundentium lioures & cancerationes. Recrudescens morbi indicia sunt, vbi sanguis è venis sub cutē effusus, & quæ nigrescunt, quæquæ his vicina, duritiem aut ruborem aliquem contraxerint. Etenim si cum duritie liuescunt, vt nigrescant periclitantur. Quòd si subliuida, aut liuida & mollia fuerint, & diffusis, aut ex virore aliquantulum pallida & mollia, hæc in omnibus huiusmodi bono sunt. Curatio verò, siquidem febris absit, per veratrum confert, alioqui non exhibendum, sed potui aqua mulsa acida (*ὀξύγλυκον* vocant) si opus est, exhibenda. Deligatio quæ articulos componat, atque in his magis conuenit. Ad collisa pluribus etiam linteis & mollioribus vtendum. In his minor compressio, & copiosa aqua conuenit, plurima fasciæ parte ad calcem circumiecta. Figuratio ea sit quam deligatio requirit, vt ne in calcem expressio fiat, supra genu ducta sit, benequæ illie disposita, neque ferulæ adhibendæ.

At vbi pes, vel solus, vel cum adnato osse excessit, interior in partem magis excidit, ac nisi recondatur, coxæ, femoris, & tibiæ pars ex aduerso luxationi respondens, temporis successu extenuatur. Repositio eadem quæ primæ iūcturæ manus debetur, contentio verò vehementior, curatio pro lege articulorum. Quòd si quiescant, minùs quam in prima manus iūctura morbus recrudescit, & quòd quietem agunt tenuior victus ratio imperanda. Quæ verò à primo ortu aut dum adolescunt contigerunt, eam quæ prius dicta est tractationem postulant. Deinde nonnullæ ex prima origine luxationes, si parum elapsæ fuerint, in statum naturalem dirigi possunt, præsertim verò vbi pes intro conuertitur & varus efficitur. Neq; enim id vno modo contingit. Huius autem curationem instituunt, quasi ceram fingendo partibus conformatis ceratum quod resinam accipiat adhibitum, lintea copiosa, soleæ, aut plumbea lamina, non ad cutem alligata. Ad quæ partis exceptionem, & corporis habitum accommodatum esse oportet.

Quòd si luxata vulnerata cute extent, sinere ea præstat, ita sanè vt non dependant, neque retrò adducantur. Curatio

tia verò cerato quod picem habeat, aut splenis vino ma-
 dentibus calidis (his enim omnibus frigus nocet) instituen-
 da, & foliis, per hyemem autem lanis sordidis. Ac neque in-
 tegumentis gratia quicquam imponendum, neque deligan-
 dum, victus ratione tenui utendum. Frigus, pondus multum,
 compressio, vis adhibita, habitus corporis constitutus, hæc
 sanè omnia certam habent perniciem. Mediocriter autem
 curati, turpiter claudi fiunt. Etenim si ista in pedibus con-
 tingant, pes contrahitur, & si qua alia in parte, idem pro ra-
 10 tione euenit, ossa non admodum abscedunt. Parum enim
 nudantur, & tenuibus circum cicatricibus obducuntur. Ho-
 rum quæ maxima, & quæ valdè supra, periculi sunt plenissi-
 ma. Vnica verò spes salutis, si non reponantur, præterquam
 quæ sunt ad digitos, & ad summam manum. Ac in his vbi
 periculum prædixeris, ad repositionem aggredi oportet,
 aut primo, aut altero die, sin minus, ad decimum, quarto
 minimè. Repositio fit per vectium molitionem, curatio au-
 tem qualis in capitis ossibus, & per calida. Veratro quoque
 etiam statim, deinde quibus repositio facta est, uti præstat.
 20 In reliquis probè nosse conuenit, ad repositionem maxi-
 morum præcipuè & superiorum, etiam celerissimas mortes
 consequi. Pes autem vbi excessit, conuulsione & cæcro ten-
 tatur. Quòd si repositione facta, quid huiusmodi superue-
 nit, sola spes est, si qua restat, ut eiiciatur. Neque enim ab his
 quæ laxant, verum ab his quæ intendunt, conuulsiones
 fiunt.

At præcisiones quæ in articulo aut circa ossa contingunt,
 dum non superiore parte, sed ad pedem, aut propè ad manum
 fiant, ex his supersunt, nisi statim ferè animi defectione in-
 30 tereant. Iis eadem curatio quæ capiti, & per calida debetur.
 Ex syderatione tamè carni, tum vbi vulnera sanguinem
 profundè constringuntur, tum vbi ossium fracturæ cõ-
 primuntur, & ex vinculis denigrationes contingunt, & qui-
 bus pars femoris & brachij excidit, ossaque & carnes deci-
 dunt, multi supersunt, cum, si qua alia, facillè tolerètur. Qui-
 bus igitur ossa fracta sunt, celeres quidem circum abrup-
 tionem fiunt, ossa autem qua parte nudantur decidunt, tar-
 diùs tamen. Inferiores autem vulnere & sano corpore par-
 tes, cum priùs sint mortuæ, insuper auferre oportet, ea cau-

tione adhibita, vt dolorem euites. Simul enim cum animi defectione intereunt, femoris os in hoc casu octogesimo die resolutum est. Tibia autem vigesimo die detracta fuit. Tibiæ quoque media ossa sexagesimo die resoluta sunt. In his celeriter aut tardè vt ossa decidant, medicæ compressiones in causa sunt. In cæteris verò quæ leuiter tractantur, ossa quidem non decidunt, neque in his carnes, sed summæ partes nudantur. Ista autem ad curationem assumere oportet. Plurima enim formidabilia magis sunt, quàm noxia. Curatio lenis esto, quæ per calida & diligentem victus rationem institui debet. Profluentis sanguinis & frigoris periculum impendet. Habitus corporis vt ne acclius sit, deinde, vt pus subsidat, æqualis, aut quicumque talibus, iisque quæ denigrantur accommodatus existit. Sanguinis profluvia ac cruentæ deiectiones, circa iudicationem largæ quidem, sed paucorum dierum his contingunt. Neque verò hi cibos auersantur, neque admodum febribus corripuntur, neque quicquam vacuandum.

Quæ interiorem in partem fit vertebrarum peruersio, quòd ad vrinæ suppressionem & stuporem attinet, lethalis est. Quæ verò exteriorem in partem incuruantur, eorum plurima minùs sunt noxia, quàm quæ concutiendo non excefferunt, quòd illa in sese morbi discrimen recipiant, hæc verò in magnam corporis partem gliscant, & in præcipuis partibus eueniant. Quale quid in costis cernitur, quæ fractæ pauca quidem febre, & sanguinis spuro, ossisque vitio tentantur, siue vna, siue plures fractæ sint, curatioque simplex conuenit absque inedia, si febris absit, deligatio quoque pro lege fracturarum. Callus verò viginti diebus, quòd laxum os sit, inducitur. At circumcirca contusis costis, tuberculosi & rufficulosi euadunt, ac ea quæ per linamenta fit curatione opus habent, costæque syderatione tentantur. Ad vnamque enim costam nerui ab omnibus partibus, ducuntur. At quæ ex casu in gibbum incuruantur, ea minùs in directum agi possunt, verùm ægrius diriguntur quæ sunt supra septum transuersum. Quibus quoque à puero id contingit, ea non augentur, sed vel crura, vel manus, vel caput. Adultis gibbus si fiat statim quidem à morbo liberat, successu tamen temporis per eadem quæ iunioribus sui significationem.

tionem edit, minùs tamen malignè habent. Ac facilè tol-
 rāt quibus corpus carnosum & pingue redditur, horum ta-
 men pauci ad sexagesimum annum vitam produxerūt. Sed
 & vertebræ in obliquum intorquentur. Ad id etiam confe-
 runt habitus in quos decumbunt, de quibus prænotiones
 fiunt. Multi verò etiam sanguinem expuerunt suppuratiq;
 extiterunt. Quibus curatio diligens instituenda, & deliga-
 tio pro more. Victus ratio primis diebus exquisita esse de-
 bet, deinde plenior, quies, silentium imperandum, habitus
 10 corporis accommodandus, aluus subducenda, venere absti-
 nendum. Sed & quibus sanguis non expuitur, ij dolorem
 magis sentiunt, temporeque recidiuas potiùs pati solent,
 quàm quibus costa perfracta est. At quibus mucosum quid-
 dam relinquitur, id doloribus sui memoriam commouet.
 Curatio vstione perficitur, si in quibusdam quidem ab osse
 ad os vsque candens ferramentum demittas, ipsum autem
 non attingas. Quòd si in intermediis costis fuerit, non in
 vltiorem partem penetrandum, neque in summo adu-
 rendum. Alioqui syderatio sequetur, & curatio per lina-
 20 menta experiunda, de quibus dicentur omnia quæ intro
 subire, aut sub visum cadere oportet. Verbis verò non satis
 explicari possunt, neque cibaria, potiones, calor, frigus, cor-
 poris habitus. Tum quòd medicamēta partim quidē sicca,
 partim verò humida, quædam etiam fulua, quædam nigra,
 quædā verò etiā alba, nonnulla quoq; acerba, eaq; hoc mo-
 do adhibita, cùm victus ratione vlceris curationem faciūt.

Reponendi & dirigendi quædam lex est, tum quæ per
 vectis molitionem instituitur, tum per cuneolum. Supposi-
 tus quidem asellus abducere; vectis verò adducere solet.

30 Quæ autem reponenda aut dirigenda sunt, ea extensione
 facta, in ea figura in qua vnumquodque supra sinum suum
 sublime attolletur, adurgenda. Quod verò excessit, supra
 id vnde excessit protrudendum. Istud autem manibus,
 aut appensione, aut asellis, aut ad aliquid iniectis vinculis,
 præstatur. Manibus igitur ad partes vtimur, primam verò
 manus iuncturam & cubiti gibbum adurgere satis est. Eam
 quidem quæ est ad manuum iuncturam rectà ad cubiti
 gibbū: cubiti autem gibbum eo habitu vt ad brachium re-
 ctum angulum efficiat, qualem in brachio, quod manui

subtēditur reddit. In quibus verò pedis aut manus digitos, in manus iunctura, aut spinæ ex gibbo inclinatione, quod excessit intro cogere & adurgendo compellere conuenit. In reliquis quidem propulsiones quæ manibus fiunt, abundè sunt. Eminentia verò supra aliquid collocata, calce aut sublimiore patinæ parte in suam sedem propellere oportet, ita ut quæ extant mollis globulus accommodatè supponatur, altera autem ex parte peritus aliquis retro & deorsum protrudat, siue interiorem, siue exteriorem in partem prolapsa sint. Quæ in obliquum inclinant, partim protrudere, partim retrotrudere utrinque & ex altera parte oportet. At spinæ ex gibbo inclinationes, quæ quidem interiorem in partem fiunt, neque sternutamento, neq; tussi, neque flatu immisso, neq; cucurbitula restituntur, verùm aliqua distensione opus est. In errorem autem inducuntur, quòd, velut aliquando fractis vertebris contingit, etiam spinæ introrsum inclinationes præ dolore intro luxationem fecisse videantur. Hæc verò celeriter & facilè coalescunt. Quæ exteriorem in partem incuruantur, partim quidem quæ supra sunt, in pedes distensio, partim verò quæ infra cōtrario modo facta restituit. Impulsio verò cum distensione, aut insidendo, aut pede, aut aslere fieri debet. Quæ in hanc vel illam partem obliquantur, si quæ admoueat distensio, ac præterea corporis habitus adhibita victus ratione, restituit.

Quæ ad vsum sunt accommodata, ea omnia lata, blanda, specie valida esse oportet. Neque lintea antè conuoluta esse debent, præparata tamen antè, quàm vis adhibeatur, omnia, moderata tum longitudine, tum latitudine, tum crassitudine. Velut in femoris distensione, quod est ad mal-
leolum & supra genu deligari debet, & per hæc quidem eodem distensio fieri. Iuxta lumbos autem & circa axillas, & ad interfoemineum, & femur, vincula iniici debent, ac media sui parte, partim quidem ad pectus, partim verò ad dorsum tendere. Hæc verò ad id quod subter est, quo omnia extenduntur, deliganda, siue ad pistillares fustes, siue ad asellum. In lecto igitur si istud moliare, hæc quidem lecti fulera ad ianux limen affirmare oportet, ad altera verò lignū validum transversum obbiicere, pistillaribus autem fustibus

bus qui supra sunt ad hæc obnixis, distensionem facere, aut rotæ modiolis defossis, aut scala disposita, vtraque in partem impellere. In vsu autem communi est asser sex cubitorum, latitudinis bicubitalis, crassitudinis dodrantalis, duos humiles asellos hinc & inde habens. In medio quoque columellas habeat, in quas velut scalæ gradus expoliti insinguntur, quæque ad subsistendum moderata ad lignum magnitudine se habeant, velut in demisso humero contingit. Caua quoque læuia exsculpta veluti quosdam alueos habere oportet, quatuor digitorum latitudine & altitudine, tantumque inter se distare, quantum ad directionem, in ipsa per vectem molitione, satis esse videatur. In medio verò cauum in quadratam figuram exsculptum esse debet, in quod columella immittatur, quæ iuxta interfœmineum posita, defluere corpus vetet, quando aliquantò laxior immissa, molitionem quãdam faciet. Oportet autem tabellæ ligneæ, aut quæ summum in pariete quodammodo insculptum habeat, extremum protrudere, & in alteram partem vi impellere, supposito molli aliquo quod conueniat.

20) Quibus ex palato os discessit, iis medius nasus deſcendit. Quibus verò caput citra vlcus colliditur, aut re aliqua incidente, aut frangente, aut apprimente, eorum nonnullis ex capite in fauces acria veniunt, & ex capitis vulnere. Ac ad iecur & femur partium, vbi alia super aliam effertur, & luxationem fecerunt, notæ redundant, & quatenus, quæque ratione, quantumque inter se differant considerandû. Quibus quoque acetabulum perruptum est, & quibus neruus aliquis diuellitur, & quibus os adnatum perfractum, tum quibus & quanam ratione vnum etiam, aut duo, (in quibus

30) os geminum est) & quænam eos pericula circumſtent, aut spes affulgeant, quibus desperatio, & quando tristis exitus impendet, aut certa salus imminet, & quænam repositione aut manus tractationem, & quando postulent, & quænam minimè, aut quando non. In his tum spes, tum pericula prædicenda, tum qualia & quãdo sub manus tractationem veniant spectanda. Tum quæ à primo ortu luxata adhuc incrementum accipiunt, aut iam acceperunt, & quodnam citius, & quodnam tardius, quodque claudum & quanam ratione, quodque minime existat. Tum quæ ob causam &

quodnam imminutionem sentiat, & quam parte, & quodnam modo, ac quibus ista minus contingit. Est etiam animaduertendum quod fracta citius aut tardius coalescunt; aut peruersiones & ossium ferruminationes fiunt, eorumque curationes, quibus vlcera statim, aut quibus postea contingunt, quibus etiam ossa fracta minora euadunt, quibus minimè, quibus fracta cute emineant & quam parte magis extat, quibus loco emoti aut exerti articuli compingantur, & quasnam ob causas in quibus sensui patet, in quibus mentis agitatione comprehenduntur. Ad affectiones & curationes spectant quæ legitimis de deligatione præceptis continentur, præparatio, exhibitio, distensio, directio; frictio, deligatio, suspensio, collocatio, habitus, temporum & victus ratio. Quæ laxa sunt citissimè coalescunt, contra verò, quæ contrario se habent modo. In peruersionibus incurui fiunt, carne priuantur & neruis. Quod repositum est longius multò locum vnde excessit superabit, quàm quod loco motum est. Nerui qui in motu sunt & loco humore flaccescente, ij facile cedunt, qui verò non, minus. Optimum vbi quid excidit, citissimè reponi. Si febris occupauerit, non tentanda repositio, neque quarto die, minimè verò cubiti gibbum quinto die. Quæcunque etiam torpidum habent sensum, vbi inflammatio remiserit, quàm citissimè reponere optimum. Diuisa in neruis aut cartilaginibus, aut adnato osse, aut dissidentia circa iuncturas, in pristinum statum restitui nequeunt, sed in plerisque celeriter callum contrahunt, vsus autem seruatur. Partes extremæ facile excidunt. Quæ facile excidunt minimè inflammatione tentantur. Quæ verò minimè incalescunt, iis, si diligens curatio non adhibeatur, maximè rursus excidunt. Extensio eo habitu quo maximè superattollentur fieri debet, natura & loco in considerationem adhibito. Quâ parte excesserunt directio fiat, retro recta & in obliquum, propellenda autem celeri reuulsione adhibita. Iam verò citò reuellere per circumactionem licet. Quæ frequentissimè excidit nullo negotio reponuntur. In causa est neruorum aut ossium solutio, neruorum quidem longitudinis aut incrementi, ossium verò acetabuli æquabilitas, capitis læuitas. Consuetudo vsus facit. In causa quoque est corporis dispositio & habitus,

bitus, & ætas, & mucus qui sine inflammatione subest.

Quibus vlcera statim facta sunt, aut ossibus cute extrantibus, aut postea ex pruritu aut asperitate, ea quidem vbi senseris confestim soluito, vlceri cerato picato imposito, deligatoq; fasciæ initio super vulnus iniecto, ac in reliquis perinde te gerito ac si ea parte læsio nulla existeret. Hoc namque modo ea pars maximè extenuabitur, & citissimè circum abrupta excidet, & repurgata vlcera celerrimè coalescent. Ferulæ verò neque ad ipsum vlcus admouendæ, neq; apprimendæ. Et in quibus non magna ossa absunt ita se gerendum, & in quibus magna ossa absunt, & cum multa suppuratio adsit, non ampliùs ista neque eodem modo faciendâ, sed nudatur pars recrementorū quæ moram traxerūt gratia. At quæcunq; magna ossa cute eminent, iis, siue reponantur, siue non, deligatio quidem non conuenit sed distensio. Orbis conficiuntur quales compedes, quorum vnus quidem iuxta malleolum, alter ad genu in crure adaptetur. Hi lati, leues & validi sunt, circulos habètes. Virgæ autem corneæ eam conuenientem, tum magnitudinem, tum crassitudinem habeant, vt distensionem moliantur. Habenas verò vtrinque in extremis finibus habeant, quibus ad annulos alligètur, ita vt extremi fines orbibus innixi, vim adhibeant. Curationem perficiunt ceratum picatum calidum, habitus corporis, pedis & coxendicis positio, exquisita victus ratio. Quæ super eminent ossa, eodem aut postero die reponito, quarto aut quinto die minimè, sed vbi gracilia euaserint. Repositio verò per vectium molitionem faciendâ est, aut ossis quod reponitur, si firmamentum non habeat, impedimenta præcidenda. Quinetiam nudata ossa decidēt, & breuiora membra euadent. At articuli partim quidem magis, partim verò minùs luxantur, & qui quidem minùs, facillè reconduntur. Quibusdam quoque maiora tum ossium, tum neruorum, & articularum ac carniū vitia contingunt. Femur autem & brachium quàm simili inter se modo excidunt.

Hippocratis liber de vlceribus.

VLcera quæcunque ea sint, præter quàm vino madefieri non debent, nisi si articulos vlcus occupet. Quod enim siccum est ad sanum, quod humidum ad vitiatũ propius accedit. Est namque vlcus humidum, sanum autem siccum. Præstat autem vinculo abstinere, nisi certè vbi cataplasma imponitur. Neque in quibusdam vlceribus cataplasmate vti licet, idque magis in recentibus quàm vetustis, & iis quæ articulos occupant. Paucus autem cibus & aquæ potio quàm maximè omnibus vlceribus, magis tamèn recentibus quàm vetustis cõfert, tum sicubi in vlcere inflammatio adest, aut metuitur, aut vbi periculum est ne quid vitietur, vel cùm articuli vlcera inflammatione tentantur, aut vbi conuulsionis metus impendet, & venter vulnus accepit: tum verò vel maximè, si caput & femur, vel quæuis alia pars fracturam senserit. Stare autem vlceri minimè conuenit, idque præsertim si in crure vlcus sit, imò, neque sedere, neque ambulare. Verùm quies & ocium plurimùm conducunt. At recentia vlcera omnia, tum ipsa, tum ambientes partes, minimè inflammatione tentantur, si quis quàm celerrimè ad suppurationem adducat, neque pus vlceris osculo interceptum supprimatur, aut si quis inhibeat ne ad pus nisi necessarium idque paucissimum deueniant, sed quàm maximè siccet medicamento non molesto. Igneum namq; feruorem concipiunt, vbi horror ac pulsatio accesserit. Inflammatione siquidem tunc vlcera tentantur, cùm ad suppurationem tendunt. Suppurant autem alterato & calefacto sanguine, ita vt putrefactus in huiusmodi vlceribus in pus conuertatur. At vbi cataplasmate opus esse visum fuerit, non ad ipsum vlcus, sed ad ambientes partes admouendũ, quò via puri fiat, & quæ induruerunt emolliantur. Quod verò vlcus acuto telo incisum aut disiectum fuerit, medicamentum quod cruentis protinus imponitur (*ένυμρον* Græci vocant) & siccans quoddam quod suppurate veteret, admittit. Quæ caro à telo collisa aut cæsa est, ea ita curanda est, vt quàm celerrimè in pus vertatur. Nam cùm minùs inflammatione tentetur, tum necesse est carnes quæ collisæ cæsæque sunt, putrefactas & in pus versas tabescere, deinde no-

nas carnes renasci. Omni recens facto vlceri, præter quàm si in ventre sit, ex eo ipso vulnere sanguinem statim plus minusue effluere expedit. Nam tum ipsum vlcus, tum quæ ipsum ambiunt partes, minus inflammatione vexantur. Quin & ab inueteratis vlceribus vt crebrò sanguis effluat, prout opportunum videbitur, tam ab ipsis vlceribus quàm à circumstantibus vlcus partibus, efficere cõducit, tum præcipuè si in crure, aut pedis, aut manus digito vlcus sit, magis quàm in alia corporis parte. Exhausta enim sanguinis effluxu, sicciora ac minora euadunt. Eiusmodi nanque vlcera præcipuè quidem sanescere prohibet, tum demum verò reliqua etiam omnia, sanguinis putredo, & quod ex sanguinis mutatione est ortum. Post sanguinis effluxum, in his vlceribus spongiam densam, mollem, incisam, sicciorem, non humidiorum alligare conducit, aut spongiæ folia gracilia superi mponere. Oleum verò & quæcunque mollitudinem & olei vim habent medicamenta, huiusmodi vlceribus minimè conferunt, nisi iam profus ad sanitatem tendant. Neque recentibus vlceribus oleum, neque mollia neque pinguia medicamenta conueniunt, tum vel maximè cum vlcus copiosiore purgatione indigeat. Atq; vt vno verbo dicam, olei litu tum æstate, tum hyeme, ad ea quæ huiusmodi medicamenta requirunt, vtendum.

In magna vlcerum parte inferiorem aluum purgare cõuenit, tum etiam in vulneribus capitis, & ventris, & articulorum, tum in quibus partis corruptela imminet, itemque in his quæ futuram postulant, & in his quæ exedunt & serpunt, tum aliàs in his vlceribus quæ inueterauerunt, & quæ deligationem postulant. At neque vbi deligatione vti, aut medicamenta vlceri imponere voles, id priùs quàm vlcus valde siccum reddideris, moliaris oportet, tum verò vtiliter imponas. Sæpiùs verò vlcus spongia abstergendum, itemq; linteum siccum & mundum crebrò adhibendum, tum demum medicamentum quod vtile videatur impositum alligandum, aut sine vinculo relinquendum. Vlceribus plerisque calidum anni tempus magis quàm hyems conducit, præter quàm iis quæ sunt in capite & ventre, magis tamen æquinoctium. Vlcerum quæ neque probè, neque vt conuenit priùs assiduè repurgata, carnem producere incipiunt, ea

plurimum carne superexcrefcunt. Quæ verò probè & vt de-
 cet repurgata, femper ad ficius, nifi fiat contufa, curatio-
 ne tendunt, iis ferè caro non excrefcit. Quacunque ex par-
 te os aut vltum, aut lectum, aut quauis alia ratione feceffe-
 rit, in huiufmodi vlceribus cicatrices cauæ fiunt. Non re-
 purgata vlcera, neque fi inter fe adducantur, coire folent,
 neque fia sponte coalefcunt. Neq; item coire folent quo-
 rum vlcus ambientes partes inflammatione vexantur,
 quandiu inflammatio perfeuerat. Nec fi quæ vlcus ambi-
 unt nigredinem contrahant, aut fanguine putrefcente, 10
 aut etiam varice fanguinis influxum fuppeditante, id genus
 vlcera coire folent, nifi vlcus circumftantes partes fanas ef-
 feceris.

In rotundis vlceribus, fi cavitatem nacta fint, quæ abfcef-
 ferunt, in orbem vndiquaque, aut ex toto, aut ex dimidio
 circuli, fecundum hominis naturalem longitudinem præ-
 cidefè oportet. In omni vlcere cui eryfipelas accessit, cor-
 poris purgationem quancunque in partem vlceri condu-
 cit, fiue furfum, fiue deorfum, inftituere oportet. Quoties
 circa vlcus tumor accesserit, abfque vlceris inflammatione, 20
 in eo temporis progressu pus fubfidet. Quod verò ex in-
 flammatione intumuit, neque aliis quæ vnà inflammari &
 intumefcere cœperunt conquiefcentibus conquiefcit, hoc
 etiam ne vnà non coalefcant metus est. Quæcunque ex casu,
 aut alio pacto difcinduntur, colliduntur, aut circum vlcus
 intumefcunt, iis quæ fuppurantibus pus ad vlcus fe recipit,
 in his, fi quis vfus cataplafmatis efle videatur, id non ad vl-
 cus, fed ad ea quæ ipfum ambiunt imponendum, vt pus de-
 cedat, & quæ indurata funt emolliantur. At vbi emollita
 funt & inflammatio conquieuit, demum fpongiis alligatis 30
 ea quæ abcefferunt affirmato, orfus à parte fana paulum-
 que progressus. Super fpongiam autem folia multa impo-
 nito. Quòd fi quid affirmari nequit, cuius caufa eft caro hu-
 mida, eam eiicere oportet. Si vlcus in carne altiùs infederit,
 vtraque ex caufa, tum ex deligatione, tum ex eo quod præ-
 terea comprimit, in quendam tumorem affurgit. Hoc fa-
 nè fi quis fecare velit fupra fpecillum immiffum, quatenus
 licet, vt ad effluxum pateat, ab ore vlceris eft refecandum,
 vbicunque videbitur opportunum, ficque quæcunque ne-
 cellaria

cessaria videbitur curatio admouenda. Fere autem vlcus omne quod cavitatem habet, in quam rectà conspici possit, tumore non præsentè, in eo siquidem putredo, aut caro nimio humore marcida & putris sublit, tum ipsum vlcus, tum quæ iuxta sunt, nigra aut subliuida conspicientur. Et inter vlcera exedentia, quacunque in parte phagedæna adfuerit, & valde depascitur & absomit, ea quoque in partè quæ vlcus circumstant, colorem habebunt nigrum ac subliuidum.

Partibus verò circa positis tumore & inflammatione laborantibus, vtiliter cataplasmate imponitur verbascum coctum, & trifolij folia cruda, ac epipetri folia cocta & polium. Eademque hæc omnia si vlcus purgari postulet, purgandi quidem vim habent. Quinetiam & fici folia & oleæ, & marrubium, quæ omnia incoquere oportet. Inter hæc autem maximè viticem, ficum, oleam, decoquito. Eodemque modo mali punicæ folia incoquenda sunt. Crudis verò uti licet, malæ foliis ex vino tritis, item rutæ atque origani viridis foliis. Quibus omnibus lini semen torrefactum ac quàm tenuissimè tritum immisceto. Vbi verò erysipelatis metus vlceribus imminet, glasti folia trita cruda cum lini semine ex cataplasmate imposito, aut lini semen solani aut glasti succo maceratum in cataplasmate adhibendum. Cùm autem vlcus quidem purum fuerit, ipsum verò & ambientes partes inflammatione vexantur, lenticulam ex vino coctam & læuigatam, pauco oleo admixto, ex cataplasmate deligato, & rubi canini folia ex aqua læuigata cataplasmate imposito, superdato linteo tenui, puro, vino & oleo madente. At vbi oras vlceris committere voles, rubi canini folia eo modo quo lenticulam præparato, vel nasturtium (*raueledior* dicitur) vinum & lini semen contritum commiscantur. Hoc quoque, lini semen, vitex cruda, & alumen Melinum, hæc aceto macerato.

Vuam acerbam albam in vas æneum rubrum per colum transmiffam interdium insolato, noctu deponito, ne rorem sentiat. Interdium autem assiduè terito, ut æquabiliter siccescat, & ex æneo vase quàm plurimum contrahat. Tantisper verò soli exponatur, dum mellis crassitudinem adepta sit. Deinde in ollam æneam transfundatur, cum melle quàm

optimo & vino dulci, in quo priùs resina terebinthina inco-
 xerit dum ad instar mellis cocti dura euaserit, qua postea
 exempta, vinum affunditur. Sit autem succi vuæ acerbæ ma-
 xima pars, secundo loco, vini, tertio mellis. Myrrha quoque
 stacte, vel alioqui quàm optima bene trita, ex eodem vino
 sensim affuso diluitur, dein ipsa per se in vino agitando in-
 coquitur. Vbi verò iustam crassitudinem nacta esse videat-
 ur, in vuæ acerbæ succum affunditur. Tum nitrum quàm
 optimum torrefactum, paulatim medicamento admisce-
 tur, & floris æris minor quàm nitri modus. Quæ vbi inter ¹¹
 se mixta fuerint, non minùs quàm per triduum coquantur,
 lignis ficulneis paulatim succensis, vel carbonibus, ne tor-
 reantur. Quæ immittuntur omnia humoris sint expertia,
 vlceraque minimè madeant, vbi hoc medicamentum illi-
 nitur. Eo vtitor ad inueterata & recentia vlcera, tum ad cu-
 tem quæ colis glandem tegit, tum capitis atque auris vlce-
 ra. Aliud medicamentum ad eadem vlcera. Fel bubulum ari-
 dum, mel quàm optimum, vinum album ex quo loti iam è-
 ra deferbuerint, thus, myrrha, æqua portione, croci, floris
 æris tantundem. Ex liquidis plurima sit vini portio, deinde ²
 mellis, fellis paucissima. Aliud. Vinum, mel cedrinum pau-
 ca quantitate, ex aridis aur: m, flos æris, myrrha, malicoriũ
 ficcum. Aliud. floris æris vsti pars dimidia, myrrhæ duæ par-
 tes dimidiæ, croci tres partes, mellis exiguum, ex vino in-
 coquantur. Aliud. Thuris pars vna, gallæ tantundem, croci
 triplum. Singula arida quàm læuissimè trita, deinde mixta,
 ad solem feruentissimum, vuæ acerbæ succo affuso, dum vi-
 scosa euadant, per tres dies teruntur, demum vino austero,
 nigro, odorato, paulatim instillato, macerantur. Aliud. Ilicis
 radices ex vino dulci, albo, incoquantur, atque vbi probè ³
 habere videbitur, vini transfusi duæ partes sumuntur, & a-
 murcæ quàm siccissimæ vna. Deinde agitando, vt ne vran-
 tur, incoquantur leni igne dum iustam crassitudinem ha-
 bere videantur. Aliud. Reliqua quidem eadem, verùm vini
 loco acetum album acerrimum sumitur, in quod lanæ quæ
 maximè succidæ intinguntur, tum ammixta amurca & af-
 fuso caprifici succo decoquitur, & alumen Melinum, ac ni-
 trum, ærisque flos, vtraque vsta admiscuntur. Hoc priore
 vlcera magis purgat, siccat tamen illud non minùs. Aliud.

Lanæ

Lanæ paucissima aqua intinguntur, dein vini tertia pars affunditur, coquuntur dum ad iustam crassitudinem peruenierint. Hæc recentia vulnera citissimè ad suppurationem deducunt. Ista verò maximè ab his suppurationem auertūt.

Aliud. Arum siccum inspergito, & ficulnei rami corticem viridem cum succo ex vino tritum immittito, quem vel sine vino, vel per se cum melle immittere licet. Aliud. Ex aceto albo loti ramenta incoquito, deinde amurcam & ferum picis crudum immisceto, illinito, instillato, & alligato. Hæc sicca recentia vulnera suppurare prohibent, aut loco ex aceto abluto, aut ex spongia vino madente deterfo adhibita.

Aliud. Plumbum tritum cum spodio Cypria læuigatum inspergito, tum loti corticum fragmenta, tum æris squamam, & alumen, & Chalcitidem cum ære, & solam, & cum loti corticum fragmentis. Alioquin si aridis opus sit, his vti licet, & spodio Illyrio cum corticum fragmentis læuigato, aut ipsis corticum fragmentis per se. Flos item argenti per se quàm tenuissimè tritus, & aristolochia, tum erasa, tum bene trita inspergitur. Aliud cruentis vulneribus idoneum. Myrrha, thus, gaila, ærugo, flos æris vstus, alumen Ægyptium vstum, œnanthe, lanæ sordidæ, plumbi recrementum. Singula pari pondere vino diluuntur, vt supra. Alia etiam mixtura ad eadem. Acetum album quàm acerrimum, mel, alumen Ægyptium, nitrum quàm optimum leuiter tostum, fellis exiguum, simul coquito. Hoc super ex crescentem carnem detrahit, excauat, & morsus est expers. Aliud. Parthenium quod *μακρόφυλλον* dicitur, & herba est minuta habens folia, quæque cutis glandem tegentis thymia auferat, alumen, chalcitis, melini crudi portio, elaterium tenue aridum inspergitur, eodemque modo malicorium tenue aridum.

Caua autem & pura maximè implet herba Lagopyrus nomine, sui fures vbi inaruit referens, paruo instar oleæ folio, sed longiore, & marrubij folium cum oleo. Aliud. Caricæ quàm siccissime pars interior pinguis, mellis instar, aque partes duæ, feminis lini non admodum tosti & tenuissimè triti, pars vna. Aliud. Caricæ & floris æris triti exiguum, & fici succus. Tum caricæ pars interior, chamæleon niger, fel

bubulum aridum, reliqua quidem eadem. Arida verò, nasturtium tenue crudum, irio, par vtriusque modus. Caricæ partes duæ, seminis lini tantundem, fici succus. Vbi horum medicamentorum aliquo vti voles, splenia aceto imbuta superimponito, spongia splenis superposita & alligata, ac paulò magis appressa. Quòd si partes ambiètes inflammatione laborent, quod conferre videbitur circumlinito.

Siliquido vti lubet, etiam caricum medicamentum illinito, ac velut antea scriptum est eodem modo adalligato. Ex his autem conficitur medicamentum, veratro nigro, sandaracha, æris squama, plumbo eloto. cum multo sulphure, auripigmento, cantharidibus. His prout videbitur compositis vitior, cedria diluis. Postquàm verò abundè illitum fuerit, medicamentum summoueto, aro cocto læuigato insperso, aut contrito arido melle subacto. Quòd si carico sicco opus sit, his remotis medicamentum inspergendum. Facit quoq; siccum ex veratro solo & sandaracha. Aliud liquidum. Herba est cuius folium ari naturam refert, album tamen, lanuginosum, folij hederæ magnitudinem æquat, ea herba ex vino imponitur, aut quod circum ilicis caudicem inhaeret, ex vino tritum illinitur. Aliud. Vux acerbæ succus, acetum quam acerrimum, flos æris, nitrum, caprifici succus. In vux acerbæ succum alumen optimè læuigatum, & in vas æris rubri coniectum, soli exponito & dimoueto, ac vbi iustam crassitudinem nactum fuerit, tollito.

Alia arida hæc sunt. Veratrum nigrum quàm optimè læuigatum inspergitur, quandiu humoris aliquid & depascētis inerit. Deligatio autem eadem quæ emplastris adhibetur. Aliud earundem virium. Salis grana quàm siccissima, pari prope magnitudine non crassa, in ollam æneam vel fictilem nouam coniiciuntur, & mel optimum duplum ad sales coniectura facta, affunditur, tum olla prunis imposita finitur dum totum comburatur. Deinde spongia detersum vlcus & repurgatum, vt prius deuincitur, & paulò magis comprimitur. Postridiè verò qua parte medicamentum non admissum est, inspergitur, apprimitur & alligatur. Vbi autem medicamentum amouere voles, acetum calidum, dum abstrahatur affundito, eadem rursus faciens ac si opus est spongia detergens. Aliud aridum mordens. Myfi optimè læuigatum,

gatum, ad humida & putrida aspergito, & æris florem tenuem, non profus contritum. Aridum aliud eodem modo mordens. Ulcere per spongiam deterfo, lanæ quam maxime sordidæ in testa vruntur, tæda admota dum toræ exurantur. Hoc medicamentum leuiter tritum inspergitur, eodemque vinculo alligatur. Aridum aliud ad eadem vlcera. Chamæleo niger, alumen fici succo subactum. Vstum autem subigendum, & anchusa immiscenda. Vel anagallis & alumen Ægyptium vstum, & Orchomenium puluillo
 10 inspergitur. Ad vlcera depascentia, nomas vocant. Alumen tum Ægyptium, tum Melinum vstum, prius tamen nitro vsto inspergenda, & spongia detergenda. Valet & Chalcitis (συνηειν διστα) vsta. Vrere autem conuenit donec flammam concipiat.

Ad vetusta vlcera quæ fiunt in anteriore tibiæ parte, sanguine autem manant & nigra euadunt. Sertulæ campanæ flos tritus, melle subactus illinitur. Ad neruos præcisos. Myrti agrestis radices contusæ & cribro transmissæ, oleoq; subactæ ex vinculo adhibendæ. Et quinquefolium herba
 20 quæ alba est & lanuginosa, altiusq; à terra autollitur quam quinquefolium nigrum, oleo subacta adalligatur, & post triduum resoluitur.

Emollientia quibus quidem hyeme potius quàm æstate vti conuenit. Emollientia medicamenta quæ etiam decoras cicatrices efficiunt. Scillæ partem internam mucosam conterito, aut piceam cum suillo adipe recēti, cum pauco oleo, & resinæ ac cerusæ exiguo. Tum adipem anserinum & suillum recentem, & scillæ & olei exiguum. Cera quàm albissima, adeps recens purgatus. Aut scilla, oleum
 30 album, resinę modicum. Cera, adeps suillus vetus ac recens, oleum, ærugo, scilla & resina. Veteris autem adipis duplo maior sit portio quàm recentis, reliquorum verò quantum opportunum esse videbitur. Adeps recens liquatus in alteram ollam transfunditur, & plumbagine læuissimè trita & cribrata immixta coquitur & primum agitatur. Vsq; eo autem coquendum dum instillatum in terram indurescat, dein igne sublatur reliquum transfunditur, præter lapideum illud sedimentum, tū resina immittitur & agitatur, paucaq; adiecta cædria, quod ablatur fuit permiscetur. At

omnibus emollientibus quibus resinam admisces, sublato ab igne medicamento, & adhuc calido, resina immiscenda & agitanda. Aliud. Adeps suillus vetus, cera, & oleum. arida verò loti ramenta, thus, plumbago, vt sit thuris pars vna, plumbaginis & loti ramentorum tantundem, adipis autem veteris partes duæ, ceræ vna, adipis recentis tantundem. Aliud. Aut adeps suillus solus, cum eo adeps caprinus recēs, qui repurgatus quàm minimùm membranarum habeat. Quibus parum tritis & bene contusis oleum affunditur, & plumbum cum spodio inspergitur, itemque loti ramentorum pars dimidia. Aliud. Adeps caprinus, spodium, chalcitis, cyaneus, lapis, oleum.

De eo quod igne ambustum est. Illicis radices tenellæ incoquendæ. Harum cortex maximè crassus & viridis in tenues partes concisus, vino albo affuso, lento igne decoquitur, dum idoneam crassitudinem habuerit, vt illini possit. Potest & ex aqua eodem modo coqui. Aliud minimè mordens. Suillus adeps vetustus per se illitus, & supra liquatus per scillæ radicem discissam impositam & alligatam. Postridie locus foueatur, adipe suillo vetere liquato, cera & oleo admixto thure, loti ramentis & rubrica. Hoc illinitur. Ari folia vino & oleo incocta imposita adalligantur. Aliud. Post litum ex adipe suillo vetusto, asphodeli radices ex vino tritæ & læuigatæ illinuntur. Aliud. Adeps suillus vetustus liquatus resinæ & bitumini admiscetur. Et linteolum illitum, igne calefactum admouetur ac deligatur. Quum in dorso ex plagis aut alia ex causa vlcus subortum fuerit, scilla cocta, contrita, & ex linteolo illita, adalligatur. Postea verò adeps caprinus & suillus recens, spodium, oleum & thus superlinuntur.

Pedum tumores sponte & non sponte prouenientes, vbi neque ipsi tumores, neque inflammatio, ex cataplasmatibus vsu subsidant, tum si spongiis aut lanis adhibitis, aut alio quopiam ad sanam partem alligato, postea sua sponte intumescant & inflammationem concipiāt, in his sanguinis per venas influxus in causa est, si cui collisio non sit. Eademque ratio est si tale quid quavis alia corporis parte accidit. Verùm sanguinem mittere oportet, præcipuè ex venis quidem per quas sit influxus, si modo conspicuæ sint, alioqui tumores

res altioribus & crebrioribus vulnusculis pertundendi. Id quod in eo quodcunque scalpello pertundis eodem modo fieri debet, idque ferramentis quàm acutissimis ac tenuissimis præstari. Vbi sanguinem detrahis, specillum non admodum apprimito, ne collisio accedat. Aceto autem perfundito, neque sanguinis grumum in cutis hiatis remanere permittito, illitoque medicamento cruentis vulneribus accommodato, lanas sordidas, bene carptas, molles, vino atque oleo resperfas alligato. Locus scalpro pertusus
 10 eo sit habitu vt sanguis sursum refuat, nõ deorsum defuat, neque vilo modo madescat, in mediamque toleret ager, & aquam bibat. Quod si vinculo resoluto cutis incisuras veraxatas inflammatione deprehendas, cataplasma ex viticis ac lini semine inducendum. Sin verò vlcerentur ac simul committantur, pro occasione, vt res postulat, cætera curanda.

At vbi varix anteriorem tibiæ partem occupat, aut conspicuus est, aut carne tegitur, nigricatque anterior tibiæ pars, & sanguinis detractionem expetere videatur, ista scalpello nullo modo pertundi debent. Plærunque enim ex
 20 incisuris ob influxum ex varice magna vlcera fiunt. Verùm varix ipse multis locis, prout opportunum videbitur, compungendus est.

Vena secta vbi sanguinem detraxeris, vinculumque solueris, neque sanguis sistitur, contrariam in partem vt sanguinis fluxus fiat, seu brachium, seu crus collocetur, velut retracto sanguine, eoque statu plus minusue temporis decumbens perseueret, deinde ita iacens deligetur, dum ne quis sanguinis grumus in sectione relictus sit. Tum demum
 30 splenium duplex vino madens, ac super lana munda oleo imbuta apponatur. Fluentis namque sanguinis quamuis vehemens eruptio, sistitur. Ac si sanguinis grumus in sectione cõcrescens sic inflammetur, in pus verti solet. Liberalius autem aut parcius pranso & potio vena secanda, & leuiter concalesceto, calidore potius die quàm frigidior.

Vbi sanguis influit admora cucurbitula, si ea ablata is copiose, aut serosus humor effluit, ea citò prius quàm impleatur, locis scalpro exasperatis affigenda est, & quod restat insuper extrahendum. Aliò qui sanguinis grumi in ipsis cutis incisuris inhærent, indeque postea vlceribus inflammatio

contingit. Eiusmodi autem omnia aceto elui debent, neque postea madefieri, cauendumque ægro est, ne in loca scalpro pertusa decumbat. Ea autem aliquo ex medicamentis cruentis vulneribus accommodato illinenda sunt. Quod si vel infra genu, vel ad genu admouenda cucurbitula est, id homini erecto & stanti, si stare potest, procurandum.

Hippocratis liber de fistulis.

Fistulæ partim quidem ex collisis, partim ex tuberculis fiunt. Oriuntur etiam vel ex remigatione, vel equitatione, collecto in natibus iuxta sedem sanguine. Putrescens enim quæ mollia sunt depascitur, cum nimirum anus humidus sit, & caro mollis in qua pabulatur, dum tuberculum rumpatur, infraque ad rectum intestinum computrescat. Quod cum fit, in fistulã abit & sanie manat, indeque stercurus & flatus, teterque foetor copiosè effluit. Ex collisione autem nascitur fistula, vbi ex ictu, aut casu, vel vulnere, vel equitatione aut remigatione, aut aliis huiusmodi rebus, pars aliqua circa rectum intestinum colliditur. Collectus enim sanguis & putrescens suppurat, & ex supputatione quæ de tuberculis dicta sunt, contingunt.

Ante omnia igitur cum eiusmodi tuberculum suboriri senseris, antequam ad rectum intestinum suppuratio perueniat, crudum quàm celerrimè secare oportet. Quod si iam factam fistulam in manus sumseris, homine supino reclinato, cruribus huc atque illuc reductis, sumtum allij recentem caulem, dum ad aliquid offendat immittere oportet, eoque fistulæ altitudinem metiri. Tum seselis radice quam tenuissimè contrita quatuor diebus aqua affusa macerata, admixto melle, aquam ad tres cyathos ieiuno propinato, eoque tempore tenues lumbricos ascaridas dictos purgato. Qui verò sine curatione relinquuntur, pereunt.

Post hæc bysstinum linteum magni tithymalli succo imbutum, vsto æris flore & trito aspersum, in collyrij formam fistulæ longitudini æqualem intorque, filo per extremum linamentum, rursusque per summum caulem traiccto, homineque supino reclinato, vbi adhibito instrumento ad sedem diducendã idoneo (quod *κροχίτις* dicitur) in ano quid perrosus sit conspexeris, eò allij caulem demittito, atque
vbi

vbi in anum demissus fuerit, prehensum trahito, donec linamentum impulsus superiori ac inferiori parti adæquatum fuerit. Quo intro impulso, glandem corneam in anum inditam podice creta cimolia illito, ibi finito, cumque desiderandi cupiditas adfuerit, eximito, rursusque immittito in quintum diem vsque. Sexto verò eximito, foras linamento è carne educto, posteaque glandem alumine trito impletam in anum immittam, ibi dum alumen liquecat, finito. Podicem verò quoad conuenire videatur, myrrha illinito.

- 10 Alia curatio. Linum crudum quàm tenuissimum quincuplex palmi longitudine in vnum complicatum, seta equina circumuoluitur, tum stanneum specillum extrema parte perforatum, ita comparatum vt in id lini complicati caput inferatur, in fistulam demittitur, simulque sinistrae manus index in sedem iniicitur. Atque vbi specillum digitorum contigerit, id extrema parte inflexum, vnaque lini caput quod per specillum tractum est, digito educitur, & specillum quidem iterum extrahitur. Lini verò capita bis terue connectuntur, & quod dependet ex lino intortum in nodum
- 20 alligatur. Postea æger ad suas res obeundas dimittitur. Reliqua curatio. At eatenus linum singulis diebus intendere ac intorquere semper oportet, quatenus putrescente fistula laxatur. Quòd si tibi ante quàm fistula exedatur, linum crudum computrescere videatur, alterum item ad setam alligatum trahendum & connectendum. Eo namque nomine seta lino crudo adicitur, quòd minimè putrescat. At postquam fistula computruit, spongiam mollem quàm tenuissimè incisam apponere conuenit, tum copiosum æris vsti florem per specillum quidem in fistulam iniicere. Spō-
- 30 giam verò melle illitam, inditam medio sinistrae manus indice introtrudere, additaque altera spongia, eam deligationem quæ fit cum ora venarum sanguinem fundere sunt solita, apponere. Qua postridie soluta, fistula aqua calida perluenda, tentandumque vt per spongiam sinistrae manus digito perpurgetur, rursusque iniecto æris flore vinculum alligandum, idemque septem diebus faciendum. Intra hos enim fere dies fistulae tunica consumitur. In reliquo dum sanescat hic deligationis modus asseruandus. Hac enim ratione, fistula per spongiam coacta & expansa, neque rursus com-

mittetur, neque hac quidem sui parte curabitur, hac verò
 rursus implebitur, sed ipsa vniuersa sanescet. In hac verò cu-
 ratione copiosa calida perfundere iuuat, & in ediam impe-
 rare.

Quòd si fistula minimè exesa fuerit, demisso antè specil-
 lo, ferro quo ad penetrarit aperiēda, & æris flore respergēda,
 & per dies quinq; sinenda. Tum aqua calida affundenda, &
 farina aqua subacta superimponenda, foliaque betæ alli-
 ganda. Atque vbi æris flos deciderit, purumque fistulæ vl-
 cus fuerit, eadem, quæ prius, curatio adhibenda. Sin locus ¹⁰
 ferramentum ferre non potest, alteque penetret fistula, flo-
 re æris, myrrha, & nitro ex vrina dilutis colluitur, & in fistu-
 læ osculum plumbeum aliquid immittitur, vt ne coalescat.
 Abluere autem fistulam conuenit per pennam vesicæ alli-
 gatam, & in fistulam demissam, vt per hanc infusum trans-
 mittatur. Verùm non nisi sectione sanescit.

Si verò rectum intestinum inflammatione tentetur, do-
 lor ac febris teneat, crebraque sit desidendi cupiditas, nihil
 tamen deiiciat, præ inflammatione videatur sedes procide-
 re, interdumque vrinæ stillicidium prehendat, quod morbi ²⁰
 genus oritur, cum pituita ex corpore in rectum intestinum
 incubuerit. Conferunt autem calida, quæ certè pituitam ex-
 tenuare & eliquare valent, simulque quod acre est & salsum
 in humorē soluere, ita vt neq; æstus neq; morsus aliquis in in-
 testino sentiat. Hęc igitur est curatio. Ægro in aqua calida
 desiderere iusso, grani Cnidij sexaginta grana trita, vini hemi-
 na diluuntur, adiectaque olei dimidia hemina, tepido aluus
 subluitur. Hęc pituitam & stercus educunt. Vbi verò in aqua
 non desidet, oua vino nigro odorato incocta, ad sedem ad-
 mouentur, infernè substrato calido aliquo, vel vesica aqua ³⁰
 calida referta, aut lini semine tosto, trito, & in tenuissimum
 puluerem redacto, cum pari farinæ modo, vino nigro odo-
 rato & oleo subacto, ex cataplasmate quàm calidissimè im-
 posito. Aut ex hordeo alumini Ægyptio contrito mixto,
 glans oblonga conficitur, eoque ex igne tepido cataplasma-
 te aut fotu adhibito, digitis glans effringitur, deinde omni-
 nò tepida in sedem immittitur. Exterioribus partibus cera-
 tum oblinitur, & allia vino nigro diluto incocta, ex catapla-
 smate admouentur. Hoc verò sublato, æger in aqua calida
 desit.

desidere permittatur, admixtoq; solani succo, anserino adipe & suillo, chryfocolla, resina & cera alba, his deinde simul liquatis & inter se mixtis illinitur, & quoad inflātio perseverauerit, cataplasma ex aliis coctis admouetur. Ac si quidem his remediis dolor cedat satis est præsidij. Sin minus meconium album potui exhibeatur, aut aliud quodpiam quod pituitam purget, dumq; inflammatio manet, leuibus sorbitiunculis utatur.

10 At vrinz stillicidium ex his succedit, cum vesica à recto intestino incalescente, calore pituita adducitur, vrinz verò stillicidium ex pituita gignitur. Hoc igitur vnà cum morbo plerunque, finitur, alioqui medicamenta quæ ad vrinz stillicidium faciunt exhibentur.

Si verò anus procidat spongia molli sursum impellendus, & cochlea illinendus, manibus deuinctis homo pauco temporis interuallo suspēditur & intus reponitur. Quòd si amplius prolabatur, neque intus maneat, ilibus præcinctis, & submissa retro fascia, ano intro propulso, spongia mollis aqua calida, in qua loti scobes incoxerit, madefacta admo-
 20 uetur, spongiaque expressa eadem aqua anus perfunditur: tum fascia inter media crura subiecta, ad vmbilicum religatur. Vbi verò deiiciendæ alui cupiditas fuerit, id super quàm maximè angustos asseres fiat. Sin puer sit, intra mulieris pedes, ad genua reclinatus, desidat. Cumque aluus deiicitur, crura distenta habeat. Hoc enim pacto sedes minimum prolabitur. At si anus humore madaet & sanie diffluat, aqua ex myrto & fæce vini vsta eluitur, & adiantum tritum, cribratum inspergitur. Si sanguis profluat, vbi iisdem elutus fuerit, chalcitis & cupressi, vel cedri, vel pini, vel
 30 terebinthi scobes trita, pari ad chalcitidem portione amixta inspergitur. Exteriores, partes cerato crasso oblinuntur.

Cum rectum intestinum prolabitur, neq; suo loco contineri potest, laserpitium quàm optimum & densissimum tenuiter derasum ex cataplasmate imponitur, & medicamento quod sternutamentum moueat ad nares admoto, homo commouetur, aut aqua calida in qua mali punici putamina maduerint, & alumine ex vino albo contrito, anus perfunditur. Deinde intactis panniculis femora tribus die-

bus inter se vinciuntur, & inedia imperatur, vinum verò dulcè potui exhibetur. Quòd si ne sic quidem procedit, minimum melle permixtum illinitur.

Anus si procidat & sanguine manet, ari radice detractus cortex aqua incoquitur, deinde tritus cum farina mixtus, calidus ex cataplasmate imponitur. Aliud. Vitis agrestis (quam nonnulli psilothrion vocant) radices tenerimæ concisæ, vino nigro austero meraco incoquantur, dein contusæ ex cataplasmate tepidæ imponuntur. Immiscetur autè farina ex vino albo atque oleo tepido subacta. Aliud. Cicutæ semen vino albo odorato affaso tritum, dein tepidum ex cataplasmate imponitur. 10

Quòd si inflammatione vexetur, hederæ radix bene cōtrita ex aqua cocta, farina optima ex vino albo subacta admixta, adiecto quæ ad hæc oleo, ex cataplasmate imponitur. Aliud. Mandragoræ radix præcipuè quidem viridis, vel certè arida: viridis igitur elota & concisa, vino diluto incoquitur, & ex cataplasmate adhibetur, arida verò trita similiter admouetur. Aliud. Cucumeris maturi interiora trita ex cataplasmate imponuntur. 20

At si dolor sit citra inflammationem, nitrum rubrum vstum & bene tritum, alumen & sales torrefacti & diligenter triti, pari vtraque miscentur pondere, deinde pice quam optima ammixa, linteo illita imponuntur & alligantur. Aliud. Capparis folia viridia in sacculum coniecta adalligantur, & vbi vrere videbuntur, summouentur, ac rursus apponuntur. Quòd si folia capparis non adfuerint, radice cortex contusus, vino nigro subactus, eodem pacto alligatur, quod etiam ad splenis dolorem valet. Ex his cataplasmatibus quæ refrigerant, influxum prohibere valent, quæ molliunt & calefaciunt digerere, quæ ad se attrahunt, siccare & extenuare. Oritur autem hic morbus, vbi bilis & pituita ad ea loca decubuerit. At rectum intestinum inflammatione tentatum illinitur medicamento quod resinam, oleum, ceram, plumbi crementum, & adipem accipit. Hæc calida liquata cataplasmate imponuntur. 30

Hippocratis de hæmorrhoidibus liber,

Hoc est,

De venis in ano sanguinem fundere solitis.

OR A venarum hoc modo sanguinem fundere solent. Bilis aut pituita ad venas quæ in ano sunt decumbens, sanguinem qui in his est calefacit. Incalescentes autem venæ, sanguinem ex proximis venis attrahunt, eoque impleta, recti intestini partem anteriorem in tumorem attollunt, & venarum capitula conspicua sunt, quæ dum partim à stercore exeunte contunduntur, partim à sanguine coaceruato perfringuntur, sanguinem eiaculantur, idque maximè cum stercore, interdum verò sine eo. Curantur autem hoc modo.

Inprimis certè nosse oportet, quo in loco contingant. Nam & anum incidendo, ressecando, consuendo aut vinciendo, aut putrefaciendo, etiamsi grauissima esse ista videantur, nullam inferes noxiam. Ferramenta septem octoque parari iubeo, quæ magnitudine palmum, & crassum specillum crassitudine æquent, extrema parte recurua, & in summo ad oboli parui formam lata. Post exhibitum pridie medicamentum purgans, eodem quo ad vitionem aggredieris die, homo supinus reclinatur, puluinoque lumbis supposito, sedes digitis quàm maximè foras educitur, tum cadentibus admotis ferramentis vruntur, quoad resiccantur, ita vt ne contingas. Vrere verò ita oportet, vt earum venarum quæ sanguinem fundunt nulla iniusta relinquatur, sed omnes adurantur. Has nullo negotio deprehendes, quòd interiore ani parte conspicuæ sint, velut acini vix liuidæ, simulque cum foras anus cogitur, sanguinem eiaculantur. Inter vrendum autem à quibusdam caput & manus detineantur, ne moueatur, sed clamet qui inuritur. Hoc enim pacto anus magis prominet. Peracta vitione lentes & eruum tenuissimè trita, & ex aqua decocta, quinque aut sex diebus imponuntur. Septimo die spongia mollis quàm tenuissimè inciditur. Spongia autem omni ex parte sex digitorum latitudinem æquet. Tum linteam quod spongiæ magnitudinè non excedat, tenue & læue, melle illitum super-

imponitur, dein subito sinistrae manus indice, media spongia intro per inferiora quam penitissimè in sedem propellitur, demum supra spongiam lana apponitur, vt in sede immota permaneat. Cingulo verò per ilia ducto, fascia submittitur, exceptumque à posteriore parte per crura vinculum, ad cingulum iuxta vmbilicum religatur. Tum medicamentum, quod dixi carnem densam facere ac validam producere, alligatur. Quæ non minore quam viginti dierum spacio deuinçire oportet. Sorbitio autem semel die ex farina aut milio, aut furfuribus, & potui aqua exhibenda. Vbi ad deiciendam aluum desidet, calida proluitur. Tertio quoque die balneum adhibeatur.

Alia curatio. Foras educta quam maximè sedes, calida perfunditur, tum venarum sanguinem fundentium extrema præciduntur. Hoc verò medicamentum antea præparatum ad sectionem habere oportet. Vrina in vas æneum immissa, flos æris vstus optimè læuigatus inspergitur, tum vase agitato maceratur & in sole siccatur. Siccatum eraditur, teritur & læuigatur, ano admouetur, splenia oleo mada apponuntur, spongiaque superimposita deligatur.

Alter curationis modus. Venæ sanguinem fundenti & tuberosam quandam eminentiam haberi, veluti mori fructus adnascitur, & si quidem tuberosa eminentia foras valdè prominet, ei circumcirca operculum carnosum adhærescit. Homine igitur in genua super duos lapides teretes inclinato, anù inspice. Inuenies nanq; loca inter nates medias circa sedem tumefacta, sanguinemque ex interioribus partibus procedere. Si ergo tuberosa eminentia sub tegumento mollis sit, digito ea auferenda est. Neque enim maiore negotio id fiet, quam si dum pellis oui detrahitur, digitum inter pellem & carnem medium immittas. Idque inter loquendum simulque non aduertente ægro faciendum. Sublatum tuberculum sanguinis cursus omni ex parte ablata necessario consequitur. Vino austero in quo gallæ maceratae fuerint, citò locus perluendus est, venaque sanguinem fundens vnà cum tuberculo recedet, & operculum in pristinum statum restituetur. Quoq; vetustior morbus est, eò facilius curatio futura est.

At si altiùs infederit tuberosa eminentia, per instrumentum

tum dilatandæ sedi accommodatum, catopterem dictum, inspicere oportet, neque ab eo decipi. Vbi enim aperitur tuberculum exæquat, vbi verò rursus in sese adducitur, rectè conspicuum facit. Auferre autem conuenit, veratro nigro ano illito, tum tertio die vinum austerum ex infuso immittendum. At verò vbi tuberosam eminentiam abstuleris, si sanguis non effluat, mirandum non est. Neque enim si in articulis manus aut crura feces, sanguis effluet. At si supra aut infra articulos sectio fiat, cauas & sanguine manantes venas deprehendes: neque faciliè promptè sistas. Eodem modo si venam in sede sanguinem fundentem, supra quidem aut infra detractum tuberculum feces, sanguis effluet. Sin verò ipsam tuberculosam eminentiam vbi annectitur abstuleris, nō profluet. Si igitur hoc pacto quidem ad pristinum statum reducitur, bene se res habet: sin minùs, vstio adhibenda, ea cautione, vt ne ferro attingatur, sed prope ad motis ferramenti exsiccet, & flos æris ex vrina adhibeatur.

Alius venarum sanguinem in ano fundentium curationis modus. Cauterium parare oportet in modum parvæ arundinis vallatoriæ (phragmiten vocant) & in ipsum ferramentum probè congruens accommodare, deinde immissa in sedem fistula, candens ferramentum in eam demittere, crebroque eximere, quò magis calorem toleret, neque vlcus ex calore contrahat, & venulæ exsiccatæ confanescant. Quòd si neque vstio, neq; sectio placeat, sedes multa & calida priùs fouetur & euertitur, tum myrrha probè læuigata, galla, & alumē Ægyptium vstum, quod reliqua vna parte & dimidia superet, & melanteriæ tantundem accipiendum, iisque aridis vtendū. Sub his medicamentis vena sanguinem fundens, velut corium vstulatum decidit, eademque facienda donec omnes dissipaueris. Idemque efficit chalcitidis vstæ dimidium. At si per glandes curationem instituas, sepiæ testa, plumbaginis tertia pars, bitumen, alumen, floris æris exiguum, galla, æruginis modicum commiscentur, his melle cocto affuso, glans oblongior conficitur, supponitur, donec deleantur.

Vena sanguinem fundens in mulieris ano sic curatur: Multa calida in qua ex odoratis aliquid incoxerit, perfun-

ditur, tum myrica trita, spuma argenti vsta & galla additur, vino albo, oleo & anserino adipe affuso, omnia simul conteruntur, post perfusionem vtenda dantur. Sedes autem quàm maximè educta perfunditur.

Hippocratis liber de capitis vulneribus.

Hominum capita neque inter se similiter habent, neque futuræ capitis in omnibus eodem loco sitæ sunt. Verùm cuiuscunq; parte anteriore caput prominet, quod fit cum ossis pars rotunda plus reliquo eminent, huic futuræ in capite ad literæ T similitudinem à natura sunt accommodatæ. Breuiorem namque lineam transuersam ad ossis prominentiam à natura productam habet, alteram verò per medium caput in longitudinem ad ceruicem perpetuò tendentem. At cui posterior capitis pars prominet, huic futuræ contrà quàm in priore naturaliter se habent. Breuior namque linea transuersa ad ossis prominentiam naturaliter producitur, longior verò per medium caput in longitudinem ad frontem perpetuò tendens à natura constituta est. Cui autem v-
traq; corporis parte, tum anteriore, tum posteriore os prominet, huic futuræ ad literæ \equiv similitudinem à natura sunt accommodatæ. Lineæ verò longiores ad vtranque prominentiam transuersæ à natura productæ sunt, breuis autem per mediam capitis longitudinem in longam vtranque lineam desinit. At cui neutra parte caput prominet, hic futuras literæ X similes habet. Lineæ verò ita à natura productæ sunt, vt altera quidem transuersa ad tempora perueniat, altera per medium caput in longitudinem feratur.

Ad medium autem caput duplex os est, idq; tum summa sui parte & æquabilitate, quæ carne tegitur, tum infima qua membranam cõtegit, & inferior est ossis æquabilitas, durissimum & densissimum est à natura constitutum. Quodque recedit à supremo & infimo osse, à durissimis & densissimis, ad molle & minus densum quodque magis cauum est accedit, ad interiora vsque quibus inter se connectuntur. Eaq; maximè caua & mollissima, plurimumq; peruia sunt. At totum capitis os, si supremam atq; infimam partem admodum exiguam demas, spongiæ simile, multasque carnes
humi-

humidas similes in se habet, quas si quis digitis conterat, ex ipsis sanguis prodeat. Insunt quoque in osse venulæ tenues & cauæ sanguinis plenæ. Quòd quidem ad duritiem molli- tudinẽque ac cauitatem spectat, sic se res habet, quòd ve- rò ad crassitudinem & tenuitatem, hoc modo.

Totius capitis os id tenuissimum & maximè imbecillum quod ad sinciput est, idque quàm minimam & tenuissimam carnem hac capitis parte in se habet, cerebrumque pluri- mum eo loco subest. Cumque hæc ita se habeant, vbi tela 10 ictusque æquales fuerint magnitudine vel minores, tum etiam æqualiter vulneratus aut leuius, os hac capitis parte magis colliditur, frangitur, & medium desidit, sub eoq; ca- su magis moriuntur ægri, ægriusque curantur & mortem cuitant, quàm si qualibet alia capitis parte istud accadat. Ac vbi æqualia fuerint vulnẽra, aut æquè vehementer aut le- uius quis percussus fuerit, cum alioqui vulnus lethale sit, in- tra breuius tempus ex vulnere moritur qui hac capitis parte quàm qui alia vulneratus est. Cerebrum nanque ad sinciput celerrimè & maximè sentit offensas que in carne & osse fiũt, 20 cum hoc loco tenuissimo osse & exigua carne tegatur, ma- gnaque ex parte sub sincipite situm sit. Ex reliquis ossibus, quod est ad tempora, maximè est imbecillum. Committi- tur enim inferna maxilla cum caluaria, moueturq; in tem- poribus sursum & deorsum articuli in modum, auditioque etiam huic est vicina, venaque caua & valida per tempora fertur.

At ex vniuersi capitis osse, id quod secundum verticem est & post aures, validius est quàm id totum quod parte an- teriore continetur, carnemque copiosiore & altiorem in 30 se habet. Saepèque sub hoc casu, vbi ex læsionibus & telis om- nibus æqualibus & similibus, maioribusque ac minori- bus, similiter aut grauius quis fuerit vulneratus, hac capitis parte os minùs frangitur & colliditur. Ac si aliòqui ex vulne- re homo periturus sit, diutius vitã trahet qui posteriore ca- pitis parte vulnus accepit. Longiore nanq; interuallo os ob crassitudinẽ pus colligit, ipsumq; infra ad cerebrũ transfun- dit. Minor quoq; cerebri portio hac parte capitis subest: fe- req; plures seruatur ex iis qui parte capitis posteriore, quàm qui anteriore vulnus acceperunt. Ex vulnere etiam capitis

quacunq; parte acceptum sit, vbi aliô qui ex vulnere quis fuerit periturus, hyeme quàm æstare diutiùs viuít.

Vbi verò à telo acuto & leui impressum in osse vestigiùm fuerit, idq; solum ita vt neque findatur, neque collidatur, aut medium desidat, quod æquè in anteriore capitis parte ac posteriore accidere potest, ex his mors etsi consequitur, non æquo tamen iure contingit. At vbi nudato osse futura in vulnere conspicitur, quacunq; corporis parte vulnus extiterit, minimè omnium vulnere ac telo resistit, si forte telum, in ipsam futuram incubuerit, tumq; vel maximè, si telum sincipite, iuxta debilissimam capitis partem, exceptum fuerit, futuræq; in vlcus incurrant, & telum ipsas futuras attigerit. 10

Vulnerum ossis capitis tot sunt genera: & sub quoq; genere plures sunt in vulnere fracturæ formæ. Os sub vulnere finditur, ossiq; rimam habenti, si quidem fissum fuerit, collisionem accedere necesse est. Quodcunque enim telum os findit, idem os plus minùsue collidit, idq; vbi rimam facit. Hocq; genus vnum est. Rimarum autem variæ sunt formæ. Nam & tenuiores sunt, & tenuissimæ ita vt neque quædam conspicuæ sint, neque protinus à vulnere, neque quibus diebus dolores augeri & mortem homini adferre assolent. Rursus nonnullæ crassiores & latiores existunt, quædam etiam latissimæ, & aliæ quidem longiùs protenduntur, aliæ breuiùs, quædam etiam in rectum tendunt, quædã rectissimæ, nonnullæ quoque magis & minùs curuantur, quædam per summa ducuntur, quædam altiùs penetrant, aliæ autem per totum os ad imum vsque tendunt. 20

Contundi autem os potest, osse naturaliter se habente, vt & rima nulla ad ossis contusionem accedat. Atque hic alter modus est. At contusionis plures sunt formæ. Nam plus aut minùs, & altiùs per totum os contusio peruadit, aut minùs altè, neque per totum os, & ampliorem aut minorem tum longitudinem tum latitudinem occupat. Sed nulla earum qualisnam specie, aut quanta magnitudine existat, oculis diiudicari potest. Neque enim vbi quid contusum est, & malum accessit, statim sub ipso vulnere contusio oculis est conspicua, vt neque rimæ quædam, quæ procul à fisso osse longiùs excurrunt. 30

Os medium defidit, vbi à natura sua intro recedit, vnà cū rimis, aliò qui medium non desideret. Quod enim medium defidit, ab alio osse naturaliter se habente abruptum fractumque intro cedit, itaque sanè huic casui rimam accedere necesse est. Atque hic tertius est modus. Multis autem modis os medium defidit. Namque hoc maiorem & minorem ossis partem occupat, aut magis altius ad imum penetrat, aut minùs, & in superficie extat.

Ac vbi telum in osse vestigium reliquit, vtique rima adiaci poterit, & ad rimam collisum aut magis aut minùs accedere necesse est, cū quà etiam parte rima accessit, eadem teli vestigium appareat, & rima sit in osse quà teli vestigium & collisum continetur. Quartus hic modus est, cū teli vestigium in osse remanet. Teli autem sedes dicitur, cū os suo statu permanens manifestum fecerit quà telum in sedere. In vnoquoque verò genere plures sunt formæ. Quodq; ad collisum & rimam attinet, siue hæc vtraque ad teli vestigium accedant, siue collisum duntaxat fiat, varias esse tum collisi tum fissi species iam dictum est. At ipsum teli vestigium per se sit longius & breuius, magis curuum, aut rectū aut rotundum, suntque pro teli figura multæ aliæ huiusmodi species. Nam & ipsum, altè magis aut minùs descendit, angustiusque est aut latius, aut amplissimum, si præcisio adiuncta sit. Præcisio autem quantamcunque longitudinem & latitudinem ossis occupet, ad teli vestigium refertur, dummodo alia ossa quæ præcisionem continent, in suo statu maneant, neque vnà cum præcisione à suo statu recedant, & media defidant. Sic enim os medium desideret, neque ampliùs teli vestigium esset.

Os sub vulnere frangitur alia capitis parte quam qua vlcus est, & os nudatum est. Quintus hic modus est. Huicque calamitati nullis remediis subuenias. Neque enim vbi istud contingit, quanã ratione istud homo patiat, aut quanam capitis parte ex eius percussione deprehendas.

Ex his fracturæ modis ad sectionem veniendum suadet, tum ossis collisio, quæ & oculis non pater, & aliquò modo manifesta est, tum rima, siue oculos lateat, siue sit conspicua. Quin & vbi teli vestigium in osse remanet, siue ad id præterea rima & collisio accesserit, siue collisio sola absque

rima, tunc etiam ad sectionem veniendum. Os autem medium ex naturali statu desidens, parum sectione indiget, tum quæ maximè deorsum infederunt, maximeque perfracta sunt, minimè sectione utendum suadent. Neque ubi teli vestigium per se remanet citra rimam & collisionem, sectione opus est, neque si præcisio magna lataque fuerit. Præcisio enim & teli vestigium ad idem referuntur.

Imprimis autem ad vulneratum attendere oportet, quamnam capitis parte, numne imbecilliore vulnus acceperit, & capillos circa vulnus animaduertere, qui si telo præcisi & in vulnus impacti sint, os carne nudatum esse vero est simile. Quod si sic os à telo noxiam accepisse asserendum. Hæc quidem certè longè ante quam homini manus admoueas consideranda ac dicenda sunt. Vbi verò iam admoueris, os carne nudatum sit, necne, conandum ut apertè intelligas, idque sub conspectum veniat, Quod si oculis non pateat, specillo considerandum. Ac ubi quidem os carne nudatum, neque à vulnere integrum deprehēderis, primum inspecto malo quantum sit, quamque operam requirat, eius quod in osse subest dignotionem facere oportet. Interrogandus quoque vulneratus, qualiter & quonam modo vulnus acceptum sit. Sin verò minimè conspicuum est os necne vitium aliquod habuerit, multò adhuc magis interrogatione utendum nudato etiam osse qualiter & quonam modo vulnus illatum sit. Vbi enim ossa collisa aut fissa non apparent, esse tamen solent, primum ex fauciatæ responsione enitendum ut cognoscamus os necne aliquam noxiam senserit, deinde verò ratione & opere citra specillū res est exploranda. Neque enim specillo hoc ossis vitium deprehenditur, neque si quam in se noxiam senserit necne. Sed ubi teli vestigium remanet, aut os à naturali statu recedens medium detidit, aut vehementer perfractum est, id specillo arguitur, quod & oculis intuenti manifestò notum est.

Frangitur autem os rimis obscuris & conspicuis, & colliditur collisionibus minimè patentibus, & à naturali suo statu recedens medium detidit, tum præcipuè cum alter alterum de industria fauciare cupiens, vulnerat, aut cum ex superiore loco telum emittitur, aut ictus infligitur, utrobique modo contingat potius quam si ex complanato loco, & si

& si quis manu telum continens vel iaciat, vel feriat, vel cum robustior imbecilliores vulnerat. Ex iis quibus ex casu partes quæ circa os sunt, aut os ipsum vulneratur, qui ex maximè sublimi loco in durissimum & obtusissimum quid cadit, is periclitatur ne os perumpatur, aut collidatur, aut à naturali suo statu intro medium desinat. At qui ex complanato loco potiùs, & in mollius quiddam cadit, ei minus istas offensiones, aut nullo modo os sentiet. Ex telis autem quæ in caput illabuntur. & quæ iuxta os sunt vulnerant, quod ex maximè sublimi & minimè complanato loco incidit, quodque duiissimum, maximè obtusum & graue, minimeque leue, aut minimè acutum & molle fuerit, id os rumpere ac collidete poterit. Ac præcipuè sanè periculum est ne ea os sentiat, vbi talia contigerint, sicque vulnerari os contingat, vt è directo telo occurrat, siue manu, siue iactu vulnus infligatur, siue quid in ipsum illabatur, siue corruens vulneretur, seu quomodolibet vulnerati os telo obuiam ear. At tela quæ in obliquum distrahunt, sub his os minus rumpitur, & intro ad caput contunditur, licet os carne nudatum sit. Quædam enim sicillata vulnera, neque os carne detegunt.

Sub telis sanè quæ rotundà sunt, orbiculata, omni ex parte plana, retusa, graua & dura os maximè finditur tum rimis conspicuis, tum obscuris, & colliditur, & à naturali statu recedens medium desinit. Eadem quoque carnem contundunt, maturant & lacerant. At sub huiusmodi telis vulnera ad latera & in orbem aliquantulum caua purulentaque magis redduntur atque humida, longioreque tempore repurgantur. Carnes enim collisas & laceratas in pus versas necesse est tabescere. Tela verò oblonga, magna ex parte tenuia, acuta & leuia, carnem magis incidunt, osque similiter, quam collidant. Idque etiam quod incidit, teli vestigium inducit. Præcisio enim & teli vestigium ad idem referuntur. At tela huiusmodi neque magnopere os collidunt, neque findunt, neque a naturali statu recedens medium desiderare, faciunt.

Cæterum præter id quod oculis tuis subiicitur, quicquid in ossè tibi apparere videbitur etiam ex ægro requirendum: (Etenim magis aut minus vulnerati hæc sunt indicia.) Tum si æger alto sopore detentus fuerit, aut tene-

bræ oculis offusæ, aut si vertigo prehenderit, aut ipse conciderit.

At vbi osse à telo nudato vulnus ad ipsas futuras fieri cōtigerit, teli vestigium, quod in alio osse relictum necne fuerit conspicuum est, si in futuris ipsis extiterit, asserere est difficile. Fallit enim futura ipsa reliquo osse asperior, neq; constat sitne illic futura, an teli vestigium, nisi admodum magnum teli vestigium relictum sit. Accedit quoque ad teli vestigium plærunque rima ipsa in futuris existens, fractoq; osse rimam asserere ideo difficilius est, quòd vbi plurimum 10 frangi contingit, ad futuram ipsam rima existat. Promptè enim os hac parte, ob eam quam à natura habet imbecillitatem frangitur & elaxatur, aut quia futura promptè frangi ac elaxari solet. Reliqua verò ossa futuram ambientia, quòd futura sint robustiora, citra fracturam permanent. At fractura ad futuram existēs, futuræ etiam laxatio est, quam vbi fracta fuerit & elaxata, num id à teli vestigio in futura existente contingat, asserere non est facilè. Verùm rimã vbi ex colliso contigerit, difficilius est asserere. Sutura enim rimæ spèciem referentes, & reliquo osse asperiores, medi- 20 ci iudicium & visum fallunt, nisi os vehementer dissectum sit & elaxatum. Præcisio autem & teli sedes eodem referuntur. Sed vbi futuras vulnus attigerit, & in osse telum in se derit, mentem adhibere oportet, vt qua noxa os afficiatur inueniamus. Ab æqualibus enim magnitudine telis aut similibus, aut longè etiam minoribus, similiter ac multò leuius vulneratus, longè grauius offenditur qui osse ad futuras telum excepit, quàm qui alia parte, ex iisque plærung; sectione indigent. Ad ipsas tamen futuras non est sectio adhibenda, verùm vbi ab his recesseris, si sectionem adhibes, in osse 30 proximo facienda. De capitis autem vulneribus eorumque curatione, quaque ratione latentes ossis affectiones deprehendi debeant, sic censeo.

Capitis vlcus nulla re madefaciendum, ac ne vino quidem, aut quàm minimùm. Neque verò cataplasmata, neque per linamenta curationem postulat. At neque comprimendum capitis vlcus est, nisi in fronte sit, aut in parte pilis nudata, aut circa supercilium & oculum. Harum enim partium vlcera cataplasmatibus & deligationis vsum magis requi-

requirunt, quàm quæ alia reliqui capitis parte fiunt, cum à reliquo capite frons vniuerſa contineatur, vlcera verò quacunque in parte fiant, ob ſanguinis fluxum, ab iis quibus continentur, ad inflammationem & tumorem adducantur. At neque in his quæ in fronte ſunt, toto tempore cataplaſmate & deligatione vtendum, ſed vbi inflammatio ceſſarit, & tumor conquieuerit, ab his deſiſtendum. In reliquis autem capitis vlceribus, neque linamentis, neque cataplaſmate, neque deligatione vtendum, niſi ſectione opus ſit.

- 10 Sectionem autem poſtulant capitis & frontis vlcera, vbi os quidem carne nudatum fuerit, aut ſub telo noxiam aliquam ſenſiſſe videatur. Ipa verò vlcera vbi non ſatis idonea habent longitudinē & latitudinem quā perſpici poſſit nunquid os ſub telo malè affectum ſit, aut qualemnam noxiam ſenſerit, aut quantum quidem carnis colluſum ſit, & quantum offenſionis os ſenſerit, contraque num. os à telo inuiolatum manſerit, niſi que mali ſenſerit, & quam curationem vlcus, tum caro, tum offis offenſio opus habeat. Eiuſmodi ſanè vlcera ſectionem poſtulant. Atque etiam vbi os
- 20 quidem carne nudatum fuerit, vlcera autem obliqua quandam cauitatem habeant, abundè cauum incidere oportet, vbi medicamentum, quodcunque opus fuerit, non facile peruenire poteſt. Sed & vlcera orbiculata & admodum caua eiuſmodi quoque incidere oportet, vt orbe in longitudinem bifariam diuiſo, prout eſt hominis natura, vlcus longum efficiatur.

- At in capitis ſectione cæteræ quidem capitis partes tuto ſecari poſſunt, tempus verò & quod adhuc ſupra eſt, iuxta venam quæ per tempora fertur, hæc inquam regio ſecari non debet. Neruorum enim diſtentione prehenditur quiſectus eſt. At ſi ſiniſtra tempora ſecta fuerint, dextra conuulſio prehendit, ſi ad dextra ſectio fuerit, ſiniſtra conuulſuntur.

Vbi igitur offium carne nudatorum cauſa vlcus in capite ſecatur, vt cognoſcas ſub telo os aliquod vitium ſenſerit necne, vulnus ea magnitudine ſuperiore parte, quanta opus eſſe videbitur, ſecari debet. Cum autem inciditur, carnem quæ offi & membranæ adhæret, ab offe diducere oportet. Tum linamentis vlcus implendum, quæ in poſterum diem

quàm minimo labore vlcus ampliflimum exhibeant. Admotis linamentis, cataplasmate quamdiu linamenta adhibentur vtendum, maza ex tenuiffima polenta ex aceto subacta & incocta, vt quàm maximè glutinofa reddatur.

Postridie exemtis linamentis vbi os affectum conſpexeris, ſi cuiuſmodi plaga in oſſe fuerit non ſit tibi conſpicua, neque diiudices os mali aliquid in ſe receperit, necne, telum autem ad os perueniſſe ipſumque offendiſſe videatur, id ſcalpro raſorio in altitudinem & longitudinem, prout eſt hominis natura, radendum eſt, atque etiam ſi tranſuerſum os fuerit, ob rimas quæ in conſpectum non veniunt, aut collisionem non apparentem, vbi os medium non deſederit, neque ſua natura ab altero capitis oſſe intro reſceſſerit. Vbi namque os deſeris, magis deprehendes oſſis ex telo affectiones, ſi alioqui in conſpectum non venerint. Ac ſi teli veſtigium in oſſe conſpiciatur, ipſum quoque eradendum eſt, tum circum ambientia oſſa, necum ſæpe ad teli veſtigium fiſſum & collifum, aut collifum tantùm accedat, ea poſtea lateant neque in conſpectum veniant.

Postquam autem os ſcalpro eraſeris, ſi quidem oſſis vulnus ad ſectionem tendere videatur, infra triduum ad ſectionem veniendum, neque id ſpatium citra ſectionem ſuperandum, idque præcipuè ſi calida anni tempeſtate ab initio curationem ſuſceperis. At ſi os quidem fiſſum ſuſpiceris, aut collifum, aut vtrumque, ex vulnerati ſermonibus de vulneris magnitudine coniecturam faciens, quòd à robuſto vulnus illatum ſit, ſi alter ab altero vulneratus fuerit, quodque telum quo vulnus eſt inſiſctum ex eorum eſt genere quæ noxam inferunt, tum quia æger vertigine correptus fuerit, aut tenebræ oculis offuſæ, aut alto ſopore detentus conciderit. Quæ quidem vbi inciderint, niſi dignoſcas oſne fiſſum ſit aut collifum, aut vtroque modo vitiatum, neque alia ratione conſpicere liceat: ſuper os atramentum ſcriptorium medicamento aliquo nigro liquato maceratum inducendum, vlcuſque ſubiecto linteo oleo madefacto, deinde cataplasmate ex maza impoſito deligandum, poſt ridie verò vlcere reſoluto ac repurgato os eradendum. Et ſi integrum non fuerit, ſed fiſſum & collifum,

sum, reliquum quidem os erasum album erit. At fissum & collisum, in se medicamentum nigrum dilutum recipiens, reliquo osse albo existente, nigrum conspicietur. Verum iterum rimam ipsam in conspectum venientem altè radere oportet. Ac si quidem radendo rimam eiusmodi nigram visam exemeris & deleueris, collisum quidem os plus aut minus fuit, ex quo rimam accepit quam scalper rasorius deleuit. At rima deleta res minus terret minusque negotij exhibet. Vbi verò altius descendit, neque radendo eximi potest, in hoc casu ad sectionem deueniendum est. Cæterum sectione vtentem in reliquo ad vlceris curationem intentum esse oportet, cauendumque est ne os à malè curata carne aliquid vitii contrahat. Os enim sectionem expertum, & alioqui nudatum, integrum tamen, aut quod à telo offensionem accepit, sed integrum videtur, magis periclitatur ne purulentum euadat, quamuis id aliàs futurum non sit, tum si caro os ambiens malè curetur, tum inflammationem concipiat, & constricta sit. Igneum enim euadit multoque ardore redundat, sanèque os ipsum ex superficie carnis calorem, incendium, perturbationem, pulsus, cæteraque vitia quibus caro vexatur, in se inducit, ex hisque hoc modo purulentum euadit.

Vitiosa autem est viceris caro humida & nimia vligine marcescens, idque longo tempore repurgari. Sed quam celeritè quidem vlcus ad suppurationem adducere oportet. Hac enim ratione vlcus ambientes partes minimè inflammatione vexabuntur, ipsumque purum citissimè euadet. A telo namque tum concisas, tum collisas carnes, in pus verti ac tabescere necesse est. At vbi repurgatum vlcus fuerit, siccus euadat oportet. Sic enim citissimè sanescet, & caro sicca minimeque humida succrescet, neque hoc pacto in vlcere caro modum excedet. Eadem quoque est ratio membranzæ cerebrum ambientis. Ea enim protinus osse secto & exempto denudata, quam citissimè purgari & siccare debet, ne si diutius madescat, tum nimia vligine marcescat, tum in tumorem assurgat. His enim ita se habentibus, periculum est ne ipsa putrescat.

At verò in capitis vulnere os quod ab alio quouis osse abscessurum est, siue tibi vestigium in osse relictum sit, siue

alioqui os plurimum nudatum sit, plarumque abscedit, vbi exangue redditum fuerit. Resiccatur enim sanguis in osse tempore, & sub plurimis medicamentis. Abscedet autem celerrimè, si quis quàm citissimè repurgato vlcere, in reliquo, tum vlcus, tum os siccet, idque plus aut minus. Quod enim citissimè resiccatum est, & in testulam abiit, ideo ab alio osse vitam & sanguinem habente potissimum absoluitur, & cum exangue & siccum reddatur, ab eo quod vitam & sanguinem habet valde abscedit.

Ossa quæ à suo naturali statu recedunt & media desidunt, fracta aut latè admodum præcisa, hæc minùs habent periculi vbi membrana integra fuerit, quæque rimis pluribus & latioribus intus fracta sunt, minùs etiam periculo sunt obnoxia, & faciliùs eximuntur neque horum quicquam sectione indiget, neque cum periculo ossa auferre tentandum priùs quam sponte sursum cedant. Sursum autem os educi priore laxato & carne subnascente est consentaneum, quæ ex ossis mediotullio, vbi ossa inter se cōnectuntur, & ab eo quod sanum est succrescit, si superior tantum ossis pars corrupta sit. Hac verò ratione tum caro celerrimè succrescet & pullulabit, tum ossa sursum educentur, si quis vlcus quàm citissimè in pus mutatum repurget. Quòd si os totum vtraque ex parte tam superiore quàm inferiore deorsum ad membranam infederit, sub eadem curatione & vlcus citissimè sanescet, & ossa deorsum insidentia celerrimè sursum educentur. 10

At puerorum ossa & tenuiora sunt, & ob eã causam molliora, quòd sanguine magis redundant & caua sunt, non dura, non densa, non solida, & si sub telis æqualibus & imbecillioribus, æquale aut etiam leuius vulnus acceptum sit, iunioris pueri os magis & citiùs minori que spatio purulentum euadit, quàm senioris, ac si alioqui ex vulnere moriundum sit, iunior seniore citiùs perit. 20

Verùm vbi os carne nudatum fuerit, animi intentione adhibita conandum est vt dignoscas, si minùs id licet oculis videre & cognoscere, num os fissum sit & collisum, an collisum tantum, vel num ad teli vestigium collisio vel rima, vel vtrunque accesserit. Ac si quid horum senserit, per exiguam terebram perforato osse sanguis detrahendus, subinde

inde adhibita cautione, quòd os iuuenum quàm senum tenuius sit & per summa magis feratur.

At vbi quis ex capitis vulneribus periturus est, neque vlla ratione sanitatem recipere, neque seruari potest, hunc ex his notis moriturum dignoscere licet, & ex his quæ ei contingunt, quod euenturum est prædicere. Vbi os fractum, aut fissum, aut collisum, aut quocunque modo fractum esse quis intellexerit, neque per errorem raserit, aut secuerit, tãquam sectionem non postulet, aut os integrum existat, ante decimum quartum diem hyeme plærunque febris inuadet, æstate verò post septimum. Quod vbi contigerit, vlcus coloris expers euadit, ex eoque sanies parua effluit, & quod in eo inflammatum est emoritur, glutinosumque fit, ac salsamentum refert, colore fuluum & aliquantulum liuidum, tuncque os corruptione vitiari incipit, & nigrescit, læue existens, ad extremum autem subpallidum & exalbicans euadit. Cùm verò iam purulentum extiterit, pustulæ in lingua exoriuntur, & cum delirio mors contingit, plærosque etiam altera corporis parte neruorum distentio inuadit. Si quidem sinistra capitis parte vlcus fuerit, dextram corporis partem conuulsioprehendit. Sin verò dextra capitis parte vlcus fuerit, sinistra corporis pars conuulsione corripitur. Quidam etiam attoniti fiunt, eoque modo æstate ante septimum diem, aut decimum quartum hyeme pereunt. Idem quoque hæc indicia significant, tum in senioris vulnere tum iunioris. Cæterùm vbi febrem occupasse, vel aliquod aliud signum huic adesse cognoueris, minimè differendum est, sed os ad membranam vsque secandum, aut scalpro eradendum, facillè autem secatur & eraditur. Tum in reliquis ea curatio adhibenda quæ commoda videbitur, ad id quod sit oculos intendendo.

At vbi in capitis vulnere, siue ferra fuerit adhibita, siue non, nudato tamen osse, tumor rubicundus ad erysipelatis naturam accedens, in facie & oculis vtrisque, vel altero subortus fuerit, qui que ad contactum doleat, ac febris & rigor corripiat, vlcus verò ipsum quod ad carnem osque attinget, ad aspectum rectè habeat, quæque vlcus ambiunt bene habeant, excepto faciei tumore, ei que nullum aliud peccatum in reliqua victus ratione accesserit, medicamento

quod bilem moueat homini alius purganda est. Quo sic purgato, tum febris remittit, tum tumor subsidit, sanusq; euadit. Medicamentum autem exhibendum pro hominis robore, virium illius habita ratione.

At verò de sectione, vbi eam in homine, vsurpare necesse fuerit, sic statuendum. Si per exordia suscepta curatione ad sectionem venias, non protinus os ad membranam vsque secari debet. Neq; enim expedit membranam diutius offe nudatam malè affici, verùm demum putrescit, & nimio humore marcescit. Aliud quoq; periculū subest, si os ad membranam sectum protinus auferatur, ne in ipso opere terebra membranam vulneret. Verùm inter secandum, vbi parum admodum abest vt os ipsum totum sectum sit, iamque os labat, ab ipsa sectione desistendum, permittendumque vt os sponte sua discedat. Secto enim offi & inter secandum relicto, mali nihil contingere potest. Tenue namque iam fit quod relictum est. In reliquo ea curatio instituenda, quæ vlceri conferre videatur.

Inter secandum autem terebra sæpius, ne os incalcescat, auferenda, & in aquam frigidam demergenda. Terebra enim dum circumagitur incalcescens, os calefaciendo & resiccando incendit, efficitque vt plus eius ossis quod sectionem ambit, abscedat, quàm quod abscedere debuerat. Quod si protinus os ad membranam secare velis, ipsumque postea eximere, eodem modo sæpius terebra extrahenda est, & in aquam frigidam immergenda. At si per initia curationem non aggressus fueris, se eam ab altero tibi traditam tardius susceperis, terebra caua & ferrata statim os ad membranam excidendum, eaque sæpius exempta, cum aliàs, tum specillo per ambitum demisso, terebræ via exploranda. Nam & longè citius os secatur, si vbi suppuratum existit & pure manat sectio adhibeatur, sæpiusque in summo fluitans apparet, idque vel maximè si ea capitis parte vulnus inflictum sit, qua os tenue potius quàm crassum existit. Quare adhibenda cautio est, ne te in admouenda terebra ista lateant, sed qua parte os crassissimum esse videbitur, in eam semper adigenda terebra est, sæpius considerando, osque dimouendo educere tentandum. Quo educto, reliqua curatio prout vlceri conferre videbitur adhibenda. At si per
initia

initia suscepta curatione, protinus os excisum à membrana auferre velis, eodem modo per specillum terebræ circuitus subinde considerandus, & in ossis partem crassissimam terebra semper adigendo, osque dimouendo educere tentandum. Vbi terebræ vsus inciderit, si ab initio suscepta curatione os perforandum est, nõ est ad membranam perueniendum, sed tenuis ossis pars velut in sectione scriptum est, relinquenda.

10 Hippocratis liber de fœtus in vtero
mortui extractione.

DE fœtibus qui non conuenienter in vtero gestantur, sed intrò excisi educuntur, sic statuo. In primis iniecto in mulierem tenui linteo & supra mammias præcincto, caput etiam linteo velandum est, ne, si quod facturum es videat, perterreatur. Si fœtus igitur in obliquum prolapsus, manum eduxerit, eam apprehensam vt quàm maximè foras educas conandum. Brachio verò excoriato eiusque offe
20 denudato, squatinæ marinæ pellem aridam circum duos manus digitos obligato, vt ne caro sua lubricitate elabatur. Post hæc autem detracta circa humerum carne, ipsum iuxta articulum eximito. Deinde fœtus caput naturaliter protrusum, foras educito. Fœtum verò intro digito retrudito, vel scalpello per costas vel iugulum adacto, quò flatu emisso, & concidat fœtus, & facilius ei exitus pateat. Caput, si quidem fieri possit secundum naturam extra protrudito, si minus, in partes comminuito, sicque fœtum foras subducito. De
30 inde calida multa affusa, oleo illitam decumbere iubeto, pedibus alternatis. Postea vinum album dulce bene meracius infusum propinato. Quinetiam resinam cum melle tritam, vino ammixtam, in potu exhibeto. In reliquis verò, curatio (velut dico) iuxta ea quæ relata sunt procedat. Cùm verò parturienti mulieri transuersus fœtus ceciderit, quod fit vbi ipse vertitur, & vmbilicus circa collum obuoluitur, fœtusque exitum cohibet, & caput in coxendicem inserit, manusque vt plurimum foras eminet, quod quidem iam mortui fœtus significatione præbet. At quibus manus extra non apparet his vt plurimum fœtus vitalis est. Pericu-

lum autem etiam hoc modo imminet. Quædam enim partus purgamenta ante fœtum emittunt, ex quo partionem siccam & laboriosam fore necessario cognoscas. Quibus autem puerperij purgamenta non antè repurgantur, ex faciliore partu defunguntur. Concutere autem hoc modo oportet. Super tenui linteo substrato mulier reclinandam, alio superiniecto, quò eius pudendum obueletur, & vtrunque crus tenui linteo circumtegendum, & vtraque manus. Duæ autem mulieres vtrunque crus apprehendant, & alia duæ vtranq; manum, deinde eam ipsam non minùs quàm decies validè concutiant. Postea verò mulier in lectum reclinetur, ita vt caput deorsum, crura autem sursum habeat, & mulieres omnes dimissis manibus crura apprehendant, eamque crebrò in lecto concutiant, facta in humeros reiectione, vt in ampliorem locum concussus fœtus conuertatur, & naturaliter prodire possit. Quòd si dictamnum Creticum ad manum habeas, ipsum propinato, sin minùs, castoreum vino Chio incoctum. Si verò vteri, siue ex labore, siue ex partu, foras prodierint, si quidem iuenculæ tibi in manus venerint, aggressionem facere æquum est, aliò qui sinere oportet. Hunc autem in modum aggressio faciendâ. Vteri tunica naturali modo & obliquè incisa, linteo confricanda, vt inflammationem concipiat, & illito phocæ oleo, aut picæ, aut mali punici floribus, in cataplasmate adhibitis, mollibusque spongis vino respersis, in subditio appositis, & ex humero deligatis, mulier quàm maximè excitatis cruribus decumbat, & moderatis cibis vescatur.

Hippocratis liber de corporum refectione.

Arteria ab vtraq; faucium parte ortum ducens, in summum pulmonem desinit annulis inter se similibus constans, rotundis, in superficie mutuò connexis. Ipse autem pulmo ad sinistram conuersus, pectus implet, quinque habens summitates, quas lobos vel fibras vocant, cinericiû nactus colorem, notis cauernosis cõ punctus, & natura perforatus. In cuius medio cor intro situm est, rotundius constitutum, quam in omnibus animantibus. Ex corde verò ad iecur multa cartilaginosa arteria peruenit, & cum ipsa vena magna

magna appellata, per quam corpus totum nutritur. Iecur
 autem cum aliis quidem cognationem habet, sed cæteris
 sanguine magis fluit, duos habens vertices, portas vocant,
 dextra parte locatas. Ab eo vena obliquè deorsum ad renes
 portenditur. Renes verò inter se colore similes, malorum
 speciem præferunt. Ab his ductus obliquè tendentes, in
 summum vesicæ verticem siti sunt. Vesica autem tota ner-
 uosa & ampla vbiq; intra se perceptionis compos à natu-
 ra exornata est. Gula verò à lingua initium sumens, in
 10 ventriculum definit, quam sanè etiam in concoquente ven-
 triculo *σώμαρον*, hoc est, os angustum nominant. Ad spinam
 autem retro hepar septum transversum situm habet. Ex co-
 sta verò notha, sinistram intelligo, lien initium sumens, ad
 humani vestigij similitudinem extenditur. Ventriculus ic-
 cori ad sinistram adiacens, totus nervosus est. Ex ventriculo
 verò procedit intestinum sibi simile, paruum, cubitorum
 non minus duodecim, in orbem per sinus cõvolutum quod
 nonnulli Colon vocant, per quod alimentum defertur. Co-
 20 lo annexum est princeps intestinum postremum, multam
 carnem habens, in summum podicem desinens. Reliqua
 natura ipsa, ordine disposuit.

Palladii scholia in librum Hippocratis de fracturis.

Antequam ad dictionis explicationem aggrediamur
 octo capita pro more omnium librorum hic nos præ-
 fari oportet. Sciendum est igitur Scopum Hippocratis in hoc
 30 libro esse primò de fracturis, per accidens verò de luxatio-
 nibus & de emotionibus differere, quoniam plerunq; &
 luxationum & fracturarum emotionumq; eadem est cura-
 tio. Rursus verò in secundo libro primò de luxationibus &
 emotionibus differendi sibi scopum proponit. Ut quia hîc
 quoque plerumque vna est etiam fracturæ curatio, iccirco
 per accidens quoddam & de fracturis differit. At quoniam
 constat optimum medendi magistrum de causis & signis
 inquirere, ideò & causas & signa tradit: præterea de naturâ
 ossis, nervi, musculi, carniû, vt & eorum quæ ossibus ad-

Nan

iacent disputat, sæpe verò earum partium vsum & actionem commemorat. hic quidem est scopus. Vtilem autem & necessarium esse hunc librum constat. quomodo enim nõ esset necessarius, si quidem ipsum finem videlicet curationem tradit? quomodo non valis, quem nobis item & causas, & signa tradat? Tertium caput ad inscriptionem pertinet. Nã secundum nonnullos de officina Medici inscribitur, quoniam quæ ad Medici officinam spectant docet. A nonnullis autem primus liber de fracturis, secundus de articulis inscribitur, meliorque est ista inscriptio. Nam illa de Medici officina absurda est, neque enim omnia quæ in officina Medici docet. Sed alius extat liber in quo de omnibus disseritur, & illi æquius est de hoc nomine gratificari. Sciendum est autem eos qui hunc librum de fracturis inscripserunt, ab affectu ita denominasse præterquã quod debuissent *περὶ ἀγμάτων* dicere. ἄγμα n. significat *κλάσμα* & *τὸ κλάσμα*: solœcisimũ etiam in hac denominatione commiserunt, vt ne malè sonaret inscriptio. Si enim *περὶ ἀγμάτων* in scripta esset, auribus malè consona fuisset. Rursus secundum librum non licet ab affectu, sed à loco inscribere. Quartũ caput est, ordo. In primis igitur vniuersalia ante particularia legere oportet. Idò primo ordine collocantur aphorismi, quippe qui de iis quæ secundũ, & de iis quæ præter naturã existunt, differant: deinde secundũ ordinẽm iis quæ sunt secundũ naturam attribuamus. Hæc enim iis quæ præter naturã digniora sunt. Ideirco primò sumendus liber de natura pueri & de natura hominis, deinde liber de humoribus, & tunc quæ de victus ratione scripta sunt. Post illa quæ sunt secundum naturam ea quæ præter naturam collocanda sunt, tuncq; popularia præcedant, & in iis prognosticum primò legatur: deinde statim sequantur libri de ratione victus in acutis, post hæc etiam ad hunc modum hic propositus liber videlicet de fracturis & articulis legendus est quam sit ex popularibus. Sed forsitan dubitauent aliqui, quam etiam quæ præter naturã sunt & popularia tractet, cur non præc: sit prognosticum? rationem reddimus, quia illic similes morbos, hic autem illos qui ad solutionem continui pertinent, tradit, digniora autem sunt simularia iis quæ in continui solutione veniantur. Rursus verò postquam popularia quæ secundum

natu-

naturam, & quæ contra naturam sunt dixerimus, nobis ad morbos dispersos & passim vagantes atque epidemicos accedendam, sed primo ad vagantes & palantes. Siquidem primo ordine legendus liber de aëre, locis & aquis, ita deinceps ad popularium morborum lectionem erit deueniendum. Quinto capite inquiritur, sitne genuinus iste liber. Genuinum autem esse constat primò quidem ex dictionis elegantia, deinde quod huius libelli fiat mentio in genuinis Hippocratis libris, in eoque consenserint omnes interpretes, ipsumque genuinum esse asserant. Constat igitur esse genuinum. Cuius autem sit Hippocratis non ita nobis constat, numne fortè Gnosidici, numne Heraclide, numne Draconis. Vt verò simpliciter dicam, illius est qui aphorismos, prognosticum, & librum de ratione victus euulgauit. Sextum caput est quamnam ad partem referatur. Hic enim liber ad Theoriam, ad praxim & ad physiologiam reduci potest. Ad praxim, dum curationes recenset; ad physiologiam, dum de ossium, neruorum & aliorum eiusmodi natura differit. Septimum caput est in partes diuisio. Operæpretium enim est scire hunc librum ab Hippocrate in duas partes diuidi, à Galeno autem in septem, videlicet primum de fracturis in tres, secundum verò in quatuor. Id autem, Deo volente, inter enarrandum accuratius ediscemus. Octauum & vltimum caput est, docendi modus, qui alius est, Hippocrati, alius Galeno. Aphoristico enim & enarratorio est vsus, hic quidem enarratorio, caractere verò medio, aliquando sublimi, interdum verò humili rebus ipsius phrasim assimilare solitus. Quoniam autem scopus Hippocrati propositus est de fracturis, vt didicimus differere, decet nos 30 antequam ad vocum expositionem accedamus, quædam præfari: quænam videlicet sit substantia musculorum ossibus adherentium, quænam eorum actio, quæ affectio, & vnde *exortus*, id est exortus, & num is sit secundum naturam: non solum autem præfari horum quædam necesse est, sed & de ossibus. De eorum igitur natura, affectibus, curatione & positione dicendum. Interim verò de musculis differamus. Sciendum est autem eos substantia esse neruosa & carnea, & per neruosum genus fieri operationes, per carnosam autem substantiam humectari neruosum &

fibrosum genus. Carnes enim labri, venæ verò ductuum vicem obtinent. Feruntur autem in ipsos & in arterias, quæ quidem eis temperamentum præbent. Hæc quidem musculorum substantia. Actionem autem motiuam præbent. Ad proprium eum principium recurrentes membra extendunt & contrahunt. Ideo enim dicuntur muscoli à conuiuendo, & nerui ab annuendo. Musculi autem in fracturarum disciplina affectus patiuntur, primùm duos, qui ad continui solutionem referuntur. Aut enim obliquè sectio fit, aut in rectum. Sed si quidem obliquè, membrum inutile prorsus redditur. Musculi enim vna pars sursum, altera deorsum fertur, & insequitur spasmus, id est conuulsio. Si autem recta fiat sectio, non fertur vna pars sursum, altera autem deorsum, sed aliquando oborta graui inflammatione fit distentio, eiusque pars vna ad dextram, altera ad sinistram fertur, ac rursus subsequitur spasmus. Rectè autem supra (primùm) addidi, nam per accidens morbum similem & organicum continet. Hi sunt musculi affectus. Eorum autem situs est eiusmodi. Sciendum est enim ab alio osse produci, & in aliud desinere. Neque enim aliter musculi actionem peragi contingit. Si enim à quo exoritur in eundem desinit, sine actione manet musculus. Et hæc quidem de musculo. De ossibus verò etiam lubet differamus. Sciendum igitur est eorum substantiam esse terream & duram, aut enim articulus luxatur, aut propriam cavitatem deserit, & gibbum gibbo communicat. Sed secundum illud alterum, rursus bifariam affectus fit, aut enim articulus per totum frangitur, & dicitur eiusmodi fractio *κευληθόν* fieri, id est, ad instar caulium, aut parum, & vocatur capillaris. Et rursus aut perfectè à proprio situ egreditur articulus, & vocatur luxatio, aut imperfectè & vocatur *πυρρίθρημα*, id est subluxatio. Isti autem affectus hac ratione sunt curandi. Quum enim in fractura ossa alia super alia ferantur, distensione & in oppositum tensione vtendum est. Si enim vnâ partem tendas, vni parti dolorem inferas, & maxima consequuntur symptomata. Opòrteret igitur & superiorem & inferiorè partem extendere, vt modum dolori adhibeas. Post extensionem & oppositam tensionem, conformatione etiam vtendum est. Nouit autem conformatio ossa emota in propriam sedem

dem rectè reposita seruare. Ita igitur rationales medici operantur, vulgares autem & gregarij non vtentes extensione nec opposita tensione vincula adhibent, & hac ratione mēbrum mutilum aut inutile redditur, aut ossa musculos atterunt & siderationes insequuntur. Hæc igitur etiam curatio. Ita autem collocari postulat pars egra, vt maximè sit expers doloris. Qualis sit verò ille situs doloris expers, si placet, exempli gratia, in manu sermone demonstramus. In hac igitur angularis figura est doloris expers, neque enim muscoli distorquentur, sed omnes recti collocantur, neque extenditur pars, vt curuetur, sed medium habet ordinem. Quod autem eiusmodi figura sit secundum naturam, potest etiam vulgaribus hoc modo demonstrari, quum tensio & inflexio contra naturam sint, patet angularem figuram esse secundum naturam. Cum rationalibus rursus sic agimus, quòd illud quod est secundum naturam est expers doloris. Præcipiendum est igitur ægro, vt manum porrigat. Is enim à natura edoctus angularem figuram vt potè doloris expertem porriget. Ad hæc istud etiam nosse conuenit, quod parti in angulari figura deligatio facienda est. Nisi enim ita feceris, sed eam extentam sic deligaueris, postea inflexeris, tandem ex vinculis partim quidem laxa, partim verò constringentia reperiuntur, quæ ægrum premunt.

SECTIO PRIMA.

Oportet medicum quæ suo loco mota sunt & fracta] Oratio habet proœmium. Est autem proœmiū deliberatiuum. Quod enim ait Hippocrates tale est, necesse esse vt medicus fracturarum extensionem norit. Ne verò, quoniam extensionis tantum meminerit, ab eo conformationem, deligationem & positionem non commemoratam fuisse existimes. Omnia enim vbique simul inaudienda sunt. Extensionem igitur, inquit, nosse conuenit, & situm qui secundum naturam est, situm quem dicimus angularem, quem qui etiam patitur, id ipsum à natura nouit. Sed quoniam fieri non potest quin erremus, iccirco oportere nos etiam in eo quod ei quod secundum naturam propius est errare: at quale est quod ei quod secundum naturam propius est? quod pronū quàm supinum magis secundum naturam est. Sciendum est

enim Hippocratem exempli gratia de manu sermonem instituisse, unde merito aliquis dubitare posset, cur à manu, non à capite parte omnium dignissima orsus est. At dicimus huic peculiarera tractatum videlicet de capitis vulneribus dicatum esse. Hic igitur quum caput curet à manu orsus est. Ipsa enim rursus reliquis dignior est. Sed rursus dubitatio oritur, cur pronum supino ei quod secundum naturam propius est? Idque contingere dicimus, quòd musculi intrò magis collocati sint, quum nimirum tum exortus tum fines directi sint. Ita absoluto priori exordio accedit ad secundum, in quo nonnullos redarguit medicos. Sed ne quis dubitet cur id faciat, tres in primis causas affert, primam quidem quod sophistæ & simulati medici valdè peccant: secundam quòd hac figura non solum manus, sed & aliæ corporis partes mutilatæ & veluti gibbæ redduntur: tertiam præter hæc, quòd noua & aliena introducendo, utpotè hominibus ut plurimum in iis rebus voluptatem capientibus, reddunt sibi ægrotos morigeros & obsequentes. Ne igitur iis sint morigeri, ipsis inuidiam conflare vult.

Eorum quæ suo loco mota sunt & fracta] Merito aliquis dubitauerit, cur quum de fracturis disserere illi propositum esset, primò luxationum meminerit, quod dicimus fieri, aut producendi sermonis gratia, aut quod visus sit in sermone de fracturis nolle etiam de luxationibus disserere. Ideò antè tantum meminit veluti per transfennam, aut propter aliã causam. Quoniam enim continuam de fracturis speculationem seruare constituerat, ideò primam de luxationibus mentionem fecit, ut vnà cum disputatione de fracturis perfectum de iis & non interruptum sermonem traderet. Is enim doctrinæ modus est, ut eorum quæ anteuertunt extrema sint futurorum principia, aut propter tertiam causam, quoniam ordine multifariam est usus.

Oportebat, inquit, medicum] Quæruni nonnulli cur dixerit *ex plò* additò. siquidem absque eo potuit dicere *ex plò* & videtur de buisse. Sed respondemus Iones vel Athenienses e frequenter addere solitos.

Ipsa verò natura insidiosa est] Naturam hîc vocat ipsam conformationem.

Quis igitur nullum consilium adhibent, plerumq; nihil errant]

rant] Pagnantia loqui videtur Hippocrates. Contra enim qui consilium adhibent, rectè curare debent. Et dicimus quòd artificem instruere volens id dicit. Perfectus enim artifex, non deliberat. Quærunt insuper nonnulli, cur dixerit *αὐτοβουλευόντες* consilium adhibentes. Oportuissent enim *αὐτοβουλεύμενοι*, hoc est consilium capientes dicere. Et dicimus illud actionem, hoc verò perpeffionem significare, neque actiuam faciens orationem contra affectus sum.

Medici autem qui sibi sapientiam arrogant] Hinc fit aggressio ad secundum exordium.

Quanam igitur medicorum errata dicendum] Iam ex iis quæ antè præcepta sunt angularem figuram esse secundum naturam & doloris expertem didicimus. Quoniam verò nonnulli id quòd supinum est, secundum naturam esse dixerunt, alij quòd pronum, vult eorum opiniones euertere. Qui, inquit, supinam figuram constituunt, illam secundum naturam esse eatenus affirmant, quatenus iaculantes istam tanquam generosam & inflexibilem obseruant, præsertim verò, inquit, quòd tum manus æquabilitas appareat. Super enim alba, infra pilosa cutis. Si igitur, inquit, quæ in superficie æquabiliter se habent, constat & ea quæ in profundo, veluti musculos qui rectas fibras habent. Similiter qui pronam figuram manus laudant, hæc tantum asserunt, quòd iaculatoriam artem in medium non proferunt. Sic igitur sermonem orsus, variis modis medicos reprehendit. Et primò, si hoc, inquit, iaculatoriæ arti & medicinæ concesserimus, cur nobis manum sinistram, non item dextram, quæ figuram angularem obseruat in exemplū asseret? Præterea si omnino ab artibus coniecturam facere licet, quor alix artes figura angulari vtuntur? qualis fortè fuerit ars terebrandi. Variæ enim sunt figuræ manus in vnaquaq; arte. alia enim in funda, alia in iactu lapidis. Quomodo autem nobis potentem esse eiusmodi figuram asserunt, supinam videlicet & tensam? præsertim quum ne sanus quidem eiusmodi figuram sine sensu doloris obseruare valeat. Et si interdum aliquis ita carpum presserit, dolor oboritur, & cogitur gladium, aut certè quòd gestatur proiicere, quomodo situm musculorum secundum naturam versari in coloris æquabilitate asserunt, quum alium quidem esse colorem

superficieï, alium autem profunditatis cōtingat? Omnium igitur figurarum prauarum existentium sola angularis utilis est & doloris expers.

Quot errores igitur medicorum quos quidem dedocere volo, & hos docere] Cur hæc dicat quærere operæpretiū: quid enim errorem addiscere opus est? dicimus autem duplicem esse errorem: vnum quidem apparentem, sed reipsa non existentem; alium autem natura existentem. Hunc igitur postremum se velle dedocere, alium autem se velle docere asserit.

Alia in cessando] Pro in quiescendo.

Hominem autem ita collocari oportet] Hinc Hippocrates deinceps fracturarum curationem aggredi vult. Et primò manum fractam curat. Sciendum est autem tres esse manus partes, quarum vna humerus, alia extrema manus, media cubitus vocatur. Sed cubiti, etiam si videatur vna pars, duo tamen sunt ossa, quorum inferius propriè cubitus, superius autem radius denominatur, & in manibus quidem manifestum, si duo ossa frangantur, minus autem, si quod est cōtra oppositum. Si horum alterum frangatur, melius vt radius non cubitus frangatur, quando quidem cubitus subiicitur radio, & eum sustentat, præsertim que is sit qui ad brachium articulatur. Præterea lapsus qui in cubitum incidit, facilius apparent, quippe pars illa minimè carnosâ. Sed lapsus qui in radio sunt propter carneam partis substantiam, minimè conspiciuntur. Atq; de his hæcenus. Nosse autem conuenit hîc non de vno, sed de duobus differi. Subiiciatur igitur cubitus cum radio fractus, oportet vt tēdas & extendas quantum poteris; rarò enim satis extendere poteris, quantumuis etiam violenter tendas. Solummodò dicit se vidisse in puero plus iustò factam tensionem & oppositam distentionem. Quod ad istam verò attinet oportet vt artifex conformationem efficiat, & post hanc deuinciat. Sed quando quidem in vinculorum mētionem incidimus, agendum tria de iis in medium proponamus, eorum videlicet substantiam, modum & quantitatem. Eorum quidem substantia esse debet, neque lænea, neque recens facta, neque complicata aut conuoluta, quoniam utræque asperitate le-
dunt. Oportet igitur eam esse lineam, subactâ & attritam.

hæc

hæc est substantia. Vinculi autem modus talis est. Oportet, inquit, te primum vinculum circa ipsum vlcus iniicere, & tertio circuitu facto, ita in superiorem partem brachiū versus deferri, valdè premendo, ita vt cum illic feratur etiam constringendo fluxio impediatur, & illic circa brachium deligetur. Ac rursus aliud vinculum imponere circa vlcus ipsum, & semel super ipsum circumeundo sic deorsum deferri, laxiorem faciendò ligationem, vt tenuis illa sanies ab vlcere ad inferiores partes feratur, & dolores non inferat.

- 10 Oportet autem hoc vinculum ita iustæ esse magnitudinis vt rursus ex carpo ad brachium reuertatur & reducatur. Sin minus, tertium vinculum circa vlcus imponendum, quod ad superiora feratur, nec strictum sit, sed molle & laxū. Post vincula verò oportet & pannos cerato intingere, & ita imponere, vt agglutinatione fracturam contineant. Sed quoniam interdum os ad aliquam partem defertur, vnde illud noscere poterimus? hoc constat quòd primùm quidam pars gibba est in quam defertur, præsertim quum tactu illa rectè comprehendatur. de cætero verò etiam dolor oritur. Sed
- 20 quandoquidem spleniorum varius vsus, de iis nobis aliquid dicendum. Sæpè autem æquabilitatis gratia hæc sumenda sunt. Exempli gratia, si volo in carpo fasciis vt, illud æquabile in orbem splenium iniicio, & quod ad carnes deficit splenium explet. Interdum etiam in rectum ea iniicio, vt conformatio seruetur. Et hæc quidem de panno. Quod autem ad fasciarum multitudinem attinet, sint duæ aut tres vt dictum est, non quidem latæ, corrugantur enim & non premunt aut decenter stringunt ipsam fracturam, & rursus si angustæ sint, valdè partem affectam comprimunt. Vnde verò constat bonam esse deligationem? si æger tibi dicat, magis fortè se hodie premi quàm hesternæ die, vt noscas debitam deligationem factam esse. Nam inflammationes interimunt eos quibus accedunt. Oportet autem vt se parum premi dicat. Præterea oportet soluere eos qui teneras habent carnes, & maximè quos pruritus infestat. Alios autem tertio quoque die. Semper autem post deligationem manus angulariter collocanda est, neque nimium supra, neque infra. Si enim supra aut infra collocetur, videtur manus suspensa, & dolores insequuntur.

Atque hic quidem linthea ad sinistram aut ad dextram deligentur] Oδόνια vincula vocat. Atque autem à sinistra vel à dextera, hoc est intra aut extra manum.

Qua extremitate tenuantur] *κωδόνος* vocat carnis expertia, quae sunt carpi.

Tertio die fasciæ tibi laxa appareant] quod inflammationes sedentur.

Postquam ad tertium diem ventum erit, qui est septimus à primo] Hæc theoria tria nobis capita consideranda proponit, quorum primum differit de ferulis, secundum victum ægri nobis tradit, tertium vniuersalem reponendi rationem & modum ostendit. Sed quandoquidem in ferularum mentionem incidimus, de earum materia longitudine, latitudine & tempore dicamus, quando soluendæ, & reliqua eiusmodi. Ac interim de earum substantia dicamus. Ferulas has assumere oportet aut ligna riliacea, aut si horum nihil reperitur, arundines vsurpandæ. Imponendæ verò sunt post septimam diem, quando inflammationes cessarunt, hoc modo. Oportet post vincula arundines supra imponere, & fasciis tribus eas leniter vincire, ut vna earum pars sit supra, vna etiam infra, & vna media. Illa autem pars in qua os elapsum est, crassiorem habeat ferulam, aut illic splenium imponendum. Non oportet autem arundines in partes extenuatas ferri, aut prope paruulum digitum, sed has aliqua ex parte mancas facere. Quod si necesse sit eas imponere, panniculi sunt illuc iniiciendi, sicque ferulæ supra adhibendæ. Non sunt autem ante viginti dies soluendæ, nisi aliqua acrimonia aut morsus adsit, tunc enim sunt soluendæ & coarctandæ & rursus eodem modo deligandæ. Si verò nihil horum adsit, sed tantummodò sint laxiora vincula, oportet ferulas coarctare & non soluere. latitudo autem sit duorum digitorum cum dimidio. Ita de ferulis habito sermone, venit ad secundum caput, id est ad victus rationem, in qua tres victus species proponit, tenuem videlicet, & mediam, quæ subuulgaris vocatur quibusdam, & præterea plenior. Oportet igitur circa initia quando fiunt inflammationes & occupatur illic natura, præbere tenuem victum: procedente verò tempore subuulgari uti oportet: adhuc autem procedente tempore pleniore, ut callus gignatur,

gnatur. hoc est secundum caput. Tertium est præterea in quo de collocatione sermonem facit, dicitq; oportere linteum iniicere non angustum. si enim angustū fuerit, ipsumque ad cubitum solum inieceris, quod extra suspensum erit, labores & molestiam pariet. Si contra in *extremam* partem inieceris, quod ad cubitum suspensum erit, attrahet os fractum & inutilis erit curatio. Quod si secundum fracturam inieceris, quæ hinc & illinc suspensa erunt conformationem peruertent. Oportet igitur linteum esse vetus & latum, vt totum cubitum contineat, & ne manus in superiora aut inferiora vergat, sed sit æqualis.

Vbi igitur ad tertium diem ventum erit, qui septimus est à primo quo iniectum fuit vinculum] Tertium diem dicit, aut pro curationis periodo accipit. Tertio enim die & quinto & septimo soluere præcepit, vt sint tres periodi. Aut tertium dixit, à quo continenter soluit, id est, à quinto, quasi sint rursus tres dies; quinta enim sexta & septima, tres dies efficiunt.

DE BRACHIO.

SECTIO SECUNDA.

At vbi brachium fractum fuerit] Hic ad brachij curationem trāsit Dubitatio autem oritur, cur non statim de summa manu, sed de brachio differuerit? dicimus ob eam causam sermonem de extrema manu omissum esse, siquidem eius curatio varia est & multiplex, brachij verò curatio simplex. Quandoquidem autem in brachij mentionem incidimus, agendum quinque de eo in medium proponamus, appellationem, situm, constitutionem, curationem & dietam. Brachium dicitur quod medium est inter acutum ossis processum, quod *κόρυρον* vocatur, & humeri articulum. Situs autem ex eo est manifestus. Pars enim quæ est intra cubitum & humerum vocatur brachium. Constitutio verò eius talis est. Sciendum est igitur superiores & exteriores partes eius gibbas esse, anteriores autē & inferiores cauas. Anterior quidem cauum, tum quòd faciliè amplectetur, quòdque illic situs sit musculus. Inferius verò quòd costæ cum gibbæ sint, non cogunt, vt pars gibbæ gibbæ contingat: hæc est partis constitutio. Curatio autem rega

hoc modo fiat. Oportet, inquit, ægrum collocare in sublimē aliquod folium, deinde suspendere lignum trāsuersum, & in illud imponere ægri axillam, deinde subsellium demissius subiicere, & illic ægri supremam manum imponere, & cubiti partem, ita vt acutus ossis processus *κρόωνον* dictus suspensus maneat, deinde extremæ parti manus coriū subiicere, & tunc supremam partem ossis processus acuti *κροάων* dicti latis fasciis circundare oportet, atque ita trahere, & tensionem oppositamque distentionem facere. Quòd si nemo adsit qui trahat, lapides graues suspendito, ita trahunt quidem lapides, in oppositum autem trahit lignum quod transuersum positum est, & vna partem conformat, deinde post tensionem oppositamque distentionem, oportet vt tu modo superiori membrum vincias, vtatis autem ferulis post nonam diem. Nam quum sit magnum membrum, fiunt in eo magnæ inflammationes. Sed quoniam quæ solent loco moueri ad partes gibbas reperere solent. Idcirco te fasciam latam iniicere oportet, & ita brachium cōprimere, deinde ne costæ gibbæ existentes peruertantur, oportet te pannum complicatum subiicere. Etenim perspirationem efficit, neque costæ dolent neque peruertuntur, & deinde ferri in orbem circa pectus, & ita deligare ad latus oppositum, ista que est curatio. Victus autem ratione exquisitissima propter multas inflammationes vtendum esse dicit, præterquam quod oportet tandem permittere vt laxiora sint vincula, vt etiam plenius alimentum exhibeant.

D E P E D E .

Pes hominis ex multis minutisq; ossibus] Ex hoc loco ad extremam manum pergere cupiens, de extremo pede disferere conatur, ac tanquā de eo etiam summæ manus orationem exercet, quoniam eadem curatio ambobus conuenit, cum eadem sit constitutio. Qualia enim sunt in manu carpus, metacarpium & extrema manus, talia sunt in pede planta, tarsus & extremus pes, & quemadmodum manus viginti & septem habet officula. Atque etiam vt ea in manu obiter recenseamus, habet carpi octo, quatuor metacarpij & quindecim digitorum; eodem modo se res habet in pede. planta habet officula quinque, tarsus quatuor, digiti quatuor-

tuordecim, quoniam magnus digitus duos tantum habet nodos. Præterea sunt alia quatuor magna ossa. Scaphoidei, astragalus, cyboides & pterna: quandoquidem igitur eadē est constitutio manus & pedis, exempli vice orationem exercet in pede, eiusque luxationes nobis tradere vult. Vnde quærunt nonnulli, cur quum de fracturis differat luxationū mentionem faciat? Idque fieri dicimus, quia hic plerunque luxationes non fracturas fieri contingat, quoniam ossicula parua sunt & diffugiunt, aut quia etiam si fracturam patiātur, omnino ad ipsam propter eandem causam luxatio etiam consequatur. Quæ enim partem pedis aut manus contundunt, omnino secant & vlcus faciunt. Quum sit igitur varia curatio, de iis sermonem habet, aut tertiam ob causam id fit. Non enim supra dicamus, quod luxationum mentionem faciat, quippe cum disciplinæ de fracturis subiiciātur. Itaque ob eam causam luxationum mentionem facit. Si igitur, inquit, luxatio fiat in pede, primò multis laxantibus uti debes, quia multi sunt nerui & muscoli: deinde tendere & contrà distendere, dicto que modo vincire, & ita intra viginti dies curatur si sit os paruum, aut quiescat æger, nisi enim quiescat, quandoquidem per corporis grauitatem alleuat, necesse est fluxionibus obortis morbum plurimum intendi. Si tamen magnum fuerit os, quadraginta diebus curatur.

DE CALCE.

Quicumq; ex superiori loco saltantes] Absoluta curatione ossiculorum, ad ossium magnorum curam accedit, & sermonem à calce orditur, quæ est pars omnium difficillima. Sciendum est enim calcem cum multis partibus societatem habere, supra quidem cum sura: infra verò ad dextram dextri pedis partem cum ossiculo tesserali, ad læuam autem cum nauiculari. Quum igitur multis communicet partibus, & sit pars musculosa, nisi magna quædam vis afferatur, non facile patitur. Quod si patiatur magna gignit symptomata, quæ etiam meritò mortem inferunt. Fit enim plerunque ut si aliquis violenter decidat, infra quidem terra, supra verò sura resistat, & suo loco calx excedat, tuncque venæ, nerui, arteriæ que diuidantur & inde orientur putredines, vlcera

depascentia, diuisis vasis & obortis defluxionibus. Inter-
 dum verò præcedit vlcus depascentis. Aut igitur putredo in
 corde febrem excitat, plerunq; verò in ventre singultus,
 aut in cerebro conuulsiones & desipientias efficit, aut in he-
 pate atrophix fiunt. Oportet igitur quamprimum de cura-
 tione cogitare, & vt in genere quidem dicam, cõfestim eua-
 cuatio siue per sanguinis missionem, siue per catharticum
 instituenda est, vt defluxiones arceamus. Laxantium autem
 medicamentorum curam habeas, & ægrum decocto cha-
 mæmeli & oleo foueas, deinde tensione oppositaq; dis-
 tentione vtaris, à superiori quidem parte suram, ab inferio-
 ri pedem extendens. Ita in optimum situm calcem resti-
 tues, postea deligabis, non vt plerique faciunt, vt supra qui-
 dem sit arundo, infra autem vinciatur tarsus, & calx nihil
 habeat. Sed vt calx vinciat, & non astringatur, quoniam
 adstrictione & dolore fluxiones procuramus. Sed potius
 plura adhibeantur vincula, vt hac ratione conformatio-
 nem seruemus. Quum verò calx sit angusta, & nulla fiat dif-
 flatio, metus est ne vehemens putredo excitetur. Ideò oportet,
 inquit, scarificationibus valdè tenuibus & superficialibus
 vt, vt sola cutis diuidatur, easque inter se distare oportet.
 Ad hæc videndum ne calx lecto incumbat, inde enim
 putredines orirentur. Verùm intermedium aliquod velut
 in scrobe elaborare oportet, vt in cauitatem illam calx im-
 ponatur. Hic autem arundinibus non vtendum. Vbi eni-
 nim adhibeantur, quum pars sit inæqualis? Victu autem et-
 iam tenui vtendum est. Quum ita de iis differuerit, dicit se
 cyboidis & scaphoidis ossis nullam mentionem facere. Si
 enim quod difficile erat curatum est, in promptu erit faci-
 lium curatio.

Vena sanguinem effundunt carne circa os attrita] Scimus
 quid sit *θλάσμα*, id est collisio, diuisio vasorum, superficie
 manente indiuisibili. Illa autem diuisio, si superficie indiui-
 sibili manente rubedinem efficiat vocatur *μάλωψ* id est vi-
 bex: si rubedinem non facit, vocatur *εκχύρωμα*, id est effu-
 sio: *φλάσμα* autem ab Ionibus vocatur *θλάσμα*.

Tumor autem magnus oritur & dolor] Quòd omnē tu-
 morem vocet Hippocrates *οίδημα* perspicuum, sed additio-
 ne significatur tumoris differentia. Si enim dicat tumorem
 laxum,

laxum, propriè *αἰδηγὸν* est. si durum, scirrhus significatur: si calidum aut feruidum, erysipelas, si tumorem dolicum, phlegmone, cuius mentionem facit. Hic enim tumorem dolentem fieri dicit.

Coniungitur enim Venis & nervis grandioribus] Rectè dixit (grandioribus) ne existimes cum hic dicere sola ligamenta affici. Sed addidit istud *ἐπιμυησις*, vt voluntarios nervos affici indicaret.

Posteriorq; tendo] Istud os prædictū est. Scire enim oportet illam partem cruris carnosam quæ *ἡσποκνημια* vocatur, fieri à musculis ex genu prodeuntibus & carnosis, ac deinceps procedentibus sic tendo, qui est in calce: adhuc verò procedentibus & conuolutis fit planta pedis inferior *τὸ πέλμα* vocatum.

Succindere aequaliter atq; extenuare oportet] Bifariam locum explicarunt quidam. Nonnulli enim aiunt extenuare accipi pro radere cutem quæ est in superficie. Densiores autem intelligo, & ita restat scarificationes adhibere. Alij verò dicunt quòd extenuare ponit pro eo quod est multis & tenuibus scarificationibus ad partes circumadiacentes extenuandas oportere vti.

Quum diuturna resupinatio fuerit] *ὑπὸ πρὸς μὲν* hic vocat *ῥευσμὸς πρὸς μὲν*, quemadmodum enim stomachus resupinatus fluxione & vomitū facillè afficitur. Ita reliquæ partes supinæ & iacentes fluxionibus sunt obnoxia.

His accedunt Venarum sanguinem fundentium, nausea, gangrana] Nauseas vocat rupuones. Gangrana autem via est ad siderationē quando orta putredine partes nigrae redduntur.

Veratrum eodem die epotum vel certè posteriori] *πικρὸν* dicit pro *πικρῶν*. Sed dubitatione dignum quomodo dicat veratrum exhibendum, & non potius venam secandā. Hel-leborus enim ad ventrem fluxiones d. f. rt, & per ventrem vacuans ad ipsum fluxiones magis prouocat. Respōdemus ab Hippocrate, quando indicat helleborum dicit, intelligi album, quo vomitum cetero tolet. Nunc verò quomodo tam efficaci medicamēto vti videmus temporibus Hippocratis homines fuisse robustiores, quiq; melius medicamenta eiusmodi valida perferebant.

Recrudescere] *παλιγγενεῖν* dicit, pro eo quod est detērius habere.

Subrubicunda sunt & subdura] Manifestum enim multum sanguinis effluxisse.

Non vino, sed fauorum cremore decocto] Quidam aiunt ab Hippocrate oxymel offerri, quia incidat, alij *ὀξύγλυκον* quod fit ex melle, multis enim modis afficiuntur nerui. Accutum autem neruis inimicum est.

Proxima partes subuivides sunt] *πρόχλωρον* dicit τὴ ὑπὸ *ῥεχιδ* est quadantenus pallida. Hæc enim pulchra sunt, 10 quia naturæ concinnum ordinem & in qualitatem mutationem indicant.

DE TIBIĀ.

Tibia binis ossibus continetur] Hinc sermonem de tibiā orditur, in quo nobis inquirendum de ipsius nomine, specie, constitutione, affectibus & curatione. Sciendum igitur vocari propriè *κνήμην* os illud tibiæ anterius. Aliud enim vocatur *ᾠρόνη*, i. sura, & hæc est denominatio. Collocatio verò manifesta: siquidem inter genu & pedem est, & talem 20 habet constitutionem. Sciendum igitur in superiori parte *ᾠρόνης*, i. fibulæ tibiæ esse crassiolem, articulatur verò ad femur hoc modo. Habet tibia duas cavitates, femur duas gibbositates, quæ quidem tibiæ cavitatibus aptantur. Habet autem tibia nonnullas eminentias, quæ non facilè luxationes fieri permittunt. Neque his solis natura est contenta, sed etiam articulum tendinibus colligauit; nec adhuc his contenta, quinetiam molam quam vocant apposuit, quæ supra genu adiacet. Atque hoc modo quidem tibia cum superioribus articulatur, fereque substernitur. In inferiori 30 autem parte non amplius ita tenuis sura ac ipsa tibia. Progreditur autem ex posterioribus veluti ad anteriora, & utraq; ossa duas eminentias faciunt, singula videlicet vnam. Quæ quidem malleolos constituunt, quos abusuè imperitalos vocant, quorum vnus quidem extra, alter verò intus iacet. Habet autem tibia cavitatem quandam in quam articulatur, qui propriè talus vocatur. Istud autem nosse oportet circa medium crus non flecti ad suram, sed inane esse spatium, vt fiat vaforum transitus. Atque ista est constitutio.

Affectus

Affectus autem habet varios, fracturis enim & luxationibus afficitur: & haec nobis de luxatione quæ fit in inferiori parte pedis tractationem exhibet, sicque ad curationem progreditur. Et post tensionem & in oppositum factam distentionem deligationem faciendam esse dicit, multisque laxantibus fouendam. Non sunt autem arundines apponenda, siquidem est illa pars inæqualis, deinde ita collocandum crus ut in altum & sublime vergat, ne fluxionibus teneatur. In eiusmodi autem affectibus tenui victu utendum. Quum autem de tensione & in oppositum distentione nihil dixerimus, agendum de iis differamus, varia enim est in iis tensio oppositaque distentio. Oportet enim, inquit, nisi habeas qui satis sint ad validam tensionem & in oppositam distentionem, hominem ita collocare, ut inter media ipsius crura lignum rectum in terram defigatur, ne extensus æger ad anteriora sequatur. Ob eam autem causam lignum, quod Iones *πλάμιον* vocant, hoc est rotæ modiolum, in terram e regione ægri defigere oportet, deinde illuc pistillum intrudere, & ad illud extremum pedem deligare, ut fiat tensio & in oppositum distentio. Alioqui oportet ægro reclinato deinde trabeculam supra & infra perforatam lecto subiicere; moxque deligato ægro in poplite & pede extremo tensionem & in oppositum distentionem facito. Quod si hoc non placet, axiculo utendum. *δίσκος* enim est lignum in quo rota versatur, quo ad puteos utuntur. Ab altera ergo parte ligato ægro, ab altera axiculo, extremum pedem trahito, & ita tensionem & in oppositum distentionem facito, & quando animaduertes articulationes ad recta tendere, tum eas reponito.

Hac quidem parte multò tenuius] Id est, in altera parte multò est tenuius vnum os, quasi dicat multò tenuius est altero.

Sed è regione tibia non coniunguntur] Hoc est, quòd in totum ossa inter se non coaptantur. Nam quum in medio inflectantur, non appropinquant se inuicem, quia ut dictum est, illinc vasorum transitus patet.

Appendix verò discrimen] Est enim illic, ut dictum est, appendix, quæ discrimen habet. Discrimen autem vocat infertionem.

Quod à parte minimi digiti] Vbi sura sita est.

Extenuationem autem corporis] Extenuationem victus rationem dicit.

Quaecunq; autem ossa non perfectè in sua sede se habent] Aliquod paradoxum vult tradere Hippocrates. Ait enim si os aliquod suo loco motum fuerit, neque secundum rationem repositum, vt pote callo genito, osq; ad illam partem moueatur, redditur quidem os ea parte in quam emotum est crassius, ex qua verò excessit, tenuius. Quum ita de hoc differuerit ad tibiæ curationem accedit. Et ait, si os fractum fuerit, tensione & in oppositum distensione vtendum, deinde deligandum modo à nobis sapius dicto, & circa vndecimam ferulas adhibendas, siquidem rectè omnia fiant. Sit autem positio recta, non angularis, quemadmodum in manu, neque enim eadem consuevit esse positio. Nam in pede recta figura est secundum naturam, quia recti musculi seruantur, & inter quiescendum, sicuti inter operandum, ea figura esse solemus. Postquam de his hoc modo differuit, ait canalibus esse vtendum. Oportet autem eos esse plumbeos vel ligneos. Vtitur verò iis in fractura, ne pars agitetur, neque vincula peruertantur. Hippocrates autem nihil magnū præstare dicit. Et cum corpus concutitur & quod faciunt canales, id ad vinculorum conseruationem ferulas facere affirmo. Iis autem similiter est vtendum, ne existimemus per negligentiam istud omittere. Ac si inde error oriatur, culpam in Medicum coniciunt. Postquam de his sic differuit, ait vbi tibia & sura fractæ sunt pulchrius circumferre suram quam tibiam, Nam os suræ est fungosius, neque conspicuus est in eo lapsus. Sed est tenuius, neque errores in eõ ita sunt conspicui. Ad hæc tibia semper in actione versatur & articulum facit, non autem sura.

DE FEMORE.

Si autem femori os fractum sit] Quandoquidem propositum ipsi de femore differere, operæpretium est nos primò ipsius constitutionem dicere. Sciendum ergo os femoris ad genu duas habere leuiter sinuosas caruitates. Est enim illic neruus *χονδρῶδης* ligamenti vicem obtinens, & super ea omnia *ἐπιγονῶτις*, quæ etiã mola vocatur, ista est eius inferior structura. Superior verò est eiusmodi, habet tres

cur-

curuitates, quarum media quidē vocatur ischiām, exterior
 λαγών siue γλαυτός, id est natis, interior ἤθη, id est pubes, quæ
 perforata est, quod illac transeant cremastæres. Et hæc est
 superior structura. Media autem talis est. Supra quidem &
 extra est curua, intus verò & infra caua. Et pars interior ea-
 ua est ob complexum, aut quod habeat perspirationem: in-
 ferior autem, quia desideat, ne gibbus cum gibbo coniu-
 gatur. Deinde postea tensione & opposita distentione vtend-
 um, & modo sæpe dicto curandus æger. Si orta sit inflam-
 matio aut infra supra, oportet succidam lavam & vinum
 cum oleo mixtum immittere, & laxantia atque discutien-
 tia omnia, deinde deligandum vt in superiorem fracturæ
 partem vinculum feratur, ne fluxiones ad fracturam attra-
 hamus.

*Quod femur ab exteriori parte obtortum] γαῦσος προ ἐπι-
 κρουμένης, id est incuruum.*

*Tale quidpiam moliri oportet quale traditum est in bra-
 chio] Quo enim modo illic iniectam fasciam in oppositam
 costam deligabamus, ne ossa ad gibbas partes ferri permit-
 terentur, ad eundem modum & in femore agendum.*

*Maximam confusionem prabeat] τὸ βέλω dixit αὐτὶ τὴ Δ[γ-
 στροφῶν, id est peruersionem.*

SECTIO TERTIA.

Ista igitur iis contingunt, quibus ossa quidem fracta sunt]
 Hæc speculatio tria continet capita. In primo differitur de
 fracturarum compositione. In secundo verò maiè susceptā
 curationem, & in tercio rectam tradit. Quod ad primum,
 sciendum est fracturam vel cum vlcere vel sine eo esse. Si
 cum vlcere aut simpliciter ita sit, aut etiam ossis transmuta-
 tio id efficit. Sed istud os aut vulnerauit, & extra eminet, &
 tum vocatur ἐκβύρωμα, id est eminentia extra corium: aut
 non extat, & vocatur simpliciter fractura cū vlcere. Omnia
 autem ista sunt composita, dico quæ cum vlcere. Sed melio-
 ri iure composita vocantur, præsertim quæ sunt cum mate-
 riæ affluxu. Sepe enim humor acris influens vlcus excitauit;
 quando etiam squamarum abscessus fiunt. Si autem fractio
 sit in multas tenues partes, quò δ' ἀλφειηδὸν Græci dicūt, vo-
 catur & ista cōposita. Hæc est fracturarum diuisio. Mala au-
 tem curatio hæc est. Nonnulli enim Medici vlcere cum fra-

Et ara existente, non utebantur statim diuisione. Sed vlcus ad cicatricem deducentes, tunc tēfione & in oppositum distentione utebantur, quando obducto callo attritoque in tentione dolores fiebant. Sæpenumero etiam procul ossa inter se distabant, callo non permittēte vt ipsa in directum concēdant. Si id in manu contingebat, mediocre: si verò in pede, molestum. Pes enim claudus reddebatur. Alij non ita utebantur. Sed statim tensionem & oppositam distentionem adhibebāt: deinde partes vlceri vicinas vinciebant, & mediam partem nudam dimittebant. Quid inde accidebat? materia circumcirca constrictione facta ad vlcus confluebat, & nudum vlcus aërique expositum remanebat. Frigidum autem vlceribus inimicum. Hæc est mala curatio. Bona verò quænam est? Oportet tendere & in oppositum distendere, & latum iniicere vinculum, vt totum vlcus semel non medium tantum comprehendas, & continuo soluere, laxaque esse vincula, & ceroto ad vlcus vti. Deinde si inflammatio sit transuersa (vlcus videlicet) in totum arundinibus non vti. Quòd si in directum tendat, vti quidem, supra vlcus verò minimè.

Nec testa alicuius expectatio est, quæ ab osse abscedat] Pro eo, si non præbeat opinionem ossis abscessuri.

Eadem autem vlcerum curatio] Inde rursus fracturam cum vlcere curare aggreditur. Hoc autem vlcus non fit ob fracturam, sed ob humoris acrimoniam, aut propter coarctationem, aut non liberam vinculorum perspirationem, aut propter ferularum prauam appositionem. Vnde verò cōstat vlcus fieri debere? Primum ex dolore, postea & morsus contingit & immoderata inflāmatio & rubor. Tū igitur oportet ægrum soluere & fouere atq; ceroto vti & vino abluere atque eiusmodi: deinde accedere ad fracturam, & ista constringere, vt fluxiones auertamus, atque ita ad superiores partes accedere. Sed aliquando testæ fit abscessio. eaque aut parua est aut magna. At vnde manifestum erit squamæ for- abscessum? quòd vlcus sit hians & diductis labris, & quòd feratur os in exteriores partes, & quòd ichores eundi ex eo fluant, vtpote ex humore mordicante. Tunc igitur soluere oportet & abluere & laxè deligare. Si autem squama magna fuerit, tunc diligentia multa adhibenda,

vincu-

vinculum autem transuersim in modum literæ X immit-
tendum, & non ligandum. Sufficit enim focus ex vino ad-
mixto oleo. Oportet, inquit, corium subicere, vt ichores
defluant.

Et videtur ad exitum festinare] ὀργαῦν ὠτὶ τῆ ἐπιτὰ ἰξ.α
Φίετ. Δα. ad exteriora ferri.

Pellis autem caprina substernenda] ἰξ.άλλω δέρμα. vocat.

Si quis autem velit bene & expedite rem agere] Hic Hip-
pocrates nobis machinas aliquot tradere vult, dicitque eos
10 qui machinas confecturi sunt, tales efficere vt non iuuent.
Quidam enim ita censuerunt velut in tibia fracta extremū
pedem deligandum esse. Innuentes non debere pedem agi-
tari, sed falso. Eo enim deligato cū reliquum corpus con-
uertitur, æger etiam partem iuxta fracturam sitam peruer-
tit. Alij rursus post septimam diem tensionem & in opposi-
tum distentionem faciunt, alij post quarram. Errant autem
vtriq;. Quando enim critica est dies, & materia commota,
tum etiam illi roboris & facultatis auxiliū peruertunt, præ-
terquam quòd minus illi peccant, qui post illud auxiliū
20 tensione vtuntur. Cur autem post inflammationum vigorē
tensione vsi sunt? Non igitur oportet, inquit, tales machina-
tiones admouere. Verū siquidem in totum aliud cōmen-
tum dicendum est, tale esto. Oportet duos loculos in farci-
minum formam consuere, vt vnus quidem infra ad malleo-
lum sit conuolutus, alter supra ad genu. Oportet autem ista
farcimina intus ita replere, & vt æqualitas corpus cōtingat,
reliquū sublime sit, superiore verò parte sublime. deinde in
iis debent esse eminentiæ instar auricularū. In sublimibus,
inquā tum supra tum infra, vt in hac virgæ immissæ contra
30 se tendant, & in directū extensæ conformationem seruent.

Quibus ossa fracta & cute excedentia] hīc Hippocrates
vult *αὐτὸ ὑπερσῶμα* id est eminentiam illam extra corium cu-
rare, & ait in eo non sola extensione esse vtendum, sed et-
iam per vectem molitione, & vbi alij tendant, neque fer-
rum simile vecti sumes, & ita propelles atque repones os, &
tūc doctrina ad fracturas cum vlcere accommodata vteris.
Oportet autem ista fieri antequam inflammationes orian-
tur, videlicet prima aut secunda die. Neq; enim tertia, neq;
quarta, neq; maximè quinta vteris, sed post inflāmationes.

Si autem caro aut cutis nigrescat, nihil inquit, collocatur quod non defendat aërem & panniculos complicatos, ne ista immediatè aëri exponantur. Si autem os, inquit, non potueris retrudere, expecta donec putrescat & cadat. Quam autem ratione scire potero, utrum breui necne putrescat & cadat? Dicimus varia signa, primum quoniam hinc ichores ferantur, & labra sunt expansa & plurimum diducta, & quod superius est carnisque expers promptè cadit, alia cum maiori difficultate. Si verò cadere morentur, ipsa præcide. Si parum excedat, & maior pars infra sit, expecta donec carnes attenuatæ fuerint, & tunc scalpello os denudato, & præcidens rursus vtere composita curatione, quemadmodum usus es in squamis.

Hæc curatio maximum momentum habet.] πρωειαν vocat δευτεραν.

Axis & versatio] οὐρανους vocat τροχους id est orbis. Intelligo autem currus.

Quibus autem femoris aut brachij os excessit] Quandoquidem in præcedentibus ossa extra cutem eminentia curavit, vult quoque nunc continuata oratione de illis absolutum sermonem tradere, & dicit fieri ἐν βραχίονι id est excessum ossis & in femore & in brachio, qui excessus difficilis est. Quare de vitare potius oportet iustas causas prætexendo, neque tales curationes aggredi. Sunt enim magna ossa, quæ cum magna difficultate callum obducentia multo sanguinis profluuiio hominem iugulant. Inflammationes autem, conuulsiones & febres comitantur. In quibus primum caput completur. Secundum autem continetur in eo ubi dicit genu loco suo emoto faciliorem esse curationem, quam si acutus cubiti processus κόρηνος dictus excedat. Nam gibbositates minores sunt atque etiam cavitates. Ossa enim magna sunt, & multam medullam continent. Quærunto nonnulli cur omninò leuia sunt ossa & medullam habentia? Respondet Aristoteles, naturam non solum roboris, sed & motus curam habuisse. propter robur ergo ea terrea & firma fecit, ut essent loco fundamenti: propter motum autem solidauit ipsa, ne vacua existentia grauitatis ipsius corporis causa essent. Quodque hoc sit verum, hinc patet. Aiunt enim ossa elephantum & leonum & omnium generosorum

rosorum animalium omnino plena esse. Quum igitur propter motum ea indurauerit (nouit autem natura nihil vacuum in toto orbe) ideò medulla illa repleuit. noluit enim aere repleti, siquidem frigiditati & passioni obnoxius aer. Cur igitur omnino ea medulla repleuit? dicimus quia ossa terrea sunt, frigida & sicca, medulla contra, vt igitur corrigeret multam siccitatem, ideò medullam immisit.

Quod si repositueris, solent conuulsiones superuenire] Operpretium quærere cur dicat solam conuulsionem superuenire, non autem febrem, quando quis reponit, curque deterius esse dixerit reponere, quam non reponere, propter dolores & fluxiones? Respondemus illum maioris facta mentione & minus comprehendisse. Vbi enim conuulsio, ibi etiam febris.

Sed si articulus in hanc & vel in illam partem moueatur & tra cubitros] Hic ad aliam doctrinam progreditur, & affectus quosdam manifestè in positione tradit. In quibus auxiliante Deo contemplatio collocabitur.

HIPPOCRATIS

DE MORBIS VVLGARIBVS,

LIBER PRIMVS,

Sectio VII.

SECTIO PRIMA.

Status primus.

50 N Thaso ad autumnum circiter Æquinoctium & sub Vergiliarum occasum pluuie multæ, continentes & leues fuerunt, non secus ac spirantibus austris. Hyems austrina quæ flatus aquilonares paruos & iusto maiores siccitates habuit, atque etiam in totum veri similis fuit. Ver autem austrinum, frigidum, paruas habens pluiuas. Æstas vt plurimum nubila, in qua ab imbribus cessatio fuit. Anniuersarij venti (qui Etesis dicuntur) parum, tenuiter, disunctim, segregatimq; spirauere. Existente igitur toto nos am

bientis aëris statu austrino & ad magnas siccitates vergente, antè ver quidem, quòd superior status subcontrarius & aquilonius factus fuerit, paucis febres ardentes contigerunt, eæque valdè mites & facillimè consistentes, quæ neque sanguinis ex naribus profusionem nisi paucis, neque mortem attulerunt. Multis verò aurium tumores subnascebantur, qui in alteram partem vergebant, plærisque etiam in utranque, iisque febre vacuis & in erectum stantibus nec decumbentibus, etsi nonnullis paulisper incalesceret. Omnibus absque noxa extincti sunt, neque cuiquam, velut ij qui 10 alias sui ortus causas habent, suppurationem fecerunt.

Horum autem ea fuit natura vt molles & laxi essent, magni, diffusi aut sparsi, sine inflammatione & dolore, omnibusque sensim & sine vlla significatione euanescerent. Fiebant ista quidem adolescentibus, iuuenibus, ætate florentibus, atque horum plurimis qui in palæstra & gymnasiis exercebantur, mulieribus verò paucis contingebant. Multis tusses aridæ & cinanes, quibus cum tussi nihil educebatur, nec ita multò post voces raucescebant. Quibusdam verò ex temporis interuallo inflammationes cum dolore in alterum testem erumpebant, quibusdam etiam in utrosque. Alij quidem febribus corripiebantur, nonnulli verò sine febre persistebant. Atque adeò hæc ipsa plurimis grauia & molesta fuere. De reliquo autem quod ad ea attinet, quæ ad Chirurgiam spectant, in his inculpatè habebant. Antè verò æstatis initium, & per ipsam æstatem, atque etiam ad hyemè, eorum multi qui iam longo interuallo consumti erant, tabefacti decubuerunt, siquidem & multis de tabe in dubium venientibus, ipsa tunc est confirmata. Est vbi etiam eos qui natura erant ad tabem promptè comparata, tum primum 30 occupauit. Ex his multi, atque etiam plurimi interierunt. Atque haud scio si quis ex decumbentibus etiam modico tempore superfuit. Celerius verò interierunt quàm talia transigi soleat, præsertim cum alios & diuturniores & cum febribus coniunctos pertulerunt, nec interierunt, de quibus paulò post scribetur. Solus nanque & eorum qui tunc viguerunt maximus, multos tabes ipsa peremit.

Eorum autem plurimis huiusmodi affectus aderant, febres horroris sensu insignes, assidux & acutæ, in totum quidem

dem non desinentes, sed quæ erant ex semitertianarum genere, vno die leuiores, altero verò insuper ingrauescentes, omninoque vehementius incrementum. Sudores autem perpetui, non tamen per totum corpus diffusi, extremorum refrigeratio multa, quæ vix quidem incallescerebant. Alui turbata biliosa, pauca, sincera, tenuia, mordacia egresserunt, crebroque assurrexerunt. Urinæ tenues, crudæ, decolores atque pauca, aut crassitudinem & paucum quod desideret habentes, neque probe consistentes, sed in quibus ea quæ

10 subsidebant cruda & intempestiua erant. Tussiendo verò pauca, densa, concocta reiciebant, & quæ paulatim ac non nisi ægè educerentur. Qui autem violentissime conflictabantur, iis ne parua quidem concoctio adfuit, sed perpetuò cruda expuebant. Horum etiam plurimis fauces statim & ad extremum vsque rubore & inflammatione affectæ doluerunt, fluxionibusque paruis, tenuibus & acerbis tentati, citò consumti maleque vexati sunt, perpetuò cibos omnes auersabantur, neque sibi capiebantur, multi que circa mortem delirabant. Atque ista quidem tabidis contigerunt. Iam

20 verò ad æstatem & autumnum febres multæ, assiduæ, neque violentæ prehendebant, istaque diu laborantibus, non his qui cætera molestè habebant, contigerunt. Alui plurimis valde placidè turbata sunt, nihilque effatu dignæ noxiæ attulerunt, urinæque plurimis boni quidem coloris & puræ aderant, sed tenues & quæ tandem iudicationis tempore concoquebantur. Hi non admodum tussiculosi erant, neque ea quæ tussi reiciuntur negotium exhibebant, neque cibum non auersabantur modò, verum etiam exhibendi illius facilem faciebant copiam. In summa igitur, afficiebantur qui

30 tabescebant non quomodo cæteri tabidi solent, sed febribus cum horrore sensu correpti parum insudabant, interdum alij vagas quodammodo & errabundas accessiones habebant, neque in totum febres desinebant, sed quæ in speciem tertianarum insultus facerent. Inter eos autem quibus erant breuissimi morbi, ij ad vigesimum diem iudicatione soluebantur, plerisque verò ad quadragesimum, nonnullis etiam ad octogesimum. Est vbi ne sic quidem, sed errabundè & nulla obseruata iudicatione quibusdam desinerent. Horum quoque plurimis quæ non longo post inter-

uallo remiserant febres reuersiones fecerunt, iisdemq; dierum ambitibus post ipsas reuersiones iudicabantur, earumq; nonnulla ægros ita produxerunt, vt sub hyemem affligerentur. Ex his autem omnibus qui in hac status conditione descripti sunt, solis tabidis lethalia contigerunt, in aliis verò febribus nequaquam obuenerunt.

SECTIO SECUNDA.

Status secundus.

Ante Autumnum in Thaso tempestates non tempestiue, sed cum multis austris & aquilonibus repentinæ & humidæ prorupere. Taliaque ad Vergiliarum occasum vsque & sub Vergilias ipsas exitere. Hyems autem aquilonia, aquæ multæ, vehementes, magnæ, niues, hisq; intermixta vt plurimum aeris serenitas. Atque ista omnia contingebant, nec certè admodum inopportuna erant frigora. Iam verò post brumale solstitium eoq; tempore quo spirare incipit fauonius, extremæ hyemis frigora magna fuere, aquilones multi, niues & pluriæ continenter multæ, cœlumque cum ventorum turbine nimbosum & nubilum, eaque ipsa non remiserunt, sed se ad æquinoctium extenderunt. Ver autem frigidum, aquilonium, pluuiosum nubilumque, neque admodum æstuans æstas fuit. Venti anniuersarij continenter spirauere, statimq; ad Arcturum perflantibus Aquilonibus aquæ admodum multæ. Existente igitur anno toto humido, frigido & aquilonio, ad hyemem quidem vt plurimum bene valuerunt, ante ver autem plarique omnes molestè & grauiter vitam traduxerunt.

Primum itaque lippitudines fluentes, cum dolore, humentes & crudæ obortæ sunt, sordes in oculis concretæ (quas lemiæ vocant) paruæ, nec sine difficultate multis erumpebant, quæ cum plurimis reuertissent, tandem ad autumnum reliquerunt. Iam verò per æstatem & autumnum, ex intestinorum læuitate & torminibus, continuaq; & inani egerendi cupiditate laborarunt, aluique fluidæ, biliosa, tenuia multa, cruda & mordacia, nonnumquam etiam aquosa deiecerunt. Plarisq; etiã circumflui non sine dolore humorum æffluxus contingere, biliosi, aquosi, strigmentosi, purulenti, & qui vrinæ difficultatem facerent, non ex proprio aliquo

quo renum vitio, sed quòd istis alia in aliorum vicem succederent. Vomitiones pituitosæ, biliosæ, & crudorum ciborū eductiones, ac sudores aderant, atque omnibus vndiquaq; difflebat humiditas multa. Multis autem hæc fiebant. qui erecti & stantes à febris erant vacui, plerisque etiam febre correptis, de quibus mox scribetur. In quibus verò descripta omnia deprehendebantur, ij iam quidem ad autumnum & sub hyemem non sine labore tabidi euadebant. Febres erant assiduæ, atque eorum paucis quibusdam ardentes, diurnæ, nocturnæ, semitertianæ, tertianæ exquisitæ, quartanæ, erraticæ.

Atque enumeratarum febrium singula multis oboriebantur, ardentes verò omninò paucis, iique ex ægrotantibus minimùm laborarunt. Nam neque sanguis ex naribus nisi paucus admodum, iisq; paucis profluxit, neq; delirarūt, cæteraq; omnia placidè tulere. Horum plurimis bene admodum constituto & composito iudicationis ordine, febris ardens cum intermissione in septendecim diebus soluebatur, atque haud scio an quisquam tunc ex hac ipsa interierit, aut ad phrenitim deuenerit. At verò tertianæ plures quidem quàm ardentes & laboriosiores fuerunt, atq; in his omnibus ritè & ordine à primo insultu ad quaternos circuitus processere, in septē verò absolute iudicabantur, neq; horum cuiquam reuerterunt. Quartanæ autem multis per initia certo & rato quartanæ tenore cœperunt, quibusdam verò nō paucis ex aliis febribus & morbis secessus in quartanas fiebant, longæque his pro consuetudine, atque etiam interdū longiores cōtingebant. Sed & quotidianæ nocturnæque & errantes multæ diuq; plerisque perseverare tum erectis tum decumbentibus, horumque plurimos febres sub Vergilias & in hyemem vsque comitabantur. Multos autem statim ab initio præciqueque pueros conuulsiones cum febre tentabant, quæ etiam febribus succedebant, erantque hæc plurimis diuturna quidem, innoxia tamen, nisi si quibus cætera omnia perniciem adferrent.

At verò continuæ quidem omnino febres erant nihilque intermittebant, sed omnes inuadebāt earum febrium more quæ ad tertianarum naturā propius accederent, vno quidem die leuiiores, altero verò vehementiores, omnium

quæ tunc contingerent violentissimæ, longissimæ & laboriosissimæ, per initia leues & in totum perpetuò incrementes, diebus iudicatoriis insultus habebant & in deterius procedebant. Quæ etiam cum parum alleuassent, celeriter rursus ex intermissione vehementius invadebant, & diebus iudicatoriis magna ex parte deterius affligebant. In his omnibus rigores incompositè & errabundè contingebant, paucissimi que & minimi, verum in cæteris febribus maiores, ut & sudores multi, his vero perpauci nihilque alleuantes, sed contra noxiam afferentes. His magna extremorum perfrictio quæ vix etiam recalciscerent. Neque penitus pervigiles erant, maximè verò hi etiam vicissim sopore grauabantur. Alui omnibus quidem conturbatæ erant maleque affectæ, istis verò multò pessimè. Horum autem plurimis vrinæ aut tenues erant crudæque & decolores, aliquantoque post intervallo nonnihil concoctæ, non sine iudicatoriis signis, aut crassitudine quidem præditæ, verum turbidæ, nihil consistentes aut subsidentes, neque concoctæ, aut paucæ, vitiosæ, crudæ, subsidentes, & in summa pessimæ omnes. Tussis quidem febres comitabantur, sed neque quam utilitatè aut noxiam tunc tussis attulerit licet scribere. Diuturna itaque & difficilia hæc erant, valdeque incompositè & errabundè, atque citra solutionem horum plurimum tum his qui exitialiter valde, tum his qui nequaquam ita se haberent, permanebant. Si quibus enim aliquantulum intermitterent, in iis celeriter reuersiones faciebant. Est ubi quibusdam iisque paucis, ad octogesimum diem cum breuissimè iudicatione soluerentur, nonnullis repeterent, ut etiam in hyemem eorum plurimi ægrotarent. Pluresque verò omnes absque iudicatione deserebant. Hæc autem tum his qui superstitites erant, tum iis qui moriebantur ex æquo contigerunt.

Cumque multa eaque varia esset in morbis iudicationis cessatio, maximum sanè & pessimum signum pluresque omnes ad extremum usque profecutum est, quod cibos omnes auerfarentur, iisque maximè qui cætera quoque exitialiter haberent. In his verò febribus non admodum inopportune siticulosi erant. Longo autem progressu temporis, cum & labores multi malaque corporis extenuatio fieret, his humorum secessus aut viribus superiores, aut minores
quàm

quàm vt prodesse quicquam, succedebant, sed qui confestim intro recurrerent & in deterius contenderent. Atque his aderant intestinorum tormina, crebræ & inanes egerendi cupidines, intestinorum læuores & alui fluentes, nonnullis etiam aqua inter cutem cum huiusmodi enumeratis casibus, aut sine his contingebat. Ex his verò quicquid violenter vrgebat, aut statim è medio tollebat, aut profus nihil conferebat. Papulæ parvæ, quæ nec satis prodignitate morborum excretioni respondebant, sed contra celeriter disparebant, aut aurium tumores oboriebantur qui sensim & sine vlla significatione euanescebant. Nonnullis ad articulos præcipueque ad coxendicem decumbebant, paucis decretoriè desinebant, sed celeriter rursus pristinum habitum assequebantur.

Ex quouis autem hominum genere interibant quidem, atque ex his plurimi pueri iam à lacte depulsi, iiq; quibus ætas paulùm processerat, octennes aut decennes, necdum etiam puberes. Atque ista quidem his non sine superiùs descriptis, multis verò superiora absque his contingebant.

Quibus autem ad vrinæ difficultatem res tota se conuertebat, in eamque humorum secretus fierent, iis hoc vnum vile omniumque efficacissimum signum fuit, quod etiam plerosque omnes ab imminenti maximo discrimine vindicauit. Accidit verò plurimis vrinæ difficultatem potissimumque his ætatibus fieri, itemque aliis multis qui etiam in morbis erecti obambulabant. Hic quoque subita quædam & magna omnium mutatio aderat. Aluos namque si contigisset fasas fuisse, eæ confestim pessimè cogeantur, & ad omnes cibos alacres erant, posteaq; placidæ febres tentabant. Verùm quæ ad vrinæ difficultatem spectabant, ea his diuturna & molesta fuere, vrinæq; copiosæ, crassæ, euariantes & rubræ, partimque cum dolore purulentæ. Atque hi omnes superstites euasere, neque eorum quenquam interisse cognoui.

In quibus verò casibus nullum periculum suspectum est, eorum quæ exeunt maturaciones omnes num vndiq; tempestiuè procedant, considerandæ sunt. In quibus etiam num abscessus bono sint, aut cum iudicatione fiant videndum est. Concoctiones iudicationem breui fore & certam salu-

britatem portendunt. Cruda verò & incocta, quæq; in malos abscessus vertunt, aut iudicationis cessationem, aut dolorem, aut diurnitatem, aut mortem, aut eorundem reuersiones significant. Horum autem quodcumq; maximè futurum sit, ex aliis considerandum. Summa cura anniti oportet vt præterita enarres, præsentia cognoscas, & futura prædicas. Duoque ista elaboranda sunt, vt in morbis commodos, aut ne quid offendas. Artem tria ista circumferibunt, morbus, æger, & medicus, qui artis est administer, ægrumque oportet vnà cum medico morbo reluctari. Capitis & ceruicis dolores & grauitates si febres comitentur, aut sine his accidant, phrenitide quidem laborantibus ad conuulsiones desinunt, præsertim vbi æruginosa vomitione refuderint. Sed & eorum nonnulli celeriter intereunt. Qui febribus ardentibus aliisue conflantur cum ceruicis dolore & temporum grauitate, si tenebricosa caligo oculis obuertatur, præcordiorumque contentio sine doloris sensu affuerit, iis sanguis è narib' profunditur. Qui verò toto capite grauitatem sentiunt, cum oris ventriculi morfu, & stomachi fastidio, ij biliosa & pituitosa vomitione recedunt. Quibus in casibus plærunq; pueris conuulsiones maximè fiunt. Eadem etiam mulieribus contingunt, prætereaq; obscenorum locorum dolores. Grandioribus autem natu & quos ià calor defecit, partium resolutiones, aut insanix, aut cæcitates.

Status Tertius.

Paulò ante Arcturum, sub ipsoque Arcturo, imbres copiosi & magni spirantibus Aquilonibus in Thaso fuerunt. Circa Æquinoctium autem & ad Vergilias vsque, parux & modicæ pluuiæ austrinæ. Hyems aquilonibus perflata iusto maiores siccitates, frigidos ventos, & magnas niues habuit. Ad æquinoctium autem maxima frigora. Ver aquilonium, exuperantes siccitates, modicæ pluuiæ & frigidæ. Circa æstiuum solstitium aquæ pauçæ, frigora magna ad Ganem vsque. Post canem verò ad Arcturum vsque, per calidam æstatem æstus magni, qui non per interualla aut sensim fierent, sed tum perpetui, tum vehementes. non pluebat, anniuersarij venti spirauere. Ad Arcturum autem pluuiæ austrinæ ad æquinoctium vsque. In hac temporis conditione

ditione ad hyemem partium resolutiones cœperunt multosque inuaserunt, ex quibus nonnulli celeriter interierunt, mirè quippe vulgariter grassabatur hic morbus, cœtera verò integrè debebant. Febres autem ardentes ante ver cœperunt, & ad æquinoctium vsque & ad æstatem perseuerauerunt. Quos itaq; statim sub ipsa veris & æstatis primordia morbus inuasit, plerique omnes superstites euaserunt, paucique interierunt. Cum verò autumnus esset pluuiaque impeterent, lethales erant pluresque peribant.

10 Inerant verò in febribus ardentibus affectiones huiusmodi, vt qui bene & largiter sanguinem è naribus profudissent, ij vel ex eo maximè seruati viderentur, neque vllum cui modò sanguis bene profuxisset hoc in statu mortuum videre licuit. Philiscus siquidem & Epaminon ac Silenus, quòd his quarto die & quinto de naribus parum stillauerit, mortem obierunt. Plerique igitur omnes ægri appetente iudicatione rigore corripiebantur, iique potissimum qui sanguinem è naribus non profudissent, atque hi insuper nouo suborto rigore exudarunt. Quosdam etiam sexto die
20 morbus regiusprehendit, verum istos per vesicam expurgatio, aut commota aluus, aut larga sanguinis è naribus profusio subleuauit, quale quid Heraclidæ, qui apud Aristocyden decumbebat, contigit, quippe qui largam è naribus sanguinem profudit, & aluum conturbatam habuit, & per vesicam perpurgatus est. Vigesimo autem die iudicatione est liberatus, non quomodo Phanagoræ famulus, qui cum ipsi nihil horum quicquam euenisset, periit. Plurimis sanguis è naribus erumpebat, præcipuè tamen adolescentibus & ætate florentibus, atque eorum bona
30 pars periit qui sanguinem è naribus non profuderunt. Ætate autem prouectioribus, res sese in morbum arquatam vertebat, aut iis alui commotæ, aut intestinorum difficultates aderant, quale quid Bioni qui ad Silenum decumbebat, contigit. Æstate etiam intestinorum difficultates populariter vagatæ sunt, & quidam eorum qui morbis conflictabantur, quibus etiam sanguis è naribus eruperat, hunc exitum habuerunt vt in difficultatem intestinorum inciderent, quale quid Eratonis puero Myllo accidit, qui post multam sanguinis è naribus profusionem in

difficultatem intestinorum delapsi sunt & periculo exempti.

Copiosus igitur præcipue que hic humor fluitabat. Si-
quidem nonnullis impendente iudicatione sanguis è nari-
bus non profluxit, sed ad aures enati tumores disparuerunt.
Quibus euanescentibus ad sinistri lateris inanitatem sum-
mamque coxendicem grauitas decubuit, doloribusque post
iudicationem abortis, atque vrinis tenuibus prodeuntibus,
paucum è naribus sanguinem profundere cœperunt. Ac cir-
citer quartum & vigesimum diem Antiphonti Critobuli fi-
lio, humores in sanguinis è naribus profluuium secesserunt, 10
quod vbi desit, integrè circa quadragesimum diem iudicio
est absolutus. Mulieres præterea multæ ægrotarunt, minus
tamen quàm viri nec ita multæ obierunt. Plurimæ autem
difficulter partum ediderunt, atque à partu insuper labora-
runt, ipsæque potissimum obierunt, non secus ac Telebuli
filia, quæ sexto à partu die interiit. In febribus itaque pluri-
mis menses apparuerunt, nonnullis etiam sanguis ex nari-
bus profluxit, multisque virginibus id tum primùm conti-
git. Est vbi etiam sanguis è naribus, quibusdam verò men- 20
struæ purgationes erumperent, quale quid in Dætharsis fi-
lia virgine tum primùm apparuit, cum larga sanguinis è
naribus profusione. Atque haud scio, quibus horum quic-
quam rite euenerit, an ex iis quæquam perierit. In quas ve-
rò prægnantes morbus fortè incidit, hæ omnes, quod sciã,
abortionibus periclitatæ sunt. Plurimis verò vrinæ bene
quidem coloratæ, tenues autem & pauca habentes subsidē-
tia, cum deiectionibus tenuibus & biliosis. Plærisque verò
alioqui iudicatis, morbus in intestinorum tormina desit,
quale quid Xenophani & Critiæ accidit. Vrinæ etiam qui-
busdam dilutæ, multæ, liquidæ, tenues post iudicationem 30
fuerunt, in quibus cum reliqua etiam probè iudicata forēt,
multa subsedere. Atque hoc quidem recensere æquum vi-
detur, in quibus fuere Bion qui apud Silenum decumbebat,
Cratia quæ cum Xenophane versabatur, Aretonis puer &
Mnesistrati vxor. Qui omnes postea in difficultatem inte-
stinorum delapsi sunt. An verò iccirco id contigerit quòd
vrinæ dilutæ prodierint, animaduersione dignum est.

Multi circa Arcturum vndecimo die iudicatione absolu-
ti sunt, neque his, quæ ob iustam causam fieri solent mor-
borum

borum reuersiones, recurrerunt. Sub hoc tempus autem sopore opprimebantur, atque inter hos plures pueri, qui omnium vel maximè morte exempti sunt. Ad æquinoctium verò & ad Vergilias vsque, & sub hyemem, febres ardentes accedebant. Quinetiam tunc plurimi perpetuo cum febribus delirio corripiebantur, atque ex his pleriq; omnes moriebantur, ætate autem pauci tales euadebant. Inuadentes itaque febres ardentes, quibus præsens immineret pernicietas, satis indicabant. Nempe statim ab initio febris acuta cum modico insuper rigore prehendebat, vigiles erant, impotentes animi, sicibundi, æstuatione & corporis incontinenti iactatione conflictabantur, cum paruo tenuique sudore circa frontem & clauiculas oborto, nullo tamen per totum corpus diffuso, multum deliri erant, timore & omnimiserore confecti, ac velut animum despondentes, extrema paulatim frigus concipiebant, pedes summi, maximeque manuum summitates, diebus paribus accessiones contingebant. Plerisque verò omnibus maximi labores die quarto aderant, sudoresque longissimè subfrigidi, nec extrema amplius recalescebant, sed liuida & frigida permanebant, neque amplius siccabant. Urinæ his erant nigrae, tenues & paucae, aluique restiterant, ac ne his quidem quibus hæc acciderent sanguis è naribus profluxit, sed paucus stillauit, neque horum cuiquam res ad recidiuam detuenit, verùm sexto die cum sudore perierunt. Phreniticis autem contigerunt quidem descripta nō omnia, sed his fere vndecimo die, quibusdam etiam vigesimo iudicatione soluebantur. Quos statim ab initio circa tertium aut quartum diem phrenitis non prehenderat, sed primo tempore moderatè se habebant, iis circa septimum diem morbus ad vehementiam deueit.

Magnus itaque fuit morborum numerus, atque ex ægris præcipuè interibant adolescentes, iuuenes, ætate florentes, quique erant glabro corpore, cute subalbida, extenso & nigro capillitio, & nigris oculis, ociosè & segniter vitam degentes, voce alta, exili, aspera balbi, iræ præcipitis & acerbæ, plurimæque huiusce generis mulieres peribant. At verò hoc in statu ex quatuor maximè signis seruabantur i) quibus aut ex naribus bene sanguis profluxisset; aut vrina mul-

ta, in qua quod desidebat copiosum & laudabile erat per vesicam processisset; quiq̄ue aut per aluum turbulenta, biliosa, tempestiuè demitterent; aut in difficultatem intestinorum delaberentur. Multisq̄ue vsu venit vt non ab vno ex descriptis signis iudicarentur, sed vt plurimi per omnia percurrerēt & grauius habere viderēt. Sed hi omnes quibus ista contingerent incolumes euaserunt. Mulieribus item & virgunculis euenerunt paulò antè memorata signa omnia. Decernebat autē si quibus aut horum quippiam optimè fieret, aut liberaliter muliebria apparerent, nullaq̄ue (quod sciam) ex his quibus horum quid optimè factum esset, interit. Philonis namque filia, cum liberaliter ex naribus sanguis effluxisset, quòd septimo die intempestiuus cœnasset, mortem obiit.

Quibus inuitis per febres acutas atque adeo ardentes lachymæ effluunt, in his, dum cætera exitialiter non se habeant, sanguinis ex naribus profluuium expectandum est. In his siquidem, qui malè habent, non sanguinis eruptionem, verùm mortem portendunt. Quibus febre iudicatoriè desinente, tumores ad aures in febribus cum dolore suborti, neque conquelescunt, neque suppurantur, eos, biliosum alui profluuium, aut intestinorum difficultas, aut quod in vrinis crassis subsidet, liberat, quale quid Hermippo Clazomenio euenit. Quod verò ad iudicia attinet, ea, vt satis perspicere licet, aut sunt inter se similia aut dissimilia. Velut in duobus fratribus apparuit, qui ad theatrum Epigenis habitabant, quibus, cum eadem simul hora morbus cœpisset, ætate prouectiori sexto die, iunior verò septimo decreuit, reuersus vtrique eadem simul hora, dies quinque intermisit atque ex reuersione vterque simul in totum die decimosextimo est iudicatione liberatus. Plurimis autem quinto die decreuit, septem intermisit, & post reditum die quinto iudicatio facta est. Quibusdam etiam septimo die decreuit, diebus septem intermisit, & ex recidiua die tertio iudicatio facta est. Nonnullis quoq; morbus die septimo iudicatus est, cumq̄ue diebus tribus intermisisset, septimo decreuit. Aliquibus die sexto morbus decreuit, atque vbi dies sex intermisisset tribus diebus prehendit, quos etiam vbi vno die reliquisset, altero rursus prehendit & iudicatus est, quemadmodum

modum Euagonti Daipharris filio contigit. Aliis sexto die decreuit, septem intermisit, & ex repetitione die quarto iudicatus est, quale quid Aglaidæ filia vsuenerit. Plurimi igitur eorum qui tunc ægrotarunt hunc habuerunt morbi tenorem, atq; haud scio an eorum cuiquam qui superfuerunt ritè factæ morborum reuersiones non recurrerint, omnesque, quod sciam, seruabantur quibus hoc recidiuæ genus contigit, neq; hoc modo ægrotantium cuiquam morbum rursus repetiuisse memini. Moriebantur autem plurimi ex his morbis sexto die, velut Epaminondas, Silenus, & Philiscus Antagoræ filius.

Quibus tubercula ad aures enascebantur, ea die vigesimo decernebant. Sedata autem sunt iis omnibus quibus non suppurarunt, ad vesicam tamen sese conuerterunt. Cratistona actæ qui ad Heraclium decumbebat, & Scymni fullonis ancilla suppurarunt, & perierunt. Nonnullis verò morbus die septimo decreuit, nouem intermisit diebus, reuersus est, & ex recidiua quarto die iudicatus est. Phanocritus qui apud Gnathonem pictorem decumbebat, septimo die iudicatione est absolutus. Sub hyemem verò circa brumale solstitium ad æquinoctium vsque, febres ardentes & phrenitides perdurabant, multiq; peribant. Iudicationes tamen variè ceciderunt, plurimisque quinto ab initio die morbus decreuit, quarto intermisit, repetiit, & ex recidiua quinto die iudicatio facta est, omnino diebus quatuordecim. Atque hunc in modum pueris plurimis, quinetiam natu grandioribus iudicatio facta est. Nonnullis verò vndecimo die morbus decreuit, decimoquarto repetiit, perfecteque vigesimo iudicatus est. Quòd si qui vigesimo nouo insuper rigore corrip. rentur, iis quadragesimo die morbus decreuit. Plæriq; autem omnes sub primam iudicationem denuo rigeabant. Quinetiam quidam per exordia sub iudicium ipsum nouo rigore correpti, adhuc in ipsis morborum reuersionibus vnà cum iudicatione riguerunt. Vere autem rigeabant omnino pauci, æstate plures, per autumnum adhuc plures, sub hyemem longè plurimi. At sanguinis è naribus profluua cessarunt.

SECTIO TERTIA.

Quænam in his quæ ad morbos spectant dignotio faciendâ sit facillè discemus, ex communi omnium & cuiusq; propria natura, ex morbo & ægrotò, ex his quæ offeruntur & eo qui offert Nam & ex his melius vel grauius se habent. Præterea ex vniuersali ac particulari aëris conditione, & regionis cuiusque, ex consuetudine, victus ratione, vitæ genere, ex cuiusque ætate, ægri sermonibus, moribus, silentio, imaginationibus, somnis, vigiliis, ex insomniis, quæ qualia & quando obueniant videndum est, yellicationibus, pruriti- bus, lachrymis, ex accessionibus, deiectionib⁹, vrinis, spu- tis, vomitionibus. Videndæ sunt etiam quæcunque fiunt morborum vicissitudines, & ex quibus in quos succedant, & quinam abscessus perniciem aut solutionem portendant. Sed & sudor, rigor, perfrictio, tussis, sternutationes, singul- tus, spiritus, eructationes, flatus silentes, strepitum cientes, sanguinis eruptiones, ora venarum ex ano sanguinem fun- dere solita, græci hæmorrhoidas dicunt. Atque ex his quæ per hæc contingunt consideranda sunt.

Febriû hæc quidè sunt continuæ, hæc verò interdiu prehendi- dunt, noctu intermittunt, aut noctu prehédunt, interdiu in- termittunt. Sunt & semitertianæ, tertianæ, quartanæ, quin- tanæ, septimanæ & nonanæ. In febre autem continua mor- bi sunt valdè præcipites, máximi & grauiissimi, præcipueq; lethales. At omnium est tutissima quartana, placidissima & longissima. Non enim solùm per se ipsa talis est, verùm et- iam ab aliis magnis morbis vindicat. In ea verò quæ semi- tertiana dicitur, tum morbi acuti accidunt, tum etiam præ- ter cæteras ista præcipuè lethalis est. Quinetiam tabes & quicunque alij morbi longi affligunt, in hac potissimum detinent. Nocturna non admodum lethalis est, longa ta- men. Diurna longior, nonnullis autem ad tabem vergit. Septimana longa est, non tamen lethalis. Nonana hac ad- huc longior, sed non lethalis.

Tertiana exacta celerem habet iudicationem, neque le- thalis est. Quintana autem omnium est pessima. Hæc nem- pe ante tabem, aut iam contabescens vbi superuenerit, perimit. Insunt autem in singulis hæc febribus, tum conti-
nuis,

nais, tum intermittentibus, formæ, constitutiones & accessiones huiuscemodi. Videlicet quidem continua quibusdam vbi inceptit floret & viget maxime, & in grauius tendit, circa iudicium verò in ipsoque iudicio extenuatur. Nonnullis verò leniter ac latenter incipit, increfcit autem in dies exacerbaturque, sed sub iudicium in ipsoque iudicio abundè emicat. Est vbi ex moderatis initiis augetur & exacerbatur, & simulatque aliquantisper vigorem acceperit, ad iudicium vsque, sub ipsumque iudicium rursus se remittit. Atque hæc in omnem febrem omnemque morbum cadere solent. Ex his autem bene subducta ratione victum offerre necesse est. Iam quoque multa alia præcipua signa his sunt cognata, de quibus partim aliquando scriptum est, partim verò scribetur. Quæ tecum animo reputans, perpendendum considerandumque quodnam præceps periculum & mortem portendat, aut quodnam superstitem ægrum fore indicet, & cuiam admouendus cibus, necne, & quando, & quantus, & quinam cibus futurus sit. Quæ diebus imparibus inuisiones habent, ea diebus paribus decernunt. Quorum verò accessiones imparibus diebus fiunt, ea imparibus iudicantur.

Circuituum autem qui diebus paribus iudicant primus est decretorius quartus, sextus, octauus, decimus, decimus quartus, vigesimus octauus, trigessimus, quadragesimus octauus, sexagesimus, octogesimus & centesimus. Circuituū verò qui diebus imparibus iudicant, primus est tertius, quintus, septimus, nonus, vndecimus, decimus septimus, primus & vigesimus, septimus & vigesimus, & trigessimus primus. Considerandum autem est quòd si quid aliter extra hos præscriptos dies, decernat, recidivas fore perniciemque portendi. Animumque aduertere & nosse oportet, his in temporibus futuras iudicationes ad salutem aut perniciem tendere, vel momenta in melius aut deterius facere. Prætereaque videndum est quibusnam circuitibus febres errantes, quartanæ, quintanæ, septimanæ, iudicationes subeant.

Primus.

Philiscus qui propter mœnia habitabat, primo die decubuit, eumque febris acutaprehendit cum sudoribus & nocte laboriosa. Postridie ingrauescentibus omnibus, ex alui dilutione meliusculè habuit, cum nocte quieta. Die tertio mane & ad meridiem vsq; liber à febre esse visus est, ad vesperam verò febris acuta inuasit cum sudore & siti, lingua inaruit, nigrum lotium reddidit, nox grauis & molesta fuit, non dormiuit profususque delirauit. Quarto grauiora euaserunt omnia, vrinæ nigræ, nox facilior fuit & vrinæ melius coloratæ. Quinto circa meridiem parum idque sincerum è naribus stillauit, vrinæ variæ, in quibus sublimia quædam innatantia rotunda, genitali semini similia, dispersa inerant, neq; residebant. Huic supposita glande flatuosa pauca prodierunt, nox grauis fuit, somni parui, verba cum delirio, extrema vndiquaque frigida, quæ nec etiam ad calorem amplius reuocari poterant, vrinam nigram reddidit, aliquantulum dormiuit, sub diem vox defecit, sudor frigidus obortus est, summitates liuescebant. Die sexto circa meridiem obiit. Spiratio huic perpetuò quasi intro reuocanti & ingeminanti rara & magna fuit, lien in gibbositatem rotundam sublatus est, & ad finem vsque sudores frigidi perseuerarunt. Accessiones diebus paribus inuaserunt.

Eger Secundus.

Silenum qui in Platamone habitabat, iuxta Eualcidis ædes, ex laboribus, corporationibus, & exercitationibus intempestiuis, ignis, hoc est febris vehementissima prehedit. Cœpit autem ex lumbis laborare, & capitis grauitate teneri, cum ceruicis distentione. Primo die ex aluo biliosa, syncera, spumantia, abundè saturata & affatim colorata multa prodire. Vrinæ nigræ, in quibus nigra subsidebant, sibilundus erat, lingua insuper arida, nocte nihil dormiuit. Altero die febris acuta fuit, deiectiones plures, tenuiores, spumantes, vrinæ nigræ, nox inquietæ & grauis, aliquantulum delirauit. Tertia omnia grauiora euasere, præcordiorum

contentio vtrimque ad vmbilicum promissa, submollis, deiectiones tenues, nigricantes, vrinæ turbidæ, nigræ, nox infomnis, verba multa, risus, cantus, continere se non potuit. Quarto eadem affligebant omnia. Quinto per aluum fecerunt syncera, biliosa, læuia, pingua, vrinæ tenues, pelucidæ, paulum ad intelligentiam rediit. Sexto circa caput tenuis & paucus sudor obortus est cum extremorum frigore & liuore, multa corporis incontinentia & iactatio, nihil demisit alius, vrinæ restiterunt, febris acuta. Septimo voce defectus est, corporis summa non amplius ad calorem reuocari poterant nihil minxit. Octauo sudor frigidus per omnia membra diffusus est, cum pustulis rubentibus, rotundis, paruis, varis non ab similibus, quæ permanebant neque abscessum faciebant. Alius verò parum concitata, stercore tenuia, crudis similia multa non sine labore demisit, vrina cum dolore mordax reddebatur, corporis summa paulisper ad calorem reducebantur, somni exigui erant ac veluti sopores, vox defecit, vrinæ tenues & peripicuz. Nono eadem fere omnia. Decimo potum non capiebat, sopore detinebatur, somni autem exigui erant. Ab aluo similia prodibant, minxit affatim subcrassum in matella depositum. Quod subsederat hordei tosti non exactè moliti crassioribus frustulis simile erat, album, summa corporis iterum frigida. Vndecimo die obiit. Huic per exordia ad extremum vsque spiratio magna & rara fuit, & continens præcordiorum palpitatione. Etatis annum agebat fere vigesimum.

Eger Tertius.

Herophontem febris acutaprehendit, alius circa initia pauca, & cuiusmodi in crebra & inani egerendi voluntate solent, demisit, deinde verò tenuia, biliosa & copiosa. Somnum nullum capiebat, vrinæ nigræ & tenues erant. Quinto die mane surditas obuenit, exasperata sunt omnia, lien sublatus intumuit, cum præcordiorum contentione, ex aluo pauca & nigra percurrerant, desipuit. Sexto delirabat, sub noctem sudor obortus est, frigus, deliriū perseuerabat. Septimo corporis summa perfrixerunt, siticulosus fuit, delirauit, sub noctē ad mentē rediit, dormiuit. Octauo febris

citauit, lien imminuebatur, prorsus ad intelligentiam rediit. Ad inguen doluit, primumq; ei tumor subortus est quâ lieni è directo respondebat, deinde dolor ad vtramque tibiam transit, nox facilis vrinæ melius coloratæ, in quibus quædam alba subsidebant. Die nono sudore oborto morb. decreuit, intermisit. Quinto post reuersus est die, simulque lien in tumorem sublatus est, febris acuta, rursusque surditas. Tertio post recidiuam die imminuebatur lienis tumor, minorque surditas erat, dolor crura inuasit, noctu sudore oborto ad decimum septimum diem iudicatus est, neque la morbi reuersione delirauit.

Ager quartus.

Philipi vtorem in Thaso quæ filiam pepererat. cum ex naturæ præscripto purgationes procederent, cæteraque leuiter haberet, decimo quarto post partum die, ignis, hoc est febris vehementissima, cum rigoreprehendit. Huic circa exordia oris ventriculi dolor contigit, & præcordiorum dextrorum, locorum muliebrium dolores, purgatio defecta est. Ex subdito autem pefso ista quidem alleuata sunt, capitis verò & ceruicis lumborumque dolores perseverabant, somni non aderant, extrema frigida, sitibunda erat, aluus adusta pauca demittebat. Vrinæ tenues & per initia decolores. Sexto die ad noctem multum delirauit, rursusq; ad intelligentiam rediit. Septimo siticulosa, deiectiones biliofæ, in plenum & affatim coloratæ. Octauo nouo rigore suborto febris acutaprehendit, conuulsiones multæ non sine dolore, multum delirauit. Glande subdita ad desidendum exurrexit, multaq; prodierunt cum bilioso affluxu. Somnû capere non poterat. Nono conuulsiones, decimo aliquantulum mente constabat, vndecimo dormiuit, omnia in memoriam subierunt, sed statim rursus delirauit. Conuulsa autem vrinam confertim multam reddidit, raro ab iis qui assidebant admonita, crassam, albam (quale quid in subsidentibus vrinis visitur, quæ longo interuallo in matula depositæ & reseruatæ returbantur) eaque non subsidebat, sed colore & crassitudine veterini generis vrinæ referebat. Atque istiusmodi fuerunt vrinæ quas videre licuit. Ad decimum-
quar-

quartum diem totū corpus palpitationes occuparunt, multum loquebatur, aliquantulum mente constabat, sed confestim rursus desipuit. Circa decimumseptimum voce defecta est, vigesimo obiit.

Ager Quintus.

Epicratis vxor quæ apud Archigeten decumbebat, cum iam partus instaret, vehementi rigore correpta est, nec (vt aiebant) inualuit, & postridie eadem adfuerunt. Tertio die filiam peperit, cæteraque omnia rite atque ordine processerunt. Altero à partu die eam febris acutaprehendit, cum oris ventriculi & locorum muliebrium dolore. Quæ quidē omnia ex subdito pello alleuata sunt, sed tum capitis, tum ceruicis ac lumborum dolor inuasit, neque somni vlli aderant. Ex aluo pauca, biliosa, tenuia & sincera demisit, cum vrinis tenuibus & nigricantibus. Sexto postquam febris corripuit die sub noctē delirauit. Septimo exasperata sunt omnia, cum peruigilio desipuit, sitibunda fuit, ex aluo biliosa omnia abundeque colorata secesserunt. Octauo rursus suborto rigore liberalius quieuit. Nono iisdem perseuerantibus, decimo molestus crurum rursusque oris ventriculi dolor inuasit cum capitis grauitate & absque delirio, aliquanto plus dormiuit, aluus substitit. Vndecimo melius coloratas vrinas cum copioso sedimēto reddidit, leuius habuit. Decimoquarto suborto nouo rigore febris acutaprehendit. Decimoquinto biliosa, flaua, subfrequentia vomitione refusa sunt, ex sudore febris reliquit. Sub noctem febris acuta, vrinæ crassæ quæ album habebant sedimentum. Quibus decimosexto ad noctem ingrauescentibus, molestè habuit, non dormiuit, delirauit. Decimo octauo sitibunda fuit, lingua retorrída, non dormiuit, multum delirauit, crurum dolor infestauit. Ad vigesimum mane paruo suborto rigore sopor tenuit, placidè dormiuit, biliosa pauca, nigra vomuit, sub noctem surditas oborta est. Circiter verò vigesimum primum, sinistrum latus vndique grauitas cum dolore occupauit, parua insuper suborta tussi, vrinæ crassæ, turbulentæ, subrubræ, quæ depositæ non subsederunt. Cætera verò leuius habuit, neque à febre immunis fuit. Statim per exordia faucium dolor & rubor adfuit, columella con-

tracta fuit, fluxio acris, mordax & salsa ad extremum perseveravit. Ad vigesimum septimum diem febre libera, urinae cum sedimento aderant, latus aliquantulum doluit. Ad trigessimum verò quartum febris corripuit, aluum biliosa cōturbarunt. Quadragesimo pauca biliosa vomuit. Octogesimo iudicatione profus est absoluta & febre liberata.

Eger Sextus.

Cleonactidem qui supra Heraclium decumbebat, ignis hoc est febris vehemens, vago & incerto quodā ordine prehendit. Capitis & lateris sinistri circa initia dolor adfuit, caeterorumque membrorum perinde ac ex lassitudine labores. Februm accessiones aliae subinde absque vilo ordine, & nunc quidem sudores, nunc verò minimè. Februm insultus ut plurimum diebus decretoriis ferè inuadebant. Ad vigesimum quartum diem extremæ manus frigescebāt, vomitione refusa sunt biliosa, flaua, subfrequentia, non longè verò post, virulenta, quibus omnibus leuatus est. Circiter trigessimum sanguis fluere ex utraque nare cœpit, idque inconstanter paulatim ad iudicationem vsque, sed nec cibum auersabatur, nec sticulosus toto tempore fuit, neque verò insomnia torquebatur, urinae tenues, non tamen decolores erant. Ad quadragessimum verò subrubra minxit, cum sedimento multo rubro, leuius habuit. Post quæ variè se habuerunt urinae, ut quæ interdum sedimentum haberent, interdum verò nequaquam. Sexagesimo urinis sedimentum multum, album & leue adfuit, remissa sunt omnia, febris intermisit. Urinae verò iterum tenues quidem, boni coloris tamen. Die septuagesimo à febre liber fuit, quæ dies decem intermisit. Octogesimo rigore oborto febris acuta prehendit, sudor multus, urinis sedimentum rubrum, læue adfuit. Quibus perfecta iudicatio successit.

Eger Septimus.

Metonem ignis, hoc est febris vehemens, prehendit, cum lumborum grauitate & dolore. Postridie ex liberaliore aquæ potu aluus rectè demisit. Tertio capitis grauitas tenuit, deiectiones tenues, biliosæ, aliquantulum rubentes prodierunt. Quarto exasperata sunt omnia, bis ex nare dextra

dextra sanguis paulatim effluxit, nox laboriosa, deiectiones eadem quæ die tercio vrinæ nigricantes quæ sublimè quidam in medio innatans, subnigrum, diuulsum, nec subsistens habebant. Quinto die ex nare sinistra liberaliter sanguis syncerus effluxit, sudore oborto iudicatus est. Post iudicationem autem cum peruigilio præter rationem loquebatur, vrinæ tenues & nigricantes erant. Post capitis perfusiones quieuit, mente constitit. Huic morbus non reuertit, verùm etiam post iudicationem crebrò sanguis è naribus erupit.

Ager Octauus.

Erasinum qui ad Bootæ torrentem habitabat, febris à cœna vehemens corripuit, noctem turbulentam transegit. Primus dies quietus fuit, nox laboriosa. Postridie ingrauescentibus omnibus sub noctem delirauit. Tertio die laboriosè habuit, multum delirauit. Quarto grauissimè, per noctem verò nihil dormiuit, somnia aderant & ratiocinationes, deinde deteriora, magna & imprimis animaduertenda, timor & magna corporis incontinentia. Quinto mane compositus erat, omninoque ad intelligentiam redierat. Ad meridiem verò valdè insaniuit, neque se cohibere poterat, summa corporis frigida & liuentia, vrinæ crudæ, sub solis occasum defunctus est. Huic ad extremum vsque febres cum sudore aderant, præcordiorum tumor & contentio nõ sine dolore. Vrinæ verò nigræ, sublimia quædam in medio innatantia rotunda habebant, neque subsidebant, & ex aluo stercora demissa sunt. Sitis continua non magna tamen. Conuulsiones cum sudore sub mortem multæ.

Ager Nonus.

In Thaso Critoni erecto & obambulanti pes vehementer dolere ex pollice cœpit, eodem die decubuit cum horrore & stomachi fastidio aliquantulum incalescens, sub noctem desipuit. Postridie per totum pedem & ad talum tumor subruber & contentus, pustulæ paruæ nigræ, febris acuta, insania correptus est. Ex aluo merè biliosa plurima processerunt. Postridie ex quo laborare cœperat mortuus est.

Ager Decimus.

Clazomenius qui ad Phrynichi de puteum decumbebat, igne, hoc est vehementissima febre correptus, per exordia ex capite, ceruice & lumbis dolere cepit. Confestim surditas inuasit, neque somni aderant; febris acuta prehendit, præcordium in tumorem sublatum fuit, neque valdè contentum, lingua arida. Die quarto sub noctè delirauit. Quinto cum molestia exasperata sunt omnia, ad vndecimum verò aliquantulum remiserunt, alius ab initio ad decimum quartum vsque, multa, tenuia, aquæ similia trans mittebar. Quod ad deiectiones attinet, commodè habebat, deinde alius suppressa est. Vrinæ per totū morbum tenues quidè, boni tamen coloris erant, & sublimè quiddam in medio innatans multum, non nihil dispersum habebant, neque subsidebant. Ad decimum sextum paulò crassiores vrinas reddidit, quibus paulū inerat sedimenti, non nihil alleuatus est, meliusq; sibi constabat. Decimosextimo rursus tenues profluxerunt, secundum vtranque aurem tumor cum dolore subortus est, somni non aderant, delirabat, crurum dolore vexabatur. Vigesimo iudicatione à febre vindicatus est, non sudauit, omninoque ad intelligentiam rediit. Circa vigesimum septimum vehemens coxendicis dolor obortus statimque sedatus est. Quæ autem ad aures erant tubercula neque conuiescebant, neque suppurabant, verum dolabant. Ad trigesimum primum ex alui profluuiio aquosa excrementa multa & cuiusmodi in difficultate intestinorum esse solent, prodierunt, crassas vrinas reddidit, tubercula circa aures conuiesuerunt. Circa quadragesimum verò oculi dextri dolor subortus est, hebetior visus fuit, constitit.

Ager Vndecimus.

Dromeadae coniugem, postquam filiam peperisset, cæteraque omnia rite atque ordine procederent, postridie rigor cum febre acuta prehendit. Primo statim die præcordij dolor inuasit, nō sine stomachi fastidio, horrore, magnaq; corporis incontinentia, neque iis qui post consecuti sunt diebus somnum capere potuit. Spiratio rara, magna subitoq; reuulsa, ac velut retracta fuit. Postridie eius dici quo
rigor

rigor cepit, ex aluo commodè stercora processerunt, vrinæ crassæ, albæ, turbulentiæ, cuiusmodi esse solent quæ subsederunt, vbi in matella multo tempore depositæ returbantur; neq; subsidebant, noctu nihil dormiuit. Tertio ad meridiem nouo suborto rigore febris acutaprehendit, vrinæ similes, præcordij dolor, stomachi fastidium & nausea aderant, nox difficilis fuit, neque dormiuit, sudor per totum corpus frigidus diffusus est, statim tamen rursus ad calorem rediit. Quarto præcordij dolor aliquantum remisit, sed vnâ cum dolore capitis grauitas adfuit, sopore nonnihil detenta est, nares paucum stillarunt sanguinem, lingua valdè resiccata, sitibûda fuit, vrinæ tenues, oleosæ, parum dormiuit. Quinto siticulosa, nauseabunda, vrinæ eadem, ex aluo nihil secessit, circa meridiem valdè delirauit, confestimq; rursus parum ad intelligentiã rediit, vbi surrexisset sopore detenta est, paulùm perfrixit, nocte dormiuit, delirauit. Sexto die mane nouus subortus est rigor celeriterque recaluit, sudor toto corpore dimanauit, extrema frigescebant, delirauit, spiratio magna & rara fuit. Paulò post conuulsionibus à capite subortis celeriter defuncta est.

Ager duodecimus,

Incalescens quidam cœnauit bibitque largius, nocte omnibus vomitu refusis febris acutaprehendit cum præcordij dextrî dolore, inflammatio subinanis ad interna vergebat, nox molesta & difficilis fuit. Vrinæ verò per initia crassæ, rubræ, quæ in matula depositæ non subsidebant, lingua valdè resiccata, non admodum erat siticulosus. Quarto die febris acuta inuasit, vndiq; dolores vrgebant. Quinto mixit læue, oleosum, multum, febris acuta detinebat. Sexto ad vesperam plurimum delirauit, neque nocte dormiuit. Septimo exasperata sunt omnia, vrinæ similes erant, verba multa profundebar, neque se continere poterat. Ex aluo irritata liquida & turbulenta cum lumbricis secesserunt, nox perinde laboriosa fuit. Mane verò ex rigore febrisprehendit acuta, sudor calidus subsecutus est, ex quo sine febre esse visus est, non multum quieuit. Ex somno perfrictio, crebra spiratio, ad vesperam multum delirauit. Paulò post verò nigrorum, paucorum biliosorum vomitus est subsecutus. Ne-

no perfrictio, magnum delirium, neque dormiuit. Decimo crurum dolor inuasit, ingrauescebant omnia, desipuit. Undecimo mortuus est.

Ager Decimustertius.

Mulier quædam quæ in litore decumbebat, trimestri fœtu grauida, igne, hoc est, vehemente febre, correpta est, statimque ex lumbis dolor inuasit. Die tertio ceruicem, caput, circa iugulum manumque dextram dolor occupauit. Celeriter verò lingua voce defecta est, manus dextra non sine conuulsione elanguit, quale quid in partium resolutionibus leuibusque syderationibus contingere solet, delirauit profus, nox difficilis & laboriosa fuit, neque dormiuit, ex conturbata aluo biliosa, sycicera & pauca secesserunt. Quarto linguæ vox soluta, eorundem conuulsiones & vndiq; dolores perdurabant, præcordia cum tumore dolor occupauit, somnum non capiebat, profus delirauit, alui perturbatio aderat, urinæque tenues nec probati coloris reddebantur. Quinto febres acutaprehendit cum præcordiorum dolore, penitus delirauit, alui recrementa biliosa erant, sub noctem sudor obortus est & à febre vindicata. Sexto ad mentem rediit, alleuarunt omnia, ad iugulum verò sinistrum perseuerabat dolor, sicutunda erat, urinas tenues reddidit, neque quieuit. Septimo tremor corripuit, aliquantulum soporata est, nonnihil delirauit, iuguli & brachij sinistri dolores perseuerarunt, cætera verò alleuarunt, ad se planè rediit. Tribus autem diebus defecit febris ab eaque immunis visa est, undecimo rediit, & nouo insuper orto rigore febris vehemens corripuit. Ad decimum verò quartum diem biliosa, flaua, crebra vomitione sunt refusa, obortoque sudore à febre iudicatione est liberata.

Ager Decimusquartus.

Melidia quæ ad Iunonis fanum decumbebat, ex capite, ceruice, & pectore vehementer dolere cœpit, confestimque febris acutaprehendit. Menstruæ verò purgationes paucæ visæ sunt, horumque omnium continentess erant dolores. Sexto die profundus eam sopor corripuit, stomachi fasti-

fastidium & æstus, horror, malarum rubor, delirauit. Septimo profuso sudore febris intermisit, dolores perseuerabant. febris rediit, somni parui aderant. Vrinæ per totum morbum laudabilis fuisse coloris, cæterum tenues. Alui recrementa tenuia, biliosa, mordacia, admodum pauca, nigra, graueolentia prodierunt. In urinis subsederunt alba & læua, sudor dimanauit, die vndecimo iudicatione integrè est absoluta.

Hippocratis Cei de morbis vulgaribus
liber secundus.

SECTIO PRIMA.

CRanone carbunculi æstate grassabantur. Per magnos æstus affatim & continenter compluit, idque ab Austro magis. Sanies quidem plurima cuti subnascebatur, quæ intrò conclusa dum incalesceret, pruriginem excitabat. Deinde verò in pustulas erumpebat iis affines, quæ in ambustis fieri solent. Tantus inerat sub cute ardoris sensus, vt vri viderentur. Magnis & squalidis æstibus febres, vt plurimum sine sudoribus: in quibus si leuior imber guttatim defluerit aut stillauerit, copiosiores statim sudores in febribus fiunt. Hæc diuturniorem & difficiliorem morbi solutionem habent, quàm si aliter contingerent. Minus tamen, nisi si hæc ab hoc rerum statu, sed & ex morbi natura procederent.

Æstatis temporibus plurimum oriuntur febres ardentes, & si aliis quoque. Æstate tamen sicca & exæstiuante, contrahuntur magis & increfcunt.

Autumnus sua feritate & malignitate, interancorum animalia maximè gignit, orisque ventriculi dolorem, qui tamen in eiusmodi morbo minus infestus est. Lumbrici tenues, ascarides dicti, vespere maximè, cui analogia quodammodo responderet autumnus, infestant. A fligunt verò vt plurimum hac diei parte, non solum doloris ratione qui tunc magis vrget, sed suo pte quodam impetu.

Autumnus acutissimos morbos & maximè exitiales gignit. Qui in eo quòd accessiones vespere moueat, eam omnino habet affectionem ad annum totum, morborum

velut reuersiones & circuitus habentem, quam vespertinæ accessiones ad eam, in qua fiunt, morbi diem. Tale quid euenit, vbi morbus & temporis circumscriptio sibi mutuò responderint: dum nequid in sublimi illa natura innouetur. Quòd si accidat, ista in alium temporis statum erumpent, quo & plurimum poterūt & valebunt. Vt necesse sit, annum ipsum & anni partes sic se inuicem habere.

Constantibus & certis temporibus & annorum tempestiua tempestiuitate, morbi qui facile soluantur & consistāt, gignuntur. Incertis verò & inconstantibus, qui neque facile soluantur, neque consistant. Quale quid in Perintho accidit, vbi ventorum flatus, aut ab his quies & cessatio, aut imbres, aut siccitates, aut vehementes æstus, aut algores exuperariant, aut defecerint. Ver verò saluberrimum omnino est, & minimè exitiale.

Ad dignoscenda morborum principia, considerandum an confestim consistendi vigorem habeant. Quod ex incremento manifestum fiet. Incrementa autem ex ipsis morborum circuitionibus & ambitibus. Ex quibus iudicationes etiam ipse cognoscuntur, atque ex accessionum (quæ in circuitionibus fiunt) inter se commissione, num maturius, aut diutius, aut magis affligant, nec ne. Ex omnibus autem continuis, aut intermittentibus, aut diurnis vulneribus & sputis cum dolore affligentibus, orientium tuberculorū inflammationes, & quæcunque successu quodam in morbis apparent, atque adeò ex his quæ vulgò in morbis fiunt; quæ celerius quidem, breuiorem; quæ verò tardius, diuturniorem solutionem indicant: morbo ipso plerumque eas quæ in morborum reuersionibus, fiunt accessionum anticipationes atque alia incrementa denegante. Eorum enim qui confestim intereunt, velociores aliquanto sunt iudicationes, quod & celeres sint dolores & continentes & validi. Quæ autem in melius decernunt & iudicant, non statim apparere debent.

Signa iudicatoria quæ nihil decernunt, partim mortem, partim difficilem morbi solutionem significant. Quæ verò præmaturam iudicationem dum adhuc cruda sunt omnia occupant, morborum recidivas conuehunt, & solutionem omnino malam aut propè nullam portendunt. Perniciosa

quoque euadunt si modum excedant. Eorum quæ decernere nata sunt, si quæ iudicatoria non fiant, difficilem solutionem. si quæ verò contraria significant, malum indicant. Nō ideo tantum quòd recurrunt, verumetiam quòd priscam naturam exuunt & ad contraria vergunt, nō secus ac ea mala sunt quæ in contraria transeunt. Id quoque videndum est in cibus, venarum subsidentiis, hypochondriorum tumoribus, & his quæ sursum aut deorsum feruntur momentis. Multa verò eiusce sunt generis. Velut si in abortiones facturis emacruerint mammæ, neque enim hîc contrarietas apparet, vt nec si diurnæ tusses in testium tumores desinunt & cessant. Vnde fit vt testis ex tussi intumescēs, non confessionis quæ est genituræ & voci cum pectore & mammis, commonefaciat.

Quæ abscedere nata sunt, ea per venas, ossa, neruos, cutim, aut alia huiusmodi diuerticula abscedunt, bonaq; sunt, si infra morbum fiant. Qualia sunt varices & lumborum grauitates, si ex superiorib. partib⁹ ad infernas demittantur. Præsertim verò optima sunt, quæ ad inferna & infra ventrē maximè & quàm remotissimè à morbo abscedūt, ac ea quæ per emissaria quædam effluunt, aut per emissionem fiunt, quemadmodum sanguis ex naribus, aut pus ex aure, sputū & vrina per emissionem effluunt. Quibusdam non eodem modo abscedit, velut dentes, oculi, nasus, & sudor. Quinetiam quæ in cutem abscedunt, foras erumpentia tubercula, velut patrescentes & purulenti quidam tumores, aut vlcus, aut reliquæ huiusce generis in cute efflorescentes pustulæ, desquamatio, glabratio & capillorum defluuium, vitiliginēs, scabies, aliaq; huiuscemodi, quæ conferto & repentino quodam confluxu, non autem dimidiato & semirepentè abscedunt, & quæcunque alia dicta sunt, etsi non indignè morbi excretioni respondeant. Quemadmodum Temenei nepti, ex valido morbo quiddam in digitum firmatum est, qui cum morbo suscipiendo non esset sufficiens, ex interno recurſu obiit.

Quæ per venas, aluum, neruos, aut cutem abscedunt, ad ossa, medullam dorsalem, aut alia quædā emissaria effluunt, qualia sunt, os, pudendum, aures, nares. Vteri affectus octauo mense iudicationem subeuntes, postridie velut in lum-

bos aut femur decumbunt. Interdum verò ex tussi in testes, & in testem per se solùm. Quæ in tussi abscedere nata sunt, sicut in superiore corporis parte, quæ supra ventrem est, fiât non æquè perfecte leuant. Sanguinis ex naribus eruptiones, quæ liberales sunt & largæ, vt plurimum morbos soluunt. Quod in Heragora non satis reputarunt medici.

Quibus voces natura sunt asperæ, iis lingue sunt subasperæ. Quod idem vsu venire solet in iis aspredinibus, quæ ex morbis contingunt. Hoc igitur habent, quæ natura non autem ex morbo duræ sunt. Molles verò ad noxiam & vtilitatem tardius quàm prior illa natura transeunt. Videnda quoque veniunt, quæ ex viuendi ratione oblonga sunt capita, & ceruices quæ ex his quæ in prouum fiunt inflexionibus longæ sunt. Venarum etiam capacitas & crassitudo, quæ ex eadem causa fit, consideranda est, & coarctationes & latitudines, breuitates & exilitates. Et quibus contrariis ex causis venæ latae, iis ventres & ossa lata quoque sunt, gracilesque existunt, quibus repugnant obesi & pingues. Ex his quoque videndi sunt, quoniam ad inedia moderatè se habeant, & quæ sunt, ad auctiones, quidnam cuique detrahant, & quidnam diminutiones adaugeant, & quænam cum his quæ augentur simul increfant aut firmitudinem & robur capiant. Videnda etiam quænam sint venarum inter se distantia & intercapedines.

Quæ ad imum ventrem rupta fiunt si circa pubem accedunt, vt plurimum statim sunt indolentia. Quod si dextram umbilici superiorem partem attingat, dolorem & corporis iactationem afferunt, & stercoris per vomitum eductionem, velut etiam Pittaco accidit. Fiunt autem rupta ex plaga aut diruptione, aut alterius assultu. Quibus quod imum ventrem & cutem intercedit, inflatur nec quiescit, iis color pallido multo suffunditur, ac velut ex albedo pallefcit, quod eorum omnium in hepate causa sit, atque hepaticis morbis conflentur. Quinetiam morbi regij qui ex hepate fiunt, colorem subalbidum habent, non secus quàm qui ex aquoso hydropis aut pituita alba periclitantur. Qui verò ex splene fiunt tum morbi regij, tum hydropes nigricantiores sunt. Sed & in subalbidis tenticoloribus vlcera peregrè ad cicatricem veniunt, ac curis & labia diffunduntur, quod Antilocho

tilocho & Aleuæ accidit. Id autem oritur ex falsuginosi cor-
poris humoribus, cum in cutem à capite, maximè ex pul-
mone concalescens, deciderit.

Videndæ sunt causæ ex quibus quis laborare cœperit, si-
ue morbus ex capitis & auris, aut etiam lateris dolore ini-
tium sumserit. Quibusdam verò dentes, quibusdam etiam
glandularum tumores, morborum significationem affe-
runt. Quæ erumpere & febres decernere nata sunt vlcera ac
tubercula, si non affuerint, iudicationem ipsam tollūt. Qui-
bus verò intrò subsistunt, certissimas & celerrimas morbo-
rum recidivas afferunt. Miliū solidum oleo incoctum, li-
quida & crudas deiectiones sistit, vt exemplo est nauæ pu-
er & Myriochaune.

Hippocratis Cei de morbis vulgaribus
libri secundi,

SECTIO SECUNDA.

Mulier oris ventriculi dolore conflictabatur, qui non
conquiescebat. Hæc tenuissimo farine hordeacæ pol-
line mali punici succo macerato semel die in cibatu conten-
ta, non reuomebat, velut Charioni contigit. Mutationes si
non in deteriora mutantur bono sunt, quod in iis vomiti-
bus accidit, qui sumto medicamento in febribus fiunt. In
quorum extremo quæ syncera & meraciora vomitu reiecta
sunt, putredinem significant, quemadmodum Dexippo
contigit. Serapis ex liquida & humente aluo intumuit. Pru-
ritus autem haud scio quoto die non ulterius progressi sint.
Ex abscessu verò in lateris inanitate orto & nigrefacto,
morta est. Stymargi vxor vbi ventris perturbatio quæ per
paucos dies durauerat, plurimum constitisset, & ex abortio-
ne quatrimestris fœtus fœminei conualuisset, intumuit.
Moscho ex calculo grauiter laboranti in superiori palpe-
bra hordeolum innatum est, quod ad aurem magis verge-
bat & intrò exulceratum fuit. Quinta aut sexta die pus ex
internis erupit, atque inde inferiorum partium affectiones
solutæ sunt. Glandularum ad aures tumor aderat, & earum
quæ collo subiacent inflammatio, superiori tumori è dire-
cto respondens.

Aristæi vxoris frater, ex via delassatus incaluit, eiq; postea terminthi in tibia coorti sunt. Adfuit febris continua & postridie sador, qui & reliquis diebus paribus cum febre semper subortus est. Præbebat autem suspicionem lienis aliquantulum malè affecti. Sanguis ex nare sinistra crebrò fluxit, atque ita subinde iudicatus est. Postridie secundum autem sinistram tumor, sequentiq; die etiam secundum dextram subortus est, qui tamen minor erat & in te pescebat. Hi omnes sensim conqueuerunt aut euauerunt, nec suppurarunt. Ex moderatis febribus ei qui ab Alcibiade venerat, & lienem magnum habebat, ante iudicationem testis sinister intumuit. Et sanè tunc illi febris die vigesimo iudicata est. Deinde aliquando subincalescebat, & aliquatenus floridum conspuebat. Quæ ex tussi paucum & nihil effatu dignum reiciebat, huic manus dextra & crus sinistrum syderata & resoluta sunt. Nulla autem alia pars immutata est, non facies, non mens ipsa, ac ne illis quidem partibus validè admodum. Ad vigesimum diem in melius processit. Quod ferè circa mensium eruptionem contigit, qui iam primùm illi, quòd illibata esset virginitatis fortè apparuerunt. Apemantus & fabri illius qui caput fregit pater, & Nicostratus, tussi nihil reiecerunt. Decumbebant autem alioqui ad renes dolores. Ad interrogata dicebant, eos semper potu aut cibo impleri.

Vehementissimos dolores conspicatus aliquis quonam modo dignoscat, terror, tolerandi facilitas, experiètia, ipsaque timiditas & ignauia indicant. Aqua quò citius calefit aut frigescit, eò semper leuior fit. Cibi & potus num æquales moras faciant, vt iudices, experientia opus est. Dicendū etiam, quòd in sanguinis profluuio ex pallido virescunt. Et quecumque alia huiusce generis: Nempe quòd ad humectandum, siccandum, calefaciendum, & refrigerandū, talia multa inueniri queunt. Eiectus abortu foetus masculus sexaginta dierum, in partuum suppressionibus salubris. Hercules mali octauo die intumuit. Quisquis tinesmo aut inani egerendi voluntateprehenditur, is profectò plærumq; ex torminibus laborat. Lactanti pustulæ per totum corpus eruperunt, quæ ad ætatem confederunt, vbi lactare desisset. Coriarij illius qui coriariam faciebat, vxori, vbi peperisset

set atque omnino absoluta esset, ex locellis membranofum quiddam subsistere visum est, quod quarto die demissum est, non sine pernicio tamen, cum difficultate vrinæ premeretur. Quæ ubi non multò post concepisset, marem peperit. Per multos autem annos iam id ipsum durauerat, & ad extremum menses non prodibant. Vbi autem peperisset, sensim vrinæ difficultas inermisit.

Cuidam ante conceptum coxendicis dolor comotus, à conceptu cessauit. Vigesimo autem à partu die rursus doluit. Marè igitur peperit. In inferiori tibia dextra itèq; in manu dextra ad pollicè, prægnanti tertio aut quarto mense pustule eruperunt, ad quas thuris micæ concussu elisas (mannâ vocatâ) adhibere solemus. Quæ an pepererit, nescio. eâ enim reliqui semestrem. Habitabat autem, ni fallor, in Archelai ædibus, ad rupem. Antigenis vxor quæ ad Nicomachum habitabat, carnosum puerum peperit, membris quidem & præcipuis corporis partibus distinctum, magnitudinem verò quatuor digitorum qui non excederet, totusque esset exossus, tandem etiam crassus & rotundus. Ipsa autem ante partum suspiriosa erat, simulque cum partu pus paucum vomitione reiecit, quale ex furunculo. Ei quæ ex difficili partu gemellas edidit, nec admodum perpurgata est, venter totus intumuit, tandemque in magnitudinem excreuit, reliqua verò depressa sunt & subsederunt. Ad sextum mensem rubra, deinde reliquo toto tempore alba admodum profluxerunt. Hæ verò fluxiones veneri officiebant, illique merè rubicunda prodibant.

Diurnis & trahentibus intestinorum læuitatibus, ructus acidus bono est qui prius non adfuit, qualis Demænetæ contigit. Quem & arte parare fortè licet. Nam & huiusmodi perturbationes, prioris status immutationes afferunt, fortè etiam intestinorum læuitatem acidi ructus soluant. Lyciæ, quæ veratri potione sanata fuit, ad extremum splen magnus fuit cum dolore & febris. Dolores verò ad humerum pertingebant. Vena quæ ad splenem est in cubito distendebatur, & plerumque quidem pulsare videbatur. Interdum verò neque secta est, sed simul cum sudore aut sponte sua confidebat. Quibus procedentibus splen ad dextra pertendebat, spiritus ex internis duplicem elidebat sonum, neque

ramen magna erat respiratio, leuiter mente mouebatur, cooperiebatur, & flatus intrò suberat, nec quicquam infra subibat, neque meiebat. Obiit ante partum. Quæ sua irruptione ad alterutram faucium partem vergebant, exulcerata non sunt, in sinistra partem transierunt, lienem dolor inuasit, idq; sine iudicatione. Hieroni ad decimum quintum iudicatio facta est. Cui sorori ad instar splenis iecur intumuit, & die secunda obiit. Bioni cum ex larga uina nihil subsideret, sanguis ex parte sinistra erupit: lienem enim durum & incuruum habebat. Cum verò sursum emerisset, recidiuam passus est. 10

Erant autem eorum qui ex angina laborabant affectiones huiusmodi. Cervicis vertebræ modò plurimum, modò verò prope erant, ut intrò vergerent. Collumque ipsum qua parte cavitatis internæ significationem præferebat, contractu dolorem sentiebat. Cuidam verò affectus ipse paulò infra os, cui dentis nomen est, pertingebat, nec ita præceps erat: quibusdam etiam maiori ambitu circumscribebatur. Qui si secundam vertebram dentem appellatam non attingeret, fauces nulla inflammatione tentabantur, sed subsidebant. Partes quæ sub malis intumescabant, non erant inflammatis affines, neq; ulli glandularum inflammatio adfuit. Sed cum hæc secundum naturam se haberent, linguam non facillè conuoluebant, maior enim & prominètiore ipsæ esse videbatur. Quæ sub lingua sunt venæ, erant conspicuæ, nec deuorare aliquid poterant, nisi admodum molestè. Quòd si vi cogentur, in nares erumpebat. Sermo etiam ipsis per nares efferebatur. Respiratio his non admodum elata, neq; sublimis. Quibusdam verò temporum, capitis & cervicis venæ intumescabant. Atque horum quibusdam paululum dolore exasperabantur, quibus tempora incalescebant, etsi aliàs non febricitarent. Multis non præcludebatur spiritus, nisi si saluam aut aliud quiddam deglutire cuperent. Neque intrò defigebantur oculi. Quibus igitur neutram in partem deflectebat tumor, sed rectà procedebat, iis ne membrorum quidem resolutio accidit. Quòd si quem horum peritisse mihi constiterit, eum recensere non grauabor. Sed ij omnes quos videre licuit, superstites permanserunt. Atq; horum quidam quàm celeximè alleuabantur, plurimi verò qua-

quadraginta dies percurrerant, idque non paucis sine febre contigit. Multis etiam in longum valde temporis intervallum, tumoris aliquid protraheretur, cuius rei indicium deglutitio & vox quoque ipsa præbebant. Ipsæ quoque columellæ eliquatæ, imminutionis pravam quandam significationem præsefererant, etsi nihilo deterius habere videbatur. Quibus verò in alterutram partem tumores decumbentibus, ij ea ex parte, unde vertebrarum inclinationes fiebant, nervorum resolutione tentabantur, atque inde versus alteram trahebantur. Apparebant autem hæc maximè in facie, ore, & eo, quod ad gurgulionem est intercepto. Quin etiam genæ inferiores non temerè immutabatur. Ceterùm quæ ab angina fiebant leues membrorum resolutiones, non totum corpus perreptabant, quod in aliis fieri solet, sed ad manus usque pertingebant. Atque ij concocta quidem, sed pauca, nec sine molestia expuebant. Quin & ij quibus in rectum tumor decūbebat, expuere quoque poterant. Quos verò febris infestabat, hi multò grauiori difficultate spirandi conflictabantur, & inter loquendum alieniores videbantur, ipsis quoque venæ magis intumescerant, atque horum omnium pedes erant frigidissimi. Ex quibus isti præcipuè, si qui non illicò mortui sunt, erigere haudquaquam se poterant. Verùm omnes quos videri licuit, mortui sunt.

Hippocratis Coi de morbis vulgaribus
libri secundi:

SEXTIO TERTIA.

Perinthum venimus ad solstitium penè æstiuum, vbi hyems placida & australis fuit. Ver autem atque æstas valde sicca ad vergiliarum occasum. Quòd si quæ pluuia decidisset, guttatim defluebat, eratque rori simillima. Et estis non multum spirarunt, idque dispersim & contractim. Æstate febres ardentes plurimæ populariter grassatæ sunt: in quibus nulli aderant vomitus, sed alui perturbationes ex tenuibus, aquosis, non biliosis, & spumantibus multis, quæ interdum deposita subsidebant. Quibus sanè simile erat quod aëri exponebatur. Aluique scæctus eandem perpetuò speciem referentes malo erant. In his multi soporati leuiterq;

mente emoti, præcipueque ex somno tales euadebant, cum verò expergiscerentur, de omnibus re òtè sentiebant. Respiratio non admodum elata. Urinæ multis quidem tenues & pauca, nec alioqui decolores. Sanguinis ex naribus fluxus non nisi paucis contingebant, atque sub auribus tumores, parotides dicti: de quibus postea scribam. Neque verò lienis tumor aderat, aut præcordij dextri magnus dolor, aut valida contentio: etsi quiddam erat, quod leuem præberet significationem. Iudicabantur verò mæximè omnia vt plurimum ad decimum quartum diem, partim cum sudore, partim verò cum rigore, nec nisi admodum paucis recidiuè contingebant. At verò dum guttatim roris modo sub æstatem decidebant pluuiæ, sudor apparebat. Quinetiam febrium initio quidam sudores statim fiebant, neque tamen malignè, & quibusdam sub hoc tempus iudicatio cum sudore facta est. In febribus autem æstiuis circà septimum, octauum & nonum diem, aspredines quædam miliaceæ, culicum morsibus ferè similes, quæ tamen non admodum pruriebant, in summa cute subnascebantur, & ad iudicationem vsque perdurabant. Ac ne ex quidem masculorum vlli eruperunt. Mulier verò cui talia fierent, nulla mortua est. Hebetiori tamen erant auditu & soporosa, quamuis antea non admodum soporosa essent, quibus ista euenire debebant. Neque tamen in totum perseverabant. Æstate verò etiam ad Vergiliarum occasum in soporem & somnum pronæ erant, post ea quippe insomnia magis vrgebantur. Verùm neque profus ob istam temporis constitutionem moriebantur. Aluum igitur non licebat, ne per ea quidem quæ assumebantur, sistere: sed eam, quæ præter rationem fieret, medelam conferre posse, facillè quis existimasset: quamuis permulta quibusdam procederet ex eo qui in cubili frigido substrato fiebat decubitu. Frigidum quippe exulcerat. Calido verò quicquid huiusce est generis, sensim magis procedit. Et quamuis nullus natura affectus inerat, quibus huiuscemodi signa aut maiora aut minora aderant, oscitatio, tussis, sternutamentum, pandiculatio, eructatio, flatu, reliquaque eiusce generis perniciem afferebant. Quibus in febribus quæ cum corporis iactatione & horrore accidunt, vultus rubet, lassitudines, oculo-

rum

rum dolores, capitis grauitates, aut leues membrorum resolutiones adsunt. In quibus videndum si menstrua appareant, præcipuè verò quibus primùm erumpunt. Quin & virgunculis & mulieribus quibus ex longo intervallo, sed & quibus non consueto tempore, aut vt decet, apparent, & si succedente tempore plurimùm pallidæ fiant. Plurimi autem refert videre in omnibus, quod & postea consequitur, & quo tempore, & in quibus, velut biliosis admodum, in febrib' maximè, quibusdã prorsus in crura purgatio secedit.

10 Medicamentorum verò naturas esse scimus, ex quibus vt talia & huiusmodi sint, habent. Neque enim omnes vno & eodem modo, sed aliæ aliter se habent. Quin aliàs quoq; tardius aut maturius sumta differūt, & præparaciones ipsæ, quale est siccare, tundere, incoquere, & cætera huiuscemodi. Plurima verò prætereo, quæ huc consideranda veniunt, quænam cuique conueniant, & in quibus morbis, & quo morbi tempore. Ætas etiam cuiusque, forma, victus ratio, anni quoque tempus quodnam sit & qualiter circumscribatur, aliæque id genus in speculationem veniunt.

20 Zoilo qui ad murum habitabat, ex matura tussi febris acuta suborra est, & faciei rubor, aliusque intercepta nil, nisi coactè reddebat. Lateris sinistri & auris quæ è directo erat, magnus dolor. Caput verò non ita dolebat. Purulentum quoddammodo expuebat semperque ægrotabat, alioqui cætera iudicata sunt, & ad octauum aut nonum diem ex aure pus multum erupit. Ad noni diei initia auris dolor cessauit, atque haud scio quomodo sine rigore iudicatio consecuta est. Caput valdè sudauit, aurisque & lateris sinistri stabilis erat quidam ardor. Supernè vnà cum aure ad scapulas præcipuè, dolor sedatus est. Sed & prius sputa multa reiecta sunt, quæ ad expuitionis initia, & circa septimum aut octauum diem florida erant, deinde verò laboriosa. Aluus subfirit ad nonum & decimum diem, dolor extinctus est, & tumor remittebat, sudoresque parui fiebant, qui neque tamè decernebant, vt ex fecr'ssibus ipsis aliisque satis manifestum fuit. Incipiente enim auris dolore, aluus perturbata est. Nono autem die ex aure pus erupit, iudicatusque est morbus absque rigore decimoquarto eodemque ipso die. Quin & sputum copiosius & coctum magis procedebat, vbi pus ex

30

aure liberius effluxit. Sudores autem & serpentina ulcera longo postea intervallo in capite fiebant, quæ tertio die exicata sunt. Quæcunque absque iudicationis significatione disparent, malè decernunt, velut in Erysipelate, quod Polemarchi ancillæ contigit, videre satis licuit.

Febres ex glandularum tumoribus ortæ, præter diarias, malæ. Sed & glandularum tumores, qui in febribus accidunt, deteriores sunt, si in acutis statim quidem remiserint. Qui flatibus conflictatur cum molli præcordiorum tumore & neutrius lateris contentione, iis supernè in dextris rotundum quiddam ac veluti circumferentia aliqua pure plena. Quod modò valdè extensum est, modò verò diffusum, interdum etiam deorsum vergit, & vtrinque ad umbilicum contentionem facit. Si flatus in ea quæ sursum fit in directum latione, in rotundum quiddam concludatur, & velut comprehendatur, absque iudicatione calore attenuatur. Quòd si illud effugerit, ad suppurationem fertur. Spiratio frequens, parua, magna, rara: foras magna procedit, intrò parua. Hæc quidem protensa, illa verò vrgens. Duplicata intrò reuocatio, qualis superspirantibus: Calida item & frigida. Oscitationes assiduas, longa spiratio sanat. Iis qui non bibunt, aut ne vix quidem, breuis spiratio plurimum confert.

Secundum directionem laterum & præcordiorum contentiones laboriosæ, tum verò lienis tumores & sanguinis è naribus eruptiones fieri debent. Quæ post iudicationem relinquuntur, recidivas facere solent. Primùm igitur in lienum tumoribus, nisi in articulos desinant, vel sanguinis è naribus eruptio, vel præcordij dextri contentio fiet, nisi si vrinæ irruerint, & viam quodammodo sibi fecerint. Sunt enim velut vtrorumque interceptio. Atque sic quidem meritò horum recidivæ fient. Hæc igitur perpendicularem, abscessus procurare conveniet, si non fiant: quosdam verò qui iam fiunt, declinare: quosdam etiam qui quæ & qualiter oportet prodierint, recipere. Qui verò ne abundè quidem prodeunt coadiuvandi sunt; quidam etiã qui proflus sunt incommodi, avertendi, atque eò maximè si nullam adhuc sui significationem edidère, sed futuri sunt, alioqui verò cum adhuc rudè habuerint initium. Sanguinis è naribus eruptiones,

nes, quæ quarto die fiunt difficilem faciunt iudicationem, Febres quæ vno die intermissionem, altero verò perfrictionem habent, iudicium ad septimum circuitum sustentant.

Scopo post mucosorum & biliosorum exitum & faucium inflammationem, ex improba victus ratione aluus restitit, & febris continuâprehendit, lingua erat florulenta, & insomnia conflatabatur. Partium quæ ad pubem sunt, valida contentio & æqualis, paulatim ad imum dextræ partis vergens. Respiratio erat subfrequens cum præcordiorum dolore inter respirandum, & cum loco dimoueretur, aut sese conuerteret, absque tussi subcrassa excreabat. Pepsos exhibita præcordium quidem alleuauit, nihil autem transmisit. Postridie glandes duæ immissæ, nullo modo apparuere. Vrina crassa erat & turbulenta, subsidentia verò æquabilis & læuis. Aluus etsi turbata erat, restitit tamé, venterque contrectatu aliquanto mollior erat. Lien intumescibat & subleuabatur, suoque momento deorsum librabatur. In potu erat acerû mulsum. Decima sanguis ex naribus sinistra aquosus & paucus prodit, quod ægro non magnû adiuuentum attulit. Vrina subsidentiam habebat, in qua subalbidum quiddam inerat tenue, matulæ adharés, quod neque erat genituræ omnino simile, neque verò dissimile. Effluserat autem breui interuallo. Postridie, ex iudicatione à febre omninò liber. Vndecima verò, viscidum aliquantulum subiit. Cum profluuium autem biliosum quid effluxit. Multæ vrinæ perurgatio cum copia, tum etiam subsidentia, quæ ante vini vsum tenui pituitæ ferè erat similis. Vndecima prodierunt alui fæces, paucæ quidem, viscosæ tamen & conturbatæ. Quod an iudicationem haberet, non secus ac Antigoni in Perintho decidit, dubitari poterat. Podagricis humorum coitus & tubercula dura in lingua subleuantur, & humiles calculi concresecunt, imbecillitatesque illis circa articulos fiunt. Ossium enim natura quòd indurentur aut contendantur in causa est.

Hippostrati vxori præcordij sinistri tumor, ex quartana annua in fastigium sublatus est, cum palàm frigidula esse videretur, oborto frigoris impetu & sudore per totû corpus peruadente, iudicata est. Ad hæc menses, qui tunc restiterant, magna copia, & per longû interuallum eruperunt: ne

que aliqua in parte subsistere, abscessus visus est. In his quæ pulsant & sanguinem fundunt, positus figuram amplam & laxam esse oportet, idque omninò si ex prorsus decliui, accliuus fiat. Quare quæ in venarum sectionibus deligationes fiunt, sanguinis impetum promouent, validæ verò inhibēt. Qui natura sunt sanguinei & aliquantulum biliosi, acidis ructibus consistantur, atque adeò verendum, ne in atre bilis morbum desinant. Rigores mulieribus à lumbis inchoant magis, & per dorsum ad caput feruntur. Quin & viris posteriore magis quàm anteriore corporis parte, vt cubito & femore. Id autem comprobatur cutis ipsius raritas, cuius indicium est, pilorum in animantibus generatio.

Quibus intra præfinitum tempus nulla fit noxia, eæ vitales partus edunt. Quòd si quid gestationis tempore appareat, in quos menses incidat, videndum est. Labores certis temporum circuitibus fiunt, & fœtus qui septuaginta diebus mouentur, ter iisdem in sese ductis perfecti fiunt. Ad purgationis menstruæ extremum, vbi sinistra & dextra debiscunt, humidi quod tunc procedit copia, quæ per ea quæ prodeunt satis indicatur, siccissimam victus rationem desiderat. Efformatus fœtus, quò velocius mouetur, eò tardius incrementum habet. Labores vt plurimum tertio supra quinquagesimum die, & sexto supra centesimum contingunt. Quòd si menstruam rationem in eas secundo & quarto mense. Quæ ad septimestrem partum necessariò consideranda veniunt, aut certè à profluuiò menstruo aut conceptu, menses nouem supputandi sunt, dum ex ducentis & septuaginta diebus, ex Græcorum ratione menses prodeant. Videndum etiam si quid ad hoc accedat. Quinetiam num ista in maribus & fœminis fiant, num verò contra eueniat. Ex eduliis & potibus humeri ac mammæ intumescunt, quin & victus intemperantia & flatus incrementum capiti addunt, quo ad ossa firmitatem acceperint. Menstruarum purgationum certus quidam est circuitus. Quæ igitur ante has fiunt grauitates, laboribus qui ab octimestribus fœtibus accidunt, affines sunt. Primipararum lac ab alimento mutationem, octauo verò mense complementum & abolutionem adeptum est. Quocirca menstruæ purgationes, si in his quæ ad decimum mensem tendunt, octimestribus non absumiles fiant, perniciosæ sunt.

Ma-

Magnis & profundis vulneribus tumores nisi apparuerint, ingens subest malum. Qui si laxi & molles fuerint bono sunt, si verò sursum serpent damno. Tumores in vlceribus à conuulsione & insaniam vindicant. Qui si derepente disparent, his quidem quibus à tergo fuerant, cõuulsionem cum dolore: illis verò quibus à fronte, insaniam aut acutos laterum dolores, aut sanguineam intestinorum difficultatem conuehunt. Nam & tumores remerè præterque rationem alleuantes, imposturam significant, quale quid in Andronici filio intro recurrès, erysipelas portendit: nisi si quid bonæ existimationis ad eundem locum recursus attulit. Hoc circa ortum ad aurem erat, postea ad pubem distributum est. Quod àlteri tertio ab ortu die eruperat, suppuratum est nono, & septimo sanus euasit. Longè tamen maligniora sunt, quæ de repente eualescunt.

Hippocratis Coi de morbis vulgaribus,
libri secundi,

Sectio quarta, De venis.

Iecoraria per lumbos ad magnam vsque vertebra deorsum fertur, indeque aliquid ex sese verticulis adiicit. Ex hepate sublata per septum transuersum cor rectà, deinde iugula adit. Hinc verò partim ad ceruicem, partim ad humeros, quædam etiam inferius paulò reflexa, ad vertebra, & costas declinat. Ex sinistris quidem vna ad clauiculas tendit, ex dextris etiam in aliquem illa parte locum. Alia verò paulò inferius deflexa, vbi illa desinit sese costis adiungens, dum eam quæ in corde est attigerit, ad sinistra se flectens. Deorsum verò demissa secundum vertebra descendit, donec eò perueniat vnde se sublimè erigit, reliquis omnibus costis adhærens, vtrinque singulis per sese sola propagines mittens, à corde aliquatenus, idque ad sinistra magis porrecta, postea arteriæ se submittens quousque consumpta fuerit, eoque peruenit vnde iecoraria sublimis emerfit. Quopriusquam perueniat, ad extremas duas costas scinditur, & in vtranque verticulorum partem progressa ibi conditur. Quæ verò recta à corde iugula petit, supra arteriam euadit.

indeque non secus ac dum ad lumbos est, arteriæ subtenſa in iecur inſiit, modoque ad portas & ſibram, modò verò in id quod eſt reliquum deinceps excurrit, paulò infra ſeptum tranſuerſum, quod ita hepatis incumbit vt facile ſeparari nõ poſſit. Bipartitò autem ad clauiculas ſcinduntur, & hinc & inde ſub pectus ad imum ventrem pertingunt. Quònam verò inde ferantur, mihi nondum conſtat. At ſeptum tranſuerſum iuſta ad vertebram quæ ſub coſtis eſt poſitum habet, atque ea in parte qua renes ex arteria vtrinque eminet.

Ex quibus arteriæ enaſcuntur, quæ vtraque ex parte cum arteria neruum habent. Atque huc quadam tenus ex corde remeans iecoraria deſiit. Ab iecoraria verò per ſeptum tranſuerſum duæ maximæ venæ hinc & inde ſubleuantur, quæ multifidam ramorum propaginem, per ſeptum emittunt; eiq; complexu adhærent. In ſuperna autem illius parte magis conſpicuæ extant. Duo verò nerui à cerebro infra magnæ vertebræ os à ſuperiore parte perreptant, & ad gulã magis ab vtraque arteriæ parte vtraque pertingens, in ſe velut in vnum coit, dein vbi ſeptum & vertebræ exiſtunt, ibi deſiunt. Eſt quidam ambigunt, & ab hac communione ad iecur & lienem ferri videntur. Alius neruus vtrinque ex vertebratis orbitularum, ſim oſſibus ſecundum ſpinam, per obliquam vertebratam partem extenditur, & coſtis diſtribuitur. Atque hi non ſecus ac venæ ipſæ per ſeptum tranſuerſam ad lactes pertendere mihi videntur, in quibus etiam deſiunt. Rurſus autem ab eo loco vnde ſeptum exoritur, continuitate quadam per medium infra arteriam quod eſt reliquum ad vertebraſ quemadmodum & venæ ipſæ emittunt, quo ad in os ſacrum procurrentes conſumi condantur.

In Æno qui continenter leguminibus veſcebantur, tum mares tum ſœminæ, eruum impotentia conſiſtabantur, cum qua vitam tolerabant. Et verò qui eruo in cibum vtebantur ex genuum dolore laborabant. Adhibenda diligentia eſt, vt præceps acerbæque iracundia inducatur, cum coloris reſtitiendi, tum etiam ſuccorum in corporis habitum eſſendendorum gratia. Quod etiam in læticia & motu cæterisque id genus videndum eſt. Vnâque totius corporis curatio (ſi id male habeat) procuranda eſt: ſi ſecus, in id ipſum animi vires intendendæ. Strymargi ancilla Idumæa ex filiæ

partu

partu yteri ofculum conuolutum habuit, & in coxendicem & tibiam dolor firmatus est. S-cta ad malleolum vena conualuit, et si totum corpus tremores occupabant. Verum ad causam ipsam, & causæ occasionem, aut primordia, deueniendum fuit.

Hippocratis Cei de morbis vulgaribus,
libri secundi:

*Sectio quinta. Animi per naturales
notas cognitio.*

QVI fuluo sunt colore, ad uncis naribus, & paruos habent oculos, ij maligni sunt. Qui verò fului, simi, & grandioribus sunt oculis, boni. Aqua inter cutem, laborantes cæcios habent oculos, & capillorum defluuium patiuntur: Ex linguæ hæsitatiã liberat varix ad dextrum aut sinistrum testem enatus, & absque horum altero solui non potest. Qui magni sunt, calui, balbi; & lingua hæsitantes boni. Balbus verò caluus, & qui inter loquendum hæret, aut corpus hispidum habet, morbis conflictantur admodum melancholicis. Morbos quoque habent, quicumque inter loquendum hæsitant & balbutiunt, vt nec labris moderari queant. Eos necesse est illis desinentibus, purulentos fieri. Validum inferiorum partium dolorem surditas alleuat, & sanguis ex naribus profluens. Furor, magnum morbum (sic enim comitalem vocant) soluit, sed eum præcipuè qui ex inuadendi consuetudine penè familiaris factus est. Puerperas si conuulsio prehenderit, febrem excitare conuenit, immissoque in vesicam cerato multo tepido, aluum infuso collucere. Si capitis os fractum fuerit, lac & vinum æquali aquæ mixtura dilutum, propinandum. Quod si ab vlcere contigerit, interiores venas secare oportet, nisi si febris prehenderit. At verò si delirium accesserit, caput perfundendum est, dum ne præcordiorum tumor adsit. Si caput doluerit, ad pectus, deinde ad præcordia, tum demum ad coxam procedit. Omnia autem simul dolere nequeunt. Subuenientes flatus incisa vena; fluxum verò medicamentum illi-

tum sistit : fluxus enim ab insigni & magna vena impetum habet. Quod si ex sese multus profluat, ieiunium confert aut lac, dum duabus aquæ partibus, lactis quatuor temperatæ propinentur. Fomentum & medicamentum, restibilem fecunditatem affert.

Qui de repente sine febre voce deficiunt, iis venam secare oportet. Pituitæ defluxionibus dum tentantur oculi, ex mammis trahunt, & pituita quæ ad nares regurgitat, in pulmones redundat. Quibus tussis nihil elidit & sicca est, eam non nisi valido coxendicium dolore, & crurum, aut testium soluitur. Aqua intercutem laborantem dum tussis prehenderit, si quidem protinus animo deficiat, calida omnia adhibeat necesse est. Sin minus, vinum & cibos ingerere conuenit. Venas verò interiores secare oportet, dū magni morbi (quem Comitalem dicimus) vehementia intenditur, quem soluit coxendicium dolor, oculorum peruersiones, occæcatio, testium tumor, & mammarum eleuatio. Febris si apprehenderit & facies, die impari subsidat, in sequentem diem solutio expectanda est. Tussis in hydrope cum crurum tumoribus malo est. Ad aurium dolorem lacte vtendum est. Febris, nisi impari die remiserit, recidiam timere necesse est. Qui venæ in cubito conspicuum pulsum habet, is furibundus in acerbam iracundiam facillè præceps est. Cui verò quiescit, lentus est & quodammodo torpet. In vulnere sanguinem profundente, vlcus aqua ne asperferis, caput verò calida perfundito. Oris ventriculi morsum, merum in pane calido adhibitum sanat. Vomitus sedat calida in potu adhibita & vomitione reddita. Quæ syderatione periclitatur, ea vena intercepta vlcerare & curare conuenit. In cōuulsione digitorū manus, sine febre, scarificatione opus est, dum capitis dolor non adit : Sin minus, calidam affundito. Ad oculos : Spodij partes duodecim, croci quinq; nucleoli oliuæ, vnam, cerussæ, myrrhæ, singulorum tantundem, frigida caput aspergito, & allia cum maza apponito. Varices qui in caluis apparent, nisi magni fuerint, furorem in iis portendant. Ad alphos & lepram, calcem elotam adhibeto vt ne vlceres. Vt secundæ quæ superauerunt excidant, sternutatorio ad nares apposito, sternutantis nares & os comprime.

Hippocratis Coi de morbis vulgaribus,
libri secundi:*Sectio Sexta, Animi cognitionem per naturales notas faciens.*

Quibus caput magnum, oculi parui, si balbutiant, ij in iracundiam sunt præcipites. Quibus longa vita promittitur, plures dentes habent. Balbutientes & volubilitate linguæ præditi, ij melancholici & plurimum biliosi sunt. Qui inconniuentibus oculis intuentur, ira sunt admodum præcipitis. Quibus caput magnum, oculi grandiores & nigri, nares crassæ & sinæ, ij boni sunt. Qui oculos grandiores & ramos habent, caput paruum, ceruicem tenuem, pectus angustum, ij à natura concinnam partium proportionem acceperunt. Qui capite est paruo, neque balbutiet neque caluescet, nisi si cæcios habuerit oculos. Conuulsis, si vox die impari libera restituitur, à magno morbo immunitatē præstat. Febricitantē verò puerperam & ex dolore laborantem aqua perfundito, ei que pissinam crassam calidam ter die apponito. Puer mense septimo, nono aut decimo nutritionem accipit, voce pollet, inualescit & manuum compos est. Vox vbi absoluta fuerit & libera reddita omnia etiam liberantur (ipsa quippe natura liberæ vocis emissioni quodammodo respondet.) Solutio autem ista, die impari contingit. Venarum in manibus conspicua pulsatio, & facies bene habita, cum præcordiorum contentione & tumore, diuturnum morbum significat, qui ferè non sine conuulsione, aut liberali sanguinis ex naribus profusione, aut coxendicum dolore soluitur. Gula affecta calida caput perfundendum est, dum ne frigus adsit. Sin minus, farinam quam calidissimam & merum apponito.

In alui perturbatione fabas coctas apponito, nisi si partes corporis superiores admodum biliosæ fuerint, aut cuminum cum fabis in cibum dato. Morbus verò ipse non nisi die impari intercipi poterit. Cuius neque principium futurum sit nisi die pari, mense quoque & anno pari. Nitrum Ægyptium coriandrumque & cuminum tritum cum vnguine illinito. Qui in morbis pereunt, in diem imparem,

mensum & annum quoque impari incidant necesse est. Pulchrum autem & ex Medici dignitate fuerit, mortem ipsam aut vehementes dolores prædicere. Oculorum vis nisi valeat & constet, mortem in propinquo esse significat. Quod si anno impari fieri contingat, imparitatem in vtrisque consentire necesse est. Sin verò anno & die pari fiat, mors in diem impari ex necessitate incidit. Quod ad numerorum rationem attinet, dies tertius summam habet potentiam. Anginam & lippitudinem venæ sectio sanat. In testino vulnerato spiritus infra ad vulnus procedit sine manifesto sensu, & pectus vacuatur. Lac igitur cum vino, pari aquæ mixtura temperato exhibeto. Qui pectus admodum biliosum habent ij balbutiunt, furibundi sunt & calui. Ex his qui etiam ab ortu distortum corpus habent, hebetes sunt & stolidi, aut calculo obnoxij, aut insanientes. Quibus verò id non accidit, ij naturæ benignitate ab aliis malis vindicantur. Plurimum habent dignitatis & præstantiæ mamma & oculus dexter, eademque rectitudo in inferioribus partibus. Nam & mares in dextris innasci solent. Purgationes menstruas in mulieribus si sistere voles, cucurbitulam maximam iuxta mammam defigito. Trimestris foetus de omnibus certitudinem facit, quippe tunc perfectionem accipit. Si lac magna copia profluat, foetum imbecillum esse necesse est. Quod si mammae solidiores fuerint, foetum esse saniozem indicant. Vtraque mamma venam crassam habet. Qua in re maxima prudentiæ pars inest. Lotium substillum aut urinæ difficultatem, venæ sectio soluit. Locis superioribus, qui ad caput sunt, ad humorum excretionem turgentibus, & suapte sponte motis, vlcera purgatio, vomitus & sudor conferunt.

Ex alui perturbatione aut tussi cancro oborto os amarum redditur. In potu dandum elaterium bis aut ter, dum ne balbus fuerit: florem æris vstum dum rufescat apponere oportet, & spongiam, nisi si balbus fuerit. Anxietudinis & molestæ corporis iactationis incontinentiæ ve, horroris & oscitationis remedium, est vinum pari aquæ mixtura temperatum aut lac. Grauiissimos aurium dolores affixa cucurbitula tollit. Superiorum partium dolorem genuum aut coxendicum dolor, aut anhelatio oborta, hæc omnia soluit.

In tenuioris intestini morbo, eoq; non intenso sed leui, frigidum vinum multum & meracum quantum conuenit dandum, quoad somnus aut crurum dolor obortus fuerit. Quem febris quoq; & intestinorum difficultas sine dolore soluunt. In præcordiorum contensione, manus compressio & balneum prodest. Ad reduitiam galla nigra cum melle facit. Aqua inuadente & imminente, lactis cotylas octo in potum exhibeto. Quod si vomat neque bibat, pulmentarium ruris acre, quod ex intrito allio & cepa fit (myttoton vocant) apponito. Ad conceptum: Polypos paruos in prunis assatos quam calidissimos & propè semiustulatos esui dato, pastillosque ex nitro Ægyptio trito, coriandro & cumino, naturalibus subdito. In capitis dolore ex crapula, meri cotyla potui danda. Quod si aliter dolor contingat, panis quam calidissimus cum mero in escam exhibendus. Si quem calor aut febrisprehendat, neque ex bile, neque ex pituita, sed aut ex lassitudine, aliave de causa febricitet, calida multa affusa caput irrigato; quoad in pedibus sudor exciteur, farinamque quam crassissimam coquito. Excitato verò in pedibus sudore farinam plurimam & calidissimam edat super ebibito mero, & stragulis coopertus placidè quiescat. Aut certè narcissi duo aut tria capita in cœna edat. Venturum furorem prænunciat, cui in mammis sanguis colligitur.

Hippocratis Coi medicorum longe principis, de morbis vulgaribus,

LIBER TERTIVS.

ANVTIO FOESIO Mediomatrico Medico, autore,

SECTIO PRIMA.

Aeger primus.

Pythio ad Telluris ædem habitabat. Huic statim primo die tremor ex manibus, febris acuta, & mēris vacillatio cœpit. Quæ omnia postridie exasperata sunt, & tertio eadē perseverauerunt. Quarto, ex aluo pauca, syncera, biliosa transmissa sunt. Quinto inualuerūt omnia, tremores persevera-

runt, somni exigui aderant, aluus constitit. Sexto sputa fuerunt varia, aliquantulum rubra. Septimo os perperam distractum est. Octauo ingrauescentibus omnibus etiamnum tremores permanebant. Vrinæ verò à principio quidem & ad octauum vsque diem tenues, decolores, sublime quiddam in medio innataus nubilum habebant. Decimo sudoribus prouocatis paulumque maturioribus redditis sputis iudicatus est, & sub iudicium ipsum urinae aliquantis per tenues visæ sunt. Post iudicationem verò, quadragesimo tandem die circa sedem suppuratio facta est, & in stranguriam abscessus transit.

Aeger secundus.

Hermocrates qui secundum nouum murum decumbebat, igne, hoc est vehementissima febre correptus est. Cœpit ex capite lumbisque dolere, præcordia molliter contendeantur. Lingua verò per exordia deusta fuit, confestimque surditas obnata est, somni non aderant, sed nec admodum sitibundus erat. Vrinæ crassas, rubras, quæ in matella depositæ non subsidebant, reddidit. Ex aluo verò exusta non pauca demissa sunt. Quinto die urinas minxit tenues, suspensum quid in medio habentes, neque subsidentes. Sub noctem desipuit. Sexto aurigine tentatus est, ingrauescebant omnia, neque sibi satis constabat. Septimo molestè habuit, urinae tenues, similes erant, identidem subsequenter diebus se gessit. Ad vndecimum autè diem alleuari omnia visa sunt. Sopor cœpit, urinae crassiores, subrubræ, deorsum tenues erant neque subsidebant. Paulisper ad intelligentiam rediit. Decimo quarto à febre immunis fuit, non sudauit, dormiuit, prorsus mente constabat, urinae eadem. Ad decimum septimum reuertit morbus, incaluit, deinceps febris erat acuta, urinae tenues. Rursus autem vigesimo die iudicatus est, à febre immunis fuit, neque sudauit. Hoc toto tempore cibum auersabatur, mente constabat, loqui non valebat, lingua resiccabatur, non sitiebat, sopore tentatus aliquantulum dormiuit. Circiter verò quartum & vigesimum, denuo incaluit, aluus fluida, liquida & tenuia multa demisit, & proximis deinceps diebus febris acuta prehensit, lingua exusta est. Septimo & vigesimo obiit. Huic per totum morbum

bum surditas permanfit, vrinæ crassæ & rubræ non subsi-
debant, aut tenues & decolores, & suspensum quid in medio
innatans habebant. Cibum verò capere non valebat.

Aeger tertius.

Quidam in Dealcis hortis decumbens, ex longo inter-
uallo capitis grauitate & temporis dextri dolore conflicta-
tus, ex leui verò occasione, igne, hoc est vehementi febre,
correptus decubuit. Postridie ex sinistra nare paucus synce-
rus sanguis effluxit. Aluus autem stercora probè demisit.
Vrinæ tenues, in quibus varia inerant suspensa quædam in
medio innatantia, hordei tosti non exactè moliti crassiori-
bus frustulis ferè similia, genitaleque semen referèria. Ter-
tio die febris acutaprehendit, deiectiones nigræ, tenues,
spumantes processere, & quæ in iis secessibus subsidebant
liuida erant, sopore aliquantulum premebatur, cum desur-
geret molestè habebat. Quæ in vrinis subsidebant liuida &
aliquantisper glutinosa erant. Quarto biliosa, flaua, pauca,
vomitione reiecit, paulumque intermittens, virulenta. Ex
nare sinistra paucus syncerus sanguis defluxit, deiectiones
eædem vrinæque erant, paucus tenuisque sudor circa caput
& iugulum obortus est, lien sublatus iertumuit, scœmur è di-
recto respondens dolorprehendit. Præcordiorum dextro-
rum contentio submollis fuit, nocte non dormiuit, aliquân-
tulum delirauit. Quinto deiectiones fuere copiosiores, ni-
græ, spumantes, in quibus subsidebant nigra, nocte nihil
dormiuit, desipuit. Sexto deiectiones nigræ, pingues, gluti-
nosæ, fœtidæ erant, dormiuit, meliusque mente constabat.
Septimo lingua valdè resiccata, sitibundus erat, non dor-
miuit, delirauit, vrinas tenues neque probè coloratas red-
didit. Octauo aluicrementa nigra, pauca, coacta, quieuit,
ad sefè rediit, neque valdè siticulosus fuit. Nono oborto ri-
gore febris acuta inuasit, insudauit, perfrixit, delirauit, dex-
ter oculus peruersus est, lingua resiccata, siticulosus erat &
insomnis. Decimo in iisdem versabatur. Vndecimo prorsus
per omnia mente constabat, febre liber, insudauit, vrinæ te-
nues ad iudicationem visæ sunt. Duos dies à febre integer
remanfit, quæ decimo quarto repetiit, mox verò nocte non
quieuit, omninò desipuit. Decimo quinto vrinam turbidam

reddidit, cuiusmodi fit ex his quæ vbi subsederunt, commo-
uentur, febris acuta prehendit, penitus desipuit, non quie-
uit, genua & tibias dolor occupauit. Ab aluo autem ex glâ-
de supposita, stercora nigra exierunt. Decimosexto vrinæ
tenues sunt redditæ, quæ suspensum quiddam in medio in-
natans nubilosum habebant, delirauit. Decimosепtimo
mane extrema frigescebant, tegumentis conuolutus est,
grauiter febricitrauit, sudore per totum corpus dimanante
alleuatus est, paulò plus intelligebat, neque febre liber, siti-
bundus erat. Vomitione refusa sunt biliosa, flaua, pauca. Ex
aluo verò stercora prodierunt, ac mox paulò nigra, pauca,
tenuia. Vrinx tenues neque laudabilis erant coloris. Deci-
mo octauo sopore detentus est neque ad intelligentiam re-
dierat. Decimonono eadem perseuerauerunt, vrinx tenues
erant. Vigésimo dormiuit, in totum mente constabat, sudo-
re correptus à febre immunis fuit nec sitiuit. Vrinx verò te-
nues erant. Altero & vigésimo paululum desipuit, non nihil
sitiuit, præcordiorum dolor & continēs ad vmbilicum pal-
pitatio occupauit. Quarto & vigésimo in vrinis subsidentia
inerant, penitus mente constabat. Vigésimo septimo co-
xendicis dextri dolor cepit, vrinas tenues reddidit in quibus
subsidentia inerant, de reliquo verò placidissimè habuit. Ad
vigésimum nonum oculus dexter doluit, vrinx tenues red-
ditæ sunt. Quadragesimo pituitosa, alba, copiosa, aluus de-
iecit, sudore multo ex toto corpore diffluente, perfecta iu-
dicatione est absolutus.

SECTIO SECUNDA.

Aeger quartus.

Philistes in Thaso, ex longo interuallo capite dolebat,
tandemque etiam altissimo sopore aliquantulum corre-
ptus decubuit. Obortis autem ex comestationibus febribus
assiduis, ingravescebat dolor, nocte primùm incaluit. Pri-
mo die biliosa, pauca, vomitione re fudit, flaua primùm, de-
inde verò æruginosa plurima. Ab aluo autem stercora exie-
runt, non implacida fuit. Postridie surditas obuēnit, febris
acuta cum præcordiorum dextrorum contentione, quæ in-
tro vergebant. Vrinas tenues & perspicuas reddidit, in qui-
bus suspensum quiddam in medio innatans paucum, semini

genitali simile inerat. Circa meridiem vehementer insan-
 uit. Die tertio permolestè habuit. Quarto conuulsionibus
 exagitatus est, exasperata sunt omnia. Quinto sub tempus
 matutinum defunctus est.

Ager quintus.

Charion, qui apud Demænetum decumberebat, ex potu,
 igne, hoc est febre vehementissima correptus est, statimque
 capitis grauitas cum dolore occupauit, non dormiuit, alius
 perturbata secessus tenues & aliquantulum biliosos demi-
 fit. Tertiò die febris acuta inuasit & capitis tremor, præci-
 10 pue verò labri inferioris, pauloq; post rigor, conuulsionis,
 omninò desipuit, nox molesta fuit. Quarto quieuit, pauli-
 sper dormiuit, delirauit. Quinto laboriosè habuit, exaspe-
 rata sunt omnia, delirium. nox molesta, non dormiuit. Sex-
 to eadem perseuerare. Septimo nouo suborto rigore fe-
 bris acutaprehendit, & per omnia membra diffusio sudore
 iudicatus est. Huic per totum morbum ex aluo deiectiones
 biliosæ, pauca, synceræ prodierunt. Vrinæ tenues erant,
 20 boni coloris, quæ sublime quiddam in medio innatans nu-
 bilosum habebant. Ad octauum urinas melioris coloris, in
 quibus subsidencia inerant candida & pauca reddidit, ad in-
 telligentiã rediit, à febre immunis fuit, quæ nono repetiit.
 Ad decimum quartum autem grauiter febricitauit, insuda-
 uit. Decimosexto biliosa, flaua, copiosa, vomitione reiecit.
 Decimosextimo nouo desuper orto rigore febris acuta in-
 uasit, & sudore dimanante à febre iudicatione absolutus est.
 Vrinæ post morbi reuersionem & iudicationem melioris
 30 erant coloris, atque in his subsidencia inerant, neq; per
 recidiam mentis alienatio adfuit. Decimooctauo paulum
 incaluit, atque insuper sitibundus, urinae tenues, sublime
 quiddam in medio innatans nubilosum habebant, aliquan-
 tulum delirauit. Ad decimum nonum à febre immunis fuit,
 ceruicis dolor occupauit, urinis subsidencia inerant. Vigesi-
 mo perfecta iudicatione absolutus est.

Ager sextus.

Euryanaëtis filiam virginem, ignis, hoc est febris vehe-
 mentissima,prehendit. Sine sui autem perpetuò permanfit,

neque cibos villos admittebat. Aluus pauca demisit, vrinae tenues, paucae, neque probi coloris erant. Incipiente autem febre, ad sedem dolor erat. Sexto verò die à febre immunis fuit, non sudauit, iudicata est. Quòd ad sedem enatum erat paululum suppurauit, simulque iudicatione disruptum est. Ab iudicatione septimo die, rigore correpta aliqua autulum incaluit, sudauit. Octauo verò post iudicationem die non admodum rigit, posteaque extremorum frigus semper adfuit. Ad decimum, post eum quem habuerat sudorem, delirauit, rursusque statim ad mentem rediit. Ista autem (vt fe-¹⁹rebant) ex degustata uua huic contigerat. Vbi autem duodecimum diem intermisset, plurimum rursus despiebat. Aluus conturbata, biliosa, pauca & syncera, tenuia, mordacia reddidit, crebro desurgebat. Septimo verò die ex quo postremum delirasset, mortua est. Hæc ab ipso morbi exordio ex faucibus doluit, & continuum ruborem habuit, gurgulioque retractus est destillationes multæ, paræ, tenues, acres, aderant. Tussiebat, neque concoctum quicquam educebat. Toto morbi tempore omnis generis cibos auersata est, neque quicquam appetiuit, non sitiit, neque quicquam²¹ effatu dignum bibit, taciturna erat, nihil loquebatur, mæror & animi desperatio inerat. Erat autem natiua quædam ac congenita ad tabem propensio.

Aeger septimus.

Quæ apud Aristonem erat & angina conflictabatur, primum ex lingua laborare cœpit. Vox obscure se prodebat, lingua rubens & resiccata erat. Primo die horruit, incaluit. Tertio rigor, febris acuta præhendit, colli tumor subruber, durus, & in pectus vtraque ex parte imminabat, extrema frigida, liuida, spiratio sublimis, potus per nares refluxebat, neque deuorare quicquam poterat, deiectiones & vrinae restiterunt. Quarto exasperata sunt omnia. Quinto angina periit.

Aeger octauus.

Qui ad Mendacium forum decumbebat adolescens, ex lassitudinibus, laboribus, ac cursibus præter consuetudinem, igne, hoc est febre vehementissima, correptus est. Primo die conturbata aluus, biliosa, tenuia multa reddidit. Vri-
næ

næ tenues & nigricantes erant, somnum non cepit, sitibundus fuit. Postridie exasperata sunt omnia, deiectiones plures erāt & importuniores, neque dormiuit, mens perturbata fuit, aliquantulum insudauit. Tertio inquietè habuit, sitibundus, nauſabundus, multa corporis iactatio & angustia, extrema liuida & frigida; præcordiorum cōtensio submollis utriusque. Quarto somnum non cepit, peius habuit, septimo obiit. Ætas erat annorum prope viginti.

10 *Æger nonus.*

Mulier ad Tisamenum molestis voluuli casibus appetitã fuit, multis vomitionibus conflictabatur, potum continere non poterat. Dolores circa præcordia adærant, qui in inferioribus secundum ventrem locis cum torminibus assiduis urgebant. Non siccabat, incalescebat, extrema perpetuò frigeſcebant, stomachi fastidio laborabat, vigilerat. Urinas paucas, tenues reddidit. Alui recrementa cruda, tenuia, pauca. Nil ampliùs iuuare poterat, defuncta est.

20 *Æger decimus.*

Ex his quæ circa Pantimiden erant, mulier quædam ex infantuli fœtus abortione, primo die igne, hoc est febre vehementissima correpta est. Lingua reficcata, siticulosa erat, æstuabunda cum insomnia. Aluus conturbata ex multis tenuibus & crudis. Postridie nouo oborto rigore, febris acutaprehendit, venter multa reddidit, non dormiuit. Tertio die inaugebantur dolores; quarto delirauit; septimo defuncta est. Aluus per totum morbum recrementis multis tenuibus, crudis fluxit, urinæ paucæ, tenues erant. Febris ardens.

30 *Æger undecimus.*

Alteram ex abortiuo fœtu circiter quintum mensem, ignis, hoc est febris vehementissima,prehendit. Per exordia vetò sopore rursusque insomnia detinebatur cum lumborum dolore & capitis grauitate. Secundo die aluus turbata est, primumque pauca, tenuia & sincera deiecit. Tertio plura & peiora, nocte nihil dormiuit. Quarto mēs emota fuit,

merus atque animi ægritudo inerat, dexter oculus peruersus est, sudor paucus & frigidus circa caput dimanauit, extremitates frigide. Quinto exasperata sunt omnia, multum delirauit confestimque rursus ad intelligentiam rediit, siticulosa erat, in somnis. Aluus per totum morbum multis & intempestiuis fluxit. Vrinæ paucæ, tenues, nigrescentes erant: extrema frigida, subliuida. Sexto eadem perseuerarunt. Septimo phrenitide extincta est.

Aeger duodecimus.

Que in Mendacium foro decumbebat, tum primùm laboriosè masculum enixa, igne, hoc est febre vehementissima, correpta est. Statim per exordia sitibunda, ex stomachi fastidio & oris ventriculi dolore laborabat, lingua resiccata erat, aluus tenuibus, paucis, perturbata fuit, neque somnum cepit. Postridie nouo aliquantulum suborto rigore febris acutaprehendit, modicus circa caput sudor frigidus dimanauit. Tertio non sine dolore aluo cruda, tenuia, multa demissa sunt. Quarto nouus obortus est rigor, exasperata sunt omnia, peruigil fuit. Quinto molestè habuit. Sexto eadem perseuerarunt. Ex aluo verò liquida multa secessere. Septimò nouo suborto rigore febris acuta corripuit, sitis multa aderat & incontinens corporis iactatio. Ad vesperam frigidus toto corpore diffusus est sudor, perfrixit, extremorum frigus, quæ nec iam ad calorem reuocari poterant. Iterumque sub noctem oborto rigore extrema non recalescebant, neq; dormiuit, aliquantulum delirauit, confestimque rursus ad intelligentiam rediit. Octauo circa meridiem recaluit, sitiuit, sopore oppressa fuit, nauseabunda. Biliosa, pauca, non nihil flaua vomitione refudit, nox iniquies, non dormiuit, multum confertas vrinas reddidit idq; non sentiens. Nonò remissa sunt omnia, sopore detenta est, ad occasum suborto aliquantulum rigore, pauca, biliosa, vomuit. Decimo rigor, febrilis insultus, neque quicquam quieuit. Mane vrinam multam, in qua nulla subsidentia inerat, reddidit, extrema recaluerunt. Vndecimo vomuit virulenta, biliosa, non ita multò post rigore correpta est, rursusque extrema frigescerant. Sub occasum sudor, rigor, vomuit multum, noctem molestè tulit. Duodecimo multa, nigra,

nigra, foetida vomuit, singultus multus adfuit & sitis molesta. Decimotertio rigore correpta, nigra, graueolentia, multa vomitu effudit. Circa meridiem verò voce defecta est. Decimoquarto sanguis per nares effluxit, defuncta est. Huic per totum morbum aluus lubrica & horroris sensus adfuit. Ætas erat annorum ferè septendecim.

SECTIO TERTIA.

Status Pestilens.

10 Annus Austrinus, imbribus abundans, atque in totum à ventis tranquillus fuit. Quum autem paulo superioribus anni temporibus, iusto maiores siccitates viguissent, sub Arcturum, spirantibus austris, multum pluit. Autumnus obscurus, nebulosus, cum aquarum abundantia, hyems austrina, humida & leuis. Longo verò post Solis cõuersionem interuallo, iuxta æquinoctium, extremæ hyemis frigora adfuerunt, iamque sub Æquinoctium ipsum Aquilonares venti cum niuibus non ita diu spirauere. Ver rursus Austrinum, à flatibus quietum, aquæ multæ & continentes ad canem vsque. Æstas serena, calida, æstus præfocantes magni. 20 Anniuersarij venti (etefias vocant) pauci disunctim spirauere. Sub arcturum rursus spirantibus aquilonibus, aquæ multæ. Existente igitur anno austrino, humido & leni, hyeme quidem salubriter agebant, præter tabidos, de quibus mox scribetur.

Ante ver, autem vnà cum frigoribus consecutis ignes sacri plurimi, partim quidem aliqua de causa, partim quidem sine ea contingebant, atque hi maligni quidem multos sustulerunt. Multi ex faucibus laborabant, voces vitiatæ 30 erant, febres ardentes vnà cum phrenitide, serpentina oris vlcera, pudendorum tubercula, lippitudines, carbunculi. Alui perturbatæ, cibos auersabantur, & hi quidem partim siticulosi, partim sine siti erant, Urinæ turbulentæ, multæ, malæ, reddebantur. Sopore vt plurimum detinebantur, rursusque peruigiles. Morborum solutiones prorsus nullæ partimque difficiles, aquæ inter cutem, tabidi multi. Atque hi quidem morbi populariter vulgabantur. Ex enumeratorum autem generum vnoquoque laborabant multi & moriebantur plurimi, eorumque singulis hunc in modum

accidit. Multis certè ignis sacri occasio ex contemnendis valde que paruis vlcerulis toto corpore oblata est, præcipuè verò sexagenariis circum caput, vel si quid paululum negligeretur. Nonnullis autè, etiam inter curationes ipsas, magnæ inflammationes contingebant, multusque ignis facer e-leteritè vbique populabatur. Horum igitur plurimis abscessus ad suppurationes vertebant, carniùmque & ossiùm ac neruorum ex decidentia mutilationes magnæ fiebant. Neque verò contracta fluxio puri erat affinis, sed aliud quoddam putredinis & fluxionis multæ ac variæ genus. Quibus itaque circa caput huiusmodi aliquid contigit, totius capitatis & menti glabrationes, ossiumque denudationes & prolapsus acciderunt, multæque fluxiones fiebant, istaque partim in febribus, partim sine his aderant. Atque hæc terrorem potius quam periculum denanciabant. Quibus nanque talium maturatione res ad suppurationem deuenit, eorum plerique superstites euadebant. At verò quos inflàmatio quidam facerque ignis reliquerat, nullumque huiusmodi abscessum creauerat, ij frequentes periere. Similiter quoque & quacunque corporis parte oberrarunt, ista contigerunt. Multis siquidem brachium ac cubitus totus defluebat. Nonnullis verò ista latera malè vexabant, aut anteriorum aut posteriorum aliquid. Est vbi etiam fœmur integrum, aut tibia, aut pes totus denudabantur. Horum autem omnium grauissimè vrgebant quæ circum pubem pudendaque contingebant. Atque ea quidem fuit eorum quæ cum vlcere aut occasione aliqua externa contigerunt conditio. Multis autem vnà cum febribus ipsis, aut ante febrem, atque etiam post febres ipsas inciderunt. Illud verò ipsis inerat, vt quæcunq; per suppurationem abscederent, si vel insignis aliquaalui perturbatio, aut probarum vrinarum transmissio exitisset, per ea ipsa solutio procederet: sin quibusdam nihil horum contigisset, temereque & sine vlla solutionis significatione euanescerent, ea mortem inferebant. Longè igitur plurimos facer ignis vere appetiuit, qui & per ætatem & sub autumnum consequebatur. Magna verò perturbatio quibusdam inerat, & ad fauces tubercula, linguæque inflammationes, & quæ secundum dentes abscederent. Multisque vocis vitiatæ & præpeditæ facta est significatio,

ficatio, potissimè quidem his qui tabescere cœpissent, atq; etiam febre ardente detentis & phreniticis.

Cœperunt itaq; febres ardentes & phrenitides antè ver, post ea quæ præcesserunt feigora, plurimiq; tunc diu ægrotarunt grauibsq; & lethalibus casibus conflictati sunt. Erat autem febrium ardentium quæ obuenerant constitutio huiusmodi. Per initia sopore detinebantur cum stomachi fastidio & horroris sensu febris acuta, neque magnopere sitiebant aut delirabant. Ex naribus paucus stillauit sanguis. Plurimos accessiones diebus paribus inuadebant. Atque sub ipsas accessiones obliuio, membrorum exolutio & vocis defectio contingebant. His quidem pedes summi & manus frigidiores euadebant, multoq; maximè circa accessiones, deinde verò lentè nec probè recalescebant, rursusq; ad intelligentiam redibant & loquebantur. Eos autem aut perpetuus sopor non somnolentus detinebat, aut vigiliæ cum laboribus. Horum plærisque aluus recrementis crudis, tenuibus, multis turbabatur. Vrinæ multæ, tenues, neque indicatorij neque boni quicquam habebant.

2° Neque aliud quicquam in ita affectis decernebat, neque enim ritè sanguis è naribus profluebat, neque aliud quicquæ eorū quæ abscedere nata sunt iudicatione tentabatur, moriebaturq; vnusquisque, vti fors ferebat, vago & incerto ordine, plærunque circa iudicationes, quidam verò longius producti cum vocis defectione, nonnulli etiam cum sudoribus. Quæ quidem his qui perniciosè haberent contingebant. Quin & similia phreniticis fiebant. Atque hi omnino sine siti erant. Neque phreniticorum quispiam vehementer insaniuit, sicut in cæteris vsuuenire solet, sed ex mala alia

3° quadam & languida in somnū degrauatione grauiter peribant. Aliæ insuper etiam febres viguerunt, de quibus mox scribetur. Multis os serpentibus vlceribus affectum vlcerosumve fuit, fluxiones ad pudenda multæ, exulcerationes, tubercula intus & extra circum inguina. Lippitudines humētes, longæ, diurnæ, non sine doloribus, palpebris foris & intus adnascabantur quædam quæ multorum aciem perderent, ficos nominant. Enascebantur verò cum aliis in vlceribus multa, tum in pudendis. Carbunculi æstate multi atque alia quæ putredinis nomine donantur. Pustulæ item

magnæ. Serpentina vlcera plarisque magna. Quantum autem ad aluum spectabat, plarisque circa eam multa & noxia euenerunt. Primùm quidem crebræ & inanes egerendi voluntates multis molestæ, imprimis verò pueris atque iis omnibus qui pubertatem nondum attigerant, eorumque plurimi peribant. Multi intestinorum læuitate vexabantur, quidam difficultate intestinorum, neque hi admodum molestè. Alius autem biliosa & pinguis, & tenuia, & liquida demittebat, ac multis quidem eò morbus ipse decubuit, tum circa febres, tum in febribus. Tormina cum doloribus aderant, itemque conuolutiones malignæ. Multis in corpore existentibus ac suppressis exitus. At neque excuntia dolores tollebant, multæque corporis partes affectæ erant. Atque ad ea quæ adhibebantur non facilè habebant. Purgationes, nempe plurimos magis offendebant. Eorum verò qui ita habebant plarique quidem subito moriebantur, multi etiam diutius perdurabant. Atque vt semel absoluam, tū qui diurnis, tum qui acutis tentabatur morbis, ex ventris vitio omnes ferè periere. Omnes nanque venter pariter sustulit. Omnes autem in quos sanè incidi, præter præscriptos omnes morbos quibus vexabantur, cibos equidem auersabantur. Plarique verò præcipueque hi ipsi & qui eodem modo affecti erant, sed & ex aliis qui etiã perniciosè haberent. Siticulosi partim quidem erant, partim verò siti vacui. Ex his quos febres aliaque vexabant, nullus intempestiuè potum sumsit, sed quo ad potionem, licebat eam instituere viuendi rationem quam velles. Vrinæ autem copiosa prodibant, neque potioni ingestæ respondebant, verum plurimùm superabant, multumque etiam vitiosa erant urinae redditæ. Nam neque crassitudinem, neque concoctionem habebant, neque probè expurgabantur. In multis nanque probæ per vesicam expurgationes bono sunt. Plurimis verò colliquationem perturbationemque, & dolores, & moram & iudicationis cessationem portendebant. Sopore autem detinebantur, imprimis quidem phrenitici & qui febre ardente laborabant, quin etiam cæteris in omnibus maximis morbis, quòd cum febre contingerent. Omnino verò plarosque aut grauis sopor comitabatur, aut tenues & parui somni.

Multa

Multa alia præterea passim vulgata sunt febrium genera, tertianæ, quartanæ, nocturnæ, assiduæ, diuturnæ, incertæ & vagæ, implacidæ, inconstantes. Atque hæc omnes non sine multa perturbatione contingebant. Plærisque etenim alius cum horroris sensu turbabatur, sudores nihil decernebant, vrinæque quales supra descripsimus. Eorum verò plærisque hæc erant diuturna. Neque enim decernebant quæ iis ipsis abscedebant, quod cæteris vsu venire solet. Omnino quidem omnibus difficiles erant iudicationes, aut nullæ, aut diuturnæ, his verò quàm maximè. Atque horum pauci circa octogesimum diem iudicatione absoluebantur, magna autem ex parte iis temerè defecerunt. Horum etiam pauci ex aqua inter cutem moriebantur erecti & stantes. Plætosque verò etiam præter alios morbos tumores exagitabant, ac præ cæteris tabidos. Maximè autem & grauissimè affixit tabes plurimosque interemit. Nempe cum multis ad hyemem cœpisset, hi magna ex parte decubuerunt, partim verò erecti & stantes pertulerunt. Ineunte autem vere eorum qui decubuerant plærique perierunt, reliquorum verò nullum tusses reliquerunt, verùm æstate remiserunt. At sub Autumnum omnes decubuerunt, multique interierunt, eorum verò plærique diu traxerunt. Horum itaque plurimi, ex his de repente pessimè affligi cœperunt, crebri erant horrores, plærunque febres assiduæ, acutæ, sudores etiam intempestiui, multi, continenter frigidi, refrigeratio multa, vixque recalescebant. Alui variis modis subsistentes, rursusque illico lubricæ, atque eorum quæ pulmones offendebant per inferna transmissio. Vriatum illaudatarum abundantia, corporis extenuationes malæ.

30 Tusses autem omninò quidem multæ aderant, multaque cœta & liquida educebant, neque verò admodum laboriosè. Quod si etiam quadantenus laborarent, rursus tamen valde placidè & molliter omnibus ex pulmone purgatio procedebat, fauces non admodum mordebantur neque; saluigines quicquam infestabant. Viscida nihilominus & alba, liquidaque; & spumosa multa ex capite descende bāt. Longè verò maximum malum tum hos tū etiam cæteros comitabatur, ciborum fastidiū, vti paulò ante scriptum est. Nam neque; ad potionem neque; ad cibum alacriter habebant, sed valde

siti vacui degebant. Corporis grauitas inerat & sopore detinebantur. Ac fere omnes tumoribus corripiebantur & in aquam inter cutem euadebant. Horrore concutiebantur & sub mortem delirabant.

Erat autem tabidorum species ex iis qui glabri erant, subalbidi, lentis colorem referentes, subrubri, caesis oculis, pituita alba redundantes, & quibus scoptula aperta alarum instar à tergo extabant atque prominebant, mulieresque eodem modo se habebant. Itidem & qui ad atram bilem generandam essent idonei & subsanguinei. Atque hos febres ardentes & phrenitides, & intestinorum difficultates tentabant. Iuuenes crebrae & inanes egerendi cupiditates, pituitosos longa alui profluvia, acria & pingua ventris recrementa biliosos vexabant. Omnibus autem quos paulò supra descripsimus, ver quidem erat molestissimū plurimosque sustulit. Aestas verò placidissima, minimeque multi perierunt. Per autumnum rursus & sub Vergilias, multi interierunt quartana febre detenti. Mihi porro videtur aestas illa meritò multum profuisse. Aestiuos namque morbos succedens bruma soluit, & brumales adueniens aestas dimouet. Quamquam quae tunc fuit aestas ex sese non satis suae naturae constabat, verum de repente calida, austrina, & à ventis silens fuit, nihilominus tamen ad aliam temporis conditionem mutata profuit. Per verò magni in arte estimo, posse de iis quae scripsimus cogitationem rectè suscipere. Eorum namque usum qui calluerit, is mihi non magnopere videtur in arte aberrare posse. Exactè autem tenere oportet propriam cuiusque temporum anni conditionem, & statum, morbumque ipsum, & quidnam boni commune sit constitutioni cum morbo, quidnam & mali constitutio, aut morbus inter se commune habeat. Et quisnam morbus diurnus sit & exitium afferat, aut quisnam diurnus & ex quo egri euadant. Et quisnam praecipuus & exitialis, aut quisnam praecipuus & salutaris. Atque ex his ipsis tum indicatoriorum dierum series obseruanda est, tum etiam praedicandi facultas suppetit. Ac in his exercitato procliue est instituendae victus rationis tempus & modum cognoscere, & quibusnam ea praescribenda sit.

Primus.

Parius quidam in Thaso, qui supra Dianæ fanum decumbebat, f. bre acuta correptus est, statim quidem assidua, ardente, siticulosa. Per exordia sopore detinebatur, rursusque vigiliis vexabatur. Aluus inter initia turbulenta, urinae albæ. Die sexto oleosam urinam reddidit, delirauit. Septimo exacerbata sunt omnia, non dormiuit. Quin & urine similes & mens perturbata. Ex aluo verò biliosa & pinguis prodire, Octauo deinceps parū ex naribus stillauit, vomitione refusa sunt virulenta, pauca, aliquantulum quieuit. Nono eadem perseuerauere. Decimo cuncta remisissent. Undecimo, sudor, sed non toto corpore dimanauit. Corporis quidem summa perfrixerunt, sed mox recaluit. Duodecimo, grauiter febricitauit, aluicrementa biliosa, tenuia, copiosa. In urinis suspensum quid in medio innatans inerat, delirauit. Decimoseptimo permolestè habuit. Nam neque somni aderant, neque tamen febris intendebatur. Vigesimo sudor vndiq; profluxit, peruigil fuit, deiectiones biliosæ, cibum auersabatur, sopore detentus est. Vigesimoquarto recidiua contigit. Trigesimoquarto à febre immunis fuit, aluus non substitit, moxque recaluit. Quadragesimo sine febre, aluus non diu substitit, cibum auersabatur rursus aliquantulum febricitauit, idque perpetuo inordinatè, partim quidem à febre liber, partim verò non. Nam si quando intermitteret alleuaretque, statim repetebat. Cibariis etiã multis vilib⁹ & vitiosis utebatur. Circa reciduas somni mali, delirauit. Urinas tunc reddebat crassas quidem, verum turbulentas & prauas. Ex aluo coacta moxque diffuentia demittebantur. Febriculæ assiduæ aderant, deiectiones multe tenues. Cetero & vigesimo die defunctus est. Huic aluus ab initio continenter biliosis, liquidis, multis diffuebat, aut si consisteret, feruida & cruda deiciebat. Urinae per totum morbum malæ. Sopore fere detinebatur, nec sine doloribus, eratque insomnis, cibos auersabatur, assidueque febris ardens vexabat.

Ager secundus.

Quæ in Thaso ad frigidam decumbebat, vbi filiam eni-
 ra est, nec purgationes irent, eam tertio die febris acuta cū
 horroris sensu corripuit. Ex longo tamen ante partum in-
 teruallo ex febre decumbebat, cibumque fastidiebat. Post
 rigorem autem febres fuerunt assidue, acutæ, cum horrore.
 Octauo proximisque diebus multum delirauit, statimque
 ad intelligentiam rediit. Aluus perturbata, multa, tenuia,
 aquosa, bile permixta demisit, absque siti erat. Vndecimo ¹⁰
 mente constabat, sopore tamen detinebatur, vrinas mul-
 tas, tenues & nigras reddidit, peruigil erat. Vigesimo cor-
 poris summa paulum perfrixerunt, moxque calor rediit, non
 nihil mente mota est, peruigilauit. Alui deiectiones eadem
 perseuerarunt, vrinæ dilutæ, multæ. Vigesimo septimo à fe-
 bre immunis fuit, aluus substitit. Non longè verò post ad
 coxendicem dextram vehemens enatus dolor diu tenuit, fe-
 bres rursus subsecutæ & vrinæ aquosæ. Quadragesimo cir-
 ca coxendicem dolores alleuarunt, sed tussis assiduæ, humi-
 dæ, multæ tenuerunt, aluus suppressa est, cibum fastidiebat, ²¹
 vrinæ eadem. Febres verò in totum quidem non desine-
 bant, sed errabundas & incertas habebant accessiones, &
 partim quidem sic, partim verò non prehendebant. Sexa-
 gesimo tussis absque vlla iudicationis significatione defe-
 cerant. Neque enim vlla sputorum concoctio extitit, neque
 aliud quicquam eorum quæ abscedere solent. Maxilla dex-
 tra cōuulsa est, sopore detinebatur, rursus delirauit, statim-
 que ad mentem rediit. Cæterum à cibus auerso erat animo,
 maxilla quidem loco restituta est, aluus autem biliosa pau-
 ca transmisit, febris intensior fuit, nec sine horrore, proxi- ³¹
 misque diebus voce defecta est, rursusque ad intelligentiam
 rediit & sermocinata est, octogesimoque expirauit. Vrinx
 huic perpetuò nigræ, tenues & dilutæ fuerunt, soporque
 comitabatur, cibos non sumebat, animum despondebat, per-
 uigil, iracunda, implacida, mens atra bile tentabatur.

Ager tertius.

Pythionem in Thaso qui supra Herculis fanum decum-
 bebat, ex laboribus & lassitudinibus negligenterque sub-
 ducta

ducta victus ratione, rigor vehemens & febris acuta prehendit. Lingua resiccata erat, siticulosus, bile abundans, somnium non cepit. Urinæ nigricantes, sublime quid in medio suspensum habebant, neque subsidebant. Altero sub meridiem die corporis extremorum frigus cepit, præcipueque circa manus & caput, sermone & voce defectus est, longo interuallo breuem spiritum traxit, reuocatus est calor, sitiit, noctem quietam duxit, sudor circa caput parum motus est. Tertio die quietè habuit, ad vesperam verò sub Solis occasum aliquantulum perfrixit, perturbatio cum nocte laboriosa, nihil dormiuit. Ex aluo verò pauca stercora coacta trãsmissa sunt. Quarto manè quieuit, sub meridiem autem exasperata sunt omnia, perfrixit, sermone & voce destitutus est, deterius habuit, tandem recaluit. Urinas reddidit nigras suspensum quiddam in medio innatans habentes, noctur placidè habuit & somnum cepit. Quinto alluari visus est, cæterum in ventre grauitas cum dolore tenuit, sitibundus fuit, nox molesta. Sexto manè quidem placidè se gessit, sub occasum verò dolores intenderunt, grauius habuit. Vespere autem ex paruo per aluum infuso venter probè reddidit, noctu somnum cepit. Septimo die magna corporis æstuatione & stomachi fastidio consistabatur & quadam corporis implaciditate tentabatur, oleosam urinam reddidit, noctu turbatio multa, delirabat, somnum nullum capiebat. Octauo manè quidem aliquantulum dormiuit, confestimque perfrectio cepit & vocis defectio, spiratio exilis & imminuta, ad vesperam autem calor rursus reuit, delirauit. Iam verò appetente die paulò leuius habuit, alui recrementa syncera, pauca, biliosa. Nono sopore detinebatur, æstuatione & stomachi fastidio tentabatur cum excitaretur, neque valde sitibundus erat. Sub Solis autem occasum magna corporis inquiete tenebatur, delirauit, nox praua. Decimo manè vox defecit, frigus multum, febris acuta, magna sudoris copia, defunctus est. Hic diebus parib⁹ grauius habebat:

Ager quartus.

Qui ex Phrenitide laborans primo die decubuit, æruginosa & virulenta, multa, tenuia, vomitione refudit, febris horroris sensu insignisprehendit, sudor copiosus, assiduus

roto corpore dimanauit, capitis & ceruicis grauitas non sine dolore. Vrinæ tenues, in quibus sublimia quædam in medio suspensa, parua, dispersa inerant, neque subsistebant. Ex aluo stercora affatim prodierunt, multum delirauit, nihil dormiuit. Postridie mane vox deficit, febris acuta inuasit, sudauit, non intermisit. Totum corpus palpitationes occuparunt, nocte conuulsiones. Tertio die grauiora euaserunt omnia. Quarto mortuus est.

Ager quintus.

Caluum in Larissa, ex fœmore dextro dolor de repente occupauit, nihilque adhibitis remediis est profectum. Primo die febris acuta, ardens, sensumprehendit, comitabanturque dolores. Postridie fœmoris quidem dolores remiserunt, febris autem intēsa est, implaciditate quadam corporis tenebatur, somnum non capiebat, corporis summa frangebant, vinarum copia profluxit, sed nec eæ laudabiles erant. Tertio die fœmoris quidem dolor cessauit, verum mentis alienatio perturbatioque adfuit, & multa corporis incontinentia iactatioque. Quarto sub meridiem celerrimè periiit.

Ager sextus.

Abderæ Periclem febris acuta, continua, cum doloreprehendit, sitis multa, æstuatio & stomachi fastidium aderat, potum continere non valebat. Aliquantulum autem tum ex liene tum ex capitis grauitate laborabat. Primo die sanguis multus ex nare sinistra profluxit. Febris tamē intensior erat, vrinæ reddidit multas, turbulētas albas, quæ nec depositæ subsidebant. Postridiè grauiora euaserunt omnia. At certè vrinæ quidem crassæ erant, verum quæ magis subsiderent, stomachi fastidium & æstuatio alleuata est, dormiuit. Tertio die febris remissa est, vrinæ copiosæ, concoctæ, in quibus multum subsidebat, profluxerunt, noctem quietam habuit. Quarto sub meridiem sudor multus, calidus toto corpore dimanauit, à febre iudicatione est absolutus, nec recidiuam passus est. Morbus erat acutus.

Ager septimus.

Abderæ virginem quæ ad viam sacram decumbebat, febris

bris ardensprehendit. Sitibunda autem erat & peruigil, eique tum primum muliebria profluxerunt. Sexto die vehemens stomachi fastidium adfuit, rubor, horror, cum molesta corporis lactatione. Septimo eadem perseverauerunt. Urinæ tenues quidem, verum probati coloris erant, alius commodè habebat. Octavo surditas, febris acuta cepit, insomnis, aestuabunda, cum horroris sensu mentis erat compos, urinæ eadem. Nono ac proximis diebus eadem perseverauerunt, atque adeo permansit surditas. Decimoquarto mentis perturbatio, febris remissio. Decimosextimo multum ex naribus profluxit, surditas nonnihil est leuata, proximisque diebus stomachi fastidium & surditas aderat, & delira erat. Vigesimo pedum dolor cepit, surditas & delirium intermisit, paucus ex naribus sanguis prorupit, sudoribus à febre liberata est. Quarto & vigesimo febris repetiit, rursusque surditas, pedum dolor perseverauit, mens emota est. Septimo & vigesimo copiosis obortis sudoribus, à febre immunis fuit, surditas reliquit, pedum dolor aliquantulum tenuit. In reliquo verò, perfecta iudicatione absoluta est.

Aeger octauus.

Abderæ Anaxionem ad Threicias portas decumbentem, febris acutaprehendit, lateris dextri dolor continens tenebat, tussis erat sicca, neque quicquam primis diebus expuebat. Siti cruciabatur atque insomnia, urinæ probè coloratæ erant, copiosæ & tenues. Sexto die delirauit. Fortis verò nihil profecerunt. Septimo molestè habuit. Nam & febris intendebatur, neque dolores remiserant, & tusses infestabant, & difficilis spiratio inerat. Octavo facta in cubito vena multus sanguis prout debuit effluxit, dolores certè remiserunt, verum tusses siccae perseverauerunt! Undecimo leniores fuerunt febres, paucus sudor circa caput prodiit, etiamnum tusses tenebant, & quæ ex pulmone prodibant liquidiora erant. Decimosextimo cœpit pauca & concocta expuere, alleuatus est. Vigesimo sudore oborto febre liber fuit, à iudicatione verò in eius habuit. Sitis autem vexabar, nec probæ pulmonis expurgationes erant. Septimo & vigesimo rediit febris, tussit, concocta plurima eduxit, in-

vrinis alba, multa subsidebant, sitis desit, somnum cepit, Trigesimoquarto sudore per totum corpus diffuso, febre liberatus & prorsus est iudicatione absolutus.

Ager nonus.

Abderæ Heropythus rectus & obambulans ex capite doluit, neque verò multò pòst decubuit. Is habitabat ad superiore tractum, febris erat ardens, acuta. Statim initio plurima biliosa vomitione refusa sunt, sitis aderat & magna corporis iactatio & incontinentia. Vrinæ tenues, nigrae, in quibus interdum quidem suspensum quiddam in medio innatans sublime erat, interdum verò non. Nox laboriosa, febrium accessiones subinde variæ ac plærunque inordinatæ. Sub decimum verò quartum diem obsurdit, febres intendebantur, vrinæ eadem. Vigesimo itemque proximis diebus permultum deliravit. Quadragesimo multus è naribus sanguis erupit, magisque ad sese rediit, surditas inerat quidem, verùm minùs vexabat, remiserunt febres. Consequētibus diebus crebrò & paulatim sanguis è naribus proflixit. Ad sexagesimum verò diem, desierunt quidem sanguinis è naribus eruptiones, verùm coxendicis dextræ vehementis dolor tenuit, ac febres intendebantur. Neque verò multò pòst, inferiorum omnium partium dolores exorti sunt. Contigit autem vt aut febres maiores essent, surditasque multa, aut ista quidem remitterēt & alleuarent, verùm inferiorum ad coxendices partium grauiores fierent dolores. Iam verò ad octogesimum remiserunt quidem omnia, verùm nihil dereliquit. Nam & vrinæ probati coloris, in quibus plura subsidebant, prodierunt, & deliria sunt imminuta. Circiter centesimum alius biliosis multis perturbata est, nec pauco tempore talia multa procedunt, tandemque intestinorum difficultas cum dolore vexauit, cætera commodè habebant. In totum autem, tum febres reliquerunt, tum surditas desit. Centesimo prorsus est iudicatione absolutus, febris erat ardens.

Ager decimus.

Abderæ Nicodemus ex venere & potu febre correptus est. Per initia autem stomachi fastidio & oris ventriculi dolore

lore cum siti conflictabatur. Lingua exusta est, vrinę tenues ac nigrae. Postridie febris inuasit cum horroris sensu & stomachi fastidio, nihil dormiuit, biliosa, flaua, vomitione sunt refusa, vrinae eadem perseverabant, noctem quietam transiegit, somnum cepit. Tertio die imminuta sunt omnia & tranquillitas adfuit. Sub Solis occasum rursus corporis implaciditate aliquantulum tentatus est, noctem permolestę tulit. Quarto rigor cepit, febris magna, omnium dolores aderant, vrinae tenues erant, ac suspensum quiddam in medio innatans habebant, multum delirauit. Septimo alleuatio fuit. Octauo caetera remiserunt omnia. Decimo sequentibusque diebus dolores quidem tenuerunt, verum leuiores erant. Accessiones vero & dolores hunc perpetuo diebus fere paribus inuaserunt. Vigesimo vrinam reddidit albam, cui crassitudo inerat, nec deposita subsidebat, copioso sudore profuso visus a febre liber esse. Sub vesperam autem rursus incaluit, iidemque dolores vexarunt, horror adfuit, siis, nonnihil delirauit. Quarto & vigesimo, copiosam vrinam albam reddidit, in qua multa subsidebant. Sudore calido copioso per totum corpus diffuso, a febre iudicatione est absolutus.

Eger undecimus.

Mulier quaedam in Thaso austera & aspera, ex mœrore manifesto recta adhuc & obambulans, in somnia & ciborum fastidio tentata est, siti & magna corporis æstuatione premebatur. Habebat autem ad Pyladis aedes in Plano. Primo die appetente nocte, metus, sermones multi, animi ægritudo, febricula leuis cepit, manę conuulsiones multę vexarunt. Ac sicubi conuulsiones illę multę intermitteret, delirabat, obscena loquebatur, dolores multi, vehementes & continentes aderant. Postridie eadem perseverarunt, somnum non cepit, febris ingrauescebat. Tertio conuulsiones certe cessarunt, sopor vero atque in somnum degrauiatio tenuit, rursusque expergefacta est, exiliit, neque sese continere poterat, multum delirabat, febris erat acuta. Eadem autem nocte sudor copiosus, calidus, toto corpore dimanauit, a febre immunis fuit, somnum cepit, omnino ad sese rediit, iudicatione est absoluta. Ad tertium vero diem

vrinæ nigræ, tenues erant, habebantq; in medio suspensum quiddam innatans, rotundum admodum, neque subsidebat. Sub iudicium autem muliebria copiosa profluxerunt.

Ager duodecimus.

Larissæ virginem quandam febris ardens & acutaprehendit, per uigil erat, sitibunda, lingua fuliginosa, arida. Vrinas probati quid: in coloris reddidit, tenues tamen. Post tridie molestè habuit, non dormiuit. Tertio die aluus aquosa multa transmisit, proximisque diebus talia commodè prodierunt. Quarto vrinam tenuem, paucam reddidit, quæ suspensum quid in medio innatans sublime habebat, neque subsidebat, sub noctem delirauit. Sexto ex naribus sanguis abundè multus effluxit, atque vbi in horruisset, sudore copioso calido per totum corpus diffluente, ex febre immunis iudicatione liberata est. In febribus autem, iamque perfecta iudicatione, tum primùm muliebria descenderunt, quòd ilibatae virginitatis esset. Prorsus verò stomachi fastidio laborabat, horrebat, faciei rubor aderat, oculorum & capitis grauitas. Huic morbus non repetiit, sed iudicatione est absoluta. Dolores diebus paribus inuadebant.

Ager decimus tertius.

Abdere Apollonius, diu rectus & obambulans morbum sustinuit. In tumorem autem ei elata erant viscera, & consuetus hepatis dolor longo tempore perseuerauit, ac tunc sanè etiam auriginosus factus est, flatibus abundabat, & colore erat subalbido. Ex intempestiuore verò potu & bubulæ esu, aliquantulum primùm incaluit, decubuit. Deinde cum lacte vsus esset copioso crudo & cocto, caprillo & ouillo, vitiosaque victus ratione, insignes omnium offensiones factæ sunt. Nam & febres exasperatae sunt, neque memorabile aliquid ex ingestis aluus reddidit, vrinæ tenues & paucæ, neque somnum capiebat, mala inflatio aderat, sitis multa, sopore detinebatur, præcordia dextra cum dolore intumescant, extrema vndiquaque frigescebant, aliquantulum delirabat, omnium quæ dixisset capiebat obliuio, mente emordebatur. Ad decimum quartum diem, ex quo suborto

rigore incaluit, decubuit, vehemēter insaniuit, clamor, pertu-
 batio, sermo multus, mox contrā repressus est, atq; tum
 sopor inuasit. Deinde veiō alius perturbata, copiosa, bilio-
 sa, tyncera & cruda demisit, vrinæ nigræ, pauca, tenues erāt,
 magna corporis implaciditas, alui recrementa varia. Nem-
 pe vel nigra, pauca & virulenta, vel pinguia, cruda & mor-
 dacta defecit, ac tandem etiam lacti similia reddere visa est.
 Sub vigesimumquartum diē alleuatio fuit, in reliquo qui-
 dem eadem perseuerauere, verūm aliquantulum ad intelli-
 10 gentiam rediit (ex quo nanque decubuerat, nihil meminit)
 statimque rursus desipiebat, atque in deterius omnia ten-
 debant. Circa trigesimum verò diem febris acuta inuasit,
 alui recrementa copiosa & tenuia, delirus fuit, extrema per-
 frixerunt, vox defecit. Quarto & trigesimo vita defunctus
 est. Ex quo eum vidi, huic perpetuò alius turbulenta fuit,
 vrinæ tenues, nigræ, sopore detentus & infomnis, extremi-
 tates frigidæ, per totum morbum delirauit. Phrenitide
 periit.

Ager decimusquartus.

20 Mulierem in Cyzico gemellas laboriosè enixam, cum
 non admodum partus purgamenta processissent, primūm
 quidem febris corripuit horrois sensu insignis & acuta, ca-
 pitis & ceruicis grauitas non sine dolore tenuit. Inter exor-
 dia insomnia vexata est, taciturna autem erat, terrico & su-
 percilioso vultu, & quæ nullis persuasionibus flecti poterat.
 Vrinæ tenues & decolores reddidit, siti premebatur, ac vt
 plurimūm stomachi fastidio laborabat, alius inordinate
 quidem & inconstanter perturbabatur, rursusque consiste-
 30 bat. Sexto die sub noctem multam delirauit, somnum non
 cepit, circaque vndecimum vehementer insaniit, ac rursus
 ad intelligentiam rediit. Vrinæ nigras, tenues, moxque ubi
 aliquantulum intermisissent, oleosas reddidit, & ab alio
 multa, tenuia & turbulenta prodire. Decimoquarto con-
 uulsionibus multis appetita est, extrema erant frigida, neq;
 amplius ad mentem rediit. Vrinæ restiterunt. Decimosexto
 voce defecta est. Decimosextimo pleuritide periit.

Ager decimusquintus.

Dealcis vxorem in Thaso, quæ in Plano decumbebat,

febris horrore sensu insignis & acuta ex mœrore prehendit. Ab initio autem pannis contegebatur, & ad finem vsq; semper taciturna fuit, manibus palpabat, euellebat, scalpabat, floccos legebat, lachrymas fundebat, moxque ridebat, somnum non capiebat, aluus irritata nihil demittebat, parum nec nisi commune facta bibebat. Urinæ tenues & paucæ erant, febres ad manus contactum leues apparebāt, summa corporis frigescebant. Nono die multum delirauit, ac mox composita fuit & taciturna. Decimoquarto spiratio rara, magna, longo tempore tenuit, rursusque breuis. Decimo septimo irritatione turbulenta commota est aluus, deinde potus ipsi pertransibant, neque consistebant, omnium sensum perdiderat, cutis erat distenta & arida. Vigesimo multum obloquebatur, ac mox composita fuit, vox defecit & breuem spiritum trahebat. Primo & vigesimo defuncta est. Huic perpetuò ad finem vsque spiratio rara & magna aderat, nihil omninò sentiebat, semper pannis contegebatur, aut sermones multos fundebat, aut fere vsque taciturna erat. Phrenitide laborauit.

Ager decimus sextus.

Melibcæ adolescens quidam, ex comestationibus, liberaliore potu ac venere, longo tempore incaluit & decubuit. Horrorem autem sentiebat & æstuabundus erat, perurgil, neque siti premebatur. Aluus primo die stercora multa demisit cum magno humorum affluxu, proximisque diebus aquæ similia plurima prodire. Urinas reddidit tenues, paucas, decolores. Spiratio erat rara, magna, ex longis interuallis. Præcordiorum contentio submollis aderat, ytrinque promissa, perpetua & continens cordis palpitatio, ytrinam minxit oleosam, paulatim mente motus est, compositusque erat & taciturnus, cutis resiccata & distenta, alui recrementa vel multa & tenuia, vel biliosa & pinguia. Decimoquarto exasperata sunt omnia, mente motus est, valde delirauit. Vigesimo vehementer insaniuit, corporis incontinentia & iactatio aderat, nihil minxit, potionem vix continebat. Quarto & vigesimo ex phrenitide periit.

Hippocratis Coi de morbis vulgaribus
liber quartus.

Post Æquinoctium & Vergilias, velut exedentia & mu-
 cosa quædam, quæ caput perruerunt, supra aurem se-
 cesserunt, & ei qui apud Leocydem erat, in pedem decubue-
 runt. Phanodico in pedum digitos, ad imam pedis plāam,
 (quod Græcis *ἐνδοε* dicitur) Qua parte cuidam in tibia se-
 ctio fuit, ea quidem illi denigrata est. Vlcus erat magnum
 & externam tibiæ partem ac posteriorē peruadebat, quod
 vbi perpurgabatur, pectoris & lateris sinistri è directo do-
 lor & febres corripiebant, vnde interiit. Spartario exquisitè
 biliosum decubuit, eiq̄ue caustica admouenti, circa æqui-
 noctium sanguis deortum affatim prodiit. Seni mirum in
 modum decessit, nō vltra quatuordecim dies. Notis ab An-
 tiphilo compuncto, inusto, die septimo iudicatio contigit,
 bilioso, muto. Tertio post iudicationem die aut non longè
 postea sanguinem sputo reiecit, superstes extitit, tandemq̄;
 in morbum recidit. Ad Vergiliarum occasum primūm iu-
 dicatione (vt par erat) absolutus est. Ab occasu autem Ver-
 giliarum biliosus & ad insaniam adactus, iudicatione circa
 nonum diem absque sudoribus facta, superstes euasit. Sub
 æquinoctium Chalcidonium, qui à portis in forum delatus,
 ex ruptione ad mammam dextrā dolebat, subinde aliquan-
 tulum ex virore pallefcens spuebat, alius bene habuit. Su-
 dor cū septimo die cœpisset, ferè ad octauum vsque te-
 nuit, decimoquarto iudicatione absolutus est. Sub quadra-
 gesimum verò ei tubercula, ad vtramq̄; aurem sublata sunt.
 Non abs re credebatur purulentus fore, quod non extitit.
 Aristodemovstio in pectore facta est. Philidis filio, cui quòd
 aliquid ex casu abscessit, etiam ei pectus inustum est, supra
 dolor aliquis prius extiterat, post æquinoctium autumnale
 morbi reuersiones factæ sunt, & alias ad brumam vsq̄; per-
 seuerarunt. Post solstitium Acheloi vxor sexto die abortio-
 nem fecit, cū sanguine abundaret, horrores sentiret, ac
 sudores tenerent. Decimoquarto die iudicatio contigit.
 Quot mensium foetus fuerit nescio. Ea alium masculum
 foetum vigesimo post die abortu reddidisse dixit. Atq̄; haud
 scio an vera dixerit.

Sub brumam aquilonij flatus erant, aurigine abundè
 fœdati quidam, atque hi quidem cum horronis sensu, alij
 verò minimè. Tertio die linguæ adustæ. Circa sextum &
 septimum perturbationes, quæ etiam diu perseuerarunt.
 Decimo quarto alui renitentis nec medicamentis cedentes,
 nec pro ratione febrium vlli sudores. Quibusdam lienes
 parui, ad præcordia dextra extēti, & ad manus tactum mur-
 mur aliquod edentes. Sanguinis profluvia, ac per vrinas
 purgatio & iudicatio. Multò verò magis deorsum tende-
 bant. Nam & hoc tunc contigit. At qui non isto modo se
 haberent, lienes verò etiam intumescebant, ij sanguinem
 ex nate sinistra profundebant. Exacto solstitio bruma cum
 hybernis algoribus & flatibus aquiloniis, paulò verò postea
 australis tempestas ad quindecim dies erat. Post hæc verò
 niues confertæ diebus quatuordecim. Sub hoc anni tem-
 pus aurigine abundè colorati quidam, neque syncerè iudi-
 cati, in morbum reciderunt. Post niues austrini imbres suc-
 cesserunt, grauedines cum febribus & sine his eruperunt.
 Cuidam verò in dentes decubuit, cum antea media corpo-
 ris parte dolor esset, in dextra, superciliumque & oculum
 occupauit. Erant autem traucedines & faucium inflamma-
 tiones, earumque adenes, spongiæ dictæ, sustollebantur, &
 ad aures ac malas tumores molles, qui etiam cum febre se-
 dabantur. Febricitare incipientibus horum plæraque su-
 perne & ad vtranque partem enascebantur, & quibusdam
 tonsillarum tumores sub autumnum & hyemem, quinet-
 iam & porrigines aderant. Multæque cuiusque modi abortu
 & partus difficultate periclitabantur. Virgini sexto die
 cum iudicatio obuennisset, sexto in morbum recidit. Iudica-
 ta verò est per sextum diem. Hisce temporibus omnia sexto
 & octauo die iudicabantur. Sub Vergiliarum occasum Me-
 andrij cæci vxor, statim ex virore pallefcens, statimque pū-
 rulentum circa sextum diē expuit, iecur in tumorem subla-
 tum est, deorsum pauca demisit, carniū purulentarum in-
 star sputa pauca, alba, lata ore reiecit, cibos auersata est,
 mortem obiit circa vigesimum. Ex vicinia Thestoris famu-
 læ ex vstione alui deiectio biliosa, copiosa, & præcordiorum
 distensio adfuit. Ipsi sexto die post suppressionem ex aluo
 tenuia, copiosa semel prodire, statimque sudoribus iudi-
 cata

cata est, alius restitit. Sub eadem autem horam rigore correpta febricitauit, & rursus sub idem tempus sudoribus iudicata. Therсандri vxor aquæ intercutis specie quæ pituita alba dicitur, non admodum laborans, cum lactaret graui-ter febricitauit. Huic ex reliquorum incendio lingua luc-ensa est. Sub hoc tempus lingua etiam velut densa grandi-ne exasperabatur, & lumbrici ore reiecti. Ad vigesimum ve-rò diem non est absolutè iudicata.

Sub Vergiliarum occasum Metrophanti puer ab altero
 10 testa in caput ictus, cum ad duodecimum diem deuenisset,
 febricitauit. In causa autem fuit quòd cum vlcus absterge-
 ret, partes ambientes perfricuit, & perfrigerans est, statim-
 que vlceris labra intumuerunt, vltra vlcus vnd. que cutis est
 extenuata. Cum verò non cunctanter sectus fuisset, neque
 pus effluxit, neque leuamentum adfuit: sed secundum au-
 rem ad maxillam sinistram videbatur pus colligi (hac enim
 parte vlcus extitit.) Tandem neq; hoc etiam suppuraui, &
 in humerum dextrum pus subito collectum est. Extinctus
 est circiter vigesimum quartum. Post Vergiliarum occa-
 0 sum cui auris dolebat, is circiter vigesimum ac postea voce
 destitutus est, & dextra corporis parte ad motionem im-
 potens, absque febre sudoribus correptus est. Auris dextra
 dexterque oculus non valde constiterunt, & quiddam ex in-
 feriore parte attrahere videbatur. Ex sinistra autem parte
 oculus cum graui dolore distortus est. Cervix ad duritiem
 deuenit, & tertia postea hora æqualiter doluit. Post Vergi-
 liarum occasum Attici famulus quartana correptus stupi-
 dus permansit. Sub idem tempus alter vera Typhomania
 (qui affectus ex phrenitide & lethargo mixtus est) corre-
 10 ptus, vbi ad coxendicem & crura dolor venit, quieuit. Quo
 verò id diffectum sit nescio. Eodè tempore horrore tentati
 quidam & vomitionib⁹, post iudicationem cibos auersabā-
 tur, bile, lienis tumore, duritie, dolore, & sãguinis fluore ve-
 xabantur. Quibusdã etiam sub idè tempus post Vergiliarũ
 occasum, ob lienem affectum sanguis ex virore pallidus è
 naribus profluxit. Cranone Nicoltrati vxorem accessione
 correptam, ad decimum quartum diem mox colli reliqua-
 rumq; partium imbecillitas occupauit; & cibus intro con-
 clusus fuit ad decimum vsque diem. Spiratio crebra, parua,

& incontinentia, digitis palpabat, delirabat, sudores aderat. In dextram partem ceruix, os, oculus, naris contracta sunt. In vrinis quod subsidebat album erat, erui simile, aliud album, aliud ramenta referens, aliquantulum ex virore pallescens, lentium farinae simile. Huic interdum velut adipale quiddam in summo extabat, idque confertum neque admodum dispersum, velut quod in medio vrinae suspensum innatat disparatum, ouillo velleri non dissimile. Postea autem vrina in qua nihil subsidebat reddebatur, & interdum quidem talis erat, interdum verò in ea aliquid subsistebat. Quaedam etiam in qua paucum huiusmodi in latitudinem dispersum, quaedam returbata. Alia eiusmodi erat, vt quod in medio suspensum innatat, nubeculae aliquantulum nigrae simile, & crassitudinem quandam habere videretur. Quaedam verò mollis & tenuis, quaedam tale sublimamentum tenue habens, quaedam qualis veterini generis, quaedam velut tenebricosa continens. Qui primus mente captus est adolescens, vrinam reddidit puram, tenuem, omnium deiectione tenuis, multa, sine bile fuit, lingua admodum aspera, febris perurens, peruigil, aluus intumescerebat. Hic desipuit octauo (ni fallor) die lasciuè admodum, exurgebat, pugnabat, valdè obscœna loquebatur, cum ab iis natura abhorreret. Hunc post redditas effusus ac multas tenues vrinas ex suppressione, somnus continuus cepit & sudor (iccirco quòd talis esset iudicatorius existimatus) ferè circa decimum diem. Postea & rursus vehementer insanit, & celeritè mortuus est vndecimo die, ea de causa (vt arbitror) quòd merum multum antequàm vehementer desiperet potasset. Ei pauci erant anni, prope viginti.

Eumenis coniunx autumnò bilem atram vomitione reiecit. Quin & odores id declarabant, & febres horroris sensu insignes vexabant, & oris ventriculi dolores. Biliofa pauca vomuit & lumbricum. Deiectiones tenues erant per totum tempus ante Vergiliarum occasum, & circum eas cessabant, sanguinisque profusio & breues febres breuibuscque reuersionibus statim reuertentes aderant. In quibus ægri cibum auersabantur, ac velut excocti erant, corporis incontinentia & oris ventriculi dolore vexabantur.

Lumbricis consistabantur circa iudicationes, rigoreque erant affecti ac biliosi. Peregrino adolescenti tertio die & quarto & quinto multus è naribus sanguis profluxit, sexto modestè se gessit, desipuit. Septimo die aluus restitit, sopore detinebatur, tertio die morbi reuersio facta est, aluus reniti desit. Vrinam non vidi Sub iudicationem prout debebat se gessit. Sub Vergiliarum autem occasum, austrini flatus & pluuia aderant, tuncque adolescens mucosa, aliquantum biliosa, cocta, glutinosa & crebraalui recementa demisit, febris assidua aderat, lingua arida. Sexto die iudicatione est absolutus. Septimo rursusprehendit eodemque die dimisit cum tremore. Sexto in aurem sinistram fluxio glutinosa, crassa decubuit. Puerovlcere exedente (phagedanas vocant) affecto, inferiores dentes, & ex superioribus ac inferioribus primores exundarunt, & cavitatem reliquerunt. Quibus quidem os à palato discedit, iis medius desidet nasus. At quibus superiores primores dentes, iis summus nasus latus est. Qui quintus ab anterioribus numerabatur, quatuor habuit radices (quarum duæ ferè ad vicinum vtrunque dentem connexæ erant) suis extremis omnes ad interiora inflexas. Ad tertium dentem plures supurationes quàm ad cæteros omnes, & ex naribus crassæ fluxiones, & ex temporibus dolores inde maximè contingunt. Exeditur iste præcipuè quintus, & ex medio quidem tuberculum habebat. Ex duobus autem primoribus, minor primus interna parte iuxta duos erodebatur. Septimus radicem vnam, crassam, acutam habebat.

Athenæo autem puero masculino sinistra parte dens inferior, dextra superior doluit. Huius auris dextra pus collegit, cum non ampliùs doleret. Post Vergilias tempus placidum, nubilosum & caliginosum fuit. Iudicationes quinto & sexto & septimo die fiebant, itemque longius procedebant. Febrium reuersiones aderant, quæ ad inerrantes vergebant, & cibum auersabantur, ac biliosæ erant, & intestinorum difficultates cum ciborum fastidio & febre, urgebant. Sub Vergiliarum occasum austrini flatus vehementer spirabant, sanguinis profluvia, febres ad tertianarum naturam propius accedentes, & cum rigore algidæ grassabantur. Qui in sutrina erat & bile plurimum abun-

dabat, sanguinem naribus profudit, alui deiectio pauca ad-
 erat, septimo die cum rigore iudicatione est absolutus. Puer
 ad extremam cauponam, quarto die sanguinem ex naribus
 effudit, illico multum nugabatur, aluus restitabat, cum præ-
 cordiis duris & dolentibus. Sexto die glande supposita, ma-
 la ex pallido virentia demissa sunt. Septimo sub matutinum
 tempus corporis iactatio, multus clamor, venarum ad um-
 bilicum pulsationes, ac velut in grauissimis febribus, pulsus
 creberrimi & maximi erant, & per omnem morbum velu-
 ti ad vesperam accessiones mouebantur. Ad dignoscenda
 autem principia & accessiones in considerationem adhiben-
 dæ sunt, & ipsa temporis tempestiuitas, & continuitas, &
 anni tempus. A Vergiliarum occasu austrini flatus spirabāt,
 quæ quinto die iudicabantur, vno intermisso prehendebāt,
 Quæ verò pustulæ erumpebant ad instar foliorum molles
 & laxæ erant, quale quid acanthio Lapyto contigit. At circa
 Vergiliarum occasum, cutim scabies & asperitates prurigi-
 nosæ quadantenus infestabant, absque humoris lachryma-
 tione, & præcipuè quidem hac anni tempestate. Quinetiam
 impetigines in tumorem sublatae aderant. Huiusmodi erāt
 quæ Pythodori coniugi & Capelio vna cum febre contige-
 rant. Sub cuius initia ferè Pythodori vxori coxendicum im-
 potentia aderat. Post Vergiliarum occasum horrores egros
 tenuerunt, & sanguinis è naribus profluvia. Sutor certè qui-
 dam septimo die iudicatione est absolutus. Vbi vnum diem
 intermisisset, altero prehēdisset, rursus quarto iudicatus est.
 Quidam ex his qui apud Leocydem erant, septimo iudica-
 tus est, quarto alius. Moscho nono die larg^o ex nare sinistra,
 paucus autem è dextra sanguis effluxit. In decimum quar-
 tum diem, prout debebat, iudicatio ab initio commoueba-
 tur. Decimosextimo errata in ciborum ratione continge-
 bant. Decimonono noctu enatum est ad aurem dextram
 tuberculum paruum, intus durum, foris paulum molle do-
 lorem inferens, nec remittens. Purgatione reiecta sunt ad-
 modum biliosa, purulenta, sepiæ atramento maximè simi-
 lia. Neque secus acis cui admota cucurbitula, cum dolor ad
 coxendicem esset, in crus descendit, alluatus est.

Qui ex fictili equo decidit, cui nec illico admota est cu-
 curbitula, intus vlt^o est, ac vigesimo malum recrudit, cum
 sanguis

sanguinis profluuium sæculenta & erodentia prodierūt. Mulier Tenedia quarto die masculum triginta dierum (vt aiebat) abortione reiecit, aluus liquida, tenuia demisit, lingua exusta est, quarto die iudicatio contigit. Post Vergiliarum occasum lienis affectus aderant, & ad quintum vsque diem sanguinis è naribus profluuium, iudicatio obrigit. Cuidam septimo die vrina erui loturæ similis prodit, sibi ipsi perfimilis, deinde pura, recidiua facta est. Intermisit quoque & Megarensis filio, præterquam quòd sanguis non profuxit. Vrina qualis Artigeni, alba, crassa, similis. Sub brumam sydus insigne visum est, quinto autem post sextoque die terræ motus extitit. Antigenis vxor quæ in Perintho erat, suspiciosa perseuerauit, cui nescienti an vterum ferret, rubra comparuerunt, venterque interdum paruus, interdum magnus videbatur. Semper tussiebat ac si celeriter viam conficere contingeret. Mensis agebatur octauus cum constitit, febre prius tentata.

Coniunx fratris Apemanti septimo die (vt dixit) foemelam sexaginta dierum abortione reiecit, ad nonum verò diem perturbata est. Post iudicationem dextra parte dolor erat, ac si ex conuersione accidisset. Hæc celeriter foetum concipiebat & perdebat. Quædam cum albo fluore filiam peperit, quædam cum rubro, vt conueniebat. Horrore vexabantur ægri, corporis incontinentia iactabantur, cibos auersabantur, morborum reuersionibus tentabantur: biliosi sanguinis eruptionibus obnoxij, lienis affectibus aliquantulum vexati, sinistra parte plurimi dolorem sentientes. Apemanti vxori cum in hanc partem conuertebatur, dexter oculus doluit; si in alteram, lateris inanitas. Aristophontis filiam febris tertio & quinto dieprehendit, sicca plurimum permanfit, aluus tamen huic conturbata est, difficilis iudicatio fuit, supra triginta dies cessauit. Pustulæ quidem ex laboribus non vehementibus ad diem septimum perueniūt, aliquantulum liuidæ. Rigor ancillam quæ post Heroum habitabat corripuit. At albæ & magnæ ferè improbantur in alto stupore (quem catochon dicunt) correptis, somniculosis, & quibus corporis moles non concidit, & bilis restit, atque etiam vbi non confidunt, siue aluus lubrica sit, siue dura. Zoilo fabro pulsus tremuli, tardi Lotium & alui re-

crementum modicè decoloratum fuit, imi ventris contentio vtrinque in directum ad vmbilicum pertingens cum graui febre, cibos auersabatur, siticulosus. Apud Tecomzum præfecti annonæ filia, cum incertum esset, an vterum gestare inciperet, duorum mensium spatio vomitus pituitosus, interdum etiam biliosus erupit, difficulter peperit, integrè purgata est. Ad trigesimum diem similis vomitus perseverauit, deinde aluo conturbata vomitus cessauit. Læuitas intestinorum adfuit, neque menses prodierunt, duorum annorum spatio per hyemem profluuium per ora venarum sanguinem fundere solita, passa est. Duo fratres. Cecropis propinqui, quibus circa initia nigra demittebantur, aliquantulum sæculenta, & condimentis ex sanguine paratis affinia, quæ ex bile saturatis & spumantibus cum virore pallecebant. Qui ex pacto asinum sustulit illico febricitauit, tertio die sanguinem e naribus profudit, & quarto, & quinto, & septimo, & octauo, iudicatione est absolutus cum aluo lubrica. Qui circa fodinas versabatur præcordia dextra contenta habebat, lien magnus erat, & aluus distenta, aliquantulum indurata, inflatus fuit, decolor. Huic in genu sinistro decubuit, morbi reuersio facta est, in totum iudicatione est absolutus. Temenei filius quandam habuit spirandi difficultatem, adeo vt ex viridi palleceret, qui color ad dorsum & manus transit.

Puerperæ maritus prope Sitodocum, aurigine conflictatus ad quem die septimo profectus sum mortuus est octauo, neque urinam reddens, neque alui excrementa deiciens. Præcordia magna & dura erant & spiratio crebra. Hic moriens ne præ dolore quidem frontem sudore madefecit. Huius uxor sæmellam septimestrem septimo die eiecit, quarto autem die comparuit. Eam certè circa initia pedum dolor tenuit. Desinente autem febre spirandi difficultas soluta non est, sed intus relicta. Manus & brachiū dolor tentauit. Morbi reuersio quam diutissimè tenuit, quibus ante iudicationem urinæ restiterunt. Soror quæ apud Temeneum erat, cum rigore iudicatione est absoluta. Statim autem desinente colore ex viridi pallecente, manus & humeri dolorem senserunt, atque his cessantibus, caput. Oculorum superiores palpebræ in tumorem sublatae sunt & lachrymas profuderunt.

runt. Ignoro reliqua. Circa septimum diem primum, indicatione est absoluta. Eodem modo se gessit Meãdri vinitor, nisi quòd aluus circa initia tenuia reddidit, deinde substitit, vrinaq; iudicatione est reddita. Septimo die rigor non adfuit, quòd antea aluus conturbata fuerit. Potamonis filius cui aluus septimo diebus non demisit, duobus ante iudicationem diebus nõ riguit, iccirco neq; vrina subsistebat. Hegefiltratio suppuratio ad oculum enata est, & extremus dēs suppurauit, rursusq; curatus est oculus, & per nares pus crassum descendit. Ad gingiuam carunculę parua, rotundę, discesserunt. Huic circiter tertiu diem affore suppuratio videbatur, deinde retro conuertebatur. Confertim autem mala & oculi intumuerūt. Quibus in febribus ardentib⁹ ad oculos aliquid abscedebat, hi prærubras malas habebant & sanguinem ex naribus profunde bāt. Quinetiam & quibus tumores ad aures sublati erant, fortassis autē potiùs ad articulos abscessus colligebantur, neq; tamen id pro cõperto habeo. Rigores quibusdã cum tremore aderāt, præcordiorum distētio, muliebria decimosextimo cõparuerunt & absolutã iudicationē fecerunt. Quę quidē si sic perseuerarēt, tertio die, partim ēt quinto, partim septimo iudicatio cõtinebat.

Hegefiltrato duo extremi dentes inuicem erodebantur, extremus habebat supra gingiuam duo tubercula, vnum quidem iuxta erosionem, alterum vero altera ex parte. Qua verò parte duo dentes sese contingebant, ibi radices lætæ, similes, binę sibi inuicem respondebant, altera ex parte vna erat medietas præterea rotunda. Mulier, cui sanguis quarto & sexto die è naribus profluxit, septimo iudicatione est absoluta cum maximo rubore. Mulieri vehemēti capitis grauitate laboranti, iudicatio circiter vigesimum diem contigit. Vigesimo magno præcordiorum æstu tenebatur. Septimo non multus sanguis è naribus profluxit, deiectiones tenues. Ad octauum in oculum dextrum decubuit. Viro eadē contigerunt, nisi quòd septimo die iudicatio facta est, liene in sinistris aliquantulū intumescēte. Huic ad octogesimū diem, atq; etiam longiores oculi affectus obuenerunt, ideo fortassis q̄ à iudicatione contigissent, & q̄ multi essent. Temenei sorori inflata præcordia & distenta longo ex intervallo apparuerunt. An verò etiam prægnans esset, non satis

compertum habui. Aluus primum restiterat, tuncq; vomitione conflictabatur, quæ postea non amplius aderat. Multa nanque glutinosa & biliosa aluus demisit, neque præcordia obstabant. Undecimo die ad dextræ pollicem inflammatio oborta est, aluus affatim perripit, & superiore parte concessit, ex quo melius habuit. Ecce enim in somnum delatio & febris minuebatur, & quodammodo etiam facilior erat spiratio, quod per superiora præcum quiddam vomitu reiecerat. Decimosexto tenuis & crebra spiratio contigit & febris, mortua est. Ipsam febris ante abscessum corripuit, & 10 septimo ab abscessu periit. Fuit & hæc quodammodo rubicunda.

Apemanti sororis filius præcordia tumida & lienem habuit, crebra spiratio erat, alui egestio glutinosa & biliosa quibusdam stercoribus permixtus. Cum ex opere defatigatus esset, vigesimo die in pedes abscessus decubuit, idque ex iudicatione. Ex eo fortassis quod lassitudinis sensum habentibus, abscessus articulos potius petunt quam oculum. Præcordia verò distenta erant, & sanè etiam tussicula quædam paululum sicca vexabat. Quæ relinquuntur post iudicatio- 20 nem recidivas adferre solent, & quæ in ipsis morbis excernuntur, sputum præmaturum, aluus, vita intemperans, & talia huiusmodi. Apemantum sedis dolores vexabant, & dextri lateris inanitatem, atque ad umbilicum paulò infra pertingebant. Ex dextra parte ante dolorem vrina cruenta prorupit, tertio die desit. Et faber opposita parte ex eadem rectitudine dolorem sensit atque huic etiam vrina cruenta prorupit. Quæ ubi desisset, vtrique in vrinis quiddam subsidebat, idque tertio die. Plurimum autem subinde incalescebat Apemantus, quod non nisi sinistra parte sentiebat alter. Nicostrato etiam ad extremas partes dextras aliquid 30 accidit, paulò infra quàm quibus in sinistris. Oblongum verò quiddam supra lateris inanitatem vtrisque ad umbilicum vsque extendebatur. Anus apud Sossileum aquæ intercutem specie quæ pituita alba dicitur, laborabat. Tibiæ tumoribus duris, albis & mollibus vexabantur, pedesque etiam minus, qui etiam partes infra femora pertingebant. Idque plerisque difficilem exitum minabatur. Quinetiam lumbos peruadebant, & venter tenuis erat, præcordia subinania, anhe-

anhelosi verò non admodum. Cessantibus autem plurimis, etiam alia incumberebat cura, vbi oculorum acies cæsa reddebatur. Ac ipsa quidem oculorum cura paulò quidem lenior erat. Coxendicis autem & cruris dolores ex vtero pendere videbantur. Quos supposito medicamento odorato ex farina & vnguento, statim discuti & deficere contigit. Tempus autem eius quod in oculum abscessit, annuū fuit, quod vndiquaque immaturum erat, cui præsertim pustulæ non omninò resolutæ fuerunt. Tale quoque quiddam in desquamatis vlceribus contigit. Puer in Hippolochi vico, cui ad vtraque præcordia aliquid continebatur quod durū erat & parte inferna aliquantulum splendescens, quale quid simile fabri ferrarij vxori aqua inter cutem laboranti aderat, cui tenues procedentes deiectiones quadantenus molitudinem attulerunt. Erat verò etiam ad ipsum dextra parte quodammodo planum, protuberans, & aliqua ex parte rotundum. Huic ad ortu vmbilicus denigratus fuit, & profundum vlcus erat, neque vmbilicus ferè cicatrice obductus fuit, pudendumque extrema parte deudatum erat, cum nihil huiusmodi statim exiisset, neque conatum esset, tandemque magis fieret. Hic plurima vomitione reiecit, febricitauit, cibum auersatus est, conualuit. At circa septimum decubitus diem (antea nanque laborauerat) multa epota aqua, & alioqui fortassis negligentius se gerens, corporis iactatione torquebatur, & nonnihil conuellebatur. Vbi verò desuit conuulsio, inscients extinctus est. Antea autem affatim minxit, & flatus cum strepitu prodierunt, superioresque partes nulla ex parte sunt emollitæ. At statim vbi decessisset, & illæ valenter sunt emollitæ, & alioqui totum corpus velut scuticis cæsum, rubore infectam est, præterquã qua parte præcipuè tumor sublatus fuit, multoque tempore calor perseuerauit. Abderæ cuidam per inferiora erupit. Quidam etiam anteriore parte intumescebat absque febre. Contactu verò tumor ille purulento affinis erat. Anhelatione laboranti famulæ, cui interdum ex vasis sanguis profluxit, mensium verò tempore densata est spiratio. Quibus cessantibus febris oborta est, mamma sinistra superiore parte pus collegit, atque etiam auris per initia. Olympiodori famulæ sanguis ex nare dextra profluxit, & ad vigesi-

mum iudicata est, non secus ac febricitantibus contingit. Alui deiectiones etiam quales per æstatem grassabantur, & quales Hipponacti contigerunt. Hyle Aristidæ ancilla octavo die exhibitis medicamentis purgantibus per inferiorem aluum signa edidit, qualia facillè ferentibus accidunt, si non præter rationem vires frangantur, neque spumantia, neque subruenta, sed ovis similia excernantur, qualia Heraclidæ vxori. permultum purgata est & facillè tulit. Quæ in Bulagoræ vico perpurgata fuit, febricitare cœpit ex liene, cum præcipuè quidem rubicunda esset (etsi qui dextra præcordia quadam ex parte, non sublata quidem, verum distenta habent, ij maximè rubicundi fiunt.) Aluus initio perturbata fuit, & in oculum decubitus expectabatur. Huic die septimo ex oculis prodiit saluginosa & mordicans lachryma, & per nares, & fauces, & aurem sinistram. Decimo quinto sudor cum rigore obortus est, nec antè rigorem iudicatio contigit, admodum ex virore palluit, facies circumtensa est & collapsa, auris è directo lieni & lateri respondens, doluit. Pueris aluus conturbabatur & tusses siccæ aderant, interdum postremis diebus inter tussendum pus ad humerum colligebatur. Fulloni ceruix, caput, septimo manus obtorpuit, nono crus stupidum fuit, tussis cessauit. Quæ malam distractam habuit, quinto mense in vtero ad sinistram tractionem sensit. Cranone Lycino Grammatico febre biliosa correpto ex lienis vitio, capitis grauitas adfuit, ad lienem asperæ quædam inæqualitates sentiebantur, in labris vtrisque vlcera interna rotunda, parua aderant, deinde etiam paulum sanguinis è directo profluxit.

Famulæ quam nuper emtam vidi, cui durities magna dextra parte aderat, non admodum dolorem inferens, etiam venter magnus & distentus fuit, non aqua inter cutem laboranti similis. Quæ & alioqui opima erat, neque admodum difficulter spirans, malè tamen colorata. Menses à septè annis non processerant, intestinorum difficultate premebatur, neque tamen inanis egerendi conatus aderat, Tuncque quod in dextris erat dolorem inferebat, febres lætæ tenebant, non tamen vltra septem dies. Aluus quoque conturbata fuit, succino similia, glutinosa quædam & plurima demittens. Diebus aliquot conualuit, posteaque menses profluxerunt,

fluxerunt, & ad ventrem attinentes partes molles erant, corporisque quod crassum reddebatur, color laudabilis erat. Minois vxor quæ ex compressione inter secandum in syderationem incidit, malo in pulmones incumbente, breui significationem edidit, quibus diebus superstes erat, etiam aliud quiddam intus delituisse. Quæ naribus imponuntur medicamenta, si tertio die febris adfuerit, aut dolor quidem soluatur, crassa per nares profluunt. Quod si neque dolor neque febris cesset, tenuia ac fortassis vrentia. Tenue quidem, velut Hegeippo, cum ad noctem appositum fuisset. Crassum verò huic aderat qui in Corintho spadoni similis esse videbatur, & Celeuris filius erat. Maturi in morbis abscessus, num iudicatione decernant significatur, si dum feruoris sensus est, non febricitent, & quæ implaciditatem faciunt facillè ferant, velut quæ Charoni in sede contigerunt. At Leambio cum exulceratum esse intestinum existimaretur, medicamentis ad intestinorum difficultatem adhibitis, humerus & sedes parte sinistra exulcerata sunt, absque febre. A flatibus distentorum inanita cum quodam dolore in tumorem sublata est. Huic post multum lactis & meracioris vini potum, cumque superdormiuisset, nausea illico & calor accessit. Deinde vbi accenso foco, prunis contactam farinam crassiorem pro cibariis comedisset, substitit alius, & purulentum aliquid in super transmissit. At sede inflammata, febris omninò expers & doloris fuit, quod asseueranter dico. Senem qui in lapideis vestibulis degebat, lumborum dolor cepit & vtriusque cruris, & vtrinque ad femora & tibias interdum, & quandoque genua descendit. Quo diutissimè perseuerante multæ reuersiones aderant. Tumor pedum fuit, lumborum, tibiæ, & parui inguinum tumores, venter durus, totius imi ventris tensio cum dolore. Plærunque vesica dura & dolens inuenta est, & progermina quædam, & calores aderant. At certè in oculis, auribus, naribus, manibus, iudicationum notæ quædam fiunt, & alia quædam in considerationem adhibenda sunt. Ager quoque ipse num sudet, aut tangat, aut olfecerit, aut gustauerit, & alia quoque animaduertenda. Pili, color, cutis, venæ, nerui, muscoli, carnes, ossa, medulla, cerebrum, quæquæ ex sanguine proueniunt, viscera, venter, bilis, reliqui humores, articuli. Deinde num

circa aurem dolor subnatus fit, atque ibidem aliquid colle-
 ctum fuerit, quod glandula non attingat, neque os purulē-
 tum fit, & id ipsum sensim euanuerit, tumque febris statim
 cœperit. Pulsus, tremores, conuulsiones, singultus, circum-
 circa vrgens spiratio, secessus, ex quibus in cognitionem ve-
 nimus. Oculis purulentis si rumpantur magna vlcerata fiunt,
 & sifecantur, profunda, ac vtroque modo pupillæ vlcera-
 tur. Aristæas ex vico Amphiloichi quarto die delirauit, alius
 aliquantulum ex virore pallefcētia demisit, somni salubres
 aderant, & æger coloris erat candidi. Quibusdam circa in- 10
 itia velut quidam tremor digitorum & labiorum inter lo-
 quendum aderat, reliquarumque partium, & effrenatam
 linguæ volubilitatem habebant. His præcipuè facies rube-
 scebat, & incubriabantur, aut vomitione probè vtentes in-
 tumescebant. Qui ad Medosadæ vicum habitabat, tenuia,
 minimè biliosa, aquosa, multa deiecit, præcordia cedentia
 & tumida habuit, & sopore detētus erat. Ad decimum quar-
 tum diem maximè cum iudicatio procederet, rigor absque
 tremore adfuit, membrorum diluolutio, remissio, collapsio,
 alui deiectiones. Sopore detentus ex somno mente moue- 20
 batur non insanit, ad decimum quartum diem iudicatione
 est absolutus, neque quicquam eorum quæ decernere so-
 lent obstixit. Eodem modo alter circa initia nonnihil gluti-
 nosa alui recrementa demisit, ex quibus quod crassum erat
 iudicatorium fuit, peruigil erat, post hæc nonnihil gluti-
 nosa, aliquantulum biliosa, matura, biliosa, non tenuia pro-
 dierunt. Vbi verò consistere cœperunt, celeres fuerunt iu-
 dicationes. Circa sextum diem præcordia distendi visa sunt
 venarum agitatarum in morē, deinde circa septimum dor-
 miuit, ad nonum iudicatione est absolutus. Vterque candi- 30
 di erat coloris non fului. Excrementa aquosa sub dio ali-
 quando exposita, supernè leuia, tenuia, infra quod subsiden-
 tiam habuit glasto admodum simile erat. Quibus dextra
 parte aliquantulum mollis distentio fit, phrenitici euadūt,
 nisi febre desinente soluantur. Quibus verò præ ventris mol-
 litudine, in se velut quiddam collectum cum dolore dure-
 scit, & valdè malignum est, neque dissipari solet, fortassis
 tale quid in pus vertitur. At in dextris sublatis tumores, qui
 magna quidem ex parte molles sunt, maximeque premēti,
 si quid

si quid submurmuravit, non admodum maligni existimandi sunt. Quale quid in dextris ei accidit qui ex Amphilocho villa venerat, & ei qui iuxta Medosadæ vicum habitabat, qui sopore detinebantur & altiore somno corripiebantur.

Aëris conditiones quænam sint, & quibus temporibus ac regionibus magis aut minus contingant, considerandæ sunt. Ad iudicationem quoque morborum vigores interdum spectare oportet, & accessiones quæ quotidie, aut maturius, aut serius, tertio, quartove circuitu inuadunt. Videndum etiam quibus in circuitibus quæ decernunt intumescunt, sanguinem profundunt, & contrà. Quibus etiam in abscessibus morborum reuersiones fiunt, temporum venæ, & collapsiones, & colorum mutationes ante iudicationes, & quibus iudicatio minimè contingit. Item corporis anxietates, distentiones, colorum mutationes ex rubro in pallidum, vbi iudicatio non fit, & cutis distentiones absque iudicatione, oculi collapsio, corporis asperitas cum siccitate. Quibus quidem volentibus lachrymæ emittuntur, nil mali portenditur, at quibus inuitis effluunt, malum. Quibus autem dentes vndiquaque lentore obducuntur, malum suspectare licet. Qui vlcus in tibia habuit, & Attico vsus est, huic pustulæ sublatae sunt, rubrae, magnæ, idque tussis vice quæ postea vexauit, neq; enim antea tussiuir. In Æno horrorem sentiebant quorquor ex capitis vulnere laborabant, malignè habebant, pus colligebant, post inanem egerendi cupiditatem ex via pedum dolor aderat, & cum mentis perturbationibus lassitudines. Ex quorum numero Clinia cibos auersabatur, contabescerebat, pus interdum paulò cruentum, interdum pus intumescens reiecit. Hippei coniunx aqua inter cutem laborans, quæ etiam à tribus annis ad veris initia tussi vexabatur, maiorem autem puris copiam intro collegit, sub hyemem aquosa facta est. Ab illis verò medicamentis repurgata melius habuit. Ancilla mortua est. In tussientibus, iis quidem qui manibus laborabāt, velut puero qui sarmenta contorquebat, & Amyntæ filio, vbi virisq; solus dextræ resolutio contigisset, cessabat, deinde tussientes ea affecti sunt. Qui verò aut equitarunt, aut pedibus iter fecerunt, in lumbis & scemoribus eam senserunt. Ma-

gna autem ex parte sicca tussis erant, aut certe quidem violenta. Enmyris vxor ægrorum in morem minimè affecta, absque febre stupida est reddita, deinde in totius corporis tremorem res vertit, & colliuationem & cibi fastidium ac sitim, frigidaq; erat. Qui nocturna cæcitudine laborabant (nyctalopes dicuntur) plurimam vrinam reddebant, postea paulum quiddam emittebant. Iis verò tussi atque insuper febre diuexatis tubercula ad aures circa septimum aut etiam octauum diem erumpebant. Enmyris filia febre laborauit, & ex aure pus effluxit, haud certò scio an circa octauum diem. Quibusdam verò dens præcipuè tertius inter superiores exesus fuit, & hic præ omnibus exesus reperiēbatur. In hunc dolor & quibusdam etiam circum pus colligebatur. Interdū verò vehementia ad aures tubercula exoriebantur, & hi magis tussiebāt quàm illi, interdum etiam suppuratio fiebat cū febribus, & liberabantur septimo die. Ex ingrauescente præcordiorum tumore solutio nulla contigit alio emollita inerant pauca, aliquantum glutinosa, cōcreta quædam minimè bona. Lotium cruentum & sputum spumās reddebat. Is ad quem me deduxit Cynicus, septimo die ingrauescebat, ad decimum verò quartum diem iudicatione est absolutus. Sed quæ sensim disparuerunt malum portendebant. Fauces puras habebat, pauca, lata & matura expuebat, paucus è naribus sanguis stillauit, capitis grauitas aderat & manuum ac crurū dissolutio; alius soluta profuit, pedes semper caluerunt, somni aderant, nihilq; ad aures sublatum est, quòd concocta expuisset. Demarati coniunx etiam inter horrendum pedes calidos habuit, siue ad suppurationem deuenit, nec ne, periit. Senex qui decessit, vnà cum vxore sua ægrotabat, cui furiosum quiddam latēs inerat. At vbi prodiiisset lumbricus aliquantulum crassus, & paucum cibi recrementum, statim conqueuit, & dormiuit ac conualuit senex iste, cutis corporis circumtensa, extrema frigida, mollis erat, ab initio tremula habebat labra, manus & vocem, moderatè mente motus est, ore erat hianti, neque admodum difficulter spirabat: diebus haud procul viginti mortuus est. Quibusdam præcordia ac alius compressa ac conferta demiserunt absque murmure, interdum, vt Abderis, stellionum tunicis similia. Id verò animaduertendum

uertendum quòd primùm cōtingit pridie iudicatoriorum dierum, quodque bona & mala signa his diebus eueniunt, quibus diutius ingrauescunt, aut quibus desinendo tardius occupant. Tum quæ perfidè alleuant, tum ea per quæ seipsis morbi grauiores fiunt. Sputa pulmonum inflammatione laborantibus interdum biliosa, breui cessaturum morbum, quæ valdè flaua, breuem fore indicant. Si qualia sunt per initia, talia tandem se ostendant, ea non admodum concoqui existimare oportet, sed iudicationem facere, qualis ei qui apud præceptorem erat contigit, & qualem alias interdum vidi. Nicippus in febribus per somnum veneris imagines habuit, nihiloque ei deterius fuit, quod & ipsi sæpius absque noxa contigit. Id illi cessaturum prædictum fuit, cum febres iudicatione solutæ fuissent, quod & ita euenit. Critias febribus detentus, insomniis, vt nouimus, vexabatur, quibus etiam ipse vnà cum iudicatione est liberatus. Alcippus per ora venarum quæ in ano sunt sanguinem fundere solitus, curari vetabatur, curatus insania correptus est, quæ febre acuta succedente cessauit. In febribus acutis siti oppressi à Medicis, aut sua sponte potu interdicto vexati, multum bibere posse videntur. Iis frigida exhibita vt vomitio prouocetur, conducit. Sic nanque biliosa aderunt. Nervos in sese contrahi id indicat. Siquidem manus nerui superiores vulnerati fuerint, manus ab inferioribus neruis tracta, deorsum inclinabit, contra verò aliter continget. Quibus testes intumescunt, tussis sicca vexantur, & tussis vena secta in testium tumores desinit, & inflammatione tentati tussunt. Quinetiam febribus ex inguinum tumoribus abortis, tusses succedunt.

Hippocratis Cei de morbis vulgaribus,
liber quintus.

Olitoris vxorem in Helide febris assidua detinuit, neque epota medicamenta quicquam profuerunt. Infra verò umbilicū in ventre quiddā durum erat & intumescens, ac vehementes dolores faciēs, quod cum manibus oleo iunctis validè est expressum & emollitū, ac deinde plurimus ei sanguis deorsum profluxit, ac cōualuit & vixit. Timocrates in Helide post longam potationem ab atra bile insania cor-

reptus, epoto medicamento perpuratus est, eaque purgatione multam pituitam & atram bilem tota die demittit, quæ sub vesperum cessauit, vbi multum laboris in purgatione pertulisset: hunc epota polenta somnus corripuit, & totam noctem tenuit ad solis ortum. In somno verò iis qui aderant nihil respirare, sed mortuus esse videbatur, & nihil, neque quid diceretur, neque quid fieret sentiebat. Corpore autem distento erat & rigido, vixit tamen & excitatus est. In Oeniadis Scomphus lateris dolore detentus septimo die mortuus est cum delirio. Medicamentum autem deorsum 10 purgans ebibit, cum ipso ante purgationem die mente constaret, neque multum purgatus est. In purgatione verò ipsa delirauit. In Oeniadis Phœnici & Andreae fratribus mala altera intumuit, & labrum quod ex anteriore parte malæ & oculo respondet, neque quicquam intro spectanti comparebat, neque foris vllam puris significationem edebat, sed arida putredine intumescens marcescebat, & mortuus est. Eadem quoque alteri contigerunt. Mortuus est autem hic quidem septimo die, neque epotum medicamentum quicquam profuit. Phœnici verò putredo in circulum exacta 20 est, & vicus ante mortem magna ex parte repurgatum fuit. Sed & hic mortuus cum diu traxisset. In Oeniadis Pyridamus pulmonis inflammatione laborans, decimo die delirare cœpit, curatus verò tum ad sese rediit, tum sputa puriora reddebantur, & morbus in melius tendebat. Somno ei multo offuso oculi aurigine tentati sunt, & circa vigesimum diem mortuus est.

Quidam in Oeniadis morbo detentus, cum sine cibo perseveraret, strepitum in ventre vehementem & dolorem percipiebat, ciboque assumpto & comminuto, vbi post cibi 30 sumtionem tempus aliquod intercessisset, non longè post ea idem sentiebat, corpusque contabescebat & paulatim absumebatur, neque alimentum ex cibis sumtis percipiebatur, & per aluum demittebantur ciborum reliquæ prauæ & exustæ. At cum cibum recens deuorasset, tum minimè strepitum sentiebat, neque dolor detinebat. Hic sumtis omne genus medicamentis tum sursum, tum deorsum purgantibus, nihil alleuabatur. Secta verò per vices, vtriusque manus vena, donec exanguis fieret, tum demum alleuationem & mali liberationem sensit. In

In Oeniadis Eupolemus coxendicis dextræ dolore conflictabatur, ac inguinis, & propinquæ coxendicis iuncturæ quæ est ab inguine & anteriore coxendicis parte. Huic sanguis ex malleolo detractus est admodum multus, niger & crassus, epotoque medicamento aluum deorsum purgante, multum purgatus est, & melius quidem ei aliqua ex parte fuit. Dolores verò non cessabant, sed tum coxendicem, tum illius iuncturam ad sedem (quæ *κοχάνη* dicitur) tum etiam inguinis loca suppuratio occupabat, ibique dolor erat intensior. Pus autem os potius quam carnem altè peruadebat, & aliquandiu sic se habere ignoratus est, donec admodum debilis extitit. Tandem crustis valde multis, iisque magnis & densis inustus est, pusque multum & crassum effluxit, ac non paucis post diebus interiit, tum ex vlcerum magnitudine, & multitudine tum ex corporis debilitate. Hic videbatur liberari posse, si vnica ampla sectione sectus fuisset, ac per eam pus dimissum esset, aut si altera sectione opus erat, eam amplam admouere atque hæc in tempore facta oportuit. Lyconi in Oeniadis in reliquis quidem eadem contigerunt, dolores tamen ad crus non admodum peruadebant, neque purulentus extitit, verum sanus longo interuallo. Medicamenta autem ebibebat, & cucurbitulas admouebat, sanguis mittebatur, atque interea melius habere videbatur. Athenis quidam pruritu totius corporis, præcipue tamen testium & frontis detinebatur, ac vehementer admodum vexabatur. Cutis toto corpore crassa erat, ac qualis in lepra videri assolet, neque vlla ex parte præ crassitudine apprehendi poterat. Hic nullis remediis iuari potuit. In Melum autem ad balneas calidas profectus, prurigne & cutis crassitudine liberatus est, hydrope tamen periit. Quidam Athenis cholera correptus, tum vomebat, tum infra demittebat, & doloribus conflictabatur, ac neque vomitio neque alui deiectio sisti poterat, voxque defecerat, nec lecto moueri poterat, oculi caligine obducti & caui, conuulsiones detinebant, quæ ab intestinis profectæ ventriculum occupabant, & singultus. Quod ex aluo secedebat, vomitione longè copiosius erat. Hic epoto veratro cum lenticulæ succo, etiam insuper alterum lenticulæ succum pro viribus ebibit, ac tandem post vomitum ei ambo coacta sunt & suppressa, verum perfri-

gescebat. At calida admodum multa lotus est à pudendis deorsum, in tantum ut etiam superiora incalesceret, & vixit. Postridie verò polentam sumsit. Gorgiæ vxori in Larissa menstruæ purgationes quatuor annis suppressæ erant, præter valde paucas. Vtero autem, quamcunque in partem se inclinasset, pulsus atque grauitatis sensum præbebant. Fœtum concepit hæc mulier & produxit, emissâq; est in lucem nono mense puella viua in coxendice vlcus habens, ac secundarum exitus consecutus est, & copiosus admodum sanguinis fluxus successit, postridieq; & tertio, & quarto etiam sanguinis grumi concreti. Febris eam decem primis diebus detinuit, ac in posterum ei sanguis ruber prodiit. Facies, tibiæ, pedes ambo, & femur alterum vehementer tumescebant. Cibos auersabatur, siti verò vehementi torquebatur, ac maximè frigida cõferebat, vinum autem nullo modo. Venter excluso primo fœtu exiguo quidem momento remollitus est, planè autem non concidit, sed durior perseverabat, verùm citra dolorem. Quadragesimo verò à primo die, quod præposterè conceptum fuit excidit, caro quædam, & venter concidit tumoresq; omnes, fluxusq; tenuis & sanguis oleus prodiit, ac conualuit.

Phæris mulierem ingens capitis dolor diu tenuit, quem neq; purgato capite quiquam alleuare poterat. Melius autem habebat cum ei menstrua expedite prodibant. Hæc in intenso capitis dolore pessis odoratis ad vterum appositis alleuabatur, & aliqua ex parte purgata est, cumq; concepisset caput doloribus leuatum est. Larissæa mulier prægnans decimo mense copiosum sanguinem quatuordecim diebus demisit, plurimum tamen tribus potissimum diebus, antequam puer in lucem ederetur. Decimoquarto puer mortuo vtero excidit, cuius brachium dextrum lateri adhaerescerebat. Tertio die noctu eadem hora cum puer prodiit, secundæ & purgamenta alba deciderunt, ac deinceps tribus diebus & noctibus multa quodammodo prodierunt. Posthæc febris duobus diebus ac totidem noctibus tenuit, dolorq; totum ventrem & coxendices fereq; imum ventrem vexauit. Larissæ Hippothenes pulmonis inflammatione Medicis detineri, falsò tamen, videbatur. Principio quidem lucta se exercens duro in loco supinus cecidit, superincidete ei aduersario,

sario, & lauit frigida, cœnam sumfit, & grauior sibi videbatur. Postridie verò febris & tussis sicciore, ac spiratio crebra tenuit. Quinto autem die cruentum paucum secreauit, & delirare cœpit. Cùm tussis vrgeret, tū dolor pectus & dorsum infestabat. Sexto postquam sternutasset sanguis ex naribus effluxit ad quatuor ferè heminas. Sub vesperam neq; loquebatur, neq; quid fieret aut quid diceretur sentiebat. Vndecimo mortuus est. Quinq; autem diebus quandoque bene sentiebat, quandoq; verò minimè, febre liber erat. Sputū
 10 verò nullum excernebatur, neq; stertor detinuit, quoniam sputum non aderat. Larissæ Scamander corendicem syderatam habuit, & os diu disparatum. Hic post magnā sectionem, etiam ad os ipsum, deniq; inustus est, ac tū duodecimo post sectionem die conuulsio cœpit ac magis detinuit. Conuulsione autem tentabatur crus ipsum ad latera vsq;, quæ ad alteram etiam partem perueniebat. Crus autē contrahēbatur & extendebatur, cæteraq; mēbra mouebat, & maxillæ riguerunt. Hic octauo post conuulsionis insultum die, conuulsione periit. Vtriculis verò concalfactis ex eruo ad curationem totum corpus fouebatur, & ex infuso per clysterem
 20 tandem nonnihil stercoreis subiit. Medicamentum affatim synceram bilem deturbans ebibit, & insuper aliud deuorauit. Ac secessit quidem, nihil autē ex deuorato medicamento leuamenti sensit. Somnus paruus venit. Rursusq; epoto sub vesperam valido medicamēto affatim synceram bilem deturbante, sub ortum Solis mortuus est. Atq; diutius morbum sufferre potuisset, ni vis medicamenti obstitisset.

Larissæ Palamedis equiso vndecim annos natus, ab equo
 30 in fronte supra oculum dextrum vulnus accepit, & ad os vitium peruenisse videbatur, ex eoq; modicus sanguis profliebat. Hic magnam sectionem ad os duplex vsque pertulit, & eo statu os curationem accipiebat, quod etiam antea illico os vtero gestabat. Sub vigesimum diem circum aurē tumor exortus est. Febris cœpit & rigor, ideoq; potius augebatur tumor & dolor. Sub initia febris ex rigore cepit, & oculi, frons, ac tota facies intumuit. Hæc autem dextra capitis parte ferè contigerunt, peruasit tamen tumor etiam ad sinistram, sed hic nullam noxiam attulit. Ad extremum verò febris continuaprehendit. Atq; ista minus affligebāt ad

octauum diem vsque. Post inuentionem autem & medica-
 menti deuorati purgationem, illito tumori medicamento
 superstes fuit. At verò malorum causa nullo modo ad vlcus
 referenda erat. Theophrasti filio Larissæ vesica fœda scabi-
 (lepram dicunt) laborauit, & glutinosam vrinam reddebat,
 in eaque reddenda circa initium & finem dolore diuexaba-
 tur, & mentulam confricabat. Hic epoto acri medica-
 mento vrinam promouente, ad vesicam nihil quidem secessit,
 sed vomitione pus multum & bilem reddidit, cæteraque
 eiusdem generis per aluum demittebat. Venter dolore cõ-
 fistabatur, & intus ardoris sensus percipiebatur. Reliquo
 verò toto corpore perfixit & exolutionem sensit, neque
 quicquam assumere voluit. Huic medicamento vis nimia
 ventriculum vehementer admodum exulcerauit, quo epo-
 to tertio postea die extinctus est. Larissæ Antimachi vxor
 ferè quinquaginta diebus vterum gestabat, & reliquo tem-
 pore cibos fastidiebat, septemque diebus vteri & oris ven-
 triculi dolore consistabatur, & febris prehendebat. Ex quo
 tempore nihil per aluum secessit. Huic medicamentum de-
 orsum purgans valentius quàm par erat deglutendū est ex-
 hibitum, & bilem præ inedia & febre exultam vomitione
 reiecit. Neque enim villo potu utebatur. Paucam verò vi qua-
 dam euomuit & in grumos contractam. Deinde vbi com-
 mota fuit, eam demittebat, & debilitari visa est, aquaque e-
 pota vomere renuit. Post hæc autem dolor vehemens infe-
 riorem aluum detinebat, quæ à medicamento exulcerata
 erat, eique statim post sterco ramentum subruentum ex
 aluo secessit. Perpetuò verò incresebat imbecillitas & in-
 continens corporis iactatio, & purgatio ad quinque hemi-
 nas processerat. Aqua multa vètri affusa restitit aluus, aliud
 quippe nihil assumere poterat. Circa mediã noctem mor-
 tua est. Videbatur autem superstes esse posse, si aquam bi-
 bere aut statim ante potionem vomere potuisset. Larissæ
 Onesidemi ancillæ exulcerata est aluus & intestinum à bile
 per se commota, ac sursum & deorsum bilis & sanguis pro-
 dibant, febrisque detinuit. Huic imbecillæ in potu est
 exhibitum medicamentum deorsum purgans imbecillum,
 aquosum & paucum, ex quo copiosa vomitione sunt red-
 dita, & amplius per inferna subierunt, ac sub vesperam re-
 petiue-

petiuerunt. Postero verò die febris aderat, verùm debilis. Aluus etiam exulcerabatur, & eadẽ adhuc deiectiones erant. Tertio autem die vehementi admodum febre correpta, sub vesperum obiit. Hæc prorsus peritura fuisse existimata est, minimè verò quandiu epota frigida vomitus tenuit. Vbi verò perfrixit aluus superior, aqua perpurgata, post epotum ptisanæ succum frigidum, sic ex infuso subluta est. Larissæ Eudemus valdè magnum & diuturnum patiebatur sanguinis profluuium per ora venarum quæ sunt in ano (Græci hæmorrhoidas dicunt) adeò vt exanguis esset, & bilis commota. Leniter tamen habebat toto corpore, & aluus deorsum conturbata, biliosa demittebat, & hæmorrhoides remittebant. Post epotum medicamentum deorsum purgans, probè repurgatus est, ac insuper ptisanæ succum ebibit, & amplius aluus turbabatur, dolorque ad præcordia aderat. In hoc hæmorrhoidibus manus est admota, cum malè quodammodò affectus esset venter, & amplius curatione opus esset, ac vomitus afflixit. Tandem verò ex irritato medicamentis canero, febris adorta est, nec ante mortem dimisit. Interdum quoq; cum rigor subiens dimississet, febris adfuit, ipsique ex aluo bilis secessit, flatus partim prodibat, partim intus remanebat, dolorque ventrem affligebat. Hæmorrhoides verò deinceps à purgationibus extra anum eminere cœperunt, & per eas flatus exitebat, qui à sternutatione ortum ducebat.

Larissæ quidam hasta lata percussus, à tergo vulnus accepit, cuius acies infra vmbilicum penetrauit, & cum liuore ac tumore amplum spatium peruasit. Post acceptum vulnus deinceps dolor primò vehemens tenebat & venter intumescibat. Postridie exhibitò medicamẽto deorsum purgante, quiddam subcruentum deiecit, & mortuus est. Huius intestina non esse sana, venterque sanguine redundare videbatur. Apellæus Larissæus annos attingens propemodum triginta aut paulò minus, morbo detinebatur, quo noctu magis inter dormiẽdum quam interdium corripiebatur, & duobus ferè annis laborabat ante mortem. Bilem autem flauam interdum vomitione reiiciebat vbi excitabatur, quãdoque etiam atram. Hic vehementi admodum capitis purgatione & longo interuallo vsus, atq; etiam bis epoto me-

dica mento, sex menses tranſegit. Edax autem erat & corpore bilioſo, ac poſt multam luctam vehementi rigore correptus eſt, & febris inuaſit, morbusq; noctu afflixit. Poſtridie verò ruruſq; altero die, ſanus eſſe videbatur. Subſequentem autem nocte, vbi cœnaſſet, à primo ſomno morbus corripuit, qui noctu & interdium ad cœnæ tempus uſque tenebat. Mortuus eſt ante quam ad ſe rediret. Primum corporis dextra ac facies, reliquumq; corpus, conuulſione tentabantur, deinde ſiniſtra peruadebat, cumq; quietus eſſe videretur, ſopore & ſtertore detinebatur, ruruſq; morbus excipiebat. 10
Eumelo Lariffæo crura, manus, & maxillæ riguerunt, neq; extendere, neq; flectere poterat, niſi quis extenderet aut flecteret, vt nec maxillas diducere, niſi quis diducere. Neque verò alia corporis parte dolorem ſentiebat, neq; quicquam comedebat præter mazam, & muſſam potabat. Vigefimo die ſedens ſupinus decidit, & à lapide vehementer in caput percuſſus eſt, eiq; oculorū caligo offuſa eſt, neq; longè poſtea ſanus ſurrexit, & omnibus erat liberatus, niſi quòd è ſomno cum excitaretur, articuli aliquantulum colligati eſſe videbantur. Ætatis autem erat iam duodecim annorum aut 20
tredecim. Menſibus verò tribus aut quatuor laborauit.

Lariſſæ virgo poſt paucum ſanguinem vomitione reiectum, purulenta euafit, febribuſque correpta, non ante liberata eſt quàm vitam cum morte commutaſſet, quæ tertio menſe contigit. Ante mortem autem aures obſurduerunt, neque exaudiebat, niſi quis valdè acclamaret. Ante verò quam ſanguinem vomitione reiiceret, iam debilis erat. Lariffæ Dyſeridis ancilla iuuenula, cum venere vteretur, vehementer affligebatur doloribus, aliàs verò dolorem nõ ſentiebat, neque concepit vnquam. At cum annum ſexageſimum attigiffet, poſt meridiem vehementibus velut partus doloribus conſiſtatur. Poſt multum verò ante meridiem portu eſum, vbi dolore correpta eſt omnium qui antea tenuerunt vehementiſſimo, exurgens aſperum quiddam in ore vteri contrectauit. Deinde cum iam animo linqueretur, ab alia muliere manu immiſſa expreſſus eſt calculus aſper, fuſi verticillum propemodum æquans. Ac tunc ſtatim ſanitati eſt reſtituta, & deinceps perſeuerauit. Malienſem plauſtrum onuſtum qua parte coſtæ ſunt, calcauit,

cauit, easque confregit, & ei aliquanto tempore pus infra costas substitit. Subter lienem inustus, & curatione per linamenta conceperpta adhibita, ad decem menses peruenit. Secta cute in omento, foramen visum est vtrinq̄ue penetrans, & ad renem ossaque putredo perueniebat. Fefellit nos huius corporis habitus biliosus, & quæ in corpore inerat multa omenti putredo sicca, aliarumque carniū, quas statim oportuerat, quoad eius fieri potuisset, medicamento sicco inuadere, dum vir aliquid habebat virium.

10 Humidis namque nihil proficiebatur, sed putredo inualefcebat. Sub linamentis verò subsistente humore, rigor corripiebat & febris, putredoque augebatur. Istuc autem putridum quiddam, subnigrum & graueolens affluebat. Antequam verò ad curationem aggredieremur, ferè quotidie multum foras traiciebat, quod nec facile fluebat. Cognita est morbi natura altius defixa esse quam subter cutem. Adco vt omnibus ritè administratis, seruari tamen non posse videretur, etiamsi ventris profluuium inuassisset.

20 Autonomus in Omilo ex capitis vulnere obiit decimo sexto die ætate media lapide ad futuras in medium sinciput cominus immisso. In quo non animaduerti cum sectione indigere. Opinionem verò meam fefellerunt futuræ in se teli noxiam continentis: postea nanque & conspicuum extitit. Primùm certè ad claviculam, deinde verò ad latus dolor admodum vehemens, ortus est, & conuulsio ad vtranque manum peruenit. Vlcus enim medium caput & sinciput occupabat. Ad sectionem ventum est decimoquinto die, neque pus multum prodiit. Cerebrì verò membrana sine putredine apparebat. In Omilo famula duodecim ferè annos nata, ex capitis vulnere moritur decimoquarto die ætate media, vbi impacta à quodam ianua os collisum & fissum fuit. Ad futuras verò vulnus erat, quòd certè sectione egere est animaduersum. Sectum est autem non quantum oportuit, verùm quod in ipso relictum est, in pus versum fuit. Octauo die rigor, febrisprehendit. Habebat verò non commodè, sed quantum etiam prioribus diebus cùm febre vacabat. Nono autem die quod reliquum erat exectum est, & pus

valdè exiguum cum sanguine subesse visum est, membra-
 naque pura erat, ac somnus quidem cepit, febris verò post-
 hac non dimittebat. Conuulsio autem manum sinistram
 occupabat, quòd dextra potius parte vlcus haberet. In Omi-
 lo Cyrenius vbi pus intro collegisset, triginta diebus serius
 quàm oportuit inferiori ventri vitionem adhibuit, & mo-
 deratè habebat, resiccatumque pus in ventre fuit. Calidissi-
 mo verò anni tempore, ex pomorum, aliorumque inutilium
 eduliorum esu, febrisprehendit, aluique profluuium ac
 mortuus est. Hecason in Omilo perinde ac alter serius in- 10
 uctus est. ferè tamen totus venter resiccatus est. Difficultate
 autem intestinorum correptus, vbi eam euasisset, quiduis
 edebat, donec torus intumuit, ei que pus per inferiora eru-
 pit & alui profluuium sublatus est. Hecasoni in Omilo ex cor-
 poris impuritate & praua purgatione, grauis in coxendi-
 cem dolor incubuit. Quo quidem demittente, febribus cor-
 reptus est, diuque lectulo decumbens, neque bibebat quic-
 quam, neque litiebat, debilis autem erat & crebrò horro-
 res sentiebat. Huic probè quidem, vt conueniebat, morbus
 sublatus est. Corpus verò ab oblatione opem sentiebat. Sub 20
 extremum morb⁹ per inferiora erupit, ac omnis cum mul-
 ta bile secessit, & mente motus mortuus est. Videbatur au-
 tem morbum euasisse. Salamine qui in anchoram delapsus
 est, in ventre vulnus accepit, & vehementissimis doloribus
 conflictabatur. Eporum autem medicamentum neque deor-
 sum demisit, neque vomitione reiecit. Quæ seipsa iugula-
 uerat, suffocabatur. Cui longè postea medicamentum deor-
 sum purgans deuorandum exhibitum, per aluum demis-
 sum est. Adolescens Eubœa veniens, vbi post multas infer-
 nas purgationes intermisset ac quieuisset, febrì correptus 30
 est. Deinde cum sibi videretur per superiora purgandus, me-
 dicamentum deorsum purgans imbecillum, nempe radi-
 dicem ebibit, & quarto post potionem die mortuus est, cum
 nihil perpurgatus esset, sed somnus tenuisset, neque sitis se-
 dari potuisset. Serua quædam barbara, cui ex deglutito me-
 dicamento pauca quædam per superiora prodierunt, quæ
 suffocabat, per inferiora verò multa, nocte mortua est. Eu-
 biensis quidam medicamento deorsum purganti ebibito
 tribus diebus purgabatur ac mortuus est. Manum autem
 puru-

parulentam ad cubitum vsque habebat. Symmachi puer à bile præfocabatur, noctu inter dormiendum, & cum febris eum detineret. Epotum autem medicamentum non continuit, neq; purgatus est, sex etiam ante mortem diebus. Qui prope curriculum habitabat, vbi noctu sanguinem vomitione refudisset, postridie cū multa sanguinis vomitione & suffocatione mortuus est. Ad lienem verò & infra copiosus ei sanguis secedebat. Puer in ventrem & iecur à mulo ictus, obiit quartodie. Spirationem autem crebram habebat, neque intelligentia valebat, & febris detinebat.

10 Hermophili filius diebus vndecim laborauit. Febris autem detinebat, neque ciborum reliquiarum subierant. Ac imprimis quidem delirio correptus est, quod noctu desit. Postero verò die voce defectus iacuit cum stertore, distortis oculis, febricitans. In os autem immissa penna, bilem atram vomitione reiecit, & ex infuso per clysterem stercus multum prodiit. Aristionis seruarum pes suapte sponte syderatione tentatus est, iuxta pedis medium, interna parte ex obliquo, & ossa putrilagine concepta discessionem fecerunt, ac paulatim fistulosa prodibant, aluique profluuio succedente mortua est. 20 Mulier sana & obesa, ex medicamento conceptus gratia deglutito, ventris dolore & intestinorum torminibus confictabatur, ac intumuit. Spirandi difficultas instabat & animi consternatio cum dolore. Sanguinem paucum vomitione reiecit, & quinquies emortua est, vti expirasse videretur, ac neque vomitu ex aqua frigida, dolor vrgens aut spiratio remittebat. Frigidæ verò ferè amphore triginta corpori affusæ sunt, quòd sanè vnicum opem ferre videbatur, ac postea bilis copiosa infra demissa est. Vrgente verò dolore nihil secedere poterat, vixit tamen. Antander ex deglutito medicamento alioqui nullam noxam sensit, at circa vesicam dolor tenere visus est, quæ statim multo recremento repurgata est. Post meridiem dolor vehemens valdè tenebat, ac in posterum diem suffocatio, animi consternatio, & corporis dissectio. Vomebat etiam ac nihil per aluum demittebatur, noctu malè habebat, neque somnus inuasit. Postridie verò multum ex aluo prodiit, ac demum sanguis, & periit. Athenadæ puero masculino vlcere exedente (phagedænam vocant) laboranti, dens ex sinistra

parte inferior, ex dextra verò superior doluit. In aure dextra pus collectum est, non amplius urgente dolore. Cerdo qui in Pityo erat calcem affluens, sese supra genu in femur pupugit, & ferè ad digiti longitudinem subulam adigit. Huic ne sanguis quidem vllus effluxit, & vulnus celeriter coit. Totum autem femur intumescibat, & tumor ad inguen & lateris inanitatem extēdebat. Hic tertio die mortuus est. Quidam accepto in inguine à sagitta vulnere quem nos vidimus, præter omnem ferè expectationem seruatus est. Neque enim spiculum, quod nimis altè descenderat, eductum fuit, neque vlla memoratu digna sanguinis eruptio, aut inflammatio aderat, neq; claudicauit. Inuentum autem spiculum sexto demum anno ex quo vulneratus erat, eduximus. Iniecta autem erat suspicio illud inter medios nervos latuisse, venamq; nullam aut arteriam diuisam fuisse. Qui iaculo acuto in posteriorem partem paulò infra ceruicem fauciatus est, vulnus quidem accepit aspectu minimè effatu dignum. Neque enim altè penetrabat. Non longè autem postea sublato iaculo, distendebatur in posteriora contractus, velut qui in scapulas rigescunt, & posteriorum partiū distentione tentantur, maxillæq; constrictæ erant. Si quid etiam humidi ore contineret & deuorare tentaret, in nares regerebatur, ac in reliquis statim deterius habebat, alteroq; die mortuus est. Adolescentem per asperam viā maturato cursu calcis dolor cepit, inferiore præcipuè parte. Quo loco abscessus nullus factus est, qui humorem cogeret. Quarto tamen die locus vniuersus nigricabat ad talum vsque, qui astragalus dicitur, & cauitatem illam quæ est ad plantam pedis, quod ἄστρος vocatur. Quod denigratum fuit nō disruptum erat, verum prius è medio sublatus est. In totum verò post cursum vixit viginti diebus. Qui ad oculum fauciatus fuit, vulnus quidem in palpebra accepit, cuspis verò abundè demersa fuit, spiculum autem extremū vltius extabat. Recisa palpebra cuncta exenta sunt, nullumq; detrimentum adfuit. Oculus nanque remansit & citò conuuluit. Sanguis autem liberaliter & abundè profluxit.

Pulchra erat virgo Nerij filia, & ferè annos nata viginti, cui à muliercula amica ludente lata manu sinciput pertusum est. ac tunc quidem oculorum caligo corripuit, & sine

respi-

respiratione erat, cumque domum peruenisset, illico febris
 vehemens cepit, & capitis dolore tentata est, cum faciei ru-
 bore. Septimo autem die, ad aurem dextram pus grauo-
 lens, aliquantulum rubrum cyatho amplius prodit, melius-
 que habere & alleuari visa est. Rursus inualecente febre in
 somnum propensa erat, neque loqui poterat, faciei pars
 dextra contrahebatur, difficultas spirandi ac conuulsio cum
 tremore aderat, & lingua impediebatur, oculusque stupe-
 factus est, nono mortua est. Cleomenis puerum hyeme ci-
 20 bi fastidium cepit, à quo sine febre extenuabatur, cibosque
 ac pituitam vomitione reiciebat, duobusque mensibus in-
 apperentia consecuta est. Coquo ex phrenitide gibbosa
 spina facta est, neque huic medicamentum purgans epo-
 tum opem ullam attulit, sed vinum nigrum & panis in ci-
 bo balneis abstinuisse & leuiter confricari, neque multis
 fomentis calefieri, sed blandè. Cuidam circa vigesimum
 ætatis annum, post epotum abortiuum dolor contigit &
 multorum biliosorum, pallidorum, porraceorum vomit-
 us. Vbi bibisset conuulsio prehendebat, & linguam com-
 20 manducabat. Quarto die ad eam ingressus sum & erat ei
 lingua magna, nigra, oculorum album rubescebat & perui-
 gilerat. Quarto die sub noctem mortua est. Origanum
 oculis & dentibus poru exhibitum nocet. Puellam quæ
 ex abrupto loco decidit vox defecerat, corporis iactatio
 prendit, & sub noctem copiosum sanguinem vomitio-
 ne reiecit, qui copiosior sinistra parte, in quam impegerat,
 effluxit. Mulsam non sine negotio absorbebat, stertor &
 crebra spiratio, velut moribundis, aderat. Venæ quæ sunt
 in facie distendebantur, & decumbebat supina, pedes in-
 calecebant, leuiter febricitabat, vox defecerat. Septimo
 30 die vox erupit, paulatim incalescebat & seruata est. Pytho-
 cles lac multa aqua permixtum ægrotantibus exhibebat.
 Pernionibus medebris scarificando & pedes calefacien-
 do, sic vt maximè igne & aqua exalfacias. Oculis noxiam
 adferunt leps, poma dulcia, & olera. Lumborum, cru-
 rum & coxendicis dolores ex laboribus obortos, aqua ma-
 rina calida & aceto perfundere oportet, vel intincta spon-
 gia fouere. Lanis verò succidis deligare & pellibus agni-
 nis. Fullonibus in inguinibus tubercula exoriebantur

dura & sine dolore, circaque pubem & in collo magnitudine similia erant. Antea quidem febris tussiculosa tenuerat. Tertio mense aut quarto venter contabuit, calores accellerunt, lingua arida, sitis aderat & alui deiectiones molestæ, mortui sunt. A Macedone quidam lapide in caput percussus, decidit. Tertio die vox defecerat, & corporis incontinenens iactatio erat, febris parua, tempora non admodum pulsabant. Nihil omninò audiebat aut sapiebat, neque quiescebat, sed quarto die mouebatur. Mador tum circa frontem, tum sub naso ad mentum vsque erumpebat, & mortuus est. 10
 In Delo Eniates quidam retro in latus sinistrum iaculo percussus, vlcus sine dolore quidem habuit. Tertio verò die grauis dolor ventrisprehendit, nihil ex aluo secedebat, verum sub noctem ex infuso per clysterem stercus prodiit, neq; dolor intermittebat, sedes ad testes eminebat. Quarto die dolor ad pubem & ventrem derinebat, neque quiescere poterat, biliosa affatim sincera vomitione reiecit, oculi quales animo deficientibus. Post quintum diem mortuus est. Calor quidam tenuis aderat.

Iaculo in iecur percusso illico cadauerosus color affusus est, oculi concaui extiterunt, corporis incontinenens iactatio & implaciditas aderat. Mortuus est antequàm concio dimitteretur, cum prima luce vulneratus fuisset. Polemarchi coniugi per hyemem angina laboranti guttur intumuit cum multa febre, & sanguis missus est, faucium suffocatio desit, febris perseuerabat. Sub quintum diem tumor ad læuum genu cum dolore subortus est, ei que ad cordis regionem quiddam coaceruari videbatur, ac respirabat velut qui in aquam demersi sunt respirare solent, & ex pectore strepitus quidam edebatur, idemq; cōtingebat quod 3)
 fatidicis mulieribus quæ Pythone afflatæ, quòd ventre oracula fundunt, Engastrimythi, hoc est ventriloque, dicuntur. Circiter septimum aut nonum diem sub noctem aluus affatim prorupit, & liquida multa quæ praua existimabantur demisit. Ipsa verò tandem voce defecta mortua est. Ventres in morbis medicamento purgante subducere conuenit, inferiores quidem vbi materiam concoctam & consistentem videris (cuius rei signum est, si neque anxietate, neque capitis grauitate diuexati ægri fuerint) aut vbi calores mitif-
 simi

ſimi fuerint, aut vbi finita acceſſione deſierint: ſuperiores
 verò in iſtis acceſſionibus. Tunc nanque etiam per ſe hu-
 mores in ſublime efferuntur, cùm anxietate & capitis gra-
 uitate, aut incòtinenti corporis iactatione ægri conflictan-
 tur. Cuidam ex caſu in cubitum vulnerato, ob ſiderationem
 cubitus pus colligit, quo iam matureſcente glutinoſa ſanies
 exprimitur, qualis etiam Leogeniſco & Demarcho Agleu-
 telis filio. Eodem verò modo neque admodum ex iſdem
 pus vllam effluxit, quale quid Æſchyli filio contigit. Plæriſ-
 que autem pus colligentibus horror & febris accidebat.
 20 Parmeniſci puero ſurditas obigit, cui contulit aurem non
 eluere, ſed ſola lana expurgare, & oleum aut netopum in-
 fundere. De ambulationes quoque imperare, manè ſurgere,
 & vinum album bibere. Aſpaſij vxori ex vehementi dentis
 dolore malæ in tumorem ſublatae ſunt. At vbi ex caſtorio &
 pipere os colluſſet, alleuamentum ſentiebat. Callimedon-
 tis filio ad tuberculum in collo enatum, durum, magnum,
 immaturum & dolorem excitans, contulit vena ſecta in
 brachio, aut lini ſemen vino albo ſubactum & oleo mace-
 30 rarum cataplaſmate impoſitum & deligatum, valdeque co-
 ctum, aut in aqua mulſa decoctum cum fœnigræci, hordei
 aut tritici farina. Meliſſandro magno gingiuæ dolore & tu-
 more oppreſſo, vena in brachio ſecta eſt. Alumen per initia
 adhibutum curſum cohibet. Aqua inter cutem laboranti
 vtile eſt corpus laboribus exercere, ſudores mouere, pane
 calido oleo intincto, & pauco potu vti, caput tepida lauare.
 Vinum quoque album & tenue, ac ſomnus auxilio eſt. Bias
 pugil ſuapte natura vorax, in choleram morbum incidit ex
 carniū eſu præcipueque ſuillarum crudiorum, & vini ſua-
 30 uis ebrietate, ex bellariis ac dulciariis, cucumere, pepone,
 lacte, & polenta recenti. Æſtate verò cholera morbus & fe-
 bres intermittentes vident. Timochari hyeme deſtillatio-
 ne in nares præcipue vexato, poſt veneris uſum cuncta re-
 ficcata ſunt, laſſitudo, calor, & capitis grauitas ſucceſſit, ſu-
 dor ex capite multus manabat. Erat autem etiam per ſani-
 tatem ſudoribus obnoxius. Tertio die conualuit. Poſt ca-
 niculam febres vigeant, in quibus ægri ſudoribus diffue-
 bant, neque à ſudore penitus perfrigeſcebant, ſed ruruſ in-
 caleſcebant, longæque ac ferè ſine iudicatione erant, neque

admodum firim adferebant, paucis septimo aut nono desinebant, vndecimo, decimoquarto, decimosextimo & vigesimo iudicatione soluebantur. Polycratem febris inuadebat, & quò ad sudorem attinet, quæ scripta sunt ei contigerunt. A medicamento alius purgata est, & febris mitis erat. Denuo sub vesperam circa tempora & collum parui sudores, deinde etiam toto corpore dimanabant, rursusq; incaluit. Ad duodecimum & decimumquartum diem febris intendebatur, & alui recrementa pauca erant. A purgatione post sorbitionum usum, circa decimumquintum diem 10
vêtris dolor ad lienem & lateris sinistri inanitatem prehendit, qui cum calidis ad motis, minusq; frigidis iuuaretur, ex molli per clysterem infuso desit.

Magnæ nauis præfecto anchora manus dextræ indicem & os infernum collisit, ex quo inflammatio, sideratio, & febris successit. Quo modicè per alium repurgato, calores & dolores leues fuerunt, ex digito aliquid decidit. Post septimum diem sanies laudabilis exibat, ac deinde se non posse omnia lingua explicare dixit. Prædictio facta est partium posteriorum distentionem (opisthotonum dicunt) aduentare, & ad id conferebant maxillæ cohæretes, deinde ad 20
collum affixæ. Tertio verò die totius corporis in posteriora conuulsione cum sudore tentabatur. Sexto post prædictionem die mortuus est. Telephanes Harpali ex liberta filius luxationem in pollice deorsum accepit, vnde inflammatio & vehemens dolor insecutus est. Quo remisso in agrum profectus est, vnde rediens ex lumbis doluit, lauit, sub noctem maxillæ cohærebant, & in posteriora distentio (opisthotonum vocât) aderat. Sputum spumans ægrè dentes pertransibat, tertio die mortuus est. Thrinon Damonis filius 30
ex tibiæ ulcere iuxta malleolum, cum ad neruum sanè purum medicamentum erodens fuisset adhibitum, distentione in posteriora, quam opisthotonum dicunt, mortuus est. Animaduertendum sanè est num in omnibus internis puris collectionibus, & oculorum laboribus, ad noctem dolores fiant. Tussis per hyemem vigent, præcipuè verò austrino cœli statu, crassa multa albaq; screantibus febres ferè succedebant, & quinto die desinebant. Tussis verò sub quadragésimū, quale quid Hegesipoli contigit. Eutyrides ex cholera

lera morbo in cruribus neruorum distentionem sensit cum
 inferna alui deiectione. Bilem abunde saturatam multam,
 & vehementer rubram ad tres dies noctesque vomitione
 reiecit, cum corporis imbecillitate & incontinenti iactatio-
 ne. Nihil verò continere poterat, neque cibi, neque potio-
 nis quicquam. Urinæ quoque multa suppressio, eiusque transi-
 tus qui ad inferiora tendit. Vomitione fex mollis prodiit, &
 deorsum quoque proiecta est. Androphani vocis defectio
 & delirium aderat, quibus solutis multis annis superfuit, &
 10 in morbum relabebatur. Lingua verò toto tempore arida
 perseverabat, neque loqui poterat nisi collueretur, magna-
 que ex parte admodum amara erat. Interdum quoque cor-
 dis dolor affligebat, quem venæ sectio soluit. Huic aqua aut
 mulsæ in potu exhibitæ contulit. Veratrum nigrum ebibit,
 neque biliosum nisi paucum prodiit. Demum per hyemem
 decumbens mente abalienata erat, & lingua similiter vitiiis
 afficiebatur, calor tenuis erat sine dolore, lingua decolor,
 vox qualis pulmonia laborantibus, è pectore vestem exue-
 bat, seque educi iubebat, nihil verò apertè proloqui pote-
 20 rat, sub noctem mortuus est. Nicanor cum ad conuiuium
 prodiret tibicinæ metu afficiebatur, adeo vt cum tibias in-
 flaret eamque in conuiuium tibia canentem audiret, præ ti-
 more turbaretur, neque sustinere posse diceret, si nox esset,
 de die verò, nihil commoueretur. Quæ quidem eum diu
 comitabantur. Democles qui cum illo erat, caligine tenta-
 ri & exoluto esse corpore sibi videbatur, neque per præru-
 ptum locum iter facere, neque pontem, ac ne minimè qui-
 dem profundam scrobem transmittere, verum per ipsam
 scrobem adire poterat. Quod eum aliquandiu tenuit. Phœ-
 30 nicis hic erat affectus. Ex oculo dextro plærunque velut ful-
 gor coruscare videbatur, paruoque postea temporis inter-
 uallo, dolor in tempore dextro insistebat, & posteriorum
 colli vertebrarum contentio aderat, ac circum dentes duri-
 ties, quos distētus diducere conabatur. Vomitiones vbi cō-
 securæ erant commemoratos dolores submouebant & le-
 nibant. Quinetiam sanguinis missio auxilio erat, & veratri
 potio cuiusquemodi humores eduxit, porraceos verò maxi-
 mè. Parmenisco èt antea animi desperatio accidebat, & vita
 defungi cupiebat, interdum verò rursus securo erat animo.

Canonis famula ex prægresso capitis dolore mente erat abalienata, clamor aderat, eiulatio multa, parum quiescebat. Sub quadragesimum diem mortua est. Decem sub mortem diebus voce defecta fuit & conuulsione tentata. Adolescens post multum meri potum, quodam in tētorio supinus dormiebat, cuius in os serpens Arges dictus subiit. Quod sanè cum sensisset, neque loqui posset, stridere dentibus cœpit, & serpentem deuorauit, summoque dolore detentus, velut strangularus, manus prætendebat, seseque iactabat, & conuulsione mortuus est. Eodem quoque modo circa eosdem dies mortuus est Timocharis famulus, melancholicis affectibus iisdem ac tantis (vt videbatur) tentatus. 10

Nicolai filio circa brumam ex computationibus horror obortus est, sub noctem febris, postero die vomitus biliosus, syncerus, paucus. Tertio die frequenti adhuc concione sudore per totum corpus oborto, desit. Diopethis forori semitertiana affectæ, sub accessionis tempus vehemens oris ventriculi dolor contigit, totoque etiam die perseuerabat. Eiusmodique oris ventriculi dolor reliquis mulieribus similiter contingebat. Attamen sub Vergiliarum occasum talia viris rarius contingebant. Vxor Epicharmi ante partum, intestinorum difficultate laborabat, dolor vehemens aderat, alui recrementa aliquantulum cruenta, mucosa. Vbi peperisset, confestim sanitati est restituta. Polemarchi uxori articularibus doloribus vexatæ, vehemens quidam coxæ dicitis dolor contigit, cuius causa fuere minimè profluentes menses. Per noctem totam ad meridiem vsque vox intercepta fuit, audiebat tamen & mentis compos erat, manuque indicabat ad coxendicem dolorem adesse. Epicharmo sub Vergiliarum occasum humeri dolor & ad brachium grauitas contigit, stupor aderat, crebræ vomitiones, & aquæ potio. Euphranoris filio pustulæ culicum moribus non ab similes eruperunt, verum pauco tempore durauerunt, post tridie febris inuasit. Post faonium ad autumnale Æquinoctium squallores multi contingebant. Sub canem æstus magni, venti calidi, febres in quibus ægri sudoribus diffuebant, aurium tubercula multis aderant. In oppugnatione circa Datum Tychon catapultæ in pectus vulnus accepit paruoque post interuallo risus ei aderat cum perturbatione. Videbatur 20 30

debatur autem Medicus cū lignum eximeret, circa septū
 transuersum hastilis partem aliquam reliquisse. Cumq; sub
 vesperam ei dolor commotus esset, infusum per clysterem
 & per medicamentum aluum deiiciens exhibuit. Primam
 noctem implacide transiit. Sub diluculum verò & medi-
 co & reliquis melius habere visus est. Prædictum est con-
 uulsione accedente celeriter periturum. Postera ergo nocte
 implacitus, infomnis, in ventrem plarunque recumbens,
 sub tertij diei exortum conuulsione tentatus, tum temporis
 10 mortuus est. Billo in dorsum vulnerato spiritus multus cum
 strepitu ex vulnere prodiit, & sanguis multus prorupit. De-
 ligato verò medicamento quod cruentis vulneribus adhi-
 betur, sanatus est. Philes puerū ex osse denudato in fronte,
 nono die febris detinuit, os liuorem contraxit, mortuus est.
 Et Phaniæ & Euergeræ liberis, liuore contactis ossibus fe-
 breq; detentis, cutis ab osse discessit, neque pus comparuit.
 Aristippo sagitta in ventriculum magna vi & grauitate im-
 pacta, vehemens ventris dolor celeriterque ardor aderat,
 nihil deorsum demittebat, incontinenter corpus iactabat,
 20 biliosa abundè colorata vomitione reiciebat, posteaq; me-
 lius habere videbatur, rursusque paruo interiecto tempore
 dolores vehementer corripuerunt, venterque velut in inte-
 stini tenuioris morbis affectus erat, calor, sitis aderat, & in-
 tra septem dies vitam cum more commutauit. Neapolis ve-
 rò ex simili vulnere eodem modo affectus fuit. Ex acri au-
 tē per clysterē infuso aluus affatim prorupi, colore tenui,
 pallido, nigricante suffusus est, oculis erat squallidis, splene-
 didis, intus reuolutis & defixis. Metrodori puero ex dentis
 dolore maxillæ syderatio, & supercrescens in gingiuis caro,
 30 ac moderata suppuratio contigit, tum molares, tum maxil-
 la ipsa deciderunt. Abderæ mulieri cuidam carcinoma in
 pectore extitit, & ex papilla sanies subcruenta effluebat, in-
 tercepta autem fluxione mortua est. Ex fluxione quæ ex di-
 midia capitis parte contingit, quidam dolebant; & per na-
 res humore secedente, moderatè febricitabant, tandemq;
 quinta die perfrigerabantur. In partu concussæ circa pectus
 & latera dolor obortus erat, exscretio purulenta, tabes sub-
 stitit, sex dies febris detinuit, dehinc rursus alui profluua,
 cessatio, febres, alui constipatio accidit, tandemque septima

die mortua est. Anginosæ manus dextra & crus doluit, leuis febris detinebat, suffocatio tertio die remisit, quarto conuulsione tentata & voce capta fuit, stertebat, dentes conterebat, malarum rubor aderat, quinto aut sexto die mortua est. Signum ad manum subliuidum apparuit. Et alia quædam ex palato stertorem emittebat, lingua resiccabatur, pulmonis inflammatio aderat, mente constans mortua est. Olynthi quoque quidam aqua inter cutem laborans, repente voce captus est, per diem ac noctem mente captus mortuus est.

Hippocratis Coi de morbis vulgaribus,
liber sextus.

Sectio prima.

1 **Q**VI ex foetus corruptione & vteri tumoribus ad capitis grauitatem deueniunt, iis ad sinciput dolores maxime fiunt, & in reliquis vteri doloribus, iis octo aut decem mensibus in coxendicem morbus desinit.

2 Eorum qui acuminato sunt capite, partim quidem valida sunt ceruice, qui cum cæterorum membrorum, tum etiam ossium robore præstant, partim verò capitis doloribus & aurium fluxionibus tentantur, quibus oris palatum cauum est, & dentes permutatim variant.

3 Quibus ex palato os discessit, iis medius desidit nasus. Quibusdam verò, qua ex parte dentes procedunt, summus natus sinus efficitur.

4 Puerorum fulgores cum pubertate in quibusdam mutationes habent, atque etiam alias.

5 Ad renem doloris grauitas vrget cum cibo implentur, pituitamq; vomitione reiciunt, vbi verò dolores plurimum exercuerint, æruginosa, & leuius quidem habent. Liberantur autem doloribus vbi cibi vacuati fuerint, arenulæq; fuluæ subsident, & cruentam vrinam reddunt, femoris quod è directo respondet, stupor sentitur. Quietem agere non conducit, sed exercitationes, non repleri. Iuuenibus veratrum exhibere oportet, poplitem cedere, vrinam cientibus vacuare, attenuare ac emollire.

6 Menstruæ purgationes aquosis mulieribus longo tempore

tempore perf-uerant. Quòd si non celeriter prodeunt, tumo-
moribus consistantur.

7 Cranone dolores inueterati frigidi, recentes verò ca-
lidi, eorumque plærique à sanguine hæbant. Qui etiam ex
coxendice frigidi.

8 Affectus qui ad vehementes rigores tendunt, ferè non
nisi propè vigorem mitescunt.

9 Rigorem vrinarum suppressiones præcedere solent, si
cum bonis signis processerint, & aluus permeet, somni que
10 affuerint. Quinetiam febris genus, ac forsitan etiam quæ
ex lassitudinibus contingunt in considerationem adhiben-
da sunt.

10 Quibus rigores fiunt, nil ferè abscedere solet.

11 Crurum effcæmationes, veluti antè morbum, aut
statim ex morbo iter facienti fiunt, atq; ideo fortassis quòd
ex lassitudinibus aliquid in articulos abscessit, ex quo etiam
crurum effcæmationes.

12 Tubercula meliora æstimanda sunt quæ foras protu-
berant, & in acutum sublata sunt ac fastigiata, æquabiliter
10 que maturescentia, neque in ambitu dura, & deorsum ten-
dentia, neque bifida: contraria verò mala, quæq; plurimum
distant ea pessima.

13 Autumnus sua feritate & malignitate interaneorum
animalia gignit, & oris ventriculi dolorem, ac febres hor-
roris sensu insignes, atramque bilem.

14 Ad dignoscenda principia accessiones in considera-
tionem adhibere oportet, ac in omni morbo quale est sub
vesperam accessiones moueri, & nū annus in vesperam ver-
gat, ac lumbrici tenues, ascarides dicti, tum moueantur.

15 Tussicula infantes si prehenderit cum ventris pertur-
batione & febre assidua, indicat post iudicationem bime-
stri, in totum vigesimo die, ad articulos etiam tumores fo-
re. Qui quidem si è superioribus partibus infra vmbilicum
in inferioribus articulis cõstiterint, probari debent. Si verò
in superioribus partibus, nõ æquè morbum tollunt, nisi pus
collegerint. Quòd si in humeris suppurationes faciant, tum
tantula ætate iusto breuiora & tenuiora brachia efficiunt,
(Græci galianconas quasi mustelæ cubito præditos vocât.)
A morbo quoq; liberabit vlcusculorum in inferiores par-

tes eruptio, dum rotunda non fiat, neque altè infederint. Huiusmodi namque tum maximè pueris perniciofa sunt. Soluet etiam morbum & sanguinis profluuium, quod potius in natu grandioribus apparet.

16 In morbis præcipitibus, vbi malè habent ægri, vltro quidem profluens lachryma, bono est, inuitis verò malum denunciat. Quibus etiam palpebræ circumtenduntur, malū significatur. Malum quoq; quod in oculis inarescit, tenuissimæ lanugini aut aquarum aspergini simile, quæ *ἀχρη* dicitur. Oculorum denique hebetatio ac retusio, & squallor, 10 malum denunciat, quiq; intrò corrugantur, qui concreti sunt, ac ægrè vertuntur, & intrò sunt conuoluti, quæq; alia prætermittuntur.

17 Februm partim quædam manui mordaces apparet, quædam verò mites. Partim verò quædam minimè mordaces apparent, incrementes tamen. Aliæ autem acutè quidem, at quæ tamen manui cedant. Partim verò confestim exardescunt, aliæ autem in totum debiles apparent & aridæ. Quædã etiam falsæ, nonnullæ verò flatulentæ, aspectu horrendo, aliæ tactui madentes. Aliæ quoque prærubræ, 20 quædam etiam liuidæ, quædã præpallidæ, aliæq; idgenus.

18 Corporis distentio & articulorum duritas malo est, ipseq; æger exolutus, & artuum perfrictiones, malum portendunt.

Sectio secunda.

1 Dilatare, coarctare, hoc quidem certè, illa verò minimè.

2 Succis hi quidem expellendi, illi verò exiccandi. alij autem inserendi, idq; interdum quidam, interdum verò 30 minimè.

3 Corpus, cutem, carnes extenuare, incrassare oportet, atque alia, ac partim quidem, partim verò minimè.

4 Lenire, exasperare, indurare, emollire, & hæc quidem, illa verò minimè. Excitare, torporem inducere, aliæq; quæcunque id genus.

5 Deriuatione vti oportet vbi reuulsioni confestim aliquid concesseris, & renitentia emollire.

6 Humorem alium nec prodeuntem educere oportet, cum

etum verò qui prodit vnà ex vasis effundere. simile quoddam opus facere, velut si dolor dolore sedatur. Dissimilia si sursum sublata tendant, per inferiora soluere conuenit, atque his contraria facere, velut capitis purgatio, venæ sectio, si quando non inconsultò detrahitur.

7 Abscessus, veluti glandularum tumores, eorum quidem locorum vnde propagines ducunt, atque etiam aliorum, specimen exhibent, ac præcipuè viscerum, ac tum certè ij maligni sunt.

10 8 Spiratio parua frequens, magna rara, parua rara, frequens magna, foras magna procedens, intrò parua, intrò magna, foras parua. Hæc quidem protensa, illa verò vrgens. Duplicata intrò reuocatio qualis superspirantibus. Calida item & frigida.

9 Affiduarum oscitationum longa spiratio medela est. At eorum qui non bibunt, aut vix quidem, breuis spiratio.

10 In directum laterum dolor, præcordiorum distentiones, lienis tumores, & ex naribus eruptiones fieri debent. In auribus item directio, & magna ex parte talia in oculis spectanda sunt. Videndum sanè vtrum omnia, an ea quidem ab infernis sursum in rectum ferantur, qualia quæ iuxta maxillas, aut oculum, aut aurem fiunt, an verò quæ à superioribus deorsum, non in directum tendant? Quamuis angine tumores rubicundi, & laterum dolores secundum directionem fiunt. An quæ ex superioribus partibus infra iecur distribuuntur, qualia quæ in testes & varices decumbunt. Hæc in considerationem adhibenda sunt, quemnam ad locum ferantur, & ex quo, & quamobrem.

11 Temporum venæ non consistentes, neque splendidus color, si spiratio intus deficit, aut tussis sicca, non maligna adfuerit, in articulos decubitum fore denunciant, idque vt plurimum secundum distentionum rectitudinem quæ in ventre fiunt. Horum verò plærisque qui natura candidioris sunt habitus, etiam facies impensè rubet, neque sanguis ex naribus, aut paucus, profluit. Et quidem si quid ex his quæ effluunt intus relinquitur, ad abscessum morbus est accommodatus. Eodem modo si sitis remanet, orisquæ siccitas & insuauitas, ac cibi fastidium. Tales sunt autem febres non acutæ, sed quæ reuersiones faciunt.

12 Quæ post iudicationem relinquuntur, recidivas facere solent. Primùm igitur lienis tumor accidit, nisi in articulos desinant, vel sanguis ex naribus profluat, aut præcordiorum dextrorum contentio, nisi urinæ exeant & viam quodammodo sibi faciant. Ipsa enim vtrorūq; interceptio, horum iure quodam recidivas faciet. In his igitur abscessus procurare conuenit, si non fiant, qui verò iam fiunt declinare, eos autem qui quales, & qua oportet prodierunt, recipere. Qui verò non admodum prodeunt, coadiuuandi sunt, quidam etiam qui prorsus sunt incommodi, auertendi, maximè si futuri sunt, alioqui cum recens cœperint. 10

13 Sanguinis è naribus eruptiones quæ quarto die fiunt, difficilem faciunt iudicationem.

14 Febres quæ die vno intermittunt, & subinde rigore corripiuntur, iudicationem à quinto ad septimum circuitum deducunt.

15 In his quæ ad tertianarum naturam propius accedūt, nox accessionem præcedens molesta est, quæ verò subsequitur plærunque leuior existit.

16 Tusses siccæ parum irritantes per febrem ardentem, pro ratione sticulosæ non sunt, neque linguas exiccant, siquidem non à malignitate sed à vento accidant, quod & inde manifestū fit. Cum enim loquuntur, vel ore sunt adaperito, tum tussunt, alioqui verò minimè. Hoc autem in febribus ex labore abortis maximè fieri adsolet. 20

17 Nil temerè assentiendum, neque quicquam negligendum.

18 Contraria paulatim inducere oportet & interquiescere.

19 Capitis posteriore parte dolenti, secta in fronte vena recta profuit. 30

20 Præcordiorum successiones ex quibus & quales fiant spectandæ sunt, atque etiam aliæ, & in viscerum inflammationibus quantum valeant, siue ex iecore in lienem, siue contra ferantur, & quæcunque sunt eiusmodi.

21 Reuellenda ea sunt quæ quo non oportet vergunt, si autem quonam conuenit, iis tum viam struere decet, quamnam in partem singula tendunt.

22 Ad pustulas latas, quæ ferè non pruriunt, (quales Simon

non per hyemem habuit, qui vbi ad ignē inungeretur, aut calida lauaretur, iuuabatur) vomitus non conducebant. At certe fomentis calidis adhibitis iuari potuisse existimo.

23 Quæ maturacionem desiderant, ea occludi conuenit, contraria verò exiccare & aperta esse.

24 In oculis fluxione tentatis, reuulsionem ad fauces facere conuenit, si modo conferre videatur. Atque vbi cructatio conducit, & alia quæcunque id genus.

25 Meatus recludendi sunt, vt nares, atque alij quibus opus est, & vt conuenit, & qualia, & quam viâ, & quando, & quantum oportet, velut sudores, aliaque sanè omnia.

26 Magnis in malis facies bona si fuerit, bono est. In paruis verò bonæ significationi contraria denunciâs, malum significat.

27 Mulieri quæ apud magnum Theatrum post Heroum habitabat, morbus arquatus superuenit. Qui apud Timenæ neptim decumbebat, colore atro suffusus est.

28 In Perintho vrina genitali semini similis est reddita, eaque eorum quæ circa abdomen erant affectuum iudicationem attulit. Taliaque vrinæ liberabant, cum neque flatu copioso, neque glutinoso stercore multo egresso emollirentur. Neque enim sanè magna erant præcordiâ. Qui se primo die brassicam comedit, cum adhuc difficulter spiraret, circa abdomen emolliabatur rectè spirans effectus est, ei que alius est exagitata.

29 De sanguinis humore aquoso ita est existimandum, quòd pauidos & peruigiles facit, siue malus, siue bonus fuerit.

30 Quibus lien deorsum propendet, iis pedes, genua & manus calent, nares & aures semper frigent. Videndum igitur num iccirco tenuis illis sanguis inest, num verò & natura talem habent.

31 Suppurationibus vmbilicus terminus, quæ si in pus verti debeant, his alui perturbantur.

32 Lien non superiore, verum inferiore parte durus, rotundus, latus, crassus, longus, tenuis. Minus autem his qui grauedine ex capite laborant.

33 Ad diligentem ægtorum procuracionem Medico vis

dendum est quænam de morbo interrogationes fieri debeant, quæ narrat æger qualia haberi debeant, vt accipiendi sermones, quæ ad ægrum, quæ ad affidentes, & quæ ad ea quæ extra spectantur attinent.

34 Quoniam in calidiore solidioreque, dextra scilicet vteri parte, mares concipiuntur, ideoque nigri sunt, & venæ extra prominent, longeque biliosiores existunt.

35 Mas concreuit coaluitque citius, vbi motus est conuiescit, & tardius augetur longioreque tempore.

36 Quod solidior & biliosior euadit, & sanguine copiosiore fit præditus, in causa est locus hic animalis calidior. 10

Seçtio tertia.

1 Cutis raritas alui densitatem efficit, cutis coarctatio, carniū auctiōem, ventris torpor, omnium conturbatiōem & vasorum impuritatem, cerebri consumptio, vnde & caluitium, instrumentorum attritiōem.

2 Corporis euacuatio cursu fit, quiete, palestra, multis obambulationibus velocibus. Quibus maza cocta vt plurimum, panis autem modicus conuenit. 20

3 Extenuationis signum eadem diei hora obseruare oportet. Statim nanque corporis moles contrahitur & concidit. De laboribus aliquid remittendum, alioqui defluet. Vno enim & eodem modo totum corpus concidit. Tunc autem cum iam collapsi fuerint, suillas assas offerre conuenit. Cum verò reficiantur id indicat, quod rursus floridum corpus efficitur.

4 Exercitationis modum indicat sudor guttatim effluens, qui velut ex aque ductibus emanat, aut ex tumore compressio. 30

5 Mulierem quam primū Cranōne curauī, cui lien natura magnus erat, febris ardensprehendit, prærubra erat cum difficultate spirandi. Decimo die sudor vt plurimum ex superioribus partibus profluxit, quinetiam & ex inferioribus decimo quarto die.

6 Ex capitis grauedine & raucedine laborantibus, vbi febre corripuntur, iis ferè morborum reuersiones non fiunt.

7 Quod in pus vertitur, id morbi reuerſionem non facit. Ipa nanque maturatio, ſimul & iudicationis & excretionis rationem habet.

8. Quibusdam cum venerem exercent venter inflatur, quod Damnagoræ accidit. Quibusdam verò tum crepitus fit, vt Arceſilao.

9 In his qui alarum inſtar prominentes habent ſcapulas, flatus ſimul cauſa eſt. Sunt enim flatulenti.

10 Valdè frigidum, velut nix & glacies, venas rumpere & tuſſes excitare ſolet. Humorū verò collectiones facit, quales ſunt oblongæ circa aures eminentiæ, à Satyrorum ſimilitudine Pherea dictæ, aut rotundæ, arborum quarundam tuberculis ſimiles, quæ Gongronæ vocantur. Quinetiam & corporis durties ſimul cauſa exiſtit.

11 Poſt miſtionem coitio, num ideo pueris potius conringit quòd ſint calidiores?

12 Figuras quaſdam corporum magis alleuare, ex eo perſpicuum, qui cum ſarmenta manu ſecteret aut intorqueret, ac præ doloribus decumberet, arrepta ſumma deſi-
xi paxilli parte inhæſit, & alleuamentum ſenſit.

13 Quem ex montano labore iuxta pontem vidi crura hinc inde iactantem, huic altera tibia minimum extenuabatur, femora autem plurimum. Vrina verò & genitale ſemen non retinebantur.

14 Quicunq; alata latera natura habere dicuntur, quòd à tergo ſcoptula operta alarum inſtar emineant, idque ex cauſæ imbecillitate accidit, ij in malignis deſtillationibus ſiue excretio fiat, ſiue non fiat, malè habent.

30 15 Rigores quidem mulieribus à lumbis inchoant magis, & per dorſum deinceps ad caput feruntur. Quin & viris poſteriore magis quàm anteriore corporis parte. Horremus ſiquidem exterioribus magis quàm interioribus corporis partibus, veluti cubitis, femoribus. Sed & cutis raritas id indicat, cuius indicium eſt pilus. Si verò aliundè rigent, forteque ex vlceribus, ex vaſis rigor inchoat.

16 Curationis ſumma ex primo ortu, cauſa, plurimis ægri ſermonibus, iisque quæ ſenſim in cognitionem veniūt, colligenda eſt, ac perdiſcendum num inter ſe ſint ſimilia, an diſſimilia, vt ex diſſimilitudinibus vna ſimilitudo fiat. Hæc

vtique via est, hacq; ratione quæ rectè se habent explorantur, quæ verò secus, deprehenduntur.

17 Sanguinis è naribus profluuium accidit, aut his qui aliquantulum palleſcentes nigricant, aut ex rubro palleſcunt, aut aliquantulum pallent. In quibus vbi paulum conſeſſeris, ſiccò aliquo medicamento in craſſare oportet. In aliis verò minus in craſſandum. Sicco autem albo medicamento ad ea vti oportet, quale eſt galla, aut alumen.

18 Vbi venerem exercere aut hircire incipiunt, tum ſanguinis profluuiò tentantur.

19 In mulierum congreſſibus quidam crepitum edunt, vt Arceſilaus. Sunt qui vbi congreſſuri ſunt, corpore horrèt ac corrugantur. Quibusdam verò vbi congreſſi fuerint, venter inflatur, vt Damnagoræ.

20 Mutationes cauere oportet, in eoq; obſeruanda eſt cibi parcitas, & quod laſſitudinem adimit, & quod bibenti ſitim arcer.

21 Quæuis extenuatio cutem laxat, deinde diſtenditur reſectio contrà. Cutis collabentis corrugatio, reſectiæ exteſſio, horridum, læue, alterum alterius ſignum eſt. item que ſubbilioſum, & ſubrubicum. Eadem ratione mammae demittuntur, graciles verò reuelluntur & diſtenduntur: etſi id non eam ob cauſam fieri quis exiſtimauerit, ſed quia corpus carne repletur.

22 Iugula conſpicua in quibusdam videntur & venæ apparentes.

23 Herodicus febricitantes tum multis obambulationibus, tum multa luſta & fomentis conſiciebat, idq; malè. Febris enim fami, luſtæ, obambulationibus, curſibus, frictioni, iis vtique omnibus eſt inimica. Laborem igitur labore curabat. Inde venarum rubor, luor, pallor, aut laterum dolores molles contingebant.

24 Sitim prohibet, os claudere, tacere, auram cum potu frigidam introducere.

25 Videndæ ſunt cauſæ ex quibus morbi cœperint, ſiue capitis dolor, ſiue auris, ſiue lateris prehendit. Cuius rei dentes, & in quibusdam glandularum tumores ſignificationem afferunt.

26 Quæ ſuboriuntur vlcera & tubercula, ac febres de-
cernere

cernere nata sunt, si non affuerint, iudicationem ipsam tollunt. Quibus verò aliquid intus relinquitur, iis certissimæ & celerrimæ morborum reuersiones fiunt.

27 Rotunda sputa, qualia in Pleno visa sunt, delirium portendunt.

28 Qui sanguinem per ora venarum quæ in ano sunt profundere solent, neque morbo laterali, neque pulmonis inflammatione, neque vlcere exedente (phagedænam dicunt) neque furunculis corripuntur, neque tuberculis quæ à cicerum similitudine terræ in thi dicuntur, ac fortassis ne lepra quidem, forte quæ neque aliis id genus. Intempestiuè tamen curati multi, breui huiusmodi morbis correpti sunt, eamq; ob causam perniciosè habuerunt. Quod & in reliquis abscessibus, velut fistulis cõtingit, qui aliorum medela sunt. Et in his quidem videndum est, quibus in morbis quæ facta sunt liberant, eosdem si antè fiant prohibere.

29 Loci alterius noxios humores loca quædam excipiunt, aut ob dolorem aut grauitatem, aut aliud quippiam, aut quòd cum aliis communitatem habeant, liberant.

30 30 Quòd aliò sanguis inclinè, ideò non amplius exit, sed iuxta humoris cognationem eiusmodi sputa excreantur. Atque interdum horum quibusdam opportunè sanguinem detrahè conuenit, in aliis verò perinde atque his, id non æquè consentaneum.

31 Incruenta spuëtibus, sanguinis detractionem prohibet anni tempus, lateris dolor, bilis.

Sectio quarta.

1 Quibus iudicationis tempore exorta ad aures tubercula non suppuraerint, iis euanescentibus morbi reuersione contingit, facta quæ pro recidiuarum ratione morbi reuersione, rursus attolluntur & permanent, non secus ac febriù reuersiones, eodem circuitu. In his ad articulos aliquid abscedere posse sperandum est.

2 Vrina crassa, alba, qualis Archigenis puero aderat, interdum in febribus quæ sunt cum lassitudinis sensu quarto die prodit, & ab abscessu vindicat. Quòd si præter hæc sanguis è naribus abundè profluat, etiam prorsus liberat.

3 Qui articulari morbo detentus, intestini dolore dextra

parte vexabatur, leuius habebat. Vbi verò hic curatus fuit, magis dolebat.

4 Agasij filia adhuc puella, crebra spiratione vexabatur, mulier verò effecta, non ita pridem à partu, leui dolore correpta est. Cumque graue pondus sustulisset, protinus quidem in pectore aliquid concreuisse visum est. Postridie tū creber anhelitus (asthma vocant) tenuit, tum coxē dix dextra indoluit. Quumque hæc doleret, tum etiam creber anhelitus fatigabat, qui dolore desinente cessabat. Sputum spumofum reiecit, per initia verò floridum, quod vbi cōstiterat, vomitionem biliosam & tenuem referebat. Dolores autem pouissimum aderāt cū manu laboraret. Huic allio, suilla, ouilla & bubula interdicerē visum fuit. Difficultate autem spirandi laborantibus, clamore atque præcipiti iracundia abstinendum.

5 Cui in capite tumor ad aures depascendo proserpebat, ei primū alumen vstum admotum profuit. Is alium abscessum habuit ea ratione fortassis quòd os abscedere oportebat, quod sexagesimo die supra aurem discessionem fecit, cū in summo vertice vulnus esset.

6 Homo crassiora intestina ad instar canis habet, maiora tamen. Appendent autem ex medijs membranis, quæ mesocōla dicuntur. Hæ verò ex neruis à spina sub ventre procedentibus.

7 In quibusdam ægrotis est gratificandum, velut est, vt mundè tum potus tum cibus parentur, tum etiam quæcunque videt & attingit mollia sint. In aliis quoque gratificari oportet quæ non magnam noxam afferunt, aut quæ facillè sarciri queat, velut frigida, vbi ea opus est. In his etiam Medicum ægroto se gratum præbere conuenit, qualia sunt ingressus, sermones, corporis habitus, vestitus, tonsura, vngues & odores.

8 Aquam vbi decoxeris, partim quidē vt aërem recipat efficiet, partim verò, vt vas plenū non sit, & operculū habeat.

9 Quòd multi ex immodico sanguinis profluuiō aqua inter cutem corripuntur animaduertendum est.

10 Si qualia opus est purgentur, tum facillè tolerant.

11 In Aeno qui continenter leguminibus vescabantur, tum marēs, tum fœminæ, crurum impotentia confictabatur,

tur, in eaque perseuerabant. Et verò qui eruo in cibum utebantur, ex genuum dolore laborabant.

12 Vigilantem externis partibus calidiorem esse, internis autem frigidior, apparet. Dormienti verò vice versa contingere.

13 Calidæ naturæ refrigeratio, aquæ potio, & quietem agere conuenit.

14 Somnus in loco frigidus, stragulis corpori iniectis, capiendus est.

10 15 Quæ stanti adest somnolentorum niçtatio, somnum profundum facit.

16 Imbecilla victus ratio frigida, valida verò calida.

17 Aquarum quæ arte carent, partim quidem ab æthere excreta, cum tonitru, aut mediâ æstate demittitur, partim verò nimbofa, & mala est.

18 Tum aqua, tum vigilia, voraces homines efficiunt.

19 Percalidam naturam calido anni tempore, cubile in aëre frigidus, crassam efficit, in calido verò extenuat.

20 Valerudinem excolunt citra satietatem cibus vesci, & 20 impigrum esse ad laborem.

21 Leuem inter vigilandum sitim somnus sedat, eam verò quæ ex somno orta est, vigilia interdum.

22 Qui plurimo calore abundant, ij magna sunt voce præditi. Plurimus etenim aër frigidus inspiratur. Duorum verò magnorum magna quoque soboles existit.

23 Qui calido sunt ventriculo, frigidas habent carnes & graciles existunt. In iis venæ prominentes apparent, & ad iram sunt proniores.

24 Per exuperantes terræ siccitates, volucrum genus 30 probè valet.

25 Videndum vter testis extra promineat (quod *πράγος* Græcis dicitur.) Quòd si dexter, mas; si verò sinister, fœmina portenditur.

26 Oculi vt valuerint, ita & totum corpus. Color quoq; ad deterius aut melius confert. Æquum est autè prout se habuerit alimentum, ita etiam externas corporis partes affectas esse.

27 Inter lethalia signa numeratur calidus vapor per cutem emanans, si prius nares spiritum frigidum emiserint, Vitalia verò contra se habent.

28 Cibos labores præcedere oportet.

Sectio quinta.

1 Morbis naturæ medentur.

2 Natura ipsa sibi per se, non ex consilio motiones ad actiones obeundas inuenit, partim quidem, vt nictare, partim verò etiam quibus lingua subseruit, & quæcunq; alia id genus. A nullo quidem edocta natura, citraq; disciplinam, ea quæ conueniunt efficit.

3 Lachrymæ, narium humor, sternutationes, aurium sordes, oris saluatio, sputi eductio, spiritus ingressus, exitus, oscitatio, tussis, singultus, non eodẽ prorsus modo fiunt.

4 Consideranda quoq; sunt, vrinæ secessus, & flatus, huiusque alterius excretio, alimenti & transpirationis actio: & mulieribus, quæ iis insunt, quæq; in toto corpore accidunt, sudores, pruritus, pandiculationes, & quæcunque id genus.

5 Humanus animus ad mortem vsque perpetuò producit. Quòd si vnà cum morbo incensus fuerit, tum etiam ipse corpus depascitur.

6 Morbi vnà nobiscum educati, in senectute & maturatone, & solutione, & rarefactione desinunt.

7 Medicatio est obluentem esse neque consentientem affectui. Sic frigidum & auxilio est, & quæ à calido sunt, tollit.

8 Præcepta atque acerba iracundia cor & pulmonem in sese, & ad caput calorem & humorem attrahit. Animi autem tranquillitas cor relaxat.

9 Labor, articulis & carnibus confert, visceribus verò cibis & somnus.

10 Cura ac meditatio hominibus pro animi exexcitatione est.

11 Ad vulnera sanguis concurrit, succurrendum igitur vt vacuum expleatur.

12 In auris dolore, lana digito circumuoluta, unguen calidum instilla, deinde interiori manus volæ lana imposita, auri supposito, vt aliquid ipsi exire videatur, deinceps in ignem immittito. In quo tibi æger ipse fallendus est.

13 Lingua humorum serum quale sit indicat. Pallidæ quidem linguæ ex bilis redundantia fiunt (biliosum autem à pin-

à pingui.) Rubicundæ verò à sanguine, nigræ ab atra bile, valde reficcata ex succensa fuligine & vtero, albæ autem ex pituita.

14 Vrina cibi & potus colorem refert, estque veluti humoris in corpore colliquatio.

15 Lingua humorum præstantiam colore refert, ideoque per hanc ad humorum dignotionem peruenimus.

16 Carnes gustanti falsæ, superuacaneam quandam copiam indicant.

10 17 Si mammarum pupillæ & rubra circa eas circumferentia pallida fuerit, morbosum esse vteri conceptaculum significatur.

18 Aurium sordes hominibus dulcis quidem lethalis, amara verò minimè.

19 In longis morbis solum vertere conducit.

20 Imbecilles cibi breuem vitam præstant.

21 In diuturnis circa articulos præcipueque coxendicem defluxionibus (quæ *κίματα* Græcis dicuntur) venas in auribus posteriores pertundere oportet.

20 22 Veneris vsus morbis à pituita confert.

23 Valentes cibi aut potus eos qui calido sunt ventriculo perturbant.

24 In profluio quod fit per ora venarum in ano sanguinem fundere solita (Græci hæmorrhoida dicunt) velut quiddam atræ bili affine effluit.

25 Morbos qui temporis successu augentur & deteriores fiunt, coitus lædit.

26 Refrigeratio que in ventre continentur indurat. Coitus que ventre continentur indurat.

30 27 Veratrum epotum si celerius purgare voles, lauare aut cibum sumere oportet.

28 Per somnum sanguis ad interiora magis se recipit.

29 Ex superioribus ventris partibus rigor, febris verò ex inferioribus ferè ortum ducit.

30 Aëris per inspirationem attractio fit vbi pulmo siccus fuerit, aut æstum conceperit. Immodicè euacuatum etiam somnus multus exiccat.

31 In frigidis cibus annumerantur lentes, milium, cucurbitæ.

32 Ulcera erumpunt vbi quis non purgatus exercitatio-
ne vtatur.

33 Si mulier aut capra cucumeris agrestis succum (ela-
terium dicunt) aut cucumim syluestrem deuorant, etiam
pueri purgantur.

34 Impensè calido corpori cibo interna refrigeratio cõ-
paratur, sole, igne, vestitu, æstiuo tempore, externa noxa.
Contrario verò sic contraria conueniunt.

35 Ex cibis hi quidem celeriter superantur, illi verò con-
uã.

10

Sectio sexta.

1 Carnes & ex ventre & extrinsecus attrahunt. Indicat
autem sensus ipse corpus totum tam foras quàm intrò spi-
rabile esse.

2 Venula sanguinis multitudine calidior effecta, æstuo-
sum quiddam producit, confestimq; excernit.

3 Et quibus quidem pingue abundat, bilis flaua gigni-
tur, quibus verò sanguis, atra.

4 Mentis memoriã, odoris, aliorumq; & famis, ac in- 20
strumentorum medico cura esse debet.

5 In labore, cibo, potu, somno, rebus venereis, modus
adhibendus est.

6 Qui frigidior est, frigidus anni tempore ac regione ca-
lidior erit.

7 In doloribus leniendis proximum ventrem purgare,
sanguinis verò ventrem secare oportet. Alleuamentum
quoque afferunt vstio, sectio, calefactio, perfrigeratio, ster-
nutamenta, plantarum succi, prout ipsorum facultas con-
uenit, & varia cyceonis mixtura, cinnum Latini vocant. Ma- 30
lignorum remedia sunt, lac, allium, vinum feruefactum, sal,
acetum.

8 Quidam ex via delassatus, imbecillitate & grauitate
correptus, expuit. Tussis enim ex capitis vertice aderat, fe-
bris acuta, ad manũ aliquantulũ mordens erat. Secundo ve-
rò die capitis grauitas erat, lingua exusta est, nares vngui-
bus sculptæ sanguinem non profuderunt. Lien parte læua
tum magnus tum durus dolore tentabatur.

9 Qui quartana vexantur non vlllo magno aliquo mor-
bo

bo corripiuntur. Quòd si antea corripiantur, quartana succedente liberantur.

10 Pro quibus, quinam morbi succedant, considerandum.

11 Bilis fit, velut de auibus dixi, quæ & biliosæ sunt. Calor acrimoniam indicat.

12 Perturbationes ac morborum transitus videndi sunt, nempe cum delirantibus laterum dolores cessent, quibusdam etiam febres, quibusdam verò minimè, sed vnà cum sudoribus, nonnullis quoque cum perturbatione. Est vbi quibusdam cutis resiccata, circumtensa & fuliginosa euadit.

13 Torpores quinam & ex quibusnam fiant videndum, & quales sint, ei cui coxa doluit.

14 Inflammationes quæ circa aures fiunt, & ipsarum quoque aurium inflammationes, plarunque tertio die occidunt.

15 Quibus cutis arida & dura obtenditur, ij sine sudore, quibus verò etiam laxa, ij cum sudore moriuntur.

16 In morbis vagis & facilè mutabilib⁹, mutationes iuant. Sed mutationes ad loca conuenientia fieri oportet, priùs quàm vitium aliquod contrahatur, quale quid Cherrioni accidit.

17 Considerandæ veniunt irritantes fluxiones ex quibus in vocem stitidulam ex faucium asperitate desinant.

18 Quibus quidem quod sanum est relinquitur, causa per inferiora subducta, aut purgare, aut deligare, aut eiicere, aut secare, aut vrere oportet. Quibus verò nihil tale fit, nil moliri opus est.

19 Quibus sanguis multus ex naribus profluit, si quidem immoderatæ decolorationes adsunt, iis parum conferunt. Qui verò prærubro sunt colore non eodem modo afficiuntur. Et quibus caput facilè tolerat, prodest, quibus verò secus, minimè.

20 Quibus nares natura humidiores, & semen genitale humidius ac copiosius, ij minus salubriter degunt. Plurimi autem quibus ex morbo istud accidit, contra se habent.

21 Sputa rotunda delirium portendunt, qualia visa sunt ei qui in Plinthio decumbebat, cui postquam sanguis è nare sinistra profluxit, die quinto absolutus est.

22 Urina multum habens sedimentum deliria tollit, qualis etiam Dexippi fuit post capillorum defluuium.

23 Non ante annum quartana desinit.

24 Æstate in aurium inflammationibus quinto die eruptiones fiunt, est ubi etiam longius perdurant. Sic & quæ circa gingiuas & nares suppurationes contingunt.

25 Quibus ex dentium dolore tenuia à superciliorum parte procedunt, iis à pipere probè infixo crassiora postridie prodeunt, si præsertim alia non euicerint. Hinc nanque medicamentum soporiferum Hegesippo non obtinuit, quin 10 potius etiam vehementius accersuit.

26 Ex capite ossium natura æstimanda est, tum etiam neruorum, venarum, carniū, reliquorumque humorum, ac superiorum & inferiorum ventriculorum, mentisque & morum. Ex his etiam quæ per annum fiunt, videndum quòd quadam anni parte tum etiam maturius contingunt, veluti pustulæ, & quæ sunt eiusmodi, haud aliter quàm in iis quæ quotidie citius aut tardius corripuntur.

27 Iridem considerandum corpus biliosum & sanguine præditū atram bilem plurimā gignere, nisi effluuia habeat. 20

28 Lycino tandem lien intumuit cum dolore die quarto aut quinto.

Sectio septima.

1 Circa brumam decimoquinto aut vigesimo die, ex crebra australium ac borealium ventorum, niuoforumque; temporum mutatione tusses cœperūt, quæ quidem partim breuiores, partim verò longiores extiterunt. Postea quoque crebræ pulmonum inflammationes contigerunt. Rursus ante æquinoctium plærisque; reuersiones fiebant, quadagesimo 30 ut plurimum ab initio die. Et nonnullis quidem breues admodum ac iudicatu faciles extiterunt, quibusdam verò faucium inflammationes aderant, aliis anginæ, quibusdam etiam partium syderationes, aliis quoque, præcipuè verò pueris, nocturnæ cœcitudines (quas Nyctalopas vocant) eueniebant. Pulmonis autem inflammationes breues admodum fuerunt. Faucium quoque inflammationes tandem sufficientibus, aut omninò parum pro tussi fiebant, eaq; breues erant, præcipuè verò nocturnæ cœcitudines. Anginæ autem & par-

& partium siderationes, aut duræ & siccæ erant, aut parvæ
 & rarò matura educentes. Nonnullis verò multum etiam
 educebatur. Qui igitur plus voce laborabât, aut rigore cor-
 ripiebantur, iis tusses in anginas potissimum desinebant.
 Qui verò manu laborabant, manuum tantùm resolutiones
 habuerunt. Qui autem equitarunt, aut plurimum viæ con-
 fecerunt, aut alioqui cruribus laborarût, iis lumborum aut
 crurum impotentia ex resolutione obortæ sunt, & femorû
 actibiarum lassitudo & dolor. Durissimæ autem & vehe-
 mentissimæ tusses erant quæ ad partium siderationes dedu-
 cebant. Ista quidem omnia in reuersionibus fiebât, per ini-
 tia verò non admodum. Atq; horum plarisq; tusses in me-
 dio remiserunt, penitus autem non reliquerunt, sed cum re-
 uersione adfuerût. Quibus vox tussi abrumpebatur, eorum
 plurimi non febricitarunt, quidam verò breui interuallo.
 Sed neque pulmonis inflammationes, neque partium syde-
 rationes, horum cuiquam contingebant, neq; aliud quic-
 quam de se significationem edidit, verùm in voce sola iudicio
 decernebatur. Nocturnæ autem cæcitudines ac nycta-
 lopicæ affectiones firmæ & stabiles erant, velut quæ aliis
 ex causis ortum habebant eæque pueris maximè fiebant.
 Oculorum verò nigra aliquãtulum varia erant, eorum qui-
 dem qui pupillas paruas habebant. Atque in totum niger vt
 plurimum oculus erat. Magnos verò potiùs quàm paruos
 oculos habebant, & plurimi capillis passis & nigris erant.

2 Cæterùm mulieres non æquè ac viri tussi conflictabân-
 tur, sed paucae etiam febricitarunt, earumq; valde paucae ad
 pulmonis inflammationem deueniunt, eæque grandes
 nau, & omnes euadebant. Cuius rei causam esse existima-
 bam quòd non perinde atque viri in publicum prodirent,
 & quòd nequaquam pariter ac viri morbis tentantur. An-
 ginæ autem liberis quidem duabus obortæ sunt, eæque mi-
 tissimæ, seruis verò exuberabant, & quibus vehementissi-
 mæ contingebant, eæ etiam celerrimè peribant. Viris quo-
 que pluribus obtigerunt, atque hi partim quidem euase-
 runt, partim verò perierunt. In summa, iis quidè qui deglu-
 tire solùm non poterant, mites admodù ac toleratu faciles
 erant. Qui verò præter hæc etiam obscurius loquebântur, iis
 tum molestiores, tum diuturniores fuerunt. Aliquantum

etiam malæ erant, quibus venæ circa tempora & ceruicem in tumorem attollebantur. Pessimæ verò quibus etiam vnà spiratio sublimis erat. hi nanque etiam iucalescebant. Ac veluti scriptum est, ita affectuum commercia se habebant. Qui quidem primùm descripti sunt, etiam sine posterioribus contingebant. Qui verò posterius, non sine prioribus. Celerrimè interibant vbi cum febre subinde rigore correpti essent. His neque per medicamenta quæ humores suis sedibus submouent, compressis, vllum effatu dignum auxilium allatum est, neque alui perturbatio, neque venæ sectio iuuit, quæ ipse tentauit. Incidi etiam venam sub lingua, & quosdam ex superioribus partibus purgavi. Atque hæc quidem etiam omninò æstate contigerunt, veluti quoque quæ proruperunt plurima. Ac primùm quidem per squalores, lippitudines cum dolore populariter grassatæ sunt.

3 Sanguinem è venis profluentem sistunt, animi deliquium, figura aliorum tendēs, venæ interceptio, linamentum contortum, appositio, deligatio.

4 Glandularum tumores maxima ex parte suboriantur, quòd iecoraria vena affecta esset. Quòd si ab arteria malè affecta fierent, malum signum erat, quale quid Posidonia contigit.

5 Qui sanguinis profluuium vitam cum morte commutabant, tenuem circa frontem sudorem non habuerunt, sed similia iis quibus moles corporis concidit passi sunt. Quin & anhelatores & qui cum sudoribus peribant, malè habuerunt.

6 Considerandum est ventres quosdam perturbatione facillè ferre, quale quid in Posidonia visum est. Quin etiam videnda fuerunt quænam interaneorum animalia inducerent. In extenuatione circumtensio ante obitum facta est, & vmbilicus prominens ipsi est exulceratus, & gingiuarum dentibus instantium exulcerationes affuerunt.

7 Videndum quoque est multa de vnoquoque rectè præcipi posse, partim quidem eadem facultate, partim verò minimè, qualia sunt eiusmodi, diffundi, dissolui, educi, & indurari, ac maturari. Considerandum etiam vbi opus est timidos à lecto protrudere, & mutatione excitare, torpentes, ad ea quæ cunctanter agunt.

8 Aqua inter cutem laborantes citò incidere oportet: tabescentes confestim vrere, caput secare. At ista in aqua intercute suffulsa animaduertenda sunt, ne cuius venter aut interiora ferro contingantur. Perindè enim ac in mulis genibus accidit.

9 In affectibus circa os ventriculi (perindè ac Xenarcho contigit) sufficienter calidum inspirare conuenit, & euacuationis loco vlcus ab initio calidis fouere.

10 Considerandum qualis vox est iratis, num talis non irato ac natura fuerit. Atque oculi quales à natura fuerint, num turbulenti, quales habent cùm irascuntur, qui tales nō sunt, cæteraque id genus pro morborum ratione. Velut si quis tabificam formam inducit, num talis à natura æger fuerit, vt in hunc morbum incurrat, cæteraque huiusmodi.

11 Tusses quæ lassitudinis sensum inducunt, etiam partes læsas, sed & præcipuè articulos contingunt. Quinetiam in febribus cum lassitudinis sensu tusses siccae fiunt, quæ si intus relinquuntur, vnà cum febre in articulos firmantur.

12 Tabescentibus ac non parientibus spiratio obscura, mala, & quæcunque alia eius est generis ex eadem constitutione proueniens.

13 Autumnus tabidis malus. Ver quoque etiam malum, cùm ficus folia cornicis pedibus similia fueriat.

14 In Perintho vere plurimi tabe laborarunt. Cuius rei simul in causa fuit tussis per hyemem populariter grassata, ac in quibusdam morbi qui diutius traxerunt. In his enim qui ambigùè se habebant, tabem confirmarunt. Interdum quoque in quibusdam diuturnis morbis tabes non fiebat, velut in his qui renum doloribus conflictabantur. Quin & quibusdam aliis idem contigit. In quorum numero ille exstitit, ad quem me Cyniscus deduxit.

15 In doloribus laterum, pectoris, aliarumque partium, tempora num multum inter se differant, animaduertendum, quando nimirum melius, aut rursus peius habeant, nihil in hoc delinquentes.

Sectio octaua.

1 In diuturnis intestinorum difficultatibus, ciborum fastidia mala, idque maximè si febris accesserit.

- 2 Ulcera vndiquaque glabra, maligna.
- 3 Lumborum doloris ad latus recursatio, & tubercula putrida quæ τὸ ψ dicuntur, malo sunt.
- 4 Renum vitia supra quinquagesimum annum sanata non vidi.
- 5 Animaduertenda sunt quæ per somnos ingrauescunt, & quibus extrema perfrigescunt, mensque perturbatur, ceteraque id genus quæ per somnos eueniunt, & quibus contra accidit.
- 6 Quibus certè nihil intra statutum pariendi tempus 10 accidit, iis singulis vitales partus existunt.
- 7 Quæ gestationis tempore apparent, in quos menses incidant, videndum.
- 8 Labores certis temporum circuitibus fiunt, & quicquid sepruaginta diebus mouetur, ter iisdem in sese ductis perficitur, & quicquid nonaginta diebus mouetur, ter iisdem in sese ductis perficitur.
- 9 Animaduertendum etiam quòd post menstruas purgationes, vteri tum dextra, tum sinistra dehiscunt, quodque humiditas, quæ per ea quæ prodeunt satis indicatur, siccissimam 20 victus rationem desiderat.
- 10 Quodque qui celerius efformatur fœtus ac mouetur, rursus tardius incrementum accipit.
- 11 Labores vt plurimum vterum gerentibus, tertio, quinto, septimo & nono mense contingunt. Item secundo, quarto & Sexto.
- 12 Quæ ex parua tabella desumta, consideranda sunt.
- 13 Victus ratio ciborum ac potum repletionem ac vacationem constar, eorumque mutationes, dum ex aliis in alia 30 fiunt, prout se habeant, considerandæ.
- 14 Odores partim oblectantes, partim offendentes, quidam etiam implentes & obsequentes, eorumque mutationes ex quibus contingant, & qualiter se habeant animaduertendum.
- 15 Eos qui irruunt, intrant, aut egrediuntur spiritus aut etiam corpora contemplari oportet.
- 16 Eorum quæ sub auditionem cadunt, quædam meliora esse, quædam verò offendere, videndum.

17 In lingua quoque ex quibus quænam alliciantur, videnda sunt.

18 In aëre considerandum quanta insit caliditas, frigiditas, crassitudo, tenuitas, siccitas, humiditas, an plenior, an verò minor & copiosior. In quibus quænam mutationes, & ex quibus fiunt, quomodoque se habeant animaduertere oportet.

19 Quæ continent corpora, aut intus continentur, aut in nobis cum impetu mouentur, contemplanda sunt.

20 Sermonis quoque & silentij habenda est ratio, & dicere oportet quæ velit æger, videndumq; quibus vitur sermonibus, sintne magni, an multi, an veri, aut ficti.

21 Quæ è corpore prodeunt nosse oportet vnde initium ceperunt, aut vbi cessarent, quamque sunt diuisa. Colores quoque ex quibus aut caliditatem, aut falsuginem, aut dulcedinem, vel tenuitatem, vel crassitudinem inspicere conuenit, num verò æqualiter aut inæqualiter in corpore, quoue tempore eueniant. In quibus omnibus quales mutationes & ex quibus existunt, considerandum.

22 Contemplandum num eructationem inchoauerit natura, nec obtinuerit.

23 Lachrymæ considerandæ, num volenti, aut inuito, vel multæ, vel paucæ, aut calidæ, aut frigidæ emanent. In quibus etiam crassitudinem & gustum inspicere oportet.

24 Sputum videndum num ex ore ægor excreet, num verò tussi aut vomitione reiiciat.

25 Solis æstus, frigus, humectatio, siccitas, consideranda sunt. Mutatio quoque per quæ, ex quibus, & ad quænam se habeat.

26 Labores etiam, otia, somnos, vigilias, in considerationem adhibere oportet.

27 Quinetiam quæ in somno fiunt, & in somnia videnda sunt, deinde cubilia quoque in quibus decumbunt, & ex quibus transferuntur.

28 Mentis quoque intelligentia videnda est, vt per se ipsa constat, citra instrumenta & res externas, an tristitia, aut gaudio, an metu, aut confidētia, an spe aut animi abiectio-
ne tēteretur. Velut Hippothoi puella quæ mente per se cōstabat, & corū quæ in morbo contingebāt optimè gnara erat.

29 Ætatem quidem ab ætate distinguere oportet, & nū prius aut posterius quàm conuenit, quid con iagar. Velut si quid hyeme resolutione tentatum sit, & grata senili, aut puerili, & ætate, aut prius, aut posterius quàm conueniat. Dentium eruptiones, capillorum exortus, feminis eiectio maior aut minor, pilorum incrementum, crassitudo, robur, imminutio.

30 Quod cognatum est, & quod per se constat, & quò maior aut minor inest cognatio, contemplari oportet.

31 Anni quoque tempestas consideranda est quæ maturior aut ferior contingit, & quæ assiduis imbribus madens, aut impensè sicca extitit frigida aut calida, ventis carens, aut quibus ventis perflata. Videndum quoque num ista temporis initio, aut medio, aut fine, aut assidæ, aut iam præterito, aut adhuc præsentē contingant.

32 Morbi etiam horam & tempus contemplari oportet, & quæ in morbis accidunt, circuitus, ex hisque quinam maiores, & quinam longiores, & incrementa. Totius quoque morbi incrementum, aut remissio, aut vigor, & quod magis quodque minus confecerit, & quando, & quam ratione, & quam hora & ætate in considerationem adhibenda sunt.

33 Populariter grassantium morborum inspicienda natura est, ac si quis eorum sine vomitu initium sumserit, veluti an post epotum medicamentum alius quibusdam sistatur, an parum purgetur.

34 Fortè etiam considerandi sunt exactè albescentes si fabricitent, quorum etiam labra inspicere oportet, quale quoque febris genus & tempora.

35 Corpus quoque & actio in considerationem adhibeat, tum visio, auditio, tactio, nasus, lingua & ratiocinatio.

36 Tumores in superioribus palpebris relictos considerare oportet. Aliis nanque circum gracil-scentibus morborum reuersiones denunciantur. Videndæ quoque sunt palpebræ quæ in extremitate aliquantulum rubescunt & indurantur, atque inter eas maximè glutinosæ, extumescents quæque in his continentur, quale quid Pharsalo Polymedæ con igit.

37 Tumores prorumpentes, aut liuores, in lippitudinibus,

bus, aut vlceribus considerandi sunt. Quinetiam quæ ex tuberculis aut suppurationibus deferuntur inspicere oportet.

38 Vteros affectos indicabunt tormina circa vmbilicum & dolores, qui interdum à porro, quinetiam & ab alio his postea contingebant.

39 Nonnullis etiam erysipelas à ceruice ortum duxit, eodemq; ferè tempore in facie iudicabatur. Nigra quoq; quibus in collo erant, mala, tum etiam si pustulæ erumpabant, aut quibus alius perturbabatur.

40 Atra bile vexatus Adamantus, multo sumto peplio interdum nigra vomitione reiëcit, quod aliquando etiam à cepis contigit.

41 Febres in quibus labra exulcerantur, ferè intermittunt, & tertianis perfrigerationes adsunt. Deurentes verò statim ad manus contactum semper solutæ apparent.

42 In articulis quale quid insit considerandum, num etiam suppurationem faciant.

43 In valetudinis autem ratione consuetudo spectanda est, in victu tegumentis, laboribus, somnis, rebus venereis & animi affectibus.

44 Considerare morbos oportet, qualiter, ex quibus, quasnam formas habeant, ad quos locos conuersi sunt, quo tempore cœperunt, assuerunt, cessarunt.

45 Videndum in quibusnam incontinenti metum iniicere oporteat.

46 In morbo contraria victus ratio adhibenda.

47 Videndum etiam quod faciliè & quod ægrè aut cum molestia fertur.

48 Victus ratio quoad eius fieri potest dignoscenda est. Hanc enim non penitus perspectam habere calamitatis plena res est.

49 Optimis verò medicis similitudines imponunt & difficultates pariunt. Contraria verò causa efficit, quæ qualis sit consideranda venit. Et sanè difficilè est curandi viam ratiocinatione assequi, veluti num acuminato sit capite, si resinis naribus, si aduncis, si biliosus & ægrè vomat, si bile tra præditus, si iuuenis, si negligenter & temerè vixerit, de isque simul inter se couenire est difficile.

50 Quendam cui parua fistula rursus rumpebatur, tussiculæ quiescere non sinebant.

51 Quendam cui iecoris fibra in sinus contracta fuit concussa, & continuo dolor cessauit.

52 Satyrus in Thaso cognomento Grypalopez, cum viginti quinque annorum esset, sæpius inter dormiendum seminis profluuium expertus est, ei que semen interdum frequenter promanabat. Cum autem trigessimum annum ferè attigisset, tabe correptus mortuus est.

53 Abderis palæstræ custos quidam Stheneus nomine, cum valentiore multum luctatus, & in caput lapsus, digressus, frigidam copiosè haufit. Posthæc verò nocte illa insomnia corporis incōtinentia & iactatio, ac extremorum frigiditas contigit. Postridie domum ingressus, glande aluo apposita, nihil demisit, paucam autem vrinam reddidit, cum antea nullam reddidisset. Sub noctem lotus, nihilominus infania & corporis incontinentia vexatus, delirauit. Tertio verò die extremorum perfrectio adfuit, excafactus sudauit. Epota autem malsa tertio die mortuus est.

54 Atra bile vexati morbo quoque comitali corripì magna ex parte consueuere, & morbo comitali laborâtes atra bile diuexari. At horum vtrunq; magis accidit, prout ad alterutram partem morbus inclinarit. Etenim si in corpus, morbo comitali laborant, si verò in mentem, atra bile vexantur.

55 Abderis Phaëthusa Pythei coniunx antea per iuuetam foecunda erat, viro autem eius exulante diu menses defecerunt, ex quo postea dolores & rubores ad articulos exorti sunt. Quæ vbi contigerunt, tum corpus virile, tum in vniuersum hirsutum est redditum, barbaque est enata, & vox aspera reddita. Sed cum omnia quæ ad menses deducendos facerent tentassemus, non profluxerunt, verum haud ita multò post vita functa est.

56 Idem quoque in Thaso Namysæ Gorgippi coniugi contigit. Omnibus autem medicis cum quibus etiam collocutus sum, vnica spes adesse visa est, ad muliebrem naturam reduci posse, si menses secundum naturam procederent. Verùm etsi omnia moliremur, huic prodire nequiverunt, sed paulò post mortua est.

Hippocratis Coi de morbis vulgaribus,
liber septimus.

Post caniculam febres vigebant in quibus ægri sudoribus d. fluebant, nec penitus à sudore perfrigescebant, sed rursus incalescebant, fereque longæ erant & difficilem habebant iudicationem, neque admodum sitim adferebāt. Paucis verò septimo & nono die desinebant, quibusdam etiam vndecimo, decimo quarto & decimo septimo. Polycratem febris & sudor qualis descriptus est inuasit. Ex medicamento purgatio per aluum multa, & febris adeo levis erat, vt obscure præter quàm in temporibus consisteret. Sub vespèram parui sudores circa caput, ceruicem, pectus, deinde statim etiam per totum ventrem exorti sunt, rursusque incaluit. Ad duodecimum verò & decimum quartum diem febris intēdebatur, & paucæ erant alui eiectiones. Post purgationem sorbitionibus vsus, sub decimum quintum diem ventris dolores ad lienem & lateris sinistri inanitatem prehenderunt, qui postquàm calida admota minus quàm frigida conferrent, molli per clysterem infuso cessauerunt. Idē verò etiam Cleocydi ex doloribus & febre eodem modo laboranti contulit. Circa autem decimum sextum calores remissiores visi sunt, & alui deiectiones synceram bilem demittere, mensq; ferocior. Spiratio autem moderata, interdum verò vbi abundè attraxisset, rursus confertum expirabat, tanquam animo deficiens, aut velut qui per æstum iter confecit in vmbra d. sidens respirare solet. Sub decimum septimum igitur diem ad vespèram in sella residens, in animi deliquium incidit, diuque sine voce ac sensu iacuit, & paucam aquam mulsam vix sumsit, velut resiccatis faucibus colli fibras distendens, & prorsus viribus exolutis, vix tandem ad se rediit, & calores remissiores erant. Demum secundo & vigesimo die morbus desit. Circa idem fere tempus Pythodorum febris assidua prehēdit, octauo sudor exortus, rursusque incaluit. Decimo iterum sudor, duodecimo sorbitiunculam ex hordeo sumsit. Ad decimum quartum vsque diem febris obscura fuit, in temporibus tamen aderat, sine siti erat, & sanus sibi esse videbatur. Quotidie sudores effluebant. Decimo quinto verò die post sorbitionem

ex pulli iure, bilem vomitione reiecit, & alius deorsum est
 commota, febris exasperata, rursus desit, sudores multi dif-
 fluebant, totumque corpus præter tempora perfrigeratum
 sentiebatur, pulsus non deficiebat. Videbatur autem modi-
 co tempore quieuisse, ita ut sibi incalescere videretur. Vige-
 simo quarto die, ubi iam per multos dies cibos gustasset &
 pransus esset, febris erat multa, & sub vesperum vnà cum so-
 mno delirium. Iam igitur febris detinebat assidua & vehe-
 mens, interdum quidem vnã, interdum verò duas noctes
 peruigil erat. Omni verò deinceps tempore tam abundè so-
 mnus suppetebat, ut ægrè excitaretur, in somno delirium
 aderat, & si quando ex somno excitaretur, vix sibi cõstabat,
 non siciebat, spiratio moderata, atque interdum qualis Po-
 lycrati, lingua colore tincta erat. Post septimum verò reci-
 diuæ die prisanæ succus exhibebatur, post decimum quar-
 tum cibus, primis septem diebus eructabat ac reuomebat
 interdum cum potu biliosum quiddam citra nauseam, do-
 nec alius deorsum soluta est. Ex quo recidiuam passus est,
 sudores defecerunt, nisi si quis ad eò paucus circa frontem
 erupit, vix ut vllam de se significationem ederet. Lingua ex
 somno nisi collueretur præ siccitate aliquantulum balbu-
 tiebat, in eaque vlcera rumpebantur, & in labro inferiore
 ac gingiuis, deiectiones paucae erant, ad decimum quintum
 à recidiua diem crebriores & glutinosæ, quæ ex malicorij
 decocto sedatæ sunt, urinæ quales quæ morbi diuturnita-
 tem præ se ferunt. Ad extremum dum potum deglutiret,
 pectoris dolor aderat, id quod manus pectori admota indi-
 cabat, qui cum inum ex ovo sorbenti sedatus est, lingua ve-
 rò laxitatem pertulit. Quinquagesimo die à primo, circa
 Arcturum, sudores pauci circa lumbos & pectus exorti sunt,
 & corpus totum præter tempora, exiguo admodum tem-
 pore perfrigescebat. Primo & quinquagesimo remisit, neq;
 de integroprehendit. Ad Æquinoctium autumnale Erato-
 lai puer intestinorum difficultate cum febre correptus est.
 Alui recrementa biliosa erant, tenuia, multa & aliquantu-
 lum ac modicè cruenta, ventris verò dolor vehemens. Epo-
 to autem sero & lacte cadentibus calculis immixtis incenso,
 dolores moderatiores euadebant, & deiectiones subcruen-
 tæ, verùm biliosæ comitabantur, crebræ erant ad desiden-
 dum

dum exurrectiones, minore tamen cum dolore. Post primos autem sex dies febricula, neq; ægrotò, neq; multis toto morbi tempore prorsus adesse videbatur, ad eò obscura erat. In temporibus tamen pulsatio aderat, & lingua præ siccitate aliquantulum balbutiebat, sitis que moderata erat & insomnia. Sorbitiones verò iam sumebat & vinum. Cùm iam ferè decimum quartum diem attigisset, tumores ad aurem vtramque sigillatim aborti, duri & crudi omnes sensim euauerunt, imoderatos verò dolores afferebant. Non desinentibus autem deiectionibus, sed biliosis vsque perseuerantibus, herbam pollinis in modum sorbenti, mitiores ad aliquod tempus biliosæ deiectiones & dolores euaserunt, sed liquida multa crebrò demittebat, cibos admodum auersabatur, neq; nisi modis omnib⁹ coactus assumebat. Quòd ad calorem, linguam & sitim attinet, qualia dicta sunt perseuerabant neque sudores vlli apparebant. Ea autè erat obliuio, vt vbi de eo quod paulò antè intellexisset, interrogasset, aliquo post interuallo iterum interrogaret, ac velut non prius dictum repeteret. Neque si desideret recordabatur, nisi à quoquam admonitus, eiusque affectionis sibi ipse conscius erat, neque ignorabat. Spiratio qualis per sanitatem. Supra trigesimum verò ad quadagesimum diem vsque, & ventris dolor multum incresebat, & supinus decumbebat, neque se tantillum conuertere poterat. Quòd autem dolor grauis esset, aliis qui cibum in os inderent, egebat. Alui recrementum multum erat, disparatum & tenue, coloris vinosi erant quæcunque assumebat, interdumque aliquantulum cruenta, corporis vigor ad extremam colliquationem & imbecillitatem conuersus est, neque alio subleuante surgere amplius poterat. Quòd si quis medium vmbilicum attigisset, & manum ad cartilaginem illam in pectoris cauo sub qua os ventriculi delitescit, deduxisset, tanta illic palpitatione inerat, quanta neque ex cursu, neque ex timore circa cor suscitari queat. Epoto per duos dies lacte asinino cocto ad nouem heminas Atticas, biliosa purgatio vehemens extitit, doloresque cessarunt, & ciborum appetentia aborta est. Postea autè lactis bubuli quatuor circiter heminas Atticas simul ebibit, in dies singulos duos cyathos, primùm aquæ sextam partem, vini que nigri & austeri modicum im-

miscens, semel verò cibum sumebat, sub vesperam panis subcineritij chœnicis dimidium, & pisciculum saxatilem tenuem aut caprinæ carnis & ouillæ frustulum. Lactis potus erat ad quadraginta dies, post primos decem dies absque aqua, ex vini verò nigri modica portione. Post septuagesimum iam à primo diem, à balneo sub noctem sudor paruus obortus est. Modico potu utebatur, eoq̄ue post cibum, aut austeriore.

Cœciferati dolore cum laboribus totum ventrem occupanti, crebraq̄ue exurrectione & deiectione aliquantulum 10
 cruenta, cum pedum tumore, farina lacte subacta magis quàm serum caprinum contulit. Eadem quoq; Adriano ferè iam per viginti quinq; dies contulerunt. At Cænæ filio lac asininū coctum. Circa brumam Cydis filium rigor prehendit & febris, aurisq; dextræ & capitis dolor. Hic autem auris dolor statim à puero comitabatur cum destillatione, fistula & graui odore. Cumq̄ue ita se haberet febre doloris expertus erat, sed tunc dolor grauis aderat, & capitis dolor vrgebat. Secundo aut tertio die bilis vomitione reiecta est, desideranti subbiliosa deiectio exitit, glutinosa velut oui subpallidū. 20
 Quarto & quinto sub noctem aliquantulum delirabat, & auris capitisq; dolor vehemens erat & febris. Sexto ex mercuriali aluus deiecit, & calor & dolor cessasse visus est. Septimo velut sanus, verum circa tempora pulsatio non deseruit, neq; vllus sudor erupit. Octauo sorbitiunculam ex hordeo sumsit, sub vesperum verò betæ succum, & noctu somnum cepit, ac magnopere doloris expertus fuit. Nono sub Solis occasum læto erat animo, ac sub noctem capitis & auris dolor grauiter vrgebat. Per hoc tempus autem cum valde laboraret, statim ab initio aurem pure manare contigit. Nocte verò tota noni dici, posteraq; die, ac noctis magnam partem, 30
 neminem agnoscebat, perpetuoq̄ue ingemiscebat. Die autem ad sese redierat, & dolores cessarant, calorq; leuior erat. Vbi verò sorbitionē ex mercuriali sumsisset, vndecimo die aluo reiecta sunt pituitosa, mucosa, graue olentia. Duodecimo & decimotertio moderatè habuit. Decimoquarto die ducto initio à matutino tempore ad meridiem vsque toto corpore sudor effluxit, ac somno soporeq; multo grauatus, non nisi ægrè excitabatur. Sub vesperum verò experrectus,
 & cor.

& corpus quidem moderatè perfrixit, ac in temporibus pul-
 sus perdurauit. Decimoquinto & decimosexto sorbitioni-
 bus ex hordeo vsus est. Decimosextimo verò sub noctem
 rursus eorundem dolor rediit, ac delirium, & pus effluebat.
 Decimooctauo; decimonono & vigesimo, furiosè habebat,
 vociferans sese attollere conabatur, sed caput continere nõ
 poterat, & manibus exporrectis semper aliquid frustra ca-
 ptabat. Primo & vigesimo sudor modicus circa latus dex-
 trum, pectus, & caput, & vigesimo secundo plurimus circa
 10 faciem extitit. Per hoc tempus autem, si quidem plurimum
 voce contenderet, quæ volebat perfectè efferebat. Sine co-
 natu verò, semiperfecta loquebatur, & os solutū, ac maxil-
 læ & labra semper in motu erant, tanquam qui loqui cupe-
 ret, oculorum creber motus & intuitus, oculique dextri co-
 lor qualis dictus est, aliquantulum cruentus, palpebra su-
 perior intumuerat, & circa genæ extremum rubor erat, ve-
 næ omnes faciei adeò contractæ erant, vt conspicuæ essent,
 neque amplius oculis nictabat, verum intentè intuebatur,
 palpebrasq; ad superiorem partem extollebat, quasi aliquid
 20 in oculum incidisset. Cùm biberet, in pectus & vètriculum
 descendēis potus strepitus percipiebatur, quale quid Char-
 tadi adfuit. Spiratio fere semper moderata fuit, lingua qua-
 lis pulmonum inflammatione laborantibus, ab initio ex
 pallido albicans, & perseverans capitis dolor. Ceruix per-
 petuò immota, non nisi cum capite circumagebatur, & pars
 quæ ex ceruice ad spinam descēdit, recta & inflexibilis erat,
 decubitus qualis dictus est, neque semper supinus erat. Pus
 verò iam serosum, album effluebat, nec nisi magno nego-
 tio spongia detergebatur, odoreq; modum excedebat. Ad
 30 extremum pedum contactum non percipiebat. Harpalidę
 sorori quatuor aut quinq; mensium vterum gestati, pedum
 tumores aquosi exorti sunt, & oculi in orbem intumesce-
 bāt, totumq; corpus veluti pituita alba suffusus, in tumorem
 subleuebatur. Tussis sicca, erectæ ceruicis spiratio, eiusmo-
 diq; anhelatio, interdumq; à spiritu suffocabatur, adeo vt
 perpetuò sedere in lecto cogeretur, neq; decumbere posset,
 sed si qua somni incideret opinio, eū desidendo caperet. Fere
 sine febre erat, foetusq; ex longo interuallo nõ mouebatur,
 ac veluti ad corruptionē tendebat. Creber autem anhelitus

fere ad duos menses perseueravit. Fabis verò melle condi-
 tis, & mellis linctu vta, Æthiopicoque cumino ex vino epo-
 to, melius habuit. Deinde etiam multa matura, pituitosa &
 alba tussi reiecit, spirandi difficultas desit, & prolem edidit
 foemellam. Polycratis coniugem per æstatem circa canicu-
 lam febris prehendit. Difficultas spirandi mane minor ad-
 erat, post meridiem verò maior, & paulò crebrior, statim ab
 initio tussis & excretio qualis purulētis. Intus ad arteriam
 & fauces stridala quædam inerat asperitas, facies bene co-
 lorata, malarum rubor non in plenum sed leuiter florulentus. 10
 Procedente verò tempore vox rauca exitit, & corporis
 colliquatio, & circa lumbos eruptiones, ad extremumque
 aluus liquidior. Septuagesimo die febris prehendit cum ve-
 hementi frigore externo, ac in temporibus quies erat. Spi-
 ratio autem incresebat. Post hæc verò quietem spiratio cre-
 brior exitit, adeo vt quo ad vixerit sedens permanferit. In
 arteria strepitus multò inerat, sudores maligni, intuitus val-
 de compositus ad extremum vsque. Ipsa diebus pluribus
 quàm quinque perfrigerata est. Post primos autem dies fœ-
 culentum assiduè excreauit. Mulierem supra portas habi-
 tantem iam prouecta ætate febricula prehendit, qua iam
 desinente, ceruicis dolor ad spinam & lumbos portende-
 batur, neque admodum his partibus valebat. Maxillæ verò &
 dentes in sese adeo cohærebant, specillum vt non immitter-
 retur, vox etiam balburiebat, quòd corpus resolutum, im-
 mobile ac imbecillum esset, mentis tamen composita erat. Ex
 calefacientium autem & aquæ mulsæ tepidæ vsu, tertio fere
 die remisit, posteaque sorbitionibus & iusculis conualuit. Id
 quod sub autumnii finem contigit. Vnctor apud Harpali-
 dem circa autumnum cruribus & manibus imbecillior factus, 20
 medicamentum sursum ac deorsum purgans temerè
 ebibit, ex quo febris inuasit, & ad arteriam tale quiddam de-
 fluxit, vt loquentem impediret, & inter loquendum crebrio-
 rem anhelitum redderet, non secus ac angina cum raucedi-
 ne laboranti. Cùm deglutiret præfocabatur, cæteraque pa-
 tiebatur quæ qui angina laborant, tumor tamen non ad-
 erat. Febris verò incresebat & tussis, multamque ac liqui-
 dam pituitam excreabat. Progressu autem temporis dolor
 circa pectus & mammam sinistram obortus est, cumque ex-
 urgeret

urgeret aut commoueretur, crebra anhelatio multum vexabat, sudor ex fronte & capite manabat, & faucium affectio dennebat, remissius tamen, dolore ad pectus secedente. Per exordia igitur fabis melle conditis utebatur, ubi verò febres detinebant, potius aceto mulso calido, & mellis delinctu copioso. Quatuordecim autem diebus elapsis omnia cessarunt, & manibus ac cruribus non multò post valuit. Chartæ febris ardens adfuit, bilis per vomitionem multa reiectio, & per aluum egestio, insomnia, & ad lienem tumor rotundus. Ipso die mane ad desidendum surrexit strepitu circa ventrem absque dolore oborto. Cùm verò ventrem exoneraret, sanguinis recentis plus quàm congi mēsurā per aluum subiit, & pauca interposita mora, etiam tertio sanguinis grumi concreti. Oris autem ventriculi anxietas erat, & fere toto corpore parvus sudor & febricula. Primum etiam mentis compos esse videbatur, procedente verò die, anxietas & corporis inquietas, iactatio maior, & spiratio paulò crebrior erat, confidentius & perhumanius quàm occasio ferret homines alloquebatur & excipiebat, & quædam animi deliquia accedere videbantur. Quibusdam autem sorbitiones ex hordeo & aquam in qua farina crassior macerata erat, offerentibus, non desistit, verùm difficultas spirandi sub vesperam admodum magna erat, & corporis iactatio vehemens, ac in dextrum & sinistrum sese disticiēs, nullo tempore quiescebat, pedes frigidi, tempora & caput magis incallescant, instante iam morte, multisque sudoribus paruis difflebant. Cùm biberet, circa pectus & ventriculum demissi potus strepitus percipiebatur, quod sanè mirum in modum perniciosum erat. Vbi verò sibi aliquid infra demitti velle dixisset, defixis oculis non longa interposita mora, vitam finiuit. Hermoptolemi vxorem hyemis tempore febris & capitis dolores prehenderunt, cumq; bibisset, tanquam difficulter deglutiens exurrexit, & cor valere dixit, lingua ab initio liuida fuit. Morbi autem occasio ex horrore post balneum nata visa est, nocte & die insomnia erat. Post primos dies interrogata, se iam non solum capite, sed etiam toto corpore laborare dixit. Sitis interdum quidem summè intensa, interdum etiam moderata erat. Quinto, sexto, & ad nonum vsq; diem fere delirium, rursusq; secū

semiperfecta loquebatur cum sopore. Interdum etiam manum ad parietis tectorium extendebat, & puluinum quendam frigidum qui capiti suberat, etiam pectori admouebat, interdum etiam vestem stragulam reiciebat, & in oculo dextro subruentum quiddam & lachryma inerat. Vrina verò erat quæ in pueris semper mala censetur. Circa initia quidem per aluum aliquantulum fulua demittebat, postea verò aquosa multum, atq; eiusmodi coloris. Vndecimo die mediocriter calere videbatur, ac interdum sitis expers in tantum erat, vt nisi quis daret non peteret. Post primum tempus de die somnus moderatè contingebat, noctu verò peruigil erat, & ad noctem magis laborabat. Nono aluus emota est aquosa deiiciens, eodemque etiam modo vndecimo. Sequentibus verò diebus, fere crebra ad desidendum exurrectio erat, eademque deiectio. Primis autem diebus exandescerebat & eiulabat, instar puelli clamabat & terrebatur, & vbi ex sopore excitaretur, circumspiciebat. Decimoquarto autem die eam de repete exilientem acriterque vociferantem, velut plaga aliqua accepta, aut ex graui dolore & metu, continere difficile erat, adeo vt quis eam apprehensam pauco tempore detineret. Deinde rursus quietem agebat, & sopore oppressa perpetuò dormiebat, nihil in totum videns, interdum verò neq; audiens, per totumque diem istum, tum ad tumultum, tum ad perturbationem, crebrò commutabatur. Nocte autem sequente subruentum quiddam per aluum subiit, veluti mucosum, rursusque tanquam limosum, postea verò porracea admodum & nigra. Decimoquinto die vehemètes corporis iactationes & metus, & clamor remissus erat. Consequabatur autem efferatio & exandescencia, & eiulatus, nisi ipsi citò quod vellet exhibitum esset. Statim quidem à primis diebus omnes & omnia cognoscebat, & quod in oculo erat conqueuit, furor verò præter temporis occasionem & vociferatio, prædictaque mutatio ad soporem consequabatur. Inæqualis erat auditio, partim quidem vehemens etiam si quid summissè diceretur, in quibusdam verò altius loqui videbatur. Pedes semper æqualiter cum reliquo corpore calidi ad extremos vsque dies, verum decimo sexto die minus. Decimo septimo cum moderatè quàm cæteris diebus haberet, sub noctem velut horrore suborto

se con-

se contrahens, magis febricitabat, plurimumq; siccabat, & reliqua similia consequentur. Manuum tremores fiebāt, & caput succutiebatur, oculorum intuitus prauus & sitis vehemens ubi bibisset, rursus exposcebat & arripiebat, & abundè bibebat, neq; auellere poterant. Lingua sicca valdeq; rubra erat, totumq; os ac labra exulcerata & sicca, manum vtranq; tremulam ori admovebat cym māducaret, & si quid manducandum aut sorbendum potingeretur, auidè ac furiosè deglutiebat & sorbebat, oculorum obrutus prauus erat. Ante mortem autem tribus aut quatuor diebus tantus interdum horror incidebat, vt corpus contraheret & contereret anhelansq; respiraret, crurum distentiones & pedū frigus aderat. Sitis verò & mentis affectiones eadem perseverabant, & ad desidendum exurrectiones, aut inanes erāt, aut pauca & tenuia cum modico quodam conatu demittebantur. Ad extremum tertio & vigesimo die oculus manū magnus erat, brevisq; circumscriptio, & quietem agebat interdum absq; integumentis & sopore. Sub vesperum autem oculus dexter tanquam cerneret aut quid veller, ab externo angulo ad nalam movebatur, cognoscebatq; & ad interrogata respondebat. Vox post multa aliquantulum balbutiens, ac præ clamore fracta & rauca.

Amphiphradis puerum ætate lateris sinistri dolor & tussis prehendit. Multa aquosa & aliquantulum biliosa per aluum deiciebantur, & circa septimum febris desisse videbatur. Tussis aderat & color subalbidus & aliquantulum pallidus. Ad duodecimum aliquantulum ex virore pallefcēs expuebat. Procedente morbo spiratio densior semper fuit & creber anhelitus, cum stridula quadam ad pectus & arteriam asperitate, sorbitionibus utebatur, toto tempore mente constabat. Ad octauum & vigesimum diem extinctus est, sudoribus interdum foras erumpentibus. Cauponi peripneumonia laboranti alius statim subit, ad quartum diem sudor multus obortus est, febricula cessasse videbatur, tussicula prope nulla erat. Quinto, sexto & septimo die febris detinebat, octavo sudor, nono pallidum excreuit. Decimo abundè alius demittebat, non saepe, ad vndecimum leuius habuit, decimoquarto conualuit. Hermoptolemo post Vergiliarum occasum febris accessit, tussis non admodum

infestabat, lingua verò qualis pulmonum inflammatione laborantibus, nono die exudavit, totus (vti visum est) perfrixit, oblata ei sorbitiuncula ex hordeo circa meridiem incalescebat, vndecimo sudor & aluus rescicata sunt, biliosa erant alui excrementa, tussicula suborta est. Decimoquarto pallidum excreavit, stertor aderat. Decimoquinto cum toto tempore mente constitisset, mortuus est. Alter quidam in palato stertorem sentiens, lingua arida qualis pulmonum inflammatione laborantibus, mentis compos mortuus est. Posidonius etiam cum adhuc æstas impenderet, pectoris, 10
 præcordiorum, & lateris dolore citra febrem diu conflictatus est. Multis verò annis antea pus thoracis cauo collegerat. At per hyemem cum horrore correptus fuisset, dolor intendebatur & tenuis febricula, excreatio purulenta erat, & tussis cum stridula asperitate ad fauces & stertore, mentis autem compos mortuus est. Balis filio cum monte penitus aberrasset, sexto lingua prava, & aliquantulum rubra extitit, & voce vacillabat, oculi colorati, natantes quales nictantium, reliqui etiam corporis color non admodum auriginosus, verum aliquantulum pallidus, liuidus, vox deprava, 20
 obscura, lingua qualis pulmonum inflammatione laborantibus, mens non sibi constans, respiratio quæ ad manum est prava, non crebra, neque magna, pedes frigidi, lapidei, circa nonum diem mortuus est. Anginosæ apud Metronem manus dextra crusque doluit, febricula detinebat, tussicula, suffocatio, tertio die relaxavit. Quarto conuulsione tentata, voce capta est, stertor, dentium cõnxio, malarum rubor adierat. Hæc non longè vitam protrahens, quinto aut sexto mortua est. Signum ad manum subliuidum apparuit. Bion cum multo tempore aqua intercutem laborasset, multis diebus cibum auerfabatur, & vrinæ stillicidio vexabatur. Ad genu sinistrum oborto abscessu, & suppuratione facta mortuus est. Cresiphon post magnam febrem ardentem aqua inter cutem correptus est, & antea cum hydrope & lienis tumore laborasset, valde oppletum est scrotum, crura & abdomen. Sub finem tussis & suffocationes ad noctem contingebant, ex pulmone magis, velut pulmonis vitio laborantibus. Tribus aut quatuor ante mortem diebus, rigor, febris corripuerunt, ad femur dextrum parte interna
 iuxta

iuxta venam mediam quę ab inguine fertur, collectio velut exigne agresti oborta est, cum rubore aliquantulum liuido. Ad noctem oris ventriculi dolor, neque multò post vox defecit, suffocatio cum stertore, & mortuus est. In Olyntho quoque qui aqua inter cutem laborabat, de repente voce defectus, per diem & noctem mente captus mortuus est. Prodromi puer per æstatem aliquantulum balbus, febre ardente correptus est, lingua ipsi subarida, obscura, alui multa deiectio, superstes fuit. Leophorbida post brumam
 10 febris acuta adfuit, præcordiorum & ventris dolor; deiectiones liquidæ, biliosæ, multæ, interdium sopore detinebatur, lingua qualis pulmonum inflammatione laborantibus, tussis non aderat. Duodecimo nigra, pauca & porracea aluo deiecit. Decimoquarto febricula desuisse videbatur,
 7 postea verò sorbitionibus utebatur. Decimosexto os admodum salsum cum siccitate extitit. Ineunte autem vesperæ horror & febris. Primo & vigesimo die ad meridiem rigor & sudor corripuit, febricula desuit, calor tamen suberat exiguus, & sub noctem iterum sudor, & vigesimo secundo die sudor adfuit calorque remisit. Prioribus autem diebus omnibus sine sudore fuit, & aluus humida extitit etiam in ea quæ postea adfuisse visa est morbi reuersione. Theoclis affinem quæ supernè habitabat, sub Vergilias febris acutaprehendit, sexto desuisse visa est, lauit tanquam desisset, septimo gena valde rubuit, vtra non memini. Sub vesperam febris multa contigit, & animi ac vocis defectio aderat, neque verò multò post sudor, ac cessatio à morbo septimo die. Theodori coniugi febricitanti, magna sanguinis è naribus profusio hyeme contigit. Vbi verò febris ad secundum
 0 diem cessasset, non longè postea lateris dextri velut ex locis laborantibus grauitas adfuit, actum primùm & sequentibus diebus grauis dolor ad pectus subortus est, fomentoquæ ad latus dextrum adhibito, quarto die dolores remiserunt. Spiratio crebrior adfuit, eique vix respiranti arteria sibilum quendam edebat, & cum supina iaceret non nisi cum negotio conuertebatur. Sub noctem febris vehementior & breuis desipientia extitit. Quinto die matutino tempore mitior esse videbatur, paruus sudor è fronte primùm modicè diffusus est, deinde longo tempore per totum corpus &

pedes. Post hæc autem ipsi videbatur febris remississe. Arteriarum quippe corpus ad manus contactum frigidius sentiebatur, temporū verò arteriæ etiam magis saliebant, spiratio crebrior erat, subindeq; delirabat, & cuncta deteriora euadebant. Lingua perpetuò admodum alba, neq; tussis aderat, præterquam tertio & quinto die exiguo tempore, sitis nulla, verum spuratio aderat. Ad quintum diem præcordia dextra plurimum intumescébāt, postea verò molliora reddebantur, tertio glande subdita stercus paucum deiecit, quinto rursus liquidum, parum, venter autem mollis fuit. 10
 vrinæ acerbæ, succum specie referentes, oculi tanquam delassatæ, non nisi cum negotio suspiciebat, & oculos circumferabat. Quinto sub noctem grauius habebat & delirium sequebatur. Sexto rursus, qua hora plenum esse forum solet, sudor multus detinebat, à fronte ortum sumens in totum corpus diffundebatur, multo tempore compositè sua negotia tractabat. Circa meridiem verò plurimum delirabat, & perfrictio similis perseuerabat, grauiora autem circa corp^o extiterunt omnia. Sub vesperum tibia ipsius ex cubili delapsa est, & puero tum præter rationem interminata est, tum 20
 rursus siluit, & ad quietem se conuertit. Circa primū somnum autem sitis multa & insania aderat, residebat, & iis qui aderant conuitia ingerebat, rursusq; conticuit & quieuit, & visa est ad reliquam noctem sopore pressa fuisse, oculos tamen non clausit. Per diem verò plurimum nutibus respondebat, corpore quiescens, & moderatè intelligens. Eadem rursus hora sudor, similiter oculi demissi, ad inferiorem palpebram magis incumbētes, intenti, rigidi, eorumque alba pallida & mortuis similia, & tota cutis pallida & nigra, manum plærunque ad parietem aut vestem stragulā 30
 admouebat, cum biberet sonitus ingentes edebantur, respuebat, & sursum in nares regerebat, floccosque vellebat & vultum tegebat. A sudore autem manus velut congelatæ, sudor frigidus consecutus est, corpus ad manus tactum frigidum, exiliebat, vociferabatur, insaniebat, spiratio multa, manus tremulæ existebant, sub mortem autem conuulsione tentatæ. Septimo die mortua est. Sexto noctu paucam vrinam reddidit, glutinosam, semini genitali similem, & quæ festuca trahebatur, omnibus diebus insomnia vexata fuit.

fuit. Post sextum diem vrina aliquantulum cruenta visa est. Antiphanis filium per hyemem lateris dextri dolor, tussis, febris corripuit, edebat, deambulabat aliquantulum febricitans: ruptis laborare videbatur, nono die remisit febris, non reliquit, tussis plurimum vexauit & crassa spumosaque reiecit, lateris dolor detinebat. Ad decimum quartum rursusque vigesimum diem febris cessare videbatur, & rursus corripiebat. Calor autem tenuis erat, & per breue aliquod temporis spatium relinquebat. Tussis verò interdum quidē relinquebat, interdum etiam intendebatur cum multa suffocatione. Tum verò relaxabat, & post hos dies excretio multa cum suffocante tussi aderat, & purulenta supra vas feruentia & spumantia educebantur, & in faucibus stridula multa asperitas sibilū quendam edebat, creber anhelitus semper detinebat & densior spiratio, raroq; facile spirabat. Supra quadragesimum autem diem, prope sexagesimum (vt opinior) oculus sinister cum tumore, sine dolore occæcatus est, neq; verò longè postea etiā dexter pupillæq; vehemēter candidæ & siccæ existebant, neq; multo post hanc excecationē mortuus est, non vltra septem dies, cū stertore & multa desipientia. Eodem quoq; tempore Theslioni similia similibus ex causis contigerunt, feruentia, spumantia, purulenta, educebantur, tussis aderant & faucium stridulæ exasperationes. Polemarchi vxorē hyeme angina vexauit, guttur intumuit cū multa febre, vena secta est, faucium suffocatio cessauit, febris perseuerauit. Ad quintum diem læuum gurgulio dolor & tumor occupauit, sibiq; videri quiddā ad cordis regionem coaceruari dixit, & respirabat qualiter in aquā demersi respirare solēt, ac strepitus quidā ex pectore edebatur, idemq; cōtingebat quod mulieribus fatidicis, quæ Pythone afflatæ, quod vêtre oracula fundunt, Engastrimythi, hoc est ventriloquæ dicuntur. Ad octauum aut nonum diem sub noctem aluus affatim prorupit, liquida, multa, conferta & graueolentia demisit, vocis defectio tenuit, mortua est. Aristippus superiorē in vētrem magna vi & grauiter sagitta percussus, vehemēti vētris dolore detētus est, celeriter intēdebatur, deorsū nihil demittebat, incōtinenti corporis iactatione torquebatur, biliosa abundè colorata vomitione reiciebat. Vbi verò vomisset meli⁹ habere videbatur, paruo inter;

iecto temporis interuallo rursus dolores vehementes cor-
 ripuerunt, venterque velut in intestini tenuioris morbis in-
 cendebatur, calor & sitis aderat, ac intra septem dies vitam
 cum morte commutauit. Neopolis verò ex simili vulnere
 eodem modo affectus fuit, ex acri autem per clysterem in-
 fuso aluus affatim prorupit, colore tenui, pallido, nigrican-
 te suffusus est, oculi squalidi erant, rigidi, intus reuoluti, in-
 tenti. Iaculo in iecur cominus percussio, illico cadauerosus
 color affusus est, oculi concaui, corporis incontinens iacta-
 tio & implaciditas aderat. Mortuus est antequam concio
 dimitteretur eodem quo percussus est die. Qui à Macedo-
 ne lapide in caput ictus est, supra tempus sinistrum nō ma-
 gis quam cutis scarificatione quadam dissectus, ex vulnere
 vertigine affectus est & cecidit, tertio die vocis defectio &
 corporis incontinens iactatio erat, febris non admodum
 vehemens, temporum pulsatio velut ex tenui calore, nihil
 audiebat, neque mentis compos erat, neque quiescebat. Ma-
 dor circa frontem, tum sub naso ad mentum vsque erump-
 bat, quinto die mortuus est. Æniates quidam in Deio retro
 in latus sinistrum iaculo percussus, vlcus quidem sine dolo-
 re habuit. Tertio verò die ventris dolor paruus aderat, nil
 ex aluo secedebat, verum sub noctem ex infuso per clyste-
 rem sterqus prodiit, & dolor intermisit, sedes extra in scro-
 tum prolapsa est. Quarto die in pubem & totum ventrem
 dolor vehementer irruerat, neque quiescere poterat, bilio-
 sa affatim sincera vomitione reiecit, oculi ex viridi palle-
 scentes & quales animo deficientibus. Post quintum diem
 mortuus est, præterquam quòd calor quidam tenuis ipsi
 inerat. Audello in dorsam vulnere accepto spiritus multus
 cum strepitu ex vulnere prodibat, & sanguis multus pro-
 rupit. Deligato verò medicamento quod cruentis vulneri-
 bus imponitur, sanitati est restitutus. Contigit autem etiam
 miserimo Philizæ puero ex ossis denudatione in fronte, no-
 no die febris, deinde os liuorem cōtraxit, mortuus est. Pha-
 nizæ quoque & Euergi liberis, liuore occupatis effibus, fe-
 breque detentis, curis ab osse discessit, & pus intus depasce-
 batur. Histerebro perforatis, ex ipso osse tenuis sanies, se-
 rosa, aliquantulum pallida, graueolens & lethalis emerge-
 bat. His quoque accedebat vomitus, & ad extremum con-
 uulsiones,

uulſiones, & quandoque ſtridulam vocem edebant, interdum etiam impotentes erant. Quòd ſi vulnus dextram partem occuparet, ſiniſtra laborabant; ſi verò ſiniſtra, dextra. Theodori puerum nono die inſolatu vtentem, decimo die febris inuaſit ex oſſis denudatione nullius pene momenti. In febre autem os eſt denigratum, cutis diſceſſionem fecit, admodum ſtridulam vocem edidit. Secundo & vigefimo die venter intumuit, præſertim verò ad præcordia, tertio & vigefimo vitam cum morte commutauit.

Quibus oſſa fracta fuerint, eos ſeptimo die febris inuadit, tempore verò calidiore etiam citius. Quòd ſi magis cõfracta fuerint, etiam illico. Ex armodi etiam puerulus, ſi militer quoq; dolorem ad femur ſenſit, non ea parte qua vulnus erat, & ſtridulam vocem edidit, & ceruicis dolor adfuit. Poſidocreon quoque tertio die conuulſione correptus eſt, calor nõ relinquebat, decimo octauo mortuus eſt. Iſagoræ filius poſteriore capitis parte vulneratus, collifo oſſe & denigrato, quinto die ſuperſtes extitit. Os autem diſceſſionem non fecerat. Magne nauis præfecto anchora manus dextræ indicem & os colliſit, ex quo inflammatio, ſyde-ratio & febris ſucceſſit, aliquantulum purgato quinto die calores & dolores modicè remiſerunt, ex digito aliquid decidit. Poſt ſeptimum diem ſanies moderatè exibat, deinde ſe non poſſe omnia lingua explicare dixit. Prædictione denũciatum eſt periculum, ſi poſteriorum partium diſtentio (opithotonum dicunt) corripere, & ad id contulerunt maxillæ cohærentes, deinde ad collum affixæ. Tertio die totius corporis in poſteriora conuulſione cum ſudore tentabatur. Sexto à prædictione die mortuus eſt. Telephanes ex Harpali liberta filius, plagam deorſum in pedis pollice accepit, ex qua inflammatio & vehemens dolor cõſecutus eſt. Quo remiſſo in agrum profeſtus ex lumbis doluit, lauit, ſub noctem maxillæ cohærebant, & poſteriorum partium diſtentio (opithotonos dicitur) aderat. Sputum ſpumans ægrè dentes pertranſibat, tertio die mortuus eſt. Zeno Damonis filius circa tibiam aut malleolum iuxta neruum iam purum accepto vlcere & à medicamento eroſo, diſtentione in poſteriore (quam opithotonum dicunt) mortuus eſt.

Memorem ſub Arcturi exortum & antea ex febre æſtius

& alui profluuium imbecillium, ex via delassatum etiam lateris
 sinistri dolor & tussis detinuit, quæ quidem etiam prius
 ex destillatione aderat, tunc verò valdè intensa erat. Perui-
 gil erat, & febrem statim ab initio implacidè ferebat, resi-
 dens tertio die expuebat pallidum, arteria sibilum quædam
 cum stertore edebat. Sub quintum diem ferè densa spiratio
 aderat, pedes, tibiæ, extrema plærung; frigida & extra stra-
 gula erât. Ab exordio quod per aluum secedebat biliosum
 existebat, neq; valde paucum, neq; multum. Septimo, octa-
 uo & nono lenius ferre videbatur, & somni quidam aderât, 10
 crudiora erant quæ excreabantur, decimo & ad decimum-
 tertium vsque alba admodum & pura. Præcordia molliora
 existebant, sinistra autem contenta, faciliusq; spirabat. Glâ-
 de subdita aluus moderatè demisit, decimotertio rursus pal-
 lidū spuit, decimoquarto verò magis, decimoquinto quod
 coloris erat, porraci. Aluus verò malcolentia, biliosa, liqui-
 da, crebrò demisit, præcordia sinistra attollebantur, deci-
 mosexto verò etiam valdè intumuerant, & spiratio iam cum
 stertore erat, sudor circa frontem & ceruicem, rarò pectus
 occupabat, frons & extrema ferè frigida perseuerabant, ve- 20
 næ temporum saliebant, somni cum sopore diem & noctè
 postremo tempore detinebant, vrina ab initio cruda, cine-
 rem colore referens. Ad decimum & decimumtertium vsq;
 tenuis & non decoloris. A decimotertio autem quales ab
 initio. Cleochum lateris dolor & febris corripuit, remisit
 febris, toto corpore sudor dimanauit, per vrinam multa ef-
 ferebantur, quæ postea returbida facta est. Ad Vergiliarum
 occasum Olympiadæ vxorem octo mensibus vtero geren-
 tem, ex casu febris acuta corripuit, lingua æstuans, sicca,
 aspera, pallida, oculi pallidi, corpus mortuo simile, abortu 30
 quinto die sine labore est liberata, & somnus (vt videbatur).
 cum sopore adfuit, sub vesperum cum excitaretur non sen-
 tiebat, sternutamentum cienti medicamento cessit, potio-
 nem recepit & succi ptissanæ non nihil, potionem deglutiens
 aliquantum tussiuit, vox soluta nō erat, neq; ipsa quicquam
 conualescebat, oculi demissi erant, spiratio sublimis, quæ
 naribus traheretur, color prauus, sudor pedes & crura, cum
 morti esset proxima, occupabat, mortua est. Nicolai vxori
 ex febre ardente ad vtranq; autem tubercula suborta sunt,
 paulò

paulò pòst alterum, cùm iam febris remittere videretur, velut tumor laxis decimoquarto die valdè citra vllam significationem conquieuit, morbi reuersio facta est, color cadauerosus erat, lingua aspera, densa admodum, subalbicans, siticulosa. Alui egestio copiosa, liquida, omni tempore malecolens. Ante obitum corpus egestionis copia consumtum est, ad vigesimum diem mortua est.

Ante Vergiliarum occasum Andream horror, febris, vomitus corripuit, ab initio semitertiana apparebat. Tertio verò die cùm rursus in foro negotiaretur, horrore correptus est, cum febre acuta, bilem synceram vomitione reiecit, delirauit, sub noctem meliusculè habuit. Quinto rursus grauius habuit, sexto ex mercuriali aluus probè deiecit. Septimo grauius habebat, cæterisq; deinceps diebus iam magis cõtinenter febris detinebat, & ab initio sine sudore erat, sitiq; torquebatur. Præcipuè verò os resiccabatur, nullumq; potum non auersabatur, cùm os admodum ingratum esset, lingua resiccata, inarticulata erat, asperitas existerat cum pallore albicans, peruigilio, anxietate torquebatur, exolutus, fractus, lingua interdum præ siccitate nonnihil balbutiens, donec eam perfunderet, sorbitiunculã ex hordeo præcipuè sumebat. Nono aut decimo ad sinistram aurem atque alteram, parua tubercula sine vlla iudicationis significatione apparuerunt. Urinæ per totum motbum non decolores, verum sine sedimento fuerunt. Decimoquarto circa superiores partes sudor non admodum moderatus eboratus est. Ad decimumseptimum calor conquieuit. Post decimum aluus sicca, nihilq; nisi subditis glandibus deiciens. Ad vigesimum quintum pustulæ pruriginosæ, calidæ, velut ambusta cute, sensim exoræ sunt. Dolor autem axillas & latera occupabat, in crura citra vllam significationem transit & desit. Balneum proderat & illitus cum aceto. Mense verò secundo ferè aut tertio, dolor ad renes, qui quandoq; tenebat, constitit. Aristocratem sub brumam lassitudo, horror & calor inuasit. Postea verò tertio die lateris & lumborum dolor cœpit, & tumor ab axilla initium sumens totum latus occupabat, ad ipsam costã durus, cum rubore qui ab axilla initium ducebat, & liuore, non secus quàm si ab igne calefactus & vstulatus fuisset, anxie & molestè habebat, admodum

sticulus erat, lingua subalbicans. Urina non prodibant, crura aliquantum frigida, aluus ex mercurialis succo pauca deiciebat, liquida, subalbicantia, spumosa. Sub noctem respiratio sublimis extirrit, parvus sudor circa frontem erupit, partes inferiores frigidae, anxietate vexabatur, ceruix intumescebat, tussis non aderat, mentis compos mortuus est. Onesianaetm ad autumnum lippitudo, postea verò febris quartana detinuit. Per quartanae exordia à cibus alieno admodum erat animo, progressu verò temporis ad cibum alacriter habebat. Quinetiam Polychari in febre quartana eadem circa cibos contigerunt. Mnesianaeti quoque etiam contigit alui deiectio ante febrem, posteaque multo tempore comitabatur, multis albis, mucosis prodeuntibus. Quandoque etiam paucum sanguinem citra laborem & dolorem demittebat, ventris autem strepitus aderant. Post febrem tuberculum durum ad sedem abscessum fecit, diu incoctum perseverauit, ad intestinum ruptum est, & foris fistulosum euadebat. Cùm autem in foro deambularet, ei ante oculos fulgores obuersabantur, neque planè solem intueri poterat. Vbi verò paulùm secessisset, extra se fuit, & ceruicis conuulsione tētatus est. Postquam autem domum relatus est, ægrè visum recepit, vixq; ad sese rediit. Primùm verò circumstantes oculis collustrabat, corpus adeò perfrixit, vt vix vtriculis & nouis subinde adhibitis fomentis recalesceret. Postea quàm autem sui compos fuit & surrexit, prodire noluit, sed timere dicebat. Quòd si quis de grauibus morbis verba faceret, præ timore se subducebat. Interdum sibi ad præcordia calorem occurrere dicebat, & oculis obuersantes fulgores comitari. Alui deiectio multa fuit, & sæpè & similis hyeme contigit. Venæ sectio facta est, veratrum exhibitum, lactis vaccini potionem vsus est, ac primùm asinini, quod contulit, & alui egestiones sedauit. Aquæ potio ab initio fuit, deambulationesq; & capitis purgationes. Anecheti filio ista contigerunt. Per hyemem in balneo ad ignem cùm inungeretur calefactus est, & confestim in comitialibus similes conuulsiones incidit. Vbi verò satis multæ conuulsiones fuissent, circumspexit, non erat apud se. Vbi autem ad se rediit, postridie mane iterum conuulsionibus correptus est, spuma non admodum apparuit. Tercio die

die linguam inarticulatam habuit, & quarto loqui velle lingua præferebat. Quinto loqui non poterat, verum in nominum principiis hærebat, eodemq; die lingua admodum hæsitabat, & conuulsione vexabatur, ac extra seerat. Vbi verò ista remitteret, lingua ægrè ad pristinum statum redibat. Sexto die cum omnibus abstinisset, & sorbitione & potu, nil etiam amplius sumsit. Cleocho post lassitudines & exercitationes, cum per aliquot dies melle vsus esset, tumor ad genu dextrum subortus est, magis verò ad infernam partem, circa tendines qui sub genu sunt, tendebat, obambula-
 10 bat aliquantulum claudicans, suræ tumor cum duritie aderat, & ad pedem ac malleolum dextrum pertingebat. Ad gingiuas circa dentes tubercula magna velut vuz acini, liuida, nigra, sine dolore erant, vbi cibum non caperet. Quintiam crura nisi exurgeret doloris expertia erant. Tumor enim in sinistram partem venit, minus verò etiam liuescebat. In tumoribus ad genua & pedes quædam veluti suppurationes inerant. Tandem autem stare non poterat, nec calcibus incedere, sed lecto decumbebat. Calores erant ma-
 20 nifesti, interdum cibum auersabatur, non admodum siticulosus, neque ad sedile exurgebat, anxietate vexabatur, interdumque paruo animi deliquio tenebatur, veratrum ad capitis purgationes est exhibitum. Ad os medicamentum ex thuris polline cæteris quibusdam admixtis cõtulur. Ad oris vlcera lenticulæ sorbitio accommodata erat. Circa sexagesimum verò diem tumores ad exhibitum iterum veratrum subsederunt, tantum dolores ad genua decumbentem vexarunt. Humor autem & bilis abscessum ad genua fecit, pluribus etiam ante sumtum veratrum diebus. Pisistratum de-
 30 ambulantem & cætera sanum, humeri dolor & grauitas longo tempore detinuit. Per hyemem verò incidit multus lateris dolor, & calor, & tussis, sanguinem spumofum exscreabat, qui & stertorem in faucibus excitabat, leuiter autem ferebat, & mentis compos erat, calorque relaxauit, vnaque & excreatio stridulaque faucium asperitas, & ad quartum aut quintum diem conualuit. Simi coniugi in partu concussa pectoris & lateris dolor abortus est, tussis, febris tenuis, excreationes purulentæ aderant, tabes, quæ etiam constitit. Febris quoque sex mensibus detinuit, & alui profluua

semper. Ad extremum febris cessatio, ex qua alius substitit, post septimum diem mortua est.

Euxeni quoque vxor ex fotu laborare visa est, calores nunquam reliquerunt, magis sub vesperam, incresebant, sudores toto corpore oboriebantur. Vbi febris augetur, pedum frigus, interdum verò & tiliarum & genuum existerat, tussicula sicca pauco tempore detinebat, vbi febris ingrauescere inciperet, deinde cessabat, multo autem tempore toto corpore rigor excitatus est, perpetuò sine siti fuit. Medicamento & iero epoto magis læta est. Per exordia prorsus doloris experta erat & facile spirabat. Medio autem tempore dextrilateris dolor obortus est, & tussis commota, crebra anhelitus erat & excreationes parua, albicantes & aliquantulum tenues, neque amplius horror ex pedibus, sed ceruice & dorso ortum ducebat, & alius liquidior erat, febris cum sudore copioso relaxauit, & perfrigerata est. Varia autem erat crebra spiratio, septimo post remissionem die mortua est mentis compos. Polemarchi vxor æstare febricitare cepit, eam autem dimisit sexto die, postea verò morbum trahebat, ad noctem calores tenuerunt. Rursus vbi intermisisset,prehendit febris, neque tribus prope mensibus dimisit, tussis multa aderat, pituitæ excreatio. Vbi verò ad vigesimum diem peruenisset, spiratio perpetuò crebra erat, in pectore strepitus, plarunque sudoribus difflebat, mane febris remissior. Interdum etiam horrores prehendebant, somnus aderat, & interdum alius humecta erat, rursusque accabatur, ad gustum moderatè habebat. Medio verò interposito tempore, ad genua & tibias dolor erat, & si flectere aut extendere cuperet, alterius indigebat opera. Crurum dolores perseuerarunt ad finem vsque, qui iam prope instabat, & pedes intumuerunt ad tibias vsque, ad contactum dolebat, sudoresque & rigores cessarunt, febris autem semper increuit. Ante obitum autem alius effusa est, mentis compos perseuerabat. Tribus ante obitum diebus stertor in faucibus audiebatur, rursusque repetebat, mortua est. Hegesipolis filiolum quatuor prope menses circa umbilicum dolor erodens detinuit, processu verò temporis intendebatur dolor. Ventrem cædebat, vellicabat, calores prehendebant, contabescebat, ossa restabant, pedes intumescebant.

bant. Testes, ventris partes ad vmbilicum inflatæ erant, perinde ac quibus aluus conturbari velle videtur, cibum auersabatur. Lac recens solùm assumebat, & aluus effusa est, aliquantumque cruenta sanies & graueolens subiit, venter intendebatur, vbi exiguum & paucum pituitæ vomitione reieciisset, ita vt genitale semen esse videretur, mortuus est. Platæ puero sub ipsum sanè exitum capitis sutura valdè excauata est. Cùm autem ægrotaret, manu perpetuò sinciput contingebat, præcipuè verò vbi mors instaret, neq; tamen caput dolebat, & in femore sinistro sub inguinè in partibus inferioribus liuidum quid fortasse pridie quam moreretur visum est, testes extenuari sunt. Eadem quoque Hegetoridæ filio contrigerunt eodemque modo mortuus est, nisi quòd sub obitum vomitiones plures adfuerunt. Hippia soror per hyemem phrenitide detenta hallucinata est, manibus laborabat, seipsa lancinabat. Quinto & sexto die sub noctem vox defecit, sopore correpta est, buccas & labia velut dormientes inflabat, septimo die mortua est. Asandrum ex horrore lateris dolor corripuit, qui ad genua & femur peruenit, vbi comedisset delirabat, breuique mortuus est. Cleotimo futori cùm aluus multo tempore fusa & calor exortus fuisset, circa iecoris regionem tumor tuberculo similis enatus ad imum ventrem descendit, & aluus fluida erat, eique alterum tuberculum iuxta iecur, supra ad præcordia obortum exitum attulit. Quidam capitis dolore graui cum calore tenebantur. Quibusdam, quidem ad dimidiam capitis partem & iuxta nares humor quidam tenuis aut maturus, aut ad aures, aut ad fauces ex capite tutius secedit, quibusdam verò sicca ista adsunt. At syderatio grauis periculo non vacat. Quòd si vomitio biliosa aut cum anxietate adfuerit, aut oculorum stupor, vocis defectio, aut rarus sermo, aut deliratio quædam, mortem & cõuulsionem metuere oportet. At qui ex destillatione dimidia capitis parte dolentes, & humores per nares secedente, insuper moderate febricitarunt, quinto aut sexto die perfrigerantur. Echecratem cœcum capitis vehemens dolor vexabat, posteriore præcipuè parte qua ceruix capiti connectitur, & ad verticem progrediebatur, progressu verò temporis & ad aurem sinistram, & dimidia pars capitis dolore

tentabatur, mucosa semper prodibant, ferè ambusta, & calor tenuis comitabatur, ciborum fastidium aderat, per diem melius habebat, sub noctem verò dolore vexabatur. Postea quàm autem pus per aurem erupit, cuncta cessarunt, erupit verò ad hyemem. Animaduertendum sanè est num in omnibus internis puris collectionibus, & oculorum vitiis, ad noctem dolores contingant. Tussis hyeme fiunt, maxime verò austrino cœli statu, crassa & copiosa sereantibus febres succedunt, ferè que quinto die cessant. Tussis autem sub quadragesimum, quale quid Hegesipoli contigit. 15

Quibus calores multi interdum cessant, iis non toto corpore, sed vel circa ceruicem, aut sub alis, aut ex capite tenui dimanante sudore, desinunt. Charitem per hyemem ex tussicula populariter grassante febris acuta corripuit, vestem stragulam abiiciebat, sopor cum labore aderat. Urinæ rubræ existant, erui loturæ similes, sedimentum statim ab initio copiosum, album, postea verò etiam aliquantum rubrum. Septimo die glande supposita exigua prodierunt, sopor minime molestus detinuit, mador circa frontem adfuit, somnus ad noctem & calor leuior. 20

Octauo sorbitionem ex hordeo sumpsit, sopor ad vndecimum perseueravit. Eo verò die præcipuè calor desit. Vbi autem tussis aderat, excreatio semper multa perseuerabat, facilis, primùm glutinosa, alba, crassa, deinde vbi concocta fuit, purulentis similis. Urinæ ab vndecimo die puriores, sedimentum asperum decimo tertio dolor dextram partem occupauit vsque ad lateris inanitatem, ad imum ventrem tendens, vrina detinebatur, cui decoctum adianti, quod Calliphylum nominatur, potui exhibitum profuit. Decimoquinto rursus doluit, decimo sexto sub noctem magis præcordiorum dolor ad ventrem 30

initium ducebat, quem mercurialis iusculum subduxit. Calor intra vigesimum disparuit, & excreationes crassæ comitabantur, ad quadragesimum melius habuit.

Ventres in morbis medicamento purgante subducere conuenit, quinto die vbi concocta fuerint, inferiores quidem vbi materiam consistentem cognoueris (cuius rei signum est, si neque anxietate, neque capitis grauitate ægri diuexati fuerint) cumque calores mitissimi fuerint, & vbi post accessiones desierint. Superiores verò, in ipsis accessio-
nibus.

nibus. Tunc nanq; etiam ipsi in sublime eleuantur, vbi ægri
 anxietatem & superiorum partium grauitatem sentiant. Ie-
 circo verò in principiis purgandum non est, quòd in huius-
 modi temporibus per sese purgentur, aut cunctatio peri-
 culosa. In cubiti gibbero ex casu vulnerato cubitus sydera-
 tione tentatus pus colligit, quo maturescente sanies visco-
 sa & glutinosa exprimitur & citò sistitur, velut etiam Cleo-
 genisco & Demarcho Aglaotelis filio contigit. Eodem ve-
 rò modo neque ex iisdem pus vllum admodum effluit, qua-
 10 le quid Æschyli filio accidit. At vbi suppuratio fit, horror
 plarisque & febres succedunt. Alcmani ex renum dolori-
 bus conualescenti, detracto etiam deorsum sanguine, supra
 adiecur morbus se conuertit, & ad eor dolor ingens aderat,
 præque dolore spiritus retinebatur, & aluus non nisi cum
 molestia exigua demittebat caprinis stercoreibus similia, in-
 continens corporis iactatio nulla erat, ac interdum rigor &
 febris corripiebat, sudor ac vomitio, neque in dolore aqua
 marina aluum sublucere cõferebat, sed furfurum decoctum
 20 contulit, diebus septem cibum auersatus, mulsã meraciore
 in potu vsus est, deinde verò lentis iuscule, interdumque te-
 nuifreso, aquam superbibit, posteaque caruli cocti & mazæ
 quàm diutissimè confectæ exiguum sumsit, procedente ve-
 rò tempore aut ceruices bubulas, aut suillos petiolos co-
 ctos. Prædie aquæ potione, quiete, tegumento vsus, ad renũ
 dolorem cucumeris syluestris infusum per clysterem est ex-
 hibitum. Parmenisci filio surditate vexato contulit aurem
 non eluere, verum lana perpurpare, oleumque solum aut
 Netopum infundere, deambulare, mane surgere, vinum al-
 bum bibere, oleribus abstinere, pane & piscibus saxatili-
 30 bus in cibo vti. Aspasijs vxori dentis & maxillæ dolorem in-
 gentem castorium & piper ore collutum & contentum se-
 dauit, ipsique vrinæ stillicidium remisit. Prodest & calidus
 farinæ cum rosaceo subactæ fofus. Castorium capitis ab
 vtero dolores sedat. Vteri affectus magna ex parte à flatu-
 bus originem ducunt, indicio sunt eructationes, vëtris stre-
 pitus, & lumborum tumores, ac renum coxendicumq; do-
 lores. Ad quæ confert vinum quod mustum esse desit, aut
 aromatum tertiam partem, farinæ duas in vino albo odo-
 rato decoquere, & lintecolum imbutũ cataplasmatris modo

illitum apponere, qua ventris parte vteri dolores affigunt.

Callimedontis filio ad tuberculum in ceruice enatum durum, magnum, immaturum & dolorem excitans, contulit vena secta in brachio, aut lini semen torrefactum vino albo & oleo maceratum cataplasmate impositum & deligatum, neq; calidum, neq; nimis coctum, aut foenigræci farina, aut hordei, aut tritici in mulsa decocta. Melifandro cum magno gingiuz dolore corripere, & valde intumesceret, vena in brachio secta est. Alumine Ægyptio per initia adhibito reprimere conuenit. Eutychedi cholera morbus in cruribus neruorum distentionem attulit. cum infernaalui deiectione. Bilem abundè saturatam, multam, valde rubentem ad tres dies & noctes vomitione reiecit. Post quã bibit, & totius corporis imbecillitate & incontinenti iactatione vexatus est. Nihil continere poterat, ne mali quidem punici succum. Vrinæ suppressio & eius qui ad inferiora est pertransitus adfuit. Vomitione fæx mollis prædiit & deorsum erupit. Aqua inter cutem laboratẽm sese laboribus exercere conuenit, sudare, panem edere, potu non multo vti; caput calida multa, imò potius tepida lauare. Vino albo, neque multo somno vti prodest. Calligenem quinq; & viginti annos natum destillatio malè affixit, tussis multa, quod defluebat, ægrè educebatur, nihil infra sustinebat, quatuor annis perdurauit. Per initia calores tenues aderant, veratrũ non profuit. sed modicus cibus, & corpus macerare, pane in cibo & vino nigro in potu vti, obsonia quæ vellet assumere, abstinere acribus, salis, pinguibus, laseris succo, oleribus crudis, multum deambulare. Lactis potus non contulit, verum sesamum purum, crudum acetabuli mensura ex vino leni bibere. Timochariti per hyemem destillatio præcipuè in nares defluxit. Vbi venere vsus fuisset, cuncta resiccata sunt, lassitudo, calor & capitis grauitas successit, sudor ex capite multus, qui etiam ex toto corpore defluxit. Erat autem etiam per sanitatem sudoribus obnoxius. Tertio die conualuit. Cleomenis puer per hyemem ciborum fastidio sine febre confici cœpit, cibosque ac pituitam vomitione reiciebat, duobusque mensibus inappetentia perseuerauit. Coco ex phrenitide gibbus in spina exortus est, neq; vllum medicamentum purgans epotum profuit, sed vinum ni-
grum

grum & panis in cibo, balneis abstinere, vngui & vinctum
 confricari, non admodum fouere, neq; multo igne, sed mo-
 derato. Quos fluxiones in oculos tenues & diuturnæ vexât,
 si maturæ per nares prædierint, iuuantur. Quibus prægnan-
 tibus ex casu, aut conuulsione, aut ictu, labores contingunt,
 fere intra triduum apparet num abortum factura siut. Te-
 simi coniugi post epotam trigesimo die vltro medicamen-
 tum abortum faciens, dolor contigit, vomitus multorum
 biliosorum, pallidorum, porraceorum, nigrorum. Vbi bi-
 10 bisset tertio die conuulsioprehendit, linguam commandu-
 cabat. Quarto die ad eam ingressus sum, lingua erat nigra,
 magna, oculorum album, rubrum. Quarto sub noctem
 mortua est. Pythocles aquam ægrotantibus & lac multa
 aqua permixtum exhibebat, & renutriebat. Pernionum
 medela est scarificatio, tepesfactio, ita vt pedes quàm maxi-
 mè igne & aqua exalfacias. Oculis nocet lens itidemque
 poma dulcia & olera. Lumborum aut coxendicis, aut cru-
 rum dolores ex laboribus obortos, aqua marina calida &
 aceto perfundere oportet, & intincta sponsia fouere, & la-
 20 nis deligare. Origanum lippientibus & dentibus potu ex-
 hibitum nocet. Puellam quæ ex abrupto loco decidit, vox
 defecerat, corporis iactatio detinebat, vomitus sub noctem
 adfuit, sanguis copiosus ex aure sinistra in quam impege-
 rat, effluxit. Mulsam non nisi ægrè absorbebat, stertor deti-
 nebat, crebra spiratio velut in morientibus aderat, venæ
 frontis distendebantur, decubitus erat supinus, pedes cali-
 di, febris multa, interdum acuta, animo erat maximè con-
 sternato, septimo die vox erupit, leuiter incalefcebat, su-
 perstes euasit. Onisanthi per æstatem humeri dolore ex
 30 abscessu detento, corpus & humerum quàm diutissimè ma-
 ri madefacere contulit, simul per tres dies vinum album,
 aquosum, in mari decumbentem bibere, in eoque me-
 iere. Fullo in Syro phrenitide correptus, post vstionem
 crucibus tremulis fuit, corpore velut à culicibus com-
 puncto, oculus erat magnus, motus exiguus, vox fracta,
 clara tamen, vrina pura absque sedimento. Animaduerten-
 dum est num iccirco quòd per ferulaginem aluus subdu-
 eta est, decimo octauo die morbus remisit, & absque su-
 dore disparuit. Eodem modo Nicoxeno Olynthi septimo

die morbus absque sudore remittere videbatur forbitiones
 assuanebat, vinum, vuam insolatam. Ad eum decimosепти-
 mo die ingressus sum, lingua ardens, calor forinsecus non
 admodum vehemens erat, corporis summa exolutio, vox
 fracta adeo vt nō nisi a grē exaudiretur, clara tamen, tēpora
 collapsa, oculi concavi, molles pedes & tepidi, ad lienem
 distentio. Infusum per clysterem non admodum admitte-
 bat, verūm resilliebat, sub noctem stercus prodiit coactum,
 paucum, & non nihil sanguinis, opinor ex infuso. Vrina pu-
 ra erat, splendida, decubitus supinus, crura diducta ob exo- 10
 lutionem, nihil prorsus dormiebat, intra vigesimum diem
 calor conquieuit. Potus erat aqua in qua farina crassior ma-
 cerata fuerat, sed & simul pomorum aut mali punici & len-
 tis tostæ succus frigidus, ac farinæ lotura cocta, frigida, pro
 tenui forbitione est exhibita, & superstes euasit. Fullonibus
 tubercula in inguinibus dura & sine dolore exorta sunt, cir-
 caque pubem & collum magnitudine similia erant, febris
 antea per decem dies tenuerat, tussi ex ruptionibus confi-
 ctabantur. Tertio mense aut quarto venter contabuit, ca-
 lores superuenerunt, lingua arida, sitis & alui deiectiones 20
 molestæ aderant mortui sunt. Cholera morbus ex carnis
 esu contrahitur, præcipuè verò suillæ crudioris, ex cicere, vi-
ni que odorati veteris ebrietate, in solatu, ex sepiæ esu, locu-
starum & gammarorum, olerum, maxime que, porri & ce-
parum. Quineriam & ex lactucis coctis, brassica, lapatho
crudiore, & ex bellariis, dulciariis, pomis, cucumere, pepo-
ne, & potione quæ ex vino & lacte mistis conficitur (οινόγα-
 λα vocatur) eruo, polenta recenti. Æstate magis cholera
 morbus & febres intermittentes vigent, & quibus horro-
res succedunt. Hæ interdum malignæ fiunt, & ad morbos 30
acutos deueniunt. Sed & ab his cauere oportet. Huiusmodi
 autem morbos præcipuè quintus dies & septimus & nonus
 indicant, præstat verò ad decimum quartum vsque cautum
 esse. Pherecydæ post brumam noctu lateris dextri dolor,
 etiam antea cōsuetus, cessauit, pransus est, egressus horruit,
 febris sub noctem inuasit, doloris expers fuit, tussicula qua-
 dam sicca vexabatur. Urinæ non multæ, sedimentum copio-
 sum. Per initia ramentosa, læuia, diuulsa, post quatuor verò
 dies turbida subsidebant, & vrina non decolor, sedimentum
 habet

habebat, neque in matella collectio apparebat, ubi reflexisset. Tertio die sponte aluus subiit, quarto, parata glande, stercoracea & biliosa deiecit, liquidus erat humo uin affluxus, somnus ad noctem non admodum, verum de die aliquantulum dormiebat, sitis non erat vehemens, cutis circa frontem & reliquum corpus mollis semper eminebat, febris ad manus contactum cum aliquo madore superata videbatur, pulsus in fronte admodum obscurus erat. In corporis conuersionibus & omnibus alui deiectionibus venarum grauitas aderat, pauco tempore per totum morbum doloris expers fuit, ab exordio anxius, paulatimque vomebat. Septimo die ex subdita glande ter deiecit, biliosum & stercoraceum, liquidum admodum & pallidum, iamque nonnihil subdelirabat, interdumque circa frontem exiguus mador aderat. Vestem stragulam in faciem coniciebat, oculos frustra, non secus ac si quid intueretur, conuertebat, rursusque claudebat, suaque stragula abiiciebat. Nono die sudor mane obortus ad pectus usque, ad mortem perseuerabat, & febris ac delirium intendebatur, plurimus circa frontem sudor, ac veluti dirus quidem, coloreque admodum albo. Cutis verò sub pilis variis notis compuncta erat, præcordia dextra in tumorem sublata, ex sese biliosum demisit. Octauo die veluti culicum morsus apparuerunt, ante exitum tussi reiecit veluti ex muco concretos fungos, pituita alba circumuolutos. Exscreabat autem etiam ante exigua, alba, lactea. Post cœnam per somnum quidam horrore correptus, mane surrexit capitis grauitatem sentiens, horruit, vomuit, capitis grauitate laborabat, sub noctem remisit febre ad meridiem usque, rursus inhorruit, noctem molestè tulit. Postero verò die febris acuta inuasit, capitis vehemens dolor, multæ bilis vomitio quæ maxima ex parte porracea erat, cessarunt omnia, sub noctem somnus, mane perfrigerabatur, sudor paruus & mador plurima ex corporis parte dimanauit, circa lienem exiguo tempore manu indicabat duritiem doloris expertem quæ confestim euauit, ad noctem peruigilio torquebatur, sub concionis tempus febris ingrauescebat, anxietas aderat cum tenebricosa vertigine, intestinorum & capitis dolor, vomitus porraceus, leuis, velut pituita glutinosus, sub Solis occasum cuncta cessarunt cum

capitis & colli sudore. Post vomitionem stercoracea, liquida, biliosa deiecit, neque nigra, neque absurda, per noctem & posterum diem moderatè habuit, sub noctè iterum per uigilio laborauit. Vomitus sub crepusculum cœpit, similiterque postero die tenuit, absque anxietate fuit. Capitî autem dolores post sudorem cessarunt, sub vesperum cunctæ relaxarunt. Nonno die non amplius vomuit, sed magis incaluit, reliquis febris expers videbatur, temporum venæ pulsabant, omninò doloris expers fuit, sitis semper aderat. Nonno die ubi ad fellam surrexisset vehementer animo deficiebat, ex immissa glande paucula strigmenta deiecit, nigra & biliosa, quicquid inde destillauit colorem stercoris habuit, vox fracta, dum se conuerteret grauis, oculi caui, frontis curis circumtensa, alioqui faciliè spirabat, compositus erat, ad parietem plurimum cõuersus, in decubitu mollis, incuruus, quiescens, lingua alba, læuis. Ad decimum diem postea que urinæ circumquaque rubræ, in medio exiguum quiddam album habentes. Duodecimo ex glande subdita similia destillabant, biliosa & strigmentosa, post glandem animi defectio, postea os resiccabatur, colluebat semper, ac nisi admodum frigida esset aqua calidam esse dicebat, quæ prope frigore ad niuem accederet, postea sitis non aderat. Vestem semper à pectore repellebat, tunicam calefieri nolebat, ignis procul isq; exiguus erat, maxilla vtraque rubuit. Post hæc linguam inarticulatam habuit, diem vnum aut duos recalescebat, defecit.

Androthali vocis defectio, ignorantia & deliratio aderat, quibus sedatis multis annis superfuit, & in morbum relabebatur. Lingua toto tempore sicca permanebat, ac nisi collueretur loqui non poterat, magna que ex parte admodum amara erat, interdum que cordis dolor affligebat, quæ sanguinis missio eripuit. Aquæ potu & mulsæ vsus est. Veratrum nigrum ebibit, neque biliosum, nisi modicum, prodiit. Demum per hyemem decumbens mente abalienata erat, & lingua iisdem vitiis afficiebatur, calor tenuis erat, lingua decolor, vox qualis pulmonum inflammatione laborantibus, è pectore vestem reiciebat, se que velut urinam redditurus educi iubebat, cum nihil apertè proloqui posset neque apud se esset, eum eduxerunt, sub noctem

Item mortuus est, duobus aut tribus diebus quibus decubuit. Ea erat Nicanoris affectio ut cum ad conuiuium progrediretur, tibicinæ metu afficeretur: adeo ut cum tibia inflare in conuiuio audiret, præ timore turbaretur neque sustinere posse diceret, si nox esset; de die verò nihil commoueretur, quæ quidem eum multo tempore comitabantur. Damocles verò qui cum illo erat, caligine tentari & exulto esse corpore sibi videbatur, neque per præruptum locum iter facere, neque verò pontem, ac ne minimè quidem profundam scrobem transmittere audere dicebat, timens ne caderet, verum per ipsam scrobem adibat, idq; illi aliquandiu contigit.

Phœnicis is erat affectus, ut ex oculo dextro plærunque velut fulgor coruscare videretur, non multo verò interposito tempore, ad tempus dextrum grauis dolor exoriebatur, posteaque totum corpus caput atq; etiam ceruicem peruebat, capitis pars posterior ad vertebra intumescibat, ceruicis nerui maiores (quos tenontas appellant) contendebantur & circum durefcebant. Quòd si caput commouere aut dentes aperire conaretur, non poterat, utpote admodum distentus. Vomitiones si quãdo oboriebantur, commemoratos dolores submouebant & lenibant. Sanguinis missio auxilio fuit, & veratri potiones cuiusquemodi humores eduxerunt, præcipueque porraceos. Parmenisco etiam antea animi desperatio accidit, adeo ut vita defungi cuperet, interdum verò rursus securo erat animo. In Olyntho autem aliquando per autumnum voce defectus decumbebat quietè agens, per pusillum quid vix dum dicere aggrediens, quinetiam si quid dixisset, rursus vox deficiebat, somni aderant, interdum verò peruigilium, & tacita corporis iactatio atque anxietas, manumque præcordiis velut dolorem sentiens admouebat, nonnunquam verò auersus quietè decumbebat, febris autem semper perseuerabat & facillè spirabat. Tandem se ingredienti agnoscere dixit, interdumque tota die ac nocte cum potus illi exhiberetur, bibere nolebat, nonnunquam verò accepta repente vna totam exhaust aquam. Vrina crassa, qualis in veterinario genere. At circa decimumquartum diem remisit. Cononis ancilla capitis dolore incipiente mente erat abalienata,

clamor aderat & eiulatus multus, raroque quiescebat. Sub quadragesimum diem mortua est. Aliquot verò sub mortem diebus, voce defecta & conuulsione tentata est. Eodem quoque modo & circa eosdem dies mortuus est Timocharis famulus, melancholicis affectibus iisdem (vt videbatur) tētatus. Nicolai filium circa brumam ex comotationibus inhorrescentem, sub noctem febris corripuit, postero die vomitus biliosus, sincerus, paucus adfuit. Tertio verò die, frequente adhuc foro, sudore per totum corpus oborto, defuit, statimque rursus incaluit. Ad mediam noctem rigor, febris acuta, die verò eadem hora sudor, rursus statim recaluit, vomitus similis. Quarto die ex mercurialis decocto bene stercoreacea & liquida per aluum demisit, subolida tamen & spongiosa, mercurialis iusculo non absimilia. Urina absque sedimento, non admodum multa, pauca quædam in medio innatantia habebat, præcordiorum sinistrorum & lumborum dolores aderant. Existimabat ex vomitione se facilius ac subinde spirare posse, interdumque geminata respiratione subinde respirabat, lingua albicans erat, dextra parte habens connexionem lupino similem, deinde parum fiticulosus erat, peruigil, prudens. Sexto verò die oculus dexter maior conspiciebatur, septimo mortuus est. Verumtamen ante mortem venter intumuit, mortuoque partes posteriores rubore suffusæ sunt. Metonem post Vergiliarum occasum febrisprehendit, & lateris sinistri dolor ad iugulum pertingens, isque adeo vehemens vt quiescere nequirit, & inflammatio detinebat, deiectio copiosa erat, biliosa, tribus fere diebus dolor cessauit, calor verò sub septimum aut nonum. Tussis aderat, excreationes neque aliquantum biliosæ, neque copiosæ fiebant, verum tusses pituitosæ comitabantur, cibos sumebat, interdumque tanquam sanus exhibat. Nonnunquam tamen tenues calores exiguo tempore detinebant, sub noctem parui sudores oboriebantur. In calore spiratio crebrior aderat, malarum rubor, lateris grauitas sub axillam & ad humerum peringebat, tusses aberant. Medicamentum per superiora biliosa edaxit. Tertio post medicamentum pus erupit, quadragesimo verò à morbi initio die. Per alios autem quinque & triginta dies repurgatus est, & cõualuit. Theotimi coniugem in semiter-
tiana

tiana febre anxietas & vomitus cepit, simulque horror per febris exordia & sicis progressu temporis per febris initia immoderatus calor. Mulsæ epota & vomitione reiecta, & horror & anxietas cessauit, posteaq; mali punici succū sumfit. Diopetis sororem in semitertiana febre sub accessionem vehemens oris ventriculi dolor tenuit, & tota die perseuerabat, huiusmodique oris ventriculi dolor reliquis mulieribus eodem modo aderat. Talia tamē sub Vergiliarum occasum viris rarius contingebant. Sub Arcturum in febre
10 semitertiana Apomoti coniugem, circa accessionis tempus vehemens oris ventriculi dolor & vomitus tenuit, simulq; vteri strangulatus malè afficiebant, & ad dorsum dolores iuxta spinam erant, ex eoque tempore oris ventriculi dolores cessabant. Terpidæ mater à Dorisco, mense quinto ex casu per abortionem gemellos enixa est, altero quidem velut tunica conclusa statim liberata, altero verò aut prius aut posterius quadraginta diebus, postea autem vtero gestauit. Anno nono vehementes ventris dolores diu tenuerunt interdumque ex ceruice & spina ortum sumebant, in imo
20 autem ventre & inguinibus consistebant, quandoque verò ex genu dextro exorti, in eundem locum consistebant. Et cum quidem ad ventrem dolores essent, aluus intumescibat, cum verò cessarent, oris ventriculi dolor contingebat, strangulatus non aderat. Corpus peræque frigebat ac si in aqua iaceret. Quo tempore dolor aderat, toto corpore recurfabant dolores quàm per exordia leuiores. Nihil allia, laserpitium, aut acria omnia conferebāt, neq; dulcia, neq; acida, neq; verò vina alba, verum nigra, & balnea pauca per initia. Vomitiones vehemētes accedebāt, & cibi intercludebātur,
30 neque per dolores menses apparebant. Cleomenis vxorem flante fauonio ex nausea & lassitudine lateris sinistri dolor corripuit, ex ceruice & humero initium ducens, febris aderat & horror, & sudor. Cœperat autem febris neque desinebat, verum intendebatur, & vehemens dolor erat, tussis, excretio aliquantulum cruenta, pallida, multa, lingua albicās, deiectiones moderatæ, liquidæ, vrinæ biliosæ. Quarto die sub noctem menstrua copiosa prodierunt, tussisque desit, & excretio, & dolor, tenuis tamen calor relictus est. Vxor Epicharmi ante partum intestinorum difficultate la-

borabat, dolor aderat, deiectiones aliquantulum cruentæ, mucosæ. Vbi peperisset confestim conualuit. Polemarchi vxorem articulorum doloribus vexatam, minimè fluentibus mensibus, coxendicis dolor de repente corripuit. Post epotam betæ iusculum vox per noctem & ad meridiem vsque intercepta fuit. Postea audiuit & mentis compos erat, manuq; indicabat dolorem circa coxendicem adesse. Licinij sororem quæ iam florentes annos exegerat, vomitus cepit, quo quicquid quatuordecim diebus assumerat, reiciebat, febris expers erat, cruentarum vomitionum eructationes aderant, & ad os ventriculi strangulatio procedebat, coarctationem inducens. Castoriû, fefeli, & mali punicî succus est exhibitus, cuncta sedata sunt, modicus tamen dolor in lateris inanitatem concessit. Bulbi succus contulit, & vinû austerum egelidum, & quàm paucissimi panes oleo intincti. Pausaniæ puellam ex fungi crudi esu anxietas corripiebat, suffocatio, ventris dolor. Mulsa calida epota & vomitio profuit, balneumq; calidum. In balneo fungum vomitione reiecit, & vbi ista cessatura essent, sudore detenta est. Epicharmo sub Vergiliarum occasum humeri dolor & ad brachium vehemens grauitas contigit, anxietas aderat, crebræ vomitiones & aquæ potio. Euphranoris filio pustulæ culicum moribus non absimiles eruperunt. Post fauonium ad autumnale Æquinoctium squallores multi contingebant, Sub canem æstus vehementes, venti calidi, febres in quibus ægri sudoribus diffuebant, statim rursus aliquantulum incalescebant. Aurium verò tubercula multis enascebantur, vt vetulæ tussiculosæ sub nonum diem. Eodemq; tempore adolescentulo lienis tumore laboranti, ancillæ filio, liquidiore aluo. Ctesiphonti ad Arcturum, fete circa septimum, puero soli ad suppurationem peruenerunt. Eratylli puero ad vtramque aurem exorta disparuerunt, sudores nulli aderant, præ linguæ siccitate blæsi erant. Orqithiæ spirauerunt multi & frigidi, post tranquillitates interdum niues aderât, post Æquinoctium austrina aquilonaribus permista erant, frequentes pluuiæ, tusses multæ, præcipuè verò in pueros vulgariter grassatæ sunt. Plærisq; circa aures qualia Satyris oborta sunt. Interdum autē quæ præcesserat hyems admodû hyberna extiterat, niuib⁹ & imbribus aquilonarib⁹ infestâ.

Timonaetis infanti ferè bimestri, pustulæ in cruribus, coxis, lumbis & imo ventre, tumoresque admodum rubicundi extiterunt. Quibus conquiescentibus conuulsiones & comitiales exoriebantur, multis diebus sine febre fuit, & mortuus est. Polemarchi puerum, qui ante quidem pus intro collegerat & excreauerat, tandem tamen calores corripuerunt, aqua intercutem vexabatur, lienis tumore & crebro anhelitu. Si quando ad locum accessu difficilem contenderet, imbecillus erat & siticulosus, ac interdum cibum ferè auersabatur, itemque tussicula sicca multo tempore detinebat, ac nisi sanè soluta esset aluus inferior, implebatur, & creber anhelitus suffocatioque magis vexabat. Tandem verò destillatio & excreatio superuenit & tussis. Excreatio autem crassa, pallida, purulenta, febrisque vehemens erat, quæ defuisse visa est, & tussis esse mitior, puraque excreatio. Rursus febris acuta repetiit, spiratio crebra, mortuus est. Antea tamen pedes riguerunt, posteaque toto corpore perfrixit. Spiratio magis intercepta fuit, vrina suppressa est, extrema perfrixerunt. mētis compos mortuus est, tertio verò à recidiua die. Thyni puero in febre ardente vehementer inedia confecto, copiosaalui deiectio cum bile tamen aderat, & animi deliquio, multoque sudore, toto corpore admodum perfrixit, dieque integro & nocte vox defecerat. Infusum ptissanæ cremorem continuit, mentis compos erat, facile spirabat. Epichatmi puero ex deambulatione & potu cruditas contigit. Postridie autem mane suborta anxietate, epora aqua cum aceto & sale pituitam vomitione reiecit, posteaque rigorprehendit, in febre lauit, pectus dolebat. Tertio die sub ipsum crepusculum sopor exiguo tēpore detinebat, delirabat & febre acuta vexabatur, morbum grauati ferebat. Quarto peruigil mortuus est. Aristoni pedis digito vlcerato cum febre vocis obscuritas aderat, gangræna ad genu vsque peruenit, periit, Vlcus autem erat nigrum, subaridum & graueolens. Qui cancrum in faucibus habebat, vstione per nos conualuit. Abderis Polyphantus capitis dolore in vehemēti febre vexabatur. Vrinæ tenues, copiosæ, sedimenta crassa & returbata. Cum verò capitis dolor minimè conquiesceret, stercoramenta sunt naribus admota decimo die. Post hæc autē

dolor vehemens ceruicem inuasit, vrina rubra prodiit, re-
 turbida, qualis veterini generis. Velut phrenitide captus
 mente motus est, obiit cum vehemētibus conuulsionibus.
 Ad eundem quoque modum Eualcide famula, cum ei mul-
 to tempore vrinæ densæ prodirent, & capitis dolores ad-
 fessent, phrenitide correpta, & vehementibus conuulsionibus
 similiter vexata, mortua est. Ferè enim vrinæ spissæ & con-
 turbatæ capitis doloris, conuulsionis, & mortis indubita-
 tum signum præferunt. Halicarnaseus quidam qui ad Xan-
 tippi domum diuertebat, per hyemem auris & capitis dolo- 10
 re non mediocri tenebatur. Erat autem annorum prope
 quinquaginta. Vena iuxta Mnesimachum pertusa est. Ca-
 put vacuatum ac perfrigeratum noxiam sensit. Neque enim
 pus reddidit. Phreniticus euasit, mortuus est. Huic quoque
 vrinæ spissæ erant. In Cardia Metrodori puero ex dentium
 dolore maxillæ syderatio, & vehementer supercrescens in
 gingiuis caro, ac moderata suppuratio contigit, tum mola-
 res, tum maxilla ipsa deciderunt.

Abderæ Anaxenor lienosus quidem erat & vitiatu colo-
 re. Contigit autem vt obortus ad femur sinistrum tumor, 20
 de repente euanesceret. Neque multis post diebus, ad lienis
 regionem exorta ei est per initia velut pustula noctibus in-
 quietans Epinyctis dicta, insuperque tumor cum rubore &
 duritie. Post diem autem quartum febris ardens suborta
 est, & in ambitu omnia liuorem contraxerunt, & compu-
 truisse visa sunt. Mortuus est, cum tamen antea aliquantu-
 lum purgatus & mentis compos fuisset. Abderæ Clonigus
 cum renum quidem doloribus vexaretur sanguinem pau-
 latim meiebat plærunque cum molestia, & aluus intestino-
 rum difficultate laborabat. Huic manè quidem lac capril- 30
 lum cum quinta aquæ parte est exhibitum, ita vt tota mix-
 tura heminarum trium esset. Ad vesperum autem, cum pa-
 ne quidem exassato, pro obsonio bera aut cucumis, vinum
 nigrum tenue. Exhibebatur etiam cucumeralis pepo. Hac
 autem victus ratione, & aluus substitit, & puræ vrinæ pro-
 dibat. In lactis autem potu perseverauit, tantisper dum vri-
 næ restitutæ sunt. Abderæ mulieri cuidam circa pectus car-
 cinoma exortum est. Erat autem huiusmodi, per papillam
 sanies subcruenta effluebat. Intercepta verò fluxione mor-
 tua

tua est. Abderç Dinij puero ad vmbilicum mediocriter per-
 tuto, fistula parua relicta est, interdumque lumbricus cras-
 sus per se peruasit, cumque febricitaret (vt aiebat) biliosa,
 quod & ipsa hac prodibant. Huic intestinum in fistulã pro-
 lapsum est, ac velut fistula corrodebatur, rursusque distum-
 pebatur, tussiculæque intus permanere non sinebant. In Pe-
 la Pythonis filius confestim multum febricitare cœpit, cum
 magna in somnum propensione, cum vocis defectioe so-
 mni fiebant, aluusque toto tempore dura erat. Glande verò
 10 ex felle supposita, multa deiecit, statimque remittebat.
 Celeriter autem aluus rursus intumescibat, febris ingraue-
 scebat, eademque in somnum propensio perseuerabat. Eo-
 dem autem rei statu, exhibitum est aliquid medicamenti ex
 his que carthamum & cucumerem agrestem, & meconium
 recipiunt, biliosa eruperunt, confestimque sopor cessauit,
 febris mitescibat, cunctaq; alleuata sunt, & decimoquarto
 die iudicio est absolutus. Eudemo lienis dolore vehemen-
 ter conflictato, à medicis est imperatum vt multa comede-
 ret, vinum paucum tenue biberet, frequenter deambula-
 20 ret, ex qua victus ratione nihil immutabat. Vena secta est,
 cibos & potum parcè sumsit, deambulationes sensim auctæ
 sunt, vinum nigrum, tenue est exhibitum, conualuit. Phil-
 stidem Heraclidæ coniugem febris acuta inuasit, faciei ru-
 bor nulla ex euidente causa. Paulò verò post procedente die,
 rigore correpta, cum non recalesceret, conuulsio in manuū
 digitis & pedum oborta est, paulumque postea incaluit. Vri-
 nas reddidit compacta quædam innatantia, nebulosa, diuulsa
 habentes, per noctem dormiuit. Secundo die insuper riguit,
 per diem paulò magis incaluit, & rubor minor erat, & con-
 30 uulsiones moderatiores succedebant, vrinæ eadem, noctem
 dormiuit, parum peruigil fuit cum nulla ægrè tolerabili
 molestia. Tertio die vrinas coloratas magis reddidit, parum
 subsidentes, sub idem tempus subinde rigorprehendit, fe-
 bris acuta, sudor per noctem toto corpore dimanauit. Sub
 vesperum autem diei color in regij morbi modum versus
 est, noctu dormiuit, & sudor toto corpore effluxit. Quarto
 die sanguis ex nare sinistra probè effluxit, & menstrua pau-
 ca suo ordine comparuerunt. Rursus autem eodem tempo-
 re febricula ingrauescebat, vrinæ paucæ, densata quædam

innatantia habentes. Aluus verò, cum natura dura esset, multò tamen magis substirrit, nihilque nisi subdita glande demittebat, noctu dormiuit. Quinto die tum febricula mitior visa est, tum sub vesperum sudor toto corpore effusus est, & menstrua profuxerunt, noctuque dormiuit. Sexto die urinam confertam, multam, densata quædam innatantia, & paucam subsidentiâ concolorem habentem reddidit. Circa meridiem autem paulum insuper riguit, aliquantum incaluit, sudor toto corpore dimanauit, noctu dormiuit. Septimo die parum recaluit, facile tulit, toto corpore sudauit, urinae probè coloratæ erant, cuncta iudicatione sunt absoluta. In oppugnatione circa Datum Tychon catapulta in pectus vulnus accepit, paruoque post interuallo, risus cum perturbatione ei aderat. Videbatur autem medicus cum lignum eximeret, ferrum circa septum trasuersum reliquisse. Cumque sub vesperam ei dolor commotus esset, infusum per clysterem & medicamentum aluum deiiciens exhibuit. Primam noctem implacide transegit. Sub diluculum verò & medico & reliquis melius habere visus est, placidus quippe erat. Prædictum est accedente conuulsione celeriter periturum. Postera nocte implacidus, peruigil, in ventrem plærunque decumbens, tertio die mane conuulsione tentabatur, sub meridiem mortuus est. Eunuchus ex venatu & discursatione in aquam inter cutem delabatur. Qui ad Elealcis fontem habitabat, ad sex annos hippurin habuit & inguinum tumorem, varicem & diurnas defluxiones in coxendicem aut articulos. Quidam ad lateris inanitatem tabefactus, septimo die mortuus est. In his qui pus prius crudum expuunt, salsa cum melle exhibenda sunt. Impudens scortatio difficultati intestinorum medetur. Leonidæ filiæ natura ad impetum incitata sese auertit, atque vbi auersa est, sanguinem ex naribus effudit, quo effuso permutata est, quod non vidit medicus, puella mortua est. Philotimi filius vbi ad pubertatem peruenit, ad me venit. In quo vbi caluarix os arte medica destitutum inuenissem, occulta animi sensa ad curationem non satis constare videbam.

Hippocratis amphorismi.

Sectio prima.

1 **V**ITA breuis, ars longa, occasio præceps, experientia fallax, iudicium difficile. Neque verò satis est ad ea quæ factò opus sunt præstò esse, sed & ægrum, & eos qui præsentés sunt, & res externas, ad id probè comparatas esse oportet.

10 2 In alui perturbationibus & vomitionibus quæ spontè eueniunt, si qualia oportet, purgentur, conducit, & facilè tolerant, sin minùs, contrà euenit. Itidem & vasorum euacuatio, si qualis debet, fiat, conducit & facilè tolerant, sin minùs, contrà fit. Adhibenda igitur consideratio, & loci, & tempestatis anni, & ætatis, & morborum in quibus hæc fieri debent, necne.

3 Bene habitata athletarum valetudo ad summū progressa, vbi ad plenitudinis extremū peruenerit, lubrica est, cum non possit eodem statu permanere, neque quiescere. Quandoquidem verò non quiescit, neq; iam potest in melius progredi, reliquum est vt in deterius labatur. His igitur de causis pleniorē illum corporis habitum haud cunctanter soluere expedit, quò corpus alterius nutritionis initium summat. Neque tamen eò deueniendum vt vasa extremè concidant (periculosum enim) sed qualis fuerit eius qui sustinere debet natura, eousque progrediendum. Eadem verò ratione euacuationes ad extremum deductæ, periculosæ, contraque refectiones ad summum progressæ, periculosæ.

3 0 4 Tenuis & exacta victus ratio, cum in morbis longis semper, tum in acutis vbi non admittitur, parum tuta est. Ac rursus victus qui ad summam peruenit tenuitatem, grauis, si quidem ad extremū perductæ plenitudines graues sunt.

5 In tenui victus ratione delinquent ægri, ob quod magis læduntur. Quodcunque enim peccatum, in tenui quàm in paulò pleniorē victus ratione grauius esse solet. Idcirco etiam sanis parum tuta est tenuis, & certò præscripta ac accurata victus ratio, quoniam errata grauius ferunt. Eam igitur ob causam tenuis & accuratus victus paulò pleniorē maxima ex parte periculosior est.

6 Ad summos morbos, summæ ad vnguem curationes adhiberæ optimè valent.

7 Cùm ergo morbus est peracutus, extremos protinus obtinet labores, & extremè tenuissima victus ratione necessariò vtendum. Cùm verò non est, sed pleniorẽ victum adhibere concessum est, tam à tenui victu se subducere oportet, quàm morbus ab extremis recesserit.

8 Cùm morbi summa est vehementia, tum vel tenuissimo victu vti necesse est.

9 At coniectura etiam ex ægro facienda, an cum eo vi- 10
ctu satis esse possit ad morbi vigorem vsque, an non prius ille deficiat, neque cum tali victu satis esse possit, vel prior morbus deficiat & obtundatur.

10 Quibus igitur statim vigor adest, iis protinus victus tenuis exhibendus. Quibus verò postea vigor futurus est, iis sub ipsum vigoris tempus & paulò ante cibis subtrahendus. Antea verò vberior cibis exhibendus, quo æger satis esse possit.

11 In exacerbationibus cibum refugere oportet, exhibere enim noxium. Et quæcunque per circuitus ingraue- 20
scunt, in ipsis accessionibus reformidare oportet.

12 Morbi & anni tempestates, & circuituũ collatæ inter se vicissitudines, siue quotidie, siue altero quoque die, siue etiam per maiora interualla fiant, accessiones & morborum conditiones indicabunt. Quinetiam & per ea quæ mox apparent eadem indicantur, quale quid in morbo laterali laborantibus, sputum si statim circa initia subappareat, morbum breuem, si verò posterius videatur, longum futurum denunciat. Vrinæ quoque & alui excrementa, & sudores, vbi apparuerint, iudicatu faciles vel difficiles, & breues vel 30
longos fore morbos indicant.

13 Senes faciliè ieiunium tolerant, secundum eos qui constantem ætatem degunt, minimum adolescentes, ex omnibus verò præcipuè pueri, atque inter ipsos qui ad actiones obeundas promptiores existunt.

14 Quæ crescunt plurimum calorem innatum obtinent, plurimo igitur indigent alimento, alioqui corpus absumitur. In senibus verò cùm paucus calor insit, iccirco sanè paucis fomitibus indigent, à multis nanque extinguuntur.

Ean.

Eandem etiam ob causam neque senibus, quòd eorum corpus sit frigidum, febres perinde acutæ contingunt.

15 Per hyemem & ver ventres natura calidissimi, somni-
que longissimi. Per ea igitur tempora copiosiora cibaria ex-
hibenda, siquidem plurimus est calor natiuus, ideoque co-
piosiore indigent alimento. Quod indicant ætates &
athletæ.

16 Victus ratio humida, cum febricitantibus omnibus,
tum pueris maximè, atque aliis qui eiusmodi victu vti con-
sueverunt, confert.

17 Animaduertendi sunt etiam quibus semel aut bis, &
quibus copiosior aut paucior, aut per partes cibus offe-
rendus est. Aliquid autem tempori, regioni, ætati & consuetu-
dini concedendum.

18 Per æstatem & autumnum cibos grauissimè ferunt,
per hyemem facilimè. Ver post hyemem secundum locum
obtinet.

19 Quibus per circuitus accessiones contingunt, nihil
dato, neque cogito, sed de ciborum accessione ante iudica-
tiones detrahit.

20 Quæ iudicationem subeunt, aut iam perfectè subie-
runt, ea neque moueto, neq; medicamentis, neq; aliis irri-
tamentis innouato, sed finito.

21 Quæ educere oportet, quòd maximè vergunt eò duci-
to, per loca conuenientia.

22 Cocta medicamento purgante educito ac moueto,
minimè cruda, neq; per initia, nisi suo pte impetu ad excre-
tionem ferantur. quod ferè non accidit.

23 Quæ prodeunt copia minimè æstimanda, sed vt qua-
lia expedit, prodeant, & æger facilè ferat. Atque vbi ad ani-
mi distractionem vsq; educere oportet, id etiam faciendum,
si æger sufficere queat.

24 In morbis acutis rarò, & per initia medicamentis
purgantibus vtendum, idque diligenti antè adhibita cir-
cumspèctione faciendum.

25 Cum purgantur quæ purgari decet, confert & facilè
tolerant, vbi contrà accidit, difficulter.

Sectio secunda.

1 Quo in morbo somnus laborem facit, lethale; quòd si fauet somnus, minimè lethale.

2 Vbi delirium somnus sedauerit; bonum.

3 Somnus, vigilia, vtraque modum excedentia, malum denunciant.

4 Neque satietas, neque fames, neque aliud quicquam bonum, quod supra naturæ modum fuerit. 10

5 Lassitudines spontè obortæ morbos prænuñtiant.

6 Quibus pars aliqua corporis dolet, neque ferè dolorem sentiunt, iis mens ægrotat.

7 Attenuata longo temporis interuallo corpora, lentè reficere oportet, at quæ breui, celeriter.

8 Si quis ex morbo cibum capiens vires non recipiat, copiosiore alimento corpus vti significat. Quòd si cibum minimè capiente istud contingat, euacuatione indigere sciendum est.

9 Cùm quis corpora purgare volet ea ad fluxum bene comparata faciat oportet. 20

10 Impura corpora quò plus nutrias, eò magis lædas.

11 Potu quàm cibo refici procliuius est.

12 Quæ per morbos post iudicationem intus relinquuntur, morborum reuersiones facere consueuerunt.

13 Quibus iudicatio contingit, iis nox accessionem præcedens grauis, quæ verò sequitur plærunque læuior esse solet.

14 In alui fluxionibus deiectionum mutationes, nisi ad prauas commutentur, iuuant. 30

15 Cùm fauces ægrotant, aut tubercula in corpore exoriuntur, excretiones in considerationem adhibendæ. Si namque biliosæ sint, corpus simul ægrotat. At si sanorum similes extiterint, securè corpus nutrias.

16 Cùm inedia premit, laborare minimè conuenit.

17 Vbi copiosior præter naturam cibus ingestus fuerit, id morbum creat, quòd etiam curatio indicat.

18 Eorum quæ vniuersim & celeriter alunt, celeres quoque excretiones esse solent.

19 Morborum acutorum non in totum certæ sunt præ-
nunciationes, neque salutis, neque mortis.

20 Quibus per iuuentutem alui sunt humidæ, iis fene-
scentibus exsicantur, quibus verò in iuuentute alui siccæ
sunt, iis cum senes euadunt humectantur.

21 Famem vini potio soluit.

22 Morbos ex repletionem, vt curat euacuatio, sic eos qui
ex euacuacione fiunt, repletio, & in cæteris, contrarietas re-
medio est.

23 Morbi acuti intra dies quatuordecim iudicatione ter-
minantur.

24 Quartus septenariorum index est. Octauus alterius
septimanæ principium. Vndecimus etiam spectandus dies,
siquidem alterius septimanæ quartus est. Rursus quoq; spe-
ctandus decimusseptimus, is siquidem à decimoquarto
quartus est, & ab vndecimo septimus.

25 Quartanæ æstiuæ ferè breues existunt, autumnales
verò longæ, præsertim quæ ad hyemem pertingunt.

26 Conuulsioni febrem aduenire præstat, quàm con-
uulsionem febrim.

27 Si quæ non pro ratione leuant, iis non oportet fidere,
neque admodum metuere mala quæ præter rationem eue-
niunt. Ex his enim multa incerta esse, neq; multum perdu-
rare, neque diutius perseuerare consueuerunt.

28 Corpus eorum qui non omninò leuiter febricitant
in eodem consistere, & nihil concidere, vel etiã magis quàm
ratio postulat extenuari, malum. Illud siquidem morbi diu-
tarnitatem, hoc verò imbecillitatem significat.

29 Per morborum initia, si quid mouendum videtur,
moueto. Cum verò vigent, quiescere præstat.

30 Circa initia & fines omnia sunt leuissima, at circa vi-
gores vehementissima.

31 Si cui ex morbo cibum probè sumentis corpus nihil
proficit, malum.

32 Vt plurimum omnes malè habentes, circa initia qui-
dem cibum bene sumentes, neque quicquam proficientes,
ij tandem rursus cibum auersantur. At qui circa initia qui-
dem vehementer cibos fastidiunt, postea verò eos probè as-
sumunt, ij meliùs degunt.

33 *Mente constare, & bene habere ad ea quę offeruntur, quouis in morbo bonum, contrà verò malum.*

34 *Per morbos minore sunt periculo, quorum naturę, & ætati, & habitui, & anni tempestati, morbus magis cognatus fuerit, quàm quibus in horum aliquo minimè cognatus fuerit.*

35 *Quouis in morbo partes quę sunt ad vmbilicum & imum ventrem crassitudinem habere præstat, valde autem tenues esse & tabefactas, prauum. Ad inferiores autem purgationes hoc etiam parum tutum.*

10

36 *Qui inculcata sunt corporis sanitate dum per medicamenta purgancia repurgantur, citò exoluuntur, & qui prauo vtuntur cibo.*

37 *Qui bene habito sunt corpore ad medicationes molestè habent.*

38 *Cibus & potus paulò peior, suauior tamen, melioribus quidem, sed minùs gratis, anteponendus.*

39 *Vt plurimum quidem senes iuuenibus ægrotant minùs. At qui ipsis morbi diuturni contingunt, eos ferè ad mortem comitari solent.*

10

40 *Rucedines & grauedines in valdè senibus non coquantur.*

41 *Qui crebrò & vehementer citra manifestam causam animo inquantur, repentè moriuntur.*

42 *Valida quidem apoplexia nullo modo sanatur, leuis verò non facilè.*

43 *Ex strangulatis & dissolutis, necdum mortuis, ij minimè ad vitam redeunt, quibus spuma circa os collecta fuerit.*

44 *Natura admodum crassi, celerius intereunt quàm graciles.*

30

45 *Ex comitialibus, iuuenes mutatione potissimum ætatis, & regionum, & victium, liberationem accipiunt.*

46 *Cùm duo dolores simul minimè eundem locum occupant, vehementior alterum obscurat.*

47 *Dolores & febres contingunt magis circa puris generationem, quàm eo confecto.*

48 *Quouis in corporis motu simul ac laborare cœperit, quies confestim lassitudinis est remedium.*

49 *Qui*

49 Qui solitos labores ferre assueuerunt, etiamsi inuvalidi sunt aut senes, eos facilius ferunt, quàm qui non assueti, quàmuis robusti & iuuenes.

50 Quæ ex longo temporis interuallo assueta sunt, quâuis deteriora, insuetis minùs molesta esse solent. Quare ad insolita etiam facienda mutatio.

51 Conferim & repentè vacuare, vel implere, vel calefacere, vel refrigerare, vel utcunque aliter corpus mouere, periculosum. Quod siquidem nimium naturæ inimicum. Verùm quod paulatim fit, securum est, tum vel maximè si quis ab vno ad alterum transferit.

52 Cùm quis omnia recta ratione facit, neq; tamen pro ratione succedit, non est ad aliud progrediendum, si manet quod ab initio visum est.

53 Quicumque aluos habent humidas, ij quidem si iuuenes sunt melius degunt, quàm qui siccas habent. At in senectute peius degunt, cùm ipsis senescentibus ferè resuscitentur.

54 Longa corporis statura, in iuuentute quidem degenda, liberalis nec indecora, in senectute verò inutilis, & breuitate deterior.

Sectio tertia.

1 Tempestatum anni mutationes potissimùm morbos pariunt, & in ipsis anni tempestatibus magnæ mutationes frigoris vel caloris, aliaque pro ratione ad hunc modum.

2 Naturæ hæ quidem ad æstatem, aliæ verò ad hyemem bene vel malè habere consueuere.

30 3 Morbi alij ad alias anni tempestates bene vel malè habere consueuere, & ætates quædam ad anni tempestates, & loca, & victus rationes.

4 Per anni tempestates, quando eodem die modò calor, modò frigus sit, autumnales morbos expectare conuenit.

5 Austri auditionis hebetudinem & visionis caliginem inducunt, & capitis grauitatem, corpus torpidum & languidum reddunt, cùm sic inualuerint, ista in morbis patiuntur. Sin aquilonia tempestat fuerit, tusses mouet, fauces exasperat, aluos indurat, vrinam suppressit, horrores excitat, late-

rum & pectoris dolores. Cùm sic inualuerit, eiusmodi in morbis expectanda sunt.

6 Cùm æstas veri similis fuerit, in febribus copiosos sudores expectare oportet.

7 Per squalores febres acutæ fiunt, & si quidem annus magnâ ex parte talis extiterit, qualem temporis conditionem effecerit, tales ferè quoq; morbos expectare oportet.

8 Temporibus bene & ordine constitutis, & tempestiuam tempestiuitatem seruantibus, morbi qui facilè consistant & soluantur, fiunt. In malè verò constitutis, qui neque 10 facilè consistunt, neque facilè soluantur.

9 Per autumnum omninò morbi acutissimi & maximè exitiales. Ver autem saluberrimum & minimè exitiale.

10 Autumnus tabidis malus.

11 Quòd autem ad anni tempestates attinet, si quidem hyems plus æquo sicca & aquilonia fuerit, ver autem valde pluuium & austrinum, febres acutas & lippitudines, & intestinorum difficultates ad æstatem oriri necesse est, præcipuè verò in mulieribus & viris natura humidioribus.

12 At si hyems austrina, & valdè pluuiosa, & placida fuerit, 20 ver autem plus iusto siccum & aquilonium, mulieres quidem quibus partus ad ver imminet, ex quauis causa abortiunt. Quæ verò pepererint, imbecillos & morbosos infantes edunt, ita vt vel statim intereant, vel tenues & valetudinarij viuant. Cæteris autem mortalibus difficultates intestinorum, & lippitudines aridæ oriuntur, senioribus verò defluxiones breui interficientes.

13 Si verò æstas plus æquo sicca & aquilonia, autumnus verò admodum pluuiosus & austrinus fuerit, capitis dolores ad hyemem oriuntur, & tusses, & raucitates, & grauedines, 30 nonnullis etiam & tabes.

14 Si verò aquilonius sit & sine pluuiis, iis quidem qui natura sunt humidiores & mulieribus commodus, reliquis autem lippitudines erunt siccæ, & febres acutæ & diuturnæ, nonnullis verò etiam melancholiæ.

15 Ex anni autem conditionibus, in totum magnæ siccitates assiduis imbribus sunt salubriores, minusq; lethales.

16 Per assiduos imbres morbi magna ex parte oriuntur, cùm febres longæ, tum alui fluxiones, putredines, comitiales, les,

les, apoplexiæ & angina. Per magnas autem siccitates, tabitudines, lippitudines, articulorum dolores, urinæ stillicidia, & intestinorum difficultates.

17 At status temporum quotidiani, a quilibet quidem corpora densant, valentiora, expeditiora, bene colorata, & melius audientia reddunt, aluos exsiccant, oculos mordent, & si thoracem dolor aliquis prius habuerit, eum magis irritant. Austrini autem corpora exoluunt & humectant, grauem auditum, & capitis grauitatem, & vertigines afferunt, oculis & corporibus difficilem motionem inducunt, & aluos humectant.

18 Quod autem ad anni tempora attinet, vere quidem & prima ætate pueri, & his ætate proximi, optimè degunt & maximè valent, ætate verò & quadantenus autumno senes. Reliqua autumnii & hyemis parte, qui inter has ætates sunt medij.

19 In quibusuis anni temporibus omnis generis morbi oriuntur, nonnulli tamen in quibusdam tum fiunt, tum excitantur.

20 Vere quidem insania, melancholiæ, comitiales, sanguinis profusiones, angina, grauedines, raucitates, tusses, lepræ, impetigines, vitiligines, & pustulæ vlcerosæ plurimæ, & tubercula, & articulorum dolores.

21 Ætate autem horum nonnulli, & febres assiduæ, & ardentes, & tertianæ plurimæ, & quartanæ, vomitiones, alui profluuia, lippitudines, aurium dolores, oris exulcerationes, genitalium putredines & sudamina.

22 Autumno verò etiam æstiu multi, & quartanæ febres atque erraticæ, lienes, aquæ inter cutem, tabes, urinæ stillicidia, intestinorum læuitates, & difficultates, coxendicum dolores, angina, crebri anhelitus, voluuli, comitiales, insania & melancholiæ.

23 Hyeme verò morbi laterales, pulmonum inflammationes, lethargi, grauedines, raucitates, tusses, dolores pectorum, laterum & lumborum, capitis dolores, vertigines & apoplexiæ.

24 Per ætates hæc eueniunt, paruis & recens natis pueris, serpentina oris vlcera, aphthæ dictæ, vomitiones, tusses, vigiliæ, pauores, circa vmbilicū inflammationes, auriū humiditates.

25 Ad dentitionem verò progressis, gingiuarum stimulantés pruriginés, febres, conuulsiones, alui profluuia, idq; præcipuè cum caninos dentes emittere cœperint, & iis qui maximè crassi sunt, & aluos duras habent.

26 At iis paulum ætate progressis, tonsillarum inflammationes, vertebræ quæ ad occipitium est interioré in partem impulsiones, crebræ anhelationes, calculi, lumbrici rotundi, alij tenués & minuti, in recto intestino orti, ascarides dicti, verrucæ Græcis ἀκροχορδόνες dictæ, satyriasmī, strumæ, & alia tubercula, præcipuè verò prædicta.

27 Adhuc autem ætate prouectioribus & ad pubertatem progressis, ex iis multa, & febres diurnæ magis, & sanguinis ex naribus profluuia.

28 At magna ex parte pueris morbi iudicatione soluntur, partim quidem intra quadraginta dies, partim verò intra septem menses, nonnulli intra annos septem, quidam etiam ad pubertatem progressis. Qui verò pueris perseverarint, neque circa pubertatem soluti fuerint, aut fœminis circa mensium eruptionem, diu perseverare consueverunt.

29 Adolescentibus autem sanguinis spuitiones, tabes, febres acutæ, comitiales, aliiq; morbi, præcipuè tamen prædicti.

30 His verò qui hanc ætatem superarunt, crebri anhelitus, morbi laterales, pulmonum inflammationes, lethargi, phrenitides, febres ardentes, diurna alui profluuia, cholæræ, intestinorum difficultates & læuitates, sanguinis per ora venarum quæ in ano sunt profusio, αἱμορροΐδες Græcis dictæ.

31 At senibus spirandi difficultates, destillationes tussim inferentes, stranguriæ, urinæ difficultates, articulorum & renum dolores, vertigines, apoplexiæ, mali corporis habitus, totius corporis pruritus, vigiliæ, alui, oculorum & narium humiditates, visus hebetudines, glaucedines, auditus graues.

Sectio quarta.

I Vterum gerentibus medicamenta purgantia sunt exhibenda, si humor impetu fertur ad excretionem, quarto mense, & ad septimum vsque, his tamen minus. In minoribus

ribus autem & grandioribus fœtibus subtimidè se gerere oportet.

2 In medicamentorum purgantium vsu, qualia etiam sponte prodeuntia vtilia sunt, talia è corpore educere conuenit, quæ verò contrario modo prodeunt, cohibere.

3 Si quæ purgari decet, purgentur, confert & leuiter ferunt, contrà verò, grauiter.

4 Æstate quidem superiores vères potiùs medicamentis repurgato, hyeme verò inferiores.

5 Sub canis ortum, & ante canis ortum, molestæ sunt per medicamenta purgationes.

6 Graciles & facili vomitione vtentes, medicamêto per superiora purgare oportet, reformidantes hyemem.

7 At difficili vomitione vtentes & modicè carnosos, per inferiora, æstatem reformidantes.

8 Tabescentes verò, reformidantes per superiora purgationes.

9 Atra bile abundantes largiùs per inferiora, simili ratione adhibita contraria purgandi via.

10 In valdè acutis si suo pte impetu ad excretionem humor feratur, medicamento purgante eodem die vtendum. Si quidem in his cunctari malum.

11 Quibus intestina contorquentur, circa vmbilicum labores, & lumborum dolor adest, qui neque medicamento purgante, neque alia ratione soluitur, in sicum hydro-pem confirmatur.

12 Quibus alui intestinorum læuitate infestantur, eos hyberno tempore per superiora medicamento purgare, malum.

13 Qui veratro sumto non facilè per superiora purgantur, iis ante potionem corpora copiosiore cibo & quiete præhumectato.

14 Vbi quis veratrum potione sumserit, corporum quidem motiones magis quam somnum & quietem inducit. Nam vel nauigatio turbari motione corpora indicat.

15 Vbi veratrum magis ducere voles, corpus moueto, vbi verò sistere, somnum conciliato, neque moueto.

16 Veratrum iis qui sano sunt corpore periculosum, conuulsionem enim inducit.

17 Si cui sine febre, cibi fastidium, oris ventriculi mor-
sus, tenebricosa vertigo contrigerit, & os amarulentum fue-
rit, hæc necessariam esse per superiora purgationem indi-
cant.

18 Dolores supra septum transuersum purgatione indi-
gentes, medicamentum quod per superiora purget necessa-
rium esse indicant. At qui septo transuerso sunt inferiores,
per inferiora.

19 Qui sumta potione medica dum purgantur non si-
tiunt, ij purgandi finem non faciunt, donec sitiuerint.

20 Si dolor intestina torquens, & genuum grauitas, &
lumborum dolor citra febrem adfuerint, medicamento
quod per inferiora purgat opus esse significant.

21 Nigræ deiectiones, qualis sanguis niger, sponte pro-
cedentes, & cum febre, & citra febrem, pessimæ, eoque pe-
iores quò plures earum colores deteriores fuerint. A medi-
camento autem melius, quoque plures colores fuerint non
prauī.

22 Per quorumuis morborum initia, bilem atram supra
vel infra prodire, lethale.

23 Quibus per morbos acutos, aut diuturnos, aut vul-
nera, aut alium quemuis modum extenuatis, bilis atra, aut
veluti sanguis niger subierit, ij postridie moriuntur.

24 Intestinorum difficultas si ab atra bile ortum duxe-
rit, lethalis.

25 Sanguis, supra quidem, qualiscunque fuerit emissus,
malus, infra autem, si niger deiciatur, bonus.

26 Intestinorum difficultate vexato, si veluti carunculæ
deiciantur, lethale.

27 Quibus per febres sanguinis copia vndeunque pro-
fluxerit, iis cum reficiunturalui humidiores euadunt.

28 Quibus biliosæ sunt deiectiones, hæc oborta surdita-
te cessant, & quibus adest surditas, his exortis biliosis deie-
ctionibus finitur.

29 In febribus si rigores contingant sexto die, difficilem
habent iudicationem.

30 Quibus accessiones fiunt, quamamcunque hora fe-
bris dimiserit, si postero die eadem qua antea hora prehen-
derit, iudicatio difficilis esse solet.

31 Quibus febres lassitudinis sensus inest, iis ad articulos, potissimumq; circa maxillas abscessus oriuntur.

32 Iis verò qui ex morbis conualescunt, si pars aliqua laborauerit, illic abscessus fiunt.

33 Sed & si pars quæpiam ante morbum laborauerit, in eam se morbus obfirmat.

34 Si febre vexato, nullo existente in faucibus tumore, repentina accidat strangulatio, lethale.

35 In febre vexato, collum repente peruersum, ac vix deglutire posse, nullo existente tumore, lethale.

36 Sudores febricitantibus boni, qui cœperint tertio die, quinto, septimo, nono, vndecimo, decimoquarto, decimosextimo, viceprimi, vicesimo, tricesimo, & tricesimoquarto, ij enim sudores morbos iudicant. Qui verò tales non sunt, laborem, & morbi longitudinem, eiusdemque reuersionem significant.

37 Sudores frigidi in febre quidem acuta aborti, mortem; in mitiori autem, morbi prolixitatem significant.

38 Et vbi in corpore sudor inest, ibi morbum esse enunciar.

39 Et qua corporis parte calor inest aut frigus, ibi morbus est.

40 Et vbi toto corpore mutationes cōtingunt, vt si corpus refrigeretur, rursumque calefiat, vel color alius ex alio oriatur, morbi longitudinem significat.

41 Sudor copiosus de somno citra manifestam causam abortus, corpus copiosiore vti cibo significat. Quòd si cium non assumēti istud contingat, quòd euacuatione opus sit indicat.

42 Sudor copiosus calidus aut frigidus semper fluens, frigidus maiorem, calidus minorem morbum significat.

43 Febres quæ tertio quoque die vehementius affligunt, neque intermittunt, periculosiores. Quocunq; autem modo intermiserint, extra periculum esse significant.

44 Quibus adsunt febres longæ, iis tubercula, vel ad articulos dolores innascuntur.

45 Quibus tubercula, aut ad articulos dolores post febres longas oriuntur, ij copiosioribus cibus vtuntur.

46 Si febre non intermittente rigor frequenter incidat, ægro iam debili, lethale est.

47 In febribus non intermittentibus excreationes liuida, sanguinea, graueolentes, & biliosa, omnes mala, bene autem si prodeant, bonæ, tum per alui excretiones, tum per urinas. At si quid eorum quæ non iuuant per hæc loca excernatur, malum.

48 In febribus non intermittentibus, si partes externæ sint frigida, internæ verò vratur & siti vexetur, lethale est.

49 In febre non intermittente, si labrum, aut supercilium, aut oculus, aut nasus peruertatur, si non videat, si non audiat, imbecillo iam corpore, quicquid ex his euenierit, in propinquo mors est.

50 Quando in febre non intermittente difficultas spirandi & delirium contigerit, lethale.

51 In febribus quæ abscedunt si primis iudicationibus non soluantur, morbi longitudinem significant.

52 Quibus in febribus aut aliis morbis oculi ex voluntate illachrymant, nihil absurdi accidit. At quibus præter voluntatem, absurdus.

53 Quibus per febres ad dentes glutinosus humor obnaicitur, iis vehementiores fiunt febres.

54 Quibus tussis sicca læuiter irritantes in febribus ardentibus diu perseuerant, ij non multum siti vexantur.

55 Ex glandularum inflammationibus febres omnes malæ præter diarias.

56 Febricitanti si sudor contingat non deficiente febre, malum. Prorogatur enim morbus multamque significat humiditatem.

57 Si cui conuulsione aut distentione neruorum detecto, febris successerit, morbum soluit.

58 Febre ardente detecto, si rigor successerit, solutio contingit.

59 Tertiana exquisita septem circuitibus, vt longissime, iudicatur.

60 Quibus per febres aures obsurduerunt, sanguis ex naribus profluens, aut alius exturbata, morbum soluit.

61 Febricitantem, nisi diebus imparibus febris dimiserit, reuerti solet.

62 Quibus per febres morbus regius ante diem septimum obortus fuerit, malum.

63 Quibus per febres die septimo, aut nono, aut vndecimo, aut decimoquarto, morbus regius obortus fuerit, bonum, nisi præcordia dextra dura fuerint, alioqui minimè bonum.

64 In febribus circa ventriculum æstus vehemens, & oris ventriculi morfus, malo est.

65 In febribus acutis conuulsiones, & circa viscera dolores vehementes, malum.

66 In febribus per somnos pauores, aut conuulsiones, malo sunt.

67 In febribus spiritus offensans, malo est, conuulsionem nanque indicat.

68 Quibus non sine febre vrinæ sunt crassæ, grumosæ & paucæ, si ab iis copiosæ & tenues prodeant, iuuant. Præcipuè verò tales redduntur quibus ab initio, vel non ita multò post, sedimentum inest.

69 Quibus per febres vrinæ sunt returbidæ, quales veterini generis, iis capitis dolor vel adest, vel aderit.

70 Quibus septimo die iudicatio contingit, iis vrina rubram die quarto nubeculam habet, aliæque pro ratione.

71 Quibus vrinæ pellucidæ, albæ, malæ, præcipuè verò in phreniticis apparent.

72 Quibus sublata præcordia murmurant, lumborum succedente dolore, iis alui humectantur, nisi flatus deorsum erumpant, aut vrinæ copia prodeat. Atque hæc in febribus contingunt.

73 Quibus speratur aliquid ad articulos abscessurum, vrina copiosa & crassa, & alba reddita, abscessu liberat, qualis in febribus cum lassitudinis sensu quarto die quibusdam ferri incipit. Quòd si ex naribus etiam sanguis effluerit, tū breui admodum solutio fit.

74 Si sanguis aut pus cum vrina redditur, renum aut vesicæ exulceratio significatur.

75 Quibus cum vrina crassa exiguæ carunculæ, aut veluti capilli sicut feruntur, iis à renibus excernuntur.

76 Quibus cum vrina crassa furfuri similia quædam simul exeunt, iis vesica psora laborat.

77 Qui sponte sanguinem cum vrina effundunt, iis in renibus venulam ruptam esse significat.

78 Quibus in vrina arenosæ sunt subsidentia, iis vesica calculo laborat.

79 Si quis sanguinem & grumos cum vrina fundat, & stranguriam habeat, dolorque in imum ventrem & interfoemineum incidat, quæ ad vesicam attinent laborant.

80 Si quis sanguinem & pus, & squamulas cum vrina fundat, grauisque odor adsit, vesicæ exulcerationem significat.

19

81 Quibus in vrinæ fistula tuberculum innascitur, eo in pus verso & rupto, solutio contingit.

82 Vrina copiosè de nocte reddita, paucam alui deiectionem significat.

Sectio quinta.

1 Conuulsio ex veratro, lethalis.

2 Conuulsio quæ in vulnus incidit, lethalis.

3 Ex copioso sanguinis fluxu conuulsio aut singultus contingens, malum denunciat.

20

4 Ex profusa purgatione conuulsio aut singultus succedens, malum.

5 Si ebrium quempiam vox deficiat de repente, conuulsus moritur, nisi eum febrisprehendat, aut qua hora crapula solui solet, ad vocem redeat.

6 Qui neruorum distentione corripuntur, intra quatuor dies pereunt, quos si effugerint, sanescunt.

7 Comitiales quibus ante pubertatis annos contingunt, depositionem accipiunt. At quibus quintum & vigesimum annum agantibus fiunt, eos ferè ad mortem usque comitantur.

30

8 Qui morbo laterali laborant, nisi intra dies quatuordecim repurgentur, iis in suppurationem deponitur.

9 Tabes præcipuè contingit ætatibus quæ sunt ab anno decimo octauo ad trigessimum quintum.

10 Qui anginam effugiunt, iis in pulmonem vertitur, & intra dies septem intereunt, quos si euaserint suppurati sunt.

11 In tabe vexatis, si sputum quod tussi reiciunt carbonibus

nibus infusum grauem odorem emittat, & capilli è capite defluant, lethale est.

12 In tabidis si capilli è capite defluant, ij succedente alui profluuium moriuntur.

13 Qui spumantem sanguinem sputo reiciunt, iis expulmone educitur.

14 Tabe detento succedens alui profluuium. lethale.

15 Qui ex morbo laterali suppurati fiunt, si intra dies quadraginta, ex quo ruptio facta est, repurgentur, liberantur, alioqui in tabem transeunt.

16 Calidum eo frequentius vtentibus has affert noxias, carniū effœmationem, neruorum impotentiam, mentis stuporem, sanguinis proflauia, animi defectiões, ad quæ mors sequitur.

17 Frigidum verò conuulsiones, neruorum distentiones, denigrationes, & rigores febriles.

18 Frigidum ossibus aduersum, dentibus, neruis, cerebro, dorsali medullæ. calidum verò vtile.

19 Perfrigorata excalefacere oportet, præter ea quæ sanguinem effundunt aut breui effundent.

20 Frigidum vlcera mordet, cutem obdurat, dolorem insuppurabilem facit, denigrationes, rigores febriles, conuulsiones, neruorum distentiones.

21 Quandoque tamen in neruorum distentione absque vlcere, in iuvene quadrati corporis, astate media, frigidæ copiosa perfusio caloris reuocationem efficit, calor autem hæc sanat.

22 Calidum suppurationem mouens, non in omni vlcere, maximum securitatis iudicium exhibet, cutem emollit, extenuat, dolorem tollit, rigores, conuulsiones, neruorum distentiones mitigat, capitis grauitatem soluit, ossium verò fracturis plurimum confert, sed præcipuè his quæ carne nudata sunt, iisque maximè qui in capite vlcera habent. His etiam quæ à frigore emoriuntur, aut exulcerantur, & herpetibus exedentibus, sedi, pudendo, vtero, vesicæ, iis omnibus calidum gratum & iudicationem faciens, frigidum verò inimicum & interimens.

23 At frigidum in his vtendum vnde sanguis profluit, aut paulò post fluxurus est, non supra ipsas partes, sed circa eas

unde profluit adhibito. Et si quæ inflammationes, aut incē-
diosa quædam ad rubrum & subcruentum ex recenti san-
guine vergunt, ad ea admoto. Inueterata nanque denigrat.
Erysipelas etiam non vlceratum iuuat, siquidem exulcera-
tum lædit.

24 Frigida veluti nix & glacies pectori sunt aduersa,
tusses mouent, sanguinis eruptiones & destillationes effi-
ciunt.

25 Articulorum tumores & dolores absque vlcere, &
podagricas affectiones, & conuulsa, hæc magna ex parte 10
frigida largè effusa leuat & minuit, doloremque soluit. Mo-
deratus nanque torpor dolorem soluendi facultatem ha-
ber.

26 Aqua quæ citò calefcit & citò refrigeratur, leuissima.

27 Quibus bibendi de nocte appetentia est, iis admo-
dum sitientibus si obdormierint, bono est.

28 Odoramentorum suffitus muliebria educit, & ad alia
plærunque utilis esset, nisi capitis grauitatem inferret.

29 Vterum gerentibus purgantia medicamenta exhi-
benda sunt, si humor impetu feratur ad excretionem, quar- 20
to mense, & ad septimum vsque, sed his minùs. In maiori-
bus autem & grandioribus fœtibus subtimidè se gerere o-
portet.

30 Mulierem vtero gerentem morbo quoquam acuto
corripi, lethale.

31 Mulieri vterum gerenti vena secta abortionem facit,
idque potissimùm si fœtus grandior fuerit.

32 Mulieri sanguinem vomitione reiciienti, menstruis
erumpentibus solutio contingit.

33 Mulieri menstruis deficientibus sanguis ex naribus 30
profluens, bono est.

34 Mulieri vtero gerenti, si aluus multùm profluat, ab-
ortionis periculum est.

35 Mulieri vteri strangulatu vexatæ, aut difficultate par-
tus laboranti, sternutatio succedens bono est.

36 Mulieri menses decolores, neque semper eadem pe-
riodo procedentes, purgationem indicât esse necessariam.

37 Mulieri vteri gerenti si mammæ de repente gracile-
scant, abortionis periculum est.

38 Mulieri vtero gemellos gerenti, si altera m̄ama gracilis euadat, alterum abortu edit, & si quidem dextra mamma gracilescat, marem, si verò sinistra, fœminam.

39 Si mulier quæ neque grauida est, neque peperit, lac habet, ei menstrua defecerunt.

40 Mulieribus quibus ad mammas sanguis in tumorem colligitur, furor significatur.

41 Si nosse velis num mulier conceperit, ei dormituræ aquam mulsam propinato, & si ventris tormina eam corripuerint, concepit, sin minus, non concepit.

42 Mulier prægnans, si marem gestat, coloratior est, si fœminam, minus colorata.

43 Mulieri prægnanti erysipelas in vtero, lethale.

44 Quæ præter naturam tenues vtero gerunt, abortiunt donec pleniorez euadant.

45 Quæ mediocri corporis habitu præditæ, fœtus bimestres aut trimestres absque occasione manifesta abortione excludunt, iis vteri acetabula (Græci κοτυληδόνας vocant) mucoris plena sunt, neque præ pondere fœtum continere possunt, sed abrumpuntur.

46 Quæ præter naturam crassæ non concipiunt, iis os mentum os vteri comprimit, neque prius quàm extenuentur, prægnantes efficiuntur.

47 Si vterus qua parte ad coxam incumbit, suppuratus fuerit, eum per linimenta medicamento conuenienti illita curari necesse est.

48 Mares vteri dextra parte, fœminæ sinistra magis gestantur.

49 Vt secundæ excidant, sternutatorio naribus apposito, eas & os comprimito.

50 Mulieri si voles mēstrua sistere, cucurbitulam quàm maximam ad nares appone.

51 Quæ vtero gerunt, iis vteri os conuiuet.

52 Mulieri vterum gerenti, si lac copiosum è mammis effluat, fœtum imbecillum indicat. Quòd si solidæ marmæ fuerint, valentiorum fœtum significant.

53 Quæ fœtus corrupturæ sunt, iis marmæ extenuantur. Quòd si contrà duræ euadant, dolor erit vel in mammis, vel in coxis, vel in oculis, vel in genibus, neq; fœtū corrūpunt.

54 Quibus os vteri durum est, iis conuiuere os vteri necesse est.

55 Quæcunque vtero gerentes febribus detinentur, & vehementer extenuantur citra manifestam causam, eæ difficulter & cum periculo pariunt, aut in abortionis periculum incidunt.

56 In fluore muliebri si conuulsio accedat & animi defectio, malo est.

57 Mensibus copiosioribus profluentibus morbi contingunt, & non prodeuntibus ab vtero morbi eueniunt. 10

58 Ad recti intestini & vteri inflammationem, renesque purulentos stranguria succedit. At iecore inflammatione laborante succedit singultus.

59 Si mulier non concipiat, scire autem expetit num conceptura sit, vestibus vndique obuolutæ per inferna suffitum apponito, & si odor quidem ad nares & os vsque per corpus tibi peruadere videatur, ipsam non ex sese infœcundam esse scito.

60 Si mulieri vtero gerenti purgationes eant, fœtus vt bene valeat fieri non potest.

61 Si mulieri purgationes non prodeant, neque horrore, neque febre succedente, ciborum verò fastidia ei accidant, grauidam esse existimato. 20

62 Quæ frigidos & densos habent vteros, non concipiunt, neque quæ præhumidos habent, si quidem in ipsis genitura extinguitur. Et quæ plus æquo siccas & adurentes, alimenti namque inopia semen corrumpitur. At quæ ex vtrisque moderatam nactæ sunt temperiem, eæ fœcundæ euadunt.

63 Eadem verò ratio est in maribus, aut enim propter corporis raritatem spiritus foras dissipatur, ita vt ne semen transmittat, aut propter densitatem humor foras non excernitur, aut ob frigiditatem non accenditur, vt ad eum locum cogatur, aut ob caliditatem hoc idem contingit. 30

64 Lac exhibere capite dolentibus, malum. Malum item & febricitantibus, & quibus præcordia sublata murmurant, & siticulosi. Malum quoque & quibus biliosæ sunt, deiectiones, qui que febre acuta laborant, & quibus copiosa sanguinis deiectio facta est. At tabidis lac dare conuenit,

non valde admodum febricitantibus, & in febribus longis & languidis, dum nullum ex supra commemoratis signis adfuerit, & præter rationem extenuatis.

65 Quibus cum vlceribus tumores conspiciuntur, ij ferè neque conuellantur, neq; in furorem aguntur. At iis de repente euanescentibus, quibus quidem id à tergo incidit, conuulsiones & neruorum distentiones fiunt. Quibus verò à frõte, furores aut lateris dolores acuti, aut puris collectio, aut intestinorum difficultas, si rubri tumores fuerint.

66 Si magnis & prauis existentibus vulneribus tumor non conspiciatur, ingens malum.

67 Molles boni, at crudi mali.

68 Ei qui parte capitis posteriore dolet, recta in fronte incisa vena, prodest.

69 Rigores mulieribus quidem initium ducüt ex lumbis magis, & per dorsum ad caput perueniunt. Quinetiam viris parte corporis posteriore magis, quam anteriore, veluti ex cubitis & femoribus. Quod & indicat cutis raritas, quam etiam pilus ostendit.

70 Qui quartanis corripuntur, ferè conuulsione non tentantur. Quòd si priùs corripiantur, deinde quartana succedat, liberantur.

71 Quibus cutis obtenditur arida & dura, ij sine sudore moriuntur. At quibus laxa & rara, cum sudore vitam finiunt.

72 Qui morbo regio laborant, non multùm flatulenti sunt.

Sectio sexta.

1 In diurnis intestinorum leuitatibus, si ructus acidus, qui antea non extitit, succedat, bonum est signum.

2 Quibus nares natura sunt humidiores, & genitura humidior, ij morbosiore sunt valetudine, at quibus contraria sunt, salubriore.

3 In lōgis intestinorum difficultatibus cibi fastidia malum denunciant, & cum febre peius.

4 Vlcera vndiquaque glabra, maligna.

5 Dolores & in lateribus & in pectore, & in cæteris partibus, num multum differant, perdiscendum.

- 6 Renum & vesicæ vitia in senibus ægrè curantur.
- 7 Dolores qui ad ventrem fiunt, sublimes quidem, leuiiores; non sublimes verò, vehementiores.
- 8 Aqua inter cutem laborantibus orta in corpore vice-
22, non faciliè sanantur.
- 9 Pustulæ latæ rarò pruriginosæ.
- 10 Capite dolenti ac vehementer laboranti, pus, aut a-
qua, aut sanguis, per nares, vel os, vel aures effluens, mor-
bum tollit.
- 11 Melancholicis affectibus & renum vitiis succedentes hæ-
morrhoides (hoc est sanguinis profluuium per ora venarum in ano sanguinem fundere solita) bono sunt.
- 12 Diuturnum sanguinis profluuium per ora venarum quæ in ano sunt (hæmorrhoides dicunt) curanti, nisi vna seruetur, periculum est ne aqua inter cutem, aut tabes succedat.
- 13 Singultu detento, si sternutamenta accedant, singultum tollunt.
- 14 Aqua inter cutem detento, vbi aqua ex venis in ventrem confluxerit, morbus soluitur. 20
- 15 Longo alui profluuium detento, spontanea accedens vomitio, alui profluuium soluit.
- 16 Morbo laterali aut pulmonum inflammatione conflictato, succedens alui profluuium, malum.
- 17 Lippitudine laborantem alui profluuium corripit bonum.
- 18 Cui vesica perfecta fuerit, aut cerebrum, aut cor, aut septum transversum, aut tenue quoddam intestinum, aut ventriculus, aut iecur, lethale est.
- 19 Os cum perfectum fuerit, aut cartilago, aut nertus, 37
aut genæ tenuis particula, aut præputium, neque augetur, neque coalescit.
- 20 Si sanguis in ventrem præter naturam effusus fuerit, vt in pus verratur necesse est.
- 21 Infanientibus si varices aut sanguinis profluuium per ora venarum quæ in ano sunt (hæmorrhoides dicuntur) accesserint, insanix solutio.
- 22 Rupta quæ ex dorso ad cubiti articulos descendunt, venæ sectio soluit.

23 Metus & tristitia si diu perseverēt, melancholiæ istud indicium est.

24 Ex tenuioribus intestinis si quod perfectum fuerit, minimè coalescit.

25 Erysipelas foras effusum intrò verti, minimè bonum, at ab interioribus foras, bonum.

26 Quibus in febribus ardentibus tremores contingunt, delirium soluit.

10 27 Qui pus thorace colligunt, aut aqua inter cutem laborant, si vruntur aut secantur, & pus aut aqua confertim effluxerit, omninò intereunt.

28 Eunuchi neque podagra laborant, neque caluescunt.

29 Mulier podagra non laborat, nisi cum menstrua defecerint.

30 Puer podagra non tentatur ante venereorum usum.

31 Oculorum dolores meri potio, aut balneum, aut fomentum, aut venæ sectio, aut medicamētum purgans exhibitum soluit.

32 Balbi longo alui profluvio maximè corripuntur.

20 33 Qui acidum eructant, non admodum morbo laterali tentantur.

34 Qui calui sunt, iis varices magni non fiunt. A tquibus caluis existentibus varices succedunt, iis rursus capillitium gignitur.

35 Aqua inter curē laborantibus tussis accedēs, malo est.

36 Vrinæ difficultatem venæ sectio soluit. Secundæ autem sunt interiores.

37 In angina detēto, si tumor in ceruice oriatur, bonum, foras enim morbus vertitur.

30 38 Quibus cancri occulti oriuntur, eos non curare præstat. Curati nanque citò pereunt, non curati verò diutius perdurant.

39 Conuulsio ex repletionem aut vacuationem oritur, ita verò etiam singultus.

40 Quibus ad præcordia dolores citra inflammationem oriuntur, iis febris succedens dolorem soluit.

41 Quibus suppuratum aliquod in corpore existit, neq; de se significationem edit, iis ob puris aut loci crassitudinem sui indicium non exhibet.

- 42 Morbo regio laborantibus iecur durum fieri malum.
- 43 Lienosi qui difficultate intestinorum corripuntur, ii post longam succedentem intestinorum difficultatem, aqua inter cutem, aut læuitas intestinorum accidit, & moriuntur.
- 44 Quibus ex stranguria voluulus succedit, intra diem septimum moriuntur, nisi febre accedente copiosa vrina effluat.
- 45 Ulcera annua quæcunque fuerint, aut longius tempus habuerint, os abscedere est necesse, & cicatrices cauas fieri. 10
- 46 Qui gibbosi ex anhelatione & tussi fiunt, ante pubertatem, moriuntur.
- 47 Quibus venæ sectio & medicamentum purgans cōfert, iis vere venam secare, aut medicamentum purgans exhibere conuenit.
- 48 Lienosis accedens intestinorum difficultas, bono est.
- 49 Podagrici morbi, intra diem quadagesimum deposita inflammatione subsistunt. 20
- 50 Quibus perfectum fuerit cerebrum, iis febrem & bilis vomitionem succedere necesse est.
- 51 Quibus bene valentibus capitis dolores de repente contingunt, statimque voce deficiunt, & stertunt, intra dies septem pereunt, nisi febris eos prehenderit.
- 52 Spectare verò oportet quæ etiam ex oculis per somnum subapparent. Etenim si quid ex albo non commissis palpebris subappareat, neque id ex alui profluuiio, aut medicamenti potionem contingat, prauum signum est & lethale 30 admodum.
- 53 Deliria quæ cum risu fiunt, tutiora. At quæ studio adhibito, periculosiora.
- 54 In morbis acutis cum febre, gemebundæ spirationes, malæ.
- 55 Podagræ vitia vere & autumnò ferè mouentur,
- 56 Morborum melancholicorum periculosi decubitus, aut corporis syderationem, aut cōuulsionem, aut furorem, aut cæcitatem denunciant.

57 At corporis syderationes contingunt ea ætate maximè quæ est à quadragesimo ad sexagesimum.

58 Vbi omentum exciderit, computrescere necesse est.

59 Quibus coxendicis dolore conflictatis, coxendicis articulus suo loco excidit, ac rursus recipitur, iis mucosores in-nascuntur.

60 Quibus diuturno coxendicis dolore conflictatis, femoris caput suo loco excidit, iis crus tabescit, & claudicant nisi vrantur.

10 *Sectio septima.*

1 In acutis morbis extremorum refrigeratio mala.

2 Caro liuida ex osse ægrotante, malum denunciat.

3 Ex vomitione singultus & oculi rubentes, malo sunt.

4 Ex sudore horror, minimè bonus.

5 Ex furore intestinorum difficultas, aut hydrops, aut vehemens mentis emotio (*in ætatis* dicitur) bono est.

6 In morbo diuturno ciborum fastidium & syncera de-jectiones, malum denunciant.

20 7 Ex multo potu rigor & delirium, malum.

8 Ex rupto intrò tuberculo, exolutio, vomitio, & animi defectio contingit.

9 Ex sanguinis profluio deliratio aut etiam conuulsio, malo est.

10 Ex morbo tenuioris intestini (ileum dicunt) vomitio, aut singultus, aut conuulsio, aut delirium, malum.

11 Ex morbo laterali pulmonis inflammatio, malo est.

12 Ex pulmonis inflammatione phrenitis, malum denunciat.

30 13 Ex vehementibus ardoribus conuulsio, aut neruorum distentio, malo est.

14 Ex ictu in capite accepto, stupor aut desipientia, malo est.

15 Ex sanguinis sputo, puris sputum malum.

16 Ex puris sputo tabes & fluxus, vbi verò sputum sistitur, moriuntur.

17 Ex iecoris inflammatione singultus, malo est.

18 Ex vigilia conuulsio vel delirium malum.

- 19 Ex ossis nudatione erysipelas.
- 20 Ex erysipelate putredo aut suppuratio.
- 21 Ex vehemēti & conspicuo in vlceribus arteriarum percussu, sanguinis eruptio.
- 22 Ex diuturno partium quæ ad ventrem attinent dolore, suppuratio.
- 23 Ex syncera alui egestione intestinorum difficultas.
- 24 Ex ossē perfecto delirium, si ad vacuum vsque penetravit.
- 25 Ex medicamenti purgantis potione conuulsio lethalis.
- 26 Ex vehemēti partium quæ ad ventrem attinent dolore, extremorum refrigeratio, mala.
- 27 Mulieri vtero gerenti si crebra & inanis desidendi voluntas (tinesmum dicunt) accesserit, abortum facit.
- 28 Os quodcunque vel cartilago, vel neruus in corpore præcisus fuerit, neque augetur, neque coalescit.
- 29 Alba pituita vexato, si vehemens alui profluuium succedat, morbum soluit.
- 30 Quibus per alui profluvia spumosa sunt alui excrementa, iis ea ex capite defluunt.
- 31 Quibus per febres sedimenta hordei tostī non exactè moliti crassioribus frustulis similia in vrinis contingunt, longam fore ægritudinem denunciant.
- 32 At quibus biliosa sedimenta, supra verò tenuia fuerint, acutum morbum significant.
- 33 Quibus disparatæ sunt vrinæ, iis vehemens est in corpore turbatio.
- 34 Quibus in vrinarum summo bullæ consistunt, renum morbum eumque longum fore significant.
- 35 At quibus summa vrina pinguis est & conferta, iis renum morbum eumque acutum significat.
- 36 Quibus verò renū vitio affectis, prædicta signa contingunt, doloresque circa spinæ musculos fiunt, si quidem ad loca exteriora frantur, abscessum extra fore expecta. Quod si dolores ad loca interna magis vergant, abscessum quoque interius potius futurum sperandum.
- 37 Qui sanguinem vomitione refundunt, si quidem citra febrem contingat, salutare, cum febre verò, malum. Curandum

randum verò refrigerandi & adstringendi vim habentibus.

38 Destillationes in superiorem ventrem, intra vigesimum diem in pus vertuntur.

39 Si quis sanguinem & grumos meiat, & stranguria laboret, dolorque ad interfœmineum, imum ventrem & pectinem pertingat, partes ad vesicam pertinentes malè affici significat.

40 Si lingua de repente incontinens, aut aliqua corporis pars syderata euadat, id atram bilem indicat.

10 41 Si tenioribus supra modum purgatis singultus accidat, non bonum.

42 Si febris non ex bile orta prehenderit, aqua calida & copiosa capiti affusa, fit febris solutio.

43 Mulier ambidextra non fit.

44 Suppurati cum vruntur aut secantur, si pus purum & album effluat, euadunt. Quòd si subcruentum, & cœnosum, & graueolens fuerit, pereunt.

20 45 Qui ex purulento iccore aduuntur, ij vbi pus purum fluxerit & album, supersunt, quòd pus in tunica ipsis cõclusum sit. Sin verò qualis amurca fluat, pereunt.

46 Oculorum dolores exhibita meri portione, & copiosa aquæ calentis balneo, venæ sectione curato.

47 Aqua inter cutem laborantem si tussis detineat, desperatus est.

48 Vrinæ stillicidium (stranguriam vocant) & meendi difficultatem, vini meri potio & venæ sectio soluit. At secandæ sunt interiores.

49 In angina detento, si tumor & rubor in pectore contingat, bonum, foras siquidem morbus vertitur.

30 50 Quibus cerebrum syderatione tentatum est, intra tres dies intereunt. Quòd si hos effugerint, sani euadunt.

51 Sternutatio ex capite fit concalesceto cerebro, aut perhumectata capitis inanitate. Aër enim intus contentus extra effunditur. Strepitum autem edit, quòd ei per angustum fit transitus.

52 Quibus iccur vehementer dolet, iis succedens febris dolorem soluit.

53 Quibus sanguinem ex venis detrahère conuenit, iis vere vena secanda est.

54 Quibus inter septum transversum & ventriculum pituita concluditur, & dolorem exhibet, neque in alterutrum ventrem viam habet, iis per venas in vesicam pituita versa, morbi fit solutio.

55 Quibus iecur aqua plenum in omentum eruperit, iis venter aqua impletur & moriuntur.

56 Anxietudinem, oscitationem, horrorem, vinū æquali aqua temperatum epotum soluit.

57 Quibus in vrinaria fistula tuberculum innascitur, eo in pus verso & rupto, dolor soluitur.

58 Quibus ex occasione aliqua cerebrū concussum fuerit, eos protinus voce deficere necesse est.

59 Corporibus humida carne præditis famem inducere conuenit, fames siquidem corpora exsiccat.

60 Si febre detento, nullo existente in faucibus tumore de repente suffocatio succedat, nec nisi ægrè deuorare queat, lethale.

61 Si febre detento ceruix peruertatur, neque deuorare queat, nullo in ceruice tumore existente, lethale.

62 Vbi toto corpore mutationes, & corpus vniuersum perfrigeratur, rursusque incalescit, nec subinde calorem commutat, morbi longitudo denunciatur.

63 Sudor multus calidus aut frigidus semper fluens, humoris copiam inesse significat. Hæc igitur robusto quidem supernè, debili verò infernè deducenda.

64 Febres non intermittentes si tertio die vehementiores euadant, periculo obnoxie. Quoquo autem modo intermiserint, periculum abesse indicat.

65 Quos febres longæ exercent, iis tubercula, vel in articulis dolores innascuntur.

66 Quibus longa tubercula, aut in articulis dolores ex febre fiunt, ij copiosioribus cibis vtuntur.

67 Si febricitanti quis cibum exhibuerit, sano quidem robur, & ægrotanti morbus.

68 Quæ per vesicam excernuntur spectare oportet, an qualia sanis subeunt. Nam quæ his minimè sunt similia ea morbosiora. Quæ verò sanis similia, minimè morbosa.

69 Et quibus deiectiones, si residere permiseris, neque moueris, veluti strigmenta subsident, & si pauca sunt, paru⁹

est

est morbus, si verò multæ, magnus, iis alium infra purgari conducit. Quòd si minimè purgata aluo sorbitiones exhibueris, quò plures dederis, eò magis nocebis.

70 Quæ cruda deorsum secedunt, ab atra bile sunt, si plura, maior; si pauciora, minor est morbus.

71 In febribus non intermittentibus excreationes liuidæ, cruentæ, biliosæ, & graucolentes omnes malæ. Cùm verò probè secedunt, bonæ. Per alium etiam & vesicam, & vbiunque quod secedit substiterit minimè purgatum, malum.

72 Corpora cùm quis repurgare volet, fluxilia reddere oportet. Quòd si supra fluxilia reddere voles, aluus sistenda est, si verò infra, humectanda.

73 Somnus, vigilia, vtraque si modum excefferint, morbus.

74 In febribus intermittentibus, si externa frigeant, interna verò vrantur, & sitis detineat, lethale.

75 In febre non intermittente, si labrum, aut nasus, aut oculus, aut supercilium peruertatur, si neque videat, neque audiat, & iam debilis sit, horum quicquid acciderit, lethale.

76 Albæ pituitæ aqua inter cutem succedit.

77 Ex alui profluuiio intestinorum difficultas.

78 Intestinorum difficultati, læuitas intestinorum succedit.

79 Ex syderatione os abscedit.

80 Ex sanguinis vomitione tabes & puris per superiora purgatio. Ex tabe fluxio è capite, ex fluxione, alui profluuiū, ex alui profluuiio, purgationis per superiora retentio, ex qua mors.

81 Ex sanguinis sputo, puris sputum & fluor, vbi autem sputum retinetur, moriuntur.

82 Qualia etiam quæ per vesicam, & alium, & carnes excernuntur, & sicubi aliàs corpus à natura recesserit, inspicere oportet. Si parum, paruus est morbus, si multum, magnus, si admodum multum, lethale istud est.

Aphorismi spurij & nothi.

83 Qui supra quadagesimum annum phrenitici euadunt, ij verò minimè conualescunt. Minori nanque periculo

sunt obnoxij, quorum naturæ & ætati morbus familiaris fuerit.

84 Quibus oculi in morbis spontè illachrymât, bonum, quibus verò non spontè, malum.

85 Quibus per febres quartanas sanguis ex naribus fluxerit, malo est.

86 Sudores diebus iudicatoriis vehementer & velociter suborti periculosi, & qui ex fronte guttarum & scaturiginum instar propelluntur, quiq̃ copiosi sunt & valdè frigidii. Eiusmodi nanque sudorem cum vi & summo dolore, 10
expressioneq̃ diuturna prodire necesse est.

87 Ex morbo diuturno alui deductio, mala est.

88 Quæ medicamenta non sanant, ea ferrum sanat. Quæ ferrum non sanat, ea ignis sanat. Quæ verò ignis non sanat, ea insanabilia reputare oportet.

HIPPOCRATIS

EPISTOLÆ.

20

Sectio VIII.

MAGNVS ARTAXERXES

Rex regum Pato. S.

ORBVS pestilens dictus nostris exercitibus se applicuit, nobisq̃ crebro multa molientibus nihil dum remisit. 30
Quare profus te pro meis in te collatis beneficiis oro, vt quâprimùm aliquod ex ingenio tuo excogitatum præsidium, aut aliquod ex arte remediũ, aut alicuius qui mederi queat consilium ad nos mittas. Propulsa oro hanc affectionem. Publicè enim nostras copias magna inuasit anxietas, easq̃ multùm & sæpe suo afflatu inficit. Non oppugnantes oppugnamur, cum hostem habeamus feram istam gregem nostrum devastantem, quæ multos acerbis iaculis immisiss
faucia-

sauciauit, & immedicabiles reddidit. Angor animo, neque habeo quid iam consilij cum familiaribus capiam. Solue omnia, neque nos tuo optimo consilio destitue. Vale.

Patus Regi regum Magno Artaxerxi.

QUæ à natura præsidia petuntur, morbum pestilentem populariter grassantem non soluunt. Morbos autem ex natura ortos, natura ipsa per iudicationem curat. Qui verò populariter grassantur, eos ars ex artificio corporum mutationem discernens curat. At Hippocrates Medicus hunc morbum sanat, à Doriensibus oriundus, & ciuitate Copatre verò Heraclide Hippocratis filio, ex Gnosidico, Nebro, Softrate, Theodoro, Cleomyttada, Crisamida. Hic diuina natura præditus, ex paruis ac vulgaribus initiis in magnam artem Medicinam prouexit. Ortu igitur diuinus est Hippocrates, nonus quidem à Crisamide rege, ab Æsculapio verò decimus octauus, à Ioue vigesimus, matre verò Praxithea Phæaretes filia, ex Heraclidarum familia. Quare ex utroque semine à Diis oriundus diuinus Hippocrates, ex patre quidem Asclepiadarum familiam attingens, ex matre verò Heraclidarum. Artem verò tum ex patre Heraclide, tum ex duo Hippocrate didicit. Verum ab his quidem, vt par est, primùm artis mysteriis initiatus, quæ eos tenuisse credibile est, ipse deinde diuino ingenio præditus vniuersam artem didicit, tantò ingenij dexteritate maiores suos superans, quantò etiam iis artis excellentia præstitit. Expellit autem non ferarum quidem, sed ferorum & agrestium morborum genus, & per magnos terræ & maris tractus Æsculapij auxilia, non secus ac Triptolemus Cereris semina dispergit. Quamobrem iustissimis de causis in multis terrarum locis etiam ipse diuinis honoribus affectus est, & ab Atheniensibus iisdem quibus Hercules & Æsculapius muneribus cohonestatus est. Hunc accersiri iube, auriq; & argenti quantum volet dato. Hic enim non vnum huius mali sanandi modum tenet. Hic est sanitatis pater ac conseruator, hic dolores curat, & vt breuiter dicam, hic diuinæ scientiæ princeps est. Vale.

*Rex regum Magnus Artaxerxes Hyftani
Helleſponti Praefecto.*

Hippocratis Medici Coi, ab Æſculapio oriundi, artis etiam gloria ad me peruenit. Auri igitur quantum uolet, reliquaque quibus indiget effuſè ei exhibeto, & ad nos mittito. Cùm Perſarum enim optimatibus eodem erit honore. Et ſi quis alius in Europa prudentia excellit, eum in familiam Regiam nihil diuitiis parcens aſciſcito. Neque enim uiros qui conſilio ualeant, inuenire eſt facile. Vale.

10

Hyftanes Helleſponti Praefectus Hippocrati ex Aſclepiadarum familia oriundo S.

Rex magnus Artaxerxes tua præſentia opus habet, & ad nos præfectos miſit, imperans ut tibi argentum & aurum, cæteraque quibus opus habes, & quæcunq; uoles abundè exhibeamus, teque ad ſe breui mitramus. Te enim Perſarum optimatibus honore æqualem fore. Tu igitur facito ut quamprimùm aduenias. Vale.

20

Hippocrates Medicus Hyftani Helleſponti Praefecto. S.

AD Epistolam quam miſiſti & à Rege ueniſſe aſſeris, Regi quæ reſpondeo quàm celerrimè reſcribe. Nos uictu, uelitu, domo, omni que re ad uitam neceſſaria cumulata frui. Perſarum autem opibus uti, neque mihi æquum eſt, neque barbaros morbis liberare, cùm ſint Græcorum hoſtes. Vale.

30

Hippocrates Demetrio S.

Rex Perſarum nos ad ſe uocauit, neſcius mihi potioremeſſe ſapientiæ quàm auri rationem. Vale.

*Regi regum magno meo Domino Artaxerxi
Hyftanes Helleſponti Praefectus S.*

Quam ad me miſiſti epistolam, iubens ut ad Hippocrate Coum, & ex Aſclepiadarum familia oriundum mitterem,

terem, nisi, & ab eo responsum accepi, quod scriptis traditum, ut domum tuam mitterem iussit. Gymnasben igitur Dicutychen, qui hoc perferat ad te misi. Vale.

*Rex regum Magnus Artaxerxes has
Cois denunciat.*

Hippocratem medicum maligno erga nos animo, & in me & Persas proteruè iniurium, nunciis meis reddite. Alioqui noscetis vos etiam primæ culpæ pœnas persoluros. Vestram enim urbem ferro & igni deuastatam, & insulam demolitam, pelagus efficiam, ut ne in posterum dignoscatur, an eo loco insula aut vrbs Cois fuerit.

Coorum Responsum.

Artaxerxis nunciis populo respondere visum est, Coos nihil Merope, neque Hercule, neque Æsculapio indignum facturos. Ideoq̄ ciues omnes Hippocratem minime reddituros, etiam si pessimã mortem oppetere debeat. Dario enim & Xerxi per literas terram & aquam à maioribus nostris petentibus, populus recusauit, cum eos videret, si se hostiliter persequeretur, æquè ac alios homines mortales esse. Atq; etiam nunc idem respondet, ut à Cois recedatis, cum Hippocratem vobis non sint tradituri. Hoc igitur illi nuncium perferte, quòd & Dij ipsi nostri sunt curam habituri.

*Senatus populusq; Abderitanus
Hippocrati S.*

In rem vrbs nostræ nunc maximè periclitatur vir ille, ò Hippocrates, qui etiam nunc & olim huic semper ornamento fore sperabatur. Ac verendum est ne nunc (ò Dij omnes) inuidia laboremus, cum hic ob multam sapientiam quam consecutus est adeò ægrøtet, ut non mediocriter verendū sit, ne si Democritus mente captus fuerit, vrbs nostra Abderitana penitus pro deserta habeatur. Omnium enim imprimisq; sui oblitus, vigilans noctu & interdium, singulaq; parua & magna deridens, ac pro nihilo reputans, totam vitam traducit. Ducit aliquis vxorem, hic mercaturã exercet, hic concionem habet, alius magistratum gerit, legationem

obit, populū suffragio magistratus declaratur, abrogatur,
 ægrotat, vulneratur, moritur, hic autem ridet omnia, cum
 hos quidem demisso & tetrico vultu, illos verò hilares vi-
 deat. Quin & ea inquirit quæ apud inf: ros fiunt, & de his
 scribit, & imaginum plenum aërem esse dicit, seque auium
 voces intelligere, & sæpe de nocte surgens, solus placidè ca-
 nere videtur, seseque quandoque in infinitionem peregrini-
 nari dicit, & innumerabiles sui similes esse Democritos, v-
 naque cum mente corpore perditus viuit. Hæc metuimus ô
 Hippocrates, his de rebus perturbati sumus. Verum tuo cõ- 10
 filio patriam nostram seruaturus citò aduenito, neque nos
 despexeris Neque enim despiciendi sumus, & nos testimo-
 nij autoritate valemus, & de eo seruato neque gloria tua
 neq; pecuniis, neq; eruditionis fama frustraberis. Et quan-
 quam plus apud te valeat doctrinæ quàm fortunæ ratio,
 hæc tamen tibi à nobis & copiosa & larga offerētur. Etenim
 pro Democriti salute, non si vrbs aurea sit, voluntati nostræ
 respondeat, neque si quicquam ei desit. L:ges nostras Hip-
 pocrates ægrotare & delirare existimamus. Ad sis vir opti- 20
 me, virum eximium curaturus. Venies non tanquam Medi-
 cus, sed velut totius Ionix fundator, nos sacratiore muro
 circumdabis. Urbem non virum curabis, Senatū ægrotã-
 zem, & ne claudatur periclitantem aperies, ipse legum con-
 ditor, iudex, magistratus, seruator, & horum artifex adue-
 nies. Hanc in rem te expectamus Hippocrates, hæc nobis
 eris vbi veneris. Ciuitatum vna nō obscura, imò potiùs to-
 ta Græcia te orat, vt sapientiæ corpus conserues. Ipsam verò
 doctrinam apud te legationem obire putato, vt se hac cala-
 mitate liberet rogantem. Sapiencia certè, vt nobis videtur,
 omnibus cognata est, & nobis qui ad eam propiùs accessi- 30
 mus, multò magis. Certò scito te à futuro sæculo magnam
 Initurum gratiam, si Democritum veritate, qua eum omni-
 bus præstare posse sperat, non destitueris. Tu enim Æscula-
 pio genere & arte coniunctus es, hic verò Herculis ex fratre
 nepos, ex quo Abderus, vt profectò aliquando audisti, cuius
 nomen ciuitas habet. Quare illi etiam grata futura est De-
 mocriti curatio. Cùm igitur videas Hippocrates populum
 & virum egregium ad sensuum stupiditatem delabi, ad nos
 vt festines rogamus. Mirum quòd etiam exuberantia bona
 morbi

morbi existant. Democritum enim quantum sapientiæ acuminè valuit, in tantum nunc periclitatur, ne mentis stupore & dementia malè afficiatur. At reliquum Abderitanum vulgus ineruditum, sensu quidem communi fruitur. Quinetiam qui ante imprudentes habebantur, ad sapientis morbum discernendum nunc quidem perspicaciores sunt. Adesto igitur cum Æsculapio patre, cū Herculis filia Epione, cum filiis qui ad Ilium in expeditionem profecti sunt. Adesto nunc Pæonia tecum morbi remedia afferens. Terra vberibus fructibus, radicibus, herbis, & floribus ad depellendam insaniam ferax est, neque ferè vnquam fœcundius producent, neque terra, neque montium iuga, quàm quæ nunc ad Democriti salutem. Vale.

Hippocrates Senatui populoq; Abderitarum S.

Cuius vester Amelesagoras eo die Coappulit, in quem forte inciderat Virgæ assumptio, anniuersaria, vt scicis, nobis f. stiuitas, & publicus conuentus, pompaque ad cypressum celebris, quam pro more deducunt qui Deo dicati sunt. Cùm autem & ex verbis, & ex aspectu ipso f. stinare videtur Amelesagoras, credens, re vera, vrgere negotium, epistolam vestram legi, & miratus sum quòd de vnus hominis salute, non secus ac si vnus esset in ciuitate conturbati essetis. Et certè beati sunt populi, qui viros bonos sua esse propugnacula intelligunt, non turres, non mœnia, sed prudentium virorum prudentia consilia. At verò artes deorum esse munera cùm mihi persuadeam, viros autem naturæ opera, ne indignemini, viri Abderitæ, si naturam, nō vos, me vocare existimem, ad opus suum conseruandum, quod periclitatur ne morbo corruat. Quare Naturæ & Diis potius quàm vobis auscultans, festino Democritum ægrotantem sanaturus, si sanè hic morbus est, ac non potius (quod exopto) errore hallucinamini. Ac certè maius fuerit beneuolentiæ vestræ testimonium, si vos ad hanc suspicionem conturbati fueritis. Mihi verò ad vos venienti, non Natura, neque Deus argentum promiserit. Ac neque vos (viri Abderitæ) per vim obtrudite, sed liberæ artis libera esse finite opera, Qui autem mercede operam suam locant, hi scientias tan-

quam ex priore libertate mancipio dantes seruire cogunt. Deinde probabile est eos mētiri posse, velut in magno morbo, & negare vt in paruo, aut vbi promiserint, non venire, rursusque non vocatos venire. Miserabilis sanè est humana vita, quòd ad eam totam intolerabilis argenti cupiditas, velut hybernus flatus peruaserit, ad quem morbum infania grauiorem curandum, vtinam Medici omnes, potius concurrerent, quæ tamè beata censetur, cum morbus sit, & malè affligat. Equidem omnes animi morbos vehementes infanias reputo, cum opiniones quasdam & visa rationi susci- 10
rant, ex quibus sanescit qui per virtutem repurgatur. Ego verò si omnibus modis ditescere voluissem viri Abderitæ, ne decem quidem talentorum gratia ad vos venirem, sed ad Magnum Persarum Regem proficiscerer, vbi vrbes totæ opibus humanis refertissimæ occurrisent, illorum autem pestilentem morbum curassem. Sed regionem Græciæ inimicam malo morbo liberare recusavi. Et ego his quidem totis meis viribus Barbaros nauali prælio superavi. Regias autem opes ignominia mihi futuras, & opulentiam patriæ inimicam reportassem, quibus circumaffluēs vrbium Græ- 20
ciæ destructor existerem. Diuitiæ non sunt pecuniæ vnde-
cunque comparatæ. Magna enim sunt virtutis sacra, quæ à iustitia non teguntur, sed in apertum se proferunt. An non reputatis æquale peccatum esse, hostes seruare, & amicos mercede curare. At non ita se habent res nostræ. Ex morbis quæstum non facio, neq; ex animo Democriti dementiam audiui, qui siue sanus sit, amicus est, siue ægrotet, curatus magis amicus futurus est. Eum autem grauibus & firmis moribus esse præditum intelligo, & vrbis vestræ esse ornamento: Valete. 30

Hippocrates Philopæmeni S.

Legati qui cum vrbis vestræ epistola, etiam tuam mihi reddiderunt, quòdque tuum hospitium, & reliqua vitæ comoda promitteres, valdè lætatus sum. Auspicatò autem veniemus, & vt coniecimus, meliore spe accedemus, cum velut ex literis accepimus, non infaniam, sed eximum quoddam animi robur vix hic demonstrat, qui neque liberorum, neque vxoris, neque cogatorum, neque rei familiaris,

ris, neque cuiusquam omninò curam habeat, sed dies & noctes solus priuatam vitam degat, in antris plærunque & solitudinibus, aut in arborum vmbraculis, aut in mollibus herbis, aut iuxta crebra aquarum fluenta. Hæc igitur plærunque melancholicis accidunt. Quandoque enim taciturni sunt, solitarij, desertorum amantes, familiarium conspectum, tanquam alienum, fugiunt. Neque etiam absurdum est in his qui ad disciplinas studiosè contendunt, omnes alias curas ab vno sapientiæ affectu excuti. Non aliter enim ac ministri & ministre in domibus tumultuantes ac concertantes, si quando de repente eis hera adfuerit, attoniti conquiescunt, similiter etiam reliquæ animi cupiditates maiorum hominibus sunt administræ, at vbi sapientia in conspectum se dederit, tanquam mancipia reliqui affectus discedunt. Non omnes amentes speluncas & quietem expetunt, verumetiam qui res humanas negligunt, ob tranquillitatis desiderium. Cùm enim mens curis externis fracta, corpus recreare voluerit, tunc citò in quietem tradit, deinde erecta & stans circum sese veritatis locum circumspicit, in quo non pater, non mater, non vxor, non liberi, non frater, non cognati, non ministri, non fortuna, neque profus quicquam tumultum excitat, sed perturbantia omnia reiecta præ timore subsistunt, neque appropinquare audent, pro eorum reuerentia qui illic inhabitant. Illum autem locum inhabitant artes, virtutum omne genus, dij, demones, consilia, & sententiæ. In illaq; regione magnus populus stellis plurimùm se mouentibus tanquam corona cinctus est, in quam fortassis Democritus ob sapientiam commigrauit. Deinde cùm eos qui in vrbe sunt non videat, vt qui procul à domo agat, ob solitudinis amorem insanire creditur. Cùm verò Abderitæ Democritum non intelligât, de argento periculum facere student. Tu verò amice Philopœmen hospitium nobis præparato. Neque enim perturbatæ vrbi molestus esse volo, cùm te (vt nosti) veterem & proprium hospitem habeam. Vale.

Hippocrates Dionysio S.

A Vt me Halicarnassi expecta, aut me (ô amice) anteuerte. Necessario enim mihi Democriti gratia in Abderâ

abeundum, ad quem ægrotatē vrbs me accersuit. At mirabilis Dionysi quædam est illorum hominum naturæ cōuenientia & consensus, qui velut vnus animus, vnā cum ciu^o suo ægrotat, vt proinde mihi curatione indigere videatur. Equidem non ipsum morbum esse puto, sed nimis exuperantem doctrinam, quæ re vera modum superare non potest, sed ita vulgo existimatur, cum neque modum exuperans virtus vt quam sit noxia. Quod verò exuperat, propter eorum qui iudicant inscitiam, morbi opinionem præbet. Quisq; autem ex his quæ non habet, quod in alio abundat, 10 modum excedere opinatur. Ita sanè timidus fortitudinem, & auarus animi magnitudinem modum excedere sentit, omnisque defectus virtutis moderationem excessum esse putat. Illum igitur vbi viderimus cum ea quæ nobis inde suppetet prænotione, eiusque sermonem audiuerimus, melius cognoscemus. Tu verò, Dionysi, accedere festina. Volo enim te quoad rediero, in patria nostra commorari, vt rerum nostrarum imprimisque vrbs nostræ curam habeas, quandoquidem nescio quæ casu salubris annus est, & pristinam naturam retinet. quare neque multi morbi molesti erunt, verumtamen adesto. Domum meam valde peropportunam inhabitabis, cum mea vxor propter meā profectionem apud parentes maneat, illius tamen vitam obserua, quò pudicè degat, & ne ob viri absentiam alios viros vsurpet. Modesta ab initio fuit, & probos habuit parentes, patrem autem mirum in modum virilem, & vehementer malos odio prosequentem, ac egregiè senem. Semper tamen eo qui modestè coërceat mulier opus habet. Natura enim insitam intēperantiam habet, quæ nisi quotidie reseretur, velut arbores superuacuis frondibus & inutili fructificatione luxuriat. At ego amicū parentibus diligentiorē in muliere custodienda existimo. Neque enim hic, velut illi, benevolentie affectu cum ea coniunctus est, quo plerunque admonitioni tenebras offundunt. In omni autem re quod sine affectu prudentius est, quòd nimirum benevolentia frangi non possit. Vale.

Hippocrates Damageto S.

CVM apud te Rhodi essem Damagete, nauem illam vidicui Solis inscriptio inerat, quæ mihi perpulchra, puppi pro-

pi probè & idonea carina instructa, multa que transtra ha-
 bere visa est. Tu verò eam commēdabas, quòd ad nauigan-
 dum velox esset, tuta, ad regendum bene fabricata, facile m-
 que navigationis cursum haberet. Eam ad nos mittito, sed
 si fieri possit, non remis, sed alarum remigio instructam.
 Res enim & amicitia vrget, vt quàm citissimè in Abderam
 traiciam. Ægrotantem enim vrbe[m], propter vnum De-
 mocritem morbo affectum curare volo. Si quando de hu-
 ius viri fama accepisti, hunc patria dementia in simulat. At
 10 ego volo, imò verò exopto, illum re vera non delirare, sed
 eos ira opinari. Ridet semper inquit, neque in quouis ne-
 gotio ridere cessat, hocq; illis insania signum videtur. Qua-
 re nostros qui Rhodi sunt amicos moneto, vt semper mo-
 dum teneant; neque multum rideant, neque multum tetrici
 sint; sed inter hæc modum teneant, vti his quidem gratif-
 simus esse videaris, illis verò commērationi deditus; de vir-
 tute anxie cogitans. Inest certè Damagete vitij aliquid,
 quòd ad singula rideat. Si enim immoderantia vitiosa est;
 quæ perpetua vitiosior. Eum autem sic alloquar, Democri-
 20 te, si quis ægrotet, si quis interficitur, moritur, & obsidetur,
 & si quid mali incidit, & quicquid fit, materiam tibi risus
 præbet. An non bellum Diis indicere videris, si cum duo sint
 in mundo; gaudium & tristitia, alterum à te reieceris? Bea-
 tus certè mihi videaris, verùm id fieri nequit, si neque ma-
 ter tibi ægrotet, neque pater, neque tandem liberi, aut vxor,
 aut amicus, sed vt propter tuum risum conseruentur, omnia
 certè tibi prosperè cedunt. Sed quòd cum ægrotant rides,
 cum moriuntur gaudes, si quod malum audieris, exhilara-
 ris, maximè improbus es Democrite, longè que à sapientia
 30 aberras, si hæc vitia non existimas. Atra igitur bile vexaris
 Democrite, & periclitaris ne ipse Abderitanus habearis,
 prudentior autem sit ciuitas. Verùm de his quidem Dama-
 gete illic exactiùs differemus. Nauis autem etiam hoc tem-
 pore quo ad te scribo moratur. Vale.

Hippocrates Philocæmeni S.

CVM cogitabundus & sollicitus de Democriti salute es-
 sem, illaque ipsa nocte dormire[m], sub auroræ initium
 Dddd

somnium mihi visum est, ex quo nihil admodum periculosi
 euenturum existimo. Mirandum enim in modum excitatus
 sum. Ipsum enim Æsculapium coram præsentem mihi vi-
 dere videbar, cum iam ad Abderitanas portas peruenisse-
 mus. At Æsculapius non ea lenitate ac facilitate, qua illius
 imagines conspici solent, videbatur, sed habitus erat com-
 moto similis, & aspectus magis horrendus. Sequebantur
 autem eum dracones inter reptilia eximij, longoque tractu
 festinantes horrendum quiddam velut in solitudinibus &
 cauis vallibus subsibilantes. Pone ibant comites medica-
 mentorum cistas probè obturatas habentes. Deinde mi-
 hi manum Deus porrexit, qua lubenter arrepta, rogabam
 mecum ut veniret, neq; me in curatione desereret. Ille ve-
 rò, nihil inquit mea opera in præsentia indiges, verùm hæc
 communis tum immortalium, tum mortalium Dea, te nunc
 hospitium deducet. At ego conuersus, mulierem tum pul-
 chram, tum magnam aspicio, simplici capillorum ornatu,
 splendido cultu, cuius oculorum orbis claro lumine pellu-
 cebant, uti stellarum fulgores viderentur. Et Deus quidem
 discessit, mulier verò illa appressa manu me leui quodam
 passu per vim perhumaniter complexa deduxit. Vbi ve-
 rò ad domum venimus, ubi mihi hospitium paratum pura-
 bam, velut spectrum discessit, dicere visa, craste apud De-
 mocritum offendam. Qua iam discedente, quæso optima
 (inquam) quænam es, & quod tibi nomen est. Veritas in-
 quit. Quam verò accedentem vides, Opinio est (inquit) cõ-
 festimq; altera quædam mihi visa est, neq; mala hæc quidẽ
 ferociore tamen & fastuoso aspectu, & apud Abderitanos
 habitat. Experrectus igitur mihi ipsi somnium explicavi,
 quòd ex quo ipse Deus medendi author discessisset, tãquam
 nullam curandi habeat materiam, Democritus medico nõ
 indigeat, sed veritas ipsa, quòd sanus sit, apud Democri-
 tum manet, opinio verò quòd ægrotet, re vera apud Abde-
 ritanos habitat. Hæc vera esse, ut sunt, credo Philopœmen,
 neq; somnia reiicio, præsertim quæ ordinẽ conseruant. Me-
 dicina autem & Diuinatio, magnam inter se cognationem
 habet, quandoquidem duarum artium pater est vnus Apol-
 lo progenitor noster, qui & præsentis & futuros morbos
 prædicebat, & ægrotantes & ægrotaturos curabat. Vale.

Hippocrates Crateus S.

S Cio te (ô amice) præstantissimum esse herbarium, te quæ
 propter studium & maiorum gloriâ, nihil facultate
 Crateus proauo tuo cedere. Nunc igitur, si vnquam aliâs,
 quantas & qualescunque poteris herbas lege, cum necessi-
 tas vrgeat, easque ad nos trans mitte, ad virum curandum;
 Abderitam quidem, verum Democritum toti ciuitati equi-
 parandum. Eum enim ægrotare aiunt, & insania detentum
 10 purgatione valde indigere. Ac vt ne medicamentis quidem
 (vt spero) vtamur, sed tamen vndiquaque instructum esse
 oportet. Rem autem herbariam apud te semper miratus
 sum, vt & rerum vniuersarum naturam & ordinem, sanctis-
 simumque terræ solum, ex qua animantia, plantæ, alimen-
 ta, medicamenta, fortuna, diuitiæque ipsæ promanant. Ne-
 que enim alioqui pecuniæ cupiditas haberet vbi consiste-
 ret, neque me nunc Abderitæ decem talentis illectassent,
 & pro Medico mercede conductum deprehēdissent. Quod
 si Crateus amaram pecuniæ cupiditatis radicem excinde-
 20 re possis, vt ne vllæ eius reliquiæ restent, hoc probè teneto,
 quod vnâ cum hominum corporibus etiam malè affectos
 purgaremus. Sed hæc quidem in votis habenda. Tu verò
 nobis, quod præsens est, montanas & ex summis collibus
 herbas legito. Nam ob foli densitatem, & aëris tenuitatem,
 aquosioribus sunt solidiores & vehementiores. Quod e-
 nim attrahunt magis est animatum. Tenta tamen vt etiam
 ex his quæ circa stagna aut paludes nascuntur flores colli-
 gas, & eas quæ apud nos fluuiales, aut fontanæ, aut ex
 aquis salientibus scatentes vocantur, quas sanè imbecillas
 30 & remissas, ac dulcis succi esse mihi persuadeo. Succum au-
 tem omnes & fluidi liquores, in vitreis vasis adferantur, ac
 rursus folia, flores & radices, in fictilibus nouis probè ob-
 turatis, vt ne ventis diffata vim medicam tanquam animo
 deficientes deserant, verum hæc ad nos confestim mitte.
 Anni enim tempestas commoda est, & dictæ insanix neces-
 sitas vrget. Cum enim ab omni arte aliena sit procrastina-
 tio, tum verò maximè in Medicina, in qua dilatio vitæ peri-
 culum adfert. Temporum autem opportunitates curatio-
 num sunt animi, earumque obseruatio finis. Democritum

sanè quidem etiam citra me deliam conualiturum spero. Si verò aliquod nature, aut occasionis, aut alteri^o alicuius cause erratum contingat (multa nanque nos mortales latent, cum non admodum veritate præstemus) ad id quod obscurum est facultatem omnem congregatam esse opus est. Neque enim ei qui in periculo constitutus est, satis sunt quæ possumus, verum etiam quæ non possumus expetit, fereque ad duos fines bellum inferimus, vnum quidem hominis, alterum verò artis. Horum alter quidem obscurus est, alter vero arte circumscriptus est, & in his ambobus fortuna opus est. Nulla enim coniectura eorum quæ ad purgationem cum cautione feruntur. Nam & stomachum malè affectum suspectamus, & medicationis conuenientem modum ex ignota natura coniiicimus. Neque enim eadem & vna est omnium natura, alterum autem semper etiam sibi circumscribens assimilat, interdum verò totum perdit. Quinetiam reptilia multa herbas suo veneno inficiunt, & suo circumhiatu cum interiore aura, malignitatem pro auxilio ipsis inspirant. Idque ignorabitur, nisi certè macula quædam, aut inquinamentum, aut ferinus & iniucundus odor, eius rei quæ accidit notam dederit. Deinde ars ipsa propter fortunæ lapsum à via recta aberrat. Certiores autem sunt per veratrum purgationes, quibus etiam Melampus ad Præti filias, & Anticyreus in Hercule vsi fuisse traduntur. Ac optandum nobis vt nullum ex his in Democrito vsurpemus, sed sapientia efficacissimum & præstantissimum medicamentum illi contingat, & finem imponat. Vale.

Hippocrates Damageto S.

HO C ipsum coniiiciebamus Damagete, non delirat Democritus, sed in omnibus sapit, nosque & per nos omnes homines sapiētiores reddit. Remisi autem ad te amice, re vera Æsculapij nauem, cui cum solis signo etiam sanitatem apponito, cum re vera prospero numine vela fecerit, eoque die Abderam nauigarit, quo me peruenturum scripseram. Omnes igitur pro portis congregatos offendimus, nos, vt est verisimile, expectantes, non viros solùm, verum etiam mulieres, atque etiam senes & pueros, per Deos tristes, itemque;

itemq; infantes. Hi sanè sic affecti erant, quòd Democritus insaniret, at ille tunc exacta quadam diligentia philosophiæ incumberebat. Vbi autem me viderunt, paulùm ad se rediisse & bene sperare visi sunt. Philopœmen verò me ad hospitium ducere properabat, quod & communiter illis placebat. At ego (viri Abderitæ) inquam, nihil mihi prius faciendum existimo, quàm vt Democritum videam. Quo audito collaudarunt & læta i sunt meque continuò per forum deduxerunt alij quidem sequentes, alij præcurrentes, aliaque

10 ex parte alij clamantes vt seruarem, adiuuarem, me delam adhiberem. At ego bono animo esse iubebam, quòd Etesiarum tempestate fretus, nullum quidem malum, aut certè breui & faciliè corrigi posse sperarem. Simulque hæc dicens pergebam, neque enim procul domus erat, imò neque tota ciuitas. Adiuimus igitur, cum iuxta mœnia esset, illucque me placidè deducunt. Deinde post turrim collis erat altus, longis & densis populis nigris opacus, vnde Democriti domicilium conspiciebatur. Ipsèque Democritus sub vmbrosa & humillima Platano sedebat, in breui & substricta tunica

20 crassa citra humeros desinente (exomide dicta) solus, squalidus, in lapidea sella, pallidus admodum & macilentus, barba promissa. Iuxta eum ad dextram tenuis aquula per decliuem tumulum decurrens placidè resonabat. Erat autem delubrum quoddam super tumulum illum, Nymphis quidem, quantum conicere licet, dedicatum, sponte enatis vitibus circumdatum. Hic verò compositè admodum librum super genua habebat, & alij quidam vtraque ex parte ei adiacebant, crebra autem animalium cadauera, per totum dissecta, accumulata erant. Hic autem interdum

30 contento studio scriptioni incumberebat, interdum multum subsistens, & apud se anxie cogitans quiescebat. Deinde non multò post his peractis, exurgens deambulabat, & animalium viscera attentè inspiciebat, hisque depositis reuersus rursus desidebat. At verò Abderitæ mihi tristes, nec procul à lachrymantibus oculis assistentes. Vides certè (inquiunt) Hippocrates Democriti vitam, quàm insaniam, neque quid velit, aut quid faciat nouit. Et ex his aliquis cum adhuc eius insaniam mihi magis demonstrare vellent, altos eiulatus ad instar mulieris liberorum mortè lamentantis edidit, deinde

rursus ingemuit, viatoris personam gerens, qui quod ferebat perdidit. Quibus auditis Democritus partim risit, partim subsannauit, nihilque amplius scribebat, caput verò crebro concutiebat. At ego, vos quidem (inquam) viri Abderitæ hic manete, vbi autem ipse propius accessero. & viri verba audiero, corpusque videro, affectus veritatem cognoscam, hisque dictis placidè descendi. Erat autem præceps locus ille & pronus, vix igitur gressum retinens per me auis. Vbi verò propius accessi, fortè in eum incidi cum sanè quid diuino furore actus & concitatus scriberet. Isthic igitur cōstiti, tempus opportunum dum ipse cessaret expectans. At ille non multò post, deposito imperu & stilo scriptorio, me accedentem aspexit, & Salue, inquit, hospes. Et ego, tu quoque plurimùm (inquam) Democrite hominum sapientissime. Ille verò pudore suffusus (opinor) quòd me nomine non compellasset. Te verò (inquit) quonam nomine vocauero? Tui enim nominis ignorantio, occasio fuit cur te hospitem appellarem. Hippocrates (inquam) Medicus vocor. At ille. Asclepiadarum (inquit) nobilitas, tuæque in arte Medica sapientiæ gloria crebris admodum hominum sermonibus ad nos peruenit. Quodnam verò te negocium (ò amice) huc adduxit? Quin potius omissis omnibus confideto. Cernis enim quàm non sit iniucunda hæc foliis instrata sedes, viridis ad hæc & mollis, & ad insidendum blandior inuidia obnoxius fortunæ sellis. Cum verò confedissem, rursus inquit, priuatum igitur an publicum animo agitans negotium huc venisti? eloquere apertè. Ad id enim te pro viribus adiuuabimus. Ego verò, ista sanè vera causa est, huc tui gratia venio, vt te virum sapientem conueniam. Occasionem autem patria dedit, cuius legationem obeo. At ille, Hospitio igitur primùm nostro vtete. Ego verò per tentato per omnia viro, etsi eum minimè delirare iam mihi constaret, Philopœmenem, inquam, nosti, ciuem vestrum? Ille verò. maximè, inquit, Damonis filium dicis, cuius ædes sunt iuxta fontem Hermaida? Illum ipsum (inquam) cuius antiquus sum & peculiaris hospes. Tu verò Democrite, potiore me hospitio excipito, imprimisque quidnam scribas eloquere. Ille verò paulùm moratus, de infania, inquit. Tum ego, Iuppiter Rex, inquam, per opportunè sanè contra

tra ciuitatem scribis. At ille, quam ciuitatem Hippocrates? Nihil inquam ô Democrite, sed nescio quo modo mihi ex-
cidit. Sed quid de insaniam scribis? Quidnam verò, inquit,
aliud, quàm quid sit, & quomodo hominibus innascatur, &
quam ratione alleuetur. Hæc enim inquit, quæ vides ani-
mantia huius certè rei gratia refeco, minimè Dei opera
odio prosequens, sed bilis naturam & sedem inquirens. No-
sti enim quòd hæc vbi redundarit, vt plurimùm hominum
insaniam causæ est. In omni quidem natura inest, sed in aliis
1.) quidem minùs, in aliis verò copiosius. Huius autem im-
moderantia morbi existunt, velut materia, partim quidem
bona, partim verò mala subiecta. Tum ego, per Iouem,
inquam, ô Democrite, verè & sapienter ais. Proinde te bea-
tum iudico, qui tanta quiete fruëris, cuius participes esse
nobis non liceat. At eo interrogante, cur Hippocrates non
liceat? Quod, inquam, aut agri, aut res familiaris, aut li-
beri, aut æs alienum, aut morbi, aut mortes, aut serui,
aut nuptiæ, aut eiusmodi quædam huius opportunitatem
nobis rescindant. Tum sanè vir ille in solitam affectionem
2.) delapsus, & abundè in risum effusus est, & vehementius ir-
risit, ac de cætero quieuit. At ego, quid sanè Democrite (in-
quam) rides? num de bonis aut malis quæ dixi? Ille verò
adhuc magis ridebat. Quod procul videntes Abderitæ,
partim quidem capita, partim verò frontem cædebant, qui-
dam etiam capillos euellebāt. Nam quemadmodum post-
ea narrarunt, copiosiore quàm solitus esset risu vsus fuerat.
Tum ego. At verò sapientem optimè Democrite (huius e-
nim tui affectus causam deprehendere cupio) quonam tibi
risu dignus visus sum, aut ea quæ dicta sunt, vt hoc cognito,
3.) causa desistā, vel tu reprehensus, importunos hos risus sum-
moueas. Tum ille, si (me hercule) inquit, redarguere me po-
teris, curationem Hippocrates, qualem nullus vnquam fe-
ceris. Et quomodo (inquam) optime, reprehensione dignus
non videaris, aut te absurdum non esse putas, si hominum
mortem rides, aut morbum, aut dementiam, aut insaniam,
aut melancholiam, aut cædem, aut quid peius? Aut con-
trà, nuptias, aut conuentuum celebritates, aut liberorum
natales, aut mysteria, aut magistratus, aut honores, aut
aliud quid prorsus bonum? Quæ enim cōmiseratione digna

sunt rides, & de quibus letari oporteat, ea etiam derides, ad-
 eò uti apud te neque boni, neque mali vllum sit discrimen.
 At ille, rectè quidem dicis Hippocrates, verùm risus nostri,
 causam nondū nosti, quam cum didiceris, certus sum quòd
 meum risum meliorem curationem pro tua legatione pa-
 triæ tibi que ipsi vicissim reportabis, qua etiam alios pru-
 dentiores reddere poteris. Pro quibus fortasse me etiã Me-
 dicinam mutuo docueris, vbi cognoueris quanto studio o-
 mnes homines ad ea quæ negligenda sunt & nullius pretij
 facienda contendunt, & in his quæ risu digna sunt consecutã
 vitam consumunt. Tum ego, dic per Deos inquam, nun-
 quid omnis mundus se ægrotare ignorat, neque habet vn-
 de sui curationem legatione accerlat? Quid enim extra eū
 esse potest? Quo audito, multæ (inquit) sunt Hippocrates
 mundorum infinitates, noli que (amice) naturam diuitem
 ut paruam existimare. Sed hæc Democrite (inquam) suo
 tempore docebis. Vereor enim ne si quando infinitatem
 percensueris, ridere incipias. Nunc verò de tuo risu in vita
 reddendam esse tibi rationem puta. At ille admodum per-
 spicue in me intuēs, Duas inquit, mei risus causas existimas, 20
 bona & mala. At ego vnum hominem rideo, amentia qui-
 dem refertum, rectè factis vacuum, in omnibus consiliis
 pueriliter agentem, nullius vtilitatis gratia immensos labo-
 restolerantem, terræ fines & infinitos recessus argenti &
 auri comparandi gratia immoderatis cupiditatibus per-
 agrantem, & nunquam ab his comparandis cessantem, sem-
 per verò ad copiam tumultuantem, ne si ea distituatur, pu-
 dore suffundatur, quod felix nō dicatur. Quòd in terræ hia-
 tus inquirens, eorum manibus effodiat, qui partim quidem
 à terra inani irruente intereunt, partim verò diutiùs hac ne- 30
 cessitate detenti, in supplicio tanquam in patria permanēt,
 aurum & argentū perquirentes, pulueris vestigia & ramenta
 peruestigantes, arenam aliam aliunde excitantes, & terre
 venas excidentes, ad opulentiam semper terram matrem
 tãquam hostilem in glebas proscindunt, quam eandem et-
 iam cum admiratione calcant. Quantum verò rideri debet
 quòd terram latentem cum labore amant, apertam contumelia
 afficiūt. Canes emunt, quidam etiam equos, quidam
 verò multa circumscripta regione eam sibi adscribunt, &
 cum

cum malis dominari velint, sibiipsis imperare nequeunt. Vxores ducere cupiunt, quas paulò post repudiant, amant, deinde odio prosequuntur, cum cupiditate liberos suscipiunt, deinde eos adultos abdicant. Quodnam hoc inane studium & rationis expers, nihilque ab infania discrepans? Bellum intestinum gerunt, quietem optabilem non ducunt, regibus vicissim insidias tendunt, homines necant, defossa terra argentum inuestigant, argento reperto terram emere cupiunt, terra emta fructam diuendunt, fructibus distributis rursus argentum capiunt. Quibus mutationibus & quantis vitiis obnoxij? Cum opes non habeant, eas expetunt, si habent, abscondunt, dissipant. Eorum res aduersas derideo, eorum infortunia intento risu excipio. Veritatis enim instituta violant, contentionis studio hostiles inter se rixas habent. Cum fratribus verò, parentibus, & ciuibus mutuas cædes exercent, idque pro iis possessionibus quarum nemo post mortem dominus esse potest. Iniustam vitam confectantes, amicorum & patriæ inopiam despiciunt, indigna & inanimata diuitiarum loco habent, pro vniuersis facultatibus statuam mercantur, quòd simulachrum loqui videatur, eos verò qui verè loquuntur odio habent. Res non faciles amore prosequuntur, in continente habitantes, maritima expetunt, rursusque in insulas tenentes, continentem affectant, cunctaque in tuam cupiditatem peruertunt. Et in bello quidem fortitudinem laudare videtur, at in dies à libidinum indulgentia & auaritia vincuntur, & affectibus omnibus tenentur. Therfitis autem vitam omnes referunt. Quæ verò in re risum meum Hippocrates reprehendisti? Neque enim quisquam suam, sed alter alterius amentiam deridet, hi quidem ebrios, cum ipsi sibi sobrij videantur, alij amantes, cum ipsi grauiore morbo laborent, hi verò nauigantes, alij agriculturæ deditos. Neque enim artibus, neque operibus inter se consentiunt. Tum ego, hæc quidem, inquam vera sunt Democrite, neque alia quæpiam oratio ad conuincendam mortalium miseriam commodior esse possit. Verum ipsæ actiones hanc necessitatem veluti decreto quodam imponunt, ad rei domesticæ dispensationem, nauium fabricationem, & reliquam reipublicæ administrationem, in qua versari hominem oportet. Neque enim ad

inertiam cum natura procreauit. Ex his rursus latè sparsa
 ambitio, multorum rectè sentientem animum aberrare
 coegit, qui ad omnia velut sine lapsu summo studio con-
 tendunt, non tamen obscuritatem præuidere possunt. Quis
 enim (ô Democrite) vxorem ducens diuortium aut mor-
 tem cogitat? aut liberos educans, interitum? Sed neque in
 agricultura & nauigatione, regno, imperio, & omnibus
 quæ sunt in vita. Nemo enim se aberraturum animo antè
 percepit, sed quisque horum bona spe pascitur, deteriora
 verò ne meminit quidem. Num igitur tuus hic risus his 10
 minimè conuenit? Tum Democritus. Tardo, inquit, es
 admodum ingenio, proculque à mea sententia peregrina-
 ris Hippocrates, neque tranquillitatis, & perturbationis
 modum propter ignorantiam prospicis. Qui enim hæc
 ipsa prudenti cogitatione disponunt, ij & facilè liberan-
 tur, & meum risum subleuant. Nunc verò velut in rebus
 vitæ conuenientibus mente capti cæcutiunt, neque men-
 te ratiocinationis experte, inordinatum impetum facilè
 addiscunt. Satis enim fuerit hæc admonitio, rerum omni-
 um commutatio, quæ subitis cōuersionibus incidens, re- 20
 pentinam & omnimodam rerum velut rotarum agitatio-
 nem in mentis notione reponit. Illi verò tanquam hæc ad-
 aptata sit & firma, affectionum continenter incidentium
 obliui, aliter alius quæ tristitiam adferunt expetentes, quæ
 sunt incommoda inquirentes, in multis calamitatibus assid-
 uè versantur. Quòd si quis omnia quæ facit pro vitibus
 mente versaret, vitam ab omni casu immunem seruaret,
 seipse probè noscens, & suam ipsius concretionem apertè
 intelligens, cupiditatis studium in infinitum non extende-
 ret, sed naturam diuitem & omnium alumnam, per ea quæ 30
 abundè suppetunt sequeretur. Quemadmodum autem o-
 ptimus corporis habitus affectionum periculum denun-
 ciat, sic magnus rerum successus lubricus est. Rebus au-
 tem in aduersis insignes conspiciuntur. Alij verò antiquo-
 rum res minimè oculis subiicientes prauis suis actionibus
 pereunt, manifesta velut obscura non prouidentes, cum
 tamen longam vitam exemplum habeant eorum quæ fi-
 unt & non fiunt, ex quibus quod futurum est cognoscere
 oportebat. Hæc est mei risus materia, homines impruden-
 tes,

res, improbitatis suæ pœnas dantes auaritiæ, inexplēbilis cupiditatis, inimicitiarum, infidiarum, subdolorum consiliorum, inuidentiæ. Difficile est multorum malorum machinatricem solertiam verbis exprimere, cū eorum sit infinitas quædam, & in his cum dolosis commentis praua mente inter se conuersentur. Apud eos autem virtutis modus habetur, quod est deterius. Mendacia enim amant, & in his se exercent, voluptatis studium extollunt, legibus minimè parentes. Hic autem meus risus quæ ab his nullo proposito consilio fiunt condemnat, cū neque consilii, neque auditionis participes sint. At solus hominis sensus recta intelligentia eminus splendescens, quod præsens & futurum est præuidet. Omnia detestantur, ac rursus ad eadem se adiungunt, nauigationem auersantes, nauigant, agricultura propulsata, rursus agrum colunt, abdicata uxore, aliam inducunt, susceptos liberos sepeliunt, & his sepulcris alios procreant, & rursus educant, senectutem exoptant, cumque eò peruenerint, gemunt, nulloque in statu firmamente persistunt. Principes ac reges priuatum beatum prædicant, priuatus regium imperium affectat. Qui rem publicam regit artificem tanquam periculi expertem laudat, artifex verò illum velut in omnia potentiam exercentem. Rectam enim virtutis viam puram, minimeque asperam, ac inoffensam non cernunt, per quam nullus incedere sustinet. Per inaccessam autem & tortuosam feruntur, & per aspera delati incedunt & offendunt, plerique etiam decidunt, velut si quis persequatur anhelantes, partim sequentes, partim præcedentes contendunt. Et eorum quosdam impudentia fretos nefandi alieni cubilis corrumpendi amores succendunt, quosdam etiam inordinatus auaritiæ morbus tabefacit, alij mutuas insidias struunt. Alij verò ambitionis studio in aëra subuecti, sceleris grauitate in exitij profundum præcipites deferuntur, diruunt, deinde ædificant, beneficium conferendo gratiam demerentur, deinde pœnitentia ducti, amicitix iura violant, maleque afficiendo ad inimicitias deueniunt, & cognationis iura bello appetunt, horumque omnium auaritia causa est. Quam in re ab infantibus ludibundis discrepant, quos, cum mens iudicio careat, quicquid sese forte obtulit, delectat,

Quòd ad cupiditates attinet, non multum à brutis animan-
 tibus differunt, nisi quòd feræ in eo quod satis est se conti-
 nent. Quinam enim leo aurum defossum in terram abdi-
 dit? Quinam taurus alienum vsurpandi cupiditate, ad præ-
 lium impetu quodam delatus est? Quæ pardalis inexplabi-
 lem auiditatem admisit? Sirit quidem aper, sed quantum
 aquæ appetit. Lupus verò dilaniato quod sese obtulit ne-
 cessario alimento, quiescit. At si dies iungantur noctibus,
 hominem non capit comessandi satietas. Et anniuersario-
 rum temporum ordo, brutis quidem animantibus coitus ¹⁰
 finem adfert, hic verò infano libidinis stimulo continenter
 agitur. Quomodo Hippocrates, ciulantem ob amorem
 quod suo commodo priuetur, non derideam? præcipueque
 si quis nullo habito periculorum delectu per præcipitia &
 alta maria feratur, intenso risu non excipiam? Non ridebo
 eum qui nauem multis mercibus onustam demersit, deinde
 mare incusantem quòd eam plenam submerferit? Equi-
 dem hæc minimè ridicula duco, verùm in eos aliquid mo-
 lesti excogitare cuperem. Sed neque pro his medicinam ef-
 se oportuit, neque aliquem qui Pæonia medicamenta con- ²⁰
 ficeret. Cuius rei te admonere debeat tuus ille progenitor
 Æsculapius, qui pro seruatis hominibus, gratam beneficij
 recordationem fulminis ictus reportauit. Non vides me
 quoque huius vitij participem esse, dum in insanix causam
 inquirens, animantia macto ac refeco, quam in hominibus
 perferutari oportuit? Nonne vides mundum ipsum inhu-
 manitate redundare, & infinitas aduersus hominem affe-
 ctiones cumulare? Totus homo ab ipso ortu morbus est.
 Dum educatur inutilis, auxilium supplex implorat; dum in- ³⁰
 crescit, improbus & demens est, institutione puerili indi-
 gens; in ætatis vigore constitutus, audax; ætate marcescens,
 miserabilis, suos labores per imprudentiam excolens. Ta-
 lis enim ex materno cruore sanie permixto promicuit. Pro-
 ptereaque hi quidem indignabundi & immodica ira refer-
 ti in calamitatibus & pugnis, alij in adulteriis & stupris per-
 petuò versantur, alij in ebrietatibus, alij in rerum aliena-
 rum cupiditatibus, alij in suis perdendis. Quòd si posse-
 mus nullo intus relicto velamento omnium habitationes
 detegere, deinde ita quæ intus aguntur inspicere, hos qui
 dem

dem edere videremus, illos verò vomere, alios indignis verberibus torquere, alios venena miscere, alios infidias struere, alios rationibus studere, hos gaudere, illos plorare, hos amicorum accusationem meditari, illos verò nimia ambitione desipere. Et certè quædam sunt in animis altiùs reconditæ actiones. Et in his partim quidem iuvenes, partim verò senes, petentes, denegantes, pauperes, rebus affluentes, fame oppressi. Hi luxu gravati, sordidi, vincti, illi verò deliciis gestientes, multos alentes. Alij iugulantes, alij sepelientes, ea quæ habent pro nihilo habentes, speratas possessiones captantes, alij quidem impudentes, alij parci. alij inexplebiles, alij quidem interficientes, alij verberibus afflicti, alij superbè se iactantes, alij inani gloria attoniti. Et hi quidem equis addicti sunt, alij hominibus, alij nauibus, alij lapidibus, aut lignis, alij statuis ex ære, alij picturis. Et alij quidem legationibus alij rei militaris administrationibus, alij rebus sacris. Alij coronas gestant, alij armati sunt, alij interficiuntur. Et horum singuli partim quidem in pugna nauali versantur, partim in militari officio, partim verò in agricultura. Alij verò in nauibus onerariis, alij in foro, alij in concionibus, alij in theatro, alij in fuga, alij verò aliis quibusdam rebus. Et alij quidem ad voluptatis studium, mollitiem & intemperantiam feruntur, alij ad otium ac desidiam. Cùm igitur tot indigenas & miseris animas videamus, quomodo eorum vitam eiusmodi intemperantiæ deditam ludibrio non habeamus? Valde quoq; metuo ne artem tuam Medicam ipsi non probent. Propter intemperantiam enim implacidè se habent ad omnia, & sapientiam insaniam existimant. Et certè suspicor plæraque in arte tua, aut per inuidiam, aut per ingratitude, palam contumelia affici. Ægrotantes enim simul ac seruati sunt, causam Deus vel fortunæ attribuunt. Plærique verò hoc suæ naturæ assignantes, bene merentem odio prosequuntur, parumque abest quin indignentur, si eis operam debeant. Multi etiam artis imperitiam præferentes, cùm sint ignorantes, quod melius est damnant. Calculorum enim suffragia stupidis attribuuntur, neque ægrotantes simul approbare volunt, neque eiusdem artis socij testimonio confirmare, cùm inuidia obster. Neq; tu huiusmodi contumelias non expertus

es, cum probè sciam hæc quæ in memorabilibus affectionibus sunt, te per causam aut inuidiam nunquam lubenter conuitiis infectatum. Veritatis enim nulla est cognitio, neque testimonij confirmatio. Quæ cum diceret subridebat; mihi quæ Damagete diuina quadam specie prioremque formam oblitus esse videbatur. Tum ego, Democrite præstantissime, magna hospitalitatis tuæ munera mecum in Co reportabo, cum multa me sapientiæ tuæ admonitione compleueris. Preco enim tuarum laudum reuertor, quod naturæ humanæ veritatem inuestigasti & mente complexus es. 10
 Accepta autem à te mentis curatione discendo, cum id tempus postulet, ut corpori consulatur. Cras verò ac deinceps, ad eundem locum reuertemur. Quæ cum dixissem surrexi, ille verò me comitari paratus erat. Cumque quidam, haud scio vnde, accederet, libros tradidit. Et ego ad Abderitas qui me speculantes expectabant concitatore gressu redij. Viri, inquã, Abderite, pro vestra ad me legatione magnas habeo gratias. Democritum enim virum sapientissimum vidi, qui solus homines ad sanam mentem reducere potest. Hæc habui Damagete quæ de Democrito tibi læto admodum animo narrarem. Vale. 20

Democritus Hippocrati S.

AD nos venisti Hippocrates, ut tanquam insanis veratrum exhiberes, à stultis hominibus persuasus, quibus virtutis labor insania reputatur. Tam autem fortè de orbis ornatu, colorum, ac insuper de astrorum cælestium descriptione scribebamus. Cum autem horum naturam cognouisses, quàm valde aptè essent fabricata, & quàm procul ab 30
 insania ac dementia essent posita, naturam quidem meam laudasti, illos verò amentes, immites, & insanos iudicasti. Quæ enim permutata per inane feruntur, & simulachris nos decipiunt, quæ sanè mundus esse conspiciuntur, & vicissitudine quadam sibi succedentia fabricata sunt, ea mens nostra dum naturæ veritatem indagatur, in lucem produxit. Harum rerum testes sunt libri à me conscripti. Minimè igitur Hippocrates cum huiusmodi viris, quorum mens in summo fluctuat & inconstans est, te congregari aut conuersari

fari oportet. Nam si ab his persuasus, mihi tanquam infano veratrum propinasset, prudentia in insaniam euasisset, artemque tuam velut dementiæ causam increpauissent. Veratrum enim sanis exhibitum, menti tenebras offundit, insanis verò multum prodesse consuevit. Existimo enim quòd si non me feribentem, sed recumbentem, aut fortè deambulantem offendisses & mecum cogitantem, modò quidem ea quæ animo agitarem implacide ferentem, modò etiam ridentem & me conuenientibus familiaribus mentem non adhibentem, sed stupendum in modum mente & contemplatione in rem aliquam incumbentem, ex his sanè quæ vidisses, Democritum insanix imaginem præferre oculis tuis iudicasses. Medicum igitur non solùm ex aspectu, sed ex re ipsa affectus iudicare decet, & modulus ut plurimum, & num morbus incipiat, aut in medio sit, aut in fine, discernere, & considerata temporis & ætatis differentia, ac vniuersa totius corporis natura, affectus curare. Ex his enim omnibus facillè morbum deprehendas. Tuum autem de insaniam scriptum ad te remisi. Vale.

De insaniam tractatio.

Insanienti ob humiditatem cerebri, in quo animi sunt officia, cum humidius quàm pro natura fuerit, moueri necesse est, velut dixi in libello de Morbo Sacro. Quod cum mouetur, neque visionem, neque auditionem quiescere, verùm aliàs varia tum videre, tum audire, linguamque ea quæ sigillatim viderit & audierit differere. Eo autem tempore homo sapit, quo cerebrum quiescit. Cerebri verò corruptio ex pituita & bile oritur. Vtrunque hoc modo dignoscet. Qui enim ex pituita insaniunt, quieti sunt, neque clamorosi, neque tumultuantes. Qui verò ex bile, hi verberant, malefici sunt, neque quiescunt. Et si quidem continenter insant, eæ causæ sunt. Terrores verò & metus ex transmutatione fiunt, calefacto cerebro à bile, in ipsum per venas sanguine plenas irruente. Vbi verò bilis rursus in venas & corpus discessit, quiescit. Tristatur verò & æstuat, & plus quàm commodum sit obliuiscitur, dum cerebrum à pituita refrigeratur, & præter naturam concrefcit. Cum verò de rep-

Ecce cerebrum à bile calefactum fuerit, sanguine in commemoratis venis ebulliente, horrenda vident infomnia, ac velut euigilato facies incenditur, oculi rubent, mensque aliquid mali agit. Idque etiam in somno contingit. Vbi verò sanguis rufus in venas sparsus fuerit, quiescit. Libro quinto de Morbis vulgaribus quendam recensui in quo vocis defectio contingebat, ignoratio, crebra deliria, & morbi reuerfiones. Lingua dura erat, ac nisi colluceret, loqui non poterat, & plærunque valde amara. Venæ sectio solutionem attulit, aquę potio, aqua mulfa, & veratri potiones. Hic cum non diu superuixisset, mortuus est. Erat & alius, quem, cum ad conuiuium procederet, si tibi cinam tibia canentem audiret, timor inuadebat; interdiu verò si audiret, nihil patiebatur.

Hippocrates Democrito S.

IN arte Medica quę rectè fiunt, plærunque quidem hominum vulgus non admodum laudat, sæpe verò Diis attribuit. At si in aliquo repugnans natura eum qui curatur interemerit, numen prætermittens, Medicos incusat. Ego sanè plus reprehensionis quàm honoris ex arte mihi consecutus videor. Neque enim quantumuis iam senex, ad artis Medicæ summam perueni, neque etiam ipfius inuentor Æsculapius, sed & ipse à sese in multis dissenfit, velut eorum qui scripserunt libri nobis tradiderunt. Tua sanè quidem ad nos missa epistola, per veratrum medicationem reprehendebat. Accitus igitur sum Democrite, velut insanientem veratro purgaturus, cum conuicere non possem, qualis tandem esses. Postquam verò tecum versatus, non per louem desipientiæ opus, sed omni prope fauore prosequendum cognoui, magnopere ingenium tuum laudaui, teque præstantissimum naturæ & mundi interpretem iudicaui, eos verò qui me acciuerunt tanquam insanos accusaui, cum ipsi medicatione indigerent. Quandoquidem igitur casu contigit vt nos vnà conueniremus, rectè feceris si à nos crebriores literas dederis, & à te conscripta commentaria ad nos transmiseris. Misi autem etiam ad te de veratri vsu libellum. Vale.

Hippo-

Hippocrates De Veratri purgatione.

QVI non faciliè per superiora purgantur, iis corpora copiosiore cibo & quiete ante potionem humectanda sunt. Post veratri potionem, corpora magis ad motionem quàm ad somnos adducenda. Quòd verò motio corpora turbet, id indicat nauigatio. Cùm uoles ut veratrum magis ducat, corpora moueto. Veratrum carnes sanas habentibus periculum creat. Qui in medicamentorum potionibus non

 10 siciunt, purgari non desinunt, priùs quàm siciant. Ex veratro orta conuulsio lethalis. Immodicæ purgationi succedens conuulsio aut singultus, malo est. In alui perturbationibus & vomitionibus sponte abortis, si qualia purgari conuenit, purgantur, tum conducit, tum faciliè ferunt, alioqui contra accidit. At uelut in Prænotionibus dictum est, per superiora purgatio accommoda est, ei qui sine febre cibi fastidio, aut

 20 ventriculi morsu, aut tenebricosa vertigine torquetur, aut cui os amarum est, & in summa omnibus supra septum trāsuersum doloribus. Per inferiora verò, ubi citra febrem tormina detinent, lumborum dolor, genuum grauitas, menses ægrè prodeunt, & dolores sunt in partibus septo transuerso inferioribus. In medicamentorum autem potionibus, vitandi sunt qui corpore probè valent, præcipuè verò nigri & humida carne præditi, subsicci, balbi & blæsi. At qui per morbi initia inflammationes confestim per medicamenti

 30 potionem soluere nituntur, ij de distento quidem ac inflammato nihil auferunt, uelut à me dictum est in libro de Ptifana. Crudus enim affectus nihil cedit, quæ verò morbo resistunt & sana sunt, tabefaciunt, imbecillo autem reddito corpore morbus superior euadit, & curari nequeunt. Veratrum autem exhibendum quibus de capite fluxio fertur, at suppuratis minimè dandum. Medicamento minimè purgandi decolores, raucedinosi, lienosi, sanguine defecti, suspiriosi, & sicca tussi vexati, siticulosi, flatulenti, qui que præcordia distenta habent, & latera, & dorsum, qui stupore affecti hebetiùs cernunt, quibus aures sonant, qui que

 urinam minimè continent, neque qui morbo regio laborant, & aluo sunt debili, quibus sanguis erumpit, aut qui tubercula habent. Quòd si medicamento purgandum videa-

Eccc

tur, veratro per superiora securè purgato, at per inferiora minimè. His autem præstat victus rationem præscribere. Neque verò, quemadmodum in Prædictis dixi, medicamēto purgandi sunt, qui nigra vomitione refundunt, cibos auerfantur, delirant, quiq̄ dolore vexati parum dormiunt, qui aspectum ferocem obliquè deflexum habent. subtumidi sunt. tenebricosa vertigine vexantur, decolores, neq; qui in febre æstuant & contracti sunt. Sesamoïdes verò (velut dixi libro de Pitifana) per superiora purgat, potum ad drachmam dimidiam, & in aceto mulso tritum. Admiscetur etiam veratris tertia potionis parte, & minùs strangulat. Diurnas etiam quartanas purgat, & longa febre lipyria laborantes, & eos quibus neque sitis, neque excretio adest, neq; tamè ante tres hebdomadas. Interdum etiam morbo laterali & voluulo laborantes. Quinetiam purgandum est, si vteri purgatione opus habeant, velut dixi libro de Morbis mulierum.

Hippocrates ad Thessalum filium.

Geometriæ & Arithmetices cognitioni studium adhibeto mi fili. Neque enim solùm vitam tuam gloriosam & ad multa in rebus humanis vtilem, verum etiam mentem acutiorem & longè splendidiorē ad fructum eorum omnium, quæ in arte Medica vsui sunt, consequendum reddet. Quamquam quidem Geometriæ cognitio, cum multas & varias formas habeat, & omnia cum demonstratione ad exitum perducatur, tum ad ossium positus, & articulos suis fedibus emotos, tum etiam ad reliquam membrorum compositionem utilis futura est. Nam ad horum affectuum variam cognitionem faciliùs perueniet, tum etiam articulo-
 rum repositione, tum ossium contritorū refectione, & perforatione, & coaptatione, & subtractione, reliqua quæ curatione victus, qui locum & os quale sit ex eo emotum cognouerit. Numerorum verò series, tum ad ambitus, tum ad eas mutationes quæ præter rationem in febribus fiunt, & ad iudicandos ægros, & ad morborum securitatem satis futura est. Præclarum enim est id tibi in re Medica subministrari, quod intensionis ac remissionis partium, quæ ex parte inæquales sunt, facilem tibi absque errore notitiam præbeat.

beat. Quapropter ad huius experientiae facultatem valde contendito. Vale.

Democritus Hippocrati, De Natura humana.

O Mnes artem Medicam nosse conuenit, ô Hippocrates, cum præclara simul res sit & ad vitam conducibilis, tum verò vel maximè eruditionis & eloquentiæ peritis. Sapientiæ enim cognitionem Medicinæ sororem & familiarrem esse duco. Sapientia siquidem animi perturbationes exhaurit. At Medicina corporum morbos pellit. Mens autem increfcit cum adest fanitas, cuius curam habere eos qui rectè sentiunt præclarum est. Vbi verò corporis habitus dolet, mens ad virtutis exercitationem nullam adhibet diligentiam. Præfens enim morbus animum vehementer hebetat, & intelligentiam in affectus cognitionem secum adduci. Humana verò naturæ descriptio hanc habet speculationem. Cerebrum quidem in summa corporis parte præsidio locatum est, ad securitatem sibi conceditam, intra membranas neruofas collocatum, supra quod duplicia ossa ad necessitatem adaptata, dominum mentis custodem cerebrum coeperint. Pilorum concinna ratio cutem exornat. Oculorum verò cernendi vis intra multas tunicas insistentibus humoribus velut in cauo delitescens, sub fronte ad moderationem collocata, cernendi causa est. Pupilla sin-cera palpebræ extremam oram (*ægrè dicunt*) ad opportunitatis custodiam sustinet. Nares duplices odoratus arbitrae, oculorum viciniam dirimunt. Labra verò os molli suo contactu circumplexa, verborum sensum & exactam articulationem regunt & efficiunt. Mentum autem in extremitate definit, & testudinis in modum conuexum, dentium clauis coaptatur. At aures opifex ad sermones excipiendos aperuit, in quas cum sermo subit, certus temeritatis minister euadit. Lingua loquentiæ mater, animi nuncia, gustus custodiæ præfecta, tutis dentium sepium munita est. Guttur ac gula iuxta sese coaptata viciniam habet. Illud enim in spiritus viam, hæc verò in ventriculi profundum liberaliter propellendo alimentum demittit. Cor regium locum obtinens, coni formam habens, aduersus omnes insultus

thoracem induit. Crebræ autem spiritus cauernæ, aëri per-
 uia, spiritum vocis causam pariūt. At hepar quod sanguinē
 suggerit, & in alimentum transmutat, cum fibris prærunq;
 vena caua alluitur, cupiditatisq; causa est. Bilis pallida in he-
 pate manens, vbi in corpore humano redundat, ipsum cor-
 rumpit, eiusque noxius & inutilis est incola. Splen ex aduer-
 so iacet, nullum negotium exhibens. Horum medius ven-
 triculus omnia suscipiens, chorum ducit & recumbit, co-
 ctionem moderans. Intestina verò quæ ventris composi-
 tione continentur, constituta vti cum eo agitantur, per ven- 10
 trem conuoluuntur, eorum quæ assumuntur & excernuntur
 causæ. At gemini renes coxis insidentes, & adipe circun-
 dati, ab vrinarum excretionem non alieni, natura sunt com-
 parari. Omentum vocatum toti ventri dominatur, eumque
 solo liene excepto complectitur. Vesica deinceps neruosa,
 coxæ ore per complicata vasa insidens, vrinarum excretio-
 nis causa existit. Huic vicina infantium mater, grauis cala-
 mitas, sexcentarum æmularum mulieri author vterus de-
 litescit. Cuius osculo caro præficitur, quæ ex imis coxarum
 recessibus erumpens, neruis adstringitur, ex plenitudine 20
 naturæ ventris effundens, ex partus prouidentia. Extra cor-
 pus pensiles, domum incolunt, ad generationem conditi te-
 stes, multiplices tunicas habentes. Pubes autem ex venis &
 neruis ad beneuolentiam contexta, vrinarum effusionem
 facit ad veneris ministerium à natura condita, pubertatis
 appetentiam coarctat. Crura & brachia hisque annexa ex-
 trema, totum officij principium coaceruatum habent, to-
 tamque neruorum administrationem perficiunt. Incorpo-
 rea autem in imis recessibus natura, viscerum omne genus
 fabricauit, quibus sanè mors insistens, ea celeriter admini- 30
 stratione soluit.

*Hippocratis salubre consilium ad Re-
 gem Demetrium.*

Hippocrates Cous Regi Demetrio, S. Nos cum antea,
 ô Rex, operam dederimus vt naturæ humanæ partes
 in summa considerarem, eas ad te cōscriptas velut iussisti
 misimus. Nunc verò ea quibus summo studio prudentes in-
 cumbere

cumbere debent, partim quidem à maioribus excepta, partim verò etiam nunc per nos inuenta ad te scripsimus. Quæ si priorum morborum signis contingentibus affectus fueris, iisque sæpiùs vsus fueris, nullum per omne vitæ tempus morbum experieris. Duo autem sunt ægrotantium genera, quæ vniuersa animantia affligunt, vnum quidem genere, alterum verò affectu inter se dissimilia. At alimentorum cupiditates ex repugnantibus deprehendes, dum quæ vacuantur eorum quæ plena sunt, & quæ implent vacuorum indicationem faciunt. Morbos autem omnes ex subcontrariis conflatos deprehendes, & morbos ex morbis oriundos. Conuulsionibus succedens febris morbum compescit. Capitis magnos dolores, sanguis per aures aut nares copiosè prorumpens. Conuulsionibus melancholicis omnibus succedentes, melancholias sedant. Et in summa quidem humanorum morborum radix caput est, ex eoque maximæ ægrotationes adueniunt. Cùm enim toti corpori incumbat, eorum omnium quæ ingeruntur reliquias & tenues humores non secus ac cucurbitulam attrahere contingit. Intendere autem animum oportet, vt ipsi in has partes præparatus peculiariter viuas, & adhibita diligentia tam bene constituto ordine omnia apud te fiant, vt nullum ingruentis morbi incrementum accipiat, & neque rerum venerarum, neque diuersorum eduliorum intemperantia, neque somnis maximè noxiis minimè exercitato corpore utaris, sed signa quæ in corpore fiunt secutus, cuiusque corporis occasionem conferues, vt eo qui ingruit morbo euitato, earum medelarum vsu quas præscribo, sine vlllo morbo vitam tranfigas.

Atheniensium Senatusconsultum.

Senatus Populusque Atheniensium sic censuit. Quandoquidem Hippocrates Cœus Medicus, ab Æsculapio oriundus, summam benevolentiam in seruandis Græcis ostendit, cùm peste à Barbaris in Græciam peruadente, demissis per loca suis discipulis medelas indicauit, quibus qui vteretur instante m pestem securè effugere possent, quoque modo Medicina Græcis tradita, eos laborantes tuto seruaret.

Quin & exactè à se scripta de re Medica in publicum emisit, cum multos esse cuperet Medicos, qui seruire possent. Persarum etiam Rege ipsum ad honores suis optimatibus æquales, & munera quæ ipse Hippocrates optaret accersente, Barbari pollicitationes, quòd hostis & communis Græcorum inimicus esset, contempsit. Vt igitur constet populum Atheniensem, Græcis semper vtiliter consuluisse, vt quæ dignam pro meritis Hippocrati gratiam referat, decreuit populus, vt is magnis mysteriis non secus ac Hercules Iouis filius publicè initiaretur, & corona aurea mille aureorum coronaretur, coronam ipsam Quinquatribus magnis in gymnico certamine præcone proclamante. Et omnibus Coorum liberis liceat, non secus ac Atheniensium, Athenis pubertatem agere, quòd eorum patria eiusmodi virum procrearit. Hippocrates verò vt ciuitatis iure & victu in Prytæneo toto vitæ tempore donetur.

Hippocratis oratio ad aram.

VOS alloquor ò multi & multarum vrbiù incolæ, summaque dignitate constituti, communi nomine Thessali. Mortales omnes duræ fati necessitati sunt obnoxij, quæ quod velit per vim extorquere potest. Quam etiam ob causam nunc cum prole mea fronde coronatus ad Mineræ aram supplicanti similis sedeam, quis sim his qui me non norunt enarrare oportet. Hippocrates Medicus Cous, ò viri, graui & honesta de causa me ipsum & liberos vestre multitudini cognoscendos trado. Vos etiam mihi sanè familiares estis, inter quos (re vera) plurimos, & in vestris vrribus, vt paucis expediam, noti sumus. Nomen verò meum vltimus quàm forma processit. Id autem causæ ex arte mea, quæ sanitatem & vitam tueitur, fuisse videtur, quòd non solum hominibus qui vestram regionem incolunt, verum etiam multis Græcis vobis finitimis notus sum. Cur autem tantum negotium peragendum susceperim, iam referam. Atheniensibus malè vertet (Viri Thessali) qui Metropolim vestram Coi in seruitutem redigentes, libertatem à maioribus acceptam, priuato sibi iure vendicant, neque cognationem reueriti, quæ illis est cum Apolline & Hercule, & ad

Enium & Sunium eorum liberos peruenit, neque illis in mentem venit Hercules beneficiorum, quæ vobis & nobis communis ille Deus & bene volens, in illos contulit. At vos per Iouem supplicum curam gerentem, & per penates Deos foras prodite, & vestræ dignitatis memores in libertatem asserite.

Thessali Hippocratis filij Legati Oratio.

10 **C**onsentaneum esse arbitror, viri Athenienses, ut is qui apud vos dicturus venit, cum multitudini notus non sit, primum quidem quinam & vnde sit demonstrat, deinde verò reliquam orationem persequatur. Pater certè mihi est Hippocrates, quem quantam habeat in arte Medica facultatem, optimè nostis, nomen verò Thessalus, qui & inter vos non in postremis, nec in paucis sum cognitus. Patria mea Cos est, quæ qua ratione vobis ab antiquo coniuncta sit, cæteri dicent qui in enarranda historia plus valent. Huc autem veni à patre missus, quatuor in vos à nobis collata beneficia cōmemoraturus. Vnum quidem vetus quod-

20 dam, maiorum nostrorū memoria, in omnes Amphictyones commune, quorum vos non minima pars estis. Alterum verò hoc aliquanto maius, quod etiam ad plurimos Græcos permanuit. Et hæc quidem ab vrbe nostra & maiorib⁹ nostris profecta deprehenduntur. At tertium patris est proprium, & tantum quantum nemo vnquam hominum, tū apud vos, tum apud multos Græcos posuit. Quartum & vltimum mihi cum patre commune est, quod nec iam in multos, sed in vos ipsos redūdauit. Quod quauquam cum prioribus beneficiis comparatum, paruum videri queat, ad aliorum tamen beneficia collatum, magnum est. Atq; hæc quidem beneficia, ut paucis comprehendam, quemadmodum dixi, ita se habent. Vera autem esse non solum dicere, sed etiam demonstrare cōuenit. Orationis igitur nostræ exordiū ab officiis nostris sumam, ac primum antiquissima referā, in quibus longiora fortasse & fabulosiora narrare videbor. Quibus autem vetus dici desiderat. Olim enim Crisæa gens fuit & circa Pythicum templū habitabat, terram autē quæ nunc Apollini dicata est, incolebat. Crisæus verò campus vocatur, quem Locri accolunt, & in quo sunt Melæna. Cirphius au-

tem mons, cui Phocenses adiacent. Cirræi verò cum numeroſi eſſent, potentes & diuites, his bonis inſolentiùs abutentes, multa grauiã & iniuſta perpetrarunt, in Deum etiam impiè ſe gerentes, Delphos ſubiugantes, vicinos diripientes, colonos deprædantes, vxores & liberos abducentes, & in eorum corpora flagitium committentes. Ex quibus ira commoti Amphictyones, immiſſo in eorum agros exercitu, iisq̃ue prælio ſuperatis, regionem deuaftarunt, & vrbes expugnarunt. Vbi qui multa & nefaria perpetrarunt, in miſerabiles calamitates inciderunt, neque minores pœnas quàm aliis inſiſſerant, perſoluerunt. Ex quibus ſœliciffimi fuerunt, qui hoſtium manibus perierunt. Deinde qui bello capti ſunt, quiq̃ue ad aliam regionem & vrbes tranſmiſſi ſunt. Neque enim ſua mala ob oculos habuerunt. At qui captiui illic remaſerunt, inſœliciffimi fuerunt, qui ſuam regionem incolentes, cum vxoribus & liberis agros & vrbes igne conflagrantes aſpexerunt. His autem adhuc peiùs debebant, qui intra mœnia perdurabant, cum commemorata mala partim quidem videbant, partim verò ſciſcitan- do reſciſcebant, veris maiora audientes, (ſic enim contingere ſolet) & ſanè ſuæ ſaluti diffidebant. Erat autem illis vrbs prope hunc locum maxima, vbi nunc equeſtre certamen celebratur, inquam mœnibus extructis aliarum vr-
bium exules receperunt, inutilibus verò eiectis neceſſaria comportarunt, & de ſuſtinendo bello cogitabant, ſperantes neque hoſtili manu, neque longa temporis obſidione vr-
bem capi poſſe. Amphictyones verò tum reliqua deſtruxerunt, tum præſidio vrbi impoſito, & ad obſidionem comparato, reliquum exercitum per vrbes dimiſerunt. Succeſſu verò temporis, cum peſtis caſtra inuaſiſſet, militibus ægrotantibus, quibusdam etiam morientibus, aliis quoque propter morbum præſidium deſerentibus, Amphictyones turbati ſunt, & varia inter ſe conſultabant. Sic autem in rebus communibus quodammodo fieri ſolet. Demum verò morbum indignè ferentes, & bellam deſperantes, rem Deo commiſerunt, & quid agendum foret interrogauerunt. At ille bellum gerere iuſſit, & victoriam pollicitus, ſi Cò peterent, ceruique filium cum auro in ſubſidium adducerent, idq̃ue feſtinabundi, priùs quàm Cri-
ſæi

ſei in adyto tripodem diriperent, alioqui urbem capi non
 poſſe. Quibus auditis Co profeſti oraculum renunciaue-
 runt. Hærentibus autem Cois & vaticinium ignorantibus,
 ſurrexit ex Aſclepiadarum genere quidem ex maioribus
 noſtris Medicus inter Græcos eius temporis procul omni
 dubio præſtantiffimus, ei nomen erat Nebrus, qui dixit
 oraculum præcipere vt ad ſe venirent. Siquidem Deus vo-
 bis conſuluit, vt Coprofeſti, Cerui filium in ſubſidium ad-
 duceretis. Hæc equidem eſt Cos, ceruorum fœtus Nebri
 10 appellatur, Nebrus autem mihi nomen eſt. Quodnam
 verò ſubſidium malè habenti exercitui potius fuerit quàm
 Medicus? Et certè, minimè conſentaneum exiſtimo, vt eos
 qui in tantum Græcos diuitiis ſuperant, Deus Co venire iuſ-
 ferit, vt aureos nummos peterent. Verùm oraculum iſtud
 in familiam meam venit. Chryſus enim mihi vocatur filio-
 rum meorum natu minimus. Hic autem omninò & ſpecie,
 & animi virtute (ſi patri dicere licet) omnibus ciuibus præ-
 cellit. Ego igitur, niſi quid aliud vobis videatur, nauis actua-
 ria quinquaginta remorum, meis ſumtibus auxiliis medi-
 20 cis & bellicis inſtructa, & ipſe veniam, & filium meum de-
 ducam, vt vtroq; modo vobis auxilium feramus. Quæ cum
 dixiſſet, his qui miſſi fuerant placuerunt. Hic verò Nebrus
 Calydonium apud ſe educatum, cuius ſtatim, cum res tulerit,
 mentio fiet, ſecum nauem conſcendere iuſſit. Cum igitur
 ad locum caſtrorum hi perueniſſent, Deus lætatus eſt.
 Nam & militum mortes ceſſarunt, cumque diuina quadam
 fortuna equus Eurylochi, qui belli dux & Theſſalus erat, &
 originem ab Heraclide altiùs repetebat, in puluere volu-
 tatus, canalem ex quo aqua in urbem deducebatur, vngula
 30 percuffiſſet, Nebrus eam venenis reſecit, ex quo Criſæorum
 ventres in exitium adducti ſunt, idque multum certè ad
 capiendam urbem contulit. Indeque velut Deo aperte au-
 xilium ferente, obſidentium animi ſublati ſunt. Cum au-
 tem impetum in muros facerent, & his qui in mœnia con-
 ſcendiſſent præmia proponerent, validiſſimum certamen
 fuit, vrbsq; capta eſt. Chryſus enim primus in murum con-
 ſcendit, & turrim occupauit. Eum autem è veſtigio ſeque-
 batur ſimul dimicans vir ille Calydonius, de quo ante dixi.
 Chryſus quidem ex ſumma turri decidit, hafta percuffus

à Mermode Lyci fratre, qui cùm tripodem direpturus in
 alytum venisset, lapidibus obrutus petiit. Sic igitur vr-
 bem ceperunt, Nebi que auxiliū cum Chryso, tum in
 M. dicis, tum in bellicis rebus bene respondit, Deus que
 verax fuit, & quæ promiserat præstitit. Quibus de cau-
 sis Amphictyones Apollini templum quod nunc Delphis
 est dicarunt, certamen que Gymnicum & equestre, quod
 nunquam antea, nunc constituerunt, totam que Crisæo-
 rum regionem consecrarunt, ea qui dederat ob editum o-
 raculum reddentes, Chrysum que Nebri filium in circo 10
 equestri sepelierunt, & statuerunt vt ei Delphi publicè pa-
 rentarent. Asclepiadis verò in Co in Nebri gratiam vaticin-
 andi prudentia concessa est, quemadmodum iis qui sa-
 crorum rituum memoriæ præfecti sunt. Calydoniis au-
 tem ob illius viri & officij meritum, etiam nunc apud Del-
 phos prima vaticinandi partes & victus publicus cōcedun-
 tur. Verùm ad nostra redeo, quod que vera refero inde pa-
 tet, quod cùm pater & ego accessissemus, Amphictyones
 hæc renouarunt & confirmarunt, Delphis que columnæ
 inscripta legenda proposuerunt. Atque huius quidem ora- 20
 tionis exitus liquidò ostendit maiores nostros de vobis ef-
 se bene meritos. Ea verò dimissa, aliam de iisdem, non ta-
 men eandem assumam. Cùm enim Magnus ille Rex cum
 Persis & barbaris, in Græcos qui eum aqua & terra arce-
 rent, exercitum duceret, patria nostra maluit cum toto po-
 pulo perire, vt ne in vos & eos qui vobiscum sentirent arma
 sumeret & expeditionem naualem mitteret, sed excelso a-
 nimo renuit honestum quid & maioribus suis dignum sen-
 tiens, qui terra editi & Heraclidæ dicuntur. Iplis igitur pla-
 cuit, vt quatuor quæ erant in insula omnibus relictis vrbi- 30
 bus, in montes confugerent, & salutem viribus omnibus
 retinerent. Ex quo sanè quid non mali obtigit, regione de-
 uastata, liberis corporibus in seruitutem abductis, & hosti-
 li iure interfectis, vrbe que & cæteris præfidiis ac templis
 in cinerem redactis. Quinetiam Artemisæ Lygdamis filię
 pro patrum victoria, permillum erat omnia quæ reliqua
 erant asportare. At enim à Diis (vt res docuit) derelicti non
 sumus. Sed immanibus exortis tempestatibus naues omnes
 in periculum adductæ sunt, plæræ que etiam perierunt, & in
 cius

eius exercitum crebra fulmina deciderunt, in insula nostra raro fulmine appetita. Feruntur etiam Heroum spectra mulieri esse visa, quibus omnibus perterrita, atrocibus ceptis post acerbam confessionem destitit, quæ quòd dictu acerba sint, etiam à me dimittantur. Hoc verò loco maioribus etiam meis quæ sint illis valde propria, neq; falsa reddam, Coos nunquam aduersus vos, neque Lacedæmonios, neque alios Græcos spòte arma sumsisse, quamuis multi qui simul insulas & Asiam incolunt, bello cum Barbaris, nulla vi coacti, coniuncti essent. Tunc enim vrbi præerant Cadmus & Hippolochus, qui re vera ex nostris sunt maioribus. Nam Cadmus qui Senatum etiam regebat, ex matris meæ maioribus est. Hippolochus verò ex Asclepiadum familia, à Nembro qui Crisæos simul euertit, quartus est. Nos autem Asclepiadæ ex virili stirpe sumus. Proinde præclarum hoc maiorum nostrorum facinus amplecti vos decet. Nunc autem ad Cadmum redeo. Hic certè ornamenti Græciæ adeò studiosus fuit, vt cum regio Artemisiæ obsidione soluta esset, vt relicta isthic vxore & familia, cum iis qui eadem sentiebant, in Siciliam profectus sit, vti Gelonem eiusque fratres ab amicitia cum Barbaris contra Græcos contrahenda diuerteret, multaque alia præclara facinora perpetravit, quæ verbis exaggerare tempestiuum non est. Ac certè quidem hæc & eiusmodi sunt publica nostrorum in vos & reliquos Græcos officia, vt me dicendi facultas deficiat. Iam verò eo deuenio vt Hippocratis patris mei beneficium vobis in mentem reducam, quod cum recenseo, verum me dicere sic comperietis. Cum pestis ex Barbarorum regione, quæ supra Illyrios & Pæonas sita est, decurreret, cumq; malum ad hanc regionem peruenisset, istarum nationum Reges, pro rei Medicæ fama, quæ re vera vites suas quocumque extenderat, ad patrem meum in Thessaliam mittunt, qui illic fanè, vt prius, etiam nunc domum habet, ipsum vt auxilium ferret accersentes. Neque aurum solum & argentum, reliquasque opes se missuros receperunt, verum etiam si succurreret, quæcunque vellet reportaturum. Ille verò percontatus quænam apud eos peculiare agitationes contingerent, & æstus, & ventos, & aëris perturbationes, reliquaque quæ corporum habitus ex præsentis statu agitare

queunt. Quæ certè omnia edoctus, eos redire iussit, respon-
 so dato se non posse ad illorum regionem proficisci. Quàm
 citissimè autem potuit, ipsos quidem Thessalos ad mone-
 re constituit, quibusnam modis ab ingruente malo sibi ca-
 uerent, & conscriptam medelam, per vrb-s proposuit. Me
 autem in Macedoniam misit. Cum Regibus enim Hera-
 clidarum, qui illic regnum obtinent, nobis paterni offi-
 cij familiaritas intercedit. Etego quidem ex Thassalia quò
 me parer ire iussit discessi, auxilium illis laturus. Mihi ve-
 rò constitutum erat, vt ad vestram urbem accederem. Dra-
 conem autem fratrem meum ex Pagasis profectum. Hel-
 lespoatum nauigare iussit, consimili præceptione instru-
 ctum quam ipse dederat. Neque enim loca omnia eadem
 ferunt auxilia, quòd ex aère ambiente similia non sint o-
 mnia. At Polybium cui filiam suam sororem meam loca-
 uerat, & reliquos discipulos, ad diuersas vrbes misit, vt ad
 fora & compita profecti quamplurimis subueirent. Re-
 bus autem in Thessalia confectis, ad vicinas nationes, vt il-
 lis auxilio esset, se conferebat. In Pylas verò profectus, Do-
 riensibus & reliquis simul Phocensibus auxilium supp-
 ditauit. Cumque Delphos peruenisset, pro Græcis Deo sup-
 plicauit, & sacrificio peracto, ad Bœotos se contulit, iisque
 simili modo suppetias ferens, ad vos profectus, plurima
 quæ ad salutem satis essent, quæque ego nunc adicio peni-
 tus ex animo dixit. Quæ autem dico vera esse, multos ex
 vobis nosse arbitror. Neque enim ita pridem id contigit,
 sed nonus hic annus agitur, ex quo in Peloponnesum mis-
 sus profectus sum, iis qui eam incolunt auxilium allaturus.
 Nobis autem vndique & verbis, & re, dignus honor obue-
 niebat, adeò vt minimè nos pœniteat, cum lilyriorum aut
 Pæonum lucro non commutasse. At quæ à vobis sunt con-
 cessa, ad reliquas vrbes collata, magna sunt. Vestra enim
 respublica reliquis præstat. Athenæ enim ad gloriam no-
 scio quid reliquis vrbibus sublimius habent. Quinetiam
 corona illa aurea in theatro vestro imposita, ad summum
 gloriæ culmen ipsum perduxit. Sed & bonū illud cumula-
 stis, dum patrem meque publicè Cereris & Proserpinæ my-
 steriis ac sacris iniastis. Atque hæc quidem tria sunt tum
 vrbis, tum maiorum nostrorum, & patris mei in vos cum
 multis

multis Græcis beneficia, quæ quantum licuit verbis velut
 fune euoluto extensa, vobis obtendere tentavi. Quartum
 verò beneficium oratione mea repetam, quod velut propo-
 sui in vos ego paterque meus collocauimus. Cum enim Al-
 cibiadem vrbs in Siciliam cum multis copiis mitteret, ne-
 que tamen tam multis quàm admirandis, siquidem facta
 spectentur, cumque in concione sermo de Medico incidisset,
 quem exercitum sequi oporteret, in medium progres-
 sus pater meus, me quoad classis abesset, suis sumtibus in-
 10 structum, citra vllam mercedem, ad curanda vestra corpo-
 ra daturum recepit, parui suam vtilitatem existimans, quòd
 certò sciret id vobis vsui fore. Ego enim non tantum dum
 vobis inseruio facultates meas insumsi, verum etiam aliis
 magnis operibus præfectus eram. Idque eorum quæ dictu-
 rus sum est minimum. Maluit enim pater in me filio & in
 terra aliena fluctuare, & maritima ac bellica, morborum-
 que pericula experiri, quæ iis qui errabundam vitam de-
 gunt magis incumbere solent, quàm iis qui certam vitæ ra-
 tionem sequuntur. Nouerat enim gratiam gratia remetiri,
 20 ri, & non veluti re aliqua emta, & ex manu in manum se-
 mel tradita, discedere. Et hæc quidem præstitit. Ego autem
 cum illius sim filius, vt vobis auxilium ferrem nihil dili-
 gentiæ neque artis prætermisi, meque si quando occasio
 tulisset vobiscum periculis obieci, neque ad hæc ambo præ-
 standa aut morbus, aut labor, aut maris & hostilis manus
 metas deterruit. Cuius rei testimonium non ab aliis qui-
 busdam, sed à vobis ipsis petendum est. Quare si quis con-
 tradicere velit, confestim surgat, sed me mentiri non existi-
 mo. Hæc autem per triennium præstiti, corona verò aurea
 30 donatus & longè honorificentius acceptus, domum ad nu-
 ptias redij, vt & artis & generis nostri successores relinque-
 rem. Et hæc quidem à ciuitate, maioribus nostris, & patre,
 à meque, in vos profecta sunt. Dictum etiam est quibus
 commodis affecti à vobis fuerimus. Multos autem ex vo-
 bis mirari arbitror, quorsum hæc à me recenseantur. Vt
 igitur & vos sciatis, & quæ cupio mihi eueniant, dicendi
 tempus est. Pater meus & ego (viri Athenienses) à vobis pe-
 titimus, (hac enim oratione amici & liberi à vobis amicis &
 liberis impetrare debemus) ne contra patriam nostram ar-

ma hostilia feratis. Quòd si deceat, quemadmodum sanè
 eos decet, qui suæ salutis causa in medium prodierunt, etiam
 rogamus, ne nos, quos talibus actantis honoribus antea
 dignos censuistis, seruorum loco habeatis. Ad hæc etiam
 (sic enim dicere conuenit) supplicamus, ne res nostras vo-
 bis belli iure subditas possideatis, si nobis longè inferiori-
 bus superiores fueritis, sed istud consideretis, quòd alia ali-
 ter fortuna citò præcipitat, & quandoque magni pauorum
 opem implorarunt, potentioresq; per debiles salutem con-
 secuti sunt. Manifestum verò arbitror, vt ne citariùs quidem 10
 mihi demonstrandum sit, quòd in rebus bellicis ab vno ho-
 mine, nec ciuitas solùm, verùm etiam multæ nationes iam
 aliquando vtilitatem consequi visæ fuerint, & vbi ars valet,
 ne nos despiciatis. Neque enim despiciendi sumus, velut hu-
 ius rei testimonium penes vos est. At præcipio quidem, Dij
 illi à quibus nos oriundos gloriamur, Æsculapius & Hercu-
 les, ad hominum vtilitatem nati sunt, eosq; ob virtutem
 qua cum isthic agerent erant præditi, deorum loco omnes
 habēt. Vrbs autem mea, & ego qui apud vos dico, velut ho-
 minum sermones continent, ab eiusmodi originem repeti- 20
 mus. Ex quo sanè etiam pro Græcis vtrosque hac in parte,
 & in præclarissimo quoque facinore stesisse planum erit.
 Neque enim res Troianæ fabulis sed factis continentur, in
 quibus Cos non vna de multis, sed maxima in auxilio fe-
 rendo fuit. Sic verò etiam Æsculapij filij, non arte solùm, ve-
 rum etiam armis Græcis auxilium suppeditarunt. Machaon
 certè animam in Troade reliquit, velut de his scribētes tra-
 dunt, cum ex equo Priami urbem intraret. Ne nos sanè vel
 ex eo quòd contribules sumus, vel ex eo quòd inter auxilia-
 res Græcis auxilium tulimus, iniquè opprimatis. Non pro- 30
 ducam longiùs, neque Crisæorum res, neque Persarum re-
 peram, quandoquidem ea audiuistis, magisq; sunt in mani-
 bus, quam nuper commemorata. Quinetiam sic in animo
 reponite, impium esse de se bene meritos contumelia affi-
 cere. Nos autem de vobis bene meritos cum facta testen-
 tur, quales vos esse constabit, si ex maioribus orti, quales fa-
 bularum scriptores ferunt, iniuria laceffere quàm benefici
 esse malueritis? Neque enim quicquam atrocius dicere vo-
 lo. Illi enim (viri Athenienses) Heraclidis quidem gratias re-
 tulerunt,

tulerunt, aliis autem multis à quibus beneficia acceperant, auxilio subuenerunt. Dies me sanè deficiat, si longa enarratione enumerem quanta bona iis obuenerint, qui nullam in re de vobis sunt bene meriti. In vosmet ipsos intueamini, meque vel tacente, cognoscite qualia perpetretis. Mala res est potentia, (viri Athenienses) neque enim nouit quæ sua sunt intra modum in aliud tempus asseruare, verùm & verbis quibusdam & gratibus exitio fuit. In alios autem tanquam in speculum intuentes, videte quæ ipsi facitis. & me
 10 vera dicere intelligite. Et noua lex est, quæ eum qui sibi rerum prosperum successum persuadet, vetat etiam ad difficilia respicere. Non hoc est vestrum. Plarunque enim sic etiam fortunam estis experiri. Nulla vos læsimus iniuria, quòd si læsimus, non armis, sed verbis iudicium experiamur. Istud etiam à vobis peto, ne efficiatis vt aliis qui nobis auxilium ferent hoc beneficium debeamus. Auxilium enim ferent, si quidem rectè faciant, qui intra Thessaliam Argo, Lacedæmona, Macedoniam sunt Reges, & sicubi alij Heraclidæ, aut Heraclidis cognatione coniuncti. Præstat citra vim,
 20 quam vi coactos iura exercere. Nihil dico de his qui nos ad defectionem sollicitant, verùm hoc vobis aperio, nos multis curæ esse, aut certè fore, nisi hominum beneuolentia de medio omninò sublata est. Ego igitur cum mihi sit exitiis dicendi facultas, & me ad aliarum rerum studium adiunxerim, hinc finem dicendi faciam. Peto autem à vobis per hospites nostros, & eos qui nobis consulere consueuerunt, Deorum & Heroum gratia, & beneficiorum quæ homines inter se conferunt, vt de possis inimicitias quas aduersus nos geritis, vos ad amicitiam conuertatis. Quæ si
 30 in hac ciuitate vestra nobis non successerint, haud scio, vndenam, quæ cupimus, consequamur.

Hippocratis genus & vita, ex Sorano.

Hippocrates genere quidem Coos fuit, Heraclidæ & Phænaretis filius, ab Hercule & Æsculapio ortum ducens, ab vno quidem vigesimus, ab altero verò decimus nonus. Eius autem generis seriem commemorant Eratosthenes & Phericydes, & Apollodorus, & Arius Tarsensis. Heraclidæ verò parentis sui discipulus extitit, deinde Herodici, & ex quorundam opinione etiam Gorgiæ Leontini oratoris, & Democriti philosophi Abderitani. Peloponnesiacis temporibus vixit, natus vt tradit Istomachus in primo de Hippocratis secta, primo octogesimæ Olympiadis anno, vt verò Soranus Coos literarum monumenta in Co perscrutatus addit, regnante Abriada, mensis Agriani sexto & vigesimo die, quo etiam in hunc vsque diem Coos Hippocrati parentare ait. Arte autem Medica & vulgaribus disciplinis excultus, vita functis parentibus patria excessit, quòd tabularium in Cnido incendisset, vt eum quidem contumeliosè criminatur Andreas, in suo de Artis Medicæ origine libro. Alij verò id eo proposito fecisse dicunt, vt quæ in pluribus locis cõficiabantur spectaret, & in ea varietate se magis exerceret. Vt verò Soranus Coos narrat, per somnũ admonitus vt Thessaliam incoletet. Per totam autem Græciam Medicinam faciens admirationi fuit, adeò vt ad Perdicam Macedonum Regem, qui tabe laborare existimabatur, publicè vocatus cum Euryphonte, qui eum ætate excedebat peruenerit, & animi morbum esse indicarit. Cùm enim post Alexandri patris mortem, Phylam eius pellicem amore deperiret, ad eamque re delata, postquam ex eius conspectu illum prorsus immutari animaduertit, propulsato quidem morbo, Regem sanitati restituit. Ab Abderitanis etiam vocatus est, vt eò se conferret, & Democritum quidem insania laborantem curaret, totam verò urbem peste liberaret. Quinetiam cùm in Illyrios, Pæonas & Barbarorum regionem pestis ingrueret, earum gentium regibus rogantibus vti sese ad illos conferret, à legatis edoctus quinam illic venturi vt plurimum perflarent, illos re infecta dimisit. Cùm verò recta coniectura iudicasset morbum in Atticam peruenturum, id quod futurum erat præuidens, tum urbem,

bium, tum discipulorum curam suscepit, in tantumq; Græ-
 cos dilexit, ut cum eius nominis gloria ad Persas fama per-
 uenisset, eaque de causa Artaxerxes per Histanidem Hel-
 lesponti præfectū cum magnis muneribus ab eo peteret, uti
 ad sese veniret, id ob grauitatem, pecuniæ contemptum, &
 propinquorum amorem recusarit, velut per epistolam ad
 eum scriptam ostenditur. Patriam etiam à bello quod ei in-
 ferre parabant Athenienses liberauit, Theſſalis in auxilium
 vocatis, ideoque spendidos honores apud Coos consecutus
 10 est. Quinetiam à Theſſalis, Argiuis & Atheniensibus hono-
 rificè acceptus est, qui cum ab Hercule secundum publicè
 sacris Eleusiniis initiarunt, ciuitate donarunt, victūq; ei pu-
 blicum in Prytaneo eiusque posteris dederunt. Candidè &
 liberaliter studiosos artem docuit, debito addito iureuran-
 do. Obiit apud Larissæos, quo tempore Democritus mor-
 tuus esse fertur, ut quidam tradunt, ætatis anno nonagesi-
 mo, ut alij verò, octuagesimoquinto, alij centesimoquar-
 to, quidam etiam centesimo nono. Inter Gyrtōnem & La-
 rissam sepultus est. Et in hunc vsque diem monumentum
 20 ostenditur, in quo multo tempore examen fuit quod mel
 conficiebat, quo nutrices infantes superficiali oris vlceri-
 bus (aphthas dicunt) laborantes apud tumulum illinebant
 & facillè liberabant. In multis autem eius imaginibus capi-
 te velato pingitur, cum pileo ut quidam dicunt, velut Vlyſ-
 ses, quod est nobilitatis insigne, alij verò, cum pallio, & ex
 his alij quidem id fieri propter decorum volunt, quòd calu-
 sset, alij verò propter capitis imbecillitatem, alij autem ex-
 pressa sanè significatione, quòd principis animæ sedem pro-
 bè munitam esse oporteat, alij peregrinationis amorem in-
 30 dicare istud dicunt, alij scriptorum obscuritatem, alij verò, ut
 demonstraretur etiam sanitatis tempore quæ nocent vitari
 oportere. Quidam verò, quòd ne manuum administratio
 impediretur, comprehensam circumfluentem vestimenti
 laciniam in caput reiciebat. De ipsius autem scriptis ma-
 gna est dissensio, cum alij alia sentiant. Vnde cum variæ cau-
 sæ iudicio tenebras offundant, de his non est facile, certum
 quid statuere. Primum quidem agnominatio. Secundum
 dicendi stilum seruare posse. Tertium quòd vnus & idem
 quandoque robustius, aliàs remissiùs per ætatem scribat,

aliasque præter hæc causas recensere liceat. Pecunias neglexerit, morum grauitate excelluit, Græcos maximè dilexit, quare etiam gentiles suos omni studio coluit, adeò vt totas ciuitates (quemadmodum dictum est) pestilentia liberauerit. Ex quo & præclaros honores, non apud Coos tantùm, sed & Argiuos & Athenienses adeptus est. Mortuus duos reliquit filios, Thessalum & Draconem, ac discipulorum magnum numerum. Clarissimos autem suos filios reliquisse dicitur.

FINIS.

INDEX

INDEX

IN HIPPOCRATIS COI OPERA
OMNIA, TVM VERBORVM TVM
RERVVM MAXIME MEMORABILIVM,
ordine Alphabetico decurrens, quam
plenissimus :

*In quo prior numerus paginam : alter cum litera V
versiculum designat.*

<p>A Cœna stādum, 342. v. 10
 Afecundis liberatio 659.
 v. 10
 Abderæ virgo febre correpta
 quomodo liberata 1015. ver-
 sicul. 10.
 Abortiones è febrib⁹ in Tha-
 so 962. v. 20
 Abortiones foetuum, 193. v. 20.
 quando accidunt, 217. v. 10.
 & 219. v. 10
 Abortionum molestiæ 675.
 vers. 10.
 Abrotanum purgationi mu-
 lierum accommodatum
 627. v. 20
 Abscedentia in morbis quæ
 fiat, quomodo dignoscan-
 tur, & quo tēpore fiat abs-
 cessus 979. v. 10
 Abscessus ad aures quibus &
 quando contingat, 88. v. 30.
 & 89. v. 5. 10. 20. 80. & 90. v.
 10. 114. v. 10
 Abscessus ad crura quam cō-
 siderationem requirāt 56.
 v. 10
 Abscessus ad crura qui, & quā-</p> | <p>do utiles, & qui minus. 52.
 v. 30. & 53. & v. 10
 Abscessus in vulneribus capi-
 tis 925. v. 30
 Abscessus iuxta aures 121. v. 10
 & 145. v. 10
 Abscessus ossium fractorum
 802. v. 30
 Abscessus propria 91. v. 10
 Abscessus quando supra, &
 quando infrà eueniant 61.
 v. 10.
 Abscessus qui optimi 97. v. 20
 Abscessus quo ætatis tempo-
 re accidat 122. v. 20. & quo
 anni tempore, ibidem.
 Abscessus quo anni tempore
 plerunque contingant 52.
 53. & 56. v. 10.
 Abstinētia cibi, cōsuetæ 372.
 v. 10. & vini, 491. v. 10
 Abstinētia in articuloꝝ re-
 positionibus 876. v. 10
 Accessiones in acutissimis
 morbis quæ & quomodo
 fiant. 66. v. 20
 Accidentia in morbis acutis;
 383. v. 10
 Ffff 2</p> |
|--|--|

IN HIPPOCR.

- Accessiones in morbis quid portendant 1035. v. 10
- Acetabula in corpore humano duo. 403. v. 20
- Acetabuli perrupti repositio 895. v. 10.
- Aceti vis in victu 328. v. 20
- Acetum, eiusque vis, 379. v. 30
- Acetū mulieribus aduersum 379. v. 30
- Ἀκρωτιον summus humerus 880. v. 20
- Acre medicamentum, & eius vis 1042. v. 10
- Acuti morbi intra quod tempus iudicentur, 67. v. 30
- Adeps suillus vlcera emollit 906. v. 10
- Adiantum 604. v. 30
- Ad mortem inclinantia, quomodo iudicentur, 68. v. 20
- Adolescens serpente deuorato, mortuus est 1054. v. 10
- Adolescens Melibææ morbo correptus ex venere, phrenitide periit 1020. v. 20
- Adstrictionis medicamētum 427. v. 10
- Æger sputo quando stranguletur 497. v. 10. & initia quod dies, ibidem
- Ægides quid, & cur sic dictæ. 104. v. 10
- Ægri officium 776. v. 20
- Ægri quando è capitis vulnribus moriantur 917. v. 10
- Aegrorum cōmissis quomodo à medio obuiandam. 93. v. 20
- Aegrorum partes exteriores frigida, interiores calida existentes quomodo sananda 530. v. 30
- Aegrotū quatuordecim morbi 968. v. 10
- Aegrotantis auida potatio, oculorum obtus⁹ prauus, signa mortem antecedentia 1039. v. 10
- Aegrotantiū curationi & medicis expositorū mors vnde contingat potissimum 6. v. 20
- Aegrotantium genera quot 1175. v. 10
- Aegroti cur imparibus diebus maximè affligantur 512. v. 20
- Aegrotian omnes sanitatem assequantur, 43. v. 20
- Aequalitas laborum & cibi, 352. v. 10
- Aequinoctia & præcipue autumnale cur ægrotis periculosa 262. v. 30
- Aeris condiciones quibus in morbis cōsiderandæ 1035. v. 10
- Æstate qui morbi oriantur 1176. v. 10
- Æstas quos morbos etate præuectiorib⁹ afferat 1126. v. 20
- Æstas quos morbos gignere soleat 977. v. 20
- Æstas quos morbos senibus afferat 1126. v. 30
- Æstas quos morbos recēs natus, & ad dentitionem progressis

I N D E X.

- gressis pariat 1126.v.10
 Aestas sanguinē generat 167.v.10
 Aestus in præcordiis relictī malū portendūt. 75.v.30
 Actati paruulæ comitialis morbus plærunque lethalis, 290.v.10
 Actatis differentia in curatione articulorum manuum, 832.v.30
 Aether veteres quid dixerint, 206.v.30
 Ἀἰθῆραι quales pustulæ & vnde oriuntur 427.v.20
 Affectiones mulierum ex nō celebrato coitu, 631.v.30
 Affectiones, quæ hominibus ex facultatibus ac figuris proueniunt, quomodo cognoscendæ & diiudicandę, 26.v.10.
 Affectuum variorum prænotiones & signa 1056.v.10. & 1057. 1058. v. 10. & v. 20.
 Affectus & symptomata varia in Æno 992.v.30
 Affectus hominum quomodo, & vnde cognoscendi, 19.v.10. vnde oriuntur. 23.v.10.
 Affectus hominum varij & diuersa symptomata in Thaso 983. 984. & 985. v.10
 Affectus varij, passionēs & symptomata in Perintho 985.v.30
 Ἄγαν quid 787.v.10
 Agni casti folia 659.v.20
 Ala brachij 825. v.10. & de vstione circa eam, ibidem
 Alienatio mētis vnde. 119.v.5
 Alimenti vehiculum humiditas 363.v.30
 Alimētis vis & efficacia 359.v.30
 Alimentorum causæ quotu-lices, 360.v.30
 Alimentorum principium & finis 360.v.10.
 Alimentorū varietates & differentię 362.v.10
 Alimētum flatuosum quæ exhibere soleant 324.v.30
 Alimentum hominum & reliquorum animantiū quale, & quotuplex 274.v.10
 Alimentum pueri in vtero. 209.v.10
 Alui album recementū mortem prænunciat.
 Alui deiectio in ægrotis quæ laudari & optari possit. 48.v.5
 Alui egestiones albę molestę. 84.v.30
 Alui excrementum album mortem prænunciat 114.v.30
 Alui excrementum glutinosum, sincerum, quid prænunciet 166.v.30
 Alui excrementum nigrum 167.v.10
 Alui exturbatio, 122.v.10. & 170.v.20.
 Alui excrementum spumans & circūbiliosum 166. v 30

I N H I P P O C R.

- Alui pituita 699. v. 30. eiusque
curatio ibidem
- Alui profluuia mitia. 105. v. 20
- Alui secessus quando cessatur
prædic possit. 105. v. 20
- Alui prærubra pituuias. 75.
v. 20
- Alui secessus sui semper simili
lis 985. v. 30
- Aluum deficientia, 325. v. 10
- Aluus humecta lethalis 170
v. 30
- Aluus humescens quid denotet
78. v. 10
- Aluus intercepta & arctè con-
clusa quid 79. v. 10
- Aluus ignea 260. v. 10
- Aluus quando effundatur 113.
v. 20
- Aluus quando & quibus pro-
rumpat, 88. v. 30
- Amazonum masculam suam
prolem luxandi consuetu-
do; & que ei causa 854. v. 30
- Amynthæ filij morbus 1035. v. 30
- Anaxionis in Thaso morbus,
eiusque symptomata 1015.
v. 20
- Androgyni qui & cur sic dicti,
88. v. 10. eorumque procrea-
tio, ibidem
- Angina quid 462. v. 20. alia
Græcis ἀνάθροισ dicta 463. v.
10. 985. v. 10
- Anginæ quando mortem af-
ferant 142. v. 7. & 142. v. 30.
& 143. v. 10. & 10. 30
- Angina quid importet 996. v.
10
- Angina 461. v. 20. eiusque u-
ratio, ibid.
- Angina 384. v. 10
- Angina quo anni tēpore me-
tuenda 384. v. 10
- Angina unde, 415. v. 10. & 453.
v. 30
- Angor in diebus iudicatoriis
malus 115. v. 5
- Angularis figura an doloris
expers sola dici possit 938.
v. 10
- Angularis forma que dicatur,
& quando requiratur in
curationibus 937. v. 10
- Anisum 622. v. 30
- Ἀντικνήμιον anterior tibiæ
pars 799. v. 20
- Animalia in victum quæ ad-
hibenda, 325. v. 20
- Animi cognitio per naturales
notas 995. v. 10
- Animi deliquium 867. v. 10
- Animi furor, 318. v. 30
- Animi natura bona 318. v. 10
- Animi per naturales notas
cognitio, 993. v. 10
- Animositatis Europæorū ho-
minum causæ, 271. v. 20. 30
- Animus an animo in genera-
tione cōmiscetur 313. v. 30
- Animus prudētissimus 319. v. 20
- Animus somno perturbatus
344. v. 10
- Animus stabilis quorum ho-
minum dicatur 316. v. 30
- Anni tempestas in morbis &
curationibus cōsideranda
1078. v. 20

I N D E X.

- Anni ex siderum ortu & occa-
su quomodo discernendi,
261. v. 10
- Anni tempestatū vis in mor-
bis 1123. & 1124. v. 10
- Anni tempora ægrotantibus
quæ bona, quæve mala
1075. v. 20
- Anni tempora ex autumnō &
by: me cognoscenda 261. v.
20
- Anni tempora motuū re-
uersiones plerunque affe-
re solent. 63. v. 10
- Anni tempora quos morbos
& passionēs afferant, 261. v.
10
- Annorum differētiæ in mor-
bis 438. v. 30
- Antigenis vxoris partus qua-
lis 911. v. 10
- Anus procidens in fistulis 911.
v. 10
- Anxietas ex humeri dolore &
brachij vehemēti graui-
tate 1112. v. 20
- Anxietates in morbis quid
designent 1035. v. 10
- Anxietatis medicamentum
1113. v. 20
- Anxietas ex partu 158. v. 20
- Aortæ quales arteriæ, 409. v.
20
- Aparinæ 608. v. 20. quomodo
aliās dicta, ibid.
- Apemāti morbus ex sedis do-
loribus 1030. v. 20
- Aⁿphæ qualia vlcera 706. v.
30
- Aphthę quid & quomodo sa-
natae 1182. v. 30
- Aphorismi Hippocratis spu-
rij & nothi 1145. v. 30
- Aphorismi Hippocratis per
octo sectiones totius ope-
ris, breuem eius summam
succincta serie comprehē-
dentes 122. vsque ad pagi-
nam 1146. v. 10
- Aphorismi Hippocratis 1117.
v. 10
- Aphorismi quarum rerū tra-
ctationem contineant 932.
v. 20
- Apparatus medicorum qui,
35. v. 10
- Apollonius Abderensis quo
morbo & quibus sympto-
matibus vexatus 1018. v. 20
- Apoplexiæ è flatib⁹ ortæ, 279
v. 10
- Aquæ inter cutem origo &
causæ 96. v. 20
- Aquæ lienis repurgatio 505.
v. 30.
- Aquæ munus 379. v. 30. eius
sedes 505. v. 20
- Aquæ optimæ 257. v. 20. de-
terrimæ ibid.
- Aquæ per sectionem eductio
356. v. 10
- Aqua è pudendis mulierise f-
fluens quomodo prohi-
benda 746. v. 30
- Aqua hyemalis in terra quo-
modo se habeat, 200 v. 10.
& in æstate qualis sit, ibi-
dem.

IN HIPPOCRATI,

Aqua intercus breuissimi tē- poris 96. v. 20	Ars medica an citò tradi pos- sit addiscenda 417. v. 30
Aqua intercus in vteris 739. . v. 20	Ars medica an certa & firma tradi possit 417. v. 30
Aqua inter cutem qualis cen- seatur, hominum sanitate considerata. 47. v. 10. & 151. v. 30	Ars medica an naturæ insit 273. v. 20
Aqua inter cutem quomodo curanda 1051. v. 10	Ars quomodo & vnde digno- scatur 5. v. 30
Aqua intercus quomodo ex- trahatur 568. v. 10	Ars quantum à fortuna diffe- rat, & vtri sanitas hominū conualescentium adscri- benda 5. v. 5
Aqua intercus quomodo præ- noscenda 96. v. 10. & 152. v. 20. & 30	Artemisia 231. v. 10
Aqua intercus vnde generetur 256. v. 30.	Arteria calidi multum habet, 208. v. 10
Aqua in vteris 740. v. 10	Arteria magna 236. v. 30
Aqua leuissima quæ 1134. v. 10	Arteriarum origo 246. v. 30
Aqua leuis quæ, dicatur, & vn- de deprehendatur 982. ver- fic. 20.	Artes magnæ sordidæ & illi- berales, 296. v. 20
Aqua multa, ventrem resiste- re coegit 1042. v. 30	Articularis morbi effectus 538. v. 30
Aqua mulsa 740. v. 30	Articularis morbus an lethali- lis 539. v. 20
Aqua mulsa 377. v. 20	Articularis morbus quomo- do curandus 564. v. 10
Aquarum differentia 260. v. 10	Articuli cubiti repositio 830. v. 20. & 832. v. 10
Aquarum qualitates 256. v. 10	Articuli digiti luxatio, repositio & curatio 885. v. 20
Arborum fructus vnde, 291. v. 10	Articuli non repositi pericu- lū mortis afferunt 866. v. 20
Arborū inoculatio, 261. v. 20	Articuli parui in corpore 403. v. 30
Ardores quomodo fugandi, 414. v. 10	Articulis quando reuulsionis metus insit 866. v. 20. & v. 30
Arenulæ seu lapilli in vrina 180. v. 30	Articuli suis sedibus elapsi quomodo restituendi 783. v. 30
Arges serpens / 1054. v. 10	
Aristeivxor's frater quo mor- bo affectus fuerit 982. v. 10	

I N D E X.

- Articuli, 210. v. 10
 Articulorum brachij ab aliis
 differentia 812. v. 20
 Articulorum lapsus in utero
 854. v. 20
 Articulorum manuum repo-
 sitio 832. v. 10
 Articulorum reparatio 784.
 v. 10. & 796. v. 10
 Articulorum reparatio 814. v.
 20. & qualitates 821. v. 10
 Articulus boui cur excidat
 821. v. 30
 Articulus cubiti gibbi dimo-
 tus aut luxatus, quomodo
 restituendus 883. v. 20
 Articulus luxatus non recon-
 ditus in adultis 857. v. 10
 Articulus manus in qua par-
 te luxetur 884. v. 30. eius re-
 positio & curatio 885. v. 10
 Artificum laus unde, 375. ver-
 sic. 20
 Artis medicæ cum reliquis ar-
 tibus collatio, & quid ab
 aliis artificiis differat 309.
 v. 10. 20
 Artis medicæ effecta 308. v. 20
 Artis medicæ tria requisita
 960. v. 10
 Artium magnarum & sacrifi-
 ciorum vanitas 283. v. 20
 Artium nomina unde origi-
 nem traxerint 4. v. 10
 Arundinis fistula 462. v. 30
 Ascarides in pudendo mulie-
 rum 742. v. 30. curatio ibi.
 Ascarides qui dicti 87. v. 10.
 & eorum effecta 124. v. 20
 Aselli quid, & eorum in repo-
 sitione usus 895. v. 10
 Asiæ fertilitas 263. v. 20
 Asia & Europa quibus diffe-
 rant 263. v. 10. & utra alteri
 præstet, ibidem
 Asia multiformes partus edit,
 264. v. 10
 Asiatici homines libidinosi &
 non virilis animi, 268. v. 30.
 & in quo Europæis similes
 265. v. 30
 Asinus ex pacto sublatus quæ
 affectum attulerit 1028. v.
 20
 Asparagi semen 230. v. 10
 Aspasij filij morbus qualis 83.
 v. 5
 Assueratio fallax cum garru-
 litate coniuncta ad errorē
 procliuis, medico fugien-
 da 38. v. 10
 Ασθενεια quales morbi, & va-
 de oriantur 248. v. 30
 Athenæ gloriæ studiosæ 1182.
 v. 30
 Athenæi pueri affectus ex dē-
 tibus 1205. v. 20
 Atheniensium donatio in Hip-
 pocratem collata mille au-
 reorum summam æquauit
 1176. v. 10
 Atheniensium Senaruscōsul-
 tum de Hippocrate 1175.
 v. 30
 Atheniensium in Hippocra-
 tem beneficiū 1176. v. 10
 Atriplicis agrestis semen 738.
 v. 10

IN HIPPOCR.

- Αυστη** morbus resiccatorius
482. v.10.
- Auditio** 211. v.30
- Audicus** cur olfactu valentior
400. v.10
- Aures frigide**, pellucide 127. v.
v.10
- Auris fracta** vinculum an pa-
tiatur 840. v.10
- Auris secta** quale medicamē-
trum requirat 841. v.10
- Auris suppuratio** 840. v.20
- Aurium dolores** è fluxionib⁹
406. v.10
- Autumni morbi** in Thaso
958. v.10
- Autumnus bilē** generat 176.
v.10
- Autumnus** quibus hominib⁹
exitialis 97. v.5
- Autumnus** quos morbos gi-
gnat 977. v.30
- Auxilia ex abscessib.** 108. v.20
B.
- Baccarinum** vnguentum
603. v.20
- Balbutientes** melancholici,
biliosi, & ad iracundiam
præcipites sunt 995. v.10
- Balnei** utilitas, 381. v.10
- Balnearum vsus**, & quomodo
differant ipsa inter se, 332.
v.30
- Balnearum vsus** in quibus mor-
bis adhibendus 380. v.30
- Balneum** & illinitio cum ace-
to prodest 119. v.30
- Barba serior** & rarior 842. v.10
infœcūdiorens homines de-
signat, ibi.
- Barbari** & græcis finitimi me-
dicinam ignotant 14. v.20
- Bilis noxius** & inutilis iucola
1174. v.10
- Bilis prægnantibus** molesta
650. v.10
- Bilis sedes** in corpore huma-
no 504. v.30
- Bilis in corpore humano** con-
stitutio 181. v.20
- Bilis vis** & effectus in anima-
libus conspecta à Demo-
crito 1161. v.10
- Bobus** an excessus accidat, &
quo tempore potissimum
882. v.10
- Boni medici** existimatio vnde
comparetur, 43. v.20
- Boum** macilentia in hyeme
882. v.10
- Brachij caput** 882. v.30
- Brachij & manus habitus** ple-
nior 856. v.10
- Brachij excessus** 823. v.10. &
prolapsus restitutio 824. v.
10
- Brachij extensio** 814. versicul
30
- Brachij fracti** curatio 791. v.
10. medici officium in ea
ibid.
- Brachij os fractum** intra quo
dies firmetur, 791. ver. 30
- Brachium** ad costas alligan-
dum cur, & per quantur
tempus 825. v.2
- Brachium** quid dicatur 94
v.20

I N D E X.

- Brassicæ vis** 617. v. 20
Brutorum semen 185. v. 20
Ervonja alba 695. v. 10
Bulla in lingua 496. v. 20
Buprestis conceptioni quid conferat 671. v. 20
Buprestis quomodo in purgatione vteri vsurpanda 676. v. 20
- C.
- Cachryos radix** 744. v. 10
Cæcitas ex quibus morbis contingat, 70. v. 20
Calamus odoratus 696. versic. 20
Cæcitas ex quo morbo accidat 563. v. 30
Calcei Arbylæ dicti 864. v. 20
Calceus plumbeus 864. versic. 10
Calcitidis vis 397. v. 10. & 398. v. 20
Calculi causa 988. v. 30
Calculi puerorum generatio ex terræ esu 523. v. 10
Calculi principium ex lacte nutricis oboritur, 522. v. 10. & quomodo, ibid.
Calculi quinque iudicia 523. v. 10
Calculus ancillæ ex ore vteri exemptus, à doloribus eam liberauit 1044. v. 30
Calculus in pueris quomodo generetur 180. v. 10. & 259. v. 30
Calculus puerorum, & eius signa, 260. v. 20
Calculus vnde, 153. v. 20
Calefacientia hominem 516. v. 20
Calefacientium humectantium & siccantium ciborum differentia 332. v. 10
Caliditatis natura 426. v. 10
Calidi vis 426. v. 30. & quibus morbis gratum 428. versic. 20
Calidum ex Hippocratis sententia immortale 206. versic. 20
Calidum quibus affectibus gratum 1133. v. 30
Caligo oculorū vnde 1012. v. 5. quid indicet, 129. versic. 30
Calliphyllum quid 1102. v. 20
Callosa durities vteri 772. v. 10
Callus in fractura quomodo obfirmandus 816. v. 10
Callus quibus ossibus celeriter obducatur; 851. v. 10
Calui in Larissa morbus, eius symptomata & effectus, 1014. v. 20
Calumpnia à medico ratione vtente alienissima, 40. versic. 20
Calx pars corporis difficillima 943. v. 30
Canalis femori subiectus nocet 801. v. 10
Canales 782. v. 10. quādo cruribus fractis supponendi 798. v. 10
Cancer moribus 657. v. 10
Canceri fluminales 696. v. 20

I N H I P P O C R .

Cancris latentes senibus pecu- liares 99. v. 10	Capitis grauedo vnde, 376. v. 20
Cancris occulti in mulieribus 716. v. 30	Capitis morbi, 456. v. 20
Canities hominis vnde, 195. v. 20	Capitis motio & circumactio continua quid importet 1085. v. 20
Cātharides quomodo ad po- tum præparandæ 598. v. 10	Capitis vulnera quomodo cognoscenda & sananda 101. v. 20
Capilli ex humido 195. v. 10	Capræ comitali morbo fre- quentissimè prehēduntur, 292. v. 10
Capilli vnde cani efficiantur 195. v. 20	Caput brachij fractum quo- modo restituendū 815. v. 20
Capillorum casus vnde 472. v. 20	Caput brachij 817. v. 10
Capillorum color vnde 195. v. 20	Caput & lien morbis proximè obnoxij, & cur 508. v. 10
Capillorum desuetium me- dicamentum 743. v. 10	Caput humanorum morbo- rum radix 1175. v. 20
Capillorum ortus 211. v. 30	Caput magnum in homine quid denotet 995. v. 10
Capita longissima, 264. v. 20	Caput omnem pituitam at- trahit 504. v. 10
Capitis anterioris & poste- rioris prominentis consti- tutio 916. v. 10	Carcinoma circa pectus III. v. 30
Capitis brachij repositio per paruam pilam 818. v. 10	Carcinoma 360. v. 0
Capitis constitutio qualis 916. v. 20	Caricæ albæ 577. v. 0
Capitis dolor, 75. v. 20. & 277. v. 10	Carics, 453. v. 20. & 461. v. 0
Capitis dolores è flatib ⁹ 277. v. 10	Caricæ 676. v. 0
Capitis dolores & prurigines; quo tēpore & quibus acci- dāt 108. v. 20. 30. & 124. v. 20	Carinæ velocitas in alis ne an remis posita 1155. v. 0
Capitis dolores quando defi- ciant 125. v. 20	Carnes caninæ in morbis r- ticulorum 566. v. 30
Capitis fracturæ curatio 415. v. 10	Carnes homini quid præle- ant, 247. v. 20
Capitis frigus quid denotet 47. v. 10	Carnes in homine quem or- tum sortitæ 306. v. 30
	Carnes melancholicæ, 392. v. 20

Canes

I N D E X.

- Carnes optimæ, & pessimæ**
 quæ, 394.v.20
Carnium conditarum vis &
 differentiæ, 331.v.20
Carnium imminutio in arti-
 culorum luxatione & pro-
 lapsione 884. v. 10
Carnium celeris succretio in
 vulneribus quando acci-
 dat 926.v.20
Carnium discretio in victus
 ratione 325. v. 20. animalium
 & volucrum quæ eligendæ
 & exhibendæ, ibidem
Carnium effœminatio quid,
 & vnde 1133. v. 10
Carnium imminutio 856. v.
 v. 10. & 860. vers. 10. & 862.
 v. 10
Carnium syderationes 867.
 v. 30
Cartilag. humeraria. 248. v. 10
Caro in vlceribus quâdo pro-
 ducatur 900. v. 10
Caro mucofa 852. v. 10
Caruncularum in vulneribus
 emortuarum ruptio 804.
 v. 10
Casæ facultas 328. v. 10. & 394.
 v. 10
Casus malum edulium; &
 quibus hominibus vsus ei⁹
 minimè accommodat⁹ sit
 24. v. 10. & 30
Casus quando ab egrotis cõ-
 edendus 559. v. 10
Castitas Hippocratis 1154. v.
 20
Cataplasma in oculorum af-
 fectionibus an adhibendum
 775. v. 30
Caustica quando, & vbi ad-
 mouenda 1022. v. 10
Cautio in oculorum acie con-
 seruanda 775. v. 30
Cedrus 687. v. 20
Celeres corporum permuta-
 tiones, ad vtraque extrema
 cuius rei signa sint 78. v. 20
Cenchron Asiæ ventus 265. v.
 20
Cepa oculorum aciei cõmo-
 da, 329. v. 30
Cerati picati vsus 804. v. 20.
 albi, ibidem
Cerebri affectiones 241. ver-
 sic. 20
Cerebri corruptio 1169. v. 20
 eius causæ, ibidem
Cerebri corruptio, 294. v. 10
Cerebri origo 212. v. 20
Cerebri purgatio 487. v. 30
Cerebri syderatio 460. v. 30
Cerebri syderatio 488. v. 20
Cerebri tumor 487. v. 10
Cerebri vis 294. v. 10
Cerebrum frigidi & glutinosi
 sedes, 207. v. 30
Cerebrum hominis quid cõ
 cerebro aliorum animan-
 tium cõmune habeat, 287.
 v. 20
Cerebrum in homine quotu-
 plex 287. v. 10
Cerebrum in quo occupetur
 294. v. 30
Cerebrum mentis custos &
 dominus 1173. v. 20

- Cerebrum quas passiones habeat 292. & 293. v. 30
- Cerebrum unde, 212. v. 20
- Cervicis dolor. 75. v. 20
- Cervicis maiores nervi quomodo aliter nominentur 1109. v. 10
- Cervicis dolor in febre malus, 80. v. 20
- Chamaeleontis radix 605. v. 10
- Chæriæ morbus 1001. v. 10
- Chœnices Atticæ 694. v. 20
- Chœnix mensura græcorum 577. v. 30. & 613. v. 10
- Choleræ curatio 537. v. 30
- Choleræ origo & causæ 1106. v. 20
- Χορδαίσις* 157. v. 30
- Chrysus Thessali filius, Hippocratis nepos 1179. v. 10
- Χωρίον*, 190. v. 30. & 679. versic. 20
- Cibi & labores sanitatem tuentur, 302. v. 10
- Cibi fastidium unde, & quibus accedat. 147. v. 20
- Cibi vires rescipientes 546. versic. 10
- Ciborum differentiæ & qualitates 547. v. 10
- Cicatrices an restitui & sanari possint. 103. v. 30
- Cicatrices caue 900. v. 10
- Cinni potionis, 373. v. 20
- Circuitus dierum parium & imparium in digamscendis & iudicandis febribus 967. v. 20
- Circulatorum præstigiæ & ostentationes in curando morbo sacro, 282. v. 10
- Civitatum situs ad sanitatem 254. v. 10. & 255. v. 10
- Ciamores & vociferationes nocturni, 294. v. 20
- Claudicatio ex morbis 563. v. 30. & 590. v. 30
- Claudicatio ex quibus prædicatur, 102. v. 10, unde accidat 404. v. 10
- Clavicula utraque 244. v. 10
- Clazomenij morbus 974. v. 10
- Cleonaëtidis mulieris in Thaso morbus 972. v. 10
- Clysteris forma in purgatione vteri 702. v. 30
- Clysteris usus 368. v. 30. & 395. v. 10
- Cneori usus 567. v. 30
- Cnestri potus 697. versic. 20
- Cnicus quam vim in victu habeat 325. versic. 10. & v. 20
- Cnidia sententiæ 364. v. 10
- Cnidij grana ad fistulas sanandas 910. v. 30
- Coactilia, 267. v. 10. eorum usus apud Scythas ibid.
- Cœnæ usus, aut intermissio, quid profit, & noceat 17. v. 10
- Coitus an mulieribus necessarius, & quare 184. v. 10
- Coi Diis sui curam committunt 1149. v. 20
- Coorum

I N D E X.

- Coorum** responsum ad Ar-
 taxerxem Persarum Regē
 quo missionem Hippocra-
 tis ei denegant 148. v. 20
Collisio ossis capitis è te-
 rrij generis 921. v. 10. & ver-
 sic. 20
Collisiones vehementes 794.
 v. 10
Colloquium Hippocratis &
 Democriti 1161. v. 10
Collurio ad ulceratos vteros,
 & si stranguriaprehendat
 695. v. 30
Collusiones pituitam detra-
 hentes 690. v. 30
Collationes in abortu 670. v.
 20
Collusiones purgantes 690.
 v. 20
Collyriū ex solo melle, 492.
 v. 30
Colocynthis siluestris 608.
 v. 30 & 621. v. 10
Color flauus vnde oriatur,
 272. v. 10
Coloris mutationes ex venis
 250. v. 30
Coloris mutationes quid
 portendant 69. v. 10
Color mulieris vterum ge-
 stantis, signa & medica-
 menta 651. v. 10
Columella in pudendis 755.
 v. 10
Comitiales morbi ante pu-
 bertatis annos contingen-
 tes depositionē accipiunt
 1132. v. 30
Comitiales morbi quos ad
 mortē comitētur 1132. v. 30
Comitialis morbi accurata
 descriptio 288. v. 90
Comitialis morbi curatio,
 296. v. 10
Comitialis morbus inuetera-
 tus an curari possit 292. v. 10
Comitialis morbus quibus
 lethalis 140. v. 20
Comitialis morb⁹ quomodo
 familiaris reddatur 290. v.
 20
Comitialis morbus quos ho-
 mines, & quando interfi-
 cere soleat 290. v. 20
Comitialis morbus quos ho-
 mines, & quo anni tempo-
 reprehendat, 291. v. 20
**Com-
 flatio** 419. v. 20
Compressio in deligatione
 788. v. 10
Compressio in fractura bra-
 chij 816. v. 20
Compressiones in pedis fra-
 ctura 793. v. 20
Communia articulis, neruis,
 musculis, intestinis & vce-
 ris quæ sint 887. v. 10
Cōceptio mulierum quomo-
 do promouenda 623. v. 30.
 & 677. v. 30
Cōceptionis indicia 624. v. 30
Conceptio mulierum vnde
 præsumi possit. 106. v. 10
Conceptus tentamenta 757.
 v. 30
Cōcretio partus in vtero 193.
 v. 20

I N H I P P O C R.

- Concussio mulieris in extra-
 ctione fœtus mortui 930.
 v. 10
- Concussio per scalam ex turri,
 843. v. 30
- Concussiones in reductione
 843. v. 10
- Concussionum & commotio-
 num corporum vis, 335. v.
 20
- Coniectura in morbis vnde
 capienda 92. v. 10
- Considerationes circa mulie-
 rura qualitates 702. v. 30
- Constitutio fœtus in utero
 202. v. 10
- Consuetudo copiosi cibi con-
 sumendi 371. v. 30
- Contemperatio animi pru-
 dens, 318. v. 10
- Contrariorum contraria re-
 media quo fundamēto ni-
 tantur 273. v. 30
- Conturbatio alui, 387. v. 10
- Cotusionum ossis capitis for-
 mæ plures 918. v. 30
- Conuenientia quomodo re-
 stituenda, 349. v. 20
- Conuoluuli morbi vnde 584.
 v. 10
- Conuoluulus sanguineus 585.
 v. 20
- Cōuoluulus auriginosus 585.
 v. 10
- Conuulsio & singultus in alui
 perturbationib⁹ & purga-
 tionibus malo est 1171. ver-
 sic. 10
- Conuulsio intra septimum
 diem mortem afferēs 864.
 v. 30
- Conuulsiones ex sudore fe-
 brium 1. I. v. 10
- Conuulsiones ex vteri stran-
 gulatu 141. v. 10
- Conuulsiones in partu 159. v.
 30. & 168. v. 20
- Cōuulsiones puerorum cum
 febrib. in Thaso 957. v. 30
- Conuulsiones quibus accidāt
 57. v. 5
- Conuulsiones varię 83. v. 10. &
 30. & 84. v. 10. 20. & 85. ver-
 sic. 10. 20
- Conuulsiones vnde fiant 891.
 v. 20
- Conuulsionis indicia, 132. v.
 30. & 133. v. 20. & 134. v. 3. 4.
 & 140. v. 6. 9
- Conuulsionum causę 83. v. 10.
 & 30. & 84. v. 10. 20. & 85.
 v. 20
- Conuulsionum effecta 89. v.
 10. 20. & 112. v. 30. & 113. v.
 30. & 118. v. 10. & 119. v. 10. 30.
 & 123. v. 30
- Conyza folia 584. v. 30
- Copiosus cibus consumtus
 quam passionem afferat
 hominibus 371. v. 10
- Cor hominis capiti annexum
 208. v. 10
- Cor hominis glutinosum
 208. v. 10
- Cor hominis regium locum
 obtinet 1173. v. 30
- Cor hominis semper moue-
 tur 208. v. 30
- Corium

I N D E X.

- Corium Carthaginense 880.
v.30
- Cor quomodo moueatur,
209. v. 20
- Cor solida res & densa 506. v.
10
- Corpora ætate florente ad in-
crementum apta 311. v. 10
- Corpora medicamentis & cu-
rationibus apta, 1171. v. 20.
& quæ minus, ibidem
- Corpora pinguia & carnosâ
quo ætatis tempore extin-
guantur 889. v. 10
- Corpora tardiora & crassa
335. v. 10
- Corpora valida 314. v. 20
- Corpori humor vnde 511. v. 10
- Corporis cõstitutio 242. v. 10.
& 243. v. 10
- Corporis humani exactissi-
ma & succincta descriptio
per analysin 1173. v. 10
- Corporis iactationes, in febre
quid denuncient 79. v. 10
- Corporis naturæ quæ probân-
dæ 99. v. 5
- Corporis partes, earumque
constitutio 400. v. 10. vsq;
ad pag. 424
- Corporis partes quomodo
constitutæ sint in sanis, &
quomodo in ægris 8. v. 30
- Corporis partes quando, &
vnde robor sumant 887. v.
20
- Corporis perfrictio quid por-
tendat 80. v. 30
- Corporis principiũ 399. v. 10
- Corpus à cibis superatũ 419.
v. 30
- Corpus calidum & molle, o-
ptimum 47. v. 10
- Corpus humanum quot ossi-
bus, vnguibus, vertebriis &
costis constet 242. v. 30
- Corpus immutatum & à cibis
euctum 419. v. 20
- Corruptio fœtus 647. v. 10.
20. & 30. eius signa 649. v.
10
- Costæ hominum incurvæ cur
existant 843. v. 30
- Costarũ cõmissura 402. v. 20
- Costarum fractura 850. v. 30.
eius vinculum quomodo
applicandum 851. v. 20
- Coxarum dolor vnde 136. ver.
20. & 137. v. 10
- Coxendicum morbi vnde o-
riantur 74. v. 10. & quibus
metuendi 110. v. 50. & 121.
v. 10
- Coxendicum morbus 589.
v. 30
- Cranones Nicostrati vxoris
morbus 1027. v. 30
- Cratægogonũ herba 668. v. 30
- Cretensium calcei 864. v. 20
- Creticum 605. v. 10
- Crerhmi cortex 595. v. 10
- Crinanthemum domesticum
605. v. 10
- Critonis morbus 973. v. 30
- Crudus morbus qui dicatur,
& vnde oriatur 49. v. 10
- Cruris & pedis luxatio 886.
v. 10

Gggg

IN HIPPOCR.

- Cruris extensio, 858. v.20
 Crus affectu in an corpus sustineri possit 853. v. 20
 Crus breuis unde efficiatur, & quomodo præcauendum 857. v. 20
 Cras fractum, 789. v.10
 Crus suspensum 860
 Crus varium 865. v.10
 Cubiti gibbus in quam partem excidere solet, & quomodo quibusque instrumentis reponendus 884. versic. 10
 Cucurbitulæ quot, & quibus modis accommodandæ, 29. v.30
 Cucurbitula stanti applicanda 908. v.10
 Cucumeris trifolium 500. v. 30. & 501. v. 10
 Cuminum Ægyptium 500. v. 10
 Cupiditates hominum famulis discursantibus & sub aduentum heræ confidentibus comparatæ 1153. versic. 10
 Cura circa mulieres 648. versic. 30
 Curatio articuli cubiti gibbi luxati aut dimoti, restituti 883. v.30
 Curatio brachij 942. versic. 10
 Cura io caloris capitis, 455. v.10
 Curatio doloris aurium 457. v.10
 Curatio ex insomniis depressa 357. v. 10. & 358. versic. 10
 Curatio fistulæ 908. v. 20. & 909. v. 10
 Curatio fracturæ ossium 934. v. 30
 Curatio in capitis vulneribus, 922. v. 30
 Curatio mala in fracturis 949. v. 30
 Curatio per malagmata 881. v. 30
 Curationes venarum in an sanguinem fundentiū 913. v.20. & 914. v.20
 Curationis requisita 178. versic. 10
 Curationes spem adimentia 860. v.30
 Curationis variorum morborum & affectuum breuis repetitio 994. v.10
 Curationum Regulæ, & quomodo medicamenta morbis applicanda 1058. v. 30. vsque ad pag. 1080
 Curatio per linamenta concepta 1045. v. 10
 Curatio quomodo accommodanda 399. v.20
 Curatio vulnerum in militia acceptorum qualis esse debeat 31. v. 30
 Curatio vlcis 950. versicul. 20
 Curgilio 454. v.10
 Curus circulares 356. versic. 10

Currus

I N D E X.

Cuffus Nomadum quot rotis trahatur, & eorum vsus 267. v. 10

Custodia agrorum 390. versic. 20

Cyceon ex aqua 468. versic. 20

Cyceon florulentus potu exhibitus 558. v. 30

Cyceon potionis genus 525. v. 10

Cyceon 323. v. 20. & 273. versic. 30

Cyclaminus herba 614. versic. 10

Cyperus 620. v. 10. & 30

D.

DAphnoidis potio 611. v. 10

Daleis vxor in Thaso post varios effectus & symptomata perpeffa phrenitide occupata 1020. v. 20

Deambulationes 473. v. 10. & 20

Deambulationibus quando vtendum 317. v. 10. & 319. v. 10

Deambulationum vis, 334. v. 20

Debilitatis signa quæ, 68. v. 10

Decretio ad corycum, 350 v. 10

Decimus quartus & 21. dies in

quibus morbis obseruandus 493. v. 30

Decubitus in febribus acutis 387. v. 30

Deiectiones cruentæ 166. v. 30

Deficientia vocis ex temulentia 460. v. 10

Deiectiones agrorum, & sanorum quales esse conueniat 94. v. 30. & 139. v. 20. & 388. v. 10

Deiectiones spumantes sopore affectis ægris quid importent 81. v. 20

Deiectio phrenitici albicans mala, 76. v. 10

Dei opera omnia recta, firma & stabilia, 307. v. 30

Deligatio bona vnde cognoscatur 939. v. 30

Deligatio cur in angulari figura facienda 935. v. 10. & v. 20

Deligatio in exspuitione sanguinis 852. v. 10

Deligatio in vlceribus 904. v. 30

Deligationes quæ in medendo eligendæ 29. v. 5

Deligationis genera quot 778. v. 20. quandiu insolutæ maneat 788. versic. 30

Deligaturæ 435. v. 20

Deliquium animi 867. versic. 20

Deliria cum risu tutiora 1140. v. 30

Gggg 2

I N H I P P O C R.

Delirij signa 76.v. 30. effecta,
86. v. 20	Dentium colligatio 835. ver-
fic. 20
Delirium quæ pariant, 118. v.
10. & 156. v. 10	Dentium fremitus & horro-
res, 351. v. 20
Dementes qui, & vnde dicā-
tur 318. v. 10	Dentium origo, 210. v. 30. cur
postremi nascantur. 211. v.
10. & quo anni tempore,
ibid. v. 20
Dementia virginibus vnde
accidat 593. v. 10	Dentium remedia per vstio-
nem 528. v. 20
Demetrius Hippocrati de na-
tura humana 1175. v. 10	Dentium stridor quid denū-
ciet, 78. v. 30
Democlis affectus & tentatio
in caligine 1053. v. 20	Descriptiones morborū 14.
ægotantium 968. v. 10
Democriti Epistola ad Hip-
pocratem de dementia ci-
uiū suorum Abderitano-
rum virtutis laborem in-
saniam reputantium 1168.
v. 20	Desipientiæ, cum voce stridu-
la quid importent, 76. ver-
fic. 20
Democriti morbus an demē-
tia appellandus 1153. v. 30.
& 1154. v. 10	Destillatio quatuor annos
duravit 1104. v. 20
Democriti sapientia in sper-
nēdis rebus humanis 1163.
v. 10. & v. 20	Didymarchi in Coe demen-
tia, 77. v. 30
Democritus omnia ridet 1150.
v. 10	Dierum observatio in mor-
bis 387. v. 30
Democritus præstantissimus
naturæ & mundi interpres
1170. v. 30	Dierum parium, & imparium
observationes, 60. v. 20. &
quam diiudicationem ha-
beant, ibidem, v. 30. & 219.
v. 10
Democritus risus sui causam
duplicem reddit 1162. v. 20	Dies in partu quomodo nu-
merandi, 214. v. 30
Denigrationes & tyderatio-
nes ex ossibus fractis 868.
v. 10	Dies iudicatorij qui, 72. v. 5
Dentes quando pueris exci-
dant, & quæ sit ratio tem-
poris illius 220. v. 10	Dies solutionis vinculorum
deligationis qui & quotu-
plex 941. v. 10
Dentitio puerorum 232. ver-
fic. 30	Differentia ætatum & sexus
hominum in morbis 443.
v. 20. & 30
	Difficultas spirandi cuius ma-
li signum, 84. v. 30
	Digniti

I N D E X.

- Digitus articulus restituit** 832.
 v. 20
Digitus eorumque partes 403.
 v. 20. & eorum applicatio
 in morbis 435. v. 10
Digitus in homine quando na-
teantur & unde, 194. v. 20
Dignosio morborum vnde
scimenda 966. v. 10
Dijaureratores qui 356. v.
 30
Disiunctiones pupillarum an
restitu possint. 103. v. 30
Directio & repositio quando
minimè tentanda 896. ver-
 fic. v. 20
Directionis & repositionis
articulorum luxatorū Re-
gulæ 896. v. 30
Discessio ossium fractorum
 810. v. 10. & quomodo ibid.
Distentio in gibbis per com-
pulsionem 848. v. 30
Distentio in manuum fractu-
ris 787. v. 20
Distentio 782. v. 30. & 787. v.
 20
Distentio in qua curatione
directioni præferatur 897.
 v. 20
Diuiniatio quid, & eius effecta
 308. v. 10
Diuisio carniū in febr-
ibus 278. v. 30
Diurnitatis morbi signa,
 117. v. 10
Dysodis morbus, 80. v. 10.
Dolores ad suram an id ipsum
significent, 78. v. 10
Dolores circa vmbilicū de-
mentiam denotant, 77. v.
 30
Dolores ex partu 158. v. 20. &
 205. v. 10. & quibus minimi
 accidunt, ibid.
Dolores qui sine febre inua-
dunt, an interficiant, 107.
 v. 30. & quomodo curandi,
 ibid.
Dolor capitis ad synciput
qualem spem excitet. 86.
 v. 30
Dolor capitis, 451. v. 20
Dolor erodens circa vmbili-
cū 1100. v. 30
Dolor in corpore vnde oria-
tur, & quomodo sanandus,
 418. v. 30
Dolor in pectore fixus cum
torpore, quid denūciat 80.
 v. 10
Domus medici quæ & qualis
requiratur, 28. v. 10.
Dorcadis mulieris morbus,
 85. v. 5. & 161. v. 10
Dorsalis morbus 477. v. 30
Dromeadæ coniux partum
rigore correpta mortua est
 974. v. 30

E.

E Brietatis effecta 280. v. 10
E dulia valentissima cur
 hominibus noxia & qui-
 bus, 15. v. 10
Egestiones albæ quare mole-
stæ, 84. v. 30
Gggg 3

IN HIPPOCR.

- Εκρῶμα* effusio 944. versic.
 30
Εξίνος vasis genus 765. versic.
 30
 Elaterium 231. v. 10
 Emotio mentis furiosa. 76.
 v. 10
 Emotiones ex lateris dolore
 & bilioso sputo 148. v. 30.
 & 114. versic. 20. & 159. ver-
 sic. v. 10
 Emotiones mentis feroces,
 77. versic. 5. 127. versic. 30.
 & 135. versic. 30. & 137. ver-
 sic. 10
 Engastrimythi qui dicantur
 1050. v. 40
 Enumeratio plurium, diuer-
 sis vulgariū morborum
 passionibus correptorum,
 earumque causæ & effecta
 1030. 1031. 1032. 1033. & 1034.
 & 1040. 1041. 1042. 1043.
 1044. 1045. 1046. vsque ad
 pag. 1056
 Ephelidæ quid 105. versicul.
 20
 Ephelidarum curatio 743. v.
 20
 Epicratis vxoris morbus, &
 quomodo eo liberata sit
 172. v. 10
Επιλωτῆς 134. v. 20
Επιουκτιδαί, quid 99. versicul.
 20
 Epinyctis pustula noctibus in
 quietans 1114. v. 20
 Epistola Artaxerxis Regis
 Persarum ad Hystanum
 Helleponti præfectū 1148.
 v. 10
 Epistola Coorum ad Artaxer-
 xem 1149. v. 20
 Epistola Democriti ad Hip-
 pocratem 1168. versicul.
 20
 Epistola Hippocratis ad Ab-
 deritas 1151. v. 10
 Epistola Hippocratis ad Cra-
 teum pro curatione De-
 mocriti 1157. v. 10
 Epistola Hippocratis ad Da-
 magetum pro curatione
 Democriti 1158. versicul.
 30
 Epistola Hippocratis ad De-
 metriū 1148. versicul.
 30
 Epistola Hippocratis ad De-
 mocritum de dementia ci-
 uium Abderitanorū 1170.
 v. 30
 Epistola Hippocratis ad Hy-
 stanem 1148. v. 20
 Epistola Hippocratis ad Phi-
 lopœmenem pro sanatio-
 ne Democriti 1155. versic.
 30
 Epistola Hystanis Helleponti
 præfecti ad Hippocratem
 1148. v. 20
 Epistola Magni Artaxerxis,
 Regis Regum ad Patū pro
 medicina contra pestem
 1146. v. 30
 Epistola Pati ad magnum
 Artaxerxem Regem Re-
 gum 1147. v. 10
 Epistola

I N D E X.

- Epistola Regis Artaxerxis ad Coos 1149. versicul. 10
- Epistola Senatus populiq̄ue Abderitam ad Hippocratem 1149. v. 20
- Epistolon literam Græcorum qui in dictionibus præponere soleant 936. versicul. 30
- Equites ad venerem exercendam pessimè se habent, & cur 270. v. 10
- Erasinum febris à ccena corripuit 973. v. 20
- Error quotuplex 938. versic. 10
- Eruçæ siccata tritæ 227. versic. 20
- Eruditio medicorum in modis recondendarum partium clapsorum 817. versic. 30
- Erysimi in aqua adhibiti vis 681. v. 20
- Erysipelas in ulcere quid requirat 900. v. 20
- Erysipelas foras effusum, an intro verti bonum sit, 1139. v. 10
- Erysipelata foris extare an bonum, 142. v. 20
- Etesiarum tempestates ægrotis quam spem faciant 1159. v. 10
- Eumenis vxor bilem atram & leuisticum euomuit 1025. v. 20
- Eumeli Larissæi morb' 1044. v. 30
- Eunuchi cur gignendi facultate destituti 182. versicul. 20
- Eunuchi cur non caluescant 195. v. 20
- Eunuchi cur pilos nullibi habeant 195. v. 20
- Eunuchorum natura 1139. versic. 20
- Europæi homines bellicosi, Asiatici minus, 265. versic. 30
- Europæi homines cur Asiaticis animosiores 271. versic. 20
- Euryanactis filia virginis morbus 1001. v. 30
- Examen apum in Hippocratis monumēto multo tempore visum 1187. versic. 30. cuius efficaciam fuerit, ibidem.
- Excreatio frequens, irrita 75. v. 30
- Exitialia bomini quæ, 45. versic. 20
- Exomis vestis Democriti 1159. v. 20
- Experientia periculosa 849. v. 10
- Extensiones fractorum 764. v. 30. & pedis loco moti 795. v. 30
- Extinctio visus, 400. versic. 20

- Extractio fœtus** 223.v.20.&
 50
- Exudantia in febre nō inter-**
 mittente mala, 114.v.20.&
 115.v.10
- Exulcerationis oculorum pe-**
 riculum quando metuen-
 dum 103.v.10
- Exurrectiones è somno tur-**
 bulentæ 84.v.10
- Exustio partiū corporis Scy-**
 this communis 268.v.20
F.
- F**acies intumescens 480.v.
 20. eius maculæ quo-
 modo tollantur 743.v.20
- Faciei corruptela lethalis,** 129.
 v.10
- Faciei ex tumida depressio,**
 quid polliceatur 129.v.7
- Facultas hominū in quo cer-**
 natur & cognoscatur, 25.v.
 20
- Facultas quotuplex & quam**
 varia 360.v.30
- Fœmella triginta dierū, ab-**
 ortione reiecta 1027.v.20
- Fœminæ equitâtes 266.v.30.**
 quomodo bello habiles
 reddâtur, ibidem, cur apud
 Scythas crassæ, obesæ &
 pingues, ibid.
- Fœminæ procreatio, 313.v.10**
- Fames an sit morbus 273.v.10**
- Fames homini quæ incōmo-**
 da afferat, 16.v.10
- Farinæ confusaneæ vis 323.**
 v.10
- Fasciæ medicinales 780.v.10**
- Fascia, repositio & curatio in**
 articularū luxatione, pro-
 lapione & excessu 884.v.
 10
- Fasciarum circum volutiones**
 in manuum fractura 788.
 v.10
- Fasciarum initium quomodo**
 circumiiciendum ossibus
 fractis 802.v.20. & in ma-
 xillæ fractura 836.v.20
- Fatalis necessitatis effecta**
 304.v.20
- Fatuitas ex morbo regio 127.**
 v.30
- Faucium dolores 76.v.5. quid**
 minentur, 83.v.20
- Febres ardentes è pluuiis ortę**
 innumerabiles homines
 in Thaso peremerunt 954.
 v.10
- Febres ardentes quo anni tē-**
 pore oriuntur 977.v.20
- Febres ardentes, tumores au-**
 rium & alia symptomata,
 & eorum causæ 954.v.10
- Febres lipyriæ, 120.v.20**
- Febres non intermittentes**
 qualia signa ad mortem e-
 dant 1130.v.10
- Febris hyberna eiusque indi-**
 cia, 388.v.20
- Febres quas iudicationes ha-**
 beant 966.v.30
- Febres quæ repetere soleant,**
 122.v.30
- Febres quibus diebus iudicē-**
 tur 75.v.10
- Febres variæ earumque cura-**
 tio

I N D E X.

- tio 466. v. 10. & 467. 468.
 v. 10
 Febris ardens quos corripiat
 448. v. 10
 Febris ardentis resolutio, 70.
 v. 30
 Febris ardentis signa & cura-
 tio, 382 v. 20. in morbis a-
 cutis qualis 387. v. 10. 481.
 v. 10
 Febris biliosa, 391. v. 30
 Febris morriferæ 482. v. 20
 Febris natura quæ, & quomo-
 do conspicua fiat. 21. v. 30
 Febris omnium morborum
 comes 275. v. 10
 Febris origo, 443. v. 30
 Febris quando reuersura co-
 gnoscatur 110. v. 30
 Febris remissio ex lingua per-
 cepta, 130. v. 30
 Febris remissio 512. v. 10
 Febris singulosa 481. v. 10
 Febris tertiana quomodo &
 vnde iudicetur 67. v. 20
 Febris vehemens ignis dicta
 972. v. 30
 Februm distinctiones & ge-
 nera differentiarum 966.
 v. 20
 Februm indicationes quibus
 diebus fiant, & numeren-
 tur, & quomodo cū signis
 earum concurrant, 13 v. 30.
 & 54. v. 10. item, 66. v. 20
 Februm indicationes, & si-
 gna, 387. v. 10
 Februm origo, & quot catū
 genera, 18. v. 7. ex praua vi-
 ctus ratione quomodo or-
 riantur 275. v. 30. præcedē-
 tia 276. v. 30
 Fel bubulum ad vlcera 902.
 v. 10
 Fel bubulum 422. v. 30
 Femorale quādo mulieri ge-
 standum 773. v. 30
 Femoris articuli excessus
 quotuplex, eius indicium
 885. v. 30
 Femoris constitutio 948. ver-
 fic. 30
 Femoris distinctiones atque
 differentia 888. v. 10
 Femoris extra prolapsi notæ
 856, v. 30. coxæ è lapsu re-
 positio 869. v. 20
 Femoris in pristinam sedem
 repositio 870. v. 20
 Femoris prolapsus in adultis,
 & in primo statim ortu, e-
 eiusque effecta 887. v. 30
 Femur 403 v. 20
 Femur, tibia & pes, breuiora
 vnde fiant 854. v. 10
 Ferocia oculorum peruerso-
 rum 658. v. 10
 Ferorum & ciculatorum ani-
 malium in victus ratione
 quæ differentia 327. v. 20
 Ferox & audax responsio ma-
 lum importat, 115. v. 5
 Ferulæ quot die fracturis
 imponendæ 940. v. 10
 Ferula quomodo statuenda
 790. v. 10
 Ferularum materia & forma
 940. v. 10

IN HIPPOCR.

- Ferulae** in quibus curationibus omittenda 87. v.10
Ferularum appositio in fracturis & compressio 828. v. 20
Ferramenta 808. v.30
Fibrae, 209. v.30.
Ficum vis & differentiae 331. v.10
Fidicinae saltatio 188. v. 30
Figura partium hominis quae 25. v.30
Figurarum corporis humani formae quomodo inter se invicem differant. 26. versic. 30
Figuratum scopi in morbis 784. v.20
Finis medicinae 932. v.10
Fistulae cur calida medicamentis adhibenda 910. v. 20
Fistulae, earumque ortus & curatio 908. v.10.
Fistulae curationes variae 904. v.10
Fistulae tuberculum cur, & quando secandum 908. v.20
Flatus cum sonitu & strepitu aut crepitu erumpentes in aegris quid indicent 48. v.20
Flatus solle fabrili in ventrem immixtus, 493. v.10
Flatus in humano corpore quid efficiant, 26. v.10
Flatus in quibus partibus corporis humani consistat 26 v.30
Flatus in utero mulierum quomodo excitandi 770. v.30
Flatus quos morbos pariant 281. v. 10
Flatus sine strepitu erumpentes quid importent 48. v.20 & 155. v.20
Flexura ad genu quas venas habeat 250. v.10
Fluoris albi curatio 707. versic. 10. eius modus alius, 708. v.30
Fluoris saniosi curatio 711. v. 20
Fluor muliebris 22. ver.10. & 30. eius diversitates 701. versic. 10. & curatio ibidem v.30
Fluorum dolores similes 710. v.20
Fluorum signa 712. v. 20
Fluxiones a posteriore parte capitis 241. v.20
Fluxiones ex capite quot descendant, 405. versic.10. quomodo sistendae 416. versic. 20
Fluxiones oculis conspicuae, quomodo distinguantur 241. v.10
Fluxiones unde oriuntur, & quò differantur, 241. v.10. & an lethales, ibid. & 404. v.10
Fœcunditatis exploratio 624. v.10
Fœcunditatis signa & explorationes 683. v.10
Fœda

I N D E X.

- Fœda scabies quid dicatur** 1041. v. 10
- Fœtum excludens medicamentum** 683. v. 30
- Fœtum mortuum expellentia** 685. v. 10
- Fœtus concretio quot diebus perficiatur** 191. v. 30
- Fœtus constitutio in utero qualis** 202. v. 10
- Fœtus demortui in utero, extractio** 929. v. 10
- Fœtus descriptio, & accidentia in utero** 990. v. 20
- Fœtus formatio in utero** 191. v. 10
- Fœtus imbecillioris causæ** 186. v. 10
- Fœtus imbecillus unde cognoscatur** 1135. v. 30
- Fœtus mortuus in utero, quomodo extrahendus** 224. v. 20
- Fœtus mortuus utero, excidit absque damno matris,** 1040. v. 20
- Fœtus mutilatus** 186. vers. 20. 217. v. 20
- Fœtus septimi & octavi mensis an vivere possit** 214. vers. 20
- Fœtus similitudo unde existat** 185. v. 30
- Fœtus non vitalis indicia** 223. v. 10
- Fœtus perditio** 645. vers. 20. & 647. vers. 10. mortui ex utero sectio 673. vers. 20
- Fœtus vitalis & demortui in utero indicia** 929. versicul. 20
- Fomentum** 228. v. 30. 317. vers. 30
- Fomentum uteri** 717. vers. 20
- Fontes optimi qui,** 257. vers. 20
- Fontes quatuor humerorum** 502. v. 10
- Fotus, & quando eo utendum,** 223. vers. 20. 225. vers. 20
- Fractorum repositio, eorumque in recentia, & inueterata distinctio** 820. vers. 20
- Fracturæ deligatio** 789. vers. 20
- Fractura ossis capitis** 920. vers. 30
- Fracturarum curatio & tempus in iis obseruandum** 828. v. 20
- Fracturarum & emotionum an eadem curatio** 931. vers. 30
- Frictionum cognitio medicis necessaria & cur** 822. v. 30
- Frigida in febribus ad quid conducatur** 1037. versicul. 20
- Frigida thoraci lethalis,** 425. v. 30
- Frigidum calido alimentum est,** 209. v. 10

IN HIPPOCR.

- Frigidum vlceribus inimicū 910. v.10
 Fulcra & stabilimenta 784. v.20
 Funda ex mitella 830 versic. 20
 Fundamentum medicum de genitura viri plane physicum, 182. v.10
 Furfurum decoctū cui morbo adhibendum 1103. versic.10
 Furfurum succi vis 324.v.10
- G.
- G** Angræna ad genu 1108. v.30
 Gaditarius vsus in opsonio 569 v.20
 Gemelli quomodo generentur, 205.v.20. an eiusdem semper sexus & roboris 206. v.10
 Gemellorum procreatio 313. v.20
 Generatio à robustiore fit 184.v.10
 Generatio maris quando & vnde accidat scemellæ vnde 185. v.20
 Genituræ lapsus sonorus 188. v.30
 Genitura foetus quot diebus perficiatur 214. v. & an tota, ibid.
 Genitura in pueris an fit, 183. v.10
 Genitura inter eundū quibus effundatur, 583.v.30
- Genitura viri, 181.v.30
 Genitura sex dierū, 189. v.10. ab Hipp. visa, ibid.
 Genitura viri quomodo à muliere contineri debeat 642.v.20
 Gens Scythica quomodo ab Asiaticis differat, 266. versic. 30
 Geometriæ & Arithmeticæ encomium & finis 1172. v.20
 Geometriæ & Arithmeticæ in arte Medica vsus qui 1172. v.30
 Gibbi compulsio per asserem 848.v.20
 Gibbi compulsio per instrumenta 847.v.30
 Gibbi compulsio per follem fabrilem sine successu 849. v.10
 Gibbi casu contingunt 846. v.30
 Gibbus cum gibbo in constitutione corporis an coniungatur 949. v.10
 Gibbus ex spina 842. v.30
 Gibbus in adultis 843.v.10
 Gibbus in ceruice 843.v.10
 Gibb^o in inferiore parte 843. v.10
 Gibb^o in exteriori parte 850. v.10
 Gibbus in inferiore parte, eiusque curatio 843. v.20
 Gladioli medicinales qua forma requirantur, 30. v.20
 Glandes ex lana, 230. v.30
 Glandis

I N D E X.

- Glandis vsus 368.v.20
 Glandulæ an in intestinis 239.
 v.30
 Glandulæ in cerebro quos
 morbos excitent, 240.ver-
 fic.10.& 241.v.30
 Glandula, eius que constitutio
 in corpore humano 237.v.
 30. & quam varia 238. ver-
 fic. 1.
 Glandularum vsus 423. v. 10.
 situs 824.v.20
 Glasti folia vlceribus meden-
 tur 901.v.20
 Γλατὸς caro femoralis 538.v.
 20.
 Gramiæ siccæ vehementem
 dolorem afferunt 103.ver-
 fic.5
 Granum Cnidium purgatio-
 ni inferuit 549.v.20
 Grossi 707.v.20
 Gulâ quid 234.v.20
- H.*
- H**abena in fractura ma-
 xillæ 835.v.20
 Habitus corporis Scytharum,
 268.v.
 Habitus deligatio appensio&
 repositio in articulorum
 luxatione 831.v.20
 Habitus & deligatio in repo-
 sitione cubiti gibbi 884.
 v.30
 Hæmorrhoidæ, 105.v.30
 Habitus iustus corporis 808.
 v.30
 Habitus medico conueniens
 qui, & qualis requiratur
 32.v.10
 Habituum diuersitas & diffe-
 rentia 785.v.30
 Hegesistrato duo dentes erosi
 1029.v.20
 Hellebori vsus in purgationi-
 bus 945.v.30
 Hemina Æginensis in medi-
 camento vsitata 481.v.30
 Hepar, venarum origo 362.v.
 10
 Hepatis dolor 504.v.30
 Herbæ exiguæ vis 821.v.30.
 altioris item, ibid.
 Herbæ in collibus natæ cur
 palustribus solidiores 1157.
 v.20
 Herbæ quomodo veneno in-
 ficiantur à repulibus 1158.
 v.10
 Herbarum veneno infecta-
 rum notæ 1158.v.20
 Herbarum vis solidior 1157.
 v.20
 Hermocrates quo morbo
 obierit 998.v.10
 Hermippi morbus 77.v.20
 Herniæ puerorum 257.v.10
 earumque origo ibid.
 Herophon ex febre acuta in
 delirium cecidit 970. ver-
 fic.10
 Heropythus Abderitan⁹ quo
 morbo correptus 1016. v.
 10
 Hippax in Scythia casei ge-
 nus.267.v.20.& 516.verfic.
 30

I N H I P P O C R .

- Hippocrates à Galeno docē-
di modo differt. 939. v. 20
- Hippocrates ad curationem
Democriti Abderam vo-
catus 1150. v. 10
- Hippocrates ad Theſſalum fi-
lium ſcribit 1172. v. 10
- Hippo. aurū ſpernit 1152. v. 10
- Hippocrates artes, Deorum
munera appellat 1151. v. 20
- Hippocrates caſtittatis cuſto-
ſtodem vxori ſuæ conſti-
tuit, & cur 1154. v. 20
- Hippocrates ex morbis quæ-
ſtum non fecit 1152. verſic.
20
- Hippocrates fortunæ quid
quæque in re tribuat 4. ver-
ſic. 30
- Hippocrates ſapientiam di-
uitiis antefert 1148. v. 30
- Hippocrates vaticinium me-
dicorum reſpuit 91. verſic.
5. magicis artibus aduerſa-
tur, 248. v. 20
- Hippocratis Aphoriſmi, ſuc-
cinctam totius operis per
octo ſectiones ſeriem, &
breuem repetitionem Epi-
logi loco complectentes
1122. vſq; ad pag. 1146. v. 10
- Hippocratis, de arte liber
quid complectatur 3. ver-
ſic. 30
- Hippocratis de veratri pur-
gatione liber. 117. v. 10
- Hippocratis erga patriam a-
mor & pietas 1151. verſ. 10.
& 30
- Hippocratis de expiationi-
bus magicis ſententia 284.
v. 30
- Hippocratis genus ab Æſcu-
lapiō, & qui iliud deſcri-
pſerint 1186. v. 10.
- Hippocratis inſtitutio medi-
ca quæ 27. v. 10
- Hippocratis integritas in me-
dendo 1. v. 10
- Hippocratis Lex medica 2.
v. 10
- Hippocratis libri de fracturis
ſeries 932. v. 10
- Hippocratis prædicta 75. ver-
ſic. 20
- Hippocratis oratio ad aram
1176. v. 20
- Hippocratis ſalubre conſili-
um ad Regem Demetrium
1174. v. 30
- Hippomarathrum & hippo-
ſelinum 623. v. 20
- Hippophæ, 565. v. 30
- Hippoſthenis morbus 1040.
v. 30
- Hippoſtrati vxoris in Perin-
tho morbus 989. verſic.
30
- Historica variorum vulga-
rium morborum, affectu-
um & ſymptomatum, ear-
umque cauſarum & effe-
ctorum breuis enarratio
1080. verſ. 10. vſque ad pag.
1116. v. 30
- Holoconitis ſecundam expel-
lit 684. v. 20
- Homines craſſi quomodo te-
nucs

I N D E X.

- nues efficiantur, & contrà, 295. v. 10
- Hominum gutturosi 841. versic. 30
- Homines longioris vitæ 254. versic. 30. & agrestes. ibidem, decolores, 256. versic. 10
- Hominis, complexio & corporis constitutio per omnium ætatum & annorum tempora 315. 20
- Hominis interitus qualis 173. v. 20
- Hominis origo ab ortu & exitu eadem, eodemque se recipiens 173. versicul. 20
- Hominis origo de sententia Hippocratis 172. versic. 10
- Hominis natura 174. v. 1. & an una eademque, ibidem.
- Hominis sapientia quo tempore deprehendatur 169. v. 20
- Hominum à cæterarum animantium natura differentia 826. v. 20
- Hominum de sapientia finistrum iudicium 1167. versic. 20
- Hominum diuersitas in excessibus articulorum 822. v. 10
- Homo an ex sanguine solo, sola pituita, aut sola bile constat 175. v. 10
- Homo ex quibus elementis constat 303. v. 10
- Homo bene affectus qui dicitur, 23. v. 30
- Homo quando calidissimus, & quâdo frigidissimus existat 180. v. 10
- Homo quibus modis, & cur non eodem modo vitalis existat 311. v. 20
- ordeacea pituita, 374. versic. 10
- Hordeum achilleum 500. versic. 10
- Hordei per lintheum excolati vis 365. v. 30
- Hordei vis & facultas 322. versic. 30
- Horror prægnantium 656. v. 20
- Horror unde, & quibus contingat 351. v. 20
- Horrores ex dorso, cerebro quid minentur 80. versic. 20
- Humanæ naturæ descriptio 1173. v. 20. & inconstantia, 1167. v. 10
- Humanæ naturæ veritas à Democrito inuestigata 1168. v. 10
- Humeri excessus quomodo restituendus 882. versic. 10
- Humeri excessus unde 882. v. 20
- Humeri lapsus 817. v. 30. eius repositio 818. vers. 10. & 820. v. 10

I N H I P P O C R.

- Humerorum dolores quomodo sanentur, 110. v. 10.
& quo anno homines inuat, ibid. v. 20
- Humidi species quot 183. v. 10.
cuis
- Humiditas è quatuor suis speciebus similem sibi attrahit 502. v. 30
- Humidi vis & facultas 404. v. 30. & 501. v. 30
- Humor omnis morbosus 513. v. 10
- Humorum colores qui 57. v. 30
- Humorum quæ differentia, & facultas eorum quæ, & qui maximè omnium accommodatus corpori humano existat 27. v. 10
- Humorum prænotiones 58. v. 20. & 61. v. 10
- Hydropes agros fallunt, & quando 96. v. 20
- Hydropis causæ & generatio 149. v. 10. & 152. v. 10
- Hydropum duæ naturæ, 395. v. 10
- Hydrops ex febre, 279. v. 10. & ex flatibus, ibid.
- Hydrops siccus 137. v. 20
- Hyemis & æstatis causa, 274. v. 20
- Hyems pituitam generat 175. v. 20
- Hyoscyamus 618. v. 10
- Hypericum herba 662. v. 20
- Hypocrystis 607. v. 10
- Hypoglossis 464. v. 10
- Hypofarcidios hydropis species 395. v. 10
- I.
- I Ecoraria constitutio 991. v. 20
- Iecoraria ductus 246. v.
- Iecur quomodo constitutum in homine 209. v. 20
- Ieiunium 211. v. 11
- Ieiunium quibus malum, 393. v. 30
- Ignis facer in facie 128. v. 3
- Imbecillitas ægri animaduertenda à medico curationem suscipiente 543. v. 10
- Illisio vehemēs pedis ossium, eiusque curatio 794. v. 10
- Imminutio carniū in articularum luxatione 884. & 886. v. 10
- Imparium dierum efficacia 512. v. 20
- Imperitia, malus thesaurus, 3. v. 5
- Impetiginum curatio 743. v. 20
- Impostorum curandi ratio 843. v. 10
- Impulsio cum distentione in reponendis & dirigendis articulis 894. v. 20. & deligandi ratio ibidem, v. 30.
- Imus venter, & partes extremæ calida delectantur 426. v. 10
- Inanitio quæ mala homini afferat, 16. v. 10
- In aqua

I N D E X.

- In aqua quid spectandum 781.
v. 30
- Indices digitorum ad narium
compulsionem accommodari
838. v. 20
- Indicia furoris è māmīs 997.
v. 20
- Indicia morborum ex voce &
imo ventre 980. v. 10
- Indicia morborum vnde sumenda, 22. v. 10. & 361. v. 30
- Indicia morborum vnde petenda
11. v. 5
- Indicia mortis ex oculis, quomodo animadvertenda. 44.
v. 20
- Indicia mortis ex vulneribus
capitis 927. v. 10. & v. 20. ex
facie, ibidem v. 30
- Indicia recrudescētis morbi
890. v. 10
- Inflammatiō ex sanguinis ex-
spuitiōe, 149. v. 20
- Inflammatiō in vlcerib. 900.
v. 10
- Inflammatiōes in febribus
276. v. 20
- Inflammatiōes neruorum
822. v. 20
- Insanabilia quæ existimentur
1146. v. 10
- Insania correpti quomodo ea
liberentur, 70. v. 20. vnde
descendat, 125. v. 10. & 127.
v. 20. eius metus, 134. v. 10
- Insaniæ descriptio, origo &
causæ 1170. v. 10
- Insaniæ hominum causa bilis
1161. v. 10
- Insaniæ vehementes vnde &
quid dicantur 1152. v. 10
- Insania quam mors septimo
die infecuta est 192. v. 20
- Insania vnde 154. v. 20. & 161.
v. 10
- Insomnia bonum portenden-
tia & contrarium, 358. v. 10
- Insomnia, eorumque opera-
tiones 280. v. 10
- Insomniorum explicationes
ex significatione eorū 356.
v. 20. & 357. v. 10
- Insomniorum vis & effectus,
353. v. 10. eorum origo &
causæ ibid. v. 30
- Instrumenta sanandis homi-
num corporibus apta qua-
lia esse debeant, 28. v. 10
- Instrumentum ad suffitum in
vterorū affectionibus 741.
v. 20. ad tentationem pedis
loco moti 795. v. 10
- Interitus an omnibus com-
munis & qualis, 304. v. 20.
- Interstitium, 221. v. 38
- Intestinarū difficultates mu-
lierum & puerorum, 261.
v. 30. & 391. v. 20
- Intestinum in fistulam prola-
psum 1115. v. 10
- Intestinarum leuitas 152. v. 30
& 153. v. 10
- Inunctiones balneis quando
præferendæ, & in quibus
317. v. 20
- Inustio per ferramenta 591.
v. 20
- Iudicari morbi quando dicā

I N H I P P O C R.

tur 529. v. 20. & intra quot dies 531. v. 10	medeantur, ibidem. vers. 30
Iudicationes mulierū ex par- tu quæ fiant, 54. v. 20	Κέδματα oculorum affectus 405. v. 30
Iudicationes quid 65. versic. 30	Κλείθρον angina 463. versic. 10
Iugulares venæ 506. v. 10	Κνήμη os tibiæ anterius 946. v. 10
Iuguli fractura qualis plæ- rumq; accidere soleat 828. v. 30	Κοχλάνη quid 1039. versicul. 10
Iugulo fracto, oshumeri quo- modo restituendum 829. v. 20	Κοράνη cubiti processus 880. v. 20
Iugulum fractum restitutum 827. v. 20. eius deformitas, ibidem	Κόρωνον acutis ossis processus in brachio 941. v. 30
Iunctura maxillæ quotuplex 836. v. 10. & 20	Κοτυλήθρονες quid græcis si- gnificent 1135. v. 20
Iururandum Hippocratis, 1. v. 10	Labores & exercitationes corporum 335. vers. 20. eo- rumque vis, 337. versicul. 30

K.

K Αρδιωγμός qualis morb ⁹ 588. v. 10
Kataplasmata ad tumores se- dandos in ossibus fractis 802. v. 30
Kataplasmata quomodo ap- ponenda 31. vers. 20. & quo- modo vulneribus adhibē- da 360. v. 30. eorum vis 540. v. 10
Katochos quid, 81. v. 30
Κατοπιήρ instrumentum ad fi- stularum curationem ido- neum 908. v. 30
Κέδματα, 269. vers. 20. quod genus fluxionum, ibidem. Scythis cur peculiare, ibi- dem. vers. 30. quomodo eis

L.

L Abrum contractum 131. v. 20
Lac asinum bibitum 688. v. 30
Lac caprillum potu exhibitū 1114. v. 20
Lætio ex sorbitione kordea- cæ ptisanæ 374. v. 10
Lachrymæ an oculis condu- cant, & quando, 408. v. 20
Lachrymæ in morbis sponte sua oborientes quid portē- dant 1130. v. 10
Lachryma populi nigra 699. v. 10
Lac mulierum 675. v. 20 Lac

I N D E X.

- Lac multa aqua perfusum
quale in dicamentum 1103.
v. 10
- Lactis affini vsus, 395. v. 10.
& 538. v. 30
- Lactis exhibitio in quibus
morbis mala 1136. v. 30
- Lactis generatio & augmen-
tum 658. v. 20
- Lapilli in vrina 180. v. 30
- Lana ne, an linteo in vulne-
rum curatione vtendū 808.
v. 10
- Larynx 242. v. 30
- Lalani vsus inusitatus 224. v.
10
- Lasus in Ionia & Peloponne-
so nullum, in Libya sponte
cur producat 503. v. 10
- Lasus succus, 331. v. 1
- Lateralis morbi indicia &
prænotiones, 143. vers. 20.
& 144. v. 10. 20. 30.
- Laterales morbi varij & di-
uersi ortus 467. vers. 30. &
468. v. 10. 20. & 469. v. 10. &
471. v. 10
- Lateralis morbi curatio 410.
v. 20
- Lateralis dolor cum biliosis
spuitis quid ægris annūci-
et 82. v. 30. & 149. v. 10. 20.
155. v. 7
- Laterum dolores quod sedi-
mentum habeant 164. v. 10.
& qualem vrinam 165. vers.
10
- Laus medicinae 1. v. 10
- Leguminum facultas in vi-
ctus ratione 325. v. 10
- Lepræ & impetigines an &
qua ætate sananda, 112. ver-
sic. 10
- Lethales morbi vnde orian-
tur, 389. v. 20
- Lethalium vulnerū signa 415.
v. 20
- Lethargici quomodo affecti
sint, 121. v. 30
- Lethargus morbus 488. ver-
sic. 20
- Leuitates intestinorum, 105.
v. 10
- Leucophlegmatia, 154. ver-
sic. v. 10
- Lex Hippocratea 1. v. 10
- Liberæ artis, libera opera ef-
ferebent 1151. v. 30
- Lienes magni quid denotent,
109. v. 30
- Lienis morbus 153. versic. 20.
constitutio, 209. versicul.
30
- Linamentorum apponendo-
rum vsus qui, 31. versicul.
20
- Linguae colores quæ iudica-
tiones sequantur, 74. ver-
sicul. 5. & 130. versicul.
30
- Linguae tremulae instabilem
mentem indicant 76. ver-
sic. 30
- Lingua ex resiccatione densa
& aspera quid portendat,
75. v. 20
- Lingua semper sicca perman-
sit 1108. v. 20

I N H I P P O C R .

- Lintei vsus in vulneribus curandis 808. v. 10
- Lippitudo, 130. vers. 10. mortis nuncia, ibid. unde eueniat, 254. v. 10
- Lipyria febris quæ, 67. v. 20
- Lipyria 458. v. 10
- Liuidus morbus 483. v. 20
- Liuores in febre mortis nunciij 116. v. 30
- Lobi summitates pulmonis dicti 930. v. 30
- Locorum in homine constitutio 400. vers. 10. vsque ad pag. 424
- Loco suo motum os quomodo restituendum 792. v. 20
- Locus ægrotis qualis eligendus, 43. v. 30
- Locus regionis an & quando mutandus 178. v. 20
- Lomentum prisanæ 700. v. 30
- Lōga corporis statura in quibus laudetur 1123. v. 20
- Lucta & frictio homini quid conferant 335. v. 30
- Lumborum contentio 138. v. 30
- Lumborum dolor cum æstu quid importet 78. v. 20. & 136. v. 10. & 137. v. 20. 30. & 138. v. 10. 20
- Lumborum & inferiorū partium dolores cuius ætatis hominibus exitiales, 53. v. 10
- Lūbrici an pariant, & quomodo ex humano corpore erumpant 521. v. 20
- Lumbrici an mortem inferāt 522. v. 10
- Lumbrici cum puero in vtero existente nati 520. v. 30
- Lumbrici lati & rotundi 520. v. 30
- Lumbrici rotundi ab ægrotis eiekti quid denotēt. 48. v. 10
- Luxatio articulorum an claudicationem inducat, & cuius ætatis homines infestet 887. v. 20
- Luxationes in cubiti flexu 813. v. 20.
- Luxationum in priorem statum repositio 865. v. 30
- Luxatio pedis & eius curatio 890. v. 20
- Luxatio vulneratæ cutis 890. v. 30
- Lychni extincti odor quibus gratus 583. v. 30
- M.*
- M**Achinæ fracturis quando adhibendæ 806. v. 20
- Macrocephali, 264. v. 20. eorum origo, ibid.
- Macula in facie mulieris prægnantis 758. v. 20. quomodo Græcis dicta, ibid.
- Madefactionis vis 424. vers. 10
- Mador circa frontem 105. vers. 10
- Magnesium lapis 566. v. 10
- Mago-

I N D E X.

- Magorum, expiatorum, circulatorum & arrogantium ostentatorum impius conatus in curando morbo sacro, 283. v. 10
- Mala ex avaritia proueniencia 1165. v. 30
- Malagmata à medicis quomodo adbibenda, 35, v. 20
- Malagmata 881. v. 30
- Malicorium 646. v. 10
- Malignitas & pernicietas sanguinis è naribus eruptione 86. v. 5
- Mammæ mulierum quando attollantur & expleantur 196. v. 20
- Mammæ turgidæ & magnæ ad concipiendum & alendum partum probantur, 106. v. 10
- Mammæ vnde 241. v. 30. cur mulieribus laxæ & molles 242. v. 10. earum extenuatio 649. v. 10. & 663. v. 10
- Mandragoræ radicis vis 417. v. 10
- Mandragoræ radix in alui & intestinorum prolapsis validum medicamentum præstat 912. v. 10
- Mane deambulandum, 342. v. 10
- Manus distinctio ab Hippocrate tradita 938. v. 20
- Manus & pedis an eadem constitutio 942. v. 30
- Manus post deligationem collocatio 939. v. 30
- Manus tractatio in fractura 787. v. 20
- Manus tremulæ cum capitis & ceruicis dolore quid importent, 82. v. 20
- Manuum deligatio & extensio in fractura 785. v. 20. & medicorum in hoc diuersa opinio 786. v. 20
- Manuum frigus quid portendat 47. v. 10
- Manuum palpitaciones quid indicent 69. v. 20
- Manuum tractatio in morbis 435. v. 20
- Manuum vsus in repositione 893. v. 30
- Maris procreatio quomodo adaptanda 230. v. 10
- Maris & fœminæ in complexionem differentia, 316. v. 20
- Marrubij vsus in vteri affectibus 763. v. 10
- Massæ ignitæ in urinam iunctæ 723. v. 10
- Masculi generatio quomodo fiat, 312. v. 20
- Mas quando præsumatur, 106. v. 30. & quando fœmella, ibidem
- Masticatorij musculi 833. versic. 20
- Maxillæ emotio 833. v. 10; eius causæ ibid.
- Maxilla fracta 834. v. 20; eius
- Maza cui offerenda, 297. v. 10. & quo anni tempore proponenda, ibid. versic. 20

IN HIPPOCR.

Maza non subacta 319. versic. 10	Medicamenta morborum per insomnia denunciato- rum 356. 357. 358. & 359. ver- fic. 30
Meconij succus 613. v. 20	Medicamenta nocturno tem- pore exhibenda 501. ver- fic. 20
Medicamenta arida ad vlcera 904. v. 30	Medicamenta partum efficiē- tia & promouentia 680. v. 20
Medicamenta bene olentia, & graueolentia, 422. versic. 20	Medicamenta per spongiam in anum detrusa 493. versic. 10
Medicamenta calida liquata in alui prolapsu & intesti- norum rectorum inflam- matione cataplasmate ap- plicanda 912. v. 20	Medicamenta puerperæ 606. v. 20
Medicamēta capitis male af- fecti 455. v. 20	Medicamenta purgantia 472. v. 30
Medicamenta conceptionis 623. v. 30	Medicamenta recentia siccā- tia 903. v. 10
Medicamenta cruentorū vul- nerum 841. v. 10	Medicamenta refrigerationis 501 v. 10
Medicamenta emollientia quo anni tempore vlceri- bus adhibenda 905. ver- fic. 30	Medicamēta roborantia 544. v. 10
Medicamenta emolliētia 230. v. 20	Medicamenta subdititia ve- hementer purgantia & se- cundas eiicientia 692. ver- fic. 10
Medicamenta feliciter succe- dentia 433. v. 30	Medicamēta sursum & deor- sum purgantia 472. ver- fic. 30
Medicamenta fluorum vtero- rum 706. v. 20	Medicamenta valentia 420. v. 20
Medicamenta foetum eiicientia 606. v. 10	Medicamenta vlcerum varia 902. v. 10
Medicamenta in nares infusa 475. v. 30	Medicamenta vteri ad coxen- dicem obuersi 602. ver- fic. 30
Medicamenta in potu exhi- benda 533. v. 10	Medicamēta vteri auersi 422. v. 20
Medicamenta liquida ad vl- cera 904. v. 10	
Medicamenta menses produ- centia 606. v. 10	

Medi-

I N D E X.

- Medicamenta vterum purgā-
 tia 687. 688. 689. & 690. v.
 10
 Medicamentis valentioribus
 qui indigeant 256. versicul.
 30
 Medicamenti vis, 420. versic.
 10
 Medicamentorum distinctio
 vnde capienda 987. versic.
 10
 Medicamentorum & cura-
 tionum morborum mu-
 lierum succincta repetitio
 697. v. 10
 Medicamentum adstrictionis
 427. v. 10
 Medicamentum auriū ex me-
 topio subactum 406. ver-
 sic. 10
 Medicamentum calculi in vir-
 gine 624. v. 30
 Medicamentum cōuulsionis
 417. v. 10
 Medicamentū deorsum pur-
 gans 412. v. 10
 Medicamentum exurens 697.
 v. 20
 Medicamentum Indicum 733.
 v. 10
 Medicamentum in febre sin-
 gultuosa 390. v. 10
 Medicamentum in morbis a-
 cutis, 387. v. 10
 Medicamentum in pulmonis
 inflammatione 391. versic.
 20
 Medicamentum lachrymam
 ciens 407. v. 10.
- Medicamentum mcerore cō-
 fectorum de radice man-
 dragore 417. v. 10
 Medicamentum oculorum
 in morbis acutis 398. ver-
 sic. 10
 Medicamentum purgans ex
 veratro 397. v. 30
 Medicamentum sursum pur-
 gans 715. v. 30. & deorsum,
 ibidem
 Medicamentum vlcera pur-
 gans, & siccans 902. ver-
 sic. 30
 Medicina an fortuna indigeat
 421. v. 10
 Medicina ars firma, 421. ver-
 sic. 10
 Medicina encomium, 2. ver-
 sic. 10
 Medicinæ finis, 13. v. 10
 Medicinæ in bello vtilitas
 1180. v. 10
 Medicina & diuinatio quam
 cognationem habeāt 1158.
 v. 30
 Medicina in corporibus hu-
 manis quid præstet, eiusq;
 cum sapientia collatio 1173.
 v. 10
 Medicina qualis ars, & à qui-
 bus sic dicta, 273. versicul.
 10
 Medicina quid, & eius officiū
 4. v. 20
 Medici imperiti histriones i-
 mitantur, 1. v. 20
 Medici culpa in quo spectetur
 531. v. 20

- Medici obferuatio pestis grafsantis tempore 1010. v. 10
 Medici officium 272. v. 10
 Medici officium in curatione fufcipienda, ex fententia Democriti 1169. v. 10
 Medici fæpe falluntur, & in quo 666. v. 10
 Medico in medendo quæ attendenda, 18. v. 20
 Medicorum imperatis parere quid utilitatis afferat ægrotantibus 6. v. 20
 Medicorum imperitia 853. v. 10
 Medicorum ineptitudo 842. v. 30
 Medicorum in exercitatione & vfu neceffaria fcientia 823. v. 10
 Medicorum ligneum instrumentum ad extensionem offium fractorum & elapforum 871. v. 20
 Medicorum in magna vrbe medicinam factitantium instrumentum in repositione articulorum 796. v. 10
 Medicorum infcitia 808. verfic. 20
 Medicorum prudẽtia in quo fita fit 9. v. 30
 Medicorum fcientia 822. v. 30
 Medicum figna omnia prædicere oportet 97. v. 20
 Medicum philofophum quæ dedeçant 41. v. 30
 Medicus ærem, fitum loci, aquam, terram & victus rationem in confiderationem adhibere debet 252. v. 10
 Medicus an à morte euafuros & morituros homines ægros indicare poffit 43. verfic. 30
 Medicus ad ægrotum ingrediens quomodo fe gerere, & quibus præparatoriis cinctus effe debeat 36. v. 10
 Medicus an gratis curationẽ fufcipere teneatur 39. v. 20
 Medicus anni tempora in confiderationem adhibere debet 252. v. 10
 Medicus Hippocrates qualis effe debeat 27. v. 10
 Medicus Hippocrates quibus animi & corporis dotibus pollere debeat 28. v. 10
 Medicus in exigenda mercede quid obferuare debeat, 39. v. 10
 Medicus naturalis vnde dicitur & quomodo fe gerere debeat 767. v. 20. & in quibus falli folet 846. v. 20
 Medicus philofophus in quibus Deo æqualis iudicetur. 34. v. 5
 Medicus quid in curatione ægrorum plebeiis committere poffit 37. v. 10
 Medicus quid in partibus humani corporis obferuare teneatur 27. v. 10
 Medi-

I N D E X.

- Medicus** sæpe sapientia sua fallitur 785. v. 10. & qui sint, ibidem
Medulla dorsalis è cerebro 208. v. 10
Melanthium 622. v. 30
Melidæ morbus 976. v. 30
Melicicris 111. v. 20
Mellis vis & efficacia 328. v. 30
Membranæ cerebri 400. verific. 20
Membranæ oculorum 400. v. 20
Menses conspicui 734. v. 10
Menses intra quot dies sanis & fecundis mulieribus procedere soleant 636. v. 10
Menses mucosi, 423. v. 20
lens humana ubi sita, 236. v. 30. eius alimentum ibid.
Mensium profluuiam quibus facillè quibusq; difficulter prodeat 630. v. 10
Mensium biliosorum in muliere signa 637. v. 20
Menstruæ purgationes mulieres sæpe fallunt 203. v. 20
Menstrua quomodo paranda 229. v. 10
Menstrui tempus 3. dierum breuissimum dictum 222. v. 8
Mercurialis semen 606. v. 10. & 662. v. 10
Mesenterium 247. v. 10
Metonis morbus 972. v. 30
Μεγάφουλον Partheniū quale medicamentum 903. verific. 30
Mictionis cruentæ suppressio 134. v. 10
Misy in pello puerperij purgamentis adhibetur 680. v. 20. & 681. v. 20
Milij natura & vis 369. v. 20
Misy præparatum 698. v. 20
Modus reponendi optimus 819. v. 30
Mæotis palus Asiæ atque Europæ terminus, 264. v. 10
Molitio per vèctes 809. v. 10
Molitio per vèctem in articulo- rum fractura lapsu, aut excessu 871. v. 30
Μόλωψ vibex 944. v. 30
Morbi acuti qui: eorumque efficacia 364. v. 30. & 365. v. 10
Morbi ad mortem vsque comitantes 483. v. 20. & 484. v. 30
Morbi, affectus & symptomata secundum anni tempora 1022. v. 10
Morbi annorum temporibus & variationibus discernuntur 62. v. 10
Morbi capitis ex cerebro 497. v. 10. & 20
Morbi causa & victus ratio cur à medico obseruanda 177. v. 20
Morbi comitialis exacte descriptio, 288. v. 20.
Morbi conuati qui dicitur 95. v. 30
Morbi crassi 56. v. 20. vnde oriuntur & quomodo curantur,

I N H I P P O C R.

- ibidem & 587. 588. & 589.
 Morbi ex anni temporibus, 265. versic. 20. & 262. versic. 10
 Morbi ex capite orti 454. versic. 20
 Morbi ex mala collocatione & situ pessimo ciuitatis 255. v. 10. 20
 Morbi ex quatuor humorib⁹ 501. v. 30
 Morbi ex syderū ortu, 263. v. 10
 Morbi hora animaduertenda 1078. v. 20
 Morbi in Æno 992. versic. 30
 Morbi inter se similes 537. v. 10
 Morbi laterales sicci, 495. versic. 20. in dorso ibidem, versic. 30. eorum curatio, 496. v. 30
 Morbi longitudinem quæ denunciant 1144. v. 20
 Morbi patrij, 253. v. 20
 Morbi puerorum à 7. anno ad 15. qui 53. v. 30
 Morbi qui facillè soluuntur, quo anni tempore gignantur 978. v. 10
 Morbi quo anni tempore homines occupent, 176. versic. 10
 Morbi quomodo se prodant 302. versic. 30. & quo anni tempore, 314. versic. 30. & 315. v. 10
 Morbi quotuplices, & quam varia morborum genera, 8. versic. 10.
 Morbi regij curatio 539. versic. 20
 Morbi regij quatuor; eorumque curationes 577. versic. 10. & 30. & 578. 579. versic. 10
 Morbi vagantes & palantes 933. v. 10
 Morbo sacro seu comitiali correpti an sanari possint, 89. v. 10
 Morborum, affectuum & symptomatum variorum prænotiones, signa & effecta 1056. v. 20. & 1057. 1058. v. 20
 Morborum causæ vnde diiudicandæ 1. v. 30
 Morborum differentia ex alimento 368. versic. 20. ab ætate & tempore 438. versic. 30
 Morborū distinctiones quæ, & vnde sumendæ 72. versic. 5
 Morborum & affectuum variorum, enumerationes 1080. v. 10
 Morborum muliebrium causa 421. v. 20
 Morborum origines 430. v. 10. & 510. v. 30
 Morborum 14. ægrotorum descriptiones 968. versic. 10
 Morborum remedia à quibus inuenta 8. versic. 20

Morbo-

I N D E X.

- Morborum tria principia 515.
v.20
- Morborum varia genera affectus, & symptomata in Perintho 285. versicul. 30
- Morborum vulgarium varia genera in diuersis hominum affectib⁹ animaduersa 1031. 1032. 1033. versic.10
- Morbum crudum quæ indigent, 49.v.10
- Morbum regium quæ prænuncient 88.v.5
- Morbus comitialis quæ signa & prænotiones habeat 124. v.20
- Morbus comitialis vnde, 86. v.10
- Morbus coxendicum 589. v.30
- Morbus decimoquarto anno rediens, 454.v.10
- Morbus ex abortione 663. v.10
- Morbus ex insomniis quomodo prænosendus 354. v.10.30
- Morbus ex pulmone 436. versic.10
- Morbus ex quo originem capiat 273. v.20
- Morbus ex visû spectri terrore 587.v.20
- Morbus hepaticus 571. v. 10. alius 572. vers. 20. & 573. v.30
- Morbus intra quod tempus circumscribatur 455. versic. 10
- Morbus lateralis cruentus, 497. v.30. eiusque curatio, ibid.
- Morbus lateralis vnde 529. v.20
- Morbus lienis primus 574. v.10. alius 575. vers. 10. alius ibidem, vers. 20. alius 576. v.10
- Morbus mulieris in puerperio, aut mensibus cunctibus cum viro condormientis 596. vers. 10. eam intra 21. diem perimens 653. versic. 30
- Morbus niger 485. versicul. 30. alius 486. versicul. 10
- Morbus pituitosus 484. vers. 20. ex pituita alba, ibidem.
- Morbus post duodecimum annum reuertens 564. versic. 10
- Morbus quando annuus futurus videatur 177. versic. 10
- Morbus quo tempore decretere soleat 964. vers.20 & 965. v.10
- Morbus regius 155.v.6
- Morbus regius quando letalis, 391. v.30
- Morbus regius, 74. versic. 20. & 465. versicul. 30. alius, ibidem & 476. vers. 30

IN HIPPOCR.

- Morbus reuersionem faciens 555. v. 10. nouem annos durans 568. v. 10
- Morbus ructus ciens 483. versic. 20
- Morbus facer cur dictus 281. v. 20
- Morbus facer 279. v. 20
- Morbus facer quomodo olim curatus sit 282. v. 10
- Morbus facer unde oriatur 280. v. 10
- Morbus syderationem faciēs 486 v. 30
- Mores hominum quem ortū habeant 272. v. 30
- Mores hominum superbi unde ortum trahant, & quibus hominibus peculiare 272. v. 20
- Mortuos quæ signa præcedant 69. v. 20
- Mors à medicis an prædici possit 996. v. 10
- Mors ex alui repētina prurptione 126. v. 10
- Mors ex anginis 142. v. 10
- Mors ex murium dolore 457. v. 10
- Mors ex bilioso purulento sputo 145. v. 10
- Mors ex cerebri syderatione 126. v. 30
- Mors ex connatis homini deficientibus 176. v. 30
- Mors ex desipientia cum difficultate spirandi 118. v. 20
- Mors ex dolore faucium 133. v. 30
- Mors ex dolore pedis 973. versic. 30
- Mors ex eruptione sanguinis & nigris deiectionibus 86. v. 10
- Mors ex faciei corruptione significata 129. v. 10
- Mors ex febre acuta 976 versic. 10
- Mors ex febre quomodo prænoscat 52. v. 10
- Mors ex febre tertiana 120. v. 10.
- Mors ex fluore nimio uteri 705. v. 10
- Mors ex graueolentibus deiectionibus 128. v. 10
- Mors ex hepatis morbo 571. v. 20
- Mors ex inflammatione pulmonis 147. v. 10. & 449. v. 10
- Mors ex lateris dolore 117. v. 10
- Mors ex linguæ tremore 131. v. 10
- Mors ex melancholicis affectibus 110. v. 10
- Mors ex morbo laterali 144. v. 20. & 449. v. 30
- Mors ex oris ventriculi dolore 136. v. 10
- Mors ex peruersione oris, aut nasi 117. v. 10
- Mors ex puris per aluum deiectione 149. v. 30
- Mors ex recidiuis in partu 158. v. 20
- Mors ex rigore & perfrictione, ca-

I N D E X.

- ne, capitisque dolore 112.
v. 20. & 113. v. 30. & 114. ver-
fic. 5. 10
- Mors ex sedis dolore 117. ver-
fic. 10
- Mors ex spiratione frequen-
ti 133. v. 10
- Mors ex spumantis sanguinis
exspuitione 148. v. 10
- Mors ex stercoris deiectione
in pulsatione violenta 142.
v. 30
- Mors ex suppurationibus ab
hepatis vitione ortis 151.
v. 20
- Mors ex tabe 150. v. 20
- Mors ex tuberculis ad aures
128. v. 20
- Mors ex tumore 116. v. 20
- Mors ex variis affectibus &
symptomatibus in Thaso
985. v. 20
- Mors ex variis affectibus &
symptomatibus in Perin-
tho quem sexum affecerit
968. v. 20
- Mors ex vehementi pulsatio-
ne 142. v. 30
- Mors ex vocis defectu 117. v.
20
- Mors ex vomitu rubro 161.
v. 30
- Mors ex vulneribus capitis
variè & inæqualiter con-
tingit 918. v. 10
- Mors hominis propinqua &
imminuens, vnde præno-
scenda 44. v. 10
- Mors repentina vnde 86. v. 10
- Mors secundum Hippocra-
cratem vnde 206. v. 20
- Mors senum ex suppurationi-
bus 150. v. 7
- Mortis periculum ex morbo
355. v. 10
- Mortalitas cõmuni sorte ho-
minibus obtigit 1149. ver-
fic. 20
- Mors tertio, quinto, aut se-
ptimo die superueniens,
452. v. 10. & 30
- Motio fœtus in utero 195. ver-
fic. 30
- Motionis articulorum indi-
cia 814. v. 10
- Mucus 210. v. 10
- Mucus & saliuâ repletionem
arguant, & quomodo abi-
genda 343. v. 10
- Muliebrium purgamentum al-
ba, 158. v. 20
- Mulier capitis grauitate la-
borans febre periit 1029.
v. 30
- Mulieres an, & quando poda-
gra laborent 1139. v. 10. ne-
que puer, ibid.
- Mulieres conceptione fœtus
sæpè falluntur, & quæ sit
ratio, 203. v. 10
- Mulieres conceptui idoneæ,
quæ, & quæ minus, 106.
v. 10. 20
- Mulieres & virgines in ma-
gno morborum numero
incolumes reseruatae, &
quibus ex causis 964. ver-
fic. 10

IN HIPPOCR.

- Mulieres ex corporis habitu distinguntur 196. ver. 10
 Mulieres fecundæ quib. terrarum partibus existant, 255. versic. 30.
 Mulieres infœcundæ non o-
 lent 760. v. 20
 Mulieres infœcundæ quomo-
 do reddantur 723. versicu.
 30
 Mulieres mente glabræ 195.
 v. 10
 Mulieres quomodo, si antè nō
 fuerint, puerperæ efficien-
 dæ 646. v. 10
 Mulieres sanæ ex coitu eua-
 dunt 184. ver. 10
 Mulieres Scythicæ supramo-
 dum fluxæ 268. v. 30
 Mulieres seniores quib. mor-
 bis obnoxie magis quàm
 iuniores 725. v. 10
 Mulieres steriles & claudæ an
 vteri morbis obnoxie 600.
 v. 20.
 Mulieres viris lōge humidio-
 res 190. versic. 8. & quan-
 do concipiant fœtum, ibi-
 dem.
 Mulier ex partu tumida, sana-
 ta, & quib. remediis 1040.
 v. 10
 Mulieri barba enata, & quam
 ob causam 1080. versicu.
 20
 Mulieribus claudicatio vnde,
 190. v. 20
 Mulieri cur coitus necessa-
 rius 184. v. 10
 Mulier in cyzico gemellæ eā
 nixa pleuritide periit 1019.
 v. 20
 Mulieris in coitu voluptas
 183. versicu. 20. an cum vi-
 ri conferenda ibid. 30. &
 quando desinat ibid.
 Mulieris interitus ex concep-
 tione 708. v. 30
 Mulierum affectus varii mor-
 tis causæ 1003. versicu.
 20.
 Mulierum concipere desinē-
 tium, medicamenta 226.
 v. 20
 Mulierum & virginum mor-
 bus 107. v. 30
 Mulierum iudicationes ex
 partu quæ 54. v. 20
 Mulierum prægnantium &
 vterum gerentium præno-
 tiones & signa 1135. versicu.
 20
 Mulierum, purgamentis eun-
 tibus cum viro condormi-
 entium damna 596. versic.
 10
 Mulierū purgationes in par-
 tu 192. v. 10
 Mulierum victus ratio 300.
 v. 30
 Mulierum visiones nocturnæ
 593. vers. 10 earumque in
 ætatibus differentiæ & cor-
 porum constitutio 594. ver-
 sicu. 10
 Mulierum vterum gerētium
 signa 58. ver. 30. & 59. ver-
 sic. 10

Mulsa

I N D E X.

- Mulsa epota horrorem & anxietatem suscitavit. versu. 10
- Mulier voluuli casibus appetita defuncta est 1003. versu. 10
- Mulsa, & eius vis 377. versu. 20
- Murmur circa præcordia quid designet 1131. v. 20
- Muscerda 686. v. 10
- Musculi soporem altum invehentes 834. v. 20
- Musculorum affectus qui & vnde 934. v. 10
- Musculorum substantia 933. v. 30
- Musculus marinus 661. v. 10
- Mustela cubitus 856. v. 20
- Mustum 328. v. 20
- Mutationes quando fieri debeant, 370. versu. 30. quando periculosa 376. versu. 10.
- Mutationes temporum annorum 270. versu. 30. earum effectus, ibidem. & 271. v. 10
- Mutationum in hominum corporibus vis 266. versu. 10
- μυσταλόν* quale medicamentum 422. v. 10
- N
- Nabes aqua in aere 199. v. 30.
- Nares in febricitantibus qualia signa edant 92. v. 30
- Nares sinæ vnde 837. versu. 10 earum curatio, ibid. v. 304 & 839. v. 20
- Narium rubores quid indicent 129. v. 20.
- Narium stillatio in phreniticis 75. v. 20
- Nasi curatio momento perficitur 880. v. 10
- Nasiffactura 836. v. 30
- Nates prominentes & femora introrsum oborta 887. versu. 10
- Naturæ humanæ cognitio cui potissimum necessaria 24. v. 10
- Naturæ humanæ perfecta cognitio vnde haurienda 24. versu. 10
- Natura non solum roboris, sed etiam motus rationem habuit 95. v. 30
- Natura Scytharum fecunda non est, & cur? 268. v. 30. & 269. v. 20
- Necessitatis diuinæ vis & effectus 304. v. 20
- Nerui crassi ex cerebro quot 246. v. 30
- Nerui ad unamquamque costam diriguntur 892. versu. 30
- Nerui an ignem ferre possint 825. v. 20
- Nerui solidi 207. v. 10. eorum generatio ibid.
- Nervorum distentio vnde 73. v. 20. quæ lethalis & quæ minus ibid. 30

I N H I P P O C R.

- Neruorum origo, 306. inflā-
mationes 822. v. 10
- Neruoſa & glutinoſa cur dif-
ficulter audentur, 308. ver-
fic. 10
- Netopum 230. v. 30
- Nicanor tibicinatum metu
affectus, tibiara ſono tur-
batus de nocte illum ſuſti-
nere non potuit 1053. ver-
fic. 10
- Nicodemi Abderienſis mor-
bus, eius affectus, & ſym-
ptomata 1016. v. 20
- Nigra per inſomnia viſa mor-
bos denotant 358. v. 20
- Nigrities oſſium & denuda-
tio 868. v. 20
- Nitrum Ægyptium 571. ver-
fic. 10
- Nitrum rubrum 643. v. 10
- Nodus & filum in homine
779. v. 10
- Nomades in curribus habi-
tant 267. v. 10
- Nomæ ad vlcera depaſcentia
quale medicamētum præ-
beant 905. v. 10
- Nomæ maximè lethales ſunt
100. v. 20
- Nomæ ſerpentes, quomodo
Græcis dictæ 100. v. 30. &
quid ſint, ibid.
- Non entium nulla cognitio,
4. v. 5.
- Notæ de vtilitate & noxa vini,
377. v. 10
- Numenij filij morbus 81. ver-
fic. 10
- Nubeculæ in vrinis quid im-
portent 49. v. 20
- Nyctalopes vnde nomen for-
titi 1036. v. 10
- Nyctalopes qui & vnde ſic di-
cti 109. v. 10. & quib⁹ mor-
bus iſte peculiaris, ibidem,
v. 20

O.

- Obſeruaciones in victus rā-
tione, 396. v. 10
- Obſeruaciones in morbis di-
ei & noctis 102. v. 10
- Obſeruaciones medicæ, 431.
432. & 433. v. 10. in imbecil-
lis ægris 543. v. 10
- Obſeruatio peſtis tempore
1010. v. 30
- Occaſio à quibus obſeruanda
ſit, 37. v. 20
- Occaſio medicorum 420. ver-
fic. 10
- Ocium eiusque efficacia 333.
v. 20
- Ocium cur deteſtandum &
fugiendum 32. v. 20
- Octimeſtris partus 217. ver-
fic. 30
- Octo ægrorum affectus eo-
rumq; cauſæ, ſymptoma-
ta & intermiſſiones 968.
v. 10
- Oculi duri in prægnantibus
quid denotent 716. v. 30
- Oculi peruerſi in prægnanti-
bus quid importent 658.
v. 10

Oculi

I N D E X.

- Oculi fixi & immoti in con-
 uulſione quid denotent 85.
 v. 30
 Oculi gramioſi qui dicti, 102.
 v. 20
 Oculi grandiores in homine
 quid deſignent 996. v. 10
 Oculi hebeſcentes & obtuſi
 improbandi, & cur 78. v. 30
 Oculi obſeratio aut perfra-
 ctio quando mala 81. ver-
 ſic. 20
 Oculi rubicundi in prægnan-
 tibus 657. verſ. 30. peruerſi
 6. 8. v. 10. duri 7. 6. v. 30
 Oculis noxiã afferentia 1049.
 v. 30
 Oculorum curatio in initio
 adhibenda 773. v. 30
 Oculorum curatio 407. v. 10
 Oculorum dolores quam cu-
 ram requirant 1052. v. 30
 Oculorum hebeſcentia, vnde
 130. v. 20
 Oculorum lachrymæ & do-
 lores, 699. eorum curatio,
 ibid. v. 20
 Oculorũ lachrymæ quomo-
 do ſedandæ 428. v. 10
 Oculorum lachrymę vnde, &
 quomodo ſiſtendæ 776. v. 10
 Oculorum nigrorum affe-
 ctus qui, & quibus peculia-
 res 1072. v. 20
 Oculorum peruerſio cum ri-
 gore pernicioſa 81. v. 30
 Oculorum ruptiones an ſa-
 nari poſſint & reſtitui 103.
 v. 20
 Oculorum vſtio 774. v. 30
 Odores quæ ſigna in ægrotã-
 ribus edant 92. v. 30
 Οιδήματα, 175. v. 30.
 Oeſypum capræ 745. v. 30
 Officia Hippocrateæ familiæ
 in Athenienſes collata 1181.
 v. 10
 Officina medica, quæ inſtru-
 menta habeat, 30. v. 30. &
 776. v. 10
 Officium medici in quo ver-
 ſetur 776. v. 20
 Olera in victum quæ adhibē-
 da, 328. v. 30 & 329. v. 30
 Olerum agreſtium facultas
 330. v. 10
 Olerum varia genera diuerſæ
 efficacix 330. v. 10
 Olei vis 335. v. 10. quando & in
 quibus morbis adhibendũ
 395. v. 10
 Oleum in vlcerib⁹ quale me-
 dicamentum præſtet 899:
 v. 10. & 20
 Oleum Platænſium 678. ver-
 ſic. 10
 Omentum, præcidens, 156. v.
 30
 Οἰσινός lignum rotæ putealiſ
 947. v. 20
 Ophthalmica medicamentã
 698. v. 10
 Opithotonos qualis morb⁹,
 73. v. 30, vnde oriatur, ibid:
 & 492. v. 10
 Opportunitas temporis in
 curando, 432. v. 10. dierum
 & anni partium, ibid.

IN HIPPOCR.

- Opsonia in vict⁹ ratione, 298.
& 299. v. 01. 20
- Opsonia in victus ratione, eorumq; qualitas, & quo tempore balneo abstinendum in victus ratione, 298. v. 10. & an vomitiones tum temporis comperant, ibid.
- Opsonium in articulari morbo 566. v. 30
- Optimus docendi magister manuum vsus, 273. v. 10. & quid cum medicina, & in curandis morbis & discernendis eorum affectibus commune habeat, obseruandumq; sit, ibid.
- Ordo in corpore humano 304 v. 30. & quomodo alimentum assumat, 205. v. 20
- Oris collutio 462. v. 10
- Oris collutio ex quibus herbis præparanda, & qualis collutio adhibenda, si saliuæ retineatur 462. v. 10
- Oris collutio in expurgatione saliuæ, & an morbus ex retentione saliuæ lethalis existat 462. v. 10
- Oris ex palato discessio 895. v. 20. & quæ præfractionis notæ & curationes existât, ibid.
- Oris labrum recuruum 228. v. 10. eius medicamentum ibid. & an menses ei respōdeant genituramq; concipiat, & an medicamentum infra aut supra adhibendū,
- ibidem
- Oris vētriculi dolor, quid importet 80. v. 20
- Oris peruersiones quomodo reponi debeant 110. vers. 5
- Orbes ex corio Ægyptio confuti 87. v. 10
- Orthopnoea, 367. v. 30
- Ortus & interitus hominum qualis, 303 v. 30. eius causæ & originis varîe opinioniones & quæ sanior existat, ibid.
- Os capitis 916. v. 30
- Oscitationes quid indicent 279. v. 20
- Os eminens quando præcidendum 810. v. 30. & quod minus, ibid.
- Os femoris breue redditum & quomodo 860. v. 20
- Os loco motum 792. vers. 20. quomodo restituatur, ibidem.
- Os perfectum quid denotet 1138. v. 30
- Os sectione disparatum cui passioni subiectum. 126. v. 30
- Ossa distantia quomodo colligenda 783. v. 20
- Ossa distantia vnde cognoscantur, & quomodo articuli colligandi 783. v. 30
- Ossa distenta quomodo componantur 797. v. 20
- Ossa elephantum leonum & reliquorum generosorum animalium plena sunt 933. v. 10

I N D E X.

- Ossa fracta eminetia 808. v. 30
 Ossa fracta febris quo die in-
 sequatur 1095. v. 20
 Ossa homini quid præbeant
 247. v. 10
 Ossa in cubiti flexu 813. v. 10.
 quomodo restituantur, ibid.
 Ossa quando breuiora fiant
 884. v. 10
 Ossa recondita mortem affe-
 runt, & quando 865. v. 30
 Ossa suis sedibus non integre
 restituta 796. v. 30. difficul-
 ter sanantur 801. v. 30
 Ossis capitis collisio è casu de
 loco sublimiori 921. v. 10
 Ossis capitis collisio ex casu è
 loco complanato in molli⁹
 quiddam ; & quæ curatio
 adhibenda, si telo talis col-
 lisio contingat 921. v. 20
 Ossis capitis fractura aut fis-
 sura quomodo animadu-
 erenda 156. v. 20
 Ossis fractura quod remediū
 requirat 919. v. 30
 Ossium augmentum & im-
 minutio 895. v. 20
 Ossium corporis humani nu-
 merus, 242. v. 20
 Ossium generatio & excaua-
 tio. 193. v. 30. & 207. v. 20.
 constitutio 306. v. 20
 Ossium fractura quomodo
 sananda 934. v. 20
 Ossium magnorum & paruo-
 rum curatio intra quot dies
 perficiatur 943. v. 20
 Ossium substantia terrea 934.
 vers. 20
 Ouorum volucrum vis & effi-
 cacia 327. v. 30. & cur validū
 animalis generationē ha-
 bere dicantur, ibid.
 Ouum gallinaceum ad fœtū
 in vtero quomodo se ha-
 beat 202. v. 20
 Οξυγλυκό, quid aqua malsa
 acida 890. v. 10
 Οξυγλυκός, quid 794. v. 30. &
 778. v. 20
 Oxymeli 378. v. 30
 P.
PÆonia remedi Abderi-
 tani ab Hippocrate ad
 Democriti insaniam pro-
 pulsandā expectant 151. v. 10
 Palpebræ an sectionem, &
 quando ferre possint 775.
 v. 30
 Palpebræ oculorum scabie la-
 borantes 775. v. 20. & qua-
 lem lippitudo curationem
 requirat, ibid.
 Panis calidi vis & efficacia
 372. v. 30
 Panis facultates & qualitates,
 323. v. 30. eius genera quæ
 324. v. 10
 Panis in mazam cōfectus per
 aquam calidam quid ven-
 triculo conducatur, & quale
 nutrimentum præbeat 323.
 v. 10. & quid maza cū mel-
 le & lacte conficiat homi-
 ni, ibid.
 Παράσυνδαχνη leuior angina
 491. v. 10

IN HIPPOCR.

- Parius** in Thaso quo morbo laborauerit 1011. v. 10
- Partes corporis** quomodo se ad totum corpus habeant, 399. v. 10. 20. & 30
- Partes extremæ corporis** frigori expositæ 425. v. 20
- Partes genitales** frigidiores 426. v. 10
- Partiū corporis humani** constitutio 399. v. 10. vsque ad pag. 424.
- Partium affectarum & ubi morbus** consistat, iudicatio 69. v. 10
- Partium hominis natura & figura** quæ 25. v. 30
- Partus à quibus celerius, tardius** edatur 204. v. 30
- Partus cōsequētia** 660. v. 10. dolores ex eo, eiusque curatio, ibidem v. 20
- Partus qui faciles, & qui difficiles** 205. v. 10
- Parrus in quibus mulieribus** difficulter procureretur 106. v. 20
- Partus præsentia** quomodo prænoscentia 107. v. 20
- Partus quo ordine ex utero** trahatur 205. v. 10
- Partus quo mense plærunque** edatur 204. v. 30
- Partus validi & carnosissimi** 218. v. 20
- Paruulis morbus comitialis** cur lethalis, 299. v. 10
- Passiones hominum ex variis morborum, affectuum & symptomatum generibus** in Thaso 982. 983. 984. & 985. v. 10
- Passiones hominum** ex variis morborum, affectuum & symptomatum generibus ex quibus mors plærunque; infecuta in Perintho 985. v. 30
- Passiones mulierum in, & extra partum** 984. v. 10
- Passiones pestis grassantis** tempore 1005. v. 10
- Pectoris & dorsi inustio** 477 v. 30.
- Pedes frigidi in morbis acutis** 385. v. 30
- Pedis constitutio, & curatio** 792. v. 10
- Pedis curatio & deligatio** 948. v. 10
- Pedis ossium imminutio** 855. v. 20
- Pedum dolores** quid portentant 68. v. 20
- Pedum frigiditas** quid denotet 47. v. 10
- Pedum tumores** quomodo curentur 906. v. 30
- Pelles quem usum in medicina** habeant, 282. v. 30
- Pellucidam,** 212. v. 30
- Penicillus stāneus solidus** 479. v. 30. plumbeus 719. v. 10
- Peponis vis** 547. v. 10
- Percæ quod genus** piscis 327. v. 10
- Perfecti vis & effectus** 1138. v. 20

Pericles

I N D E X.

- Pericles quo morbi genere correptus & ab eo liberatus, recidiuamve passus sit 1014. v. 30
- Pernicies ex alui solutione, 133. vers. 2. 20. ex sputo 148. v. 7
- Pestis 274. v. 20. & 1005. versic. 10
- Pernionum medela scarificatione 1105. v. 10
- Perfrictio in febribus ardentibus mala 81. v. 10. 139. v. 8. 10. 140. v. 20
- Persæ barbari dicti 1148. versic. 20
- Persæ Græcorum hostes, 1148. v. 20
- Persarū vrbes opibus omnibus affluentibus sunt 1152. v. 10
- Perturbatio in somnis, 344. v. 10
- Pessi ad vterorum purgationes accommodati 677 versic. 10
- Pessitædacei 719. v. 10
- Pessius plumbeus 719. v. 10. & 30.
- Peucedani succus 604. v. 10
- Phagedæna quid, 65. v. 5
- Phagedæna quid 1047. v. 30
- Phagedæna in vlceribus 901. v. 10
- Phasianorum forma, & in quo ab hominum naturis differat, 265. v. 20
- Phasianorum vox qualis 265. v. 20
- Phasis, 265
- Philini vxoris in Thaso morbus 970. v. 10
- Philiscus ex febre acuta mortuus 968. v. 10
- Philistis in Thaso morbus 1000. v. 30
- Philistium quid 608. v. 20
- Phrenitici permutatio malum designat, 76. v. 10. eius deiectio albicās mala, ibidem.
- Phrenitidis ortus 490. v. 20
- Phrenitidis signa ex colore vultus, 129. v. 10. & 131. v. 10. & 132. v. 10
- Phrenitidis signa ex laterum dolore 148. v. 20
- Phrenitidis vnde 117. v. 20. 30. & 118. v. 20. 30. & 120. v. 20. & 130. v. 20
- Πέσπον quid 673. v. 20
- Pilæ parvæ ex corio suræ earumque vsus in humerorū repositione 818. v. 20
- Pili capitis cum vnguibus radices agunt 194. v. 20 ex glandulis 238. v. 20
- Pinguedo vnde 207. v. 30
- Pinguia quibus conferat 541. v. 10
- Pisces leue edulium 546. v. 10
- Pisces vitandi qui, 282. v. 10
- Piscium carnes, quæ in victū adhibendæ 326. v. 20
- Pistillum, & eius vsus in humeri repositione 819. versic. 20
- Pituitæ effecta 540. versic. 10

IN HIPPOCR.

Pituitæ medicamenta 540. v. 10	Pitores egregij qui; & unde dicantur, & qui minus e- gregij existant 258. versic. 30
Pituitæ sedes 504. versiculo 10	Potus ad roborandum 541. v. 20
Pituita alba 484. vers. 20. qua- lis morbus ex ea descen- datibid.	Pot ^o in articulari morbo 566. v. 30
Pituita hyeme augetur, 157. v. 20	Potus in morbis acutis 385. v. 10
Plantarum similis humiditas 502. v. 20	Potus pauci, 341. versic. 30 & quando iis utendum ibi- dem.
Pleuritis lateris morbus, 446. v. 10	Potus ubi colliquetur 243. v. 30
Πλήμνη quale lignum 947. v. 10	Potus veratri 162. v. 20
Πλήξι locus intra crura me- dius 800. v. 20	Potus vsus in medicina 423. v. 30. & 541. 20
Plumbei vsus 128. v. 20	Πῶρος, quid, 248. v. 20
Podagra in quibus homini- bus sanari possit, & in qui- bus minus, 97. versiculo 30	Præceptiones Hippocratis quæ, & quid contineant 37. v. 20.
Podagra quibus hominibus peculiaris 97. v. 30	Præcisio, & teli vestigium, an idem, 921. vers. 30. & 922. v. 30
Potentæ recentes, earumque vis 373. v. 10	Præcisiones in articulis & of- sibus 891. v. 20
Potentia cibo subacta 574. v. 20	Præcordia sublata 137. versic. 20
Pollex ab aliis digitis conti- neri solitus quid importet 748. v. 10	Præcordiorum dolores in fe- bribus ardentibus quid de- signent 82. vers. 10. & 115. versiculo 30. & 137. versic. 10
Polycnemum herba 668. vers- fic. 30	Præcordiorum dolores quid designent 75. 20
Polypodium 649. v. 20	Præcordiorum tumores quas iudicationes faciant 67. v. 5
Popularis morbus 178. ver- fic. 10	
Porrulaca 642. v. 30	
Potiones quæ, & quomodo præparandæ, 35. v. 20	

Prædi-

I N D E X.

- Prædictiones quando securæ, & quando minus, 93.
v. 10
- Prædictionum medicarum premium quomodo comparandum, 81. v. 20
- Prædictionum medicarum quot genera 90. v. 20. & 91.
v. 10
- Prænotiones Coacæ Hippocratis, 112. v. 20
- Prænotiones ex animi affectione quales sumantur 61.
v. 20
- Prænotiones ex moribus hominum 61. v. 20
- Prænotiones medico quæ necessariae 43. v. 10
- Præparatoria medici quæ habere debeant 35. versic.
30
- Præfagium medicorum 822.
v. 20
- Præter naturam existentia, secundum naturam se habentibus viliora sunt, & quare 932. v. 20
- Prandere quibus hominibus conueniat, & quibus minus. 17. vers. 10. &
20
- Principia morborum 515. versic. 20
- Principium medicationis 434
v. 30
- Procastinatio medicinæ inimicæ 1157. v. 30
- Profluvia suberuenta 423. v.
20
- Profluuium muliebri unde expectandum, 87. versic.
20
- Prolapsus intestini recti 911.
v. 30
- Propitudo ad quid vis præstò est 778. v. 20
- Πρόσθησις fibula 946. versiculo
20
- Prudentiæ & scientiæ causæ in corpore humano 295.
v. 30
- Pruritus, 170. v. 20
- Pruritus immensus vsu balnei calidi, & veratro epoto sanatus 1039. vers. 20. &
v. 30
- Ψίαι, musculi 845. v. 10. & 879.
v. 30
- Ptisana an balnea ferre possit 381. v. 30
- Ptisanae vsus, 365. v. 30. cur aliis frumentaceis eduliis præferenda 366. v. 10
- Ptisana quâdo damnosa, 370.
v. 30
- Ptisana tota quid mali importet 368. v. 20
- Pubes & barba serior 842. v.
10
- Puella cum vlcere in coxendice nata 1040. v. 10
- Puer carnosus ex ossis digitorum magnitudine, vbi editus & à qua muliere 983.
v. 10
- Pueris comitialis morbus quomodo accidat, 291. versic. 20

I N H I P P O C R.

- Pueris conuulsiones accidūt,**
& quando, 57. v. 10
- Pueris infantibus an vinum**
in potu exhibendum 299.
v. 10
- Puerorum à mammis facilis**
depulsio 233. v. 20
- Puerperæ medicamenta** 606.
v. 10
- Puerpera partum septimestrē**
eiecit, & quæ symptomata
ex eo passa sit 1028. v. 10
- Puerpera quando super lasa-**
num collocanda 224. ver-
fic. 10
- Puerperiorum effluxus** 629.
v. 20. purgationes 671. ver-
fic. 10
- Pulmonis constitutio & color**
930. v. 30
- Pulmonis curatio** 475. verfic.
10
- Pulmonis inflammationem**
quæ sequantur, 74. verfic. 30.
146. v. 30. & 147. v. 10
- Pulmonis morbus** 439. v. 10.
& 440. v. 10. & 475. v. 10
- Pulmonis tumor ex calore**
489. v. 20
- Pulsatio venarum vehemens,**
111. v. 10
- Purgamenta alba ex partu,**
quid afferant, mulieribus
81. v. 5
- Pupillæ quæ improbandæ**
104. v. 5
- Purgatio mulieris ad conce-**
ptionem valens 626. ver-
fic. 20
- Purgatio vteri** 610. verfic. 19. &
643. v. 10
- Purgationes celeres** 131. v. 8
- Purgationes in morbis acutis**
385. v. 20
- Purgationes in vlceribus, vul-**
neribus & aliis affectibus
quando requirantur 899.
v. 20
- Purgationes mulierum in**
partu 192. v. 20. & 193. ver-
fic. 10
- Purgationes mulierum pau-**
cæ & prauæ, 255. v. 10
- Purgationes per veratrū cer-**
tiores 1158. v. 20
- Purgationes quibus denegā-**
dæ, 79. v. 10
- Purgationū puerperij diuer-**
sitas, 674. v. 30
- Purgationibus qui minimē**
subiiciendi 1171. v. 30
- Pus ex morbo laterali & pul-**
mone 437. v. 10. eius extra-
ctio 470. v. 30
- Pus in febre erumpens** 551. v.
30
- Pus quando mortem cause-**
tur. 1248. v. 10. & 254. verfic. 20.
363. v. 30
- Pus vnde generetur, 148. ver-**
fic. 20
- Pus vnde generetur, & quod**
optimum iudicetur, 47. v.
5. & 409. v. 10
- Pustulæ albæ & nigre quid**
denotent 1027. v. 30
- Pustulæ vnde & quotuplices**
1027. v. 30

Putredo

I N D E X.

- Putredo 517.v.30
 Pythonis in Thaso morbus
 eiusque symptomata & ef-
 fecta 1014
 Πύμω 360.v.30
- Q.
- Aliter febris febrē pro-
 pulsauerit 1037.v.10
 Quartanæ & erraticæ febres
 quo anni tempore grassen-
 tur 1125.v.30
 Quæ loca terrarum mutatio-
 nibus subiaceant 253.v.10.
 20
 Quid Γαλάκτες, & eorum
 affectus vnde 882.v.20
 Quid Ganglia & qualis affe-
 ctus 840.v.30
 Quid Γαστροκνησία 945.v.10
 Quies interna in tussi condu-
 cit 549.v.10.
 Quietem Democritus laudat
 1163.v.10
 Quomodo Feræ animâtes ho-
 minibus antecellant 1166.
 v.10
 Quomodo Femoris articu-
 lus è coxendicæ excessum
 faciat & prolabatur 853.
 v.30
 Quomodo Femur breuius
 datur, & eius curatio 800.
 v.10
 Quot Ferularū compressio-
 nes 781.v.20
- R.
- Radius in cubito 403.ver-
 sic. 10
 Radix struthij vbi nascatur
 606.v.20
 Ranunculi herba vis 684.v.
 10
 Ratio reponendi quibus con-
 ueniat 889.v.30
 Recidivæ vnde, & quando fi-
 ant 988.v.20
 Recidivas quid efficiat 83.v.
 20. & 117.v.30. & 140.v.30
 Refrigerantia medicamenta
 50.v.10
 Refrigeratio sanguinis ex so-
 mno 279.v.30
 Regio feracissima quæ 263.
 v.20
 Reginum situs & natura 320.
 v.10
 Regulæ & obseruationes de
 vlceribus 898.v.20
 Regulæ curationum, & quo-
 modo medicamēta in vul-
 garibus morbis applican-
 da 1058.v.30. vsque ad pag.
 1080
 Regulæ repositionis & dire-
 ctionis 896.v.10
 Religiones 805.v.20
 Remedia morborū quæ præ-
 stent, & à quibus inuenta
 sint 8.v.10
 Renes 209.v.30
 Renis morbi qui 560.v.20
 Repletio nariū morbum ar-
 guit 343.v.10
 Repletionis damna quæ, 16.
 v.10
 Repositio articuli cubiti gib-
 biluxati 883.v.20

IN HIPPOCR.

- Repositionis modi 819. vers.
20
- Repositionis modus dome-
sticus 875. v. 10
- Repositio pedis in lecto ten-
tata 894. v. 30
- Repositio pedis quotuplex
891. v. 20
- Repositio per vectis molitio-
nem 866. v. 30. per virem
874. v. 10
- Repositio quotuplex 889. v.
20. & qui eius modi 891. v.
30
- R-rum humanarum incon-
stantia 1165. v. 20
- Resectio corporis humani a-
nalytica 930. v. 10
- Responsum ferox & audax ab
homine moderato, ægro-
tante quid importet 78
v. 10
- Restitutio articularum digiti
877. v. 10
- Rigor cerebri mortis signa
præstat 113. versicul. 5. 10.
20
- Rigor ex partu 260. vers. 8
- Rigores ex æstu quid de-
nuntient 79. versiculo
10
- Rimarum ossis capitis forme
variæ 918. v. 10
- Risus cū perturbatione 1054.
v. 30
- Risus Democriti causæ 1162.
v. 20
- Risus immodicus dementiæ
signum 115. v. 10
- Robur hominibus vnde exi-
stat 20. v. 10
- Robur quomodo imbecillis
ægotantibus comparan-
dum 544. v. 10
- Rubor in collo quid denotet
142. v. 10
- Rubor in faucibus qualem
affectum designet 142. v.
10
- Ruptionis curatio 478. vers.
30
- Ruptiones quos dolores pa-
riant, & vnde oriatur 441,
v. 20
- S
- S** Aliua 448. vers. 10. eius
resectæ curatio 462. v. 10
- Salsa cum melle, puris crudi
medicamentum 1116. ver.
30
- Salsis & acribus quando ab-
stinendum & quibus 666.
v. 30
- Salus desperata 494. ver. 30
- Sambuci fructus 610. v. 10. &
20
- Sanitas absq; medicorum o-
pera quomodo compare-
tur 5. v. 10
- Sanitas ex sectione 562. v. 10
- Sanitas ex stercoris de iectio-
ne 520. v. 20
- Sanitas ex vstione 534. ver-
fic. 30
- Sanguinis auctio quid deno-
tet ægris 280. v. 10
- Sanguinis

I N D E X.

- Sanguinis è naribus proflu-
 uium aſious ex pacto ſub-
 latus attulit, & qualis libe-
 ratio ſubſecuta fuerit 1028.
 v. 10
 Sanguinis eruptiones quan-
 do malæ 85. v. 30
 Sanguinis eruptiones quibus
 accidunt, & quid impor-
 tent 86. v. 20. & 87. v. 10.
 20. 30. & 88. verſicul. 10. 20.
 & 121. verſiculo 20. & 125.
 v. 1. 8. & 126. v. 20. & 139 v.
 30
 Sanguinis fluxus è naribus
 127. v. 20
 Sanguinis miſſio in morbis
 acutis 382. v. 30
 Sanguinis permutatio quid
 importet 279. v. 20.
 auctio quid? 280. verſic.
 10
 Sanguinis profluuionis peri-
 culum 869. v. 10
 Sanguinis profluuium per a-
 num quibus hominibus,
 & quando vtile 70. verſ.
 20
 Sanguinis profuſio ex nari-
 bus quid portendat 69.
 v. 20
 Sanguinis ſedes 506. 507. &
 508. v. 20
 Sanguis à pituita refrigera-
 tus 450. v. 20
 Sanguis è gingiuis 131. verſi-
 cul. 30
 Sanguis è naribus profluens
 à morte liberauit 961. v.
- 10 & 20
 Sanguis liquidus, quamdiu
 210. v. 10
 Sanguis quando bonus 1128.
 v. 10
 Sanguis mulieris poſt conce-
 ptionem qualis 189. verſ.
 20
 Sapa 328. v. 20. eius vis in
 victu ibid.
 Saperda quando in opſoniũ
 ſumenda 569. verſicul.
 30
 Sauromatæ populi Europæ
 quid ab Aſiaticis differant
 266. v. 10. eorum ſcemi-
 næ ibid.
 Σαῦρα lacertæ vimineæ 876.
 v. 30
 Σαυειδρον naſturcium 901.
 v. 30
 Scammonium 389. verſi-
 cul. 20
 Scapularum venæ quo ten-
 dant 248. v. 10
 Scapularum connexio 402.
 v. 20
 Scilla 738. v. 20
 Scientia medici, in quo poſi-
 ta 429. v. 10
 Scorpij cocti 474. verſicu-
 lo 10
 Scortatio impudens difficul-
 tati inteſtinorum mede-
 tur 1116. verſiculo
 30
 Scythæ euirati ſeu eunuchi
 plærumque, cur 269. v.
 10

I N H I P P O C R.

- Scythia feras paucas alit, 267.
v.20. & statem paucissimis
diebus hyemem perpetuo
habet 267. v. 30
- Seccessus quibus & quādo ne-
cessarius, 94. v.20. friabilis,
vitiolosus 167. v.30
- Sectio ad renē altissima 561.
v.10
- Sectio aut iniustio qua parte
corporis, & quomodo fa-
cienda 499. v. 10
- Sectio in fractura ossis capitis
919. v.30
- Sectio in oculorum acie cor-
rupta 775. v.20
- Sectio in vulneribus capitis
an ad futuras facienda 922.
v.30
- Sectio per terebrā iuxta sin-
ciput 457. v. 30. eius medi-
camentum 458. v.30. &
460. v.30
- Sectio quando requiratur in
capitis vulneribus 923. v.
10. & intra quot dies ma-
turanda, ibid.
- Sectio quomodo administrā-
da 29. v.10
- Sectio quomodo fiat in fra-
cturis 934. v.10
- Sectio quoto die faciēda 262.
v.30
- Secundæ cum fœtu mortuo
eiectæ 605. v.20
- Secundarū medicamenta 621.
v.30. earum liberatio, ibi.
- Securitas à morbis quomodo
comparetur 506. v.30
- Sedes calida in quibus affe-
ctibus necessaria 915. ver-
fic. 20
- Sedimētum fuluum 165. ver-
fic.10
- Sedimentum in vrina 522. v.
30
- Sedimentum lentum, 163. v.
10
- Sedimentum limosum in al-
ui recrementis cum tormi-
nibus deiectum malo est
188. v.30
- Sedimentum rubrum, lęue,
163. v.10. lentum ibid. v.20.
fuluum, 165. v.10
- Sella magna Thessalica 820.
v.20
- Semeltantum cibus quando
capiendus 350. v. 20
- Semen genitale corporis cō-
stitutioni responder, 264.
v.30
- Semen genitale humidum,
eiusque causæ 197. v.30
- Semen robustius, 184. v.20.
humidum 197. v.30
- Seminis cognatio cum eo ex
quo ortum est qualis 197.
v.30
- Senes à iuuenibus in curatio-
ne differunt & quid 444.
v.10. & 30
- Senes morbo saero seu comi-
tiali correpti præcipuè mo-
riuntur, 98. v.20
- Seniores ex capitis vulneri-
bus an iunioribus citius
moriantur 926. v.30
- Sensuum

I N D E X.

- Sensuum principalium facultas 334. v. 10
- Sententiæ de hominis complexione variæ, & quæ principaliorum locum obtineat inter illas 171. v. 30
- Septimestris partus, 215. v. 20
- Septum cordis crassum, 235. v. 20
- Septi transversæ natura quæ, 26. v. 30. Græcis quomodo dictum, 295. v. 10
- Sermo unde ortum habeat, 213. v. 10
- Serpentia ulcera quando, & quibus acciderint 1008. v. 10
- Sesamoidis purgatio, 1172. v. 10. in quibus morbis, & quomodo adhibeatur, ibidem.
- Seselis herba & eius vis & facultas 677. v. 20
- Signa ad mortem inclinantium hominum 68. v. 20
- Signa balnea deopscætia, 382. v. 10
- Signa bona ex sputo, quando & quomodo animadvertantur, 50. v. 20
- Signa ex colore faciei 78. versic. 20
- Signa ex verticis & temporum dolore 109. v. 20
- Signa ex lienibus magnis 109. v. 30
- Signa ex sudoribus qualia 65. v. 30.
- Signa in morbis acutis 387
- Signa iudicatoria quæ, & quomodo duplicia 978. v. 30
- Signa lethalium vulnerum 415. v. 20
- Signa morborum ex aëris & ventorum mutationibus percipiuntur, 64. v. 30
- Signa mortis ex oculis ægroti quomodo cognoscenda 44. v. 20
- Signa salutaria quæ, & quomodo cognoscantur, 52. v. 30. & 388. v. 10
- Signum ad manum subliuidum, mortis prælagium edidit 1090. v. 30
- Silenes igne correptus 22 die obiit 469. v. 20
- Similago qualem victum præbeat 324. v. 10
- Similarium & continuorum differentia 932. v. 30
- Sinciput diuisum 462. v. 10
- Singultus unde 140. v. 10
- Similitudo foetus, 185. v. 30
- Sinus uterorum varij, 205. v. 20
- Sitis in febribus quomodo restringatur 1037. v. 30
- Situs & natura regionum in victus ratione 320. v. 10
- Soles ad perfectionem hominis quot requirantur 363. v. 10
- Solis effectus 358. v. 30
- Sollicitudo Hippocratis circa castitatem uxoris suæ 1154. v. 20
- Solstitia medicamentis periculosissima, 262. versic. 30. & præcipuè æstium, ibid.

I N H I P P O C R.

- Solutio februm, 123.v.10
 Solutio morbi quomodo & quibus contingat, 71. versic. 10
 Somnia, quæ reiicienda, & quæ minus 1156. versiculo 20
 Somni facultas 333. versiculo 30
 Somni immutatio & inter-
 sio pessima mortalibus æ-
 gris, 47.v.30
 Somni profundi; 123. versic. 10
 Somni quando vtilis, aut cõ-
 tra 156. v. 10
 Somni turbulenti, ibidem
 Somnium Hippocratis de
 Democriti insania 1155. v. 10
 Somnus diurnus quibus
 hominibus conferat 389.
 v. 10
 Somnus diurnus quo tempo-
 re anni conferat, & quo
 minus 319.v.10
 Somnus per undecim dies
 prohibitus 555. versiculo
 20
 Somnus longior quibus ho-
 minibus conferat 300. ver-
 sic. 10
 Sophistæ & simulati medici
 in quo peccent 936. ver-
 sic. 10
 Sophistæ & simulati medici
 quomodo deligationes
 vulnerum administrent
 936. v. 10
- Sopor profundus damnandus
 125. v. 30
 Sorbitiones; earumque vsus
 quando necessarius 366.
 versic. 20. & 370. versiculo
 30
 Sorbitiones in morbis acutis,
 386. v. 30
 Sorbitiones in quibus mor-
 bis, & quando detrahendæ
 387. v. 10
 Sorbitiones mutationem fa-
 ciunt 376.v.10
 Sorbitionum vsus qui, &
 quid in iis medico obser-
 uandum sit; 15. versiculo
 10
 Species morborum in cura-
 tione 783. v. 20
 Specilli stannei vsus 664. ver-
 sic. 20
 Specilli vsus, 228. v. 30
 Spectra à muliere visa à
 bello deterruerunt 1181.
 v. 10
 Spiculum sagittæ post sex an-
 nos inuentum è femore
 extractum 1048. versic:
 10
 Spinx Ægyptiæ 612. versic:
 10
 Spinx in corpore humano
 quot, 242. v. 20
 Spina in gibbum quando
 & quibus feratur 841.
 v. 20
 Spiracula corporis, 287. ver-
 sic. 30
 Spiradi difficultas vnde oria-
 tur,

I N D E X.

- tur, 52. vers. 5. & deficientia vnde 174. versiculo 20
- Spirandi difficultas vnde, 410. v. 10
- Spiritu nihil vacuum 274. v. 30
- Spiritus in lignis an, & qualis existat 187. versiculo 20
- Spiritus pueri in vtero existētis 187. versic. 10. in lignis qualis 187. versiculo 20
- Spiritus nutrimentum ignis, 274. v. 30
- Spiritus semper mouētur 208. v. 30
- Spiritus vnde proueniant, 199. v. 20
- Spiritus vocis causa vbi generetur in corpore humano 1174. v. 10
- Splenia vino imbuta 802. versic. 10
- Splenitis vena 447. versiculo 10
- Splenium duplex in pedum tumoribus 907. versiculo 30
- Spodium aridum, vnde & eius situs 698. versiculo 30
- Spodium Cyprium 698. versic. 30
- Spodium vstum, & aridum 698. v. 30.
- Spongix vsus in aurium doloribus 406. v. 20
- Spumæ cur albæ omnes appareant, 280. versiculo 30
- Spuma per os, quibus, & quæ ex causa currere soleat 280. sic. 30
- Spura mala quæ, 50. v. 10. & 145. v. 30
- Sputum bonum quod existimandum, 50. versiculo 10. deterius quod, ibidem, v. 10
- Sputum & tussis eorum qui rabe vexantur quid denotent. 96. v. 30
- Sputum in laceris & pulmonum morbis 444. vers. 20. 30
- Sputum lethale, 51. versiculo 5
- Sputum spontaneum in quibus morbis bonum 498. v. 30
- Σταφυλὴ græcis quid dicatur, 55. versiculo 30
- Stater Æginensis, qualis mensura 682. versic. 30
- Status pestilentialis 1005. versic. 10. & quæ passiones eum secutæ. ibid. & 1006. v. 10
- Status temporum annorum quotidiani in morbis quævis 1125. v. 10.
- Stercoris per vomitum educationem quæ afferant 980. v. 20

I N H I P P O C R.

Stercus bubulum	422. v. 30	227. v. 20	
Stercus in vtero	209. v. 10	Subligatio	780. v. 10
Steriles mulieres fœcundæ quomodo reddendæ 601. v. 10. & signa eius. quæ, ibi- dem v. 30		Sudores boni, 134. v. 8. & 162. v. 30	
Sterilitas vnde	634. v. 10	Sudor calidus aut frigidus ex- istit, & cur 446. v. 10. eius vis & efficacia 446. v. 20. & 30	
Sterilitatis causæ	755. v. 20	Sudor calidus in morbis quid designet	1129. v. 30
Sternutamenta naribus ad- mota capitis dolorem tol- lunt	1113. v. 30	Sudor copiosus sanis quid prædicat	69. v. 20
Sternutamenta quando bona sint, 50. v. 10. & in quibus morbis ibid.		Sudores frigidi in febre quid importent	1129. v. 10
Sternutationis vtilitas, 146. v. 20		Sudores hominib ⁹ egrotanti- bus quid importet, 45. v. 30	
Στῆθος græcis quid 1021. v. 10. & 1048. v. 30		Sudores qui boni maius cœ- fendi	45. v. 30
Stœbe	611. v. 20	Sudores qui indicent morbos	67. v. 30
Stolones	250. v. 20	Sudores quas indicationes habeant	1146. v. 10
Strangulatio quomodo con- tingat	55. v. 10	Sudoris vis & efficacia 446. v. 20. 30	
Στράγγος in corpore humano quid	931. v. 10	Sudorum effecta, ~ 65. v. 30. & 1411. v. 30	
Stomachus pristinae suæ natu- ræ quomodo restituendus	771. v. 20	Sudorum calidorum & frigi- gorum effecta 446. verfic. 20. 30	
Strangulatus vteri	750. ver- fic. 20	Suffitus ad fluores muliebres	745. v. 20
Stranguria varia	538. v. 10	Suffitus ex galla	611. v. 20
Stranguria	418. v. 30	Suffitus graueolens	773. ver- fic. 20
Stupiditas ex quartana 1023. v. 20		Suffocatio mulierum	650. v. 30
Στράγγιν, Chalcitis dicta vl- ceribus medetur	905. v. 10	Suffocatio ex angina	490. v. 30
Syrax	746. v. 10	Superfectatio	222. v. 30
Subdititium in purgatione mulierum	628. v. 30	Super	
Subdititium medicamentum			

I N D E X.

Superuomitus 451. versic.
30
Suppurationes vnde descen-
dant, & quæ earum obser-
uatio fit 46. versicul.
30
Suppurationibus quãdo hõ-
mines, seniores, & iunio-
res mori soleant 53. ver-
sic. 10
Suppurationibus quatenus
fides adhibenda 51. ver-
sic. 30
Suppuratiõ quando rumpã-
tur 147. versicul. 10
Suppuratio vnde metuenda
145. versicul. 10. & 146.
v. 10
Suppurationum diuturna=
rum signa 51. versicul.
30
Surditas ex quo morbo con-
tingat 563. v. 3
Surditas in quibus morbis
perniciem minatur 77.
v. 30
Surditas quando discutiatur
86. v. 10
Surditas vnde accidat 125.
v. 10
Suspensio luxationi an con-
ueniens, & quando 873.
v. 10. & 30
Suturæ 247. versicul. 20:
earum venulæ ibid.
Sydera morbos designantia
& denotantia 35. versic.
30
Sydera sanitatem denũcian-

tia 355. versicul. 20:
morbos portendentia. i-
bid. v. 30
Syderationes carniũ 867.
v. 30
Syderationes & denigratio-
nes 868. v. 10
Syderationes in pedis fractu-
ra 793. v. 30
Syderationes neruorũ, quan-
do profint 100. versicul.
30
Syderationes membrorum
an lethales 101. versicul.
20
Syderationes quando & vñ-
de metuendæ 124. ver-
sicul. 10. & 153. versicul.
30
Syderationes repẽtinæ quid
minentur 81. versiculo
10
Sydere icti 488. versicu-
lo 10

T.

TAbẽ qui laborare sole-
ant 97. versiculo
10
Tabes in Thaso innumeros
homines consumsit 954.
v. 30
Tabes qualis morbus, quo-
modo, & quibus accidat
150. versicul. 30: & 112.
versicul. 10. 133. 255. ver-
sic. 10. 409. v. 10
Tabes vnde potissimum cõ-
Kkkk

IN HIPPOCR.

tingat	97. v. 20	tatem an utile	371. versic.
Tabidi qui fiant	148. v. 10	20	
Tada pinguiſſima, concifa		Terebra in offis capitis ſecti-	
pota	228. v. 30	one cur eximenda, & in a-	
Τεινομοῦς qualis affectio	431.	quam frigidam demergē-	
v. 10		da	928. v. 20
Talea	198. v. 20	Terminthi in tibia coorti	
Teli veſtigium in offe	919.	982. v. 10	
v. 10		Tormina quomodo diiudi-	
Telorum è vulnerib. extra-		canda; & cuius ætatis ho-	
ctio quomodo perficiatur		minibus in primis leth-	
commode	31. v. 30	lia	105. v. 30
Temperãtiã medico qua-		Tormina vtilia quæ	105. v.
lem Hippocrates præſcri-		30	
bat	28. v. 10	Terræ ad ventrem collatio	
Tempeſtatum anni mutati-		62. v. 10	
ones in morbis quam vim		Terræ innumeræ facultates	
habeant	1123. verſiculo	503. verſic. 30	
20		Terræ ſolum cur ſanctiſſimũ	
Tempora medicamentis ad-		iudicandum	1157. verſic.
hibenda, quæ	31. verſicul	10	
30		Terra inferior hyeme cali-	
Temporis ratio in quibus		dior	199. v. 10
morbis habenda	147. v.	Terranigra Samia	607. v.
20		10	
Tempus quid	37. verſicul.	Terrores vnde orientur	1169.
20		v. 30	
Tenedia mulier maſculum		Tertiana febris vnde iudice-	
triginta dierum abortio-		tur	67. v. 20
ne reiecit	1027. verſicul.	Tetani quales affectiones	
10		591. v. 20	
Tenſiones quomodo facien-		Tetanos quid	69. v. 30. &
dæ	805. v. 30	491. v. 30	
Tenſio pedis locoti	795.	Therminthi quid	65. verſic.
v. 10		5	
Tepefactoria & ceromata		Therſandri vxoris morbus	
391. verſicul. 10, 617. ver-		1023. v. 10	
ſic. 30		Θλάσμευς collifio	944. verſic.
Ter cibum ſumere ad ſatie-		30	

Theſſali

I N D E X.

- Thessali Hippocratis ad Athenienses legati historia 1178. vers. 20
- Thessali Hippocratis filij legati oratio 1177. versicul. 10
- Thessalus oraculum Delphicum de excidio urbis Crisæe, familiæ suæ adscribit 1179. v. 10
- Thlaspi 609. versicul. 10
- Thiphomania quid & qualis affectus 1023. versiculo 20
- Tibiæ constitutio 946. vers. 20
- Tibiarum ossa luxata nõ reponenda, & cur 864. vers. 30
- Tibia duobus ossibus constat 794. versic. 30. quot diebus sanctur 799. vers. 10
- Tibia 403. v. 30
- Tibiæ ossium auctio & imminutio 855. v. 20
- Tinismus morbus 537. vers. 10
- Thlibiq̃ & Thlasie an gignere possint 182. v. 30
- Tinesinus quid, & eius effectus 982
- Ticillatio voluptaria vnde 249. v. 30
- Tithymalli succus 549. v. 10. & 609. versic. 20
- Tofi & calli, in senibus podagricis 97. versicul. 30/ & 260. versic. 20
- Torpor rigori succedēs quid denotet 77. v. 30
- Tonsillæ 233. vers. 30. & 454. v. 30
- Tonsillarum vlcera 233. versic. 30. & 463. v. 30
- Torpor in virginibus 593. v. 10
- Tragij fructus 764. versiculo 20
- Tragus siue olyra 324. vers. 30
- Tractatio de Infania 1169. versic. 20
- Tremores exitiosi 118. v. 30. & 119. v. 5
- Tria morborum principia 515. v. 20
- Trichosis 397. v. 10
- Tritici natura & vis 323. v. 30
- Tubercula ad aures 136. versic. 10. & 141. vers. 10. & 135. v. 30
- Tubercula aurium. Ganglia dicta 840. v. 30
- Tubercula in pulmonis latere 441. v. 10. eorumque curatio ibid.
- Tubercula post longas febres quid denotent 1129. v. 30
- Tubercula quibus peculiari-ter accidunt 99. versic. 10. ad aures vnde 128. v. 10. 30. & 133. v. 20
- Tuberculum in fistula 905. v. 10

IN HIPPOCR.

- Tuberosa eminentia in ano 914. v. 30
- Tuberosa eminentia in ano quomodo auferenda, & sanguinis fluxus sistendus 915. v. 20
- Tumidæ & aqua plenæ corporis partes an gladiolo aperiendæ 413. versiculo 10
- Tumiores circa aures, 124. versu. 10. circa collum. 142. v. 10
- Tumor circa præcordia ægrotantis, mortem indicat 46. v. 10
- Tumores in magnis & profundis vulneribus non apparentes quid importet 991. v. 10
- Tumores quæ consequantur plerumque 46. versic. 30
- Tumoris & ruboris effecta. 55. versiculo 20. 116. versic. 30
- Tunicæ multæ 212. versic. 30
- Tunica quid 213. versiculo 5. & vnde 209. versiculo 20
- Tusses abscessum excitat 61. v. 10
- Tusses quo anni tempore accidere soleant, quibus, & quando cessent 1102. vers. 10
- Tusses quando vitandæ 499. v. 20
- Typhos morbus 577. versic. 30. alius 580. versiculo 10. alius 581. versic. 20. & 582. versicul. 10. & quot mēsis curetur, ibidem, quot tēpore oriatur, ibid. v. 20
- V. **V**acuaciones impotentiam important 78. v. 10
- Valetudo integra per totam vitam quomodo comparanda & conseruanda 359. v. 30
- Valetudo hominibus quomodo compareretur 20. v. 10
- Valgi qui & vnde fiant 855. v. 10
- Validorum corporum creatio 314. v. 10
- Varicis distentio 435. versic. 30
- Varix in anteriore tibiæ parte 907. v. 10
- Varix in pulmone 552. vers. 10
- Vectis molitio in repositione articulorum luxatorum 893. v. 30
- Venæ an numerari possint 208. versic. 30. quomodo diuidantur 243. versiculo 20
- Venæ crassæ 244. versic. 10. 20

Venæ

I N D E X .

- Venæ errabundæ 251. vers.
10
- Venæ homini quid emolu-
menti præstent 247. ver-
sic. 10
- Venæ humanæ naturæ fon-
tes 235. v. 30
- Venæ in acutis morbis, quæ
incidendæ 383. versiculo
20
- Venæ in ano sanguinem fun-
dentes quomodo vrendæ
913. v. 20
- Venæ iugulares à corde transf-
erunt sanguinem 506.
v. 10
- Venæ sanguinem fundentis
in mulieribus curationes
915. v. 30
- Venæ sanguinis profusione
interimentes, quæ 100.
vers. 10. & quotuplices
245. versic. 20
- Venæ sectiones in populari-
bus morbis 178. versic.
30
- Venæ sectiones in qua parte
corporis fieri debeant 245.
versicul. 10. 30. earum
vis & effectus 369. vers.
20
- Venæ sectio in vlceribus &
pedum tumoribus vtcun-
que ortis 906. v. 30. &
907. v. 20
- Vena cartilaginea 248. v. 10
genitalis 249. versiculo
20
- Vena caua penes spiritus est
208. v. 20
- Vena rupta 436. versiculo
30
- Vena sub lingua quando se-
canda 384. v. 20
- Vena quo anni tempore se-
canda 1143. v. 30
- Vena vtriusque manus, secta
strepitum & dolorem ven-
tris compescuit 1038. ver-
sic. 30
- Venarum exitus 194. versic.
20
- Venarum ductus 179. vers.
10
- Venarum sedes & ductus
245. vers. 10. quotuplices
sint ibid.
- Venerem per somnia exerce-
re an coitus loco habea-
tur 182. v. 20
- Veneris vsus siccitatem attu-
lit 1104. v. 30
- Venter hominis omnium a-
nimalium angustissimus
846. versic. 10
- Venti corporibus sanitatem
præstantes qui 322. versic-
cul. 10. & qui noxij. i-
bidem
- Venti patrii 254. versiculo
10
- Venti quales ex mari & aquis
prorumpant 292. versic.
30
- Ventorum facultates in vi-
ctus ratione, secundum
regionum & locorum si-
tum variæ & differentes

- 321.v.10
 Ventorum vis in morbis 1123.
 versic.30
 Venter in morbis quomodo
 constitutus esse debeat 48
 versic.20
 Venter receptaculum ali-
 menti 299.v.10.&300.v.
 10.&301.v.10
 Vētres indomiti & duri 254.
 v.10
 Ventriculi dolores, 372. vers.
 20
 Ventriculi dolor mulieris
 quo medicamento subla-
 tus 981.v.20
 Ventriculus robustum quid-
 dam 524.v.10
 Ventris curatio in morbis
 quæ 1050.v.30
 Ventus quid 274. versiculo
 10.eius effectus 291.vers.
 30
 Venulæ sanguinolentæ ara-
 nearum telis instar 251.v.
 20
 Ventus in vteris 740.versic.
 10
 Ventris cum terra compara-
 tio 62.versicul.10
 Ventris varia læsio 376. vers.
 10
 Veratri effecta in purgatio-
 nibus 1171.v.10
 Veratri in morbis acutis vsus
 392.v.30
 Veratri vsus in purgatione,
 1171.v.10
 Veratri vsus in vterum ge-
 rentibus 1127.v.20
 Veratrum an motionem, in
 purgatione, an vero som-
 num desideret 1171.versic.
 10
 Veratrum & eius vis 162.ver.
 30
 Veratrum infans multum
 prodest, teste Democrito
 1169.v.10
 Veratrum quando.& quibus
 proponendum 1171.vers.
 30
 Verbascum decoctum, in vl-
 ceribus, eius vis in timore
 & inflammatione vlcerū
 901.v.10
 Ver conceptui accommo-
 datum 229.v.30
 Veritas oraculi exitu com-
 probata 1180.v.10
 Vermes stercorarii 227.v.30
 & eorum vsus qualis. i-
 bidem
 Verno tempore qui morbi
 excitentur 176.v.5
 Vertebrae corporis humani
 242.versic.20.& 402.vers.
 20
 Vertebrae in gibbum protu-
 berantes, an & quomodo
 restitui possint 845.
 versic.20
 Verticuli 246.v.10
 Vertex mulieris quādo oleat
 761.v.10
 Vertigo tenebriosa 458.v.
 30
 Vesica dura & grauitèr do-
 lens

I N D E X.

- lens 153.v.10
 Vesica perfecta lethalis 1138.
 versicul.30
 Vesica intercepta quid mi-
 netur 85.versic.10.&165.
 versiculo 20. 30
 Vesica quando signa ad mor-
 tem edat.53.v.20. eius do-
 lores quid portendant
 ibidem
 Vesica scabie laborans 181.
 v.50
 Vestes pelliceæ per se exustæ
 199.v.10
 Via ad fiderationē gāgroena
 est 945.ver.20.&864. vers.
 30
 Victus & alimentorum ratio
 apud veteres quæ & qua-
 lis fuerit 13.v.30
 Victus ratio adulatorum 298.
 v.20.&299.v.20
 Victus ratio æquilatē labo-
 rorū & eibi desiderat 332.
 v.10
 Victus ratio infantium 298.
 v.20.299.v.20
 Victus ratio in febribus 387.
 v.10
 Victus ratio in curationibus
 quæ & quotuplex 940.v.
 30
 Victus ratio inordinata vnde
 cognoscatur 129.v.20
 Victus ratio morborum cau-
 sa 314.v.30
 Victus ratio mulierum 298.
 v.20.299.v.20
 Victus ratio mulierum vtero
 laborantium 722.versic-
 ul.10
 Victus ratio puerorum 298.
 versic.20. 299.versic.20
 Victus ratio quando institu-
 enda 373.v.30
 Victus ratio quomodo resti-
 tuenda 383. versicul.20.
 & quæ in ea obseruanda
 ibid.v.30
 Victus ratio 296.v.30
 Victus ratio secundum anni
 tempora 339.v.10
 Viduarum affectiones & cu-
 ratio earum 714.versicul.
 10
 Vigiliæ præter rationē quid
 portendant 75. versiculo
 20
 Vigilia quando noxia existi-
 metur 333. versiculo
 30
 Vigilia ex sudoribus malum
 annunciat 79. versiculo
 10
 Vincula medicinalia 780.
 v.10
 Vinculi in deligationib. vul-
 nerum substantia, modus,
 & quantitas 938. versic.
 30
 Vini meri efficacia 547.vers.
 20
 Vini dulcis vis 376.versicul.
 30
 Vini vsus in vlcibus repro-
 batus 898.v.10
 Vini vtilitas & noxa seniori-
 bus incognita 377.v.10

- Vino quando abstinendum 380. v. 10. & in quibus morbis *ibid.*
- Vinorum genera, eorumque efficacia 328. versicul. 10
- Vinum caput grauens, & minus quale 376. versiculo 20
- Vinum Creticum vinosum in morbis acutis quando exhibendum 392. versic. 10
- Vinum dilutum 377. versic. 10
- Vinum Mendæum 562. vers. 30
- Vinum Pramniū generosum 661. v. 10
- Vinum pueris cur exhibendum 260. v. 30
- Vinum Thasium 501. versic. 10
- Vinum Tornium 471. vers. 10
- Viragines quomodo procreentur 318. v. 10
- Vires quæ reficiant 542. versiculo 30. & 545. versiculo 10
- Viri & mulieris diuersitas in complexione 630. versic. 20
- Virgæ corneæ 807. versicul. 10
- Virgæ corneæ quomodo vulneribus adhibendæ 807. v. 10
- Virgæ corneæ quomodo fra-
- cturis applicandæ 807. v. 10
- Virgæ corneæ vsus in repositione articulorum 897. v. 30
- Virgines cur viro iungendæ 714. v. 10
- Virgines visionibus strangulatae 593. v. 10
- Virginibus quando menses prodire incipiant 183. versic. 10
- Virgini menstrua quomodo cienda 231. v. 30
- Virginum vetularum & viduarum affectiones 713. v. 20
- Virgultorum aridorum fasciculus 672. versiculo 10
- Visiones dæmonum mulieribus cur peculiare 593. v. 10
- Viscera hominum quomodo constituta 208. versicul. 10
- Vita hominis septem dierum spatio perficitur in vtero 214. v. 10. 20
- Vitales partus quando & à quibus edantur 990. vers. 10
- Vita quomodo fœtui cõtingat, & cur diuersimodè 311. v. 30
- Vitilignes albicantes quibus accidant, & quomodo sanandæ 112. versiculo 10

Vitium

I N D E X.

- Vitium è laboribus 375. versic. 10
- Vlcera caua, & eorum curatio 903. v. 30
- Vlcera & morbi an cognitionem inter se habeant, & quam 808. versiculo 20
- Vlcera non repurgata an coeant 900. v. 10
- Vlcera rotunda 900. versic. 10
- Vlcera serpentina 234. versic. 10
- Vlcera vetusta, & eorum medicamenta 905. versic. 10
- Vlcera vincula non patiuntur, & quæ 898. versicul. 10
- Vlcera vteri, mulieres infœcundas reddunt 632. versic. 30
- Vlceri an vinum adhibendū 898. v. 10
- Vlceris caro vitiosa 925. versic. 20
- Vlceris qualitates quæ 898. versic. 10
- Vlceris incisio 890. versic. 30
- Vlcerum acuto telo incisorū aut dissectorum curatio 898. v. 30
- Vlcerum constitutio in medicamentis adhibendis 902. v. 10
- Vlcerum distinctio 900. v. 20
- Vlcerum exitus quomodo prænosendus 98. versic. 30
- Vlcerum inflammatio quomodo restinguenda & quid in ea sanguinis emissio præster 899. versiculo 10
- Vlcerum iudicationes 67. v. 30
- Vlcerum medela 802. versic. 10
- Vlcerum purgatio 865. versic. 20
- Vlcerum remedia 901. versic. 20
- Vlcerum vteri mulieris signa 654. v. 10
- Vlcerum vteri mulierum in pudendis quæ sit curatio 655. v. 20. & 30
- Vlcus callosum 416. versic. 30
- Vlcus ferinum, 414. versic. 30
- Vlcus igne ambustum & eius medicamenta 906. versic. 10. aliud minimè mordens ibid.
- Vmbilicum in ouo gallinaceo esse 202.
- Vmbilicus in generatione postremus vtero exit 659. v. 30
- Vmbilicus prominulus 737. v. 10
- Vmbilici veneris 768. versic. 10. eorumque vis ibid.
- Vnctio & eius vis 333. v. 10

I N H I P P O C R .

<p>Vnguentū Ægyptium 720.
v. 20</p> <p>Vnguentum narcissinum cum
minum ad purgationem
mulierum 629. v. 10</p> <p>Vngues in homine vnde ra-
dices agant 194. v. 20. &
210. v. 20</p> <p>Vngues liuidi aut nigri 155.
v. 20</p> <p>Vocis defectiones cum viriū
exolutione quid designēt
82. v. 20. & 132. v. 10. 20. &
30</p> <p>Vocis defectiones in febrīb⁹
cum sudoribus quid nun-
cient 82. v. 20</p> <p>Vocis defectiones variæ 77.
v. 10. 82. v. 10</p> <p>Volsella in utero 772. versic.
20</p> <p>Voluptas ex calore 182. vers.
5</p> <p>Voluptas viri cur maior quā
mulieris in veneris exerci-
tio 184. v. 5</p> <p>Voluuli 277. ver. 20. vnde o-
riantur. ibidem & 492. v.
20</p> <p>Voluulus ex stranguria 1140.
v. 10</p> <p>Voluulus qualis morbus
535. versicul. 20. & quæ ex
eo sequantur mala ibi-
dem</p> <p>Vomicarum diuturnarū no-
tæ 147. v. 10</p> <p>Vomitiones & fomenta. 317.
v. 30</p> | <p>Vomitiones in victus rati o-
ne 340. v. 10.</p> <p>Vomitio viridis 161. versicul.
30. sincera 162. v. 30</p> <p>Vomitus virulenti. 76. versif-
culo 5. nigri. 119. versicul.
10. 125. vers. 10. eius vis 333.
versic. 20</p> <p>Vomitus utilis qui existimā-
dus sit 49. vers. 20. exitia-
lis qui ibid. versic. 30</p> <p>Vox grauis & rauca 256. v. 10.
vnde 265. v. 20</p> <p>Vox ex pulmone 523. versic.
30</p> <p>Vox intercepta cui fuerit 1112.
v. 10</p> <p>Vox vnde & quid eā efficiat
213. v. 30</p> <p>Vrina bona 165. v. 20</p> <p>Vrina cruda 164. v. 20</p> <p>Vrina cruenta 164. versicul.
20</p> <p>Vrinæ deterrimæ quæ, & in
quibus hominibus esse di-
cantur 49. v. 10</p> <p>Vrina diluta & arenosa 164.
v. 20</p> <p>Vrinæ difficultas sub autum-
num in Thaso orta 959.
v. 20</p> <p>Vrinæ difficultas 393. vers.
10. suppressio 861. versic.
20</p> <p>Vrinæ effluentes perniciosæ
77. v. 10</p> <p>Vrinæ in morbis acutis 386.
v. 30</p> <p>Vrina nigra 963. v. 20
Vrina</p> |
|--|--|

I N D E X.

- Vrinæ stillicidū è fistulis 911.
v.10
- Vrinæ suppressio 888. versic.
10
- Vrina quas affectiones ex ea
producat. ibidem v. 20.
30
- Vrina potui respondere de-
bet 95. versicul. 5.
- Vrina optima quæ iudicanda
48. v. 30
- Vrina quæ signa & prano-
tiones edat 1131. v. 30
- Vrina restitans 114. versicul.
10
- Vrina returbida 164. versic.
20
- Vrinarū iudicationes 67. v.
30. & 68. v. 10
- Vrinarum decolores 75. ver.
30
- Vrina vitiosa & mala 163. v.
30
- Vitio & sectio 440. versicul.
30
- Vitionis instrumenta 563. v.
30
- Vitio in prolapsu brachii 824.
v. 10
- Vitio per linum crudum 539.
v. 20
- Vitio quomodo ægris adhi-
benda 29.
- Vsus & exercitatio medicorū
823. v. 10
- Vsus vxoris moderatus a-
criores & magis expeditos
ad venerem homines red-
dit 94. v. 20.
- Vteri callosa durities 772.
v. 10. eius curatio ibid.
- Vteri clausi 734. v. 10. dehi-
scentes, eorumque curatio
735. v. 30. victus ratio 736. v.
20
- Vteri cōmoti quæ signa 725.
v. 30
- Vteri conceptioni non apti
medicamenta 227. v. 10
- Vteri conclusi 716. versiculo
v. 20
- Vteri extra naturam progres-
si 727. v. 10
- Vteri extra naturā progressi
727. v. 10
- Vteri extra naturā progressi
signa 730. vers. 10. & 773.
v. 20
- Vteri inflati signa & curatio
731. v. 10. & 20
- Vteri inuertio 631. v. 10. mur-
mur 632. v. 10
- Vteri loco suo excidentis cu-
ratio 730. v. 10. & 20
- Vteri medicamēta 422. v. 20
& 596. v. 10.
- Vteri morbus perniciosus &
lethalis 599. v. 30. & 600.
versic. 20
- Vteri muliebris passiones &
affectus in & post partum
983. v. 10
- Vteri purgantia 606. v. 30.
potiones 607. v. 20
- Vteri quomodo commouen-
di 725. v. 30
- Vteri quomodo fouēdi 717.
v. 10

IN HIPPOCR.

- Vteri ficci curatio 642.v.10
 Vteri strangulatus 74.v.10
 Vterorum dolores 753. cura-
 tio ibid.
 Vterum gerentes cōpulsio-
 nem quando patiantur. 83.
 versic. 20
 Vterum gerentibus medica-
 menta purgantia exhibē-
 da, & qualia 1127. versic. 10
 Vterus mulieris grauis cala-
 mitas, sexcentarum æru-
 mnarum mulieri author
 existit 1174 v. 20
 Vva cingulionis affectio
 454. versic. 10. & 463. v. 20
 Vulnera articulorum & ner-
 uorum quomodo discer-
 nenda, & an claudos red-
 dant 101. v. 30
 Vulnera capitis an, & quæ
 mortem afferant 100. v.
 30
 Vulnera capitis hyeme mi-
 nus noxia existūt 918. v. 10
 Vulnera capitis 916. v. 30 &
 917. v. 10
 Vulnera quæ sanabilia & quæ
 mortem afferant 99. v. 30
 Vulnera quoto die recrudē-
 scant 807. v. 20
 Vulnera superciliarum & ca-
 pitis 157. v. 10
 Vulneris capitis constitutio,
 & qualitas è vertigine de-
 prehensa 924. v. 20
 Vulneris capitis qualitas a-
 tramēto scriptorio depre-
 hensa 924. v. 30
 Vulneris curandi ratio 803.
 versic. 10
 Vulneris per hastam, pugio-
 nem aut iaculum illati cu-
 ratio 442. v. 20
 Vulnerum tractandorum ra-
 tio in curatione obseruan-
 da 808. v. 10
 Vulnerum collocatio 869. v.
 10
 Vulnerum ossis capitis quot
 genera 918. v. 10
 Vulnerum varietates & ge-
 nera, quomodo interno-
 scenda 100. v. 20
 Vulnus à sagitta infixum,
 læso innocuum perfixan-
 nos extitit 1048. v. 10

X.

X Anthii radix vterorum
 dolorem sedat 753.
 v. 20

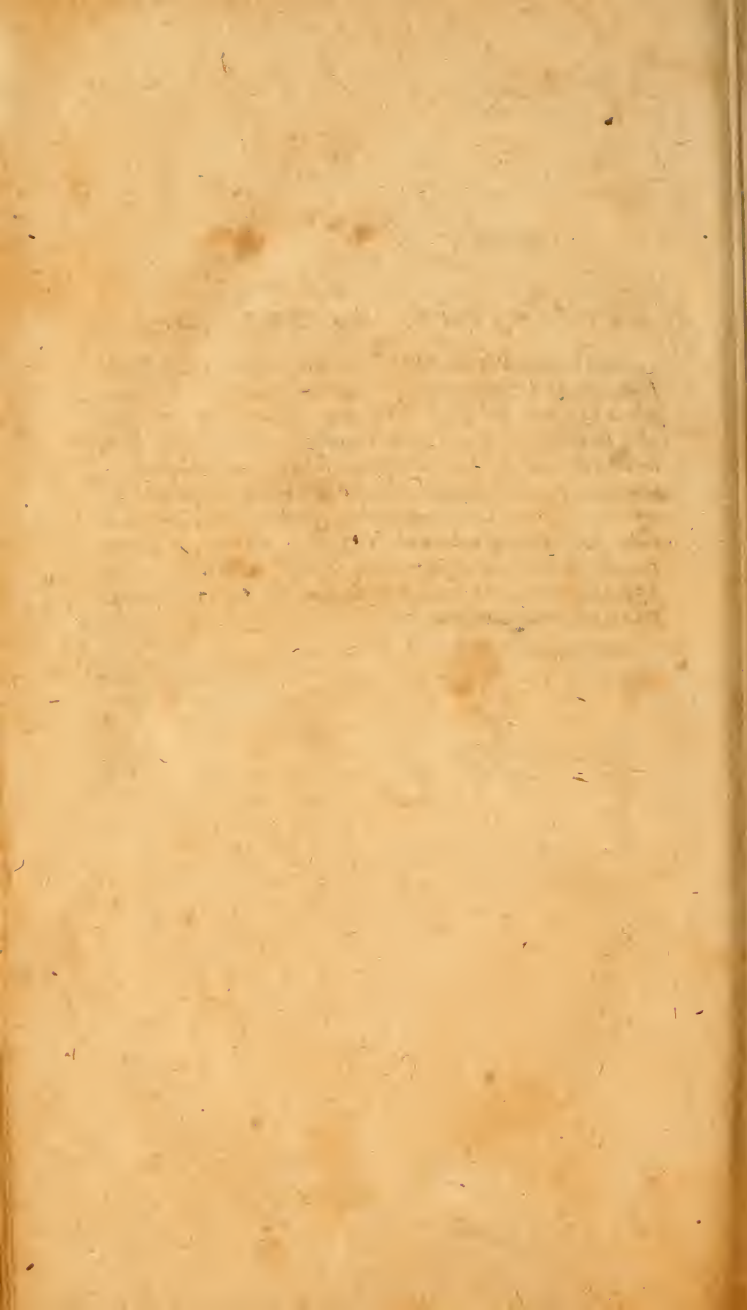
Z.

Z Ea contusa & contrita;
 eiusque vsus 704. v.
 30

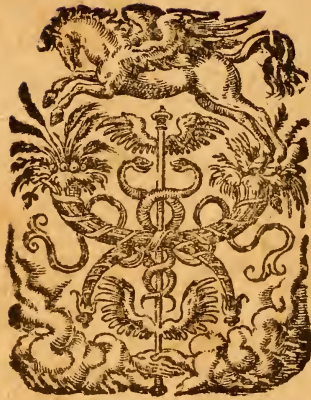
F I N I S.

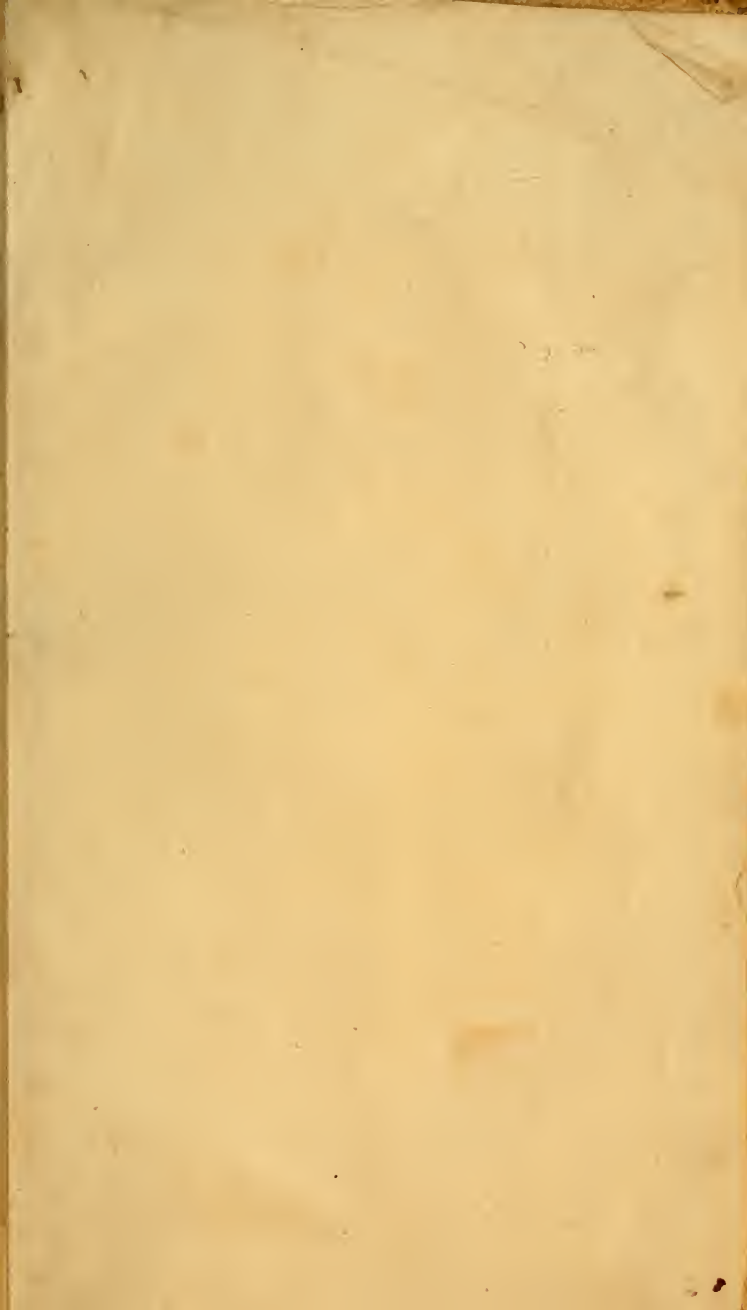
TYPOGRAPHICA ERRATA.

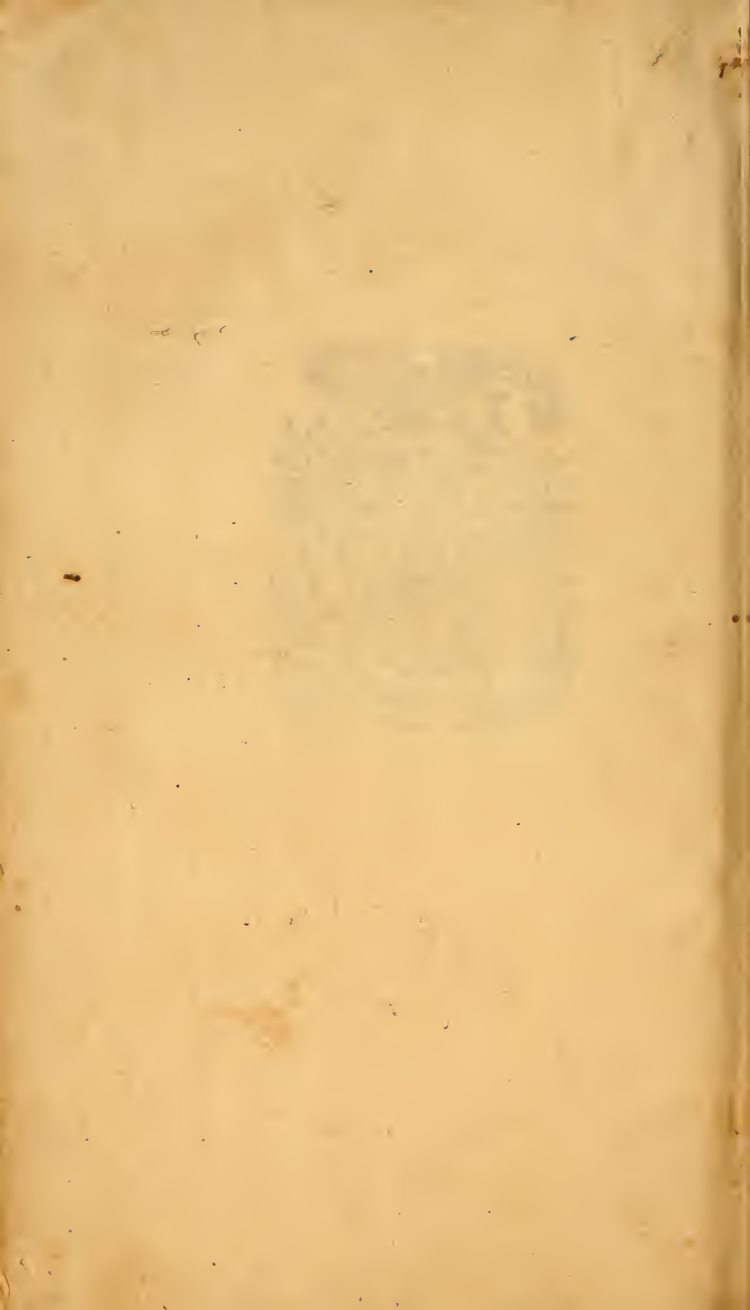
Fol. 23. l. 13. *ratione.* fol. 39. l. 3. *multam.* fol. 45. l. 12 *signi-*
ficat. fol. 57. l. 7. *rabor.* 62. l. 19. *nutrimentum.* 76. l. 18 *acutè.*
fol. 99. l. 37. *nec.* fol. 175. l. 21 *educunt.* fol. 203. l. 31. *adfit.* fol.
287. *lege* 285. fol. 294. l. 36. *internuncijs.* fol. 323. l. 1 & l. *fer-*
mentatus. fol. 340. l. 34 *solstitium.* fol. 375. l. 29. *stratus cor-*
pus. fol. 468. l. 12. *robustus.* fol. 500. l. 32. *Trum.* fol. 575. l. 110.
morbus. fol. 577. l. 38. *temulentia.* fol. 582. l. 1 & l. *autumna-*
lium. fol. 653. l. 18. *fastidium.* fol. 732. l. 20. *cortex.* fol. 839. l.
17. *immisi.* fol. 860. l. 18. *sermonem.* fol. 898. l. 25. *feruorem.* fol.
676. l. 19. *febris.* fol. 1017. l. 26. *insomnio.* fol. 1030. l. 26. *parte.*
fol. 1152. l. 1 & l. *cognatorum.*

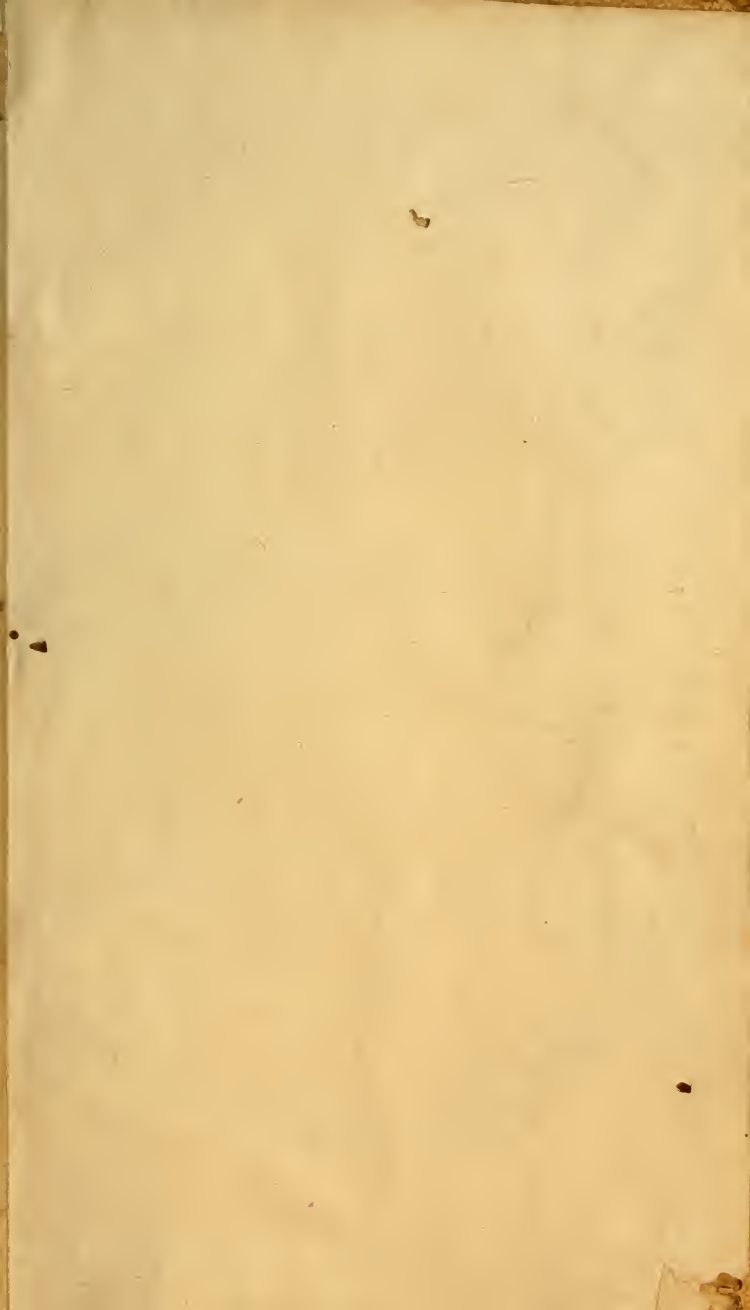

COUNTWAY LIBRARY OF MEDICINE

R

126

H4

1596

RARE BOOKS DEPARTMENT

